

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

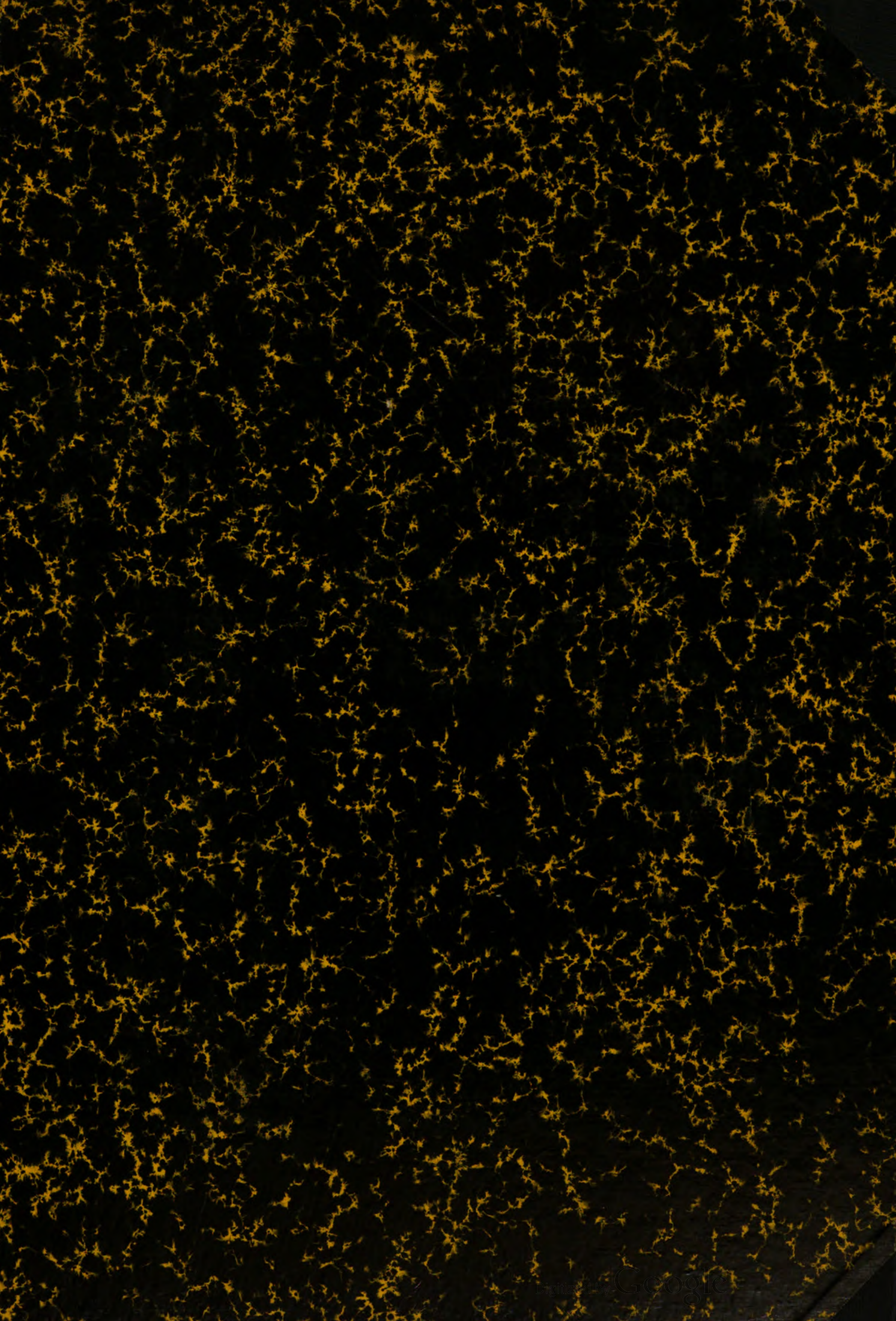
Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

~~VII. 1.~~

MALEISCH, NEDERDUITSCH EN FRANSCH
WOORDENBOEK.

DICTIONNAIRE
MALAI, HOLLANDAIS ET FRANÇAIS.

MALEISCH, NEDERDUITSCH EN FRANSCH
WOORDENBOEK,

DOOR

C. P. J. ELOUT;

NAAR HET

MALEISCH EN ENGELSCH WOORDENBOEK

VAN DEN

HR. W. MARS DEN.

TE HAARLEM,
BIJ JOHANNES ENSCHEDÉ EN ZONEN.

1825.

~~695.22.5~~
wuu

DICTIONNAIRE

MALAI, HOLLANDAIS ET FRANÇAIS,

PAR

C. P. J. ELOUT;

TRADUIT DU

DICTIONNAIRE MALAI ET ANGLAIS

DE

MR. W. MARS DEN.

A HARLEM,
CHEZ JEAN ENSCHEDÉ ET FILS.

1825.

V O O R B E R I G T.

A V A N T - P R O P O S.

V O O R B E R I G T.

Na het algemeen overzigt, dat van de Maleische taal zoo wel als van het volk onder hetwelk dezelve gesproken wordt, in de Inleiding tot de Spraakkunst is gegeven, zal het hier genoeg zijn de gronden aan te wijzen, waarnaar dit Woordenboek is ingerigt, en daarbij de noodige inlichtingen te voegen om deszelfs gebruik gemakkelijk te maken.

Van de twee deelen, waaruit het werk bestaat, stelt het eerste de Maleische woorden voor, in Maleische letters uitgedrukt, en naar de alphabetische orde gerangschikt, welke bij de inlandsche schrijvers gebruikelijk is. Deze letters hebben de Maleijers van de Arabieren ontleend, doch hier en daar gewijzigd, om klanken, die aan hunne taal bijzonder eigen zijn, te kunnen uitdrukken. Tot gerief van eerstbeginnenden en van degenen, wier oogmerk het is de taal alleen in zoo verre te leeren als tot de behandeling van zaken noodig is, zijn die woorden tevens in Europische letters, volgens eene regelmatige en doorgaande wijze van spelling, herhaald; en daarop volgen de Engelsche (*) woorden, welke, immers zoo naauwkeurig als de aard der beide talen en de verschillende wijze van zien en denken der beide volken toelaten, met de Maleische uitdrukkingen overeenkomen. Ten einde, daarenboven, den leerling gelegenheid te geven om zelf te beoordeelen in hoe verre deze overeenkomst volledig zij, of in welken ruimeren zin de woorden zouden mogen genomen worden, heeft men bij elk derzelve, wanneer het meer dan eene beteekenis heeft, zoodanige voorbeelden gevoegd als men bij de inlandsche schrijvers heeft kunnen aantreffen.

Het

(*) In deze vertaling, de Nederduitsche en Fransche.

A V A N T - P R O P O S.

En se référant, pour ce qui concerne la langue Malaie en général et le peuple chez qui on la parle, à l'exposé qui en est donné dans l'Introduction à la Grammaire, il suffira ici de faire connaître le plan sur lequel ce Dictionnaire a été rédigé, et d'ajouter les éclaircissemens nécessaires pour en faciliter l'usage.

Cet ouvrage est divisé en deux parties. La première présente les mots Malais dans les caractères qui leur sont propres, et rangés suivant l'ordre alphabétique en usage parmi les écrivains du pays : cet alphabet est celui des Arabes, dans lequel les Malais ont introduit quelques modifications, propres à exprimer les sons particuliers à leur langue. Pour la commodité des commençans, et de ceux qui se proposent seulement d'acquérir une connaissance pratique du langage, on répète chaque mot en lettres Européennes, en quoi l'on a suivi un système d'orthographe régulier et constant. Après les mots Malais, viennent les mots Anglais (*) qui leur correspondent, autant que le comportent le génie de chacune de ces langues et la différence qui existe dans la manière de voir des deux peuples. En outre, afin de mettre ceux qui voudront recourir à ce Dictionnaire, à portée de juger par eux-mêmes jusqu'à quel point la version est exacte, ou de quelle latitude ultérieure le sens des mots pourrait être susceptible, on a joint à ceux qui ont plus d'une acception, les exemples qu'on a pu puiser chez les écrivains du pays.

Dans

(*) Dans cette traduction, les mots Hollandais et Français.

Het tweede deel (*) behelst de Engelsche woorden naar het abé gerangschikt, met hunne onderscheidene beteekenissen door andere, nabij komende, woorden, waar zulks noodig is, aangeduid en van de daarmede overeenkomende Maleische woorden gevolgd; waarbij men, over het algemeen, gezorgd heeft om de meest gebruikelijke, die, welke de meeste overeenkomst met het Engelsche woord hebben, en tevens zuiver Maleisch zijn, vooraan te plaatsen. Ondertusschen moet men in het oog houden, dat het in vele gevallen niet mogelijk is woorden te vinden, die in de beide talen volkomen aan elkander beantwoorden, en dat, bij gevolg, degene die men opgeeft, alleen voor de naast bijkomende moeten gehouden worden.

Zij, die de taal willen leeren slechts om dezelve te kunnen spreken (en deze maken waarschijnlijk het grootste getal uit), zullen dit Engelsch en Maleisch Woordenboek als het nuttigste van de twee beschouwen; doch het eerste is inderdaad het voornaamste gedeelte van het werk, dat, namelijk, waarin ik getracht heb al de kennis der Maleische taal bijeen te brengen, welke ik, het zij aan de werken mijner voorgangers, het zij aan eigene oefening en ondervinding, te danken heb: zoo dat de leerling hetzelve telkens zal moeten raadplegen, wanneer hij nadere opheldering of eene meer naauwkeurige onderrigting verlangt, dan men wel verwachten kan van iets, dat voor weinig meer dan eene bloote woordenlijst te houden is. Door een ander plan te volgen, zoude men noodwendig in vele nuttelooze herhalingen zijn vervallen. Daarenboven spreekt het van zelve, dat, vermits dit Woordenboek eerder voor Europeërs bestemd is, welke het Maleisch grondig willen leeren, dan wel om Maleijers de kennis der Engelsche taal te helpen verkrijgen, het van veel meer belang was de zaak zoo in te rigten, dat men echte voorbeelden uit de schriften der inlanders konde aanhalen en dezen, als het ware, zelve laten spreken, dan de zuiverste Engelsche spreekwijzen voor den dag te brengen, welke noodzakelijk door Maleische zinsneden van mijne eigene vinding moesten overgezet worden.

De-

(*) Namelijk, het Engelsch en Maleisch Woordenboek, hetwelk hier door twee afzonderlijke Woordenboeken, te weten, een Nederduitsch en Maleisch, en een Fransch en Maleisch, wordt vervangen.

Dans la seconde partie (*), les mots Anglais sont rangés par ordre alphabétique et accompagnés, lorsqu'il est nécessaire, d'autres mots qui indiquent leurs diverses acceptions. Quant aux mots Malais qui correspondent à chaque article, on les a, en général, distribués de manière que les termes les plus usités, ceux qui répondent le plus exactement au mot Anglais, et qui en même temps sont des expressions purement Malaïes, occupent les premières places. Cependant, il est à observer que, dans bien des cas, il est impossible de rencontrer dans les deux langues des mots qui aient rigoureusement la même signification, et qu'alors ceux qu'on donne ici ne doivent par conséquent être considérés que comme ce qu'il y a de plus rapproché.

Cette seconde partie du Dictionnaire paraîtra la plus utile à ceux qui n'apprennent le Malai que pour se mettre en état de le parler (et ceux-là, vraisemblablement, forment le plus grand nombre); cependant, l'autre est en effet la partie essentielle de l'ouvrage, celle dans laquelle j'ai tâché de rassembler toutes les connaissances, relativement à la langue Malaïe, que j'ai puisées dans les productions de mes prédécesseurs ou qui sont le fruit de mes propres recherches et de mon expérience: c'est donc aussi à celle-ci qu'on devra recourir, de préférence à l'autre, toutes les fois qu'on désirera des renseignemens plus étendus ou plus exacts qu'on n'a droit d'en attendre d'une espèce de simple vocabulaire. Suivre un autre plan, c'eût été s'exposer à tomber souvent dans des redites inutiles. D'ailleurs, ce Dictionnaire étant plutôt fait pour des Européens qui veulent acquérir une connaissance approfondie de la langue Malaïe, que dans la vue de procurer aux Malais le moyen d'apprendre l'Anglais, il importait certainement bien plus d'adopter une méthode qui permit de citer des exemples de Malai puisés à la source même et de laisser, pour ainsi dire, parler les écrivains du pays, que d'en emprunter des meilleurs livres Anglais, qu'il eût nécessairement fallu rendre par des phrases Malaïes de ma propre composition. Ces dernières, à la vérité, auraient pu être matériellement cor-

(* C'est-à-dire, le Dictionnaire Anglais et Malai, auquel on en substitue ici deux autres, savoir, un Dictionnaire Hollandais et Malai, et un Dictionnaire Français et Malai.

Deze mogten, wel is waar, op zichzelf naauwkeurig wezen; doch zij zouden geen genoegzaam gezag hebben, en veelal die eigenaardige zwier van uitdrukking missen, die, in welke taal ook, zelden of althans niet zonder eene soort van gemaaktheid, door vreemdelingen kan nagebootst worden. Trouwens ondervindt men, als men in eenige oostersche taal ervaren is, hoe smakelooos en wanstakig de uit onze gemeenzame taal overgezette zamenspraken voorkomen, welke men gewoon is bij werken over de spraakkunst te voegen.

Van een Woordenboek alleen kan men nimmer verwachten de bekwaamheid te zullen ontleenen om eene taal zuiver en gemakkelijk te spreken of te schrijven. Doch, zoo eenvoudig is de zamenstelling der Maleische taal, dat men, met behulp van dit werk, of van eene andere naauwkeurige woordenlijst, spoedig in staat zal wezen om zich, wat de gewone onderwerpen van gesprek aanbelangt, op eene verstaanbare wijze uit te drukken; en dan moet de leerling, na dezen eersten grond te hebben gelegd, zich allengs bekwaam maken door met inboorlingen (indien hij daartoe gelegenheid hebbe) of met andere personen, welke de taal magtig zijn, te spreken. Het is echter niet met dat doel alleen, dat het tegenwoordige werk ondernomen is geworden: mijn oogmerk was, voornamelijk, de zulken te gemoet te komen, die, het Maleisch niet bloot als eene mondelijke taal beschouwende, begeerig mogten zijn om zich in de Maleische letterkunde te oefenen, en daardoor bekwaam te maken tot het lezen en overzetten, niet alleen van brieven over handelzaken of staatkundige onderwerpen, maar ook van voortbrengselen van eenen anderen aard, het zij in dicht of ondicht, welke, hoedanig ook derzelve innerlijke waarde moge zijn, ten minste eene gemakkelijke lektuur kunnen verschaffen. Ook moet men zich niet verbeelden, dat zij van alle nuttigheid en leering ontbloot zijn; want het is reeds bekend, dat er vele schriften bestaan, die over de geschiedenis of de wetgeving handelen, en waarschijnlijk zullen er nog andere worden ontdekt, wanneer meer uitgebreide navorsingen door bekwame en oordeelkundige lieden zullen gedaan zijn.

Ten eindé het Woordenboek zoo veel mogelijk ter bevordering van de laatstgenoemde soort van leeroefening te doen strekken, heb ik de voorbeelden, uit de beste handschriften die ik bezit, met de meeste oplettendheid gekozen, en daar, vooral, vermenigvuldigd, waar het, uit hoofde van eenige dubbelzinnigheid

rectes; mais, outre qu'elles n'auraient pas fait autorité, elles auraient souvent manqué de ce tour naturel d'expression qu'on n'atteint jamais dans quelque langue étrangère que ce soit, ou qu'on ne parvient du moins pas à imiter sans un air d'affectation. C'est ce que prouvent ces dialogues, calqués sur le style familier des langues Européennes et qu'on insère communément dans les livres qui traitent de la grammaire: ils paraissent insipides et guindés à quiconque connaît à fonds la langue orientale dont on a tâché de les revêtir.

Personne ne peut se flatter d'acquérir, au moyen d'un Dictionnaire seul, le talent d'écrire ou de parler une langue quelconque correctement et avec facilité. Cependant, telle est la simplicité qui règne dans la structure de la langue Malaïe, qu'avec le secours de cet ouvrage, ou de tout autre vocabulaire rédigé avec soin, on pourra parvenir en peu de tems à s'exprimer d'une manière intelligible sur les objets ordinaires de la conversation; sauf, après avoir jeté ce premier fondement, à se perfectionner peu à peu dans le commerce des naturels du pays (si l'on a l'occasion de les fréquenter), ou en conversant avec des Européens qui parlent couramment la langue. Néanmoins, ce n'est pas là l'unique objet pour lequel j'ai entrepris ce travail: mon but a été principalement de venir au secours de ceux qui, ne se bornant pas à considérer le Malai comme une langue orale, voudraient en outre étudier la littérature Malaïe et se mettre ainsi en état de lire et de traduire, non-seulement des lettres où l'on traite d'affaires de commerce ou d'affaires civiles, mais encore des productions d'un autre genre tant en vers qu'en prose, qui, quel qu'en soit le mérite réel, ont du moins l'avantage de fournir une lecture amusante. D'ailleurs, on ne doit pas se figurer que ces productions soient entièrement destituées d'instruction et d'utilité: car on n'ignore pas qu'il existe plusieurs compilations de monumens historiques et de pièces relatives à la législation; et probablement on en découvrira un plus grand nombre encore, lorsqu'il aura été fait des recherches plus étendues par des hommes instruits et judicieux

Dans la vue de rendre le Dictionnaire aussi utile que possible à ce dernier genre d'étude, non-seulement j'ai choisi les exemples avec grand soin parmi les meilleurs manuscrits de ma collection; mais encore, je les ai multipliés là, surtout, où quelque obscurité ou ambiguïté dans la signification du mot exigeait qu'on

heid of duisterheid in de beteekenis van het woord, noodig was zoo veel licht daarop te verspreiden, als bijeen kon gebragt worden. Zij, wien het groot getal dier voorbeelden overbodig mogt voorkomen, zullen ten minste vergoeding daarvoor vinden in derzelve geschiktheid om van de denkwijze eener natie, welke zoo weinig gemeens met ons heeft, een getrouw tafereel op te leveren. Immers, heb ik steeds de voorkeur gegeven aan zoodanige aanhalingen, welke, terwijl zij tot verduidelijking van het woord dienen, te gelijker tijde eenige bijzonderheid uit de zeden en gewoonten dier natie doen kennen, de maat harer beschaving aanduiden, of eenige denkbeelden aangaande derzelve tegenwoordigen godsdienst en voormalige fabelleer voorstellen.

De Maleische taal bestaat, gelijk alle andere, voor een groot gedeelte uit afgeleide, dat is, zulke woorden, welke van meer eenvoudige of wortelwoorden gevormd of zamengesteld zijn. Daar het nu voor den leerling van belang is, dat hij, bij alle soortgelijke woorden, terstond den wortel van deszelfs voor- of achtervoegsels wete te onderscheiden, heb ik dezelve, zoo wel als de voor- of achtervoegsels onderling, overal, door streepjes, van elkander gescheiden; als, bij voorbeeld, in het woord *be-per-istri-kan* voor *بفراسترین*, eene echtgenoot (voor zijnen zoon) bezorgen, waarin *استری* *istri* het wortelwoord is, terwijl de overige lettergrepen slechts voor- en achtervoegsels zijn, welker gebruik uit de Spraak-kunst moet geleerd worden. Dit, ondertusschen, kon alleen op de spelling met Europeische, maar niet met Maleische letters, worden toegepast.

Woorden, die kennelijk van Arabischen, Perzischen of Sanskritischen oorsprong zijn, vindt men in het Woordenboek met de letters AR., PERS. of HIND. aangeduid. Ten aanzien van de laatstgenoemde valt hier aan te merken, dat zij veel meer dan de andere in de Maleische taal gesmolten zijn, zelfs zoo, dat geen Maleijer thans meer aan hunnen uitheemschen oorsprong denkt; terwijl, daarentegen, de Arabische, op weinige uitzonderingen na, als vreemde woorden bekend staan en zelden op andere dan godsdienstige of wetgeleerde onderwerpen toegepast worden. Desniettemin, moest het Woordenboek noodzakelijk diegene bevatten, welke waarschijnlijk onder het lezen of spreken dikwijls zullen voorkómen; behalve dat het, onder de velerlei beteekenissen aan schier elk Arabisch woord toegekend, welblijgt voor den beoefenaar der oostersche talen
niet

qu'on l'entourât d'autant de lumière qu'il était possible de s'en procurer. Si le nombre de ces exemples paraît trop grand à quelques personnes, elles ne sauraient du moins gré de la tendance qu'ils ont en général à donner une peinture fidèle de la manière de voir d'une nation qui a si peu de ressemblance avec nous; car, parmi les passages que je pouvais citer, j'ai constamment donné la préférence à ceux qui, en même tems qu'ils éclaircissent le mot, contiennent quelque particularité relative aux moeurs et aux usages de ce peuple, donnent la mesure de ses progrès dans la civilisation, ou renferment quelque idée sur sa religion actuelle et son ancienne mythologie.

Le Malai, comme toutes les autres langues, est en grande partie composé de dérivés, c'est-à-dire, d'expressions qui tirent leur origine de mots plus simples ou de mots primitifs. Comme, dans ces occasions, il importe beaucoup à celui qui étudie la langue, que chaque racine puisse aisément être distinguée de ses accessoires, je l'en ai séparée partout au moyen d'un tiret, de même que j'ai séparé les particules entre elles lorsqu'il y en a plusieurs qui précèdent ou qui suivent le mot primitif; comme dans *be-per-istri-kan* pour *بقر استریکن*, procurer une épouse (à son fils), où le mot *استری* *istrī* est la racine, au lieu que les autres syllabes sont seulement des particules préfixes ou terminales, dont l'usage est indiqué dans la Grammaire. On conçoit, au reste, que ceci ne pouvait s'appliquer qu'aux mots Malais représentés en caractères Européens.

On a distingué dans le Dictionnaire, par les lettres initiales AR., PERS. ou HIND., les mots qui tirent évidemment leur origine de l'Arabe, du Persan ou du Sanscrit. Il est à remarquer, quant à ces derniers, qu'ils sont bien plus intimement amalgamés que les autres avec l'idiome Malai, au point que personne actuellement ne fait attention à leur origine; au lieu que les termes Arabes sont regardés comme exotiques, et qu'on en fait rarement usage, si ce n'est lorsqu'on traite d'objets relatifs à la religion ou à la loi. Cependant, il était nécessaire de faire entrer dans le Dictionnaire ceux de ces termes qui sont d'un usage fréquent; outre que, parmi les nombreuses significations qu'on attribue presque à chaque mot Arabe, il n'est peut-être pas sans intérêt pour ceux qui cultivent les langues orientales, de savoir dans quelle acception il est

* *

pât-

niet ondienstig is te weten, welken zin de Maleijers in het bijzonder daaraan hechten. Eenige Portugeesche en andere Europische woorden, in de volkstaal aangenomen, zijn hier insgelijks door bijzondere teekens onderscheiden.

Ten opzichte van de spelling der Maleische woorden met Europische letters, zijn twee zaken in acht te nemen: vooreerst, dat men, zoo veel mogelijk, de Maleische spelling behoude, en, ten tweede, dat men behoorlijk de wijze naga, waarop iedere letter, in het oorspronkelijk woord, door de inlanders zelve wordt uitgesproken. De Nederlandsche taalkundigen hadden in hunne uitmuntende overzetting van den Bijbel en bij andere door hen uitgegevene werken, tot beginsel aangenomen, om elke Maleische letter door eene daarmede overeenkomende, Europische letter uit te drukken en, wanneer zulks niet geschieden kon, zich alsdan van een gewijzigd of nagebootst klankteeken te bedienen. Deze schrijfwijze heeft voorzeker de bijzondere verdienste van naauwkeurig te zijn, en is ook, voor zoo verre daarbij het ontbrekende schrijfteeken door een ander vervangen wordt, geenszins te misprijzen. Doch zij is, aan den eenen kant, van geen beduidend nut voor dengenen, die het Maleisch zelf kan lezen, en aan den anderen kant, voor hen, die zich mondeling willen leeren uitdrukken, niet voldoende; omdat, in die taal even als in de Engelsche, het gebruik somtijds eenen anderen klank aan de woorden heeft gegeven, dan dien, welke door de letters aangeduid wordt.

Daarentegen, hebben de Engelsche opstellers van woordenlijsten, zonder zich over de oorspronkelijke spelling te bekommeren, getracht om (gelijk reizigers plegen te doen wanneer zij woorden uit de taleir van nieuw ontdekte eilanden aantekenen) de klanken door zoodanige willekeurige zamenstellingen uit te drukken, als hun voor elk afzonderlijk woord het best berekend voorkwam; en zulks zonder vasten regel en zonder zichzelve gelijk te blijven, dewijl zij eenen en denzelfden klank in onderscheidene woorden met verschillende letters uitdrukken, en dan wederom eene en dezelfde letter voor onderscheidene klanken bezigen. Mijne bedoeling is geweest om mij noch aan het eene, noch aan het andere stelsel bepaaldelijk te houden. Ik heb de letterlijke spelling van het oorspronkelijke naauwkeurig gevolgd overal, waar zij de ware uitspraak der woorden voorstelde; en wanneer dit het geval niet was, heb ik de voorkeur aan die

particulièrement employé par les Malais. On a de même indiqué, par les signes qui leur sont propres, quelques mots Portugais et autres, qui se sont glissés dans l'idiome vulgaire.

En adaptant les lettres Européennes aux mots Malais, on doit observer deux choses : la première est, de s'en tenir à l'orthographe Malaie aussi scrupuleusement qu'il est possible ; la seconde, de bien faire attention à la valeur qu'a chaque lettre dans la manière dont les naturels prononcent le mot. Les orientalistes Hollandais, dans leur excellente version de la Bible et dans d'autres ouvrages publiés par eux, avaient adopté pour règle de représenter chaque lettre Malaie par une lettre Européenne correspondante, et lorsque ceci ne pouvait avoir lieu, d'y suppléer par un caractère modifié ou imitatif du Malai. Cette orthographe a, sans contredit, le mérite d'être exacte ; et, quant au remplacement des lettres manquantes par d'autres qui en tiennent lieu, on ne peut lui faire aucun reproche. Mais, tandis qu'elle présente, d'un côté, peu d'utilité pour quiconque sait lire le Malai même, elle est, d'autre part, insuffisante pour ceux qui veulent apprendre à le parler ; parce que, en Malai comme en Anglais, les mots, dans l'usage reçu, ne se prononcent pas toujours comme ils sont écrits.

Dans les vocabulaires compilés par des Anglais, on a suivi une marche toute différente : sans avoir égard à la manière dont les indigènes écrivent, ils ont fait comme les navigateurs lorsqu'ils mettent par écrit les mots qu'ils entendent prononcer dans quelque île nouvellement découverte : ils ont tâché de rendre les sons de la langue Malaie par les combinaisons de lettres qui leur semblaient les plus convenables pour chaque mot, et cela sans règle fixe ni constante, représentant le même son par différens caractères dans des mots différens, et employant tour à tour la même lettre pour exprimer divers sons. Je me suis proposé de ne m'attacher servilement ni à l'une ni à l'autre méthode. J'ai ponctuellement suivi l'orthographe Malaie partout où elle s'accorde avec la vraie prononciation des mots ; mais, lorsqu'il en était autrement, j'ai donné la préférence aux lettres qui expriment les sons que l'usage a fait adopter, parce

★★ 2

qu'il

die letters gegeven, welke den gebruikelijken klank der woorden uitdrukken, omdat het mij van meer belang scheen te zijn degenen, welke het Maleische schrift niet kunnen lezen, in de gelegenheid te stellen van het woord behoorlijk uit te spreken, dan meer kundigen, door eene voor hen nuttelooze naauwkeurigheid, te voldoen. Dikwijls heb ik ook vermeend de spelling, met eenig onderscheid, te moeten herhalen, om daardoor een des te naauwkeuriger denkbeeld van de uitspraak te geven.

Ofschoon er in de taal, zoo als zij op het Maleische schiereiland en op de menigvuldige eilanden van dezen uitgestrekte archipel gesproken wordt, eene tastbare gelijkvormigheid heerscht, treft men echter, in onderscheidene gewesten, verschillende tongvallen aan, vooral ten aanzien van de klinkers, welker geluid in sommige oorden voller is dan in andere. Die tongvallen, in een woordenboek, met elkander overeen te brengen is bijna niet mogelijk; en het eenige, dat gedaan kan worden, is, dat men dengenen aanneme, welke het gezag der beste schrijvers voor zich heeft en waarvan men weet, dat hij de heerschende is in die gewesten, alwaar de taal het meest beschaafd is geworden. In het zuidelijke gedeelte der Sumatrasche kust, waar zich het voornaamste Engelsch kantoor bevindt en ik eerst het Maleisch geleerd heb, schijnt de tongval, door den invloed der regering van Bantam, aan welke dat gewest in vroegere jaren onderworpen was, een zweemsel van de Javaansche uitspraak te hebben ontvangen; weshalve hij niet tot algemeen rigtsnoer kon genomen worden. Het rijk van *Menaŋkabau* schijnt het land te zijn, waar men de taal in derzelve oorspronkelijke zuiverheid moet aantreffen, vermits het, volgens de eenparige getuigenis der inlandsche schrijvers, de plaats is, van waar de vroegste Maleische volkplantingen zijn voortgekomen (men zie, aangaande de bijzonderheden dier eerste volksverhuizingen, *the History of Sumatra*). Doch men is met den meerderen of minderen bloei van dat rijk in vroegere tijden te weinig bekeend om te kunnen vaststellen, dat de letterkunde aldaar met zoo veel zorg werd aangekweekt als, zekerlijk, in Malakka en *Djohor* heeft plaats gehad; en daarom schijnt er meer grond te zijn om den tongval, welke in de laatstgenoemde landen, mitsgaders in *Kedah*, *Perak*, *Traŋggānōe* en de naburige eilanden de heerschende is, als den volkomensten te beschouwen. In vele gevallen, en voornamelijk wanneer het onzeker was welke de voorkeur verdiende, heeft men

qu'il m'a semblé être plus important d'apprendre à ceux qui ne lisent pas le Malai dans l'original à bien prononcer les mots, que de briguer le suffrage des autres par une ponctualité d'orthographe dont ils n'ont pas besoin. Souvent aussi j'ai cru devoir répéter le même mot, un peu différemment orthographié, afin de donner une plus juste idée de la prononciation.

Malgré l'uniformité palpable que présente la langue telle qu'on la parle dans la presque Malaie et dans les nombreuses îles qui composent le vaste archipel des Indes, on aperçoit néanmoins des différences de dialecte, surtout par rapport aux voyelles, qu'on prononce plus ouvertement dans certaines contrées que dans d'autres. Vouloir concilier ces dialectes dans un dictionnaire, serait une chose à peu près impraticable; ce qu'on peut faire de mieux est d'adopter celui d'entre eux qui a pour lui l'autorité des meilleurs écrivains, et qui est reconnu pour être le dialecte dominant, là où le langage a été le plus cultivé. Celui qu'on parle dans la partie méridionale de la côte de Sumatra, où les Anglais ont leur principal établissement et où j'ai fait mon premier apprentissage du Malai, paraît avoir pris une teinture de Javanais, par suite de l'influence qu'a exercée sur ce pays le gouvernement de Bantam, auquel il était autrefois soumis: ce dialecte ne peut donc pas être pris pour type. Le royaume de *Menangkabau*, d'où sortirent, suivant le témoignage unanime des écrivains indigènes, les premières peuplades Malaies qui se sont établies ailleurs (voyez, pour les détails de ces émigrations, *the History of Sumatra*), semble devoir être le pays où la langue existe dans sa pureté primitive. Mais on manque de renseignemens suffisans sur l'état plus ou moins florissant de ce royaume à une époque reculée, pour pouvoir s'assurer que les lettres y étaient cultivées avec autant de soin qu'elles l'ont évidemment été à Malacca et à *Diohor*; en conséquence, il semble qu'on est plutôt fondé à regarder comme le dialecte le plus perfectionné celui qui domine, non-seulement dans ces deux pays, mais encore à *Kedah*, *Perak*, *Traנגgānōu* et dans les îles circonvoisines. Dans plusieurs cas, et surtout lorsqu'on était incertain sur le dialecte qui mérite la préférence, on a donné le mot comme pouvant être prononcé de différentes manières.

men de woorden als voor verschillende uitspraak vatbaar opgegeven.

Vermits de bijzonderheden tot dit onderwerp betrekkelijk reeds in de Spraak-kunst behandeld zijn, is het niet noodig dat men te dezer plaatse verder over hetzelfde uitwijde; alleen vermeent men degenen, die zich in andere streken en verre van die plaatsen, welke men als den wezenlijken zetel der taal beschouwt, aan zekere tongvallen mogten gewend hebben, te moeten waarschuwen tegen het al te ligvaardig beoordeelen der al, of niet, gegrondheid van hetgene hier na rijp overleg is aangenomen.

Behalve de tongval, of de bijzondere wijze, waarop sommige woorden uitgesproken worden, moet men nog doen opmerken, dat in het Woordenboek vele uitdrukkingen voorkomen, die weinig of in het geheel niet bekend zijn, zelfs aan lieden, welke lang in Maleische landen gewoond hebben en met de inboorlingen in betrekking geweest zijn; omdat de stijl, waarin zij zich, mogelijk met vloeibaarheid, hebben leeren uitdrukken en die indedaad tot het behandelen van zaken voldoende is, veel met den stijl, waarin boeken geschreven worden, of ook met dien des gewonen gespreks onder Maleijers van eenen meer aanzienlijken rang verschilt, ofschoon deze geene afzonderlijke taal uitmaakt. Soortgelijke ver-fijning, of afwijking van de gewone wijze van spreken, heeft min of meer in alle landen plaats; ook kan men niet verwachten, dat door de bewoners van eenen *bazar* eene meer beschaafde taal zal gebezigd worden, dan door lieden van gelijken stand in andere werelddeelen. Hierbij komt nog, dat, over het algemeen, de Europeërs in Indië de taal des lands aanvankelijk van elkander, eerder dan van de inboorlingen zelve, leeren. Daardoor worden de gebreken, in de wijze van zich uit te drukken, voortgeplant; en het valt des te moeilijker om dezelve naderhand te verbeteren, daar bedienden en andere onderhoorigen zich gaarne naar de taal van hunne meerderen schikken; om zich daardoor gemakkelijker te doen verstaan.

In plaats van de woorden, zoo als gewoonlijk in Woordenboeken geschiedt, te onderscheiden door de verkorte namen der rededeelen, tot welke zij afzonderlijk behooren, heeft men vermeend hunne bijzondere beteekenis liever door andere, daarmede ooreenkomende, woorden te moeten aanduiden. In de Maleische taal, zoo wel als in de Engelsche, zijn vele oorspronkelijke of wortelwoorden te gelijker tijd,

Comme ce qui concerne les dialectes est traité au long dans la Grammaire, il serait superflu de s'étendre ici davantage sur cette matière. On croit seulement qu'il est utile d'inviter ceux qui pourraient avoir pris l'habitude de certaines façons de parler dans des contrées éloignées de celles qu'on regarde comme le vrai siège du langage, à ne pas prononcer trop légèrement sur ce qui a été adopté après un mûr examen.

Outre le dialecte, ou la manière particulière de prononcer certains mots, on doit encore faire observer que le Dictionnaire renferme un grand nombre de termes peu ou point du tout connus, même de personnes qui ont fait un long séjour parmi les Malais et vécu dans leur commerce; parce que le style dans lequel elles ont appris à s'exprimer, peut-être coulamment, et qui en effet suffit pour traiter d'affaires, diffère néanmoins beaucoup du style dans lequel sont écrits les ouvrages de littérature, et même du style de la conversation en usage parmi les Malais des classes distinguées, quoique celui-ci ne forme pas une langue séparée. Ce raffinement, ou cette déviation du langage commun, se fait plus ou moins sentir en tout pays; d'ailleurs on ne doit pas attendre des habitans d'un *bazar* un langage plus châtié que n'en parlent les personnes de la même profession dans d'autres parties du monde. Et puis, il est assez ordinaire aux Européens dans l'Inde de commencer par se former les uns d'après les autres, au lieu d'apprendre la langue dans le commerce des naturels du pays. De cette manière les vices de langage se propagent; et il est d'autant plus difficile de s'en corriger, que les domestiques et autres subordonnés adoptent volontiers la manière de parler de leurs maîtres, afin d'en être plus facilement compris.

Au lieu de distinguer les mots, comme cela se pratique ordinairement dans les Dictionnaires, par des abréviations qui marquent la partie d'oraison à laquelle chacun d'eux appartient, on a cru mieux faire d'en indiquer la signification au moyen de mots correspondans. En Malai, comme en Anglais, on trouve beaucoup de mots primitifs qui sont à la fois substantif et verbe, sub-

tijd, zelfstandig naamwoord en werkwoord, zelfstandig en bijvoegelijk naamwoord, bijwoord en voorzetsel, bijvoegelijk naamwoord en bijwoord, terwijl de bijzondere beteekenis, waarin zij moeten opgenomen worden, van de plaats afhangt, welke zij in de rede beslaan; en dus, door dezelve met al te groote naauwkeurigheid van elkander te willen onderscheiden, zoude men gevaar hebben geloopt van meer verwarring dan nut te weeg te brengen. Hierbij komt nog in aanmerking, dat, in woorden van Arabischen oorsprong, weinig gelet wordt op het rededeel, waartoe zij in het oorspronkelijke behooren, en dat zelfs het meervoud van zelfstandige naamwoorden gebezigd wordt om het enkelvoudig getal uit te drukken. De Heer WILLIAM JONES merkt in zijne Spraakkunst aan, dat zulks ook in de Perzische taal plaats heeft.

Bij de toepassing onzer letters op de klanken der Maleische woorden, heb ik, zoo veel mogelijk, willekeurige teekens vermeden, omdat ik bij ondervinding geleerd heb, dat zij bijna nooit door den lezer onthouden worden. Om eenen langen klinker aan te duiden, heb ik mij van het gewone merk bediend: waar hetzelfde niet staat, geeft zulks, derhalve, te kennen, dat de klinker kort is. Om eene scherpe lettergreep te kennen te geven, wanneer zij niet tevens lang is, heb ik van het *scherpe* klankteeken gebruik gemaakt, als in de woorden *بسر* *besár*, *بتل* *betæl*; en de *ain*, die in zekere gevallen alle klinkers vervangt, heb ik door een *zwaar* klankteeken verbeeld, ter onderscheiding van denzelfden vokaalklank, op de gewone wijze voortgebracht wordende. Dit laatste, ik beken het, is ten eenemaal willekeurig; maar mij dacht, dat het beter ware zoo te doen, dan het voorbeeld van sommige uitmuntende kenners der oostersche talen te volgen, die de Arabische letter zelve, uit hoofde van haren bijzonderen aard, onder de Europeische letters hebben ingevoerd.

Deze letters worden bij de onderscheidene volken, die het Romeinsche stelsel van spelling hebben aangenomen; op zoo vele verschillende wijzen uitgesproken, dat het, zonder aanmerkelijke veranderingen, niet mogelijk is een alfabet daar te stellen, hetwelk op de bijzondere taal van elk even toepasselijk, en, te gelijk voor allen verstaanbaar zoude zijn; ook wordt indedaad de voortgang van elke wetenschap vertraagd, wanneer de allereerste beginselen zelve het onderwerp eener voorloopige, moeilijke leeroefening uitmaken. Het zij mij nogtans vergund, bij

een

substantif et adjectif, adverbe et préposition, adjectif et adverbe, et dont l'acception particulière, en telle ou telle circonstance, dépend de la place qu'ils occupent dans le discours; vouloir les distinguer avec un soin trop minutieux, serait s'exposer à causer de la confusion au lieu d'être utile. Il est d'ailleurs à remarquer que, dans les mots d'origine Arabe, on fait peu attention à la partie du discours à laquelle ils appartiennent dans la langue primitive, et qu'on emploie même le pluriel des noms pour exprimer le nombre singulier. M. WILLIAM JONES observe, dans sa Grammaire, que la même chose a lieu dans la langue Persanne.

En appliquant nos lettres aux sons des mots Malais, je me suis abstenu, autant qu'il était possible, d'employer des signes arbitraires, bien convaincu, d'après ma propre expérience, que le lecteur ne les retient presque jamais. Pour désigner qu'une syllabe est longue, j'ai fait usage de la marque prosodique ordinaire; par conséquent, là où cette marque n'est pas posée, la syllabe doit être censée brève. Pour distinguer une syllabe accentuée, lorsqu'elle n'est pas en même tems longue, je me suis servi de l'accent aigu, comme dans *بسر besâr*, *بتل betoull*; et j'ai marqué d'un accent grave l'*ain*, qui remplace, suivant l'occurrence, toutes les voyelles, pour avertir que le son vocal ne doit pas être prononcé comme à l'ordinaire. J'avoue que, sur ce dernier point, ma manière est purement arbitraire; mais j'ai cru qu'il valait encore mieux d'en agir ainsi, que de suivre l'exemple d'orientalistes distingués qui, à cause de la nature particulière de cette lettre, l'ont conservée parmi les caractères Européens.

Les divers peuples de l'Europe qui ont adopté les lettres Romaines, les prononcent en tant de différentes manières, qu'à moins de recourir à des innovations considérables, il ne serait pas possible d'établir un alphabet applicable au langage particulier de chacun d'eux, et en même tems intelligible pour tous; d'ailleurs, le progrès de la science est ralenti, lorsque les premiers élémens de l'instruction deviennent eux-mêmes l'objet d'une étude pénible. J'ai cru, néanmoins, qu'à la tête d'un ouvrage qui aspire à attirer l'attention

des

een werk, dat niet onwaarschijnlijk door de geleerden van meer dan een land in aanschouw zal genomen worden en, uit zijnen aard, niet wel voor overzetting vatbaar is, om bij eenige der voornaamste bijzonderheden van ons alphabet een oogenblik stil te staan en daarin eenige ligte veranderingen te wagen, welke, terwijl zij de uitspraak voor vreemden gemakkelijker zullen maken, echter geene zwaarigheid voor Engelschen zullen te weeg brengen en (wat derzelve algemeene gronden betreft) reeds gebillijkt zijn door hen, die de spelling van RICHARDSON in zijn Perzisch en Arabisch Woordenboek, en van JONES in zijne Perzische Spraakkunst hebben goedgekeurd

Hetgene verder in dit voorberigt gezegd wordt aangaande de klanken der Engelsche letters, met de Maleische uitspraak vergeleken, schijnt, als nutteloos voor degenen, die zich van de Nederduitsche of Fransche vertaling zullen bedienen, hier te kunnen weggelaten worden. Daarenboven, is al wat men daaromtrent behoort te weten, reeds breedvoerig door den Schrijver in zijne Spraakkunst behandeld en in de Nederduitsche vertaling derzelve (bladz. 8 en volg.) te vinden; namelijk, met die wijzigingen, welke het onderscheid tusschen de Nederduitsche en de Engelsche uitspraak van sommige letters, bijzonder van klinkers, noodzakelijk heeft gemaakt.

Daarentegen is het noodig, omtrent de wijze van spelling der Maleische woorden, welke men in deze tweetalige overzetting aangenomen heeft, het volgende aan te merken:

Overal in de Spraakkunst, en in het Woordenboek ook daar, waar een Maleisch woord in de beide vertalingen voorkomt, heeft men de Maleische *wāu*, wanneer zij als eene Engelsche, Italiaansche of Hoogduitsche *u* moet uitgesproken worden, door *œ* in den Nederduitschen, en door *ou* in den Franschen tekst uitgedrukt. Doch het was, zonder het werk nutteloos uit te breiden en somtijds tot verwarring aanleiding te geven, niet mogelijk op alle plaatsen van het Woordenboek, waar de genoemde letter aangetroffen wordt, dezelve onderscheiding in acht te nemen. Men moest zich, derhalve, tot ééne der twee wijzen van spelling bepalen; en men heeft vermeend, daar toch de vertaling meer bijzonder voor Nederlanders is bestemd, de voorkeur aan den Nederduitschen tweeklank *œ* te kunnen geven, te meer, daar in de Nederlandsche Oostindische bezittingen, tot alle zoogenaamde *officiële* stukken, welke door de Regering uitgevaardigd of aan dezelve gerigt worden, nimmer van de Fransche taal wordt gebruik gemaakt.

Hetgene men hier van de *wāu* heeft gezegd, geldt ook ten aanzien van de *ia* of *ja*, de *djim* (*diim*) en de *tjā* (*tiā*), welke, daar zulks geveegelijk kon geschieden, door *ie* en *i*, *dj* en *di*, *tj* en *ti* afzonderlijk, doch elders door *ie*, *dj* en *tj* alleen uitgedrukt zijn.

De *hā*, die, zoo als op bladz. 24 der Spraakkunst gezegd is, nu eens met dezelve soort van uitblazing als de Nederduitsche *h* wordt uitgesproken, dan wederom eenen veel zachteren en bijna onmerkbaaren klank heeft, vindt men hier, op eenige plaatsen, waar de Engelsche schrijver de-
zel-

des savans de plus d'un pays et qui n'est guère de nature à être traduit, il me serait permis d'entrer dans quelques détails sur notre alphabet et d'y hasarder quelques légères modifications, qui, sans avoir aucun inconvénient pour les Anglais, serviront à rendre la prononciation plus facile aux étrangers; d'ailleurs, ces modifications ont reçu d'avance (du moins quant aux principes généraux) l'assentiment de ceux qui approuvent l'orthographe de RICHARDSON dans son Dictionnaire Persan et Arabe, et de JONES dans sa Grammaire Persanne

On croit pouvoir se dispenser de suivre l'auteur dans cette espèce de dissertation sur la prononciation des lettres de l'alphabet Anglais, comparé avec le Malai, cette partie de l'Avant-propos n'offrant aucune utilité pour ceux qui feront usage de la traduction Hollandaise ou Française. En outre, tout ce qu'il importe de savoir sur cette matière a déjà été développé par l'auteur dans la Grammaire et se retrouve dans la traduction (pag. 9 et suiv.), nommément, avec les changemens que réclame la différence entre la prononciation des Anglais et celle des Français, quant à certaines lettres de l'alphabet et particulièrement quant aux voyelles.

En revanche, il est nécessaire de placer ici, sur l'orthographe des mots Malais telle qu'on l'a adoptée dans cette double traduction, les observations suivantes:

Dans tout le cours de la Grammaire la lettre *wāu*, lorsqu'elle a le son de l'*u* Anglais, Italien ou Allemand, est rendue par *œ* dans la traduction Hollandaise, et par *ou* dans la traduction Française. Il en est de même dans les articles du Dictionnaire où un mot Malai a dû être inséré séparément dans les deux textes; mais, à moins de donner une extension superflue à ce dernier ouvrage et de s'exposer souvent à causer de la confusion, il n'était pas possible d'y observer la même distinction partout où l'on rencontre cette lettre. Il a donc fallu choisir entre les deux manières de l'exprimer; et, comme les deux traductions sont particulièrement destinées à l'usage d'indigènes des Pays-Bas, on a cru devoir donner la préférence à la double voyelle *œ* de la langue nationale, surtout parce que, dans nos possessions aux Indes Orientales, on n'emploie jamais la langue Française pour la rédaction des pièces qui émanent du Gouvernement ou qu'on lui adresse.

La même observation s'applique aux lettres *ia* ou *ja*, *djim* (*dtim*), et *tjā* (*tiā*), qu'on a séparément exprimées de deux manières, *ie* et *i*, *dj* et *di*, *tj* en *ti*, quand cela a pu convenablement se faire, mais qui partout ailleurs ne sont représentées que par *ie*, *dj* et *tj*.

Le *hā*, qui, comme on l'a dit dans la Grammaire (pag. 25), a quelquefois le son du *h* aspiré du Français, et quelquefois ne se fait presque pas sentir, a été, par cette raison, omis par l'auteur dans le dernier cas. On a cependant cru devoir le conserver en quelques endroits, nom-

zelve had weggelaten, door *h* vertegenwoordigd, wanneer men, namelijk, naar eigene ondervinding oordeelde, dat de regte Maleijers, bij het uitspreken van die woorden, eenen meer of min schielijken ophef van adem laten hooren.

Eene andere soort van afwijking, welke men zich in de vertaling heeft veroorloofd, betreft een klein getal benamingen van voorwerpen uit het dieren- en plantenrijk, omtrent welke door den Hoogleeraar REINWARDT was opgemerkt, dat men zich in het Engelsche werk vergist had.

Indien ik, naar het oordeel van deskundigen, het zij omtrent de beteekenis, of de uitspraak van sommige woorden, mogt hebben gedwaald, verzoek ik, dat men mij te regt wijze. Alle gegronde aanmerkingen van dien aard zullen mij welkom zijn, bijzonder ten einde daarvan, met mijnen medearbeider den Heer LENTING, het noodige gebruik te maken voor het groote Maleisch en Nederduitsch Woordenboek, dat wij voornemens zijn op last der Regering te doen drukken.

DE VERTALER.

mément là où, d'après l'expérience, on a cru que les Malais proprement dits font entendre au moins une légère aspiration.

Enfin, une autre déviation qu'on s'est permise, a rapport à un petit nombre de noms donnés à des objets qui appartiennent au règne animal ou végétal, et dans lesquels le savant Professeur RBINWARDT a observé que l'auteur Anglais s'était trompé.

S'il m'est arrivé de tomber dans quelque erreur, soit sur le sens, soit sur la prononciation des mots, je prie les savans versés dans cette langue orientale de me les faire appercevoir. Les observations fondées à cet égard me seront d'autant plus agréables, qu'il pourra en être fait l'usage convenable dans le grand Dictionnaire Malai et Hollandais, que M. LENTING et moi nous proposons de mettre au jour par ordre du Gouvernement.

LE TRADUCTEUR.

AL-

MALEISCH ALPHABET.

Gedaante.	Kracht.	Naam.	Gedaante.	Kracht.	Naam.
ا	ā, a	أَلْفٌ <i>alief.</i>	ط	t	طَا <i>tā</i>
ب	b	بَا <i>bā</i>	ظ	tl	ظَا <i>tlā, la</i>
ت	t	تَا <i>tā</i>	ع	ā, é, è, ò, è	عَيْن <i>ān</i>
ث	ts	ثَا <i>tsā</i>	غ	gh, ghr	غَيْن <i>ghān, ghrim</i>
ج	dj	جِيم <i>djīm</i>	غ	ng	غَا <i>ngā</i>
چ	tj	چَا <i>tjā</i>	ف	f	فَا <i>fā</i>
ح	h, hh	حَا <i>hā</i>	ف	p	فَا <i>pā</i>
خ	kh	خَا <i>khā</i>	ق	kk, k	قَا <i>kāf</i>
د	d	دَال <i>dāl</i>	ك	k	كَا <i>kāf</i>
ذ	z, dz	ذَال <i>zāl</i>	گ	g	گَا <i>gā</i>
ڈ	d	دَا <i>dā</i>	ل	l	لَام <i>lām</i>
ر	r	رَا <i>rā</i>	م	m	مِيم <i>mīm</i>
ز	z	زِي <i>zī, zā</i>	ن	n	نُون <i>nān</i>
س	s	سِين <i>siēn, siēm</i>	و	ā, ā, w	وَاو <i>wāu</i>
ش	sh	شِين <i>shīn, shīm</i>	و & s	h, zacht.	هَا <i>hā</i>
ص	s, ss	صَات <i>sād, sāt</i>	ي	ī, e, j	يَا <i>īā, jā</i>
ض	dl	ضَات <i>dlād, dlāt, lāt</i>	ن	nj	نَا <i>njā</i>

De Maleijers plegen, in navolging der Arabieren, bij deze letters ten overvloede nog te voegen het zamengestelde teeken ⁵⁾ lam-alief-hamza.

A L P H A B E T M A L A I.

Figure.	Valeur.	Nom.	Figure.	Valeur.	Nom.
ا	ā, a	ألف <i>alif</i>	ط	t, faible.	طا <i>tā</i>
ب	b	با <i>bā</i>	ظ	tl	ظا <i>tlā, la</i>
ت	t	تا <i>tā</i>	ع	a, é, è, ò, ù	عا <i>ān</i>
ث	ts	ثا <i>tsā</i>	غ	gh, ghr -	غا <i>ghān, ghīm</i>
ج	di	جيم <i>dīm</i>	غ	ng	غا <i>ngā</i>
چ	ti	چا <i>tiā</i>	ف	f	فا <i>fā</i>
ح	h, hh	حا <i>hā</i>	ف	p	فا <i>pā</i>
خ	kh	خا <i>khā</i>	ق	kk, k	قا <i>kāf</i>
د	d, faible.	دال <i>dāl</i>	ك	k	كا <i>kāf</i>
ذ	z, dz	ذال <i>zāl</i>	گ	g	گا <i>gā</i>
ڈ	d	ڈا <i>dā</i>	ن	t	لام <i>lām</i>
ر	r	را <i>rā</i>	م	m	ميم <i>mām</i>
ز	z	زا <i>zā, zā</i>	ن	n	نون <i>nōun</i>
س	s, c, faible.	سين سين <i>sīn, sīm</i>	و	ōū, ō, w	واو <i>wāu</i>
ش	ch, mou.	شين شين <i>chīn, chīm</i>	ه ه ه	h, mou.	ها <i>hā</i>
ص	s, ss, fort.	صاد صا <i>sād, sāt</i>	ي	ī, e, j	يا <i>īā, iā</i>
ض	dl	ضاد صا <i>dlād, dlāt, lāt</i>	ن	nj	يا <i>niā</i>

A ces lettres, les Malais, à l'exemple des Arabes, ajoutent sans nécessité le caractère composé ʾ lam-alif-hamza.

MALEISCH, NEDERDUITSCH EN FRANSCHE
W O O R D E N B O E K.

D I C T I O N N A I R E
MALAI, HOLLANDAIS ET FRANÇAIS.

اب

ا ā (lang) (long) & a (kort) (bref), de eerste letter van het Arabisch en Maleisch alphabet, genaamd أَلِف *alief*; la première lettre de l'alphabet Arabe et Malai, nommée أَلِف *alif*.

اب *aba-aba*, tuig, juk, (voor trek- of lastdieren); traits, joug, harnois (pour des bêtes de charge et de somme). *Aba-aba lembae*, ossenjuk; joug pour les boeufs. *Kenakan aba-aba ka-pada kundaran*, span de trekdieren voor; atteler les bêtes de trait.

ابد *abad* AR., een leeftijd, de eeuwigheid; un âge, l'éternité.

ابراهيم *ibrāhīm* AR., de aartsvader, of volgens de Mahomedanen, de profet Abraham; le patriarche, ou selon les Mahométans, le prophète Abraham.

اب

ابغ *abang* JAV., rood; rouge. (Vid. مِرَّة *mā-raḥ*). *Kāin. abang*, roode stoffe; étoffe rouge. *Būwang abang*, de gewone roode uije; l'oignon commun rouge. *Tjīngkartang abang*, eene soort van erythrina met roode bloesem; une espèce d'erythrina à fleurs rouges.

ابغ *abang*, de oudste broeder of zuster; l'aîné, l'aînée. (Vid. كَاكِي *kākak* & اَدِيكِي *adīk*). Gelijk de meeste benamingen van bloedverwantschap, zoo wordt ook deze gebezigd als men iemand op eene gemeenzame en vriendschappelijke wijze aanspreekt. On emploie ce mot, de même que la plupart des termes de parenté, en s'adressant à quelqu'un d'une manière familière et amicale. *Adoh abang*, o mijn broeder, vriend! o mon frère, mon ami! *Ka-māna garāng-an abang-koe pergi*, waar toch, bid ik u, gaat mijn

A

broeder (gaat gij) henen? où donc, je t'en prie, va mon frère (où donc vas-tu)? *Meiṅgāpa ghāib-lah di māta abang*, waarom verbergt gij u voor het gezigt uwer vrienden? pourquoi fuyez-vous la vue de vos amis?

ابليس *iblis* AR., een der namen van den duivel; un des noms du diable. (Vid. *شيطان sjētān*).

ابم *abām*, steunsel, schraaghout; appui, étaie. *Abām kamēdi*, de dwarsbalk die het roer der Maleische vaartuigen ondersteunt; la traverse qui soutient le gouvernail dans les navires Malais, étambot. *Abām tiang*, dovejut, steunhout voor eenen mast; arc-boutant, bois d'appui à un mât, étambraie.

ابنتارا *abantāra*, heraut; héraut. (Vid. *بنتار bantāra*).

ابو *abō*, asch, stof; cendre, poussière. (Vid. *هابو hābō*).

ابي *abai* vel *abei*, gering achten, ligt achten; faire peu de cas, compter pour rien. *Ombak di abei-kan-nja*, zij achtten de zee (de zware golven) voor niets; ils comptaient pour rien l'agitation des flots.

ابي مان *abei-māna*, foramina corporis duo. *Djikatau di per-auleh-nja kām jang memadā-i menōtōp ka-dōa abei-māna maka di tōtōp-i-nja-lah akan ka-dōa-nja atau di per-auleh-nja memadā-kan sālēh sewātōe deri-pada ka-dōa-nja maka wādjiēb men-daulō-kan abei-māna jang di-adāp-an.*

اتر *ātor*, orde, rij, rang, in orde stellen, rangschikken; ordre, rang, placer en rang, mettre en ordre, arranger. *Dēdoek berātor*, in geregelde orde aanzitten; être assis dans un ordre régulier. *Segala bōwah bowāh-an di ātor orang-lah*, de diensthonden legden allerlei soort van vruchten voor; les domestiques servirent toutes sortes de fruits.

Meng-ātor alat sindjatā-nja, de oorlogsmagazijnen in orde brengen; mettre en ordre les arsenaux, magasins de guerre. *اتور atōr-an* & *پرتورن per-atōr-an*, schikking, orde; arrangement, ordre.

اتس *atas*, op, boven, over; sur, dessus. *Di-ātas*, boven op; au-dessus. *Ka-ātas*, naar boven, naar bovenop; vers le haut, vers le sommet. *Deri-ātas*, van boven; de dessus, d'en haut. *Atas hamba djāga akan meṅgardjā-kan itōe*, die last rust op mij, het is aan mij om dat werk te verrigten; c'est sur moi que ce soin, cette tâche repose. *Atas anḡien*, boven den wind, windwaarts; au-dessus du vent, du côté du vent. *Nāik ka-ātas gānong*, eenen berg beklimmen; monter sur une hauteur. *Lālo deri-ātas bālei*, over het gebouw heen getrokken; passé par-dessus le bâtiment. *Djikatau ada bitjāra hīngga se-pāloh réal ka-ātas*, indien er eene zaak voorkomt, ter waarde van tien Spaansche matten of boven die som; s'il survient une action sur une valeur de dix piastres et au-dessus.

اتف *ātap*, dak; overdeksel van een gebouw; toit, couverture d'un bâtiment. (Vid. *هاتف ātap*).

اتم *etamā* HIND., uitmuntend, volmaakt, best; excellent, parfait, le meilleur. *Ter-etamā*, uitgezocht, meest volmaakt; exquis, le plus parfait. *Ter-lebeh etamā deri-pada lūn*, verre uitstekende boven anderen; éminemment supérieur aux autres. *Ter-etamā deri-pada segala per-bowāt-an*, het uitmuntendste van alle werken; l'ouvrage le plus excellent de tous. *Amas etamā*, zuiver goud; de l'or pur.

اتو *atau*, of, anders; ou, autrement. *Pada sultān atau pada mantri-nja*, aan den Sultan of aan zijne Ministers; au Sultan ou à ses Ministres. *Pērak atau amas*, zilver of goud; de l'argent ou de l'or. *Adā-kah*

atau tiadā-kah, is het, of is het niet? cela est-il, ou cela n'est-il pas? *Atau tidor atau māti*, of slapende, of dood; ou endormi, ou mort.

أتوس *ætōs-an*, gezant, afgezant, gezantschap; envoyé, ambassadeur, ambassade. (Vid. أتوس *ætōs*.)

اثنين *isnein* AR., maandag; lundi. (Vid. اثنين *senein*.)

اجر *adjar*, leeren, onderwijzen, afkeuren, verbeteren, kastijden; apprendre, instruire, reprendre, désapprouver, corriger, châtier. براجر *ber-ādjār*, & بلاجر *bel-ādjār*, leeren; apprendre. *Ber-ādjār pada orang jang meng-a-tāu-i*, leeren van iemand die het wel weet (van een deskundigen); apprendre d'un homme bien instruit. *Ber-ādjār māin sindjata*, leeren schermen; apprendre l'escrime, à faire des armes. مهاجر *meng-ādjār*, onderwijzen; enseigner. *Ka-pada bārang sālāh babal-nid hendak-lah tāan adjārī*, tegen (voor) elke fout, die zij uit onwetendheid begaat, zult gij (mijn schoonzoon) haar waarschuwen; vous l'avertirez (mon gendre) à chaque faute qu'elle commettra par ignorance. اچارن *adjār-an* et فحجانن *peng-adjār-an*, verbetering, afkeuring, onderwijs, leer; correction, réprimande, enseignement, doctrine. فلاجر *pel-ādjār*, leerling; écolier, apprenti. فحجانن *peng-ādjār*, onderwijzer, meester; instituteur, maître.

اجع *adjong* vel اوجع *adjōng*, schikken, in orde brengen; arranger, mettre en ordre. *Segala jang ber-gādjah itā-pān ber-adjōng-kan gadjah-nia*, allen die op olifanten gezeten waren, schikten dezelve in orde (in slagorde); tous ceux qui étaient montés sur des éléphants, les rangèrent en ordre (de bataille).

اجق *adjak* vel *adjok*, noodigen, uitnoodigen; aanzetten, aanhitsen, uitdagen, vorderen,

plagen, verloornen; demander, inviter, engager, exciter, provoquer, exiger, tourmenter, irriter. *Maka ia-pān meng-ādjak dia ber-ālang-ālang akan terima wang itōe*, en hij verzocht hem herhaalde malen dat geld aantemen; et il le sollicita plusieurs fois d'accepter cet argent. *Meng-ādjak akan santap*, ten middagmaal uitnoodigen; inviter à dîner. *Maka hoelābālang meng-ādjak tārōen akan Indra Mahā-Dēwa*, en de krijgslieden vorderden van Indra Maha Dewa dat hij zou afkomen; et les guerriers exigèrent d'Indra Maha Dewa qu'il descendit. *Di-adjok-nia ber-māin pāsang*, en zij werd uitgedaagd tot het damspel; et elle fut provoquée au jeu de dames. *Ter-ādjak kārna boenji-boenjī-an*, door muziek gehinderd, geplaagd; tourmenté, incommodé par des sons de musique.

اجل *adjal* AR., lot, noodlot, bepaald tijdstip, het uur van den dood; sort, destinée, destin, époque prédestinée, heure de la mort. *Ada sewātōe anak ādam sākī antāra māti adjal-nia dātang*, een zeker mensch (Adam's kind) lag op den dood, en zijn tijdstip kwam; certain homme (enfant d'Adam) était au lit de la mort, et son heure arriva. *Djika belōm adjal-nia āfiat*, indien de tijd voor (van) zijne beterschap nog niet daar is; si l'heure de sa guérison n'est pas encore venue.

اجرج *adjādjā*, kwaadspreken, babbelen; médire, calomnier, jaser. ارجبانن *adjādjā-an*, kwaadsprekerij, laster; médisance, calomnie.

اجوع *adjōng*, Chineesch vaartuig, algemeen jonk genaamd, schepen of vaartuigen in het algemeen, eene soort van schulpvisch; navire Chinois vulgairement appelé jonk (jonque), navires ou embarcations en général, sorte de poisson à coquilles. *Adjōng sārāt*, een geladen jonk; une jonque chargée. *Laksāna adjōng di-ātas kārang*, gelijk een jonk op de rotsen; comme une jonque sur les rochers. *Adjōng di rāpat rādja rōm laier-kan*

ka-nūwāra misrī, de Vorst van Rome (Konstantinopel) vergaderde zijne schepen, om dezelve naar Egypteland te doen zeilen; le Souverain de Rome (Constantinople) assembla ses vaisseaux, pour qu'ils fissent voile vers l'Égypte.

اجبی *ādžī*, godsdienstige boeken lezen, de voorschriften van den godsdienst leeren (zoo als men die in de scholen onderwijst), gebeden opzeggen; lire des livres de religion, apprendre les formulaires de la religion (comme on les enseigne dans les écoles), réciter des prières. (Vid. *مغاج meng-ādžī*.) *Kitāb di ādži-nia*, hij las den koran; il lisait le coran.

اجار *atjāra* HIND., oorzaak, gevolg; cause, effet. (Vid. *بچار bitjāra*.)

اجار *atjār* PERS., ingelegd goed; fruits ou autres mets confits. *Atjār maṅga*, ingelegde manga; du manga confit.

اجارن *atjāwan* & اجون *atjēwan*, vorm, model; forme, modèle. *Sēroh tūwang rantāka seperti atjāwan jang dāulo*, laat kleine stukken (kanon) gieten, volgens den laatsten vorm; faites fondre de petites pièces (de canon), comme celles du calibre précédent. *Atjāwan pelārō*, kogelvorm; moule à balle, à boulet.

اجم *atjæm*, vertoornen, uitdagen, verbitteren, aanzetten, met ijver vervullen; irriter, provoquer, aigrir, exciter, remplir de zèle.

اجه *atjih*, *Atjien*, haven en rijk, aan de n. w. punt van Sumatra gelegen, in vroeger dagen was dit een magtige staat; port et royaume, situé à la pointe n. o. de l'île de Sumatra, et autrefois un état très-puissant.

اجیه *atjih*, kleine soort van bloedzuigers; die men in de bosschen vindt; petite espèce de sang-sue, qu'on trouve dans les bois. (Vid. *لنته lintah*.)

احد *ahad* AR., de eerste dag van de week, Zondag; le premier jour de la semaine, Dimanche. *Ka-pada petang ahad atau mālam isnein*, Zondag avond, of (daar de dag ondersteld wordt te beginnen met het ondergaan der zon) Maandag nacht; Dimanche au soir, ou bien (comme le jour est censé commencer au coucher du soleil) la nuit de Lundi.

احوال *ahæwāl* AR., omstandigheden, toeval, geval, staat, gesteldheid; circonstance, accident, événement, état, condition. *Di-persembah-kan-nia segala hāl-ahæwāl-nia*, hij droeg (den Koning) al de omstandigheden van de zaak voor; il rapporta (au Roi) toutes les circonstances de cette affaire. *Djikaw māti atau bārang seuwātæ ahæwāl-nia*, indien (ingeval dat) hij stierf of e enig ander toeval (ongemak) hem overkwam; en cas qu'il mourût ou qu'il lui arrivât quelque autre accident.

اختيار *ichtiāra* AR., vrije wil, vrije handeling, verkiezing, keuze; libre arbitre, action libre, option, choix.

آخر *āchier* AR., laatst, eindigend, laatste toestand, laatste tooneel, laatste rol, einde, uiteinde; dernier, final, dernière condition, dernière scène, dernier rôle, fin, extrémité. *Achier māsiem*, het laatst van het jaargetij; la fin de la saison. *Achier zemāan*, het einde (ophouden) des tijds; la fin, l'expiration du tems. *Menāroh tāpak tāṅgan-nia pada āchier sērat itæ*, hunne handteekeningen op het einde van het geschrift plaatsen; placer leur signature au bas de l'écrit. *Achier-nia*, eindelijk, op het laatst, ten slotte; finalement, à la fin, par conclusion. *Achier-nia pādi di tūnam itæ kērang djādi*, het einde (gevolg) of de uitkomst hiervan zal zijn, dat de rijst, zoodanig geplant, mislukt; le résultat (la suite) ou l'issue en sera, que le riz, planté de cette manière, ne viendra pas.

آخرت *āchierat* AR., het toekomstige leven,

de andere wereld (in tegenoverstelling van دنیا *doeniā*, de tegenwoordige wereld); la vie à venir, l'autre monde (par opposition à دنیا *doeniā*, le monde actuel). *Dālam doeniā dan āchirat*, in deze wereld en in de toekomst; dans ce monde-ci et dans celui à venir.

اخلاص *ichalās* vel *iechlās* AR., vriendschap, genegenheid, opregtheid, openhartigheid, opregt, vriendelijk; amitié, affection, sincérité, candeur, sincère, affable. *Inī-lah tenda tēlēs ichalās*, dit is een teeken van oprechte vriendschap, of een opregt en vriendschappelijk teeken; voici une marque d'amitié sincère, ou une marque sincère et amicale. *Menandā-kan ichalās*, bewijzen van vriendschap geven; donner des preuves d'amitié. *Ber-āti ichalās*, eene vriendschappelijke inborst hebben; avoir le coeur porté à l'amitié.

اد *ada*, zijn, wezen, bestaan, is, zijn, was, waren, hebben, het is, daar is, het bestaan, zelfstandigheid; être, exister, est, sont, était, étaient, avoir, cela est, il y a, existence, substance. *Atau ada, atau tiāda*, is, of is niet; est, ou n'est pas. *Dimāna ada saksi*, waar zijn de getuigen? où sont les témoins? *Ada baik*, het is goed; is het goed, of wel? c'est bon; est-ce bon, ou bien? *Ada bāniak*, er zijn er velen; il y en a beaucoup. *Adā-lah pada hamba*, est mihi, ik heb; j'ai. *Adā-lah seperti kāta orang tēah*, het is zoo als de oude menschen zeggen; c'est comme disent les vieilles gens. *Seperti bājang djāga adā-nia*, hij was gelijk (hij geleck) eene bloote schim; il était semblable à (avait l'air d') un fantôme. *Maka anġien tiēp-lah lemah lembat antāra ada deġgan tiāda*, de wind blies zachtkens, tusschen zijn en niet zijn, (dat is: de wind was zoo gering, zoo onmerkbaar, dat men niet bepalen kon of er al dan geen wind was); le vent soufflait doucement, entre exister et ne pas exister, (c'est à dire: qu'il faisait si peu de

vent, qu'on était embarrassé de dire s'il soufflait, ou s'il ne soufflait pas). *مخاد meng-ūda* & *مخاداکي meng-adā-kan* vel. *اداکي adā-kan*, voortbrengen, scheppen, aanzijn geven, uitvinden, veroorzaken, bewerkstelligen, bezorgen; produire, créer, donner existence à, inventer, occasionner, effectuer, procurer, fournir. *Di sērōh-nia bēta adā-kan prau dēa rātēs maka seperti kahendak-nia itōe tiāda-lah bēta ter-adā-kan*, hij (de Koning van Siam) heeft mij gelast twee honderd vaartuigen te bezorgen, maar ik zal aan die aanvraag niet voldoen; il (le Roi de Siam) m'a ordonné de fournir deux cents navires, mais je ne satisferai pas à cette réquisition.

ادب *adab* AR., vriendelijk, beleefd, beschaafd, hoffelijk, hoffelijkheid, beleefdheid, beschaafdheid, vriendelijkheid, wellevendheid; affable, civil, civilisé, courtois, courtoisie, civilité, politesse, affabilité, urbanité. *Apa-bila ia ber-kāta-kāta deġgan orang tiāda adab dan sopanā-nia*, wanneer hij spreekt met menschen die geene wellevendheid bezitten; lorsqu'il parle avec des gens dépourvus de politesse.

ادار *adar* vel *oedar*, bejaard; âgé.

ادار *adara* vel *oedara*, de lucht, de dampkring, de hemel; l'air, l'atmosphère, le ciel. *Segala bērong jang di adara*, al de vogelen in de lucht; tous les oiseaux dans les airs. *Memānah ka-adara*, eene pijl in de lucht schieten; décocher, tirer une flèche en l'air. *Kāda me-lom-pat-lah ka-adara*, het paard sprong in de lucht (naar omhoog) (steigerde); le cheval bondit, (se dressa sur les pieds de derrière). *Me-tājang di adara*, opvliegen of vliegen in de lucht; s'élever en l'air, prendre l'essor. *Dēwa-pān tēron deri adara*, eene godheid daalde uit den hemel neder; une déité descendit du ciel. *Seperti akan sampei ka-adara*, scheen de hemelen te genaken; semblait toucher aux cieux.

ادريس *idrîes* AR., de profeet Enoch, bij de Arabieren beroemd om zijne kennis in de verborgenheden; le prophète Enoch, célèbre parmi les Arabes pour son savoir dans les sciences occultes. *Komedien māsok idrîes ka-dālam sorga*, vervolgens steeg Enoch ten hemel op; après cela Enoch monta aux ciens.

ادس *adas* vel *adies*, foeniculum, carum, venkel, karwei; fenouil, carvi. *Adas mā-nies*, anethum, pimpenella, L., anijs; de Paris.

ادغ *ādang* & هادغ *hādang*, hinderlaag, heimelijke lage; embuscade, embûche. *Ber-ādang*, in hinderlaag liggen; se mettre en embuscade. *Meng-ādang*, in eene hinderlaag liggende iemand afwachten, op den togt aanvallen, den doortogt belemmeren, afsnijden; attendre quelqu'un dans une embuscade, l'attaquer dans sa marche, l'arrêter, lui couper le passage. *Ada orang hendak meng-ādang ia di tengah djalan*, er is volk dat hem op halfweg lagen wil leggen; il y a des gens embusqués, pour le surprendre à moitié chemin. *Apa bitjārā-nia kārna kitā di ādang āwleh mēsœh*, wat zullen wij nu doen, daar wij door den vijand afgesneden zijn? que faire, à présent que l'ennemi nous a coupés? *پنگادغ peng-ādang*, iemand die tot eene hinderlaag gebruikt wordt; quelqu'un employé pour dresser une embuche.

ادغ *adang-adang*, nu en dan, bij tijden, bij gelegenheid; de tems en tems, quand l'occasion s'en présente. (Vid. *كادغ kādang*.)

ادف *adap*, voor, in tegenwoordigheid van, enz.; devant, en présence de, &c. (Vid. *هادف hādap*.)

ادفات *adepāti* HIND., landvoogd, landdrost. De dorpschoufden in het zuidelijk gedeelte van Sumatra worden *دثاتي dœpāti* genoemd, en dit schijnt hetzelfde woord te zijn; gouverneur, préfet. Les chefs des

villages dans la partie méridionale de Sumatra portent le titre de *دثاتي doupāti*, ce qui paraît être le même mot.

ادثون *ada-pēn*, nademaal, wat betreft, overigens; vu que, quant à, pour ce qui concerne, au reste. (Vid. *اد ada*.)

ادم *ādam* AR., Adam, de eerste mensch, door de Arabieren voor eenen profeet gehouden. De Maleijers verwarren, door eene zonderlinge dwaling, Adam met de Vischnoe der Hindoesche fabelleer; le premier homme, regardé comme prophète par les Arabes. Les Malais, par une erreur bien étrange, le confondent avec le Vishnou de la mythologie des Hindous. *Anak ādam*, een zoon van Adam, menschenkind, mensch; un fils d'Adam, un mortel, un homme. *Bahoewa allah men-djadi-kan ādam atas roepā-nia arti-nia atas sifat-nia*, God nu schiep Adam naar zijn beeld, dat is naar zijne eigenschappen, naar zijne hoedanigheden; or Dieu créa Adam à son image, c'est-à-dire d'après ses qualités, ses attributs.

ادند *adenda*, jonger broeder of zuster (in eenen beleefden en vriendschappelijken stijl). Het wordt (wederkeerig met *كند kakenda*, ouder broeder of zuster) gebezigd volgens eene sierlijke spreekwijze, in plaats van het persoonlijk voornaamwoord; en in dagelijksch gesprek tusschen personen van beide geslachten wordt het meest op de vrouw toegepast, die ondersteld wordt de jongste van de beide personen te zijn. (Zie *اديق adiek*, jonger broeder, enz. waarvan dit woord gevormd is); puiñé, puiñée, (terme de politesse et d'amitié). On s'en sert (réciproquement avec celui de *كند kakenda*, aîné, aînée) comme remplaçant élégamment le pronom personnel; et dans la conversation entre des personnes de sexe différent, il s'applique ordinairement à la femme, toujours supposée la plus jeune. (Voyez *اديق adik*, cadet &c., d'où ce mot dérive.

Adenda njāwa kakenda badan, gij mijne zuster, (of mijne geliefde) zijt de ziel, en ik, uw broeder, ben het ligchaam; - of wel, gij zijt de ziel tot mijn ligchaam; toi ma soeur, (ma bien-aimée) tu est l'ame, et moi, ton frère, je suis le corps; - ou bien, tu es l'ame qui anime mon corps. *Kakenda dan adenda sekaten santap-lah sirih*, neemt gijl. allen, mijne oudere en jongere vrienden, van den betel; mes aînés et mes cadets (mes amis plus âgés et plus jeunes que moi) prenez donc du betel. *Adenda itam bānjak tjembā-nja*, mijne geliefde is zwart, veelvuldig zijn hare bekoorlijkheden; ma bien-aimée est noire, elle est remplie de charmes. *Maka rādja sakti me-liat adenda baginda itas jang ka-tiga-nja*, daarop bemerkte Radja Sakti zijne vorstelijke broeders, die drie in getal waren; alors le Radja Sakti aperçut les Princes ses frères, qui étaient au nombre de trois.

اد *adā*, slapen, rusten, rust nemen (hooge of beleefde stijl); dormir, reposer, prendre du repos (en style relevé, poli). *Ber-ādā di-ātas keta*, op eene legerstede rusten; être couché sur un lit de repos. *Bāik-lah tēan māsoek ber-ādā*, het ware goed dat mijn meester zich ter ruste begaf; mon maître ferait bien d'aller se reposer. *Lāgi ber-ādā ter-lālo njādar*, slaapt nog zeer gerust, is in diepen slaap; est encore endormi très-profondément. *Maka indra-pān ber-ādā-lah deŋgan tēan poetri*, en Indra sliep met de Prinses; et Indra reposait (dormait) avec la Princesse. *per-ādā-an*, bed, bedstede, een gedeelte van een vertrek hooger dan de vloer en afgescheiden door een gordijn, (zie eene uitmuntende afteekening daarvan in Forest's Voyage to New Guinea, plaat xxiii p. 288); lit, alcove de lit, partie de l'appartement, formant une estrade, et séparée du reste par des rideaux, (voyez une très-bonne représentation d'une telle chambre dans Forest's Voyage

to New Guinea, planche xxiii p. 288. *Di dakap-nja istri-nja māsoek ka-dālam per-ādā-an maka tīrei kalamboe di labā-kan ōrang-lah*, hij nam zijne bruid, (zijne jong-getrouwde vrouw, staat er) in zijne armen en trad in de rustkamer (rust-plaats), waarop de bedienden de gordijnen deden vallen; il prit sa fiancée (proprement il y a son épouse) sa jeune mariée entre ses bras et l'emmena dans la retraite nuptiale (dans la chambre destinée au repos), après quoi les domestiques baissèrent les rideaux.

اد *adā*, een verhoog inbrengen, klagten inbrengen, voordragen, eene beschuldiging inbrengen, te voorschijn brengen; faire une représentation, porter des plaintes, remontrer, intenter une accusation, produire, mettre au jour. *Bahēwa pātek ka-dāwa mi di titāh-kan auleh indra meng-ādā dāli tēan-koe*, nademaal wij beiden, uwe slaven, last hebben van Indra om Uwe Majesteit voor te dragen; vu que nous deux, vos esclaves, sommes chargés de la part d'Indra de représenter à Votre Majesté. *Kapada baginda bēta meng-ādā*, ik zal mijne klagten voor den Vorst brengen; je porterai mes plaintes au Prince (Souverain). *Meng-ādā-kan hāl*, de zaak voorstellen; représenter la chose, proposer le cas

اد *adoh* & ادوهي *adohi*, helaas! ach! Het eerste schijnt verdriet, het tweede smart uit te drukken; hélas! ah! Le premier paraît exprimer le chagrin, l'autre la douleur. *Adoh anak-koe*, helaas mijn kind! hélas mon enfant! *Adoh tēan njāwa adenda*, o mijn meester, ziel van uwe geliefde! ô mon maître, l'ame de ta bien-aimée! *Adoh akoe*, wee mij! malheur à moi! *meng-ādoh*, jammeren; lamenter.

اديق vel ادیک *adiēk*, jonger broeder of zuster: de jonger geborenen van dieren in het algemeen; frère ou soeur cadets: le plus jeune parmi les petits des animaux en général. (Vid. کاکت)

kākak.) *Iā sekaten adīek dan kākak,*
o gij alle mijne ouderen jongere broeders!
à vous tous mes aînés et mes cadets!

اد idzien AR., toestemming, verlof, vrijheid,
ontslag; consentement, permission, congé, dé-
mission. *Djikalau denġan idzien-nja*, indien
het met zijne toestemming is; si c'est avec sa
permission. *Se-bōleh-bolēh-nja kāmī me-*
mōhon idzien pada ajanda kāmī, wij
verzoeken ernstiglijk om de toestemming van
onzen vader; nous demandons instamment le
consentement de notre père. *Mem-brī idzien*,
vergunnen; accorder.

آرا āra, benaming voor onderscheidene boomen,
tot het geslacht der vijgen behoorende, met
heele bladen: van deze wordt een vogellijm
gemaakt; nom commun à divers arbres de l'es-
pèce des figniers, à feuilles entières: on fait de
celles-ci de la glu.

آرا ara vel آرا arah, hoop, verwachting; es-
poir, attente.

آرادة iradat AR., lust, geneigdheid, voorne-
men, wil; désir, inclination, intention, vol-
lonté. *Iradat arti-nja ka-hendak*, *iradat*
beteekent lust of geneigdheid; *iradat* signifie
désir ou inclination.

اربع arbā vel rebā AR., Woensdag, de vierde
dag van de week; Mercredi, le quatrième jour
de la semaine.

آرت arta HIND., waren, goederen; effets, biens,
marchandises. (Vid. هرت harta.)

آرت arti vel آرتی artī HIND., meening, be-
teekenis, oogmerk, (op sommige plaatsen
wordt het uitgesproken *retī*, even als *arta*
wordt uitgesproken *retta* en *arga*, *regga*);
sens, signification, dessein, (en quelques en-
droits on prononce *retī*, de même qu'on pro-
nonce *retta* pour *arta*, et *regga* pour *arga*).
Belōm hamba dāpat arti-nja, ik heb de
beteekenis daarvan nog niet gevonden; je n'en

ai pas encore trouvé la signification. *Tau-lah*
ia akan arti pandang tōan-nja, hij wist
de meening van zijns meesters blik; il savait
l'intention (le but, l'objet, la signification) du
regard (du coup d'œil) de son maître. مغرت
meng-arti vel *meng-erti*, verstaan, be-
grijpen; entendre, comprendre. *Meng-arti-*
lah kāmī bānjie sērat itoe, wij verstaan
den inhoud van den brief; nous comprenons
le contenu de la lettre.

آرغ ārang, houtskool; charbon de bois. (Vid.
هارة hārang.) *Kājā ārang*, ebbenhout;
ébène. *Arang para*, roet; suie.

آرک arak AR., عرق arak, gedistilleerde geest-
rijke drank (van de sappen der suikerrotting
en kokoshoot met gegiste rijst gemaakt); arack,
liqueur spiritueuse (que l'on tire du jus des can-
nes à sucre et du cocotier, distillé avec du riz
fermenté). *Arak āpi*, overgehaalde arak; de
l'arack rectifié. *Harām me-minām arak dan*
segala jang me-mabōk-kan, het is verbo-
den arak te drinken en alles wat dronken
maakt; il est défendu de boire de l'arack et de
toute liqueur éniivrante. *Arak dan toewak*,
arak en tiee; de l'arack et du tiou.

آرک arak, wat tot eene zegepraal behoort, in
zegepraal gaan, in optogt gaan, in optogt
dragen; appartenant au triomphe, aller, marcher
en triomphe, en procession, porter en procession.
Masōk-lah ka-dālam nagri seperti orang
ber-arak lakoe-nja, kwamen de stad bin-
nen, even als menschen in eenen zegenpralen-
den optogt; entrèrent dans la ville comme for-
mant un cortège triomphal. *Ber-arak-lah*
ber-holilieng nagri, ging in zegepraal rond-
om de stad; marcha en triomphe autour de
la ville. *Gāng dan gandarang arak-arāk-*
an ber-bānjī-lah, verscheidene trommen
werden er zegepralende geroerd; des tam-
bours de divers espèces battaient comme en
triomphe. *Tampiek di arak segala pala-*
wān, triomfgeschrei, triomfkreten werden

door alle krijgslieden geuit; et tous les guerriers firent entendre des cris de triomphe. *per-arāk-an*, triomfkar, gestelde dat in optogt wordt rondgedragen; char de triomphe, échaffaudage que l'on porte en procession. *Segala bidawān jang di-ātas per-arāk-an itā-pān ber-njanjī-lah*, al de zangers die op het gestelde waren, vingen toen aan te zingen; tous les chanteurs (publics) qui se trouvaient sur l'échaffaudage, entonnèrent leur chant. *Menjāroh ber-bōwat per-arāk-an dāwa-blas pangkat*, bevelen geven om eene triomfkar te maken van twaalf trappen, verdiepingen; ordonner de construire un char de triomphe de douze étages.

arkijēn, voort, verder; or, ensuite. *Arkijēn maka di tjeriterā-kan orang*, het volk, nu, verhaalt, of het gerucht loopt; or le peuple raconte, on le bruit court.

armenū AR., een Armenier; un Arménien.

arau, casuarina litorea, eene soort van boom, die aan het zeestrand groeit, en ook *kajoe tjamāra* genoemd wordt, om de gelijkennis van deszelfs vezelachtige bladeren met de tot siëraad dienende koestaarten; *etoa* van de Zuidzee-eilanden; espèce d'arbre qui croît au bord de la mer, nommé aussi *caiou tiamāra*, par la ressemblance de ses feuilles fibreuses avec les queues de vache qui servent d'ornement; *etoa* des îles de la mer du Sud.

arēan, eene soort van visch; espèce de poisson.

arōng, doorwaden; passer à gué. (Vid. *hārong*.)

arēm, welriekend; odoriférant. (Vid. *harēm*.)

arah, dicht bij, omstreeks, naar, naar toe; à proximité, aux environs de, vers, à. *Di-māna arāh-nia nagri itoe*, waar omstreeks

ligt die stad? où est, à peu près, située cette ville? *Arah ka-salātan*, naar het zuiden; vers le sud. *Tiāda ka-tāu-an tampat dan arah*, onkundig van de plaats waar zich iets bevindt, en van den weg dien het genomen heeft; ignorant l'endroit où il se trouve, et la route qu'il a prise.

ari-ari, de pubes, de blaas, een waterbel; l'os pubis, la vessie, une bulle d'eau. *Patēt men-tjāker bāloe ari-ari pada laki-laki dan ter-ōtamā pada parampēan mem-bantoen dia*.

arīng, stinkend, vuil en stinkend; puant, fétide.

asa, enkel, eenig, alleen, een; simple, unique, seul, un. *Tāhan jang āsa*, de eenige Heer (God); le seul Seigneur (Dien). *Bāngga āsa dan bāngga sāson*, enkele en dubbelde bloemen; des fleurs simples et doubles. *Kārang āsa se-rātoes bāniak-nia*, op een na honderd; cent, moins un. *Dāwa pāloh āsa*, een-en-twintig; vingt et un. *Ka-dāwa pāloh āsa*, de een-en-twintigste; le vingt et unième. *ka-asā-an*, eenheid, eensgezindheid, eenzaamheid; unité, unanimité, solitude.

asa vel *asā* HIND., hoop; espoir. *Sopāja djāngan pātoes āsa dan hārap anakda tēan*, dat de hoop en het vertrouwen van uwen zoon niet worde te leur gesteld; puissent les espérances et l'attente de votre fils n'être pas déçues. *Pātoes āsa orang itoe*, deze menschen waren hopeloos; ces gens étaient au désespoir. *Ber-āsa akan trang*, hij hoopte (vestigde zijne hoop) op het aanbreken van den dag; il attendait avec espoir l'aube du jour.

asā, verplaatsen, wegnemen; emporter, ôter. *Asā-kan bārang-bārang kāmoe*, breng uwe goederen over; emportez vds effets. *Asā-lah kāmoe*, ga weg van daar; pak u weg; éloigne-toi; ôte-toi de là.

اساس *asās* AR., grondslag, basis; fondement, base.

اساد *asāha* HIND., arbeid, verrigting, moeite, ijver, het vermogen om te werken, werken, trachten, pogen; travail, exercice, peines qu'on se donne, zèle, aptitude au travail, travailler, tenter, s'efforcer. *Deṅgan asāha ter-lālo sāṅgat*, met grooten (zwaren) arbeid; avec une peine extrême. *Se-teṅgah deṅgan ājer hādjan dan se-teṅgah deṅgan ājer asāha*, half met regenwater en half met door moeite verkregen water (dat is put- of rivierwater); moitié eau de pluie, et moitié eau puisée à force de travail. *Meninggal-kan asāha jang di kerdjā-nia*, het werk verlaten waaraan men bezig is; quitter l'ouvrage auquel on travaille. *Berniāga atau ber-asāha*, koophandel drijven, of arbeiden; faire le négoce ou travailler. *Ber-asahā-lah ija pada meng-hasiel-kan belandja*, hij deed zijn best om het geld bij een te krijgen; il tâcha de fournir la somme. *meng-asahā-kan belandja pada se-hāri*, voor het dagelijksche brood (geld, staat er) zorgen, arbeiden; procurer, à force de travail, le pain (il y a proprement l'argent) quotidien. *Orang kājia deṅgan harta atau deṅgan asahā-nja*, menschen, die rijk zijn door hunne goederen, (door dat zij bemiddeld zijn) of door hunnen arbeid; des gens riches par leurs possessions ou par leur travail. *Meng-wrang-kan asahā-nja*, zijn vermogen om te arbeiden (van eenen slaaf sprekende) verminderen; diminuer (en parlant d'un esclave) son aptitude au travail. *Deṅgan asahā-nja*, met moeite, vlijtig, dringend, aanhoudend; avec effort, assidument, avec empressement, instamment.

اساهن *asāhan*. (Vid. اسهن *asahan*.)

استان *astāna* PERS., koninklijk paleis; palais, maison royale. *Baginda itoe-pēn kombati-lah ka-astanā-nja dan tēan poetri ka-maligei-nja sendiri*, de Vorst keerde toen naar zijn

paleis terug, en de Prinses naar het hare, of naar hare vertrekken; le Prince alors retourna à son palais et la Princesse au sien, ou à ses appartemens. *Pontjak astāna*, de schietgaten van het paleis; les crénaux du palais. *Pintoe gerbang astāna*, de poorten van het paleis; les portes du palais.

استانبول *istānbāl* AR. & PERS., Konstantinopel, meer gewoonlijk *روم* *rom* genoemd; Constantinople, plus communément appelé *روم* *rome*.

استراحت *isterahat* AR., rust, gemak, vrede, rustig, stil; repos, aise, paix, tranquille, en repos. *Tampat jang isterahat*, eene rustige plaats (betrekking); un état (une condition, situation) tranquille.

استري *istri* HIND., huisvrouw, gemalin; épouse. *Swāmi dan istri*, man en vrouw; les époux. *Di pelok dan di tjiēm-nia se-lāroh tēboh istri-nia*, hij omhelsde zijne vrouw en overlaadde haar geheel met kussen; il embrassa sa femme et la couvrit de baisers. *Ter-lālo soeka-tjita hatī-nia sebab me-liat istri-nia ka-ampat itoe sāṅgat ber-kāseh-kasēh-an*, hij verheugde zich in zijn hart, ziende dat zijne vier vrouwen elkander zoo zeer genegen waren; son coeur fut ravi de joie, quand il vit que ses quatre femmes avaient tant d'affection les unes pour les autres. *Māna ka-hendak istri-nia itoe-pēn di tēroet-nia*, hij volgde in alles het verlangen zijner echtgenoot op; il se conformait en tout aux désirs de son épouse. *Saedāh-lah Indra istri-kan poetri*, Indra trouwde de Prinses; Indra épousa la Princesse. *Tetāpī akan param-pēan itoe saedāh-la hamba per-istri*, maar met die vrouw ben ik alreeds getrouwd; mais j'ai déjà épousé cette femme.

استعداد *istēadat* AR., gewoonte, gewone eerbewijzingen of pligtplegingen, instellingen aan een hof (hoofsche instellingen), plegtigheid; coutume, honneurs que l'on rend ordinairement,

complimens d'usage, l'étiquette, cérémonie. (Vid. عادات *ūdat*.) *Jang tiada tāu istēadat segala rādja jang besār*, die onbekend zijn met de eerbewijzingen aan groote Vorsten verschuldigd; qui ignorent la manière de rendre leurs respects aux grands Princes. *Meng-mpā-kah maka angtau tiada mem-brī is-ēadat di-hadāp-an madjelēs rādja-rādja kāmī*, waarom doet gij niet de gewone eerbewijzingen voor de vergadering van onze Prinsen; pourquoi ne rendez-vous pas à l'assemblée de nos Princes les honneurs accoutumés? *Maka kita sambāt-lah sōrat itoe deŕgan istēadat sōrat rādja-rādja jang besār*; wij ontvingen den brief met die plegtigheid, met welke men gewoonlijk de brieven van Vorsten van den eersten rang ontvangt; nous reçûmes la lettre avec le cérémonial, qu'on a coutume d'observer à l'égard de celles qui viennent de Princes du premier rang.

استغفار الله *istaghafār-illah* AR., God beware, verhoede! God zegene ons! eene uitroeping van verwondering of schrik; Dieu nous garde, nous préserve! bou Dieu! juste ciel! exclamation de surprise ou d'épouvante.

استغرد *istinggarda* PORT., lontroer, oud geweer dat men eertijds gebruikte, toen de snaphanen nog niet waren uitgevonden, (dit woord is eene verbastering van *espingarda*, en wordt gewoonlijk uitgesproken *stenggar*; mousquet, (ce mot se dit par corruption pour *espingarda*, on prononce vulgairement *stenggar*). *Bānji bediel dan istinggarda*, het geluid van zwaar geschut en klein geweer; le bruit du canon et de la mousqueterie.

استغري *istanggī*, wierook; encens. *Tānæ istanggī*, wierook branden; brûler de l'encens. *Djika sampei kapadā-nia bāaue istanggī kūrana ra dādoek di sisi per-asāp-an*, indien de geur van den wierook tot hem komt, omdat hij naast het wierookvat zit; si le parfum de l'encens vient jusqu'à lui, parce qu'il

est assis à côté de l'encensoir. *Di bakar-nia istanggī me-mādji segala dewāta*, hij brandde wierook voor (ter eere van) al de godheden; il offrit de l'encens à toutes les divinités.

استميو *istemēwa*, inzonderheid, hoofdzakelijk, in het bijzonder, meer bijzonderlijk, à fortiori; spécialement, principalement, particulièrement, plus spécialement, à plus forte raison. *Istemēwa pāla pātek ōrang mēda jang belōm bāsa*, en voornamelijk daar uw dienaar jong en onervaren is; et spécialement comme votre serviteur est jeune et inexpérimenté. *Istemēwa lagi*, voorts en meer bijzonder; en outre et spécialement. *Sōrat istemēwa ini*, deze bijzondere brief; cette lettre spéciale.

استنجيا *istindjā* AR., podicem detergere. *Hendak-lah istindjā deŕgan tāngan kiri*, oportet detergere cum manu sinistra.

اسد *asada* AR., leeuw; lion. (Vid. سيخ *singa*.)

اسخ *asieng*, afgezonderd, onderscheiden, alleen, vreemd; séparément, distinct, seul, étranger. *Orang asieng*, vreemdeling, pelgrim; un étranger, qui n'est pas du lieu, pèlerin. *Dagāng-an deri-pada nagri asieng*, koopwaren van vreemde landen; des marchandises d'un pays étranger. *asieng-kan*, afzonderen, op eene afzonderlijke plaats stellen; séparer, mettre à part. *Asieng-asieng*, afzonderlijk; séparément. *per-asieng-an*, afzondering, het leven van een' pelgrim leiden; vie retirée, pèlerinage.

اسف *asap*, rook; fumée. *Ka-loeūr-lah asap āpi*, de rook van het vuur kwam er uit; la fumée du feu en sortit. *Tjajā-nia sābang-meniābang di-dālam asap bediel*, nu en dan zag men de schittering daarvan, midden door den rook van het geschut; on en voyait de tems en tems briller l'éclat à travers la fumée des canons. *Ber-niāla dan ber-āsap*, het

stond in vlam en vuur, het spuwde vlammen en rook; cela était en flammes et jetait de la fumée. *Boelō-nja semōa ber-āsap*, geheel zijn haar rookte; ses cheveux étaient tout fumans. *قرساقن per-asāp-an*, wicrookvat, pan om wicrook te branden; encensoir, vase dans lequel on brûle de l'encens.

اسكندر *iskander* AR., Alexander; Alexandre. اسكندر ذو القرنين *Iskander zo'el karnein*, Alexander de tweegehoorde; Alexandre tête cornue. *Bahōwa seltan iskander itoe tiāda memadā-kan diri-nja deŋgan ka-radjā-an sekahen ālam ini*, Sultan Alexander nu kon zich met de heerschappij over de gansche aarde niet vergenoegen; or le Sultan Alexandre ne sut se contenter de l'empire du monde entier.

اسلام *islām* AR., Mahomedaan, Muzelman, behoorende tot de geloovigen, het geloof, het Mahomedanendom; Mahométan, Musulman, l'un des fidèles, la croyance, le Mahométisme. *Orang islām*, een Mahomedaan; un Mahométan. *Agama islām*, de Mahomedaansche godsdienst; la religion de Mahomet. *Mendjādi islām*, een Muzelman worden; se faire Musulman. *Bahāro ia māsok islām*, hij is onlangs tot het geloof overgegaan; il s'est converti depuis peu.

اسم *asam*, zuur, wrang, de tamarinde; aigre, acide, le tamarin. *Asam rasā-nja*, het smaakt zuur; le goût en est aigre. *Asam djāwa*, tamarinde; des fruits du tamarin. *Meng-asām-i sindjāta*, de kling van een zwaard met een zuurachtig vocht insmeren, om dezelve te polijsten; frotter la lamme d'une arme avec une liqueur acide, pour produire certain effet sur le poli.

اسو *asō*, de honds- of oogtanden; les dents canines ou ocellères. *Gigī asō*, idem.

اسه *āsah* vel *hāsah*, wetten, aanzetten, op eenen steen slijpen, vermalen, verbrijzelen,

klein stampen; aigniser, affiler, passer sur la meule, triturer, broyer. *Meng-āsah pedang*, een zwaard scherp maken; aigniser une arme. *Meng-āsah gigi*, de tanden met steenen van onderscheidene scherpte slijpen, om de scherpte en oppervlakte gelijk te krijgen, na de voorafgaande ruwere bewerking van *دابرغ dābōng* of vijling; frotter les dents avec des pierres de différens grains, les uns plus doux que les autres, pour en polir les sommités et la surface, après avoir subi l'opération plus rude de *دابرغ dābōng* ou de la limure. *Bātōe meng-āsah ōbat*, steen om drogerijen te vermalen; pierre à broyer des drogues. *Bātōe peng-āsah*, slijpsteen; meule, pierre à aigniser.

اسه *asoh*, opvoeden, zogen, opbrengen; élever, allaiter, nourrir, soigner l'éducation. *Inang peng-āsoh*, eene min (in den beleefden stijl); une nourrice (dans le style poli).

اسهان *asahān*, de naam van eene plaats in het n. o. gedeelte van Sumatra; nom d'un endroit situé dans la partie n. e. de Sumatra.

اسهان & اسه *asahan*, baftas, eene soort van kleet van wit katoen; baftas, espèce d'habit de coton blanc.

اشارة *ishārat* vel *isārat* AR., wenk, teeken, iets dat men door gebaren te kennen geeft; clin d'oeil, signe de tête, insinuation, signe par gestes. *Di lārang-nja deŋgan isārat*, hij verbood hem door een wenk of teeken; il le lui défendit par un clin d'oeil ou par un signe. *Mem-brī slāmat deŋgan isārat*, met eenen wenk groeten, (om van anderen niet gemerkt te worden); saluer par un clin d'oeil, à la dérobée. *Poetri memandang ka-pada dājang-dajang-nja ākan mem-brī isārat*, de Prinses zag om naar haar gevolg, om hetzelfde eenen wenk te geven; la Princesse jeta un coup d'oeil sur les gens de sa suite, pour leur faire signe. *Ja soedah isārat-kan-nja deŋgan matā-nja*, hij wenkte hem met de oogen; il lui fit signe de l'oeil.

اصل *atsal* AR., wortel, oorsprong, bron, ras, afkomst, geslacht; racine, origine, source, race, lignée, extraction, famille. *Deri māna atsal sakiēt-nja*, wat was de oorsprong, de oorzaak zijner ziekte? quelle était l'origine, la cause de sa maladie? *Atsal-nja deri rādja-rādja Palembang*, hij is afkomstig van de Vorsten van Palembang; il descend des Souverains de Palembang. *Itō-lah djādi atsal rādja dālam na-grī atjih*, van daar zijn de Koningen van Atjien afkomstig; c'est de là que sont issus les Rois d'Achin. *Bangsā-nja kōrang lebeh atsal-koe*, hij is van mindere geboorte, mijne afkomst is hooger; il manque de rang héréditaire, je suis d'une extraction plus élevée. *Itō-lah māla atsal apī itō*, dat was de oorzaak van den brand; telle fut la cause de l'incendie. *Tiada ka-taū-an māna jang atsal*, het is niet mogelijk te weten welk het oorspronkelijke is; on ne saurait distinguer quel est l'original. *Djadī-lah bājang-bājang sāma sipat atsal-nja*, de schaduwen werden gelijk in lengte aan de voorwerpen die dezelve veroorzaakten; les ombres devinrent égales aux objets qui les projetaient. *Pēlang-lah ka-pada atsal-nja jang pāit*, verviel tot zijnen oorspronkelijken staat van bitterheid; retomba dans son état primitif d'aigreur.

اصل *atsal* & اصله *atsah-lah*, zoodat, dat, opdat, mits; que, de sorte que, afin que, pourvu que. *Atsal bāik tiada pintang argā-nia*, mits dat het goed zij, dan komt het niet op den prijs aan; pourvu que la chose soit bonne, peu importe le prix. *Itō-lah hāl-nja hamba menḡatā-kan atsal ka-tāw-i tēan*, zoodanig is het met de zaak gelegen, ik zeg u dit, opdat gij het weten zoudt; tel est le cas, que j'expose, afin qu'il vous soit connu. *Atsal djāḡgan men-djādi gādōh-gādōh*, opdat er geene oproerige beweging ontsta; afin qu'il n'éclate point de troubles. *Opah se-rātoes rēal atsal diā-nja di dāpat hidāep*, eene belooning van honderd

Spaansche matten, mits hij levend gevangen worde; une récompense de cent piastres, pourvu qu'on le prenne en vie. *Atsal itō-lah minta tsohbat bēta bitjara-kan argā-nja*, dit zoo zijnde, verzoek ik mijnen vriend den prijs daarvan in aanmerking te nemen; cela étant, je prie mon ami d'en considérer le prix. *Hamba sēka mem-bājer atsal-lah diā-nja ber-sēmpah*, ik ben gewillig om te betalen, mits hij den eed aflegge; je consens à payer, pourvu qu'il prête serment.

اطلس *atelas* & انتلس *antelas* AR., satijn; du satin. *Me-māki serawāl atelas*, eene satijnen onderbroek dragen; porter un caleçon de satin.

اعتقاد *itikād* of اعتيقة *itikāt* AR., het geloof, het ware geloof; la croyance, la vraie croyance. *Djikalaw itikat sālāh ber-kāta sālāh di ampōn sālāh*, indien ons geloof niet het ware is, dwalen wij, het zij wij spreken; het zij wij zwijgen; si notre croyance est fausse, nous errons, soit que nous parlions, soit que nous nous taisions. *Pertjāja ākan allah-tāāla itō-lah itikat*, geloof in God, dat is het ware geloof; crois en Dieu, voilà la vraie croyance.

اغر *aḡgar*, liever, bij voorkeur, het ware beter; plutôt, de préférence, il vaudrait mieux. *Aḡgar-lah ākōe māti deri-pada ka-hidāep-an jang se-lākōe ini*, het ware beter voor mij te sterven dan zulk een leven te leiden; plutôt mourir, que de mener une telle vie.

اḡس *aḡsa* & گاḡسا *gaḡsa* HIND., gans; oie. *Ajam, itik dan aḡsa*, hoenders, eenden en ganzen; des poules, des canes et des oies.

اḡس *aḡoes*, branden, &c.; brûler, &c. (Vid. هاḡس *hāḡoes*.)

اḡسان *aḡsāna*, (pterocarpus draco, L. Lingoa, R. Nephrea, Bat. Trans. vol. V.) de naam van eenen zeer grooten bloemrijken boom; nom d'un très-grand arbre à fleurs. *Ber-sēnting*

bēṅga aṅṅsāna, bloemen van *aṅṅsāna* in het haar dragen; porter des fleurs d'*aṅṅsāna* dans les cheveux.

اڠسڠر *aṅṅsoer*, trapsgewijze voortgaan, bij termijnen betalen; avancer par degrés, payer par termes. *Aṅṅsēr-an*, termijnen, gezette tijden van betaling; termes de paiement, remboursemens périodiques.

اڠسڠڪا *aṅṅsēka* HIND., (*Flamma sylvarum peregrina*, R. Pavetta indica, L.) naam van eenen boom; nom d'un arbre. *Tedoh-nja seperti pājong bēṅga-nja ter-lālo amat harēm*, zijne schaduw is als die van eenen zonnescherm, en zijn bloesem allerwelriekendst; il est ombellifère, et sa fleur répand une odeur très-agréable. *Seperti gadong kastērē jang metilit pōhn aṅṅsēka*, gelijk de muskusklimop (epidendrum) die zich om den *aṅṅsēka*-boom wikkel; comme le lierre musqué (epidendrum) qui s'entortille autour de l'*aṅṅsēka*.

اڠڠڪا *aṅṅka* HIND., gedaante, omtrek, een cijfer of teken, het teken van verdubbeling achter Maleische woorden geplaatst, zijnde het Arabische getal ۲; figure, contour, un chiffre ou trait figuré, la marque de redoublement pour les mots Malais, c'est le nombre ۲ des Arabes.

اڠڠڪا *aṅṅkā*, eene soort van aap; espèce de singe. (Vid. اڠڠڪا) *aṅṅkā*.)

اڠڠڪارا *aṅṅkāra* HIND., eigenzinnig, laatdunkend, verwaand, hovaardig, vermetel, hoofdig, verdrietig, boosaardig, teeder opgebracht, laatdunkendheid, boosaardigheid, eigenliefde; volontaire, présomptueux, égoïste, fastidieux, téméraire, entêté, morose, chagrin, pervers, élevé délicatement, présomption, méchanceté, égoïsme. *Orang jang aṅṅkāra tienṅkah-nja*, lieden die door weelde verzot zijn; gens infatués par trop de luxe. *Seperti rēpa nāga aṅṅkāra roepā-nia*, hij zag er uit als eene dik gegeten slang; il avait l'air d'un serpent rassasié. *Apa ka-hendak-nja dātang denṅan* اڠڪراڠ

aṅṅkarā-nja demikien ini, wat mag de reden zijn dat hij zoo hovaardig voor den dag komt? wat wil hij toch met zijne hovaardigheid? quel est donc son but en se présentant avec tant d'arrogance?

اڠڠڪات *aṅṅkat*, oprigten, opbeuren, bevorderen, aannemen, ondernemen, beginnen, aanvangen (eene reis, optogt, krijgstogt te land of te water), van zijne zitplaats opstaan; ériger, lever, favoriser, faire avancer, adopter, entreprendre, commencer, partir (pour un voyage, une marche, une expédition par terre ou par mer), se lever du lieu où l'on était assis. *Aṅṅkat deri tānah*, van den grond opligten; ramasser, relever de terre. *Segala idāng-an dan minām-an di aṅṅkat orang-lah kombāli*, al het eten en drinken werd weder weggenomen; on enleva de nouveau tous les mets et la boisson. *Meng-angkat dia ākan anak pada diri-nja*, hem opbrengen als zijn eigen kind; l'élever comme son enfant. *Anak aṅṅkat*, een aangenomen kind; un enfant adopté. *Bāpa aṅṅkat*, de vader van een (door hem) aangenomen kind; père par adoption. *Ja ber-aṅṅkat ka-timor*, hij vertrekt naar het oosten; il voyage vers l'est. *Būik djēga tēan-kæ segrā-lah ber-aṅṅkat ka-mēdan*, het ware goed dat mijn meester, uwe Hoogheid, (hier wordt iemand voorondersteld tot zijnen Vorst te spreken) dadelijk te velde trok; mon Seigneur, mon maître, (en parlant au Prince) ferait bien de se mettre en campagne. *Ber-aṅṅkat dan ber-pindah ka-tānah sīran*, naar Ceram zeilen en verhuizen; mettre à la voile et se diriger vers Ceram. *Kāmī soedah aṅṅkat prāu pada pēla itōe*, wij zeilden naar dat eiland; nous navigâmes vers cette île. *Se-koetika tēan poetri itōe dēdoek maka lālō ber-aṅṅkat-lah ia pergi ka-kēlam hendak mandī*, de Prinses zette zich voor eene poos neder, stond vervolgens op, en ging naar de badplaats om zich te wasschen; la Princesse s'assit un instant, ensuite elle se

leva, et se rendit au bain. **اڠكٲان** *aṅkat-an*, een krijgstogt (te water of te land), ōebe-reidselen, uitrusting, werving, krijgsmagt, gelederen, optogt; une expédition (par terre ou par mer), préparatifs (de guerre), levée de troupes, forces, rangée de soldats, procession, cortège. *Ka-kat-an-lah aṅkat-an māsoh jang dātang*, zag het vijandelĳk leger naderen; vit avancer l'armée ennemie.

اڠكاران *aṅkarān*, eene soort van bovennatuurlijk rij-dier, misschien in de gedaante van eenen vogel; espèce de monture surnaturelle, peut-être sous la forme d'un oiseau. *Naik-lah ka-pada sewatō aṅkarān lālō me-lajang-lah daulo*, hij beklom den *aṅkarān* en vloog voor de anderen weg; il monta sur l'*aṅka-rān*, et dévança rapidement les autres.

اڠكس *aṅkas* HIND. (pro **اڪس** *akas*), het gedeelte der hemelen boven de drie luchtgewesten, de geheele dampkring; l'éther, l'espace éthéré. *Bāu-nja memcennāh-i aṅkas*, deszelfs geur vervulde den geheelen dampkring; son parfum remplit l'espace éthéré. *Rōpā-nja tjemerlang dātang ka-adāra dan ka-aṅkas*, zijne schitterende gedaante vervulde al de luchtgewesten; sa splendeur se réfléchit dans toutes les régions aériennes.

اڠكس *aṅkas*, *oṅkas* vel *aṅgkas*, gevogelte, wild gevogelte; toute sorte d'oiseaux, volaille. *Segāla binātang atau segāla aṅkas*, alle beesten of alle vogelen; tous les animaux ou tous les oiseaux. *Māuf tū aṅkas jang di-dālam mesjied jang sāṅgat bāniak*, de uitwerpselen der vogelen; die bij menigte in den tempel zijn, kunnen dien niet verontreinigen; les excréments des oiseaux qui sont en grand nombre dans le temple, ne sauraient le souiller. *Hāroes mem-bānoh per-boerā-an lāut melāinkan djika ia hulōep di-dārat seperti aṅkas lāut jang meniēlam ia dālam-nja*, de jagt op zeedieren staat vrij,

met uitzondering van zoodanige die op het land leven, zoo als het gevogelte dat zich naar zee begeeft om daar te duiken; la chasse de mer est permise, hormis celle aux animaux qui vivent aussi sur la terre, comme les oiseaux qui vont à la mer pour s'y plonger. *Seperti belālang dan segala aṅkas jang lāin deri-pada merapeti*, zoo als het wild gevogelte en alle vogelen, behalve duiven; comme des oiseaux sauvages et toute autre espèce d'oiseaux, hormis les pigeons. *Triap-triap aṅkas jang ber-nafas ia tatkāla mincōem ājer*, al dat gevogelte, hetwelk, onder het water drinkende, adem haalt; toute espèce d'oiseau qui respire en buvant. **اڠكس بلبل** *aṅkas boelboel*, de nachtegaal; le rossignol.

اڠكاو *aṅkau*, gij, u, men schrijft dikwijls, bij zamentrekking, **كو** *kau*; tu, toi, te, vous, on emploie souvent, par contraction, **كو** *kau*. *Matī-lah aṅkau*, sterf gij! meurs! *Kombati-lah aṅkau ka-pada tēan-mōe*, keer gij tot uwen meester terug; toi, retourne vers tou maître. *Takōt-lah aṅkau*, zijt gij bevreesd? as-tu peur? *Tiāda kau kenal*, weet gij niet? herinnert gij u niet? ne sais-tu pas? ne te souviens-tu pas?

اڠكوت *aṅkōt*, op den rug dragen; porter sur le dos. *Meng-aṅkōt-ājer*, water (uit de bron) halen en op den rug dragen; apporter sur son dos de l'eau de la source. *Meng-aṅkōt bārang*, (pak)goederen dragen; porter, transporter des effets à dos. *Aṅkōt-aṅkōt*, eene soort van vliegend insect; sorte d'insecte volant.

اڠگريس *iṅgries* pro *eṅglies*, Engelsch; Anglais. *Orang iṅgries*, een Engelschman; un Anglais. *Kapal iṅgries*, een Engelsch schip; un navire Anglais. *Kompani iṅgries*, de Engelsche O. I. compagnie; la compagnie Anglaise des Indes Orientales. *Nagrī, tānah* vel. *benāa iṅgries*, Engeland; l'Angleterre.

اڠگريڪ *aṅgriek*, (epidendrum L.) zekere zuigplant, waarvan verscheidene soorten zijn. De

bloem van eene der fraaiste soorten wordt, om hare gedaante, door de Europeanen gewoonlijk schorpioenbloem, en door de Maleijers, om haren muskuseur, *bāṅga kastōri* genoemd. Herba parasitica, folio arundinaceo, flore scorpionem referente, odore moschi Kaempf. Amoen. p. 868 & tab. Eene andere soort (epidendrum scriptum) draagt de namen van *bāṅga poetrī* en *bāṅga badjadarī*; plante parasite, dont il existe plusieurs espèces. La fleur d'une des plus belles est communément nommée par les Européens fleur de scorpion, à cause de sa forme, et par les Malais *bāṅga kastōri*, à cause de son odeur de musc. Herba parasitica, folio arundinaceo, flore scorpionem referente, odore moschi Kaempf. Amoen. p. 868 & tab. Une autre espèce (epidendrum scriptum) se nomme *bāṅga poetrī* et *bāṅga badiadarī*.

اڠڠڠ *aṅgang* vel *eṅgang*, de rhinocerosvogel of calao, met eene groote gehoornde sneb, buceros: hij draagt ook den naam van *bārong tāun*; Poiseau rinocère ou calao, au bec large et cornu, ou double bec, buceros: ou lui donne aussi le nom de *bārong tāun*.

اڠڠڠ *aṅgan*, weigeren, ontkennen, niet overeenstemmen, niet genegen zijn; refuser, nier, différer d'opinion, n'être pas disposé à faire une chose. *Aṅgan-lah men-deṅgar*, weigerde te luisteren; refusait d'écouter. *Maka aṅgan ia akan swamī-nja*, en zij weigerde (om te komen bij) haren echtgenoot (die haar riep); et elle refusa (d'obéir à la voix de) son mari. *Tiāda bōlih aṅgan itae*, kon zulks niet ontkennen; ne put en disconvenir. *Aṅgan-lah ākoe*, ik weiger mijne toestemming; je refuse mon consentement.

اڠڠڠڠ *aṅgōta* vel *aṅgauta* HIND., lid, ledemaat, gelid; membre, jointure, articulation. *Lemah-lah segala aṅgotā-nja*, alle zijne leden waren verslapt, ontzenuwd; tous ses membres étaient éternés. *Aṅgōta jang lēka*, een gewond lid; un membre blessé. *Kain menātoep*

aṅgōta, een kleed om de ledematen te dekken; un vêtement pour couvrir les membres.

اڠڠڠڠ *aṅgōr* PERS., wijn, de druif; du vin, du raisin. *Mīnoem aṅgōr*, wijn drinken; boire du vin. *Pōhon aṅgōr*, een wijngaard; la vigne. *Bōah aṅgōr*, druiven; des raisins. *Aṅgōr hātan*, vitis labrusca, de wilde druif; vigne sauvage. *Lāda aṅgōr*, de peperwijngaard, die als spruit, uit den wortel voortkomende, geplant is, en daarom verschilt van den gewonen wijngaard, die als rank geplant is; la vigne de poivre, plant de vigne, provenant de bourgeons qui sortent de la racine, à la différence de ceux qui proviennent de brins de sep couchés en terre.

اڠڠڠڠ *aṅga*, voor den gek houden, bedriegen; tromper quelqu'un, se moquer de lui.

اڠڠڠڠ *aṅgan-aṅgan*, gedachten, denkbeelden, gevoelens, onderstellen; pensées, idées, opinion, supposer. *Sede-kāla aṅgan-aṅgan-nja hendak menjarang ka-indar-ān*, zijne gedachten waren steeds daarop gevestigd om de hemelrijken in te nemen; toutes ses pensées étaient fixées sur la conquête des régions célestes.

اڠڠڠڠ *aṅgien* vel اڠڠڠڠ *aṅgiēn*, wind; le vent. *Aṅgien ātāra*, de noorden wind; le vent du nord. *Aṅgien selātan*, de zuiden wind; le vent du sud. (De namen van al de streken van het kompas zullen onder اڠڠڠڠ *ātāra* gevonden worden); (le nom de chaque rumb de vent sera indiqué au mot اڠڠڠڠ *ūtāra*). *Di-ātas aṅgien*, bovenwinds, loefwaarts: de westelijke landen, met betrekking tot de Maleijers, als Indië, Perzië en Arabië; au dessus du vent, au vent: les pays occidentaux, par rapport aux Malais, comme l'Inde, la Perse et l'Arabie. *Di bāwah aṅgien*, benedenwinds: de landen ten oosten van de punt van Atjien gelegen, het Maleische schiereiland en de eilanden; au dessous du vent, sous le vent: les pays à l'est de la pointe d'Achin, la presqu'île Malaie et les îles. *Kārana ka-pada zemān ini kompani iṅg-*

gries-lah jang meshēr deri nagrī atas aṅgien sampei ka-nagrī bāwah aṅgien īni, want tegenwoordig is de Engelsche compagnie, van de westelijke streken der wereld af, tot aan deze oostersche gewesten, de be-roemdste; car, depuis les régions occidentales de la terre, jusqu'à ces contrées orientales, la compagnie Anglaise est aujourd'hui la plus renommée. *Aṅgien lāut*, de zeewind; le vent de mer. *Aṅgien dārat*, de landwind; le vent de terre. *Aṅgien lemah lembāt*, eene zachte bries, flauwe koelte; brise, petit vent frais. *Aṅgien pātieng batong*, een warl-wind; tourbillon, dragon de vent. *Di-tioep aṅgien deri alēwan vel di māka*, de wind kwam van voren in; on avait le vent debout. *Aṅgien ribāt itoe-pān toerōn-lah*, toen kwam er eene hui van wind opzetten; alors il s'éleva une bourrasque. *Aṅgiēn-pān ber-henti-lah sebab men-deṅgar bēnji-boenji-an*, de wind hield op te waaijen, om naar het zoet geluid te hooren; le vent cessa de souffler pour écouter les doux accents.

ا ف *afiēn* vel *apiēm* AR., opium, heulsap; de l'opium, suc de pavot épaissi. *Afiēm dēwa pāk*, twee kisten opium; deux caisses d'opium. *Afiēn patna*, Patna opium; opium de Patna.

ا ف *apa*, wat, welk; que, quoi, quel. *Apa namā-nja*, welk is zijn naam? quel est son nom? *Apa māu*, wat wilt gij? que voulez-vous? *Apā-tah garāṅgan maelā-nja*, wat toch is de oorzaak daarvan? wat heeft daartoe aanleiding gegeven? quelle en est donc la cause? qu'est-ce qui a occasionné cela? *Awleh apa*, waardoor? waaraan is dit toe te schrijven? pourquoi? à cause de quoi? *Sebab apa*, om welke reden? met welk inzicht? pour quelle raison? dans quelle vue? *Meng-āpa*, waarom, waartoe? pourquoi? *Siāpa*, wie? qui? *Betāpa* vel *boetāpa*, hoe? comment? *Apa-apa* vel *ap-apa*, (quicquid i. e. quid-quid), wat ook, welk ook; quoi que, quelque chose que. *Tiada-lah apa-apa jang*

ka-deṅgar-an, er was niets (wat ook) hoe-genaamd te hooren; on n'entendit aucun bruit (quelconque), on n'entendit quoi que ce soit. *ا ف apā-tah ada ka-pada kāmoe*, wat is het voor u? wat gaat het u aan? que vous importe?

ا ف *āpi* vel *āpī*, vuur; feu. *Pāsang āpi*, steek vuur aan; allumez du feu. *Pādām āpi*, blus het vuur uit; éteignez le feu. *Maka kaloeār-lah āpi ber-niāla deri dālam toe-bōh-nja dan habies-lah kāin badjā-nja segala rajat di mākan awleh āpi itoe*, en er kwam een vlamvend vuur uit hun lichaam te voorschijn, en dit verbrandde ten eenemaal de kleederen van al het volk; or il sortit de leur corps un feu qui jetait des flammes, et le feu dévora les vêtements des assistans. *Djikālaw di lāut āpi sekūli-pān akoe tādā-lah tākoet pada-moe*, al ware het zelfs in de zee van vuur (hel), ik zoude voor u niet bevreesd zijn; sūt-ce dans l'océan de feu (l'enfer), je n'aurais pas peur de te rencontrer. *Tēdjoe paṅkat āpi nāraka*, de zeven graden van het helsche vuur; les sept degrés d'intensité du feu de l'enfer. *Kājō āpī-āpī*, (rizophora), eene soort van hout; es-pèce de bois.

ا ف *apā-lah* vel *āpā-lah*, ei lieve, ik bid u! och toe! uitroep van uitnoodiging, van verzoek; ô, je te prie! interjection par laquelle on demande, on supplie. *Djāṅgan apā-lah tēan-koe ber-kāta demikien īni*, laat af, bid ik u, mijn meester, op die wijze te spreken; ô mon maître, je t'en supplie, ne parle pas ainsi. *Lepas-kan apā-lah kirā-nja hamba-moe īni*, laat, bid ik u, dezen uwen slaaf los; affranchissez, relâchez, je vous prie, votre esclave. *Paliarā-kan apā-lah kirā-nja anak hamba-moe ka-dāa*, bescherm, bid ik u, (o God) mijne twee kinderen; préserve, je t'en supplie, (ô mon Dieu) mes deux enfans.

ا ف *apāma* HIND., gelijk, gelijkende, gelijkenis, model, vorm, patroon, voorbeeld, zin-

nebeeld, bij voorbeeld, ondersteld dat, als of, kwanswijs; comme, ressemblant, similitude, ressemblance, modèle, forme, patron, exemple, emblème, par exemple, supposé que, comme si, quasi. *Moelēt-nja cepāma kaentom bēnḡa matēr*, haar mond was gelijk een knop van de jasmijn van Arabië; sa bouche ressemblait à un bouton de jasmin d'Arabie. *Seperti cepāma tjāja mata-hārī*, gelijkende aan de schittering der zonne; semblable à l'éclat du soleil. *Cepāma tēan-kœ djēga jang di sebēt orang pada segenap nagrī*, het voorbeeld van mijnen meester (van uwe hoogheid) zal in elk land (in alle landen) worden aangehaald; l'exemple de mon seigneur sera cité en tout pays. *Tiāda se-sewātœ djēa-pēn se-cepāma allah tāāla*, daar is niets aan God gelijk; il n'est absolument rien de semblable à Dieu. *Cepāma s'orang ber-diri dālam ūjer*, stel dat een man in het water staat; supposé qu'un homme se tient dans l'eau. *Cepāmā-nja seperti ada ia sākiet*, als of hij, bij voorbeeld, ziek ware; comme, par exemple, s'il était malade. *Itœ di* ائمانن *cepāmā-kan-nja*, dat zij vergeleken bij &c.; ce qu'ils assimilèrent ou comparèrent à, &c.

اقلی *cepāja* HIND., list, plan; artifice, stratagème, plan. *Dāja cepāja*, listen, plannen, wegen en middelen; stratagèmes, plans, ressources. *Menāroh dāja cepāja*, middelen hebben, weten; avoir des ressources, y savoir remède.

اڤبیل *apa-bila* vel *pabila*, wanneer, op wat tijd, tijdens, zoo dra als; quand, à laquelle époque, lorsque, aussitôt que (Vid. *bila*). *Apa-bila genap-lah tēdjœh hārī*, wanneer de zeven dagen voleindigd waren; quand les sept jours furent accomplis, expirés. *Demikien-lah apa-bila inang-inang mendēngar soēara laki-lāki*, zoodanig was het gelegen, toen de vrouwelijke bedienden de stem eens mans hoorden; les choses en étaient là, quand ses femmes entendirent la voix d'un homme.

اڤچار *cepatjāra* HIND., uiterlijke schijn, vertooning, praal, pracht; extérieur, dehors trompeur, représentation, appareil, pompe.

اڤق *apak*, geurig, rijk in geur; odoriférant, abondant en parfum.

اڤقال *apa-kāla*, (Vid. *kāla*.) wanneer, op wat tijd, telkens; quand, à quelle époque, toutes les fois que. *Apa-kāla tēan-kœ akan ber-aṅgat*, wanneer zal mijn meester vertrekken? quand mon seigneur partira-t-il? *Apa-kāla ada mēsœh*, telkens als de vijand verschijnt; toutes les fois qu'un ennemi se montre.

اڤم *apam*, een brood of koek (van meel of rijst), een stuk deeg; un pain ou gâteau (de farine ou de riz). *Bōwat dēa bōah apam bēboh atas-nja rēpa s'orang laki-lāki s'orang perampēan*, maak twee koeken van deeg: geef aan den eenen de gedaante eens mans, en aan den anderen die eener vrouw; pétrissez deux gâteaux de pâte: donnez à l'un la forme d'un homme, et à l'autre celle d'une femme.

اڤي *apei*, kerrij (een Indiesch geregt); du kerry, (certain mets, préparé à la manière des orientaux. (Vid. *gœlei*.)

اڤيت *apiēt* HIND., digt op een, in aanraking, te zamen gedrukt, drukken, uitpersen (als met eenen hefboom); serré, contigu, en contact, pressé l'un contre l'autre, presser, pressurer, étreindre. *Di-bāwah pōhn kamēnieng ber-āpiēt deṅgan pōhn nāgasāri*, onder eenen kamēnieng-boom, die digt bij een nāgasāri groeide; sous un (arbre) kamēnieng qui croissait tout près d'un nāgasāri. *Djātoh ka-pōhn tjempāka* برائت *ber-āpiēt*, viel digt bij eenen tjempāka-boom; tomba tout près d'un tjempāka. *Kaki-nja ter-āpiēt*, zijn voet was gedrukt (verbrijzeld); son pied fut froissé. *اڤيت-ان* *apiēt-an*, eene pers, een molen, of ander werktuig om eenig sap uit te persen; presse, moulin, ou autre machine pour expri-

mer des sucs. *Apīet-an tebbā*, een suikermolen; un moulin ou une presse pour la canne à sucre. *Apīet-apīet-an*, een schaakbord (misschien zoo genaamd om dat het zamengevouwen wordt); échiquier, damier pour jouer aux échecs (ainsi nommé peut-être parce qu'il se plie en deux).

ا ك *akœ*, ik, mij, wij, ons, men zegt dikwijls ك *kœ*, vooral in de zamenstelling met een ander woord, en men gebruikt het gemeenlijk wanneer men tot zijne minderen spreekt; je, me, moi, nous, on dit souvent ك *kœ* par contraction, surtout dans des mots composés, ee pronom s'emploie ordinairement lorsqu'on s'adresse à ses inférieurs. *Akœ-māœ*, ik verkies of wil; j'entends, je veux. *Akō-lah anak rādja*, ik ben een koningszoon; je suis fils de roi. *Bākan ka-pada-mœ akœ sekatiē di sœrōh-kan awleh tēan*, het is niet tot u dat de heer (de vorst) ons allen gezonden heeft; ce n'est pas vers vous que le seigneur (le prince) nous a tous envoyés. *Akœ ka-dāa*, wij beiden; nous deux. *Tiādā-kah aṅkau ka-tāu-ī akœ*, kent gij mij niet? ne me connais-ta pas? *Rōmah-kœ*, mijn huis; ma maison. *Tōhan-kœ jang kœ-sombah adjar-kan akœ bahāsa īsi dœnjā*, mijn meester. (God) dien ik dien, leer mij de talen van alle volken die de wereld bewonen; mon maître (Dieu) que je sers, enseigne-moi le langage de tous les peuples qui habitent la terre.

ا ك *akar* AR. عكر, (Verbum *akar* Malaicensibus denotat non tantum radicem, sed repentem quaque fruticem, Rumph. vol. V. p. 64) wortel; ook eene kruipende plant; racine; rampant comme une plante. *Akan pōhn kājā*, een wortel van timmerhout (van eenen boom die timmerhout levert); racine d'un arbre de charpente. *Seperti akar djāwī-djāwī*, gelijk de (hangende) wortels van den *djāwī-djāwī*-boom; semblable aux racines (pendantes) du *djāwī-djāwī*. *Djika māti akar-nja maka*

hāroes menjāboet dia, wanneer de wortel dood is, is het noodig dien uit den grond te steken; lorsque la racine est morte il faut l'extirper. *Ber-ākar dan berdūn dan ber-tjābang*, wortel schieten, en bladeren en takken voortbrengen; prendre racine et pousser des feuilles et des branches. *Tanām-an jang ber-ākar dan ber-pōhn*, kruipende planten en zulke die stammen hebben; plantes rampantes, et plantes boiseuses. *Tārēm akar*, de kruipende of breed bladerige indigo-plant; la plante d'indigo rampante, ou à larges feuilles.

ا ك *akas* HIND., de lucht boven den dampkring; l'éther. (Vid. ائكس *aṅkas*.)

ا ك *akan*, naar, naartoe, met betrekking tot, aangaande, om, voor, door, een teeken van den toekomenden tijd, zullen; à, vers, quant à, pour ce qui regarde, par rapport à, pour, par, signe du futur des verbes. *Apa djōga titah akan pātek*, welke bevelen hebt gij verder voor uwen slaaf? qu'avez-vous de plus à ordonner à votre serviteur? *Ingat-lah akan diri-mæ*, geef acht op uzelf; prenez garde à vous-même. *Sākiēt akan māti*, doodziek; malade à la mort. *Akan menjœkā-kan hati-nja*, om zijn hart te verheugen; pour lui réjouir le coeur. *Akan hāl lāda itœ*, met betrekking tot (wat aangaat) die peper; quant à ce poivre. *Lāw ia ber-dātang sembah akan sri rāma memānah dia itœ*, toen kwam hij en verhaalde (aan zijne moeder) dat Sri Rama op hem geschoten had (met pijlen); alors il vint, et raconta (à sa mère) que Sri Rama avait tiré sur lui (avec des flèches). *Tākæt akan diri-nja deri-pada binātang*, beducht voor zichzelf wegens de wilde dieren; craignant pour lui-même, à cause des bêtes féroces. *Apa-kāla tēan akan ber-aṅkat*, wanneer zal mijn meester vertrekken? quand, mon seigneur partira-t-il? *Ka-māna aṅkau akan pergi*, werwaarts zult gij gaan? où

irez-vous? *Tiāda akan semporna nagri*, het land zal niet tot rust komen; le pays ne sera pas tranquille.

اكو *ākæ* vel هاكو *hākæ*, biegten, bekennen, erkennen, toegeven, herkennen, aannemen, instaan, zich tot borg stellen (voor iemand of voor eene schuld); confesser, avouer, s'obliger, reconnaître, se rendre garant, se porter caution (pour une personne ou une dette). *Meng-ākæ sīlah*, schuld bekennen; avouer sa faute. *Maæ-kah tēan meng-ākæ dia akan sædāra*, wilt gij hem voor uwen broeder erkennen? voulez-vous le reconnaître pour frère? *Siāpa māæ meng-ākæ orang ūi*, wie wil voor dezen man instaan? qui veut répondre de cet homme? *Meng-ākæ amas*, voor goud (voor de deugdelijkheid van hetzelfde) instaan; garantir de l'or (répondre de sa qualité).

اگر *agar*, om, opdat, ten einde; pour, pour que, afin que. *Agar djāṅgan ia bōwat begitæ*, opdat hij niet dusdanig handele; afin qu'il n'agisse pas de la sorte. *Agar di bænoh-nja*, om hem te dooden; pour le tuer. *Agar sopāja* (sijnon.), opdat, ten einde dat; pour que, afin que.

اگر *agar-agar*, (*Zostera* L.) eene soort van wier, zeegewas: men zegt dat de Chinezen, die het van Solo (de Soloh-eilanden) halen en daarvan eene lijm maken, aan hetzelfde den naam geven van *tjintjaæ*; espèce d'algue marine, nommée, dit-on, *tjintjaou* par les Chinois, qui l'apportent de Soloe (des îles Soloh) et en font une espèce de colle.

اگس *agas* vel اگه *agih*, de muskiet of mug, ook een ander klein bijtend insect; le mousquito, ou moucheron: on donne encore ce nom à un autre petit insecte piquant. (Vid. *njā-mok*.)

اگم *agama* HIND., godsdienst; religion. *Agama islām*, het Mahomedaansch geloof; la religion de Mahomet. *Agama jang benar*,

de ware godsdienst; la vraie religion. *Kārana sembājang pōhn agama*, want het openbaar gebed is de grondsteun van den godsdienst; car la prière publique est le fondement de la religion. *Agama rādja rōom lāin deri-pada agama kīta*, de godsdienst van den Vorst van Rome (Konstantinopel) verschilt van den onzen; la religion du Souverain de Rome (Constantinople) diffère de la nôtre. *Me-rinṅgan-kan agama*, den godsdienst verlichten; alléger la religion, la rendre moins austère. *se-āgama*, van éénen godsdienst; de la même religion.

اگوغ *agōng* vel *gōng*, de gong, een metalen speeltuig, dat schel klinkt wanneer het met eene soort van hamer wordt geslagen: het wordt gebruikt als klok en ook als speeltuig; le gong, instrument de métal, qui rend un son très-sonore quand on frappe dessus avec une espèce de marteau: on s'en sert en guise de cloche et comme instrument de musique. *Ber-bænji-lah agōng*, de gongs klonken luide; les gongs retentirent. *Serta denṅan agōng gendarang dan segala bænji-bænji-an*, met gongs, pauken en allerlei speeltuigen; avec des gongs, des timbales et toutes sortes d'instrumens de musique. *Gōng rādja itæ-pæn di pālæ orang-lah akan alāmat baginda ber-aṅkat*, de koninklijke gong werd toen geslagen, ten teeken dat de Vorst zijnen optogt begonnen had; alors on battit du gong royal, pour annoncer que le Roi avait commencé sa marche.

اگوغ *agōng*, de voornaamste, het hoofd, de aanvoerder; le principal, le chef, celui qui est à la tête. *Tækang agōng*, de voornaamste werkman, de hoofdwerkman; le principal ouvrier, celui qui est à la tête de l'ouvrage. *Triang āgong*, de groote mast; le grand mât. *Pæpæl agōng*, de voornaamste pluk (van peper); la principale récolte (du poivre). *Sendæ agōng*, een woord der regtsgeleerdheid, beteekenende het geval, waarin iemand aan zijnen schuld-

eischer wordt overgegeven, in dier voege dat zijn leven de schuldvordering waarborgt, en dat deze te niet gaat, wanneer de schuldenaar komt te sterven; terme de jurisprudence: le cas où, un débiteur étant livré entre les mains de son créancier, sa vie répond de la dette, de manière que celle-ci s'éteint, si le débiteur vient à mourir.

اگہ *agah*, gissen, oordeelen, vermoeden, raden, schatten, omtrent, ten naastenbij; conjecturer, juger, soupçonner, présumer, deviner, estimer, environ, à peu près. *Tiāda ter-āgah*, het is niet te gissen, men kan er niet over oordeelen; il n'y a point de conjecture à former, on ne saurait en juger. *Agah se-rātoes*, omtrent honderd; environ cent.

اگس *agieh*, de muskiet; le mousquito. (Vid. اگس *agas*.)

اگہاری *agahāri*, middelmaat, middelmatig, gelijke verdeling; milieu, modéré, distribution égale. *Benāa jang pānas agahāri*, een land daar de warmte gemiddeld, gematigd is; un pays où la chaleur est tempérée, modérée. *Brat-nja lima sāga jang agāhari*, het weegt vijf *sāga* (eene soort van roode erwten, waarmede men het goud weegt) van middelmatige grootte; cela pèse cinq *sāga* (espèce de pois rouges, avec lesquels on pèse l'or) de moyenne grosseur. *Arga agahāri*, een middelmatige prijs; un prix modique (modéré). *Agahāri antāra laendjæt dan pendēk*, eene middelmaat tusschen lang en kort; un milieu entre long et court.

الانی *illānon*, لانون *lānōn* et الانون *ilānōn*, een volk van Mindanao, dat van de zeeroverij leeft, en de oostersche zeeën onveilig maakt, (zie Forest's Voyage to N. Guinea); peuple de Mindanao, qui vit de piraterie et infeste les mers orientales, (voyez Forest's Voyage to N. Guinea). *Tiāda ōrang siāk ōrang illānon semoa-nja jang me-laŋgar nagrī pērak*, er waren geene lieden van Siak bij, maar het waren alle Illanoners, die eene landing in

Pērak maakten; ce ne furent pas des gens de Siak, mais tous gens d'Illanon, qui firent une descente à *Pērak*. *Nagrī rio habies-lah rāsak awleh ōrang ilānōn*, Riouw werd geheel vernield (in 1786 of 1787) door die van Illanon; le pays de Riouw fut entièrement dévasté par ceux d'Illanon (en 1786 ou 1787).

الهي *illahi* AR., van of behoorende aan God, goddelijk, - o God! qui est de Dieu, qui appartient à Dieu, divin, - ô Dieu!

آلات *alat* AR., gereedschap, werktuig, toerusting, krijgsvoorraad, uitrusting; outil, instrument, ustensile, munitions, provisions de guerre, équipemens. *Alat ber-parang*, oorlogstoe-rusting; équipemens de guerre. *Alat sindjāta*, wapenen, wapenhuis; armes, arsenal. *Alat pagāwei* (sijnon.), voorraad; fournitures. *Alat ka-radjā-an*, de koninklijke insignien (kentekenen der koninklijke waardigheid, als kroon en scepter); les insignes royaux (marques distinctives de la royauté, comme la couronne et le sceptre).

الحمد لله *ilhemdæ-liellah* AR., God zij geloofd! louange à Dieu!

الور *alor*, eene sloot, goot; un fossé, ou conduit d'eau.

الور *ālier*, vloeijen; couler. (Vid. هالور *hālier*.)

الاس *alas*, steun, voetstuk, stut, iets dat onder een ander ding gezet wordt om het te dragen, (een schoteltje onder een kopje); soutien, piedestal, appui, ce qui sert à soutenir une autre chose, (une soucoupe). *Tjerāna sātwe denġan alas-nja*, eene betel- of siriedoos met haren schotel; une boîte à betel avec sa soucoupe. *Alas mowāt-an*, ballast, hetgene in het hol van een schip onder de lading geplaatst wordt; lest, ce qui est placé dans le fond d'un navire, au-dessous de la cargaison. *Di alas-nja peti denġan kān*, hij bekleedde den bodem van de kist met doek; il garnit de toile le fond de la caisse.

الغ *alang*, de wouw of kiekendief, valk; le milan, faucon. (Vid. هالغ *hālang*.)

الغ *alang* HIND., eene aan de taal eigendommelijke spreekwijs vragenderwijze gebezigd; terme de l'idiome employé interrogativement. *Alang-kah*, non-ne? Lat., is het niet? is niet? is het niet zoo? ne pas? n'est-ce pas? *Alang-kah bāik*, ware het niet goed? ne serait-ce pas bien? *Alang-kah sebab-nja utā*, is dit niet de reden daarvan? n'en est-ce pas là la cause? *Alang-kah akoe tāoe*, weet ik niet? ne sais-je pas? ر الغ *alang-alang*, behalve een vragenden zin, geeft dit woord ook eenen overtreffenden trap van hoedanigheid te kennen; ce mot, outre le sens interrogatif, exprime encore un superlatif de qualité. *Mēlek-nja bēkan alang-alang*, was zij niet overschoon? was zij niet eene uitmuntende schoonheid? n'était-elle pas très-belle, d'une extrême beauté? *Sikap-nja bēkan alang kapalang*, was zijne gedaante niet zeer bewonderenswaardig? sa figure n'était-elle pas bien digne d'admiration? *Djāngan alang-alang*, laat af bovenal! sur toutes choses, ne!

ر الغ *alang-alang*, balken; des poutres.

الف *alief* AR., de naam der eerste letter van het Arabisch en Maleisch abé; le nom de la première lettre de l'alphabet Arabe et Malai.

الفيريس *alféres* SPAN. et PORT., een officier in den krijg dienste; un officier militaire.

الف *alpa* HIND., verwaarloozend, zorgeloos, onbedacht, verzuimen; négligent, peu soigneux, distrait, négliger. *Sāngat tēngat-nja dan tiāda ia alpa*, hij is zeer oplettend en niet verwaarloozend; il est très-attentif et ne néglige rien. *Deñgan alpā-nia*, door onbezonnenheid; faute d'attention. *Djāngan sohbat bētā alpā-kan*, mijn vriend, vergeet, verzuim dit niet; ne négligez pas cela, mon ami.

الله *allah* AR., God, de Heere; Dieu, l'Eternel. الله تعالي *allah-tā'ala*, God de allerhoogste,

de almachtige God; le Très-haut, le Dieu tout-puissant. *Deñgan tēlong tēhan allah*, met de hulp van God den Heer; avec l'aide du Seigneur Dieu. *Allah tēhan jang mē-djadī-kan ālam*, God de Heere die de wereld schiep; le Seigneur Dieu qui a créé le monde. *Ka-hendak allah*, de wil Gods; la volonté de Dieu. *Deñgan nāma allah jang amat mērah pada mem-brī rezekī akan sekaten hambā-nja māmien dan kāfir dā-lam nagrī doenjā ini*, in den name Gods, die, in zijne goedertierendheid, aan alle zijne dienaren, zoo wel ongeloofigen als geloovigen, over de gansche aarde voedsel verschaft; au nom de Dieu, qui, dans sa grande miséricorde, donne la nourriture à tous ses serviteurs, croyans ou mécréans, répandus sur la surface de la terre. *Segala sewātōe jang kau-liat ia-itōe allah*, ieder ding, al wat gij ziet, dat is God; toute chose, tout ce que vous voyez, c'est Dieu. الله دم *demi-Allah* vel الله, *wallahi*, bij God, door Gods genade; de Dieu, par la grace de Dieu. الله *ilahī*, o God! goddelijk; ó Dieu! divin. ياالله *ilā ilah-koe*, o mijn God! ó mon Dieu! الله بسم *biesm'illahi*, in den naam Gods; au nom de Dieu.

الو *alon*, de deining der zee; houles, brisans, vagues de la mer. (Vid. الو *alwēn*.)

الله *alintah* vel الله *lintah*, (hirudo) bloedzuiger; sang-sue.

الو *alwē*, stamper, houten werktuig om de rijst te dorschen, waardoor het kaf van het graan gescheiden wordt; pilon, instrument de bois dont on bat le riz pour le faire sortir de son enveloppe. *Alwē dan lesōng*, stamper en vijzel; le pilon et le mortier. *Alwē besi*, een ijzeren stamper; un pilon de fer.

الو *alau*, verdrijven; chasser, repousser. (Vid. الو *hālau*.)

الواد *alwāh* PERS., aloës.

البرن *alān* vel ال *alon*, de deining der zee, eene golf; lame de la mer, une vague. (Vid. امبق *ombak*.) *Alān besār*, eene zware deining; une forte lame. *Lāut itā-pān ber-alān-lah seperti gānong*, de zee zette zich op tot golven als bergen; la mer s'enfla, et les vagues s'élevèrent comme des montagnes. *Seperti ombak* مثالي *meng-ālon di lāut boenjī-nja*, deszelfs geluid was als dat van de golven der zee, als zij breken; le bruit en était semblable à celui des vagues qui se heurtent.

ال *alah*, ten onder gebragt, overwonnen, geslagen, verliezen (den slag, eene weddenschap of het spel); subjugué, vaincu, battu, perdre (une bataille, une gageure ou la partie au jeu). *Seperti nagrī jang alah*, als een overwonnen land; tel qu'un pays conquis. *Segenap dāson sādāh-lah alah*, ieder dorp is ten onder gebragt; chaque village a été subjugué. *Alah-lah rājat rādja*, 's Konings magt werd geslagen; les troupes du Roi furent battues. *Akan alah menang tiāda-lah boleh di tantā-kan malāinkan kita tjōba-lah*, wat aangaat het verliezen of winnen (van den slag), de uitkomst is onzeker, maar wij zullen het wagen; quant au gain ou à la perte (de la bataille) l'issue est incertaine, mais on risquera. *Ka-dwā-nja tūlo ber-gōtjoh tiāda* برلاه *ber-alāh-an*, zij werden handgemeen, maar geen van beiden behaalde eenig voordeel; ils en vinrent aux mains, mais aucun des deux n'eut l'avantage. *meng-ālah-kan denḡan kwasā-nja*, door zijne magt overwinnen; l'emporter par la force. *Orang māda ini meng-ālah-kan rōpa anak rādja jang besār*, dit jonge mensch overtreft in gedaante de zonen der grootste Monarchen; ce jeune homme surpasse par sa bonne mine les fils des plus grands Monarques.

ال *alī* & ال *alīh*, veranderen, wenden, draaijen, rondgaan; changer, tourner, virer de bord, passer autour. *Angien ber-ālī*, de wind verandert; le vent change. *Alāwan*

praē di alī-nja, hij wendde den voorsteven van het schip; il vira le cap d'un autre côté. *Ber-ālī bitjarā-nja*, hij is van toon veranderd; il a changé de ton.

ال *alī-ālī*, een slinger; une fronde. *Bātōe alī-ālī*, de slingersteen, de steen die met eenen slinger geworpen is; la pierre lancée avec une fronde. *Meng-ālī-ālī bātōe*, eenen steen slingeren; fronder, lancer des pierres avec une fronde.

اليس *alīes* JAV., de wenkbrauw; le sourcil. (Vid. كنع *kenieng*.)

ال *alīh* & ال *alīh*, draaijen, wenden; changer, tourner. (Vid. ال *alī*.)

ال *amā* vel ما *mā*, moeder, (wordt ook van de wijfjes der dieren gezegd, als zij jongen hebben); mère, (il se dit aussi des femelles des animaux lorsqu'elles ont des petits). *Mā bādjang itāe*, de moeder van dien jongeling; la mère de ce jeune homme. *Mā tirī*, schoonmoeder, stiefmoeder; belle-mère, marâtre. *Mā inang*, voedstermoeder, eerste minne; nourrice, la principale ou première nourrice. *Mā māda*, moei van vaders zijde; tante du côté paternel.

ال *amārah*, toornig, kwaadaardig, razend, toorn, kwaadaardigheid; fâché, irrité, enragé, colère, courroux. *Amārah meneḡgar sembah orang itāe*, verstoord op het hooren van 's mans verzoek; fâché en entendant la requête de cet homme. *Amarah-nja dan mērah padam warna mēkā-nja*, hij was kwaad, en de kleur van zijn aangezicht werd vuurrood; il était irrité, et son visage se couvrit d'un rouge foncé. *Ber-aḡgat-lah amarah-nja*, zijn toorn was ontstoken; il s'enflamma de colère. *Menahan-ī amarah-nja*, zijnen toorn inhouden; se contenir.

ال *imām* AR., opperpriester, kerkvoogd, prelaat: deze naam wordt bij uitzondering gegeven aan de twaalf afstammelingen van Ali,

die door de Mahomedaansche gezindheid van *Shia* als de wettige erfgenamen van het kalifaat geëerd worden; grand-prêtre, chef spirituel: les Mahométans de la secte de *Shia* donnent particulièrement ce titre aux douze descendans d'Ali, révéérés par eux comme les héritiers légitimes du khalifat.

امباج *ambātjang*, (mangifera foetida) de vrucht die men gewoonlijk paarden-manga heet; le fruit appelé vulgairement manga des chevaux.

امبالو *ambālō*, gomlak; laque, sorte de gomme. (Vid. امقلو *ampalō*.)

امبت *ambat*, aanhouden, tegenhouden, verhinderen, vervolgen; saisir, arrêter, empêcher, poursuivre. (Vid. همبت *hambat*.)

امبر *ambar*, laf, smaakloos, plat, breinloos; insipide, fade, plat, éventé. *Ambar gālei īni*, deze kerrij is zonder smaak; ce potage (kerry) est insipide.

امبر *ambar-ambar*, eene soort van vrouwen-tooisel; espèce de parure de femme.

امبج *ambang*, het raam eener deur, vrolijk (in dronkenschap), topzwaar, te hoog gemast (in eenen overdragtelijken zin); le châssis d'une porte, gaillard, en bonne humeur, qui a la tête pesante, qui chancelle, pour avoir trop bu. *Ambang di-ātas*, het kalf, bovendorpel van eene deur; linteau. *Ambang di-bāwah*, de drempel; le seuil de la porte. *Djanang-djanang ambang*, de posten, zijstijlen, of ook het geheel raam; les poteaux, ou le châssis tout entier.

امبج *ambieng*, dragen; porter.

امبق *ombak*, eene zee, hooge zee, eene golf, de deining der zee; une mer, mer en courroux, une vague ou lame de la mer. *Ombak di tepi kārang*, de branding aan de punt van de rots; les brisans sur les pointes du roc. *Djikalaw ada ombak besār*, als er eene hooge zee staat; si la mer est irritée, s'il y a

une forte lame. *Ombak-pān ter-lālo besār meng-āloen sampei ka-adara rasā-nja*, de zee stond zoo hoog, er ging zulk eene zware zee, dat het scheen als of de golven tot aan den hemel kwamen; la mer était si houleuse, que les vagues semblaient toucher au ciel (aux nues). *Āngien bāik ombak kitjēl*, goede wind en slecht water; un vent favorable et une mer belle. *Jang ombak itō ombak djāa dan jang ājer itō ājer djāa*, de golf is en blijft golf, en het water is slechts water, (hetgene wordt aangehaald als een voorbeeld van gelijkheid en verschil tusschen dezelfde voorwerpen); une vague est toujours une vague, et l'eau n'est toujours que de l'eau, (ce qui est cité comme un exemple d'identité et de diversité des mêmes objets).

امبل *ambel*, nemen, aannemen, opnemen; prendre, accepter, lever. *Ambel-lah perampāan īni deri-dālam taṅgan kōe*, neem deze vrouw uit mijne hand; prenez cette femme de ma main. *Tiāda-lah pātek akan meng-ambel*, uw slaaf zal het niet aannemen; votre esclave ne l'acceptera pas. *Di ambel-nja nagri kita*, hij nam onze stad in; il s'empara de notre ville. *Meng-ambel bātā*, eenen steen opnemen; ramasser une pierre. *Djāṅgan-lah ambel per-gāsar*, neem het niet kwalijk; ne prenez pas cela de mauvaise part. *Terīma ambel*, aannemen; accepter. *Meng-ambel hāti*, het hart winnen; gagner le coeur, l'affection. *Ambel lājer*, onder zeil gaan; mettre à la voile. *Ambel anak*, eene soort van huwelijk (in Sumatra), bij hetwelk de vader zijne dochter aan iemand van eenen lageren stand uittrouwt, om haar te huis te houden; sorte de mariage (à Sumatra), par lequel le père donne sa fille à un homme d'une condition inférieure, afin de la retenir chez lui.

امبل *ombal*, damp, vocht; vapeur, humidité.

امبن *ombon*, dauw, de naam van een eiland, door de Europeanen Ambon of Amboyna ge-

noemd; la rosée: le nom d'une île que les Européens nomment Ambon ou Amboine. *Ajer matā-nja jang seperti ombon di-ātas rœmpœt*, hare tranen, die gelijk waren aan den dauw op het gras; ses pleurs, semblables à la rosée sur l'herbe. *Mata-hāri ka-liat-an-lah maka ombon itœ-pæn ber-ambær-an gægoer ka-bæmi*, toen de zon begon te schijnen, vielen de druppelen van den dauw (van de planten af), als onrijpe vruchten op den grond; au lever du soleil, les gouttes de rosée tombèrent (des plantes) à terre, comme des fruits avant leur maturité. *Lemah lembœt perāngi-nja seperti ājer ombon*, zijne geaardheid was zacht en liefelijk als de hemelsche dauw; son naturel était doux et agréable comme la rosée du ciel.

امبوو *ambæ-ambæ*, de bonito (PORT.), eene soort van visch; la bonite, sorte de poisson.

امبوس *ambæs*, blazen; souffler. (Vid. *هنبوس hambæs*.)

امبوغ *ambæng* vel *ambong*, eene soort van mand; une espèce de panier. *Damar dæa ambong*, twee manden harst; deux paniers ou corbeilles de résine.

امبوہ *amboh*, toestaan, inwilligen, instemmen; accorder, consentir, acquiescer.

امت *amat*, te, te zeer, overmatig; trop, excessivement. *Mahal amat*, te duur; trop cher. *Bānjak amat*, te veel; trop, (trop grande quantité). *Terlālo amat besār*, uitstekend groot; excessivement grand.

امت *amat*, verbieden; prohiber. *Sædah amat bras di djæwal pada rājat-nja*, verbood zijnen onderdanen den verkoop van rijst; défendit à ses sujets de vendre du riz.

امت *amat*, met oplettendheid naar iets zien, op iets staren, opmerken, beschouwen; regarder attentivement, fixer, observer, considérer. *Adā-kah tjilā-nja maka sāngat di amat-amāt-i auleh tæan*, heeft zij ook gebre-

ken, dat gij haar zoo aandachtig beschouwt? a-t-elle des défauts qui vous la font regarder si attentivement? *Ada jang meng-amāt-i di amok orang-lah pæla*, indien er eenigen aan het opmerken waren (die als bespieders kwamen), dan werden zij ook gedood; si quelqu'un observait (comme espion, dans la vue d'épier), il était tué sur le champ. *Særoh orang مغامت* *meng-amāt-amāt-i nagri itœ*, geef bevelen aan eenigen om de stad te herkennen; commandez du monde pour aller reconnaître la ville. *Di per-amāt-amāt-i-nja-lah bænnga itœ*, zij beschouwde die bloem met aandacht; elle considéra cette fleur avec beaucoup d'attention.

امت *ommat* AR., gezindheid, lieden van ééuen godsdienst; secte, gens qui professent une même religion. *Ommat jesa*, Christenen; des Chrétiens. *Ommat jehædi*, Joden; des Juifs.

امثال *amsjāl* AR., spreekwoorden, spreuken; des proverbes, sentences. *Amsjāl sotiman*, de spreuken Salomons; les proverbes de Salomon.

امس *amas* vel *mas*, goud, maas, eene soort van goudgewicht of munt, waarvan er zestien op een *tāil* gaan; de Por, une mace, espèce de poids ou monnaie d'or, qui fait la seizième partie d'un *tāil*. *Amas tjætji*, zuiver goud; de Por pur, épuré. *Amas se-pæloh metæ*, zuiver goud, van tien karaat (van vier-entwintig volgens onze verdeeling), eene denkbeeldige volmaaktheid van het metaal; or pur, au dixième carat (à vingt-quatre carats selon notre manière de compter), degré de perfection imaginaire dans Por. *Mas tæah*, zwaar goud; de l'or fin. *Mas mædah*, ligt goud, bleek goud, omdat het met zilver gemengd is; bas or, or pâle, parce qu'il est allié avec de l'argent. *Amas ærei*; stofgoud; poudre d'or. *Mas ærōng*, gouderts; de la mine d'or. *Pandei amas*, een goudsmid; un orfèvre. *Tambang amas*, eene goudmijn; une mine d'or. *Seperti amas jang sædah ter-sapoh*, als goud dat in het vuur geweest is (aan hetwelk eene

hooge en schitterende kleur door de werking van het vuur gegeven is); comme l'or bruni au feu. *Karāṅg-an amas*, bewerkt gouddraad; du filagrin d'or. *كُماَس ka-amas-an*, gouden, verguld; qui est d'or, ou doré. *Katē-pong amas*, gouden helm; casque d'or. *Se-mus atau anam kēpang*, eene maas of zes *kēpang*; une mace, ou six *kēpang*. *Djika di tembang deṅgan derham nagri atjeh maka djadi-lah dālāpan tāil tēdjoeḥ amas brat-nja dan sa 'mas derham tōe brat-nja lima sāga jang agahārī*, indien het gewogen wordt volgens de keur van Atjien, bedraagt het acht *tāil* en zeven maas, en het gewigt van eene maas van die keur is gelijk aan vijf *saga* van middelbare grootte; pesé selon le titre d'Achin, cela fait huit *tāil* et sept macés, et le poids d'une de ces macés équivaut à cinq *saga* de grosseur moyenne.

امس amies, rijk in geur, welriekend; riche en parfum, odoriférant.

امش amang, dreigen, bedreigingen; menacer, menaces. *Jang di serō dan meng-āmang*, die luid schreeuwde en dreigde; qui criait fort et menaçait.

امپا ampa vel *امپا ampā*, leedig; vide. (Vid. *همف hampa*.)

امپام ampāma HIND., gelijk; comme, égal à. (Vid. *افام apāma*.)

امپات ampat, vier; quatre. *Ampat blas*, veertien; quatorze. *Ampat pēloh*, veertig; quarante. *Se-per-ampat*, een vierde; un quart. *Ampat per-lima*, vier vijfde; quatre cinquièmes. *Ka-ampat*, de vierde; le quatrième. *Ampat per-sāgī*, vierkant, vierhoekig, dat de gedaante heeft van eenen teerling; carré, quadrangulaire, cubique.

امپات ompat, kwaadsprekendheid, kwaad spreken, lasteren; calomnie, calomnier, médire. (Vid. *اوپات apat*.) *Meng-ompat*, lasteren; calomnier. *Peng-ompat*, een laste-

raar, overbrenger; un calomniateur, délateur.

امپادل ampadal, de maag der vogelen, de maag (in het algemeen), de eerste maag der kalveren; le gésier, l'estomac, la musette ou premier ventricule du veau.

امپادو ampadā, de gal; la bile. (Vid. *همپادو hampadā*.)

امپس impoes, een hof, omgewerkt stuk grond, veld; un jardin, terrain cultivé, champ.

امپان ampang, dwars, in de midden; de travers, obliquement. *Kājē-kājē ampang bānjak di sōṅgie*, er lag veel hout dwars in de rivier; il y avait beaucoup de pièces de bois mises de travers sur la rivière. *Meng-ampang*, over dwars leggen; mettre de travers. *Ampang bērong*, een dwars stokje in de vogelkooi, waarop de vogel zit; un perchoir.

امپانگ ampang vel *امپانگ ampieng*, digt bij; près de. (Vid. *دмпанг dampang*.)

امپانگ imping vel *امپانگ omping*, rijst op eene bijzondere wijze klaar gemaakt, met het vleesch van de kokosnoot: het wordt over het vuur gebrand of gebraden, en droog gegeten; riz préparé d'une manière particulière avec la pulpe ou chair de la noix de cocos: on le fait griller, et on le mange ensuite sec.

امپالاس ampalas & *امپالاس ampālas*, ficus ampelos L., een heestergewas, waarvan de ruwe bladen dienen om hout glad te wrijven, en welke daarom op sommige plaatsen *dāun gōsok* geheeten worden; un arbrisseau dont les feuilles rudes servent à polir le bois et sont, par cette raison, appelées en plusieurs endroits *dāun gosōk*.

امپالام ampalam & *امپالام mampalam*, de manga; le fruit du manga. (Vid. *ممانگا manṅgā*.)

امپالو ampalō, *امبالو ambālo* & *امبالو mambālo*, gomlak, ook de purpere verwe die uit het nest van het lak-iusekt getrokken wordt; laque, c'est aussi le nom de la couleur pourpre qu'on

retire du nid de l'insecte laque. (Vid. Phil. Trans. vol. LXXI. p. 374.) *Ambālo bānjak dātang deri-pada sīam dan kambōdja argā-nja se pikol dāwāpan réaal*, er komt veel gomlak van Siam en Cambodja: de prijs daarvan is acht Spaansche matten de pikel; il vient beaucoup de laque de Siam et de Camboya: elle se vend huit piastres le pikel.

امشون *ompan*, aas ('om te visschen), voeder (voor beesten); appát (pour prendre du poisson), fourrage (pour les bestiaux).

امشون *ampōn*, genade, vergiffenis, vergiffenis schenken; grāce, pardon, pardonner. *Me-mohon-kan ampōn*, vergiffenis vragen; demander grāce. *Mem-brī ampōn*, vergiffenis schenken; accorder grāce. *Meminta ampōn ka-pada dēwāta*, de Goden om vergiffenis smeeken; demander grāce aux Dieux. *Minta ampōn akan bāpa kāmoe*, vraag uwen vader om vergiffenis; demandez pardon à votre père. *Djikālau ada ampōn dan karcenia*, indien men er vergiffenis en genade (gunst) vindt; si l'on y obtient pardon et grace (faveur). *Ampōn tēan beriboe kālī ampōn*, genade, mijn meester, duizend malen (smeek ik om) genade; pardon, mon seigneur, mille fois pardon. *Koe-ampōn aṅkau sakalien*, ik vergeef u allen; je vous pardonne à tous. *Ampōn-i tēan-koe bārang ka-salāh-an*, vergeef, mijn meester, elke belediging; pardonnez, mon seigneur, toute offense. *meng-ampōn-i*, vergeven; pardonner. *Di ampōn-i-nja-lah dosā-nja*, hij vergaf hen hunne beledigingen; il leur pardonna leurs offenses.

امشود *ampoh*, overvloeijen; déborder. (Vid. امشود *ampoh*.)

امشون *ampānja*, toebehoorende aan, eigen, van, een bezitting te kennen gevend aanvoegsel: in het gemeene leven wordt het meestal verkort uitgesproken als *pānja*; de, appartenant à, particule jointe aux mots pour désigner la possession: dans la conversation, l'on dit ordinai-

rement *pānja* par contraction. *Orang besār ampānja rēmah*, een huis toebehoorende aan eenen grooten; maison appartenante à un grand. *Anak ka-dāa ber-saedāra ampānja sembah*, de groeten van de twee jonge broeders; les complimens des deux jeunes frères. *Jang tiāda ber-ka-tāu-an tampat ampānja*, die zijne eigene woonplaats niet weet; qui ignore son propre domicile. *Di tjeriterā-kan āūleh orang jang ampānja tjeritera īni*, er wordt verhaald door den genen wiens geschiedenis dit is; il est rapporté par la personne dont ceci est l'histoire. *Deṅgan ridla jang ampānja dia*, met de toestemming van hen aan wie zij toebehooren; avec le consentement de ceux à qui ils appartiennent. *Jang ampānja kappal*, de eigenaar van het schip; le propriétaire du navire. *Hamba 'pānia kēda*, mijn paard; mon cheval. *Jang mem-'pānjā-i*, die in het bezit zijn, of genot van het gebruik hebben; ceux qui possèdent, ou qui ont la jouissance de la propriété.

امشود *ampoh*, overvloeijen, overloopen, overstroomen; déborder, inonder, submerger. *Di tihat ājer ampoh pādang*, hij zag het water de vlakte overstroomen; il vit l'eau submerger la plaine. *Meng-ampoh nagrī*, het land laten onderloopen, overstroomen; inonder le pays. امشود *ampoh-an*, overstroming; inondation; débordement.

امشي *ampeī*, uithangen, ophangen (als kleederen); pendre (des habits), les mettre au vent. *Tampat ampāj-an kāin*, eene plaats waar kleederen opgehangen worden; un endroit où l'on pend du linge (des habits). *Ampei-ampei*, de naam van een kruipend gewas; le nom d'une plante rampante.

امق *āmok*, op eene woedende wijs aanvallen, wanhopend aanvallen, in eene soort van razernij toeschieten om moord te plegen overschillig aan wien, in amok rondloopen: het wordt ook gezegd van alle beesten, als zij in eene

kwaadaardige woede zijn; engager le combat avec fureur, attaquer en désespéré, se précipiter, dans un état de frénésie, pour assassiner indistinctement, courir, faire l'amok: il se dit aussi de tout animal furieux, ou atteint d'une sorte de rage. *Segala pehlawān dātang-lah meng-āmok meng-ikoet radjā-nja*, al de krijgslieden schoten ten aanval toe in navolging hunner hoofden; tous les guerriers s'élancèrent pour attaquer, à l'exemple de leurs chefs. *Segrā-lah ia tampik ka-dēa-nja sāma meng-āmok*, terstond hoorde men aan weerszijden een groot geschreeuw, en de beide legers vielen elkander aan; à l'instant, les deux partis poussèrent de grands cris et se précipitèrent l'un contre l'autre. *Lālo ber-tikam-tikam-an dan برامق اموكى ber-amok-amōk-an*, en toen werd er van beide kanten gewond en doodgeslagen; alors on se porta des coups et on se donna la mort de part et d'autre. *Meng-āmok ka-dālam rājat*, met woede op de gelederen aanvallen; se jeter avec fureur dans la mêlée. *Pada saṅgkā-nja orang meng-āmok djāga roepā-nja*, men dacht dat zij er uitzagen als menschen die amok loopen; on trouva qu'ils avaient l'air de gens qui font amok, qui courent au carnage. *Orang jang meng-āmok nakhodā-nja*, lieden (behoorende tot schepen), die derzelve gezagvoerders vermoorden; des gens (de l'équipage des navires) qui en assassinent les patrons.

امير *amiēr* AR., een aanvoerder, gezagvoerder, edelman, emir; un chef, commandant, d'extraction noble, émir. *Amiēr el-māmanien*, de aanvoerder van de geloovigen, de Kalief; le chef des croyans, le Calife.

امين *amiēn* AR., Amen, het zij zoo; Amen, ainsi soit-il. *Maka sekati-en orang jang meng-iring-kan baginda itē-poen menḡatā-kan amiēn*, en al het volk, dat den Vorst volgde, riep toen Amen! et tout le peuple qui suivait le Prince, cria alors Amen! *Sonnat*

meng-ētjap amiēn komedien deri-pada me-mātja fāt-hah, men moet Amen zeggen na het eerste hoofdstuk van den Koran gelezen te hebben; on doit dire Amen après avoir lu le premier chapitre du Coran.

انانس *anānas*, bromelia ananas, de ananas; Pananas. (Vid. نانس *nānas*.)

انت *onta* HIND., een kameel; un chameau. *Ada-pān gādjah kāda dan onta hadlēr-lah akan ber-djālan*, de olifanten, paarden en kameelen waren gereed gemaakt voor den optogt; les éléphants, les chevaux et les chameaux étaient préparés pour la marche. *Ja nān onta kita jang hūlang*, dit is waarlijk onze kameel, die verloren was; voici, vraiment, notre chameau, qui était égaré. *Gombāla onta*, een die de kameelen oppast; un gardien de chameaux. *Djika di boenōh-nja s'ikor نعام nāām itōe bārong onta*, indien hij eenen struisvogel (bij de Arabieren *nāām* genoemd) namelijk den kameelvogel doodt; s'il tue une autruche (que les Arabes appellent *māām*, c'est à dire l'oiseau chameau).

انتارا *antāra* HIND., tusschen, onder, intusschen, tusschenruimte, tusschentijd; entre, parmi, en attendant, intervalle d'un lieu ou d'un tems à un autre. *Antāra māta*, tusschen de oogen; entre les yeux. *Antāra bēmi dan lāṅgiēt*, tusschen hemel en aarde; entre ciel et terre. *Per-damī-an antāra rādja ka-dēa itōe*, vrede tusschen deze beide Koningen; paix entre ces deux Rois. *Jang ter-lebeh bāik antāra segala perampāan*, de beste onder al de vrouwen; la meilleure d'entre toutes les femmes. *Antarā-nja lima-blas depa*, derzelve onderlinge afstand is vijftien vademen; leur distance mutuelle est de quinze toises. *Dālam vel pada antarā-nja*, in den tusschentijd; entretens, dans l'intervalle. *Tiāda ber-antāra lāgi pādang itōe*, er was geene tusschenruimte (geene plaats meer) op de vlakte; il n'y avait plus d'intervalle,

d'espace vide dans la plaine. *Orang per-antāra*, iemand die ergens tusschen komt; quelqu'un qui intervient, qui s'entremet. *Pel-antara-an*, gang, doortogt, voorvertrek; allée, corridor, passage, antichambre.

انتر *antar-antar*, انتخ *antong*, een rijststamper; pilon à battre du riz. (Vid. الو *alw*.)

انخ *anting* vel *oenting*, eene hangende veder, hangend versiersel, juweel dat hangt; plume suspendu, pendant d'oreille, joyau qui pend. *Anting-anting jang ada di telēngā-nja*, de hangende versiersels die zij aan de ooren droegen; les pendans qu'ils avaient aux oreilles.

انتخ *ontong*, de fortune, het lot, goede of kwade kans, winst, voordeel; sort, destin, hasard, bonne ou mauvaise fortune, gain, profit, avantage. *Ontong jang bāik*, goed geluk, goed gevolg; succès, heureuse issue. *Ontong jang mālang*, ongeluk in het spel; du malheur au jeu. *Ontong bāik deŋgan ontong djāhat dātang deri-pada allah*, voorspoed en tegenspoed komen van God; la prospérité et l'adversité viennent de Dieu. *Apa ontong kāmī*, wat zal ons voordeel zijn? hoe zal men ons bedenken? quel est l'avantage, le bénéfice que nous en retirerons? *Boleh kita tjāri djālan ontong besār*, wij kunnen de wegen, de middelen zoeken om groot voordeel te behalen; nous pouvons chercher les moyens de nous procurer un grand profit. *Sædāh-lah ontong kita ber-dāa*, het is met ons beiden gedaan, wij zijn beiden verloren; c'en est fait de nous deux, nous sommes tous deux ruinés. *Di ontōng-kan allah*, God geve eene goede uitkomst, door de goddelijke tusschenkomst; Dieu accorde un bon succès, par l'intervention divine.

انتق *antak*, zeer doen, pijn verwekken (als eene zweer), lichamelijke pijn, de prikkelende pijn van eene zweer of van een gezwel; faire mal, causer une sensation douloureuse

(comme fait un ulcère), douleur corporelle, la douleur aigue que cause un apostème. *Nānah meng-antak*, de zweer doet zeer; l'ulcère fait mal.

انتق *antok*, slaperig, in slaap vallende, slaperig zijn, in slaap vallen; assoupi, endormi, s'assoupir, s'endormir. *Meng-antok lēpa-lēpa iŋgat rasā-nja seperti orang jang ber-mimpī*, vielen in slaap (werden slaperig) en schenen hun bewustzijn te verliezen, als menschen die droomen; étaient assoupis et semblaient perdre le sentiment de ce qui passait autour d'eux, comme des gens qui rêvent. *Kārana māta hamba-pān sāŋgat meng-antok tiāda-lah ter-tāhan lāgi*, want de oogen van uwen knecht vielen toe, en hij kon het (van slaap) niet langer uithouden; car les yeux de ton serviteur s'appesantissaient, et il ne pouvait résister plus longtems au sommeil. *Meng-antok serta mimpī*, inslapen en droomen; s'endormir et rêver. *Antok lelap*, vol slaap, zeer slaperig zijn; avoir grand sommeil, être très-assoupi.

انتق *antok*, tegen iets stooten, struikelen, iets onwillig aanraken; heurter contre quelque chose, trébucher, pousser contre une chose involontairement. *Dādæk ter-antok*, in haast nederzitten, nedervallen; s'asseoir, s'accroupir précipitamment. *Ter-antok-kan kapalā-nja*, stiet zijn hoofd; se heurta la tête. *Bākiet sama bākiet ber-antok*, de bergen stooten tegen elkander (door de geweldige schudding); les montagnes s'entrechoquent (par la violence de la secousse).

انتق *intik*, vlek, plek, natuurlijk teeken; tache, marque ou autre signe que l'homme ou un animal apporte en naissant. *Kambiēng jang ber-intik*, eene gevlekte geit; une chèvre tachetée.

انتل *ontal*, een brood, koek (van deeg); un pain, gâteau (de farine).

انتلس *antelas*, satijn; du satin. (Vid. اطلس *atelas*.)

انتم *antam*, koppelen, vleeschelijke vereeniging hebben; s'accoupler, connaître charnellement.

انتان *intan*, een diamant; un diamant. *Intan dan zemrōod dan pæspa rāgam*, de diamant, de smaragd en de hiacint (of topaas); le diamant, l'émeraude et l'hyacinthe (ou topaze).

انتون *ontōt-an*, honigdauw, brand in het koren; nielle, charbon, carie.

انتاه *antah*, uitdrukking van twijfeling, ik weet niet, wie weet? het is de vraag of? misschien, het kan zijn; expression de doute, je ne sais, qui sait? reste à savoir si? peut-être. *Antah nen māna*, het is twijfelachtig wie, wat; il est incertain qui, lequel. *Antah kamāna pergī-nja*, ik weet niet waarheen hij gegaan is; je ne sais où il est allé. *Antah iā antah tidak*, mogelijk ja, mogelijk neen; peut-être oui, peut-être non. *Antah hendak di boenōh-nja akan ākæ*, wie weet of hij mij niet wil vermoorden; qui sait s'il n'a pas dessein de m'assassiner. *Antah empat lima rātæs*, omstreeks vier of vijf honderd; environ quatre ou cinq cents. *Antah bigimāna garāṅgan parentah nagrī jang besār īni*, hoe, bid ik u, wordt dat uitgestrekte land geregeerd? comment, je vous prie, ce vaste pays est-il gouverné? *Antah-kan pergī mem-bāang dirī*, wie weet of hij niet weg gegaan is om zich van kant te maken; qui sait s'il n'est pas allé se détruire.

انتاه *anteh*, spinnen (garen); filer. (Vid. گنته *ganteh*.) *Rāhat meng-anteh benang*, een spinrok om garen te spinnen; quenouille à filer.

انتها vel انتهي *intiha* Ar., einde, slot, gedaan; fin, conclusion, achevé. *Intiha el-kalam*, finis.

انجت *indjat*, stooten, het eene tegen het andere stooten of wrijven; heurter, froisser, frotter une chose contre une autre. *Indjat kapalā-*

-nja pada tānah, zijn hoofd tegen den grond stooten; heurter de la tête contre terre. *Nāik lājer ter-indjat anṅgien*, heis de zeilen, de wind wakkert op; hissez les voiles, le vent fraîchit.

انجار vel هانجار *andjar* vel *handjar*, bewegen, verplaatsen, van plaats veranderen; remuer, déplacer, changer la position d'une chose. *Andjar-kan taṅgan*, de hand bewegen, van plaats doen veranderen; mouvoir la main, en changer la position. *Meng-andjar*, voorgaan, voorlichten, geleiden, den weg wijzen; précéder, guider, conduire, montrer le chemin. *Ber-andjar-andjar-an perlāhan*, zich langzaam bewegen, voortgaan (als eene horde); se mouvoir, avancer lentement (comme une troupe serrée). *پانجار peng-andjar*, een leidsman, voorlichter; un guide, conducteur. *Jang men-djādi peng-andjar ber-djālan dāulo*, die als leidslieden (gidsen) dienden, gingen voorop; ceux qui servaient de guides, marchaient les premiers.

انجج *andjieng*, een hond; un chien. *Seperti andjieng me-rabāt-kan tēlang*, gelijk honden zich van een been meester maken; comme des chiens se jettent sur un os. *Tiāda hāræs mem-bānoh andjieng jang tiāda mem-brī medlerat*, het is niet wel (het past niet) eenen hond te dooden, die geen kwaad doet; ce n'est pas bien agir de tuer un chien qui ne fait point de mal. *Andjieng per-bæræ-an*, een jagthond; un chien de chasse. *Andjieng ājer*, een otter; une loutre. *Andjieng rimba*, een boschhond, wilde hond, of eene soort van vos; un chien des bois, chien sauvage, ou espèce de renard. *Kætæ andjieng*, eene vloot; une puce. *Lāda andjieng*, piper caninum R. piper amalagæ L.

انجج *andjong*, een vertrek in een huis, bovenvertrek, zolder; appartement d'une maison, étage, grenier. *برنجوش ber-andjōng-an*, een zeedier; un animal marin.

انجق *indjak*, met den voet stampen; frapper du pied. *مننجق menindjak*, vertrappen, met den voet verbrijzelen, met de voeten iets vertrappen, als in woede; écraser sous les pieds, fouler aux pieds, comme quand on est en colère.

انجق *œndjœck*, uitstrekken, aanreiken, aangeven, uitwijzen, aantonen, bewijzen, voor den dag brengen; étendre, avancer, tendre de la main, montrer, indiquer, manifester. *œndjœck tånġan*, de hand uitstrekken; étendre ou tendre la main. *Lālo di œndjœck-kan s̄erat itœ ka-pada œtæs-an*, overreikte vervolgens den brief aan den afgezant; présenta ensuite la lettre à l'ambassadeur. *Meng-œndjœck pūwan*, den betelschotel aangeven; donner, présenter le plat de betel. *Tānġan-kœ œndjœck pada hārī kiāmat*, mijne hand wijst naar den dag van het laatste oordeel; ma main montre vers le jour du jugement. *Meng-œndjœck ka-sackti-an-nja*, toonden, of leiden hunne magt aan den dag; montrèrent, déployèrent leur puissance, leur autorité.

انجيل *indjiel* AR., het Evangelie, de boeken der Evangelisten; l'Évangile, les livres des Evangelistes. *Kitāb tauriēt dan indjiel jang s̄edah ber-ōbah deri-pada atsal-nja*, de boeken der wet (van Mozes) en het Evangelie, die van het oorspronkelijke zoo zeer afwijken (volgens het geloof der Mahomedanen); les livres de la loi (de Moïse) et l'Évangile, qui ont été si fort altérés (selon la croyance des Mahométans).

انجت *intjēt*, weg! wegjagen, verdrijven; vatt-en! retire-toi! chasser, expulser. *Di intjēt-nja ōrang deri ḡenong itœ*, hij joeg dat bergvolk weg; il chassa ces montagnards. *Kārana ia ter-intjēt deri nagri itœ*, want zij werden uit dat land verdreven; car ils furent bannis de ce pays.

انچر *antjœr* vel انچور *antjær*, ontbinden; dissoudre. (Vid. *هانچر hantjœr*.)

انچي *intjēh*, mijnheer, mevrouw, een jong mensch van aanzien: de Europeanen geven dezen naam in het bijzonder aan de inlandsche vrouw die bij hen de huishouding waarneemt; monsieur, madame, jeune personne de distinction: les Européens donnent particulièrement ce titre à la femme du pays qui est à la tête de leur ménage. *Hei intjēh mēdah apā-kah jang hendack di sampei-kan ka-pada tēan kāmī*, zeg, jonge heer, wat gij wilt dat aan onze meesters zal overgebracht worden? dites, jeune homme, monsieur, ce que vous désirez que nous rapportions à notre maîtresse?

اندر *œndœr*, weggaan, zich ergens van daan begeven, heentrekken, teruggaan, wijken; s'en aller, se retirer, disparaître, reculer. *Segala dājang-dājang itœ-pēn œndœr ka-lēar d̄ædoek di bālik t̄irei*, al de vrouwen (vrouwelijke bedienden) gingen toen weg en zetten zich neder achter de gordijn; alors toutes les femmes (domestiques) se retirèrent et allèrent se placer derrière le rideau. *Rajat-nja hābies œndœr tiāda dāpat ia me-lāwan lāgi*, zijne troepen trokken aan alle kanten terug, en wilden geen verderen wederstand bieden; ses troupes se retirèrent de toute part, se débandèrent, et ne voulurent plus opposer de résistance. *Maka ia-pēn œndœr sedikit tiāda djāuh*, hij trok een weinig, niet ver, terug; il se retira un peu en arrière, sans s'éloigner. *Ber-œndœr deri niat-nja*, van zijne belofte of zijn voornemen afgaan; se désister de sa promesse, renoncer à son dessein. *œndær-kan*, terugstooten, terugdrijven; repousser, faire reculer. *Di œndær-kan-nja satrē-nja*, hij dreef zijnen vijand terug; il repoussa son adversaire.

اندر *indra* HIND., deze naam wordt bij de Maleijers niet, zoo als volgens het stelsel der Hindoes geschiedt, bepaaldelijk aan éénen afgod gegeven, maar dezelve wordt gebezigd om eene geheele klasse van bovennatuurlijke wezens aan te duiden, gelijk uit de volgende verwarde

opnoeming blijkt; chez les Malais ce nom n'est pas affecté à un seul personnage de la mythologie, comme dans le système des Hindous, mais il appartient à une classe d'êtres surnaturels, comme il paraît par l'énumération confuse qui suit. *Maka segala rādja-rādja dan dēwa-dēwa dan indra-indra tjāndra moembang dan djin peri itōe-pān semoā-nja kombāli ka nagri-nja deŋgan segala bāla tantarā-nja*, en de Vorsten, *dēwas* of halve goden, en de verschillende soorten van geesten keerden daarop met hunne legers naar hunne rijken terug; et les Princes, les *dēwas* ou demi-dieux, et les diverses espèces de génies retournerent alors vers leurs demeures, emmenant avec eux chacun son armée.

اندر شور *indra-pāra* HIND., de naam van eene landstreek, welke voorheen een onafhankelijke staat was, aan de zuidwestkust van Sumatra gelegen: de laatste stad welke *Rāma* (volgens de Maleische overzetting van de Ramajīa) gesticht heeft, was aldus geheeten; le nom d'une contrée, qui formait autrefois un état indépendant, sur la côte sud-ouest de Sumatra: la dernière ville que bâtit *Rāma* (selon la version Malaie de la Ramaya) portait ce nom.

اندر گيري *indra-giri*, de naam van eene voorname rivier aan de oostzijde van Sumatra, die, naar men zegt, in het Menangkabausche haren oorsprong heeft; le nom d'une rivière considérable, dans la partie orientale de Sumatra, qu'on dit prendre sa source dans le pays de Menangkabau. *Hendack-lah tsohbat kita menjāroh bārang sātōe prau serta me-lihat bandar-nja indra-giri*, mijn vriend gelieve een vaartuig uit te zenden om de haven van Indra Giri te zien (op te nemen); qu'il plaise à mon ami d'expédier un navire pour reconnaître (sonder) le port de Indra Giri.

اندرغ *indong*, nidus, matrix, het nest, de schuilplaats, woning van cenige insecten en voortbrengselen der natuur, moeder; le nid, le

réceptacle de certains insectes, la matrice, le réservoir de certaines productions naturelles, mère. *Indong madā*, de honigraat; le rayon de miel. *Indong kastōri*, de muskuszak; la poche ou vessie du musc. *Indong sētra*, de pop (het tonnetje) van den zijdeworm; la coque, nymphe, chrysalide du ver à soie. *Indong moetiāra vel moetiā*, de parelmoer; la nacre de perle. *Telor jang bhāro deri-pada indong-nja*, een pas gelegd ei; un oëuf qui vient d'être pondue. *Bāpa dan indong*, vader en moeder (van menschen of dieren sprekende); le père et la mère (soit qu'on parle de l'homme ou des animaux). *Maka anack karbau itē-pān ber-tānja ka-pada indong-nja hei ibā-kōe di-māna bapā-kōe*, waarop het jong van den karbau (buffel) tot zijne moeder zeide: o moeder, waar is mijn vader? alors le petit du karbau (buffle) s'adressant à sa mère, dit: ô ma mère, où est mon père?

اندرغ *ondang* & اندرغ *āndang*, wetten, verordeningen; lois, statuts, ordonnances. *Seperti ādat hoekōem islām dan ondang-ondang nagri*, volgens den Mahomedaanschen vorm van regtspleging en overeenkomstig 's lands wetten; suivant la forme de procéder des Mahométans, et conformément aux lois du pays. *Nagri jang menāroh āndang-āndang hoekōem*; landen die volgens vastgestelde wetten, instellingen, bestuurd worden; pays gouvernés selon des lois, des institutions fixes.

اندرغ *andong*, dracoena rubra Bat. Trans. vol. V., een heestergewas dat bij graven geplant wordt; arbrisseau qu'on plante près des tombeaux.

اندرغ *indap*, schuilen, zich verschuilen, in eene hinderlaag liggen; se cacher, se tenir caché, être en embuscade. *Ter-indap-indap*, steelsgewijs, heimelijk, in het verborgen; furtivement, secrètement, clandestinement.

اندرلس *indalas*, een der namen welke aan het eiland Sumatra gegeven worden; un des noms qu'on donne à l'île de Sumatra. *Pasīsir bāraḥ*

samantra indalas, de westkust van Sumatra (of) Indalas; la côte occidentale de Sumatra (ou) Indalas. *Di per-bowāt-nja djambātan dālam tāut indalas*, hij (Alexander) liet eene brug leggen over de Sumatrasche zee (straat van Malakka); il (Alexandre) jeta un pont sur la mer de Sumatra (le détroit de Malacca).

اندم *andam* PERS., juistheid, evenredigheid, schikking; justesse, symétrie, ordre. *مشمدم meng-andam mīsi* atau *djañggœt*, de knevels of den baard schikken; s'ajuster les moustaches ou la barbe.

انده *indah*, kostelijk, zeldzaam, bewonderenswaardig, verwonderlijk, hooggeschat, op prijs gesteld, uitmuntend, verzorgen, in waarde houden, achten, op prijs stellen, hoeden (b. v. voor gevaar); précieux, rare, admirable, surprenant, estimé, prisé, excellent, soigner, apprécier, considérer, priser, garantir (par exemple d'un danger). *Pakej-an jang indah-indah*, prachtige, kostbare kleederen; des vêtements magnifiques, précieux. *Indah-indah per-bowāt-an-nja*, zijne handelingen of gedragingen waren bewonderenswaardig; ses actions, ses procédés étaient admirables. *Per-katā-an jang sāngat indah-indah*, woorden die allerprijszwaardigst zijn; paroles très-louables. *Indah se-kālī nāma orang mādah zni*, zeer uitmuntend is de faam, of het karakter, van dat jonge mensch; ce jeune homme jouit d'une excellente réputation. *Tiāda djāga di indah-kan-nja*, en zij gaven er nog niet eens om; encore n'en tinrent-ils pas compte.

انده *ondeh*, een uitroep van verwondering; exclamation de surprise.

اندي *andei*, gelijkenis, zinnebeeld, spreuk; similitude, parabole, proverbe. *Andei-andei*, gelijk, als; comme, de même que. *Dādeek ber-andei-andei*, zich nederzetten om te babbelen, (wat gaan zitten praten); être assis et faire la conversation.

اندي *ondēē* vel *ondēi*, lot, kans door loting; lot, sort, chance.

انسان *insāan* AR., de mensch, het menschedom; l'homme, le genre humain. *Anak-anak insāan*, der menschen kinderen, het menschelijk geslacht; les enfans des hommes, la race humaine.

انشاء الله *insjā-allah* AR., door Gods zegen, met Godes wil; par la bénédiction de Dieu, s'il plaît à Dieu. *Sakārang deñgan insjā-allah nagri ada tetap dan senang*, nu is door Godes zegen het land in veiligheid en rust; à présent, par la bénédiction de Dieu, le pays est en sûreté et en paix. *Akan djāal di beñgkaulē insjā-allah djika-lau ada slāmat sampei*, om te Benkolen verkocht te worden, indien het God behaagt zulks daar te doen aankomen; pour être vendu à Benkolen, s'il plaît à Dieu que cela y arrive.

انصاف *intsūāf* AR., regtvaardigheid, billijkheid, gematigdheid; équité, justice, modération.

انق *anack*, een kind, het jong van een dier: het wordt gemeenlijk in eenen overdragtelijken zin gebruikt, om eene zaak uit te drukken, welke ondergeschikt of dienstbaar is aan eene andere, waarmede zij eenige betrekking heeft; un enfant, le petit d'un animal: on s'en sert communément dans un sens figuré, pour désigner l'accessoire, la chose subordonnée à une autre chose, avec laquelle elle est en connexion. *Anak rādja*, een Koningskind; l'enfant d'un Roi. *Anak laki-lāki*, een zoon; un fils. *Anak perampāan*, eene dochter; une fille. *Anak sēlong*, de eerstgeborene; le premier-né. *Anak boñgsē*, de laatstgeborene; le dernier-né, culot, parmi les animaux. *Anak tīri*, een stiefkind; beau-fils, belle-fille. *Anak sānak*, zusters kind; neveu, enfant de la soeur. *Anak ēda (mēda)*, broeders kind; neveu, enfant du frère. *Anak añgat*, aangenomen kind; enfant adoptif. *Anak piātē*, een wees; un orphelin. *Anak dāra*, eene maagd; une

vierge. *Anak gampang*, een bastaard; un bâtard. *Anak andjieng*, het jong van eene teef; le petit d'une chienne. *Anak kətjieng*, het jong van eene kat; le petit d'une chatte. *Anak kambieng*, het jong van eene geit, een lam; un chevreau, un agneau. *Anak kōntji*, een sleutel; une clef. *Anak pānah*, eene pijl; une flèche. *Anak ājer & anak sōngie*, riviertje, beek; ruisseau. *Anak lidah*, de huid; la lulette. *Anak limpah*, de milt; la rate. *Anak bōah*, de afhangelingen van een opperhoofd; les dépendans d'un chef. *Anak malājæ*, een Maleijer; un Malai. *انق اناک anak-anāk-an*, poppen, kinder-speelgoed; des poupées, jouets d'enfans. *ر انق k' anak-k' ānak*, kinderen, jonge kinderen; de petits enfans. *Lāpa-lāpa iŋgat-nja seperti anak kitjēl*, verloren hun bewustzijn (en werden) als pas geboren kinderen; perdirent la raison (et devinrent) comme de petits enfans. *Weh anak-kœ dan bōah hātī-kœ dan tjāja mata-kœ*, helaas, mijne kinderen, de vruchten van mijn hart, van mijne liefde, het licht mijner oogen! hélas! mes enfans, fruit de mon coeur (de mon affection), lumière de mes yeux! *Ber-ānak*, een kind baren, ter wereld brengen, vader of moeder van een kind zijn; engendrer, mettre au monde, être père ou mère. *Djikālaw akœ ber-ānak seperti anak itœ*, indien ik een kind kon krijgen als dat kind; si je pouvais avoir un enfant comme cet enfant-là. *Be-grak anak*, voor den tijd baren; accoucher avant terme. *Gāgœr anak*, eene miskraam hebben; faire une fausse couche, avorter.

انکند anakanda, kind van eene koninklijke of adellijke afkomst: (zamengesteld van *انق anak* door het bijvoegen der letters *ند nda*, die ook gebezigd worden voor andere benamingen van bloedverwantschap); enfant d'extraction royale ou noble: (composé de *انق anak*, en ajoutant les lettres *ند nda*, qui s'appliquent de même à d'autres termes de parenté). *Bāik-*

-lah doeli tēan-kœ karœnjā-kan anakanda tēan poetri ka-pada indra, uwe Hoogheid zal wel doen met de Prinses, uwe koninklijke dochter, aan Indra toe te staan; votre Altesse fera bien d'accorder la Princesse, votre fille royale, à Indra.

انگرس ingries (Vid. *انگرس inggries*), Engelsch; Anglais.

انگړه anograh HIND., gift, geschenk, goedheid, gunst, genade, eene goedheid hebben, een geschenk geven; don, présent, bienfait, faveur, grâce, avoir des bontés, offrir un présent. *Terīma anograh*, eene gift ontvangen; recevoir un don. *Lālo ia makan srih anograh itœ*, hij nam toen van de betel die men hem aangeboden had; il prit alors du betel qu'on lui avait offert. *Sudah-kah ia anogrāh-kan pada kāmī bārang anograh*, heeft hij eenige goedheid voor ons gehad? heeft hij ons wel met eenige gift beschonken? nous a-t-il témoigné la moindre (quelque) bonté? *Afiāt di anogrāh-kan allah*, door Gods genade hersteld, weder gezond geworden; rétabli, guéri par la grâce de Dieu.

انگو ingō PERS., assa-foetida. (Vid. *هينك hēngœ*.)

انگور angōr PERS. (Vid. *انگور anggōr*), wijn; du vin.

انم anam, zes; six. *Anam-blas*, zestien; seize. *Anam pāloh*, zestig; soixante.

انو ano vel *anœ*, anders, onzeker, onbepaald; autrement, incertain, vague, indéfini. *Nagrī ano*, zekere stad; certaine ville. *Sī-ano*, een zeker iemand, iemand; un tel, certain homme, certain quidam.

انوا anau, borassus gomutus, Lour., eene soort van palmboom: de *idjœ* of *gamēto* wordt daarvan getrokken, ook de beste palmwijn (*nīra* of *توق tōwak anau* genaamd, en wat sago, maar het is niet de ware sago-palm,

rombā geheeten; espèce de palmier, dont on tire l'*ādjou* ou *gamōūto* et le meilleur vin de palmier (appellé *nīra* ou *touak anau*) ainsi qu'un peu de sago: mais ce n'est pas le vrai palmier-sago, nommé *roumbā*.

inya (Vid. *diya*), hij, zij; il, lui, elle. *De-māna pāla inya tūū*, hoe zou hij weten? comment saurait-il? *Inya pānia*, zijn, haar; son, sa.

anjāja vel *anjāja* HIND., onderdrukken, als geweldenaar overheerschen, bedroeven, benadeelen, vervolgen, onderdrukking, onregtvaardigheid, gewelddadigheid, geweldig, wreed; opprimer, tyranniser, affliger, nuire, persécuter, oppression, injustice, tyrannie, tyrannique, cruel. *Kāmī di anjāja āuleh orang itoe*, omdat wij door die lieden onderdrukt werden; parce que nous étions opprimés par ces gens. *Santiāsa meng-anjājā-segala rajat-nja*, onderdrukte gedurig al zijne onderdanen; opprimait continuellement tous ses sujets. *Djikālaw apa-āpa bintji anjāja orang ka-pada nakhoda*, indien de gezagvoerder van het schip eenige hatelijke onderdrukking ondervindt; si le patron du navire vient à éprouver quelque vexation. *Tānah jang di ambel-nja deŋgan anjāja*, land dat hij met geweld overmeesteerd had; pays dont il s'était emparé par la force. *Rādja jang anjāja*, een gewelddadig Vorst; Prince tyrannique. *Ka-dālam tāŋgan jang ter-anjāja itoe*, in die zoo gewelddadige handen; en des mains si tyranniques. *Orang jang ter-anjāja dan jang meng-anjāja*, de onderdrukten en de onderdrukkers; les opprimés et les oppresseurs.

anībōng (Vid. *nībōng*), eene soort van palmboom; une espèce de palmier.

anīka HIND., allerlei soort, eene groote verscheidenheid van; toutes sortes de, une grande variété de. *Anīka benda-benda*, allerlei schatten, of kostbare dingen; toutes

sortes de trésors, ou de choses précieuses. *Anīka per-mān-an*, allerlei vermaken; toutes sortes de divertissemens. *Anīka-anīka dan ber-bhagi-bhāgi bānji-bānji-an*, al de verschillende soorten van speeltuigen; toutes les différentes espèces d'instrumens de musique. *Bōwah-bōwāh-an deri-pada anīka-anīka bhāgi*, vruchten van onderscheidene soorten; des fruits de différentes espèces.

anniah (Vid. *niah*), weggaan, uit den weg gaan; s'en aller, faire place.

owā vel *awā*, oom of moei; oncle ou tante. *Pā-ōwā*, 's vaders oudste broeder; le frère aîné du père. *Mā-ōwā*, 's vaders oudste zuster; la soeur aînée du père. (Ik vooronderstel dat dit woord, in de kindertaal, eene verkorting van *tāah* is; ce mot me paraît être une contraction de *tōwah*, dans le langage des petits enfans).

awā, ligchaam, persoon: men bezigt het ook als een persoonlijk voornaamwoord in den bezittenden vorm; corps, personne: on s'en sert aussi comme d'un pronom personnel possessif. *Awā hamba pānas*, mijn ligchaam is warm (brandt); j'ai le corps échauffé. *Awā mālas*, een vadzig ligchaam, een luijaard; un paresseux, un indolent. *Awā pandjang*, groot, lang; de grande taille. *Bini āwa*, uwe eigene vrouw; votre propre femme. *Apa kredja awā sakārang*, waar zijt gij nu aan bezig? quelle est maintenant votre occupation? que faites-vous à présent?

awān PERS., een konings hof, paleis, eene opene gaanderij of terras; une demeure royale, un palais, une galerie ouverte, une terrasse.

auwau, eene soort van aap zonder staart, in de Hand. van het Bat. Genoots. 2 deel p. 383, onder den naam van *wouwou* beschreven; une espèce de singe sans queue, décrit, sous le nom de *wouwou*, dans les Transactions de la Soc. de Bat. v. II. p. 383.

اوبت *obat*, geneesmiddel, drank, vergift, buskruid; médecine, médicament, drogues, poison, poudre à canon. *Obat sekalien penjākiet*, een geneesmiddel voor alle kwalen; remède pour guérir toute sorte de maladie. *Obat sākiet kapāla*, een middel tegen de hoofdpijn; un remède contre le mal de tête. *Pātah hāti apa akan obat-nja*, welk geneesmiddel is er voor een gebroken hart? quel remède y a-t-il pour un coeur brisé? *Membrī obat*, geneesmiddelen voordienen; administrer des médicaments. *Obat orang hobāt-an*, kwakzalverij, poeder van tovenaars; remèdes de charlatan, de sorciers. *Tiāda sampei ka-pada-nja segala bisa dan obat*, geen vergift of giftige drank zal hem kwaad doen; aucun poison, aucune espèce de substance vénéneuse ne produira d'effet sur lui. *Djika tiāda obat taembœk*, indien er geen poeder is, zoo maak wat; s'il n'y a point de poudre, broyez-en. *Obat bediel*, buskruid; de la poudre à canon. *meng-obāt-i*, geneesmiddelen voordienen, tooverij aanwenden; administrer des remèdes, appliquer des charmes, des sortilèges.

اوبر *obar*, een rood hout om getwijnd garen, netten of zeilen te verwen; bois rougeâtre, qui sert à teindre du fil retors, des rets, des voiles, ou à leur donner le tan. *Obar-obar ājer-nja hitam*, het water waarin dat hout geweekt is, is zwart, (spreekw.); l'eau dans laquelle ce bois a été détrempe, est noire, (prov.)

اوبڠ *obong* (Vid. *hōbong*), stukken aanzetten, aan een hechten; rapiécer, rapiéceter, joindre.

اوبن *oban* (Vid. *hōban*), de kruin van het hoofd, grijze haren; le sommet de la tête, cheveux gris.

اوبه *obah*, veranderen, verwisselen, van iets afgaan, eene belofte breken, iets inhalen, intrekken; altérer, changer, varier, dévier,

s'écarter de, manquer à sa promesse, révoquer; *Belōm ada ber-obah*, het is nog niet veranderd; cela n'est pas encore changé. *Djikalaw sālāh minta tēan obah*, indien het verkeerd is, verzoek ik u het te veranderen; si cela n'est pas bien, je vous prie de le changer. *Adat samoa-nja di obah-kan-nja*, hij veranderde al de wetten en instellingen; il changea toutes les lois et les institutions. *Meng-obah-kan djandji*, eene belofte breken, van eene aangegane overeenkomst afgaan; rompre une promesse, enfreindre un traité. *Meng-obah roepā-nja*, van gedaante of vorm veranderen; changer de forme ou de figure. *Tiādah-lah ber-obah maelāt-nja*, zij gingen niet af van hunne verklaringen (zij bleven daar bij); ils ne varièrent pas dans leurs déclarations. *Djika sāngat obah-nja*, indien de verandering groot is; si le changement, l'altération est considérable.

اوبی *obi*, de aardvrucht, *jamjam* (aardappel) geteuten, waarvan velerlei soorten zijn: de dioscorea noemt men gewoonlijk *obi kitjiel* of de kleine *jamjam*, en de convolvulus *obi gadang* of de groote *jamjam*; les racines ou tubercules, dont le nom générique est *jamjam*, et dont il y a un grand nombre d'espèces: la dioscorea se nomme généralement *obi kitjiel* ou petit *jamjam*, et le convolvulus *obi gadang* ou grand *jamjam*.

اوتار *ātāra* & اوترا *ātārā* HIND., het noorden; le nord. *Āngien ātāra*, de noorden wind; le vent du nord. De zestien streken van het kompas zijn als volgt: les seize rumba de vent, ou parties de la boussole, sont: اوتار *ātāra*, noord; nord. اوتار سمات تیمر *ātāra se-māta timor*, N. N. O.; N. N. E. - تیمر لاوت *timor lāut*, N. O.; N. E. - تیمر سمات اوتار *timor semāta ātāra*, O. N. O.; E. N. E. - تیمر *timor* vel تیمر تفت *timor tepat*, oost; est. - تیمر تنگار *timor tonggāra* vel تیمر مننگار *timor menoṅggāra*, O. Z. O.; E. S. E. - تنگار *tonggāra*, Z. O.; S. E. - سلاتن مننگار *selātan menoṅggāra*, Z. Z. O.; S. S. E. - سلاتن *selātan*, zuid; sud. - سلاتن دای *selātan dāja*,

Z. Z. W.; S. S. O. - بارت داي *bārat dāja*,
Z. W.; S. O. - بارت سمات سلاتن *bārat se-*
māta selātan, W. Z. W.; O. S. O. - بارت
bārat vel بارت تثت *bārat tepat*, west;
ouest. - بارت سمات اوتار *bārat se-māta*
ātāra, W. N. W.; O. N. O. - بارت لوت
bārat lāut, N. W.; N. O. - اوتار بارت لوت
ātāra bārat lāut, N. N. W.; N. N. O.

اوتس *ātas*, snoer, halssieraad, halsketen;
cordon, ligne, cordeau, collier. *Ātas*
mātiāra, een snoer paarden; un collier de
perles. *Tāli kail tiga ātas*, drie vischlijnen;
trois lignes à pêcher. *Meng-ātas*, aan een
snoeren (als paarden, enz.); enfiler (des per-
les, etc.)

اوتد *ōteh*, een kleedje of voorschoot dat jonge
kinderen dragen (zonder iets anders aan te
hebben); pièce d'étoffe en forme de tablier, que
portent les petits enfans (sans autre vêtement).

اوتس *ātas*, kundig, vindingrijk, (b. v. een
werktuigkundige); ingénieux, inventif, (p. e.
en parlant d'un mécanicien).

اوتس *ātoes*, afzenden, bezenden, iemand eenen
last opdragen, in gezantschap zenden; dépu-
ter, charger d'une commission, envoyer en am-
bassade. *Saedah-lah ia meng-ātoes-kan*
ampat orang, hij had vier menschen afge-
zonden; il avait député quatre personnes. اوتس
ātoes-an, een afgezondene, gezant, gezant-
schap; envoyé, ambassadeur, une ambassade.
Djāḡan kirā-nja menāroh sjak dan we-
hem atas bārang se-sewātæ kawoel per-
-mintā-an ātoes-an kāmī, vat toch niet,
bidden wij u, eenig mistrouwen of argwaan
op, uit het onderzoek dat onze afgezant doen
zal; nous vous prions de ne concevoir aucun
doute ni ombrage, au sujet de quelques recher-
ches que va faire notre ambassadeur. *Menjāroh*
ātoes-an ka-pada segala radja-rādja,
zond boodschappers naar al de onderhoorige
Vorsten; députa vers tous les Princes de sa
dépendance.

اوتق *ātak*, hersenen, merg; cervelle, moëlle.
ātak kapāla, de hersenen; le cerveau. *Ātak*
tēlang, merg; moëlle. *Ber-ambāw-an-lah*
ātāk-nja, en zijne hersenen lagen verspreid
(door eenen toegebragten slag); et sa cervelle
fut dispersée (par un coup qu'on lui avait porté).
Maka ini per-katā-an jang ātak-ātak
segala per-katā-an, en deze woorden zijn
het merg (de pit) van alle woorden; et ce dis-
cours est la moëlle (la quintessence) de tous les
discours.

اوجر *ādjār* vel *ādjær*, zeggen, spreken; dire, par-
ler. *Ādjār-lah ia menjāoet kōta temān-nja*,
hij zeide in antwoord op het gezegde van zijnen
makker; il dit, en réponse au discours de son com-
pagnon. *maka ādjār-lah vel mak'*
ādjār-lah rādja, en de Koning zeide; et le
Roi dit. *Maka ādjār āli ka-hendack-kæ kau*
ātjap kalimat sahādat, en Ali sprak: mijn
wil is dat gij de geloofsbelijdenis zult opzeggen
(uitspreken); or Ali dit: ma volonté est que
vous récitiez (prononciez) la confession de foi.

اوجح *ādjong* (Vid. *hōdjong*.)', punt,
uiteinde; pointe, bout, extrémité.

اوجرد *ādjārd* AR. (Vid. *wādjārd*.), aan-
zijn, zelfstandigheid, wezen; existence, sub-
stance, essence.

اوجي vel *ādjī*, toetsen, den graad van fijn-
heid (van het goud) door middel van eenen
toetssteen bepalen; toucher de l'or, l'éprouver
avec la pierre de touche. *bat ādjī* vel *peng-ādjī*,
de toetssteen; la pierre de touche.

اوجف *ātjap*, zeggen, spreken, iemand aanspre-
ken, bidden, aanroepen; dire, parler, adres-
ser la parole, invoquer, prier avec ferveur.
Ātjap-lah pada hamba-moë, spreek tot
uwen dienstknecht; parlez à votre serviteur.
Tiāda dūpat meng-ātjap denḡan tidah-
-nja hati-nja djāa, zij kon met hare tong
niet bidden, maar deed het toch met haar hart,

elle ne put prier de bouche, mais elle pria de coeur. *Meng-ætjap salawat akan nabī*, den profeet bidden, tot hem smeekingen opzenden; adresser ses prières au prophète. *Meng-ætjap amiēn*, amen zeggen; prononcer amen. *Meng-āloh dan meng-ætjap sambil ber-tnang ājer matā-nja*, zuchtte en bad, terwijl de tranen uit zijne oogen vloeiden; il soupira et récita une prière, tandis que les larmes ruisselaient de ses yeux. *Pen-ætjap*, de eischer, in regtszaken; le demandeur ou plaignant, dans une cause, procédure.

اودت *ædoet* (Vid. تمباکو *tembāko*.), tabak; du tabac. *Peng-ædoet*, eene pijp om te rooken; une pipe à fumer.

اودر *ædar* vel اد *ædar*, bejaard; avancé en âge. *S'ōrang ædar*, een bejaard man; un homme âgé.

اودغ *ædang* (Vid. هودغ *hædang*.), garnalen; des chevrettes.

اورت *ærat* (Vid. عرّة *ærat*.), ader, zenuw, vezel, vezelachtige wortel; veine, nerf, fibre, racine fibreuse. *Ærat dārah*, eene ader; une veine. *Ærat nādī*, eene slagader; une artère. *Me-lemah-kan segala ærat*, al de zenuwen verslappen; relâcher tous les nerfs.

اورت *æraet*, verwarmen, wrijven, stoven, de spierachtige deelen van het ligchaam wrijven na uitgestane vermoeijenis, de ledematen wrijven, hetgeen men gewoonlijk *ramenassen* noemt; chauffer, frotter, fomenten, frotter les parties musculaires du corps après une fatigue, ou dans l'opération appelée *ramenassen*. *Meng-æraet tæboh deŋgan tæŋgan*, het ligchaam met de hand verwarmen; faire des frictions avec la main. *Djika tiāda æmbæt segala aŋgotā-nja maka di loembæt-kan djāa djikalaw di æraet deŋgan mĕnjak*, indien al de ledematen niet buigzaam zijn, dan kunnen zij toch buigzaam gemaakt worden door dezelve met olie te wrijven; si tous

les membres ne sont pas souples, on peut les rendre tels en les frottant d'huile. *Maka di særoh srī rāma æraet praet seti dēwī ka-pada tnang peng-asoh-nja*.

اورد vel ردي *ærdi* vel *ōrdi* ANG, bevelen; des ordres. *Djikālaw ada tæan pænja ōrdi*, indien ik uwe bevelen heb; si j'ai vos ordres.

اورغ *ōrang*, mensch, persoon, lieden: ook beteekent het één persoon of voorwerp op zich zelve, (individu), als men van hoogere wezens of van beesten spreekt: in eenen onbepaalden zin wordt het gebruikt als ons *men*, *men zegt*, *men doet*; homme, personne, gens: on s'en sert aussi en parlant des individus de quelque classe d'êtres supérieurs, ou d'une race d'animaux: enfin on l'emploie de même que la particule *on* en Français, comme pronom indéfini de la troisième personne. *Orang s'ōrang*, (homo) een mensch, un homme. *Orang laki-lāki*, (vir) een man; un homme. *Orang betina* vel *perampæan*, eene vrouw; une femme. *Orang malāice*, een Maleijer; un Malai. *Orang pætih*, een Europeër of blanke; un Européen, un blanc. *Orang tjina*, een Chinees; un Chinois. *Orang hætan*, de wilde man, eene soort van aap; le sauvage, l'homme des bois, espèce de singe. *Orang bhāro*, een nieuweling, vreemdeling; un nouveau venu, un étranger. *Orang bangsāwan*, een man van geboorte; un homme de bonne famille. *Orang kāja*, een edelman, een rijk man; un noble, ou un homme riche. *Orang dæson*, een dorpeling, een landman; un villageois, un homme de la campagne. *Orang dāgang*, een vreemd koopman; un marchand forain. *Orang lāut*, zeevarende lieden; des marins, navigateurs. *Orang mardika*, vrije menschen; des hommes libres. *Orang ber-prang*, een krijgsman; un guerrier. *Orang ber-hætang*, een schuldenaar; un débiteur. *Orang per-tāpa*, een kluizenaar, boeteling; un ermite, un pénitent. *Orang tæah*, een

oud man; un vieillard. *Orang mēda*, een jong mensch; un jeune homme. *Anak-dāra dāa orang*, twee maagden; deux vierges. *Orang deri kīaṅgan* vel *orang ka-inda-rān*, hemelsche wezens; êtres ou personnages célestes. *Kāta orang*, men zegt; on dit. *Orang ber-banteihāri ini*, men slagt heden; on tue aujourd'hui. *Lālo di aṅṅkat-nja semāet itae s'orang sūtde bīdjie*, toen namen die mieren ieder een zaadkorreltje weg; alors ces fourmis emportèrent chacune un des grains. *Orang-orāng-an*, poppen; poupées, marionettes.

اورق *ārap*, zalven, inwrijven, besmeren; oindre, enduire. *Meng-ārap deṅgan mīnjak*, met olie zalven; oindre, frotter d'huile. *Meng-ārap kēbāer deṅgan kapōor*, eene graftombe witten; blanchir un tombeau. *Per-ārap-an*, zalven; de Ponguent.

اورق *arak*, luchten, aan de lucht blootstellen, openen; aérer, exposer à l'air, ouvrir. *Meng-ārap kāin*, kleederen luchten; éventer des vêtements.

اورى *āree* & هورى *hāree*, los, niet vast, niet aangehecht, de placenta; mobile, non fixé, qui n'adhère pas à autre chose, le placenta. *Tanah jang āree*, losse aarde; terre meuble. *Amas āree*, goudstof; or en poudre. *Rambāt ter-āree*, los (verward) haar; une coiffure échevelée. *Maka brāpa hendack di āree-nja tiāda djāga jang ter-āree*, maar hoe veel moeite men zich ook gaf om het los te maken, het geraakte toch niet los; mais quelque peine qu'on se donnât pour le détacher, il ne se détacha cependant pas. *Āree-kan ikat-nja segala tawān-an*, maakte de banden los van al die gevangenen; détacha les liens de tous ces captifs.

اوسر *āsier*, vervolgen, najagen, jagen, de koers nemen naar; poursuivre, aller à la poursuite de, chasser, diriger sa course vers. *Menṅānceos pedang-nja dan meng-āsier māsōeh itae*,

trokken hunne zwaarden en vervolgden den vijand; tirèrent leurs épées et poursuivirent l'ennemi. *Bārong jang meng-āsier belālang*, vogelen die de sprinkhanen nazaten; des oiseaux qui donnaient la chasse aux sauterelles. *Ter-lālo ramēe ber-āsier-āsier-an*, in groote menigte nazetten; poursuivre en grand nombre. *Maka āpi itae meng-āsier dan mem-bakar segala rājat*, en het vuur verspreidde zich naar dezen kant en verbrandde al dat volk; et le feu se dirigea de ce côté et consuma tout ce monde. *Lari-lah ia meng-āsier nagri jang besār*, hij rende naar de hoofdstad; il courut précipitamment vers la capitale. *Segrā di āsier-nja pada trang itae*, hij zette dadelijk koers naar dat licht; il se dirigea aussitôt vers cette lumière.

اوسغ *āsang*, oogst van het vorige jaargetij; grains provenant de la récolte précédente.

اوسغ *āsong*, met twee of meer man aan eenen stok dragen, in eenen draagstoel of palankin dragen; porter, à deux ou à plusieurs, au moyen d'une perche, porter en litière ou en palanquin. *Orang āsong*, een drager; un porteur. *Kajā āsong*, een draagstok; une perche. *Meng-āsong bōwah-bowāh-an*, fruit aan eenen stok dragen; porter du fruit à une perche. *اوسغ āsōng-an*, een draagstoel, palankin; une litière, un palanquin. *Ber-temā-lah deṅgan āsōng-an tēan poetri*, ontmoette den draagstoel der Prinses; rencontra le palanquin de la Princesse. *Āsōng-an per-arāk-an*, een gestelde of stelladje dat men ju eenen optogt draagt; espèce d'échafaudage, de théâtre ou d'estrade, qu'on porte en procession. *Segala pel-ikōer māsing-māsing menāri di-ātas āsōng-an itae*, al die van het gevolg waren dansten, ieder op zijne beurt, op het gestelde; et tous ceux qui formaient le cortège, dansèrent tour à tour sur le théâtre portatif.

اوسك vel اوسق *āsiek*, plagen, tergen, kwaadspreken (vooral al lagchende of schertsende),

dartelen, spelen (als kinderen); tourmenter, provoquer, agacer, dire du mal (surtout pour rire ou en badinant), jouer, badiner (comme font les enfans).

اوسور *āsār* vel *ōsōr*, regt, tol, belasting die aan de hoofden van een distrikt moet opgebracht worden; droits, péage, rétribution qu'on paye aux chefs d'un district.

اوسه *āsah*, naarstig, indachtig, oplettend, zorgvuldig, toezien, besturen, beheeren, gebruik, behoefte; diligent, attentif, soigneux, surveiller, diriger, conduire, usage, nécessité, besoin. *Segala dājang di sēroh ber-āsah*, gelastte al de bedienden naarstig te zijn; ordonna à tous les domestiques d'être diligens *Āsah-kan diri-moe*, wees aandachtig op; faites attention à. *Djāḡan-lah tēan-meng-cesāh-kan diri-nja*, geef u daaromtrent geene moeite; ne vous inquiétez pas à ce sujet. *Ber-hentī-lah ia deri pada sekalien cesāh-nja*, hij rustte uit van al zijne werken; il se reposa de toutes ses peines. *Apā-tah cesāh-nja*, tot wat nut? waartoe is het noodig? à quoi bon cela? qu'est-il besoin de cela? *Ta' āsah pro tiāda āsah*, het baat niet, is niet noodzakelijk, behoeft niet, stoor u er niet aan; cela ne sert à rien, n'est pas nécessaire, on n'en a pas besoin, ne vous en inquiétez pas. *S'āsah*, stoornis, droefheid; trouble, affliction. *اوسه* *per-āsah* vel *prāsah*, bouwen, oprigten, zamenstellen; bâtir, ériger, construire. *Per-āsah rēmah*, een huis bouwen; bâtir une maison. *اوساهن* vel *اوساهن* *per-cesāh-an*, reederij, fabriek; manufacture. *Bāu-bāun per-cesāh-an nagrī jemen*, welriekende olien uit de fabriek van Yemen; des essences de la manufacture de parfumerie à Yemen.

اوسيا *āsia* vel *اسيا* *āsijā*, ouderdom, graad van gevorderdheid in jaren; âge, période de la durée de la vie. *Kambieng dēa tāun* *اسيان* *cesiā-nja*, geiten van twee jaren; chèvres de

deux ans. *Jang kōrang cesiā-nja deri-pada se-tāun*, die nog geen jaar oud zal zijn; qui n'aura pas encore atteint l'âge d'un an. *Jang di anogrāh-kan allah slāmat semporua cesia oemœer zemāni lāgi di kakal-kan pada tampat ka-besār-an dan jang-ka-tiḡḡi-an se-lāma-lamā-nja*, aan wien God eenen volkomenen voorspoed schenke gedurende zijn geheel leven, en de eeuwige gelukzaligheid in eene plaats van roem en verhevenheid; à qui Dieu daigne accorder une félicité parfaite durant le cours de cette vie, et pour toute l'éternité dans un séjour de gloire et d'élévation. *Maka dātang-lah cesiā-nja ka-pada dēa-blas tāun*, zij bereikte haar twaalfde jaar; elle atteignait sa douzième année. *Āsia hētang*, de vervaltijd van eene schuld; l'échéance d'une dette.

اوغ *wang* (Vid. *اوغ*, *wang*), geld, gemunte stukken; de l'argent, espèces monnoyées.

اوغان *awang* (Vid. *اوان*, *awan*), eene wolk; un nuage. *Maka di tōrōn-kan allah-tāāla rādja itōe belom tōron ka-dēniā lāgi āwang-kamāwang*, de Almagtige zond dien Koning, toen de wolken nog niet op de aarde waren nedergedaald (in het Menangkabausche); le Tout-Puissant envoya ce Roi lorsque les nuées n'étaient pas encore descendues sur la terre (dans le Menangkabau). *Dēwa-dēwa āwang*, Godheden die zich in de wolken ophouden; des Divinités aériennes, ou qui habitent les nuages.

اوغکا *ōḡkā* vel *اوغکا* *anḡka*, eene soort van aap die, volgens de beschrijving, geen staart heeft, regt op loopt en zeer vlug is; une espèce de singe qui, selon la description, n'a pas de queue, marche debout et est extrêmement agile.

اوغکل *ōḡgoel*, knikken, toeknikken, met het hoofd wenken, beven, schudden, als iemand die lam of geraakt is, optillen; faire signe de la tête, trembler, comme fait un paralytique, soulever (une chose). *Āḡgoel kapāla*, met het hoofd schudden

of knikken; faire signe de la tête, ou la secouer. *اوڠو* *ōṅgḡwē*, violetteleur, purper; violet, pourpre. *Memāki bādjae ṅgḡwē*, een purper kleed dragen; porter un vêtement de pourpre. *Kātja ṅgḡwē*, purper glas; verre couleur de pourpre. *اوڠ* *awap* (Vid. *اوڠ* *hāwāp.*), damp; vapeur. *اوڠاي* vel *اڠاي* *opāja* HIND., ontwerp, plan, uitvinding, toevlugt, middelen; projet, plan, invention, ressource, moyens. *Apa opāja kīta*, welk ontwerp kunnen wij nu beramen? welke toevlugt blijft ons over? quel parti pouvons-nous prendre à présent? quelle ressource nous reste-t-il? *Dāja opāja*, kunstgrepen en listen, aanslagen; artifices, ruses, machinations. *Habies-lah tīpē deṅgan dāja dan opāja segala dājang itōe*, de listen en kunstgrepen van al die juffers waren uitgeput; le pouvoir et tous les artifices de ces demoiselles étaient épuisés. *Meng-opajā-kan*, een ontwerp beramen, middelen aangrijpen; former un projet, le méditer, employer des moyens.

اوڠت *āpat*, te zeggen hebben op, laken, schelden, kwaad spreken, lasteren; trouver à redire, censurer, blâmer, injurier, médire, calomnier. *Djāṅgan apā-lah sāja di āpat*, leg, bid ik u, de schuld niet op mij; ne jetez pas, je vous en prie, la faute sur moi. *Memeliarā-kan tīdah deri pada ber-kata-kāta dāsta dan meng-āpat*, zich wachten (er staat eigenlijk zijne tong bewaren) van leugentaal en laster; se garder (il y a proprement préserver sa langue) de proférer des mensonges et de médire.

اوڠتي *ōpetī*, schatting, op te brengen lasten, belasting, tribut, taxe, contribution. *Meminta ōpetī pada dāson itōe*, schatting van dat dorp vorderen; imposer une contribution à ce village. *Mem-brī ōpetī pada tīan-kōe*, aan den Sultan lasten opbrengen; payer tribut au Sultan. *Meng-himpān-kan ōpetī*, belastingen innen;

percevoir des impôts. *Peng-ōpetī*, die cijnsbaar, tolpligtig is; tributaire.

اوڠس *ōpas*, een melkachtig vocht, uit zekere planten getrokken; dat, als het zich met het bloed vermengt, een doodelijk vergift is, van welks uitwerkselen vele wonderlijke zaken verhaald worden, (Vid. Hist. of Sumatra, ed. 3 p. 110); suc laiteux qu'on extrait de certaines plantes et qui, mêlé avec le sang, fait l'effet d'un poison mortel: on a fait là-dessus une foule de contes exagérés, (Vid. Hist. of Sumatra, ed. 3 p. 110). *Pōhn ōpas*, arbor toxicaria Macassariensis Thurb., de giftboom; l'arbre à poison. *Kris ber-ōpas*, een vergiftig wapen; une arme empoisonnée. *Opas ber-ālam ratjān*, gift van planten met mineraalgift gemengd; poison végétal, mêlé avec du poison minéral.

اوڠس *ōpas*, oppasser, bediende van iemand die in aanzien is, of een ambt bekleedt; domestique au service d'une personne de distinction ou revêtue d'un haut emploi.

اوڠق *ōpak*, aanstoken, aanhitsen, aanzetten; attiser, exciter, fomenter. *Opak āpi*, het vuur aanstoken, twist veroorzaken; attiser le feu (tant au propre qu'au figuré). *Orang per-ōpak*, een kwaadstoker; un boute-feu, celui qui sème des discordes et des querelles. *Peng-ōpak*, een pook; un fourgon.

اوڠم *ōpam*, schrobben, glans aan iets geven, polijsten door wrijving; nettoyer avec un frottoir, donner du lustre, polir en frottant. *Tem-bāga jang ter-ōpam*, gepolijst koper; du cuivre poli. *Tjeremien besī di sērōh-nja ōpam*, hij gaf last om den ijzeren spiegel te polijsten; il ordonna de polir le miroir de fer.

اوڠه *ōpah*, huur, loon, belooning, werkloon, voor dagwerk en ook voor bijzondere diensten; loyers, gages, récompense, salaire qu'on paie pour un travail ou service passager. *Opah ōrang jang me-hantar sērāt*, het loon van iemand

die eenen brief overbrengt; le salaire pour le port d'une lettre. *Di bri amas dēa kātī akan opah*, gaf twee katjes (*) goud tot eene belooning; donna pour récompense deux katties d'or. *Mentjūri orang opah atau orang ber-hātang*, uitzien naar dagloonders, of naar schuldenaars; chercher des ouvriers à la journée, rechercher des débiteurs. *مغوثه meng-opah*, huren voor loon, voor loon in dienst nemen, gedanen arbeid betalen; prendre à ses gages, engager moyennant un salaire, payer le salaire d'un travail. *Jang mem-bōwat dan jang meng-opah-kan dia*, die welke het maken, en die welke het maakloon betalen; ceux qui le font, et ceux qui payent le travail, la façon. *Meng-ambel opah*, voor huur in dienst gaan, of werken; s'engager au service de quelqu'un, ou travailler pour des gages.

اوپه opih, eene zelfstandigheid uit het plantenrijk, waarin men brieven op pakjes wikkelt: men maakt er ook ligte waterbakjes enz. van, het groeit aan den *pīnang* of betelnoot-boom, onder aan de takken of bladeren, en omsingelt den boom, zoodat het als een schil is; substance végétale dont on enveloppe des lettres, de petites paquets &c.: on en fait aussi des vases légers pour transporter l'eau: elle naît sur le *pīnang* ou l'arbre qui donne le betel, à l'origine des branches ou des feuilles et, embrassant l'arbre, elle y forme une espèce d'écorce.

اواق awak, het volk, scheepsvolk; les gens, l'équipage d'un vaisseau. *Awak prāu*, het scheepsvolk van een Maleisch vaartuig, zee-lieden; l'équipage d'un navire Malai, marins.

اواق awak, Ava, het land der Burmahs; le pays des Burmahs. *Orang awak dan orang sīam*, het volk van Ava en dat van Siam; les habitans d'Ava et ceux de Siam.

اوکر œkier, snijden, insnijden, etsen; inciser,

graver. *Meng-œkier nāma di-ātas bātœ*, den naam op eenen steen snijden; graver le nom sur une pierre. *Meng-œkier per-māta*, op edele gesteenten etsen; graver sur des pierres précieuses. *Di œkær-nja denġan rēpa bōŋga-bōŋga*, sneed in de gedaante van bloemen; grava en forme de fleurs.

اوکر œkœr (Vid. *هوکر hœkœr*.), meten; mesurer.

اوکف œkœp, beroking, eene aangename geur verwekken door iets te branden, de geur van wierook of ander brandend reukwerk; fumigation, action de brûler quelque aromate pour en répandre la fumée, la fumée de l'enceus. *Ber-ōbah bāu-nja kārana di œkœp*, de reuk is veranderd (weggegaan) door het branden van reukwerk; l'odeur est changée, s'est dissipée par l'effet de la fumigation. *اكوئن œkœp-an*, een wierookvat, vat of vuurbak, waarin men bensoin of ander reukwerk brandt; un encensoir, vase dans lequel on brûle du bensoin ou quelque autre aromate.

اول āwal AR., de eerste, de voorgaande, eerder, het begin; le premier, précédent, antérieur, commencement. *Awal-nja ādam achīer-nja moehammed*, de eerste (der profeten) was Adam, de laatste Mahomed; le premier (des prophètes) fut Adam, le dernier a été Mahomet. *Awal māsīem*, het begin van het jaargetij, het inzetten der moesson; le commencement de la mousson. *Harī āwal pœrba-kāla*, oudtijds, in vroegere dagen; au commencement, anciennement. *Rabīe 'l āwal*, de derde maand van het Mahomedaansche jaar; le troisième mois de l'année Mahométane. *Djœmad-l-āwal*, de vijfde maand; le cinquième mois.

اولت œliet, wiegen, zacht bewegen; bercer. *Di œliet-œliet-nja di-ātas lētœt-nja*, zij wiegde het op haren schoot; elle le berçait sur ses genoux. *Seperti anak kitjœl jang di œliet-kan āuleh inang peng-āsoh*, gelijk een klein kind dat door zijne minne gewiegd

(*) Zes Nederl. onsen; six onces des Pays-Bas.

wordt; comme un petit enfant bercé par sa nourrice.

اولت *ālat* (Vid. هولت *hālat.*), worm, mot, kleine witte worm, welken men in kaas en soms in vleesch vindt; ver, teigne, petit ver qui se met à de la viande, à du fromage, etc.

اولر *ālar*, slang, adder; serpent, vipère. *Ālar bīsa*, eene vergiftige slang; un serpent vénimeux. *Seperti di pāgoet ālar rasā-nja*, hij voelde iets als of hij door eene slang gebeten was; il sentit quelque chose comme s'il avait été mordu par un serpent. *Ālar بلودت bilōdak*, de adderslang; l'aspic, la vipère, la couleuvre. *Ālar تیوڭ tijong be-tāpa*, eene slang die zich in de boomen ophoudt en digt in een kronkelt; serpent qui se tient dans les arbres, roulé en plis très-serrés. *Ālar gā-rang*, de zeeslang; le serpent de mer. *Ālar mārō*, cobra capel. *Ālar sāuh*, boa constrictor, de grootste soort van slang die niet vergiftig is; la plus grosse espèce de serpent non vénimeux. Behalve deze soorten, vindt men, op eene lijst door eenen Maleijer opge-maakt, nog de volgende; outre ceux-ci, on trouve encore les noms suivans dans une liste rédigée par un Malai: تدوڭ *tedōng*, - نیفہ *nīpah* - فوجق *pōtjock*, - فاکو *pākkō*, - تامفرڭ هاری *tampōng hāri*, - سندق *sandok*, - جندی *djandjei*, - منچیت *mantjiet*, - تانه *tānah*, - سارک *sārok*, - گیرانگ *gīrang*, - کاسی *kāsī*, ایر *ājer*, - سنی *sinī*.

اولس *ālas* (Vid. هولس *hālas.*), vastmaken, aan-eenhechten; attacher, joindre.

اولڭ *ālang*, herhalen (woorden of daden), af en aan gaan, dikwijls bezoeken; répéter, réitérer (des actions ou des paroles), aller et venir, visiter souvent. *Di ālang-ī-nja*, hij herhaalde het; il le répéta. *Meng-ālang se-djæd-nja*, zijne smeekingen, voetvallen, knie-

lingen herhalen; réitérer ses prosternemens. *Ber-ālang kāta*, een gezegde herhalen; répéter ce qui a été dit. *Ter-ālang mim-pī-nja*, zijn droom werd herhaald; son rêve se réitéra. *Ālāng-an*, herhaling (van een gedeelte eens gezangs); reprise en musique). *Ālang-ālang*, herhaalde malen, dikwijls, bij elke gelegenheid, wederom, heen en weder; itérativement, souvent, à toute occasion, de nouveau, en allant et venant. *Ber-ālang-ālang atau djārang*, dikwijls of zelden; fréquemment ou rarement. *Tampat-nja ber-ālang-ālang*, zijne gangen; les lieux qu'il fréquente. *Ada tiga māsīem lamā-nja ia ber-ālang-ālang ka-bantan*, gedurende drie jaren is hij dikwijls naar Bantam gegaan; durant trois ans il a souvent visité Bantam. *Sūna sūni ter-ālang-ālang*, van hoeken tot kanten gesmeten; ballotté, jeté d'un côté, d'un endroit à l'autre. *Ālang-ālang*, een der namen van den ficus racemosa of pisang (broodboom); un des noms du ficus racemosa ou bananier.

اولم *ālam* (Vid. هولم *hālam.*), vermengen; mêler.

اوله *āuleh*, (à, ab. per. Lat.) door, van wege, van; par, de par, de. *Di ambel āuleh rādja*, het werd door den Koning genomen, of, de Koning nam het; cela fut pris par le Roi, ou, le Roi le prit. *Bēta ter-pākol āuleh tēan*, ik werd door mijnen meester geslagen; je fus battu par mon maître. *Bōwat āuleh kamœ*, à te factum sit., doe gij het, dat het door u geschiede; faites-le, vous, que cela soit fait par vous. *Nanti-lah ایم āuleh-mœ*, vobis expectandum est, ei, wacht gij! et vous, attendez. *ber-āuleh*, verkrijgen, bezorgen, bewerken; obtenir, procurer, effectuer. *Ber-āuleh per-mintā-an*, zijn verzoek erlangen; obtenir sa demande. *Tiāda di per-āuleh-nja*, zij verkregen het niet, of, zij kregen het niet gedaan, zij konden het niet bewerkstelligen; ils ne l'obtinrent pas, ou, ils n'y réussirent pas, ils n'en vinrent pas à bout.

ثرواليسين *per-auleh-an*, goederen welke men verkregen heeft, bezittingen, eigendommen; acquisitions, possessions, propriétés.

اولي *ālei*, ronddraaijen (als rijst in den kookketel), eene draaikolk (in een stroomend water); remuer, être dans un continuel mouvement, aller et venir (comme pois en pot), un tournant (dans un cours d'eau).

اوليغ *āling*, topzwaar, dat in de masten of het kroonwerk te zwaar is; dont le haut emporte le bas par son poids: il se dit d'un navire trop haut mâté, ou d'un édifice dont le comble est trop pesant.

اون *āwan* & اونغ *āwang*, eene wolk; un nuage. *Seperti kilat di-dālam āwan*, gelijk het weerlicht in eene wolk; comme l'éclair dans un nuage. *Seperti awan meṅgandong ādjan*, als eene wolk die met regen bezwangerd is; comme un nuage gros de pluie. *Dātang seperti mata-hāri bhāro terbit deri-dālam āwan*, kwam, even als de zon, die van achter eene wolk wederom te voorschijn komt; arriva comme le soleil, quand il reparait après avoir été voilé par un nuage. *Di terbang-kan-nja ka-adāra sama-sāma deṅgan āwan*, hij vloog met haar in de lucht, midden onder de wolken; il s'éleva en l'air avec elle, au milieu des nuages. *Awan di tepi lāṅgiet itoe berbāgi roepā-nja ada jang seperti pōhn kājoe dan ada seperti binātang roepā-nja*, de wolken aan het uiteinde van den hemel (aan de kim) leverden eene menigte gedaanten op, van welke sommige naar boomen, andere naar beesten geleken; les nuages à l'extrémité du ciel (à l'horizon) formaient diverses figures, dont les unes représentaient des arbres, d'autres des animaux.

اونت *āntoet*, elephantiasis.

اونق *ānak*, eene soort van prikkelend gewas, (in de overzetting van den Bijbel is dit woord voor *distel* gebezigd; plante armée de piquans,

(on a exprimé par ce mot le *chardon* dans la traduction de la Bible).

اونم *ānam*, Murex (Bat. Transact), slak; limaçon. *Kāliet ānam*, de hoorn van de slak; la coquille du limaçon. *Permāta ānam*, de oniks; l'onyx.

اونن *ōnan*, eene kermis, markt die op gezetten tijd gehouden wordt; foire, marché périodique.

ا *ah* AR. & PERS., ach! helaas! (uitroep van droefheid); ah! hélas! (interjection de plainte).

اهو *ahō*, ho! hé! (om te roepen); holà! holà ho! (en appellant quelqu'un).

اي *ia*, hij, zij, hem, haar: na eenen klinker of eene neusletter wordt het دي *dia*; il, elle, lui, le, la: après une voyelle, ou lettre nasale, il se change en دي *dia*. *Berāhi ia akan perampāwan itoe*, hij was op deze vrouw verliefd; il était amoureux de cette femme. *Tiāda ia kenal akan dia*, hij herinnerde zich zijner niet; il ne se le remit pas. *Maka ialā iā-lah jang di brī-nja*, hij was het die het gaf; ce fut lui qui le donna. *iā-itoe*, dat is te zeggen, namelijk; c'est à dire, nommément.

ايا *ijā*, ja; oui. *Ijā kakenda baik-lah*, ja, mijn geliefde, het is goed; oui, mon cher, voilà qui est bien. *Ijā soṅgoh*, ja waarlijk; oui vraiment. *Ijā-kah tēan jang djādi rādja de-sini - Ijā-lah*, ja, zijt gij de opperste van deze plaats? - ja; oui! quoi! c'est vous qui êtes le souverain de ces lieux? - oui.

ايا *ajak* (Vid. ايق *ajok*), eene zeef; un tamis.

اياق *ijāpan*, spijzen, eetwaren, aandeel van spijze; alimens, vivres, ration. *Di brī-nja ijāpan nāsī dan gālei*, gaf hem rijst en kerry te eten; lui donna à manger du riz et du kerry. *S'ōrang-pēn tiāda kombāli ka-roemāh-nja sekatiēn-nja maka ijāpan baginda itoe*, niet een hunner keerde naar zijn eigen huis terug, allen bleven de spijzen van den Vorst nuttigen; aucun d'eux ne retourna chez soi,

tous eurent part aux provisions du Prince.

ايبا *ibā*, bedroefd, treurig, bekommerd wegens, droefheid, bekommering; affligé, inquiet, affliction, inquiétude. *Ter-lālo ibā hatī-kœ*, mijn hart is hevig bedroefd; mon coeur est profondément affligé.

ايبو *ibō*, moeder; mère. *Tiadā-lah ia māu menjāssē pada ibō-nja*, het wil niet van zijne moeder zuigen; il ne veut pas teter sa mère. *Kita nen tidak ber-ibō bāpa*, wij die vader noch moeder hebben; nous qui n'avons ni père ni mère. *Jā ibō-kœ*, o moeder! (tot eene bejaarde vrouw sprekende); ô ma mère! (en parlant à une femme âgée). *Ibō tāngan* vel *ibō djāri tāngan*, de duim; le pouce. *Ibō nagri*, de hoofdplaats, hoofdstad; le chef-lieu, la métropole.

ايت *itœ*, die, dat, de; ce, cette, ces, le, la, les. *Orang itœ*, die man; cet homme. *Itō-lah raemāh-nja*, dat is zijn huis; c'est-là sa maison. *Pada kotika itœ*, op dien tijd; à cette époque. *Alau karbau segala itœ*, jaag al die buffels weg; chassez tous ces buffles. *Matī-lah ōrang kāja bendhāra itœ*, de opperste schatmeester stierf; le grand trésorier mourut. *Ampōh-lah padang itœ*, de vlakte werd overstroomd; la plaine fut inondée. *Auleh itœ*, daarom, daardoor, door dat middel; par cette raison, au moyen de cela.

ايتون *itœ-pēn*, daarop, waarop, deswegens, toen; sur cela, sur quoi, ainsi, alors. *Bediel sembājan-itœ-pēn pāsang ōrang-lah*; daarop vielen er seinschoten; sur cela on tira le canon pour signal. *Itœ-pēn larī-lah ia*, waarop hij vlugtte; sur quoi il prit la fuite. *Itœ-pēn meniembah*, bragt toen zijne hulde toe; présenta alors son hommage.

ايتونغ *itong* (Vid. هيتونغ *hitong*), tellen; compter.

ايتيك *itiek*, de eend; cane ou canard. *Itiek djantan*, de waard; le canard. *Ajam itiek dan angsa*, hoenders, eenden en ganzen; des

poules, des canards et des oies. *Itiek be-tūdji*, eene gespoorde eend, een pogchende lasfaard, een man vol uiterlijken schijn; un canard éperonné, un bréteur, fanfaron lâche, un homme plein d'ostentation. *Peler-itiek*, eene schroef; une vis. ايتيق هول *itiek hōlo*, de wilde eend; le canard sauvage. ايتيق سراتي *itiek serāti*, de naam eener anderé eenden-soort; nom d'une autre espèce de canard.

ايدجو *idjō* vel هيدجو *hidjō*, eene soort van gewas, dat naar paardenhaar gelijkt en zich om den stam van de *anāu* of borassus gomutus slingert: het is ook bekend onder den naam van *gamēto* of cabo negro; substance végétale qui a la forme de crins de cheval, et qui enveloppe la tige de l'*anāu* ou borassus gomutus: on la nomme aussi *gamēto* et cabo negro. *Idjō tēdjœh balembang*, zeven bundels of vlokken *gamēto*; sept paquets ou touffes de *gamēto*.

ايدار *idar*, omwentelen, omgaan, rondgaan, rondwandelen; tourner, se mouvoir en rond, circuler, faire le tour, se promener autour. *Iā-lah rādja jang meng-idār-i segala mēka bēmi*, hij is de Koning die rondom de wereld gereisd heeft; il est le Roi qui a fait le tour du monde. *Anģien-pēn meng-idar*, de wind draait; le vent change, tourne. *Piāla di per-idār-kan ōrang*, zij lieten het glas rondgaan; ils firent passer le verre d'une main à l'autre. *Idar-idar*, rondom, in de rondte; autour, circulairement. *Per-idār-an*, omwenteling, omloop; révolution; circonvolution. *Se-lāgi ada per-idār-an tjakrawāla mata-hārī dan bālan*, zoo lang zon en maan hare kringen zullen beschrijven, zoo lang de omwenteling van zon en maan bestaan zal; tant que subsisteront les révolutions du soleil et de la lune.

ايدان *idan* JAV., verzot, gek; infatué, hors de son bon sens. *Djātoh sākiet men-djādi idan hūlang*, werd ziek en ijlende; tomba malade et en délire. *Pātek nen idan kārna*

tān, wij zijn verzot op u, op uwe bekoorlijkheden; nous raffolons de vous, nous sommes épris de vos charmes.

آیر *ājer*, water, vloeibare stoffe, vocht, sap, eene rivier; eau, liquide, suc, une rivière. *Ajer tāwar*, verssch water (dat niet brak of bitter is); eau fraîche, douce (qui n'est ni saumâtre ni amère). *Ajer māsiēn*, zout of brak water, pekkel; eau salée ou saumâtre, saumure. *Ajer laūt*, zee-water; eau de mer. *Ajer sōngie*, rivier-water; eau de rivière. *Ajer prīgi*, wel-water, put-water; eau de source. *Ajer krōh*, troebel water; eau trouble. *Ajer māwar*, rozen-water; eau de rose. *Ajer gāla*, stroop; sirop. *Ajer tebā*, de sap van het suikerriet; le jus de la canne à sucre, melasse. *Ajer pērak*, kwikzilver; vif-argent. *Ajer maas*, verguldsel; dorure. *Ajer māka*, de kleur van het aangezigt; le teint. *Ajer sinī*, urina. *Ajer māta*, tranen; larmes. *Māta ājer*, fontein, bron; fontaine, source. *Ajer ka-saktī-an*, geheiligd water (dat men gebruikt bij het afnemen van eenen eed); eau consacrée (dont on se sert en administrant le serment). *Selōran ājer*, waterleiding; aqueduc. *Ajer kandjī*, rijst-water, rijst-pap; eau de riz, bouillie faite avec du riz. *Menjebrang ājer*, een water, eene rivier overgaan; traverser une pièce d'eau, une rivière. *Ajer bengkālō*, de rivier van Bencolen; la rivière de Bencoulen. *Ajer semūta-mūta ia-ītōe ājer ādjan atau ājer sōngie atau māta ājer atau ājer peloh jang di ambel deri pada awap ājer jang sātji*, klaar, zuiver water, als: regen-, rivier-, bron-water, of water dat dropsgewijze van wasem is opgevangen, dit alles wordt voor zuiver water gehouden (in eenen godsdienstigen of regterlijken zin); eau pure, eau simple, comme: l'eau de pluie, de rivière, de source, et celle qui distille par gouttes des vapeurs, sont réputées eaux pures (dans un sens légal ou religieux). *Kājāe ājer*, *aralia Chinensis*.

آیر *ājer-ājer*, vrucht, gelijkende naar de *lanseh*, maar kleiner en ronder; fruit qui ressemble au *lanseh*, mais qui est plus petit et plus arrondi.

ایر *iri*, haten, haïr. *Iri hāti*, haat; haine.

آیرت *iriet* vel *هیرت hīriet*, leiden (al trekkende), achter zich aan trekken, slepen; conduire (en tirant), tirer après soi, traîner. *Jang bōta dātang ber-iriet*, de blinde kwam geleid aan; l'aveugle vint conduit par quelqu'un. *Dagieng jang di iriet andjieng*, vleesch dat door de honden weggesleept werd; de la viande entraînée par les chiens. *Meng-iriet deŋgan rambœt*, bij de haren slepen; traîner par les cheveux.

آیرت *irœt*, schuinsch, scheef, gebogen, gedraaid, krom (als de beenen); oblique, de travers, courbé, tortu (comme en parlant des jambes). *Meng-irœt-kan diri-nja*, zich wringen (van pijn); se tordre (de mal).

ایرس *iries* (Vid. *هیرس hīries*), hakken; hacher.

آیرغ *irong*, kopje om uit te drinken; tasse pour boire. *Djambā wrong*, anacardium occidentale, de cachou-vrucht, du cachou.

آیرغ *iring*, volgen, vergezellen (want de Maleijers gaan nimmer naast elkander); afhangeling zijn van; suivre, accompagner (car les Malais ne marchent jamais de front), dépendre de. *Di iring-kan āuleh padōka adenda*, gevolgd van zijne waardē zuster; suivi de sa chère soeur. *Dia toerōn-lah meng-iring-kan arak-nja*, hij kwam af om zijne kinderen te volgen; il descendit pour suivre ses enfans. *Meng-iring-kan djināzet*, de lijkbaar volgen; suivre la bière. *Ber-djālan-lah ber-iring-iring*, wandelden achter elkander; marchaient à la file. *Di iring-ī pāla*, verder, voorts; de plus, en outre. *Di iring-an balei itōe ada tāman*, achter het gebouw was een tuin; derrière le bâtiment il y avait un jardin. *Peng-iring*, iemand die volgt, een volger; quel-

qu'un qui suit, un suivant. *Orang meng-iring* vel *orang ber-hētang meng-iring*, een afhankelijk schuldenaar, iemand wiens handenarbeid, omdat hij niet in staat is te betalen, het eigendom van zijnen schuldeischer geworden is, in wiens huis hij onderhouden wordt; un débiteur dépendant, asservi, dont le travail, faute de paiement, est devenu la propriété de son créancier, dans la maison duquel il est nourri.

ايرف *īrop*, slurpen, met kleine teugen drinken, zwelgen; humer, boire à petits coups, boire à grands traits. *Djilat īrop ājer denġan lidāh-nja*, water met hunne tongen opslurpen; laper, boire en tirant l'eau avec la langue. *Peng-īrop*, drinkaard; grand buveur.

ايرق *īrick* vel ايري *īri*, onder de voeten treden, op iets met den voet stampen, het koren trappen; fouler aux pieds, marcher sur quelque chose, fouler le grain (pour le faire sortir de son enveloppe).

ايرم *īram* (Vid. هيرم *hīram*), kakelbont; bigarré.

ايروس *īrœs*, besproeijen, besprenkelen; arroser, asperger. *Lalo di irœs-kan-nja-lah ka-pada tēboh tēan poetri*, hij besprenkelde de Prinses (met rozen-water); il en répandit (de l'eau de rose) sur la Princesse. *Meng-irœs-kan ājer ka-pada jang di pangsan itœ*, de in flauwte liggende vrouwen met water besproeijen; asperger d'eau celles qui étaient évanouies.

ايس *īsa*, astma, moeilijke adembaling; difficulté de respirer, asthme. *Sēdah kena īsa orang itœ*, die man is aamborstig; cet homme est asthmatique.

ايسخ *īsang*, de kieuwen van den visch, het tandvleesch; les ouies du poisson, les gencives.

ايسق *īsap* (Vid. هيسف *hīsap*), inzuigen; attirer en suçant.

ايسق *ēsok*, morgen, de volgende dag, nader-

hand, hierna; demain, le lendemain, plus tard, dans la suite. *Esok pāgi*, morgen ochtend; demain au matin. *Esok hāri*, morgen, de volgende dag; demain, le lendemain. *Esok hāri-lah anakda ka-māri*, kom morgen hier, mijn kind; viens demain ici, mon enfant. *Diam ēsok*, overmorgen; le surlendemain, après demain. *Esōk-nja se-pāloh hāri*, tien dagen daarna; dix jours après. *Pada ka-esōk-an hāri*, de volgende dag; le lendemain.

ايسي *īsī* & ايس *īsi*, vullen, de inhoud; remplir, le contenu. *Isī kālah*, eene maat vullen; remplir une mesure. *Brī tāu kālau sēdah ber-īsī*, kom zeggen als het vol is; quand ce sera plein, avertis-en. *Di bawā-nja sewātœ kārong ber-īsī khorma*, hij bragt eenen zak vol met dadels; il apporta un sac plein de dattes. *Hētan itœ sēdah ber-īsī*, dat bosch is vol spoken; ce bois est plein de revenans. *Isī rēmah*, de bewoners van een huis, het huisgezin; ceux qui habitent la maison, la famille. *Isī bēmi*, de bewoners der aarde; les habitans de la terre. *Isī prēt*, de ingewanden; les intestins. *Tiāda-lah ia tāu ka-pada isī-nja sērat itœ*, hij wist niets van den inhoud des briefs; il ne savait rien du contenu de la lettre.

ايشت *īngat*, zich iets herinneren, zich voor iets wachten, in acht nemen, opmerken, aan iets denken, op iets indachtig zijn, opletten, herinnering, voorzorg, aandacht; se souvenir, se garder de, faire attention à, remarquer, songer à, prendre garde à, souvenir, précaution, attention. *Ingat akan per-katā-an*, herinner u, let op wat gezegd wordt; souvenez-vous de, ou faites attention à ce qu'on dit. *Djikalaw tiāda aṅkau īngat*, zoo gij niet zorgt; si vous ne prenez garde. *Ingat-īngat-lah dirimœ sopāja ka-tāu-ī*, geef wel acht, opdat gij weten moogt; faites bien attention, afin que vous sachiez. *Kāsīh īngat ka-pada orang itœ*, geef die lieden eene waarschuwing; avertissez ces gens. *Lēpa-lēpa īngat-nja*, ver-

loor zijn bewustzijn, zijn gevoel; perdit connaissance, devint insensible. *Se-koetika itoe maka inġat-lah deri pada pangsa-an-nja*, toen kwam zij weder bij van hare flauwte; à ce moment elle reprit ses sens et revint de son évanouissement. *مغشكتن meng-wġat-kan*, herinneren, waarschuwen, zorgen dat men zich hoede; faire souvenir, avertir, faire ensorte qu'on se tienne sur ses gardes. *Meng-inġat-kan orang bēta jang hendack djātoh ka-telāga*, eenen blinden man waarschuwen, wanneer hij in gevaar is van in eene put te vallen; avertir un aveugle en danger de tomber dans un puits. *Parentah itoe tiāda pernah dātang ايجاتن inġat-an pada hātī bēta*, zulk een bevel is mij nimmer voor den geest gekomen; un tel ordre ne m'est jamais venu dans l'esprit.

ايجر باجر inġar-bānġar (Vid. *هيجر hiġār*), ge-raas, gerucht; bruit, clameurs.

ايغس inġoes, druipneus; roupie. *Sānġa inġoes*, emungere.

ايغن inġien, begeeren, belast zijn, hevig verlangen, lust, verlangen, dierlijke lust, belustheid; désirer, convoiter, désirer vivement, désir, convoitise, appétit. *Hātī-nja inġien akan perampġan itoe*, zijn hart verlangt naar die vrouw; son coeur soupire après cette femme. *Inġien pada makān-an*, trek tot eten hebben; désirer des alimens. *Inġiēn akan sedāp-an*, belust zijn naar lekkernijen; avoir appétit de friandises. *Ber-āuleh inġien*, den lust verzadigen, bevredigen; satisfaire l'appétit. *Djikalaw deŋgan inġien*, zoo het met lust geschiedt; si cela est fait avec plaisir (de bon gré). *كا عين ka-inġiēn-an*, dierlijke lusten, het voorwerp van begeerlijkheid; désirs sensuels, l'objet des désirs. *Djikalaw ada ber-ka-inġiēn-an-nja lāin deri pada k' anak-anak*, indien zij andere dan kinderachtige begeerten heeft; si elle a d'autres désirs que ceux d'un enfant.

ايثر ipar (Vid. *بيرس bīras*), schoonbroeder of zuster; beau-frère ou belle-soeur. *Ipar laki-laki*, schoonbroeder, zusters man; beau-frère, mari de la soeur. *Ipar perampġan*, schoonzuster, broeders vrouw; belle-soeur, femme du frère.

ايثو ipō, de naam eener plaats op Sumatra; nom d'un endroit dans l'île de Sumatra.

ايثو ipo, toxicaria R., vergift uit eene plant getrokken, (het schijnt het *ōpas* der Maleijers te zijn, zoo als men het in de binnenlanden noemt); poison tiré de certaine plante vénéneuse, (il paraît que c'est le nom qu'on donne dans l'intérieur à l'*ōpas* des Malais).

ايثو vel اياك ājak, zeef, teems, ziften, door de zeef halen; tamis, crible, tamiser, sasser. *Di kīpas dan dan di ājak dāulo komedien di dātjing*, hij wande en zifte ze eerst (de peper), en vervolgens woog hij dezelve; il le vanna et le tamisa d'abord (le poivre), et ensuite il le pesa. *Ajak tepong jang āloes*, eene fijne zeef voor bloem-meel; tamis ou bluteau fin, pour bluter la fleur de farine.

ايك iko JAV., deze; ce, cette. *Brang iko*, deze man; cet homme.

ايك ikat, binden, hechten, vast maken, opsluiten, omsingelen, een band, knoop, naauwe schikking, opeenstapeling; lier, attacher, clorre, enfermer, lien, noeud, arrangement de choses qui se serrent, se pressent. *Ber-ikat tālī*, eenen band of eene koord vast maken; attacher un lien, une corde. *Jang ter-ikat tānġan-nja*, wiens handen gebonden waren; dont les mains étaient liées. *Tangkap orang itoe deŋgan ikat-nja bāwa kamāri*, grijp dien man, en hem gebonden hebbende, breng hem hier; saisissez cet homme, et après l'avoir garrotté, conduisez-le ici. *Meng-ikat prang*, een leger in slagorde stellen; ranger une armée en ordre de bataille. *Ikat pinggang*, een gordel; une ceinture. *Menjāroh orang meng-*

-*aere*-kan *ikat-nja*, gelastte hun zijne banden los te maken; leur ordonna de détacher ses liens. *Ikat māti*, strik of schuifknoop; noeud coulant. *Kaelam itoe hamba ikat deŋgan bātōe pētih*, ik heb witte steenen om den vijver doen leggen; j'ai fait ceindre le vivier de pierres blanches. *Me-lain-kan kita ikat lāt itoe*, ten zij wij die zee bedijken, opsluiten (welke *Ceilan* van den vasten wal scheidt); à moins que nous n'environnions de digues cette mer (qui sépare *Ceilan* du continent).

اىكت *ikœt*, volgen, achterna gaan, vergezellen, zich met iemands gevoelen vereenigen, overeenkomstig; suivre, marcher derrière quelqu'un, venir après lui, partager l'opinion de, conformément à. *Ikœt-lah akæ ka-gœnong itoe*, volg mij naar dien berg; suivez-moi vers cette montagne. *Kamī ikœt katā-nja*, wij volgen zijn voorschrift, nemen zijn gevoelen aan; nous suivons son avis, nous partageons son opinion. *Meng-ikœt pe-kerdjā-an-nja*, in zijne werkzaamheden deelen; participer à ses opérations. *Ber-njanjī-lah akan ikœt-ikœt-an*, zij zongen bij afwisseling; ils chantèrent altertivement. *Me-līhat segala rādja-rādja dan per-mantrī hoelābalang sīda-sīda bantāra jang ter-ikœt di tēngah mēdan*, al de Vorsten, staats- en krijgslieden, gesnedenen en wapenkoningen in optogt langs de vlakte zien; voir tous les Princes, les hommes d'état, les guerriers, les eunuques et les hérauts (aller) en cortège dans la plaine. *Ikœt arga di pālo pinang*, volgens de prijzen te Poelo Pinang; suivant les prix à Poulo Pinang.

اىكر *ikor*, de staart (der dieren); la queue (des animaux). *Ikor kōda*, een paardenstaart; la queue d'un cheval. *Ikor merack*, een paauwenstaart; une queue de paon. *Djāwi tādjuh ikor*, zeven staarten (wij zouden zeggen zeven stuks) vee, (zie de spraakkunst bij het woord اىكر *ikor*, dat gebruikt wordt om een zeker getal dieren op te tellen); sept queues (en Français sept têtes) de bétail, (voyez dans

la grammaire ce qui est dit du mot اىكر *ikor*, dont on se sert pour l'énumération des animaux). *Hājam dāa ikor*, twee hoenders; deux poules. *Karbau s'ikor*, een buffel; un buffle. *Pada ikor tēan poetri itoe-pān menāri ampat ōrang*, onder den trein der Prinses bevonden zich vier dansers; parmi la suite de la Princesse se trouvaient quatre personnes qui dansaient. *Segala pel-ikor*, de geheele trein; tout le cortège. *Ikor māta*, de buitenhoeken der oogen, lonken, de blik, opslag der oogen; les angles extérieurs des yeux, oëillades, coup d'oeil. *Meŋgarling deŋgan ikor matā-nja*, uit de hoeken der oogen zien, loeren; lorguer, regarder du coin de l'oeil. *Ikor matā-nja ter-lālo mānies*, hare lonken waren vol zoetheid; ses oëillades étaient remplies de douceur. *Ikor matā-nja toendœk deri-pada mālo*, zij sloeg hare oogen (eigenlijk blikken) van schaamte neder; elle baissa les yeux (littéralement: ses regards) de honte.

اىكل *ikal*, kroes, gekruld, sierlijk opgemaakt (hoofdhaar); crépu, bouclé, frisé, bien ajusté (en parlant des cheveux). *Bilas-kan rambœt jang ikal*, opgemaakt haar in de war maken; déranger, mettre en désordre des cheveux bien peignés. *Rambœt-nja ikal ter-lālo pandjang*, hare hoofdhaaren hingen in lange krullen (of valsche lokken); ses cheveux flottaient, descendaient en très-longues boucles (ou en boucles artificielles).

اىکن *ikan*, visch; poisson. *Ikan lāut*, zeevisch; poisson de mer. *Ikan sōngēe*, riviervisch; poisson de rivière ou d'eau douce. *Ikan kring*, gedroogde visch; poisson séché.

اىلخ *ēeling* (Vid. هيلخ *hēeling*), tot iets geneigen zijū; incliner, être porté à quelque chose.

اىلق *elok* vel *ellok*, uitmuntend, aardig, bevalig, schoon, van betere hoedanigheid; excellent, joli, beau, d'une qualité supérieure. *Perampāan jang elok roepā-nja*, eene vrouw schoon van gestalte; une femme d'une belle

figure. *Elok kēda itœ*, dat paard is uitmuntend; ce cheval est excellent. *Elok per-katā-an-nja*, zijne gezegden waren bewonderenswaardig; ses paroles étaient admirables.

آيم *ājam* & هائم *hājam*, hen, hoen; poule (animal domestique). *Ajam djantan*, een haan; un coq. *Ajam betina*, eene hen; une poule. *Indw ājam*, eene legghen; une poule qui pond. *Ajam kambiri*, een kapoen; un chapon. *Ajam sābōng*, een vechthaan; coq de joute. *Ajam hētan* vel *bērāga*, een boschhoen; coq ou poule sauvage. *Ajam djāga*, een broedsel hoenders van eene groote soort; troupe de jeunes poules d'une grosse espèce. *Ajam ājer*, fulica, waterhoen; poule d'eau. *Ajam-ajam pādī*, de wachtelkoning; râle de genêt, le roi des cailles. *Kākœ ājam*, het hanengekraai; le chant du coq. *Sēsōh ājam*, natuurlijk spoor van den haan; ergot naturel du coq. *Kœrōng-an ājam*, een hoenderhok; un poulailler.

ایمان *īmāān* AR., geloof, belijdenis, het bespiegelende gedeelte van den godsdienst (gelijk دین *dīn* het beoefenende gedeelte daarvan is); croyance, foi, la partie spéculative de la religion (comme دین *dīn* en est la partie pratique). *Memegang pedang īmāān*, het zwaard des geloofs in de hand houden; tenir en main l'épée de la foi. *Orang jang ber-īmāān*, een waar geloovige; un vrai croyant.

ایمت & هیمت *īmat*, zorgvuldig, oplettend, berekening, beoordeeling, gevoelen; soigneux, attentif, estimation, opinion. *Imat-īmat pengang kamādi*, houd zoo uw roer, goed zoo! gouverne, porte au cap, comme cela! *Pikiar īmat-īmat*, wel overwegen; bien considérer. *Ka-pada īmat kīta*, naar onze berekening, begrooting; suivant notre estimation.

ایمی *īmei* (Vid. ناسی *nāssi*), gekookte rijst; du riz cuit à l'eau, bouilli.

این *īni*, deze, dit; ce, cette, ces. *Orang īni*, deze

persoon; cette personne-ci. *Hari īni*, deze dag; ce jour-ci. *Inī-lah bāik itw-lah bērok*, deze zijn goed, die zijn slecht; ceux-ci sont bons, ceux-là sont mauvais.

اینچ *īntja-īntja*, schoon weder; beau tems.

ایندو *īndw*, moeder, (van eene vrouw, of van een dier sprekende); mère (en parlant de la femme, ou des femelles des animaux). *Indw ājam*, eene legghen; une poule qui pond. *Indw vel iw djāri*, de duim; le pouce.

اینق *īnang*, minne; nourrice. *Amā īnang*, de eerste, de voornaamste minne, eene voedstermoeder; la principale, la première nourrice. *Inang peng-āsōh*, voedster, vrouw die het kind eens grooten opvoedt; nourrice, bonne, femme qui soigne l'enfant d'un grand. *Inangda*, de minne van een koningskind; la nourrice d'un Prince du sang royal.

اینک AR., aangenaam, bekoorlijk, wellustwekkend, zinnelijk genot, vergenoegd, verrukt; agréable, charmant, délicieux, plaisir sensuel, content, enchanté. *Inak-īnak roepā-nja tāman itœ*, het gezigt van den hof was bekoorlijk; la vue du jardin était délicieuse. *Sebab itw-lah tēan sulthān ter-lālo īnak*, hierover was de Sultan uitermate vergenoegd; le Sultan en fut ravi. *Meng-īnak*, in iets behagen scheppen; prendre plaisir à.

اینی *īnei* AR., حنا *hennā*, Lawsonia inermis, een struikgewas, uit welks bladeren een sap getrokken wordt, waarmede men de nagels, vingers, enz. verwt; arbuste, des feuilles duquel on extrait un suc qui sert à teindre les ongles, les doigts, etc.

ایو *ajw* vel *ijw*, ach! (uitroep van teederheid; ah! (exclamation d'attendrissement). *Ajw njaw-kœ*, ach! mijn schat! ah! ma chère! *Ajw kakenda apā-tah jang di tānja īni*, ach, mijn vriend, wat vraagt gij daar? ah, mon ami, que me demandez-vous là? *Bāng-on-lah tēan ajw adenda*, ontwaak, o

mijne geliefde! réveille-toi, ô ma bien-aimée!

ايجون *ajān*, heen en weder slingeren, wiegen (met eene wieg die bij de Maleijers aan den zolder hangt; balancer, se mouvoir tantôt d'un côté tantôt de l'autre, bercer (remuer un berceau, qui chez les Malais est suspendu au haut de l'appartement). *Ajān-kan bōcājan*, wieg eens, trek of stoot aan de wieg; agitez le berceau. *Meng-ājān ānak*, een kind wiegen; bercer un enfant. *Ada se-tengah mābok dan ājān*, de helft van hen was dronken, en slingerde heen en weder; la moitié était ivre, et chancelait de côté et d'autre.

آيه *ājah*, vader (in den beleefden of verheven stijl; père (dans le style poli ou élevé). *Aja dan bonda*, vader en moeder, père et mère. *Aja deŋgar akan anak-mœ*, vader, luister naar uw kind; mon père, écoute ton enfant. *Tiŋgal-lah niāwa āja*, vaarwel, gij die het leven, de ziel uws vaders zijt; adieu, toi qui es la vie, l'ame de ton père!

ايجندا *ajanda*, vader (van koninklijke of hooge personadjen sprekende); père (en parlant d'un Prince, ou autre personnage élevé en dignité). *Lāgi hidoep ajanda sulthān*, des Sultans vader nog in leven zijnde; le père du Sultan étant encore en vie. *Djikalaw tiāda anak-kœ māu menērcet kāta ajanda bēkan-lah tēan anak ka-pada ajanda dan ajanda-pēn bēkan-lah bāpa ka-pada tēan*, indien gij, mijn zoon, uws vaders raad niet verkiest te volgen, dan zijt gij niet langer een zoon voor uwen vader, en hij is geen vader meer voor u; mon fils, si tu refuses de suivre le conseil de ton père, tu ne seras plus un fils pour lui, et il cessera d'être un père pour toi.

آيه *ājat* AR., een vers of eene spreuk uit den Koran; un verset ou passage du Coran. *Tat-kāla itœ maka tēron ājat īni*, bij die gelegenheid daalde het volgende vers neder (van den hemel); c'est à cette occasion que descendit (que fut envoyé du ciel) le verset suivant.

ايم *anjām*, plooijen, in een draaijen, aan manden of matwerk arbeiden; plisser, entortiller, travailler à des ouvrages de vannerie, ou tresser des nattes. *Ter-ānjām*, geplooid, gevlochten; plissé, tissu, tressé, natté.

ب

ب *b*, de tweede letter van het abé, genaamd بā *bā*; la seconde lettre de l'alphabet, nommée بā *bā*.

باب *bāāb* AR., hoofdstuk of afdeeling van een boek, artikel; chapitre ou section d'un livre, article. *Bāāb se-bagi lagi pada menjatā-kan*, een hoofdstuk meer, handelende over, enz.; un chapitre de plus, traitant de, &c.

بابا *bābā* HIND., het zoontje van een aanzienlijk man, vooral van eenen Europeaan; enfant mâle d'un homme de qualité, particulièrement d'un Européen.

بابت *bābat*, omwinden, inwikkelen, gordel, doek die om het lijf geslagen wordt; entourer, envelopper, ceinture, pièce d'étoffe qu'on passe autour du corps. *Ter-bābat*, gegord, omgord; ceint, sanglé. *Mem-bābat-lah dia deŋgan kāin lampin-lampin*, wonden hem in doeken, (Bijbel); l'emmaillotèrent, (Bible).

بابر *bāber*, losmaken, een zeil laten loopen om het in te nemen; lâcher, larguer ou filer le cordage d'une voile pour la ferler. *Bāik-lah bāber lājer sekā-en*, wij zouden beter gedaan hebben, wanneer wij al de zeilen hadden laten loopen; nous aurions mieux fait d'amener toutes les voiles.

باين *bāban*, vracht, last, pak, bundel; charge, fardeau, ballot, botte, faisceau. *Memkol bāban*, eenen last dragen; porter un fardeau. *Inī-lah bāban per-katā-an rādja*, dit was de inhoud, het onderwerp van des Konings

rede; voilà ce que portait, le contenu, sur quoi roula le discours du Roi. *Līma bāban di bāwa orang hamba*, mijn volk droeg vijf pakken (of lasten); mes gens portaient cinq charges (ou ballots). *Rōtan dāa bāban*, twee bundels rottingen; deux bottes de cannes.

بابي *bābi* & باب *bābi*, varken, zwijn; cochon, porc. *Bābi hātan*, wild zwijn; sanglier. *Bābi rāsa*, (Vid. Valentijn vol. III. tab. fig. C.) een dier van het geslacht der zwijnen, met eene bijzondere soort van slag tanden, niet ongelijk aan hoornen, voorzien, en daarom herte-zwijn genoemd; animal de l'espèce du porc, armé de défenses particulières en forme de cornes, ce qui lui a fait donner le nom de sanglier-cerf.

بات *bātō* vel باتو *bātō*, steen, rots, klip: een woord, dat bijzonder gebruikt wordt bij het optellen van zekere vaste, harde lichamen; pierre, caillou, roche: terme qu'on emploie particulièrement dans l'énumération de certaines substances solides. *Me-limpar bātō*, eenen steen werpen; lancer une pierre. *Bātō kārang*, koraal-rots; banc de corail. *Bātō bākar* vel *bātō ter-tānō*, tigchel: sommigen maken een onderscheid tusschen *bāta* een tigchel en *bātō* een steen, doch het blijkt niet dat zulks op goed gezag rust; brique: quelques-uns font une différence entre *bāta* brique, et *bātō* pierre, mais cette distinction ne paraît fondée sur aucune bonne autorité. *Bātō berāni*, zeilsteen; aimant. *Bātō ādjī*, toetssteen; pierre de touche. *Bātō kisār-an*, molensteen; meule. *Bātō peng-asah* vel *bātō men-tjāni*, slijpsteen; pierre à aiguiser. *Bātō toembael*, puimsteen; pierre ponce. *Bātō loga*, dieploed, peilsteen; sonde, pierre de sonde. *Bātō kapāla*, de schedel; le crâne. *Di lētār-nja dāa bidji bātō se-kālī*, hij wierp twee steenen op eens; il lança deux pierres d'un coup. *Gigi dāa bātō*, twee tanden; deux dents.

بانغ *bātang*, tak, stok, stam (van eenen boom),

boom, rivier; tige, bâton, tronc (d'arbre), arbre, rivière. *Bātang-nja pōhn kājāw ita ber-pelintang-an ka-sāna ka-māri*, de boomstammen lagen overal verspreid; les troncs des arbres étaient dispersés de toutes parts. *Sa-bātang kājāw*, boom voor timmerhout; arbre de bois de construction. *Pōhn djāti lima bātang*, vijf eiken-boomen; cinq chênes. *Bātang ājer*, rivier, beek; rivière, ruisseau. *Bātang lēher*, de nek; le cou.

باتق *bātak*, de naam eener landstreek in het noordelijk gedeelte van Sumatra, wordende gemeenlijk geschreven en uitgesproken *Batta*, derzelve bewoners onderscheiden zich van die der overige gedeelten van het eiland door bijzondere zeden en gewoonten; le nom d'un district dans la partie septentrionale de Sumatra: on écrit et on prononce ordinairement *Batta*, les habitans de ce district se distinguent de ceux des autres parties de l'île par des coutumes et des usages particuliers.

باتق *bātok*, hoest, hoesten; la toux, tousser. *Djikalaw orang bātok atau bersien*, indien iemand hoest of niest; si quelqu'un tousse ou éternue.

باتل *bātiel*, bekken, kom, pan; bassin, écuelle, une poêle. *Bātiel tembāga*, koperen bekken; bassin de cuivre. *Sampan bātiel*, eene soort van kleine boot of schuit; espèce de petite nacelle ou chaloupe.

باتو *bātō* (Vid. بات *bātō*), steen; pierre.

باتو بير *bātō-bara*, de naam eener rivier aan de n. o. kust van Sumatra; nom d'une rivière à la côte n. e. de Sumatra. *Ada-lah kita orang bātō-bara orang meskiēn*, wij, bewoners van de oevers der Batoe-Bara, zijn arme lieden; nous, habitans des bords du Batou-Bara, sommes des gens pauvres.

باتونغ *bātong-bātong*, eene soort van schelpvisch, sorte de poisson testacé.

باتيك *batiek*, blaauw en wit katoenen lijnwaad, gewoonlijk batties genoemd, ook doeken bont geverwd door dezelve bij gedeelten in onderscheidene verwen te doopen, en die meest op Batavia vervaardigd worden; toile de coton bleue et blanche, communément nommée batties, mouchoirs qu'on a teints de diverses couleurs, en les plongeant par parties dans différentes teintures, et dont la principale manufacture est à Batavia.

باج *bādja* & بجا *badjā*, staal, ook een toebe-reidsel van metaal, waarbij misschien spiesglas gevoegd wordt, om de tanden zwart te verwen, tot welk einde men in Sumatra voornamelijk gebrande olie bezigt; de l'acier, c'est aussi une préparation métallique, dans laquelle il entre peut-être de l'antimoine, et qui sert à noircir les dents: à Sumatra, l'on emploie principalement pour le même objet une huile empyreumatique. *Besi bādja*, staal; de l'acier. *Gigi-nja bhāro bakas ber-bādja*, men kon zien dat hare tanden zeer onlangs met het badja-bereidsel waren ingewreven; ses dents portaient les marques de la préparation de badja récemment appliquée.

باج *bādja* (Vid. تڠال *taṅgala*.), mest, beestenmest, een ploeg; engrais, fumier d'étable, une charrue.

باج *bādjo* (Vid. باجو *bādjo*.), een opperkleed; habillement de dessus, robe.

باجن *bādjan*, eene pan, een vat, keukengereedschap; une poêle, un vaisseau, ustensiles de cuisine. *Bādjan amaas*, *atau pērak* *atau kājō* *atau tōnah*, een gouden, zilveren, houten of aarden vat; vaisseau, soit d'or, d'argent, de bois ou de terre. *Bādjan jang kena tōkōel seperti tembaga*, een vat dat met den hamer gemaakt is, als van koper; pièce de vaisselle faite au marteau, comme de cuivre battu. *Djāṅgan kāmō mākan dan mincēm pada bādjan amaas* *atau pērak*, eet of drink niet uit een gouden of zilveren

vat; ne mange ni ne bois dans de la vaisselle d'or ou d'argent. *Māloet bādjan jang soempiet* *atau jang lāwas*, de mond van een vat, naauw of wijd; l'ouverture d'un vase, étroite ou large. *Orang pem-bādjan*, pottenkramer; marchand de vaisselle.

باجو *bādjo* vel باج *badjo* (Vid. واجو *wādjo*.), opperkleed, tabbaard, kleed; habillement de dessus, robe, habit. *Memāki bādjo pētih*, een wit kleed dragen; porter un habit blanc. *Memandjang-kan lāngan bādjo-nja hiṅga per-kalāng-an tāṅgan*, de mouwen van een kleed tot aan de toppen der duimen laten vallen; faire descendre les manches d'un habit jusqu'aux extrémités des pouces. *Kantjing bādjo*, de knopen van het kleed; les boutons de l'habit. *Bādjo rantei*, pantser; cotte de maille. *Bādjo sembājang*, kleed dat men gedurende het gebed draagt; habit qu'on porte durant la prière. *Bādjo basāh-an*, een badkleed; habit de bain. *Orang bādjo*, zee-roovend volk, zeeroovers; peuple pirate, des pirates.

باجي *bādji*, beitel of wig; coin.

باج *bātja*, lezen; lire. *Ber-dirī-lah ia mem-bātja sērat itōe lālo di batjā-nja perlāhan*, hij stond op om den brief te lezen, en toen las hij denzelven bedaard; il se leva pour lire la lettre, et la lut ensuite avec calme. *Di bātja mantrā-nja*, hij las zijne tooverwoorden; il lut ses paroles magiques. *Mekrāh memātja njārieng di-blāklang imām*, het past niet (gebeden) overluid te lezen, dan in tegenwoordigheid van den priester; il ne convient pas de réciter tout haut (des prières), si ce n'est en présence du prêtre.

بادق *bādak*, de neushoorn, rhinoceros; le rhinocéros. *Tandok bādak* *vel tjōla bādak*, de hoorn van den rhinoceros; la corne du rhinocéros. *Lidah bādak*, opuntia magnifolia, *Kēliet bādak itōe seperti kēliet nangka*, de huid van dien rhinoceros gelek naar de

(harde) schil van de *angka*-vrucht; la peau de ce rhinocéros ressemblait à l'écorce (rude) du fruit du *angka*.

بادي *bādei*, storm, zware windvlaag; coup de vent, de tempête. *Tiāng kāmī sēdah pātah di bādei tādī*, onze mast is in den laatsten storm gebroken; le dernier coup de vent a rompu notre mât.

بار *bāra* & باره *bārah*, heete of brandende kolen, gloeiende asch, gezwel, ontsteking, puist, zweer; braise, charbons ardents, cendre chaude, apostème, inflammation, abcès, tumeur. *Djāṅgan di gaṅgam bāra*, neem geene gloeiende kolen op; ne ramasse pas des charbons ardents. *Sākiet bārah pada pong-gong-nja*, gekweld met eene zweer op zijnen stuit; tourmenté d'un apostème au croupion. *Lālo di isap-nja bārah*, en daarop zoog zij het gezwel uit; et là-dessus elle suçā l'abcès.

بارت *bārat*, het westen; l'occident. *Bārat lūt*, noord-west; nord-ouest. *Bārat dāja*, zuid-west; sud-ouest. *Aṅgien bārat*, een westen-wind; un vent d'ouest. *Tānah pesisier bārat*, de landstreek aan de westkust; la région de la côte occidentale.

بارس *bāries*, gelid van krijgslieden, gelederen en rijen, eene reeks, eene lijn, de Arabische klinker-teekens boven of onder de letters, (zie de spraakkunst); rangée de gens de guerre, rang et file, suite rangée, ligne, les signes vocaux que les Arabes placent au-dessus et au-dessous des lettres, (voyez la grammaire). *Baries me-lintang*, een gelid (krijgslieden); une rangée (de soldats). *Bāries bēdjor*, eene kolom; une colonne. *Ber-bāries*, in gelederen stellen, rigten, in de wapenen oefenen, doen paraderen; former les rangs, aligner, faire faire l'exercice, la parade. *Bāries seblāh*, schouderen; porter les armes. *Ber-diri bāries timbāel bāliek serta ber-bānji tambār*, de wacht doen uitkomen met gepresenteerd geweer en onder het slaan der trom;

faire sortir la garde en présentant les armes et tambour battant. *Brī māri sērat bārang se-hāries*, zend eenen enkelen regel schrifts herwaarts; envoyez ici seulement une ligne d'écriture.

بارغ *bārang*, eenig, eenige, elk, iedereen, omstreeks; zelfs, wat ook, welk ook; quelque, quelques, chaque, chacun, environ, même, quiconque, quelconque. *Djikalaw ada bārang ka-sækār-an*, indien er eenige zwarigheid ware; s'il se présentait quelque difficulté. *Bārang kāli*, somtijds, misschien; quelquefois, peut-être. *Dan bārang se-bagi-nja*, en iets dergelijks; et autre chose semblable. *Bi-djaksāna pada bārang ilmō*, ervaren in alle wetenschappen; versé dans toutes les sciences. *Mānies bārang lakō-nja dan bārang per-katā-an-nja*, bevallig waren alle hare daden en woorden; tout ce qu'elle faisait et tout ce qu'elle disait avait de la grâce. *Bārang dēa rātēs*, omstreeks twee honderd; environ deux cents. *Bārang sedkiet*, slechts een weinig, hoe weinig ook; seulement un peu, quelque peu que ce soit. *Tiāda bōleh nanti lāgi bārang sa-hāri*, kon niet langer vertoeven, zelfs niet éenen dag; ne put s'arrêter plus longtemps, pas même un seul jour. *Bārang siāpa*, een iegelijk, wie ook; chacun, quiconque. *Bārang ka-māna*, werwaarts ook; vers quelque lieu que ce soit. *Bārang-bārang*, eigendommen, goederen, waren; propriétés, effets, articles de commerce.

بارغ *bārang*, tusschenwerpsel van wensch, ook eene aan deze taal eigene uitdrukking voor den overtreffenden trap van eene hoedanigheid; interjection de souhait, manière particulière d'exprimer le superlatif d'une qualité. *Bārang di sampei-kan allah*, God geve dat het geschiede, of volbragt worde; plût à Dieu que cela arrive, ou s'accomplisse. *Bārang di kakkal-kan ka-radjā-an-nja apū-lah kirānja*, moge zijne regering eeuwig duren, dat bidden wij; puisse son règne durer à perpétuité, tel

est notre souhait. *Bārang māṭēm ka-pada tæān-kæ*, moge dit aan Uwe Hoogheid bekend zijn! het behage Uwe Hoogheid te vernemen; puisse ceci parvenir aux oreilles de Votre Altesse! *Bækan bārang-bārang sakti-nja*, was niet zijne bovennatuurlijke magt boven alle verbeelding? son pouvoir surnaturel ne surpassait-il pas tout ce qu'on peut imaginer? *Ter-lālœ amat sakāli elōk dan madjellies roepā-nja bækan barang-bārang*, was niet hare gedaante in den hoogsten graad schoon en bekoorlijk? sa figure n'était-elle pas belle et gracieuse au suprême degré?

بارغ vel بارغ *bārieng*, zich nederleggen, rusten; se coucher, se reposer. *Ber-bārieng-lah ia di-bāwah pōhn kājæ*, hij legde zich onder eenen grooten boom neder; il se coucha au pied d'un grand arbre. *Sambiel ber-bārieng sīrih di mākan*, hij gebruikte, al rustende, zijn betel; il prenait du betel en se reposant. *Di-dālam koebær di bārieng-kan-nja*, zij legden hem in het graf; ils le mirent dans le tombeau. *Kapalā-nja di bārieng-kan di-ātas bantāl*, legde zijn hoofd op een kussen; se coucha la tête sur un coussin.

بارغ *bārong* & باروغ *barōng*, hut (zoo als dezelfde in de rijstvelden op hooge palen gesteld worden), stal, kraam, loods; cabane (telle qu'on en construit dans les rizières sur des poteaux élevés), étal, échoppe, loge. *Pāsar bārong-bārong*, een bazar van kramen, kleine winkels; basar composé de petites boutiques.

بارغکالی *bārang-kālī* (Vid. بارغ *bārang*.), nu en dan, misschien; quelquefois, peut-être.

بارو *bāræ*, *hibiscus tiliaceus* L., een boom, welks bast gebruikt wordt tot het maken van garen, voor werk, en tot andere einden; arbre dont l'écorce sert à faire du fil; de l'étaupe, et à d'autres usages. *Bāræ tjina*, artemisia, L. *Bāræ lāūt*, *hibiscus populeus*, L. بارو *bāræ-bāræ*, eene soort van vogel; espèce d'oiseau.

باروس *bāræs*, voorname handelplaats op de westkust van Sumatra: naar deze plaats wordt de naam van *kāpær bāræs* gegeven aan eene kostelijke soort van kamfer, voortkomende uit eenen zeer grooten boom, geheel onderscheiden van die soort van laurierboom, welke de Japansche kamfer oplevert; place très-commerçante sur la côte occidentale de Sumatra: elle donne son nom au *kāpōūr bārōūs*, espèce de camphre très-estimé qui provient d'un grand arbre, entièrement différent de l'espèce de laurier qui produit le camphre du Japon.

بارو *bārah* (Vid. بور *bæro*.), jagen, het wild vervolgen; chasser, aller à la chasse.

بارو *bārah* (Vid. بار *bāra*.), eene ontsteking; une inflammation.

بارو *bārot*, omgorden, ombinden; ceindre, entourer. *Kāin bārot*, windsel, gordel; bandage, ceinture.

بارغ *bārīeng* (Vid. بارغ *bārieng*.), nederleggen; mettre bas, poser à terre.

باسو *bāsah*, nat, vochtig; mouillé, humide. *Pe-kāin bāsah*, natte kleederen; des habits mouillés. *Habies-lah bāsah dan ka-diŋgīen-an*, door en door nat en koud; tout à fait mouillé et froid. *Ber-saltēn kāin basāh-an tæron-lah mandī*, deed een badkleed aan, en ging naar beneden om zich te baden; prit un vêtement de bain et descendit pour se baigner.

باسو & باسو *bāsah*, wasschen; laver. *Mem-bāsah tāŋgan*, de handen wasschen; laver les mains. *Mem-bāsah pe-kāin-nja*, hunne kleederen wasschen; laver leurs vêtements. *Mem-bāsah ikan*, visch wasschen of reinigen; laver ou nettoyer du poisson. *Tæan pætri itæ-pæn bāŋgoen lālo bāsah māka dan ber-kæmæc-kæmæc*, de Prinses stond op, waschte haar aangezigt en spoelde haren mond; la Princesse se leva, ensuite elle se lava le visage et se rinça la bouche. *Bāsah-kan-*

-*lah diri kāmoe*, wasch u zelf; lavez-vous vous-même. *Tampat* *ثامسات* *pemāsoh*, wasch-plaats; lavoir, lieu destiné à laver. *Mem-bāwah ājer* *ثامباس* *pem-bāsoh mēka*, bragt water om het aangezigt te wasschen; apporta de l'eau pour se laver le visage.

باسي *bāsī*, muf, beschimmeld, schimmel, moer, droessem; moisi, moisissure, lie. *Nāssī jang bāsī*, muffe gekookte rijst; du riz cuit moisi. *Bāsī makān-an itoe*, deze spijzen zijn muf; ces vivres sont moisis. *Pētjat-pētāt bāsī*, zoo bleek als schimmel; pâle comme de la moisissure.

باطن *bātin* AR., inwendig, verborgen, geheimzinnig; intérieur, caché, occulte.

باغت vel *باغت* *bāngat*, spoedig, snel, terstond; soudain, rapide, immédiat. *Bāngat-bāngat*, dadelijk, met spoed, oogenblikkelijk; soudainement, vite, à l'instant. *Sopāja bāngat-bāngat kita ber-djālan kārana hari-pān hampier-lah siang*, laat ons haast maken, want de dag zal ras aanbreken; hâtons-nous d'avancer, car le jour va bientôt paraître. *Ber-bāngat*, haasten; presser.

باغل *bāngal*, subsurdus, eenigermate doof, hard van gehoor; sourd jusqu'à certain point, qui n'entend qu'avec peine.

باغن *bāngoen* & *باغن* *bāngēn*, ontwaken, opstaan, zich oprigten: dit woord beteekent ook het geld, dat men, bij wijze van schadeloosstelling, betaalt aan de bloedverwanten van iemand die gedood is; se réveiller, se lever du lit, ou du lieu où l'on était assis: ce mot signifie aussi une somme d'argent qu'on paye, à titre d'indemnité, aux parens d'une personne qu'on a tué. *Bāngoen deri tidor*, uit den slaap ontwaken; s'éveiller, cesser de dormir. *Bāngēn-lah deri pada tampat tidor*, uit het bed opstaan; se lever du lit. *Bāngoen deri māti*, van den dood opstaan; ressusciter, revenir de la mort à la vie. *Lālo bāngoen dādaek*,

beurde zich toen op en zette zich overeind; il se souleva et se mit sur son séant. *Lālo di bāngoen-kan-nja akan laksamāna maka ija-pān djāga deri-pada tidor-nja*, toen rigtte hij *Laksamāna* op, die uit zijnen slaap ontwaakte; alors il souleva *Laksamāna*, qui se réveilla de son sommeil. *Hækcem-nja mem-bājer bāngoen perampāan itoe lima pēloh réal*, hij werd veroordeeld om vijfzig realen als schadeloosstelling voor (den moord van) de vrouw te betalen; il fut condamné à payer cinquante piastres, en compensation (du meurtre) de cette femme. *Bāngoen-nja*, het gevolg, de uitkomst; l'issue, le résultat. *Mati-lah kita di teñgah laut bāngoen-nia*, het gevolg daarvan zal zijn dat wij op zee zullen vergaan; le résultat en sera que nous périrons sur mer. *باغن* *bāngoen-bāngēn-an*, hoogten, torentjes, schietschansen; lieux élevés, tourelles, ouvrages de fortification. *Dædæk-lah ia di-ātas bāngoen-bāngēn-an kotā-nja*, hij zat op een der torentjes van zijn kasteel (om ver weg te zien); il se tenait sur une des tourelles de son château (pour voir de loin). *Habies-lah reboh sātæ penjærē bāngoen-bāngēn-an*, een hoek van de batterijen was reeds geheel vernield; déjà un angle du rempart était détruit.

باغو *bāngō*, zeker vogel, behoorende tot het geslacht der rijgers of ooijevaars, en waarvan twee soorten zijn, de *bāngō* bezáar en de *bāngō wēlar*; oiseau du genre de la cigogne ou du héron: on en distingue deux espèces, le *bāngō besár* et le *bāngō wēlar*. *Añgsa dan bāngō*, de gans en deze soort van vogel; l'oie et cette espèce d'oiseau. *Lēher bāngō itoe ter-lālo pandjang seperti rēpa wēlar*, de hals van den *bāngō* is zeer lang, en gelijkt naar eene slang; le cou du *bāngō* est très-long, et ressemble à un serpent.

باغيس *bāngiēs* (Vid. *بيغيس* *biēngis.*), gramstorig, ontevreden; fâché, mécontent.

بائ *bāpa* (Vid. باء *pā.*), vader; père. *Bāpa kīta*, onze vader; notre père. *Tiāda kāmī ber-iboe bāpa*, wij hebben vader noch moeder; nous n'avons ni père ni mère. *Bāpa dan indong*, vader en moeder; père et mère. *Djika pāpa* باء *bapā-nja*, indien zijn vader arm is; si son père est pauvre. *Weh anak-koe njāwa bāpa dan bōah hāti bāpa*, helaas! mijn kind, (gij die zijt) het leven, de hartvrucht van uwen vader! hélas! mon enfant, (toi qui es) la vie de ton père, le fruit de son coeur! *Sœdāra bāpa*, 's vaders broeder of zuster; frère ou soeur du père.

بائي *bākī* AR., voortdurend, het overschot, overblijfsel, de balans, het saldo; permanent, reste, résidu, balance ou solde. *Bākī arga sœtra itoe se-rātœs réal*, het overschot van het bedrag der zijde is honderd realen; le reste du montant de la soie s'élève à cent piastres. *Daftar bākī œtang*, eene lijst van de balans der schulden; un bordereau de l'état des dettes.

باكر *bākar*, verbranden, door het vuur verteren; brûler, consumer par le feu. *Itœ-pœn pergī-lah ia mem-bākar rœmah orang jang di-dālam nagri itœ*, vervolgens stak hij de huizen der inwoners van die stad in brand; ensuite il mit le feu aux maisons des habitans de cette ville. *Bātang kājœ semoa-nja ter-bākar-lah*, al de boomen waren verbrand; tous les arbres étaient consumés par le feu. *Kāpœor di bākar orang*, die menschen zijn bezig met kalk te branden; ces gens font cuire de la chaux. *Bœlœ kening-nja ter-bākar-lah*, hunne wenkbrauwen waren verbrand; ils avaient les sourcils brûlés. *Māti di bākar*, tot den dood toe verbrand; brûlé à mort. *Lālo di bawā-nja majiet anak-nja ka-pada tampat akan di bākar*, hij begeleidde toen het lijk van zijnen zoon tot naar de plaats waar het moest verbrand worden; il accompagna le corps de son fils jusqu'à l'endroit où il devait être brûlé.

باكس vel بکس *bākas*, vat, tobbe, doos; vaisseau, cuve, boîte. *Bākas dāwat*, inktkoker; encrier. *Bākas sīrih*, beteldoos; boîte à mettre du betel.

باكج *bākong*, crinum asiaticum, L., eene bloem van het geslacht der leliën; fleur du genre des lis. *Bākong ājer*, eene soort van waterlelie; espèce de lis aquatique.

باكل *bākœl* (Vid. باكل *bākœl.*), mand; panier, corbeille.

باگت *bāgi* (Vid. باگت *bahāgi.*), verdeelen; diviser,

باگو *bāgoe*, gnetum gnemon, L., een boom waarvan de bast gebruikt wordt om garen te maken; arbre dont l'écorce sert à faire du fil.

باگوس vel باگوس *bāgoes* JAV., aardig, fraai, aangenaam; joli, gentil, agréable. *Anak dāra jang bāgoes roepā-nja*, een aardig meisje, eene bevallige jonge meid; une jolie fille, personne jeune et aimable. *Kāin bāgoes*, fraaije stoffe; une jolie étoffe. *Denġan per-lāhan per-lāhan adoġ iā bagœs-lah tœan*, o! zacht, mooi zoo, allerlieftst; ah! doucement, joliment, délicieux.

باگي *bāgei* HIND., geslacht, soort, klasse, afdeeling, wijze; genre, espèce, variété, classe, section, mode. *Permāta sambīlan bāgei*, negen soorten van edele gesteenten; neuf sortes de pierres précieuses. *Baġœwa rādja dariœs mābok ia denġan tēma bāgei mābok pertāma mābok mœda ka-dœa mābok ka-radjā-an ka-tiga mābok hawa nafsœ ka-ampat mābok sœka-tjita ka-tēma mābok minœm-an*, Koning Darius nu was van vijfderlei dronkenschap bevangen: hem maakte vooreerst zijne jeugd, ten tweede zijne koninklijke waardigheid, ten derde de begeerlijkheid, ten vierde de wellust, en ten vijfde de wijn dronken; or le Roi Darius éprouvait cinq sortes d'ivresse, ivresse de l'âge, ivresse de la royauté, ivresse des passions, ivresse des plaisirs, enfin

l'ivresse causée par le vin. *Bāb se-bāgei lāgi*, een hoofdstuk meer; un chapitre, une section de plus. *Se-bāgei pōla*, overigens; au reste. *bagei-bāgei* بكيباكي, verscheidenheid, verschillend, verstrooid; variété, divers, épars. *Ber-bagei-bāgei warnā-nja*, zij waren van verscheidene kleuren; ils étaient de diverses couleurs. *bahagī-an bāgei* باهگين باگي, de verdeeling eener klasse; la division d'une classe. *Bāngga jang pel-bāgei roepā-nja*, bloemen van onderscheidene gedaanten en kleuren; des fleurs de différentes formes et de différentes couleurs. *Pel-bāgei ragam-nja*, er was verscheidenheid in zijnen zang; il y avait de la variété dans sa modulation.

bāla بال, volk, gemeen volk, onderdanen, de manschappen in een leger; le peuple, le menu peuple, les sujets, les simples soldats d'une armée. *Segāla bālah tānah itoe*, al het volk van dat land; tous les habitans de ce pays. *Djika anak mantri mem-bānoh anak bāla*, indien de zoon van eenen staatsminister den zoon van eenen gemeenen onderdaan om het leven brengt; si le fils d'un ministre d'état tue le fils d'un homme du peuple. *Di iring-tan aūleh segāla bala-tantarā-nja*, hij werd door zijn geheele leger gevolgd; il était suivi de toute son armée. *Menjāroh berhenti rajat-nja bala-tantarā-nja*, gelastte zijne onderdanen, die zijn leger uitmaakten, stil te houden; ordonna à ses sujets, qui composaient son armée, de faire halte.

bi' l' hek بالحق AR., in waarheid, zekerlijk, regt; en vérité, certainement, tout juste.

bāloer بالر, straf, tuchtiging; châtement. *Djika ter-pākol bāloer sedikiet*, indien men hem eene kleine tuchtiging deed ondergaan; si on lui infligeait un léger châtement.

bālas بالس, terug geven, vergelden, vergoeden, beloonen, wreken, vergoeding, vergelding, teruggave; rendre, récompenser, venger, compensation, retour, restitution. *Bālas sērat*,

eenen brief beantwoorden; répondre à une lettre. *Bālas bitjāra*, weder antwoorden; répliquer. *Mem-bālas pantoen*, in antwoord op een lied, een ander lied zingen; répondre à un couplet par un autre couplet. *Mem-bālas mariam*, begroetingen met het kanon beantwoorden; répondre à un salut d'artillerie. *Apa-kah bālas-nja*, wat zal zijne belooning zijn? quelle doit être sa récompense? *Di sorga nanti akan bālas-nja*, zijne vergelding zal in den hemel zijn; sa rémunération sera dans le ciel. *Pem-bālas-an*, wederverging, wederwraak, boeting; rétribution, représailles, satisfaction, expiation.

bāligh & *akal-bāligh* بالغ عقل AR., volwassen, huwbaar, tot jaren van bescheidenheid gekomen; adulte, pubère, nubile, parvenu à l'âge de discrétion. *Rādja māda bāligh ter-lālo bāik roepā-nja*, een vermoedelijke troonopvolger, volwassen en van een zeer bevallig voorkomen; un héritier présomptif, adulte et d'un extérieur très-prévenant. *Anak-koe telah bāligh*, mijn kind is tot de jaren van onderscheiding gekomen; mon enfant est parvenu à l'âge de discrétion. *K' anak-anak jang belōm bāligh*, kinderen die nog niet volwassen zijn; des enfans qui n'ont pas atteint l'âge de puberté. *Segala akal-bāligh laki-laki dan perampōan*, alle volwassene mans- en vrouwspersonen; tous les adultes de l'un et de l'autre sexe.

bāliek بالحق, keeren, omdraaijen, omkeeren, terugkeeren, verkeeren, achter over, aan gene zijde; tourner, retourner, intervertir, derrière, par delà, de l'autre côté. *Bāliek kombāli*, wederkeeren; retourner sur ses pas. *Bāliek belāh*, het onderste boven keeren; renverser, mettre sens dessus dessous. *Ber-bāliek-lah ia ka-nagri-nja*, hij keerde naar zijn land terug; il retourna dans son pays. *Di bāliek pintā*, achter de deur; derrière la porte. *Kā-bāliek gānong*, naar gene zijde der bergen; delà les monts. *Orang bāli-bākiek*, menschen

van de landstreken aan gene zijde der heuvelen; habitans des districts au-delà des hauteurs. *Bāliek s̄ana*, aan de andere zijde, van daar; d'un autre côté, de là. بالكرن *bāliek-nja*, het omgekeerde (van eene voorstelling); l'inverse (d'une proposition).

بلله *biellahi* AR. (Vid. الله *allah.*), in den name Gods! au nom de Dieu!

بالم *bālam* vel بالم *balom*, eene soort van duif, onderscheiden van de *pœnei* of groene duif, ook eene soort van timmerhout; espèce de pigeon, différente du *pounei* ou pigeon vert, espèce de bois à bâtir.

بالو *bālō*, man die eene vrouw, of vrouw die haren man verloren heeft; veuf ou veuve. *Bālō laki-laki*, een weduenaar; un veuf. *Perampœan bālō*, eene weduwe; une veuve. *Bālōes dan bālō*, heroofd. van kinderen en echtgenoot; privée de ses enfans et de son époux.

بالوت *bālōt* & بالوت *balōt*, aal; anguille.

بالونغ *bālōng*, eene hanenkam; la crête d'un coq.

بالي *bālī*, een eiland, ter oosten van Java gelegen, en waarvan de inwoners nog in vele opzigten de Hindoesche zeden en gewoonten volgen; île située à l'est de Java, dont les habitans ont conservé en grande partie les moeurs et les coutumes des Hindous. *Kāin bālī*, eene soort van gestreepte katoen, welke men veronderstelt aldaar vervaardigd te zijn; toile de coton rayée, qu'on suppose fabriquée en cet endroit.

بالي *bālei*, een openbaar gebouw, het stadhuis (alwaar regt gedaan, feesten gegeven, en vreemdelingen ontvangen en gehuisvest worden): een gebouw om bij voorkomende gelegenheden te gebruiken, en niet tot een eigenlijk woonhuis ingerigt, een zomerhuis, eene kraam, stal, bank of tafel (om aan te zitten, om visch schoon te maken, enz.); édifice public, hôtel de ville (où l'on rend la justice, où l'on donne

des fêtes, où l'on reçoit et loge les étrangers): bâtiment approprié pour s'y assembler en certaines occasions, et non régulièrement habité, pavillon d'été, étal, banc ou table (pour s'asseoir à l'entour, pour nettoyer du poisson, etc.) *Langkap-lah nagri itœ denġan kōtta pariet-nja dan bālei-nja*, die stad was voorzien van een kasteel met wallen omgeven en van een stadhuis; il y avait dans cette ville une citadelle et un hôtel de ville. *Di bawā-nja nāik ka bālei pœālām jang ter-lālo perm̄ roepā-nja*, bragt hem naar een marmeren gebouw van de overheerlijkste gedaante; le conduisit vers un édifice de marbre du plus bel aspect. *Irī bālei*, het koninklijk gebouw; la demeure royale. *Lālo ka bālei mangkobēmi*, begaf zich naar het gebouw van den rijksbestuurder; se rendit au palais du visir. *Di tengah bālei*, in het midden der vergadering; au milieu de l'assemblée. *Doedēk-lah ia di-ātas bālei di kadeh itœ*, hij zat op eene bank in de kraam; il était assis sur un banc dans la boutique. *Bālei kombang*, zomerhuisje over het water; pavillon d'été ou maison de plaisance sur l'eau.

باليرا *balēra* (Vid. تورق *tōrak.*), weversspoel; navette de tisseran.

باليرونغ *bālei-rōang* (Vid. باليرونغ *balērong.*), de plaats van een paleis; la cour d'un palais.

بالينغ *bālieng-bālieng*, weerhaan, windwijzer; girouette.

بالينو *balijœ* (Vid. كاسيم *kasim.*), gesneden, gelubd, een gesneden; châtré, eunuque. *Ajam balijœ*, een kapoen; un chapon.

بانات *bānāat* AR., wollen stoffe; étoffe de laine.

باني *beni* vel *bonnī* (Vid. بنه *benih.*), zaad; semence, graine.

بانير *bāniēr*, uitspruitsels van het hout digt aan de wortels van eenen grooten boom; rejetons que pousse un grand arbre près de sa racine.

بانيغ *bānieng*, kleine soort van land-schildpad; petite espèce de tortue de terre.

بانيول *banijōel*, zeker vogel; nom d'une espèce d'oiseau.

بار *bāu*, reuk, lucht, geur; odeur, parfum, saveur. *Harōm nian bāu bāngga itoe*, de geur van die bloem is inderdaad zeer aangenaam; le parfum de cette fleur est réellement délicieux. *Bāu bāsoek*, een stinkende reuk; une odeur fétide. *Ber-ōbah bau-nja*, de reuk daarvan is veranderd; l'odeur en est changée. *Men-tjiēm bāu mānoesia*, menschenlucht ruiken; flairer l'approche de l'homme. باربون *bāu-bau'n jang harōm*, reukwerk van eene liefelijke geur; des parfums odoriférans. *Sa-bau'n*, van eenen reuk, gewoon aan of verzoend met elkander; d'un même odorat, accoutumés l'un à l'autre ou réconciliés l'un avec l'autre. *Belōm ada se-bau'n karbau itoe*, die buffels mogen elkander niet ruiken, zijn nog niet aan elkander gewoon; ces buffles ne sont pas encore accoutumés l'un à l'autre. *Ada se-bau'n k' ini orang dāa itoe*, deze twee menschen kunnen elkander nu weder verdragen; les humeurs de ces deux personnes compatissent de nouveau.

بار *bāwa*, brengen, halen, dragen, voeren, henenleiden, wegbrengen, medenemen; porter, apporter, quérir, emmener, emporter, prendre avec soi. *Bāwa ājer*, breng water; apportez de l'eau. *Bāwa saksi*, breng een' getuige; amenez un témoin. *Kombali-lah ia serta mem-bāwa kapāla orang itoe*, hij keerde terug en bragt het hoofd van dien man mede; il retourna sur ses pas et apporta la tête de cet homme. *Mem-bāwa dāa tiga pāloh orang akan temān-teman*, twintig of dertig menschen tot medgezellen medenemen; se faire accompagner par vingt ou trente personnes. *Apa khabar anak-koe bāwa*, wat nieuws brengt mijn kind? quelle nouvelle apportes-tu, mon enfant? *Lari-lah ia mem-bāwa diri-nja*

serta deŋgan istri-nja, zij vlugten om zich te bergen en namen hunne vrouwen mede; ils prirent la fuite pour échapper et emmenèrent leurs femmes.

باروت *bāwat*, hellen, overhellen, neêrhangen, overhangen, buigen; incliner, pencher, être suspendu, plier, courber. *Bāwat deri-ātas*, nederhangen; pendre, descendre. *Tāli bawāt-an*, de brassen (touwen, die aan de uiteinden der raas zijn vast gemaakt); les bras (cordages attachés aux extrémités des vergues).

بار *bāwar*, zekere soort van visch; espèce de poisson.

بار *bāwær*, vermengen, verwarren; mêler, mélanger. *Djāngan mem-bawær-kan kāin dāa rēpa itoe*, vermeng die twee soorten van stoffen niet; n'entremélez pas ces deux sortes d'étoffes. *Diā sœdah ber-bāwær deŋgan sānak-nja*, hij is tot de zijnen terug gekeerd; il est retourné au sein de sa famille. *Tjampœr bāwær*, verward, onregelmatig vermengd, niet zamen passend; confus, mêlé sans ordre, incohérent. *Per-katā-an tjampœr-bāwær*, verward, onregelmatig gesprek; discours confus, conversation sans suite. *Tjampœr-bāwær bangke mānoesia dan binātang*, de geraamten van menschen en beesten lagen onder elkander; les squelettes d'hommes et d'animaux étaient confusément entassés.

بارغ *bāuwang*, cepa, ajuin; oignon. *Bāuwang pētih allium*, knoflook; ail. *Bāuwang mērah* vel *bāuwang ābang*, de roode of gewone uije; l'oignon rouge ou commun.

بار *bāwah*, onder, beneden; sous, dessous, en bas. *Di-bāwah*, onder; sous. *Deri-bāwah*, van onder, van beneden af; de dessous, d'en bas. *Bāwa ka-bāwah*, breng naar beneden; portez en bas. *Di bāwah aŋgien*, aan lij, onder de wind; sous le vent. *Bahoewa dājang sœdah mem-bāwa bakas menjimpan bāu-bau'n di-bāwah selendang-nja*

jang gantong deri bāuh-nja, de dienstmaagd heeft de doos met reukwerken medegebragt, onder den sluifer, welke van hare schouders afhing, (een verdicht voorbeeld van verscheidene woorden, die in klank en spelling veel overeenkomst met elkander hebben); la servante a apporté la boîte aux parfums, sous l'écharpe qu'elle avait autour des épaules, (exemple factice de plusieurs mots qui s'écrivent et se prononcent à peu près de la même manière).

با *bāuh* vel باهو *bāhō* HIND., de schouder; l'épaule. *Sing-sing tāngan bādjoē ka-ātas bāuh*, strook de mouw van het kleed over den schouder; retroussiez la manche de l'habit par-dessus l'épaule. *Antāra dāa bāuh*, tusschen de twee schouders; entre les deux épaules. *Ter-djālang atas bāuh-nja*, schrijdelings over zijnen schouder; à califourchon sur son épaule.

بايت *bājat*, rijst zaaijen om in vochtigen grond te verplanten; semer du riz, pour le transplanter dans un sol humide. *Māsiem mem-bājat*, de zaai-tijd; semailles, le tems de semer. *Pem-bājat benih*, zaai-akker; champ à semer.

باير *bājer*, betalen; payer. *Mem-bājer ātang*, eene schuld betalen; payer une dette. *Mem-bājer belandja-nja*, de kosten daarvan goed maken; en payer les frais. *Bājer tāneh*, ten volle betalen; acquitter en entier. *Bājer-an*, betalingen, termijnen van betaling; payemens, termes de payement. *Pem-bājer*, betaling, wijze van betaling; payement, mode de payement. *Akan pem-bājer argu lāda itōe*, wat aangaat de betaling van den prijs der peper; quant au payement du prix du poivre.

بايخ *bājang*, schaduw, schim, schijn, geest, spook, de naam van zekeren visch, ook van eene plaats op de westkust van Sumatra gelegen; ombre, apparence, esprit, spectre, revenant, nom d'un poisson, et aussi d'un endroit situé sur la côte occidentale de Sumatra. *Bājang māti*, de schaduw van den dood; l'ombre de

la mort. *Sāma sipat bājang-bājang deŋgan atsal-nja*, de lengte van de schaduw was gelijk aan die van het voorwerp, hetwelk dezelfde veroorzaakte; l'ombre égalait en longueur l'objet qui la projetait. *Jang di per-bājang di-ātas kapāla patek-nja*, die eene schaduw werpt over de hoofden zijner slaven; qui répand une ombre sur la tête de ses esclaves. *Tiāda ia ka-tāhat-an njāta lāgi hānja se-perti bājang-bājang djāga adā-nja*, men kon hem niet langer duidelijk onderscheiden, maar hij was even als eene schaduw; on ne pouvait plus l'apercevoir distinctement, il ne paraissait plus que comme une ombre.

بايق vel بايك *bāik*, goed, wel, gunstig, het zij; bon, bien, favorable, propice, soit (l'un, soit l'autre). *Lakā-an jang bāik*, goed gedrag; bonne conduite. *Bāik roepā-nja*, van een goed voorkomen; d'un extérieur avantageux. *Bāik-lah*, het is wel! bien! voilà qui est bien. *He oelōebālang-kōe bāik-lah kita māti di-dālam kōta kita īni deŋgan nāma jang bāik deri pada kita hūdōep menanggong per-tjintā-an*, o mijne krijgsmakkers! het is voor ons beter in deze onze vesting, met eenen goeden naam, te sterven, dan een leven te leiden vol wroeging; ô mes compagnons d'armes! il vaut mieux pour nous mourir dans ce fort en laissant une bonne réputation, que d'endurer une vie pleine de remords. *Rādja djāa jang bāik meng-ambel dia*, de Koning alleen is haar bezit waardig; le Monarque seul est digne de la posséder. *Jang bāik se-kāli*, de beste; le meilleur. *Ter-bāik*, idem. *Bāik kapal iŋgries bāik wolenda*, het zij een Engelsch of een Hollandsch schip; que le navire soit Anglais ou Hollandais.

بايكى *bāik-i* & بيكي *bēki*, verbeteren, herstellen, hernieuwen, verlevendigen, schikken, daarstellen, bouwen; raccommoder, réparer, renouveller, restaurer, rétablir, ranimer, ajuster, faire, construire. *Māna kōta jang tiāda bāik bāik-i awleh-mōe*, waar de vesting-

werken niet in eenen goeden staat zijn, zult gij dezelve herstellen; là où les fortifications ne sont pas en bon état, réparez-les. *Mem-baik-ī djālan*, eenen weg herstellen; réparer un chemin. *Mem-baik-ī nagri*, een land weder in orde brengen; rétablir un pays. *Di per-baik-ī-nja bārang jang tiāda baik*, hij bragt te regt al wat niet wel was; il rectifia tout ce qui était mal. *Ber-baik-ī hāti jang sākiet denġan tjeritera*, den wankelenden geest door (onderhoudende) verhalen opbeuren, verlevendigen; ranimer l'esprit par des contes (amusans). *Mem-baik-ī s'orang denġan s'orang*, een verschil tusschen twee personen bijleggen; ajuster un différent entre une personne et une autre. *Tampat baik-ī kapal parāng*, werf tot het bouwen van oorlogschepen; lieu, chantier pour la construction des bâtimens de guerre. *Hamba-lah jang menjāroh ber-baik-ī mesdjied dan balei-balei*, ik ben het, dié bevel gegeven heb tot het bouwen van moskeën en karavanseras; c'est moi qui ai ordonné de construire des mosquées et des caravanseras. *Særoh بايك بيكي bēki baik-baik*, gelast dat men het behoorlijk herstelle; ordonne qu'on le répare comme il faut.

bājam, *بايم* *bājam*, *amaranthus oleraceus*, L., de naam van een moeskruid, ook *sājoo* *bājam* genoemd, (bij Rumphius staat *bajang*, doch verkeerdelijk); plante potagère, aussi nommée *saiōr bāiam*, (*bajang*, dans l'ouvrage de Rumphius, est une faute d'orthographe).

bājan, *باين* *bājan*, eene soort van vogel; nom d'une espèce d'oiseau.

bājā *بايو* *bājā* HIND., windvlaag; grain, coup de vent. *Vājā*, de godheid die, volgens de Hindoesche fabelleer, over de winden heerscht; la divinité qui préside aux vents, selon la mythologie des Hindous. *Pāpæt bājā ābies ter-banton*, als er eene windvlaag overkomt, liggen zij allen omver; s'il survient un coup de vent, ils vont tous sombrer. *Bājā māna garāṅgan*

tāan jang datang ber-pāpæt ini, ik bid u, mijn heer, welke (vlaag van) wind heeft u hier gevoerd? eh! monsieur, quel (bon) vent vous amène?

bājāng, *بايرغ* *bājāng*, eene soort van voorsnijmes, ook *prang* genaamd; espèce de couteau à trancher, qu'on nomme aussi *prang*.

bānjer, *باير* *bānjer*, bui van regen en wind; bourrasque accompagnée de pluie.

bānjak, *باينك* *bānjak*, veel, vele, talrijk, zeer; beaucoup, grande quantité, nombreux, grand nombre, très. *Bānjak sālāh-nja*, zijne misdaden zijn talrijk; ses crimes sont en grand nombre. *Dārah-pān bānjak-lah timpa ka-bāmi*, er viel veel bloed op den grond; il y eut beaucoup de sang répandu. *Rājat-nja-pān ter-lālo bānjak*, zijne onderdanen waren zeer talrijk; ses sujets étaient très-nombreux. *Brāpa bāniak*, hoe vele? combien, en quel nombre? *Bāniak amat*, te menigvuldig, te veel; trop, en trop grand nombre, en trop grande quantité. *Tādjaeh rīboe bānjak-nja*, hun getal was zeven duizend; ils étaient au nombre de sept mille. *Se-bānjak lāgi*, zoo veel meer; tant en sus. *Se-bānjak-bānjak*, de grootste hoeveelheid, het maximum; la plus grande quantité, le maximum. *Pada كباكي ka-banjak-an perampāan*, met de meeste vrouwen; avec la plupart des femmes.

babāran, *بابارن* *babāran*, eene soort van schulpvisch; espèce de poisson à coquille.

babal, *بابل* *babal*, onwetend, ongeletterd, traag of zwak van begrip, onplettend, gedachteloos, verstrooid van gedachten; ignorant, mal instruit, dur ou faible d'entendement, distrait, étourdi. *Sembah pātek ini sembah orang jang babal*, de raad van dezen uwen slaaf is de raad van een' onwetende; la présente proposition de votre serviteur est l'avis d'un homme peu instruit. *Ter-lālo sakāli babal angkau*, gij zijt al zeer onwetend, gij; tu es bien ignorant, toi.

Ka-pada bārang sālāh babal-nja hendak-lah tēan adjār-ī, tegen elke fout, die zij uit onwetendheid begaat, zult gij haar waarschuwen; vous l'avertirez à chaque faute qu'elle commettra par ignorance. *Djika deñgan lēpa atau babal ia akan ber-kata-kāta*, indien hij, uit onachtzaamheid of onkunde (gedurende het gebed) praatte; s'il lui arrivait, soit par oubli, soit par ignorance, de causer (pendant la prière).

بوغش *bœbœng-an* (Vid. *ثوبوغش p'œbœng-an.*), het dak van een huis, of liever het geraamte van het dak, het vlokje haar, dat men den kinderen boven op den kruin van het hoofd laat; toit, comble, couverture d'une maison, ou plutôt la charpente du toit, toupe de cheveux qu'on laisse croître sur le sommet de la tête d'un enfant. *Ter-lebeh œtamā ada kœbœr itœ rāta deri-pada seperti bœbœng-an*, het is veel beter wanneer een praalgraf plat ligt, dan wanneer het zich als een dak verheft; il vaut beaucoup mieux qu'un tombeau soit placé horizontalement, qu'élevé en forme de toit. *Me-lompat ka-ātas bœbœng-an astāna rādja*, sprong op het dak van het paleis des Konings; sauta sur le toit du palais du Roi.

بنار *batāra* (ab *avantara*) HIND., eene benaming van de Hindoesche godenleer ontleend en op verschillende goddelijke personadjen toegepast; dénomination empruntée de la doctrine des Hindous et qui s'applique à divers personnages de la mythologie. *Kalau-kalau batāra indra djœga īni tēron ka-dālam doenjā*, mogelijk zal het *Batāra Indra* zijn, die op de aarde nedergedaald is; peut-être est-ce *Batāra Indra*, qui est descendu sur la terre. *Kena scœmpah āuleh batāra gœrœ maka ia mendjādi kombang*, door een tooverwoord dat *Batāra-Gœrœ* over hem uitsprak, veranderde hij in eene bij; il fut métamorphosé en abeille, à la suite d'un maléfice prononcé par *Batāra-Gœrœ*. *Batāra dēwa garāng-an īni*, is het mogelijk dat dit *Batāra Dēwa* zij? est-

il possible que ce soit là *Batāra Dēwa*. *Kalau ada kasih-an batāra kisna*, indien ik het welbehagen van *Batāra Kisna* mag verwerven; si je puis trouver grâce aux yeux de *Batāra Kisna*.

بتاف *betāpa* vel *bœtāpa*, waarom, hoe, op welke wijze, door welk middel?, als, gelijk; pourquoi, comment, de quelle manière, par quel moyen? comme, de même que. *Betāpa maka tēan se-lākœ īni*, hoe komt het dat gij u in dien staat bevindt? d'où vient que vous vous trouvez en cet état? *Batapā-nja djœga akan hal ōrang itœ*, wat zal er van dien man worden? que deviendra cet homme? *Betāpa bitjāra-mœ*, wat is uwe meening? quelle est votre opinion? *Maka dœdœk ia betāpa di ka-hendak-ī-nja*, laat hem zitten zoo als hij verkiest; qu'il s'asseye de la manière qu'il voudra. *Betāpa-pri-nja*, welke is de aard daarvan? quelle est la nature de cela? *Betāpa pri tēan hamba meng-atāu-ī nāma hamba*, door wat middel, mijn heer, is u mijn naam bekend geworden? par quel moyen, monsieur, êtes-vous instruit de mon nom? *Betāpa pāsier di pantei demikien-lah di tjœtjī-kan-nja*, zij maakten het zoo rein, zoo vlak (van hout-gewas) als het zand aan den oever der zee; ils le rendirent (en débarrassant le bois) aussi uni, aussi nu que le sable au bord de la mer.

بتاوي *batāwī* vel *batāwīa*, BATAVIA, hoofdplaats der Nederlandsche volkplantingen en bezittingen in Indië, gelegen op het eiland Java in het district van Jakatra: eertijds heette die plaats *Sunda-Kalāpa*, en van daar de naam van straat Sunda; capitale des établissemens que le royaume des Pays-Bas possède dans les Indes Orientales, sitnée en l'île de Java, dans le district de Jacatra: autrefois cette ville portait le nom de *Sunda-Kalāpa*, et de là est venu le nom de détroit de la Sonde.

بتس *beties*, been, het deel tusschen de knie en den voet; la jambe, depuis le genou jusqu'au

ped. *Mem-bāsah ka-dāa kaki-nja hiŋga betiss*, zijne voeten nat maken tot aan de beenen (tot de enkels toe); se mouiller les pieds jusqu'à la jambe (jusqu'à la cheville). *Djantong beties*, de kuit van het been; le gras de la jambe.

بتخ *betieng*, bank, rif, of plaat met diep water omgeven, in de zee of in eene rivier; banc, bas fond entouré d'une eau profonde, dans une rivière ou dans la mer.

بتل *betœl*, regt, waar, echt, wezenlijk, opregt, even, gelijk, naauwkeurig, naauwgezet; vrai, véritable, réel, franc, égal, exact, de niveau. *Orang malaiœ betœl*, een waar, echte Maleijer; un véritable Malai. *Mencendjoeck djalan jang betœl*, den regten, goeden weg wijzen; montrer le vrai chemin. *Kāta kakenda sāngat-lah betœl*, hetgene mijn vriend daar zegt, is wel waar; ce que vous dites là, mon ami, est très-vrai. *Djika tiāda kwāsa ia ber-diri betœl*, indien hij niet in staat is om regt over eind te staan; s'il n'est pas en état de se tenir debout. *Dātjieng jang betœl*, zuivere schalen; des balances justes. *Hitāng-an-nja betœl*, de rekening daarvan is juist; le compte en est exact. *Kita hendak برتولكن ber-betœl-kan dia tiāda djāa ia betœl*, wij hebben getracht het te vereffenen, maar het is nog niet gelijk; nous avons tâché de l'ajuster, mais il n'est pas encore droit. *Ber-betœl-an deŋgan moekā-nja*, vlak, regt in zijn aangezicht, of in de rigting van zijn aangezicht; droit à sa face, ou dans la direction de sa face. *بتولي betœl-i*, doelen, mikken; buter, viser, mirer. *Maka di-betœl-i-nja dāda lāwan-nja*, hij mikte naar de borst van zijne tegenpartij; il visa droit à la poitrine de son adversaire.

بتوه *betōah* vel برتوه *ber-tōah*, vrij van ongeluk, onkwetsbaar, onlijdbaar; exempt de malheur, invulnérable, impassible. *Prau betōah*, een vaartuig dat niet in het water te grond

kan gaan; navire qui ne saurait être submergé. *Bhagia dan sāngat betōah*, door de fortuin begunstigd, en zeer onlijdbaar; favorisé de la fortune, et doué d'un haut degré d'impassibilité.

بتد *betah*, die van eene ziekte pas herstelt, aan de beterhand zijnde, rust, tusschenpoos of ontheffing van pijn; relevé de maladie, convalescent, aise, relâche, intermission ou cessation de douleur. *Hamba sādah betah deri-pada sākiet hamba*, ik ben verlost van het euvel dat ik leed; je suis délivré du mal dont j'étais atteint.

بتين *betina*, dier van het vrouwelijk geslacht, wijfje; femelle. *Orang betina*, vrouw; femme. *Kāda betina*, merrie; jument. *Sapī betina*, koe; vache. *Hajam betina*, eene hen; poule. *Sāma ada ia djantan atau betina*, om het even of het een mannetje of een wijfje is; mâle ou femelle, n'importe.

بجقسان *bidjaksāna* (Vid. *بيجق bidjak*.) HIND., voorzigtig, bescheiden, verstandig, wijs, geleerd; prudent, discret, intelligent, sage, spirituel, instruit. *Ariep dan bidjaksāna*, wijs en voorzigtig; sage et circonspect. *Mantri jang bidjaksāna*, wijze raadsliden; de sages conseillers. *Pætri jang bidjaksāna*, eene bescheidene en deugdzaame Prinses; une Princesse discrète et vertueuse. *Bidjaksāna pada bārang ilmoe*, in alle wetenschappen ervaren; versé dans toutes les sciences.

بچار *bitjāra* HIND., rede, gesprek, raadpleging, raad, rekwest, zaak, meening, beraaming, plan, middel; discours, conférence, consultation, avis, conseil, requête, affaire, opinion, plan, expédient. *Bitjāra sia-sia*, ijdele gesprekken; de vains discours. *Djāngan pandjang bitjāra*, maak het niet lang; abrégez, ne soyez pas long. *Sādah pātœs bitjāra*, de beraadslaging is ten einde, de zaak is afgedaan; la discussion est terminée, l'affaire est finie. *Minta bitjāra*, om raad vragen; demander conseil. *Tālong deŋgan bitjāra*,

met raad bijstaan; aider de ses conseils. *Ilang bitjāra sāja*, mijne zaak is verloren; ma cause est perdue. *Tiāda-lah dālam bitjāra hamba lāgi*, het gaat mij niet meer aan, ik ben er niet meer in betrokken; ce n'est plus mon affaire, je n'y suis plus pour rien. *Pada bitjarā-nja*, volgens zijne meening; suivant son opinion. *Apā-kah bitjāra kita*, wat staat ons nu te doen? quel est pour nous le meilleur plan? quelle marche devons-nous suivre? *Sewatā-pān tiāda bitjāra sāja*, ik sta verlegen, ik weet niets meer te bedenken; je suis à bout, je ne sais plus quel parti prendre. *Māna bitjarā-mœ akan memānoh dia*, op welke wijze zijt gij voornemens hem om het leven te brengen? quel est votre plan pour le mettre à mort? *Ber-bitjāra*, spreken, redekavelen; discourir, converser. *Mem-bitjarā-kan*, raadplegen over, raad geven, zijn gevoelen over iets uitbrengen; consulter, délibérer au sujet de, conseiller, donner son avis sur quelque chose. *Bitjarā-kan kita pada djālan jang betoel*, geef ons raad omtrent den weg dien wij behooren te nemen; donnez-nous conseil sur le chemin que nous devons suivre. *Pe-bitjarā-an*, eene vergaderplaats, raadzaal; lieu pour délibérer, chambre du conseil.

بچان *batjān*, een eiland in de Oost-Indische zee; nom d'une île de l'Océan Oriental.

بچان *batjāna* (Vid. باجن *bādjan.*), watertobbe, regenbak; cuve à recevoir l'eau, citerne.

بدار *bidāra*, *Rhamnus jujuba*, L. *Me-mandī-kan segāla bādan-nja deŋgan ājer dan dāun bidāra*, het geheele (doode) ligchaam wasschen met water en de bladeren van dien boom; laver tout le corps (mort) avec de l'eau et les feuilles de cet arbre. *بدار بالغ bidāra bālang*, eene soort van schelpvisch; espèce de poisson à coquille.

بداري *bedāwi* AR., wat tot het landleven behoort, een boer, een bedocijn of bewoner der woestenijen van Arabië, een roover; cham-

pêtre, rustique, un paysan, un bedouin ou habitant des déserts de l'Arabie, un brigand. *Di lihāt-nja bedāwi lālo maka kāta penjāmœn ztœ*, hij zag eenen bedoerjn voorbijgaan, en daarop zeide die roover tot hem; il vit passer un bedouin, et là-dessus ce brigand lui dit.

بدعت *bedāt* AR., ketterij, scheuring, nieuwigheid; hérésie, schisme, innovation. *Orang bedāt*, een ketter, scheurmaker; un hérétique, un schismatique. *He kāmœ orang bedāt dat tiāda berbādi*, o gij vervoerde en dwaze menschen! ô gens égarés et dépourvus de sens!

بدق *badak* (Vid. فوثر *pāpær.*), een toebereidsel, waarvan men zich na het baden bedient om het vel zacht en welriekend te maken; cosmétique, dont on frotte le corps, après avoir pris le bain, pour rendre la peau douce et la parfumer. *Mem-bāwa badak dan lāngier-lāngier dan kūin akan per-sālīen*, verscheidene soorten van toebereidselen om het ligchaam te wrijven, en schoon linnen brengen; apporter diverses drogues pour se frotter le corps, et du linge blanc. *Tjœtjœr-lah ājer badak tiga kālī pada kapāla*, wasch drie malen uw hoofd met zulk een toebereidsel; lavez-vous trois fois la tête avec un cosmétique. *Di badak kamkama dan narawastœ*, smeerde zich met saffraan en lavendel; se frotta la peau avec une préparation de safran et d'aspic.

بدل *bediel* vel *بدیل bediēl*, schietgeweer; arme à feu. *Me-lapqs bediel*, een geweer afschieten; faire feu. *Tombak limbing bediel dan sumpiēt-an*, speren, lanssen, schietgeweren en blaasrottingen; des piques, des lances, des armes à feu et des sarbacanes à lancer des flèches. *Bediel sembājan*, geschut om te seinen; pièces de canon servant à donner des signaux. *Segala bediel besār di sœrōh-nja pūsang*, hij gaf bevel om al het grof geschut te lossen; il ordonna une décharge générale de l'artillerie. *Pelāero bediel*, een snaphaankogel; une balle

de fusil. ممدیل *memediel*, met grof geschut beschieten, er op losbranden; battre à coups de canon, faire feu sur.

بدن *badan* AR., het ligchaam, de persoon, de romp van het ligchaam; le corps, la personne, le tronc du corps. *Kārana tēan dan kakenda ini seperti njāwa deŋgan badan*, want gij, mijne geliefde, en ik, wij zijn als ziel en ligchaam; car, mon amie, toi et moi sommes unis comme l'ame et le corps. *Badan segala jang māti*, al de doode ligchamen; tous les corps morts. *Kenu penjākiet pada badan atau pada akal*, ziek van ligchaam of van geest worden; devenir malade de corps ou d'esprit. *Badan-koe tida ber-tahān-i*, mijn ligchaam kan het niet uitstaan; mon corps ne saurait l'endurer. *Badan bārcek ini*, dit rampzalige ligchaam (ellendig schepsel); ce misérable corps, (ce malheureux).

بدوان *bidawān*, zanger van beroep, toonkunstenaar, speelman, danser, danseres, ook een onkuisch vrouwspersoon; chanteur de profession, ménétier, joueur d'instrumens, danseur, danseuse, courtisane. *Maka segala bidawān jang bāik sēarā-nja itoe-pēn ber-njanj-lah akan iket-iket-an ter-lālo mardā boenj-nja*, en al de zangers, die goede stemmen hadden, zongen beurtelings, en het gezang was zeer welluidend; et tous les bons chanteurs chantèrent par couplets alternatifs, et le chant était tout à fait mélodieux. *Mahā indah-indah roepā-nja tūri bidawān itoe*, het was een overheerlijk gezigt die spelers te zien dansen; la danse de ces acteurs presentait un spectacle ravissant.

بدوند *badawanda*, hellebaardier, lijfwacht; hal-lebardier, garde du corps. *Abantāra dan badawanda*, herauten en lijfwachten; des hérauts et des gardes. *Idāng-an di angkat aūleh badawanda*, het eten werd doorlieden van de lijfwacht op tafel gebragt; ce furent les gardes qui servirent les mets.

بدي *bœdi* vel بدي *bœdi* HIND., wijsheid, verstand, bevattelijkheid, gezond verstand, geest, geestigheid; sagesse, pénétration, intelligence, bon sens. *Kārana hūlang bœdi men-djādi gila kātā nēri itoe*, die papegaai zegt: als wij het verstand verliezen, dan worden wij gek; en perdant l'esprit, dit le perroquet, on devient fou. *Anḡkau jang tiāda ber-bœdi*, gij die van verstand ontbloot zijt; toi qui es dénué d'intelligence. *Bœdi-bitjāra*, een wijze raad; un avis sage. *Akal bœdi*, wijsheid, verstand, scherpzinnigheid; sagesse, sagacité, finesse.

بديمان *bœdimān* HIND., wijs, verstandig, ervaren; sage, intelligent, expérimenté. *Bidjaksāna dan bœdimān*, voorzigtig en wijs; prudent et sage. *Segāla orang jang bœdimān*, al de wijze lieden; tous les gens sages. *Māliem bœdimān*, een ervaren stuurman; un pilote expérimenté.

بديادري *bidiādarī* HIND., eene hemelsche nimf, zekere hemelsche wezens der fabelleer, nage-noeg overeenkomende met de حوري *hūrī* van Mahomeds paradijs; nymphe céleste, personages mythologiques, correspondant assez aux حوري *hūrī* du paradis de Mahomet. *Seperti bidiādarī dālam kīāḡan roepā-nja*, haar voorkomen was dat eener nimf uit de hemelsche gewesten; elle avait l'air d'une nymphe (descendue) des régions célestes. *Di karœniā-i aūleh batāra gērē istri bidiādarī*, *Batāra Gērē* schonk hem eene nimf tot zijne gemalin; *Batāra Gērē* lui fit don d'une nymphe pour épouse. *Anak-anāk-an bidiādarī*, cherubs; des chérubins. *Bēḡa tepāk bidiādarī*, de schoone bloem van eene soort van epidendrum; la belle fleur d'une espèce d'epidendrum. (Vid. انڡرک *aḡgrek*.)

بديح *badih*, een scheldwoord, dat aan personen van beide geslachten gegeven wordt; terme de dénigrement, qui s'adresse aux personnes de l'un et de l'autre sexe. *Hei badih jang tjelāka*,

o gij kwaadspellende hond! chien de mauvais augure que tu es! *Hei badih ter-lālo nāu djābat*, o gij ongelukkige geest! ô mauvais génie!

بر *ber*, بل *bel*, voorzetsels of taaltekens, die, voor een werkwoord geplaatst zijnde, hetzelfde in den onzijdigen vorm doen voorkomen; particules qui, étant placées devant un verbe, le rendent verbe neutre. *براجر ber-ādjār* vel *بل اجر bel-ādjār*, leeren (zich oefenen); apprendre (s'instruire). *برحالن ber-djālan*, wandelen, se promener. Voor zelfstandige naamwoorden geplaatst zijnde, geven zij somtijds aan dezelve de beteekenis van werkwoorden; placées devant des noms substantifs, elles les transforment quelquefois en verbes: *بربوہ ber-bōah*, vrucht dragen; porter du fruit. *برچنت ber-tjintā*, bekommerd zijn; éprouver de l'inquiétude. Somtijds doen zij dezelve als bijvoegelijke naamwoorden of als deelwoorden voorkomen; quelquefois elles changent les substantifs en adjectifs ou participes: *بربول ber-bāloe*, gevederd; emplumé. *برسایف ber-sājap*, gevleugeld; ailé. *برعمر ber-ēmaer*, levend, oud; vivant, âgé. Ook verandert daardoor wel eens het zelfstandig naamwoord in een bijwoord; quelquefois encore, ces particules changent le nom substantif en adverbe: *براولغ ber-ālang-ālang*, bij herhaling, itérativement.

براس brās (Vid. *برس bras*), rijst; riz.

براش brāngan vel *berāngan*, eene soort van rottekruid of opremment, rood arsenicum; espèce d'arsenic ou orpin, arsenic rouge. *Barāngan pātih*, wit rottekruid; arsenic blanc. De naam eener vrucht, van gedaante als de kastanje, en groeiende aan eene soort van beukenboom; nom d'un fruit qui ressemble à la châtaigne, et qui croît sur un arbre de l'espèce du hêtre.

براف brāpa (Vid. *اث apa*), hoe menige, hoe veel, hoe? combien, en quel nombre, en quelle quantité, comment? *Brāpa orang jang ter-*

koempael, hoe veel personen zijn daar vergaderd? combien de personnes sont rassemblées? *Brāpa bilī-nja*, hoe veel kost het? combien coûte-t-il? *Brāpa pandjang*, hoe lang? de quelle longueur? *Brāpa kālī*, hoe dikwijls, hoe menig malen? combien de fois? *Brāpa lāma*, hoe lang geleden? depuis quand? *Be-brāpa lamā-nja*, eenigen tijd, een zeker tijdsverloop; quelque tems, certain espace de tems.

براندہ bārindah, PORT. varanda, balcon of open galerij aan een huis; balcon ou galerie découverte à une maison.

برانق ber-ānak (Vid. *انق anak*), voortbrengen, teelen, van een kind bevallen, de vader van een kind zijn; produire, engendrer, accoucher, être le père d'un enfant. *Hānja-lah tēan bēkan akœ ber-ānak lāgi*, behalve u, heb ik geen ander kind voortgebracht; hormis vous, je n'ai pas mis d'autre enfant au monde. *Dan soeltān solīmān itœ ber-ānak rādja mēda*, en deze Sultan *Solīmān* werd de vader van *Rādja Mēda*; et ce Sultan *Solīmān* fut le père de *Rādja Mēda*.

برانی barāni, durven, die durft, dapper, moedig, ondernemend, moed, ondernemende geest; oser, qui ose, brave, courageux, entreprenant, courage, audace. *Barāni ia men-djāwab*, hij durfde weder antwoorden; il osa répliquer. *Ja barāni menaik-ī malegei tēan pœtri*, hij durfde tot de vertrekken der Prinsessen op te komen; il osa monter aux appartemens des Princesses. *Per-boāat-an barāni*, eene stonde daad; une action hardie. *Ter-lālo barāni deri pada segala rādja-rādja djin*, bij uitstek dapper boven al de andere Vorsten der geniën; éminemment brave entre les autres Princes des génies. *Barāni lāgi per-kāsa*, ondernemend en dapper; entreprenant et valeureux. *Hendak-lah ia men-œndjæk-kan ka-barāni-an-nja-kah ini*, is het noodig dat hij zulk een blijk van zijne dapperheid geve? a-t-il besoin de donner cette preuve de son courage?

Bātœ barānī, de magneetsteen; la pierre d'aimant. *Besī barānī*, een magneet; un aimant.

berāhī, beminnen, verliefd, verzot zijn op iets, smoorlijk verliefd zijn, verliefd, bekoord, verrukt, kwijnende van liefde; aimer, être épris de, aimer à la folie, amoureux, enchanté de, languissant d'amour. *Berāhī akan perampwān*, verliefd zijn op eene vrouw; avoir de l'amour pour une femme. *Sebab berāhī-lah ia akan anak itœ*, omdat zij op dat kind verzot is; parce qu'elle raffolle de cet enfant. *Ia-pwēn men-djādi gila dan berāhī seperti orang mabok*, hij werd tot gek wordens toe verliefd en gelijk aan iemand die dronken is; il devint fou d'amour et semblable à un homme pris de vin. *Sāka tjita dan berāhī me-lihat bāwga itœ*, verheugd en verrukt op het zien van die bloem; réjouir et enchanté à la vue de cette fleur. *Peng-ibwār hāti segala jang berāhī*, de trooster van alle verliefde harten; le consolateur de tous les coeurs amoureux. *Artī-nja berāhī dan jang berāhī dan jang di berāhī*, de beteekenis (van deze Arabische woorden) is: beminnen, de persoon die bemint, en de persoon die bemind wordt; la signification (de ces mots Arabes) est: aimer, l'amant, et l'objet aimé.

brat vel *br̄* *brat*, zwaar, wigtig, lastig, drukkend, belangrijk, gewigtig, gewigt; pesant, onéreux, oppressif, important, poids. *Bāban jang ter-lālo brat*, een zeer zware last; un fardeau très-pesant. *Brat perintah-nja*, zijne regering is drukkend; son gouvernement est oppressif. *Bitjāra jang brat*, eene zaak van aanbelang; une affaire importante. *Harī brat*, een zware, ongunstige dag (in ziekte); jour défavorable (dans les maladies). *Brāpa brat-nja*, hoe veel weegt het, wat is het gewigt daarvan? combien cela pèse-t-il?

bertwāh (Vid. *betwāh*.), onkwetsbaar; invulnérable.

bras, oryza sativa, rijst; in de schil of ongebolsterd zijnde, heet het *pādī*, en gekookt zijnde, *nāsī*; du riz: revêtu de son enveloppe, on l'appelle *pādī*, et quand il est cuit, *nāsī*. *Baniak rampas-an pādī dan bras*, groote plundering van padi en rijst; grand pillage de padi et de riz. *Bras lādang* vel *bras gāga*, drooge rijst, die op hooge akkers geteeld is; riz sec, provenant de terres élevées. *Bras sūwah*, natte rijst, die op lage gronden geteeld is; riz humide, provenant de terres basses ou inondées. *Bras pēlœt*, oryza glutinosa. *Bras lēar dan bras belandja*, rijst om te verkoopen en rijst voor dagelijksch gebruik; riz marchand et riz pour la consommation domestique.

bersien vel *bersīn*, niezen; éternuer. *Djikālāw ia bersien maka hendak-lah ia meng-œtjap alhemed lillahi dālam hati-nja djwā dan djwāngan denngan lidah-nja*, wanneer hij niest, dan moet hij zeggen, in den geest en zonder dat het met woorden geschiedt, „God zij geloofd;” lorsqu'il éternue, il doit dire, mentalement et sans le prononcer des lèvres: „Dieu soit loué.”

ber-swā vel *ber-swā* (Vid. *swā*.), ontmoeten; rencontrer.

brœk & *br̄*, eene groote soort van aap met eenen staart voorzien, een aap; grande espèce de singe à queue, singe. *Brœk dan lœtong*, verschillende soorten van apen; différentes espèces de la race des singes. *Tābweng br̄*, nepenthes distillatoria, apenbeker; coupe de singe. *Dara-dang brœk sambilan ikœr*, negen apinnen in het gevolg eener Koningin; neuf guenons, formant le cortège d'une Reine.

ber-kālī vel *ber-kālī* (Vid. *kālī* vel *kālī*.), vechten; se battre.

barkat AR. † zegen, voorspoed, gezegend, gelukkig; bénédiction, prospérité, béni, heureux, fortuné. *Barkat allah*, Gods ze-

gen; la bénédiction de Dieu. *Deñgan barkat gaerā-kæ*, met den zegen of door den heiligen invloed van mijn' godsdienstigen onderwijzer; avec la bénédiction, ou par la sainte influence de mon directeur spirituel. *Barkat jang me-mākei ia*, gezegend (gelukkig) is de gene die het draagt; *béni* (heureux) est celui qui le porte.

بركس barkas, een bundel hout of takkebos, eene schoof of bos (van stroo, enz.); un fagot, une gerbe, botte (de paille, etc.) *Se-barkas kājā āpi*, een takkebos van brandhout; un fagot de bois à brûler.

بركوتگ barkōng, eene soort van visch of ander zeedierte; espèce de poisson ou autre animal marin.

برم bram vel *brom*, sterke drank, gemaakt van gebrande palm-suiker of stroop en gegiste rijst; liqueur enivrante, faite de sucre de palmier ou de melasse rôtis et de riz fermenté. *Minām-an seperti arak bram tāfia*, sterke dranken, als arak, bram en rum; des liqueurs, telles qu'arack, bram et tafia.

برمانوڠ ber-mānāng, in gedachten, mijmerend, (waarschijnlijk stamt dit woord af van *mānāng*, dat echter niet voorkomt); pensif, rêveur, (probablement dérivé de *mānāng*, qui ne s'est pas rencontré. *Dādaek ber-mānāng*, in gedachten zitten; être pensif. *Pikier ber-mānāng*, in gedachten verzonken zijn; être absorbé dans ses réflexions.

برنجال barindjal, PORT. (beringélha) solanum melongena, een eetbaar plantgewas; nom d'un végétal bon à manger.

برنج bernang vel *brennang*, zwemmen (met beweging, in tegenoverstelling van drijven); nager (en se mouvant, par opposition à flotter, surnager). *Biāsa bernang pada ājer*, gewoon in het water te zwemmen; accoutumé à nager dans l'eau. *Bernang ber-pe-lampong*, zwemmen met behulp van iets dat opdrijft; nager à

l'aide de quelque chose qui se soutient sur l'eau. *Lāūt dūrah abang* رِنَانِي *rennāng-ē*, ik ben door eene zee van bloed gezwommen; j'ai nagé à travers une mer de sang.

برني bœrnī & *بورني bœrnī* HIND., BORNEO, een groot eiland in den Oosterschen Archipel, ook eene zeehaven van dat eiland en een koninkrijk, genaamd het eigenlijk Borneo; grande île de l'Archipel Oriental, c'est aussi le nom d'un port de cette île, et d'un royaume appelé Borneo propre. *Hamba hendak ber-lājer ka-sablāh tānah bœrnī*, mijn voornemen is om naar de andere zijde van Borneo te zeilen; je me propose de faire voile pour le côté opposé de l'île, de Borneo. *Kirīm-an pada rādja bœrnī*, een geschenk aan den Koning van het eigenlijk Borneo; un présent pour le Roi de Borneo propre.

برنيات bernīāga HIND. (Vid. *benīāga*), handel drijven; faire commerce, trafiquer.

بروڠ berōang vel *بروڠ brōang*, ursus, een beer; un ours. *Adā-lah kirīm-an bēta s'ikor anak brōang betīna*, ik zend tot geschenk eene jonge beerin; j'envoie pour présent une jeune ourse.

بروجي barōtji, eene stoffe van zijde en katoen, gemeenlijk gestreept, komende van de golf van Cambay; étoffe manufacturée de soie et de coton, ordinairement rayée, qui vient du golfe de Cambay.

بروله ber-āuleh (Vid. *āuleh*), verwerven, bezorgen, verkrijgen; obtenir, procurer, acquérir. *Ber-āuleh benda*, rijkdom verkrijgen; acquérir des richesses. *Sædah ber-āuleh per-mintā-an-nja*, hij heeft zijne bede verworven; il a obtenu sa demande. *پروليين per-āuleh-an*, het gene men aangekocht, geërfd of verkregen heeft, bezittingen; acquisition, ce qu'on a obtenu, possessions.

برون barōna HIND., *varōna*, de godheid, die, volgens de Hindoesche fabelleer, over den oceaan en volgens de Maleijers over den regen

heerscht; la divinité de la mythologie des Hindous qui préside à la mer, et selon les Malais, à la pluie.

برونج *brōnong*, mand of bak, waarin men de rijst en peper inoogst; panier ou vase de bois, qui sert à la récolte du riz et du poivre.

برة *brat* (Vid. برت *brat.*), zwaar, drukkend; pesant, onéreux.

برهالا *berhāla*, afgod, een ingebeeld voorwerp van aanbedding; idole, objet factice auquel on rend un culte religieux. *Berhāla jang di per-bōwat mānōesia*, afgoden door menschen handen gemaakt; idoles formées de la main des hommes. *Berhāla tjina*, Chinesche afgoden of poppen; idoles, simulacres Chinois, magots de la Chine. *Berhāla laki-lāki dan berhāla perampēan*, afgodsbeelden van de mannelijke en vrouwelijke kunne; idoles mâles et femelles. *Memēdja* vel *memēdji berhāla*, afgoden aanbidden; adorer des idoles. *Rōma berhāla*, een heidensche tempel; un temple païen, une pagode. *Maka seti dēwi-pān di tārōh-nja ka-pada rēmah berhāla*, hij plaatste Seti Dewi (tot beveiliging) in eenen tempel; il plaça Seti Dewi (pour sureté) dans un temple.

برهنتي *berhenti* vel برهنتي *ber-henti* (Vid. هنتي *henti.*), ophouden; arrêter.

بري *brī*, geven, toekennen, toestaan; donner, allouer, permettre. *Wang di brī-nja*, hij gaf geld; il donna de l'argent. *Brī ampōn*, vergiffenis schenken, faire grâce, pardonner. *Brī hāti*, aanmoedigen; encourager. *Brī hormat*, eeren; honorer. *Brī mālo*, schaamte inboezemen; inspirer de la honte. *Brī mā-lām*, bewaarden, verzekeren, bekend maken; certifier, signifier, faire savoir. *Brī tālong*, hulp geven; donner assistance. *Brī djāwab*, weder antwoorden; répliquer. *Di brī allah*, God geve; Dieu veuille, plāt à Dieu. *Brī mōhon*, verlof geven; permettre,

donner congé. پمبري *pem-brī* & پمبرين *pem-brī-an*, eene gift; un don. *Pem-brī allah*, eene gave Gods; un don de Dieu. *Menrīma kāsīh-lah hamba akan pem-brī-an sādāra hamba*, ik betuig mijnen dank voor het geschenk van mijnen broeder; je remercie mon frère pour le don qu'il m'a fait.

بري *barī-barī*, een groot gevleugeld insect, de vliegende draak; gros insecte ailé, le dragon-volant.

بريت *brīta* HIND., verhaal, faam, gerucht, tijdingen, nieuws, rumoer; rapport, bruit, renommée, nouvelles, rumeur. *Meneṅgar brīta*, een verslag hooren; entendre un rapport. *Khabar dan brīta tiāda-lah ka-deṅgar-an*, men kon geene tijding (van hem) hooren, niets van hem vernemen; on ne put savoir de ses nouvelles. *Mem-brīta*, verslag doen, bekend maken; rendre compte, informer.

بريسه *brīsīh*, zindelijk, zuiver; propre, pur. *Ajer brīsī*, zuiver water; de l'eau pure, claire. *Mem-baik-ī brīsīh tiap-tiap djālan*, al de wegen schoon of zuiver maken, nettoyer, débarrasser tous les chemins.

بريش *brīṅgin*, ficus indica, L., soort van boom, dien Rumphius den *wariṅgin* noemt; espèce d'arbre, le *wariṅgin* de Rumphius.

بستاري *bestāri* HIND., wel opgevoed, die eene voltooide opvoeding genoten heeft, die uitstekende bekwaamheden bezit; accompli, bien-né, bien élevé, doué de rares talens. *Ariep lāgi bestāri*, wijs en volmaakt; sage et accompli. *Djāṅgan-lah kita lāwan deṅgan rādja jang bestāri*, laat ons niet twisten met eenen Koning die zoo uitmuntende kundigheden bezit; ne disputons pas contre un Roi qui possède de si rares talens. *Heh kakenda bestāri*, o mijn volmaakte vriend! ô mon excellent ami! *Djika soṅgōh tāwan bestāri menṅāpa mālo di tentang dājang*, indien gij, mijnheer, inderdaad zoo volmaakt zijt,

waarom bloost gij dan wanneer een meisje u aanziet? monsieur, si vous êtes réellement si sage, pourquoi rougissez-vous donc quand une jeune fille vous regarde?

بس *besaar*, groot, uitgestrekt, gewichtig, van hoogen rang, grootte; grand, vaste, important, d'un rang élevé, volume, capacité, dimension. *Sōngēi besaar*, eene groote rivier; une grande rivière. *Deri kitjiel dātang besaar*, van klein tot groot, van kindsbeen af tot op de jaren van mannelijkheid; depuis l'enfance jusqu'à l'âge mûr. *Garāda jang ter-lālo amat besaar*, een buitengemeen groote griffoen; un énorme griffon. *Harī besaar*, een groote dag, feestdag; jour solennel, jour de fête. *Orang besaar*, een groot man; un homme grand. *Hīna dīna besaar kitjiel*, alle klassen van menschen, groot en gering; des hommes de toutes les classes, grands et petits. *Hāti besaar*, trotsch, hoovaardig, oneerbiedig; fier, orgueilleux, insolent. *Deri-pada itē-lah maka men-djādi besaar-lah hatī-nja*, om deze reden werden zij moedwillig, stout, oneerbiedig; ce fut là ce qui les rendit insolens. *Djika ada anak-kœ itœ nestjaja ada-lah besaar-nja seperti anak se-peniā-moen itœ*, indien mijn kind nog in leven was, zou het zeker zoo groot zijn als het zootje van dezen roover; si mon enfant existait encore, il aurait sans doute la taille du fils de ce brigand. *ممبساارکن mem-besaar-kan*, groot maken, verheffen, luister bijzetten; agrandir, illustrer. *کيسارن ka-besāār-an*, grootheid, luister, uiterlijke teekens van grootheid door Vorsten aan den dag gelegd; grandeur, magnificence, marques ostensibles de grandeur que déploient les Princes. *Demikīen-lah pri-nja men-tjārī djālan ka-besāār-an*, op deze wijze trachtte hij zijne grootheid te vermeerderen; c'est ainsi qu'il tâchait d'augmenter sa dignité.

بسم *bismi* AR., in den naam van; au nom de. *بسم الله الرحمن الرحيم bismillahi 'r' rahmani 'r' rahīmi*, in den name Gods den barmhar-

tigen, den ontfermer, (gewoon begin van schriften); au nom de Dieu débonnaire, miséricordieux, (formule d'usage au commencement de tout écrit).

بس *bisnœ* HIND., Vischnoe, eene der voor-naamste godheden der Hindoesche heidenleer; Vischnou, l'une des principales divinités de la mythologie des Hindous. *Atsal rādja itœ deri-pada bisnœ dēwa*, het geslacht van dien Koning is afkomstig van *Vischnœ Dēwa*; ce Roi est de la dynastie de *Vischnou Dēwa*. *Seperti rāpa ādam bisnœ*, zijne gedaante was gelijk aan die van Vischnoe (welken de Maleijers in hunne schriften met Adam verwarren); sa figure ressemblait à celle de Vischnou, (que les Malais confondent dans leurs écrits avec Adam).

بس *besī* & بس, ijzer; du fer. *Besī ber-bā-tang*, ijzer in staven; du fer en barre. *Pran besī*, een hakmes; un couperet. *Tākung besī*, een hoefsmid; un maréchal ferrant. *Pākœ besī*, ijzeren spijkers; des clous de fer. *Besī bādja, madella, khersāni*, verschillende benamingen voor staal; différens termes pour signifier de l'acier. *Prāda besī*, vertinde schotels; des plats étamés. *Besī rantei*, kettingwerk van ijzer of staal; des chaînes travaillées en fer ou en acier. *Besī barāni*, magneet; aimant.

بسي *bisī*, schoon, fraai, verfraaid; beau, joli, embelli. *Māta jang bisī*, schoone of fraaije oogen; de beaux yeux. *Mem-bisī-kan*, verfraaijen; embellir. *بسي بي bisī-bisī*, soort van visch; espèce de poisson.

بعد *bād* & بعده *bādehoe* AR., toen, naderhand, daarna, vervolgens; alors, ensuite, après cela, de plus. *Wa bād*, en daarna, vervolgens; et après cela, en outre. *Ama bād*, maar, om voort te gaan; mais, pour continuer.

بغير *beghūr* AR., behalve dat, met uitzondering van, ten zij; outre que, à l'exception de, à moins que.

بغس *baṅṅsa* HIND., ras, geslacht, gezin, stam, soort; race, famille, tribu, caste. *Bāniak-lah djenies baṅṅsa orang*, er zijn vele onderscheidene rassen van menschen; il y a différentes races d'hommes. *Baṅṅsa manā-kah tēan hamba ini*, van welk geslacht zijt gij, mijnheer? monsieur, de quelle famille êtes-vous? *Kārana ia orang jang hina pāpa jang tiāda ber-baṅṅsa*, want hij is een gering en behoefdig man van lage afkomst; car c'est un homme de rien, pauvre et de basse extraction. *Jang kērang baṅṅsa*, iemand van mindere (lage) afkomst; homme de moindre (de basse) extraction. *Baṅṅsa orang pērih jang lain deri-pada baṅṅsa wollanda*, een Europeisch geslacht, onderscheiden van de Hollanders; une race d'Européens, différente de celle des Hollandais.

بغساون *baṅṅsāwan* HIND., van hooge afkomst, van een oud en aanzienlijk geslacht, van adel; de haute extraction, d'une famille ancienne et distinguée, noble. *Orang baṅṅsāwan*, een edelman, iemand van hooge geboorte; un gentilhomme, homme de haute naissance. *Baṅṅsāwan-nja sama djāga derigan bāpa istri-nja*, zijn adeldom was even zoo goed als die van zijn' vrouws vader; sa naissance était aussi noble que celle de son beau-père.

بغسال *baṅṅsāl*, een pakhuis voor de zeevaart; un magasin pour la marine.

بغسو *baṅṅsō*, het jongste kind, de laatst geboren, de jongste broeder; l'enfant le plus jeune, le dernier né, le cadet d'une famille, frère cadet. *Anak sēlong dan anak baṅṅsō*, het eerst en het laatst geboren kind; le premier et le dernier né. *Pētri baṅṅsō*, de jongste Prinses; la plus jeune Princesse.

بغسي *baṅṅsī* HIND., een speeltuig, fluit, pijp; instrument à vent, flûte, fifre. *Menāep baṅṅsī*, op de fluit blazen; jouer de la flûte. *Baṅṅsī di pōepōt-nja*, hij blies op de fluit; il joua de la flûte.

بغکت *baṅṅka*, een eiland ten westen van Sumatra bij Palembang gelegen, dat veel tin oplevert; île située à l'ouest de Sumatra près de Palembang, qui produit beaucoup d'étain.

بغکت *baṅṅka* vel *boēṅka* (Vid. *باغکتک baṅṅkak.*), gezwollen; enflé, gonflé.

بغکارا *baṅṅkārā* vel *باغکارا ادغ baṅṅkārā*, eene soort van garnaal; espèce de langouste ou chevrette.

بغکارغ *biṅṅkārōng*, eene soort van groote en schubbige haagdis, waarvan de beet vergiftigend is; espèce de gros lézard écailleux, dont la morsure est vénimeuse.

بغکاسا *biṅṅkāsā*, eene soort van visch, waarschijnlijk schelpvisch; espèce de poisson, probablement testacé.

بغکاون *baṅṅkāwan*, eene lat, waaraan de bladeren, die tot overdek dienen, geregen worden om tegen het geraamte van het dak te worden gelegd; une latte, à la quelle on coud les feuilles qui servent de couverture, pour pouvoir les étendre sur la charpente du toit. *Atap sa-baṅṅkāwan*, een stuk tot dat einde gereed gemaakt; un assemblage de feuilles enfilées de cette manière, pour servir de couverture à un bâtiment.

بغکت *baṅṅkiet*, rijzen, opstaan, (wanneer men zit of ligt); se lever, (du lieu où l'on est assis ou couché). *Māsieng-māsieng ber-baṅṅkiet-lah menāri*, ieder stond op zijne beurt op om te dansen; chacun se leva à son tour pour danser. *Maka indra-pōra ber-baṅṅkiet tēron deri-ātas keta per-adā-an*, en Indra stond op en verliet zijne slaapstede; alors Indra se leva, et descendit de la couche (élevée) sur laquelle il reposait. *Maka doeli-pōn ber-baṅṅkiet-lah ka-adāra*, en het stof verhieft zich in de lucht; et la poussière s'éleva dans les airs. *Mem-baṅṅkiet-kan*, doen oprijzen, doen ontstaan; faire lever, donner lieu à.

Lālo di bañgkiet-kun-nja ka-ātas kapalā-njū, toen verhief hij het boven zijn hoofd; alors il l'éleva au-dessus de sa tête. *Segra bañgkiet lālo ber-diri*, terstond zette hij zich overeind, en stond (van zijne legerstede) op; aussitôt il se mit sur son séant, et se leva de sa couche. *ka-bañgkiet-an*, opstanding; résurrection.

boñgkar (Vid. *boñgkar*), tillen, opbeuren; lever, soulever.

bieñgkies, een geschenk van gelegenheid, eene gift; un présent d'étiquette, un don. *Sērat dan bieñgkies*, een brief met een geschenk; une lettre accompagnée d'un présent. *Terima apā-lah bieñgkies-kœ*, ei lieve, neem mijn geschenk aan; acceptez, je vous prie, mon présent.

baeñgkœs, een bundel, pak, rol, bos; un faisceau, paquet, une pièce, un rouleau, une botte. *Tāli pendjait dēa baeñgkœs*, twee pak garen; deux paquets de fil. *Apiēn sa-baeñgkœs*, eene kist opium; une boîte d'opium. *Di ambel-nja lālang se-baeñgkœs*, hij nam een bos lang gras; il prit un tas, un bouchon d'herbe longue. *Amaas itœ ber-baeñgkœs denġan kartas sādja*, dit goud was enkel in papier gepakt; cet or n'était qu'enveloppé de papier. *baeñgkœs-an*, een omhulsel, omslag; une enveloppe.

beñgkang, lam; paralytique.

bieñgkieng, schamper, kregelig, weder-spännig; choquant, fâcheux, rebelle, mutin.

beñgkak & *baeñgtok* HIND., gezwollen, gebogcheld, krom, een gezwel, een bult in het vleesch; enflé, bossu, convexe, enflure, tumeur. *Beñgkak tāñgan-nja*, zijne hand is gezwollen; il a la main enflée. *Baeñgkak matā-nja kārana menāñgies*, hare oogen waren gezwollen van het weenen; ses yeux étaient gonflés à force de pleurer. *Baeñgtok*

tāboh-nja di tandang orang, zijn ligchaam was met bulten bedekt door de schoppen die hij kreeg; son corps était meurtri des coups de pied qu'il avait reçus. *S'orang jang baeñgkok*, een gebogcheld mensch; une personne courbée, bossue. *Jang ber-diri baeñgkok hendak-lah mem-betel-kan tēlang blākang-nja*, hij, die staande voorover buigt, moet het ruggebeen recht houden; celui qui s'incline étant debout, doit tenir le dos droit. *Gēnong baeñgkok*, de suikerriet-berg, in de binnenlanden van Benkoelen gelegen; la montagne à cannes de sucre, située dans l'intérieur de Bencoolen.

bañgkil, iemand iets optijgen, verwijten; insulter, reprocher une faute à quelqu'un.

boñgkal, gewigten om goud te wegen, standgewicht, waarnaar alle andere gewigten geijkt worden, een zeker gewigt van goud; poids à peser l'or, poids matrice, certain poids d'or. *Boñgkal jang benar*, zuivere gewigten; poids justes. *Bārang dēa boñgkal amaas argā-nja*, de prijs is omtrent twee *boñgkal* gouds; le prix est d'environ deux *boñgkal* d'or. *Amaas itœ dēa pēloh tima riñgiet (reaal) sa-boñgkal*, dat goud is van vijf-en-twintig Spaansche matten de *boñgkal*; c'est de l'or à vingt-cinq piastres le *boñgkal*. *Menēraet boñgkal rādja atjien*, volgens het standgewicht van den Koning van Atjien, (hetwelk verdeeld wordt in vier tail of tachtig maas, en, zoo men zegt, overeenkomt met tien pagodas van Madras); suivant le poids royal d'Atjien, (qui se divise en quatre tails ou quatre-vingt mas, et équivaut, dit-on, à dix pagodes de Madras). *Pinang se-pēloh laksa sa-boñgkal djādi reaal dēa pēloh ampāt*, tien duizend pinangs voor een *boñgkal* (van Atjien), die de waarde heeft van vier-en-twintig Spaansche matten; dix mille pinangs pour un *boñgkal* (d'Atjien), valant vingt-quatre piastres.

baeñgkael, knoest, kwast in eenen boom, waarin de kleur van het hout dikwijls eene

schoone verscheidenheid oplevert; noed, ex-croissance aux arbres, où le grain du bois offre souvent une bigarrure agréable.

بغکنون *baṅkənkən*, eene soort van visch; espèce de poisson.

بغکوا *beṅkəwa*, eene soort van vogel; espèce d'oiseau.

بغکواغ *beṅkəwang*, eene soort van jamjam (eene aard-vrucht), die men gewoonlijk raauw eet; espèce de jamjam (fruit de terre) qui se mange ordinairement cru.

بغکودو *beṅkədəw*, morinda citrifolia, L. morinda tinctoria, Bat. Genoots., een boom, waarvan men de wortels gebruikt om te verwen; arbre, dont la racine sert à teindre.

بغکول *beṅkəul*, eene stad en rivier aan de west-kust van SUMATRA, door de Engelschen BENCOOLEN genaamd, die daar een kantoor gehad hebben; maar zij hebben hetzelfde om de ongezondheid der plaats verlaten, en omtrent drie mijlen verder het fort Marlborough op eene hoogte gebouwd; ville et rivière sur la côte occidentale de SUMATRA, nommée BENCOOLEN par les Anglais, qui y avaient un établissement: ils l'ont depuis abandonné à cause de l'insalubrité du lieu, et ils ont bâti, à environ trois milles de là, le fort Marlborough sur un terrain élevé.

بغکي *baṅkəi*, geraamte (van mensch of dier); squelette (d'homme ou d'animal). *Baṅkəi bə-sək*, een verrot ligchaam, een kreng; cadavre, charogne en putréfaction. *Baṅkəi mā-nəssia dan binātang ber-tamboen-tamboen*, geraamten van menschen en dieren op elkander gestapeld; des squelettes d'hommes et d'animaux entassés pêle-mêle.

بغگالا *beṅgāla*, BENGALEN; le BÉNGALE. *Taun ni apiən bāniak māhal di beṅgāla*, dit jaar is de opium zeer duur in Bengalen; cette année l'opium est très-cher au Bengale. *Djendral beṅgāla*, de algemeene landvoogd van

Bengalen; le gouverneur général de Bengale.

بغش *biəṅgōng* (Vid. بیغش *biəṅgōng*), simpel, gek; simple, en démence.

بغت *bafta*, de gewevene stoffe, *baftaes* genoemd; le tissu nommé *baftaes*.

بکا *bakā* AR., duurzaam, voortdurend, niet vergankelijk, onsterfelijk, eeuwig; durable, permanent, non sujet à dépérissement, immortel, éternel. *Peniākiet bakā*, eene slepende ziekte, de klier-ziekte; une maladie chronique, les écrouelles. *Dōsa bakā*, de erfzonde, onuitwisbare zonde; le péché originel, péché indélébile. *Tōuhan jang bakā*, de Heere, de Eeuwige; l'Éternel. *Bakā arti-nja kakal*, de beteekenis van (het Arabische woord) *bakā* is eeuwig; *bakā* (en Arabe) signifie éternel. *Ka-malō-an bakā*, eeuwige schande, onuitwisbaar schandvlek; infamie, opprobre ineffaçable. *Deri nagri jang fenā ka-nagri jang bakā*, uit een gewest (eenen staat) van vergankelijkheid tot een gewest van onsterfelijkheid; d'un séjour de corruption vers un séjour d'immortalité.

بکتی *bakti* HIND., goed, vroom, gehoorzaam aan Gods woord, goede daden, de verdienste van, of de belooning voor goede daden; bon (qui fait le bien), obéissant à la parole de Dieu, de bonnes actions, le mérite ou la récompense des bonnes actions. *Ber-bōwat bakti pada allah*, God dienen; servir Dieu. *Ka-bakti-an*, goede werken, dienst, gehoorzaamheid; bonnes oeuvres, service, obéissance. *Deri-pada ka-bakti-an-nja akan hamba*, wegens zijne verknochtheid aan mijnen dienst, wegens zijne diensten aan mij bewezen; pour son dévouement à mon service, parce qu'il m'a bien servi.

بکت *baki* (Vid. بکت *bagi*), naar; vers, à.

بکر *beker* AR., eene maagd; une vierge.

بکس *bakas*, teeken, sein, merk, indruk,

spoor, likteeken; signe, marque, empreinte, trace, cicatrice. *Bakas kākī*, spoor, voetstap; trace, piste, vestiges des hommes ou des bêtes. *Liat-lah ālāmat-nja bakas kākōe harīmau*, zie hier, tot een teeken daarvan, het spoor van den tijger; voyez, pour preuve de cela, l'empreinte de la griffe du tigre. *Bakas ka-lepas-an*, teeken van vergiffenis; marque de rémission, de pardon. *Nedjies deri pada bakas andjieng atau bābi*, smet, bezoedeling door den indruk (de aanraking) van eenen hond of van een zwijn; souillure, contractée par la marque (l'attouchement) d'un chien ou d'un cochon. *Menjāpōe mēka sopāja hilang bakas tidor*, het aangezicht wasschen om de teekenen van den slaap te doen verdwijnen; se laver la face pour faire disparaître les traces du sommeil. *Bakas tāngan*, handteekening; seing, signature. *Menāroh bakas tāngan-nja serta deŋgan tjap*, onderteekenen en bezegelen; apposer sa signature et son sceau. *Bakas tēboh*, geschenk, gift, teeken van vriendschap; présent, don, signe ou marque d'amitié. *Lālo menjamboet bakas tēboh dan sērat*, ontving toen het geschenk en den brief; reçut alors le présent et la lettre. *Memohōn-kan kūpan bakas tēboh*, vraagt om een kleed, als een teeken van vriendschap; demande un habit en signe d'amitié.

بکس *bakas* (Vid. باکس *bākas.*), vat, beker; coupe, vaisseau. *Ber-bōwat bakas dāun kājōe*, een beker of emmer van bladeren maken; faire un vase de feuilles (pour contenir de l'eau).

بکت *bakak*, voortteelen (van het vee sprekende); engendrer, produire (parlant du bétail).

بکل *bakal*, voorraad van levensmiddelen voor eene reis, magazijn van leeftogt, nieuwe voorraad; provisions pour un voyage, magasin de vivres, supplément de provisions, munitions. *Sedia-kan bakal akan ber-lājer*, maak levensmiddelen gereed voor den zeetogt;

faites des provisions pour le voyage de mer. *Akan bakal hamba di-dālam pe-prāngan*, tot mijnen voorraad gedurende den veldtogt; pour ma provision durant la campagne. *Bakal jang tiāda habies dan pehta jang tiāda pādām*, een voorraad die niet uit te putten, en eene lamp die niet uit te blusschen is; un magasin intarissable et une lampe qui ne saurait s'éteindre. *Bakāl-an nāsi*, een voorraad van gekookte rijst; une provision de riz bouilli. *Ber-bōwat per-bakāl-an ter-lālo bānjak ber-bāgei-bāgei raepā-nja*, eenen overvloedigen voorraad van allerlei noodwendigheden bijeenbrengen; faire abondante provision de diverses choses nécessaires.

بک *bakō*, hard worden (als talk), stollen, verstijven, bevrozen; se coaguler, s'épaissir, se cailler, se figer, se congeler. *Mīnjak sāpi jang bakō*, gestolde boter; du beurre figé. *Ajer bakō*, ijs; de la glace. *Bōwah ājer bakō & ādjan bātō*, hagel; grêle.

بکرل *bakāl* vel باکل *bākael*, mandje, korfje; petit panier, petite corbeille. *Mem-bāwa nāsi dālam bakāl*, gekookte rijst in een korfje dragen; porter du riz cuit dans une petite corbeille. *Maka ia dōdōek di-ātas bākael bāngā itōe*, en hij zat op den bloemenkorf; et il était assis sur la corbeille de fleurs.

بکت *bagi*, tot, aan; à, vers. *Segala pādji bagi allah*, alle lof zij aan God; à Dieu toute louange. *Men-djādī hamba bagi sēdarā-nja*, een bediende worden van zijnen broeder; devenir le serviteur de son frère. *Meng-ambel bagi diri-nja*, voor of naar zich nemen; prendre à soi ou pour soi.

بگمان *bagimāna*, hoe, op welke wijze, door wat middel? comment, de quelle manière, par quel moyen? *Bagimāna bōleh hamba nāik*, hoe kan ik opklimmen? comment pourrai-je monter? *Bagimāna garāng-an parentah nagri ini*, hoe, bid ik u, wordt dit land geregeerd? dis-moi, je t'en prie, comment ce

pays est gouverné? *Seperti bagimāna is-tèadat parentah tatkāla daulo*, op dezelfde wijze als oudtijds gebruikelijk was; de la même manière dont cela se pratiquait anciennement.

بگند *baginda*, iemand van het koninklijk geslacht (het zij man of vrouw), de Koning, de Vorst, zijne Majesteit, zijne Hoogheid; personne issue du rang royal (sans distinction de sexe), le Roi, le Prince, sa Majesté, son Altesse. *Baginda ka-dāa itæ*, het koninklijk paar; le couple royal. *Bānjak rādja-rādja jang meng-ikæet baginda itæ*, vele Prinsen waren onder het gevolg van dien Vorst; dans le cortège de ce Monarque se trouvaient plusieurs Princes. *Baginda-pæn hilang di-ātas takhta*, de Koning stierf op den troon; le Roi est mort sur le trône. *Tændæk menjembah doeli baginda*, buig u, ten teeken van onderdanigheid aan de koninklijke Majesteit; courbez-vous pour rendre hommage à la Majesté royale. *Menāngiæs-kan adenda baginda itæ*, den jongen vorstelijken broeder beweenen; pleurer la perte du jeune Prince, leur frère.

بگي *bagei*, als, gelijk, gelijkende op, als of, dan; comme, de même que, semblable à, comme si, que. *Bagei ter-sebæt*, zoo als vermeld is; ainsi qu'il a été dit. *Bagei daulo*, als voorheen; comme ci-devant. *Bagei gila*, als een dwaas; comme un fou. *Rasa hati-nja bagei di bākar*, had een gevoel als of zijn hart in hem brandde; se sentit comme si le coeur lui brûlait. *Tiāda ter-lebeh kras parentah-an bagei rādja kāmū*, er is geen krachtadiger bestuur dan dat van onzen Koning; il n'y a pas de gouvernement plus énergique que celui de notre Roi. *Dālam nagri ini tiādā-lah siāpa se-bagei-nja*, in deze stad is geene vrouw die met haar te vergelijken is; il n'y pas de femme dans cette ville qui lui soit comparable. *Se-bagei bāngga lājæ di tañgker*, als eene bloem die op haren steel verlept is; comme une fleur fanée sur sa tige. *Dan bārang se-bagei-nja*, en al wat van

dien aard is; et toutes choses de la même nature.

بگيت *bagitæ* (Vid. *bagei* & *itæ*), zoo, op die wijze; ainsi, de cette manière. *Bagitæ bānjak*, even veel, zoo veel als dat; tant, autant que cela. *Dāwil-pæn bagitæ djæga*, eertijds was het ook zoo; il en était de même autrefois. *Ber-tiñggal-lah bagitæ*, laat het zoo blijven; laisse cela tel qu'il est.

بگين *bagini* (Vid. *bagei* & *ini*), zoo, op die wijze; ainsi, de cette façon. *Boat-lah bagini*, doe zoo; fais ainsi. *Bagini-lah hāl-nja*, zoodanig is de staat daarvan; tel en est l'état. *Bagitæ bagini*, op deze en gene wijze; d'une et d'autre façon.

بل *bel* (Vid. *ber*), onafscheidelijk voorzetsel; préposition inséparable.

بل تانترا *bala-tantarā* (Vid. *bāla* & *tantarā*), een leger; une armée.

بلا *belā* vel *balā*, hulp, bijstand; aide, assistance. *Mem-belā-kan*, helpen, hulp toebrengen; aider, venir au secours. *pe-belā*, hulp; assistance. *Serta denḡan orang pe-belā-nja*, te zamen met geschikte lieden om daartoe behulpzaam te zijn; conjointement avec des personnes propres à seconder ou assister.

بلا *belā* AR., ramp, ongeluk, tegenspoed, stornis; calamité, malheur, accident, adversité, trouble. *Kita sekali-en me-rasā-i belā*, wij allen hebben tegenspoed ondervonden; nous avons tous éprouvé l'adversité. *Belā deri-māna dātang ini*, van waar komt dat ongeluk? d'où provient cet accident? *Memēlak belā*, eenen ramp afweren; détourner un malheur. *Lepas-kan kāmī deri-pada belā kiāmat*, verlos ons van eeuwig ongeluk; délivre-nous d'un malheur éternel. *belā sinī*, uittering; consommation, dépérissement.

بلابر *belābor*, zekere hoeveelheid, aandeel in de levensmiddelen; portion de vivres, ration.

بلاتا *balātā*, soort van visch; espèce de poisson.

بلاتي *belāti*, soort van vogel; espèce d'oiseau.

بلاتجان *belātjan*, kaviaar, kleine visschen, garnalen, in de zon gedroogd, in eenen vijzel gestampt en met specerijen ingelegd; du caviar, petits poissons, chevrettes, séchés au soleil, broyés dans un mortier et qu'on conserve avec des épiceries. *Belātjan ikan*, kaviaar van visch gemaakt; caviar au poisson. *Belātjan wadang kitjæl*, kaviaar van kleine garnalen; caviar aux chevrettes.

بلاغ *belānga*, aarden pan of pot; casserole ou pot de terre. *Præk dan belānga*, aarden potten en pannen; espèces de vaisselle de terre. *Sāu balānga*, het deksel van eene pan, ook de naam van zekeren platten visch; le couvercle d'un pot, il y a aussi un poisson qu'on nomme de ce nom.

بلاک *belāka*, geheel, ten eenemaal, allen tezamen, gezamenlijk; entièrement, complètement, tous à la fois, en corps. *Jang satia belāka*, die geheel en al getrouw is; qui est absolument fidèle. *Men-djādi satrā belāka*, worden ten eenemaal vijandig; deviennent tout à fait ennemis. *Kārana ia lāgi k' anak-anak belāka*, want zij waren nog slechts ten eenemaal kinderen; car ils n'étaient encore qu'enfans. *Belāka itē-pæn māsok ræma itoe*, traden gezamenlijk het huis binnen; entrèrent en corps dans la maison.

بلاک *belākang*, het achterste gedeelte, de rug, achterhoede; la partie postérieure, le dos, le revers, arrière-garde. *Mœkā-nja ka-lāngiet dan belākang-nja ka-bæmi*, met het aangezicht naar den hemel en met den rug naar de aarde gekeerd; le visage tourné vers le ciel et le dos vers la terre. *Belākang-nja kena lēka*, hij werd in den rug gekwetst; il reçut une blessure par derrière. *Di belākang*, achter, naderhand, later; derrière, après coup, postérieurement. *Jang di belākang*

kāmi, die na ons komen; qui viennent après nous. *Deri belākang*, van achteren; de derrière. *Lālo dædoek deri belākang rādja*, ging toen zitten achter den Koning; s'assit alors derrière le Roi. *Meng-apā-kah aŋkau me-lari-kan istri-kœ deri-belākang matā-kœ*, waarom naamt gij mijne vrouw heimelijk weg, van achter mijne oogen)? pourquoi as-tu enlevé ma femme furtivement (derrière mes yeux)? *Ka-belākang*, rugwaarts, naar achteren; en arrière. *Ber-palieng mæka ka-blākang*, het gezicht afwenden, naar achteren keeren; détourner les yeux, tourner le visage en arrière.

بلاغ *bilālang*, een sprinkhaan, wild in het algemeen, zoo wel vliegend als loopend, eene soort van zeer lange en smalle boot; une sauterelle, gibier en général, soit quadrupèdes ou oiseaux, espèce de barque très-longue et étroite. *Bānjak-nja seperti bilālang jang be-ter-bāng-an di adara be-ribœ-ribœ*, zij waren zoo talrijk als de sprinkhanen, die bij duizenden door de lucht zweven; ils étaient nombreux comme des sauterelles qui volent par milliers. *Di taŋkap-nja s'ikor bilālang soeda itoe di lapas-kan-lah maka bilālang itoe-pæn tēbang pergi*, hij ving een stuk wild, liet het vervolgens los, en de vogel vloog weg; il prit une pièce de gibier, et l'ayant ensuite lâchée, l'oiseau s'envola. *S'ikor bilālang tiāda ka-lihāt-an*, men zag geen stuk wild; on ne vit pas une seule pièce de gibier. *Ikan bilālang*, eene soort van visch; espèce de poisson.

بلات *belālak*, vlek op het oog; tache sur l'oeil.

بلالي *bœlālei*, de snuit van den olifant; la trompe de l'éléphant.

بلانق *belānak*, een kleine visch, tot de harders behoorende; petit poisson de l'espèce des mulets.

بلایم *belājam*, trillen, met de hand beroeren; secouer de la main, brandir.

بلبل *bœlbœl* PERS., de nachtegaal, (bij de Maleijers alleen uit de boeken bekend); le ros-

signol, (oiseau que les Malais ne connaissent que par les livres).

بلت *balat* (Vid. بلي *balē.*), eene fuik; une nasse.

بلت *baliet*, بالت *bāliet* & بليت *baliet*, twijnen, omwinden, omrollen, haspelen, slangswijze loopen, een windsel; tordre, envelopper, entortiller, devider, couler en serpentant, enveloppe, bandage. *Mem-baliet kapāla*, het hoofd (met eenen doek) omwinden; envelopper la tête de quelque habillement. *Ter-ikat deŋgan rantei ber-baliet pada tēher-nja*, vastgebonden aan eenen ketting die om zijnen nek geslagen was; attaché par une chaîne qui lui passait autour du cou. *Baliet-kan rambœt*, het haar om het hoofd rollen; rouler, tresser les cheveux autour de la tête. *Piŋggang-nja di baliet nāga*, eene groote slang krulde zich om haar ligchaam; un immense serpent lui entortillait le corps. *Ajer itœ meng-alier deri-pada bākkiet dan ber-baliet pada pādang*, de stroom daalt van den berg af, en vliet slangswijze naar de vlakte; l'eau descend de la montagne, et coule en serpentant vers la plaine. *Djika lēka itœ ber-baliet dan tākoet ia menaŋgal-kan baliet maka wādjiēb di sapō-nja atas segala baliet itœ deŋgan ājer*, indien de wond verbonden is, en hij vreest om het windsel er af te nemen, dan moet men al de vouwen met water bevochtigen; si la blessure a été bandée, et qu'il répugne à ôter le bandage, il n'a qu'à humecter tous les plis.

بلت *belœt* (Vid. تنن *tanœn.*), weven; filer. *pem-belœt-an*, weefgetouw; métier de tisserand.

بلدوا *beldœwa* (veloedo Port.), fluweel; duvelours. *Kāin beldœwa tiga gālong*, drie rollen fluweel; trois pièces, trois rouleaux de velours.

بلس *blas*, bijvoegsel, voor tien, in de zamengestelde telwoorden tusschen tien en twintig;

mot qui remplace dix dans les noms de nombre composés entre dix et vingt. سبلس *sa-blas*, elf; onze. ليم بلس *lima-blas*, vijftien; quinze.

بلس *balies*, bedroefd, ongerust; inquiet, agité. *Hatī-nja balies ber-tjampœr rawan*, haar hart was bedroefd en verheugd tevens; son coeur éprouvait un mélange de tristesse et de plaisir. *Balies rāsa hātī-kœ tū-dapat di prikan*, mijn hart is uitermate aangedaan; mon coeur est ému au dernier degré. مملسكن *mem-balies-kan hātī segala jang memandang*, de harten van allen die haar zagen te bedroeven; affliger le coeur de tous ceux qui la virent.

بلش *balang* PERS. (Vid. فلش *palang.*), bont; varié, tarotté, de diverses couleurs. *Kāda balang*, een bont paard; un cheval pie.

بلم *belom* vel بلوم *belœm*, nog niet; pas encore. *Belom sampei*, nog niet aangekomen; pas encore arrivé. *Belom māsak*, nog niet rijp; pas encore mûr. *Belom biāsa*, nog niet gewoon; pas encore accoutumé. *Belom pœtœs*, nog niet voleindigd, onafgedaan; pas encore fini, non terminé. *Belom tantœ*, nog niet zeker; pas encore constaté. *Belom pernah*, nog nooit; jamais encore. *Belom sa-kāli*, nog niet eens; pas encore une seule fois. *Belom lāgi hamba lihāt pœlo itœ*, ik zie het eiland nog niet; je n'aperçois pas encore l'île. *Di djœwāl-nja se-belom hamba sampei*, hij verkocht het voor mijne aankomst; il le vendit avant mon arrivée.

بلمان *bilamāna* (Vid. بيل *bila.*), wanneer, ten tijde dat; lorsque, au tems que.

بلمباش *balambāŋgan*, de naam van een klein eiland, ten noorden van Borneo gelegen; nom d'une petite île, située au nord de Borneo.

بلمباش *belambang*, een bundel, eene vlok (van de *idjœ* of *gomœto*); un paquet, flocon (de la matière nommée *idjou* ou *gomœto*).

بلمبڭ *beliembang* vel بلمبڭ *bliembteng*, eene rinsche vrucht, waarvan tweederlei soorten zijn, de *beliembang* بسمي *besi* of فنڭور *pendjoræ*, averrhoa carambola, en de *beliembang* بولو *bælæ*, averrhoa billimbi, L., fruit acide, dont il y a deux espèces, nommées le *beliembang* بسمي *besi* ou فنڭور *pendjoro*, averrhoa carambola, et le *beliembang* بولو *bælæ*, averrhoa billimbi, L.

بلمپي *belompei* (Vid. بلم *belom.*), nog niet; pas encore. *Bārang harta jang linnjap tat-kāla belompei lāgi sampat ia meṅgalæār-kan dia*, al wat verdwijnt, terwijl hij nog niet in staat is het goed te vervoeren; tous les objets qui disparaissent, avant qu'il soit en état de les transporter lui-même. *Se-lāma belompei lāgi ia berenti*, zoo lang hij niet ophoudt; tant qu'il ne s'arrête pas.

بلنتار *belantāra*, bosch, woud, wildernis, woesteniĳ, land dat in den staat der natuur is, waar geene wegen noch woningen zijn: dit woord is afgeleid van انتار *antāra*, tusschen, omdat zulke streken, waarvan hier gesproken wordt, tusschen onbewoonde landen of tusschen rivieren liggen; forêt, bois, terrain inculte, sauvage, pays dans l'état de nature, où il n'y a ni chemins ni habitations: ce mot dérive de انتار *antāra*, entre, les terrains dont il s'agit étant situés entre des districts non habités ou des rivières. *Ber-djālan māsoĳ hætān rīmba belantāra jang besaar*, hij trad in een bosch, eene wildernis, woesteniĳ van groote uitgestrektheid; il entra dans un pays sauvage, boisé, désert d'une grande étendue.

بلنڭ *belandja*, huur, betaling, soldij, uitgave, geld om de dagelijksche uitgaven te bestrijken, het arbeidsloon, in tegenoverstelling van de kosten der stoffen, inkomsten; gages, paye, solde, dépense, argent pour les dépenses journalières, le prix de la main d'oeuvre, par opposition aux frais des matériaux, revenus. *Belandja bædak orang*, loon dat men aan de dienstheden geeft; les gages des domestiques. *Be-*

landja ampat réal sa-bælan, zijn loon was vier Spaansche matten in de maand; son salaire, ses gages étaient de quatre piastres par mois. *Minta tælong belandja sedikiet*, geef mij wat geld voor dagelijksche uitgaven; avancez-moi un peu d'argent pour les menues dépenses. *Kærang belandja bras*, de hoeveelheid rijst voor dagelijksche behoefte is te gering; la provision de riz pour la consommation journalière n'est pas suffisante. *Kārana tiadā-an belandja*, uit volstrekt gebrek aan geld; manquant absolument de fonds. *Belandja kapal prang ter-lālo bānjak*, de onkosten van oorlogschepen zijn zeer groot; la dépense de vaisseaux de guerre est très-considérable.

بلندري *belandæi*, Hollandsch, van of behorende aan Holland; Hollandais, de Hollande, appartenant à la Hollande.

بلوت *balæt*, aal; anguille.

بلودت *bilædak*, coluber, adder, vergiftig dier van het geslacht der slangen; aspic, couleuvre, vipère, animal vénimeux du genre des serpens.

بلوڪر *balækar*, hakhout, jong hout; bois de coupe, taillis, jeune bois. *Balækar dæa mæ-siem*, hakhout van twee jaren; taillis de deux ans. *Menabas balækar*, het hakhout ruimen, afkappen; vider, éclaircir le taillis. *Pada balækar atau lālang*, tusschen het kreupelhout of onder het lange gras; parmi le taillis ou dans l'herbe haute.

بلولڭ *balælang*, vel, huid; peau, cuir. *Meng-ælit-i balælang deri-pada tæboh-nja*, villen, het vel van zijn ligchaam afstroopen; écarcher, le dépouiller de sa peau. *Balælang lemboæ*, de huid van eenen os; la peau d'un boeuf.

بلوم *betæm* (Vid. بلم *belom.*), nog niet; pas encore.

بلوي *balæi* vel *balwi*, eene gelijkstaande weddingschap, gelijke voordeelen voor beide partijen in het spel of bij een hanengevecht; un

refait, partie remise, pari égal au jeu ou dans une joute de coqs.

بله *belah* vel *blah*, splijten, kloven, verdeelen, barsten, zijde, stuk, gedeelte; fendre, couper en long, trancher, partager, se fendre, côté, part, partie. *Belah bælœh itœ*, splijt dien rotting; fendez ce jonc. *Nībong belah ampāt*, steelen van de *nībong* (caryota urens) in vieren gespleten; des tiges de *nībong* (caryota urens) fendues en quatre. *Di belah lidāh-nja*, spleet zijne tong; se fendit la langue. *Djika belah se-teñgah telingah-nja*, zoo zijn oor half gespleten is; s'il a l'oreille à moitié fendue. *Mem-belah præt*, den buik openrijten; fendre le ventre. *Petjah belah-lah kapalā-nja*, zijn hoofd werd door midden gekloofd; il eut la tête fendue. *Tatkāla itœ djikalaw hali-lintar mem-belah sekali-poen tiadā-lah akan ka-deñgar-an*, indien er op dat oogenblik een donderslag was uitgebarsten, zou men het niet hebben kunnen hooren; si dans ce moment un coup de tonnerre avait éclaté, on n'aurait pu l'entendre. *Bœmī-pæn seperti akan belah rasā-nja*, het scheen als of de aarde wilde barsten; on eût dit que la terre allait s'entr'ouvrir. *Belah ka-bārat*, naar de westzijde; du côté de l'ouest. *Di sa-belah*; aan eene zijde; d'un côté. *Kadāa belah*, beide zijden; les deux côtés. *Di parang-nja deñgan ka-dāa belah tāñgan-nja*, hij vocht met beide handen; il combattait, frappait des deux mains.

بلي *belei*, ja, zoo is het; oui, il en est ainsi.

بلي *beli* vel *blī*, koopen; acheter. *Tāan māu belī*, verkiest gij te koopen? voulez-vous acheter? *Dāal belī*, koopen en verkoopen, handel drijven; acheter et revendre, trafiquer. *Mem-belī rāma*, een huis koopen; acheter une maison. *Deñgan brāpa di belī-nja itœ*, voor hoeveel heeft hij dit gekocht? combien a-t-il acheté cela? ثربلين *per-belī-an*, magazijnen, winkels, hal; magasins, boutiques, halle. *Me-mūsok per-belī-an kompanī*, in

het magazijn van de Compagnie treden; entrer dans le magasin de la Compagnie. ثمبلين *pem-belī-an*, koop, wat gekocht is; achat, acquisition, emplette. *Arga pem-belī-an orang lāin*, de prijs waarvoor anderen koopen; le prix que payent d'autres acheteurs.

بلي *balei* & بالي *bālei*, teederheid, genegenheid, liefde tusschen echtgenooten; tendresse, affection, amour conjugal. *Sebab meneñgar tjœmbœ dan balei swamī-nja*, op het hooren van de liefkozigen en streelende woorden van haren man; entendant les douceurs et les tendres expressions de son mari. *Pañgkœ dan balei s'ārī-s'ārī*, gedurige kussen en liefkozigen; des caresses et des baisers continuels. *Menjampei-kan* بالي *balei-balei-an jang hārœs*, de verschuldigde toegenegenheid betoonen; témoigner l'affection qui est due.

بلي *balē*, fuik, zeker vischtuig; nasse à prendre du poisson. *Sebab balē itœ tiāda meñgena kārana di gūdōh orang*, de reden, waarom deze fuik niet aan het oogmerk beantwoordt, is om dat men er aanroert; la cause qui empêche cette nasse de répondre au but, c'est qu'on y touche.

بليبي *belibies* vel بليبي *belibi*, de taling, een watervogel; la sarcelle ou cercelle, oiseau aquatique.

بليت *baliet* (Vid. بليت *baliet.*), twijnen; tor-dre, retordre.

بليدغ *belidang*, soort van visch; espèce de poisson.

بليغ *balērang*, zwavel; soufre. *Gatī-an balērang*, eene zwavelmijn; une soufrière. *Tiāda hārœs me-mœtīh-kan djañggæt deñgan balērang sopāja ka-līhāt-an seperti rāpa orang tēah*, het past niet den baard met (den damp van) zwavel wit te maken om bejaard te schijnen; il ne convient pas de se blanchir la barbe avec du (de la vapeur de) soufre pour se donner un air de vieillesse.

بليرونغ *balērōng*, بليرونغ *balērōng* vel بالي رونغ *bā-lei-rōng* (Vid. بالي *bālei.*), de binnenplaats van een paleis, vergaderplaats, alwaar de Vorst, in eene soort van gallerij gezeten, in het openbaar gehoor verleent en het regt bedient: de *balērōng* ligt tusschen het gebouw van het paleis en de *mēdān* of het plein, alwaar de koninklijke spelen gehouden worden; la cour d'un palais, la cour d'état, où le Souverain assis sur une espèce de gallerie ou de balcon, donne audience, et administre la justice en public: cette cour est située entre le corps de logis et le *mēdān* ou l'esplanade, où se donnent les jeux royaux. *Maka ber-arak-lah ia ber-koetling nagri tēdjoh kālī dan di arak-lah pōla māsoḱ kadālam kōta se-telah dātang ka-balērōng maka per-arak-an itōe berentī-lah serta ber-bēnji gandarang dan namfiri maka soeltān segrā-lah tēron deri-ātas balērōng deŋgan segala radja-rādja dan per-mantri hoelobālang dan pelāwan rājet sakatī-en itōe-pōn menjembah anak baginda ka-dāa ber-sēdāra itōe di-ātas oēsōng-an per-arak-an maka lālo di bawa-nja nāik ka-ātas balērōng itōe*, en nadat zij zevenmalen de stad in zegepraal rondgegaan waren, trokken zij binnen de vesting; aan de plaats van het paleis gekomen zijnde, hield de stoet op, onder het slaan der trom en het steken der trompetten. Terstond kwam de Sultan, omgeveu van den adel, de leden van zijnen raad, de kampvechters, de krijgslieden en al het volk, de *balērōng* af, om de twee koninklijke broeders, die op de zegekar zaten, te begroeten, en keerde vervolgens met hen naar de *balērōng* terug; et après avoir fait sept fois le tour de la ville en triomphe, ils entrèrent dans le fort; arrivé à la cour du palais, le cortège s'arrêta au son du tambour et des trompettes. Aussitôt le Sultan quitta le *balērōn*, suivi de la noblesse, des conseillers, des champions, des guerriers et de tout le peuple, pour saluer les Princes ses frères, qui étaient assis sur le char

de triomphe; après quoi il revint avec eux au *balērōn*.

بليسه *balisah* (Vid. ليسة *lisah* & بلس *balies.*), ongerust, geplaagd, gekweld, bedroefd; mal à son aise, inquiet, dans la peine, affligé. *Balīsaḱ hātī soeltān ka-mati-mati-an*, het gemoed van den Sultan was doodelijk ontsteld; le coeur du Sultan était mortellement ému. *Ter-lālo balīsaḱ dan kasī-an rāsa hātī-koē*, mijne zenuwen zijn sterk aangedaan; mes esprits sont extrêmement agités. *Semoā-nja menāngies dan balīsaḱ hātī-nja me-liḱat ka-lakē-an tēan poetri*, allen weenden en waren geweldig aangedaan, toen zij zagen hoe zeer de Prinses ontroerd was; tous pleuraient et s'affligeaient en voyant le trouble, l'émotion de la Princesse. *Kāta lemah lembōt membrī balīsaḱ hātī anak dāra itōe*, teedere woorden, die het hart der jonge maagd ontrustten; des paroles tendres, qui portaient le trouble dans le coeur de la jeune fille.

بليكت *balikat*, het schouderblad; l'omoplate. *Sākiēt pada balikat-nja kiri kōnan*, hebbende (jicht)pijn in zijne beide schouders; sentant des douleurs (rhumatiques) aux deux épaules.

بليكو *balikō*, wending, omloop, dat in 't rond loopt; tour, circuit, qui se ment en rond. *Tandjong balikō*, de bogten der rivieren, ronde draaijen van eene rivier, uitstek, uitspringende hoeken of punten; les sinuosités des rivières, angles, points saillans.

بليو *biljau*, eene uitdrukking van eerbied, waarvan men zich bedient sprekende van zijnen vader, zijne moeder of zijnen meester, wanneer zij oud zijn: dezelve wordt ook als voor-naamwoord van den tweeden persoon gebezigd; terme respectueux dont on se sert en parlant de de son père, de sa mère ou de son maître avancés en âge: il s'emploie aussi comme pronom de la seconde personne. *Biljau sēdah memenar-kan kāta*, mijnheer, gij hebt het ge-

zegde bewaarheid; monsieur, vous avez confirmé ce qui a été dit.

بليوڭ & بليوڭ *bilijong*, een werktuig, hetwelk als eene schaaaf en ook als eene bijl gebruikt wordt: het is omtrent van dezelfde gedaante als de *papatil*, maar grooter; outil, qui sert à la fois de doloire et de cognée: il est fait à peu près comme le *papatil*, mais il est plus grand. *Bagimāna rāpa bilijong dan bantji*, welke is de gedaante van de *bilijong* en de *bantji*? quelle est la forme du *bilijong* et du *bantji*?

بمبڭ *bimbang*, besluiteloos, weifelachtig, bevreemd, wispelturig, ligvaardig, onbestendig; irrésolu, chancelant, craintif, léger, volage. *Sopāja djāṅgan bimbang hāti pūtek ber-parang*, opdat het hart (de moed) van uwen slaaf niet wankelende zij in den strijd; afin que le coeur (le courage) de ton serviteur ne soit point chancelant dans le combat. *Sopāja djāṅgan bimbang hāti kakenda akan tēan njāwa kakenda ini*, dat het hart van uwen vriend zich niet onstandvastig betoone jegens haar, die de ziel is van zijne genegenheid; que le coeur de ton ami ne se montre pas inconstant envers celle qui est l'ame de ses affections. *Me-tihat betina hāti-nja bimbang*, op het zien eener vrouw begon zijne standvastigheid te wankelen; à la vue d'une femme, sa fermeté commença à s'ébranler.

بمبڭ *bimbang*, (SUMATRA) feest of openbare vermakelijkheden bij eene plegtige gelegenheid; fête ou réjouissances, qui se donnent à l'occasion de quelque événement public ou solennel. *Ter-kæmpoel orang banjak di bimbang*, er waren vele menschen bij het feest tegenwoordig; beaucoup de monde assistait à la fête.

بمبڭ *bambāng-an*, heimelijke gemeenzaamheid tusschen jonge lieden van verschillende kunne; secrète familiarité entre des jeunes gens de sexes différens. *Orang sa-bambāng-an*, een min-

naar en eene minnares, welke heimelijk op eenen gemeenzamen voet met elkander leven, of die voorgenomen hebben te zamen te vlugten; couple amoureux, qui vit dans un commerce secret, ou qui a formé le projet de s'évader. *Anak kāmœ sa-bambāng-an deṅgan orang itœ*, uwe dochter heeft een ongeoorloofd verkeer met dien man; votre fille entretient un commerce illicite avec cet homme.

بمبڭ *bambō*, arunda bambos, L. (Vid. بولہ *bœ-lœh.*), de bamboes; bambou. *Dālam bambō*, in het geheim (lage spreekwijze); en secret (expression vulgaire).

بمبڭ *bambē* & ممبڭ *mambē*, BOMBAY, eiland en stad op de kust van Malabar; BOMBAY, île et ville sur la côte de Malabar. *Bōat rēmah tōkang deri bambē*, een huis voor het werkvolk van Bombay bouwen; construire une maison pour les ouvriers venus de Bombay.

بمبڭ *benā* (Vid. اوتق *ōtak.*), hersen; cervelle.

بمبڭ *binātang*, beest, viervoetig dier, dieren in het algemeen (als onderscheiden van den mensch), vee; bête, quadrupède, animaux en général (par opposition à l'homme), bétail. *Binātang liar*, wilde, ongetemde dieren; animaux sauvages, non apprivoisés. *Binātang bawas*, roofdieren; animaux carnassiers. *Binātang nedjies ini*, dit vuile dier; ce vilain animal. *Baṅgkei binātang dan mānoesia*, de geraamten van dieren en menschen; les squelettes des animaux et des hommes. *Marik' itō-lah seperti binātang ampat kiki*, zulke menschen zijn als viervoetige dieren; de pareil les gens ressemblent aux animaux quadrupèdes. *Segala binātang jang di adara dan segala binātang jang ada di bēmi*, ieder dier in de lucht, en ieder dier dat op de aarde is; tous les animaux de l'air, et tout animal qui est sur la terre. *Ada jang seperti binātang roepā-nja*, sommige (van de wolken) hadden de gedaante van dieren; quelques-uns (des nuages) avaient la forme d'animaux. *Akan belau-*

dja binātang jang hārœes di hūdœp-i, voor de kosten van het vee dat men onderhouden moet; pour la dépense du bétail qu'on est obligé de nourrir.

بنار *benāra*, een voller; foulon, foulonnier.

بناس *bināsa* HIND., vervallen, vernield, beroofd, verwoest, vergaan; ruïné, détruit, depouillé, péri. *Segala rajet habies-lah bināsa*, al het volk werd gansch vernield; tout le peuple fut exterminé. *Telah binasā-lah hamba*, ik ben van alles beroofd geworden; j'ai été ruiné. *Mem-brī bināsa ka-pada segala tāwan-nja*, alle hunne tegenstrevers vernielen; causer la destruction de tous leurs adversaires. *mem-binasā-kan* ممينساكي *memenasā-kan*, vernielen, ten gronde helpen; détruire, ravager. *Binātang jang pandei memenasā-kan bōah-boāh-an jang di-dālam tāman*, beesten (apen) afgerigt in het vernielen van al de tuin-vruchten; animaux (singes) adroits à piller tous les fruits du jardin. *Mem-binasā-kan hāti laki-laki jang memandang dia*, de harten rooven van allen die haar aanzagen; enlever les cœurs de tous ceux qui la contemplaient.

بنتار *bantāra* vel *abantāra*, een heraut, standaard- of vaandeldrager, zwaarddrager, ambtenaar met het bewaren der koninklijke versierselen en het regelen der plegtigheden belast, maarschalk; héraut, porte-étendard, porte-drapeau, celui qui porte l'épée royale devant le Roi, officier préposé à la garde des ornemens royaux, et chargé de régler le cérémonial, maréchal. *Maka baginda mem-titah-kan bantāra ampat ōrang pergī memanggil segala anak radja-rādja*, en de Koning beval aan vier herauten om al de jonge edellieden voor hem te roepen; et le Roi donna ordre à quatre hérauts de faire comparaître devant lui toute la jeune noblesse. *Bantāra diri-lah kīri kānan srī balērōng men-djœn-djāng-kan titah serāja ber-serœ-serœ-kan nāma*

ōrang, de herauten schaarden zich ter rechter en linkerzijde van de plaats in het paleis, ontvingen de bevelen van den Vorst en kondigden daarna de namen af; les hérauts se rangèrent à droite et à gauche dans la cour du palais, prirent les ordres du Souverain et proclamèrent ensuite les noms. *Bantāra idāng-an*, 's Konings keukenmeesters; officiers de la bouche. *Bantāra dātang meng-ātor segala alat ka-radja-an*, hofbedienden waren daarbij, om de koninklijke versierselen te schikken; des officiers étaient présens, pour déployer les ornemens royaux.

بنتارو *bintārō*, cerbera, L., een groote boom, die een melkachtig en giftig sap voortbrengt; grand arbre, qui contient un suc laiteux et empoisonné.

بنتانگور *bintāngōr*, calophyllum inophyllum, L., eene soort van timmerhout; sorte de bois de construction.

بنتت *bantœt*, onvolmaakt, onvolledig, onvoltooid; imparfait, incomplet, inachevé. *Pœdjā-nja-pœn bantœt-lah*, zijne offerplegtigheden waren onvolledig; les cérémonies de son sacrifice furent incomplètes. *memantœt-kan pœdjā-nja*, zijne godsdienstige plegtigheden onvolledig maken, dezelve storen; rendre ses rites incomplets, les interrompre. *Rōti bantœt*, brood dat niet doorbakken is; pain qui n'est pas assez cuit.

بنتر *bœntar*, rond, dik, poezelig; arrondi, potelé, dodu. *Sœsœ bœntar*, ronde borsten, volle boezem; gorge arrondie ou saillante.

بنتر *bœntar*, eene soort van visch of ander zeegedierte; espèce de poisson ou autre animal marin.

بنتتخ *bentang*, spreiden, uitstrekken, uitbreiden, uitrekken, kruisigen; tendre, étendre, développer, déployer, crucifier. *Pājong ber-war-na pālāngi di bentang-kan ōrang-lah*, zonneschermen van verschillende kleuren waren

uitgespreid; des parasols de couleurs bigarrées étaient déployés. *Di bentang-kan orang-lah kheimah*, tenten werden gezet of gespreid; des tentes furent dressées ou tendues. *Djārieng jang ter-bentang*, een uitgezet net; un filet tendu. *Bentang-lah sajab-nja*, spreidde zijne vlerken uit; étendit ses ailes. *Di bentang-kan-nja tīrei kalambā*, zij trokken of spreidden de gordijnen; ils tirèrent ou tendirent les rideaux.

بنتڠ *bintang*, eene ster; une étoile. *Siāpa jang meng-hiās-ī lāngiet denḡan bintang*, wie is hij, die het uitspansel met sterren versierd heeft? qui est celui qui a orné d'étoiles le firmament? *Bintang jang menaendjæk djālan jang betoel*, eene ster die den regten weg wijst; une étoile qui montre le droit chemin. *Bintang ber-āsap* vel *ber-īkor*, eene komeet; une comète. *Bintang bābi* vel *bintang timor*, de morgenster; l'étoile du matin. *Bintang zaharat*, Venus. *Bintang koetob* vel *bintang wātāra*, de noordpoolster; l'étoile polaire. *Kartika*, het zevengesternte; les pléiades. *Bidoek*, de groote beer; la grande ourse.

بنتڠ *binting* JAV., schans, wal; rempart, boulevard. *Nagrī jang ber-binting*, stad met wallen voorzien; ville défendue par un rempart.

بنتڠ *boenting*, zwanger, bevrucht, met jongen, die met jongen is; grosse, enceinte, pleine. *Perampāan jang boenting*, eene zwangere vrouw; une femme enceinte. *Kāda betina jang boenting*, eene merrie die een veulen inbeeft; une jument pleine. *Men-djādi boenting*, zwanger worden, zwanger zijn; concevoir, être enceinte. *Maka tēan poetri hamiel-lah dan dājang itoe boenting-lah*, de Prinses werd zwanger, en de kamenier moest bevallen; la Princesse conçut, et la femme de chambre se trouvait enceinte.

بنتڠ *bantok*, krom, gekromd, gebogen (van hout en metalen sprekende); courbé, courbe, arqué, (appliqué au bois et aux métaux). *Seperti tādji jang di bantok*, gekromd als de spoor van eenen vechthaan; recourbé comme l'éperon d'un coq de joute. *Bantok-kan*, krommen (het hout tot knieën voor vaartuigen); courber (le bois pour en construire des canots). *Tjintjin sa-bantok*, een ring; un anneau. *Seperti dāa bantok bāsor*, als twee bogen of halve cirkels; en forme de deux arcs ou demi-cercles.

بنتڠ *bantal*, een kussen; coussin, oreiller. *Sandar ka-pada bantal*, op kussens leunen; s'appuyer sur des coussins. *Tikar dan bantal*, mat en kussen, (de voornaamste stukken huisraad bij de Maleijers); natte et coussiou, (les deux pièces essentielles de l'ameublement chez les Malais). *Ber-bantal tānah*, den grond tot kussen hebbende; ayant la terre pour oreiller. *Tiḡḡi-kan sedikiet kapālā-nja deng-an bantal*, ligt zijn hoofd een weinig op met een kussen; soulève-lui un peu la tête au moyen d'un coussin.

بنتڠ *bintil* vel *bintoel*, puist, gezwel, blaar; pustule, ampoule, vessie. *Bintil sāsā*, de tepel; le mammelon, le bout de la mamelle.

بنتڠ *bantan*, de stad Bantam, op het eiland Java; la ville de Bantam, dans l'île de Java.

بنتڠ *bintan*, het eiland Bintang, bij den uithoek van het Maleische schiereiland; l'île de Bintang, située vers l'extrémité de la presqu'île Malaie.

بنتڠ *bantoen*, optrekken, uittrekken, uitrukken, uitroeijen; tirer en hant, lever, extirper, déraciner. *Mārī kita bantōn-kan pohḡn ini sopāja dāpat meng-ambel bōah-boāh-nja*, komt, laat ons dezen boom uitrukken om bij de vruchten te geraken; allons, déracinons cet arbre, pour que nous puissions atteindre aux fruits. *Mem-bantoen deri-ātas tānah*, van

de oppervlakte der aarde uitroeijen; exterminer de dessus la face de la terre. *Mem-bantœn bālœ katiak dan bālœ arī-arī*, het haar der oksels en schaamdeelen uittrekken; arracher le poil des aisselles et des parties naturelles. *Bantœn deri-ātas kēda*, van een paard afrukken; arracher de dessus un cheval.

بنتو *bantō*, helpen, bijstaan (bijzonder in den oorlog), hulp, bijstand; aider, secourir (particulièrement à la guerre), assistance, secours. *Meminta bantō kapadā-nja*, hulp, hulpbenden van hem vragen; leur demander du secours. *Ja dātang bantō parang deŋgan sœdarā-nja*, hij kwam als een bondgenoot van zijnen broeder in het veld; il entra en campagne comme allié de son frère. *Kārana bānjak ōrang men-bantō peŋglīma itœ*, want velen verleenden bijstand aan dien veldoversten; car plusieurs prêtèrent du secours à ce chef. *Bantō mem-bantō*, elkander helpen of bijstaan; s'entr'aider.

بنتو *bantah*, kibbelen, twisten, krakeelen, woordentwist; disputer, quereller, contester, dispute, contestation. *Maka ber-bantah nakhoda deŋgan djēromēdi*, en er ontstond twist tusschen den super-cargo en den gezaghebber van het schip; et il s'éleva une contestation entre le subrécargue et le capitaine du vaisseau. *Ada jang ber-bantah-kan tampat*, sommigen betwistten elkander de plaatsen; quelques-uns se disputaient les places. *Dan kalau-kalau men-djādi* بربنتاه *ber-bantāh-an*, en misschien zullen er oneenigheden ontstaan; et peut-être s'élevera-t-il des contestations.

بنتي *bantei*, een beest slagten en in stukken snijden, slagten om te eten, vleeschkost, stukken vleesch; tuer une bête et la détailler, tuer pour servir de nourriture, viande de boucherie, pièces, morceaux de viande. *Mem-bantei karbau*, eenen buffel slagten en aan stukken snijden; tuer un buffle et le couper en morceaux. *Jang hamba sœdah men-bantei bagi ōrang*

hamba, welken ik voor mijn eigen volk geslagt heb; que j'ai tué pour (le distribuer à) mes gens. *Orang ber-bantei hari ini*, er wordt van daag geslagt; on tue aujourd'hui. *Tampat pada ber-bantei*, plaats waar men beesten slagt; tuerie, lieu où l'on tue les animaux. *Bantei sūpi*, ossenvleesch; du boenf. *Bantei rāsa*, hertenvleesch; du cerf.

بتيغ *bantiēng*, slaan, kloppen, beuken (als met eenen houten hamer); battre (comme avec un maillet). *Djāŋgan bantiēng amat kīn itœ*, klop dat linnen (onder het wasschen) niet te veel; ne battez pas trop ce linge (en le lavant). *Mem-bantiēng amas*, goud slaan; battre de l'or.

بتيغ *bantiēng*, eene soort van vaartuig, dat twee masten heeft, met holle zeilen als die van de Chinesche jonken; espèce de chaloupe à deux mâts, portant des voiles creuses comme celles des jonques Chinoises.

بندجر *bandjar*, rij, reeks, gelid; rang, file, rangée. *Meng-ātor semōā-nja pada dāa bandjar*, hen allen op twee rijen scharen; les disposer tous sur deux lignes. *Di-ātas pœtarāna sewātœ s'ōrang ber-bandjar-bandjar*, op rustbanken in rijen geplaatst, een voor ieder persoon; sur des sofas placés à la suite l'un de l'autre, un pour chaque personne. *Di tanam-nja ampat pēloh pōhn ber-bandjar*, hij plantte veertig boomen op eene rij; il planta quarante arbres sur une ligne. *Tatkāla ia ber-bandjar diri-nja*, toen zij zich op eene rij plaatsten; lorsqu'ils se rangèrent en file.

بندجر *bandjer*, overstroming; inondation, débordement.

بندجي *bindjei*, soort van vrucht; espèce de fruit.

بنتجي *bintji* vel *bintji*, haten, versmaden, verfoeijen, een afkeer hebben van, tegenzin, nijd, afgunst, kwaadwillig, haatdragend, nijdig; haïr, détester, abhorrer, avoir en aversion, antipathie, disposition à l'envie ou à la

haine, aversion, rancune, malicieux, haineux, méchant. *Segala sēdarā-kœ bintji akan dakœ*, alle mijne broeders haten mij; tous mes frères me haïssent. *Bintjī-lah ia akan swamī-nja*, zij versmaadde haren man; elle détestait son époux. *Jang bintji akan agama*, die van den godsdienst eenen afkeer hebben; qui ont la religion en aversion. *Kāta ter-lālo bintji*, de schamperste uitdrukkingen; les expressions les plus mordantes. *Larāng-an allah ka-bintjī-an nabī*, iets dat door God verboden en door den profeet verboeid wordt; une chose que Dieu défend et que le prophète a en horreur.

بنتجان *bentjāna* HIND., kwaad, onregt, nadeel, benadeeling, slechte raad; mal, tort, dommage, méfait, mauvais conseil. *Orang tjelāka sāngat ia mem-brī bentjāna akan anak kita*, hij heeft als een zeer ondeugend mensch gehandeld met zulk eenen verderfelijken raad aan mijne kinderen te geven; c'est un très-malhon-nête homme, d'avoir donné ce mauvais conseil à mes enfans. *Orang māna pāla jang dātang ber-bōat bentjāna dan akan mem-binasā-kan kita ini*, wie is hij, die onheil en verderf over ons komt brengen? qui est celui qui vient nous nuire et causer notre ruïne? *Djikalaw bentjāna dātang siapā-kah akan mem-bantē*, indien ons eenig kwaad mogt wedervaren, wie is daar om ons te redden? si quelque mal nous arrive, qui viendra à notre secours? **ممنبتجانا** *mem-bentjanā-kan*, tot eenig kwaad vervoeren, verleiden; porter au mal, pervertir, séduire.

بنتجان *bantjang*, met elkander spreken, praten, keuvelen, over een en ander spreken; faire la conversation, discourir, causer familièrement, s'entretenir de. *Bhāro kita ber-bantjang sādja belom ada bitjāra*, wij hebben dit zoo even aangeroord bij wijze van gemeenzaam gesprek, maar het nog niet tot een punt van overweging gemaakt; nous venons de toucher cette matière par forme de conversation, et nous

ne l'avons pas encore discutée. *Ber-bantjang-lah ia deñgan orang bātang kāpas*, hij geraakte in gesprek met iemand van *Bātang Kāpas*; il entra en conversation avec quelqu'un qui venait de *Bātang Kāpas*. *Bantjang-bantjang*, gekeuvel, gesnap; babil, caquet.

بنتجان *bantjah*, moeras, moerassig; marais, marécageux, fangeux.

بنتجان *bantjī*, schaaft, kuipers-schaaft; doloire.

بنتجان *bantjī*, tweeslachtig mensch; hermaphrodite.

بند *benda* vel *banda*, schat (daaronder begrepen juweelen, kleederen en andere kostbaarheden), rijkdommen, stoffe, bouwstoffen, koopwaar, ding; trésor (comprenant les bijoux, robes et autres objets précieux), richesses, matière, matériaux, article, chose. *Bagei-bāgei benda jang indah-indah*, velerlei kostbaarheden; divers objets précieux. *Benda toenāng-an*, bruidschatten; bijoux de noces. *Māta-benda*, voorwerpen van waarde, gereed geld; choses de prix, argent comptant. *Mata-benda per-njāga*, koopwaren; objets de commerce. *Sebab ber-tjampoer deñgan sewātœ benda jang sētji*, omdat het met eene stoffe van eenen meer zuiveren aard vermengd is; comme allié à une matière plus pure. *Menañggong sewātœ benda jang brat*, een zwaar ding ondersteunen of optillen; supporter ou soulever une chose pesante.

بند *bonda*, moeder (in den beleefden stijl); mère (en style de politesse). *Ajanda dan bonda*, vader en moeder; père et mère. *Ber-mōhon-lah ija ka-pada bondā-nia*, zij nam afscheid van hare moeder; elle prit congé de sa mère.

بندال *bandāla* PORT., kruidkokers, kleine houten doozen om kardoezen in te doen, kardoezen; flasques, petites boîtes de bois contenant des charges de poudre à canon, cartouches. *Tālī bandāla*, bandelier, eene reep waaraan

de kruidmaten hangen; bandoulière, courroie à laquelle on suspend le fourniment. *Bōdak bandāla*, leger-jongens die de kardoezen dragen; goujats chargés de porter les cartouches.

بندالو *bandālœ*, zeker vogel; nom d'un oiseau.

بندر *bendar* vel *boendar* PERS., eene zee- en handelstad, zeehaven, waarin handel gedreven wordt, kantoor, fabriek; ville maritime et commerçante, port de commerce, comptoir, factorerie. *Sekati-en negri dan bendar*, alle steden en havens, alle plaatsen binnen 's lands en aan de zee gelegen; chaque ville et chaque port de mer, toutes les villes maritimes et celles de l'intérieur. *Me-hantar lāda kapada bendar kompani*, peper naar het pakhuis der O. I. maatschappij voeren; transporter du poivre à la factorerie de la compagnie des Indes.

بندڠ *bendang*, bebouwd land, akkers, velden; terre cultivée ou arable, champs. *Bōat krēdja bendang*, veld-arbeid verrigten, het land bebouwen; travailler aux champs, cultiver, labourer la terre. *Pada kotika bānjak djādi pādi bendang*, in eenen tijd dat de rijstooft overvloedig is; à une époque où les récoltes de riz sont abondantes. *Pādi bendang tūn ini soedah habies*, de rijstooft van dit seizoen is verteerd; la récolte de riz de cette saison est consommée.

بندڠ *bandang*, het water met eenen dam of dijk stremmen: ook eene aanstekende ziekte onder de buffels, welke, naar men zegt, de waterachtige deeltjes van het bloed door de haren doet uitzijpen; arrêter le cours de l'eau au moyen d'une digue, d'une jetée: c'est aussi le nom d'une maladie contagieuse parmi les buffles, qui, dit-on, fait suinter la sérosité du sang à travers les tubes du poil. *Sōngēi di bandōng-kan-nia*, hij keerde den loop der rivieren met dammen; il contient les rivières au moyen de digues. *Ajer jang meng-ālier itœ habies-lah ter-bandong*, het water, dat hier plagt te stroomen, werd door eenen dijk gekeerd; l'eau qui avait

coutume de couler ici, fut retenue par une digue.

بندڠ *banding*, vergelijken, waarden, beoordeelen, eene vergelijking maken; comparer, apprécier, asseoir un jugement, établir une comparaison. *Ber-banding daftar itœ denġan daftar lāin*, die lijst met de andere vergelijken; comparer cette liste, cet état, ce rôle avec l'autre. *Abang-kœ tidak ka-tarā-kan abang-kœ tidak ka-banding-kan*, mijn broeder (echtgenoot) had zijns gelijken niet, mijn broeder was onvergelijkelijk; mon frère (mon époux) n'avait pas son égal, mon frère était incomparable. *Deri-pada rōpa dan paras-nja tiadā-lah ber-āuleh di banding-kan*, wat de gestalte en de gelaatstreken aangaat, hierover was geene vergelijking te maken; quant à la figure et aux traits du visage, il n'y avait pas de comparaison. *Tiada-sūma banding-an*, er is geene vergelijking, of overeenkomst, tusschen hen; il n'y a pas de comparaison, ou d'analogie, entre eux. *Apā-tah-per-banding-an ada*, wat overeenkomst is er? quelle analogie, quel rapport, y a-t-il?

بندڠ *bandang*, slinger; fronde.

بندلا *bandella* PORT. (bandalho), eene baal, een pak goederen; une balle, un ballot. *Kāpas tiga pālāh bandella*, dertig balen katoen; trente balles de coton.

بندول *bandāl*, zekere soort van vogel, ook drempel, dorpel; espèce d'oiseau, le seuil d'une porte.

بندهار *bandhāra*, schatbewaarder, opperrentmeester, een der voornaamste staatsambtenaren; trésorier, surintendant, l'un des principaux officiers de la couronne. *per-bandhārān*, schatkamer, 's Vorsten kleer- of huisraadkamer, schatten; le trésor, garde-robe, garde-meuble, des trésors. *Menjāroeh membōka gadōng menġalōar-kan segala per-bandhārān*, gaf last om de magazijnen te

openen en al de kostbaarheden ten toon te stellen; ordonna d'ouvrir les magasins et d'exposer tout ce qu'ils contenaient de précieux.

بندیرا *bandēra* PORT., vlag, vaandel; enseigne, drapeau, pavillon. *Pāsang vel nāik bandēra*, de vlag ophijschen, opsteken; hausser, arborer le pavillon. *Men-djāga bandēra*, de vlag bewaren, beschermen; garder, protéger le pavillon. *Tiang bandēra*, vlaggespil, vlaggestok; bâton ou verge de pavillon. *Bandēra kompani inġgries*, de vlag der Engelsche Oost-Indische compagnie; le pavillon de la compagnie Anglaise des Indes Orientales.

بنر *benar*, waar, waarachtig, opregt, naauwkeurig, stipt, naauwgezet, zuiver; vrai, véridique, sincère, exact, ponctuel, correct. *Per-katā-an jang benar atau jang sīa-sīa*, een waarachtig gezegde, of een dat ijdel en ongegrond is; une proposition vraie, ou une qui est hasardée et sans fondement. *Benar-lah seperti kĕta tĕan*, het is inderdaad zoo als gij zegt; il en est réellement comme vous le dites. *Djikalaw kĕta tiāda benar pada bĕrang saētĕ per-djandjĕ-an kĕta*, indien wij niet naauwkeurig, of getrouw, zijn ten aanzien van alle onze verbindtenissen; si nous ne sommes pas exacts, ou fidèles, à l'égard de tous nos engagements. *se-benar-nia*, de waarheid; la vérité. *Akan tetāpĕ akĕ katā-kān djāga jang se-benar-nja*, hoe het ook zij, ik zal steeds de waarheid spreken; quoiqu'il en soit, je dirai toujours la vérité. *Tiāda deŋgan hak se-benar-nia*, het is niet in den waren geest van regtvaardigheid; il n'est pas exactement conforme à l'équité. *Akĕ jang se-benar-nia*, ik ben de waarheid; je suis la vérité. *Se-benar-benar*, waarlijk; en vérité.

بنغ *benang*, draad; fil. *Benang sĕtra*, grove zijde; de la grosse soie. *Benang sa-tĕkal*, eene streng garen; un écheveau de fil. *Daun benang*, justicia purpurea, L.

بنم *benam*, zinken; couler à fond. *Saēdah ter-benam sampan*, de boot is gezonken; la chaloupe a chaviré.

بنو vel بان *banno* HIND., het holle, eene bijzondere zwellung in zekere rivieren, veroorzaakt door den gang van derzelver stroom tegen eenen snellen vloed der zee; la houlle, gonflement particulier dans certaines rivières, causé par l'opposition de leur courant à la rapidité du flux de la mer.

بنو *benĕa*, land, landstreek, oord, gewest, bewoond en bebouwd land; contrée, région, pays, contrée habitée et cultivée. *Benĕa tjĕna*, het land van China; la Chine. *Benĕa yemen*, gelukkig Arabië; l'Arabie heureuse. *Benĕa adjam*, Perzië; la Perse. *Benĕa jang āngat seperti mekah*, een warm land, zoo als Mekka; un pays chaud, comme la Mecque.

بنوغ *binĕawang*, eene soort van hert; espèce de cerf.

بنه *benih* & باني *bāni* (Vid. مني *meni*), zaad in het algemeen, aardvruchten die men bewaart om te zaaijen, dierlijk zaad, nakomelingschap; semence en général, graine qu'on réserve pour semer, sperme, postérité. *Benih bĕwang*, ajuin-zaad; graine d'oignon. *Benih tjeŋkĕ dan benih bĕah pĕla*, loten van nagel- en muskaatboomen; plants de giroflie et de muscadier. *Benih sĕgĕ pohn-nia kitjiel-kitjiel*, zeer kleine spruitsels van den sagoboom; très-petits rejetons de l'arbre qui produit le sago.

بنیاء *beniāga* برنیاء *berniāga* HIND., handel drijven; trafiquer, faire commerce. *Hamba sĕdja jang beniāga di tampat ĩni*, ik ben de eenige, die hier handel drijft; je suis l'unique personne qui trafique en cet endroit. *Hamba tĕdak fedĕli pada beniāga itĕ*, ik bemoei mij niet met dien handel of die koopmanschap; je ne me mêle pas de ce commerce, je ne fais pas cette espèce de trafic. *Ada-pĕn akan ōrang ber-parārang seperti ōrang berniāga*

ada kalā-nia ber-lāba ada kalā-nia rāgi, het gaat met de krijgslieden als met de handelaars: nu eens winnen, dan weder verliezen zij; il en est des militaires comme des commerçans: il leur arrive, tantôt de gagner, tantôt de perdre. *پرنیگانه* *perniagā-an* & *برنیگانه* *berniagā-an*, koopmanschap, koophandel; marchandise, denrée, commerce. *Maka adā-lah bēta sārōeh sœdāgar rādja* *پرنیگانه* *perniagā-kan* *berniagā-an bēta*, ik heb den koopman van den Koning (den persoon die het ambt van hofkoopman bekleedt) de waarning van mijne handelszaken opgedragen; j'ai chargé le marchand du Roi (celui qui fait l'office de facteur pour le Roi) des intérêts de mon commerce.

بواغ *bāang* (Vid. *بواغ* *bāang.*), wegdoen, wegwerpen, zich ontdoen, verliezen, verspillen; repousser, rejeter, se défaire de, perdre, prodiguer.

بواي *bœai*, heen en weer bewegen (als een slinger), wiegen; balancer (comme fait un pendule), bercer. *Bātœ dan rōtan de buāi-kan-nia*, hij slingerde eenen steen hangende aan een ratan (soort van riet); il lança une pierre suspendue à un ratan (espèce de jonc). *بواي* *bœai-kan*, iets dat in de lucht hangt, eene wieg (aan eenen boom hangende), slinger waarmede men steenen werpt, slinger van een uurwerk; une chose suspendue, un berceau (pendant à un arbre), un pendule, une fronde.

بواي *bœāja*, een aligator, krokodil; un aligator, crocodile. *Di tjikau bœāja*, gegrepen door eenen aligator; saisi par un aligator. *Dātang-lah s'ikœr bœāja pœtih deri-dālam kēlam itœ ter-lālœ besār maka di taŋgkap-nia akan hanœman lālœ di talan-nia*, er kwam uit het meer een witte aligator van eene ontzettende grootte, die *Hanœman* greep en vervolgens verslond; il sortit du lac un aligator blanc, d'une immense grosseur, qui se saisit de *Hanœman* et ensuite le dévora. *Bœāja-*

-bœāja, (zeew.) de kielbalk, waarin de mast vaststaat, de kolsem; (terme de mar.) carlingue d'un mât, carlingue du fond. *Bœrong bœāja*, alcedo, ijsvogel; alcyon, martin-pêcheur. *Līdah bœāja*, de aloë; l'aloès.

بوت *bœbœt* JAV., rollen of draaijen; rouler ou tourner. *Tālī* *بوتی* *bœbœt-an*, stag, een zwaar touw, dat den mast voorover houdt, en met rijs bewoeld wordt om het steviger te maken; étai, cable qui sert à contenir le mât, et qu'on renforce en roulant une branche alentour.

بوبر *bœboer*, pap, brij, al wat tot een deeg gemaakt wordt, pappig; bouillie, toute substance réduite en pâte, mou, pâteux.

بوبق *bœbok*, een worm, korenworm, mijt, wormpjes die in drooge aardvruchten ontstaan; un ver, charançon, petits vers qui s'engendrent dans les végétaux secs. *Bras itœ bras djāwa sœdah di mākan bœbok*, die rijst is Javaansche rijst, en is door den worm beschadigd; ce riz est du riz de Java, et il est rongé des vers.

بوپل *bœboel*, vermaken, stoppen (een net); raccommoder (des rets).

بوپو *bœbœ*, een tuig om visch te vangen, eene fuik van teen gevlochten; engins dont les pêcheurs se servent, une nasse d'osier.

بوبرت *bœbœt*, zeker vogel; oiseau ainsi nommé.

بوپه *bœboh* vel *bœboh*, stellen, plaatsen, opleggen, vastzetten; mettre, poser, placer, apposer. *Bœboh palāna pada kēda*, eenen zadel op het paard leggen; poser une selle sur le cheval. *Bœboh tjap*, een zegel opdrukken; apposer un sceau, un cachet. *Di bobōh-nja segala bāu-bau'n*, zij legde daarop allerhande welriekende oliën; elle y mit toutes sortes d'essences. *Di iries di bœboh gāram*, sneed het in stukken en bestrooide het met zout; le coupa par tranches, qu'il saupoudra. *Bœboh didālam pendjāra*, gevangen zetten; mettre en prison.

بوت *bēta*, blind; aveugle. *Tālī dan bēta*, doof en blind; sourd et aveugle. *Bēta māta*, blind; aveugle. *Bēta dēa blah matā-nia*, aan beide oogen blind; privé des deux yeux. *Matā-mœ telah di bēta-kan allah*, heeft God uwe oogen verblind? Dieu vous a-t-il frappés d'aveuglement?

بوت *bēat*, doen, maken, oprigten, opstellen, vervaardigen; faire, confectionner, construire. *Bēat seperti kātā tēan-mœ*, doe overeenkomstig de woorden van uwen meester; agit conformément aux ordres de ton maître. *Bēat bentjana*, kwaad doen, benadeelen; faire du mal, nuire. *Bēat anjaja*, eene onregvaardigheid plegen, verdrukken, onderdrukken; commettre une injustice, opprimer, vexer. *Bēat krandjang*, eene mand maken; faire un panier. *Di sēroh-nia ber-bēat sātœ prāe*, beval hem een schip te bouwen; lui ordonna de construire un vaisseau. *Bēat djandji*, eene overeenkomst maken; faire une convention, conclure un marché. *Apa bōlih bēat*, wat kan gedaan worden? wat middel is daar voor? que faire à cela? quel remède y a-t-il? *Jang di bēat dan jang di per-bēat*, de bedrijver en de lijder; l'agent et le patient. *بوتان bēāt-an & بوتان per-bēāt-an*, daden, werk, verrigting; actions, travail, exécution. *Bēāt-an amas*, goudwerk; ouvrage en or. *Bēāt-an sēkar*, een moeilijk werk; un ouvrage difficile. *Per-bēāt-an djāhat*, slechte daden; méchantes actions.

بوت *bētier*; een korrel, een bolletje; un petit corps sphérique ou rond, globule. *Lāda sā-bētier*, een korrel peper; un grain de poivre. *Bāwang mērah deŋgan lāda tjina sa-pēloh bētier*, tien uijen en tien bollen Cayennepeper; dix oignons et dix cosses de poivre de Cayenne. *Bētier bōah aŋgōr*, een druivenpit of korrel; un pepin de raisin. *Bētier kātja*, glazen koraaltjes; petits grains de verre. *Bētier daemba*, schapenkeutels; crottes de brebis.

بوت *bētok*, kaal; chauve. *Jang bētok wēban-nja*, wiens kruin kaal was; qui avait le sommet de la tête chauve. *Bērong bētok*, eene zeer groote soort van vogel, beschreven in de Verh. van het Bat. Genoots. IV. deel p. 538-41; espèce d'oiseau très-gros, décrit dans les Transactions de la Société Littéraire de Batavia vol IV. p. 538-41.

بوت *bētīe*, membrum virile.

بوت *bēdjor*, langs, in de lengte (in tegenoverstelling van dwars, over dwars), de lengte, de doorsnede; le long de, en long (par opposition à oblique, en travers), la longueur, le grand diamètre. *Lintang dan bēdjor liang koebēr*, de breedte en lengte van het graf; la largeur et la longueur de la fosse, du tombeau. *Pada bēdjor liāngiet*, regt door de lucht; à travers les airs. *Bēdjor-nja mēka deri-pada tampat tēmbōh rambœt kapāla hiŋgga ka-sœdah-an-nja di bāwah dāgē dan di-bāwah rāhang ka-dēa dan lintang-nja antāra teliŋga ka-dēa*, de lange middellijn van het aangezicht wordt gemeten van de wortels van het haar op het voorhoofd tot onder aan de kin en de beide kaken, de korte middellijn is de ruimte tusschen de beide ooren; le diamètre longitudinal de la face se mesure depuis l'origine des cheveux jusqu'au-dessous du menton et des mâchoires, le diamètre transversal est l'espace qui va d'une oreille à l'autre. *Tat-kāla wēlar itœ mem-bēdjor-kan dīri-nja*, als de slang zich tot hare volle lengte uitrekt; lorsque le serpent s'étend de toute sa longueur. *Bāries bēdjœ*, krijgslieden in gelederen geschaard; soldats rangés en files.

بوت *bēdjang*, man of vrouw in den ongehuwden staat, jongman, weduenaar, weduwe, een jong dier van het mannelijk geslacht; personne non mariée, homme ou femme célibataire, jeune homme, veuf ou veuve, jeune animal mâle. *Adā-lah sāja tiŋgal bēdjang sādja*, ik ben nu zonder vrouw gebleven; me voilà de-

meuré célibataire. *Di iring-kan aüleh lima ratoes bēdjang*, van vijf-honderd jonge lieden gevolgd; suivi de cinq-cents jeunes hommes. *Segala parampēan jang bēdjang-bēdjang*, alle ongetrouwde vrouwen; toute femme non mariée.

برجت *bēdjok*, streelen, stillen, liefkozen, vleijen; caresser, adoucir, courtoiser, cajoler, flatter. *Doedāk-lah ia di sīsī anak dāra mem-bēdjok-kan dia deŋgan kāta jang lemah lemboet ter-lālo mānies boenjī-nja*, hij zette zich naast het meisje neder en streelde haar met zoete en teedere woorden, zeer aangenaam voor het oor; il s'assit à côté de la jeune fille, et la flatta par des paroles douces et tendres, très-agréables à l'oreille. *Mem-bēdjok deŋgan tjōembō-tjōembō-an*, vleijen met pligtplegingen; adresser des complimens flatteurs. *Mem-bēdjok istrī-nja*, zijne vrouw stillen (troosten over zijn vertrek); appaiser sa femme (la consoler de son départ). *Meng-āpa-kah maka kita di bēdjok seperti ka-ānak kitjēl*, waarom moeten wij zoo gestreeld worden, gelijk kleine kinderen? pourquoi nous cajoler de la sorte, comme (si nous étions) de petits enfans? *pem-boedjok-an*, vleijerij; flatterie.

بوتجور *bōtjor*, dat lek is; qui fait eau. *Prāu itōe soedah djādi bōtjor*, dat vaartuig heeft een lek gekregen; ce navire a fait une voie d'eau.

برجت *bōtjak*, knoest, kwast (bĳzonder aan oude boomen); bosse, protubérance, noeud (particulièrement à de vieux arbres).

بودن *bōdak*, een jong mensch (man of vrouw), een kind, een jongen, een oppasser, een slaaf; jeune homme ou jeune fille, un enfant, garçon, adolescent, un serviteur, un esclave. *Dia-poēn bōdak ākal-nja tēah*, hij is jong, (maar) zijn verstand is bejaard; c'est un jeune garçon, (mais) son esprit est mūr. *Karāna sebab ia lāgi bōdak-bōdak*, omdat het nog maar jonge lieden waren; parce que ce n'étaient encore que des enfans. *Maka ka-dōē-nja bōdak itōe*

laki-lāki, de beide kinderen waren jōngens; les deux enfans étaient des garçons. *Jā tēan-kōe pātek īni di sēroh-kan aüleh padēka kakenda mem-bāwa perampēan ampat pēloh orang*, o mijn meester, deze uw slaaf heeft last van uwēn geēerden vader om u veertig slavinnen (ten geschenke) te brengen; ó mon maître, moi, ton esclave, ai été chargé par ton honoré père d'amener chez toi quarante femmes esclaves (dont il te fait don). *S'orang bēdak-nja soedah lārī*, een zijner slaven is weg-geloopen; un de ses esclaves a disparu.

بودو *bōdō*, angstig, vol vrees; rempli de crainte.

بودو *bōdoh* vel بودو *bōdō*, onnoozel, eenvoudig, zot, een botterik; simple, sot, niais, un benêt, imbécile. *Seperti lākō orang bōdoh*, als het gedrag van eenen onnoozelen; comme se conduirait un imbécile. *Babal dan bōdoh*, onwetend en zot; ignorant et sot. *Ber-bōdoh-bōdoh-kan dirī-nja*, hield zich onnoozel; contrefit l'imbécile.

بودي *bōdī* HIND. (Vid *بودي boedī*), verstand; esprit, intelligence.

بورر *bōrōe* (Vid. *بورر bōrōe*), jagen, op de jagt gaan; chasser, poursuivre le gibier.

بورت *bōrōet*, gescheurd, gebroken, die eene breuk, een ongemak aan het zakje van de teelballen heeft; hernieux, incommodé d'une descente de boyau ou du scrotum. *Penjākiēt bōrōet*, eene breuk; une hernie.

بورس *bōrōes*, verwelken, verdorren, droog of dor worden, verwelkt, verdord; se flétrir, se faner, sécher, fané, flétri. *Dāun bōrōes*, verdorpe bladeren; des feuilles fanées, flétries. *Rambōet-nja seperti kāpas di bōrōes*, zijn haar was als katoen, wanneer de zaadbollen droog worden (en barsten); ses cheveux ressemb-laient au coton, quand les capsules se séchent et s'entr'ouvrent. *Bōrōes-kan*, verkwisten, doorbrengen; prodiguer. *Orang jang mem-*

-*bæræs-kan harta*, een verkwister; un dissipateur, un prodigue.

بَرَوْنِ *b̄arong*, een vogel; un oiseau. *Segala b̄arong jang di adara*, al de vogelen in de lucht; tous les oiseaux de l'air. *B̄arong sa-kāwan*, eene vlugt vogelen; une volée d'oiseaux. *B̄arong n̄arī*, de loeri, een schoone vogel, tot het geslacht der papegaaijen behorende; le louris, bel oiseau, du genre des perroquets. *Seperti b̄arong rādja-wāli r̄epa-nja*, het had de gedaante van eenen arend; il ressemblait à un aigle.

بَرَوْنِ *b̄orong*, verkoop in het groot, bij den hoop, het geheel opkopen om meester van den prijs te blijven; vente en gros, en bloc, accaparer, user de monopole.

بَرَوْنِ *b̄arœk*, slecht, vervallen, beschadigd, bedorven, onwaardig, leelijk; mauvais, déchu, endommagé, avarié, gâté, indigne, vilain. *Per-kākas jang b̄arœk*, beschadigd huisraad; meubles déperis, détériorés. *B̄arœk b̄aik-nja*, de slechte en de goede zijde daarvan; le mauvais et le bon côté de cela. *Lebeh b̄arœk*, erger; pire. *B̄adan b̄arœk īni*, dit nietige ligchaam; ce corps de néant. *B̄arœk n̄ama ōrang ītœ*, die man heeft eenen kwaden naam; cet homme a mauvaise renommée.

بَرَوْنِ *b̄aranda*, hut, kajuit, eene afgeschotene plaats op het dek of in het hol van een schip; hutte, cahutte, cabane, espace séparé sur le tillac ou dans le corps d'un vaisseau.

بَرَوْنِ *b̄arnī* (Vid. بَرَوْنِ *bornī*, BORNEO, l'île de BORNEO.

بَرَوْنِ *b̄aræ* vel *b̄arœ*, jagen, (allerlei wild vangen), drijven, voortdrijven (eene kudde, of het dier waarop een ander persoon rijdt), verjagen, verdrijven (uit een land); chasser, aller à la chasse (de toutes sortes de bêtes sauvages), chasser devant soi, faire avancer (un troupeau, ou la bête que monte une autre personne), expulser, chasser (d'un pays). *Ber-b̄aræ se-pan-*

djang djālan, den geheelen weg langs jagen, (zich vermaken met wild te schieten); chasser (s'amuser à tuer du gibier) tout le long de la route. *Pergi ber-b̄aræ r̄assa den̄gau segala anak rādja-rādja jang m̄æda*, ging op de hertenjagt met al de jonge edellieden; se rendit à la chasse du cerf avec toute la jeune noblesse. *Andjieng بَرَوْنِ per-b̄aræ-an*, een jagthond; un chieu de chasse. *Meng-ikœt per-b̄aræ-an*, de jagt volgen; suivre la chasse. *Mem̄noh per-b̄aræ-an*, wild schieten; tuer du gibier. *Per-b̄aræ-an b̄anjak di h̄æ-tan īni*, er is veel wild in dit bosch; il y a beaucoup de gibier dans ce bois-ci.

بَرَوْنِ *b̄arī* HIND., eene trompet; une trompette. *Orang ber-b̄arī*, trompetters; des trompettes (dont la fonction est de sonner de la trompette). *Ber-ītœp b̄arī*, de trompet blazen; sonner de la trompette.

بَرَوْنِ *b̄arīet*, het achterste gedeelte, de achtersteven; la partie de derrière, la poupe. *B̄arīet vel b̄arīet-an kapal*, de achtersteven van een schip; la poupe d'un vaisseau. *Ada ōrang ber-djāga di sa-blah b̄arīet-an de-kat kam̄edi*, men had eene wacht geplaatst op de eene zijde van het halfdek, digt bij het roer; une garde était placée d'un côté du pont, près du gouvernail.

بَرَوْنِ *bawas* vel *bæwas*, wild, wreed, verscheurend, roofzuchtig; farouche, féroce, carnassier, sauvage. *R̄mau jang bawas*, een wreede tijger; un tigre farouche. *Andjieng jang bawas*, een kwade hond; un chien courroucé. *B̄arong jang bawas*, roofvogels; oiseaux de proie. *T̄akœt akan bin̄tang jang bawas*, bevreesd voor wilde dieren; qui a peur des bêtes féroces. *Bawas h̄ati*, haatdragend, wraakzuchtig, wreed; vindicatif, cruel.

بَرَوْنِ *b̄æsœt*, heuvel, bergje, hoogte, duin; colline, monticule, hauteur, éminence.

بَرَوْنِ *b̄æsœr*, boog, halve cirkel, ook een werk-

tuig om katoen te splijten; arc, demi cercle, instrument pour séparer le coton. *Bāsor-nja di pegang-nja deŋgan tāŋgan-nja kīri dan anak pānah-nja deŋgan tāŋgan-nja kūnan*, hij hield zijnen boog in de linker en zijne pijlen in de rechter hand; il tenait son arc de la main gauche et ses flèches de la droite. *Di kena-kan anak pānah itoe ka-pada bāsor-nja*, hij zette de pijl op zijnen boog; il ajusta la flèche sur son arc. *Seperti dāa bantok bāsor*, als twee halve cirkels; comme deux demi-cercles. *Pātih seperti kōpas di bāsor roepā-nja*, zoo wit als katoen dat door het werktuig is bereid; blanc comme le coton préparé avec l'instrument qui sert à cette opération.

بوسق *bāsong*, stopping, verstopping, stilstand, de waterzucht; obstruction, étanchement, stagnation, l'hydropisie. *Bāsong dārah*, stilstand in het bloed; la stagnation du sang.

بوسق *bāsoek*, stinkend, vuil, verrot, bedorven; putride, puant, infect, gâté. *Bāŋkei jang bāsoek*, een stinkend kreng; un cadavre en putréfaction. *Bāun bāsoek*, een stinkende reuk; une odeur fétide. *Di tjariēk-nja seperti kāin jang soedah bāsoek*, zij trokken het van een als verrot linnen; ils le mirent en pièces comme une toile pourrie. *Abies bāsoek bōah kājā samoā-nja itoe*, al de vruchten waren geheel bedorven; tous les fruits étaient entièrement gâtés.

بوغ *bāang*, uitwerpen, uitdrijven, uitjagen, verwerpen, verkwisten, verbannen, te vondeling leggen, verstooten; lâcher, expulser, chasser, bannir, rejeter, dissiper, prodiguer, exposer, répudier. *Bāang wang*, geld verliezen, onnuttelijk verteren; perdre, employer ou dépenser en vain, prodiguer de l'argent. *Di bāang-kan sindjatā-nja*, wierpen hunne wapenen weg; jetèrent leurs armes. *Mem-bāang-kan njawā-nja*, hun leven ten beste te geven; prodiguer leur vie. *Bāang bitjāra*, raad of woorden verwerpen of voor

niet achten; rejeter un conseil, mépriser un avis. *Ajer māta jang ter-bāang*, tranen die gestort werden; les larmes qui furent versées. *Bāang ājer*, wateren, pissen; faire ou lâcher de l'eau, uriner. *Bāang dārah*, aderlaten of bloed verliezen; saigner, tirer ou perdre du sang. *Mem-bāang deri rēma bapā-nja*, uit zijns vaders huis verdrijven; chasser de la maison de son père. *Mem-bāang deŋgan sōrat*, bij schriftelijke verklaring uit het verwantschap sluiten; proscrire, exclure d'une famille par acte écrit. *Mem-bāang parampō-ān-nja*, zijne vrouw verstooten; répudier sa femme. *Tiga bōah prāu soedah ter-bāang*, drie schepen zijn gestrand; trois navires ont échoué. *Memōāng-kan obat tēdjoh kāli*, begroette met zeven schoten; salua de sept coups de canon. *Bāang tēdjoh-tēdjoh*, werp de zevens weg, d. i. deel door zeven; écartez, éliminez les sept, c. à d. divisez par sept. *Bāb pada menjatā-kan hōekōem orang jang meng-ambel anak orang ter-bāang āuleh ibā-nja*, hoofddeel, inhoudende de wet betreffende zulke personen, welke kinderen opnemen, die door derzelve moeders te vondeling gelegd zijn; chapitre qui renferme la loi concernant ceux qui recueillent des enfans exposés par leurs mères.

بوغ *bānġa*, bloem, bloesem; fleur d'arbre ou d'autre plante. *Bānġa māwar*, de roos; la rose. *Bānġa tjompāka*, michelia. *Bānġa djambā*, de bloesem van de *djambā*; la fleur du *djambā*. *Bānġa tjiŋkēi*, kruidnagelen; des clous de girofle. *Bānġa pāla*, foelie, muskaatbloem; macis, la seconde enveloppe de la muscade. *Bānġa kārang*, spons; éponge. *Kārang bānġa*, koraal; corail. *Bānġa sa-kombang*, eene geheel ontloken bloem; une fleur tout-à-fait épanouie. *Bānġa sa-kantjōep*, een knop, of verscheidene knopies tot eene bloem gemaakt; un bouton, ou une fleur artificielle composée de plusieurs boutons. *Tāŋkei bānġa*, de steel

van eene bloem; la tige d'une fleur. *Meng-
arang bāṅga*, bloemen op eene kustmatige,
sierlijke wijze schikken; grouper artistement des
fleurs. *Bāṅga āpi*, vonken vuurs; étincelles
de feu. *Bāṅga wang*, renten, geldgewin,
interest; intérêt, profit de l'argent qu'on a prêté.
Bāṅga tanah, grond-rente, grond-schat-
ting, wat een grond-eigendom opbrengt; rente
foncière, impôt foncier, ce que rapporte un fonds
de terre. *Ber-bāṅga*, in bloei staan; fleurir
(en parlant des arbres).

boṅṅkar بونگر vel *boṅṅkar*, optillen (iets dat
zwaar is), ligten (een anker), ontladen (een
schip lossen), iets het onderste boven werpen;
soulever (un fardeau), hisser (une ancre), hisser
à bord, décharger (un navire), renverser une
chose, la mettre sens dessus dessous. *Boṅṅkar-
lah sāuh*, ligt het anker; levez l'ancre.
*Maka pōhn itœ di boṅṅkar-nja akar-nja
ka-atas dan pātjoek-nja ka-bāwah*, hij
keerde den boom om, de wortels naar boven
en de takken naar beneden; il tourna l'arbre,
les racines en haut et les branches en bas. *Hei-
rān auleh me-lihat kerra kitjiel itœ dāpat
ia* ممبرا *memoṅṅkar pōhn itœ*, hij was ver-
wonderd te zien dat een kleine aap in staat
was om den boom het onderste boven te werpen;
il fut étonné de voir qu'un petit singe fût capable
de jeter l'arbre à la renverse.

bāka بوا, openen, openleggen, ontdekken,
blootstellen, beginnen, open; ouvrir, mettre
à découvert, en évidence, commencer, ouvert.
Boeka pintœ itœ, open die deur; ouvre
cette porte. *Mem-bāka gedōng*, het pakhuis
openen; ouvrir le magasin. *Di tiœp aṅgien
maka ter-bāka œrat-nja*, de wind blies en
ontblootte zijne naaktheid (Noach); le vent
souffla, et mit sa nudité à découvert (Noé). *دباکانن
di bækā-kan-nja tūrei*, zij opende het gor-
dijn; elle ouvrit le rideau. *Sebab di sœroh
pada perampōan* ممبرا *mem-bækā-kan
moekā-nja dan pada laki-lāki mem-bækā-
kan kapalā-nja*, omdat het aan eene vrouw

geboden is om haar aangezigt, en aan eenen
man om zijn hoofd te ontblooten; parce qu'il
est prescrit à une femme de se découvrir le vi-
sage, et à un homme de se découvrir la tête.
Mem-bāka bitjāra, een regtsgeding openen,
beginnen te pleiten; ouvrir une cause, com-
mencer les plaidoyers.

bākiet بواکت, heuvel, hoogte; colline, hauteur.
Besār seperti bākiet rœpā-nja, het scheen
zoo groot als een heuvel te zijn; il paraissait
grand comme une colline. *Di bāliek bākiet*,
aan gene zijde der heuvelen; au-delà des
collines. *Ada jang seperti gānong ada jang
seperti bākiet*, eenigen waren als bergen,
en anderen als heuvels; il y en avait comme
des montagnes, et d'autres comme des collines.

bōkor بواکر, een vat, bak voor huisselijk gebruik,
eene kom, een bekken, beker; vase, vaisseau
pour l'usage domestique, une jatte, un bassin,
gobelet.

bākor بواکر, korrel, een deeltje van iets dat door
de kunst tot korrels gemaakt is (als zout, bus-
kruid, enz.); un grain, petite partie d'une sub-
stance granulée (comme sel, poudre à canon, etc.)

bākaes بواکس (Vid. *bœṅṅkaes*), een bun-
del; un faisceau.

bākok بواک, breedte, breed; largeur, large.
Pandjang tiga kākī bākok sa-kākī, drie
voet lang, en een voet breed; trois pieds de
long, sur un pied de large. *Brāpa bākok-nja
kāin itœ*, hoe breed is die stoffe? quelle est
la largeur de cette étoffe? *Besī pem-bākok
garagādji*, zaagvijl, een werktuig om de tan-
den eener zaag wijder te maken; outil pour
écarter les dents d'une scie.

bākan بواکن, is niet, het is niet, er is niet, is
er niet? n'est pas, ce n'est pas, il n'y a pas,
n'y a-t-il pas? *Bākan ōrang itœ*, het is
die persoon niet; ce n'est pas cette personne-là.
Bākan-lah ia anak hamba, hij is mijn kind
niet; il n'est pas mon enfant. *Bākan bēta*

jang di djadi-kan-nja, ik was het niet, die het veroorzaakte; ce n'est pas moi qui en ai été la cause. *Ini-kah nagri atau bēkan*, is dit de stad, of niet? est-ce la ville, ou ne l'est-ce pas? *Djikalaw orang ber-kalāi pada bēkan tampat-nja*, indien de manschappen op eene ongeschikte plaats vechten; si des soldats combattent dans un lieu désavantageux. *Bēkan lagi*, vreemd! wonderlijk! singulier! voilà qui est étrange, surprenant! *Kwāt-nja anġien bēkan kapālang*, hoe geweldig is de kracht van den wind! quelle étonnante force a le vent!

بوكو *bēkē* vel بكو *bēkē* (Vid. بكو *bakē*), gestold, verstijfd; congelé, coagulé.

بوكو *bēkē*, geleding, gewricht, de bindten, welke den bamboes en andere soorten van riet, van afstand tot afstand, verdeelen; articulation, jointure, les noeuds qui divisent par intervalles la tige creuse du bambou et d'autres roseaux. *Bēkē tāngan*, de vuist; le poignet. *Bēkē djārī*, de knokkels; les jointures des doigts. *Bēkē kākī*, de enkel; la cheville du pied. *Tima ampat bēkē*, vier stuks tin; quatre saumons d'étain.

بوغت *baugo*, eene soort van vogel; nom d'une espèce d'oiseau.

بوغس *bēgies*, de naam van een talrijk volk, wonende in het zuidelijke gedeelte van het eiland Celebes, omtrent den golf van Boui: naardien zij algemeen als soldaten, in de Europische bezittingen gebruikt worden, zoo verstaat men door dit woord de genēn, die de zoogenaamde landwacht uitmaken; nom d'un peuple considérable, qui habite la partie méridionale de l'île de Célèbes, aux environs du golfe de Boui: comme on enrôle généralement ces gens au service des établissemens Européens, on désigne maintenant par ce nom ce qu'on appelle autrement la garde ou milice du pays, *Djāga-djāga bēgies*, het wachthuis voor die manschappen; le corps de garde de ces soldats. *Kūn*

bēgies & *kūn mandar*, gestreepte stoffen, die van Celebes komen: zij zijn grof, maar kunstig geweven en worden bij de Maleijers algemeen gedragen; étoffe rayée, qui vient de Célèbes: le tissu en est rude, mais artistement travaillé; les Malais en font généralement usage pour se vêtir.

بولت *bēlat*, rond, cirkel- of zuilvormig, een cirkel; rond, de forme circulaire ou cylindrique, un cercle. *Bātōe jang bēlat*, een ronde steen; une pierre ronde. *Besī bēlat*, ronde ijzeren staven; du fer en barres cylindriques. *Kājē bēlat*, rond of ruw hout; du bois non équarri. *Bēlat daenjā*, de horizon; l'horizon.

بولس *bēloes*, beroofd, ontbloot (als een boom van zijne vruchten of bladeren), kinderloos, van zijne kinderen beroofd; privé, dépouillé (comme un arbre de ses fruits ou de ses feuilles), sans enfant, privé de ses enfans. *Bēloes dan bālē*, beroofd van kinderen en echtgenoot; privée de ses enfans et de son époux. *Mem-bēloes-kan*, van kinderen berooven; priver (quelqu'un) de ses enfans. *Ikan bēloes*, eene soort van visch, naar den harder gelijkende en hebbende eene groote kuit; espèce de poisson, qui ressemble au mulot et qui a beaucoup d'oeufs.

بولغ *bēlang-bēlang*, een doek die om het hoofd gerold wordt, een hoofdband, een netje, hoofdsiersel, kroon, krans; mouchoir qu'on porte autour de la tête, bandeau, réseau, couronne, guirlande. *Ber-bēlang-bēlangintan*, eenen krans van diamanten om het hoofd hebbende; ayant la tête ornée d'une guirlande de diamans.

بول *bēlan*, de maand, eene maand naar den loop der maan, maandstonden; un mois, un mois lunaire, menstrues. *Bēlan bhāro* & *bēlan timboel*, nieuwe maan; la nouvelle lune. *Bēlan poernāma*, volle maan; la pleine lune. *Bēlan poernāma rāja*, eene volle maan die gevierd wordt; pleine lune qu'on fête. *Nāik* & *terbiet bēlan*, het opkomen der maan;

le lever de la lune. *Tæron & mäsok bælän*, het ondergaan der maan; le coucher de la lune. *Bælän lañgkong*, eene gehoornde maan; lune cornue, depuis la nouvelle lune jusqu'au premier quartier. *Bælän ber-tambah*, wassende maan; lune dans son croissant. *Rœpā-nja seperti ampat blas hārī bælän*, zij geleck naar eene maan van veertien dagen; elle ressemblait à une lune de quinze jours. *Kārana tjāja bælän tiāda tjāja diri-nia hānia tjāja itœ tjāja mata-hārī djœa niūta pada-nja*, want het licht der maan is niet haar eigen licht, maar slechts het licht der zon die op haar schijnt; car la lumière de la lune n'est pas sa propre lumière, mais seulement la lumière du soleil qui luit sur elle. *Sœdah bāwah bælän*, in menstruis est. *Hendak sampei bælän-nja*, de tijd (van hare zwangerschap) was bijna vervuld; le terme (de sa grossesse) approchait. *Bælän mœharram*, de eerste maand van het Mahomedaansche jaar; le premier mois de l'année Mahométane. *Pada bælän jang lālo*, in de verleden maand; dans le mois dernier. *Dālam bælän jang dātang*, in de volgende maand; le mois prochain. *Tiap-tiap bælän*, alle maanden; tous les mois. *Sa-bælän lamā-nja*, gedurende eene maand; durant un mois.

۲۲۰ *bælē*, vederen, dons, wol, haar (op het lijf), pilæ; plumes, duvet, de la laine, du poil (qui vient sur le corps), pilæ. *Bælē hājam*, hoendervederen; des plumes de poule. *Bælē gañgsa*, ganzenvederen; des plumes d'oie. *Bælē-bælē lālang*, de donzige bloesem van zekere grassoort; la fleur veloutée d'une certaine herbe. *Warna bælē-nja seperti amas*, de kleur van zijne vacht was als goud; sa toison était couleur d'or. *Bælē māta*, de haartjes der oogleden; les cils. *Bælē bābi*, varkensborstels, de egel; des soies de porc, le hérisson. *Bælē-nja itē-pæn samoā-nja bañgæn seperti djārœm*, zijn haar (van een aap sprekende) stond toen geheel over eind als naalden; là-dessus ses poils (on parle d'un singe)

se hérissèrent tout-à-fait comme des aiguilles. *Djāñgan-kan ia lēka bælē rēmā-nja-pæn tiāda lēroh*, wel verre van gewond te zijn, is er zelfs niet één haar van hunne ruggen afgevallen; bien loin d'être blessés, il n'est pas même tombé un seul poil de dessus leur corps. *Daun bælē-bælē*, tragia, L.

۲۲۱ *bælēh-bælēh*, de longpijp; la trachéartère.

۲۲۲ *bælāh*, heel, gansch, het geheel, gansche-lijk; entier, le tout, la totalité, entièrement. *Bælāh tiga hārī*, drie geheele dagen; trois jours entiers.

۲۲۳ *bælœh*, arundo bambos, L., de bamboes; le bambou. *Pem-bitī-an bælœh menegga rēmāh*, de aankoop van bamboes om een huis te bouwen; l'achat de cannes de bambou pour construire une maison. *Bælœh per-rindœ*, eene soort van bamboes, die voorondersteld wordt een streelend en klagend geluid te geven: eene soort van eolische fluit, die gemaakt wordt door eene spleet in eenen bamboes te snijden en denzelven alsdan regtstandig in den wind te hangen; espèce de bambou, qu'on suppose rendre des sons mélodieux et plaintifs: une sorte de flûte éolienne, faite d'un bambou dans lequel on a pratiqué une fente et qu'on expose ensuite perpendiculairement à l'action du vent. *Ter-lālo amat mardœ bænjī-nja seperti bælœh per-rindœ rasā-nja*, het geluid was allerheerlijkst en werkte op de zinnen als bovennatuurlijke muziek; le son était extrêmement mélodieux et produisait sur les sens l'effet d'une musique surnaturelle. *Bælœh tjina*, de naam eener plaats in het n. o. gedeelte van Sumatra gelegen; nom d'un endroit situé dans la partie n. e. de Sumatra.

۲۲۴ *bōleh* (Vid. ۲۲۱ *āuleh* & ۲۲۲ *ber-āuleh*), kan, mag, zal, in staat zijn; peut, a le pouvoir, la faculté de, signe du futur dans les verbes, être en état. *Tidor-pæn tiāda bōleh dan mākan-pœn tiāda māu*, slapen kan zij

niet, en eten wil zij niet; elle ne saurait dormir, et n'a nulle envie de manger. *Hendak larā tiāda bōleh*, wil loopen en kan niet; a envie de courir et ne le peut. *Sakarang bagimāna hamba bōleh māsoḳ bitjāra segala tēan-tēan*, hoe kan ik nu deel nemen aan uwe raadplegingen, mijne heeren? comment, messieurs, puis-je à présent prendre part à vos délibérations? *Se-bōleh-bōleh*, zoo mogelijk, op alle mogelijke wijze; si faire se peut, par tous les moyens possibles. *Bārang se-bōleh-bōleh-ko*, volgens mijn uiterste vermogen; par tous les moyens en mon pouvoir.

bōli بولي, een fleschje, eene kleine flesch met eenen langen hals; une fiole, petite bouteille à long cou.

bōmi بومى AR., PERS. & HIND., de aarde, de wereld, de bodem, de grond; la terre, le monde, le sol, le terrain. *Bōmi dan lāngiet*, hemel en aarde; ciel et terre. *Ber-djedjak di bōmi*, op de aarde stappen; marcher sur la terre. *Darāh-pēn bānjāk-lah timpa kabōmi*, er viel veel bloed op de aarde; il y eut beaucoup de sang répandu sur la terre. *Bōmi-pēn seperti akan belāh rasā-nja*, het scheen als of de aarde wilde barsten; la terre semblait prête à s'ouvrir. *Tatkāla bōmi akan kiāmat*, wanneer de wereld ten einde zal zijn; quand la fin du monde arrivera. *Tānam-kan bidji itoe ka-dālam bōmi*, leg dit zaad in den grond; mets ces semences en terre. *Bōmi jang tagar*, een harde, stijve grond; une terre forte, compacte. *Bōmi dan ājer dān hawā dan āpī*, aarde en water, en lucht en vuur; et la terre et l'eau, et l'air et le feu.

bōmban بومبن, eene soort van hoofdsiersel, dat om het hoofd gewonden wordt en de kruin onbedekt laat, eene soort van mandje tevens; sorte de bandeau, dont on s'enveloppe la tête en guise d'ornement et qui laisse le sommet à découvert, c'est aussi le nom d'une espèce de panier ou corbeille.

bōmbō بومبو, het gene, waaruit de kerrij bestaat, onderscheidene geurige en heete kruiden onder een gemengd tot het maken van kerrij, zijnde de gewone spijs der Maleijers; mélange de diverses plantes d'un goût fort et aromatique, dont on fait le kerry, qui est le mets ordinaire des Malais.

bōmāta بومات, subtile et leve peditum.

bōuni بونى (Vid. بوني *bōunī*), verbergen; cacher.

bōunting بونتغ (Vid. بنتغ *bounting*), zwanger; grosse, enceinte.

bōnoh بونو, dooden, ter dood brengen, slagten, vermoorden, uitblusschen; tuer, mettre à mort, abattre, assassiner, éteindre. *Mem-bōnoh ōrang*, eenen mensch dooden; tuer un homme. *Djikalaw dāpat di taṅgkap-nja tiāda hāroes di bōnoh*, indien hij gevat wordt, zou het niet wel zijn hem te dooden; s'il est arrêté, il n'est pas bon de le mettre à mort. *Brāpa karbau hābies di bōnoh*, vele buffels werden (op een feest) geslagt; on tua (à l'occasion d'une fête) un grand nombre de buffles. *Orang jang māti di bōnoh tēan-ko māda*, menschen welke door den oudsten zoon des Sultans vermoord werden; des gens qui furent assassinés par le fils aîné du Sultan. *Orang pem-bōnoh kita bōnoh pada kātika itoe djāga*, den moordenaar brengen wij aanstonds ter dood; le meurtrier, nous le faisons mourir sur le champ. *Jang memēnoh itoe di bōnoh djāga hākoem-nja*, een moordenaar wordt met den dood gestraft; le meurtrier est puni de mort. *Memēnoh ōlar*, eene slang dooden; tuer un serpent. *Bārang siāpa memēnoh ōrang deṅgan tiāda se-benar hak-nja nistjaja di seksa allah deṅgan āpī nāraka jang amat sāngat*, al wie eenen mensch doodt, zonder daartoe gerechtigd te zijn, zal buiten twijfel door God met de hevigste vlammen der hel gestraft worden; si quelqu'un tue un homme, sans en avoir évidem-

ment le droit, certainement Dieu le punira des flammes les plus ardentes de l'enfer. **ثمبوهي** *pem-bœnōh-an*, eene halsstraf; une exécution. **ڤربوهي** *per-bœnōh-an*, gerechtsplaats; lieu des exécutions.

برني *bœni* vel **بون** *bœni*, verbergen, verhelen, (dikwijls wordt dit woord, maar verkeerdelijk, **برني** *bœnji* & **بون** *bœnji* geschreven); cacher, recéler, (on écrit souvent, mais à tort, **برني** *bœni* & **بون** *bœni*). *Sebab itē-lah mem-bœni diri-nja deri-pada rādja*, om die reden verborg hij zich voor den Koning; à cause de cela il se tenait caché pour le Roi. *Baik-lah moetiāra ini kœ-bœni-kan di-dālam bādjaē-kœ*, ik zal wel doen deze paarden onder mijn kleed te verbergen; je ferai bien de cacher ces perles sous mon vêtement. **مبيني** *mem-bœni-kan*, verbergen; recéler. *Per-bandhāran jang ter-bœni*, verborgen schatten; des trésors cachés. *Ja djœa jang njāta dan jang ter-bœni*, hij is het die zichtbaar en die verborgen is; c'est lui qui se manifeste et qui se tient caché.

بوه *bōah*, vrucht, verzameling van kleinere dingen met betrekking tot een grooter, eene bijzondere uitdrukking, waarvan men zich bij het optellen van sommige zaken bedient; des fruits, tout assemblage de choses petites en comparaison d'une autre plus grande, terme usité pour compter certaines choses. *Bōah mentah*, onrijpe vruchten; des fruits verts, qui ne sont pas mûrs. *Bōah maŋgakal*, half rijpe vruchten; des fruits à moitié mûrs. *Bōah māsak*, rijpe vruchten; des fruits mûrs. *Bōah ranām*, doorrijpe, al te rijpe vrucht; fruit blet. *Bōah bāsah*, vruchten aan den boom; fruit pendant à l'arbre. *Bōah maŋga*, de mango; le mango. *Bōah delima*, granaatappel; grenade. *Bōah pāla*, muskaatnoten; des noix muscades. *Bōah aŋg-gōr*, druiven; des raisins. *Bōah-boāh-an*, verscheidene vruchten; divers fruits. *Bōah kājē jang djātoh sendiri-nja*, afgewaaide vrucht; fruit abattu par le vent. *Bōah pāri*,

dobbelsteenen; dés. *Bōah tjatēr*, de schijven van het damspel; dames, pièces avec lesquelles on joue aux dames. *Bōah peler*, testiculi. *Bōah mariam*, kanonkogels; des boulets de canon. *Pāsang mariam sambīlan bōah*, met negen schoten begroeten; saluer de neuf coups de canon. *Anak bōah*, de ahangelingen van een opperhoofd; les dépendans d'un chef. *Dœa bōah permāta*, twee juwelen; deux joyaux. *Sa bōah nagri*, eene stad; une ville. *Djāŋgan sātœ bōah rēmah tiŋgal*, dat er niet een enkel huis blijve staan; ne laisse pas subsister une seule habitation. *Līma bōah kapal*, vijf schepen; cinq vaisseaux.

بوة *bōat* (Vid. **بوت** *bōat*), doen, maken, oprigten; faire, construire.

بوهوڠ *bōhong* vel **بوهوڠ** *bōhōng*, liegen, onwaarheid spreken, eene leugen, onwaarheid, leugenachtig, onwaar; mentir, un mensonge, une fausseté, menteur, mensonger, faux. *Djāŋgan-lah kāmœ bōhong*, lieg niet; ne va pas dire un mensonge. *Masū-kan hamba ber-bōhong pada bapā-kœ*, is het te vooronderstellen dat ik mijnen vader zou voorliegen? peut-on supposer que j'en imposerais à mon père? *Bōhong sādja per-katā-an kāmœ*, al wat gij zegt is onwaarheid; tout ce que tu dis n'est que mensonge. *Mem-bohōng-kan*, door eene leugen misleiden, bedriegen; en imposer, duper.

بوهي *bōhī* vel **بوهي** *bōi*, schuim, verzameling van luchtblaasjes; écume, mousse, assemblage de bulles d'air. *Berbōhī moelēt-nja*, zijn mond schuimt; sa bouche écume. *Lājang bōhī*, eene soort van zwaluw: men onderstelt dat dit de vogel is, die de eetbare nestjes maakt en daartoe de schuim uit de zee haalt; espèce d'hirondelle: on croit que c'est l'oiseau qui construit les nids bons à manger, et qui pour cela enlève l'écume de la mer.

بويير *bōjier*, soort van vogel; espèce d'oiseau.

بويج *bājong*, een jongen, jongeling, bediende; garçon, jeune homme, domestique.

بويج *bājong*, watervat, aarden kruik; vase pour contenir de l'eau, cruche, bouteille de grès, pot de terre. *Bājong dan priāk*, eene kruik en een pot om in te kookken; une cruche et une casserole. *Perampēan jang meng-ambel ājer denġan bājong*, vrouwen die water ophaalden (schepten) in aarden kruiken; des femmes qui enlevaient (puaiaient) de l'eau dans des cruches.

بون *bānji* & بويي *bānji*, klank, geluid, ge-raas, berigt, uitspraak, faam, gerucht, de inhoud, het onderwerp (van een geschrift); son, bruit, fracas, rapport, prononciation, manière de s'annoncer, réputation, renommée, la teneur, le sujet d'un écrit. *Bānji anġien*, het geluid of het geruisch van den wind; le bruit ou le sifflement du vent. *Bānji binā-tang*, het geluid van dieren; le bruit d'animaux. *Bānji swāra bidewān itæ*, het geluid van de stemmen der zangers; le son des voix des ménestriers. *Bānji sērat vel bānji kārang sērat*, de inhoud van een geschrift; le contenu, ou la teneur d'un écrit. *Sa-telah rādja men-denġar-kan bānji per-katā-an di dālam sērat itæ*, zoodra de Koning den inhoud des briefs gehoord had; aussitôt que le Roi eut entendu le contenu de la lettre. *Bānji pāsān*, de meening van een bevel; la teneur d'un ordre. *Ber-bānji*, uiten, klinken, weergalmen, spreken; exprimer, sonner, retentir, parler. *Ber-boenji-lah gandārang*, de trommen weergalmden; les tambours retentissaient. بون بون *bānji-boenji-an*, zangkunstig geluid, speeltuigen; sons ou instrumens de musique.

به *bah*, overloop of overstroming; débordement, inondation. *Māsiem bah*, de regen-moesson; la saison du débordement des rivières. *Ājer-pān bah-lah nagri itæ*, het water over-stroomde de stad; l'eau inonda la ville.

بهار *bhāra* AR., een bahaar, gewigt van ongeveer 560 ponden, maar verschillend van de eene plaats op de andere: als inhoudsmaat, waarbij de peper verkocht wordt, staat het gelijk met 200 *kōlah*, welk laatste weder overeenkomt met eene Engelsche gallon (zoo wordt de peper verkocht); un bahar, poids d'environ 560 livres, mais qui varie suivant les lieux: comme mesure de capacité, il équivaut à 200 *kōulah* (mesure en usage pour la vente du poivre), le *kōulah* répond au gallon d'Angleterre. *Lāda se-pēlah bhāra tima-blas réal sa-bhāra*, tien bahaar peper, tegen vijftien Sp. matten de bahaar; dix bahars de poivre, à quinze piastres par bahar. *Brat-nja tima bhāra dēa-lāpan-blas katī*, het weegt vijf bahaar en achttien katjes; il pèse cinq bahars et dix-huit catties.

بهارو *bhārō* vel بهار *bhāro*, nieuw, versch, nieuwelings aangekomen, nieuwelings, onlangs; neuf, frais, récent, nouvellement, dernièrement. *Rēmah bhārō*, een nieuw huis; une maison nouvellement bâtie. *Roti bhārō*, versch brood; du pain frais. *Orang bhārō*, een nieuwelings aangekomene, nieuwelings; un nouveau venu, novice. *Bhārō sakārang*, zoo even, nu eerst; tout-à-l'heure, maintenant, dans l'instant. *Bhārō tādī*, zeer onlangs, sedert kort; dernièrement, depuis peu. *Bhārō dātang deri gārong*, pas aangekomen van de bergen; nouvellement arrivé des montagnes. *Seperti gambar jang bhārō di tēlies*, als een nieuw geschilderd tafereel; comme un tableau nouvellement peint. *Bhārō-bharō-an djēga*, op dit zelfde oogenblik; à l'instant. ممبري *mem-bharō-i*, vernieuwen, nieuw opmaken; renouveler, remettre à neuf.

بهارى *bhārī* PERS., dat tot de lente of de dagen nachtevening behoort; printanier, vernal, équinocial. *Tāfan jang bhārī*, lente- of herfstbui; bourrasque équinociale.

بهاس *bhāsa* vel *bāsa* HIND., taal, wijze van

zich uit te drukken, zeden; langue, langage, conduite, manières. *Bhāsa malājāw*, de Maleische taal; la langue Malaie. *Bhāsa djāwi*, de landtaal op zichzelf, niet met Arabische woorden vermengd; la langue propre du pays, sans mélange d'Arabe. *Bhāsa dālam*, de hoftaal; le langage du cour. *Bhāsa baṅsja-wan*, de beleefde stijl; le dialecte poli. *Bhāsa katjāk-an*, een gemengde, verbasterde tongval; un dialecte mêlé de barbarismes, corrompu. *Bhāsa orang wālae*, de spraak der binnenlandsche inwoners; le langage des habitans de l'intérieur. *Bhāsa klīng*, de Telingasche taal; la langue de Telinga. *Kwārang pātōet bhasā-nja*, er is in zijn gedrag iets dat niet be- taamt; il y a dans sa conduite, dans sa manière d'agir, quelque chose qui ne sied pas. *Orang jang tiāda tāu bhāsa*, een persoon niet bekend met de wellevendheid; personne peu versée dans les belles manières. *Orang jang pandei bhāsa dan ilmāe*, een wel opgevoed en kundig mensch; une personne accomplie et bien instruite. *Mālō-mālō bhāsa roepā-nja*, hare houding gaf zedigheid, schaamte te kennen; sa contenance annonçait de la modestie, de la pudeur.

بهاگي *bhāgi* vel *bāgi* HIND., deelen, verdeelen; diviser, partager. *Swerōh-nja bhāgi dāa per-bandar-an*, beval hem den schat in tweeën te deelen; lui ordonna de partager le trésor en deux. *Mem-bhāgi rampas-an*, den roof verdeelen; partager le butin. *Di bhāgi-kan-nja tantarā-nja*, hij verdeelde zijn leger; il divisa son armée. *bhāgi-an*, deel, gedeelte, aandeel; division, partage, portion.

بيان *bhāna* vel *bāna* HIND., stem, spraak, geluid, geraas; voix, la parole, cris, bruit. *Bhanā-nja tidak lagi ber-bānji*, zijne stem klonk niet meer, hij verloor de spraak; sa voix cessa de se faire entendre, s'éteignit. *Ka-deṅgar-an-lah bhāna orang jang gam-par*, men hoorde het onstuimig geschreeuw van menschen; on entendait des voix d'hommes

parlant en tumulte. *Bhanā-nja mēlōet se-gala binātang*, stemmen of geluid van allerlei gedierte; les voix ou cris de toute espèce d'animaux. *Bhanā-nja-pēn sampei-lah ka-adara*, het geluid (der trommen) verhief zich tot aan de wolken; le bruit (des tambours) s'éleva jusqu'aux nues.

بهاي *bhāja* vel *bāja* HIND., kwaad, ongeval, ramp, gevaar, iets dat vrees of schrik veroorzaakt; mal, malheur, désastre, danger, sujet de crainte, de frayeur. *Tākoet ia akan soētōe bhāja pada diri-nja atau pada hartā-nja*, hij vreest eenig ongeval voor zichzelf of voor zijne bezittingen; il appréhende quelque malheur pour sa personne ou ses propriétés. *Pada koetika bhāja*, in een oogenblik van gevaar; dans un moment de danger. *Di loepāt-kan allah orang itōe deri-pada bhāja*, God verlost die menschen van gevaar; Dieu préserva ces gens de danger. *Mem-bri bhāja*, beleedigen, benadeelen; offenser, nuire; faire tort. *Bhāja peṅgarāng-an*, nakend, dreigend gevaar; double danger, péril imminent.

بھترا *bahtrā* vel *batarā*, galei, jagt, vaartuig voor de pronk of tot vermaak, de arke (Noach's); galère, barge, canot de parade ou pour l'agrément, l'arche (de Noé). *Twerōn-kan bahtrā dājōng-dājōng*, laat de galei van vele roeiriemen van stapel loopen; lancez à l'eau la galère à plusieurs rames. *Sēdah hadlier alat bahtrā*, de voorraad tot uitrusting van het schip is gereed; les matériaux sont prêts pour l'équipement du vaisseau. *Djika ada majiet itōe dālam bahtrā*, indien het lijk aan boord van een schip was; si le corps (cadavre) se trouvait à bord d'un vaisseau. *Nāik bahtrā atau prāu lālo ber-lājer*, begeef u aan boord van eene galei of een ander vaartuig, en steek in zee; embarquez-vous sur une galère ou un autre vaisseau, et mettez à la voile. *Boēt-lah auleh-mōe sa-bōah bahtrā*, bouw gij eene arke; construis une arche.

بهرق *behrak*, alvum exonerare. *Bidjē jang di moentah-kan-nja* atau *di بهراکن* *behrak-kan-nja*, graan dat het door de keel of met zijn drek uitgeworpen heeft; du grain qu'il a vomé, ou rendu avec ses excréments.

بهری *bahrī* AR. & PERS., voorzigtig, deugdzaam, met verstand beheerende; prudent, vertueux, administrant avec sagesse. *Pe-ganti rādja jang bahrī*, in plaats van den deugdzamen Koning; au lieu du vertueux Roi.

بهکن *behkan*, ja, ja zelfs, wat meer is; oui, oui certes, qui plus est, et même. *Adā-kah hārœs - Behkan*, is het noodig? ja zeker; est-ce nécessaire? oui certes. *Behkan* atau *bēkan*, ja of neen, het is zoo, of het is zoo niet; oui ou non, cela est, ou n'est pas. *Deri-pada behkan itœ*, op grond van die bevestiging (des profets); d'après cette assurance (du prophète).

بهگیا *bhagīa* & **بگی** *bagīa* HIND., gelukkig, gezegend, welvarend, goed voorspellend; heureux, béni, fortuné, de bon augure. *Orang bhagīa*, de gezegenden, de heiligen; les bienheureux, les saints. *Hei anak rādja jang ber-bhagīa dan baṅsāwan*, o gelukkig en doorluchtig Vorst; ô Prince heureux et illustre. *Ber-bhagīa sakāli ber-temā deṅgan ajanda ini*, hoogstgelukkig is deze ontmoeting van mijn kind met (mij) zijnen vader; souverainement heureuse est cette rencontre de mon fils avec (moi) son père. *Jang bhagīa dan jang tjelāka*, de gelukkigen en de ongelukkigen; les heureux et les infortunés. *Apa garāṅgan bhagīa hamba*, hoe groot is mijn geluk! combien grand est mon bonheur!

بهگین *bhagī-an* (Vid. **بهگی** *bhāgi*), verdeling, scheiding; division, partage.

بهو *bahwa*, nademaal, nu, dat, hoe of, wat betreft, maar, dewijl: over het algemeen is dit weinig meer dan een vulwoord; attendu que, or, quant à, mais, comme: ce mot, en

général, n'est guère qu'une particule explétive. *Bahwa ini alāmat sērat serta tābek bā-njak-bānjak dātang deri-pada pandita rādja*, nademaal deze brief, vergezeld van vele groeten, komt van, enz.; attendu que cette lettre, accompagnée de mille complimens, vient de, etc. *Bahwa tiāda lāgi sak kāmī bahwa kāmī menang deri-pada kāmœ*, er is nu geen twijfel meer over, of wij u zullen overtreffen; or, il n'y a plus de doute que nous ne l'emportions sur vous. *Djikalaw ia sak akan binātang bahwa binātang itœ hārœs di mākan*, indien hij over het dier twijfelt, of het, namelijk, een dier zij goed om te eten; en cas qu'il ait quelque incertitude sur l'animal, nommément, s'il doute que ce soit un animal bon à manger. *Meṅgatā-kan bahwa rādja telah dātang*, berigtte dat de Koning aangekomen was; donna avis de l'arrivée du Roi. *Di tjeriterā-kan bahwa paṅgēlœ nagrē itœ*, er wordt verhaald dat het hoofd van het land; on raconte que le chef du pays. **بهوسن** *bahwa se-soṅgōh-nia iā nabī*, want, waarlijk, o profet! car, en vérité, ô prophète!

بهین *bhīna* vel **بین** *bīna*, zeer, buitengemeen, geheel, te veel; très, excessivement, tout-à-fait, trop. *Jang bhīna boenji-nja sāṅgat*, waarvan het geluid zeer sterk was; dont le bruit était très-fort. *Deṅgan bhīnā-nja sāṅgat*, in grooten nood; dans une grande détresse. *Hati sēka ter-lālo bīna*, het hart is buitengemeen verheugd; le coeur est extrêmement réjoui. *Mata-hārī-pān tiāda ka-lihāt-an bhīna*, de zon was geheel onzichtbaar; le soleil était tout-à-fait éclipé.

بهی *bīa*, dieren die in schelpen wonen, als schelpvisschen, slakken, enz., schelpen; testacées, animaux couverts d'une écaille dure, tels que poissons à écaille, escargots, etc., des coquillages. *Bīa sa-blah*, dier met eene enkele schulp; coquillage univalve.

بهی *bēa* vel **بهو** *bēo*, belasting, regten, tol; im-

pôt, droïts, péage. *Meng-ambel bēo kapal jang datang menjāga dālam sa-rātēs sa-pāloh*, eene belasting van tien ten honderd heffen op schepen, welke koopmanschap invoeren; percevoir un droit de dix pour cent sur les navires qui importent des marchandises. *Djāngan dagāng-an ini kena tjākei dan bēo*, deze goederen zijn vrij van regten en belasting; ces objets sont exempts de droïts. *Bēo karbau*, een tolregt, dat op de buffels geheven wordt; péage, qu'on perçoit sur les buffles.

بياس *biāsa*, gewoon, gewend, ingelijfd, bekend met, ervaren, behendig; accoutumé, habitué, expert, versé, adroit, usuel, habituel. *Hamba ini tiāda biāsa meng-ādap rādja-rādja jang besar*, uw dienaar is niet gewoon voor groote Vorsten te verschijnen; votre serviteur n'est pas habitué à paraître devant de grands Princes. *Jang biāsa di pākei*, wat hij gewoon is te dragen, aan te hebben; ce qu'il a coutume de porter sur soi. *Di sambah-nja seperti orang biāsa*, hij deed zijne pligtpleging als iemand gewoon (met goed gezelschap om te gaan); il fit son compliment comme quelqu'un qui est habitué (à la bonne compagnie). *Belom hamba biāsa deŋgan tēan*, ik ben nog niet aan u gewend; je ne suis pas encore habitué, familiarisé avec vous. *Orang sēda biāsa deŋgan wang itœ*, men is aan die munt gewoon; on est accoutumé à cette monnaie. *Seperti bagimāna jang telah di biasā-kan deri-pada zemān dāulo*, gelijk het van oude tijden af gebruikelijk was; comme cela s'est pratiqué de tout tems.

بياق *biāwak* vel *bijāwak*, de inguana of guana, een dier tot het geslacht der haagdissen behoorende; l'inguane, animal du genre des lézards.

بياي *biāja*, voedsel, gezette maat in eten en drinken, afgepast deel der spijsze, eetmaat, rantsoen, levensmiddelen voor eenen dag; nourriture, diète, régime, portion de vivres, ration, des vivres pour un jour. *Me-lebeh-kan biāja*,

het rantsoen grooter maken; augmenter la ration. *Lebeh deri-pada biāja makān-an*, meer dan het gewone rantsoen levensmiddelen; au-delà de la ration ordinaire de vivres. *Ada biājā-nja tiāp-tiāp hārī*, hij bekomt eene gezette eetmaat; il a sa ration journalière. *Akan biāja kandarān-nja djika tiāda ia kwāsa berdjalan*, als een rantsoen voor het beest dat hem dragen moet, indien hij niet in staat is om te gaan; à titre de ration pour sa monture, s'il ne peut aller à pied. *Harām meng-jajā-kan per-bœrē-an kārana meng-ambel telōr-nja dan sœsē-nja*, het is verboden eenig wild te onderhouden, om daarvan eijeren of melk te trekken; il est défendu d'élever des animaux considérés comme gibier, pour en avoir les oeufs ou le lait.

بيبر *bībier*, de lippen, de rand, boord, kant; les lèvres, le bord, côté, extrémité. *Bībier param-pēan itœ mērah tēah*, de lippen van die vrouw waren hoog rood; les lèvres de cette femme étaient d'un rouge foncé. *Mērah bībier*, het roode of binnenste gedeelte van de lippen; la partie rouge ou intérieure des lèvres. *Bībier-nja jang tipies mendjādi tabal*, hare dunne lippen werden dik (of zwollen door het schreijen); ses minces lèvres devinrent grosses ou (s'enflèrent à force de pleurer). *Meng-kātœp bībier*, de lippen sluiten; fermer les lèvres. *Bībier kānan*, stuurboords braseling (van een schip); mantelet de stribord (d'un vaisseau).

بيبس *bēbas*, vrij, ongedwongen, vrijheid, vergunning, losbandigheid; libre, sans gêne, sans contrainte, liberté, permission, licence. *Kāmī kāsih bēbas atas ka-sœkā-an men-djēal dan mem-bilī*, wij geven volle vrijheid om naar goedvinden te koopen en te verkoopen; nous accordons liberté entière de vendre et d'acheter à volonté. *Di bebas-kan auleh kompani*, door de Compagnie vrijgesteld van regten; permis par la Compagnie de passer sans payer des droïts.

بيبق *bēbek* JAV. (Vid. ايتيق *itiek*.); eene

بي

eend, wilde eend; canard, canard sauvage.

بيت *bēta*, dienaar, bediende, huisknecht: het persoonlijk voornaamwoord ik, mij; serviteur, domestique: le pronom personnel je, moi, me. *Bēta perwāra*, eene vrouwelijke oppaster bij eene jonge jufvrouw, eene gouvernante; une femme chargée de veiller sur une jeune demoiselle, gouvernante. *Bēta inī dan perampēan itōe*, ik en die vrouw; moi et cette femme. *Bēta inī bhāro dātang deri lāut*, ik kom pas van zee af; je viens d'arriver par mer. *Bēkan-nja bēta jang di djadi-kannja*, ik ben het niet die dat veroorzaakt heeft; ce n'est pas moi qui en suis la cause. *Weh bēnoh bēta dāulo*, ach! dood mij eerst; hélas! commence par me donner la mort.

بيج *bidji* HIND., zaad; semence, des graines. *Bidji bēngā-boēngā-an*, bloemenzaad; graines de fleurs. *Bidji roempōet*, graszaad; graine d'herbe. *Bidji māta*, de oogappel; la prunelle de l'oeil. *Diām-lah tjāja bidji māta abang*, bedaar gij, licht mijner oog-appelen! calme-toi, appaise-toi, ô lumière de mes prunelles! *Bātōe dēa bidji*, twee steenen; deux pierres. *Bidji rātāp & bidji sābak*, klaaglied, rouwgezang; lamentation, chant funèbre.

بيج *bidjak*, voorzigtig, omzigtig, behendig, verstandig, doortrapt; prudent, circonspect, adroit, habile, rusé, sage. *Sa-lākoē orang bidjak*, als een voorzigtig man; en homme prudent.

بيجن *bidjin*, *sesamum indicum*, een zaad dat veel olie oplevert: men noemt het ook *lang* of *lanḡa*; graine dont on tire beaucoup d'huile: on la nomme aussi *lang* ou *lanḡa*.

بيداري *bidādarī* (Vid. *bidīādari*), eene hemelsche nimf; une nymphe céleste.

بيدغ *bidang*, teekening om tot sieraad te dienen, versierd blad in een boek; dessin pour servir d'ornement, page ornée d'un livre *Dēstar sa-*

بي

-bidang, één hoofddoek, hoofddeksel; une couverture de tête. *Kebān sa-bidang*, één tuin, plantagie; une plantation. *Piḡgang-nja rampieng dadā-nja bidang*, zij is dun, van leest en haar boezem is wel gevormd; sa taille est svelte, elle a la gorge bien formée. *pe-bidāng-an*, een borduurraam; métier à broder.

بيدق *beidak* AR., hoer in het schaakspel; pion au jeu d'échec.

بيدن *bidan*, vroedvrouw; sage-femme.

بيدق *bidōek*, eene boot, algemeene benaming voor alle kleine vaartuigen: het gesternte de grootte beer; chaloupe, nom générique pour toute sorte de bateau: la grande ourse.

بيدوري *bidōerī* HIND., de opaal, de agaatsteen; l'opale, l'agate. *Intan dan pōēlam dan bidōerī dan zemrēd*, diamanten, en albast, en agaten en smaragden; des diamans, et de l'albâtre, et des agates, et des émeraudes. *Warna bidōerī*, de kleuren van het opaal: eene plant die eene soort van katoen oplevert, *asclepias argentata*, Bat. Gen. V deel; les couleurs de l'opale: c'est aussi le nom d'une plante qui donne du coton, *asclepias argentata*, Mémoires de la Société de Bat. tom. V.

بيده *bidah*, verschillen (in meening), oneens zijn, onderscheiden; différer (d'opinion), n'être pas d'accord, distinguer, discerner. *Sakārang inī bidah ter-lālo*, nu verschillen zij grootelijks; maintenant ils diffèrent grandement. *Mem-bidāh-kan teman-nja*, hunne makkers onderscheiden (in de duisternis); distinguer leurs camarades (dans l'obscurité). *Tiāda dāpat mem-bidāh-kan antāra soerak sēka-tjūta dan antāra bēnji taḡtēs-an*, konden niet tusschen gejuich en gejammer onderscheiden; ne pouvaient discerner si c'étaient des cris d'allégresse ou des lamentations. *Ka-taū-ī per-bidāh-an antāra jang sētji deḡgan jang kena nedjies*, het onderscheid

zien tusschen hetgene zuiver is en hetgene bezoedeld is geworden; savoir discerner ce qui est pur d'avec ce qui a été souillé.

^۱ *bēr* vel *bīēr*, toestaan, dulden, laten, toelaten; permettre, souffrir, accorder, tolérer. *Bīēr-lah bēta jang pergi*, sta toe dat ik ga; permettez que ce soit moi qui aille. *Bīēr-lah kīta māti di-sīni*, sta ons toe hier te sterven; souffrez que nous mourions ici. *Itā-lah hal-nja bīēr tīan tīu adā-nja*, zoodanig is de staat der zaak, bij gevolg zij het u bekend; tel est l'état des choses, sachez par conséquent.

^۲ *bīri-bīri* (Vid. ^۲ *bīri-bīri*), een schaap; mouton, brebis.

^۱ *bīras* (Vid. ^۱ *īpar*), aangehuwde broeder of zuster; beau-frère ou belle-soeur. *Bīras laki-lāki*, schoon-broeder van den man, de broeder zijner vrouw; beau-frère du mari, le frère de sa femme. *Bīras parampēan*, schoon-zuster van de vrouw, de zuster van haren man; belle-soeur de la femme, la soeur de son mari.

^۲ *bīrang-bīrang*, een zeedier, het zeekalf; animal qui vit dans la mer, le veau marin.

^۱ *bīrak* (Vid. ^۱ *tjiriet*), mesten, het land mesten; fumer, engraisser la terre avec du fumier.

^۱ *bīrō*, ligt blaauw, hemelsblaauw; bleu clair, azur, bleu céleste. *Ada jang mērah ada jang bīrō*, sommigen waren rood, anderen blaauw; quelques-uns étaient rouges, d'autres étaient bleus. *Seperti ber-tjampœr deŋgan awan jang bīrō*, scheen zich te verliezen in, of te vermengen met het blaauwe uitspansel; semblaît se perdre ou se fondre dans la vouûte azurée. *Bāŋga serēdja bīrō*, de blaauwe lotos; le lotus ou lotos bleu. *Bāŋga bīrō*, clitoria ternatea.

^۱ *bīrōgā* vel ^۱ *ājam bīrōgā*, boschoen, snep; coq des bois, bécasse.

^۱ *bīrih*, rand, kant, eindpaal; côté, bord, extrémité, frontière, borne.

^۱ *bīrah*, arum maximum, eene plant met zeer groote bladen; plante dont les feuilles sont très-grandes. *Daun-nja besār-besār seperti daun bīrah*, de bladeren daarvan zijn buitengemeen groot, gelijk aan die van de arum; les feuilles en sont extrêmement grandes, comme celles de l'arum.

^۲ *bīri-bīri* vel ^۲ *bīri-bīri* & *bēri-bēri* schaap; mouton, brebis. *Karbau lembœ dan bīri-bīri*, buffels, koeijen en schapen; des buffles, des vaches et des moutons. *Bīri-bīri sātœ*, één schaap; un mouton. *Bārong bīri-bīri*, een vogel, die zijne eijeren in het zand begraaft; nom d'un oiseau, qui dépose ses oeufs dans le sable.

^۱ *bīas* vel *bījas*, men heeft de ware betekenis van dit woord niet met zekerheid kunnen bepalen; on n'a pu s'assurer de la vraie signification de ce mot. *Takoet ia akan bīas ter-dampar pada kārang*, zij vreesden op eene blinde klip geworpen te zullen worden; ils craignaient d'être jetés sur un récif.

^۱ *bīsa* HIND., vergift, venijn, verpestende lucht, ervaren, geleerd, vernuftig, verstandig; poison, venin, air infecté, pestilentiel, contagion, habile, instruit, spirituel. *Ter-kena bīsa*, vergiftigd; empoisonné. *Ælar bīsa*, giftige slang; serpent vénimeux. *Segala bīnātang jang bīsa*, alle giftige dieren; toutes les bêtes vénimeuses. *Nāga itā-pēn menjambōr-kan bīsa-nja kā-lāar deri pada mœlēt-nja*, toen spoot de draak het gift uit zijnen muil; alors le dragon lança le venin de sa gueule. *Penāwar segala bīsa*, geneesmiddel tegen alle vergift; antidote contre toute espèce de poison. *Bīsa ter-lālo ōrang itœ*, die man is zeer bekwaam, zeer geleerd; cet homme est très-habile, très-instruit.

^۱ *bīsiek* vel ^۱ *bīsiek*, stilletjes in het

oor spreken, fluisteren; parler bas, souffler à l'oreille, chuchoter. *Ber-tjeritera dan ber-bisiek*, sprookjes; geschiedenissen verhalen en fluisteren; faire des contes et chuchoter. *Deñgan swamī-nja parampēan bisiek*, de vrouw fluistert met haren man; la femme parle bas à son mari. *Bisiek-bisiek*, heimelijk, ter zijde, fluisterende; secrètement, à part, en se parlant à voix basse.

bisol, buil, gezwel, dikte, puist; ulcère, tumeur, pustule. *Bisol atau kēdal*, zweer of schurft, soort van melaatschheid; ulcère ou gale lépreuse. *Bisol lāda*, puisten; des pustules.

bisan, de verwantschap tusschen ouders, wier kinderen zamen trouwen; la relation, l'affinité qu'il y a entre deux personnes, dont les enfans se marient ensemble. *Bisan laki-lāki*, de schoonvader van den zoon; le beau-père du fils. *Bisan parampēan*, de schoonmoeder van den zoon, of vrouw van des zoons schoonvader; la belle-mère du fils, ou l'épouse du père de sa femme.

bisō, stom, sprakeloos; muet, qui ne parle pas. *Tāli dan bisō*, doof-stom; sourd-muet.

biēngies, gramstorig, oploepend, bits, straf, wreed, strafheid, gestrengheid; fâcheux, morose, emporté, choquant, sévère, cruel, dureté, rigidité. *Mārong dan biēngies*, droefgeestig en naar; mélancolique et chagrin. *Māka biēngies*, gemelijk of toornig gelaat; air chagrin ou fâché. *Parampēan itōe sādah men-djādi biēngies pada anak-nja*, die vrouw is wreed tegen haar kind geworden; cette femme est devenue cruelle envers son enfant. *Bātōe biēngies*, een zachte wetsteen; queux, pierre fine à aiguiser.

biēngong, eenvoudig, onnoozel, onverstandig, hersenloos, dom; simple, sot, idiot, stupide. *Pada sañka pātek jang biēngong inī*, naar de meening van dezen uwen eenvoudigen slaaf; suivant l'opinion de moi, ton esclave doué de peu d'intelligence.

digen slaaf; suivant l'opinion de moi, ton esclave doué de peu d'intelligence.

bēngkok HIND. (Vid. *bañgak*.), gebogen, krom, gebuld, gebogcheld; plié, courbé, tortueux, bossu. *Gānong bēngkok*, een berg waar suikerriet op groeit, in de nabuurschap van Bencoolen; montagne où croît la canne à sucre, dans le voisinage de Bencoolen. *Jang ber-diri bēngkok hendak-lah membetāel-kan tālang blakang-nja*, hij, die staande buigt, moet het ruggebeen stevig houden; celui qui s'incline étant de bout, doit tendre, roidir l'épine du dos.

būngkī māta, het oograd; l'orbite de l'oeil.

būngal, koppig, halsstarrig, onbuigzaam; entêté, opiniâtre, obstiné.

biak, het voedsel dat zich in de eerste maag der herkaauwende dieren bevindt; la nourriture qui se trouve dans le premier ventricule des animaux ruminans. *Māmah biak*, herkaauwen; ruminer, remâcher.

bēka-bēka, onkieschr, onbetamelijk (in gesprek); manquant de délicatesse, indécent (en conversation).

bikang-bikang, eene soort van dunnen koek; espèce de gâteau plat.

bēkam, koppen zetten; appliquer les ventouses.

bēk-ī (Vid. *baik-ī*.), verbeteren, vermaken; réparer, amender, rectifier.

bīla HIND., tijd, tijdstip; tems, époque. *Men-tjāri bīla*, zijnen tijd waarnemen, eene gelegenheid afwachten; choisir son tems, épier l'occasion. *Apa-bīla vel pabīla*, wanneer, op wat tijd? quand, à quelle époque? *bīla-māna*, ten tijde dat; quand, lorsque.

bīlā, in den dood vergezellen: de opoffering van eene vrouw bij de uitvaart haars mans, of

بي

van eenen man bij die zijner vrouw; suivre le mort: sacrifice volontaire d'une femme aux funérailles de son mari, ou d'un homme aux funérailles de sa femme. *Matī-lah akœ tiāda ber-bilā*, ik zal onvergezeld sterven; je mourrai sans être accompagné. *Ber-mōhon-lah ka-pada bondā-nja hendak pergi bilā maka kāta bondā-nja djāngan-lah tēan bilā kārana anak tēan lāgi kitjiel*, zij nam afscheid van hare moeder, met voornemen om zich (aan den geest van haren overleden man) op te offeren, maar hare moeder zeide: offer u niet op, want uw zoon is nog maar een kind; elle prit congé de sa mère, dans l'intention de se dévouer (aux mânes de son époux), mais sa mère lui dit: ne te dévoue pas, car ton fils n'est encore qu'un enfant. *Sebab per-boāt-an-mœ maka anak-kœ bilā deŋgan parampēan itœ*, uwe handelwijze is oorzaak dat mijn zoon zich met die vrouw (welke hij in het geheim gehuwd had) opgeofferd heeft; vos démarches sont cause que mon fils s'est dévoué avec cette femme. (qu'il avait épousée en secret).

بيلانغ *bitālang* (Vid. بلانغ *belūlang*), soort van visch; espèce de poisson.

بيلس *bilas*, verzet, verward, ontsteld; dérangé, déplacé, en désordre, indisposé. *Bilas-kan ramboet jang ikal*, opgekruld haar in wanorde brengen; dérauger des cheveux bouclés. *Bilas ka-dēa matā-nja*, hare beide oogen waren aangedaan; ses deux yeux étaient affectés. *Djāngan sāngat menāngies māta jang bāsi kālō bilāg-an*, geef u niet over aan overmatig storten van tranen, opdat uwe schoone oogen niet daardoor bedorven worden; ne vous livrez pas à des pleurs excessifs, de peur que vos beaux yeux n'en soient gâtés.

بيلغ *bilang*, vertellen, verhalen, berigten, rekenen, tellen; raconter, rapporter, relater, faire savoir, compter, nombrer. *Sēdah ia bilang ka-pada kāmī*, hij zeide of verhaalde ons; il nous conta, nous rapporta. *Sebab itē-*

بي

-lah maka kāmī mem-bilang ka-pada tēan, daarom maakten wij het u bekend; c'est pour cela que nous vous en fîmes part. *Tiga kālī di bilang réaal itœ*, telde de Spaansche matten drie malen over; compta les piastres jusqu'à trois fois. *Dēa bilang sātœ*, twee worden voor een gerekend; deux comptent pour un. بيلانغ *bilāng-an*, verhaal, verslag, rekening; récit, relation, conte, nouvelle, compte, calcul. *Sēdah sampēi vel sēdah genap bilāng-an*, de rekening is volkomen; le compte est parfait. *Sālāh bilāng-an-nja*, het berigt of verhaal daarvan was onwaar; le rapport, le récit en était faux.

بيليك *biliek*, vertrek, kamer, klein afgeschoten vertrek; appartement, chambre, cabinet. *Ada-lah dālam maligei itœ sa-ribœ biliek dālam sa-sātœ biliek sēātœ keta*, er waren in het paleis duizend kamers, en in iedere kamer een slaapvertrekje; il y avait dans le palais mille chambres, et dans chaque chambre une alcove de lit.

بيله *bilah*, bijzondere uitdrukking, gebruikelijk bij het optellen van zekere dunne voorwerpen; terme particulier dont on se sert dans l'énumération de certains objets minces ou déliés. *Pāpan dēa bilah*, twee planken, deux ais. *Menjandang pedang sa-bilah s'orang*, zwaarden omgorden, ieder man een; ceindre l'épée, chacun la sienne. *Kris dēa bilah sakēn tiga bilah*, twee krissen en drie messen; deux poignards et trois couteaux. *Kēlak dēa bilah*, twee *kēlah* (zekere maat); deux *kōulah* (espèce de mesure).

بيم *bīma*, eene streek, gelegen in het noord-oostelijke gedeelte van het eiland Sambawa (gemeenlijk Cambawa genoemd), voor het grootste gedeelte, door eene volkplanting van Boeginezen uit de Celebes bewoond: het levert een ras van kleine, maar zeer schoone paarden op; district situé dans la partie nord-est de l'île de Sambawa (vulgairement appelée Camba-

wa), peuplé en grande partie par une colonie de Bongies, originaires des Célèbes: il produit une race de chevaux petits, mais d'une belle forme.

بین *bīna* (Vid. بین *bhīna.*), uitstekend, bij uitstek; excessif.

بین *bīni* vel بین *bīnī*, vrouw, echtgenoot; épouse. *Meng-ambel bīni dālam dāson lūin*, eene vrouw uit een ander dorp nemen; prendre une épouse dans une autre bourgade. *Mem-bāang bīni*, eene vrouw verstooten; répudier une femme. *Binī-nja ber-ampat*, hij heeft vier vrouwen; il a quatre femmes. *Binī-nja dan goendiek-nja*, zijne vrouwen en bijzitten; ses femmes et ses concubines.

بیو *bēo* (Vid. بیا *bēa.*), belasting, regten; impôt, taxe.

بیول *biōla* PORT. (viola), vedel, viool; violon.

ت

ت *t*, de letter genaamd تاء *tā*; *t*, la lettre nommée تاء *tā*.

ت vel تاء *tā*, ontkennend woordje, zamengetrokken van تیاك *tiāda*; particule négative, qui se dit par contraction pour تیاك *tiāda*. *Tā-sedah*, onophoudelijk; sans relâche. *Tā-dāpat tiāda*, zonder feil, zekerlijk; sans faute, sans y manquer.

تاہر *tābor* (Vid. تاہر *tābār.*), graan zaaijen; semer le grain.

تاہر *tābier* vel تاہر *tābīr*, een gordijn, een sluijer; un rideau, un voile. *Ada tābier saēatō pada pintō itō*, er is een gordijn voor de deur; il y a un rideau à la porte. *Fāāl zakāt men-djādi tābier dālam sorga*, daden van algemeene liefdadigheid worden een sluijer (voor de zonden) in den hemel; des actes de

charité publique deviennent un voile (qui couvre les péchés) dans le ciel.

تابس *tābas* vel تبس *tebbas*, den grond zuiveren van struiken, onkruid, lang gras en dergelijke; nettoyer le terrain, en enlever les broussailles, les mauvaises herbes, &c. *Menebbas balōkar*, het kreupelhout weghakken; enlever le taillis. *Sāma menebbas sāma menebbang maka djādi pādi*, het wegruimen van het kreupelhout en het vellen van de boomen moet door de gansche buurt te gelijk geschieden, voor de volgende rijsteelt; il faut que l'enlèvement du taillis et l'abattage des arbres ait lieu dans tout le canton à la fois, pour la culture du riz qui doit suivre. *Ini daftar-nja bānjak ōrang menebbas hētan dan bānjak rālang hētan jang di tābas-nja*; dit is eene lijst van de menschen, die gebruikt zijn tot het weghakken van het hout, en van het land dat op die wijze ontruimd is; ceci est un relevé des hommes employés à enlever le bois, et de l'étendue de terrain qui a été ainsi déblayée.

تابغ *tābang* vel تبغ *tebbang*, boomen afkappen, neervellen, de groote takken afkappen; couper, abattre des arbres, en détacher les grosses branches. *Tebbang-lah kājō di mēka kōta*, hak de boomen tegen over de schans af; abattez les arbres en face du fort. *Orang sēdah tebbas tebbang-nja sepārō sēdah*, het volk heeft met het wegruimen van het kreupelhout gedaan, en de boomen gedeeltelijk afgehouden; on a fini d'enlever le taillis, et les arbres sont en partie abattus. *Menebbang dan memang-gang*, de boomen afkappen en verbranden; abattre les arbres et les brûler. *Tebbang rēmah*, een huis afbreken (de huizen zijn van hout of bamboes gemaakt); démolir une maison (construite en bois ou en bambou). *Penebbang*, een werktuig om te houwen; ustensile, ontel qui sert à hacher. تابان *tobāng-an*, nieuwlings geveld boomen; des arbres abattus récemment.

تابغ *tābaeng* & تبوغ *tabōng*, bamboezen stokken,

waarmede men water draagt; perches de bambou, qui servent à transporter de l'eau. *Tāboeng brā* vel *dāun koendi*, de plant nephentes destillatoria genaamd; la plante nommée nephentes destillatoria.

تابق *tābek*, تايق *tābēk* vel تابه *tābeh*, groet, groetenis, gebiedenis, heilwensch; salut, salutations, complimentens. *Hamba kīrim tābek ka-pada tāan-mœ*, ik zend mijne groeten aan uwen meester; j'adresse (faites) mes complimentens à votre maître. *Maka ia mem-brī tābek pada kapitan serta mem-būlas pāla*, hij maakte zijne pligtpleging aan den kapitein, die zulks beantwoordde; il fit son compliment au capitaine, et celui-ci y répondit. *Hamba dātœ kīrim tābek bānjak-bānjak akan kapitan S*, ik, de *dātœ* (hoofd, opperhoofd), zend vele groeten aan den kapitein S . . . ; je, *dātou* (chef), fais mes complimentens au capitaine S

تابل *tābal*, تبل *tebbal* vel طبل *AR.*, eene kleine trom, die vooruit gedragen wordt voor groote personaadjen; petit tambour, qu'on porte devant de grands personnages. *tabal-kan*, met de teekens van eer of van eene ambtsbediening bekleeden; revêtir des insignes. *Tabal-kan anak rādja*, den Prins met de koninklijke sieraden bekleeden; revêtir le Prince des insignes royaux. *Di tabal-kan-nja aūleh rādja deŋgan takhta ka-radja-an*, hij werd door den Koning op eenen koninklijken zetel geplaatst; il fut placé par le Roi sur un trône royal.

تابر *tābær* vel تابر *tāboer*, zaaijen (koorn), strooijen (bloemen); semer (du blé), répandre (des fleurs). *Menāboer pādi*, padi of rijst zaaijen; semer du padi ou riz. *Menāboer djārang*, dun zaaijen; semer à claire voie. *Menabær-kan bēŋga rampei se-pandjang djālan*, strooiden welriekende bloemen langs den weg; jonchèrent la route de fleurs odoriférantes. *Dan tabær-i-lah majiet kakanda deŋgan bēŋga*, en bestrooi het ligchaam van

uwen geliefde met bloemen; et répands des fleurs sur le corps de ton bien-aimé. *penābær*, een zaaijer; un semeur.

تابوة *tābœt* PERS., de arke des verbonds door God aan den profeet Adam uitgereikt, en van dezen tot Mozes overgebracht; l'arche d'alliance, donnée par Dieu au prophète Adam, et transmise de celui-ci à Moïse.

تابه *tāboh*, eene soort van trom, eene wacht of afdeeling van den nacht, eene trom of eenig ander geluidgevend instrument slaan; espèce de tambour, veille ou division de la nuit, battre du tambour ou de quelque autre instrument sonore. *Di pālō tāboh larāng-an boenjī-nja njā-rieng ber-pandjāng-an*, sloeg de verbodstrom, waarvan het geluid helder was en lang weergalmde; publia la défense au son éclatant et prolongé du tambour. *Tāboh jang ka-tiga*, de derde wacht; le troisième quart. *Gōng rāja di tāboh orang-lah akan alāmat baginda ber-aŋkat*, men sloeg de staatsgong, ten teken dat de Koning was uitgegaan; on sonna du gong royal, pour annoncer que le Prince s'était mis en marche.

تابير *tābīer*, smal, eng, naauw; étroit. *Kāin tābīer*, een naauw kleet; un vêtement étroit. *Klem tābīer*, een smalle boord; un ourlet étroit.

تابخ *tātang* vel *tātong*, eene rivier in het zuidoosten van Sumatra gelegen, waaraan de stad Palembang ligt: die rivier wordt hooger op de *Māsi* genaamd; rivière au sud-est de Sumatra, sur laquelle est située la ville de Palembang: elle se nomme *Mōusi* dans la partie supérieure de son cours.

تابخ *tātieng* & تابخ *tātieng*, ligten, opheffen, ondersteunen, op de hand tillen; lever, élever, soutenir, soulever une chose en passant la main dessous. *Tātieng kājœ itœ*, ligt dat hout op, kantelt het om; élevez ou retournez cette pièce de bois. *Tātieng nāsi*, rijst naar

den mond brengen; porter du riz à la bouche. *Ja lāgi* مناشغ *menātieng gānong*, hij (Hanoeman) bleef den berg ondersteunen; il (Hanoeman) continua à soutenir la montagne. *Menātieng pāwan*, de beteldoos ophouden; tenir la boîte au bétel.

تاتھ *tātah*, inzetten, inleggen (met juweelen), met goud, zilver, enz. beslaan; garnir, orner (de bijoux), couvrir de feuilles de métal. *Tātah denḡan permāta*, met edele steenen omzetten; garnir de pierres précieuses. *Tātah denḡan pērak*, verzilveren; argenter.

تاتیغ *tātieng* (Vid. تاتغ *tātieng*), optillen; élever, lever.

تاج *tādjae* vel تاجو *tādjae* AR. & PERS. (Vid. مکت *makota*), eene kroon, een vorstelijk hoofdsiersel: de ribhouten, ribben die uit de *gādieng-gādieng* of kiel springen, bij het bouwen van een vaartuig; couronne, diadème, tiare: les côtes d'un vaisseau, qui sortent des *gāding-gāding* ou varangues, en s'élevant. *Tjaia tādjae-nja*, de glans van zijne kroon; la splendeur de sa couronne. *Ber-tādjae amas di kārang*, eene kroon hebbende van gouden draadwerk; ayant une couronne de filigrane d'or.

تاج *tādji*, eene nagemaakte spoor voor vechthanen, eene vlijm; éperon postiche dont on arme les coqs de joute, une lancette. *Tādji jang bantok*, eene kromme spoor; un éperon recourbé. *Itiēk ber-tādji*, eene gespoorde eend, een pogchende bloohartige; un poltron qui fait le brave.

تاجق *tādjak*, een werktuig om het onkruid te wieden, eene soort van sikkel of snoeimes, het onkruid wieden met dat werktuig; instrument pour enlever les mauvaises herbes, espèce de faucille ou de serpe, enlever les mauvaises herbes avec cet instrument.

تاجم *tādjam*, scherp, puntig, doordringend; tranchant, aigu, perçant, fin. *Di ambel-nja bātōe jang tādjam*, hij nam eenen scherp

steen op; il ramassa un caillou tranchant. *Memegang pedang ter-ēnoes jang tādjam*, hield een ontbloot zwaard met eenen scherp kant; tenait un glaive nu et tranchant. *Māta tādjam*, scherp van gezigt; qui a la vue perçante. *Tādjam prēt-nja mālas*, hij voelde zeer hevige pijn; il ressentait des douleurs très-aigues. مناجم *menādjam pīsau*, een mes slijpen; aiguiser un couteau.

تادھ *tādah*, opheffen, (de handen) om hoog heffen, ophouden, beletten te vallen; élever (les mains), les tenir levées, soutenir; empêcher de tomber. *Menadāh-kan ka-dēa tūpak tūḡan-nja ka-lāḡiet*, zijne beide handen om hoog houden, met de palmen naar den hemel gekeerd; tenir les deux mains levées, la palme tournée vers le ciel. *Serta menadāh-kan tūḡan-nja pada tiap-tiap dōa ber-bettēt-an denḡan ka-dēa bāuh*, hieven, bij elk gebed, hunne handen op tot aan de schouders; élevaient, à chaque prière, leurs mains jusqu'à la hauteur de l'épaule. *Djika-law ka-sœkār-an menādah rambœt bāik menjīkœer dia*, wanneer het moeilijk is het haar te behouden, doet men wel het af te scheren; lorsqu'on a de la peine à conserver les cheveux, on fait bien de les raser. *Menādah orang atjih dālam nagri padang*, de Atjiensche (handelaars of kolonisten) in de landstreek van Padang ophouden; retenir à Padang ceux (les marchands ou colons) d'Atjin.

تادي vel تادي *tādi*, zoo even, kort geleden; tout à l'heure, il n'y a qu'un instant. *Hamba sœdah mākan tādi*, ik heb pas gegeten; je viens de manger. *Siāpa menjāœt kātā-kœ tādi*, wie antwoordde zoo even op mijn gezegde? qui est-ce qui vient de me répondre? *Siapā-kah teman tēan ber-kata-kātā tādi ini*, wie is de makker, met wien gij zoo even in gesprek waart? qui est le camarade avec qui vous vous entreteniez tantôt? *Ia-lah tādi dātang meng-antar pātēk kamārī*, hij is zoo even gekomen, om mij herwaarts te vergezellen; il vient d'arriver, pour m'accom-

pagner ici. *Ka-māna bārong nen tādī*, werwaarts is de vogel (gegaan), die zoo even (hier was)? où est (allé) l'oiseau, qui (était ici) il y a un moment?

تا *tāra*, gelijk, makker, de weërgade, (eene plank) schaven, drukken; égal, compagnon, pareil, le pendant, blanchir, unir, rabotter (une planche), imprimer. *Tiadā-lah ada tarā-nja pada zemān itœ*, hij had zijns gelijken niet in dezen tijd; il n'avait pas son égal à cette époque. *Elōk-nja tiadā-lah ber-tāra*, hare schoonheid was zonder weerga; elle était d'une beauté sans égale. *Sāma tarā-nja ka-dœ-dœk-an-nja*, hunne zittingen waren van gelijke hoogte; leurs sièges étaient de la même hauteur. *Sa-tāra*, gelijk, even als; égal, de même que, pareil à. *Sa-tāra tēan sēkar di tjāri*; uws gelijken te zoeken zou moeijelijk zijn; il serait difficile de chercher votre égal. *Ter-tāra*, gedrukt; imprimé.

تا *tārang*, gaffel, vork, tand, klaauw, scherpe punt van een werktuig; fourche, dent, griffe, pointe aigue d'un outil. *Seramjang ber-tārang tiga*, eene gaffel of speer met drie tanden; une fourche ou lance à trois dents, trident.

تا *tārok*, tak, spruit; branche, rameau, re-jeton. *Œdjong tarok-nja di gintas*, heet de punt van den tak af; emporta avec les dents l'extrémité de la branche. *Rœpā-nja seperti tārok angsāka*, zij geleek naar eenen tak van den (bloeienden) *angsāka*-boom; elle ressembloit à un rameau d'*angsōka* (arbre qui porte des fleurs).

تا *tārek* vel تا *tarēk*, trekken, rukken, slepen; tirer, traîner. *Tārek deri dālam ājer*, uit het water trekken; retirer de l'eau. *Menārēk tāk*, een touw spannen; tendre une corde. *Anġien-pōn tārēk tiāda tantœ*, de wind trekt van den eenen hoek naar den anderen, is ongestadig; le vent saute, passe alternativement d'un rumb à l'autre, n'est pas sta-

ble. *Tārēk nafas*, adem halen; respirer.

تا *trōng*, solanum melongena L., de ci-plant, meest bekend onder den Portugeschen naam beringélha of brinjal, waarvan vele soorten zijn; plante dont le fruit ressemble à un oeuf et qui est connue sous le nom Portugais de beringélha ou brinjal: il y en a plusieurs espèces.

تا *tārēm*, indigofera tinctoria, de indigoplant; l'indigo. *Tārēm akar*, marsdenia tinctoria, de klimmende indigo, met breede bladeren; l'indigo rampant, à larges feuilles.

تا *tārōh* vel *tārōeh*, stellen, plaatsen, zetten, leggen, nederleggen, in bewaring geven, bijleggen, verzamelen, bezitten, houden, bewaren, opdragen, belasten, te last leggen, wijten, innerlijk gevoelen, in een weddenschap, loterij of spel zetten; mettre, poser, placer, déposer, donner en dépôt, accumuler, emmagasiner, posséder, détenir, avoir en sa garde, commettre, charger, imputer, sentir intérieurement, mettre au jeu, aller. *Tārōh itœ di teñgah-teñgah*, stel dat in het midden; posez cela au milieu. *Tārōh tāpak tāngan-mœ di-sini*, stel uwe handteekening hier ter neder; apposez ici votre signature. *Di tarōh-nja di-dālam hati-nja*, hij bewaarde dat in zijn binnenste (in zijn hart); il le réserva dans son coeur. *Menārōh bādjae*, een kleed bewaren of bezitten; mettre de côté, conserver ou posséder un habit. *Kāmī tiāda menārōh sindjata*, wij bezitten geene wapenen; nous n'avons point d'armes en réserve. *Maka baginda itœ ada menārōh soedāra perampēan*, nu had die Vorst eene zuster; or ce Prince avait une soeur. *Menārōh ka-sakti-an*, eene bovennatuurlijke magt hebben; avoir un pouvoir surnaturel. *Bōlih hamba bibi himpœn tārōh*, ik zal dat koopen en bewaren; j'achèterai cela et je le garderai. *Ter-lālo sādġat pātek akan ber-tarōh-kan diri patek kapada tēan*, ik geef mijzelven geheel en al aan u over, ik stel in u het onbepaaldst ver-

trouwen; je m'abandonne entièrement à vous, je mets en vous la plus entière confiance. *Aiṅkau jang tiāda menāroh mālo*, gij die geene schaamte gevoelt; vous qui n'éprouvez point de honte. *Menāroh per-salāh-an*, wrok koesteren; porter rancune, avoir du ressentiment. *Menāroh per-tjintā-an*, bezorgd zijn, teeder belang stellen in; éprouver de l'inquiétude ou de la sollicitude. *تنروهن tarōh-an* vel *تنروهن pe-narōh-an*, eene bewaarplaats; dépôt, magasin. *تناره penāroh*, bewaarder, iemand aan wien iets toevertrouwd is; dépositaire, celui à qui on a confié quelque chose. *Penāroh rahsija*, een bewaarder van geheimen; un dépositaire de secrets. *تناره petāroh*, inleg, weddingschap, pand, zekerheid, iets dat men in bewaring gegeven heeft, iets waarop men eenen hoogen prijs stelt; enjeu, pari, gage, suretés, un objet dont on fait grand cas. *Petāroh ajanda bonda adā-lah adenda inī*, wij, vader en moeder, hebben onze hoop op dat meisje gesteld; nous, les père et mère de cette jeune personne, avons mis en elle toute notre affection.

تاری tārī, dansen, springen (zoo als een paard), een dans, het dansen; danser, bondir (comme un cheval), une danse, l'action de danser. *Pada ikōr tēan poetri itā-pān menārī ampat orang serāja memegang kīpas sātōe s'orang*, in het gevolg van de Prinses dansten toen vier personen, elk eenen waaijer in de hand houdende; quatre personnes de la suite de la Princesse exécutèrent alors une danse, portant chacune un éventail à la main. *Aiṅkap menārī*, met paren of in rijen dansen; danser deux à deux, ou sur deux files. *Ber-baṅgiet-lah menārī ber-bagei-bāgei rāpa tari-nja indah-indah ber-ganti-ganti serāja ber-aṅkap-an seperti merak meṅgīgal*, zij stonden op om te dansen, en dansten met eene bewonderenswaardige verscheidenheid, nu een voor een, dan wederom twee aan twee, als paauwen tredende; elles se levèrent pour dan-

ser, et exécutèrent, tantôt seules, tantôt deux à deux, diverses figures toutes plus admirables les unes que les autres, leur démarche ressemblait à celle des paons. *Kāda itā-pān me-lompat dan ter-tārī-tārī*, toen begon het paard te springen en te huppelen; alors le cheval se mit à sauter et à caracoler. *تناره penārī*, een danser; un danseur. *تنارين penārī-an*, een dans; une danse,

تاریخ tarīkh AR., kronijk, jaarboeken, dagtekening, tijdwijzer, tijdstip, tijdrekening; chronique, annales, date, calendrier, époque, ère.

تاریق tarēk (Vid. *تارک tārek.*), rukken; tirer avec force, arracher.

تاریق tārīek, een woord van den scheepsbouw: de buitenplanken van een schip, boven de knien; terme d'architecture navale: les bordages supérieurs, au-dessus des courbes.

تاسک tāsek vel *تاسیک tāsik*, eene zee, binnenlandsche zee of groot meer, een wijde plas; une mer, mer méditerranée, un grand lac, une grande pièce d'eau. *Di martjoe gēnong itōe ada se-bōah tāsek*, op den top van den berg is een meer; au sommet de la montagne est un lac. *Bārong kontol kombālī-lah ka-tāsek-nja*, de rijger keert terug tot zijn meer; le héron retourne vers son lac. *Tāsek māsiēn*, de zoutzee; la mer salée. *Rādja tāsek samādra*, Koning van den oceaan; Roi de l'océan.

تائیس tāngies, weenen, tranen storten; pleurer, verser des larmes. *Sāngat tāngiēs-nja*, zij weende bitterlijk; elle pleurait amèrement. *Meng-apa kāmou me-nāngiēs*, waarom weent gij? pourquoi pleurez-vous? *Seperti orang menāngiēs-kan ka-matī-an swamī-nja*, als iemand die den dood van eenen echtgenoot beweent; comme une personne qui pleure la mort de son époux. *Apa tēan tāngiēs-kan*, waarom weent mijn meester? pourquoi mon maître pleure-t-il? *Serta menāngiēs-kan tāngan-nja*, zijne hand met

tranen besproeiende; arrosant sa main de lar-
mes. *تاڠيس taŋtēs-an*, gewesen, geklag;
pleurs, lamentations.

تاڠان tānġan (Vid. *تاڠان tānġan.*), de hand, de
hand en arm; la main, la main et le bras.
Tānġan kiri dan tānġan kanan, de linker
en de rechter hand; la main gauche et la main
droite. *Kādong tānġan sa-blāh*, eenhandig,
verminkt aan de eene hand; manchot, estropié
d'une main. *Meŋġedong tānġan*, de hand
afkappen; couper, amputer la main. *Ēndjoeġ
tānġan*, de hand uitsteken; étendre la main.
Ber-djābat tānġan, de hand geven, of in
de hand slaan; se toucher, ou frapper dans la
main. *Di parāng-nja deŋġan ka-dāa blāh
tānġan-nja*, hij vocht (of zwaaide zijn zwaard)
met beide handen; il combattait (ou brandissait
son épée) des deux mains. *Tāpak tānġan*, de
palm van de hand, de handteekening, een
handschrift; la paume de la main, signature,
manuscrit. *Ber-tapok tānġan vel tapīes-kan
tānġan*, in de handen klappen; battre des
mains. *Līpat tānġan*, de armen vouwen;
joindre les bras. *Ibā tānġan*, de duim; le
pouce. *Kalāng-an tānġan*, de bal van den
duim; le gros du pouce. *Sapā-tānġan*, een
zakdoek; un mouchoir.

تاڠيا tāfia, een sterke drank, die van suikerriet
gestookt wordt, rum; tafia, eau-de-vie de sucre.
Arak bram tāfia, drierlei soorten van
sterken drank (opgenoemd in een oud Maleisch
schrift); trois sortes de liqueurs, (dont les noms
sont cités dans un ancien manuscrit Malai).

تاڠا tāpa HIND., boeting, godsdienstige afzon-
dering van de wereld: de verschillende staten
of veranderingen van het ligchaam, vol-
gens de leer der zielsverhuizing, en die alle
beschouwd worden als trappen van boeting;
pénitence, retraite pour vaquer à des exercices
de piété: différens états ou transformations du
corps, par lesquels l'âme passe après la mort, sui-
vant l'opinion de la métépsychose, et qui sont

considérés comme autant de degrés de pénitence.
*Hiŋġa ganap-lah tapā-moe itoe tādġoh
pāloh tāun*, tot aan de vervulling van uwe
zeventigjarige boeting in dien toestand; jusqu'à
l'accomplissement des soixante-dix années de ta
pénitence dans cet état. *Ka-pada hāri itoe
sampei-lah tapā-nja*, op dien dag eindigde
de gezette tijd zijner boeting; ce jour-là le ter-
me de sa pénitence expirait. *Sebab-pān maka
ia ber-tāpa dan meniŋġal-kan ka-radġā-
-an-nja*, de reden waarom hij een kluzenaar
is geworden en van het rijk afstand gedaan
heeft; la raison pour laquelle il s'est fait ermite
et a abdiqué la souveraineté. *Men-tāpa segala
jang djāhat tġitā-nja*, allen die slechte,
kwade begeerten hebben, tot boetvaardigheid
verwijzen; condamner à la pénitence tous ceux
dont les désirs sont pervers. *Per-tāpa*, een
kluzenaar, een persoon door gelofte verbonden,
of over wien een vloek uitgesproken is; un
ermite, une personne liée par des vœux, ou sous
l'influence d'une malédiction. *Tāmpat* *ترتفاڠ
per-tapā-an*, eene plaats van afzondering,
van boetvaardigheid, eene plaats (volgens de
fabelgeschiedenis) waar godsdienstige plegtig-
heden gevierd worden; lieu de pénitence, en-
droit où (suivant la fable) on célèbre des céré-
monies religieuses.

تاڠات tāpat, eene steile rots; un rocher escarpé.

تاڠاس tāpies, klenzen, doorzġgen (eenig vocht);
passer, filtrer (un liquide). *تاڠيس tapīes-an*,
een klenzer, zġgdoek; un couloir, une chausse.

تاڠاق tāpak, de palm van de hand, de zool van
den voet, palm (zekere lengtemaat), stooten,
schuiven, afwenden; la paume de la main, la
plante du pied, une paume (certaine mesure),
pousser, écarter, traîner, parer de la main.
*Meng-garāk djāri deŋġan tiāda meng-ga-
rāk tāpak tānġan*, de vingers roeren, zonder
de palm van de hand te bewegen; remuer les
doigts, sans remuer la paume de la main. *Me-
nāroh tāpak tānġan*, eene handteekening

zetten, (op sommige plaatsen in de Oost is nog de gewoonte om met het platte van de hand eenen indruk op het papier te maken, hij wijze van handteekening); apposer une signature, (il est encore d'usage en quelques endroits de l'Orient de faire une marque en appuyant la paume de la main, en guise de signature). *Di bawah tapak kiki tēan hamba*, onder de zolen van mijn meesters voeten; sous la plante des pieds de mon maître. *Anam tapak bājang-bājang dātang-nja*, zij zullen komen wanneer de schaduwen zes palmen lang zijn; ils viendront lorsque les ombres auront six palmes de long.

تاپوس *tāpōs* & تافوس *tapōs*, eene vrucht, die eenige gelijkheid heeft met de kastanje: eene nieuwe soort, behoorende tot de tricocæ; fruit qui a quelque ressemblance avec la châtaigne: une espèce nouvelle du genre des tricocæ.

تاپه *tāpīh*, eene soort van geschilderd lijnwaad; espèce d'indienne.

تاپس *tapīs*, slaan, kloppen; heurter, frapper, battre. *Tapīs-kan tāngan*, in de handen klappen; battre des mains. *Tapīs-kan sā-jap*, klapwieken; battre des ailes.

تاکت *tākoet*, bevreesd, verschrikt, vreesachtig, blood, vrees, angst, ontzag, vreezen, beducht zijn, in ontzag gehouden worden, uit vreeze dat; effrayé, alarmé, craintif, lâche, peur, appréhension, crainte respectueuse, craindre, appréhender, être tenu en respect, de crainte que. *Segala rajat ter-lālo tākoet akan rādja itoe*, al de onderdanen waren zeer bevreesd voor den Koning; tous les sujets craignaient fort le Roi. *Tākoet-nja akan istrī-nja morka*, hij vreesde dat zijne vrouw boos zou zijn; il craignait que sa femme ne se fâchât. *Tākoet akan māsōeh*, heangst voor den vijand; qui a peur de l'ennemi. *Deri-pada sāngat takōet-nja*, uit hoofde van grootte vervaardheid; à cause de leur excessive crainte. *Tākoet ada fitnah ka-kiri kānan*, uit vrees dat in een

of ander oord ergernis zoude gegeven worden; de peur qu'il ne nâquit du scandale en quelque endroit. *Sebab ka-takōet-an-nja*, om reden van hunne vreeze; à cause de leurs craintes. *Hendak-lah di per-auleh-nja tēlan pada tampat jang di kōtōtin* *ka-takōet-i-nja*, hij behoorde zich van eenen makker te voorzien, wanneer hij naar eene plaats gaat, omtrent welke hij eenige vrees koestert; il devrait se munir d'un compagnon, lorsqu'il va dans un endroit qui lui inspire de la crainte. *فناکت penākoet*, een die bevreesd is, een bloodaard; un homme craintif, un poltron. *Tākoet mā-noesia*, oxalis sensitiva, het kruidje roer mij niet; la sensitive.

تاکر *tākar*, eene soort van drinkbeker, kop, eene maat waarbij de olie verkocht wordt; une espèce de vase à boire, une coupe, certaine mesure à vendre l'huile. *Tākar amas*, een gouden beker; une coupe d'or. *Ada jang ber-tākar moetiāra*, sommige gebruikten (in het bad) drinkschalen van paarlmoer; quelques-uns se servaient (dans le bain) de vases de nacre de perle.

تاکي *tākan*, drukken (met het vlakke van de hand), indrukken, uitpersen; presser (avec la paume de la main), imprimer, exprimer. *Di tākan kapalā-nja denġan tāngan kiri*, drukte zijn hoofd met de linker hand; lui pressait la tête de la main gauche. *Menākan-kan ālōe kris-nja*, drukte op het hecht van zijn kris; pressait la poignée de son kris (poignard). *Sonnat manākan-kan ka-dāa tōpak tāngan-nja ka-tampat sembājang tatkala akan bāngkiet deri-pada sedjēd atau dōdoek*, het is geoorloofd de plaats, waarop men gedurende het gebed geknield of gezeten heeft, met de palm van beide handen te drukken, wanneer men wil opstaan; il est permis à celui qui s'est prosterné ou assis pour prier, d'appuyer la paume des deux mains sur le sol, quand il veut se relever. *Djālan tākan*, een bewandeld pad; un sentier battu.

P

تاگر *tāgar* vel *tagor*, donder; tonnerre. *Seperti tāgar di lāngiet*, als donder in de lucht; comme le tonnerre dans les nuages. *Seperti tāgar mem-blah boenjī-nja*, het gedruisch daarvan was gelijk het kraken van den donder; le bruit en était semblable aux éclats du tonnerre.

تاگل *tāgal* vel تاگل *teggal*, om reden, uit hoofde van; à cause de. *Tāgal itoe*, om die reden; par cette raison; à cause de cela. *Tāgal apa*, om wat reden? waarom? par quelle raison? pourquoi? *Tāgal parampēan itoe*, om reden van de vrouw; à cause de la femme.

تاگور *tāgō-tāgō*, eene soort van vogel; espèce d'oiseau.

تاگه *tāgah* (Vid. تاگه *tagah*), verhinderen; empêcher.

تاگی *tāgi*, schuldeischen, iemand scherp manen; importuner un débiteur, le presser de payer. *Tāgi-menāgi orang ber-ōtang*, eenen schuldenaar bij herhaling manen; solliciter à plusieurs reprises le paiement d'une dette. *Jang tāgi opati*, invorderaars van belastingen; officiers chargés du recouvrement des impôts.

تاگه *tālang*, eene soort van visch; espèce de poisson.

تاگه *tālang*, een klein afgelegen dorp of gehucht; petite bourgade détachée ou hameau.

تاگه *tālang* vel *orang tālang*, makelaar, mid-delaar in koopmanschap; courtier, agent, entremetteur. تاگه *tālāng-an*, makelarij; courtage.

تاگه *tālief* A.R., vereenigd, aangebonden; joint, annexé. *Men-tālief-kan kitab*, een boek opstellen; composer un livre.

تاالم *tālam* & تالم *talam*, eene groote metalen schotel of bak; une grande soucoupe, plat ou bassin de métal. *Tālam swāsa*, eene schotel van gemengd metaal; un plat de métal composé. *Di lādah-kan-nja ka-pada sa-bōah tālam*, spuw het uit in een kwispedoor; jetez-le dans un crachoir,

تالی *tālī*, touw, koord, zeel; corde, cordon. *Ber-ikat deŋgan tālī*, met een touw binden; lier avec une corde. *Tālī sāuh*, kabel, ankertouw; cable (d'ancre). *Tālī kras*, zwaar touw; gros cordage, grosses manoeuvres. *Tālī bawāt-an*, brassen (zeew.); bras des vergues. *Tālī pendārat*, boegseertouw; hansière ou haussière. *Tālī kris*, gordel voor een kris; ceinturon dans lequel on passe le kris (poignard). *Tālī pending*, gordel; ceinture. *Tālī kail*, een vischlijn; ligne à pêcher. *Bāŋga tālī-tālī*, ipomoea quamoclit L., flos cardinalis R. (ook *saŋgier lāngiet* genoemd), eene schoone klimop met karmozijnkleurige bloemen; belle plante rampante, qui porte une petite fleur cramoisie (on la nomme aussi *saŋguir lānguit*).

تالی *tālī*, kleine zilveren munt, zijnde een achtste gedeelte van eene Sp. mat; petite monnaie d'argent, qui vaut la huitième partie d'une piastre. *Di-dālam réaal sa-laksa itoe bagi-an hambaba tiga riboe tiga rātās tiga pēloh tiga réaal sa-sōkoe sa-tālī*, van die tien duizend Sp. matten is mijn aandeel 3333, éene wātōe en éene tālī (tēn. naastbij een-derde); sur ces dix mille piastres il m'en revient pour ma part 3335, un *sōukou* et un *tālī* (approximativement un tiers). *Tālī kōlōe*, een woord tot het formulier des huwelijks behoorende, en van de instellingen der Hindoes overgenomen. De *tālī* is, op de kust van Malabar, een beeldje van goud, verbeeldende de godin *Ganesa*, hetwelk de bruidgom om den hals van zijne bruid hangt; terme légal, appartenant au rituel du mariage, et emprunté des cérémonies religieuses des Hindous. A la côte de Malabar on donne le nom de *tālī* à une petite figure d'or, représentant la déesse *Ganesa*, que le fiancé passe autour du cou de sa fiancée.

تامان *tāman*, lusthof; jardin de plaisance. *Tāman ter-kōlo indah-indah per-boāt-an-nja*, een bij uitstek schoon aangelegene tuin; un jardin merveilleusement bien dessiné. *Tāman itoe laŋkap deŋgan serba bāŋga*, de tuin

was geheel met bloemen bezet; le jardin était entièrement garni de fleurs. *Tāman larāng-an*, een hof, waarvan de toegang ontzegd is (aan alles wat niet tot het vrouwelijk geslacht behoort); jardin dont l'entrée est interdite (à tout ce qui n'est pas du sexe féminin).

تامين *tāmīen* (Vid. *فريسي priši*), een schild; un bouclier.

تانك *tānak*, koken, zieden (als een ketel met rijst), tot eenen dikken brj koken; cuire, bouillir (p. ex. du riz), faire cuire jusqu'à desiccation. *Ja-lah siŋgah ber-tānak mākan di rōmah orang dāson itoe*, hij hield daar stil, om zijnen maaltijd gereed te maken en te eten, aan het huis van iemand in dat dorp; il s'arrêta chez un habitant du village, pour y apprêter ses vivres et faire son repas. *Menānak nāsi*, rijst koken; cuire du riz. *Mīnjak per-tānak*, kokos-olie van de beste soort, welke men door middel van het vuur bereidt, als onderscheiden van de gemeene olie, die men verkrijgt door de noten aan de zon bloot te stellen; huile de cocos de la meilleure espèce, qu'on extrait à l'aide du feu, par opposition à l'huile commune qu'on obtient en exposant les noix au soleil. *Sa-per-tānak nāsi*, zekere tijdmaat, zoo veel tijd als noodig is om eenen pot rijst te koken; mesure du tems, calculée sur celui qui est nécessaire pour faire cuire une marmite de riz.

تانم *tānam*, planten, zaaijen, in de aarde zetten, een lijk begraven; planter, semer, mettre en terre, enterrer un mort. *Tānam tādā*, peper planten; planter du poivre. *Tānam pādī*, rijst planten; planter du riz. *Djika di tānam-kan-nja nestjaja toemboh*, indien het gezaaid wordt, zal het zekerlijk opkomen; si on le sème, il levera certainement. *Belom ada menāman*, zij hebben nog niet geplant of gezaaid; ils n'ont pas encore semé ni planté. *Tatkāla ia sēdāh di tānam orang*, toen zij hem begraven hebben; lorsqu'ils l'ont en-

terré. *Baŋgkei-nja ter-tānam*, zijn lijk is begraven; son corps a été enterré. *Ter-tānam siŋgah piŋggang-nja*, begraven (in den modder gezakt) tot aan zijn middellijf; enterré (embourbé) jusqu'à la ceinture. *Hāroes menāman-kan majit pada katika mālam*, het begraven van een lijk behoort 's nachts te geschieden; l'enterrement d'un mort doit se faire la nuit. *Mekrēh ber-kāta-kāta njarieng tatkāla meng-iring djenāzat hiŋgga kombāli deri-pada menāman-ban dia*, het betaamt niet hard op te spreken wanneer men een lijk volgt, of tot dat men van de begrafenis terug gekeerd is; il ne convient pas de parler haut en accompagnant un corps mort qu'on porte à la sépulture, ou jusqu'à ce qu'on soit de retour des funérailles. *tanām-an*, eene plant, gras; une plante, de l'herbe. *Habieslah benāsa tānam-tanām-an*, de planten en kruiden waren gansch en al verwoest; les plantes et les herbes étaient entièrement détruites.

تانور *tanau*, eene soort van vogel of insekt; espèce d'oiseau ou d'insecte.

تانون *tānōn* (Vid. *tānoen* vel *toemōen*), weven; tisser.

تاناه *tānah*, land, landstreek, aarde, grond; pays, contrée, terre, sol. *Tānah tiŋggi*, hooge landen; terres élevées. *Tānah malājou*, het land der Maleijers; le pays des Malais. *Tānah papōa*, het land der papoes, Negers met kroes haar, Nieuw Guinea; le pays des papous ou Nègres à cheveux crépus, la Nouvelle Guinée. *Tānah djin dan dēwah*, 't gewest der duivelen en hemellingen; la région des démons et des esprits célestes. *Toendak ka tānah*, zich ter aarde buigen; se prosterner, s'incliner jusqu'à terre. *Mīnjak tānah*, petroleum, steenolie; pétrole, huile de pétrole. *Kātjang tānah* (vulgo *kātjang gōring*), arachis hypogæa, de aardvrucht; pois de terre. *Tānah bat*, pottenbakkers klei; terre à potier. *Bārang jang di per-bōwat deri-pada tā-*

nah, al wat van klei gemaakt is, aardewerk; tout ce qui est fabriqué d'argile, poterie de terre. *Binātang jang ber-djālan di tñnah*, dieren die op den grond gaan; animaux qui marchent sur la terre.

تاور *tāwar*, smakeloos, laf zoet (niet brak noch bitter); sans saveur, fade, doux (ni saumâtre ni amer). *Ajer tāwar*, zoet water; eau douce. *Sopāja djāngan ber-tjampœr ājer māsiēn deŋgan ājer tāwar*, opdat het zoute water niet met het zoete vermengd worde; afin que l'eau salée ne se mêle pas à l'eau douce.

تاور *tāwar*, een geneesmiddel toedienen, hetwelk met tooverij of bezwering gepaard gaat, het aanwenden van tooverij of bezwering; administrer un remède accompagné de charme ou de conjuration, l'emploi d'un charme ou la manière de conjurer. *Barang-siāpa kena ratjēn orang inī-lah tawar-nja*, voor een ieder die vergiftigd is, is dit een tegengift; pour qui-conque a été empoisonné, voici l'antidote. ثنار *penāwar*, tooverij, geneesmiddel, tegengift; charme, remède, antidote. *Tēan s'ōrang djādi menāwar*, gij alleen zijt het toovermiddel dat mij redden kan; vous seule êtes le charme capable de me guérir.

تاور *tāwar*, geld bieden, handelen, een bod doen, eenen koop sluiten, dingen, afdingen; offrir de l'argent, traiter, conclure un marché, faire une offre, marchander, barguigner. *Seperti tāwar sohbat bēta soedah-lah bēta pada dātō itoe*, ingevolge van hetgeen ik met mijnen vriend was overeengekomen, heb ik aan den *dātō* geboden; j'ai fait une offre au *dātō*, d'après ce que mon ami m'avait dit. *Sampei tēdjœh rātes amas bēta tāwar itoe-pōn tiada ia kabōl djōga*, ik heb tot zeven honderd *maas* geboden, en nog wilde hij het niet laten; je lui ai offert jusqu'à sept cents *maas*, et cependant il n'a pas voulu y consentir. *Tiā-da bōleh tāwar*, er kan niet op afgedongen worden; il n'y a rien à rabattre. *Maka ia*

برتوار *ber-tawār-an deŋgan orang men-djēwal itoe maka di tabēs-nja-lah k'anak-anak*, waarop hij met den verkooper aan het handelen kwam, en het kind kocht; sur ce il marchanda avec le vendeur, et fit l'achat de l'enfant.

تاور *tāwas*, aluin, witte vitriool; alun, vitriol blanc ou de zinc.

تاو *ta-ōsah* (vid. *ōsah*), het behoeft niet, het is onnoodig; il n'est pas besoin, pas nécessaire.

تاور *tāwan*, een gevangene, een krijgsgevangene, gevangen nemen; captif, prisonnier de guerre, faire prisonnier. *Tāwan jang di tangkap-nja*, krijgsgevangenen die hij genomen had; des prisonniers qu'il avait faits. *Menabēs-tāwan*, eenen gevangene vrijkopen of ontslaan; racheter ou relâcher un captif. *Sa-teŋgah di bēnoh dan sa-teŋgah di tāwan*, de eene helft doodden zij, en de andere namen zij gevangen; ils en massacrèrent la moitié et firent le reste prisonnier. *Me-rampas dan lagi menāwan anak istri-nja*, plunderden hen en namen ook hunne vrouwen en kinderen gevangen; les pillèrent et emmenèrent en outre leurs femmes et leurs enfans en captivité. *Kā-rana ia ter-tāwan*, want hij was gevangen genomen; car il fut fait prisonnier. تاونی *ta-wān-an*, gevangenschap, een gevangene; captivité, captif, -ve. *Men-djādi tawān-an*, gevangen worden, in gevangenschap geraken; devenir captif. *Patot-lah aŋkau orang ia-wān-an*, past het u, een' gevangene, eenen slaaf? cela te convient-il à toi, qui es captif, esclave?

تاو *tāu* (vid. *tāhō* vel *tāū*), weten; savoir.

تاویل *tāwil* vel *tahīl*, een goudgewicht, bestaande in 16 *maas* of 4 *pāuh*. Te Bencoolen en te Padang wordt het gerekend op 26 dwt. 12 gr., en te Natal op 24 dwt. 9 gr. Op sommige plaatsen gebruikt men dit woord

om de waarde van twee Sp. matten te kennen te geven; poids dont on se sert pour peser. Pot qui contient 16 *maas* ou 4 *pauh*. A Ben-coole et à Padang il vaut 26 dwt. 12 gr., à Natal 24 dwt. 9 gr. Dans quelques endroits on se sert de ce terme pour exprimer la valeur de deux piastres. *Amaas lima tail*, vijf *tail* gouds; cinq *tail* dor. *Sa-tail sa-pauh*, een *tail* en een vierde; cinq quarts de *tail*.

tahan, uithouden, uithouden, volhardend, nalaten, zich onthouden, betengelen; tegenhouden, inhouden, vasthouden; endurer, résister, supporter, persévérer, s'abstenir, réprimer, contenir, détenir. *Hamba tiada boleh tahan lagi*, ik kan het niet langer verduren of uithouden; je ne saurais le supporter ou y tenir plus longtemps. *Tiada-lah ter-tahan lagi me-liat-kan hal anakanda-nja*, konden den toestand van hun kind niet langer aanzien; ne purent supporter plus longtemps la vue de l'état où se trouvait leur enfant. *Tiada ter-tahan auleh karbau*, de buffel kan (dit werk) niet langer uithouden; le buffle ne saurait plus longtemps supporter (ce travail). *Di tahan-i djaga sebab ia mabok*, hij hield zich in, ziende dat hij dronken was; il se contraignit, voyant qu'il était ivre. *Menahan-i amarah-nja*, zijne woede inhouden; contenir son courroux. *Barang siapa menahan hati-nja tatkala morka*, al wie zichzelf meester is of bedwingen kan, wanneer hij in toorn is; quiconque sait se maîtriser, ou contenir sa colère. *Karbau hamba di tahan-i auleh drang itoe*, mijne buffels worden door dien man aangehouden (b. v. om schuld); mes buffles sont détenus par cet homme (p. ex. pour dette).

taun, een jaar, de natuurlijke loop van een jaar, gerekend bij de seizoenen; un an. Pannée naturelle, calculée suivant le retour des saisons. *Taun telah lalo dan jang akan datang*, het verloopene en het aanstaande jaar; l'année qui est passée et celle qui est à venir.

Pada pertama atau pada pertengahan atau pada akhir taun, in het eerste, middelste of laatste gedeelte van het jaar; au commencement, au milieu ou à la fin de l'année. *Per-djandji-an itoe, hinggga lima taun*, die overeenkomst geldt voor vijf jaren; ce contrat s'étend à cinq années. *Berapa taun padi*, hoe veel jaarlijkse oogsten? combien de récoltes annuelles de la moisson? *menawan*, te van; jaan tot jaan onderhouden; hij het jaar werken; maintenir d'année en année, travailler à l'année. *Berang taun*, de rhinocerosvogel of *anggang*; l'oiseau rhinocère ou *anggang*.

tahw vel *tau*, weten, wijs, verstandig; savoir, sage, intelligent. *Dia tau nama-nja*, hij weet zijnen naam; il sait son nom. *Dia tau mem-batja*, hij kan lezen; il sait lire. *Siapa tau*, wie weet? ik weet het niet, mogelijk, misschien; qu'on ne sait pas, peut-être. *Mem-bri tau*, doen weten, van iets onderwijzen; faire savoir, informer de quelque chose. *Angkau djaga jang ter-lebeh tau*, jij, die alleen al wetend zijt; toi, qui possèdes seul la toute-sciences. *Satan meng-atau-i*, moeilijk te begrijpen; difficile à comprendre. *ka-tau-i-lah auleh taan hamba*, mijnheer gelieve te weten; que mon seigneur sache. *Nama wangi ni tiada-lah beta ka-tau-i*, den naam van dit land ken ik niet; le nom de ce pays m'est inconnu. *ka-tau-i*, bekend zijn met, kennis dragen van; avoir connaissance de. *Tiada dengan*, het is buiten mijn weten; c'est à mon insu. *Komedien ka-tau-an itoe*, zodra die gedeelten opgenomen, gekeurd zullen zijn; aussitôt que ces manuscrits auront été vérifiés. *Jang tiada ber-kantati-an tampatnja diam*, die zijn eigene woonplaats niet kent, die niet weet waar hij het hoofd nederlegge; qui ignore son propre domicile, qui n'a pas ou ne repose sa tête. *peng-ra-tau-an*, kennis, wetenschap; connaissance, science. *Di-taar peng-*

-ā-tū-an kāmī, buiten het bereik onzer kennis, zonder onze toestemming; au delà de la sphère de nos connaissances, sans notre participation. *Mēla-mēla tū komadien hālang peng-a-tū-an-njā*, eerst weten en naderhand de bewustheid er van verliezen; savoir d'abord, et oublier ensuite qu'on a su. *Meng-ataū dan mēngenal dēngan peng-a-tū-an dan pēngenal jang sēmporna*, weten en zich herinneren met volkomen kennis; savoir de science certaine et se rappeler parfaitement. *Jang mēng-d-tū-ē*, hij die weet, de Alwetende; celui qui connaît, à qui rien n'est caché.

Tāi, mist, drak, allerlei dierlijke uitwerpselen, droessem, hek; ordures, fiente, excremens, toutes sortes de déjections animales, marc, lie, sédiment. *Tāboh-njā ber-tāmoer dēngan tāi*, zijn lichaam was met drek besmeerd; son corps était couvert d'ordure. *Tāi kōda*, paardenmist; fumier de cheval. *Tāi bōrong*, drek van vogels, ook de plant *viacum* L. genaamd; fiente d'oiseaux, c'est aussi le nom de la plante *viacum* L. *Tāi tālat*, vliegtscheet, sproeten; chaire de mouche, taches de rousseur. *Tāi tekōga*, oorsmeer; l'humour cérumineuse des orailles. *Tāi māga*, dragt; of etter der oog en; chassie. *Tāi andjieng*, aarde-mos; lichem. *Pōh tāi*, *stercularia foetida* L.; eene soort van hout; espèce de bois.

tāis, eene der soorten van de mango; une des espèces du mango.

tānja, vragen, vernemen, ondervragen, ondersoek, vraag; demander, s'informer, questionner, enquête, question. *Lāloja per-tānja ka-pada orang tēah ite*, toen vroeg hij den ouden man; alors il demanda au vieillard. *Mēngapā-kūh tān ber-tānja-kān kōmba ni*, waarom ondervraagt gij dezen wren knecht? pourquoi interrogés-tu ton serviteur? *Ber-tānja-kān khābar*, naar nieuws vernemen; s'informer de ce qu'il y a de nouveau. *Itō-lah*

jang di tānjā-ē orang ka-pada abā sād, dit is hetgene men aan *Abā Sād* vroeg; ceci ce qu'on demanda à *Abū Sād*. *mē-nanjā-ē orang dālam kōbār-njā*, iemand iets afvragen die in het graf ligt; interroger un homme dans son tombeau. *Maka di sātēt tānja jang ber-tānja ite*, beantwoordde de vraag hem door den vrager gedaan; répondit à la question de celui qui interrogeait.

tēbbas, (vid. *tābas*), hakhout weg-nemen; enlever le taillis.

teboes vel *tebbēs*, vrijkopen, vrij-laten (eenen krijgsgevangene), den prijs betalen (voor eenen slaaf); racheter, délivrer (un prisonnier), payer le prix (d'un esclave). *Di teboes njawā-njā timā pāloh rēaal*, kocht zijn leven vrij voor vijftig Sp. matten; racheta sa vie au prix de cinquante piastres. *Nāma jang mēneboes dan nāma jang di teboes*, de naam van hem die vrijgekocht heeft en de naam van den vrijgekochte; le nom de celui qui racheta et le nom de celui qui est racheté. *Mēneboes deri tāwān-an*, uit gevangenschap vrijkopen; racheter de la captivité. *Mēneboes gādei*, een pahl lossen; retirer un gage. *Mēneboes bādak*, een slaaf koopen; acheter un esclave. *Akō hendak mēneboes s'orang k'anak-anak sopaja dāpat mēn-bawā-kān ājer sēmbajang*, ik wil eenen jongen slaaf koopen, om mij water voor mijne reinigingen te brengen; j'ai dessein d'acheter un jeune esclave, qui m'apporte l'eau pour mes purifications. *Sērāt pātoes mēneboes bādak*, het geschrift waarbij de eigendom eens slaafs wordt overgedragen; acte par lequel on transporte à un autre la propriété d'un esclave. *Di tabēs-njā s'orang sajā-njā perampēan*, hij maakte eene zijner slavinnen vrij; il affranchit une de ses esclaves. *peneboes* vel *penēbēs*, de losprijs, de koopprijs of de waarde van eenen slaaf; le prix d'achat ou la valeur d'un esclave.

تَبَّانْ *tebbang* (vid. **تَابَنْج** *tābang*), neervellen (van boomēn); abattre (des arbres).

تَابِنْج *tabing*, de oever (eener rivier), de rand (van eenen put); le bord (d'une rivière, d'un puits). **Tabing koelan**, de kant van eenen vijver; le bord d'un étang. **Me-lampar تَابِنْج** *tabing-nja*, overstromen; déborder.

تَابَل *tabal*, dik, stevig; gros, épais, solide. **Kain jang tebal atau jang nipas**, dik of dun geweyene stoffe; de la grosse ou de la fine toile. **Bibir-nja jang tipis men-djadi tehal**, hare dunne (teedere) lippen werden dik (zwellen van het wenen); ses lèvres minces (délicates) devinrent grosses (s'enflèrent à force de pleurer). **Ramboet jang tebal dan jang djarang**, dik en dun (hoofd)haar; des cheveux épais et des cheveux minces. **Segala tæboh jang tebal**, alle vaste lichamen; tous les corps solides. **Tabal-nja dan tinggi-nja**, zijne dikte en hoogte; son épaisseur et sa hauteur.

تَابُو *taebbō*, saccharum officinale, het suikerriet; la canne à sucre. **Ajer taebbā**, het sap dat uit het suikerriet komt; le jus exprimé de la canne à sucre, mélasse.

تَابُو-تَابُو *taebbō-taebbō* vel **تَابُو-تَابُو** *taebbō-taebbō*, versierd (zoo als het gevest van eenen kris of de handvat van eene lans), in ledematen, ringen of strepen, (rondom met goud en ingesneden werk) zoo als de leden van eenen rotting of de kringen om het lijf van eene wesp; orné (comme la poignée d'un kris ou d'une lance) en forme de jointures, d'anneaux ou de raies (alternativement d'or et ciselés) comme les jointures du jonc ou les anneaux sur le corps d'une guêpe. **Ikōr-nja ber-taebbō-taebbō-kan dengan amas**, zijn staart was met gouden ringen versierd; sa queue était ornée d'anneaux d'or.

تَابُو *tebbān* vel **تَابُو** *tebbān*, (waarschijnlijk van het voorn. woord afgeleid), wesp, horsel; (probablement dérivé du mot précédent), guêpe, frelon. **Tebbān tanah**, **tebbān gantong**,

verschillende soorten van wespēn; différentes espèces de la famille des guêpes.

تَابُو *tebah*, dorschen, een ijzeren bout welken men in de goudmijnen gebruikt; battre en grange, barre de fer qui sert à l'exploitation des mines d'or. **Ter-tebah deri-pada tangkei**, gedorscht; détaché de l'épi ou du tuyau. **penabān-an**, de plaats waar het koorn gedorscht of uitgetrapt wordt, dorschvloer; l'endroit où l'on bat ou foule le blé, l'aire d'une grange.

تَابُو *tebeh* vel **تَابُو** *taebbeh*, een meer of waterkom, die niet door de natuur gevormd, maar door het afdammen van den stroom veroorzaakt is; un lac artificiel, formé au moyen d'une digue qui arrête le courant de l'eau.

تَابِنْج *tabieng* (vid. **تَابِنْج** *tabing*), de kant, de oever; la rive, le bord.

تَاتَارُوب *tatarop*, hut, stulp, huisje; cabane, loge, petit pavillon dans un jardin.

تَاتَارُوب *tetapi*, maar, evenwel, desniettegenstaande; mais, cependant, néanmoins. **Baik-lah hamba tælong tetapi hamba minta djandji**, welaan, ik zal u helpen, maar gij moet mij tijd vergunnen; allons, je vous aiderai, mais il faut que vous m'accordiez du tems. **Akan tetapi ka-kata-kan djaga se-benar-nja**, maar ik zal altijd de waarheid verklaren; mais je dirai toujours la vérité.

تَاتَارُوب *tetap-i*, begripen, verstaan; concevoir, comprendre, entendre. **Segala sarat-sarat hamba tetap-i**, ik begrijp al (den inhoud van) de brieven; je comprends (le contenu de) toutes les lettres. **Sopaja boleh tæan tetap-i ka-andak hamba**, opdat gij mijne wenschen moogt begripen; afin que vous compreniez ce que je désire.

تَاتَارُوب *tatas* vel **تَاتَارُوب** *tettas*, losbreken, doorbarsten, openbreken; s'échapper, se frayer un passage, forcer, ouvrir par force. **Seperti ajer jang ter-tatas**, als water dat doorgebroken is;

comme un torrent d'eau qui s'échappe. *Tatas djait-an*, torren; déborder. *Kena dāda baginda maka tatas sedikiet kēliet-nja*, raakte des Konings borst en veroorzaakte eene ligte schrap in het vel; toucha la poitrine du Roi et écorcha légèrement la peau. *Menatas vel menettas telor*, eijeren uitbroeijen; faire éclore des oeufs. *Menatas bānga bē-bāgei-bāgei rōpā-nja*, de knoppen van verschillende bloemen openbreken; ouvrir les boutons de plusieurs espèces de fleurs. *Lāda tatas vel tōttas*, loten, spruiten van de peperplant; bourgeons, marcottes de poivrier. *tatas-ritu*, breuk, bree; rupture, brèche. **تاتاپ** *tatap*, veilig, onbevreesd, tevreden, vertrouwend, gerust, standvastig, onwrikbaar, bevestigen, daarstellen; assuré, content, plein de confiance, calme, tranquille, ferme, inébranlable, confirmer, établir. *Tinggal tatap dan senang*, gerust en stil blijven; demeurer tranquille et en pleine sécurité. *Tatap-lah nagri*, het land is gerust, vrij van bekommering; le pays est en sécurité, exempt de crainte. *Tatap hati*, goeden moed hebben, nooit mistroostig zijn, altijd hopen; avoir du courage, voir l'avenir d'un beau côté. *Tatap-lah diri-moe*, houd goeden moed; prenez courage. *Jā takhān-kō tatap-kan tēmēt-kō di-ātas titi-an*, o God! geef sterkte aan mijne beenen bij het overgaan der brug (op den dag des oordeels); ô Seigneur! affermis mes pas sur le pont (qu'il faudra passer au jour du jugement). *Meratap-i segala radja-rādja jang kombālā deri-pada prang*, bevestigde of herstelde den moed van al de hoofden die van den strijd terug keerden; confirma ou releva le courage de tous les chefs qui revenaient du combat. *Asi tōtō tatap*, de beteekenis van *kajam* (een Arabisch woord) is standvastig, onwrikbaar; le mot Arabe *kajam* signifie ferme, inébranlable. **تاتاپ** *tatap* (vid. **توتاپ** *tōtāp*), sluiten, fermer. **تتل** *telak*, snijden, kloven, slaan met iets dat

scherp is; trancher, couper, fendre, frapper avec un instrument tranchant. *Menetak dengān kāpak*, met eene bijl kloven; fendre avec une hache. *Sāma menetak-kan pedang-nja*, hunne zwaarden sloegen tegen elkander aan; leurs glaives s'entrechoquèrent. *Menetak dan me-lāka*, slaan en wonden toebrengen; frapper et blesser. *Tetak pāpar*, eene plank doorsnijden (in plaats van zagen); fendre une planche (au lieu de la scier).

تاتال *tattala* HIND. (vid. **تال** *tāla*), de tijd, tijdens, toen, te gelijker tijd; le tems, à l'époque de, lorsque, en même tems. *Pe-ter-djū-an-nja tattala pagi-pagi*, zijne bezigheid in den morgen; ses occupations dans la matinée. *Pada tattala-itō*, op dat tijdstip, bij die gelegenheid; à cette époque, dans cette circonstance. *Baenji-nja patōet tattala dengān tari-nja*, de muziek kwam te gelijker tijd met den dans; la musique se fit entendre au moment de la danse.

تاتال *tatal*, een klein stuk hout, een splinter; éclat, un éclat de bois, une éclarde. *Tatal ber-balerang*, spaanders; copeaux.

تاتامپان *tatampān*, sluijer, hoofdsluijer; écharpe, voile.

تاتاجات *tadžāt* AR., glinsteren, schijnen; briller, lūre, relūtre.

تاکhta *takhta* AR. & PERS., troon, pronkzetel, pronkbed; trône, dais, lit de parade. *Ber-tonggō di-bāwah takhta*, aan den voet van den troon staan; se tenir au pied du trône. *Bārang di kakal-kan apā-lah kirā-nja di-ātas takhta ka-radjā-an*, vergun dat hij altijd op den zetel van het rijk moge blijven; accorde-lui de demeurer à jamais sur le trône de l'empire. *Radjā-pān hilang di-ātas takhta*, de Koning stierf op den troon; le Roi mourut sur le trône. *Takhta-ban*, op den troon zetten; placer sur le trône.

تدوری *tedōri*, een eiland in de Oostersche Zee; Tidore; Ile de l'Océan Indien, Tidore.

تدوع *tedōng*, eene soort van slang, welker beet voor vergiftig wordt gehouden; espèce de serpent, dont la morsure passe pour vénimeuse.

تدوہ *tedoh*, gelijk, glad, effen (als de oppervlakte van het water), stil (als het weder), bedaard, stilzwijgend, afgezonderd, schaduwachtig, schaduw, schuilplaats, de niveau, trii (comme la surface de l'eau); calme (comme le tems); calme, non agité, silencieux, retiré, ombragé, ombre, abri. *Tedoh-lah lant*, de zee is stil; la mer est calme. *Katika tedoh angien*, wanneer de wind stil is; lorsque le vent est calme. *Tampat tedoh*, eene eenzame, schaduwachtige plaats; un lieu retiré, à l'ombre. *Tedoh-nja separti pajong*, zijne schaduw was als die van een zonnenscherm; son ombre était semblable à celle d'un parasol. *Setelah datang ka-pada ampat pələh hari maka wajan batōe tedoh-lah*, toen de veertigste dag gekomen was, bedaarde de hagelbui; quand le quarantième jour fut venu, la bourrasque de grêle s'apaisa.

تر *ter*, een onscheidbaar voorzetsel, dat, bij werkwoorden geplaatst, het lijdende deelwoord uitmaakt, en aan bijvoegelijke naamwoorden gekncht zijnde, den overtreffenden trap te kennen geeft; particule inséparable qui, mise devant les verbes, forme le participe passif, et, mise devant les adjectifs, dénote le superlatif. *Ter-bənah*, gedood; tué. *Ter-təlis*, geschreven; écrit. *Ter-bəsar*, zeer groot; très-grand. *Ter-niāta*, zeer bekend of klaarblijkelijk; très-notoire ou évident.

ترا *trā*, druk, afdruk, stempel, merk; impression, empreinte, marque. *Trā timah*, een stuk gestempeld lood (ten teeken van echtheid); plomb marqué (pour donner cours). *ترتر* *ter-trā*, gedrukt, gestempeld; imprimé, estampillé.

ترانغ *ter-ālong*, op eene twijfelachtige, onzekere

wijze; d'une manière douteuse, mal assurée. *Denġan ter-ālong hāti*, met onzekerheid en wankelmoedigheid; avec doute et hésitation.

تراتق *tarātak*, tent, hut, tabernakel; tente, cabane, tabernacle. *Segala rajat berenti-lah māsing-māsing mem-bāwa tarātak-nja*, het gausche heer hield stil, en ieder krijgsknecht droeg zijne tent; l'armée entière l'arrêta, chaque soldat portant sa tente. *Bāwek ini sedoh ləma meniġgal-kan tarātak pātek*, het is lang geleden sedert dat ik mijne (uw slaaf zijne) hut verliet; il y a longtemps que j'ai quitté ma (que ton esclave a quitté sa) chaudière.

ترام *ter-ətamā* (vid. *اتم* *ətamā*), best, uitgezocht, volmaakt; très-bon, exquis, d'élite, parfait.

تراتی *tarāti*, JAP., nymphæ nelumbo, L. (vid. *سروج* *serədja*), de waterlelie; lis blanc d'eau, nénuphar. *Bānjak tarāti di tānah djāwa*, waterleliën groeijen in menigte op het eiland Java; les lis d'eau abondent dans l'île de Java.

تراس *tras*, het hart of hardste gedeelte (van het hout); le coeur, la partie la plus dure (du bois). *Tras kajə jati*, het hart van de jati (een van de meest geachte timmerhouten in Indië); coeur de jati (un des meilleurs bois de charpente des Indes). *Tras tjepadak*, het hart van de *tjepadak*, (artocarpus integrifolia); le coeur du *tjepadak*, (artocarpus integrifolia).

ترانغ *tarāng* (vid. *ترغ* *trang*), licht; lumière.

تراهن *tarāhan*, eene soort van vogel; nom d'une espèce d'oiseaux.

تربت *terbit*, voortkomen, voortspruiten; naître, procéder, provenir. *Terbit deri hāti pūtih dan djerneh*, ontstaat uit een zuiver hart; procède d'un coeur pur. *Mata-hari terbit*, de zon rijst, de opgang der zon; le soleil se lève, le lever du soleil.

تربس *tarbis*, een dijk, dam, eene sluis, een verlaat; digue, jetée, écluse, vanne. *Me-*

narbis, eenen dam leggen; faire une levée pour contenir les eaux.

terbang, vliegen; voler. *Terbang ka-sana ka-mari*, hier en daar, heen en weer vliegen; voler çà et là, aller et venir en volant. *Di bawā-nja terbang ka-adara*, vloog met hem in de lucht; s'envola avec lui dans les airs. *Di terbang-kan auleh angin*, het werd door den wind weggedreven; il fut emporté par le vent. *Nāga terbang*, eene vliegende slang, een draak; un serpent ailé, dragon. *Lājer terbang*, eene soort van zeil (groot, maar niet diep), die men gebruikt op de schepen, genaamd *tambāngan*; espèce de voile (large, mais peu creuse), dont on se sert sur les navires, appelés *tambāngan*. *Sa-riboe kēda idjau menerbang-kan ratā-nja*, duizend paarden van eene groene kleur trokken zijnen wagen door de lucht; mille coursiers de couleur verte conduisaient son char à travers les airs.

ter-bāni (vid. *brō bāni*), verborgen; caché.

tertāwa, lagchen, zich openen en sluiten als eene mossel of oester; rire, s'entr'ouvrir et se fermer comme font les coquillages bivalves. *Tertāwa galāk-galāk*, hardop lagchen; rire tout haut. *Tertāwa rāmeḥ-rāmeḥ*, hartelijk lagchen; rire de bon cœur. *Tertāwa-tāwa ka-māti-māti-an rasā-nja dājang itoe*, de dienstmaagden lachten dat zij schenen te zullen dood blijven; les suivantes se pâmaient de rire. *Tertāwa-lah ia melihat binatang segala jang menāri itoe*, hij lachte toen hij al die dieren zag dansen; il rit à la vue de tous ces animaux dansant. *Maka nabi allah-pōn tertāwa hiḥga ka-liḥāt-an-lah gigi garham jang mahā-melia*, waarop Gods profeet wondanig lachte, dat men zijne heerlijke baktanden zag; là-dessus le prophète du Seigneur se mit à rire de manière à montrer ses magnifiques dents machelières. *Tertāwa-kan*, belagchen, uitlagchen, bespotten; rire de, tourner en ridicule, se moquer.

tartieb. *At*, orde, gesteldheid, schikking, betamelijkheid, ook de naam van kekere schulpvisch; ordre, disposition, arrangement, convenance, décence, nom d'une espèce de coquillage. *Men-tartieb*, op eene geregelde wijze, met overleg te werk gaan; agir avec méthode, suivre un plan régulier. *Tāe akan adat tartieb madjelies segaka radja-rādja*, niet de zeden van de hoven bekend; instruit dans l'étiquette des cours. *Meniombah dengan tartieb dan eāpar*, met betamelijkheid en sierlijkheid groeten, zich voor iemand buigen; saluer, s'incliner d'une manière décente et avec grâce.

terdjang, voortschoffelen, met den voet tegen den grond slaan (als een paard); pousser à coup de pied, taper du pied (à la manière des chevaux). *Ada jang ber-gigiet ada jang ber-terdjang ada jang ber-tampar*, deze beten, die sloegen met den achtersten, gene met den voorsten poot (er wordt hier van apen gesproken); ceux-ci mordaient, ceux-là frappaient des pattes de derrière, d'autres des pattes de devant (en parlant de singes).

ter-djal, steilte, afgrond; lieu escarpé, précipice.

terdjān val *ter-djān*, vallen, afspringen, spoedig naar beneden komen; tomber, sauter de haut en bas, descendre précipitamment. *Segrā-lah terdjān ka-dālam kolam*, sprong dadelijk in den vijver; se jeta de suite dans la pièce d'eau. *Ada jang terdjān deri-ātas kealah-nja*, eenigen sprongen van hunne werktafels af; quelques-uns se précipitèrent du haut de leurs établis. *Terdjān-lah ia deri-ātas koedā-nja*, hij steeg schielijk van zijn paard; il descendit promptement de cheval. *Orang itoe terdjān lāri ka-dārat*, deze menschen gingen van boord af en liepen naar den wal; ces hommes descendirent du navire (mirent pied à terre) et coururent sur le rivage. *Maha ia terdjān deri dārat*, en hij stak

spoedig van wal af; et il s'éloigna en hâte du rivage. **menerdjan-kan** vel **ter-djæn-kan**, doen vallen, afwerpen, nederstorten; faire tomber; jeter de haut en bas, précipiter. **Angkau akan di terdjæn-kan**, gij zult vernederd worden; tu seras humilié.

trās, door, door en door, geheel en al, te eenemaal, helder, open, daar men doortrekken kan; par, à travers, d'outre en outre, entièrement, clair, ouvert, qui a une issue. **Ber-djalan trās ājer**, doorwaden; passer à gué. **Menindeh trās tehinga-nja**, haar de ooren doorboren; lui percer les oreilles. **Ka-dada-nja trās lalo ka-blakang-nja**, op zijne borst, en van daar tot den rug door; sur la poitrine, et de là, d'outre en outre, jusqu'au dos. **Djāngan trās ājer ka-dalam-nja melānkan pada tampat djast-nja**, dat er geen water doordringen kunne, ten zij door de voegen; pas l'eau ne puisse pénétrer, si ce n'est par les jointures. **Lāgi trās ka-pada barang peng-lhat-an-nja**, en zoo door alles heen wat hij zag; et ainsi au travers de tout ce qu'il voyait. **Trās-lah pemandang-nja**, hij had eene volkomene kennis; il avait une connaissance parfaite. **Jang trās mata dhan tātā me-tihat nudjām**, die een doorziend oog had en in de tooverkunst ervaren was; qui avait l'oeil pénétrant et était versé dans la magie. **Trās-lah kamba dāng-kan ka-sāngai**, ik smiet hen met alle kracht in de rivier; je les jetai de toutes mes forces dans la rivière. **Sebāt-lah trās trang**, vermeld het klaar en duidelijk; rendez-en compte clairement et distinctement.

trās-an, naauwe doortogt, gracht of doorsnijding; passage étroit, canal, tranchée.

terāla vel **trisala** HINDS, een drieland, gene, driepuntige speer; trident, lance à trois fleches. **Memānah dan melantur-kan ter-sāla dan tjakra**, schoten met pijlen en wierpen driepuntige spiesen en werpsteen; lançaient des flèches, et jetaient des javelots à trois dents et des disques.

trang vel **terāng**, licht, glansrijk, helder, doorzigtig, het licht; clair, lumineux, serein, transparent, la lumière. **Men-djadi trang**, licht worden; s'éclaircir. **Trang tjoe-wātja men-djadi kalam kapaet**, de lichte, heldere hemel werd donker en bewolkt; le ciel, pur et serein, s'obscurcit et se couvrit de nuages. **Arti-nja belóm lagi trang**, de meening daarvan is nog niet duidelijk; le sens n'en est pas encore clair. **Trang bālan**, het licht der maan; le clair de lune. **Trang-kan** vel **men'rang**, verlichten, licht op iets doen vallen, helder, duidelijk maken; éclairer, porter la lumière sur une chose, la rendre claire, évidente. **Palito jang men'rang kāmō**, de lamp die ons verlicht; la lampe qui nous éclaire. **Tiāda deŋgan ka-trāng-an-nja**, het is niet duidelijk of klaarblijkelijk: ook de naam van een gewest in het noord-westelijk gedeelte van het Maleische schiereiland; il n'est pas évident, pas clair: c'est aussi le nom d'un district dans la partie nord-ouest de la presqu'île Malaie.

trānggānō, een koninkrijk aan de n.-o. zijde van het Maleische schiereiland gelegen; royaume dans la partie nord-est de la péninsule Malaie.

tapas (vid. **tapas**), plaats, sreek, eindroit, place, quartier.

tarka HINDS, waarzeggen, voorzeggen, bezweren, in de verborgene wetenschappen ervaren; deviner, prédire, conjurer, expert dans les sciences occultes. **Tarba peng-lhat-an-nja pada segala jang ghāib**, de gaaf hebbende om alle verborgene zaken te doordringen; ayant le don de pénétrer tout ce qui est caché. **penarka**, een raadsel, een moeilijk vraagstuk; une énigme, un problème. **Be-tarka-kan penarba āsas**, een raadsel opgeven, of oplossen; proposer, ou deviner une énigme.

turk AR., een Turk, of eigenlijk een Turcomanisch Tartaar; Turc, ou proprement Tartare-Turcoman.

ترکاداغ *ter-kādang* (vid. کاداغ *kādang*), dikwijls, somtijds; souvent, quelquefois.

ترکاش *tarkas* PERS., een pijlkoker; carquois. *Meiŋenā-kan tarkas jang ka-amās-an*, droegen gouden pijlkokers; portaient des carquois d'or. *Langkap dengan bādjae rantei dan tarkas jang silāni*, gewapend, uitgerust met een pantsier en eenen pijlkoker van *Selan*; armé d'une cotte de maille et d'un carquois de *Selan*. *Maka anak pānah itoe-pān kombati-lah ka-pada tarkas-nja*, en daarop keerde de pijl in zijnen koker terug; alors la flèche revint dans son carquois.

ترکم *tarkan*, versliedend, bloeddorstig, met woede aanvallend; rapace, sanguinaire, attaquant avec furie.

ترال *ter-lālo* (vid. لال *lālo*), uitermate, buitengemeen, overtreffend, zeer; extrêmement, exorbitamment, excessivement, très. *Ter-lālo soeka hāti hamba*, mijn hart is uitermate verheugd; mon coeur éprouve une extrême joie. *Ter-lālo baik rapā-nja*, zij zag er buitengemeen wel uit; elle avait extrêmement bonne mine.

ترلهه *ter-lebeh* (vid. لهه *lebeh*), zeer, in den hoogsten graad; fort, au plus haut degré. *Ter-lebeh besar*, zeer groot; très-grand. *Jang ter-lebeh tinggi*, de allerhoogste; le plus élevé.

ترماس *termāsa* PERS., vreugde, uitgelatenheid, vreugdebetooning, feestviering, vermaken, openbare vermaken, vertooning, het aan den dag leggen van moed, krijgsbedrijven, spiegelgevecht, verheugd, uitgelaten; réjouissance, allégresse; démonstration de joie, fêtes, réjouissances publiques, jeux, représentation, trait de courage, faits d'armes, joute, joyeux, transporté de joie. *Tagal itoe ia ber-sāka dan termāsa*, om die reden is hij blijde en uitgelaten; c'est pour cela qu'il est gai et transporté de joie. *Sedāh termāsa segala seti*, al de

vrouwen waren verrukt; toutes les dames étaient enchantées de joie. *Bēta hendak me-lihat ādat dan ter-māsa nagri*, ik verlang de gewoonten en de vermaken van dit land te zien; je désire voir les usages et les amusemens de ce pays. *Hārī termāsa*, een galadag, een feestdag; un jour de gala, de fête. *Me-lihat termāsa segala rūdja-rūdja itoe ber-prang*, de heldendāden aanzien van al de hoofden die aan het vechten waren; remarquer la bravoure de tous les chefs qui étaient engagés dans la mêlée. *Sopāja kte-lihat termāsa-moe*, dat ik van uwe krijgsbedrijven ooggetuige moge zijn; que je sois témoin de vos faits d'armes. *Pātek nen hendak memāsa sādja*, uw slaaf meent het maar boertende; votre esclave ne le dit (ne le fait) que pour plaisanter.

ترماغو *ter-māngō* (vid. ماغو *māngō*), verschrikt; épouvanté.

ترمف *térompa*, zeker houten schoeisel of voet-zolen (door middel van eene pen tusschen de twee voorste teenen vastgemaakt); sandales de bois (assujetties au moyen d'une cheville qui passe entre l'orteil et le premier doigt du pied).

ترن *tarān* vel *trān*, persen, drukken (als iemand die handlijvig is, of als eene vrouw in baren-snoed); presser (comme lorsqu'on est constipé, ou comme une femme en travail d'enfant. *menarān separti perampāan jang hendak bar-ānak*, eene poging doen, als eene vrouw in baren-snoed; faire un effort, comme une femme en travail.

ترنام *ter-nāma* (vid. نام *nāma*), beroemd; vermaard, algemeen bekend; renommé, fameux, célèbre.

ترربو *trōbō*, de kuit van visch ingezouten; dit is een voornaam tak van handel op Siak, botarga, ook wordt het teloor *trōbō* genoemd; oeufs de poisson salés, dont il se fait un grand commerce à Siak, de la botargue; on l'a nommé aussi *telor trōbō*.

نروس *trōs* (vid. نروس *troes*), door; à travers.

نروسى *trōsī*, groene vitriool, koperrood, koperroest; vitriol, couperose, vert de gris.

نروغ *trōng* (vid. نروغ *tarōng*), melongena, L.

نروغ *trōpong*, een verrekijker, teleskoop; lunette à longue vue, télescope. *Me-lāhat bendēra-nja dālam trōpong*, de vlag er van zien door den kijker; en distinguer le pavillon au moyen d'une lunette. *Trōpong itoe kōrang tjārah*, die kijker is niet helder genoeg; cette lunette manque de clarté.

نرون *tarōna* HIND., een jongman, een volwassen jongeling, een vrijer; un jeune homme, un adolescent, un amant. *Bāik anak tarōna bāik anak dāra*, het zij jongens of meisjes; soit garçons ou filles. *Emoer-nja bhārō sedang tarōna*, hij had even de huwbare jaren bereikt; il venait d'atteindre l'âge de puberté. *Ajam sedang tarōna*, een jonge haan; un jeune coq.

نريق *tarika* AR., godsdienstige gezindheid, instelling, plegtigheid; profession, règle, cérémonie religieuse.

نريق *teriak*, uitroepen, schreeuwen, huilen, balken, het bijzonder geluid van eenig dier doen hooren; crier, s'écrier, rugir, bengler, mugir, faire le cri particulier à quelque animal. *Ada jang menāngies ada jang me-rātap ada jang ber-teriak*, sommige weenden, eenige klaagden, andere schreeuwden overluid; les uns pleuraient, d'autres se lamentaient, d'autres hurlaient. *Maka bēdak itō-pōn ber-teriak-lah sedekāla hāri*, en de jongen schreeuwde den geheelen dag door; et le garçon criait toute la journée. *Sāngat teriak segala rājāt lembōe karbau di tjāri orang*, het volk beklagde zich zeer sterk over het stelen van hun vee; ces gens se plaignaient à haute voix qu'on eût enlevé leur bétail. *Ber-kōlieng-lah ia ber-teriak*, zij gingen het land door,

uitroepende (een bevel afkondigende); ils parcoururent le pays, criant (faisant une proclamation). *Kāda ber-teriak*, het paard hinnikt; le cheval hennit.

نريم *terīma*, ontvangen, aannemen; recevoir, accepter. *Tiāda akōe akan terīma itōe*, ik zal dat niet ontvangen; je ne recevrai pas cela. *Tiādā-lah di terīma aūleh baginda kirīman rādja itōe*, zijne Majesteit wilde de geschenken van dien Vorst niet aannemen; sa Majesté refusa d'accepter les présens de ce Prince. *Tiāda hamba terīma dia māsoek dālam kōta*, ik wil niet toelaten dat hij in het fort kome; je ne veux pas l'admettre dans le fort. *Tiāda di terīma allah*, het is Gode niet welgevallig; il n'est pas agréable à Dieu. *Sāja terīma kāseh*, ik neem welgevallig aan, ik betuig mijnen dank voor; j'accepte avec plaisir, je fais mes remerciemens, je rends grâce pour. *Menerīma kasēh-lah hamba ka-pada sōdarā-kōe*, ik bedank mijnen broeder; je rends grâce à mon frère. *Minta doeli toean-kōe tarīma ambel*, uwe Hoogheid wordt verzocht dit aan te nemen; votre Altesse est suppliée d'accepter ceci. *Bēta terīma ambel denngan ka-soekā-an*, ik ontvang het met genoegen; je l'accepte avec plaisir.

نرسبى *tasbīh* AR., een rozenkrans of paternoster; un rosaire, chapelet. *Dawn tasbīh*, canna indica, L.

نعالى *tāāla* AR., zeer hoog, zeer verheven; très-haut, très-élevé. *Allah tāāla*, de allervoogste God (de gewone benaming der Godheid); le Dieu très-haut (nom qu'on donne ordinairement à la Divinité).

نعبير *tābīer* AR., uitlegging; interprétation, explication. *Apa tābīer mimpī-kōe ini*, welke is de uitlegging van dezen mijnen droom? quelle est l'interprétation du songe que je viens de faire? *Jang tāū akan tābīer mimpī*, die de uitlegging der droomen weet; qui sait interpréter les songes.

تعريف *tārīf* AR., bekendmaking, bewijs; notification, vérification.

تعظيم *tātliēm* vel *tāziēm* AR., eerbied, eerbewijzing, pligtplegingen, zekere hoffelijke wijze van groeten (bij welke men het ligchaam buigt en de handen naar het hoofd brengt); révérence, respect, honneur, compliment, une manière particulière de saluer avec respect (en inclinant le corps et élevant les mains jusqu'à la tête). *Segrā-lah ber-dārī mem-brī tātliēm akan baginda*, stond dadelijk op om den Vorst te begroeten; se leva aussitôt pour saluer le Monarque. *Di saēt-nja deŋgan tātliēm*, hij antwoordde eerbiediglijk; il répondit avec respect. *Meŋgātū-kan tātliēm-nja*, zijne pligtplegingen doen; faire ses complimens.

تعلق *tələk* AR., afhankelijk, onderdanig, cijnbaar; dépendant, sujet, tributaire. *Samoā-nja tələk ka-pada rādja itoe*, allen waren afhankelijk van dien Koning; tous étaient dépendans de ce Roi. *Tiāda māu ōrang nagri itoe tələk ka-pada atjih*, het volk van dat land wilde niet cijnbaar worden aan Atjien; le peuple de ce pays répugnait à devenir tributaire d'Atjin. *Men-djādi tələk*, onderwerpen, tot onderdanigheid brengen; soumettre, mettre sous la dépendance, rendre tributaire. *Tələk pada hāti atau pada tidah*, inderdaad of slechts in naam onderdanig, van harte of met de tong; soumis d'effet ou de nom, du coeur ou de la bouche. *Nagri traŋganoe deŋgan segala daīrah tələk-nja*, het land van Trangganoe met al deszelfs onderhoorigheden; le pays de Trangganou avec toutes ses dépendances.

تong (vid. تونغ *tōng*), vat, ton, tobbe; un baril, une cuve.

تنگادو *teŋgādoh*, opwaarts zien (als in 't gebed), de oogen op iets slaan; lever les yeux au ciel (comme quand on prie), fixer. *Teŋgādoh aulēh-moe ka-ātas pōhn itoe*, kijk op, gij, naar dien gindschen boom; regarde vers cet arbre.

Taendœk teŋgādoh, opzien, in eene smekende houding; lever les yeux dans une attitude suppliante. *Maku baginda meneŋgādoh ka-lāŋgiēt serta minta dōā*, toen rigtte de Koning zijne oogen hemelwaarts en bad; alors le Roi porta ses regards vers le ciel et pria.

تغس *tiŋgas*, een merk op het vee; une marque sur le bétail.

تغس *taŋgas*, in warm water baden, heet of laauw bad; se baigner dans l'eau chaude, bain chaud ou tiède.

تغس *taŋgsa*, alarm slaan; sonner l'alarme.

تغسي *taŋgsei*, dun (bij voorbeeld, dun haar); clair, plat, peu touffu (par ex. en parlant de la chevelure).

تنگادو *taŋgkoda*, eene soort van kever; une espèce d'escarbot.

تنگکات *tiŋkat*, bovenvloer of verdieping, dek, zolder, terras, wal; plancher supérieur ou étage, grenier, tillac, terrasse, rempart. *Tiŋkat rōmah*, de bovenste verdieping, het plat boven op een huis; l'étage supérieur, la plateforme au haut d'une maison. *Rōmah ber-tiŋkat*, een huis van meer dan eene verdieping; une maison qui a plus d'un étage. *Tiŋkat kapal*, het dek van een schip; le pont, le tillac d'un navire. *Memōskol anak tiŋkat mamber deŋgan tōŋkat atau deŋgan kākī*, op den vloer (of de trappen) van het spreekgestoelte met eenen stok of met den voet slaan; frapper avec un bâton ou avec le pied sur le plancher (ou les marches) de la tribune. *Berenti atas tiap-tiap anak tiŋkat*, op iedere trap stil blijven staan; s'arrêter à chaque marche de l'escalier.

تنگکات *tōŋkat*, een stok, staf, rotting, stut, steunsel, schraag; canne, bâton, appui, soutien, étaie. *Memegang tōŋkat dālam taŋgan-nja*, hield eenen stok of rotting in de hand; tenait un bâton ou une canne à la main.

Toŋkat katiak, krukken; des béquilles. *Nen patah datang ber-toŋkat*, zij, die gebroken ledematen hadden, kwamen ondersteund door anderen; ceux qui étaient estropiés, venaient soutenus par d'autres. *Menonŋkat*, ondersteunen, onderschragen; soutenir, étayer. *Toŋkat aetan*, thalia cannaeformis, Forst. phrynium dichotomum, Rox., eene plant, die ook *bamban* genaamd wordt; plante, à laquelle on donne aussi le nom de *bamban*.

taŋkar, kĳven, twisten; disputer, contester, se quereller. *Di deŋgar-nja swāra orang ber-taŋkur deŋgan paŋgŋloe itoe*, hij hoorde de stemmen van menschen, welke met het hoofd aan het twisten waren; il entendit les voix de gens, qui se disputaient avec le chef.

taŋkas, vlug, snel; leste, alerte, rapide. *Lari-lah seperti kilat jang amat taŋkas*, liep als de snelste bliksemstraal; partit comme l'éclair. *Kāda jang taŋkas*, een snel loopend paard; un cheval léger à la course. *Taŋkas kaki*, vlug ter been; léger, dispos, alerte.

taŋkies, afkeeren, afweren; parer, détourner, arrêter un coup. *Taŋkies deŋgan prisi*, met een schild afweren; parer avec un bouclier. *Menaŋkies-kan tombak rātō dāwan serta di tikam-kan dadā-nja*, hij wendde de speer van *Ratō Dawan* af en stak hem te gelijker tijd in de borst; il para la lance de *Ratō Dawan* et lui perça en même temps le sein. *Sa-blāh taŋgan-nja menaŋkies-kan taŋgan indra*, eene van hare handen gebruikte zij om *Indra's* hand af te weren; une de ses mains était occupée à repousser celle d'*Indra*.

taŋkap, grijpen, vatten, aanhouden; saisir, attraper, arrêter, appréhender. *Di taŋkap-nja dāa palawān itoe*, hij nam die twee krijgslieden gevangen; il fit prisonniers ces deux guerriers. *Bānjak māti dan bānjak jang ter-taŋkap*, velen werden gedood, en velen

gevangen genomen; il y en eut beaucoup de tués et beaucoup de faits prisonniers. *Djikatau dāpat di taŋkap-nja tiāda hāroes di bānoh*, indien het u gelukt hem gevangen te nemen, dan moogt gĳ hem niet dooden; si tu parviens à l'arrêter, il ne t'est pas permis de le tuer. *Taŋkap deŋgan hūdāp-nja dan bāwa kamāri*, neem hem levend en breng hem hier; prends-le vivant et conduis-le ici. *Ber-taŋkap deŋgan*, handgemeen geraken; en venir aux mains. *Menaŋkap bārong aūleh siāmang*, er werden vogelen door die apen gevangen; ces singes prirent des oiseaux. *Menaŋkap kātā orang*, den zin vatten van hetgene gesproken wordt; saisir le sens de ce qu'on dit. *Lālo ber-taŋkap-taŋkap-an dan ber-gōtjoh dan ber-gagāh-an*, toen grepen zij elkander aan, en worstelden en sloegen met de vuisten; alors ils en vinrent aux mains, se portant des coups de poings et se débattant.

tiŋkap, een venster, een luik; une fenêtre, le volet d'une fenêtre. *Mem-bōka tiŋkap-nja*, opende zijn venster; ouvrit sa croisée. *Tiŋkap kātja*, een glazen venster; fenêtre vitrée. *Djikatau di tiŋkap kātja jang ada dalam-nja bāu-bau'n*, indien hij hetgene (de doos welke) het reukwerk bevat, met eene glazen stolp toedekt; s'il couvre d'un verre ce (la boîte) qui contient les parfums.

toŋkop, torentjes van een gebouw, kantteelen; les tourelles d'un bâtiment, crénaux. *Gōnong-goēnōng-an nāga ber-toŋkop seperti rāpa per-arak-an*, beschrijving van versierselen tot de kleeding behoorende; description d'objets de parure qui appartiennent au vêtement.

teŋkok vel *tiŋkau*, de hals, de nek, le cou, la nuque du cou. *Tālang blākang dan teŋkok*, het ruggebeen en de nek; l'épine du dos et le cou. *Deri-pada teŋkok iŋga kākī*, van den hals tot aan de voeten; des pieds jusqu'au cou.

تنگکال *tiŋḡkal*, borax, soldeersel; borax, sou-
dure, tincal.

تنگکورک *tiŋḡkōrak*, een schedel; un crâne. *Tiŋḡ-
kōrak kapāla mānōsīa*, de schedel van een
menschendoofd; le crâne d'une tête humaine.
Tiŋḡkōrak sādja di dāpat, de schedel al-
leen werd gevonden; on ne trouva que le crâne.

تنگکولک *toŋḡkōlok*, een hoofddeksel, een vorste-
lijke tulband, diadeem of ander koninklijk sie-
raad; coiffure, turban, diadème ou autre orne-
ment royal. *Di per-salīen-kan-nja kāin dan
bādjo dan toŋḡkōlok*, hij bezorgde hem een
onderkleed en overkleed en een hoofddeksel;
il lui fournit un habillement complet et de quoi
se couvrir la tête. *Ber-toŋḡkōlok ber-āzi-
mat*, een hoofdsiersel dragende, dat eene
tooverkracht, een behoedmiddel, bezat; por-
tant une tiare qui contenait un charme (phylactère).

تنگکاه *tiŋḡkah*, zeden, gedrag, stand, rang, pot-
sen, grappen, handigheden, boertend, ku-
rig, nabootsen, eene grappige rol op zich ne-
men; manières, conduite, état, condition, rang,
malices, niches, bouffonnerie, badin, burlesque,
faire des farces, prendre un caractère comique.
Orang tiŋḡkah tīdak ber-tāra, iemand
wiens beleefdheid zonder weerga is; une per-
sonne d'une politesse incomparable. *Tiŋḡka-
-lākōe*, aangenome gewoonte, gebaar; habi-
tude, geste. *Per-katā-an-nja lambat tiŋḡ-
kah-lakōe-nja ter-lālo pantas*, zijne woor-
den waren langzaam, zijne gebaarden zeer snel;
ses paroles étaient lentes, ses gestes extrême-
ment animés.

تنگکاه *tiŋḡkah*, eene soort van trom; espèce de
tambour.

تنگکي *taŋḡkei* vel *taŋḡki*, de steel of stengel
(eener plant), een schent (gras), de steel (van
bladeren of vruchten), eene korenaar (met het
bovenste gedeelte van den steel, of zoo veel als
daarvan afgeplukt wordt, wanneer men op de
Oostersche wijze inoogst); la tige (d'une plan-

te), un brin (d'herbe), le pédicule (d'une fleur),
la queue (d'un fruit), un épi (de blé, avec le
sommets du tuyau, ou la partie qu'on en enlève
en récoltant à la manière des Orientaux). *Piŋḡ-
gang-nja seperti taŋḡkei bōŋga*, hare leest
was als de steel eener bloem; sa taille ressem-
blait à la tige d'une fleur. *Se-bagei bōŋga
lājō di taŋḡkei-nja*, als eene bloem die op
haren steel verwelkt; comme une fleur fanée
sur sa tige. *Ter-tabah deri-pada taŋḡkei*,
gedorscht, uit de aar geslagen, of van den top
der plant afgescheiden (want padi of rijst, ge-
lijk de haver, heeft geene aren); battu, extrait
de l'épi, ou séparé du sommet de la tige (car le
riz, comme l'avoine, naît en panicule). *Sātji
deri-pada djarami-nja dan taŋḡkei-nja
dan koelīet-nja*, van het stroo, van de stee-
len en van het kaf gezuiverd; dégagé de sa
paille, de ses brins et de sa balle. *Bōŋga se-
-taŋḡkei*, eene enkele bloem, of een bloem-
tros; une seule fleur, ou un bouquet de fleurs.
Taŋḡki-an, schuur, rijst- of korenschuur;
une grange, grenier pour le blé ou le riz.

تنگکینگ *toŋḡkiēng*, het land van Tonkin; le pays
de Tonquin. *Bōŋga toŋḡkiēng*, pergularia
odoratissima.

تنگک *taŋḡga*, eene ladder, trappen;
une échelle, un escalier. *Taŋḡga kājō*, eene
houten ladder; échelle de bois. *Taŋḡga bātōe*,
steenen trap; escalier de pierre. *Nāik taŋḡga*,
op eene ladder klimmen, de trappen (van een
huis) beklimmen; monter sur une échelle, mon-
ter les degrés (d'une maison). *Tiga pōloh
taŋḡga dālam dāsoen itōe*, er waren dertig
trappen (huizen) in dat dorp; il y avait trente
escaliers (trente maisons) dans ce village. *Orang
te-taŋḡga*, een nabuur; un voisin.

تنگگارا *toŋḡgara*, het zuid-oosten; le sud-est.
Aŋḡien toŋḡgara, zuid-oosten wind; vent
de sud-est. *Timor toŋḡgāra* vel *menōŋḡ-
gāra*, oost-zuid-oost; est-sud-est. *Salātan
menōŋḡgāra*, zuid-zuid-oost; sud-sud-est.

منغال *taṅgāla*, een ploeg; une charrue. *menāṅgāla*, ploegen; labourer, remuer la terre avec la charrue. *Djika ia hendak menāṅgāla sawah itoe*, indien hij dit rijstveld wil beploegen; s'il veut labourer ce champ de riz.

تنگالونغ *taṅgālōng* vel *tiṅgālōng*, viverra, de civetkat; la civette.

تونگنگ-لنگنگ *tonṅgang-leṅgang* (vid. *tjerrei* & *leṅgang*), in eenen verwarden staat, op eene onregelmatige wijze, overhoop, het onderste boven; péle-mêle, en confusion, d'une manière irrégulière, sens dessus dessous. *Lari-lah tonṅgang-leṅgang ber-timpatica*, vlugtten in de grootste verwarring, over elkander heen tuimelende; frayaiant en désordre, se culbutant les uns les autres.

تنگنگ *taṅgong* vel *taṅgōng*, dragen, verdragen, ondergaan, uitstaan, ondervinden; porter, supporter, subir, endurer, éprouver. *Tiadā-lah di taṅgong auleh-nja*, zij konden het niet verdragen of uithouden; ils ne pouvaient le supporter ou l'endurer. *Menāṅgong bāban jang brat*, eenen zwaren last dragen; porter un pesant fardeau. *Menāṅgong siksa*, eene straf ondergaan; subir une peine. *Menāṅgong per-tjintā-an*, eene moeilijkheid, verdrietigheid torschen; supporter une difficulté, un revers. *Menāṅgong dosa orang-lāin*, de schuld dragen van eens anders misdaad; porter la peine d'une faute commise par autrui. *Kita menāṅgong salaksa*, wij zullen op ons nemen, dragen, (het risico van) tien duizend (Sp. matten); nous prendrons pour notre compte (le risque de) dix mille (piastres). *Seperti hātang itoe maka di taṅgong atas kapal*, wat die schuld betreft, zij moest op rekening van het schip gesteld worden; quant à cette dette, elle doit être mise sur le compte du navire. *Kāseh dan sā-jang sāja taṅgōng-kan*, ik heb genegenheid en medelijden mogen ondervinden; j'ai éprouvé bienveillance et compassion. *Tiadā-lah*

ter-taṅgong atas tēan-nja, het komt niet ten laste van hunne meesters, of, hunne meesters zijn niet daarvoor aansprakelijk; leurs maîtres n'en sont pas responsables. *taṅgōng-an*, een last (zwaarte), iets dat iemand te laste wordt gelegd, eene beschuldiging, taak, onderneming, last of bevel, borg, borgtocht; fardeau, imposition, tâche, entreprise, charge, injonction, garantie, caution. *Itā-lah taṅgōng-an hamba*, ik ben daarvoor verantwoordelijk; je suis responsable de cela. *Bā-rang kerdja kedar taṅgōng-an hamba*, alle werk (werkzaamheden) waarvoor ik berekend ben; toute espèce de travail proportionné à mon savoir faire.

تنگال *taṅgal*, afrekken, uittrekken, afstrijken, afvallen, uitvallen; ôter, tirer, extraire, enlever, tomber, se détacher, s'échapper. *Taṅgal pe-kāin*, de kleederen uittrekken; ôter les habits. *Di taṅgal-kan-nja badjā-nja*, hij trok zijn kleed uit; il ôta son vêtement. *Akan ganti gigi jang taṅgal*, uitgevalene tanden vervangen; remplacer des dents qui sont tombées. *Tjāwang jang tiada taṅgal deri-pada pōhn-nja*, takken die van hunnen stam niet afvallen; des branches qui ne se détachent pas de leur tronc. *Maka sindjatā-nja itoe-pēn taṅgal-lah deri-pada taṅgan-nja*, zijn wapen viel toen uit zijne hand; l'arme alors lui échappa des mains. *Maka baginda menāṅgal-kan tāti leher manikam deri-pada leher-nja*, de Koning nam van zijnen hals eenen juweelen halsband af; le Roi détacha de son cou un collier de pierreries.

تنگال *tiṅgal*, blijven, voortduren, zich ophouden, wonen, overblijven, overschieten, verlaten, afstand doen, verzuimen, nalaten (eene pligt), blijvend, voortdurend; rester, demeurer, continuer, séjourner, habiter, être de reste, quitter, abandonner, renoncer à, omettre, négliger (un devoir), permanent. *Tiṅgal-lah kāmoē menoṅgō-i rāmah*, blijf gij hier om

het huis te bewaken; toi, reste ici pour garder la maison. *Se-tenngah itoe pergi dan jang se-tenngah tinggal*, de helft van hen ging henen, en de (andere) helft bleef; la moitié d'entre eux s'en alla, et l'autre moitié demeura. *Tiinggal de-sini dāulo*, blijf thans hier; demeurez ici à cette heure. *Tiinggal tīga bōlan lagi*, er blijven nog drie maanden over; il reste encore trois mois. *Dan di tinggal-kan-nja s'orang diri*, en liet haar aan haarzelve over; et il l'abandonna à elle-même. *Belom hamba berāni meniinggal-kan gedōng*, ik durf het pakhuis nog niet verlaten; je n'oserais pas encore quitter le magasin. *Tiinggal-lah njāwa badan kaken-da*, vaarwel, gij ziel van mijn ligchaam! adieu, toi qui es l'ame de mon corps! *Salāmat tiinggal*, vaarwel! adieu! *Bāpa sāja soedah meniinggal pada hāri itoe*, mijn vader verliet (de wereld) op dien dag; mon père est décédé tel jour. *Meniinggal-kan bārang jang pātōet di kerdja*, iets verzuimen dat behoorde gedaan te worden; omettre une chose qui aurait dû se faire. *Megiinggal-kan minta tōlong*, aflaten van hulp te vragen; s'abstenir de demander du secours. *Tiinggal dan kakal zāt allah*, het wezen der Godheid is voortdurend en eeuwig; l'essence de la Divinité est permanente et éternelle. *peniinggal vel peniinggal-an*, overblijfsel, overschot, vertrek; reste, restant, résidu, départ. *Arta peniinggal-an*, goederen van eenen overledene; effets d'un défunt. *Se-peniinggal*, sedert, na het vertrek; depuis, après le départ. *Se-peniinggal tēan tiāda kāmī diam sādja*, sedert dat gij ons verlaten hebt, hebben wij niet stil gezeten; depuis que vous nous avez quittés, nous n'avons pas été oisifs. *Pastī anak hamba ber-sēsah se-peniinggal hamba*, zekerlijk zal mijn kind tegenspoed ondervinden wanneer ik er niet meer zal zijn, of na mijn overlijden; certainement mon enfant éprouvera l'adversité lorsque je n'y serai plus, ou après ma mort.

tonnggal vel tonngala, vlag, vaandel; pavillon, drapeau. *Segala tonnggal dan pandji-pandji ber-kibār-an-lah ber-bagei-bagei warnā-nja*, al de vlaggen en vaandels van verschillende kleuren wapperden; tous les drapeaux et pavillons de diverses couleurs flottaient en l'air. *Men-diri-kan tonnggal pandji-pandji-an di tenngah mēdan pe-prāng-an*, het vaandel planten in het midden van het slagveld; planter l'étendard au milieu du champ de bataille. *tonnggal jang di tālies-danngan ājer amaas*, vanen met goud beschilderd; des drapeaux peints d'or. *Ber-djālan di bāwah tonnggal besaar*, onder de groote vlag voorttrekken; suivre le grand pavillon. *tonnggal dātamat*, onderscheidende vanen; drapeaux distinctifs. *tonnggal anngien*, een vaantje, windwijzer; banderolle, girouette.

tonnggal, enkel, eenig, alleen; seul, unique. *Anak laki-laki jang tonnggal*, een eenige zoon; un fils unique. *Gādjah tonnggal*, een olifant alleen (zonder drijver); un éléphant seul (sans corniac). *arti-nja manikam jang tonnggal*, de betekenis (van deze Arabische en Perzische woorden) is het eenige juweel; dont (desquels mots Arabes et Persans) le sens est l'unique joyau.

tonnggol vel tonnggōl, de stam van eenen boom, nadat de kruin en takken afgehouden zijn; le tronc d'un arbre, dont on a coupé la cime et les branches. *Ter-diri seperti tonnggol ter-gōling seperti bātang*, overeind staande als een stam of rollende gelijk een blok; debout comme un tronc d'arbre ou roulant comme un cylindre. *Pāpan se-tonnggol*, twee planken (van éenen stam, die met de wigge van één gespleten is); deux ais (d'un même tronc, fendu au moyen d'un coin).

tiinggalam vel tainggalam, zinken, omslaan (van een schip sprekende); gezonken; couler à fond, sombrer sous voiles, coulé bas. *Timbael tiinggalam*, rijzen en zinken; monter et s'en-

foncer, surnager et couler à fond. *Lālo djātōh ka-ājer laūt tiṅṅgalam tiāda timbael*, viel toen in zee, zonk en kwam niet (weder) te voorschijn; tomba alors dans la mer, s'enfonça et ne reparut plus. *Kapal sēdah tiṅṅgalam*, het schip is gezonken; le navire a coulé bas. *Jang tiṅṅgalam dālam tānah deṅgan morka allah*, welke door Gods toorn in de aarde verzonk; que la terre engloutit par l'effet du courroux céleste.

tanṅgam, beting (van het kabel), zeew.; bittes (fortes pièces de bois auxquelles le cable est attaché).

toṅgō, bewaken, in het oog houden, oppassen, houden, bewaren, bewonen, bezetten; garder, surveiller, observer, être de garde auprès de quelqu'un, le servir, conserver, demeurer, habiter, occuper. *Tiṅṅgal-lah ber-toṅgō padāka anakda*, blijf om op de lieve kinderen te passen; reste pour surveiller ces chers enfans. *Segala orang jang ber-toṅgō nagri*, al de genen die de stad bewaren; tous ceux qui gardent la ville. *Ber-toṅgō di balerōng*, in de verhoorplaats wachten; attendre dans la salle d'audience. *Di toṅgō-ī auleh dajang-dājang-nja*, zij was van hare juffers omringd; elle était accompagnée de ses femmes. *Menōṅgō pintā*, de deur bewaren; garder la porte. *Menōṅgō nagri*, voor 's lands belangen waken; veiller aux intérêts de l'état. *Menōṅgō kwālā*, aan den mond der rivier de wacht houden; garder l'entrée de la rivière. *Sēroh kalāsī-nja toṅgō djāga*, gelastte zijne matrozen de wacht te houden (aan den wal); ordonna à ses matelots de faire la garde (à terre). *Menōṅgō djandji*, eene belofte houden; tenir une promesse. *Ia ber-toṅgō dālam rēma itoe*, hij woont in dat huis; il demeure dans cette maison. *penōṅgō pintā*, een deurwaarder; un portier. *toṅgō-an*, dienst, oppassing, woonplaats, verblijf, gevestigde woning; service, demeure, séjour, résidence habituelle.

tanṅgōng (vid. *tanṅgong*), verdragen, verduren; supporter, endurer.

tanṅgōk, eene soort van sleepnet om kleine visch, enz. langs het strand te vangen, een dreg- of schepnet, eene soort van mand; seine, drège, truble, sorte de filet qui se traîne sur les grèves, espèce de panier. *Menāṅgōk*, visch op die wijze vangen; pêcher de cette manière.

toṅgōl (vid. *toṅgol*), de stam van eenen boom; le tronc d'un arbre.

tanṅgālī, cassia fistula, Bat. Verh. V. d., de droessem van de suiker; mélasse.

tanṅgoh, wachten, dralen, zich ophouden, vertoeven, uitstellen; attendre, lambiner, tarder, remettre, différer. *Di tanṅgoh-nja tīga bālan*, hij wachtte drie maanden; il attendit trois mois. *Djāṅgan-lah aṅkau ber-tanṅgoh*, draal gij niet; toi ne t'arrête pas. *Djāṅgan-lah ber-tanṅgoh-kan bēta*, houd ons niet op; ne nous arrêtez pas. *Ter-tanṅgoh*, uitgesteld; différé. *Djikalau ada lāba per-tanṅgōh-an pe-ātang*, indien het voordeelig is de invordering van de schuld uit te stellen; s'il y a de l'avantage à différer de solliciter le payement de la dette. *Djadi-lah ia ber-ātang deṅgan ber-tanṅgoh*, hij wordt schuldenaar met vergunning om op zekere termijnen te betalen; il devient débiteur moyennant atermoienement pour le payement de sa dette.

tiṅgi vel *tiṅgi*, hoog, verheven, hoogte; haut, élevé, hauteur. *Tānah tiṅgi*, hoog land; terrain élevé. *Gānong tiṅgi*, een hooge berg; une haute montagne. *Kāraṅa harga-pān tiṅgi sāngat*, uit hoofde van den zeer hoogen prijs; à cause du prix exorbitant. *Tiṅgi aloewan deri kōrong*, het voorstevēn hooger dan het achterstevēn; la proue plus élevée que la poupe. *Jang mahā-tiṅgi*, de allerhoogste; le plus haut. *Meniṅgi-kan diri-nja*, vermeerderde zijne

eigene hoogte, groeide; augmenta de hauteur, s'accrut. *Brāpa tiṅgi-nja*, wat, of hoe groot is de hoogte daarvan? quelle en est la hauteur? *ka-tiṅgi-an*, hoogte; hauteur.

tanḡgīrī, eene soort van visch; espèce de poisson.

tanḡgūlīng, manis, L., een dier, ook *peng-gēlieng sisiēk*, de geschubde rol genoemd, om de eigenschap die hij heeft van zich op te rollen; animal, qu'on nomme aussi *peng-gōuling sisiēk*, cylindre ou rouleau.

tenḡlōng & *tenḡlong vel tēlong*, lantaarn; lanterne. *Maka rāpa tēan pētri ter-kilat-kilat sebāb kena sinar tenḡlōng dian palīta itōe*, en de gedaante der Prinses was schitterende van het licht der lantaarnen, kaarsen en lampen; et la figure de la Princesse resplendissait de l'éclat des lanternes, des bougies et des lampes. *Be-brāpa tenḡlong palīta ter-pāsang*, menige lantaarnen en lampen werden er opgestoken; on alluma quantité de lanternes et de lampes.

teṅgah, half, het midden; demi, le milieu. *Sa-teṅgah*, eene helft; la moitié. *Teṅgah mābok*, half dronken; à moitié ivre. *Di teṅgah djālan*, op half weg; à moitié chemin. *Teṅgah hāri*, middag; midi. *Nagrī teṅgah sēsah parāng*, het land is midden in de moeijelijkheid van den oorlog; le pays est au milieu des troubles de la guerre. *Pada katika teṅgah mālam*, te middernacht; à l'heure de minuit. *Djārī teṅgah*, de middelste vinger; le doigt du milieu. *Teṅgah tiga*, twee en een half; deux et demi. *Teṅgah tiga-blas*, twaalf en een half; douze et demi. *Teṅgah tēma pēloh*, vijf-en-veertig; quarante-cinq. *Teṅgah dēa rātoes*, honderd vijftig; cent cinquante. *Meneṅgah*, middelmatig, inmiddels; moyen, médiocre, dans l'intervalle. *Per-teṅgah-an oemcer*, middelbare jaren; âge moyen.

tanḡoh, bulken, loeijen; mengler, beugler, mugir. *Lembōe ber-tanḡoh*, de os bulkt; le boeuf beugle.

tanḡei, sterk (van boter of olie sprekende); fort, rance (en parlant de beurre ou d'huile).

tafsīer AR., ontvouwing, noot, omschrijving, uitlegging, eene vertaling van den Koran met den Arabischen tekst voorzien, die boven iederen regel geplaatst is; explication, commentaire, paraphrase, interprétation, traduction interlinéaire du Coran avec le texte Arabe au-dessus de chaque ligne. *Tafsīer dālam bhāsa djāwī*, eene overzetting van den Koran in de gewone Maleische taal; traduction de l'Alcoran en Malai vulgaire.

tefkær AR. (vid. *fikier*), denken, bedenken, overwegen; penser, songer, réfléchir, considérer. *Tefkær di-dālam hātī-nja*, bedacht in zichzelf; réfléchit en lui-même. *Samoā-nja ber-diam dirī-nja toendēk-lah tefkær tiadā-lah dāpat ber-kata-kāta*, allen zwegen en bogen hunne hoofden, diep in gedachten verzonken, en waren niet in staat te spreken; tous gardaient le silence et tenaient le front baissé, réfléchissant profondément et hors d'état de proférer une parole.

tapāram, een versiersel, een band voor het voorhoofd; ornement qu'on porte sur le front, frontal. *Meṅgenā-kan tapāram amas di-ātas dahī-nja*, plaatste een gouden hoofdersiersel op haar voorhoofd; lui orna le front d'un bandeau d'or.

tapājan (vid. *tampājan*), groote steenen of aarden kruik; une jarre.

tapat & *tāpat* (vid. *ātāra*), bewoording tot de oost- en westpunten van het compas behoorende; terme affecté aux points est et ouest de la boussole.

taperlieng, glinsteren, glanzen; luire, resplendir. *Matā-nja-pān taperlieng oeperti*

klat dan seperti api ber-njala, zijne oogen glinsterden als het weerlicht en als een ylam-mend vuur; ses yeux brillèrent comme l'éclair et comme un feu flamboyant.

تفاس *tapas* vel ترفاس *tarpas*, plaats, streek, zijde; place, quartier, région, côté. *Pada tapas timor*, in de oostelijke streek; dans la région de l'est. *Dədək deŋgan tarpas-nya*, zaten ieder op zijne plaats; s'assirent chacun à sa place.

تفاس *tapas* (vid. تافاس *tāpās*), zekere vrucht; le nom d'un fruit.

تفونج *tepong* vel ترفونج *tepōng*, meel; farine. *Te-poning goendoem*, tarwemeel; farine de froment. *Tepong samat*, meelbloem; fleur de farine. *Tepong bami*, boet-meel (voor eenen moord, gevoegd bij de *bāngoen* of schadeloosstelling); farine expiatoire (pour un meurtre, en sus de la *bāngoun* ou compensation).

تفوک *tepok*, met het platte van de hand slaan, zachtjes kloppen; frapper du plat de la main, frapper légèrement. *Di tapok-nya ka-dāa tīpak taŋgan-nya*, zij sloegen hunne beide handen te zamen, zij klaptten in de handen; ils se frapperent les mains l'une dans l'autre, ils battaient des mains. *Menāngies dan menapok dadā-nya*, zij weenden en sloegen zich tegen de borst; ils pleuraient et se frappaient la poitrine. *Menāpok pau-nya*, sloegen zich op de dijen (in eenen hevigen aanval van droefheid); se frappaient les cuisses (dans un accès de douleur).

تفپی *tepi*, zijde, kant, boord, oever, kust, strand; côté, bord, listère, rive, côte, rivage. *Berehatlah pada tepi sōnges*, hiëld op aan den kant van een rivier; s'arrêta au bord d'une rivière. *Tepi laut*, het strand van de zee, de kust; le bord de la mer, la côte. *Prāu besaar itoe tiada boleh sampei ka tepi*, het schip groot zijnde, kan de kust niet naderen; comme le navire est grand, il ne saurait

s'approcher de la côte. *Tepi gānong*, de bog-tige top van eenen berg; la crête anguleuse d'une montagne. *Di tepi laŋgië*, aan den gezigteinder; à l'horizon. *Kāin ber-tepi-kan amaas*, stoffe met goud geboord; étoffe bordée d'or.

تفپیان *tapian-āit*, Tappanoely, de naam eener ruime en veilige baai in het noord-westelijke gedeelte van Sumatra, welker oevers meest door Battas bewoond worden; Tappanoely, nom d'une baie spacieuse et sûre, située au nord-ouest de Sumatra, et dont les côtes sont en grande partie habitées par des Battas.

تفدیر *takdiër* AR. noodlot, onvermijdelijk besluit, voorbeschikking, de Goddelijke wil; destin, décret inévitable, prédestination, volonté Divine. *Deŋgan takdiër iēhan jang bakā*, door den wil van den eeuwigen God; par la volonté du Seigneur l'Éternel. *Deŋgan takdiër dewāta*, door den wil der hemelingen; par la volonté des êtres célestes. *Sakān-an di kārang deŋgan takdiër*, altemaal naar Goddelijke ingeving vervaardigd; le tout composé par inspiration. *Māna jang di takdiër allah iē-lah jang djādī*, al wat God besluit, dat zal ook gebeuren; tout ce que Dieu a résolu, voilà ce qui arrivera. *Sakārang soedah-lah takdiër allah ber-lākā atas hambā-nya apa boleh bōwat*, nu de wil Gods op zijnen dienaar is volbragt, wat kan men er tegen doen? maintenant que le décret de Dieu s'est accompli sur son serviteur, que peut-on y faire?

تفکریم *tekrēm* AR. (vid. تکلیم *taklīm* vel *takīm*), eer, eerbied, pligtpleging, hoffelijke wijze van groeten; honneur, respect, révérence, manière cérémonielle de saluer.

تفکے *tokē* (vid. تفکے *gokē*), eene soort van huis-haagdis, die zich door zijn bijzonder geluid onderscheidt; espèce de lézard domestique, remarquable par son cri. *Tjijjak dan tokē*, de kleine en groote huis-haagdis; le petit et le grand lézard domestique.

تگ *tegā* vel *teggā*, staan, overeind staan, overeind zetten, oprigten, bouwen; être ou se tenir debout; poser debout, élever; ériger, bâtir. *Tampai tegā*, eene plaats om op te staan; un endroit pour se tenir debout. *Tegā ber-diri di serambi*, stond overeind in het portaal; était placé debout dans le portique. *Di tegā-nja bātos*, hij rigtte eenen steen op; il érigea une pierre. *Menegā rēmah*, een huis bouwen; bâtir une maison.

تگ *tegar* vel *teggar*, hard, taai, stijf, stevig, onbuigzaam, koppig, hardnekkig; dur, solide, ferme, tenace, qui ne se plie pas aisément, en tête, opiniâtre. *Tānah jang tegar*, harde klei; terre forte ou tenace. *Daki mata jang tegar*, wocht van het oog, dat hard is geworden; humour de l'œil, devenue visqueuse. *Per-hambā-an jang tegar*, harde slavernij, dienstbaarheid; dure servitude. *Tegar adjār-i*, moeijelijk te onderwijzen, onleerzaam; difficile à instruire, indocile. *penegār-an*, hardheid; dureté.

تگ *tegar*, onthalen, bejegenen, aanmoedigen, moed geven, geruststellen, zich tot iemand wenden, iemand aanspreken; accueillir, donner de l'assurance, inspirer de la confiance, adresser la parole à quelqu'un. *Datang-lah ia seperti dengan takat-nja maka segrā-lah di tegar auleh baginda*, hij naderde met vrees, maar de Koning sprak hem terstond op eenen geruststellenden toon aan; il s'approchait avec des marques de crainte, mais aussitôt le Roi lui adressa la parole d'un ton propre à le rassurer. *Sakali-en di tegar-nja dengan mānies per-katā-an*, moedigde hen allen aan of sprak hen allen aan met vriendelijke woorden; les encouragea tous en leur adressant des paroles affables. *S'orang-pēn tiada dapat menegar dia*, niemand kon hem moed geven, of eenen goeden uitslag beloven; personne ne pouvait l'encourager, ou lui promettre un heureux succès. *Katā-nja ia adenda tegar-lah anakda datang meng-adap tēan maka permisōri-pān ter-*

-pandang-lah ka-pada dewa indra maka segrā-lah di tegar auleh permisōri-seruja katā-nja, hij zeide: mijne geliefde, verwelkom uw kind, dat naar u toekomt, daarop keerde de Koningin dadelijk de pogen op *Dewa Indra*, en deze werd door de Koningin in dezer voege aangesproken; il dit: ma bien-aimée, accueille ton enfant qui se présente devant toi, sur quoi la Reine tourna aussitôt ses regards vers *Dewa Indra*, et lui parla en ces termes. *Djāngan-kan di tegar-nja di katā-nja-pēn tiada*, wel verre van haar te verwelkomen, bemerkte hij haar niet eens; loin de l'accueillir, il ne l'aperçut même pas.

تگ *togor* vel *teggor*, beknorren, berispen, bestraffen, bekijven, waarschuwen, hard aanspreken; gronder, brusquer, censurer, reprendre, admonéter, avertir. *Orang jang di togor auleh pengābe itoe*, de man die door het opperhoofd bestraft was; l'homme qui avait été réprimandé par le chef. *ka-togōr-an-lah orang nagri itoe*, het volk van dat land werd gewaarschuwd; les habitans de ce pays furent avertis. *Tiada-lah s'orang jang dapat menogor barang sa-perkara dalam tanah itoe*, er was niemand die eenig oppertoezicht in dat land bezat; il n'y avait personne qui exerçât quelque autorité dans ce pays.

تگ *tagap*, sterk, stevig, wel gespierd, gezet en gedrongen, vast, gezond, zonder gebreken; fort, vigoureux, robuste; gros et court de taille, qui a de l'embonpoint; ferme, sain, entier. *Djā-wi jang tagap*, sterk, zwaar vee; des bestiaux d'une forte taille. *Hati-nja tagap*, hij is standvastig van gemoed; il a l'âme ferme.

تگ *togob*, slok, teug (van eenigen drank); trait, gorgée, coup (de boisson). *Dia mandem bā-njak sa-togob*, hij drinkt met groote teugen; il boit à grands traits. *Mem-bāka pausa dengān sa-bidji khorma atau sa-togok ajer*, de vasten breken (voedsel nemen indē vasten) met eenen enkelon dadel of eene teug wa-

bet; rompre, le jeûne (prendre quelques chose après led carême fini), arsenal simple, datta ou une gorgée d'eau.

تگال tagal (vid. تگال tagal); omdat; parce

تگات tagat, rekken, verrekken, verdraaien, uit het lid brengen, zich uittrekken als iemand die pas ontwaakt; tendre, déurer; bander, donner une entorse, disloquer, s'étendre, comme au moment où l'on se réveille.

تگاتج tagatjoh (vid. تگاتج tagatjoh), rekken, verrekken, enz.; tendre, &c.

تگاہ vel تگاہ tagah, beletten, voorkomen, bedwingen, terughouden, tegenhouden, verbieden; empêcher, prévenir, restreindre, rétenir, arrêter, défendre, interdire. *Māfakat segala orang kaja di tengah rādja menjaga*, al de grooten kwamen overeen om den Koning (van Atjin) te beletten handel te drijven; tous les grands du pays (d'Atjin) se concertèrent pour empêcher le Roi de faire le commerce. *Di tagah dan di larang auleh panglima*, het werd door het opperhoofd voorgelaten en ver-

boten; le chef le prévint et le défendit. *Segala jang menegah kan nakh hadji*, alles wat belet te bedevaart te gaan; tout ce qui empêche d'aller en pèlerinage. *Menegah-kan*

ambak-nja, zijnen toorn inhouden; retenir, réprimer sa colère. *Menegah-pegah-kan anak-anak*, kinderen in bedwang houden; tenir des enfans sans la sujétion. *Djikalau eset tidak akan tagah*, indien mijne opzigtster het niet verbiedt; si ma gouvernante ne le défend pas. *Sahab karna di tagah kan nabi*, omdat de Profeet het verboden heeft; parce que le Prophète l'a défendu.

تگه vel تگه toggeh, sterk, vast, duurzaam; fort, ferme, durable. *Kota tegoh*, eene sterke vesting; une place bien fortifiée. *Karang tegoh pagar ini*, deze schans is niet sterk genoeg; le rempart n'est pas assez fort. *Per-*

-djandji-an jang tegoh, eene vaste overeenkomst; une convention solide. *Per-kata-an jang tegoh*, farsche taal; langage ferme.

Tiadā-lah tegoh ratiā-nja, hunne trouw is niet zeker; leur fidélité n'est pas assurée.

Di ikat-nja tegoh-teguh, bond hem sterk, vast; le lia fortement. *Ber-teguh diri-nja*

dan ber-tatap hati-nja, moed vatten en zich gerust stellen; se rassurer; se mettre l'esprit à l'aise. *Di tegoh-kan allah parentah-nja*,

God versterke zijne regering; Dieu veuille rendre son gouvernement stable. *Menegah-kan per-djandji-an*, een verbond sluiten; conclure un traité, une alliance. *Serat*

ka-teguh-an, verdrag, overeenkomst; geschrift waarop een zegel gedrukt is; obligation, promesse, écrit auquel un scel est apposé. *Ber-*

-teguh-teguh-an, vastelijk, op eene duurzame wijze; fermement, d'une manière durable. *Ber-teguh-teguh-an ber-sempah-sempah-an*, verbonden zich vastelijk bij weder-

zijdsche eeden; se lièrent irrévocablement par des sermens réciproques.

تلسه selias, dactylis, eene soort van kruid, vingerkruid; nom d'une plante, digitale.

تلهه teladan, voorbeeld, vorm, afbeelding, gelijkens; forme, modèle, image, ressemblance. *Atas teladan itoe*, naar dat model; suivant ce modele.

تلهه telasang, een kleed dat om de leest, om het midden van het lijf gedragen wordt; camisole, veste.

تلهه telapak (vid. تلهه tepak), de zool (van den voet), de palm (van de hand); la plante (du pied), la paume (de la main). *Sedjāw didawah telapak kaki-nja*, zich onder de zolen zijner voeten nederbuigen; se prosterner sous les plantes de ses pieds.

تلهه telaga HIND., eene waterplas, vijver, plaats daar het water opgevangen en bewaard wordt, put, kuil; mare, étang, réservoir,

puits, fossé. *Telaga di-bawah bækiet*, een vijver aan den voet van den heuvel; un étang au pied de la colline. *Meng-ingat-kan orang bétia jang hendak djatoh ka-telaga*, eenen blindeman waarschuwen, die gevaar loopt van in eenen put te vallen; avertir un aveugle, qui court risque de tomber dans un puits. *Majiet-nja di saroh boedjng-kan ka-dalam telaga*, hij beval het lijk in eenen kuil te werpen; il ordonna de jeter le cadavre dans une fosse. *Telagh narika*, de afgrond der hel; l'abime de l'enfer.

تلوة *telawat* Ar., overdenking, leering, leer-oefening; méditation, lecture, étude.

تلت *telœt* vel تلد *telœd*, eene bijzondere houding of wijze van zitten, nabij het knielen komende; manière particulière de s'asseoir, à peu près dans l'attitude de quelqu'un qui est à genoux. *Dœdœk ber-telœt*, zich op die wijze nederzetten of hurken; s'asseoir ou s'accroupir de cette manière. *Iā-pœn sampei lœlo mœsok ber-telœt sœta menjembah*, hij kwam aan, trad binnen, zettede zich neder en groette; à son arrivée, il entra, s'assit et s'inclina. *Bœr-telœt menjembah sa-pœloh djārī*, hij zette zich neder, en boog zich met zijne tien vingers op den grond (streckende zijne beide handen plat op den grond); il s'assit et s'inclina, touchant la terre de ses dix doigts (posant les deux mains plat à terre).

تلور *teloor* vel تلور *teloor*, een ei, kuit van visch; un œuf, frai, œufs de poisson. *Teloor ājam*, een hoenderei; un œuf de poule. *Teloor ikan*, kuit van visch; frai de poisson. *Teloor bœsok*, een bedorven ei; un œuf gâté. *Mœrak vel kœnieng teloor*, de dojer; jaune d'œuf. *Pœtih teloor*, het wit; le blanc. *Kœliet teloor*, de schaal; la coque. *Bœr-teloor*, eijeren leggen; pondre. *Menatas teloor*, uitbroeijen; faire éclore. *Menġaram teloor*, op eijeren zittē; couver. *Sa-bidjī teloor*, een ei; un œuf.

تلق *telok*, baai, inham; baie, golfe. *Telok kœut*, baai of inham van de zee; baie ou golfe de mer. *Bœr-lœboh di telok*, in de baai ten anker komen; jeter l'ancre, mouiller dans la baie.

تلي *telelœ*, ongedekt, naakt, blootgesteld, bekend gemaakt; découvert, nu, exposé, publié, rendu public. *Telelœ-kan*, ontdekken, openbaren, ontsluiten, ten toon stellen, verkondigen; découvrir, révéler, mettre à découvert, exposer, publier. *Telelœ-kan malœ-nja*, zijne schaamte blootstellen, zijne naaktheid ontdekken; exposer sa honte; découvrir sa nudité.

تلم *talam* (vid. تالم *tālam*), een schotel van metaal; un plat de métal.

تلن *talan* vel *talœn*, zwelgen, doorslikken; avaler. *Sœperti bœah akœn di talœn*, als eene vrucht om door te slokken; comme un fruit à avaler. *Mœm-bœka mœlœt-nja dan menalan dia*, zijnen mond openen en dezelve inslokken; ouvrir la bouche et les avaler. *Mœnalan œjer liœr-nja*, zijn speeksel inslikken; avaler sa salive.

تلنتج *telantang*, op den rug, of met het gezigt naar boven liggende (in tegenoverstelling van تيارف *tiarap*; voorover); couché à la renverse, sur le dos, le visage en haut (par opposition à تيارف *tiarap*; sur le ventre; le visage en bas). *Djatœh-lah ia ter-telantang*, hij viel achterover; il tomba à la renverse. *Sœpœja djœng-an itœ ter-telantang*, opdat het (lijk) niet op den rug (in het graf) ligge; afin que (le cadavre) ne soit pas couché sur le dos (dans la tombe). *Hentar-kan dia menelantang*, draag het op den rug liggende; porte-le posé sur le dos.

تلنجج *telandjang* (vulgo *klandjang*), naakt, ongedekt; nu, découvert. *Telandjang tœbœk-nja*, zijn ligchaam was naakt; son corps était nu. *Bœr-djœlan telandjang*, naakt gaan; marcher tout nu.

تلنجج *teloendjœk*, de voorste vinger (ook جاري *ġari*).

دجاری تندیج *djārī toendjœk* genaamd); l'index, le doigt le plus près du pouce (nommé aussi *جاری تندیج* *diārī toundiœuk*). *Teloendjœk kĕnan*, de voorste vinger van de rechter hand; le doigt joignant le pouce de la main droite.

تلوکی *telœki* JAV., zijden stoffe, damast; étoffe de soie, damas.

تلہ *telah*, na, nadat, voorbij; après, passé. *Telah itœ*, daarna; après cela. *Tĕun jang telah lĕlœ*, het verleden jaar, het reeds verlopen jaar; l'année passée, l'année dernière. *Telah lĕma*, na langen tijd, sinds lang; après bien du tems, depuis longtems. *Telah bĕnjak sampei*, nadat vele zaken gebeurd waren; après qu'il fut arrivé bien des choses. *Telah ada*, was, is geweest; était, fut, a été. *Akan njawĕ-mœ telah dĕlam tĕngĕn-kœ*, wat uw leven aangaat, dat is reeds in mijne hand; quant à ta vie, elle est déjà entre mes mains.

تلیغ *telĕngĕ*, het oor, de ooren van een vat; l'oreille, les anses d'un vase. *Lĕang telĕngĕ*, de oorpĕip; le trou de l'oreille. *Pantjong, œdjong vel pœhn telĕngĕ*, de oorlel of lap; le lobe ou la partie d'en bas. *Dĕun telĕngĕ*, het buitenste van het oor; le cartilage extérieur de l'oreille. *Tjĕping telĕngĕ*, de top, de punt van het oor; le bout de l'oreille. *Per-lĕpat-an telĕngĕ*, de rand van het oor; le bord, le tour de l'oreille. *Tĕi telĕngĕ*, oorsmeer, vuil van het oor, vuiligheid uit het oor; l'humeur cœruminieuse des oreilles. *Sœntieng ter-kenā ka-pada telĕngĕ-nja*, bloemen aan of om hare ooren vastgemaakt; des fleurs pendantes à ses oreilles, ou disposées autour. *Ber-anting-anting pada telĕngĕ-nja*, ringen in de ooren hebbende; ayant des pendans à ses oreilles. *Ber-tindeh trœs telĕngĕ-nja*, gaten in hare ooren steken; lui percer les oreilles. *Bĕnji belœm lĕgi hilang-deri-pada telĕngĕ-kœ*, het geluid is nog niet uit mijne ooren; le son retentit encore à mon oreille. *Meng-*

-lĕng telĕngĕ, het oor leenen; prêter l'oreille.

تم *temœ* (vid. *تمو* *temœ*), ontmoeten; rencontrer.

تم *tam* AR. (vid. *تمت* *tammat*), het is geëindigd, einde; c'est fini, fin.

تمارام *tamĕram*, helder, blinkende, schitterende; luisant, brillant, resplendissant. *Bĕlan-pĕn trang tamĕram*, de maan scheen helder; il faisait un beau clair de lune. *Tjajĕ-nja ter-lĕlœ trang tamĕram*, de glans (van haar aangezigt) was zeer schitterende; l'éclat (de sa figure) était éblouissant.

تمبا *timbĕ*, een emmertje (doorgaans gemaakt van eene ligte stoffe uit het plantenrijk, genaamd *œpi*); un petit seau (ordinairement fait d'une substance végétale légère, nommée *œpi*). *Pœ-tĕs-lah timbĕ tĕngĕgal tĕlĕ*, als de emmer weg is, blijft het touw over (spreekw.); le seau perdu, la corde reste (prov.). *Di ambel-nja dĕœen kĕjœ sa-lei lĕlœ di per-bœat-nja akan timbĕ*, hij nam het blad van eenen boom, en maakte daarvan een emmertje; il prit la feuille d'un arbre, et en fit un seau. *Menimbĕ ĕjer*, water met eenen emmer scheppen, borg stellen; puiser de l'eau avec un seau, cautionner. *Menimbĕ prĕgĕ*, putten, water putten; puiser (de l'eau) à une fontaine.

تمباراغ *timbĕ-rĕang*, het onderste van een vaartuig, de kiel, waar het water zich verzamelt dat door de lekgaten komt; le fond de câle d'un navire, où se rassemble l'eau qui entre par les jointures.

تمباغن *tambĕng-an* (vid. *تمیغ* *tambang*), eene soort van schuit of schip; espèce de barque ou de vaisseau.

تمباکو *tembĕkœ*, tabak; du tabac. *Tembĕkœ idœng*, snuiftabak; tabac en poudre.

تمباگ *tembĕga* HIND., koper; cuivre. *Tembĕga kĕning* (vid. *لویغ* *lojang*), geel koper; laiton. *Tembĕga mĕrah*, koper; du cuivre. *Tembĕga pĕtĕh deri tjĕna*, wit koper van

China; cuivre blanc de la Chine. *Tembāga djāpān*, Japansch koper; cuivre de Japon. *Tembāga swāsa* (vid. سراس *swāsa*), koper met goud gemengd; cuivre mêlé d'or. *Pērak jang tjampær deri-pada tembāga*, zilver dat met koper vermengd, of vervalscht is; argent qu'on a allié, ou falsifié, avec du cuivre. *Di toewang-kan-nja tembāga antjoer ka-pada moelōt-nja*, men goot hem gesmolten koper in den mond; on lui versa de l'airain fondu dans la bouche. *Lāpies tembāga*, koperen beslag; garniture de cuivre. *Tāi tembāga*, kopergroen, koperroest; vert-de-gris, oxyde de cuivre.

تمباھ *tembāh-an* (vid. تمبه *tembah*), bijvoegsel, vermeerdering; addition, supplément, augmentation. *Tembāh-an pēla*, daarbij, daarenboven; de plus, en outre.

تمبت *tāmbat*, binden, vastmaken, zamenvoegen; lier, attacher, fixer, joindre. *Jang ter-tāmbat pada piŋgang-nja*, dat om hare leest gebonden was; qui était passé, lié autour de sa taille. *Sāma ter-tāmbat*, aan elkander gebonden, zamengevoegd; liés, joints ensemble. *Menāmbat tāti*, een touw vastmaken; attacher une corde, une manoeuvre. *Lājer ter-tāmbang di tāmbat-kan*, sjoorden de schoten van het bijgezette zeil vast; halaient les écoutes de la voile que l'on venait de faire servir. تمبات *tāmbāt-an*, verband, stille achterhouding; connexion, restriction (mentale).

تمباراھ *tambarāh*, cyprinus, eene soort van visch, naar den karper gelijkende; espèce de poisson, qui ressemble à la carpe.

تمبڠ *tambang*, eene mijn; une mine. *Tambang amaas*, eene goudmijn; une mine d'or. *Bānjak tambang dālam nagri itoe*, er zijn vele mijnen in dat land; il y a beaucoup de mines dans ce pays-là. *Ber-tambang amaas mēda dan tēak*, goudmijnen van onderscheidene soorten bevatten; conteneur des mines d'or

de différentes qualités. *Orang tambang* vel *menambang*, een mijnwerker; un mineur, ouvrier qui travaille aux mines.

تمبڠ *tambang*, brengen, vervoeren (goederen of reizigers) van de eene plaats naar de andere; conduire, transporter (des marchandises ou des voyageurs) d'un lieu à un autre. *Menambang lāda*, peper overbrengen; transporter du poivre. *Gāram jang di tambang ōrang itoe*, het zout door deze lieden overgebracht; le sel transporté par ces gens-ci. تمباڠ-ان *tāmbāng-an*, een schip gehuurd om goederen te vervoeren, de vracht of huur, een schip op eene bijzondere wijs gebouwd en uitgerust, dat op de zuid-westkust van Sumatra gebruikt wordt; vaisseau frété pour le transport de marchandises, le fret, bâtiment construit et équipé d'une manière particulière, en usage sur la côte sud-ouest de Sumatra. *Anak tāmbāng-an*, het volk van zulk een schip; l'équipage d'un tel navire. *Sa-bōah prāu tāmbāng-an*, een bevracht schip; un navire frété. *Bidæk jang akan penāmbāng-i lāda*, eene schuit tot vervoer van de peper; un bateau pour le transport du poivre.

تمبڠ *timbang*, wegen, overwegen, ruilen, betalen; peser, considérer, échanger, payer. *Ber-timbang dan ber-sakat*, wegen en meten; peser et mesurer. *Hendak kāmū terima bras itoe sāma timbang dengān gāram*, wij zullen de rijst aannemen voor een gelijk gewigt aan zout; nous accepterons le riz pour le même poids de sel. *Lāma di timbang dālam hāti*, overwoog, overdacht het lang; le pesa, y réfléchit longtems. *Timbang dengān réal*, betalen met, of ruilen tegen Spaansche matten; payer en piastres, ou échanger contre des piastres. *Timbang dengān njāwa*, zijn leven ten beste geven voor, ten koste van zijn leven verkrijgen; donner sa vie pour, acheter au prix de sa vie. *Menimbang pērak*, geld betalen; payer de l'argent. تمباڠ-ان *tīmbāng-an*, gewigten om te wegen, weegschaal, gewigt, zwaarte; des

poids à peser, une balance, poids, pesanteur. *Sāma brat timbāng-an-nja*, het is van hetzelfde gewigt; il est du même poids. *Timbāng-an prāu*, de aitruster of reeder van een schip; l'armateur d'un vaisseau. *Di timbang-nja deŋgan timbāng-an benēa baghdādī*, woog het met zulke gewigten, als men in het land van Bagdad gebruikt: te Bantam wegen zeven *kēlahs* even veel als een *timbang*, en twee *timbang* staan gelijk met een *pikael*; le pesa avec les poids en usage dans le pays de Bagdad: à Bantam sept *kēlahs* pesent autant qu'un *timbang*, et deux *timbang* sont égaux à un *pikoul*.

تمبڠ toembang, vallen, omvallen, ter neder werpen; tomber, se renverser, jeter à bas. *Toembang ter-bēnoh*, dood vallen; tomber mort. *Kājāw rimbā-nja sēdah toembang*, de boomen van zijne wouden zijn omgevallen; les arbres de ses forêts ont été renversés. *منمبڠ menoembang*, doen omvallen, laten vallen; faire, ou laisser tomber. *Lālo di toembang-kan-nja ka-lāoet*, toen wierp hij het in de zee; alors il le jeta dans la mer.

تمبڠ toembong, een gat, eene opening in de oppervlakte van iets dat hol is, een luchtgat, of eene opening om lucht te geven, de aars; trou, ouverture dans la surface d'un corps creux, soupirail, l'anus. *Tēmbong kalāpa*, het gat eener kokosnoot (waaruit dezelve voortspruit); le trou d'une noix de coco (le creux d'où elle pousse).

تمبڠ tembak vel *timbang*, schieten, een schietgeweer lossen; tirer, faire feu. *Kalau tiāda bōleh di taŋkap tembak-lah*, als gij hem niet vatten kunt, schiet op hem; si vous ne pouvez le saisir, tirez sur lui. *Menembak bērong*, vogelen schieten; tirer des oiseaux. *Gedōng telah di tembak petoes*, het magazijn werd door den bliksem in brand gestoken; la foudre mit le feu au magasin. *Mariam فتمبڠ penembak aŋggor*, geschut om met schroot te schieten; canon pour tirer à mitraille.

تمبڠ toembak, eene speer, lans, met eene lans steken; une pique, lance, un long dard, porter un coup de lance. *Di ambel-nja toembak sabatang s'orang*, ieder nam zijne lans; chacun prit sa lance. *Jang pada kāmī sindjāta toembak pandjang sādja*, de eenige wapens die wij bezitten, zijn lange speren; les seules armes que nous possédions, sont de longues piques. *Meng-ila toembak*, eene piek slepen; traîner une pique. *Toembak-nja di lintang-nja di-ātas koedū-njā*, hunne speren legden zij dwars op de nekken van hunne paarden; ils posèrent leurs piques en travers sur le cou de leurs chevaux. *Toembak jang di ōlas-kan tjamāra*, speren, waaraan de koeijenstaarten zijn vastgemaakt; lances, auxquelles sont attachées les queues de vache. *Toembak lambing*, spies, werpspies; dard, javelot. *Menembak*, eene spies werpen, met eene lans steken; lancer un dard, porter un coup de lance.

تمبڠ toemboek, stampen (in eenen vijzel), beuken, kloppen, aan kleine stukken slaan, verpletten, uitstampen (*padi* om ze te schillen, of rijst om er het kaf van af te scheiden); piler (dans un mortier), battre à coups redoublés, broyer, écraser, battre (du *padi* pour en détacher l'enveloppe, ou du riz pour en séparer la balle). *Di toembōek-nja padi dālam lesōng*, hij stampte *padi* in den houten vijzel; il pilait du *padi* dans le mortier de bois. *Toemboek lāda itōe*, stamp die peper (in plaats van dezelve te malen); pile ce poivre (au lieu de le moudre). *Ada jang menembōek dadū-nja*, sommigen sloegen zich tegen de borst; quelques-uns se frappaient la poitrine. *Maka pintōe gōah di toembōek-nja deŋgan tandok karbau itōe*, hij sloeg de deur van den kelder aan stukken met eenen buffelschoorn; il enfonça la porte avec une corne de buffle.

تمبڠ timboek, een beer, hoofd, dijk, schans, wal; môle, digue, rempart. *Maka timboek itōe-pān ampier-lah sampei ka-laŋka-*

-*pārī*, de dam breidde zich toen uit (van de zee af) tot nabij *Laṅka-pārī* (Selan); la levée s'étendait alors (depuis la mer) presque jusqu'à *Laṅka-pūrī* (Selan). *منمبق* *menimbœk tīrī-an*, eene kade oprigten, eenen dam leggen; construire un quai, une chaussée. *Menimbœk lāœt*, eenen dijk tegen de zee opwerpen; élever une digue contre les eaux de la mer.

تمبل *tamboel*, levensmiddelen, spijs; vivres, alimens. *Sa-tamboel*, een geregt van spijsen; un mets, service. *Tamboel pel-bāgei roepā-nja dan rasā-nja di aṅkat orang*, spijsen van onderscheidene gedaante en smaak werden opgedischt; on servit des mets de différentes formes et de différent goût. *Sopāja darrāh-nja kœ-per-bœat minṭem-an dan hatī-nja kœ-per-bœat tambœl*, dat zijn bloed mij tot drank, en zijn hart (of lever) tot spijs moge strekken; puisse son sang me servir de boisson, et son coeur (ou son foie) d'aliment!

تمبل *timboel* vel *تمبل* *timbœl*, naar de oppervlakte rijzen, al rijzende te voorschijn komen, drijven, vlot zijn, opspringen of opschieten, ontstaan, toenemen, weder verschijnen (nadat men afwezig is geweest); monter à la surface, reparaitre en montant, surnager, être à flot, jaillir, lever ou sortir de terre, survenir, s'accroître, reparaitre (après une absence). *Sāma kita timboel sāma taṅgālam*, wij zullen te zamen boven drijven of zinken, ons beider lot zal onafscheidelijk zijn; nous surnagerons ou périrons ensemble, nos destinées seront inséparables. *Bātœ timboel*, drijfsteen, puimsteen; pierre qui surnage, pierre ponce. *Bālan timboel*, de nieuwe maan, of het verschijnen van de nieuwe maan; la nouvelle lune, ou l'apparition de la nouvelle lune. *Pada ampat hārī timboel bālan radjab pada hārī sabtœ maka bêta sampei mārī deri kedah*, op den vierden dag der maan van *Radjab* kwam ik hier van *Kedah* aan; le quatrième jour de la lune

de *Radiab* j'arrivai ici de *Kedah*. *Sa-hārī bālan jang timboel*, op den eersten dag der aanstaande maan; le premier jour de la prochaine lune. *Bānjak ka-djahāt-an timboel pada kāmī*, mij komen vele rampen over; il me survient beaucoup de désastres. *Kalau timboel bārang-bārang sādja atau argā-nja*, indien mijne waren te voorschijn komen, of de waarde van dezelve; si mes marchandises paraissent, ou bien leur valeur. *Tōlong tjārī timboel-kan orang djahat itœ*, helpt die misdadigers op te sporen en voor den dag te brengen; aidez à chercher et à découvrir ces malfaiteurs. *Tūada akan menimbœl-kan nāma tœānkœ*, zij zijn niet berekend om den roem uwer Majesteit tot eene aanmerkelijke hoogte te verheffen; ils ne sont pas faits pour porter à un haut degré la renommée de votre Majesté. *تمبل* *timbœl-an*, een aankomend jongeling; un adolescent.

تمبلوکی *tamboelœki* JAV., de krop van eenen vogel; le jabot d'un oiseau.

تمبل *temban*, eene soort van visch aan den elft gelijkende; poisson qui ressemble à l'aloë.

تمبل *tamboen* vel *timboen*, een stapel, hoop, ophoopen, vet, die wel in het vleesch is; monceau, tas, entasser, gras, qui a de l'embonpoint. *Tamboen tānah atau bātœ*, een hoop aarde of steenen; un monceau de terre ou de pierres. *Menamboen kājœ*, hout op stapels leggen; mettre du bois en pile. *Māsing-māsing deṅgan* *تمبلن* *tambœn-an-nja*, in onderscheiden hoopen; en tas séparés. *Tambœn-an-nja œlar itœ separti bœkiet*, de hoop of klomp, waarin de slang opgerold lag, geleeck eenen heuvel; le monceau que formait le serpent plié en rond, ressemblait à une colline. *Baiṅkei-nja ber-tamboen-tamboen*, hunne geraamten lagen in hoopen; leurs cadavres étaient amoncelés. *Anak sāpi jang ber-tamboen-tamboen*, een gemest kalf; un veau gras. *Djāṅgan di ambel jang māda dan jang*

tambœn, neem deze (schapen) niet, die jong en vet zijn; ne prenez pas ceux-ci (ces moutons-ci), qui sont jeunes et gras. *Lembœ tambœn*, vette ossen; des boeufs gras. *Menambœn-kan tãboh* atau *meñgœerães-kan dia*, het ligchaam vet maken of hetzelfde vermageren; engraisser le corps ou l'amaigrir.

tambœ-tambœ (vid. *tœbbœ-tœbbœ*), op eene bijzondere wijze opgeschikt; orné d'une manière particulière.

tambœs, doorsteken, doorzigen, doorboren, doordringen, door en door; pousser à travers, filtrer, percer, pénétrer, à travers, d'outre en outre. *Prau samoa-nja abies ber-tambœs-an*, al de schepen waren doorboord en van den worm doorknaagd; tous les vaisseaux étaient criblés et rongés des vers. *tambœs-an*, een trechter, doorslag, zijdoek; un entonnoir, une passoire, un couloir.

timbœl (vid. *timbœl*), naar boven drijven; monter à la surface.

tambah, bijvoegen, vermeerderen; ajouter à, accroître, augmenter. *Kabau kœrang minta di tambate-r*, als er niet genoeg is, doe er, als het u belieft, wat bij; s'il n'y a pas assez, je vous prie, ajoutez-y. *Menambah mâniaes*, iets zoets bijvoegen; ajouter quelque chose de doux. *Ber-tambah*, overvloedig, talrijk; abundant, nombreux. *Karna rajat kita tiada ber-tambah*, want onze onderdanen zijn niet talrijk; car nos sujets ne sont pas nombreux. *Ber-tambah-tambah*, in overvloed, ten overvloede, daarenboven; en abondance, subsidiairement, d'ailleurs. *Makien ber-tambah-tambah tinggi-nja*, des te overvloediger was zijne hoogte vermeerderd; sa hauteur s'est accrue d'autant plus. *Serta deñgan tambah-ber-tambah karœnia allah*, te gelijk met eene groote vermeerdering van Gods genade; avec cela, abondance de la grâce Divine. *tambãh-an* & *penambah*, bijvoeging, vermeerdering; addition, surcroît. *Akan djadi*

penambah mœdal, om bij de hoofdsom te voegen; pour accroître le capital. *Tambãh-an pœla*, daarenboven; en outre.

toembœh, schieten, uitschieten, spruiten (van planten sprekende), groeijen, ontstaan; lever, pousser (en parlant des végétaux), croître, survenir. *Djika di tanam-kan-nja nis-tjaja toembœh*, als het geplant wordt, zal het zekerlijk groeijen; si on le met en terre, il croîtra certainement. *Pohn jang toembœh deri sa-blãh batoe*, een boom, die uit de zijde van eene rots groeit; un arbre qui croît sur le flanc d'un rocher. *Bœnga jang toembœh di teñgah koelam itoe*, eene bloem, die in het midden van den vijver groeit; une plante qui croît au milieu de la pièce d'eau. *Kapãla jang tiada toembœh tambœt*, een hoofd, waarop geene haren groeijen; une tête sur laquelle il ne croît pas de cheveux. *Tembœh-lah bilã*, rampen ontstaan; des adversités surviennent. *Djikalau toembœh gadœh-gadœh dãlam nagri*, indien er onlusten in het land verwekt worden; s'il survient des troubles dans le pays. *toembœh-an*, scheuten, knoppen, groei der planten; des rejetons, boutons, la végétation. *Ka-toembœh-an*, zweren, de kinderpokken; pustules, la petite vérole. *Toembœh-an dagieng*, de korreling eener wonde; la granulation d'une plaie.

tambœrang, stagen, staande want, dikke kabeltouwen, die den mast ophouden en aan de zijden van het schip vastgemaakt zijn; étais, haubans, manoeuvres dormantes, grosses cordes, qui affermissent les mâts et sont attachées aux côtés du navire. *Ber-dangœng-dangœng tãlã tombœrang*, het want kuarste met groot geraas (door de hevigheid van den wind); les manoeuvres faisaient grand bruit (à cause de la violence du vent).

tambikier, eene scherf van eenen gebroken pot; un têt. *Batoe jang ter-tãnce* atau *tambikier*, een tiggel, of een pot-

scherf; une brique, ou un morceau de pot cassé.

تمبلغ *tambilang* (vid. تمگالی *peṅgālī*), eene spade; une hache.

تمت *tammat* vel تم *tam* AR., geëindigd, besloten, einde; fini, achevé, terminé, fin. *Tammatœ al-kalam*, het schrift is geëindigd; l'écrit est achevé. *Tammāt-lah hikājat*, dus eindigt de geschiedenis; ainsi finit l'histoire. *Tammāt-lah meng-ādji*, zijn leertijd afgelopen zijnde; son apprentissage étant terminé. *Se-tammat-nja*, het einde daarvan, eindelijk; la fin de cela, finalement.

تمنگ *Temonggung*, een der hooge ambtenaren van het bestuur bij de Maleijers, zeevoogd, veldoverste, opperhoofd of overste van de krijgsmagt; officier supérieur chez les Malais, amiral, général, commandant en chef des armées.

تمف *timpa*, vallen, omwerpen, nedervellen, slaan, kloppen (als met eenen hamer), trefsen, stampen, smeden; tomber, renverser, abattre, battre, frapper (comme avec un marteau), piler, forger. *Oedjan jang timpa ka-bāmi*, regen, die op de aarde valt; pluie, qui tombe sur la terre. *Timpa hātī-nja*, zijn hart zink (of klopte); le coeur lui manqua (ou lui battit). *Dāuz kājō dan bātōe be-saar jang di timpō-nja aūleh kāim itōe*, boom en groote rotsen door dat volk neergeworpen; des arbres et d'immenses rochers renversés par cette race. *Headak ber-tibam sebōō anak binī-nja di timpa orang*, gaande met den dolk elkander vermoorden, omdat hunne vrouwen en kinderen in het gedrang omvergestooten waren; sur le point de se poignarder, parce que leurs femmes et leurs enfans avaient été renversés dans la foule. *Dādoek ber-timpa*, nederhurken; s'accroupir. *Amaas jang ter-timpa*, geslagen goud; de l'or battu. *Prang jang bhārō di timpa*,

een koksmes nieuw gemaakt; un couperet nouvellement fabriqué. *Iā pēn-tāmpiek ser-ta manimpā-kan ratā-nja*, hij joeg zijn voertuig voort en sloeg er op; il excitait et battait son chariot.

تمف *tempo* (vid. زمان *zemān*) PORT., ten tijde van, gedurende het leven, het bestuur of de regering van; du tems de, pendant la vie de; sous le gouvernement, le règne de. *Tempo kompani wallandah*, ten tijde van de Hollandsche Maatschappij; du tems de la Compagnie Hollandaise.

تمقوس *timpawoes* vel *timpoes*, een dier van hetzelfde geslacht als het opossum, didelphus, philander; animal du genre des marmoses, didelphe, philandre.

تمقارین *tampajan* & تمقارین *tapājan*, eene groote kruik; une jarre, ou broc. *Tampājan māniak*, eene oliekruike; une cruche à l'huile. *Gāla sātoe tampājan*, eene kruik suiker; une jarre de sucre. *Tampājan minām-an dāō pōlah tampājan di minām aūleh rā-jat rādja itōe*, van de kruiken met sterken drank werden twintig kruiken door de koden van den stoet des Konings geleidigd; des jarres de liqueur vingt jarres furent vidées par les gens de la suite du Roi. *Tampājan temah sa-pāsang*, een paar timpa-kruiken of kannen; deux cruches ou pots d'étain.

تمقت *tampal*, plaats, oord, ligging; lieu, endroit, site. *Itō-lah tampat-nja*, dat is zijne plaats; voilà sa place. *Sa-telah dātang ka-tampat istri-nja*, toen hij de plaats bereikt had, waar zijne vrouw was; lorsqu'il fut parvenu à l'endroit où était sa femme. *Kombāli aṅkau ka-pada tampat-moe*, keer gij tot uwe plaats terug; toi, retourne à ta place. *Tampat sānji*, een eenzaam oord; un lieu solitaire. *Ramī-lah tampat itōe*, die plaats is wel bewoond; ce lieu est bien habité. *Tampat diam*, eene woon-

plaats; une habitation. *Tampat tidor*, eene staappleats, een bed; une chambre à coucher, un lit. *Tampat jang ler-lalo bāik akan nagri*, eene uitmunicade ligging: voor eene stad; une excellente situation pour une ville. *Tampat menāroh ōeka dans ōeghoet*, iemand aan wien men zijne vreugde en zijne zorgen toevertrouwt (een vriend); un dépositaire de notre joie et de nos chagrins (un ami).

tompat, stoppen, afsluiten; boucher, engorger, barricader. *Menoempal setāram ājer*, een lek stoppen; boucher une voie d'eau. *Menompat djalan*, eenen weg of doorgang afsluiten; boucher, fermer un chemin ou un passage. *Tompat-lah prigī itoe*, stop die wel toe; bouchez cette source. *Maelāt-nja ter-tompat*, zijn mond is gestopt; il a la bouche fermée. *Tompat-lah pādang itoe deŋgan bāla tantara sri rāma*, de vlakte was opgepropt van het krijgsvolk van *Sri Rāma*; la plaine était encombrée des troupes de *Sri Rāma*.

tampar, een klap, een slag met het vlakke van de hand, eenen klap geven; un soufflet, un coup du plat de la main, appliquer un soufflet. *Di tampar ōrang mōekā-nja*, eenige menschen sloegen hem in het aangezicht; quelques personnes le frappèrent au visage. *Ber-tampar-tampar jalo ber-gōtjoh*, sloegen met de vlakke hand, en dan met de vuist; frappaient tantôt de la main, tantôt à coups de poing. *Menampar dāda*, zich tegen de borst slaan (in droefheid); se frapper la poitrine (de douleur). *Menampar rabāna*, de trom slaan; battre le tambour ou jouer du tambourin. *Menampar-kan ājer ka-mōka*, water in het aangezicht sprengen; jeter de l'eau au visage. *Di sōroeh tampar-i perampāan setjelaka itoe*, gaf bevel om het eerlooze vrouwensch te geeselen; donna ordre de fustiger cette infame.

tampas vel tumpas, uitroeijen, verdel-

gen, vernietigen; exterper, exterminer, anéantir. *Sopāja djāngan ōrang itoe ter-tampas*, dat het volk van dat land niet uitgeroeid worde; que les habitans de cette contrée ne soient pas exterminés. *Menoempas segala isi dāscaen*, al de ingezetenen van het dorp vermoorden; massacrer, exterminer tous les habitans de la bourgade.

tampang, een koek (van was, benzoin-gom en tin), een patroon, kardoes; un gâteau (de cire, de bensouin et d'étain), une cartouche.

toempang, geholpen, geriefd worden (als met overtocht op een schip, met huisvesting op reis, met den vervoer van koopmanschap), zich ophouden, eenen tijd lang zijn verblijf houden; être accommodé de, obtenir (par ex. le passage à bord d'un navire, le logement en route, le transport de marchandises), s'arrêter en un lieu, faire un séjour passager. *Minta menoempang*, iemand verzoeken te gerieven met; prier quelqu'un de vous accommoder de. *Toempang bernjaga*, een handel-bezoek doen, zich ophouden om koophandel te drijven; faire une visite de commerce, résider en un lieu pour y trafiquer. *Minta menoempang dālam bidōek itān*, vergun dat ik met uwe schuit overvare; accordez-moi passage dans votre barque. *Menoempang ōrang ber-djālan*, iemand op den weg vergezellen, van zijn gezelschap gebruik maken; accompagner quelqu'un sur la route, profiter de sa compagnie. *Menempang sōrat*, eenen brief doen bestellen; faire porter une lettre. *Orang menoempang*, een doortrekkend reiziger, gast, iemand die ergens te huis ligt of zijn verblijf heeft; un passager, hôte, celui qui loge chez autrui. *toempāng-an*, doortogt, iets waarmede men iemand gerieft; passage, commodité. *Sopāja bōleh, segra ia dāpat toempāng-an ka-pada kapal mōsiem ini djāga*, dat hij spoedig gelegenheid vinde om met een schip van dit jaargetij te vertrekken; qu'il obtienne promptement passage à bord d'un navire de la saison actuelle.

تمفح *timpang*, lam, verminkt; perclus, estropié.

Djatoh-lah ia dan men-djadi timpang, hij heeft eenen val gedaan en is kreupel geworden; il a fait une chute et s'est estropié.

Bēkan-nja timpang pintjang sādja, hij is niet verminkt, hij hinkt maar; il n'est pas estropié, il boite seulement.

تمفك *tampak*, eene hand breed; la largeur d'un travers de main. *Tabal-nja sa-tampak*, het had de dikte van eenē hand breed; il était épais de la largeur d'un travers de main.

تمفك *tampik*, een schreeuw, gil, schreeuwen, gillen; cri, cri perçant, orier, jeter un cri perçant, *Tampik sarak*, kreet, geschrei (als van legers die den strijd aanvangen); cri tumultueux (tel que celui des armées près d'en venir aux mains). *Ter-lālo heibat tampik sarak-nja*, verschrikkelijk was hun geschreeuw; leurs cris étaient épouvantables. *Lālo sa ber-tampik serta deŋgan amarāh-nja*, toen gilde hij (een aap) van woede; alors il (un singe) poussa des cris de rage.

تمفل *tampal*, lap, pleister, afgebroken stuk; pièce, emplâtre, fragment. *Kāin sā-tampal*, een lap stoffe; un coupon, chiffon d'étoffe. *Tampal-kan*, lappen, eenen lap opzetten; mettre une pièce, rapetasser. *Kāin jaŋg ber-tampal*, gelapt kleed; habit rapiécé ou rapetassé. *Di tampal-kan-nja obat itoe ka-pada lēka*, hij legde dat geneesmiddel als eene pleister op de wonde; il appliqua ce médicament en guise d'emplâtre sur la blessure. *Di tampal-kan-nja deŋgan pērak*, hij verstelde het met eene zilveren plaat; il le raccommoda avec une lame d'argent.

تمفل *tampil*, naderen, voorbij gaan, vorderen, voortgaan, vooruit snellen, zich in het midden werpen; avancer, passer outre, poursuivre son chemin, courir en avant, se précipiter au milieu. *Maka hendak-lah tampil imām ka-adāp-*

-an atau endoer māmōn ba-blākung, de priester moet aan het hoofd treden, of de persoon, die onderrigt is, moet zich achter hem begeben; le prêtre doit marcher en avant, ou la personne instruite doit se retirer derrière lui. *Tampil-lah ia ka-adāp-an madjelies*, naderde voor de vergadering; s'avança en présence de l'assemblée. *Ber-parāng-lah endoer tampil ter-lālo ramā-nja*, zij vochten dapperlijk, beurtelings voor- en achteruit tredende; ils combattaient vigoureusement, se retirant et s'avancant tour à tour. *Maka ka-āmpat tēlos-bālang itō-pēn tampil-lah pergi ka-teŋgah pādang mēntēlong kāwan-nja*, de vier krijgslieden traden toen in het midden van het veld, om huine makkers bij te staan; les quatre guerriers s'avancèrent alors au milieu du champ, pour aider leurs compagnons.

تمفل *toempael*, bot, niet scherp (b. v. een mes); émoussé, qui tranche mal (tel qu'un couteau).

تمفل *tampelik*, overtuigen, tegenspreken, wederleggen; persuader, réfuter, convaincre. *Ter-tampelik*, overtuigd, wederlegd; convaincu, réfuté. *Mālō-mālō bhāsa rasā-nja seperti orang jaŋg kēna tampelik*, hij was nedergeslagen, als iemand die (van eene misdad) overtuigd is; il tomba dans l'abattement comme un homme convaincu (d'un crime).

تمفل *tampō*, drukken met de voeten (als bij het springen), met de voeten op iets rusten, terug treden; appuyer du pied (comme quand on veut sauter), poser les pieds sur, reculer. *Kārna pōhn itoe tīādū dāpat mēnāhan tampō pātek*, omdat de boom niet sterk genoeg was om mijn springen te wederstaan; parce que l'arbre n'était pas assez fort pour supporter mes sauts. *Iā-pēn nāik ka-ātas bātōe lālo ia ber-tampō pada bātōe serta me-lompat*, hij beklom eenē rots, drukte zijne voeten op dezelve, en sprong; il grimpa sur un rocher, appuya les pieds dessus, et s'élança. *تمفل tam-pō-an*, eene plank aan den voet van eene

bedstede, het voeten-eind; une planche au pied d'une couche, le pied du lit. *Dōdoek ber-tonggō di tampō-an swamā-nja*, zat wachtende aan den voet van haars mans bed; elle attendait assise au pied du lit de son époux.

تمفورا *tampōā*, soort van vogel; sorte d'oiseau.

تمفورغ *tampōrong*, notendop, notenschaal, een stuk van iets dat hol is; coque de noix, un fragment de tout ce qui est concave. *Di tarōh-nja dādī dālam tampōrong kalāpa*, zij namen melk in de schalen van kokosnoten; ils ou elles mirent du lait dans des coques de noix de coco. *Tampōrong kapāla orang*, een stuk van een menschedel; un fragment du crâne d'un homme.

تمفورغ *tampōng*, vangen (iets dat valt), in den mond vangen (water dat geschonken wordt); recevoir, retenir (une chose qui tombe), recevoir dans la bouche (de l'eau qu'on verse d'un vase).

تمفورغ *tampōling*, een ijzer met weerhaken; un fer barbelé.

تمفوري *tampōi*, eene wilde vrucht; un fruit sauvage.

تمفوره *tampōh* vel تمفوره *tampōh*, aanvallen, doortrekken, doorbreken; attaquer, assaillir, passer ou se faire jour à travers. *Djikalau kampong hamba di tampōh orang*, indien mijn verschanst dorp aangevallen of bemagtigd wordt; si ma bourgade vient à être attaquée ou emportée. *Dan tampōh-lah ka-pada-nja*, en viel hem aan; et se jeta sur lui. *Ada-kah bōleh di tampōh-nja kalau-kalau di adang orang*, kan hij er doordringen, als men hem hinderlagen legt? pourra-t-il pénétrer à travers, si on lui dresse des embûches? *Sangat-lah kras tampōh*, maakte eenen sterken indruk; fit une vive impression. *Maka di sērōh-nja tampōh pada segala rajat-nja*, hij gaf aan al zijne krijgsbeiden bevel om tot den aanval voort te rukken; il ordonna à toutes

ses troupes de marcher en avant pour l'attaque. *Baik-lah kita tampōh segala rakshāsa ini sopāja segra kita sampei ka-pada baginda*, wij zullen wel doen ons eenen weg door die benden van geesten te banen; opdat wij te eerder bij den Koning komen; nous ferons bien de nous frayer un passage à travers cette légion de démons, afin d'arriver d'autant plus promptement auprès du Roi.

تمفوره *tampah*, schenken, storten, uitgieten; verser, répandre. *Toempah darah manusia*, menschenbloed storten; verser le sang humain. *Minjak jang tar-tampah*, olie, die gestort is; de l'huile qu'on a versée ou répandue.

تمفي *tampi* vel *tampe* (vid. تمفوري *njirō*), het koorn zuiveren, door het van eene wan te laten afloopen; nettoyer le grain, en le versant au moyen d'un van.

تمفيس *tampias*, stormachtig, hevig, buijig, slecht weder; orageux, violent, pluvieux, mauvais tems. *Arī tampias*, een dag van wind en regen; un jour de bourrasque et de pluie. *Embak tampias di bātōe kārang*, eene hooge golf (slaat) tegen de rots; une immense vague (se brise) contre l'écueil.

تمن *teman* vel *toemman*, een medgezel, maker, bondgenoot, onderdaan, onderhoorige; un compagnon, camarade, allié, sujet, vassal. *Datang-lah ia hendak menālong temān-nja*, zij kwamen met oogmerk om hunne makkers bij te staan; ils vinrent dans le dessein d'aider leurs compagnons. *Temān-nja jang ber-djalan di blakang*, hunne makkers, die in de achterhoede voortrokken; leurs camarades, qui marchaient à l'arrière-garde. *Ber-gāmoel-gāmoel dan ber-lompat-lompat-an deŋgan temān-nja*, worstelende en springende met hunne makkers; luttant et gambadant avec leurs camarades. *Kāmā hendak ber-teman djōa deŋgan dja*; wij wenschen op eenen vriendschappelijken voet met hen voorttelevēn; nous désirons rester avec eux en

bonne intelligence. *Djika teman dātō itōe*
apa hāl-nja dādōek di nagri pērak deŋgan
anak istrī-nja, als hij een leenman is van
dat opperhoofd, hoe komt het dat hij te *Pe-*
rak met zijn huisgezin gevestigd is? *Si est*
vassal de ce chef, d'où vient qu'il est établi à Pe-
rak avec sa famille? Kosmpoel prāē dan
teman; schepen en schepsvolk verzamelen;
rassembler des vaisseaux, avec leurs équipages.

temō vel toemō, ontmoeten, aantreffen,
vinden, te ontmoet gaan, bijeenkomen, zich
vereenigen; rencontrer, trouver, aller au de-
vant, s'assembler, se joindre, aboutir. *Bhārō*
sabārang kita ber-temō, wij hebben zeer
onlangs elkander ontmoet; nous nous sommes
rencontrés depuis peu. *Ber-temō-lah rā-*
mah, een huis vinden; trouver une habitation.
Bārang jang ber-temō deŋgan dia abies-
lah di boenōh-nja, al de genen, die hen
tegen kwamen, bragten zij ter dood; ils ma-
sacraient tous ceux qu'ils rencontraient. *Apa-*
bila ber-temō deŋgan tōon-nja kombali-
kan, als gij er den eigenaar van vindt, geef
het terug; si vous trouvez celui à qui il appar-
tient, rendez-le. *Di-māna per-temō-an*
pāpan, waar de planken aan elkander ge-
voegd waren; où les ais formaient une jointure.

toemmō; *costus arabicus*, L., zerumbet, R.,
curcuma zerumbet, Rox. *Kānjiet toemmō*,
eene soort van saffraan met gekleurde blade-
deren; espèce du curcuma à feuilles colorées.
Toemmō kortji, zerumbet claviculatum, R.,
kempferia pandurata, Rox. *Toemmō gering*,
curcuma viridiflora, Rox.

temāron, afgaande, afstammende (een bij-
zonder afgeleid woord van *tāron*, af-
komen, en alleen in verband met hetzelfde);
descendant (dérivé particulier de *tōroun*,
descendre, et qui ne s'emploie qu'uni à ce même
mot). *Tāron-temāron*, afstammelingen, na-
komelingschap, achterevolgens; descendans, pos-
térité, consécutivement. *Segala tāron-temā-*

rān-nja, al zijne nakomelingen; tous ses des-
cendans. *Per-djandji-an segala marika-*
lan-itōe tāron-temāron ganti-ber-ganti tia-
dū-lah akan ber-ibah, er is met al het volk
eene overeenkomst getroffen, welke bij deszelfs
afstammelingen, van geslacht tot geslacht, on-
veranderlijk zal worden nagekomen; un traité
a été conclu avec toute la nation, et devra être
observé d'âge en âge, par ses descendans. *Deri-*
pada zemān itōe tāron-temāron datang
sabārang, van dien tijd af bij regelmatigge
opvolging tot heden toe; depuis lors par suc-
cession régulière jusqu'à ce jour.

timiang, de naam eener plaats in het oos-
telijke gedeelte van Sumatra; nom d'un endroit
situé dans la partie orientale de Sumatra.

tanām-an (vid. *tanām*), eene plant;
une plante.

tantōe vel tantō, zeker, blijkbaar,
bepaald, vastgesteld, zekerlijk; certain, sûr,
évident, fixé, arrêté, assurément. *Balōm ada*
tantōe, het is nog niet zeker; il n'est pas
encore certain. *Alāmat jang tantōe*, een
gewis teeken; un signe certain. *Tantōe hari-*
nja, de dag is bepaald; le jour est arrêté.
Tantōe hilang wang itōe, het geld is zeker
verloren; l'argent est certainement perdu. *Lā-*
wan tiāda tantōe kāwan tiāda tantōe, of
het als vijand of als vriend warē was onzeker;
il était incertain si c'était comme ennemi ou com-
me ami. *Mentantō-lan itōng-an*; eene re-
kening vereffenen; régler un compte. *ka-*
tantō-an, zekerheid; certitude.

tinta PORT., kleur, verw, iets dat kleur
geeft; couleur, teinture, matière colorante.
Tinta merah, vermiljoen; vermillon, cinabre.

tantādē, eene soort van worm of made;
espèce de ver.

toentōet, verzoeken, vragen, eischen,
dikwijls of met aandrang verzoeken, onder-

zoeken, navraag; demander, requérir, solliciter, fréquemment ou avec instance, s'informer, s'enquérir, enquête. *Djiba di toeritoeat auleh jang ampānia harta*, als het gevraagd wordt door den genen wien het in eigendom toebehoort; s'il est réclamé par la personne à qui appartient la propriété. *Ilnoe kau-toentost kamédjen harta*, bid om wijsheid in de eerste plaats, en dan om rijkdom; demande la sagesse en premier lieu, et puis des richesses. *Mencentost atang*, schuldeischen, eenen schuldenaar scherp manen; importuner un débiteur, le presser de payer. *Mencentost per-balās-an*, op voldoening of vergoeding aandringen; insister pour obtenir satisfaction ou réparation. *Mencentost djandji*, de vervulling eener belofte vorderen; demander l'accomplissement d'une promesse. *Jang mencentost: zāt allah*, die de natuur van God onderzoekt, of daarvan eene uitlegging vraagt; qui s'enquiert de la nature de Dieu.

تنترا *tantarā*, een leger; une armée. *Ber-temū-lah tantarā ka-dāa fihak itoe*, de twee legers raakten slaags; les deux armées en vinrent aux mains. *Dan be-brāpa tantarā-nja rādja itoe*, en talrijk waren de krijgshelden van dien Koning; et les troupes de ce Roi étaient nombreuses. *Tompāt ka-daedak-an tantarā*, eene legerplaats; un camp. *bala-tantarā*, het gros van een leger, de linie, de gelederen, het gemeen als onderscheiden van de legerhoofden; le gros d'une armée, la ligne, les rangs, la troupe par opposition aux chefs. *Di iring-kan auleh segala bala-tantarā-nja*, hij werd van zijn gansche leger gevolgd; il était suivi de toute son armée.

تنتغ *tantang*, hard toeroepen, preijen, uitdagen; appeler à voix haute, héler, provoquer, défier au combat.

تنتغ *tantang* & تنتان *tantang-an*, nopens, aangaande, met betrekking tot, in tegenoverstelling van; concernant, à l'égard de, quant à,

relativement à, en ce qui concerne de. *Tantang-an hāl itoe*, nopens dat onderwerp; concernant cette matière. *Apā-tah kāta kāmoe tantang-an bitjara mi*, wat zegt gij van deze zaak? que dites-vous de cette affaire?

تنتغ *tintang*, aanzien, aanschouwen, bespieden, verkennen; regarder, fixer des yeux, espionner, reconnaître. *Tintang-lah*, kijk, zie eens! voyez, regardez! *Tiadā-lah s'orang djāa pān menintang matā-nja*, niemand kon zijn aangezigt aanschouwen; personne ne pouvait le regarder en face. *Jang menintang deri djāeh*, die van verre ontdekte; qui aperçut de loin. *Di tintang-nja soeātōe teloek*, zij ontdekten eene baai; ils découvrirent une baie. *Demi menintang boah delimit*, zoodra zij de granaat in het oog kregen; aussitôt qu'ils aperçurent la grenade.

تنتو *tantō* (vid. تنت *tantō*), zeker; certain.

تنتوس *tantausa* (vid. سنتوس *santausa*), op zijn gemak; à l'aise.

تنتج *tanjong* (vid. تنج *tanjong*), eene stip; un point.

تنتج *tondjang*, takken schieten; pousser des branches. *فنتج penondjang*, een tak of spruit; une branche, un bourgeon.

تنتج *tandjak* vel *tandja*, eene soort van zeil, in gebruik op de schepen *kānting* of *prāu* genaamd; hetwelk ingenomen wordt door het om de ra te rollen, terwijl het eene einde op het dek is (zie Forrest's voyage to N. Guinea, pl. I. X. XII.); espèce particulière de voile, en usage sur les bâtimens qu'on nomme *kōunting* ou *prāu*, et qu'on serre en la roulant sur la vergue, tandis qu'un bout est sur le tillac (voyez Forrest's voyage to N. Guinea, pl. I. X. XII.). *Prau siāpa ber-lājer tandjak*, wiens schip is dat, met het schuinsche zeil? à qui est ce navire qui porte une voile oblique?

تنتج *toendjoeb* & تنج *tādjoek*, doelen, aan-

wijzen, rigten naar, toonen, aan den dag leggen, geleiden; batter, mirer, montrer, indiquer, manifester, diriger vers, guider. *Toendjœk pada hamba koembœr-nja*, toon mij zijn graf; montrez-moi sa tombe. *Toendjœk djalan*, den weg wijzen; montrer le chemin. *Toendjœk deŋgan djāri*, met den vinger wijzen; montrer du doigt. *Djāri toendjœk*, de voorste vinger; l'index, le doigt index. *Mætiāra dœa bidji itœ-pœn di toendjœk-kan-nja-lah*, daarop bood hij hem twee parels aan; là-dessus il lui présenta deux perles. *Mœndjœk ka-barānī-an-nja*, blijken van zijnen moed geven; donner des preuves de son courage. *mœndjœk-kan hāti pœtih*, goeden wil toonen; montrer bonne volonté. *Di per-toendjœk-kan-nja kapada ōrang sakalœn*, zij vertoonden het aan al het volk; ils le montrèrent à tout le peuple. *Toendjœk lāngiet*, zekere regtstaande stukken in het dak van een huis; certaines pièces de bois perpendiculaires dans le comble d'une maison. *Toedjœ-an*, wegwijzer; guide, marque qui indique le chemin. *Menœdjœk*, naar; vers. *Terbang menœdjœk gœnong*, naar het gebergte vliegen; s'envoler vers les montagnes. *Maka ia-pœn menœdjœk-lah tampat bœnji itœ*, hij ging naar de plaats van waar het geraas kwam; il s'avança vers l'endroit d'où provenait le bruit.

tindjœ vel *tindjau*, aanzien, aandachtig beschouwen, overzien, om hoog zien, nederzien, op den uitkijk staan, uit een venster kijken; regarder, contempler, observer, regarder de bas en haut, de haut en bas, être en vigie, regarder par une fenêtre. *Tindjœ-lah*, zie eens! tenez, regardez! *Matā-nja menindjœ deri djœœh*, zijne oogen zagen van verre; ses yeux apperçurent au loin. *Gœnong tindjœ lāœt*, een berg, van waar men de zee kan ontdekken; une montagne d'où l'on peut découvrir la mer. *penindjœ*, wacht, schildwacht; sentinelle, homme du guet.

tandjông vel *tandjong*, een hoofd of hoek in zee, voorgebergte, kaap, de uitgebogene kromte eener rivier (de inpuilende zijde daar tegen over heet *lœbok*); pointe de terre, cap, promontoire, la sinuosité convexe d'une rivière (le côté concave correspondant se nomme *lœbok*). *Tandjông mœrah*, roode stip; point rouge. *Tandjông belikœ*, kronkeling eener rivier; les sinuosités d'un fleuve. *Ada hamba liat sa-bœah pœkau di tesŋah laut ber-betœl-an deŋgan œdjông tandjong ini*, ik zie een eiland te midden van de zee in de rigting van deze lijn; j'aperçois une île au milieu de la mer dans la direction de ce point de projection. *Bœngœ tandjong*, mimusops elengi, L., eene welriekende bloem, in de gedaante eener ster en veel door de vrouwen gedragen wordende; fleur odoriférante et étoilée, dont les femmes ont coutume de se parer.

tenda, teeken, kenteeken, merk, gedenkteeken, blijk, bewijs uit omstandigheden ontleend; signe, marque, souvenir, indice. *Tenda hāti pœtih*, een teeken van oprechtheid; une preuve de sincérité. *Tenda akan kīamat*, een teeken van den laatsten dag; un signe du dernier jour, de la fin du monde. *Sœrat meŋgatā-kan tenda tsohbat-ber-tsohbat*, een brief, brengende het bewijs van vriendschappelijke gezindheid; lettre portant la marque d'une disposition amicale. *Tenda ka-sœkœ-an*, vreugdeteeken; signe de joie. *Ber-bœwat tenda pada kœliet badan di tjœtjat deŋgan djœœm hiŋgga ka-lœsar dœrah maka bœbok ka-dœlam-nja nila atau bœrang se-bagei-nja*, teekens op de huid maken, door met eene naald in dezelve te steken tot dat er bloed voor den dag komt, en dan die plaatsen met indigo of iets diergelijks besmeren; tracer diverses figures sur le corps, au moyen de piqûres profondes, sur lesquelles on passe ensuite de l'indigo ou quelque autre liqueur colorante, tatouer. *Menandœ-kan akhalas*, teekenen van vriendschap aan den dag leggen;

donner des marques d'amitié. *Orang toenāng-an itæ sædah ber-tenda-tenda*, deze verloofden hebben teekenen uitgewisseld; ces fiancés ont fait échange de marques. *Serta deñgan tendā-nja nen trang*, vergezeld van duidelijk bewijs (uit omstandigheden ontleend, in tegenoverstelling van bewijs door getuigen); accompagné de preuves évidentes (tirées des faits, par opposition à la preuve testimoniale).

تند *tonda* & تند *tēnda*, hoegseren, inkorten; remorquer, touer. *Rākīēt di tondā-nja*, hij boegseerde het vlot; il prit le radeau, le train, à la remorque.

تندس *tandas*, een vuilnisvat of kuil, mesthoop, heimelijk gemak; endroit où l'on rassemble les ordures, une fosse à fumier, un privé. *Awap jang nāik deri-pada tandas deñgan sendiri-njā*, de damp die van zelve uit eenen mesthoop stijgt; la vapeur qui s'élève spontanément d'un tas de fumier. *Māsok tandas*, naar het sekreet gaan; aller à la garde-robe.

تندس *tindas* vel *tandas*, hakken, afkappen; couper, trancher, amputer. *Sopāja akoe tandas kapāla orang itæ*, opdat ik het hoofd van dien man afhakke; afin que je tranche la tête à cet homme. *Menindas kapāla*, het hoofd afslaan; décapiter.

تندس *tindis* (vid. تند *tindeh*), drukken, verbrijzelen, onderdrukken; presser, écraser, opprimer.

تندغ *tandang*, schoppen, onder de voet trappen, verwerpen, weggagen; pousser avec le pied, fouler aux pieds, rejeter, chasser. *Pintā di tandang-nja*, hij trapte de deur open; il ouvrit la porte d'un coup de pied. *Di tandang-nja dadā-nja lālo ter-talintang*, hij plaatste zijnen voet tegen des anderen borst en viel op zijnen rug; il posa le pied contre la poitrine de l'autre et tomba à la renverse. *Tandang ka-tānah*, tegen den grond stampen; frapper du pied contre terre. *Di tjākar dan*

di tandang āuleh istrī-nja, hij werd door zijne vrouw gekrabd en geschopt; sa femme l'égratigna et lui donna des coups de pied.

تندق *tandok*, een hoorn, hoornen of van hoorn gemaakt; une corne, chose faite de corne. *Tandok karbau*, een buffelhoorn; une corne de buffle. *Bekas tandok*, hoornen doos of vaas; boîte ou vaisseau de corne. *Djika tiāda ber-tandok atau pātah tandōk-nja*, indien het geene hoornen heeft of de hoornen gebroken zijn; s'il n'a point de cornes ou si ses cornes sont brisées. *مندق menandok*, met de hoornen stooten; frapper, heurter des cornes. *Mātī di tandok*, met de hoornen dood gestoken; tué à coups de cornes.

تندق *toendœk*, buigen (het ligchaam of het hoofd), nederbuigen, zich onderwerpen; courber (le corps ou la tête), s'abaisser, se soumettre. *Toendœk mālā*, het hoofd van schaamte laten hangen; baisser la tête de honte. *Toendœk-lah diri-nja lālo ka-tānah*, boog zich tot de aarde toe; s'inclina jusqu'à terre. *Samoā-nja tākæt serta mencendœk-kan kapālā-nja*, allen waren bevreesd en bogen het hoofd; tous étaient dans la crainte et tenaient la tête baissée. *Toendœk menjembah dāli baginda*, boog om den Koning te begroeten; s'inclina pour rendre hommage au Roi. *Baik-lah kīta toendœk pada rādja itæ*, het ware beter dat wij ons aan dien Vorst onderwierpen; nous ferions bien de nous soumettre à ce Prince.

تندن *tandan* vel *tindan*, een tros (druiven), een bos (kokosnoten), de groote tros of spruit (van den pisang, terwijl de mindere trossen *سیکات sīkat* genoemd worden); une grappe (de raisins), un bouquet (de noix de cocos), la grosse grappe (du bannanier, dont les grappes accessoires se nomment *سیکات sīkat*). *Meng-gintas tandan*, een tros plukken; cueillir une grappe.

تندس *tindeh* vel *tindih*, op elkander leggen, stapelen, op of tegen iets drukken; poser l'un

sur l'autre, entasser, presser sur ou contre quelque chose. *Tindeh-menindeh deri-pada kabanjak-an orang*, op elkander gehoopt door de menigte volks; entassés les uns sur les autres à cause de la foule. *Seperti batang ber-tindeh-tindeh*, als balken op elkander gestapeld; comme des poutres entassées les unes sur les autres. *Baŋgkei-nja ber-tindeh-tindeh*, hunne lijen lagen opgehoopt; leurs cadavres étaient entassés les uns sur les autres. *Dædoek ber-tindeh*, gedrongen zitten; être assis à l'étroit. *Ber-djalan ber-tindeh*, in gesloten gelederen voorttrekken; marcher les rangs serrés.

^{تنغ} *tanceng* vel *tanong*, waarzeggen, voorspelen, geesten door tooverkunst oproepen, bezweren (bij voorbeeld, om gestolen goed of gedroschte slaven te ontdekken); présager, pronostiquer, évoquer les esprits par la nécromancie, conjurer (comme pour découvrir des objets volés ou des esclaves fugitifs). *Orang pandei ber-tanceng* vel *orang pe-tanceng*, menschen in tooverij bedreven, tovenaars; des gens versés dans l'art de la divination. ^{تنوش} *taneng-an*, voorzegging, tooverij; pronostication, sorcellerie.

^{تنغ} *tenang*, stil, staande, zacht, kalm; tranquille, stagnant, calme. *Ajer tenang*, stilstaand water; eau stagnante, dormante.

^{تنن} *tancen* vel *toencoen*, weven; tisser. *Orang dædoek ber-tancen kain*, er zit daar volk aan het weven van stoffe; il y a là des gens occupés à tisser. *Me-makei pe-kain jang ber-tanon*, een kleed dragen dat aan een stuk geweven is; porter un habillement tissu d'une pièce. *In-lah ikat piŋgang jang di tanon seti dewi*, dit is een gordel door *Seti Dewi* geweven; voici une ceinture tissée par *Seti Dewi*. *Kain* ^{تنون} *tanon-an dārat*, inlandsch weefsel; tissu du pays.

^{تنور} *tanar* AR., een oven, kachel, vuuroven; four, fourneau, un poêle. *Bædak-bædak* ^{تنوران}

tanar-an kling, bakkers jongens van de kust van Coromandel; garçons boulangers qui viennent de la côte de Coromandel.

^{توال} *toewala* PORT. (toàlhá), handdoek; serviette, essuimain.

^{تراغ} *tāang* (vid. ^{ترغ} *tawang*), inschenken, ingieten; verser, jeter dedans.

^{توانك} *tāan-kœ* (vid. ^{تون} *tāan*), mijn meester, mijn heer; mon seigneur, mon maître.

^{توانن} *tawān-an* (vid. ^{تاون} *tāwan*), gevangenschap, een gevangene; captivité, captif.

^{توبا} *tābā* vel ^{توباکر} *tābākar*, een klein gewas, welks wortel in het water gestoken of welks sap (dat wit is), in het water gegoten zijnde, de eigenschap bezit van de visschen te bedwelmen; plante rampante, dont la racine, ou le suc de celle-ci (qui est blanc), mis dans l'eau, ont la vertu d'enivrer le poisson. *Tāba bidji*, tuba baccifera, R., menispermum coculus, L. *Tāba tikoes*, rottenkruid; mort aux rats, arsenic. *Menāba ājer*, het water op de voorschreven wijze vergiftigen om visch te vangen; empoisonner l'eau de cette manière, pour prendre du poisson.

^{توبیر} *toebier*, grondeloos, onpeilbaar, de diepte der zee; sans fond; que l'on ne peut sonder, la mer, l'abîme. *Prigi jang tābier*, een grondlooze of onpeilbare put; puits sans fond. *Tābier laut*, de diepten der zee; les gouffres de la mer.

^{توبه} *tāboh*, het ligchaam; le corps. *Njāwa dan tāboh*, ziel en ligchaam; l'ame et le corps. *Warna toebāh-nja seperti manikam jang kāning*, de kleur van haar ligchaam was als die van den topaas; la couleur de son corps ressemblait à celle de la topase. *Gomitār-lah toebāh-nja*, zijn ligchaam beefde; son corps tremblait. *Se-læroh tāboh*, over het geheele ligchaam; sur toute la surface du corps. *Penjakiet deri-pada aŋgien dā-*

lam tæböh-nja, ongesteldheid van gevatte koude (of van winden) in zijn ligchaam; mal derumatisme (ou causé par des flatuosités) dans son corps. *Bekas tæboh*, (eene aan bijzondere gewesten eigene uitdrukking) een geschenk; (idiome particulier) un présent. *Sa-tæboh denġan perampwan*, rem habere cum femina (honeste dicitur.)

tōbat vel *toubat* AR., berouw, bedroefdheid wegens zijne zonden, bekeering, berouw hebben, bedaren, tot vergiffenis genegen zijn, ook eene uitroeping van verwondering, als: verwonderlijk! God zegene ons! *repentir*, contrition, conversion, se repentir, se calmer, être enclin au pardon, c'est aussi une interjection de surprise, comme: quelle merveille! ô ciel! *Hendak-lah kita tōbat dan meininta ampōn kapada dēwāta*, wij moeten berouw toonen en de goden om vergiffenis smeecken; *repentons-nous et demandons grâce aux Dieux.* *Tōbat deri-pada dosa*, berouw hebben wegens zijne zonden, niet meer zondigen; se repentir de ses péchés, renoncet au péché. *Tædjah kārī rādja tiāda rōbat*, gedurende vijf dagen bleef de Koning onverbuiddelijk; *durant sept jours le Roi fut inflexible.*

tætær, verklaren, verslag doen, verhalen, zeggen, gesprek, redewisseling, zamenspraak, spreken in onderscheiding van zingen; déclarer, rapporter, causer, dire, discours, conférence, conversation, réciter par opposition à chanter, *Orang sēdah biāsa tætær*, men plagt te zeggen; on avait coutume de dire. *Be-tætær denġan teman-nja*, met zijnen makker praten; causer avec son compagnon. *Samw-nja hābis di tætær-i*, hij verhaalde de geheele gebeurtenis; il raconta toute l'histoire. *Tætær kātā jang tiāda se-benār-nja*, ongegronde vertellingen, sprookjes; des contes en l'air, sans fondement. *Tætær-menwætær*, het gesprek gaande houden; soutenir la conversation. *petætær-an*, opzegging, verhaal, zamenspraak; récit, narration, dialogue.

tætær snoeijen; ébrancher, élaguer. *Tætær tjingkarġang*, de boomen knotten, langs welke de peperplanten groeijen, om dezelve te doen uitbreiden; étêter les arbres contre lesquels les plantes de poivre croissent, afin qu'elles s'étendent davantage.

tætæp *tætæb*, sluiten, opsluiten, toestoppen, dekken, overdekken, insluiten, eindigen; fermer, enfermer, boucher, clore, renfermer, comprendre, terminer. *Tætæp pintw*, doe de deur toe; fermez la porte. *Di tætæp-nja pintw*, zij deed de deur toe; elle ferma la porte. *Ter-tætæp kāllet-nja*, het vel (van eene wond) is dicht; la peau est refermée (la plaie s'est cicatrisée). *Serāja menwætæp moelwæt-nja denġan sapw-taġġan-nja*, stoppende te gelijker tijd hare monden toe met hare zakdoeken (om niet hard op te lagchen); se fermant en même tems la bouche avec leurs mouchoirs (pour ne pas éclater de rire). *Ber-tætæp-kah kātja*, met glazen besloten; vitré. *Jang menwætæp deri-pada menjampeikan ājer*, waterdigt, imperméable, impénétrable à l'eau. *Jang menwætæp dia dālam awan*, die zich in eene wolk verbergt; qui s'enveloppe d'un nuage. *Seperti akan menwætæp adara roepw-nja*, scheen de lucht in te sluiten, het aangezigt des hemels te verduisteren; semblait envelopper l'atmosphère, obscurcir la face du ciel. *Kāin akan menwætæp aġġōta*, kleederen om de ledematen te bedekken; vêtemens pour se couvrir les membres, ou s'envelopper le corps. *Wæjōd allah jang tætæp denġan dia sifāt il-mæ*, de natuur van God, welke (in hare beschrijving) de eigenschap van wijsheid bevat; la nature de Dieu, qui renferme (dans sa définition) l'attribut de sagesse. *penwætæp*, deksel; couvercle.

tætæk (vid. *toembæk*), in eenen vijzel slaan, stampen; piler, écraser dans un mortier. *Tætæk pada lesōng besī*, stamp het in eenen ijzeren vijzel; pilez-le dans un mortier de fer.

Ambal akar-njā dan kēliet-nja dan dāun-nja di tētōek maka ājer-nja itōe di sīram-kan, neem den wortel, de bast, en de bladen, laat dezelve stampen en het vocht er van gesprengd worden; prenez-en la racine, l'écorce et les feuilles, faites-les piler et faites-en épandre le suc.

تَوَجَّحَ *tōdjōek* vel تَوَجَّهَ *tōdjōe* (vid. تَوَجَّهَ *tōen-djōek*), wijzen, rigten; montrer, diriger, mirer.

تَوَجَّهَ *tōdjoh*, zeven; sept. *Tōdjoh blas*, zeventien, dix-sept. *Tōdjoh pēloh* zeventig; soixante-dix. *Ka-tōdjoh*, de zevende; le septième.

تَوَدَّأَ *tōda*, soort van visch; sorte de poisson.

تَوَدَّعَ *tōdong*, bedekken, besluijeren, een deksel, een hoed die tot zonnenscherm dient; couvrir, voiler, un couvercle, un chapeau qui sert de parasol. *Die tōdong kēn pada dadā-nja*, een kleed diende om hare borst te bedekken; un vêtement servait à lui couvrir la gorge. *Perampēan jang lanḡkap denḡan tōdong-nja*, eene vrouw met eenen sluijer voorzien; une femme munie d'un voile. *Nāwong seperti tōdong*, eene schaduw gelijk aan die van eenen zonnehoed; ombre semblable à celle d'un chapeau à parasol. *Tālī dādong*, lange hangende knevels; de longues moustaches pendantes. *Menjōekōer tālī tōdong tatkāla menjōekōer kapāla*, de knevels afscheren, ter zelfde tijd als men het hoofd scheert; raser les moustaches, à la même époque où l'on rase la tête. *Tālī tōdong jang djārang ia-itōe jang ka-kat-an kēliet-nja tatkāla ber-kata-kāta*, dunne knevels, dat is, welke het vel laten zien als men spreekt; des moustaches claires, c'est-à-dire qui laissent la peau à découvert lorsqu'on parle. *menōdong*, bedekken, met eenen sluijer dekken; couvrir, voiler.

تَوَدَّوْهَ *tōdoh*, beschuldigen, betigten, aanklagen; accuser, charger, dénoncer. *Tōdoh orang*

men-tjōeri harta, iemand beschuldigen van goederen gestolen te hebben; accuser quelqu'un d'avoir volé des effets. *penōdoh*, beschuldiger; accusateur.

تَوَرَّعَ *tōrōet*, volgen, vergezellen, navolgen, in acht nemen, zich voegen of schicken naar; suivre, accompagner, imiter, observer, se conformer à. *Djalān-lah tōan dāulo hamba tōrōet di-blākung*, ga gij voorop, mijn heer, ik zal achter u volgen; marchez devant, monsieur, je vous suivrai. *Jang akan tōrōet pergi meng-iring tōan pōetri*, zij welke de Prinses in den stoet zouden volgen; ceux qui devaient faire partie du cortège de la Princesse. *Menōrōet sōekā-nja*, naar de vervulling zijner wenschen trachten; poursuivre l'accomplissement de ses désirs. *Baik-lah akōe tōerōet-kan ka-pada bārang katā-njōe*, ik zal wel doen in alles toe te geven wat hij voorstelt; je ferai bien de condescendre à tout ce qu'il propose. *Ber-tōerōet-tōrōet*, achtereenvolgend, bij opvolging; consécutivement, successivement. *Dēa bēlan ber-tōerōet-tōrōet ia-itōe anam pēloh hāri*, gedurende twee achtereenvolgende maanden, dat is, zestig dagen; pendant deux mois consécutifs, c'est-à-dire, soixante jours.

تَوَرَّكَ *tōrak*, spoel; navette de tisserand. *Ber-tōrak*, om eene spoel winden; rouler, dévider autour d'une navette. *Pākan ber-tōrak*, de inslag, de draad van de spoel; la trame, le fil de la navette. *Di tjapei-nja tōrak tōḡgan di pegang*, hij greep hare spoel en vatte hare hand; il s'empara de sa navette et lui prit la main.

تَوَرَّكِي *tōwarkī* (AR. تَوَرَّكِي *tōwarroek*), eene houding in het zitten, overhellende naar de rechter zijde; posture de quelqu'un qui est assis, en se penchant sur le côté droit. *Dēdoek tōwarkī*, op eene heup zitten (bij het gebed), dat is, met het rechter been onder de linker dije, en het linker been uitgestrekt; se tenir assis sur une hanche (pour la prière), c'est-à-

dire, la jambe droite placée sous la cuisse gauche, et la jambe gauche étendue.

تورن *tāron*, dalen, naar beneden gaan, ondergaan, afstijgen, zinken, vallen; descendre, baisser, se coucher (en parlant des astres), mettre pied à terre, aller à fond, s'abattre, tomber. *Tāron deri bākiēt*, eenen heuvel afklimmen; descendre une colline. *Tāron-lah ia deri adara*, hij daalde uit de lucht neder; il descendit des cieux (des airs). *Tāron deri-ātas kāda*, van een paard afstijgen; descendre de cheval. *Nāik tāron*, klimmen en dalen, rijzen en vallen; monter et descendre, se hausser et se baisser. *Menjāroh kita tāron di kapal memaṅgil tāan nāik ka-dārat*, gelastte mij naar het schip te gaan, en u uit te noodigen om aan wal te komen; m'ordonna de me rendre à bord, pour vous inviter à venir à terre. *Mata-hāri tāron*, de zon gaat onder, zonsondergang; le soleil baisse, le coucher du soleil. *Tāron deri-ātas takhta*, van den troon afklimmen, afstand doen van den troon; descendre du trône, abdiquer. *Menāron rādja*, eenen Koning afzetten; déposer un Roi. *Tāron-kan tājer*, strijk de zeilen; amenez les voiles. *Āṅgien itā-pān tāron-lah*, de wind ging toen leggen; alors le vent s'abattit. *ka-tāron-an*, afkomst, stamlijst; extraction, généalogie. *tāron-temāron*, nakroost, nakomelingschap, achtereenvolgende geslachten; postérité, générations qui se succèdent. *Maka zemāan ber-zemāan tāron-temāron rādja djohor tia-dā-lah penah meng-ādap rādja sīam*, ten allen tijde en door alle geslachten heen hebben de Koningen van Djohor nimmer hunne opwachting gaan maken bij de Koningen van Siam; de tous tems et à travers toutes les générations les Rois de Djohor ne sont jamais allés présenter leurs hommages aux Rois de Siam. *Hadīs jang tāron temāron deri-pada nabī*, overleveringen van den profeet afkomstig; traditions qui descendent du prophète.

توري *tārei* (vid. اوکر *ākier*), snijden, kerven, insnijden; tailler, sculpter, graver. *Ber-tārei-lah diri-nja deṅgan pisau*, sneden zich op, of kerfden zichzelf met messen; se tailladaient ou se déchiquetaient la peau avec des couteaux.

توریت *taurīet* AR., de wet of de vijf boeken van Mozes, het Oude Verbond; la loi de Moïse, le Pentateuque, le Vieux Testament.

توغ *tōng* vel توغ *tong* PERS., een vat, eene tobbe; tonneau, baril, cuve. *Meṅggālieng tōng*, een vat rollen; rouler un tonneau. *Tōng mānjak*, eene oliekuip; une cuve à l'huile.

توغ *tōwang* vel توغ *tāwāng*, schenken, gieten, ingieten, in eenen vorm gieten; répandre, verser, jeter en moule. *Tāwāng-lah ājer pānas di-ātas-nja*, goot daarop warm water; versa de l'eau chaude par dessus. *Menāwang minām-an di-dālam piāla*, drank in een kopje (beker) schenken; verser à boire dans une tasse (coupe). *Sāroh tāwang māriam seperti atjāwan*, laat stukken geschut gieten naar dezen vorm; ordonnez de fondre des canons de ce calibre. *Ter-tāwang*, gegoten, gesmolten; coulé, fondu. *Tāwāng-an pelāro*, een vorm voor kogels; moule à balles (boulets).

توغکس *tāngkoes* (vid. بوغکس *boēngkoes*), bundel, pakje, hoop; faisceau, paquet, tas. *Nāsī sa-tāngkoes*, een hoop rijst: de naam van een klein kegelvormig eiland nabij Tapanoeli; un tas de riz: le nom d'une petite île de forme conique près de Tapanouli. *Menāngkoes*, een pakje bijeen maken, oppakken; faire un paquet, plier bagage.

توغغ *tānggieng*, over vier dagen; à quatre jours d'ici.

توغو *tānggau*, eene soort van ongedierte, hetwelk de gewassen vernielt; espèce d'insecte nuisible aux végétaux.

توفڻ *tōpang*, behoorende tot de fokkemast van een schip; appartenant au mât de misaine d'un vaisseau. *Tiang tōpang*, de fokkemast; le mât de misaine. *Lājer tōpang*, de fok; la misaine.

توفڻ *tōpieng*, masker (dat de schouwspelers bezigen in zekere vertooningen), zich verkleeden, maskeren; masque (dont se servent les acteurs dans une espèce de comédie), se déguiser, se masquer.

توڻي *tōpei*, een klein zwart eekhoortje; petit écureuil noir. توڻي جنجڻج *tōpei djindjing*, eene andere soort; autre espèce du même genre.

توڻ *tōak* vel توڻ *tōwāk*, drank die van den kokosboom en andere, tot het geslacht der palmboomen behoorende, getrokken wordt, en welken men *tōak* noemt wanneer dezelve gegist en tot eenen sterken drank gemaakt is: als dit versch is, heet het *nīra*, en is dan zoet en onschuldig; toddi, liqueur fermentée et enivrante, qui provient du cocotier et d'autres arbres de la famille des palmiers; le toddi nouveau est doux et ne porte point à la tête, on le nomme alors *nīra*. *Di tarōh-nja ājer tōak anau di-dālam tampērōng*, zij deden *tōak*, van den *anau*-boom getrokken, in kokosnoten schalen; ils mirent du toddi, extrait de l'*anau*, dans des coques de noix de coco. *Arak dan tōak ka-dōā-nja harām*, arak en *tōak* zijn beiden verboden door de wet; l'arak et le toddi sont tous deux interdits par la loi.

توڪر *tōkar*, ruilen, verwisselen, veranderen; troquer, échanger, varier. *Bras di tōkar-nja deŋgan gāram*, hij ruilde rijst voor zout; il échangea du riz contre du sel. *Bōlih di tōkar deŋgan wang*, het kan tegen geld gewisseld worden; on peut l'échanger contre de l'argent. *Ber-tōkar scēntieng*, bloemenkransen wisselen (eene hoffelijkheid jegens vrouwen); faire échange de guirlandes (trait de galanterie). *Tlāda lāgi ber-tōkar aŋgien*, de wind veranderde niet; le vent ne changea pas. *Tōkar menēkar dagāŋg-an.*, waren ruilen;

échanger, troquer des denrées, des marchandises.

توڪس *tōkas*, valschelijk beschuldigen, lasteren; accuser faussement, calomnier.

توڪڻ *tōkang*, een werkman, ambachtsman; ouvrier, fabricant, artisan. *Tōkang kāja*, een timmerman; un charpentier. *Tōkang besī*, een smid; un forgeron. *Tōkang bātōe*, een metselaar; un maçon. *Tōkang kāpal*, een scheepstimmerman; charpentier de vaisseau. *Tōkang lāriek*, een draaijer; un tourneur. *Tōkang tjelop*, een verwer; un teinturier. *Tōkang agōng*, eerste werkmeester, opperste baas, bouwmeester; ouvrier en chef, constructeur, architecte.

توڪڻ *tōkong*, een lok (haar), de lokken; une boucle (de cheveux), les boucles.

توڪوڪ *tōkok*, hard slaan, zacht kloppen; frapper vivement, frapper légèrement, à petits coups. *Nanti hamba tōkok kapāla kāmōe*, ik zal u aanstonds eenen slag op het hoofd geven; je vais vous appliquer un coup sur la tête. *Tōkok-menātok*, geweldige slagen geven en ontvangen; donner et recevoir de violens coups. *Tōko-tōko*, zacht met de handen kloppen op de spierachtige deelen van het ligchaam; frapper légèrement des mains sur les parties musculaires du corps.

توڪوڪ & توڪوڪ *tōkok* & *tōkah*, het opengaan van eene puist, eene zweer, eene zwerende puist (aan het been); l'ouverture d'un abcès, abcès qui crève, apostème, ulcère (à la jambe).

توڪوڪ *tōkal*, eene streng, een kluwen; un écheveau, un peloton. *Benang sa-tōkal*, eene streng of kluw garen; un écheveau ou peloton de fil.

توڪوڪ *tōkol* (vid. توڪوڪ *pōkol*), slaan; frapper. *Bādjan jang kena tōkol*, een geslagen vat, met den hamer vervaardigd; un vase ou vaisseau de métal battu, forgé à froid.

توکل *tawekkoel* AR., gelatenheid, vertrouwen (in God); résignation, confiance (en Dieu). *Tawekkoel ka-pada tōhan jang besaar*, vertrouwen in den oppersten Heer; confiance dans l'Être suprême.

توکم *tōkam*, een stok, een knods; un bâton, une massue.

توکوه *tōkoh*, het stuk hout, waarop het *kamōdi* of roer draait, dat, waardoor de masten gaan en vast gehouden worden; pièce de bois, sur laquelle le *kamōdi* ou gouvernail tourne, étambot, celle au travers de laquelle passent les mâts, les étambraies.

توکه *tōkah* (vid. توکت *tōkok*), het openbreken eener zweer; l'ouverture d'un abcès.

توکی *tōkē* & توکت *tōkek* (vid. گوکی *gōkē*), eene groote soort van haagdis, die een zwaar geluid heeft; grosse espèce de lézard, qui a la voix forte.

توگر *tōgar* (vid. توگل *tōgal*), padi, enz., zaaijen; semer du padi, etc.

توگخ *tōgang*, een fazant; un faisan.

توگل *tōgal*, rijst (padi) op eenen hoogen en droogen grond zaaijen; semer du riz (padi) dans un terrain élevé et sec.

تول *tōla* vel تولت *tōlat*; over drie dagen, den tweeden dag na morgen; dans trois jours, d'ici à trois jours.

تولی *tōli* (vid. تولی *tōli*), doof; sourd.

تولت *taulat* AR., ongeluk, ramp; malheur, calamité.

تولس *tōlies*, schrijven, teekenen, schilderen, afbeelden, schrift, schilderij, teekening; écrire, dessiner, peindre, figurer; écriture, peinture, dessin. *Tōlies sōrat*, eenen brief schrijven; écrire une lettre. *Tōlies-lah itoe bi-dālam kitāb*, schrijf dat in een boek; écrivez cela dans un livre. *Seperti gambar*

jang bhāroe di tōlies, als een versch geschilderd tafereel; comme un tableau nouvellement peint. *Bādjoē jang ber-tōlies denġan ājer amas*, een kleed met beelden in goud beschilderd; une robe peinte à figures d'or. *Di tōlies-tōlies segala tōboh-nja*; schilderde zijn geheele ligchaam over (op eene belagchelijke wijze); se peignait tout le corps (d'une manière grotesque). *Menōlies rōpa orang*, iemands beeldtenis teekenen; dessiner le portrait de quelqu'un. *Ber-iring-iring seperti di-dālam tōlies rōpā-nja*, op elkander volgende als in de schilderij (van eenen optogt); se suivant à la file, comme dans le tableau (d'une procession). *Tōlies piŋġgan*, schilderwerk op porselein; peinture sur porcelaine. *Tōlies-an*, eene teekening, schilderij; un dessin, un tableau.

تولس *tōloes*, regtvaardig, opregt, onschuldig, onschadelijk, opregtheid; juste, droit, sincère, innocent, incapable de nuire, sincérité. *Sōrat tōloes dan akhalas*, een opregt en vriendelijk geschrift; un écrit sincère et amical. *Djikālaw ada derma karēnia sarta tōloes dan akhalas*, indien er welwillendheid en milddadigheid gevonden wordt, mitsgaders opregtheid en genegenheid; s'il y a bienveillance et libéralité, accompagnée de droiture et d'affection.

تولغ *tōlang*, been, bonk; un os. *Seperti andjieng merabōt-kan tōlang*, als honden die elkander een been betwisten; comme des chiens qui se disputent un os. *Gomitar-lah segala sindi-nja dan tōlang-nja*, alle zijne ledematen en beenderen beesden; toutes ses articulations et tous ses os tremblaient. *Ūtak tōlang & benah tōlang*, merg; moëlle. *Tōlang kring*, een droog been, het scheenbeen; un os sec, l'os extérieur de la jambe, le péroné. *Tōlang rōsoek*, de ribben; les côtes. *Tōlang jang pātah*, een gebroken been; un os fracturé. *Tōlang mōda*, kraakbeen; cartilage.

تولغ *təlong*, helpen, bijstaan, hulp, bijstand, onderstand; aider, secourir, aide, secours, support. *Kalau bōlih tēan menəlong dia ber-təlong sidikiət*, indien gij hem helpen kunt, help hem dan een weinig; si vous pouvez l'aider, aidez-le donc un peu. *Segrā-lah di təlong auleh seti dājang*, zij werd dadelijk geholpen door hare volgfuffers; aussitôt ses suivantes vinrent à son secours. *Hendak-lah kāmœ sakatī-en menəlong segala œdāra kāmœ jang islām*, gij allen zult alle uwe broederen, die ware geloovigen zijn, bijstaan; vous tous assisterez vos frères qui sont vrais croyans. *Minta təlong ka-hidəp-an*, ik verzoek uwe hulp om (mij) een middel van bestaan (te bezorgen); je sollicite votre assistance pour (me procurer) un gagne-pain. *Kalau tiāda deŋgan təlong allah*, indien het niet is met Gods hulp; si ce n'est pas avec l'aide de Dieu. *per-toelōng-an*, hulp, bijstand; aide, secours. *Sanġat-lah hārap sāja akan penəlong anak kita*, ik vertrouw ten sterkste op den bijstand van mijnen zoon; je me repose beaucoup sur le secours de mon fils.

تولک *tōlak*, schuiven, stooten, wegstooten, verstooten, aftrekken (in de rekenkunst); reculer, pousser en avant, repousser, répudier, déduire, soustraire (en arithmétique). *Tōlak sampan*, eene boot voortduwen; pousser, faire avancer un bateau. *Tēan poetri-pēn menəlak mœka indra maka jang di tōlak-nja itē-pēn œkē-lah hātī*, de prinses stiet het aangezicht van Indra terug, maar hij, die zoo terug gestooten werd, gevoelde eene regt aangename gewaarwording; la princesse repoussa le visage d'Indra, mais en même tems qu'elle le repoussait ainsi, il éprouvait une sensation délicate. *Menəlak rākiət*, een vlot voortduwen (met boomen); pousser un radeau (à l'aide de perches). *Sonnat pada ōrang jang sembājang atau lain-nja menəlak-kan ōrang jang lālo antāra tendā-nja itœ*, het staat

aan de genen die in het gebed zijn, of aan anderen vrij om degenen, welke tusschen hunne merken zouden willen doorgaan, daarvan af te wenden; il est permis à ceux qui sont en prière, ou à d'autres, de repousser les gens qui voudraient passer entre leurs marques. *Menəlak-kan bilā*, een ongeluk afwenden; détourner une calamité. *Menəlak-kan ka-djahāt-an djin deri-padā-nja*, de kwaadaardigheid van booze geesten afwenden; détourner la malignité des mauvais génies. *Təlak sambilan rēaal tiŋgal dēa pēloh satœ*, trek af negen Sp. matten, er schiet over een-en-twintig; ôtez-en neuf piastres, il en reste vingt et une. *Akan harga bras itœ bēta təlak djadi dālam harga afiēn jang bēta ambel*, wat den prijs van de rijst betreft, dien zal ik korten op den prijs van de opium die ik genomen heb; quant au prix du riz, je l'escompterai avec le prix de l'opium que j'ai pris. *Ada jang ber-toelak-təlak-an*, sommigen bleven voortduwen; quelques-uns continuèrent à pousser.

تولق بار *təlak-bāra*, de ballast van een schip; le lest d'un navire.

تولان *təlan* vel *taulan*, makker, vertrouwd vriend, bondgenoot; compagnon, confident, confédéré. *Tākoet ia akan tjerrei deri-pada təlan-nja*, hij vreesde van zijne makkers te scheiden; il craignait de se séparer de ses compagnons. *S'ōrang təlan men-djādi peng-ibœr hātī*, een vertrouwd vriend is de troost van het hart; un ami affidé est la consolation du coeur. *Hamba-təlan*, een dienstgenoot, een makker; un compagnon de service, camarade. *Idœp māti di tāŋgan təlan tidak kāmī pandjang bitjāra*, het leven of de dood, terwijl mijn lot in de handen van eenen vriend is; zijn voor mij geen onderwerp van lange overdenking; la vie ou la mort, tant que mon sort est entre les mains d'un ami, ne sont pas pour moi un sujet de longue délibération.

تَوْلَه *tōlah*, wreken, wraak, wedervergelding, loon, straf; venger, vengeance, salaire, punition. *Tōlah allah*, de wraak Gods; la vengeance céleste. *Bānjak tōlah sādah di pandang*, heeft vele straffen gezien (in de hel); fut témoin de beaucoup de punitions, de supplices (en enfer).

تَوْلِيَه *tōlieh*, zien, kijken, uitzien; voir, jeter la vue sur. *Di tōlieh-nja kōtlieng*, hij zag in het rond; il regarda autour de lui, contempla les environs. *Ber-djalan deŋgan per-lāhan-per-lāhan serta menōlih ka-kōri dan ka-kānan djalan*, wandelden zeer langzaam voort, ziende lings en rechts van den weg; se promenaient très à leur aise, regardant à gauche et à droite du chemin. *Palieng-lah diri-nja menōlih ka-blākang*, draaide het hoofd om en zag naar achter; tourna la tête et regarda derrière lui. *Menōlih ka-lāngiet*, hemelwaarts zien; lever les yeux au ciel.

تَوْلِي *tōli*, doof; sourd. *Bisō dan tōli*, stom en doof; muet et sourd. *Menōli-kan*, doof maken, verdooven; rendre sourd, assourdir.

تَوْم *tōma*, ongedierte dat zich in vuile kleederen ophoudt; vermine qui s'engendre dans des vêtements mal-propres. *Kārna kōdies atau bānjak tōma-tōma*, uit hoofde van de schurft of van de menigte van ongedierte in de kleederen; à cause de la gale ou par la quantité de vermine dans les habits.

تَوْمِيَه *tōmiet*, de hiel; le talon. *Antāra māta-kaki dan tōmiet*, tusschen den enkel en den hiel; entre la cheville du pied et le talon. *Kāin pandjang lālo ka-tōmiet-nja*, lange kleederen, die tot op de hielen hangen; de longs vêtements, descendant jusque sur les talons. *Dan tōmiet-nja seperti teloor bārōng*, en hare hielen waren (klein en teeder) als vogel-eijeren; et ses talons étaient (petits et délicats) comme des oeufs d'oiseaux.

تَوْمِيَس *tōmies*, stoven, afstoofsel, eene soort

van gebak; étuver, faire cuire à l'étuvée, une fricassée, espèce de poudin.

تَوْمِيَه *tōmang*, verlaten, verstooten; quitter, abandonner, répudier. *Ter-tōmang*, die of dat verlaten is; délaissé.

تَوْنِيَه *tōnce*, branden, door het vuur verteeren, braden, roosten; brûler, consumer par le feu, rôtir, griller, torrifier. *Tōnce istānggi*, wierook branden; brûler de l'encens. *Bātō jang tiāda ter-tōnce*, ongebakke tighels; des briques non cuites, briques séchées au soleil. *Dālam hati-nja bagei di tōnce*, het schein als of haar hart in haar brandde; son coeur semblait brûler au dedans d'elle-même. *Seperti āpi ber-njāla-njāla hendak* مَنَوُكِي *menō-nō-kan rimba*, als een vlamvend vuur, dat dreigt de bosschen te verbranden; comme un feu étincelant, qui menace de consumer les forêts. *Djānggan-kan tōboh-nja di mākan āpi rambōet kāin-nja tiāda tōnce*, wel verre dat haar ligchaam door het vuur zoude verteerd zijn, waren zelfs hare kleederen en haar niet verbrand; tant s'en faut que son corps ait été consumé par le feu, que même sa abevelure et ses vêtements n'aient pas été brûlés.

تَوْنِيَه *tōan* (vid. تَوْنِيَه *tōhan*), meester, heer, mijnheer, meesteres, mevrouw, eigenaar: het wordt gemeenlijk gebezigd als een voornaamwoord van den tweeden persoon, wanneer men zijnen meerderen aanspreekt; maître, seigneur, monsieur, malfressé, dame, madame, propriétaire: on s'en sert ordinairement comme pronom de la seconde personne, en parlant à son supérieur. *Tōan hamba*, mijn meester; mon maître. *Tōan-kō* تَوْنِيَه *tōan-kō*, zijne edelheid, zijne hoogheid; monseigneur, son altesse. *Iā tōan* يَا تَوْنِيَه *ja*, mijnheer; oui, monsieur. *Tiāda tōan*, neen, mijnheer; non, monsieur. *Tōan pōtri* تَوْنِيَه *de Prinses; la Princesse. Tōan-lah istri-kō jang tantō*, gij (mevrouw) zijt onbetwistbaar mijne echtgenote; vous (madame) êtes certainement mon épouse. *Kombāt-kan gādei ka-*

-pada *tāan-nja*, geef het pand aan den eigenaar terug; rendez le gage à celui à qui il appartient. *Apa tāan pānja sēka*, wat begeert, verkiest gij; que désirez-vous? que vous offrirai-je? *Ka-māna tāan hendak pergi*, werwaarts denkt gij te gaan? où comptez-vous aller? *Djikalau ada aṅkau ber-tāan*, indien gij eenen meester hebt; si vous avez un maître. *Jang di per-tāan*, hij die regeert (een gebruikelijke titel voor den genen die in de Maleische staten de opperste heerschappij uitoefent); le régent, celui qui règne (titre qu'on donne ordinairement dans les états Malais à la personne qui exerce la souveraineté). *Jang di per-tāan māda*, (gelijk staande met *rādja māda*) de troonsopvolger; (terme équivalent à *rādja mōuda*) l'héritier présomptif. *Jang die per-tāan dan jang di per-hamba*, de koninklijke gebieders en (deszelfs) onderdaan; le souverain et le sujet. *Jā ada di per tāan atas kami*, zij zijn onze gebieders; ils règnent sur nous. *per-tāan*, regering; opperheerschappij; gebied; gouvernement; souveraineté; juridiction. *Segala anak per-tāan-an jang baik rōpā-nja*, ieder jong edelman van een aangezaam voorkomen; chaque jeune seigneur d'une figure agréable.

tōnda (vid. *tōnda*), boegaeren; remorquer.

tānas, uitbotten, spruiten, schieten, de knop of jonge spruit van eene plant; bourgeonner, pousser, germer, bourgeon, plumule, le germe d'une plante qui commence à pousser.

tānang, een huwelijksbeding-maken, ver-
-loven, ondertrouwen, een huwelijkscontract,
- of eene plegtige verbindtenis tot een huwelijk;
- faire un contrat de mariage, fiancer, un con-
- trat de mariage, ou une promesse solennelle
- d'épouser. *toentāng-an*, eene
- bruid; une fiancée. *Toentāng-an-nja di brī*
- *ber-swāna akan orang lain*, zijne bruid

gaven zij eenen anderen ten huwelijk; on maria sa fiancée à un autre. *Meng-ambel istri to-nāng-an anak-koe ini*, de verloofde van dezen mijnen zoon wegvoeren; enlever, emmener la fiancée de mon fils que voici. *Orang jang ada di-dalam ber-toenāng-an*, menschen die aan elkander verloofd zijn; des personnes qui se sont fait des promesses réciproques de mariage.

toetān-koe vel *tōankō* (vid. *tōan*), uwe edelheid, zijne hoogheid; monseigneur, son altesse. *Ampōn iā toetān-koe*, vergeef, o mijn heer! pardon, ô seigneur! *Toean-koe pānja astāna*, het paleis van zijne hoogheid; le palais de son altesse.

toenām, lont; méche.

tōnō (vid. *tōnō*), branden; brûler.

tōnē, gereed geld, invorderbare schuld, betaalbaar op zicht; argent comptant, dette exigible, payable à vue. *Bājer tōnē*, met gereed geld betalen; payer comptant. *Mām-bilā timbang tōnē*, voor gereed geld koop-pen; acheter argent comptant. *Bārang siāpa ada pe-ētang-nja jang tōnē*, een ieder die invorderlijke schulden heeft; quiconque a des dettes exigibles. *Djika ada ētang itō tōnē atau lama māsa per-toēngō-an-nja*, indien de tijd van betaling dadelijk verstreken, of nog verre verwijderd is; si le terme du payement est actuellement échu, ou s'il est encore très-éloigné.

tāah, oud, bejaard, hoog van kleur; vieux, âgé, de couleur foncée. *Orang laki-laki tāah*, een oud man; un vieillard. *Param-pāan jang ter-tāah*, eene zeer oude vrouw; une femme très-âgée. *Jang tāah*, de oudste; l'aîné. *Mērah tāah*, hoog rood; du rouge foncé. *Amas tāah*, goud van eenen hoogen toets (zonder vermenging van zilver, goud met koper gesmolten noemt men *swāsa*); or de haute touche (sans alliage d'argent, l'or mêlé avec du cuivre se nomme *swāsa*).

tōhor, pjlbaar, waar men tot den bodem kan komen, ondiep water; endroit où l'on peut jeter la sonde et la faire toucher au fond, bas fond.

tōhor vel **tōhoer** (vid. **kāfōer** vel **kāpōer**), Japansche kamfer; camphre du Japon. **Kāpōer tōhor**, Japansche kamfer (als onderscheiden van de **kāpōer bārōes**, welke bijna dertig malen duurder is); camphre du Japon (par opposition au **kāpōer bārōes**, qui se vend à peu près trente fois aussi cher).

tōhan (vid. **tōan** & **tōah**, a quibus verbis probabiliter derivatur), de Heer, de de almachtige Regeender; le Seigneur, le Dominateur suprême. **Tōhan jang asa**, de eenige God; hij die de eenige Heer is; le seul Dieu, l'unique Seigneur. **Tōhan jang mendjādi-kan dia**, de Heer die hem geschapen heeft; le Seigneur qui l'a créé. **Tōhan serwa sakāt-ēn**, de Heer der heerscharen; le Seigneur, le Dieu des armées. **Tōhan sakāt-ēn ālam**, de Heer van alle werelden; le Seigneur de tous les mondes. **Mahā-tōhan**, de magtige of opperste Heer; le Seigneur tout-puissant ou suprême. **Tiāda tōhan melāin-kan akōe**, er is geen God dan ik; il n'y a point d'autre Dieu que moi. **Saksi akōe bahwa tiāda tōhan hānja allah**, ik geef getuigenis (of ik belijde) dat er geen Heer is dan God alleen (Mahomedaansch formulier); je rends témoignage (ou je confesse) qu'il n'y a d'autre Seigneur que Dieu (formule de la religion Mahométane). **Tāu-kaḥ aṅkau sakārang ka-pada tōhan-mōe**, kent gij nu uwen Heer? connais-tu maintenant ton Seigneur? **ka-tōhān-an**, de Godheid; la Divinité.

tōhōe vel **tōhōeb**, eene soort van visch; sorte de poisson.

tōwei, het werktuig dat gebruikt wordt bij den oogst, oogsten; instrument dont on se sert pour la récolte, l'action de récolter. **Menōwei pādi**, rijst inoogsten; récolter le riz. **Menō-**

wei sawāh-nja, de rijst van zijn laag rijstveld inoogsten; moissonner son champ, le riz venu dans une terre basse. **penōwē-an**, oogst, het oogsten van de padi; moisson, moissonner le padi.

tōwi, soort van schulpvisch; sorte de poisson à coquilles.

tah, een vragend, onscheidbaar aanhangsel; particule interrogative inséparable. **Apā-tah djāndji kita dāulo**, welke was onze vroegere overeenkomst? quelle était notre convention précédente? **Meng-apā-tah**, waartoe? a quoi bon? pourquoi? **Di-manā-tah**, waar? où?

tādī (vid. **tādī**), zoo even, tout à l'heure, à l'instant.

tiārap, op het aangezicht, op den buik liggende, neder geknield, gebogen; kruipende; couché la face contre terre, prosterné, incliné, rampant. **Djatōh-lah ia ter-tiārap pada kaki-nja**, hij wierp zich voor hare voeten neder, il se prosterna à ses pieds. **meniārap** & **meniarap**, zich voorover neder buigen; se prosterner. **Meniarap-kan dīrī-nja**, ging op den buik liggen (van eenen hond sprekende); se coucha, s'étendit sur le ventre (en parlant d'un chien). **Hāran meniārap-kan majiet**, het is verboden een lijk (uit te dragen) ten toon te stellen voorover liggende; il est défendu d'exposer un mort le visage renversé.

tiāda, is niet, niet, neen; n'est pas, ne, non. **Khabar tōe tiāda tantōe**, die tijding is niet zeker; cette nouvelle n'est pas certaine. **Hamba tiāda tau**, ik weet niet; je ne sais pas. **Tiāda pūtoet kalakōe-an tōe**, die handelwijze betaamt niet; cette manière d'agir ne convient pas. **Tiāda menōpā**, het beduidt niets; doet niet ter zake; cela ne signifie rien, n'importe. **Tiāda bōleh**, kan niet; ne peut pas, ne saurait. **Tiāda dāpat tiāda** vel **te-dāpat tiāda**, zekerlijk, het

تي

kan niet anders zijn, onfeilbaar; sans faute, cela ne se peut pas autrement, infailliblement. *Tiāda sakāli*, in het geheel niet; nullement, pas du tout. *Tiāda māu*, verkiezen niet, willen niet; ne veulent pas. *Tiāda lāgi*, er is niet meer; il n'y en a plus. *Tiādā-lah ada*, er is geen, het is niet; il n'y en a pas, cela n'est pas. *Tiāda ada deri-pada harta doeniā pada-nja*, hij bezat geene van de goederen dezer wereld; il ne possédait nuls des biens de ce monde. *Tiāda laik*, niet geschikt; qui ne convient pas. *Tiāda biāsa*, niet gewoon; non accoutumé. *Tiāda ber-gāna*, onwaardig, van geene waarde; indigne, de nulle valeur. *منياد* *meniāda* & *منجاد* *menjadā-kān*, te niet doen, vernietigen, ontkennen, ontkenkend; anéantir, annuler, dénier, négatif. *کا-تيادان* *ka-tiādā-an*, gebrek, gemis, ontstentenis, vernietiging, nietigheid; manquement, défaut, absence, annihilation, anéantissement, suppression, néant. *Māti ka-tiādā-an hidāep*, de dood is de ontbering van het leven; la mort est la négation de la vie.

تیب *tiba* vel *تیب* *tibo*, aankomen; arriver. *Kapal soedah tiba*, het schip is aangekomen; le navire est arrivé. *Salāmat tiba*, welkom binnen; soyez le bien-venu, je me réjouis de votre arrivée. *تیب-تیب* *tiba-tiba*, onverwacht, zonder dat men het vermoedde, eensklaps; tout-à-coup, inopinément. *Tiba-tiba ka-deŋgar-an khabar*, die tijding kwam hun onverwacht ter ooren; ils apprirent cette nouvelle à l'improviste. *Tiba-tiba iā-pān dātang deri blākung*, hij kwam onverwacht van achter; il vint inopinément par derrière. *Maka tiba-tiba iā djātaḥ ka-dālam sōnggei*, eensklaps viel hij in de rivier; tout-à-coup il tomba dans la rivière.

تیتق vel *تیتق* *titik*, een droppel, spikkel, spat, druppelen (als tranen of regen); goutte, tache, éclaboussure, tomber goutte à goutte (comme des larmes ou la pluie). *Minta ājer bāzang sa-*

تي

-titik, ik bid om eenen droppel water; je sollicite une goutte d'eau. *Seperti titik-titik ādjan di-atas tombōh-an*, als de regendroppels op de jonge spruiten; comme les gouttes de pluie sur les jeunes plantes. *Lālo titik-lah ājer matā-nja jang seperti ombon rāpā-nja*, tranen vielen van hare oogen als druppelen van den dauw; les larmes coulaient de ses yeux comme les gouttes de la rosée. *Bertepi amaas di titik*, eenen rand hebbende, met goud gespikkeld; ayant une bordure mouchetée d'or. *Di titik-i-nja mūnjak pada idong dan telifgā-nja*, men liet olie in zijne neusgaten en ooren druipen (om eenen drenkeling te doen bijkomen); on lui versa goutte à goutte de l'huile dans les narines et les oreilles (pour rappeler à la vie une personne noyée). *Titik-menitik*, blijven druipen, lekken; continuer à dégoutter, à couler.

تیت *titah*, verordening, last, bevel, een woord door eenen koninklijken persoon uitgesproken, bevelen, belasten, verordenen, spreken, zeggen; ordonnance, commandement, ordres, parole émanée d'une personne royale, ordonner, charger, statuer, parler, dire. *Mem-brī titah*, bevelen geven; donner des ordres. *Di-bāwah titah rādja*, onder 's Konings bevel; sous les ordres du Roi. *Māna titah baginda pātek men-djōndjong di-atas bātō kapāla pātek*, welk ook 's Konings bevel moge zijn, uw slaaf zal het op de kruin van zijn hoofd plaatsen (het eerbiedigen en gehoorzamen); quels que soient les ordres de ta Majesté, ton esclave les posera sur le sommet de sa tête (les respectera et y obéira). *Menitah ampat orang mantri pergi menjambōet orang mēda itōe*, gelastte vier staatsdienaren om den jongeling te gaan ontvangen; ordonna à quatre ministres d'état d'aller recevoir le jeune homme. *Baginda bertitah ka-pada istri-nja*, de Koning zeide tot zijne gemalin; le Roi dit à son épouse. *Rādja-rādja jang di titah-kān āuleh baginda*, hoofden, welke de Vorst toesprak;

des chefs auxquels le Souverain adressa la parole.

تي *titi* & تين *titi-an*, eene kaai, eene brug, een stijger op palen in het water gebouwd, of een vlotwerk aan het strand tegen over de steden, welke dikwijls op het water gebouwd zijn, eene afgepaalde badplaats in eene rivier, une jetée, un pont, un quai assis sur pilotis, ou un radeau attaché au rivage vis-à-vis des villes, qui souvent sont bâties dans l'eau, une enceinte palissadée pour se baigner dans une rivière. *Akan titi-an ber-djalan ba lanġka pōri*, tot eene brug om tegen *Laṅka Pōri* op te trekken; pour servir de pont sur lequel on marchera contre *Laṅka Pōri*.

تيدور *tidor* (vid. ادو *adō* & بارع *bārieng*), slapen, vaak hebben, in slaap; in eene slapende houding, de slaap; dormir, être disposé à dormir, endormi, dans l'attitude de quelqu'un qui sommeille, le sommeil. *Lālo ia tidor*, toen ging hij slapen; là-dessus il alla se coucher. *Ja hendak tidor*, hij heeft lust om te slapen; il a envie de dormir. *Berenti tidor*, pleisteren, onderweg in het reizen stilblijven, om te slapen; faire halte pour dormir. *Tiāda ia bōleh tidor*, zij kon niet slapen; elle ne pouvait dormir. *Segala dājang-dājang itō-pōn tidōr-lah*, al de juffers gingen toen slapen, alors toutes les femmes allèrent se coucher. *Tidōr-kan*, in slaap maken (een kind); endormir; coucher (un enfant). *Di tidōr-kan-nja pada lambōng-nja jang kī-rā*, hij legde het op zijne linker zijde; il le coucha sur le côté gauche. *Pada kōtika itōe hamba adā-lah tidōr*, op dat oogenblik was ik in slaap; alors j'étais endormi. *Njādar-lah tidōr-nja*, zijn slaap was vast; il dormait d'un profond sommeil. *Ter-kedjōet deri pada tidōr lālo ia bāngōen*, hij werd schielijk wakker en stond op; il s'éveilla en sursaut et se leva. *per-tidōr-an*, eene slaappleats, een bed; un couche, un lit.

تيداك *tidak*, neen, niet; non, pas. *Jā tidak*

ja of neen, oui ou non. *Tidak ber-tira*, zonder weerga; sans égal.

تير *tier*, TAMUL. Het stuk in het schaakspel dat wij toren noemen; in de taal van de kust van Coromandel beteekent dit woord hetzelfde als het Sanskritische *rat'ha*, een wagen; la pièce du jeu des échecs que nous nommons tour: dans la langue de la côte de Coromandel ce mot est synonyme du terme Sanscrit *rat'ha*, char.

تيريس *tīries*, lek (van binnen), lekken (als een vat), afslikken, afdruppen (als vocht uit een vat of regen uit eene wolk); percé, mal joint, qui laisse enfluir, tomber goutte à goutte (comme la liqueur qui découle d'un vase ou la pluie qui descend des nuages).

تيروب *tīroeb*, soort van insect; espèce d'insecte.

تيرام *tīram*, oesters; des huîtres. *Di bilit tīram dōa rātoes tīma pōloeh argā-njā dōa re-aal*, kocht 250 oesters (te Poelo Pinang) voor twee Sp. matten; acheta 250 huîtres (à Poulo Pinang) pour deux piastres.

تيرو *tīrō*, naapen, nabootsen, singer, contrefaire.

تيراي *tīrei*, eene gordijn; un rideau. *Sāṅkap tīrei*, de gordijn optrekken; tirer le rideau. *Tīrei kalambō di labōh-kan orang-lah*, de bedienden lieten de gordijnen vallen; les domestiques baissèrent les rideaux. *Segala dājang-dājang itō-pōn cendōer kal-lāar dōdoek di bāliek tīrei*, al de juffers verwijderden zich toen en gingen achter de gordijn zitten; toutes les suivantes alors se retirèrent et allèrent se placer derrière le rideau. *Di bōkō-kau-nja tīrei*, zij opende de gordijn; elle ouvrit le rideau. *Per-adō-an jang di-dālam tīrei kalambō tōdjoh lāpies*, de slaappleats omgeven met zeven rijen van gordijnen; la couche qui était placée derrière sept rangs de rideaux.

تيري *tīri*, de betrekkingen, ontstaande uit het huwelijk van personen die reeds kinderen heb-

ben; les relations qui naissent du mariage de deux personnes qui ont déjà des enfans. *Bēpa tiri*, stiefvader; beau-père. *Mā tiri*, stiefmoeder; belle-mère. *Anak tiri*, stiefzoon, stiefdochter; beau-fils, belle-fille. *Sādāra tiri*, halve broeder van moeders zijde; demi-frère, frère utérin.

tēt تيتي Pans., van eenen goeden aard (van paarden sprekende), moedig, wel bereiden; de race, de bonne race (en parlant d'un cheval), plein de feu, bien dressé. *Atsal-nja tētī kāda tōe*, dat paard is van een goed ras; heeft ras bloed in zich; ce cheval est de bonne race, il a du feu. *Ber-māin-māin denjūn kāda jang tēt*, met een wel bereiden paard experieren; manoeuvrer avec un cheval bien dressé.

tiang تياغ een pilaar; mast, dikke paal; un pilier, mât, gros pieu. *Tiang bālei*, de pilaren van de gehoorzaal; les piliers du lieu où se donnent les audiences. *Tiang bātōe*, een steenen pilaar; une colonne de pierre. *Memertjiek bāu-bāu'n pada segala tiang astāna tōe*, besprengde met aangenaam reukwater al de pilaren van het paleis; arrosa d'essences toutes les colonnes du palais. *Kapal tiga tiang*, een driemastschip; un vaisseau à trois mâts. *Tiang agōng*, de grootte mast; le grand mât. *Tiang tēpang*, de fokkemast; le mât de misaine. *Tiang penjērōng*, de bezaanmast; le mât d'artimon. *Tiang peng-apoh*, de steng; le mât de lune. *Tiang bāndera*, de vlaggestok; verge de pavillon.

tijong تياج (vid. تياج tīōng), soort van vogel; sorte d'oiseau.

tēngok تينجوك kijken, uikijken (als uit een venster of door eene spleet), bespieden; regarder (comme par une fenêtre ou au travers d'une fente), épier. *Bālan-pān bharō-lah serbiet seperti rāpa anak dāra jang bāik paras-nja menēngok indra mem-bāwā tēan pōetri*, de opkomende maan schein als eene schoone jonge maagd naar Indra te kijken, toen

hij de Prinses wegvoerde; la lune, qui venait de se lever, ressemblait à une belle vierge regardant Indra, tandis qu'il emmenait la Princesse. *Tēngok-lah ka-sablāh laut*, keek naar den zeekant; regarda du côté de la mer. *Ada jang menēngok deri djauh*, sommigen verspieden van verre; quelques-uns épiaient de loin.

tiap تياپ, ieder; chaque. *Tiap hāri*, ieder dag; chaque jour. *Tiap-tiap sōdāgat dan nakhoda*, ieder koopman en scheepskapitein; chaque marchand et patron de navire. *Ka-pada tiap-tiap sōwātōe*, aan ieder en een iegelijk; à tous et à chacun.

tiap تياپ, blazen, waaijen, eene vlaag wind; souffler, une bouffée, un coup de vent. *Ber-tiap-lah anjien*, de wind waaide; le vent soufflait. *Di tiap-lah anjien*, de wind deed het wegwaaijen; le vent l'emporta, le dissipa. *Dē tiap-bān-nja ka-pada māloet jang ser-angāga*, hij blies het in den gapenden mond; il le souffla dans la bouche béante. *Meratap bāngōi*, op de fluit blazen; jouer de la flûte.

tīpies & تيبس nīpies, dun, teeder; mince, délicat. *Bēber jang tīpies*, dunne lippen; des lèvres minces. *Kās tīpies*, dunne stoffe; de étoffe mince. *Tīpies māloet*, van eene teedere gestalte; d'une taille délicate. *Nīpies dan aloes jang tātōa dōpat di ka-kō-bān sōda dōpat di sa-sērah-bān*, dun en fijn; dat niet gespleten en niet verdeeld kan worden; fin et délié, qu'on ne saurait diviser ni partager. *Ar-nja rāpies dan aloes*, de betekenis van het (Arabische) woord *latief* is dun en fijn; le mot (Arabe) *latif* signifie mince et délié.

tipok تيقوق vel *tipok lāsā* تيقوق لاسā verlamming; paralysie.

tipō تيقو, bedriegen; misleiden, verleiden, bedrog, list, geheim, kunst; tromper, en imposer, abuser, circonvenir, imposture, ruse,

stratagème, mystère, artifice, secret. *Hendak menipā rādja itoe*, willende den Koning bedriegen; voulant tromper le Roi. *Tau-lah ia akan tipā itoe*, hij droeg kennis van die list; il était prévenu de ce stratagème. *Tipā hakmat prang*, de krijgskunde, kriegslisten; l'art, les ruses de la guerre. *Tipā daja* (syn.), list, streek; ruse, finesse. *Habies-lah tipā dengan daja-nja*, alle hunne list en kunstgrepen waren uitgeput; ils étaient à bout de leur savoir-faire.

tikar, eene mat; une natte. *Tikar dan bantal*, eene mat en een kussen (d.-i. het noodige om te slapen); une natte en un oreiller (c. à d. le coussin). *Tikar bidi dāa gālong*, een paar matten van eene bijzondere soort; une paire de nattes d'une espèce particulière. *Seperti tikar sedāh ber-ampār-an*, als eene uitgespreide mat; comme une natte tendue.

tikoes & *tikoes*, eene muis, rat; une souris, un rat. *Tikoes kitjiel*, eene muis; une souris. *Tikoes bāscok*, de muskusrat; le piloris ou rat musqué. *Bārong tikoes*, de vleermuis; le chauve-souris.

tikam, steken, doorsteken, boren, inslaan; piquer, percer, chasser, faire entrer par force. *Sa-telah ampār-lah ia maka lālo di tikam-nja*, zoodra hij naderde, stak hij hem dood; aussitôt qu'il s'approcha, il le poignarda. *Menikam trās prāt-nja*, stak hem door zijnen buik; lui perça le ventre. *Di tikam-nja s'orang*, dezelve (de pijl) doorstak eenen man; elle (la fleche) perça un homme. *Mari-lah kita ber-tikam*, kom, laat ons samen vechten; allons, combattons corps à corps. *Ber-tikam sema sendiri-nja*, staken zichzelf den dood; se poignardèrent eux-mêmes. *Lālo ber-tikam-tikam-an dan ber-āmok-āmok-an*, toen ontstond er dolkvechterij en moord; alors virent les coups de poignard et le meurtre. *Ada jang menikam dengan tombak-nja*,

sommigen van hen staken er met hunne lanzen door heen; les uns frappaient ou poussaient de leurs lances. *Lālo bangkiet dātang menikam-nja*, stond toen op en naderde om hem te doorsteken; se leva alors et s'approcha pour le poignarder. *Tikam djedjak*, stikken (eene soort van naaldwerk); brocher (espèce d'ouvrage à l'aiguille).

tikā, de naam van eene plaats op de westkust van Sumatra; le nom d'un endroit sur la côte occidentale de l'île de Sumatra.

tikoes (vid. *tikoes*), eene muis, rat; une souris, un rat.

tika, opium in balletjes gerold om te rooken; de hoeveelheid voor eenen haalgebruikt; l'opium roulé en pelottes pour fumer; la quantité consommée en une bouffée.

tiga, drie; trois. *Tiga blas*, dertien; treize. *Tiga pāloh*, dertig; trente. *Ka-tiga*, de derde; le troisième. *Sa-per-tiga*, een derde; un tiers. *Tiga per-āmpat*, drie vierden; trois quarts. *Dālam sa-rātoes tengah tiga*, derdehalf per cent; deux et demi pour cent. *Tiga kali*, drie malen; trois fois. *Tiga lāpies*, drievoudig; triple.

vel *tilik*, gunst, welwillendheid; genegenheid, toegenheid, gunstige uitlegging, begunstigen, met een goedgunstig oog aanzien; faveur, bienveillance, affection, indulgence, interprétation favorable, favoriser, regarder d'un oeil favorable. *Tilik allah*, de gunst van God; la faveur céleste. *Minta di timbang baik-baik dengan tilik*, gelief in gunstige overweging te nemen; daignez prendre en considération favorable. *Maka di tilik ka-pada jang menjampoe ajer dengan di kirā-kan-nja pada per-tengah-an sifat-nja*, men moet zulke mengelingen onder het water (voor de godsdienstige reiniging) ten goede duiden, en het daarvoor houden, dat het bestanddeelen van het water zelve zijn; on

doit interpréter favorablement ces sortes de mélanges qui entrent dans l'eau (pour les ablutions) et présumer qu'ils en sont nécessairement partie. *Hendak-lah kāmoe melilik pada ka-lakē-an-nja*, gelief hun gedrag uit een goed oogpunt te beschouwen; veuillez considérer leur conduite sous un aspect favorable.

تيلك *tīlik*, (mogelijk een en hetzelfde woord met het voorgaande; terme qui pourrait bien être au fond le même que le précédent), opletlend of scherp naar iets kijken, op iets staaropen; regarder attentivement ou fixement, fixer. *Serta di tīliek-nja pada māta parampēan*, zien de tevens naar de oogen der vrouw, fixant en même temps les yeux de la femme. *Hendak-lah di tāhān-i orang deri-pada me-nīliek ka-lāngiet dālam sembājang*, men moet de menschen terug houden van gedurende het gebed naar den hemel te zien; on doit empêcher les assistans de fixer le ciel pendant la prière. *Menagah-kan deri-pada tīliek orang ka-pada-nja*, de mannen beletten om haar aan te zien; empêcher les hommes de la regarder. *Ter-tīliek āuleh jang menīliek* aandachtig bekeken door den aanschouwer; fixé attentivement par le spectateur.

تيلام *tīlam*, eene matras, een klein kleedje gespreid over eene slaapstede; un matelas, petit tapis étendu sur une couche. *Ber-adā di-ātas tīlam*, op eene matras rusten; reposer sur un matelas. *Di tarōh-nja tīlam tampat tīdor*, hij plaatste eene matras om er op te slapen; il posa un matelas pour dormir dessus. *Di angkat-nja ka-ātas tīlam jang ka-amās-an*, legde hem (toen hij van zich zelve gevallen was) op eene matras met gouden stoffen bekleed; le posa (lors de son évanouissement) sur un matelas recouvert d'une étoffe d'or. *Di ampar-kan tīlam di laboh-kan tīrei*, spreidde de matras en liet de gordijnen vallen; étendit le matelas à dormir, et baissa les rideaux. *تيمباك* *tīmbak* (vid. *تيمباك* *tīmbak*), een beer,

wal, schans; un batardeau, mur, rempart. *تيمور* *tīmor*, het oosten, oostelijk, ook de naam van een eiland ten oosten van Java en ten noorden van Nieuw-Holland gelegen; l'est, l'orient, oriental, c'est aussi le nom d'une île située à l'est de Java et au nord de la Nouvelle-Hollande. *Lāut tīmor*, de oostelijke zee; la mer orientale. *Angien tīmor*, een oostelijke wind; un vent d'est. *Tīmor lāut*, noord-oost; nord-est. *Tīmor sa-māta wātāra*, oost-noord-oost; est-nord-est. *Tīmor tong-gāra*, oost-zuid-oost; est-sud-est. *Ka-sa-blāh tīmor*, oostwaarts; à l'est.

تيمغ *tīmag*, liefkozen, troetelen, spelen met, caresser, dorloter, jouer avec. *Djikālawi bātīe jang besaar-besaar ataw gāhōng maka dāpat-lah tīmag-tīmag djōga*, met eenen molénsteen en zelfs met eenen berg, zoude men (door de kracht van dezen ring) in de hand kunnen spelen; on pourrait (par la vertu de cet anneau) faire sauter sur la main une meule et même une montagne. *مئيمغ* *menīmag*, vermaken, veraangenamen, troetelen; amuser, divertir, cajoler. *Bedcawān ber-njanji-lah menīmag baginda ka-dēa itōe*, de zangers zongen, om het koninklijk paat te vermaken; les ménestriers chantèrent, pour amuser le couple royal. *Tīmāng-an*, een speeltuig, speelpop, een geliefkoosd ding, un jouet, une babiole, un objet favori. *Njāwa abang tīmag-tīmāng-an abang*, mijne ziel, voorwerp van mijnen wellust; mon ame, objet de mes délices.

تيمون *tīmon* *تيمون* *tīmōn* & *تيمون* *hantīmōn*, cucumis momordica, eene groote vrucht van het geslacht der meloenen; un gros fruit, de l'espece des melons.

تيمه *tīmāh*, tin, lood; de l'étain, du plomb. *Tīmāh pētīh*, tin; de l'étain. *Tīmāh nīpiēs*, timmen platen; des lames d'étain, ou de l'étain en feuilles. *Datang-lah tīmāh deri palembang*, er kwam tin van Palembang,

bang; il arriva de l'étain de Palembang. *Timah timah*, eene soort van visch; sorte de poisson.

تنتغ *tienting*, het zuiveren van het stofgoud, door de vreemde deelen, die er in zijn, op eene bijzondere, en behendige wijze daar van aftezonderen; purifier l'or en poudre, en en séparant les parties hétérogènes, par un moyen particulier et adroit. *Seperti amas nen tian kirim sèdah kamba thah kamba. tienting soedah di pañgung dan di wadja kawang nian baik sebab di tjampoer deñgan perak*, wat het goud aangaat dat gij mij gezonden hebt, ik heb het nagezien, (met de hand) gewreven, gebrand (gesmolten) en getoetst, maar het is van eene zeer geringe hoedanigheid, vermits het met zilver gemengd is; quant à l'or que vous m'avez envoyé, je l'ai examiné, trié (avec la main), brulé (fondu) et touché, mais il est d'une qualité très-médiocre, parce qu'il contient beaucoup d'argent.

تينجو *tiendjō*, de vuist, met de vuist vechten, stopen; le poing, se battre à coups de poing, faire le coup de poing. *Lalo ber-pegang tiangan lalo sama ber-tiendjō-kan*, nu grepen zij elkander met de vuist aan, dan sloegen zij malkanderen; tantôt ils s'empoignaient, tantôt ils se portaient des coups.

تيندي vel تيندي *tiendeh vel tiendi* (vid. تيندي *tiendeh*), de ooren doorsteken; percer les oreilles. *Gadiēs jang belom ber-tindi ber-dabōng*, een meisje wier ooren nog niet doorstoken en wier tanden nog niet gevijld zijn; une fille dont les oreilles n'ont pas encore été percées ni les dents limées. *Ber-tindi trās telienḡā-nja*, door de ooren steken; percer au travers des oreilles.

تيواس *tīwas*, zwakker, ondergeschikt aan, minder dan, overwonnen, overtroffen, de meerderheid van een' anderen erkennen; plus faible, inférieur à, vaincu, surpassé, reconnaître la supériorité d'un autre. *Rādja bahman tīwas djāga aūleh rādja indra*, Bahman

werd steeds overtroffen door Indra; Bahman était toujours surpassé par Indra. *Nāga itō-pōn ampiēr tīwas prang-nja*, de draak was toen bijna overwonnen in den strijd (of gaf zich bijna gewonnen); le dragon fut alors à peu près vaincu dans le combat (ou fut au moment de se rendre). *Samoā-nja tīwas aūleh ka-sakti-an-nja*, allen werden genoodzaakt voor zijne dapperheid te wijken; tous furent obligés de céder à sa bravoure. *Djika akoe māti ber-parang deñgan sri rāma atau tīwas akoe deri-pada-nja*, indien ik in den strijd met *Sri Rāma* sneuvelde of door hem overwonnen werd; si je perdais la vie, ou si j'étais vaincu en combattant contre *Sri Rāma*.

تيرغ *tiōng* vel تيرغ *tijong*, een zwarte vogel met geele lellen, minah of minor genoemd, opmerkenswaardig door dezelfs begaafdheid in het naspreken; oiseau noir, à barbe jaune, nommé minah ou minor, remarquable par la facilité avec laquelle il imite la voix humaine.

تيه *tēh* CHIN. thee; du thé. *Dāun tēh*, het blad van de thee; la feuille du thé.

تايه *taih* AR., eene woestijn, de woestijn welke de kinderen Israëls doortrokken toen zij uit Egypte kwamen; un désert, le désert que les Israélites traversèrent après avoir quitté l'Égypte.

ث

تس *ts*, de letter ت *tsā* genaamd, alleen in Arabische woorden voorkomende; la lettre nommée ت *tsā*, particulière aux mots Arabes.

تسابيه *tsābiet* AR., vastgesteld, bevestigd, bewezen, klaarblijkelijk, geloofwaardig; établi, confirmé, affirmé, prouvé, clair, authentique. *Tiadā-lah tsābiet di hāti bēta*, het is niet overtuigend voor mij bewezen; cela n'est pas

démontre de manière à m'en convaincre. *Menjābiēt-kan dah* منجابيت-کان *menjābiēt-kan*, ontkeunen en bevestigen; nier et affirmer.

salāsa آر., de derde dag van de week, de Dingsdag; le troisième jour de la semaine, le Mardi. *Inī-lah hāri salāsa*, dit is heden Dingsdag; c'est aujourd'hui Mardi.

saldjos آر., sneeuw; neige.

senein vel *isnein* آر., de tweede dag der week, Maandag; le second jour de la semaine, le Lundi. *Pāgi hāri senein*, morgen (is het) Maandag; demain (ce sera) Lundi.

ج

dj, de letter *djām* genaamd; la lettre nommée *dīm*.

djābat, behandelen, tasten, voelen, aanraken, vasthouden; manier, tater, toucher, tenir. *Ber-djābat tāngan rādja ka-dēa*, de beide Koningen raakten elkanders handen (volgens de wijze der Maleijers, zoodat de mindere zijne geopende handen, vlak tegen elkander gelegd, tusschen die van zijnen meerderen uitsteekt); les deux Rois se touchèrent dans la main (à la manière des Malais, c'est à dire, que l'inférieur passe ses deux mains qu'il tient jointes et ouvertes entre celles de son supérieur). *Men-djābat dājang*, de riemen behandelen, roeijen; manier la rame, l'aviron. *Men-djābat ka-radja-an*, de koninklijke waardigheid uitoefenen; exercer les fonctions royales. *جباتان djābat-an*, bediening, ambt; fonction, emploi. *Di brī samoā-nja ka-djābat-an*, hij gaf hun allen bedieningen; il leur assigna des emplois à tous. *پنجباتان pen-djābat-an*, het gevoel; le tact.

djābak, knip, strik, val; piège, trappe, trébuchet.

djābāng, een soort van schelpvisch of zeegewas; sorte de coquillage ou de madrépore.

djātōh, vallen, nederstorten, stranden, tonaber, culbuter, échouer. *Ada jang djātōh petjah belah moehā-nja*, sommigen vielen en schonden hun aangezicht; quelques-uns tombèrent et se blessèrent à la figure. *Djātōh-lah sa di-dēlam lāut*, hij viel in de zee; il tomba à la mer. *Djātōh sākiet*, ziek worden; tomber malade. *Prāu soedah djātōh di pōlōi pōsang*, het schip werd op het eiland Pisang op strand gezet; le bâtiment échoua sur la côte de l'île de Pisang. *Djātōh-kan*, laten vallen, werpen; faire tomber, jeter. *Maka di hantar-kan mājiet antāra dēa pāpan serta di ikat lālo di djātōh-kan ka-dālam lāut dan hāross di gantong deſigan sa-soeātōe jang brat sopāja sampai ka-bāwah*, het lijk moet tusschen twee aan elkander gebonden planken gelegd, en zoo in zee geworpen worden: het is noodig dat men iets zwaars daar aan hange om het te doen zinken; le corps doit être couché entre deux planches liées ensemble, et ainsi jeté à la mer: il convient d'attacher quelque chose de pesant, pour le faire aller au fond. *Lālo men-djātōh-kan dīri-nja ka-dālam āpi*, en wierp zich toen in de vlammen; et puis se précipita dans les flammes.

djāti, *tectonia grandis*, de naam van eenen boom, welks hout tot het bouwen van schepen en tot meer andere einden zeer geschikt is; nom d'un arbre, dont le bois est très-estimé pour la construction des vaisseaux et pour d'autres usages. *Kājō djāti*, jati-hout; du bois de iati. *Pōhon djāti*, een jati-boom; un iati.

djādjat, nabootsen, naäpen; imiter, contrefaire.

djādjar, een rij, regel; ligne, rang, rangée. *Per-māta tiga djādjar*, drie rijen *juweelen; trois rangs de bijoux.

جا *djādi*, zijn, worden, gebeuren, geschieden, ontstaan, voegen, aan het oogmerk beantwoorden, te pas komen; être, devenir, arriver, survenir, naître, convenir, réussir, venir à propos. *Orang itoe soedah djādi tēah*, die man is oud geworden; cet homme est devenu vieux. *Djādi vel men-djādi islām*, een Mahomedaan worden; se faire Mahométan. *Men-djādi besaar*, groot worden, groeijen; grandir, croître. *Dan kalau-kalau men-djādi per-bantāh-an*, en indien er geschillen opkwamen; et s'il arrivait que des disputes s'élevassent. *Binātang jang djādi deri-pada kalidei deŋgan kāda betina*, dier dat van eenen ezel en eene merrie voortgeteeld is; animal engendré d'un âne et d'une jument. *Djādi-lah anak pada orang itoe*, een kind is hem geboren; il lui est né un enfant. *Maka tatkala itoe djādi anak*, indien de bevruchting op dat tijdstip plaats had; si la conception avait lieu à cette époque. *Apā-tah kalak djādi-lah anakanda itoe*, wat zal er nu van de koninklijke spruit worden? que deviendra maintenant le rejeton royal? *Djādi-lah*, dat zal goed zijn, het zij zoo; cela sera bien, ainsi soit. *Tiāda akan djādi begitoe*, het zal op die wijze niet gaan, niet aan het oogmerk beantwoorden; cela n'ira pas de cette manière. *Djādi-kan vel men-djādi-kan*, maken, voortbrengen, veroorzaken, aanleiding geven tot; faire, créer, produire, causer, occasionner. *Di djādi-kan allah lāngiet dan bāmi*, God schiep hemel en aarde; Dieu a créé les cieux et la terre. *Tāhan jang men-djādi-kan dia*, de Heer die hem schiep; le Seigneur qui l'a créé. *Di djādi-kan panton dan njānji*, maakte gedichten en liederen; composa des vers et des chants. *Men-djādi-kan diri-nja grāda*, nam de gedaante aan van een griffoen; se transforma en griffon.

جا *djādi-djādi-an*, de verhuizing der ziel van het eene ligchaam in het andere (de verandering, bij voorbeeld, van menschen in

tijgers, van tijgers in menschen); metempsychose, ou transformation (comme d'hommes en tigres, de tigres en hommes). *ka-djādi-an*, schepping, voortbrenging; création, production. *Tiāda jang ter-lebeh semporna ka-djādi-an-nja*, er is niets waarvan het maaksel volmaakter is; il n'existe rien dont la forme soit plus parfaite. *Deri-pada apa garāng-an ka-djādi-an hancemān ini*, van waar, bid ik u, is deze Hanoeman oorspronkelijk? d'où, je t'en prie, ce Hanouman tire-t-il son origine?

جا *djārang*, ligt, dun (van stoffe sprekende), ijf, dun gezaaid, zelden; mince, léger, clair (en parlant de tissu), peu compact, clair semé, rare, rarement. *Kāin djārang*, dun of grof geweven stoffe; de la toile d'un tissu léger ou grossier. *Ajak djārang*, eene wijde, grove zeef; gros tamis, tamis à claire-voie. *Djārang ram-bāt-nja*, hij heeft dun haar; il a les cheveux clairs. *Menabār djārang*, dun zaaijen; semer à claire-voie. *Djārang ka-pada-nja mālo*, nederigheid is bij hen eene zeldzame hoedanigheid; la modestie est une qualité rare parmi eux. *Ber-ālang-ālang atau djārang*, dikwijls of zelden; souvent ou rarement. *Men-djā-rāng-kan gigi*, de ruimte tusschen de tanden (doorvijlen) grooter maken; espacer les dents (en les limant). *Hendak-lah di djārang-kan-nja segala djari-nja deŋgan per-tenŋāh-an djārang*, hij moet (gedurende het gebed) alle zijne vingers halverwege uitspreiden; il doit (en priant) écarter tous les doigts à moitié.

جا *djarieng* (vid. جا *djarieng*), een net; un filet.

جا *djārak*, ricinus communis, de wonderboom, kruisboom; palme de christ, ricin. *Minjak djārak*, kastooralie; huile de castor (substance qu'on tire du ricin). *Djārak kafri*, jatropa curcas.

جا *djārcem*, eene naald, priem, een stel toets-

steen en, om de fijnheid van het goud te toetsen; aiguille, poinçon, pile ou assortiment de pierres de touche, servant à vérifier la finesse de l'or. *Bāle roemā-nja ber-dāri seperti djāroem roepā-nja*, hunne haren rezen over-eind als naalden; leur poil se hérissa comme un tas d'aiguilles. *Djāroem dan benang*, naald en draad; une aiguille et du fil. *Djāroem-djāroem* vel *djārong-djārong*, R. *flamma sylvorum*, R. *ixora coccinea*, L., een zekere bloeiende heester (waarschijnlijk hetzelfde als *اڠسوک aṅsōka*, dat men ondersteld heeft de *pavetta indica* te zijn); arbuste qui porte des fleurs (apparemment la même chose que l'*اڠسوک aṅsōka*, qu'on a supposée être la *payetta indica*).

جاره djārah vel *جره djarah*, rooven, verwoesten, plunderen; ravir, piller, dévaster. *جراهان djārāh-an*, plundering, roof, buit; pillage, butin. *Mem-bhāgi djārāh-an*, de buit verdeelen; partager le butin. *Men-djādi tawān-an dan djārāh-an*, krijgsgevangen en de buit (des overwinnaars) worden; être fait prisonnier et devenir la proie (du vainqueur). *Anak-djārāh-an*, gevangenen, menschen die door roofbenden weggevoerd worden; des captifs, des personnes qu'on enlève en allant butiner.

جاره djārah, half volwassen; à la moitié de sa croissance.

جاري djārī, de vinger, eene vingerbréedte, een duim; le doigt, un travers de doigt, un pouce. *Djārī toendjæk* vel *teloendjæk*, de voorste vinger; l'index. *Djārī teṅgah*, de middelste vinger (ook *djārī-hantō* en *djārī-māti* genoemd); le doigt du milieu (aussi nommé *diārī-hantō* et *diārī-māti*). *Djārī mānies*, de vierde vinger; le quatrième doigt. *Djārī kelingkieng*, de pink; le petit doigt. *Ibō djārī* vel *ibō tāṅgan*, de duim; le pouce. *Djārī kākie*, de teenen; les doigts des pieds. *Djārī-nja seperti dārī landak*, hare vingers waren (lang en dun) als de stekels van

een stekelvarken; ses doigts étaient (longs et déliés) comme les piquans d'un porc-épic. *Lārah-lah kalam deri-pada djārī-nja*, de pen viel uit zijne vingers; la plume lui tomba des doigts. *Tabal-nja ampat djārī*, het is vier duim dik; cela a quatre pouces d'épaisseur.

جاريه djārīēng & *جاريه djārīēng*, een net (om vogels en andere beesten te vangen); filet, rets (pour prendre des oiseaux ou d'autres animaux). *Djārīēng-djārīēng soedah ter-bentang*, de netten zijn gespannen; les filets sont tendus. *Men-djārīēng*, jagnetten spannen (bij voorb. om herten te vangen); tendre des toiles (par ex. pour chasser aux cerfs).

جاريه djārīēng vel *جاريه djerrīēng*, eene soort van mimosa, welker vrucht eenigzins aan kastanjes gelijk; espèce de mimosa, dont le fruit a de la ressemblance avec la châtaigne.

جاسه djāsa, verdienste, goede diensten; mérite, services. *Ber-bōat djāsa pada tōan-nja*, zich verdienstelijk maken bij zijnen meester; bien mériter de son maître. *Ber-bōat padā-nja bālas djāsa tāṅgan-nja*, hem naar verdiensten beloonen; le traiter selon ses mérites.

جاشه djāṅgat, een riem, leder; une courroie, du cuir. *Djāṅgat tāl tambōr*, lederen riemen om de trom te spannen; les tirans d'un tambour.

جاشه djāṅgan, laat af, doe niet, wees niet, dat kan of mag niet; garde-toi de, ne faites pas, cela ne peut, ou ne doit pas être. *Bōah delima itoe djāṅgan aṅkau mākan*, wacht u van dien granaatappel te eten; garde-toi de manger de cette grenade. *Djāṅgan berāni*, wacht u van; ne t'avise pas de. *Djāṅgan-lah ter-tjētja nāma kāmī*, dat onze namen niet in verachting geraken; que notre renommée ne tombe pas dans le mépris. *Peliāra tidah-moe sopāja leher-moe djāṅgan ter-paṅgal*,

houd uwe tong in, opdat niet uw hals worde afgesneden; retenez votre langue, afin que vous n'ayez pas le cou coupé. *Djāṅgan-kan*, verre van dien, het lijkt er niet naar, het komt niet in aanmerking, het is er zoo verre van af, niet alleen; loin de là, il s'en faut de beaucoup, tant s'en faut que, non-seulement. *Djāṅgan-kan dāpat me-lihat-pān tidak*, wel verre van het te bekomen, zagen wij het niet eens; tant s'en faut que nous l'ayons obtenu, que nous ne l'ayons pas même vu. *Djāṅgan-kan sa-tāboh denṅan hamba djārī hamba pān tiāda ter djābat*, verre van mij geslapen te hebben, heeft hij niet eens eenen mijner vingers aangeraakt; loin d'avoir couché avec moi, il ne m'a pas même touché le doigt. *Djāṅgan-kan sanpei bantō-nja*, de komst van hulp (aan den vijand) daargelaten; mis à part l'arrivée de secours (à l'ennemi).

جائوت *djāpōt* (vid. جئت *djapōt* vel *djep-pōt*), gaan halen; aller quérir, ou chercher.

جائون *djāpōn* & جفون *djapōn*, de eilanden van Japan; les îles du Japon. *Nagrī* vel *benēa djapōn*, het land van Japan; le Japon. *Lī-mau djapōn*, de Japansche narretjes of mandarijn appeltjes; les petites oranges de Japon, appelées aussi pommes de mandarin.

جاگت *djāga* HIND., bewaken, bewaren, waken, wakker blijven, waakzaam zijn, opletten, aandachtig zijn; surveiller, garder, veiller, rester éveillé, user de vigilance, faire attention. *Soēroh djāga prāu itōe*, gaf bevelen om het schip te bewaken; donna ordre de surveiller le navire. *Djāga ka-lakō-an-nja*, houd een oog op zijn gedrag; tenez l'œil sur sa conduite. *Men-djāga dan meṅgāual nagrī*, waken voor de veiligheid van de stad; veiller à la garde de la ville. *Ber-djāga pada siang dan mālam*, dag en nacht waken, of de wacht houden; veiller, ou faire garde nuit et jour. *Tatkāla djāga deri pada tidor*, hij het ontwaken; à l'heure du réveil.

Maka poetri-pān ter-djagā-lah, en de prinses werd wakker gemaakt; et la princesse fut réveillée. *Antāra tidor dan djāga*, tus-schen slapen en waken; entre dormir et veiller. جاگت *djāga-djāga*, wachthuis, corps de garde. *Prāu djāga-djāga*, eene kust-boot; un navire garde-côtes. برجاگت *ber-djāgā-djāga*, 's nachts opblijven: gedurende vele achtereenvolgende dagen en nachten de feesten vieren, die in het zuidelijk gedeelte van Sumatra, *bimbang* genaamd worden; faire vigiles: célébrer pendant plusieurs jours et plusieurs nuits de suite les fêtes appelées *bimbang* dans la partie méridionale de l'île de Sumatra. *Maka per-djagā-an itōe-pān ganap-lah sa pēloh hārī sa pēloh mālam*, en nu waren de tien dagen en de tien nachten van het feest voleindigd; ainsi s'accomplirent les dix jours et les dix nuits de fête.

جاگج *djāgong* vel جاگج *djāgōng*, zea mays, L.; Turksche tarw of Indisch koorn; blé de Turquie ou des Indes, maïs.

جال *djāla* HIND., een werpnet, of handnet; épervier, filet à pêcher. *Djāla sa-rāwan*, één werpnet vol (eene bijzondere plaatselijke uitdrukking), ook een naam van den مورى *mōrei* of ekster; un filet plein (expression particulière à quelques localités), c'est aussi un des noms qu'on donne à l'oiseau autrement appelé مورى *mōrei*. *Meniellam djāla*, een net uitwerpen; jeter le filet. *Men-djāla*, met een werpnet visschen; pêcher à l'épervier. *Per-boāt-an djāla-djāla*, netwerk; du filet, ouvrage noué par mailles et à jour. *Djāla-djāla di-atas ampūdas*, het net oyer de lever; les membranes du foie. جالا *djāla-djāla-nja-pōn* *besi sopāja bārong-pān djāṅgan ber-auleh māsoḳ ka-sāna*, het is voorzien met een ijzeren traliewerk, om de vogels het binnen vliegen te beletten; il est recouvert d'un treillis de fil d'archal, afin d'empêcher les oiseaux d'y entrer.

جالج *djālang*, verdwaald, zwerfend, wild, niet tam; égaré, vagabond, sauvage, non apprivoisé. *Karbau djālang*, wilde buffels; des buffles sauvages. *Kātjieng djālang*, eene wilde kat; un chat sauvage.

جالج *djālang* (vid. جالج *djalang* vel *djellang*), verwachten, op iets wachten, zijne opwachting maken; s'attendre à une chose, attendre après une chose, rendre ses devoirs, être de service.

جالج *djālan*, wandelen, gaan, zich op reis begeven, wandeling, pad, weg, reis; se promener, marcher, aller, se mettre en voyage, promenade, sentier, chemin, route, voyage. *Djālan ber-kāki*, te voet gaan, wandelen, marcher, aller à pied. *Ja ber-djālan ka-sāna ka-māri*, hij wandelt heen en weder, hij gaat af en aan; il va et vient. *Pājah ber-djālan*, vermoeid van het gaan; las de marcher. *Pāgi hāri dia māu ber-djālan*, hij wil vroeg afreizen; il se propose de partir de bonne heure. *Di teṅgah djālan*, op half weg; à mi-chemin. *Djālan rāja*, de heere-weg; le grand chemin. *Djālan lāræs*, een regte weg; un chemin droit ou direct. *Djālan tākan*, een bewandeld pad; un sentier battu. *Djālan scemplet*, een naauw pad; un sentier étroit. *Djālan ber-simpang*, een bijweg, een weg die van eenen anderen afkomt of derwaarts leidt; un chemin de traverse, qui part d'une grande route ou qui y aboutit. *Per-temā-an djālan*, de plaatsen waar de wegen ineen-loopen; la rencontre de plusieurs chemins. *Se-pandjang djālan*, gedurende de geheele reis, den geheelen weg langs; pendant tout le voyage, tout le long de la route. *men-djātān-3 kebōn lādā*, de pepertuinen rondgaan; faire une tournée pour visiter les plantations de poivre. *per-djātān-an*, eene reis; un voyage.

جالج *djālēng*, eene soort van vischnet; espèce de filet à pêcher.

جام *djām* & جم *djam* PERS., eene bel, klok,

een uur tijds, een uur gaans; une sonnette; cloche, une heure, une lieue. *Di nantī-nja tiga djām*, hij wachtte drie uren; il attendit trois heures. *Se-kīrā-kīra ampāt djām lamā-nja orang ber-prang itoe*, die menschen hebben omtrent vier uren lang gevochten; ces gens se sont battus pendant environ quatre heures. *Djauh-nja nagri itoe lima djām ber-djālan*, de afstand van die stad was vijf uren gaans; la ville était éloignée de cinq lieues. *Djām pāsīer* & *djām اوروليس* *arwālīs*, een zandlooper of uurglas; un sable ou sablier, une ampoulette.

جام *djāmoe* (vid. جامو *djāmō*), verblijven, zich ophouden; séjourner.

جامع *djāmang*, band, net, lint of metalen plaat, die men op het voorhoofd draagt, hoofdsiersel; bande, réseau, plaque de métal qu'on porte sur le front, tiare. *Ber-djāmang amas dan ber-scenting amas*, eene gouden plaat en andere gouden hoofdsiersels op hebbende; la tête ornée d'une bandelette et d'autres ornemens d'or. *Ber-rāpat djāmang*, den hoofdband vast maken; mettre, nouer la bandelette.

جامو *djāmō* vel جام *djāmoe*, verblijven, zich ophouden, voor eenen korten tijd ergens wonen; séjourner, s'arrêter pour peu de tems. *Djāmō-lah sādja kāmē pada nagri ni*, wij denken ons slechts eenigen tijd in dit land op te houden; nous comptons ne nous arrêter que peu de tems dans ce pays. *Anak dāgang dan djāmō*, vreemde handelaars en lieden die van elders komen; des marchans forains et des étrangers. *Gampar moelēt-nja seperiti kātē orang jang sēsah ka-datāng-an djāmō rōpā-nja*, hunne tongen rammelden als die van een huisgezin, hetwelk door vreemde bezoekers overvallen wordt; la langue leur allait comme à des gens surpris par l'arrivée d'étrangers. *Khedmat akan orang djāmō*, verzorging van eenen gast, regelen bij de gast-

vrijheid in acht te nemen; manière de traiter un convive, les règles de l'hospitalité. *Gambala centū-pān dātang men-djāwa ontū-nja*, er kwam een kameeldrijver aan om zijne kameelen te voederen; ein conducteur de chameaux vint pour faire rafraîchir ses chameaux.

djamā vel *جمو djamā*, feestvieren, gastmaal houden; fête, régaler. *Men-djamā orang*, een feest geven, gezelschap onthalen; donner une fête, recevoir compagnie. *Adap-pān radja poerba sakti men-djamā segala radja-radja dan dewu-dewa mākan manem ber-sakta-sakta-an ampat pāloh hāri dan ampat pāloh mālam*; de Koning Purba Sakti onthaalde al de vorsten en gasten, en deze aten en dronken vrolijk, gedurende veertig dagen en veertig nachten; le Roi Purba Sakti régala tous les Princes et tous les génies, et ceux-ci mangèrent et burent joyeusement, durant quarante jours et quarante nuits. *جمون djamā-an*, een feest, onthaal; une fête, un régala. *فرجمون per-djamā-an*, een die onthaalt; celui qui donne une fête. *Jang ber-ātang sebab ber-djamā-an*, die zich door de kostbaarheid hunner maaltijden in schulden staken; qui s'endetterent par le luxe de leurs tables.

djamah, voelen, tasten, de hand op leggen, sich met eene zaak bemoeijen; toucher, tâter, mettre la main sur, s'immiscer dans une affaire. *Br-lah hamba men-djamah itoe*, sta mij toe dat ik dat aanraak; permettez-moi de toucher cela. *Tiada-lah bōta mau di djamah laki-laki jang lain*; ik wil niet dat een ander man (een tweede echtgenoot) mij aanraakt; je ne souffrirai pas qu'un autre homme (un second époux) me touche. *Djari-nja-pān siada dapat hamba djamah*, ik vermogt niet (zoo veel van haar te verkrijgen dat zij mij toestond) haren pink aantetasten; je n'ai pu même obtenir (la permission) de lui toucher le petit doigt.

djāwang vel *djenhang*, verw; couleur, جاو *djāu* & جاو *djāwa*, het eiland Java; l'île de Java. *Orang djāwa*, een Javaan; un Javanais. *Tanah djāwa*, het land Java; le pays de Java. *Bēnji-bēnji-an tjāra djāwa*, muziek op den Javaanschen trant; musique à la manière des Javanais. *Asam djāwa*, tamariinde; le tamarin. *Randa djāwa*, panicum indicum, R., gierst; millet.

djāwat & جاوب *djāwap*, (dit woord schijnt aanvankelijk hetzelfde te zijn geweest als *djābat*, echter komen zij niet in alle hunne beteekenissen met elkander overeen), vangen, ontvangen, in de hand dragen, bij de hand nemen, behandelen, zich belasten met, ondernemen, verzwelgen; (ce mot semble être originairement le même que *djābat*, cependant, quoiqu'ils soient synonymes dans quelques-unes de leurs acceptions, il n'en est pas de même dans toutes), attraper, recevoir, porter à la main, prendre par la main, manier, se charger de, entreprendre, absorber. *Maka ia-pān ber-djāwat pada sa-kepieng pāpan*; hij greep toe eene plank aan; alors il se saisit d'une planche. *Bōdak jang men-djāwat sindjatā-nja*, de knaap die zijn zwaard droeg; zijn wapendroger; le jeune homme qui portait son armure, son écuyer. *Baginda segrā-lah men-djāwat-ā cetās-an itoe*, de Koning ontving dadelijk den afgezant; le Roi reçut aussitôt l'ambassadeur. *Siapa jang djāwap-nja*, wie ontving hen of droeg zorg voor hen? qui les a reçus, ou qui a pris soin d'eux? *پنجارت pen-djāwat*, een ambtenaar; un officier. *Pen-djāwat minām-an*, schenker; échanson. *جاوب djāwat-an*, bediening, post, ambt, bezigheid; office, poste, charge, emploi. *Dajang-dajang mang-ādap-lah itān poetri māsieng-māsieng denjan djāwat-nja*, de hofsuffers namen bij de Vorstin den dienst waar, elk overeenkomstig haren pligt; les dames de la cour servaient chez la Princesse, chacune dans ses fonctions

particulière. *Ellobalang dan palawān māsieng-māsieng denḡan djawāt-nja*, krijgslieden en voorvechters, ieder op zijnen post; les guerriers et les champions, chacun a son poste.

جاری *djāuh*, ver, veraf, verwijderd, veraf gelegen, afstand; loin, distant, éloigné, distance.

Brapa djāuh, hoe ver? jusqu'où? *Djāuh deri sīnī*, ver van hier; loin d'ici. *Djāuh-kah nagri itōe*, is dat land ver af? ce

pays est-il loin? *Ka-deḡar-an-lah bēnji ājam ber-kēkōe deri djāuh*, het gekraai der

hanen liet zich op eenen afstand hooren; on entendait à quelque distance le chant des coqs.

Djāuh-nja per-djalān-an deri tampat itōe sa-teḡah hāri, zijn afstand van die plaats was een halve dag reizens; sa distance de là

était d'une demi-journée de chemin. *Menanja-kān djāuh dan hampier*, inlichting

inwinnen van verre en van digte bij; s'enquérir de près et au loin. *Maka ia-pēn men-*

-djāuh-kān deri-nja deri-pada kāwan, zij begaf zich op eenigen afstand van den hoop; elle alla se placer à quelque distance de la troupe.

جاری *djāwi*, veer, koeijen, ossen; du bétail, des vaches, des boeufs. *Djāwi tiga ākor*, drie

stukks veer; trois bêtes à cornes. *Karbau dan djāwi*, buffels en ossen; des buffles et des

boeufs.

جاری *djāwi*, aan het land eigen (zie de Inleiding tot de Spraakkunst); vulgaire (voyez l'Introduction à la Grammaire). *Bhāsa djāwi*,

de gewone tongval der Maleijers, de taal waarin hunne boeken geschreven worden; le dialecte Malai, celui qu'ils emploient dans leurs

ouvrages. *Pada bhāsa djāwi roewājat namā-nja dan ka-pada bhāsa malajoe hikājat namā-nja*, in den bijzonderen tongval heet het

(t' gedicht *Ramajan*) رايات, en in de Maleische taal حكايت (beide deze woorden zijn

echter Arabisch); dans le dialecte du pays on le nomme (le poëme *Ramajan*) رايات, et en

Malai حكايت (mais ces deux termes sont Arabes).

Pinta sohbat bētā djāwi-kān sōrat itōe kārna orang jang tāu mem-bātja sōrat bhāsa pārsi sedah tiāda dālam nagri ini, ik verzoek mijnen vriend den brief (aan den

Gouverneur Generaal) in de landstaal te doen overzetten, want en is hier niemand die de Perzische taal kan lezen; je prie mon ami de

faire traduire cette lettre (du Gouverneur Général) en dialecte du pays, car il n'y a personne ici qui sache lire le Persan.

جاری *djāwi-djāwi* vel رعي *waringī*, ficus Indica, ficus religiosa, L. *Seperti abar djāwi-djāwi*, gelijk de neerhangende takjes van

den banjaenboom (die wortel gevat hebbende, nieuwe stammen uitmaken); semblable aux rameaux pendans du figuier des Indes (qui, après avoir pris racine, forment de nouvelles tiges).

جَاهَت *djahat*, slecht, kwaad, ondeugend, schadelijk, boosaardig, gruwelijk, gevaarlijk, ingekankerd, mismiaakt, afschuwelijk, gedrogtelijk; mauvais, méchant, vicieux, atroce, dangereux, invétéré, difforme, hideux, monstrueux. *Orang djahat*, een slecht mensch, un méchant homme. *Binātang djahat*, een schadelijk dier; un animal nuisible, malfaisant. *Kāda djahat*, een paard dat gebreken heeft; un cheval vicieux. *Per-boūt-an jang djahat*, gruwelijke daden; des faits atroces. *Djika ber-sohbat denḡan orang djahat nastjaja sāmā djahat djōgū ia*, indien iemand met slechte menschen verkeert, zal hij zeker zoo slecht worden als zij; si quelqu'un s'associe avec les méchants, il deviendra certainement aussi méchant qu'eux. *Tānah djahat*, dorland; pays aride. *Djahat roepā-nja*, zijne gedaante was afzigtelijk; sa figure était hideuse. كجياتي *ka-djahāt-an*, slechtheid, gruwelijkheid; méchanceté, atrocité. *Djātoh ia ka-dālam laut ka-djahāt-an*, zij vallen in de zee der ondeugd; in den afgrond des verderfs; ils tombent dans l'océan des vices; dans le gouffre de perdition. *Djika di liat-nja sōatōe tenda ka-djahāt-an*, indien zij eenig

Pinta sohbat bētā djāwi-kān sōrat itōe kārna orang jang tāu mem-bātja sōrat bhāsa pārsi sedah tiāda dālam nagri ini, ik verzoek mijnen vriend den brief (aan den

Gouverneur Generaal) in de landstaal te doen overzetten, want en is hier niemand die de Perzische taal kan lezen; je prie mon ami de

faire traduire cette lettre (du Gouverneur Général) en dialecte du pays, car il n'y a personne ici qui sache lire le Persan.

جاری *djāwi-djāwi* vel رعي *waringī*, ficus Indica, ficus religiosa, L. *Seperti abar djāwi-djāwi*, gelijk de neerhangende takjes van

den banjaenboom (die wortel gevat hebbende, nieuwe stammen uitmaken); semblable aux rameaux pendans du figuier des Indes (qui, après avoir pris racine, forment de nouvelles tiges).

جَاهَت *djahat*, slecht, kwaad, ondeugend, schadelijk, boosaardig, gruwelijk, gevaarlijk, ingekankerd, mismiaakt, afschuwelijk, gedrogtelijk; mauvais, méchant, vicieux, atroce, dangereux, invétéré, difforme, hideux, monstrueux. *Orang djahat*, een slecht mensch, un méchant homme. *Binātang djahat*, een schadelijk dier; un animal nuisible, malfaisant. *Kāda djahat*, een paard dat gebreken heeft; un cheval vicieux. *Per-boūt-an jang djahat*, gruwelijke daden; des faits atroces. *Djika ber-sohbat denḡan orang djahat nastjaja sāmā djahat djōgū ia*, indien iemand met slechte menschen verkeert, zal hij zeker zoo slecht worden als zij; si quelqu'un s'associe avec les méchants, il deviendra certainement aussi méchant qu'eux. *Tānah djahat*, dorland; pays aride. *Djahat roepā-nja*, zijne gedaante was afzigtelijk; sa figure était hideuse. كجياتي *ka-djahāt-an*, slechtheid, gruwelijkheid; méchanceté, atrocité. *Djātoh ia ka-dālam laut ka-djahāt-an*, zij vallen in de zee der ondeugd; in den afgrond des verderfs; ils tombent dans l'océan des vices; dans le gouffre de perdition. *Djika di liat-nja sōatōe tenda ka-djahāt-an*, indien zij eenig

Pinta sohbat bētā djāwi-kān sōrat itōe kārna orang jang tāu mem-bātja sōrat bhāsa pārsi sedah tiāda dālam nagri ini, ik verzoek mijnen vriend den brief (aan den

Gouverneur Generaal) in de landstaal te doen overzetten, want en is hier niemand die de Perzische taal kan lezen; je prie mon ami de

faire traduire cette lettre (du Gouverneur Général) en dialecte du pays, car il n'y a personne ici qui sache lire le Persan.

جاری *djāwi-djāwi* vel رعي *waringī*, ficus Indica, ficus religiosa, L. *Seperti abar djāwi-djāwi*, gelijk de neerhangende takjes van

den banjaenboom (die wortel gevat hebbende, nieuwe stammen uitmaken); semblable aux rameaux pendans du figuier des Indes (qui, après avoir pris racine, forment de nouvelles tiges).

جَاهَت *djahat*, slecht, kwaad, ondeugend, schadelijk, boosaardig, gruwelijk, gevaarlijk, ingekankerd, mismiaakt, afschuwelijk, gedrogtelijk; mauvais, méchant, vicieux, atroce, dangereux, invétéré, difforme, hideux, monstrueux. *Orang djahat*, een slecht mensch, un méchant homme. *Binātang djahat*, een schadelijk dier; un animal nuisible, malfaisant. *Kāda djahat*, een paard dat gebreken heeft; un cheval vicieux. *Per-boūt-an jang djahat*, gruwelijke daden; des faits atroces. *Djika ber-sohbat denḡan orang djahat nastjaja sāmā djahat djōgū ia*, indien iemand met slechte menschen verkeert, zal hij zeker zoo slecht worden als zij; si quelqu'un s'associe avec les méchants, il deviendra certainement aussi méchant qu'eux. *Tānah djahat*, dorland; pays aride. *Djahat roepā-nja*, zijne gedaante was afzigtelijk; sa figure était hideuse. كجياتي *ka-djahāt-an*, slechtheid, gruwelijkheid; méchanceté, atrocité. *Djātoh ia ka-dālam laut ka-djahāt-an*, zij vallen in de zee der ondeugd; in den afgrond des verderfs; ils tombent dans l'océan des vices; dans le gouffre de perdition. *Djika di liat-nja sōatōe tenda ka-djahāt-an*, indien zij eenig

Pinta sohbat bētā djāwi-kān sōrat itōe kārna orang jang tāu mem-bātja sōrat bhāsa pārsi sedah tiāda dālam nagri ini, ik verzoek mijnen vriend den brief (aan den

Gouverneur Generaal) in de landstaal te doen overzetten, want en is hier niemand die de Perzische taal kan lezen; je prie mon ami de

faire traduire cette lettre (du Gouverneur Général) en dialecte du pays, car il n'y a personne ici qui sache lire le Persan.

جاری *djāwi-djāwi* vel رعي *waringī*, ficus Indica, ficus religiosa, L. *Seperti abar djāwi-djāwi*, gelijk de neerhangende takjes van

den banjaenboom (die wortel gevat hebbende, nieuwe stammen uitmaken); semblable aux rameaux pendans du figuier des Indes (qui, après avoir pris racine, forment de nouvelles tiges).

جَاهَت *djahat*, slecht, kwaad, ondeugend, schadelijk, boosaardig, gruwelijk, gevaarlijk, ingekankerd, mismiaakt, afschuwelijk, gedrogtelijk; mauvais, méchant, vicieux, atroce, dangereux, invétéré, difforme, hideux, monstrueux. *Orang djahat*, een slecht mensch, un méchant homme. *Binātang djahat*, een schadelijk dier; un animal nuisible, malfaisant. *Kāda djahat*, een paard dat gebreken heeft; un cheval vicieux. *Per-boūt-an jang djahat*, gruwelijke daden; des faits atroces. *Djika ber-sohbat denḡan orang djahat nastjaja sāmā djahat djōgū ia*, indien iemand met slechte menschen verkeert, zal hij zeker zoo slecht worden als zij; si quelqu'un s'associe avec les méchants, il deviendra certainement aussi méchant qu'eux. *Tānah djahat*, dorland; pays aride. *Djahat roepā-nja*, zijne gedaante was afzigtelijk; sa figure était hideuse. كجياتي *ka-djahāt-an*, slechtheid, gruwelijkheid; méchanceté, atrocité. *Djātoh ia ka-dālam laut ka-djahāt-an*, zij vallen in de zee der ondeugd; in den afgrond des verderfs; ils tombent dans l'océan des vices; dans le gouffre de perdition. *Djika di liat-nja sōatōe tenda ka-djahāt-an*, indien zij eenig

Pinta sohbat bētā djāwi-kān sōrat itōe kārna orang jang tāu mem-bātja sōrat bhāsa pārsi sedah tiāda dālam nagri ini, ik verzoek mijnen vriend den brief (aan den

Gouverneur Generaal) in de landstaal te doen overzetten, want en is hier niemand die de Perzische taal kan lezen; je prie mon ami de

faire traduire cette lettre (du Gouverneur Général) en dialecte du pays, car il n'y a personne ici qui sache lire le Persan.

جاری *djāwi-djāwi* vel رعي *waringī*, ficus Indica, ficus religiosa, L. *Seperti abar djāwi-djāwi*, gelijk de neerhangende takjes van

den banjaenboom (die wortel gevat hebbende, nieuwe stammen uitmaken); semblable aux rameaux pendans du figuier des Indes (qui, après avoir pris racine, forment de nouvelles tiges).

جَاهَت *djahat*, slecht, kwaad, ondeugend, schadelijk, boosaardig, gruwelijk, gevaarlijk, ingekankerd, mismiaakt, afschuwelijk, gedrogtelijk; mauvais, méchant, vicieux, atroce, dangereux, invétéré, difforme, hideux, monstrueux. *Orang djahat*, een slecht mensch, un méchant homme. *Binātang djahat*, een schadelijk dier; un animal nuisible, malfaisant. *Kāda djahat*, een paard dat gebreken heeft; un cheval vicieux. *Per-boūt-an jang djahat*, gruwelijke daden; des faits atroces. *Djika ber-sohbat denḡan orang djahat nastjaja sāmā djahat djōgū ia*, indien iemand met slechte menschen verkeert, zal hij zeker zoo slecht worden als zij; si quelqu'un s'associe avec les méchants, il deviendra certainement aussi méchant qu'eux. *Tānah djahat*, dorland; pays aride. *Djahat roepā-nja*, zijne gedaante was afzigtelijk; sa figure était hideuse. كجياتي *ka-djahāt-an*, slechtheid, gruwelijkheid; méchanceté, atrocité. *Djātoh ia ka-dālam laut ka-djahāt-an*, zij vallen in de zee der ondeugd; in den afgrond des verderfs; ils tombent dans l'océan des vices; dans le gouffre de perdition. *Djika di liat-nja sōatōe tenda ka-djahāt-an*, indien zij eenig

teeken van misdaad (moord) ontdekken; s'ils découvrent quelque trace de méfait (de meurtre).

جاهل *djāhiel* AR., onnoozel, gek, onwetend, onkundig, een dagelijksch mensch; simple, insensé, idiot, un esprit vulgaire, un fou, un ignorant. *Djāṅgan-lah ia menjœmpah dan menṅerdjā-kan pe-kerdjā-an jang djāhiel*, dat hij niet zweren, noch gekke daden verrigte; qu'il ne jure pas, ni ne commette des folies. **جهل** *djahiel arti-nja* babal, de beteekenis van *djahiel* is onwetend; le mot *djahil* signifie ignorant. *Sopāja djāṅgan di liat āuleh orang djāhiel*, op dat hij niet door het onwetend gemeen gezien worde; afin qu'il ne soit pas vu du vulgaire ignorant.

جاهت *djāhiet* vel **جايت** *jāit*, naaijen, met de naald werken, deelen met houten pinnen aan elkander vasthechten; coudre, travailler à l'aiguille, assembler des pièces de charpente avec des chevilles de bois. *Tatas djāhiet*, den naad of zoom tornen; découdre, défaire la couture ou l'ourlet. *Pen-djāhiet*, een kleedermaker, eene naaister; tailleur, couturière.

جاي *djāja* HIND., overwinning, overwinnend, victoire, victorieux. *Meminta djāja prang-nja*, om overwinning vragen in den oorlog; implorer la victoire à la guerre. *Tiadā-lah akan djāja prang-nja*, zijn krijgsgot is niet op overwinning uitgekomen; son expédition ne s'est pas terminée par la victoire. *Tiadā-lah ia ber-djāja lagi* hij was niet langer overwinnaar; il cessa d'être victorieux.

جايت *djāit* (vid. **جاهت** *djāhiet*), naaijen; coudre.

جبت *djabat*, civet, la civette. *Sētji djebat djika tiāda bānjak rēma-rēma mēsang dālam-nja*, civet is zuiver, wanneer het niet veel haar van het dier in zich bevat; la civette est pure, lorsqu'elle ne contient pas beaucoup de poils de l'animal. *Memākei djebat kārna nedjies*, civet bij zich dragen of gebruiken, uit hoofde van onreinheid; porter de la civette

sur soi, ou en faire usage, parce qu'on est sotillé.

جبرائيل *djebrātel* AR., de aarts-engel Gabriël; l'archange Gabriël.

جبة *djoebbat* AR., een tabbaard, het kleed dat de Mahomedaansche wetgeleerden dragen, een gestikte borstrok, tot een harnas dienende; robe, vêtement que portent les docteurs de la loi Mahométane, camisole piquée ou matelassée, qui tient lieu de cuirasse. *Menākei serban dan djoebbat dan serawāl dan sabei*, eenen tulband, eenen tabbaard, eene broek, en eenen gordel dragen; se vêtir d'un turban, d'une robe, d'un caleçon et d'une ceinture. *Sonṅgoh ber-djaṅggēt tiāda ber-djoebbat*, gebaard, wel is waar, maar niet geschikt voor den tabbaard; portant barbe, à la vérité, mais peu fait pour la robe.

ججاهن *djajāhan*, gewest, streek, onderhoorig land; province, district, dépendance. *Segala djedjāhan nagri itoe di djālan-nja*, hij reisde door al de gewesten rond; il fit le tour de toutes les provinces. *Pada tāun ini pādi dālam parlies deṅgan segala djedjāhan-nja tiāda brāpa djādi*, gedurende dit jaargetij is in *Parlis*, en al de omliggende streken, de rijst bijna mislukt; cette fois-ci la récolte du riz a presque manqué dans le *Parlis* et dans tous les environs. *Tiāda bōlih orang pētih lān dēdoek dālam djadjāhan jang di per-tāan*, geen ander Europeaan mag zich in de landen van zijne Hoogheid nederzetten; d'autres Européens ne peuvent pas s'établir dans les états de son Altesse.

ججق *djedjak*, een voetstap, spoor, stappen, treden; trace, piste, vestige, marcher, aller. *Menwraet djidjak-nja*, zijn voetspoor volgen; suivre ses traces, le suivre à la piste. *Me-ṽlang-kan djedjak*, het spoor uitwissen, de vervolging verijdelen; effacer, faire perdre la trace. *Ber-djālan-lah ia seperti tiāda ber-djedjak di hāmi rāsa*, hij ging als of hij de aarde niet aanraakte (zich niet verwaardigde aanteraken); il marchait comme s'il ne

touchait pas (ne daignait pas toucher) la terre. *Tiadā-lah ia ber-djidjak di bāmi lagi melāin-kan di-ātas baŋgkei manoesia djāga*, zij stapten niet meer op den grond, maar alleen op lijken; ils ne marchaient plus sur la terre, mais uniquement sur des cadavres. *Tikam djedjak*, stikken (met de naald); matelasser.

جرادق *djerādiek*, een koek, un gâteau.

جراكه *djerākah*, op eene spottende wijze spreken, ruw of onheusch bejegenen, bekijken; parler d'un ton moqueur, brusquer, gronder.

جرامی *djarāmī*, stoppels, stroo; chaume, paille. *Djarāmī jang bring*, drooge stoppels; du chaume sec. *Pāsang kebān dālam djarāmī*, eenen (peper)tuint in (rijst)stoppels planten; faire une plantation (de poivre) sur le chaume (après la récolte du riz). *Hendak-lah ada ia sətjī dərī-pada djarāmī-nja dan teŋgkei-nja dan kāliet-nja*, het moet van den halm, van den stoppel en van het kaf gezuiverd worden; il faut en séparer la paille, le pied et les enveloppes.

جرت *djerat* vel *djoerrat*, strik, knoop, schuivende knoop, lijn (voor kleine visch), strikken, met eenen strik vangen; piège, trébuchet, noeud, noeud coulant, ligne (pour prendre du menu poisson), prendre au piège. *Memāsang djerat bārong*, strikken leggen voor vogels; tendre aux petits oiseaux. *Tjampak djerat*, een net werpen; jeter un filet. *Djerat di sintak-nja ka-bāwah*, trok het net schielijk naar onder; tira tout à coup le filet en bas. *Di djerat aŋleh bōdak leher bārong itoe*, de jongen smet den vogel eenen strik om den hals; le garçon jeta un filet autour du col de l'oiseau.

جرت *djerta*, het balken van eenen ezels; le braire ou braiment d'un âne. *Men-djerta*, balken; braire.

جرجا *djeredjā*, opstaande balken (in het bouwen

van huizen of vaartuigen); pièces de charpente perpendiculaires (dans une maison ou un navire).

جرمبڠ *djarimbang*, bidens, eene plant tot de syngenesia behoorende; plante de l'espèce des syngenesia.

جرنڠ *djarānang & djarnang*, drakenbloed, een harsachtig vocht, uit eene soort van rotting getrokken; sang de dragon, substance résineuse, qu'on tire d'une espèce de jonc.

جرنه *djerneh*, helder, zuiver, doorschijnend; clair, pur, transparent. *Ajer djerneh dan ājer kroh*, helder water en modderig water; de l'eau claire et de l'eau trouble. *Ajer jang meng-ālier lagi djerneh*, loopend en daarom helder water; de l'eau courante et limpide. *Kārang djerneh ājer ini*, dit water is niet doorschijnend genoeg; cette eau n'est pas assez transparente. *Kātja jang djerneh*, een doorschijnend glas; un verre transparent. *Hāti pōtih dan djerneh*, een blank en rein hart; un coeur net et pur.

جرودج *djerōdjō*, *acanthus ilicifolius*, eene plant; une plante.

جرورق *djerōk* (vid. ليمو *limo*), de oranjeappel; l'orange.

جررم *djarēm* (vid. جارم *djarœm*), eene naald; une aiguille.

جررمس *djoerēmies* vel *djoerēmoes*, gebogen, ter aarde gebogen, nedergestort; incliné, prosterné, précipité. *Sœdah djātoh ter-djoerēmies moekā-nja ka-bāmi*, viel met het aangezicht plat op den grond; tomba la face contre terre.

جرز *djarah* (vid. جاز *djārah*), plunderen rooven; piller, saccager.

جرربڠ *djerriēng* (vid. جاربڠ *djārēng*), eene vrucht; un fruit.

جرزم *djazam* AR., het schrijfsceeken ° of °, dat

ook *bāris māti* genoemd wordt, en aanduidt dat de letter, boven welke het gesteld is, stom wordt, of den klank mist, welken zij anders zou gehad hebben; le signe orthographique ° ou °, nommé aussi *bāris māti*, qui indique que la lettre à laquelle il s'applique, devient muette ou est privée du son vocal qu'elle aurait sans cela.

djezrah AR., een eiland, een schier-eiland; een land tusschen twee rivieren gelegen; une île, péninsule, pays situé entre deux rivières. *Djezrah pālo pinang*, het eiland *Pālo Pinang*; l'île de *Pūlo Pinang*.

djaŋgkā, eene schrede, een stap, de ruimte door eenen passer afgemeten, staal, voorbeeld, vastgestelde maat of prijs, passer; une enjambée, un pas, ouverture du compas, un échantillon, modèle, patron, étalon, taux ou prix établi, compas. *Ber-djaŋgkā-djaŋgkā*, traspwijze, bij schreden; pas à pas, graduellement. *Kōrang deri djaŋgkā*, het heeft de maat niet; cela n'a pas la mesure. *Tiāda seperti daŋgkā-nja*, het is niet overeenkomstig het model; cela n'est pas conforme à l'échantillon. *Djikālu ada ādjan lebeh deri djaŋgkā-nja*, indien er meer regen dan gewoonlijk valt; s'il tombe plus de pluie que de coutume.

djaŋgkiet, besmettend, aanstekend, besmetten, aantasten (als eene ziekte), vatten (als vuur), ontvlammen, bevangen, besmet; infect, contagieux, infecter, atteindre, saisir (comme une maladie), prendre (feu), s'allumer, atteint de, infecté. *Djika djaŋgkiet bāu-nja sekā-pān*, indien de reuk daarvan altijd zoo stinkend is; si l'odeur en est toujours si infecte. *Api itā-pān ber-djaŋgkiet*, het vuur won toen veld; alors le feu gagna de proche en proche.

djoŋgkat, opgetild, opgehaald aan den eenen kant (misschien van *هوجع انكث* *hōdjong aŋgkat*); soulevé à l'une des extrémités

(peut-être de *هوجع انكث* *hōdjong aŋgkat*). *Djambātan djoŋgkat-djoŋgkat-an*, eene ophaalbrug; un pont-levis.

djaŋgkier vel *djaŋgkor*, uitsteken, uitspringen; déborder, saillir.

djoŋgkang, nederliggen (als een beest); être étendu à terre (comme un animal).

djiŋgking vel *tjiŋgking* (vid. *كال* *kāla*); een schorpioen; un scorpion.

djaŋgkal vel *djiŋgkal*, eene span; un empan. *Lebar-nja sa-djaŋgkal*, het is eene span breed; il a la largeur d'un empan. *Djaŋgkal kōdok*, span tusschen den duim en den voorsten vinger; empan pris depuis l'extrémité du pouce jusqu'à celle de l'index. *Sonnat di tiŋgt-kān koebār kedar sa-djaŋgkal*, het is betamelijk het graf ter hoogte van eene span op te hoogen; il convient d'exhausser le tombeau d'un empan. *Meng-ākoer derigan djaŋgkal*, bij spannen meten; mesurer à l'empan.

djiŋgga, oranjeverw; couleur d'orange.

djaŋggæt vel *djaŋggæt*, de baard; la barbe. *Maka djaŋggæt-nja itā-pān ter-gōjang seperti orang jang kadīŋtān-an*, en zijn baard trilde daarop (van vrees), als van iemand die door eene koude rilling bevangen is; et là-dessus sa barbe trembla (de peur), comme lorsqu'on a le frisson. *Ber-mūsī dan ber-djaŋggæt ter-lālo heibat rōpā-nja*, met knevels en met baarden was hun aanzien verschrikkelijk; avec leurs monstaches et leurs barbes il avaient un air terrible.

djaŋggal HIND., tegen de regels der versmaat, wanklinkend; manquant de mesure en versification, discordant. *Sedjā-nja djaŋggal*, de maat was gebrekkig; la mesure en était defectueuse. *Atōr-nja djaŋggal*, de schikking (der lettergrepen) is gebrekkig; l'arrangement (des syllabes) est vicieux.

جنگل *djaŋgal*, een zot, een gek, een jongeling die zich veel opschikt; un fat, un efféminé.

جنگوت *djaŋggōt* (vid. جنگوت *djaŋgōet*), de baard; la barbe.

جفرت *djeppāt* vel جافت *djapāt*, halen, brengen, medebrengen; aller quérir, porter, amener, apporter. *Pergi men-djeppāt anak-moe*, ga en haal uw kind; va et amène ton enfant. *Sœdah di djeppāt kombāli*, hij heeft het terug gebragt; il l'a reporté, remmené. *Djeppāt-kan akoe sœrat itoe*, haal of breng mij dien brief; va quérir, ou apporte-moi cette lettre. *Datang-lah dœa orang men-djeppāt-nja di kwāla*, er kwamen twee menschen om hem aan den ingang van de haven te ontvangen; il vint deux personnes pour le recevoir à l'entrée du port.

جک *djika* & جکلو *djikalau*, zoo, indien, ingeval dat, wanneer, als; si, supposé que, en cas que, après que. *Djika tœan sœka*, indien gij het verkiest; si vous le désirez. *Djikalau tiāda aŋkau tœngat*, als gij niet oplet, op uwe hoede zijt; si vous ne prenez pas garde. *Djikalau tiāda di per-aulēh-nja*, indien hij niet bezit; s'il ne possède pas. *Djika kāmī sœdah mandī*, nadat wij ons gebed zullen hebben; après que nous nous serons baignés. *Djikalau garāng-an*, och of! dat het mogt gebeuren; ô si! plût à Dieu, puisse-t-il arriver que!

جکتر *djakatrā*, eene stad op het eiland Java, op welker grond de stad Batavia in 1619 werd gebouwd. De landstreek werd genoemd *Sœnda Kalāpa*, van waar de zee-engte haren naam ontleend heeft: het woord *Sœnda* (volgens Valentijn) beteekent in het Javaansch eene plaats door eenen bergketen omgeven; ville de l'île de Java, sur l'emplacement de laquelle Batavia fut bâtie vers l'an 1619. La contrée portait le nom de *Sounda Kalāpa*, d'où est venu le nom de détroit de la Sonde: le mot *Sounda*

signifie (suivant Valentyn) un endroit entouré d'une chaîne de montagnes.

جکلو *djikalau*, indien (zamengesteld van جک *djika*, en het Arabische woord ل *lau*, hetwelk dezelfde beteekenis heeft. Zie deze woorden); si (composé de جک *djika* et du mot Arabe ل *lau*, qui a la même signification. Voyez ces mots).

جگ *djagal*, in het klein verkoopen, zich met kleinigheden ophouden; vendre en détail, s'occuper de bagatelles. *Orang jang ber-djagal di pāsar*, iemand die in het klein verkoopt of een winkeltje in de bazar houdt; vendeur en détail ou qui tient une petite boutique au basar. *Serta جگالی djagāl-an jang lāin*, te gelijk met andere geringe koopwaren; ainsi que diverses autres menues marchandises.

جگ *djall* AR., majesteit, glorie; majesté, gloire. *Azz wa djall*, Goddelijke eigenschappen; attributs de la Divinité.

جالاتان *djalātan*, eene plant, waarvan de bladeren steken gelijk die van de brandenetel, maar veel sterker; plante dont les feuilles piquent comme celles de l'ortie, mais plus fort.

جالاتان *djelāpang*, korenzolder, korenschuur; grenier, grange.

جالاتان *djalāma*, verandering van gedaante, herschepping; transformation, métamorphose. *منجلام men-djalāma*, de huid afwerpen, eenen nieuwen vorm aannemen, eene gedaanteverandering ondergaan; changer de peau, revêtir une nouvelle forme, subir une métamorphose. *Tœān-koe men-djalāma apā-lah kirā-nja men-djādi rātœ di-dālam daeniā*, onderga eene gedaanteverandering, wij bidden u, o Heere! word een Vorst op deze wereld (tot eenen afgestorven sprekende); nous t'en prions, ô Seigneur! métamorphose-toi et prends la forme d'un Prince sur la terre (adressé à un défunt). *Antah-kah منجلامان pen-djalāmān dœwa*, misschien is dit de menschworing van eenen

Godheid; c'est peut-être l'incarnation d'une Divinité.

جلد *djiled* AR., vel, rol, boekdeel; peau, rouleau, volume.

جلج *djeling*, op of naar iets kijken, een oog op iets werpen, uitkijken; regarder, tourner la vue vers, jeter un coup d'oeil sur, regarder au dehors. *Djeling-lah*, zie, kijk dan; tenez, regardez là. *Maka ia men-djeling per-dāna mantri serta katā-nja*, hij wendde toen zijne blikken op den eersten staatsdienaar en zeide; il tourna alors ses regards vers le premier ministre, et dit. *Di djeling-nja denġan ikor matā-nja*, zij belonkte hem; elle le regardait du coin de l'oeil. *Men-djeling ka-laut*, naar de zee uitkijken; diriger ses regards vers la mer. *Sambiel ber-djālan men-djeling-djeling*, zag naar alle kanten uit, al wandelende; jetait les yeux de tous côtés en marchant.

جلج *djellang* & **جالج** *djālang*, wachten, volgen, oppassen, dienen, de avond, de dag of avond voor eenen vierdag; attendre, suivre, servir, être de service, le soir, la vigile, veille d'un jour de fête. *Men-djellang dweli*, den dienst doen aan het hof; être de service à la cour. *Sārat ini datang men-djellang toēn-koe*, deze brief wacht op uwe Hoogheid; cette lettre attend votre Altesse. *Men-djālang sa-hārī bēlan radjab*, de avond voor de zevende maand; la vigile du septième mois. *Apa-bila bēlan men-djālang akan ābies tinggal ampat lima hārī lagi*, toen er nog slechts vier of vijf dagen van de voorgaande (of loopende) maand overbleven; lorsqu'il ne restait plus que quatre ou cinq jours du mois précédent (ou courant). *Kalau men-djālang siang hārī māsoeh datang alah kita*, indien de vijand even voor daglicht nadert, hebben wij eene nederlaag te wachten; si l'ennemi approche un peu avant l'aurore, nous devons nous attendre à être battus.

جلج *djelak* (vid. **جلج** *tjelak*), kleuren, verwen; colorer, teindre.

جلج *djalædjör*, loopen (eene wijze van naaijen); couler (manière de coudre).

جلج *djalör*, zeker vaartuig met twee masten en zwaarden: de *batālang* is omtrent van dezelfde gedaante, en wordt voornamelijk als een oorlogssloep gebruikt in de noordelijke gedeelten van Sumatra; espèce de navire à deux mâts et à dérives: le *batālang* est à peu près de la même forme, et on l'emploie principalement comme chaloupe de guerre dans les parties septentrionales de Sumatra.

جلج *djalære*, plukken (vederen uittrekken); plumer.

جمادي *djoemādi*, de naam van twee der Mahomedaansche maanden; nom commun à deux des mois du calendrier Mahométan. **جمادي الاول** *djoemādi al-awal*, de vijfde maand; le cinquième mois. **جمادي الاخر** *djoemādi al-akhir*, de zesde maand; le sixième mois.

جماح *djimāh* AR., congressus venerens, coitus.

جمال *djamāla* AR., sierlijkheid, schoonheid; élégance, beauté.

جمار *djoemāwa*, verwaand, trotsch, onbeschaamd, verwaandheid, verregaande trotschheid; présomptueux, orgueilleux, insolent, présomption, arrogance.

جمبان *djembātan*, brug, kaai, beer, hoofd; pont, jetée, quai, môle. *Maka di per-boāt-nja (iskander) djembātan dālam laut indalas akan tampat laskar-nja menjābrang laut itoe*, en hij (Alexander) sloeg eene brug over de Sumatrasche zee (straat van Malakka) om zijn leger daarover te doen trekken; et il (Alexandre) jeta un pont sur la mer de Sumatra (le détroit de Malacca) pour faire passer son armée. *Hendak-lah di bawā-nja ka-djembātan tiga hārī di saksi-kan-nja*, hij moet het gedurende drie achtereenvolgende dagen naar

de openbare kaai brengen, om het eigendomsregt te doen blijken; il faut qu'il le porte trois jours consécutifs au quai public, pour en constater la propriété.

جانبان *djembāngan*, een pot, bloempotten van porselein of metaal; un vase, des pots à fleurs de porcelaine ou de métal. *Djembāngan ber-tatah dengan ratna*, een vat of pot met edele gesteenten versierd; un vase orné de pierres précieuses. *Adā-pān taman itoe langkap dengan bebrāpa ratoes djembāngan amas dan perak ber-isi boah-boah-an dan pel-bagei boēngā-boēngā-an*, deze tuin was voorzien met honderden gouden en zilveren vaten, vol met vruchten en allerlei bloemen; ce jardin était garni de plusieurs centaines de vases d'or et d'argent, remplis de fruits et de toutes sortes de fleurs.

جانبان *djambar*, een tafelgeragt van rijst; un plat de riz.

جانبان *djambolan*, jambolifera pedunculata, L., ook genaamd جوانت *djāat*; plante qu'on nomme aussi جوانت *djāat*.

جانبان *djambak*, een sekreet; lieux d'aisance.

جانبان *djambā* HIND., eene vrucht, van welke vele soorten zijn, als de gewone soort *djambā mērah*, eugenia malaccensis; *djambā ājer*, eugenia aqua; *djambā ājer māwar* of de rozenwater *djambā*, eugenia jambos (foliis acute lanceolatis); waarbij nog moet gevoegd worden de *djambā kling* of *djambā sakelāt*, myrtus cumini; *djambā irong* of *mānjet*, de kasjoe-appel, anacardium occidentale, en de *djambā bidji* of *protogal*, de goeavis, psidium pomiferum, van welke men drie onderscheidene soorten telt; fruit dont il y a plusieurs espèces, comme *diambōu mērah*, l'espèce la plus commune, eugenia malaccensis; *diambōu ājer*, eugenia aqua; *diambōu ājer māwar*, le *diambōu* à l'eau rose, eugenia jambos (foliis acute lanceolatis), à quoi il faut

encore ajouter le *diambōu kling* ou *diambōu sakelāt*, myrtus cumini; *diambōu irong* ou *mānjet*, la pomme de cachou, anacardium occidentale; et le *diambōu bidji* ou *protogal*, la gouave, psidium pomiferum, dont il y a trois différentes espèces.

جانبان *djambā-djambā*, sprengen, begieten; répandre par gouttes, arroser. *Djambā-djambā ājer sembājang*, met wjwater besproeien; arroser d'eau bénite ou consacrée. *Pandji-pandji jang ber-djambā-djambā-kan moetiāra*, vlaggen met paarden versierd; des drapeaux mouchetés de perles.

جانبان *djambāi*, een stoffer van vederen; een vederbos; een hanekam of kuif, eene haarlok die men alleen op den kruin van het hoofd laat groeijen; un houssoir, ou bouquet de plumes, crête ou huppe de coq; touffe de cheveux qu'on laisse seule sur le sommet de la tête.

جانبان *djambi*, de naam van eene groote rivier en stad, aan den oostkant van Sumatra gelegh; le nom d'une grande rivière et d'une ville considérable dans la partie orientale de Sumatra. *Deri pada saltan ratōe sri jang ka-radjā-an dalaq nagri djambi*, van Sultan *Ratōe Sri*, die in het land van *Djambi* regeert; *Sultan Ratōe Sri*, qui règne dans le pays de *Djambi*.

جانبان *djamdjam* (vid. *pelāh*), zweetdrop-pelen; des gouttes de sueur. *Djamdjam djer-dja ber-ambāer-an*, het zweet liep hem van het aangezicht af; il avait le visage trempé de sueur.

جانبان *djamāt* ANJ., Vrijdag, de dag der zamenkomst in de moskeën, eene week; Vendredi, de jour d'assemblée dans les mosquées, une semaine. *Hari djemāt*, Vrijdag; Vendredi. *Pada tiap-tiap djemāt sekali*, eens in de week; une fois la semaine. *Fered djemāt atas arang dāsan djika ada genap empat puluh*, het inachtmeven van den Vrijdag (of bijeenkomst in de moskee) moet in ieder dorp

plaats, hebben, waas het getal der inwoners tot veertig gaat; l'observance du Vendredi (ou la réunion dans la mosquée) doit avoir lieu dans toute bourgade peuplée au moins de quarante âmes.

جمقان *djempāna*, baar, burrie; brancard, civière.

جمفت *djempoet* (vid. جمفت *djeppōet*), halen; aller quérir.

جمق *djompok*, groote soort van nil; grosse espèce de hibou.

جمقل *djampal*, het gewigt van eene ropij; le poids d'une roupie.

جمقول *djempāl*, eene soort van harder, zekere visch; poisson du genre des malets.

جمقا *djoempah* vel *djompah*, te gelijk gebeuren, zamenkomen, toevallig ontmoeten, gebeuren; coincider, se joindre, rencontrer par hasard, avoir lieu, arriver. *Ber-djoempah deŋgan s'orang*, iemand ontmoeten; rencontrer quelqu'un. *Sedah ber-djoempah deŋgan taman-taman kita*, wij ontmoetten toevallig onze bondgenooten; nous rencontrâmes par hasard nos associés. *Hendak pergi ka-atjeh ber-djoempah deŋgan anak binu-nja*, hij wil naar Atjien gaan om zijne verwanten te bezoeken; il compte se rendre à Atjin, pour voir sa famille. *Sangat kita hendak ber-djoempah deŋgan sohbat kita*, wij verlangen zeer om onzen vriend te ontmoeten; nous souhaitons ardemment de rencontrer notre ami. *Ber-djoempah māta*, elkander tegenkomen; se rencontrer face à face. *Dako ber-djoempah sāma māta deŋgan poespa kartika*, zijne oogen ontmoetten toen die van Poespa Kartika; ses yeux alors rencontrèrent précisément ceux de Poespa Kartika.

جملا *djoemlah* AR., de sòm, het geheel, het gansche bedrag, verzameling, vergadering, bijeenkomst; somme, total, montant, collection, réunion, assemblée. *Dan djoemlah-nja djādi*

dāci pōloh kōjan, en het geheel beliep twintig maten; et le tout montait à vingt mesures.

Djoemlah brat-nja, het gezamenlijk gewigt; le total du poids. *Ter-djoemlah di bendar itoe*, in die stad vergaderd; rassemblés dans cette ville.

جمو *djamā* (vid. جمو *djāmā*), verblijven, zich ophouden; feestvieren, gastmaal houden; séjourner, s'arrêter, fêter, donner un festin.

جمو *djoemā*, verzadigd, met spijs of drank opgevuld, walgen, eenen afkeer hebben; rassasié, pleinement repu, avoir de l'aversion, du dégoût. *Sāja djoemā akan makān-an itoe*, ik heb mijn bekomst van die spijsen; je suis rassasié de ces mets. *Tiadā-lah ia djoemā memandang moekā-nja*, hij kon zich niet verzadigen van haar gezigt te aanschouwen; il ne pouvait se rassasier de contempler sa figure.

جمو *djoemā-an*, afkeer, walging; aversion, dégoût.

جمو *djoemār* & جمو *djoemār*, aan de lucht en de zon blootstellen, in de open lucht droogen; exposer à l'air et au soleil, sécher en plein air. *Men-djoemār pādi*, rijst (voor dat zij gedorscht is) in de zon laten droogen; faire sécher du riz au soleil (avant de le battre). *Ajer ter-djoemār pada benwa jang amat angat separti di mekah*, water aan de zon blootgesteld in een zeer warm land, als bij voorb. te Mekka; de l'eau exposée au soleil dans un pays très-chaud, comme à la Mecque. *Men-djoemār bātān*, klederen te droogen of te bleken leggen; étendre des hardes pour les faire sécher ou blanchir.

جمو *djemah*, de toekomstige tijd, hierna, voortaan, nog, altijd; à l'avenir, désormais, encore, toujours. *Pāgi djemah*, op eenen anderen tijd, morgen of den volgenden dag; une autre fois, un de ces jours, demain, le lendemain. *Pada hari kiāmat djemah*, hier namaals, op den dag des oordeels; après cette vie, au jour du jugement. *Tiada djemah*, nooit, nimmer; jamais.

djin, met, en; avec, et. *Bōmi djin lāngiet*, hemel en aarde; ciel et terre. *Nāsi djin gālei*, rijst met kerri; du riz avec du querri.

djin AR., kwade geest, duivel (die ondersteld wordt op de aarde in holen, dikke en vervallen boomen, of in andere duistere plaatsen zich op te houden); mauvais génie, démon (qu'on suppose habiter sur la terre dans des cavernes, des troncs de vieux arbres ou en d'autres endroits ténébreux). *Deri-pada bañgsa djin*, afkomstig van een geslacht van booze geesten; issu d'une race de mauvais génies. *Rādja djin*, een koning der booze geesten; un prince des démons. *Pada tatkālā mālam ada djin*, in den nacht zwerven booze geesten; pendant la nuit il rode des esprits malins.

djenāsat AR., eene lijkbaar; une bière. *Orang jang menainggāng djenāsat*, de menschen die de baar droegen; ceux qui portaient la bière. *Meng-iring djenāsat*, de baar volgen, de lijkstatie volgen; suivre la bière, assister à un convoi funèbre.

djenāka, schertsen, potsen maken, eene boertige rol op zich nemen, vrolijk, boertig; badiner, folâtrer; faire des bouffonneries, faire le bouffon, jovial, joyeux, plaisant.

djennat AR., het paradijs; le paradis.

djantarā HIND., een rad, een werktuig dat met raderen werkt (als om water op te halen); une roue, une machine à rouage (comme pour tirer de l'eau). *Djantarā pedatā-nja*, de raderen van zijn rijtuig; les roues de sa voiture. *Ber-kisar-lah djantarā-nja per-arak-an*, de wielen van den zegenwagen draaiden; les roues du char de triomphe tournaient. *Ber-grak-lah djantarā-nja maka iā-pān ber-pāsing-pāsing maka ka-lōar-lah ājer-māwar*, de raderen van het werktuig begonnen te werken, en omwentelende spreidden zij rozenwater; les roues de la ma-

chine commencent à se mouvoir, et en se mouvant elles répandaient de l'eau rose. *Maka bālei ber-djantarā-lah serta gamarantjing bānji-nja*, en het gevaarte bewoog zich op zijne raderen, en deed een zwaar en hard geluid hooren; et le bâtiment se mut sur ses roues, et fit un bruit fort et aigu.

djantong vel **djantōng**, het hart (het dierlijk hart), het hart van eene bloem; le coeur (animal); le coeur, l'intérieur d'une fleur. *Djantong karbau*, het hart van eenen buffel; le coeur d'un buffle. *Rāsa djantong bagei di bākar*, het gevoel in het hart was of hetzelfde brandde; le coeur éprouvait une sensation comme s'il brûlait intérieurement. *Djantong beties*, de kuit van het been; le gras ou mollet de la jambe. *Bārong djantōng*, soort van vogel; sorte d'oiseau.

djintik, een knip met den vinger, een vingergreep; une chiquenande, une pincée. *Ambal kapōr kring tiga djintik*, neem drie vingergrepen ongebluschte kalk; prenez trois pincées de chaux vive.

djantan, van het mannelijk geslacht (uitgenomen de mensch); mâle (à l'exception de l'homme). *Ajam djantan*, een haan; un coq. *Sāpi djantan*, een stier; un taureau. *Kōda djantan*, een hengst; un cheval entier. *Harimau djantan*, een tijger; un tigre. *Djantan dan betina*, het mannetje en het wijfje; le mâle et la femelle. *Ber-djantan*, koppelen, paren; s'accoupler.

djintan (vid. **djiēntan**), komijnzaad; du cumin.

djantei, hangende, wapperende; pendant, pendillant. *Dōdōek ber-djantei*, hangende zitten (dat is, niet op de oostersche wijze, plat op den grond, maar op eene verhevene plaats met de beenen hangende, hetgene bij de Maleijers als beleedigend voor de omstanders beschouwd wordt); être assis les jam-

bes pendantes (c'est à dire, sur un siège élevé, ce qui est contraire à l'usage des peuples orientaux et passe, chez les Malais, pour une offense envers les assistans). *Naik-lah dādoek ber-djantei kākī deŋgan ka-lelah-an*, zij klom, en zat met de voeten nederhangende, omdat zij vermoeid was; elle monta et s'assit les jambes pendantes, parce qu'elle était fatiguée. *Tatkala itoe istrī-nja dādoek ber-djantei di māka pintoe*, op dien tijd zat zijne vrouw in eene achtelooze houding voor de deur; en ce moment sa femme se tenait nonchalamment assise devant la porte. *Di djantei-kan-nja sājoe-p-nja*, zij lieten hunne vleugelen hangen; ils laissaient pendre l'aile.

djandji (vid. *djandji*), overeenkomst; convention.

djindjang, een vogel van het geslacht der kranen; oiseau du genre des grues. *Lēher djindjang*, een lange (en bevallige) hals; un cou long (et qui a de la grâce). *Ber-djālan men-djindjang lēher-nja*, met uitgestreken hals (en op de teenen) gaan; marcher le cou tendu (et sur le bout des pieds).

djindjing (vid. *djaendjong*), dragen; porter. *Deri kitjūel maelā-māla pātek djindjing anak itoe*, van zijne vroegste jaren af heb ik dat kind in mijne armen gedragen; j'ai porté cet enfant dans mes bras dès sa plus tendre jeunesse.

djaendjong & *djāndjong*, schragen, ondersteunen, opligten, opheffen, tot aan het hoofd brengen (ten teeken van eerbied), met eerbied aannemen, op het hoofd dragen; supporter, soutenir, étayer; soulever, élever jusqu'à la hauteur de la tête (en signe de respect), recevoir avec respect, porter sur la tête. *Dan tāngan tāan poetri jang sa-blāh di djaendjong-nja auleh dēwa indra*, en een der armen van de Prinses werd door *Dēwa Indra* ondersteund; et l'un des bras de la Princesse

était soutenu par *Dēwa Indra*. *Mantri itā-pān menjamboet sērat deri-pada tāngan baginda lālo di djaendjong-nja ka-ātā kapalā-nja*, de minister ontving den brief uit des Konings handen en bragt toen denzelfven tot aan of op zijn hoofd; le ministre reçut la lettre de la main du Roi et l'éleva ensuite jusqu'à son front ou la plaça sur sa tête. *Mendjāndjong titah rādja*, eerbied betoonen voor 's Konings bevelen; montrer du respect pour les ordres du Roi. *Iā-lah tēron deri-pada takhta-nja men-djāndjong kākī ibā-nja*, hij klom van den troon af, om zich aan de voeten zijner moeder te werpen; il descendit du trône, pour se prosterner aux pieds de sa mère. *Auleh laksamāna di ambel-nja kākī kakenda baginda lālo di djaendjong-nja*, *Laksamāna* vatte den voet van zijnen koninklijken broeder en plaatste dien op zijn hoofd; *Laksamāna* prit le pied du prince, son frère, et se le posa sur la tête. *Kebān lāda jang pennoech djāndjong atau sampei sa-teŋgah djāndjong*, peper-boomgaarden in volle dragt of die den halven wasdom bereikt hebben; des plantations de poivre en plein rapport ou qui ont atteint la moitié de leur croissance. *djaendjong-an*, eene onderschraag, een voorspraak, een voorwerp van eerbied, hetgene men ten teeken van eerbied tot boven het hoofd opligt; une étaye, un protecteur, un objet de vénération, ce qu'on élève jusqu'au dessus de la tête en signe de respect. *Iā toean-koe djaendjong-an dan makota pātek*, o mijn Vorst, het voorwerp van den eerbied en de kroon van uwen slaaf (het verband tusschen hetgene tot boven het hoofd geligt wordt en hetgene waarmede hetzelfde versierd is, kan niet in eene andere taal overgezet worden); ô mon Prince, objet de la vénération et couronne de ton esclave! (le rapport entre la chose qu'on élève jusqu'au sommet de la tête, et ce qui sert d'ornement à celle-ci, ne peut se rendre dans la traduction). *Mem-bri tāu ka-pada djaendjong-an-nja*, maakte zijnen

patroon bekend; informa son protecteur.

جندجی *djandji*, overeenkomst, koop, beding, verbindtenis, verdrag, belofte, termijn van betaling, gezette tijd, overeenkomen, koop sluiten, beloven; convention, marché, stipulation, traité, promesse, terme de crédit, tems prescrit, traiter, convenir, conclure un marché, promettre. *Itā-lah djandji kāmī ber-dāa*, dat is de overeenkomst tusschen ons beide; voilà de quoi nous sommes convenus entre nous. *Menjampei-kan djandji*, eene belofte volbrengen; remplir une promesse. *Maka djandji itā-lah bēta pegang*, dat is het verdrag waarin ik toestem; tel est le traité auquel je consens. *Djandji tiga bālan*, uitstel van betaling voor drie maanden; trois mois de crédit. *Hamba-moe mīnta djandji bārang sa-pā-lah hārī*, uw slaaf verzoekt uitstel voor ontrent tien dagen; ton esclave demande un délai d'une dizaine de jours. *Kārna kakenda soedah ber-kātā dan ber-djandji deṅgan indra mahā-dēwa akan mem-brī anakanda īni kā-pada-nja akan djādi istri-nja*, want ik heb aan *Indra Mahā-Dēwa* mijn woord gegeven, en beloofd dat ik hem deze onze dochter zoude schenken om zijne vrouw te worden; j'ai engagé ma parole à *Indra Mahā-Dēwa*, et j'ai promis de lui donner notre fille que voici, pour qu'elle devienne sa femme. فرجندجی *per-djandji-an*, overeenkomst, verdrag, enz.; convention, contrat, &c. *Kārna soedah pētōes per-djandji-an-nja*, want hij had zijne verbindtenis volbragt (zijnen tijd uitgediend); car il avait satisfait à son engagement (le terme de son service était expiré). *Sērat per-djandji-an jang ka-kwasā-an*, eene geschrevene overeenkomst die ten sterkste verbindt, een verzegeld contract; une convention par écrit qui lie étroitement, un contrat scellé. *Per-djandji-an soeltān dan mantri-nja*, een verdrag door den Sultan en zijne staatsdienaren ten uitvoer gebragt; un traité exécuté par le Sultan et ses ministres.

جند *djanda*, eene weduwe; une veuve, douairière. *Perampōan djanda*, eene weduwwrouw; une femme veuve.

جندل *djendral* EUR., een generaal; un général. *Djendral beṅgāla*, de gouverneur generaal van Bengalen; le gouverneur général du Bengale.

جندیل *djandēla* PORT. (*janēlla*), een venster; une fenêtre.

جنس *djenies* AR., geslacht, soort, slag, wijze; genre, sorte, espèce, mode, manière. *Lāin djenies*, eene andere soort; une autre sorte. *Dāa sa-djenies*, twee van dezelfde soort; deux du même genre. *Rājat-nja be-rīboe-rīboe djenies roepā-nja*, zijne volgers of troepen waren van duizenderlei soorten, eene opgeraapte menigte; sa suite ou sa troupe était composée de cent espèces différentes, formait un assemblage bigarré. *Djenies-djenies*, verscheidenheid, verschillend; variété, divers. *Warna djenies-djenies*, eene verscheidenheid van kleuren, veelkleurig; variété de couleurs, chose de plusieurs couleurs. *Mem-bāwa djenies-djenies perniagā-an*, verscheiden koopwaren medebrengen; apporter un assortiment de marchandises.

جنج *djanang*, de zijposten van een deurkozijn; les poteaux d'un chassis de porte.

جنج *djennang*, een afgevaardigde, stedehouder, onderkoning; député, lieutenant, vice-roi. *Orang djāwa djennang soeltān bantan*, een Javaan, die zaakgelastigde was bij den Sultan van Bantam; un Javanais, député ou chargé d'affaires auprès du Sultan de Bantam.

جرو *djau* PERS., garst; orge. *Randa djau*, soort van gierst; espèce de millet.

جرو *djāa* (vid. جوگت *djōga*), nog, alleen, slechts; toujours, seulement. *Soētōe djāa*, slechts een; un seul et pas davantage.

جواب *djawāb* AR., een antwoord, wederantwoord, antwoorden; réponse, réplique, ré-

pondre. *Tiāda dāpat ra mem-brī djawāb*, zij konden geen antwoord geven; ils ne purent faire aucune réponse. *Barāni ra men-djawāb katā-nja*, hij durfde op zijn gezegde antwoorden; il a osé répondre à son discours. *Maka ra men-djawāb bagimana hamba bōleh*, maar hij antwoordde: hoe kan ik? mais il répondit: comment pourrais-je?

جوانی *djawāt-an* (vid. جارة *djāwat*), dienst, ambt, bediening; charge, office, place, mission, emploi.

جوادہ *djēādah* PERS., koeken, allerlei gebak, lekkernijen, levensmiddelen; des gâteaux, de la pâtisserie, des friandises, des vivres. *Ada jung dātang ber-lāri-lāri meniṅgal-kan djēādah-nja hābies di mākan andjieng*, sommigen kwamen in zoo groote haast, dat zij hunne koeken en pastijen achterlieten om door de honden opgegeten te worden; quelques-uns accoururent si précipitamment, qu'ils laissèrent leurs gâteaux et pâtés aux chiens. *Ia masōk-lah ka-pākan hendak mem-bili zēādah* (جوادہ; PERS.), hij ging naar de markt, met voornemen om levensmiddelen te koopen; il se rendit au marché, dans le dessein d'acheter des vivres.

جوار *djēar*, eene soort van zwart hout, naar het ebbenhout gelijkende, ook *kājē arang* geheeten; espèce de bois noir, qui ressemble à l'ébène, on le nomme aussi *kāiū arang*.

جوار *djēāra*, iemand die zich verstaat in het doen vechten van hanen, een scheidsman, bemiddelaar bij het hanengevecht; un expert dans l'art de faire combattre des coqs, arbitre, juge, celui qui décide dans les joutes de coqs. *Di-māna djēāra samoā-nja*, waar zijn al de registers, of scheidslieden? où sont tous les arbitres?

جوارى *djēārī* (vid. جوهري *djauharī*), verstandig, geleerd, wijs; intelligent, spirituel, instruit.

جوال *djēāl* & جوال *djēal*, verkoopen; vendre. *Men-djēal kāin*, stoffen verkoopen; vendre des étoffes. *Djēal bilī*, verkoopen en koopen, handel drijven; vendre et acheter, faire commerce. *Kadei orang ber-djēāl-an bēṅga*, de kraam van iemand die bloemen verkoopt; la boutique d'un marchand de fleurs. جوالی *per-djēāl-an*, verkoop; vente.

جوبغ *djēbong*, de bedekking of het gebogen dek van een vaartuig (van gespleten bamboes of dergelijk ligt goed gemaakt); baume, la couverture creuse d'une barque (faite de bambou fendu ou d'autre matière légère). *Djēbong prisī-nja separti kōta ber-djēalan*, het dak, dat hunne schilden uitmaakten, geleek naar een wandelend kasteel; le toit, formé par leurs boncliers, ressemblait à un château mouvant.

جوت *djēta* HIND., een millioen; un million.

جوج *djēdja*, den grond raken met het lood, met het dieplood peilen; toucher la terre avec la sonde, sonder.

جوجج *djēdjong* (vid. جوجج *djēndjong*), ondersteunen; supporter.

جوجر *djēdjēr*, Redjang, een woord van de huwelijkswetten der volken van Sumatra, het geld dat aan de ouders van de bruid betaald wordt; terme emprunté des lois sur le mariage parmi les habitans de Sumatra, la somme qu'on paye aux parens de la fiancée.

جودہ *djēdah* vel جودہ *djēddah* AR., Joeddah, eene haven in de Roode Zee, niet ver van Mekka; Joudah, port de la Mer Rouge, non loin de la Mecque. *Djikalan tiāda kapal pergi ka-djēdah atau ka-mōkha maskī kapal pergi ka-kētjieng*, indien er geen schip naar Joeddah of Mekka zeilree ligt, daar is niet aan gelegen, als er maar een is dat naar Cochin bestemd is; s'il n'y a pas de vaisseau prêt à partir pour Joudah ou la Mecque, n'importe, pourvu qu'il y en ait un destiné pour Cochin.

جودو *djædæ* & جود *djædæ*, een paar, de weerga; een makker, medemaat, in eene wederkeerige betrekking staande; une paire, le pareil, le double, la copie, un compagnon, un second, corrélatif. *Sæjæp sa-djædæ*, een paar vleugels; deux ailes. *Tjæri djædæ-nja*, zoek de weerga; cherchez son pareil, le double. *Seperti kaledai deŋgan djædæ-nja*, als een ezel en zijn maat; comme l'âne et son compagnon. *Ber-djædæ*, een paar uitmaken; former une paire. *Djædæ-kan*, gelijke dingen zamenvoegen, paren, koppelen; assortir, appairer, appareiller.

جودي *djædi*, spelen, dobbelen, tuischen, spel, dobbelspel, een bijzonder spel dat met kleine schelpen gespeeld wordt; jouer, jouer à des jeux de hasard, brelander, jeu, jeu de hasard, un jeu particulier, auquel on joue avec de petites coquilles.

جور *djæro* & جورو *djæro*, het bewind hebben, bestieren, beschikken, een opziender, bestierder, hij die aan het hoofd van eenig werk gesteld, of aan wien eenige tak van bezigheid opgedragen is; commander, diriger, gouverner, un inspecteur, directeur, chef, celui qui est particulièrement chargé de quelque fonction. *Djæro-minæm-an*, een bottelier; un sommelier. *Djæro-ræmah*, een hofmeester, bewindhebber over een huis; un intendant, un maître d'hôtel. *Djæro-dæpæer*, eerste kok; chef de cuisine.

جورباتو *djæro-bætæ*, de stuurman van een Sumatra's vaartuig, wiens post aan boord voorop is; le contre-maître d'un navire de Sumatra, qui a son poste sur le gaillard d'avant.

جوربھاس *djæro-bhæsa*, een taalmeester, een tolk; maître de langue, interprète.

جورنولس *djæro-tælies*, een schrijver, schrijfknecht, geheimschrijver; un écrivain, commis aux écritures, secrétaire. *Baginda ber-tanja ka-pada djæro-tælies-nja akan segala palawân jang mæti dan jang lækka*, de Koning

vroeg den schrijver (die de monsterstaten van het leger hield) naar het getal der gesneuvelde en gekwetste krijgslieden; le Roi interrogea l'écrivain (le garde des rôles de l'armée) sur le nombre des morts et des blessés.

جورغ *djærang* (vid. جورغ *tjærang*), openingen, kreeken, doorgangen; ouvertures, petites baies, passages.

جورغ *djærong* (vid. جران *tjarāna*), een betelbord; assiette, vase, dans lequel on sert du betel. *Menjæroh mem-bāwa siriĥ pada djærong amaas*, gelastte betel te brengen op eene gouden schaal; fit servir du betel sur un plat d'or. *Siriĥ adat pada djærong pærah di ator ōrang-lah*, er werd betel op zilveren schalen door de bedienden gereed gezet; les domestiques servirent du betel dans des plats d'argent.

جورمودي *djæro-mædi*, roerganger, de bevelhebber van een Sumatra's vaartuig, die aan het *kamædi* of roer staat, terwijl de *djæro-bætæ* of stuurman zich op het voorsteyen bevindt; le maître d'un vaisseau de Sumatra, qui a son poste sur le gaillard d'arrière, comme le *diouro-bætou* a le sien sur le gaillard d'avant.

جورن *djæran* vel کایل *djæran kæl*, hengel om te visschen; ligne à pêcher.

جوري *djærei* (vid. فنجوري *pen-djærei*), een haek; coin, angle. *Pada ka-ampat djærei-nja*, aan zijne vier hoeken; aux quatre coins.

جورغور *djænggor*, het galjoen, de snuit, of het voorsteyen van een vaartuig; le bec, l'éperon, ou la proue d'un vaisseau.

جورئل *djæpæel* (vid. جورئل *tjæpæel*), gebeuren, geschieden, voorvallen; arriver, survenir.

جورک *djækang*, omvergeworpen, omgeslagen; renversé, sombré sous voiles.

جورگ *djæga* & جوا *djæa*, ook, nog, altijd, slechts, alleen, blootelijk; aussi, encore, tou-

jours, seulement, uniquement, simplement. *Be-gitoe djæga*, zoo ook, altijd hetzelfde; de cette manière aussi, toujours de même. *Tiāda djæga ia ber-temā denġan sædarā-nja*, nog heeft hij zijnen broeder niet ontmoet; encore ne rencontra-t-il pas son frere. *Baṅg-sāwan-nja sāma djæga denġan bāpa istrī-nja*, zijne maagschap is juist van denzelfden rang als die van zijn' vrouws vader; sa famille est précisément du même rang que celle de son beau-père. *Di soerōh-nja djæga*, hij gestalte hem op nieuw; il lui ordonna de nouveau. *Aṅkau djæga jang ter-lebeh tāu*, gij alleen die de alwijze zijt; toi seul qui es sage par excellence. *Akōe djæga jang ber-sālāh*, ik alleen verdien berisping; c'est moi seul qui suis reprehensible. *Sa-djaṅkal djæga tiṅg-gi-nja*, het was slechts eene span hoog; il n'avait qu'un empan de haut. *Sedikiet djæga jang tiṅgal*, er schoot maar een weinig over; il n'en resta que peu. *Djæga vel djāa adā-nja*, zoo is het; il en est ainsi.

دجوت djōgiet vel *دجوت djōgiē*, kluchtig, aan kluchtspelers eigen; de bâteleur, de bouffon. *Orang djogitē*, een tooneelspeler bij openbare vertooningen; eene danseres; un histrion, une danseuse.

دجولر djælor, zich als een worm of eene slang bewegen, golven, zich zacht bewegen; se mouvoir à la manière des vers ou des serpens, ondoyer, s'agiter légèrement. *Binātang jang meraṅkok dan jang men-djælor*, beesten die op de voeten of die op den buik kruipen; les animaux qui rampent sur leurs pattes ou qui se traînent sur le ventre. *Djælor tidah*, de tong uitsteken en bewegen; tirer et remuer la langue. *Men-djælor-kan ikōer-nja*, gaf eene golvende beweging aan zijnen staart (van eenen aap sprekende); donna un mouvement d'ondulation à sa queue (en parlant d'un singe).

دجولڠ djælang, schrijdelings dragen (als kinderen op de heup, den nek of den schouder: dit

wordt ook gezegd van de wijze waarop de apen hunne jongen dragen, als zij van den eenen tak op den anderen springen); porter jambe de-ça, jambe de-là, à califourchon, (comme des enfans sur la hanche, sur le cou ou sur l'épaule: on le dit aussi de la manière dont les singes portent leurs petits, quand ils sautent de branche en branche). *Sebābitōe-lah maka hamba djælang tēan hamba*, om die reden draag ik mijn' meester op mijne schouderen; c'est pour cela que je porte mon maître sur mes épaules. *Ter-djælang atas bāu-nja*, schrijdelings op haren schouder geplaatst; placé à califourchon sur son épaule.

دجولڠ & جولڠ djōlong, eerst, de eerste, dat het eerst voorkomt; premièrement, le premier, ce qui se présente d'abord. *Djōlong-djōlong*, in het eerst, het begin; en premier lieu, au commencement. *Pinta hamba djōlong-djōlong pada tēan*, ik verzoek u, mijnheer, in de eerste plaats; je vous prie, monsieur, en premier lieu.

دجولڠ djōlong-djōlong, eene soort van klein vaartuig; espèce de petite embarcation.

دجولڠ djōlok, een middel waardoor de vrucht wordt afgedreven; procédé qui procure l'avortement.

دجولو djōlō, de naam van eene plaats in het noord-oostelijke gedeelte van Sumatra; nom d'un endroit situé dans la partie nord-est de Sumatra.

دجولور djōlor (vid. *دجولر djælor*), zich als een worm bewegen; se mouvoir comme un ver.

دجولڠ djōliēng, scheef zien, scheef ziende; loucher, louche. *Djōliēng matā-nja*, hij ziet scheef; il louche.

دجومبيل djōmbiel, de kosssem, de halskwabbe van eenen os; le fanon d'un boeuf.

دجوهور djōhor, rivier en koningrijk, aan den uithoek van het Maleische schiereiland gelegen; rivière et royaume, situés à l'extrémité de la

presqu'île Malais. *Nagrī djohor dan pāhang deŋgan segala dārah talok-nja*, de landen van *Djohor en Pāhang*, met al hunne onderhoorigheden; les pays de *Djohor et Pāhang*, avec toutes leurs dépendances.

جوهري djauhari PERS., een juwelier, ook iemand die verstandig, vernuftig, bekwaam, wijs is; un bijoutier, ou un homme spirituel, expert, habile, sage. *Di paŋgil-nja djauhari akan taroh argā-nja permāta itoe*, hij riep juweliers om de steenen te schatten; il appela des bijoutiers pour faire l'estimation des pierreries. *Orang djauhari*, een verstandig, ervaren man; un homme d'esprit, un homme instruit. *Rādja djauhari*, een wijs, verlicht Koning; un Roi sage, éclairé. *Tālan djauhari bidjaksana*, een verstandig en bescheiden vriend; un ami sage et discret.

جهنم djehennām AR. (vid. *نارک nāraka*), de hel; l'enfer. *Be-riboe tāun di-dālam djehennām*, duizenden van jaren in de hel; des milliers d'années en enfer.

جودي djehēdi vel *يهودي jehēdi* AR., Joodsch; de Juif, Judaique. *Orang djehēdi*, een Jood; un Juif.

جیلت djilat, met de tong likken, oplikken, slabben; lécher avec la langue, laper. *Mēn-djilat lēka deŋgan lidah-nja*, de wond met zijne tong likken; lécher la plaie avec la langue. *Andjieng sādah mēn-djilat darāh-nja*, de honden likten zijn bloed op; les chiens léchèrent son sang.

جیلید djilid pro *جلد djilid* AR., het omkleedsel of de band van een boek, een boekdeel; la couverture, la reliure d'un livre, un volume.

جیمت djimat (vid. *گالغ galang*), armingen, armbanden; des bracelets.

جیمت djimat & *جیمی djiman*, bescheiden, zuiwig, bezadigd, ingetogen, omzigtig, matig

in eten en drinken; discret, frugal, economie, tempéré, prévoyant, sobre.

جیتن djintan vel *جنتی djintan*, komijnzaad; cumin. *Laksāna djintan tiāda ber-bāŋga kā-pada orang-pān tiāda ber-gāna*, even als komijn die niet bloeit, het is voor den mensch onnuttig; tel que le cumin qui manque de fleurir, il n'est d'aucune utilité pour l'homme.

جینک djinak, tam, getemd, zacht, gemeenzaam, gezellig; apprivoisé, doux, domestique, familier, paisible, sociable. *Rāsa djinak*, een tam hert; un cerf apprivoisé. *Binātang jang djādi deri-pada binātang per-beerō-andan-binātang djinak*, een diër, uit een wild en een tam beest voortgesproten; animal engendré de deux autres, dont l'un est sauvage et l'autre privé. *Djandji-an akan ber-sohbat-sohbat-an dan ber-djinak-djinak-an*, een onderlinge verbandtenis om op eenen vriendschappelijken en gemeenzaamen voet te leven; engagement de vivre ensemble sur un pied amical et familier. *Ber-djinak-kar kōda*, een paard bedwingen of temmen; réduire ou dompter un cheval.

جیوا djūwa HIND. (vid. *پار njāwa*), de ziel, het leven; l'ame, la vie. *Adoh tēan djūwā-koe*, o gij, die mijne ziel zijt! ô toi, qui es mon ame! *Djūwā-nja tēngan pada parampōan itoe*, zijne ziel smachtte naar die vrouw; son ame languissait après cette femme. *Sem'antāra ada djūwā-koe*, zoo lang als ik leef; tant que je vis.

ج تj, de letter *چ tjā* genoemd; la lettre nommée *چ tiā*.

جابت tjābat & *جابت tjābat*, plukken, uittrekken, ontwortelen, uitroeyen, aftrekken;

cueillir; arracher, déterrer, déraciner, dédaire, soustraire. *Men-tjāboet bālō idang*, de haartjes van de neusgaten uittrekken; s'arwacher le poil des narines. *Men-tjāboet kris*, conwapen (schielijk) uittrekken; tirer (précipitamment) l'une arme du fourreau. *Pergi-lah ta men-tjābōt-kak pōkn boēngā-bōngā itō dōngan se-kdat, hat-nja*, toen begon hij den bloemdragenden boom uit den grond te trekken, alle zijne krachten inspannende; il se mit alors à déraciner l'arbre en fleurs, faisant tous ses efforts.

چابر *tjābar* & چبر *tjābar*, vreesachtig, bloohartig, versagd, bang, benaanwd; timide, poltron, craintif, pusillanime, lâche. *Tjābar segala radja-rādja ini*, al die Vorsten zijn kleinmoedig; tous ces Princes sont pusillanimes. *Siāpa jang tjābar dan gantar*, alwie kleinmoedig en vreesachtig is; quiconque est pusillanime et peureux. *Djāngan-lah tjābar hati-moe*, laat uwen moed niet zakken; que votre courage ne s'abatte point.

چابغ *tjābang*, een tak, spruit, tweepuntige stok, een neusnijper voor eenen jongen buffel; branche, rameau, rejeton, bâton fourchu, espèce de cavesson pour un jeune buffle. *Pōks kajō jang rampak tjābang-nja*, een boom met uitstekende takken; un arbre bien branché. *Tjābang kamādi*, het gekloofd stuk hout waarin het roer draait; la pièce de bois fourchue, dans laquelle tourne le gouvernail.

چابغ *tjābēk*, eene zweep; un fouet.

چابغ *tjābak*, de geitenmelker (een vogel); l'oiseau nommé tette-chèvre.

چابل *tjābāl* & چابل *tjābāl*, onbetamelijk, onbeschoft, ongeschikt, stijgende of zwellende (als de golven); impertinent, incivil, brusque dans la conversation, qui se soulève, qui s'enfle (comme les vagues). *Men-tjābāl-tjābāl-i madjelies drang*, sprak onbeschoft tegen de vergadering, of graauwde dezelve toe; parlait avec impertinence, gourmandait l'assemblée. *Se-*

parti sa-tjābāl kendab men-tjāpei bēlan, gelijk de dwaze welke de maan wilde grijpen; comme cet impertinent qui voulait saisir la lune. *Āmbak tjābāl di abei-kan*, stoorde zich niet aan de bruischende haren of aan de branding der zee; dédaignait les vagues amoncelées ou les brisans. *Laut ber-tjābāl*, de zee begint te zwellen; la mer commence à s'enfler. *چابل *per-tjābāl-ara**, begeerlijkheid, onkuischheid; concupiscesnce, obscénité.

چابب *tjābē*, naam die aan zekere soorten van peper gegeven wordt; dénomination commune à certaines espèces de poivre. *Tjābē djāwa*, piper longum, de gewone lange peper (behoorende tot de siriboa); de benaming van *tjābē* wordt ook op de capsicum of Chili-peper toegepast, hoewel die meer gemeenlijk *tāda mērah* en *tāda pandjang* genoemd wordt; le poivre long ordinaire (appartenant au siriboa); on donne aussi le nom de *tiābē* au capsicum ou poivre de Chili, plus communément appelé *tāda mērah* ou *tāda pandjang*.

چابب *tjābē* vel چابب *tjābēk* (vid. چابب *tjārik*), scheuren; déchirer. *Men-tjābē kūn*, stoffe l'acheurer; déchirer de l'étoffe.

چابب *tjābei*, eene soort van vogel; espèce d'oiseau. چابب *tjābi*, soort van schelpvisch of zeegewas; espèce de poisson à coquille ou de madrépore.

چابب *tjātōk*, een stok, bij zeker spel gebruikt wordende, een houten hamer, een ijeren hamer of houweel, in de mijnwerken gebruikt wordende; bâton qui sert à certain jeu, maillet, marteau de fer ou houe, dont on se sert dans les mines.

چابب *tjātōr*, schaakspel, damspel, ingeleid werk; le jeu d'échecs, le jeu de dames, ouvrage de marqueterie. *Ber-māin tjātōr*, dammen; jouer aux dames. *Bōah tjātōr*, schijven, stukken van het schaakspel; pions, pièces

du jeu d'échec. *Pāpan tjātēr*, een dam- of schaakbord; damier, échiquier. *Sēlam ber-tjātēr*, stikken met de naald; piquer, matelasser.

چاچ *tjātja* JAV., huisgezin, huishouden; familie, ménage.

چاچت *tjātjat*, prikken, tatuëren; déchiqner, tatouer. *Bōat tenda pada kēliet di tjātjat denḡar djārōem*, maakten teekenen op de huid door er met eene naald in te prikken; traçaient des figures sur la peau en la piquant avec une aiguille. *Ada jang tjātjat moekā-nja*, sommigen tatuërden hun aangezigt; quelques-uns se tatouaient le visage.

چاچر *tjātjar* (vid. کتمبوھن *ka-tombōh-an*) PERS., de kinderpokken of eene huidziekte daaraan gelijkende, misschien de vliegende kinderpokjes of de mazelen; la petite vérole; ou une maladie cutanée qui lui ressemble, peut-être la petite vérole volante ou la rougeole.

چاچج *tjātjieng*, lumbricus, een worm; un ver. *Tjātjieng kākī*, gorduis. *Tjātjieng kām-bing*, faciola. - *Tjātjieng līpat*, sipunculua. *Tjātjieng inḡēs*, myxina (Bat. Trans. vol. I. p. 107). *Ālat atau tjātjieng*, eene of andere soort van worm; l'une ou l'autre espèce de ver. *Penjākiet tjātjieng*, wormen (eene ziekte); des vers (dans les intestins).

چاچک *tjātjak*, prikkel; aiguillon.

چاچن *tjātjak* (vid. چچف *tjitjak*), de huis- haagdis; le lézard domestique.

چادر *tjädier* PERS., een sluier; un voile. *Mem-baliek-kan tjädier-nja*, haren sluier afdoen; ôter son voile. *Menwōep djinazat denḡan tjädier*, de lijkbaar met eenen sluier bedekken; couvrir la biète d'un voile ou d'un poêle.

چادي *tjadi* vel *tjiddē*, de zwaarden van eene boof; les dérives d'un bateau.

چار *tjāra*, wijze, gewoonte, smaak, zeden,

kleederdragt, naar de gewone wijs; manière, coutume, style, façon, mode, suivant la coutume ou la mode. *Tjāra rādja-rādja jang besaar*, de stijl of wijze van groote Vorsten; la manière, le style de grands Princes. *Bōnji-bōnji-an tjāra djāwa*, muziek in den Javaanschen stijl; musique dans le style Javanais. *Me-nidajē tjāra malājō*, zingen op de Maleische wijze; chanter en style Malais. *Memākei tjāra laki-laki*, mans kleederen aandoen; se vêtir en homme. *Tiāda tau hamba ber-bōnji tjāra kerrā*, ik kan het geluid van eenen aap niet nabootsen; je ne saurais imiter le cri du singe.

چاروت *tjārot*, gulzig; goulu. *Orang pen-tjārot*, een gulzigaard; un glouton. *pen-tjārot-an*, gulzigheid; gloutonnerie.

چاريت *tjāriet*, hinneken; hennir. *pen-tjāriet-an kōda*, het hinneken van paarden; le hennissement des chevaux.

چارچ *tjārang*, overtollige spruiten van de peperplant; les rejetons inutiles, les branches gourmandes du poivrier.

چارک *tjārœk* (vid. چارو *tjārō*), gulzig eten; manger gloutonnement.

چارک *tjāriek*, scheuren, verscheuren, afscheuren, aan stukken scheuren; déchirer, arracher, mettre en pièces. *Ada jang tjāriek kām-nja*, sommigen scheurden hunne kleederen; les uns déchiraient leurs vêtements, *Habies-lah tjāriek-tjāriek kām badjō-nja*, hunne kleederen waren in flarden gescheurd; leurs vêtements étaient déchirés en lambeaux. *Menjwōh men-tjāriek-tjāriek tōbōh-nja lālo di tjāriek-nja-lah separti kām jang bōsōk*, gaf bevel om zijn ligchaam in stukken te scheuren, waarop zij het als verrot linnen scheurden; donna l'ordre de mettre son corps en pièces, sur quoi ils le déchirèrent comme une toile pourrie. *Ter-tjāriek*, gescheurd, in stukken gescheurd (door wilde dieren); déchiré, mis en pièces

(par les bêtes féroces). *Kita me-lājing-kan sa-tjārək kartas ini*, wij laten dit losse vel vliegen (zenden dit briefje); nous lâchons ce chiffon de papier (envoyons ce billet).

چارو *tjārə* vel چارو *tjārək*, slokken, zwelgen, gulzig eten of drinken; gloutonner, manger ou boire avidement. *Orang pen-tjārə*.

چارو *tjārəh*, schoongemaakte rijst; du riz nettoyé.

چارو *tjārəh* vel چارو *tjarah*, helder (als een spiegel); clair (comme un miroir). *Trōpong itoe kōrang tjārəh*, die kijker is niet helder genoeg; cette lunette n'est pas claire.

چارو *tjārə* (vid. چارو *tjahārī*), zoeken; chercher.

چارو *tjāngang* (vid. چارو *tjāngang*), verwonderd zijn, bewonderen; s'étonner, admirer.

چارو *tjāpang* (vid. چارو *tjābang*), gekloofd, gesplitst als eene vork; fourchu.

چارو *tjāpieng*, een zilveren plaatje hetwelk de kinderen van de vrouwelijke kunne dragen, om hare schaamdeelen te bedekken; plaque d'argent que portent les filles en bas âge, pour couvrir leur nudité.

چارو *tjāpiek*, aan hand of voet mismaakt, die gekromde handen of voeten heeft; difforme de la main ou du pied, qui a les mains ou les pieds tortus.

چارو *tjāpo* vel چارو *tjāpā*, conyza balsamifera, eene plant die de geur der salie heeft; plante qui a l'odeur de la sauge.

چارو *tjāpō* vel چارو *tjāpok*, teekens op het aangezicht of op het ligchaam (als van de kinderziekte); marqués sur le visage ou le corps (comme celles de la petite vérole). *Mækā-nja be-tjāpō*, zijn aangezicht is geschonden; il a le visage marqué.

چارو *tjāpei*, vatten, aangrijpen, aanhouden; saisir, empoigner, mettre la main sur quelque

chose. *Pabila orang sampei ka-pada pōhn itoe akan men-tjāpei bēngā-nja maka iā-pān meniṅgi-kan diri-nja*, wanneer iemand dien boom naderde om naar den bloesem te grijpen, verhoogde hij zich ijlings; lorsqu'on approchait de cet arbre pour en saisir les fleurs, il se haussait tout à coup. *Men-tjāpei-kan pe-kān-nja*, maakte zich meester van zijne kleederen; s'empara de ses vêtements. *Hendak-lah men-tjāpei bēlan*, grijpt naar de maan; veut saisir la lune.

چارو *tjākar*, krabben, de klaauw of poot van eenen hen of eend; grater, égratigner, la patte d'une poule ou d'un canard. *Di tjākar dan di tandang auleh istri-nja*, hij werd door zijne vrouw gekrabd en geschopt; sa femme l'égratigna et lui donna des coups de pieds. *Tēkok menēkok dan tjākar men-tjākar*, krabden en sloegen elkander; se frappaient et s'égratignaient réciproquement. *Tjākar bēbek*, cotyledon laciniata, L.

چارو *tjākap*, ijver, bereidvaardigheid in het volbrengen van eenen last, gewilligheid, voortvarendheid, toestemming, gereed; zèle, promptitude à s'acquitter d'une commission, bonne volonté, empressement, consentement, prêt. *Ber-tjākap*, bereidvaardigheid betoonen, dienst nemen, als vrijwilliger dienen, bewilligen, toestemmen; se montrer dispos, annoncer de la bonne volonté, prendre service comme volontaire, consentir, donner son suffrage. *Radjā-pān sēka menēngar tjākap rajat-nja*, het was den Koning aangenaam de vrengdetekens zijner onderdanen te hooren; le Roi prit plaisir à entendre l'allégresse manifestée par ses sujets. *Bārang siapa ber-tjākap me-lompat tiga bēlan per-djalan-nja*, een ieder (van de apen) die op zich zal nemen eene reis van drie maanden al springende te doen; quiconque (d'entre les singes) entreprendra de faire un voyage de trois mois en sautant. *Kalau-kalau ada orang jang ber-tjākap aka meng-obāt-i anak*

dāra itō, indien het mogelijk is iemand te vinden, die op zich neemt de juffer geneesmiddelen te geven; s'il est possible de trouver quelqu'un qui veuille administrer des remèdes à cette personne.

چاکو *tjakau* vel چکاو *tjekkau*, aanvallen, bespringen (als een roofdier), se jeter sur (comme une bête sauvage sur sa proie). *Ditjekkau bæāja*, door eenen krokodil gegrepen; saisi par un crocodile.

چانگ *tjalak* waarschijnlijk; vraisemblable, vraisemblablement.

چامین *tjāmīn-tjāmīn* (vid. چرمی *tjiremi*), soort van vrucht; espèce de fruit.

چانگ *tjanang* vel *tjennang* (vid. آگونغ *āgong*), een klein speeltuig van de soort der gongs, omklinken, bekend maken bij het geluid van dat speeltuig; instrument de l'espèce du gong, proclamer au son de cet instrument. *Sādah di sēroh tjānang tiāda di brī orang bāwa lēmbōe*, deed afkondigen dat men geen verlof zoude verleenen om vee te brengen; fit publier qu'il ne serait pas accordé de permission pour amener du bétail.

چانی *tjanj*, glad wrijven, glad maken, slijpen; unir, polir, aluiser. *Pastēr-nja rāta bagei di tjān*, het zand aan den oever was zacht en glad; le rivage sablonneux présentait une surface douce et unie.

چاروب *tjāwat*, een kleine schorteldoek om de schaamdeelen te bedekken; pannus menstrualis; petite pièce d'étoffe, ou tablier, dont les femmes se couvrent; pannus menstrualis. *Ber-tjāwat* pannami andere.

چاروق *tjāwang* (vid. چابغ *tjābang*), een tak, een takje; une branche, un petit brin. *Meng-ambel tjāwang akan sāgi*, een takje nemen om er een tandenborstel van te maken (door het einde van hetzelfde te kloppen); prendre une petite branche pour en faire une

brosse à dents (en en écrasant l'extrémité). *Inī-lah pōhn itō-lah tjāwang*, hier is de stam en daar zijn de takken; voici le tronc, et voilà les branches.

چارون *tjāwak*, wikken of andere kleine peulvruchten; vesces ou autres menus légumes.

چارون *tjāwan* (vid. اچارون *atjāwan*), een beker, bekken, diepe schotel, pot, vorm; une coupe, un bassin, plat profond, vase, moule. *Tjāwan deri-pada pērak*, een zilveren beker of kan; une coupe ou un vase d'argent. *Sa-telah sa-tjāwan s'ōrang mīncem itoe*, toen ieder man zijnen beker uitgedronken had; lorsque chacun eut vidé sa coupe.

چای *tjāja* (vid. چاهی *tjāhāja*) glans, schittering; splendeur, éclat.

چایر *tjājer*, vloeibaar, dun, helder, doorschijnend, gesmolten; liquide, mince, limpide, transparent, fondu. *Sakal-en benda jang tjājer lāin deri-pada ājer*, allerlei vloeistof, behalve water; toute espèce de fluide, excepté l'eau. *Minjak sāpi jang bakō dan jang tjājer*, boter in eenen vasten en in eenen vloeibaren staat; du beurre figé et du beurre liquide. *Ajer madō tjājer*, vloeibare, doorschijnende honig; du miel liquide, transparent. *Seperti gala-gāla men-tjājer kan dir-nja māsok ka-dālam āpi*, gelijk pik in het vuur smelt; comme la poix se fond au feu. *Lemak tjājer*, ongel, gesmolten vet; suif, graisse fondue.

چایر *tjabar* (vid. چایر *tjābar*), vreesachtig; pusillanime.

چایر *tjaboer* vel چایر *tjabōer*, werpen, stooten, in water of eenige andere vloeistof dompelen, in het water werpen, springen; jeter, pousser, plonger dans l'eau ou dans quelque autre fluide, lancer, se jeter à l'eau. *Djabalau ser-tjaboer orang ka-dālam ājer*, indien iemand in het water geduwd werd; s'il arrivait à quelqu'un d'être poussé dans l'eau. *Di tjaboer-kan-nja ka--pada koelam jang kroeh*

toe, hij dauwde hen in dien moederpoel; il les poussa dans la mare fangeuse. *Di-dālam āpa kalāk tar-tjaboer*, zal zoo op het oogeblik in het vuur (de hel) geworpen worden; va être précipité dans les flammes (en enfer).

جیتا *tjita* HIND., gemoedsaandoening, bekommering, verlangen, gevoeligheid, wenschen, begeeren; affection, sollicitude, désir, sensibilité, souhaiter, désirer. *Soeka-tjita*, vreugde, blijdschap; joie. *Dæka-tjita*, droefheid, treurigheid; chagrin, mélancolie. *Deṅgan tjita rāsa*, verlangende of dorstende naar (kennis); désireux ou avide (de science). *Ter-lālo lezat tjita rasā-nja*, hunne aandoeeningen waren verrukkend; leurs sensations étaient délicieuses. *Segala jang djāhat tjitā-nja*, allen wier neigingen verkeerd zijn; tous ceux dont les inclinations sont vicieuses. *Tjita-lah pada bārang maksūd anakda ini*, wensch nu, mijn kind, al wat u behaagt; souhaite à présent, mon enfant, tout ce qui te fait plaisir. *Di tjitā-nja hiekmāt itoe maka tjajā-nja-pēn tjamarlang ka-adara*, hij wenschte (of werkte met zijnen wensch) op het tooverteeken, en dadelijk verspreidde het zijnen glans in de lucht; il forma un souhait (ou agit par son souhait) sur le talisman, et aussitôt son éclat se répandit dans les airs.

جیت *tjit* HIND. (vid. کلمکاری *kalamkāri*), Indiaansch geschilderd doek, sits; toile peinte des Indes, indienne, perse. *Tjit patna*, Patnasche sitsen; indienne de Patna. *Tjit sārātī*, Soeratsche sitsen; indienne de Surat.

جتر *tjatar* HIND. (vid. فایوڭ *pājong*), een zonne- of regenscherm; parasol, parapluie.

جیتا-راسا *tjita-rāsa* (vid. جیت *tjita* & راس *rāsā*), genegenheid, gunst; affection, inclination, faveur.

جیتریا & جتري *tjetriā* HIND., de krijgssam onder de Hindoes; la caste ou tribu militaire parmi les Hindous. *Di īring-kan āūleh se-*

gala anak radja-rādja dan per-māntri dan seloebālang dan anak tjetriā, zijn gevolg was zamengesteld uit al de jonge Prinsen, de zonen der staatslieden, de oorlogshelden en de lieden uit den krijgssam; sa suite était composée de tous les jeunes Princes, des fils des grands de l'état, des chefs des guerriers et des membres de la caste militaire.

جیتجاک *tjitjak*, lacerta, de huishaagdis; le lézard domestique. *Tjitjak kōbōer vel tjitjak terbang*, draco, de vliegende haagdis; le lézard ailé.

جیتجنتڭ *tjetjintong*, de natuurlijke lokken van het haar; les boucles naturelles des cheveux. *Segala tjetjintong-nja ber-ikāl*, al zijne haarlokken krulden; toutes ses boucles frisaient.

جیتجوند *tjœtjœnda* (vid. جیتجوند *tjœtjœng* & جیتجوند *tjœtjœ*), koninklijk, vorstelijk kleinkind; petit-fils, petite-fille royale. *Tjœtjœnda int penārōh hamba ka-pada bonda*, dit uw kleinkind geef ik over in handen van mijne moeder; je mets votre petit-fils (ou petite-fille) que voici en dépôt dans les mains de ma mère.

جیدرآ *tjiderā* HIND., verschil, verscheidenheid, onderscheid, oneenigheid, verschil van gevoelen, tweedragt, twist, de oorzaak of grond van een geschil, een woord der schermkunst: opening gelaten door iemand, die zich onder het afweren te veel bloot geeft; différence, variété, distinction, dissentiment, discorde, querelle, source de discorde, cause de dissentiment, terme d'escrime: défaut, intervalle, laissé par celui qui se découvre trop en parant. *Apa tjiderā-nja*, wat is het verschil tusschen hen? quelle différence y a-t-il entre eux? *Itā-lah tjiderā-nja*, dat was de oorzaak, de bron, van hunne oneenigheid; telle fut la cause, la source, de leur désunion. *Ber-tjiderā*, in meening verschillen; différer d'opinion. *Ber-tjiderā-kan handei tālan*, twist-zaaijen tusschen vrienden; semer la discorde entre des amis. *Ber-tāngkis-tāngkies-an sāma men-tjārī tjiderā*, elk (van de vechters)

afwendende en eene (door zijnen medestrijder gelatene) opening zoekende; chacun (des combattans) parant et cherchant à se faire jour pour atteindre son adversaire. *Ada tjiderā sedikiet taṅgkies-nja maka di tikam auleh rādja dēwa*, daar hij onder het afwenden eene kleine opening liet, werd hij door *Radja Dēwa* doorstoken; s'étant un peu découvert en parant, *Radja Dēwa* le perça de son épée.

جَدَقْ *tjedok* (vid. سَدَقْ *sēdok*), houten lepел, schuimspaan, hoosvat, met eenen houten lepел scheppen, schuimen; une cuiller à pot faite de bois, écumoire, écope, puiser avec une cuiller à pot, écumer.

جَرَاتِجْ *tjarātjak*, eene cimbaal (zeker speeltuig); cymbale (instrument de musique).

جَرَانْ *tjarāna*, schaal of doos van een bijzonder maaksel, bevattende den betel met de daartoe behoorende gereedschappen, een schenkbord, een ooftshotel of ooftvat; boîte d'une forme particulière, qui contient le betel avec tout son appareil, soucoupe, plat ou vase dans lequel on sert le fruit. *Lālo menjōrong-kan tjarāna amaas itoe ka-pada baginda*, schoof toen de gouden beteldoos naar den Koning; approcha alors du Roi la boîte d'or contenant le betel.

جَرَانْ *tjarāna*, kankerachtig gezwel; cancer, tumeur maligne.

جَرَاوَاتْ *tjarāwat*, een vuurpijl; une fusée volante.

جَرَاتْ *tjarat*, spit, zwikje, kraan, pijp; broche, fausset, robinet, tuyau.

جَرْتْ *tjeritera* vel *tjeritra* HIND., verhalen, verslag doen, verklaren, openlijk vertellen, verhaal, verslag, geschiedenis, vertelling; raconter, rapporter, rendre compte, déclarer, divulguer, narré, relation, conte, histoire. *Di tjeriterā-kan hikajat*, de geschiedenis verhaalde; l'histoire disait. *Di tjeriterā-kan-nja ka-pada adendā-nja de-*

ri-pada per-maelā-an-nja dātang ka-pada ka-saedah-an-nja, hij verhaalde het aan zijne meesteres van het begin tot het einde; il en rendit compte à sa maîtresse d'un bout à l'autre. *Maka di tjeriterā-kan auleh orang jang ampēnja tjeritra ini*, nu wordt door den persoon, welken deze geschiedenis aangaat, verhaald; or le personnage, que concerne cette histoire, raconte. *Pātœt ia men-tjeriterā-kan dia*, zij behooren daarvan verslag te doen; ils devraient en faire rapport. *Tjeriterā-i akœ*, vertel mij, laat mij weten; rendez-moi compte, faites-moi savoir. *Tōan denġar-kan tjeritra*, hoor, mijnheer, naar het verhaal; monsieur, écoutez le récit.

جَرْخْ *tjerkhi* & جَرْخْ *tjerkheh* PERS. (vid. جَرَكَرَانْ *tjakra-wāla*), de hemel-sfeer, de sterrenhemel; la sphère céleste, le ciel étoilé.

جَرْدِجْ *tjerdēk* & جَرْدِجْ *tjerdik*, listig, loos, doortrapt, omzigtig, voorzigtig, levendig van geest, voorspoedig, vlug (van een kind sprekende); fin, subtil, rusé, pénétrant, circonspect, vif, prudent, précoce (parlant d'un enfant). *Kāta jang tjerdēk*, een snedig gezegde; une répartie fine, un mot dit à propos. *Tjerdēk nian se-bādak ini*, deze jonge mensch weet veel indedaad: men geeft ook dezen naam aan den jakhals of voshond; certes ce jeune homme en sait beaucoup: on donne aussi ce nom au jackal ou chien-renard.

جَرْتَايْ *tjerpālei*, een dier, dat ondersteld wordt tot het geslacht der haagdissen te behooren; animal qu'on suppose appartenir au genre des lézards.

جَرْوْ *tjarpō*, voetzolen, muilen; sandales, pantouffles, babouches. *Memābei tjarpō sā-blāh kākī*, aan den eenen voet eene slof dragen; porter une pantoufle à un pied. *Memōhon ampōn di-bāwah tjarpō tōan*, om vergiffenis smeeken onder de voetzolen van mijnen heer; implorer le pardon sous les plantes des pieds de mon maître. *Menjambah ka-bāwah*

tāpak tjerpā-tānkæ, buigen tot onder de zolen der muilen van mijnen heer; salner mon maître en m'inclinant jusque sous les semelles de ses babouches.

چرمن *tjeremien* vel چرمین *tjermiēn*, een spiegel; un miroir. *Tjeremien bādja*, een spiegel van gepolijst staal; un miroir d'acier poli. *Di s̄wroh baginda per-bōat s̄wātæ tjeremien besī maka di s̄wroh āpam*, de Koning liet eenen spiegel van ijzer maken en beval om dien te polijsten; le Roi fit faire un miroir de fer et ordonna qu'il fût poli. *Āpāma tjeremien kārna njāta dalam-nja segala perkāra*; eenen spiegel gelijk, want alle dingen worden daarin zichtbaar; tel qu'un miroir, car toutes choses y deviennent visibles. *Tjeremien māta*, een bril; des lunettes, besicles. *Tjeremien bantal*, soort van klatergoud, waarmede men de matten en de randen der kussens versiert; espèce de clinquant ou d'oripeau, dont on orne les nattes et les extrémités des coussins. *Bātæ tjeremien*, moskovisch glas; du talc.

چریمی *tjeremi* & چامین *tjāmīn-tjāmīn*, averrhoa acida, (L., cicca disticha, C. Campbel, eene kleine zuurachtige vrucht; petit fruit acide.

چرچ *tjerotja*, kaai, de plaats waar men aanlandt en de schepen lost; quai, port, endroit où l'on aborde et on débarque les marchandises.

چرولج *tjerāling*, de pluvier; le pluvier.

چروی *tjarœwi* (vid. چارغ *djārang*), dun gezaaid, weinig; clair-semé, peu.

چره *tjarah* (vid. چاره *tjārah*), helder; clair.

چرری *tjerrei*, deelen, scheiden, verdeelen, vertrekken, verlaten, henen gaan; partager, diviser, désunir, se séparer, s'en aller, se retirer. *Tjerrei-kan kapala deri-pada badan*, scheid het hoofd van het ligchaam; sépare la tête du tronc. *Ber-tjerrie deri-pada mēdan prang*, verliet het slagveld; se retira

du champ de bataille. *Ja ber-tjerrei deŋgan soedarā-nja*, hij scheidde van zijnen broeder; il se sépara de son frère. *Lebeh bāik ber-tjerrei badan dan njāwa*, het ware beter dat ziel en ligchaam van elkander scheidten; mieux vaudrait que l'ame et le corps se séparassent. چرری *ber-tjerrei-tjerrei*, uit een gaan of zich verspreiden; se séparer, s'éparpiller. چرری *pen-tjerrei-an*, geschillen, tweedragt; mésintelligence, désunion. چرری *per-tjerrei-an*, deeling, afscheiding; partage, séparation, distraction. چرری *tjerrei berrei*, verstrooid, verspreid, overhoop; dispersé, épars, en désordre, pêle-mêle. *Abies lārī tjerrei-berrei māsieng-māsieng membāwa deri-nja*, zij vlugten in wanorde, ieder eenen bijzonderen weg nemende; ils s'enfuirent en désordre, l'un d'un côté, l'autre de l'autre. *Tjerrei-berrei lintong pākang toŋgang leŋgang*, holder de holder, den een over den ander (woorden die te kennen geven de verwarring van eene plotselinge vlugt); confusément, en désordre, à la débandade, (mots qui expriment la confusion d'une fuite précipitée). *Meng-himpœn-kan segala tjerrei berrei*, al de verstrooide dingen, zaken, of al de vlugtenden weder bij een brengen, verzamelen; rassembler toutes les choses dispersées, rallier les fuyards. *Men-tjerrei-berrei-kan*, op de vlugt jagen; mettre en déroute.

چری *tjeriā*, zuiver, helder, zindelijk; pur, net, propre. *Tampat tjeriā*, eene zindelijke plaats; un endroit propre. *Tjeriā tāŋgan-nja*, zijne handen zijn schoon; il a les mains propres. *Tjeriā deri-pada dōsa*, onschuldig, zuiver van misdaad; pur, innocent, exempt de crime. *Tjeriā-kan dirī kāmæ*, maak uzelf schoon of rein; nettoyez-vous, purifiez-vous, vous-mêmes.

چری *tjerita* (vid. چرتر *tjeritra*), verhaal, verslag, rede; narré, relation, discours.

چرچ *tjaŋgang*, bewonderen, zich verwonderen,

verwonderlijk, verbazend; admirer, s'étonner, étonnant, prodigieux. *Ter-tjaŋgang*, bewonderd, verbaasd; étonné, stupéfait. *Ter-lālo hēran dan ter-tjaŋgang*, ten sterkste verwonderd en verbaasd; étonné, surpris à l'excès. *Ter-tjaŋgang dan ter-ŋgāŋga maelēt-nja*, hij was verbaasd en (stond) met open mond; il était stupéfait et la bouche béante. *چاشاش tjaŋgāng-an*, wonder, wonderdaad, kwaad voorteeiken; merveille, prodige, signe de mauvais augure.

چشک tjoŋka, hoovaardig, trotsch, verwaand, verachting; hautain, fier, arrogant, mépris, dédain.

چشکر tjiŋgkrek & *چشکرت tjiŋgkaret*, een krekkel; grillon.

چشکر tjiŋgkaram, godspenning, onderpand, handgift, eerstelingen, vroegelingen, het begin van iets; arrhes, denier-à-dieu, étrenne, prémices.

چشکر tjiŋgkariang, erythrina corallodendron, L., gelala aquatica, R., erythrina fusca, Lour., een boom, die om zijn spoedig en gemakkelijk groeijen als eene stut voor de peperplant gebruikt wordt; arbre dont la végétation est prompte et facile, et qu'on plante à cause de cela pour étayer le poutrier. *Me-rantjong tjiŋgkariang*, die soort van boomen snoeijen; tailler, émonder ces arbres. *Tjiŋgkariang abang*, de soort van denzelfden boom, welke roode bloesems draagt; l'espèce qui porte des fleurs rouges. *Tjiŋgkariang pait*, eene bittere soort, welke de olifanten vermijden; une espèce amère, que les éléphants évitent.

چشک tjiŋking vel چشک djinking (vid. کالā kālā), een schorpioen; un scorpion.

چشک tjangkang, vatten, grijpen (als wanneer men lijf om lijf vecht); saisir, empoigner (comme lorsqu'on se bat corps à corps). *Ber-tjaŋgang piŋggang ka-dā-nja*, elkander bij het middellijf vattende; se saisissant l'un l'autre par le milieu du corps.

چشک tjaŋgkœl, eene schop, spade, greep; pelle, bêche, houë. *Men-tjaŋgkœl*, delven, spitten; fouir, creuser, bécher.

چشک tjoŋgkil & *چشک tjœkiel*, steker, priem, dril, tentijzer, vuurpook, peilen, het vuur met den pook roeren; foret, perceoir, sonde de chirurgien, fourgon, poinçon, sonder, fourgonner, remuer avec le fourgon. *Tjoŋgkil gāgi*, een tandenstoker; un cure-dent. *Hāram memākei tjoŋgkil gāgi deri-pada amaas atau pērak atau pen-tjœkiel telīnga*, het is verboden eenen gouden of zilveren tandenstoker of oorlepel te gebruiken; il est défendu de se servir d'un cure-dent ou d'un cure-oreille d'or ou d'argent. *Matā-nja di sēroh rādja tjoŋgkiel-kan ka-dā-nja*, de Koning liet hem de oogen uitsteken; le Roi lui fit crever les yeux. *چشک menjoŋgkil gāgi*, zijne tanden reinigen; se curer les dents.

چشک tjiŋgkœ & *چشک tjiŋgkœl*, aan eenen arm verminkt, eene wijze van afzetsels van boomen in te leggen, waarbij de loot met aarde omwonden wordt tot dat zij dunne wortels schiet, en dan afgezet wordt: mede eene soort van aap; estropié d'un bras, manchot, manière de marcotter, qui consiste à envelopper de terre la branche qu'on veut détacher, jusqu'à ce qu'elle pousse des racines fibreuses: c'est encore le nom d'une espèce du singe.

چشک tjaŋgkœ (vid. تالā tālang), als makelaar handelen; faire l'office de courtier. *چشک tjaŋgkœ-an*, makelarij; courtage. *چشک penjaŋgkœ*, een makelaar; un courtier.

چشک tjeŋgkē JAV., caryophyllus, nagelen (het schijnt dat de oorspronkelijke Maleische naam geweest is بوغ لاوē būŋga lāwang); clou de girofle (son nom original en Malai semble avoir été بوغ لاوē būŋga lāwang). *Ibē tjeŋgkē vel polang*, moernagelen; mère-clous. *Pōhn tjeŋgkē dan pāla*, nagel- en muskaatboomen; des girofliers et des muscadiers. *Tiāda penah di deŋgar ada benih tjeŋgkē dan benih bōah*

pāla di tānah malājoe ini, men heeft nooit gehoord dat er in dit Maleische land (*Trañganā*) nagel- of muskaatboomen gevonden werden; on n'a jamais ouï dire qu'il se trouvât des girofliers ou des muscadiers dans cette partie du pays Malai (*Trañganōu*).

چفک *tjañgga*, een natuurlijk teeken op de huid, aangeboren ligchaamsgebrek; tache naturelle sur la peau, difformité qu'on a apportée en naissant. *Djāngan per-tjāja jang di tjañgga allah*, wacht u voor de van God geteekenden; défiez-vous de celui qui est né marqué.

چفگی *tjañggei*, de nagel van den vinger, welken men tot eene aanmerkelijke lengte laat groeijen; l'ongle du doigt, qu'on laisse croître à une longueur prodigieuse. *Di sapōh-nja ājer māta deñgan tjañggei-nja jang di kaliñgking-nja*, zij nam de traan van haar oog af met den langen nagel van haren vinger; elle écarta la larme de son oeil avec l'ongle prolongé de son petit doigt.

چفگی *tjīnggi*, moedwillig, baldadig, onbeschaamd, vermetel, dartzel, halsstarrig, onkuisch, on-tuchtig, laatdunkend; insolent, effronté, impudent, impertinent, pétulant, revêche, opiniâtre, lascif, impudique, téméraire.

چف *tjap* & چاف *tjāp* CHIN. & HIND., zegel, of druk van een zegel, teeken, vrijbrief, paspoort; sceau, cachet, empreinte d'un cachet, brevet, licence, congé, passeport. *Bāboh tjap*, het zegel drukken; apposer le sceau. *Men-tjāp-i-lah sa deñgan tjap-nja*, hij heeft er zijn zegel op gedrukt; il l'a scellé de son sceau. *Sōrat jang ber-tjap*, een gezegeld geschrift, een verzegelde brief; un écrit scellé, une lettre cachetée. *Tjap-nja-pōn tjap kompani*, de merken die er op staan, zijn die van de Compagnie; les marques qui y sont apposées, sont celles de la Compagnie. *Ini-lah tjap jang di karēniā-kan rāñja atjih akan kapitan farīs*, deze onderscheidingsteekenen zijn gunstiglijk door den Koning van Atjin aan

den kapitein (Thomas) Forrest gegeven; ces marques de distinction ont été gracieusement conférées par le Roi d'Atjin au capitaine (Thomas) Forrest. *Seperti titah kita jang ter-sōrat di-dālam tjap ini*, overeenkomstig onze bevelen, vervat in dezen vrijbrief; conformément à nos ordres, exprimés dans ce passeport.

چفک *tjapat* vel *tjepat* (vid. چاکف *tjākap*), ervaren, gereed, handig, vernuftig, naauwkeurig, gaauw; expert, habile, adroit, ingénieux, exact, prompt, alerte. *Jang tjapat pe-kardjā-an-nja*, handig in hetgene zij doen, lustig bij den arbeid; adroits en ce qu'ils font, ardens au travail.

چفقد *tjepadak* (vid. چمفادق *tjampādak*), artocarpus integrifolia, soort van vrucht; espèce de fruit.

چفپاو *tjepiau* PORT. (*chapéo*), hoed; chapeau.

چفمر *tjokmar*, stok; bâton. *Dan gāda pemākol tjokmar itoe*, en die stokken om mede te slaan, *tjokmar* genoemd; et ces bâtons à frapper, qu'on nomme *tiokmar*. *Di pegang-nja tjokmar-nja*, hij had zijnen stok in de hand; il avait son bâton à la main.

چفکالغ *tjakālang*, eene kleine soort van apen, met eenen langen omgekrulden staart; petite espèce de singes à queue longue et recourbée.

چفکر *tjakra* HIND., een rond werpwapen, met eene scherpe punt, werpschijf; arme projectile, de forme ronde et garnie d'une pointe, le disque. *Ada jang me-lontar-kan tjakra*, sommigen wierpen met de schijf; les uns lançaient le disque. *Sāma me-limpar-kan tjakra-nja*, wierpen tevens met hunne wapenen; dardèrent au même instant leurs armes. *Sōmpiet-an pānah dan tjakra ber-lepas-lepas*, werpwapenen van velerlei aard werden er geschoten; on lança diverses espèces de projectiles.

چفکروال *tjakra-wāla*, de starrenhemel, het uitspannel; la sphère étoilée, le firmament. *Per-*

-*kitār-an tjakra-wāla*, de omwenteling van den sterrenhemel; la révolution de la sphère céleste. *Pada tiap-tiap per-īdār-an tjakra-wāla mata-hārī dan bēlan*, door al de omwentelingen der sferen, waarin zon en maan zich bewegen; à travers toutes les révolutions des sphères, dans lesquelles le soleil et la lune se meuvent.

چکن *tjekek* vel *tjakak*, verteeren, verslinden, bij de keel vatten, wurgen; consumer, dévorer, saisir à la gorge, étrangler.

چکیت *tjakiet*, twist; querelle. *Tjārī tjakiet*, twist zoeken; chercher querelle.

چا *tjelā*, gebrek, schandvlek, iets dat bestrafing verdient, te berispen vinden, verwijten, een vlek op iemand smijten; imperfection, défaut, tache, blâme, trouver à redire, reprocher, souiller la réputation de quelqu'un. *Ada-kah tjelā-nja makā sāngat di amat-amāt-ī aūleh tēan*, is er eenig gebrek, waarom gij haar zoo aandachtig beschouwt? y a-t-il quelque défaut, que vous la fixez si attentivement? *Tiadā-lah dāpat di tjelā lagi pada bārang lakā-nja*, er is niets berispelijks in zijn gedrag te vinden; il n'y a aucun reproche à faire à sa conduite. *Pādji dan tjelā*, lof en blaam; louange et blâme. *Perboāt-an-koe di tjelā orang*, mijne gedragingen worden veroordeeld; on désapprouve ce que j'ai fait. *Jang tiāda ber-tjelā*, onlaakbaar; irréprochable. *Men-tjelā perampāan dengān tidak salah-nja*, den goeden naam eener onschuldige vrouw bezoedelen; souiller la réputation d'une femme innocente. *Tjelā-men-tjelā*, elkander berispen; s'adresser mutuellement des reproches. چلاچولو *tjelā-tjēlā*, laster, verwijt, het onderwerp van verwijt, lasteren; calomnie, reproche, sujet de reproche, calomnier. کچلان *ka-tjelā-an*, verwijt, vlek, betigting, verontwaardigende behandeling, kwaad, belediging, ongelijk; reproche, tache, imputation, indignité, affront, dommage, tort. *Tiadā-lah pātēk māu me-*

mandang ka-tjelā-an doeli, uw slaaf zal niet dulden dat de troon verontwaardigd worde; votre esclave ne souffrira pas qu'il soit fait injure au trône.

چاک *tjelāka*, ongeluk, tegenspoed, ongelukkig, rampzalig, onder eene ongelukkige ster geboren, van iedereen verlaten, een ongelukkige; malheur, adversité, malheureux, né sous une mauvaise étoile, désastreux, abandonné, un malheureux. *Tjelāka hamba itoe*, dat is mijn ongeluk; voilà mon malheur. *Kena tjelāka*, door een ongeluk getroffen worden; éprouver un fâcheux accident. *Men-tjārī tjelāka*, zijn ongeluk zoeken, zich buiten noodzakelijkheid in gevaar begeven; courir à sa perte, s'exposer au péril sans nécessité. *Tākoet hamba dāpat tjelāka di-blākung*, uit vreeze dat ik mij later in onaangenaamheden wikkele; de peur de m'exposer plus tard à des désagréments. *Orang tjelāka sāngat ia*, een regte ongeluksvogel is hij; c'est un véritable malencontreux. *Hei anak tjelāka tiat-lah aūleh-moe*, o ongelukkig kind, zie nu! ô malheureux enfant, vois maintenant! *Bānoh se-tjelāka ini*, breng dien rampzaligen ter dood; mettez ce misérable à mort.

چان *tjelāna* vel چان *tjalānah* JAV. (vid. سروال *serawāl*), eene broek; culotte, caleçon.

چلج *tjiling* JAV. (vid. بابي *bābi*), het wilde zwijn; le sanglier.

چلج *tjelop*, soppen, doopen (in eenig vocht, dat daardoor wordt opgetrokken), verwen; tremper, plonger (dans quelque liquide, qui s'absorbe par là), teindre. *Lālo di tjelōp-nja kān itoe pada dārah*, hij doopte toen het linnen in het bloed; alors il trempa le linge dans le sang. *Memakei kān jang ter-tjelop*, geverwde stoffe dragen; porter de l'étoffe de couleur. منجلف *men-tjelop* & منجلف *men-jelop*, doopen, enz.; tremper, &c. *Kān چلوش *tjelōp-an**, gekleurde katoenen stoffen; des toiles de coton peintes.

چلق *tjalak* vel چلق *djalak*, kleuren, verwen, oogenzalf, collyrium; colorer, teindre, baume pour les yeux, collyre.

چله *tjelah* vel *tjellah*, eene scheur, spleet, barst, reet, slijpen, op of met eenen steen slijpen, scherpen (als een mes of de stalen sporen van eenen vechthaan); fente, ouverture, crevasse, aiguiser, frotter sur ou avec un grès, rendre tranchant ou perçant (par ex. un couteau ou les éperons d'un coq de joute). *Tjelah bātœ*, kloven in de rotsen; gerçures dans les rochers. *Tjelah kisi-kisi*, de reien of tusschenruimte in latwerk; les interstices d'un treillis. *Me-tiat deri tjelah lōbang pintā*, zag door eene opening in de deur; regarda par une fente de la porte. *Fedjir-pān menjing-sing maka ka-liat-an-lah deri tjelah-tjelah gēmong itœ*, de morgendauw steeg op en vertoonde zich in de bergengten; la rosée du matin s'éleva et se fit voir dans les gorges des montagnes. *Tjelah-tjelah gīgī*, tusschenruimte van de tanden (vooral wanneer zij gevuld zijn); intervalles entre les dents (particulièrement lorsqu'elles sont limées). *Tjelah djārī*, tusschenruimte van de vingers; espace entre les doigts. *Menjampei-kan ājer pada segala tjelah-tjelah-nja*, water (bij de godsdienstige reiniging) in al de holligheden van het ligchâam brengen; introduire l'eau (en faisant les ablutions) dans toutes les cavités du corps). *Bātœ pen-tjelah*, een slijpsteen (vooral dien men tot het vijlen tusschen de tanden gebruikt); pierre à aiguiser (en particulier celle qui sert à limer les intervalles des dents).

چماتی *tjemati*, eene zekere soort van uitslag; espèce de maladie cutanée.

چمار *tjamāra* HIND., de lange witte staart van de wilde koe, valsch haardat de vrouwen dragen; la longue queue blanche de la vache sauvage, fausse chevalure que portent les femmes. *Ada jang menegadig, sambak ber-tjamāra*, sommigen hielden lansen met koestaarten versieft; quelques-uns

tenaient des lances ornées de queues de vache. *Di pintal akan tjamāra*, vlocht het; en faisait une tresse. *Kājō tjamāra*, casuarina litorea, R. (vid. چار *arau*).

چمبران *tjimbœrœ-an* (vid. چمبر *tjimbœrœ*), minnenijd; jalousie.

چمبل *tjambœl* vel *tjœmbœl*, eene kleine doos of iets dergelijks (om zalven en reukwerk te bewaren); petite boîte ou autre meuble semblable (pour des onguens et des parfums). *Tjœmbœl ber-isi mīnjak bāu-bāu'n*, eene doos gevuld met zoete oliën; une boîte remplie d'onguens agréables. *Dālam tjœmbœl permāta*, in eene doos met edele gesteenten omzet; dans une boîte garnie de pierres précieuses.

چمبر *tjœmbœ*, pligtplegingen, vleitaal, liefkozing, streelingen, pligtplegingen maken; den minnaar spelen, streelen, stoeyen met, vriendelijk, wellevend; complimens, flatteries, caresses, complimenter, faire le galant, caresser, badiner, folâtrer avec, affable, poli. *Be-brāpa tjœmbœ dan madah dan panton dan selōka*, menig vleijend woord, en loftuiting, en zang, en rijmen; maints complimens, maintes louanges, force chansons, et couplets. *Ter-sinjœm me-tiat tēan poetri ber-tjœmbœ-tjœmbœ-an dengān indra*, lachte toen zij de Prinses met *Indra* zag schertsen of minnedichten opzeggen, sonrīt en voyant la Princesse badiner ou répéter des vers galants avec *Indra*. *Marī-lah ber-tjœmbœ dengān abang*, kom en vermaak u met uwen geliefden; viens t'amuser avec ton amant.

چمبر *tjimbœrœ*, jaloersch, achterdochtig, jaloerschheid; jaloux, soupçonneux, jalousie. *Tjimbœrœ-lah ia akan soedarā-nja*, zij was jaloersch op hare zuster; elle était jalouse de sa sœur. *Ter-btēni deri-pada tjimbœrœ rādja*, verborgen voor de jaloerschheid des Konings; a couvert de la jalousie du Roi. چمبران *tjimbœrœ-an*, jaloerschheid, achterdocht, jaloersch; jalousie, soupçon, jaloux. *Ada-lah*

dengun sak tjimboerā-an, het was met twijfeling en jaloeschheid; c'était avec des doutes et de la jalousie. *Ada-pān akan nagri kita ini adā-lah cepāma perampāan jang elok tetāpi ada pēla lāki-nja maka lāki-nja itoe ter-lāto tjimboerā-an*, wat dit mijn land aanbelangt, zoo mag hetzelfde vergeleken worden bij eene schoone vrouw, maar die gehuwd is en wier echtgenoot zeer jaloesch is (op zekere staatkundige betrekking zinspelende); quant à mon royaume, on peut le comparer à une belle femme, mais qui est mariée et dont l'époux est extrêmement jaloux (allusion à certaines relations politiques).

tjamat, aan den wal vastleggen, of op den wal halen; amarrer, ou haler à terre. *Sodah ber-tjamat praū-nja ka-dārat*, zij legden hun vaartuig aan den wal vast; ils amarrèrent leur barque au rivage.

tjamotī, zweep, riem, reep; fouet, lanière. *Tjamotī ratna sedia di-ātas palanā-nja*, aan zijn zadel was eene zweep met edele gesteenten versierd; il avait à sa selle un fouet garni de pierres précieuses. *Memegang tjamotī*, eene zweep in de hand houden; avoir un fouet à la main. *Bānji tjamotī*, het geklap van de zweep; le claquement du fouet.

tjoemar vel *tjamar*, vuil, beklad, onzuiver, slordig, ontuchtig; vuiligheid, morsigheid, vuile redenen; sale, crôte, malpropre, impur, obscène, ordure, saleté, obscénité. *Tāboh anak-moe sakātī-en tjoemar*, mijn kind is van het hoofd tot de voeten beklad; mon enfant est sale depuis les pieds jusqu'à la tête. *Menjētji-kan diri-nja deri-pada tjoemar-nja*, zich van zijne vuiligheid reinigen; se nettoyer de sa souillure. *Alat jang djadi deri-pada tjoemar*, wormen, maden, die uit de vuiligheid voortkomen; des vers qui s'engendrent dans l'ordure. *Hari tjoemar kām*, dies menstruales. *Pada zemaān ini laūt-an sa-blāh timor ini sangat-lah tjoemar-nja*, tegenwoordig zijn die oostersche zeeën zeer vuil (door zeeroovers onveilig); les mers de l'est sont actuellement très-sales (infestées de pirates). *Men-tjoemar-kan*, vuil maken; salir. *ka-tjoemar-an*, vuiligheid; malpropreté.

tjamerlang, glinsterend, blinkend, schitterend, uitblinken, glinsteren; luisant, étincelant, resplendissant, reluire, étinceler. *Ter-lālo amat tjaja dan tjamerlang*, zeer helder en glinsterend; très-brillant et resplendissant. *Kilat sindjatā-nja tjamerlang ka-adara*, de bliksem hunner wapenen schitterde in de lucht; l'éclair de leurs armes étincelait dans les airs.

tjamas vel *tjommas*, beducht, bevreesd, ontzerd; alarmé, émb. *Pastī tjamas orang di-mana-māna*, voorzeker zal het volk overal ontstellen; certainement l'alarme se répandra partout. *Djāngan-lah tēan tjamas-an akan gadoh-gādoh nagri*, wees niet beducht voor eenige onlusten in het land; n'appréhendez nuls troubles dans le pays.

tjampāka HIND., michelia champaca, L., een boom die welriekende, geele en tulpenvormige bloemen draagt; arbre qui porte des fleurs odoriférantes, de couleur jaune et de la forme des tulipes. *Tjampāka wīgā dan tjampāka birā*, de purpere en blaauwe tjampāka (verdichte bloemen); la tiampaca pourpre et la tiampaca bleue (fleurs imaginaires). *Ratna tjampāka*, de topaas; la topase.

tjempadak, جمقادن *tjempādak* & جدد *tjepadah*, artocarpus integrifolia, L., Art. pikosus Bat. Tr. vol. V., eene zeer groote vrucht, waarvan eene bijzondere soort *naṅkā* genoemd wordt; sorte de fruit extrêmement gros, dont il y a une espèce particulière qui se nomme *naṅkā*. *Tjempādak wān*, de wilde *tjempādak*; le *tjempādak* sauvage.

tjampoen, mengen, vermengen, onder

malkanderen roeren, verwarren; mêler, mêlaanger, brouiller, confondre. *Ber-tjampœr aŋgôr deŋgan ajer*, wija met wattermengen; mêler du vin avec de l'eau. *Di tjampœr-kan-nja men-djâdi sâtoe*, hij roerde dezelve tot dat zij tot een wierden; il les brouilla jusqu'à ce que l'un se mêlât avec l'autre. *Serperti shakar ber-tjampœr madâ*, als suiker met honig gemengd; comme du sucre mêlé avec du miel. *Tiadâ-lah kâmi mâu ber-tjampœr bitjara deŋgan dia*, wij verkiesen niet ons in eenige betrekking met hem te mengen; nous ne voulons rien avoir à démêler avec lui. *Tjampœr bawœr*, verward, zonder overeenkomst, zonder samenhang; confus, en désordre, incohérent. *Tampiek-nja tjampœr bawœr deŋgan soeûra kâda deŋgan gâdjah*, hunne vreugdegalmen vermengden zich met het hinneken der paarden en het geluid der olifanten; leurs acclamations se confondaient avec le hennissement des chevaux et le cri des éléphants. *Per-katâ-an tjampœr bawœr*, verwarde taal; discours confus, sans suite.

tjampak & *tjampah*, werpen, toewerpen, wegwerpen, onbedachtzaam verwisten, verwijt, scherp, bits antwoord, verachting, harde bejegening; jeter, lancer, prodiguer nonchalamment, reproche, réplique amère, dédain, rebuffades. *Tjampak ba-dâslam laut*, in zee werpen; jeter à la mer. *Tjampak djirat*, eenen strik werpen; jeter un noeud coulant. *Di tjampak-kan-nja ka-lâar*, hij wierp het uit; il le jeta dehors.

tjemok, roede, zweep, riem, strepen; verge, fouet, lanière, des raies, bandes. *Pâlo deŋgan tjemok*, met eene roede slaan; frapper avec une verge. *Men-tjemok-kan*, geeselen; fouetter. *Hamba-poen di tjemok-nja*, hij geeselde (sloeg) mij; il me fustigea.

tjamati (vid. *tjamoti*), eene zweep; un fouet.

tjanlân-tjamjên, eene soort van visch; sorte de poisson.

tjinna HIND., merk, teeken, kenteeken; marque, signe.

tjinta HIND., angst, bezorgdheid, deelneming, zorg, vriendelijke kommer, teedere deelnemende oplettendheid; anxiété, souci, inquiétude, intérêt, soin, sollicitude, égards tendres et mêlés d'inquiétude. *Ber-dœka dan ber-tjinta*, smart en angst ondervinden; éprouver du chagrin et de l'anxiété. *Tjintâ-kœ tidak pada jang lain*, mijne bezorgdheid strekt zich over geen ander uit; ma sollicitude ne s'étend sur nul autre. *Djaŋgan-lah sâŋgat ber-tjintâ-kan kakenda akan pergi ini*, geef u niet aan bovenmatige droefheid over, wegens het vertrek van uwen vriend; ne vous livrez pas à une trop grande affliction, à cause du départ de votre ami. *Itâ-pên ber-tjintâ-lah ia akan anak-nja jang di tinggal-kan-nja*, zij dacht toen met bekommering aan het kind dat zij (in het bosch) gelaten had; sa pensée se tourna alors avec anxiété vers l'enfant qu'elle avait laissé (dans la forêt). *Ter-tjintâ akan kasih-nja*, aangedaan door de herinnering aan zijne genegenheid; touché du souvenir de son affection. *Apa djêga jang ada per-tjintâ-an kœan*, wat is de reden van uwe aanhoudende bekommering? quel est le sujet de vos continuelles soucis? *Men-kroeh per-tjintâ-an*, droefheid ondervinden, diep leed gevoelen; éprouver du chagrin, ressentir une vive peine.

vel *tjentâ*, staal, voorbeeld, monster, ontwerp; patron, modèle, échantillon, plan. *Tjentâ amaas*, een staal goud; un échantillon d'or. *Ambel-nja tjenta-nja*, neem stalen daarvan; prenez-en, levez-en des échantillons. *Mem-bôat tjenta kôta*, de schets van eene vesting maken; faire le plan d'une forteresse.

tjantiek, bevallig (in gestalte en klee-

ding), sierlijk, vrolijk, zindelijk; gentil (de figure et de mise), élégant, bien mis, gai, propre. *Tjantiek lakā-nja dājang māda itoe*, de manieren van die jonge meisjes waren bevallig; ces jeunes personnes avaient de la gentillesse dans les manières. *Tjantiek mānies roepā-nja kerra itoe*, aardig was de gedaante van dat aapje; ce petit singe avait une jolie figure. *Tjantiek bhasā-nja*, zijne wijze van aanspreken is beleefd; son abord est gracieux.

tjintjang, hakken, houwen, aan stukken slaan, wonden, verminken; hacher, couper, mettre en pièces, blesser, estropier. *Di tjintjang lāmat di prah asam*, hakte het klein en perste er zuur op; le hacha en petits morceaux et exprima un acide dessus. *Tjintjang tidak rāgas tidak*, hij heeft haar (zijne vrouw op overspel betrapt) geene wond toegebracht noch het haar afgesneden; il ne l'a pas blessée (sa femme surprise en adultère) ni ne lui a coupé les cheveux. *Tjintjang di pampas*, de straf voor verminken is eene geldboete; la mutilation est punie d'une amende. *Alewan-nja me-tjintang oembak*, haar steven doorkliefde de golven; sa proue sillonnait les vagues.

tjintjin, een ring (voor den vinger); bague, anneau (que l'on porte au doigt). *Tjintjin permāta*, een juwelen ring; anneau dans lequel il y a une pierre enchâssée, bague ornée de pierres précieuses. *Tjintjan ka-sakti-an*, tooverring; anneau talismanique. *Tjintjin sabantok*, één ring; une bague.

tjendā, gelijk, gelijkende; semblable, ressemblant.

tjandra HIND., de maan, van welke een geslacht van Koningen en helden ondersteld wordt af te stammen, zekere bovennatuurlijke wezens; la lune, dont une race de Rois et de héros est supposée descendre, certains êtres surnaturels. *Dewa-dewa dan indra-indra dan tjandra dan mambang*, verschillende orden van bovennatuurlijke wezens of halve

goden; différens ordres d'êtres surnaturels ou de génies. *Dewāta tjandra lōk*, halve goden van het geslacht der maan; des génies issus de la lune.

tjandāla HIND., onzedig, onrein, onzuiver; immodeste, obscène. *Ada jang tjandāla ada jang prāwan*, sommigen waren bezoedeld, andere waren maagden; les unes étaient impures, les autres étaient vierges. *Maelāt-nja tjandāla*, zij is kwaadsprekend; elle a une mauvaise langue. *Anak-koe bināsa kārna si-tjandal ini*, dat ondeugend vrouwspersoon is oorzaak van het ongeluk van mijn kind; cette coquine a perdu mon enfant. (*scandal* schijnt eene verbastering van dit woord te zijn; *soundal* paraît être une corruption du même mot).

tjendāna HIND., santalum, L., sandelhout; bois de sandal. *Gārae dan tjendāna*, aloës- en sandelhout; du bois d'aloës et de sandal. *Tjendāna kring di tjampoeer kōpōr*, droog sandelhout (stof van sandelhout) gemengd met kamfer; du bois de sandal séché (et réduit en poudre), mêlé avec du camphre.

tjendāwan, uitwas, kampernoelje, paddestoel, schimmel, salpeterachtig uitslag; excroissance, champignon, moisissure, flocons de nitre. *Ada tjendāwan di pōhn tēah-tēah*, er zijn uitwassen op zeer oude boomen; il y a des excroissances sur de très-vieux arbres. *Serperti orang mābok tjendāwan*, als menschen die dronken waren van zekerendrank van marentakken gemaakt; comme des personnes ivres d'une certaine liqueur faite avec du gui.

tjendor, *tjendōr* & *tjendau*, (zijn alleen voorgekomen in vereeniging met het woord *māta*, als:) (on n'a trouvé ces mots que joints au mot *māta*, comme:). *tjendor māta*, een teeken van herinnering, een gering geschenk; un souvenir, un petit cadeau. *Sakarang seātē-pēn tiāda apa-āpa tjendōr māta deri-pada hamba me-lān-kan*

hänja ada-lah tenda hidæp sædja, er is op dit oogenblik niets dat ik u zenden kan, dan alleen dit teeken dat ik nog in leven ben; il n'y a rien dans ce moment que je puisse vous envoyer, si ce n'est cette marque que je suis encore en vie. *Tiada ada tjendör mäta bā-rang sa-sæātæ seperti pātæt hänja dæa ikor bārong papæa*, er is niet een eenig gepast teeken van aandenken (dat ik u zenden kan), behalve deze twee paradijvogels; il n'y a pas une seule marque de mon souvenir (que je puisse vous envoyer), à l'exception de cette couple d'oiseaux de paradis.

چندرغ *tjenderong*, bukken, nederbuigen, overhellen tot; incliner, pencher, plier, être porté vers. *Segala pōhn kājæ habies-lah tjenderong*, al de boomen in het bosch waren neêrgebogen; tous les arbres de la forêt étaient courbés. *Tjenderōng-lah segala pāgar ōrang deri-pada ka-banjāk-an māncësia*, elk omheining werd door de menigte volks vertrappt; toutes les palissades furent renversées par la foule. *Tjēnderōng-kan sedikiet kapalā-nja*, hoog zijn hoofd een weinig; inclina un peu la tête. *Tjenderōng-lah marik' itoe meng-ikæet dia*, de harten van het volk waren genegen om hem te volgen; les coeurs du peuple inclinaient à le suivre.

چندق *tjændok* (vid. سندق *scændok*), een lepel; une cuiller.

چندوغ *tjandōng*, een werktuig of wapen, eene soort van ronde priem; un outil ou une arme, espèce d'instrument pointu et rond.

چندوغ *tjondōng* (vid. چندرغ *tjenderong*), buigen; plier, courber.

چندي *tjandi*, kas, waarin overblijfselen van overledenen bewaard worden, praalgraf; espèce de caisse ou de coffre, dans lequel on garde les restes de ceux qui sont morts, monument, mausolée. *Paliarā-kan tjandi ajanda*, draag zorg voor de overblijfselen van onzen vader;

avez soin de conserver les restes de notre père. *Sa-telah sædah ængæes di særoh mahārādja råwana per-bōat tjandi amaas dæa bādji maka indra adjiet dan tæan poetrī-pæn di māsok-kan ōrang-lah ka-dālam tjandi*, nadat zij (de lijken) verbrand waren, gaf *Mahārādja Råwana* last om twee gouden kassen te vervaardigen, waarin (zijn zoon) *Indra Adjiet* en de Prinses gelegd werden; lorsqu'ils (les corps) eurent été brûlés, *Mahārādja Råwana* fit construire deux reliquaires d'or, dans lesquels *Indra Adit* (son fils) et la Princesse furent déposés. *Di-dālam tjandi dædæek ber-tjinta*, zat treurende aan de grafstede; se tenait tristement assise dans le mausolée.

چندي *tjindi*, een gekleurd katoenen doek (van Guzerat), dien men gewoonlijk om het lijf draagt, een gordel; pièce de coton peint (du Guzerat), qu'on porte ordinairement autour des reins, une écharpe. *Ada jang ber-selindong tjindi*, sommigen droegen *tjindi*-doeken om het lijf; les uns portaient des écharpes de *tjindi*. *Tjindi-nja jang ada di piæggang-nja*, de sjerp die zij om het lijf draagt; l'écharpe qu'elle porte autour du corps. *Ber-sæbok tjindi*, omgordeld met eene sjerp; enveloppé d'une écharpe. *Kæn tjindi benang dan tjit sæ-rati*, garen (katoenen) van *tjindi* en sitsen van Suratte; fil de (coton) de *tjindi* et indiennes de Suratte.

چواج *tjæwætja*, heldere hemel, onbewolkte dampkring, schoon weder, licht, zuiver, helder (als de sterrenhemel); ciel pur, atmosphère sans nuages, beau tems, clair, serein, brillant (comme le firmament). *Trang tjæwætja mendjædi kalam kabæt*, de heldere lucht veranderde in eene donkere mist; l'air serein se changea en un épais brouillard. *Dæli-pæn ber-bængkiet-lah ka-adara siang tjæwætja*, het stof verhief zich in de heldere, onbewolkte lucht; la poussière s'élevait dans l'air serein et sans nuages. *Mālam tjæwætja*, eene

heldere, schoone nacht; une nuit sereine.

چرت *tjōba*, pogen, trachten, beproeven, ondernemen, onderzoeken, wagen, de proef nemen, op de proef stellen, verzoeken; tâcher, essayer, s'évertuer, aventurer, hasarder, experimenter, mettre à l'épreuve, tenter. *Se-nistjāja bēta tjōba djāga*, zekerlijk zal ik het beproeven; certainement j'en ferai l'essai. *Men-tjōba ka-besār-an allah*, God verzoeken; tenter Dieu. *Ka-tjōbā-an*, eene proef, bewijs, verzoeking; essai, expérience, tentative, tentation.

چوبت *tjābit* & **چوبیت** *tjābiēt*, knijpen, drukken, krabben; pincer, presser, égratigner. *Di tjābiēt-nja pipi-nja*, zij kneep hem in de wang; elle lui pinça la joue. *Di tjābiēt-nja mōkēt-nja serāja katā-nja pandei soṅgoh māloet in ber-tjōembā-tjōembā*, zij drukte hem op den mond en zeide: voorwaar deze mond is ervaren in het vleijen; elle lui pinça la bouche en disant: certes cette bouche est habile dans l'art de dire des choses flatteuses.

چوبن *tjāban*, pen of spoel om netten te vlechten; aiguille à faire des filets.

چوتن *tjotok* (vid. *چاره* *pāroh*), met den bek pikken, de bek van eenen vogel; becqueter, le bec d'un oiseau.

چوتجا *tjētja*, verachten; mépriser. *Ber-tjētjā-lah akan dia dālam hati-nja*, verachtte hem in zijn hart; le méprisait au fond du coeur. *Men-tjētjā-kan*, met verachting behandelen, schande op iemand werpen; traiter avec dédain, faire honte, exposer au mépris. *Mem-bāang denṅan tjētja*, met verachting verwerpen; rejeter avec dédain.

چوتجوه *tjētjōe* vel **چوتجوه** *tjētjō* (vid. **چوتجوه** *tjētjōng*), een kindskind, afstammeling; petit-fils, petite-fille, descendant.

چوتجی *tjētji* & **چوتجی** *tjētji* (vid. *سچ* *sātji*), schoon, zuiver, vlekkeloos, onschuldig; net,

par, sans tache, innocent. *Lāda tjētji*, schoone (gewande) peper; du poivre net (qui a été vanné). *Di sāpōe dan di tjētji-kan-nja*, hij schrobde en reinigde het; il le frotta et le nettoya.

چوتجوت *tjētjōet* vel *ikan tjētjōet*, soort van visch; sorte de poisson.

چوتجوت *tjētjōer*, uitstroomen, ontspringen, uitspatten, schitteren, storten, uitgieten; se répandre, bouillonner, saillir, éclater, verser. *Seperti ājer jang ter-tjētjōer*, als water dat uitgooten wordt; comme de l'eau qu'on répand. **چوتجوت** *menjōer-kan* & **چوتجوت** *men-tjētjōer-kan ājer*, water plengen; verser, répandre de l'eau. *Kilat itā-pān men-tjētjōer di tepi gēnong*, de bliksem straalde toen op de zijde van het gebergte; l'éclair brillait alors sur le flanc des montagnes. *Lālo ber-tjētjōer-an-lah ājer matā-nja*, toen barstte zij in tranen uit; là-dessus elle fondit en larmes. *Tjētjōer-kan ka-kapalā-nja*, giet het op zijn hoofd; versez-le lui sur la tête.

چوتجونه *tjētjōng*, **چوتجوه** *tjētjōe* & **چوتجوه** *tjētjō*, kindskind, ieder afstammeling beneden den eersten graad, neef, broeders of zusters zoon of dochter; petit-fils ou petite-fille, chaque descendant au delà du premier degré, cousin, cousine, neveu, nièce. *Nēnēk itā amat kāsih akan tjētjōng-nja*, grootvaders houden bij uitstek veel van hunne kleinkinderen; les aïeuls raffolent de leurs petits-fils. *Meng-inṅat-kan anak tjētjōng-mōe*, om tot waarschuwing te strekken voor uwe nakomelingen; pour servir de leçon à vos descendants. *Anak tjētjōng ādam*, de nakomelingschap van Adam; la postérité d'Adam. *Perampān dāa ber-tjētjōng*, twee nichten; deux consines. *Anak dan tjētjōe*, kinderen en kindskinderen; les enfans et leurs descendants. *Tjētjōe-nja sampai ka-pada ampat pāpōe*, zijne afstammelingen tot aan het vierde geslacht; ses descendants jusqu'à la quatrième génération. *Tjētjōe*

tjētjē, nakroost tot in eenen verren graad, achter-kleinkinderen; des descendants à un degré éloigné, arrière-petits-fils, arrière-petites-filles.

tjētjœk, insteken of induwen, doorsteken, prikken, wonden met een puntig werktuig, den draad (in eene naald, koralen) rijgen; enfoncer, percer, piquer, blesser avec un instrument pointu, enfler (une aiguille, des grains). *Dārah orang jang ter-tjētjœk*, het bloed der genen, welke (door pijlen) getroffen waren; le sang de ceux qui avaient été percés (de flèches). *Lōka ter-tjētjœk*, door eenen steek gewond; blessé d'un coup d'épée. *Tjētjœk kāndei*, naald, waarmede het opgerolde haar op de kruin van het hoofd vastgemaakt wordt; poinçon, espèce d'aiguille avec laquelle on attache les cheveux roulés sur le sommet de la tête. *Sa-tjētjœk kālōng*, een halsband, halssieraad; un collier. *Pen-tjētjœk*, puntig werktuig, paal, houten of ijzeren pen, york; instrument pointu, pieu, cheville, fourchette.

tjētjœ (vid. *tjētjœ* & *tjœ-tjōng*), kindskinderen, enz.; petits-fils, &c.

tjōra, babbelen, praten, snappen, kwelen (als vogels), babbelachtig, praatziek, los van tong; jaser, caqueter, gazouiller, babillard, qui a la langue déliée. *Di tjōrā-nja seperti anak ketjiel*, zij babbelden als kleine kinderen; ils babillaient comme de petits enfans. *Ter-lālo tjōra orang ini*, dat mensch is zeer praatachtig; cette personne aime à parler. *Segala dājang ter-tāwa-tāwa men-dēngar panton nōri itoe ter-lālo tjōrā-nja*, al de juffers lachten, toen zij hoorden, dat de papegaai de verzen zoo vlug napraatte; toutes les jeunes personnes rient, en entendant le perroquet réciter si coulamment les vers. *Tjōra-tjōra*, strepen (als in stoffe); raies (comme celles qu'on fait sur des étoffes). *Tjōra-tjōra pātih dan mērah*, witte en roode strepen; des raies blanches et rouges,

tjōrang vel *djōrang*, spleten, engten, naauwe doorgangen, kreeken; fentes, ouvertures, crevasses, défilés, passages étroits, pertuis, petites baies. *Pada tjōrang atau pada djālan jang pītjak*, in engten en op naauwe wegen; dans des défilés et des chemins étroits. *Adā-lah sētān tatkāla itoe ber-djālan pada segala djōrang*, er zijn om dien tijd spoken, welke in al de gangen (van het huis) ronddwalen; il apparaît à cette époque de mauvais génies dans tous les passages (de la maison). *Ikan di djōrang*, visch in de kreeken (of doorgangen van de koraalrotsen); du poisson dans les défilés (ou pertuis entre les rocs de corail). *Se-tjōrang*, een stuk geschut; une pièce de canon. *Lepas se-tjōrang dan rantāka*, stukken van onderscheiden vorm en grootte werden gelost; on fit une décharge de canons de différentes formes et de divers calibres. *Bilālang tjōrang*, eene soort van sprinkhaan; sorte de sauterelle.

tjōrieng, eene vlek, smet, vlekken; tache, éclaboussure, éclabousser. *Tjōrieng mētieng*, vuil, smerig, bevlekt; sale, mal-propre, tacheté.

tjōrae, scheef, schuins; de travers, oblique.

tjōri HIND., stelen, ontvreemden, verdonkeren; voler, dérober, détourner. *Apa di tjōri-nja*, wat heeft hij gestolen? qu'a-t-il volé? *Dia sādah men-tjōri-kan pe-kāin hamba*, hij heeft mijne kleederen gestolen; il a volé mes habits. *Barang-bārang jang ter-tjōri*, gestolen goederen; des effets volés. *Pen-tjōri*, een dief; un voleur. *Men-tjōri-tjōri*, steelsgewijze, in stilte; à la dérobée, clandestinement. *Saerōh-nja pergi men-tjōri-tjōri ber-lājer*, gelastte hem in stilte weg te zeilen; lui ordonna de mettre clandestinement à la voile. *Maka diā-nja men-tjōri-tjōri ber-djōal afiēn ka-pada orang traṅggānōe lūin deri-pada sādāgar kita*, hij heeft in stilte opium verkocht aan menschen van *Traṅggānōe*.

noe, anderen dan mijnen koopman; il a vendu de l'opium à des gens de *Trañgānou*, autres que mon agent. *Tjāri-tjāri*, eene soort van vledermuis; sorte de chauve-souris.

چوڭك *tjāngka* (vid. چڭك *tjāngka*), trotsch; hautain.

چوڤ *tjāpae* vel چوڤو *tjāpā*, het kalf, de bovenstijl van eene deur; le linteau d'une porte.

چوڤر *tjāpar*, hoogmoedig, vermetel; fier, présomptueux, arrogant.

چوڤڭ *tjāpieng* (vid. تلڭ *telēngā*), de oorlel; le bout de l'oreille. *Hendak-lah ia membetā-l-kan ka-dāa wadjong ibā tañgau-nja ka-pada ka-dāa tjāpieng telēngā-nja*, hij moet de toppen van zijne twee duimen brengen tot de hoogte van zijne oorlellen (houding in het gebed); il doit tenir les extrémités de ses deux pouces de niveau avec les bouts de ses oreilles (une des attitudes requises pendant la prière).

چوڤق *tjāpak* (vid. چوڤه *tjāpah*), eene maat; une mesure.

چوڤق *tjāpak* & چوڤه *tjāpah*, eene vrucht die naar de *lanseh* gelijkt, maar kleiner en bijna rond is: er is eene groote verscheidenheid van deze soort; fruit ressemblant beaucoup au *lanseh*, mais plus petit et presque rond: il y en a un grand nombre de variétés.

چوڤل *tjāpael*, breed, gekromd (als het voorste van een schip), kort incengedrongen, een houten hamer; large, recourbé (comme l'avant d'un vaisseau), émoussé, court, ramassé, un maillet de bois. *Alawān prāu itoe tjāpael*, de voorstevan van dit schip is zeer breed; la proue de ce bâtiment est très-large.

چوڤل *tjāpael* vel چوڤل *djāpael*, overkomen, uitvallen, gebeuren; survenir (en parlant d'un fâcheux événement), échoir, arriver, avoir une mauvaise issue.

چوڤه *tjāpah* & چوڤق *tjāpak*, maat, die het

vierde van een okshoofd houdt, het vierde deel van een *kālah* of *bamboe*, en ook van een *ganfang*, komende in dit geval overeen met omstreeks 1½ pond rijst; mesure contenant à peu près une *kōulah* ou *bambou*, et aussi un *gantang*, faisant alors environ 1½ livres de riz. *Bāwang tīgah tjāpah*, drie maten (kleine) uijen; trois mesures de (petits) oignons.

چوڭك *tjāka* HIND., azijn; vinaigre.

چوڭكان *tjākān* & چوڭگن *tjāgan* PERS., een stok aan het eene einde omgebogen, waaraan een ijzeren bal hangt, en welke gedragen wordt als een koninklijk teeken; bâton courbé par le bout, auquel est suspendue une balle de fer, et qu'on porte comme une marque de royauté. *Ter-diri-lah tjākān ālam ka-radjā-an*, de koninklijke teekenen werden opgerigt; on déploya les insignes royaux.

چوڭكو *tjākoer*, scheren; raser. *Me-moelā-ber-tjākoer pada sa-blāh-jang kānan*, beginnen met aan den regter kant te scheren; commencer à raser du côté droit. *Ter-tjākoer djanngāt-nja*, hun baard was geschoren; ils avaient la barbe rasée. *Jang menjā-koer dan jang di tjākoer*, de gene die scheert, en de gene die geschoren wordt; celui qui fait la barbe, et celui à qui on la fait. *Pen-tjākoer* & *tākwang tjākoer*, een baardscheerder; un barbier. *penjākoer* & *pīsau tjākoer*, een scheermes; un rasoir.

چوڭك *tjākoep*, genoegzaam (in getal of hoeveelheid), volledig, volbragt, evenredig met; suffisant (en nombre ou en quantité), complet, accompli, proportionné à. *Lebeh deri-pada tjākoep*, meer dan genoegzaam; plus que suffisant. *Ambel-lah bārang tjākoep-moe*, neem zoo veel als gij noodig hebt; prenez-en ce qu'il vous en faut. *Tiāda tjākoep bilāng-an-nja*, hun getal is niet toereikend, of zij zijn niet voltallig; ils ne sont pas en nombre suffisant, ou complet. *Tiāda tjākoep mēdal-nja*, zijn kapitaal is niet toereikend; ses

fonds ne sont pas suffisans. *Belóm tjækœp kōta*, de sterkte is nog niet voltooid; le fort n'est pas encore achevé. *Manā jang* سچوکش *se-tjækœp-nja tēan belandjā-kan*, gij zult zoo veel toekennen als noodig is; vous adjuerez une somme suffisante.

چوکی *tjækei* HIND., belasting of tol op den invoer, inkomende regten, onderzoeken, nazien (als aan een tolhuis); droits d'entrée sur les marchandises, visiter (comme cela se pratique à la douane). *Tampat ōrang meng-ambel tjækei*, eene plaats waar tol betaald wordt; bureau de péage. *Djāngān djāga dagāng-an kāmī kena tjækei dan bēa ādat nagrī*, dat onze goederen niet door belastingen en regten bezwaard worden, gelijk aan die (welke betaald worden door de ingezetenen) van het land; que nos marchandises ne soient point assujetties aux mêmes taxes que celles (que payent les habitans) du pays. *Sœdah di bājer tjækei-nja*, zij hebben de regten daarop voldaan; ils en ont payé l'impôt. *Men-tjækei rēmah*, een huis op hoog gezag doorzoeken (als om verboden goederen of weggelooopen slaven na te sporen); faire une visite domiciliaire (comme pour rechercher des marchandises prohibées ou des esclaves fugitifs).

چوکی *tjægan* (vid. چوکان *tjækān*), een teeken der koninklijke waardigheid; une marque de la royauté.

چوگو *tjōgō*, de som waarvoor zekerheid gesteld wordt bij een pleitgeding, schuldbekentenis; la somme consignée pour frais de procès, reconnaissance, obligation.

چول *tjāla-bādak*, de hoorn van eenen rhinoceros; la corne d'un rhinoceros. *Tjāla wālar*, de fabelachtige hoornen van eene slang; les cornes fabuleuses d'un serpent. *Dwā tjāla-nja ter-lālo besār*, zijne twee hoornen waren buitengemeen groot; ses deux cornes étaient d'une grandeur énorme.

چولس *tjēlas*, voorwenden, veinaen, valsch,

trouwloos; prétexter, feindre, faux, dissimulé, infidèle. *Tjēlas hāti*, valsch van inborst, schijnheilig, valschheid; faux, coeur double, hypocrite, fausseté.

چول *tjēlan*, camunium sinence, R., vitex pinnata, L., de naam van eene plant; le nom d'une plante.

چول *tjēlā* (vid. چلا *tjelā*), verwijt, scheldwoord; reproche, injure.

چولی *tjēlt* HIND., keurslijf van eene vrouw; corset de femme.

چولی *tjēlia*, benaming, welke gegeven wordt aan die menschen en hunne schepen, welke van de kust van Coromandel en bijzonder van Porto Novo komen, om te Atjien en in de havens van de straat van Malakka handel te drijven: men noemt hen ook *ōrang klīng*; surnom qu'on donne aux marchands et aux navires, qui viennent de la côte de Coromandel, et particulièrement de Porto Novo, pour trafiquer à Atjien et dans les ports du détroit de Malacca: on les nomme aussi *ōrang klīng*.

چول *tjēmiel*, morren, mompelen; murmurer, parler entre les dents.

چول *tjēmah-tjēmah*, vruchteloos, met verkwisting; vainement, avec prodigalité.

چولیا *tjēniā*, eene soort van platbodemd vaartuig, zonder kiel, door de Chinezen ingevoerd; sorte de bateau plat, sans quille, introduit par les Chinois.

چ *tjih vel tje*, foei! het is schande! weg er mede! fi! fi donc! foin de cela! *Tjih tiāda ber-bādi segala ōrang ini*, foei! die menschen zijn allen zinneloos; fi donc! ces gens ont tous perdu la tête. *Tjih penāket kāmō*, schaam u, gij lafhartige! rougis, poltron que tu es! *Tjih trā' mālō*, foei! schaamt gij u niet? (gemeenzame afwijzing); fi! n'êtes-vous pas honteux? (manière familière de repousser).

جي

چار *tjār* vel *tjahār*, zuiveren; purger.

جاري vel جاري *tjārī* HIND., zoeken, navor-schen, bedoeien; chercher, s'enquérir, avoir en vue. *Men-tjārī makān-an-nja*, hun voedsel zoeken; chercher leur nourriture. *Apa di tjārī āyleh-mae*, wat zoekt gij? que cherchez-vous? *Tjārī-lah sampei dāpat*, zoek tot dat gij het vindt; cherchez jusqu'à ce que vous trouviez. *Men-tjārī ontong*, winst, geluk zoeken; chercher à gagner, tenter fortune. *Pen-tjārī-an*, het gene men zoekt, een middel van bestaan, zwaar gehaalde winst; ce qu'on cherche, moyen de subsistance, ce qu'on gagne à la sueur de son front.

جاي vel جاي *tjaja*, glans, luister, helder, glansrijk, luisterrijk; éclat, splendeur, écla-lant, resplendissant, brillant. *Tjaja mata-hārī*, de glans der zon; l'éclat du soleil. *Tiadā-lah dāpat di tintang njāta deri-pada sāngat me-njāla tjaja-nja*, het was onmogelijk daarop te blijven staren, wegens de schittering van zijne stralen; il était impos-sible de le fixer, à cause de l'éclat de ses rayons. *Tjaja māligei*, luister van het paleis (ge-zegde dat men wel eens op personen toepast); splendeur, ornement du palais (surnom qu'on donne à une personne).

جي *tjia*, achting hebben voor, achting, gene-heid; avoir de la considération, des égards pour, égards, affection. *Men-tjia adenda dālam mimpī*, herinnerde mij met gbrrogenheid aan mijne geliefde in eene droom; me rappela tendrement ma bien-aimée dans un songe.

جيب *tjaja* (vid. جلف *tjelop*), doopen, soppen; tremper, sancer.

جيبست *tjtjit*, kwelen, babbelen; gazouiller, babiller.

جيجر *tjtjier*, in wanorde achtergelaten, verward, door elkander; laissé en désordre, épars, péle-mêle. *Tjtjier-an*, dingen die men overal laat slingeren; choses qu'on laisse traîner.

جي

جيجك *tjtjak* (vid. جيجك *tjtjak*), de huis-haagdls; le lézard domestique.

جيجي *tjtji* & جيجت *tjtjit* (vid. جيج *tjā-tjong*); achter-kleinkind; arrière-petit-fils. *Anak tjājtjæ-tjtji*, kinderen van kindskin-deren; arrière-petits-fils, descendants à un degré éloigné.

جيرت *tjriet*, mest, drek, droësem, hef, mes-ten, bemesten; fumiër, excrément, lie, fumer, engraisser avec du fumier. *Tjriet djāwō*, koemist; fumier de vache. *Tjriet dārah*, roode loop; dissenterie. *Tjriet bintang*, ster die verschiët; météore ou étoile tombante.

جيفر *tjiper*, plat, niet hol, schotel, bord, schaal; plat, non convexe, un plat, une assiette, une soucoupe, un bassin. *Di-atas tjiper amās*, op eene gouden schaal; sur une soucoupe d'or. *Seria dengān alas-nja tjiper*, met en be-nevens den schotel waarop het staat; y com-pris le plat ou bassin sur lequel il est posé.

جيفرت *tjipæt*, eene soort van kleine schelp-visch; sorte de petit testacée.

جيكار *tjika*, omtrek, (verbastering van جكر *tja-kra*); circuit, (par corruption pour جكر *tjakra*).

جيكوڭ لهر *tjkōng leher*, de holte tusschen de sleutelbeenen; le creux des clavicales.

جيكيل *tjikil*, schadelijk; pernicieux.

جیلو *tjilo*, stelen, ontvreemden; voler, détourner, soustraire.

جيما *tjima*, beschuldigen; accuser.

جين *tjina*, Chineesch, of behoorende tot China; Chinois, qui est ou qui provient de la Chine. *Nagrū* vel *banāa tjina*, het land van China; la Chine. *Orang tjina*, een Chinees; un Chinois. *Lāus tjina*, de Chineseche of Oos-tersche zee; la mer de Chine ou mer Orientale. *Borāla tjina*, Chineseche afgoden; idoles de de la Chine. *Kemkha tjina*, glanzige taf, zijden stoffe; lustrine, étoffe de soie. *Bāngā*

tjina vel *bānga marak*, poinciana pulcherrima, L., eene overheerlijke bloem; ook *trang doenjā* genaamd; fleur brillante, appelée aussi *trang doenā*.

tjōem & *tjōem* HIND., kussen, ruiken, rieken, groeten op de Maleische wijze, door den neus meer dan den mond op te leggen, met den mond optalen (als wanneer men rookt), een kus, reuk; baiser, flâner, sentir, saluer à la manière des Malais, en appliquant plutôt le nez que la bouche, humer, aspirer, un baiser, odeur, *Lato di sambout tōan poetri di rābā-nja serta di pelók dan di tjōem-nja*, hij nam toen de Prinses op zijnen schoot, en omhelsde en kuste haar; il prit la Princesse sur ses genoux, et l'embrassa et lui donna des baisers. *Di ambel-nja tātangan permisōri di tjōem-nja djārī*, hij nam de hand der Koningin en kuste hare vingers; il prit la main de la Reine et lui baisa les doigts. *Maka segala orang jang dālam tāmān itōe samōa-nja men-tjōem bau-nja bānga itōe*, en al de genen die in den tuin waren roken de geur van die bloem; et tous ceux qui se trouvaient dans le jardin respiraient le parfum de cette fleur. *Men-tjōem batu mānoesia*, menschenlucht ruiken; sentir la chair humaine. *pen-tjōem-an*, de reuk (een der zintuigen); Todorat.

h, (hard; fort ou aspiré), de letter *hā* of *hā* genaamd; la lettre nommée *hā* ou *hā*.

hadjat AR., noodzakelijkheid, behoefte, noodwendigheden, de behoeften der natuurgevoelen, of daaraan voldoen; nécessité, besoin, choses nécessaires, satisfaire aux nécessités de la nature. *Meminta dēngan hadjat-nja*, uit

nood vragen; demander par nécessité, par besoin. *Sa-tēngah akan hadjat dan sa-tēngah akan per-hūtis-an*, deels voor noodzakelijk gebruik en deels voor sieraad; moitié nécessité, moitié luxe. *Hadjat besaar dan hadjat kitjēl*, groote en kleine nood; les grands et les petits besoins. *hadja* *hadja*, alvum exonerare. *Se-katika ia hendak hadjat besaar dan se-katika ia hendak hadjat sinī maka ia mēngatā-ban diri-nja hendak hadjat maka iā-pān tōron pergi ber-sembēnū ka-pada tempat jang tiāda dāpat di liat orang demikian-lah hāl-nja sebāb deri-pada sūngat takēt-nja*, dusdanig zijn op eene koddige wijze, maar bij eene ernstige gelegenheid, de uitwerkselen der vrees op het ligchaam bewezen; description comique des effets de la peur, quoique dans une occasion sérieuse.

hadji AR., een die de bedevaart naar Mekka volbragt heeft; qui a fait le pèlerinage de la Mecque. *Nāik hadji*, de bedevaart ondernemen; entreprendre le pèlerinage. *Tōan hadji*, benaming van iemand die van de bedevaart terug gekeerd is, titre qu'on donne à celui qui est de retour du pèlerinage. *hadji*, bedevaart; pèlerinage. *Belendja pada segala hār hadji*, geld voor iederen dag der bedevaart; dépenses pour chaque jour de pèlerinage.

hāsiel AR., voortbrengsel, inzameling, inkomst, voordeel, nut, vermeerdering, verschijning; produit, collection, revenu, profit, utilité, accroissement, apparition, comparution. *Se-kian lāmā in āngkas memākan hāsiel nagri-koe*, tot dat gij de inkomsten van mijn land verteerd hebt; tant que tu es consommé le produit de mes terres. *Bārang jang di kahāndak aubeh anak-koe samōa-nja hāsiel per-kardjā-an hakmat itōe*, al wat mijn kind begeert, zal door dit toovermiddel worden voortgebracht; tout ce que mon enfant désire, s'opérera au moyen de ce charme. *Meng-*

-*hasiel-kan belendja*, geld, tot de uitgaven benooidigd, verzamelen of bezorgen; rassembler ou procurer de l'argent pour les dépenses.

حاضر *hādlier* & حضر *hadler* AR. (*hūzier*), tegenwoordig, gereed, vaardig, bereid; présent, prêt, prompt, préparé. *Jang ada hādlier*, zij die tegenwoordig waren; ceux qui étaient présens. *Segala alat sindjata soedah-lah hādlier*, al de krijgstuigen en wapenen waren gereed; toutes les munitions de guerre étaient prêtes. *Meng-hadlier-kan*, gereed maken, voortbrengen, in het licht brengen; apprêter, produire, mettre au jour. *حاضرة hadlirat*, de (koninklijke) tegenwoordigheid, majesteit, waardigheid; la présence (royale), majesté, dignité. *Meng-ādap doeli hadlirat*, in 's Konings tegenwoordigheid verschijnen; paraître en présence du Roi. *Menjambah di-bāwah hadlirat doeli jang mahā-moelia*, zich voor (of onder) de hoogste tegenwoordigheid nederbuigen; s'incliner, se prosterner devant ou aux pieds de l'illustre présence.

حاکم *hākiem* & حکم *hakiem* AR., regter, overheidspersoon; juge, magistrat. *Hendak-lah di bawā-nja ka-pada hākiem*, het behoort voor de overheid te worden gebragt; il doit être porté devant le magistrat. *حکیم hakiem*, geleerd, ervaren, bedreven, leeraar, wijsgeer, arts; instruit, expert, un adepte, un docteur, philosophe, médecin.

حال *hāl* AR., staat, beroep, toestand, aangelegenheid, bedoeling, onderwerp, zaak, bezigheid, geval, omstandigheid; état, situation, condition, vue, sujet, affaire, occupation, cas, circonstance. *Niatā-lah sebāb demikian hāl kāmī*, de oorzaak van dezen onzen toestand is baarblijkkelijk; la cause de notre situation actuelle est palpable. *Menḡatā-kan hāl ka-papā-an-nja*, zijne armoede tot verschooning aanvoeren; s'excuser sur sa pauvreté. *Apa garāng-an hāl-nja*, wat, bid ik u, is de aard van de zaak? quelle est, je vous

prie, la nature du cas? *Akan hāl vel pada hāl*, ten einde, met betrekking tot, wat de zaak aanbelangt; à l'effet, relativement à, quant à l'affaire. *Hāl ahœwāl*, de staat en omstandigheid, de zaak met al derzelve omstandigheden; l'état et la condition, la chose et tous ses accessoires.

حامل *hāmiel* & حمل *hamiel* AR., zwanger, de vrucht; enceinte, le fœtus. *Perampōan hāmiel*, eene zwangere vrouw; une femme enceinte.

حائض *hājal* & حیض *heidt* AR., menstrua patiens (mulier). *Pērē hājal*, een kanker; un cancer.

حَبَشِي *habashī* PERS., Abyssinisch, Ethiopisch; Abyssinien, Ethiopien. *Orang baḡsa habashī*, een Ethiopier, een neger; un homme de race Ethiopienne, un nègre.

حبة *hoebbat* AR., liefde; amour.

حَتِي *hatta* AR., wanneer, tot dat, zoo, naar aanleiding, of ten gevolge van; lorsque, jusqu'à ce que, de sorte que, en conséquence de. *Hatta be-brāpa lamā-nja ia ber-djālan*, nadat (toen) zij eenigen tijd op weg waren geweest; lorsqu'ils eurent été quelque tems en route. *Hatta maka genap-lah tādjuh kālī ber-kotilieng itoe*, na zeven malen te zijn rondgegaan; après avoir fait sept fois le tour. *Hatta deḡgan takdier allah*, ten gevolge van den goddelijken wil; d'après la volonté divine.

حج *hadji* AR. (vid. *حاجي hādji*), bedevaart; pèlerinage.

حَدِيث *hadīs* AR., overleveringen of gezegden van den Profet (welke men onderstelt door zijne tijdgenooten verzameld en na zijnen dood verkondigd te zijn); traditions ou paroles du Prophète (qu'on suppose avoir été rassemblées par ses contemporains et publiées après sa mort). *Adā-lah ter-seboet dālam hadīs*, daarvan wordt in de overleveringen gewag ge-

maakt; il en est fait mention dans les traditions.

حرام *harām* & حرم *haram* AR., onwettig, verboden, afschuwelijk, vervloekt, heilig; illegitime, prohibé, abominable, maudit, sacré. *Halāl dan harām*, wettig en onwettig, geoorloofd en ongeoorloofd, rein en onrein; des choses légitimes et illégitimes, permises et illicites, pures et impures. *Harām me-lādah dālam mesjied*, het is verboden om in het bedehuis te spuwen; il est défendu de cracher dans la mosquée. *Harām atas segala perampōan jang tiāda ber-swāmī me-mērah-kan pipi-nja*, het is aan alle ongetrouwde vrouwen verboden hare wangen rood te verwen; il est défendu à toute femme non mariée de mettre du rouge sur ses joues. *Harām lillahi kalo hamba tāu*, ik mag vervloekt zijn, zoo ik weet; que je sois maudit, si je sais. *Menarōh-kan harām pada allah*, Gode opdragen, toewijden; consacrer à Dieu.

حرف *hœrœf* AR., de letters van het abé, de medeklinkers; les lettres de l'alphabet, les consonnes. *Meng-œbong hœrœf*, letters vereenigen; combiner des lettres. *Menġarang hœrœf*, op de pers brengen; mettre sous presse. *Penġarang hœrœf*, een letterzetter; un compositeur.

حركات *harākat* AR., klinkers (van *حركات* *harkat*, beweging, als gevende beweging of uitspraak aan de medeklinkers); voyelles (du mot *حركات* *harkat*, mouvement, parce qu'elles donnent le mouvement ou le son aux consonnes).

حرمة *hormat* AR., eer, ontzag, eerbied, pligtplegingen, glorie; honneur, révérence, respect, complimens de cérémonie, gloire. *Maka sakatien ber-diri mem-bri hormat akan anak rādja*, en allen stonden op om aan des Konings zoon eerbied te bewijzen; et tous se levèrent pour rendre honneur au fils du Roi. *Adat hormat sultān*, de gewone eerbiedbewijzing aan den Sultan; le compliment d'usage qu'on adresse au Sultan. *Meng-hormat-kan*

allah tāāla, God verheerlijken; glorifier Dieu.

حسب *hesab* AR., optelling, berekening, getal; supputation, calcul, nombre. *Tiādā-lah ter-hesab-kan banjak-nja*, hunne menigte was ontelbaar; leur multitude était innombrable.

حسرت *hasrat* AR., ongeduld, ongeduldig; impatience, impatient. *Hasrat-nja ūngien hendak ber-istri*, met ongeduld verlangen naar zijn huwelijk; languissant d'impatience après son mariage.

حاضرة *hadlirat* AR. (vid. حاضر *hādlier*), de (koninklijke) tegenwoordigheid; la présence (royale).

حق *hak* AR., regt, billijkheid, regtvaardigheid, wet, regel, gezag, regt op, regtvaardig, opregt, geïrouw; droit, équité, justice, loi, règle, autorité, debout, juste, droit, fidèle. *Hak poesāka*, erfregt; droit de succession. *Tiāda deġgan hak-nja*, op eene onregtmatige, onwettige wijze; injustement, d'une manière illégale. *Lāin deri-pada œebhanah wa tāāla*, strijdig met de wet des Allerhoogsten; contraire à la loi du Très-Haut. *Ter-besār hak swāmī atas istri-nja*, zeer groot (uitgestrekt) is het gezag van eenen gemaal over zijne vrouw; le mari exerce une très-grande autorité sur sa femme.

حقیقت *hakikat* AR., waarheid, wezenlijkheid, opregtheid; vérité, réalité, sincérité. *Hakikat œātœ ini*, deze ene waarheid; cette seule vérité. *Per-katā-an hakikat*, woorden van waarheid of opregtheid; paroles de vérité ou de sincérité. *Pada hakikat-nja*, inderdaad; réellement.

حکایت *hikājat* AR., geschiedenis, verhaal, vertelsel, fabel, verdichtselsel; histoire, récit, conte, fable, roman. *Hikājat rādja solimān*, de geschiedenis van Koning Salomon; l'histoire du Roi Salomon. *Tammāt-lah hikājat*, hier eindigt het verhaal; ici finit le

D d

récit. *Demikianlah di hikajat-kan*, zoo wordt verhaald; il est ainsi rapporté.

حکم *hoekoem* AR., vonnis, oordeel, besluit, straf, regel, verordening; sentence, jugement, arrêt, punition, règle, règlement. *Apā-kah hoekoem-nja orang deraḳa ini*, welk vonnis zal tegen deze verraders worden uitgesproken? quelle sera la sentence prononcée contre ces traîtres? *Hoekoem allah*, Gods oordeel, de vuurproef; le jugement de Dieu, ordalie. *Segala hoekoem islam*, al de Mahomedaansche instellingen; toutes les institutions Mahométanes. *Kita pinta di hoekoem-kan deḡan hoekoem islam*, ik verzoek dat zij mogen gevonnisd worden naar de Mahomedaansche wet; je demande qu'ils soyent jugés et condamnés suivant la loi de Mahomet. *Pada peng-tiat tiada ber-tjerrei ajer itoe maka pada hoekoem-nja ber-tjerrei djāa*, naar den schijn ontsnapt het water niet, maar naar ons oordeel, of onze rede, moet het toch ontsnappen; l'eau, en apparence, ne s'échappe pas, mais suivant notre jugement ou notre raison, elle doit s'échapper. *Hendak meng-hoekoem-kan orang pada nagri itoe deḡan soeatoe hoekoem jang patoet deḡan ka-salah-nja*, men was voornemens de stads ingezetenen te straffen met eene straf overeenkomstig hunne misdaden; on avait l'intention d'imposer aux habitans de la ville une peine proportionnée à leurs délits. *Meng-hoekoem-kan segala binatang*, over alle dieren heerschen; dominer sur tous les animaux.

حكمة *hakmat* vel *hikmat* AR., wijsheid, kennis, wetenschap, kunst, toovermiddel, tooverij; sagesse, érudition, science, art, talisman, charme. *Bidjaksāna pada barang ilmoe dan hakmat*, ervaren in alle kunsten en wetenschappen; expert en tous genres de connaissances. *Tjipoe hakmat prang*; de krijgskunst, krijgslisten; la stratégie, l'art militaire, ruses de guerre. *Memohon-kan hakmat akan djādi ber-kāta*, bidden om de gaaf der welspre-

kendheid; prier pour obtenir le don de l'éloquence. *Pakei-lah hakmat ini dan tjintjien ini*, draag dit behoedmiddel en dezen ring; portez ce talisman et cet anneau. *Maka indrapān meḡgalāar-kan hakmat ratna lālo di tjitā-nja hakmat itoe maka tjajā-nja-pān tjamerlang ka-adara maka maligei māsoek ka-dālam tjajā-nja*, daarop nam Indra toevlugt tot zijn toover-juweel, en nadat hij hetzelfde had aangeroepen, verscheen dadelijk een helder licht door de lucht, en het paleis werd van dien glans omringd; là-dessus Indra eut recours à son talisman, et dès qu'il l'eut invoqué, une lumière brillante parut dans les airs, et son éclat resplendit sur tout le palais. *Hakmat apa djāga garāng-an jang demikian ini*, welke tooverij, bid ik u, is deze? quelle est, je vous prie, cette espèce d'enchantement?

حکیم *hakiem* AR. (vid. *حکیم* *hakiem*), geleerd, ervaren, enz.; instruit, expert, &c.

حلال *halal* AR., wettig, geoorloofd (maar niet verbindend), zuiver, zalig, gewijd (in tegenoverstelling van *حرام* *harām*, verboden, vervloekt); légitime, permis (mais non obligatoire), pur, béni (par opposition à *حرام* *harām*, interdit, maudit). *Halal-kan apā-lah kinā-nja ajer sāsāe jang telah pteek māsoem*, zegen, ik smeeek er u om, de melk (of de bron der melk) welke ik inzoog; bénissez, je vous en supplie, le lait (ou la source du lait) que j'ai sucé.

حلو *halwā* AR., zoeternijen, gebak; friandises, confitures, pâtisseries. *Bagei halwā jang tjita rasā-nja*, als lekkernijen aangenaam aan den smaak; comme des friandises qui flattent le goût.

حمد *homed* AR., lof, geloofd; louange, loué. *Lillahi'l'homed*, God zij geloofd; louange à Dieu.

حامل *hamiel* AR. (vid. *حامل* *hamiel*), zwanger; enceinte.

حيات *heiāt* AR., het leven, in leven; la vie, vivant. *Heiāt dan djuwa*, het leven en de ziel; la vie et l'ame. *Djika tiāda hārap akan heiāt-nja maka hendak-lah meng-ūngat dia deŋgan tōbat dan wesājat*, indien er geen hoop is voor zijn leven, dan dient men hem aan te manen tot berouw en tot het maken van zijn testament; s'il n'y a plus d'espoir pour sa vie, on doit l'exhorter à se repentir et à faire son testament. *Ada heiāt kīta ber-temā*, indien wij in het leven blijven, zullen wij elkander wederzien; si nous restons en vie, nous nous reverrons. *Jang heiāt sakārang di nagri kwāla singkel*, die nu aan den mond der rivier Singkel woont; qui habite présentement à l'embouchure de la rivière Singkel.

حيالي *heiāti* AR. (vid. خيالي *kheiāti*), dronken; ivre.

حيران *heirān* AR. (vid. حيران *heirān*), verwonderd; étonné. *Maka djādi heirān-lah hamba*, hetgene mij verwondering baarde; ce qui me causa de la surprise.

حيض *heidl* AR. (vid. حايض *hājal*), menstruatiens.

حيران *heiwān* AR., dier, beest, redeloos dier; animal, brute, bête. *Segala heiwān jang ber-kāki ampat*, alle viervoetige dieren; tous les animaux à quatre pieds. *Di gigiēt-nja aūleh segala heiwān itoe*, hij werd door al die dieren (apen) gebeten; il fut mordu par tous ces animaux (singes).

خ

خ *kh*, de letter خ *khā* genaamd; la lettre nommée خ *khā*.

خاتم *khātam* AR. (vid. ختم *khatam*), zegel, ring; sceau, anneau.

خالق *khāliq* AR., de Schepper; le Créateur. خالين *khalāik* & خليات *khalikah*, schepselen, menschen, volken; créatures, gens, nations.

خبر *khavar* AR., nieuws, berigt, tijdingen, verhaal, omschrijving; nouvelle, avis, conte, légende. *Apa khavar*, wat nieuws? quelles nouvelles? *Khavar jang baik*, goed nieuws; bonnes nouvelles, *Maka orang jang di-dālam nagri itō-pōn samoā-nja pergi ber-tānja-kan khavar ka-pada orang jang dātang itoe*, en al de ingezetenen der stad gingen om van de aankomenden de tijding te vernemen; et tous les habitans de la ville allèrent à la rencontre de ceux qui arrivaient, pour leur demander des nouvelles. *Khavar rahsija*, geheime tijding; avis secret. *Khavar-khavar*, oude of ijdele spreukjes, verdichtsels; contes du vieux tems, fables. *Lāpa-lāpa ūngat tiadā-lah bōlih khavar akan diri-nja*, werden verbijsterd en bewusteloos; perdirent toute connaissance. *Sceātōe-pōn tiāda di khavar-kan aūleh anak rādja ka-dōa itoe*, de beide Prinsen gaven volstrekt geen acht (op de schichten die men op hen wierp); les deux Princes ne faisaient pas la moindre attention (aux traits qu'on leur lançait).

ختم *khatam* AR., uiteinde, voleinding, voltooiing; het zegel, een plegtigheid bij de graven; conclusion, terme, aecomplissement, le sceau, une cérémonie qu'on pratique sur les tombeaux. *Ber-kāta rasāl khatam 'l'nabīa*, zeide de apostel, het zegel (de laatste) der profeten; dit l'apôtre, le sceau (le dernier) des prophètes. *Meng-ādji di koebār tādjuh hārī sa-telah di khatam tiga kālī*, bad aan het graf gedurende zeven dagen, na drie malen de *khatam* volbragt te hebben; pria sur la tombe pendant sept jours, après avoir fait trois fois la cérémonie du *khatam*.

ختم *khatan* AR., besnijdenis; circoncision. *Kāliet khatan*, de voorhuid; le prépuce.

Di khatan-kan kēlop dāgieng-nja, besneed het vleesch van de voorhuid; circoncit la chair du prépuce. *Kāliet jang belóm lāgi khatan*, het vel dat nog niet besneden is, de voorhuid; la peau qui n'est pas encore circonscise, le prépuce.

خدمة *khedmat* AR., dienst, bediening, ambt, hulde, dienaren, huisbedienden, dienst doen, een ambt bekleeden, bedienen; service, emploi, charge, office, hommage, serviteurs, domestiques, faire le service, exercer un emploi, servir. *Ber-dātang sembah ka-pada baginda deñgan khedmat-nja*, kwamen den Koning hulde bewijzen, ingevolge kunne bedieningen; vinrent présenter leurs hommages au Roi, suivant leurs fonctions. *Di khedmat-nja pada rādja*, aan den Koning voorgediend; administré au Roi. *Toendœk ber-khedmat*, buigen ten teeken van onderdanigheid; s'incliner en signe de respect. *Samoā-nja ber-khedmat di-bāwah firmān baginda itoe*, allen waren in dienst van den Vorst; tous avaient des emplois auprès du Prince. *خداام khedām*, oppasser, huisbediende; serviteur, domestique.

خراجة *kharādjat* AR., schatting, belasting, tol; tribut, taxe, impôt.

خراساني *khorasāni* PERS., fijn staal van خراسان *Khorāsān*; acier fin de خراسان *Khorāsān*. *Besī khorasāni*, gehard ijzer of staal; fer ou acier trempé. *Katēpong deri besī khorasāni*, helmen van gehard staal; des casques d'acier trempé.

خرم *khorma* PERS., de dadel of vrucht van den palmboom; datte ou fruit du palmier. *Bōah añggōr dan zabīeb delīma khorma di ātor ōrang-lah*, versche, en in de zon gedroogde druiven, granaatappelen en dadels werden er opgediŝcht; on servit des raisins frais, et des raisins séchés au soleil, des grenades et des dattes. *Bidji khorma jang mañgkal atau jang*

kring, versche of gedroogde dadels; des dattes fraîches ou séchées.

خزانة *khazānah* & خزينة *khazīnah* AR., schatkamer, magazijn; trésorerie, magasin. *Meñgaloeār-kan hartū-nja deri-pada khazīnah-nja*, haalde de schatten uit zijne magazijnen te voorschijn; exposa les trésors qu'il avait dans ses magasins.

خطبة *khoebat* AR., eene leerrede, die men des Vrijdags in de bedehuizen houdt; discours qu'on prononce le Vendredi dans les mosquées.

خطيب *khatīb* AR., een prediker; un prédicateur. *Tatkāla sēdah khatīb dōdœk di-ātas mimber djikalau belóm memātja khoebat*, wanneer de prediker op zijn gestoelte zal gezeten zijn, maar zijne redevoering nog niet begonnen heeft; lorsque le prédicateur sera monté en chaire, mais avant qu'il ait commencé son discours. *Hendak-lah ada khatīb itoe sētji kañ-nja dan badan-nja dan tampat-nja dan bārang jang ber-ōbong deñgan dia*, er wordt van den redenaar vereischt, dat hij omtrent zijne kleeding, zijnen persoon, zijne wijze van zitten en in al wat hem omringt, de betamelijkheid in acht neme; on exige de la part du prédicateur de la décence dans ses vêtements, son extérieur, sa contenance et dans tout ce qui le concerne.

خطيفه *khatifah* AR. (vid. تطيفه *katifah*), vloer- of tafelkleed; tapis.

خالص *khalās* & خالص *khalas* AR., vrij, bevrijd, openhartig, opregt, vrijheid van dwang, zaligmaking; libre, affranchi, sincère, ouvert, affranchissement, salut, félicité éternelle.

خلامي *khalāsī* (pro *klashi*) PERS., een zee-man, matroos; marin, matelot. *Orang djāwa khalāsī*, Javaansche matrozen; matelots Javanais.

خالق *khalāk* AR., de Schepper; le Créateur. *خلائق khalāik*, schepselen; créatures.

خلعة *khelèt* AR., een eere-tabbaard (toga); une robe d'honneur.

خلف *khilap*, onachtzaamheid, verzuim, nalatig, onbedachtzaam; *bévue*, *négligence*, *inattentif*, *inconsidéré*.

خالق *khalkah* AR., de ringen of schakels waarvan de pantsieren gemaakt zijn; les anneaux ou chainons dont les cottes de maille sont formées. *Bādjoë rantèi jang sinū-sinū khalkah-nja*, een pantsier van zeer schoone schakels gemaakt; une cotte de maille composée de très-beaux chainons.

خالوة *khalwat* AR., een afgezonderd vertrek, eene plaats waar men alleen wil zijn; appartement privé, cabinet, retraite.

خليفة *khalfah* vel *khalfah* AR., een stedehouder, afgevaardigde, een kalief, de titel van zekere kleine gezagvoerders in het zuidelijke gedeelte van Sumatra; vice-régent, député, un calife, titre qu'on donne à certains petits chefs dans la partie méridionale de Sumatra.

خليل الله *khelīl-allah* AR., de vriend van God; Pami de Dieu. *Lima rātas bəjāng khelīl-allah*, vijf honderd jonge lieden, vrienden van God; cinq cents jeunes gens, amis de Dieu. *Tōbat ibrahīm kelīl-allah*, het berouw van Abraham den vriend Gods; le repentir d'Abraham l'ami de Dieu.

خمير *khamīr* AR., zuurdeeg, alles wat tot gisten gebruikt wordt; levain, tout ce qui sert à la fermentation. *Tepong goendoem jang ter-khamīr*, gèrezen deeg; pâte fermentée.

خميس *khamīs* AR., Donderdag, de vijfde dag van de week; Jeudi, le cinquième jour de la semaine.

خنثي *khensa* AR. (vid. *ثاق* *pāpak*), manwĳf; hermaphrodite.

خنجر *khandjar* PERS., kort geweer, dat men aan den gordel draagt; glaive raccourci, qu'on

porte à la ceinture. *Di āncēs-nja khandjar-nja lālo di roempang-nja idong adenda*, hij trok zijn geweer en sneed uwe zuster den neus af; il tira son glaive et abattit le nez à votre soeur.

خندوري *khandōri*, eene lijkplegtigheid, die bij het graf verrigt wordt; cérémonie funèbre qu'on pratique sur la tombe. *Ber-bōat khandōri s'ārī-s'ārī*, deze plegtigheid dagelijks volbrengen; accomplir cette cérémonie chaque jour.

خورجه *khodjah* PERS., een man van aanzien, een rijk koopman, een besnedeene; un homme de distinction, un eunuque.

خيال *kheīāl* AR., spook, verschĳnself, verschĳning, verbeelding, inbeelding; fantôme, spectre, apparition, imagination, fantaisie.

خمالي *kheīālī* AR., dronken, bevangen (als door heulsap of iets dergelijks); halfdronken, dronkenschap (in zekere maat); ivre (pour avoir pris de l'opium ou quelque autre drogue), demi-ivre, ivresse (jusqu'à certain point). *Seperti orang jang mendam kheīālī*, als iemand in eenen staat van dronkenschap; comme une personne dans l'état d'ivresse. *Gila mābok dan berāhi mendam kheīālī hāti-nja*, tot zinneloosheid en dronkenschap toe verliefd; fou, ivre d'amour. *Be-rāsa kheīālī*, zich dronken, bevangen, gevoelen; se sentir ivre. *Kheīālī-nja-pān ber-tambah-tambah*, hij werd meer en meer bevangen; il s'enivra de plus en plus.

خيانه *khiānat* AR., trouwloosheid, verraad, trouwloos, ontrouw; perfidie, trahison, déloyauté, perfide, déloyal. *Ber-bōat khiānat*, eene daad van trouwloosheid plegen; commettre un acte de perfidie. *Ada di-sinī orang jang khiānat*, hier zijn eenige trouwloozen; il y a ici quelques personnes déloyales.

خيرة *kheīrat* AR. (ab *خير* *kheir*), goede daden of werken, gewijde gebouwen, liefdadige ge-

stichten; bonnes oeuvres, edifices consacres, fondations pieuses.

خلف *khilaf* & كلف *kilap*, onachtzaamheid, verzuim, over het hoofd zien, verwaarloozen; négligence, omission, ne pas faire attention à, négliger. *Barang kuli khilaf dan lupa*, hebbende het misschien veronachtsaamd en vergeten; ny ayant peut-être point fait attention et l'ayant oublié. *Khilaf dan sesat*, verzuim en misslagen; des méprises et de la négligence.

كهيما *kheimah* *Ar.*, tent, paveljoen, hut; tente, pavillon, cabane. *Menjeröh-kan orang menjenä-kan kheimah ka-pada tempat ite maka di bentang-kan orang-lah kheimah jang warna palangi*, gelastte de manschap de tenten daar ter plaatse op te rigten, waarop zij tenten van velerlei kleuren uitspanden; ordonna à ses gens de dresser les tentes en cet endroit, et en conséquence ils déployerent des tentes de diverses couleurs. *Samoë-nja berenti di kuli gënung dan ber-bōat kheimah*, zij allen hielden stil aan den voet van den berg, en richtten aldaar hutten op; ils s'arrêtèrent tous au pied de la montagne, et s'y construisirent des cabanes. *Sampe-lah ia ka tempat kheimah*, hij kwam aan de legerplaats; il arriva au camp.

د د, de letter genaamd *dal dāl*; la lettre nommée *dal dāl*.

د د د, to, in, op, een voorzetsel, dat bij de verhoging der werkwoorden gebruikt wordt: men zie daarover de *Spraakkunst*; à, en, sur, dans, particule qui sert à la conjugaison; voyez, quant à son usage, la *Grammaire*. *Di pinis*, aan de deur; à la porte. *Di pasar*, op de markt; au marché. *Di lantai*, op den vloer;

à terre. *Di-awā*, hier; ici. *Di-wito*, daar; là. *Di-dalam*, in, binnen; dedans. *Di-lāar*, buiten; dehors.

داب *dābar* (vid. *دابر dabar*), kloppen, beven, trillen; battre, palpiter.

دباب *dābāng*, de tanden vijlen; limer les dents. *Gadies jang belom ber-dābāng*, een meisje wier tanden nog niet gevijld zijn; jeune fille qui n'a pas encore les dents limées.

داتار *dātar*, effen, waterpas (zie *رات rata*, waarvan het misschien door eenen letterkeer is afgeleid); uni, de niveau (voyez *رات rata*, dont il est peut-être dérivé par inversion). *Tā-nah dātar*, een effen grond; terrain uni.

داتاس *di-ātas* (vid. *د داتاس ātas*), boven, op; au-dessus, sur, en haut. *Kalo itāda di-ātas tjari-nja di-bāwah*, als het niet boven is, zoek het beneden; s'il n'est pas en haut, cherchez-le en bas. *Di-ātas bāmi*, op de aarde; sur la terre.

داتان *dātang*, komen, tot dat, tot zelfs, tot; venir, jusqu'à ce que, jusque même, jusque. *Deri-māna tēan dātang*, van waar komt gij, mijnheer? d'où venez-vous, monsieur? *Orang jang dātang deri āloe*, een die van de bovenlanden komt; quelqu'un qui vient de l'intérieur du pays. *Sa-telah ia dātang ka-pādang ite*, toen hij in de vlakte gekomen was; lorsqu'il eut atteint la plaine. *Derukien-lah dātang ka-pada mati-nja*, zoo kwam hij aan zijn einde; c'est ainsi qu'il a terminé ses jours. *Māsiem dātang*, het aankomende, aanstaande jaargetij; la saison prochaine, à venir. *Djika ada sindjātā-moe dātang-kan-lah ka-pada kee*, zoo gij wapenen hebt, laat dezelve komen, of zend ze mij; si vous avez des armes, faites les venir, ou envoyez-les moi. *Deri meghreb dātang kamisier*, van Barbarije tot in Egypte; depuis la Barbarie jusqu'en Egypte. *Deri kisiel dātang besaar*, van kindsbeen tot de manne-

lijke jaren; depuis l'enfance jusqu'à l'âge viril, *Datang-kan beŋgā-nja dan daūr-nja hā-bies di mākan-nja*, tot de bloesem en de bladeren toe, hij heeft alles opgegeten; jusqu'aux fleurs et aux feuilles, il a tout mangé. *Datang hāti-kah twānkæ me-liat-kan ōtak-nja ber-ambār-an pada bātæ*, kan uwe Hoogheid het hart hebben zijne hersenen tegen de steenen verbrijzeld te zien? votre Altesse aurait-elle le coeur de voir sa cervelle éparse sur le sol? *Meng-ŋgat-kan orang jang كداتان ka-datāng-an bāya*, iemand tegen een naderend gevaar waarschuwend; avertir quelqu'un de l'approche du danger.

داتو datæ vel *داتو datæ*, een edelman, het hoofd van eenen volksstam, leenheer: de titel is erfelijk bij het geslacht, maar de persoon is verkiesbaar: in sommige plaatsen schijnt het eerder de titel eener overheid te zijn, en in zulk een geval is het getal tot op vier bepaald; noble, chef de caste, chef féodal, ce titre est héréditaire dans la famille, mais le titulaire est électif: dans quelques endroits il semble être plutôt un titre de magistrature, et dans ce cas le nombre est borné à quatre. *Datæ ka-āmpat sākæ*, de hoofden van de vier stammen; les chefs des quatre tribus. *Kita serah-kan bi-tjara itæ ka-pala datæ kita soeltan traŋganæ*, wij dragen deze zaak op aan onzen leenheer, den Sultan van *Traŋggānū*; nous confions cette affaire à notre chef féodal, le Sultan de *Traŋggānū*.

داتو datæ, schatting, belasting, leendienst; tribut, imposition, redevance féodale.

داتو datjieng vel *datjieng*, unster, schaal, gewigten; peson, balance, poids. *Ber-dātjieng lāda*, peper wegen; peser du poivre. *Dātjieng jang betæel*, zuivere schalen; des balances justes. *Māta dātjieng*, de wijzer of het tegenwigt van eenen unster; l'index ou le contre-poids d'un peson. *Ber-salāh-an māta dātjieng māsa timbang itæ kamedien bēta*

sārol timbang deŋgan nātātja, de unster was ten tijde van de weging ontsteld; ik zal bevelen dat men in liet vervolg met schalen wege; le peson était détraqué au moment du pesage; j'ordonnerai dorénavant qu'on pèse avec une balance. *Dātjieng jang di bāwa kapitan itæ besaar deri pada dātjieng jang kita pābei di traŋganæ tige-tige kati dālam sātæ pikæel*, de gewigten welke de kapitein medebragt, waren drie *kattjes* zwaarder op ieder *pikæel*, dan die welke men te *Traŋggānū* gebruikt; les poids que le capitaine a apportés, excédaient de trois *katti* par *pikæul* ceux dont on se sert à *Traŋggānū*. *Bātæ dātjieng*, gewigten; des poids.

دادا dāda, de borst; la poitrine. *Menāpok dāda*, zich op de borst slaan; se frapper la poitrine. *Anak panah ter-cendjam di dāda rādja itæ*, de pijl doorstak des Konings borst; la flèche perça la poitrine du Roi. *Ajer matā-nja ber-tjetjær-an-lah ka-dāda-nja*, hare tranen vloeiden langs hare borst; les larmes ruisselaient sur sa poitrine. *Lāat dāulo is-nja dāda*, zie eerst wat in mijnen boezem omgaat (bij het verkiezen van eenen vriend); examinez d'abord ce que renferme son sein (en faisant choix d'un ami).

دادو dādar, deeg, beslag, pangebak; pâte, farine battue, des beignets.

دادو dādæ PORT. (*dados*), teerling, dobbelsteen; de a jouer. *Ber-mān dādæ*, met teerlingen spelen; jouer aux dés.

دادي dādī HIND., melk, kaas; du lait, du fromage. *Dādī karbau*, melk van buffels; lait de buffle. *Tjiriet dādī*, gestremde melk; du caillé.

دار dāār AR., woonplaats, woning, verblijf; domicile, habitation, demeure, séjour. *دار السلام dār al salām* vel *dārte salām*, de zetel van rust en voorspoed; le siège de la sûreté et de la prospérité.

دار *dāra*, maagd; vierge. *Mem-bāwa peram-pāan jang dāra-dāra empat pēloh orang*, bragt veertig jonge dochters mede, alle in den maagdelijken staat; amens quarante jeunes filles, toutes vierges. *Anak dāra*, eene maagd; une vierge. *Anak dāra jang sātji*, eene onbevleete maagd; une vierge sans tache. *Per-darā-an*, maagdelijke staat; virginité.

دارت *dārat*, land (in tegenoverstelling van water), droog land, strand; terre (par opposition à l'eau), le sec, le rivage. *Ka-pada laūt dan dārat men-tjāri ontong*, geluk zoeken te water en te land; chercher fortune par mer et par terre. *Bhāro sampei di dārat*, even aan wal; nouvellement débarqué. *Nāik ka-dārat & tāron ka-dārat*, landen; aborder, mettre pied à terre. *Kāin tancen dārat*, inlandsch geweven stoffe; de l'étoffe indigène. *Pen-dārat*, een dun kabeltouw; cable mince.

دَارَدَ *dāra-dang* (vid. دارَدَ *darā-dang*), eene juffer; une demoiselle.

دَارَه *dārah*, bloed; du sang. *Bēang dārah*, aderlaten; saigner quelqu'un. *Menahān-i dārah*, het bloed stoppen; arrêter, étancher le sang. *Dārah jang bakā*, gestold; geronnen bloed; sang caillé. *Loemāer-kan denḡan dārah*, met bloed besmeren; teindre de sang. *Dārah-nja-pēn meng-ālier seperti ājēr sōḡei*, zijn bloed stroomde als eene beek; son sang coulait comme un ruisseau. *Arat dārah*, eene ader, een bloedvat; une veine, un vaisseau sanguin. *Mākar dārah*, bloed-dorstig zijn, wraak zoeken, iemands dood zoeken; se livrer à la vengeance, chercher à se défaire de quelqu'un.

دَارِي *darei* vel *derrei*, klinken, weergalmen; sonner, résonner. *Djātoh be-derrei*, met gedruisch vallen; faire du bruit en tombant.

دَاسَر *dāsar*, vloer, straat; pavé, sol. *Dāsar pœālam*, een marmere vloer; pavé; carreaux de marbre.

دَاسِغ *dāsing*, een tintelend geluid in de oren; tintouin, bourdonnement, bruit dans les oreilles.

دَاسِغ *dāsēn*, gewas, tot het geslacht der uijen behoorende, eene soort van look; plante bulbeuse, du genre des oignons, échalotes.

دَاسِغ *dāḡong* (vid. دَاسِغ *dāḡong*), gebrom, eentoonig geluid; bourdonnement, bruit monotone.

دَاف *depa* (vid. دَاف *depa*), vadem; brasse.

دَافَت *dāpat*, verkrijgen, vinden, toegang krijgen tot, bereiken, bezorgen, de middelen geven tot, bedenken, ten uitvoer brengen, uitvinden, mogen, kunnen, het mag, het kan zijn, mogelijk, mits, indien, ingeval, passend, betamelijk; acquérir, trouver, obtenir accès, atteindre, parvenir à, procurer, fournir les moyens de, imaginer, effectuer, inventer, pouvoir, il se peut, peut-être, pourvu que, si, en cas que, convenable, propre. *Tjari-lah sampei dāpat*, zoek tot dat gij vindt; cherchez jusqu'à ce que vous trouviez. *Pergī-lah ia men-dāpat-kan tāēn-nja*, hij ging zijnen meester opzoeken; il alla trouver son maître. *Di dāpat-nja permāsōri itoe*, hij vond of kreeg toegang tot de Koningin; il trouva, ou obtint accès auprès de la Reine. *Belóm sāja dāpat argā-nja*, ik heb er den prijs nog niet van ontvangen; je n'en ai pas encore reçu le prix. *Ia djāga jang men-dapat-i-nja*, hij heeft het uitgevonden; c'est lui qui l'a inventé. *Dāpat-kaḡ tāēn meng-obāt-i pœtri*, kunt gij de Prinses geneesmiddelen geven? pouvez-vous administrer des remèdes à la Princesse? *Sōḡgōh-lah ia anak rādja jang besār maka dāpat ia menḡerdjā-kan jang di ka-hendak-i-nja*, voorwaar hij moet een magtig Vorst zijn, daar hij zoo alles doen kan wat hij begeert; certes il doit être un Souverain puissant, pour venir ainsi à bout de tout ce qu'il désire. *Dāpat di tāḡkap di djēal-kan-nja*, zoo hij gevangen wordt, laat hem verkoopen; si l'on parvient à l'arrêter, qu'on le

vende. *Tiāda dāpat tiāda*, zonder fout, het moet zoo zijn; sans faute, cela doit être. *Jang tiāda di* *ثدائت* *per-dāpat aūleh māta orang*, hetgene door menschen niet kan gezien worden; ce que l'œil de l'homme ne saurait appercevoir. *Māna se-dāpat-nja*, zoo wel als hij kan; aussi bien qu'il peut. *Bārang se-dāpat-nja*, zoo veel als het kan, zoo menigvaldig als mogelijk; autant que faire se peut, en aussi grand nombre qu'il est possible. *Se-dāpat-dāpat-kan*, met alle vermogen; de tout son pouvoir. *ثدائت* *pen-dāpat*, ge- waarwording, begrip, meening; appréhension, conception, opinion. *Pada pen-dāpat kita*, naar mijn inzien, zoo als ik het begrijp; selon moi, tel que je le conçois. *ثدائت* *pen-dāpat-an*, verwerving, iets dat men verkregen heeft, eigendom; acquisition, propriété. *Orang jang mem-bēnoh nakhodā-nja men-djādi pen-dāpat-an nagri*, zeelieden, die hunnen gezagvoerder vermoorden, worden het eigendom van het land (waar het schip aankomt); les marins qui tuent leur capitaine, deviennent la propriété du pays (où le bâtiment aborde).

دآپوەر *dāpœr*, keuken, stookplaats, oven; cuisine, foyer, four. *Tēkang-dāpœr* vel *djēro-dāpœr*, een kok; un cuisinier.

دآک *dākœ* (vid. *اک* *akœ*), mij; me, moi. *Jang menḡatau-ī dākœ*, die mij kent; qui me connaît. *Sopāja di ka-tau-ī-nja akan dākœ*, dat het mij bekend worde; que j'en sois informé. *Djika kau brī akan dākœ zakat se-nestjaja kœ-bājer akan dikau hētang-mœ*, indien gij mij een gedeelte der openbare lasten wilt afstaan, zal ik u voorzeker uwe schuld betalen; si tu veux me céder une portion des contributions publiques, je te payerai certainement. *Māu-kaḡ seti dēwī akan dākœ atau tiāda*, wil *Seti Dēwī* mij hebben of niet? *Seti Dēwī* veut-elle ou ne veut-elle pas de moi?

دآکاپ *dākāp*, omhelzen, in de armen nemen;

embrasser, prendre sur les bras. *Di dākāp-nja anak-nja dan di bawā-nja ka-per-mandi-an*, zij nam haar kind in de armen en droeg het naar het bad; elle prit son enfant entre ses bras et le porta au bain. *Di dākāp-nja istri-nja māsoḡ ka-dālam per-adw-an*, hij nam zijne vrouw in zijne armen en begaf zich naar de kamer; il prit son épouse entre ses bras et se retira dans la chambre. *Ber-dākāp-lah teher-nja*, sloeg haren arm om zijnen hals; lui passa le bras autour du cou.

دآک *dākī* & *دآک* *dākī* (vid. *دک* *dakī*), onzuiverheid van de huid; malpropreté de la peau.

دآک *dākī* (vid. *نآک* *nāk*), klimmen, beklimmen; monter, grimper. *Men-dākī gēnong*, de heuvels beklimmen; monter sur les collines.

دآگ *dāgang*, een vreemdeling, een reizend koopman (in tegenoverstelling van eenen inboorling of gezeten koopman), die goederen uit vreemde landen aanbrengt; un étranger, un marchand étranger (par opposition à un indigène ou marchand établi), qui apporte des marchandises de pays étrangers, marchand forain. *Kārna hamba īni orang dāgang s'orang diri hamba dēdoek dālam nagri orang īni*, want uw slaaf is een vreemdeling, wonende hier (als het ware) alleen onder de menschen van dit land; car ton esclave est un étranger, isolé (pour ainsi dire) parmi les habitans de ce pays. *Bhāsa orang dāgang*, de tongval of gemengde spraak der kooplieden; le dialecte ou le langage mêlé que parlent les marchands. *Anak dāgang jang māsoḡ ka-tēar jang datang deri bārat dan deri timor*, aankomende en afgaande kooplieden van het westen en van het oosten; des marchands ambulans qui viennent de l'est et de l'ouest. *Ber-dāgang*, op eene plaats komen handel drijven; arriver quelque part pour trafiquer. *دآگ* *dāgang-an*, handel, koopwaren; commerce, marchandises, denrées. *Djenies-djenies dāgang-an jang di*

lārang, de soorten van goederen welke verboden zijn; les sortes de marchandises prohibées.

دَاغِیَنگ *dāgieng* (vid. دَاغِیَنگ *dagieng*), vleesch; chair.

دَاغِو *dāgō* & دَاغِو *dāgō*, de kin; le menton. *Ajer lōr-nja me-tileh ka-dagō-nja tālo tōron ka-dadā-nja*, de kwijl liep hun langs de kin, en van daar op de borst; la bave leur coulait sur le menton, et de là sur la poitrine.

دَاَلِغ *dālang*, een wiens beroep is geschiedenis-sen te verhalen, een tooneel- of kluchtspeler, iets dat tot het tooneel behoort; conteur de profession, acteur, histrion, qui appartient au théâtre. *Jang amat bidjaksāna dālang itōe akan meng-ibōer-kan hāti ōrang jang men-deŋgar-kan dia*, die verteller was ervaren in de kunst om de harten zijner toehoorders te troosten; ce conteur entendait bien l'art d'apaiser le coeur de ses auditeurs.

دَاَلِم *dālam*, in, diep, diepte; dans, en, profond, profondeur. *Dālam rēmah*, in een huis; dans une maison. *Dālam hāti*, in het hart; dans le coeur. *Dālam rimba*, in de bosschen; dans les bois. *Kān jang dālam gedōng itōe*, stoffen in dit pakhuis; des étoffes dans ce magasin. *Ajer dālam*, diep water; eau profonde. *Brāpa dālam-nja*, welke is de diepte daarvan? quelle en est la profondeur? *Di-dālam*, binnen; en dedans. *Tiā-da s'ōrang di-dālam kōta*, er is niet een enkel mensch in de vesting; il n'y a pas une ame dans la citadelle. *Ka-lōar bārang jang di-dālam*, neem uit al wat daar binnen is; ôtez-en tout ce qu'il y a dedans.

دَاَلِم *dālam* JAV., het hof, koninklijk verblijf, hoffelijk, wattet tot het hof behoort; la cour, résidence royale, de cour, qui appartient à la cour. *Bhāsa dālam*, de hoftaal; le langage ou dialecte de cour. *Kampung dālam*, de wijk of

plaats waar het hof gelegen is; le quartier dans lequel la cour est située.

دَاَلِه *dāleh*, verwijt, berisping, beschuldiging; reproche, blâme, imputation. *Tiāda deŋgan bārang dāleh*, onbesproken, onwraakbaar; irréprochable.

دَاَمِر *dāmar*, hars of harst, eene fakkelt; résine, torche, un flambeau. *Dāmar bātō*, de gewone harst, zoo genoemd omdat men dezelve onder de boomen, waaruit zij druipt, in groote en harde brokken vindt; résine commune, ainsi nommée parce qu'on la trouve en grosses masses durcies au pied de l'arbre dont elle découle. *Dāmar krōjon*, eene zachtere soort (die men ook, even als de andere, gebruikt om fakkels te maken); espèce plus molle (dont on se sert, comme de l'autre, pour faire des flambeaux). *Dāmar sa-krandjang*, een korf harst; une corbeille de résine.

دَاَمِغ *dēmang* JAV. (vid. دَاَمِغ *demang*), plaatselijke bestuurder; chef, maire.

دَاَمِم *dēmam* (vid. دَاَمِم *demmam*), de koorts; la fièvre.

دَاَمِی *dāmei*, vrede, eendragt, goede verstandhouding tusschen bijzondere personen of rijken; paix, concorde, bonne intelligence entre des particuliers ou divers états. *Pēlang-lah deŋgan dāmei*, keer terug in vrede, vrede zij met u; allez en paix, la paix soit avec vous. *Kita deŋgan kompani wollanda sādah-lah ber-dāmei*, wij hebben vrede gemaakt met de Hollandsche Maatschappij; nous avons fait la paix avec la Compagnie Hollandaise. *فردمین per-dāmei-an*, bevrediging, verzoening, vrede; pacification, réconciliation, paix. *Men-tjāri per-dāmei-an*, verzoening, vrede zoeken; chercher à se réconcilier, à faire la paix. *Per-dāmei-an antāra rādja ka-dāa itōe*, een vrede tusschen die twee Koningen; une paix entre ces deux Rois. *Per-dāmei-kan*, verzoenen; réconcilier.

دان *dān*, en; et. *Kāja dān pāpa*, rijk en arm; riches et pauvres. *Laūt dān lūngiet*, zee en lucht; la mer et l'air. *Di pelok dān di tjām*, omhelsde en kuste; embrassa et couvrit de baisers. *Dān lagi pēla*, en daar- enboven; et qui plus est.

داندام *dāndam*, eene soort van dier, misschien wel de mol; sorte d'animal, peut-être la taupe. *Seperti dāndam tiāda ber-māta*, gelijk de blinde mol; comme la taupe aveugle.

دانم *dānam*, een juk; un joug.

دانو *dānou*, een groot meer, eene uit de natuur ontstane en blijvende verzameling van water; grand lac, amas d'eau naturel et permanent. *Antāra gēnong itoe ada dānou jang besaar ter-lālo*, tusschen die bergen is een zeer groot meer; entre ces montagnes se trouve un lac d'une très-grande étendue.

داو *dāwa* (vid. *کاوٹ kawat*), metaaldraad; fil de métal, fil d'archal. *Dāwa besi*, ijzerdraad; fil de fer. (*Dāwa-dāwa*, zilveren of gouden draadwerk in de Tagalasche taal; filigrane en langue de Tagala).

داوت *dāwat* AR. (vid. *داوت dawāt*), inkt; de Pencre.

داود *dāwæd* AR. & HEB., David; David.

داوڤ *dāwep*, bauhinia, L., zeker gewas; nom d'une plante.

داون *dāun*, een blad; une feuille. *Dāun idjau*, een groen blad; une feuille verte. *Dāun pisang*, het pisangblad; la feuille du bananier. *Dāun lāroh*, afgevalle bladeren; des feuilles tombées. *Dāun gāgær*, ontijdig gevalle bladeren; feuilles tombées avant le tems. *Dāun telīnga pinna*, het uitwendige van het oor; le contour de l'oreille.

داهست *dāsat* AR. (vid. *دهست dahsat*), verwondering; étonnement.

داهق *dāhak*, slijm; flège.

داهم *dāhem*, kugchen om iets los te maken, dat in de keel vast zit, of tot iemand hem! roepen; former le cri nommé hém! en toussant ou pour appeler quelqu'un. *Ia ber-selindong ka-bāliek pintā serta ber-dāhem*, hij verborg zich achter de deur en riep hem! il se cacha derrière la porte et cria: hem! *Djikā-lau s'orang ber-dāhem-dāhem atau ber-kāta-kāta*, indien iemand kucht of spreekt; si quelqu'un tousse ou parle.

داهن *dāhan*, kleine takjes van de boomen; petites branches des arbres, menu branchage. *Pātæt di pōtong dahan-nja*, de kleine takjes moeten gesnoeid worden; il faut en élaguer les menues branches. *Arīmau dāhan*, eene soort van tijgerkat; sorte de panthère.

داهي *dāhi*, het voorhoofd; le front. *Dāhi ber-kāroet*, een gerimpeld voorhoofd; un front ridé. *Dāhi-nja-pān seperti sa-hāri bēlan*, haar voorhoofd was als de nieuwe maan; son front ressemblait à la nouvelle lune. *Rēma-rēma dāhi kēda pētih*, de haren op het voorhoofd van een wit paard (de kuif van een schimmel); étoile sur le front d'un cheval blanc.

دای *dāja*, bedrog, kunst, veinzertij, slimheid, list; duperie, artifice, dissimulation, finesse, stratagème. *Apā-tah dāja kita lagi*, welke kunstmiddelen zullen wij verder aanwenden? quelles ruses employerons-nous d'ailleurs? *Dāja moslehat*, listen, uitvindingen; ruses, machinations. *Men-tjāri-dāja opāja*, ontwerpen smeden; forger des plans. *Baginda-pān tiadā-lah ber-dāja lagi rasā-nja*, de Koning verborg zijn gevoelen niet langer; le Roi ne dissimula plus ses sentimens.

دای *dāja*, (alleen bekend in de volgende zamenstellingen; seulement connu dans les combinaisons suivantes). *Bārat-dāja*, zuid-west; sud-ouest. *Salātan-dāja*, z. z. w.; sud s. ouest.

دایره *dārah* AR., omvang, omtrek, uitgestrekt-

heid, grondgebied, regtsgebied, gewest, landstreek, cirkel; circuit, circonférence, étendue, district, jurisdiction, domination, région, territoire, un cercle. *Dārah nagri*, de omvang of uitgestrektheid der stad; le circuit ou l'étendue de la ville. *Ter-mūsok dēa kapal iŋg-griēs di-dālam dārah kāmī*, twee Engelsche schepen kwamen in eene haven binnen ons gebied; deux vaisseaux Anglais entrèrent dans un port de notre domination. *Dārah tālok*, onderhoorige landstreken; provinces dépendantes. *Kitāb jang me-njatā-kan pri dārah*, een boek dat de natuur van den cirkel uitlegt; livre qui explique la nature du cercle. *Njata zāt dārah inī*, de eigenschappen van dezen cirkel zijn zigbaar; les propriétés de ce cercle sont évidentes. *Ēpāma dārah zāt allah tāāla*, gelijk aan eenen cirkel is de natuur der Godheid; la nature de Dieu ressemblable à un cercle.

دايج *dājang*, vrouwelijke bediende, hofjuffer; suivante, dame d'honneur. *Dājang-dājang tēan poetri*, de volgjuffers van de Prinses; les femmes de la suite de la Princesse. *Dājang per-wāra*, bestierster, opzigtster van een kind van aanzien; gouvernante. *Ter-lālo tjantik roepā-nja dājang mēda itōe*, de jonge juffer was van eene overschoone gedaante; la jeune demoiselle était jolie. *Di tring-kan dājang deŋgan seti*, de hofdames en de kamerjuffers volgden; les dames d'honneur et les femmes de chambre venaient ensuite. *Maka dājang-dājang itōe-pōn ter-sinnjōem serāja ber-pā-lieng-kan moekā-nja ka-blākang*, de juffers lachten en wendden hare aangezichten af; les demoiselles se mirent à rire et détournèrent les yeux.

دايق *dājak*, oorspronkelijke inwoners van Borneo, ook *biādijō* genaamd; les aborigènes de l'île de Borneo, appelés aussi *biādiōu*.

دايوغ *dājōng* & دايج *dājōng*, een riem, schep-riem, de voorvinnen van eenen visch, roeijen;

aviron, une pagaie, les nageoires pectorales d'un poisson, ramer. *Segala rajat di sēroh ber-dājōng*, gelastte al het volk te roeijen; ordonna à tout le monde de ramer. *Di dājōng prau-nja ka-lāut*, zij roeiden hunne schepen naar zee; ils conduisirent leurs vaisseaux à la mer en ramant. *Prāu dājōng-dājōng-an*, roeischiit, galei; bateau à rames, galère.

دباو *di-bāwah* (vid. باو *bāwah*), onder, beneden; sous, dessous, en bas. *Ada di-bāwah*, het is beneden; il est en bas. *Di-bāwah kākī*, onder de voeten; sous les pieds. *Di-bāwah aŋgien*, onder den wind; sous le vent.

دبر *dabar* & دابر *dābar*, kloppen, beven, trillen; battre, palpiter. *Ber-dabar hātī*, beangstigd, ontroerd, verward, ongerust; alarmé, troublé, confus, inquiet. *Hātī-nja ber-dabar*, zijn hart beefde; son coeur palpitait. *Ber-dabar-lah dārah dudā-nja*, het bloed in hunne borst (hunne hartader) sloeg hevig; le sang dans leur sein (leur pouls) battait violemment. *Ter-kedjōet dan ber-dabar rasā-nja*, zij waren verbaasd en voelden zich ontsteld; ils furent surpris et se sentirent troublés. *Dabār-an*, hartklopping, siddering; palpitation, battement de coeur, alarme.

دبر *dōeboer* AR., podex. *Nedjies jang pada dōeboer segala binātang*.

دبلاخ *di-blākang* (vid. بلاخ *blākang*), achter, in de achterhoede, van achteren, na, naderhand, dat in tijd of plaats op iets anders volgt; derrière, en arrière, par derrière, après, à l'arrière-garde, ensuite, postérieur en tems ou lieu. *Djika apa-bila mēsōeh dātang deri lāut ia-lah kompani akan di-mēka kamī-lah meng-ikōet di-blākang istemēwa pēla mēsōeh dātang deri dārat kamī-lah di-mēka bahwa kompani menēlong sāmā-sāmā*, indien ten eenigen tijde de vijand van den zeekant nadert, zal de magt van de Compagnie voorop trekken; en wij zullen van

achteren aansluiten; maar zoo de aanval van de landzijde plaats heeft, zullen wij de voorhoede uitmaken, en de Compagnie zal ons ondersteunen; si quelque jour l'ennemi avance du côté de la mer, les troupes de la Compagnie formeront l'avant-garde; mais si l'ennemi nous attaque par terre, nous formerons l'avant-garde, et la Compagnie nous soutiendra.

دبو *dabō* (vid. *دبو* *læboh*), stof; poussière. *Dabō ber-baŋkiet-lah ka-adara*, het stof vloog in de lucht; la poussière s'éleva en l'air. *Dabō tepong*, meelstof, meelbloem; poussière, fleur de farine.

دبھ *debih* vel *debbah*, een beest slagten om te eten; tuer un animal pour le manger.

دبیر *dabīr* PERS., een schrijver, geheimschrijver, beambtschrijver; un écrivain, secrétaire, notaire.

دتغ *di-teŋgah* (vid. *دتغ* *teŋgah*), te midden van, onder, tusschen, halfweg; au milieu de, entre, parmi, à mi-chemin.

دچینگ *datjēng* (vid. *دچینگ* *datjieng*), unster, weegschaal; peson, balance.

در *deri*, van, onder, dan (achter den vergrootenden trap); de, parmi, entre, que (précédé d'un comparatif). *Deri māna*, van waar? d'où? *Deri gāwong*, van het gebergte; des montagnes. *Deri lēar*, van buiten; de dehors. *Deri-pada s'ōrang ka-pada s'ōrang*, van den eenen man tot den anderen; d'une personne à l'autre. *Tampat jung ia ber-djālan deri-pada-nja*, de plaats van waar hij afgaat; l'endroit d'où il part. *Deri-pada gong dan gandarang*, bestaande in trommen van verschillenden aard; consistant en différentes espèces de tambours. *Deri-pada sakali-en isi doenjā ini*, van of onder al de bewoners dezer aarde; de ou parmi tous les habitans de ce monde. *Sœūtœ jang bāik deri-pada lāin*, een dat beter is dan het andere; un meilleur que l'autre. *Deri blākang matā-kœ*, uit

mijn gezicht, achter mijnen rug; hors de ma vue, derrière moi. *Di prang-nja deri-ātas kœdā-nja*, hij vocht van zijn paard, d. i. te paard; il combattait à cheval, de dessus son cheval.

دراجه *darādjah*, gedeelte van den vrouwelijken opschik; partie de la parure d'une femme.

درادغ *darā-dang* (vid. *در* *dāra* & *دغ* *dang*), volgjufter, meid; une suivante, une jeune fille. *Maka darā-dang broek jang sambilan ikœr itē-pēn menjembah*, toen neigden de negen jonge apinnen; alors les neuf jeunes guenons firent la révérence.

درج *dærdja*, het aangezigt; la face, le visage. *Dærdja jang mānies djāŋgan di mēram-kan*, laat dat liefelijk gelaat niet droevig worden; que ce joli visage ne s'attriste pas. *Ber-pālieng-lah dærdjā-nja*, wendde zijn gelaat af; détourna les yeux. *Tjāja dærdja abang*, licht van mijn aangezigt (uitdrukking van liefkozing); lumière de ma face (expression tendre).

درجان *dardjāna*, laag, beestachtig, zinneloos, laaghartig, lage daden, gemeen gedrag; bas, vil, brutal, insensé, ame basse, bassesses, moeurs dépravées. *Kārna ia anak dardjana penjāmœn*, want hij was de bastaard-zoon van eenen roover; car il était le bâtard d'un brigand. *Segala orang dardjāna rēpa menīnggi-kan diri-nja*, ieder laag mensch steekt het hoofd omhoog; tout homme de néant s'en fait accroire. *Tiāda ber-bœdt dan lāgi dardjāna*, ontbloot van verstand en laag van inborst; dénué d'intelligence et ayant l'ame basse. *Mālō-kœ deri-pada orang jang dardjāna itœ*, ik schaam mij voor die redeloze menschen; ces insensés me font rougir. *Ber-bœat dardjāna dan dærakā*, eene lage en verraderlijke daad plegen; commettre une action vile et perfide.

درجست *daradjat* AR. (vid. *درجست* *paŋgkat*),

trappen, sporten van eenen ladder, eere trap, graad van eenen cirkel; *degrés, marches d'un escalier, échelons, degré d'honneur, degré de cercle.*

در *dras*, snel, hevig (van vloeistoffen sprekende); rapide, fort (en parlant du mouvement des fluides). *Ajer dras*, een snelle stroom; un courant rapide. *Aroes dras*, een sterke, hevige stroom; un torrent violent, impétueux. *Ædjan jang amat dras*, hevige regen, stortregen; une forte pluie, une averse.

در *dærœm*, zich nederleggen, de vier pooten buigen, als sommige lastdieren; se coucher, plier les quatre jambes, comme font quelques bêtes de somme. *Men-dærœm diri-nja seperti sînga*, zich nederleggen als een leeuw; se coucher comme un lion. *Ia mendærœm-lah onta itæ*, hij liet zijnen kameel nederknielen; il fit agenouiller son chameau.

در *derma* HIND., milddadigheid, gevoel van liefdadigheid, liefdegiften, aalmoezen; bienveillance, sentimens charitables, aumône, ce qu'on donne par charité. *Djika ada derma ampôn karœnija doeli tœân-kœ*, indien ik van uwe Majesteit milddadigheid, genade en gunst mag erlangen; si je puis obtenir de votre Majesté charité, pardon et faveur. *Mem-brî derma*, aalmoezen uitdeelen; faire l'aumône.

در *dermawan* HIND., liefdadig, weldoende, milddadig, deugdzaam in daden; charitable, bienveillant, généreux, qui pratique la vertu. *Orang jang bidjaksâna lâgi boedimân sarta denngan dermawan*, een man die voorzigtig, en wijs, en daarbij liefdadig is; un homme qui est discret, et sage, et par dessus cela charitable.

در *darnî*, de dorpel of drempel en het kalf of de bovendorpel van eene deur, kozijn; le seuil et le linteau d'un chassis de porte.

در *darœ* & در *darœm*, locijen, een sterk geluid maken (als de golven der zee); mugir, se mouvoir avec grand bruit (comme les vagues

de la mer). *Men-darœ denngan soearâ-nja*, locijen, een groot geweld maken met de stem; mugir, faire grand bruit avec la voix. *Ada-lah seperti ombak men-darœ boenji-nja*, het geraas dat zij maakten was als dat van de branding der zee; le bruit qu'ils faisaient ressemblait au mugissement des vagues. *Bænji soearâ-nja men-darœm-darœm seperti gœ-nong roentoh*, het geluid van zijne stem was als het gedruisch van eenen vallenden berg; le son de sa voix retentit comme une montagne qui s'écroule.

در *derwêsh* PERS., een dervies, bedel-munnik; derviche, religieux mendiant.

در *dæraka*, verraderlijk, weerspannig, trouwloos, trouwloosheid, opstand, bedrog; traître, rebelle, perfide, déloyauté, rebellion, perfidie. *Lâkœ jang dæraka*, verraderlijk gedrag; conduite perfide. *Orang jang dæraka akan rādja (vel) ka-bawah doeli*, trouwloos jegens hunnen Vorst; traîtres envers leur Souverain. *Dæraka pada allah*, wederspannig jegens God, afvalligen, verzaakers van den godsdienst; rebelles à Dieu, apostats. *Ka-pada goerœ-mœ djânngan dæraka*, wees niet wederspannig tegen uwen leeraar in den godsdienst; ne soyez point rebelle à votre guide religieux. *Pœnnœh denngan dæraka*, vol trouwloosheid; plein de perfidie.

در *derham* AR., geld, gereed geld, munt, zeker stuk zilver geld, dat men zegt dat vijftig korrels garst weegt, een drachma; argent, espèces, monnaie, petite pièce de monnaie d'argent, qu'on dit peser cinquante grains d'orge, un drachme. *Ambel afijœn brat-nja ampat derham*, neem van opium het gewigt van vier drachmas; prenez d'opium quatre drachmes.

در *derita* HIND., vast, standvastig, ondergaan, verduren, dragen, verdragen, lijden, standvastig blijven; ferme, constant, endurer, soutenir, supporter, souffrir, demeurer ferme. *Men-derita ka-sakœt-an*, eene ziekte on-

dergaan; endurer une maladie. *Pajāh-nja tiāda ter-derita lāgi*, hij was zoo afgevallen dat hij zich niet meer kon ophouden; il était tellement affaibli, qu'il ne pouvait plus se tenir sur ses jambes. *Tiādā-lah men-derita lāgi bānjak matī-nja*, zij konden het verlies van zoo velen hunner, die gesneuveld waren, niet langer verdragen; ils ne purent supporter plus longtems la perte de tant de morts. *Dan men-derita-lah ia ter-tālo brat sedang ia ber-ānak*, en zij leed zeer veel bij hare beval-ling; et elle souffrit beaucoup du travail d'enfant.

دریغ *dirīng*, kleppen, weergalmen; tinter, résonner, faire écho.

دریشو *darīngō*, calamus dulcis; acorus calamus verus, L.

درین *daerīan* (vid. دوری *dōri*), durio zibethinus, L., eene vrucht die de inlanders hoog prijzen, maar aan welke de smaak van eenen Europeaan zich moeijelijk gewent: zij ontleent haren naam van hare prikkelige schil; fruit très-vanté par les naturels du pays, mais auquel le goût d'un Européen a de la peine à s'accoutumer: il tire son nom de son écorce garnie de piquans.

دسان *di-sāna* (vid. سان *sana*), ginds, daar; là, là bas.

دسبرغ *di-sabrang* (vid. سبرغ *sabrang*), over, aan gene zijde; au-delà, de l'autre côté.

دست *doesta* HIND., valschi, onwaar; faux, contraire à la vérité. *Kāta-kāta jang doesta*, valsche gezegden of voorstellen; paroles ou allégations mensongères. *Saksi doesta*, valsche getuigen, valsche getuigenis; faux témoin, faux témoignage. *دست سورت* valschi geschrift; acte faux. *Ber-doesta*, eene onwaarheid vertellen; dire un mensonge. *Harām ber-doesta djikalau sedikiot sekāli-pān*, het is verboden iets te beweren, dat zelfs in den minsten trap onwaar is; il est défendu d'avancer ce qui pêche contre la vérité, même au moindre degré.

دستار *destar* & *dētar*, PERS. دستار, de doek dien men om het hoofd draagt, en welken de Maleijers op eene bijzondere wijze weten te schikken; le mouchoir qu'on porte autour de la tête, et que les Malais ajustent d'une manière particulière. *Men-baik-ī destar*, den tulband of hoofddoek schikken; ajuster le turban ou mouchoir de tête. *Ber-destar palāngi*, hebbende tulbanden van verschillende kleuren; portant des turbans de différentes couleurs. *Gandja di kārang gila akan destar*, die gekken maakten tulbanden van hennip; ces idiots se faisaient des turbans de chanvre.

دسیت *di-sito* (vid. سیت *sīto*), daar; là.

دعا *dōā* AR., gebed, aanroeping, zegening; prière, invocation, bénédiction. *Soadah-lah mākan mem-bātja dōā*, nadat zij gegeten hadden, lazen zij gebeden op; après qu'ils eurent diné, ils récitèrent des prières. *Meng-ātjap dōā denḡan meng-ādap keblat serta menīeliek ka-lāngiet dan meng-aṅkat-kan ka-dēa tāṅgan*, een gebed doen met het aangezigt naar de heilige plaats gewend, de oogen hemelwaarts en de beide handen omhoog; réciter une prière le visage tourné vers le lieu saint, les yeux levés au ciel et les deux mains élevées. *Ber-dōā*, bidden; prier. *Minta dōā*, aanroepen, vervloeken; invoquer, maudire. *Meminta dōā akan bondā-nja*, smeekte om zegen over zijne moeder; invoqua la bénédiction sur sa mère. *Meminta dōā ka-pada allah*, God bidden, smeeken; prier Dieu, demander à Dieu. *Lālo ia minta dōā pada dewāta iā tēān-kā kau paliarā-kan kirā-nja soedā-ra hamba-mōt iāi*, toen bad hij de hemelingen (zeggende): o Heeren, beschermt, ik smeeke er u om, dezen uwen dienaar, mijnen broeder; alors il invoqua les êtres célestes, (disant): ô vous gouvernateurs, protégez, je vous en supplie, votre serviteur, mon frère.

دعوا *dāwa* AR., een regtsgeding; un procès. *Ber-dāwa*, pleiten, twisten; plai-

der, contester. *Djika ada orang ber-kalūi bantah atau ber-dāwa dālam pakan*, indien er lieden zijn die vechten, krieuwen of twisten op de marktplaats; s'il y a des gens qui se battent, se querellent ou se disputent au marché. *Djikalau diā-nja hendak mendعو men-dāwa kita*, indien zij een pleitgeding tegen ons wilden aanvangen; si ces gens sont disposés à nous intenter un procès. *دعوت dāwat*, oproeping, dagvaarding, regtsgeding; sommation, citation en justice, procès.

دع *dang* (forte per syncopen pro دايج *dajang*), juffer, vrouwelijke dienstbode; demoiselle, suivante. *Dāra-dang*, eene jongvrouw; fille, vierge. *Di-ātas ribā-nja dang itoe*, op den schoot der juffer; sur les genoux de la jeune fille.

دع *deṅgar*, hooren, luisteren, toeluisteren, opletten; entendre, écouter, prêter l'oreille, faire attention à. *Deṅgar-kah āuleh-moe*, hoort gij? entends-tu? *Tēan deṅgar soeātōe tjerita*, hoor, mijnheer, eene geschiedenis; écoutez, monsieur, une histoire. *Men-deṅgar vel meneṅgar boenjī-an*, een geluid hooren; entendre un son. *Demi meneṅgar-lah ia*, zoodra hij hoorde; aussitôt qu'il entendit. *pen-deṅgar & peneṅgar*, het gehoor; l'ouïe. *ka-deṅgar-an*, hetgene men hoort; ce qu'on entend. *Tiādā-lah apa jang ka-deṅgar-an dān ka-liāt-an*, men hoorde noch zag iets; on n'entendait ni ne voyait rien. *Perlāhan-perlāhan se-kadar ka-deṅgar-an pada diri-nja djāa*, zeer zacht, of bijna zoo zacht dat gij van uzelf alleen kunt gehoord worden (bij het gebed); tout bas, ou presque de manière à n'être entendu que de vous-même (en faisant la prière).

دع *daṅgong* & داغ *dāṅgong*, een scherp en eentonig geluid, het gebrom van torren of bijen; het geloei van den wind, een gesuis in de ooren, een weerklink, echo; un bruit sonore et monotone, le bourdonnement des es-

carbots ou des abeilles, le sifflement du vent, un tintement dans les oreilles, un écho. *Kombang ber-daṅgong-lah*, de groote bijen bromden; les grosses abeilles bourdonnaient. *Ber-daṅgong tāli tambirang*, de wind blies door het wand; le vent sifflait dans les agrès. *Ber-kisār-an-lah djantarā-nja ber-daṅgong-daṅgong boenjī-nja*, de wielen maakten onder het draaijen een klinkend geluid; les roues en tournant criaient sur l'essieu. *Segala aṅggas jang ber-daṅgong soearā-nja se-perti perapati*, elk gevogelte dat een eentonig geluid maakt, als eene duif; toute espèce d'oiseau dont le cri est monotone, comme le pigeon.

دع *daṅgkoer* vel *daṅgoer*, snorken, ronken, gesnork; ronfler, ronflement. *Daṅgkoer-nja se-perti gēroh*, zijn snorken gelek naar den donder; son ronflement ressemblait au bruit du tonnerre.

دع *daṅgkal*, ondiep; pas profond. *Ajer daṅgkal*, ondiepte, doorwaadbare plaats; bas fond, gué.

دع *daṅgkī*, nijd, haat, afgunst, nijdig, benijden; envie, haine, jalousie, envieux, envier. *Ada s'orang mantri rādja daṅgkī ka-pada orang itoe*, een van 's Konings staatsdienaren benijdde dien man; un des ministres du Roi portait envie à cet homme. *Segala orang daṅgkī-lah akan dia*, allen benijdden hem; tous lui portaient envie. *Tiāda ia ber-hāti daṅgkī pada orang dālam nagri itoe*, hij vattede geene afgunst op jegens het volk van dat land; il ne conçut aucune aversion pour les habitans de ce pays. *ka-daṅgkī-an*, nijd, afgunst; envie.

دع *deṅgan*, met, en; avec, et. *Deṅgan soe-ka-hāti*, met genoegen; avec plaisir. *Di-prang-nja deṅgan sindjatā-nja*, hij vocht met zijne wapenen; il combattait avec ses armes. *Ber-ādā deṅgan binī-nja*, naast zijne vrouw rusten; reposer auprès de sa femme. *Ber-*

-temē *deŋgan dia*, hem ontmoeten; le rencontrer. *Meng-garāk-kan djārī deŋgan tiāda meng-garāk tapak tānġan*, de vingers bewegen zonder den palm van de hand te roeren; remuer les doigts sans mouvoir la paume de la main. *Serta deŋgan*, te zamen met, in gezelschap van; ensemble, de compagnie. *Deŋgan sonġgōh-nja*, waarlijk, in ernst; vraiment, sérieusement. *Deŋgan taiū-nja*, met zijne voorkennis, wetende; avec sa participation, sciemment. *Deŋgan gāgah*, met geweld; par force.

دفتر *daftar* AR. & PERS., aanteekenboek, lijst, beschrijving, inhoud, factuur; registre, inventaire, état, teneur, facture. *Bānjak ōrang seperti di-dālam daftar bēta*, vele menschen als in mijne lijst (opgenoemd); beaucoup de personnes comme (elles se trouvent) sur ma liste. *Daftar harta*, eene lijst van goederen; un inventaire d'effets.

دڻ *depa* & داث *dāpa*, een vaam, de lengte van de beide armen uitgerekt; une brasse, mesure de la longueur des deux bras étendus. *Pandjang-nja ampat depa*, het is vier vadem lang; il a quatre brasses de long.

دڻاتي *doepātī* JAV. (vid. ادڻات *adepātī*), het hoofd van een *dōson* of dorp in de zuidelijke streken van Sumatra; chef d'un *dōson* ou village dans les parties méridionales de Sumatra.

دڻسانا *diksanā* HIND. (vid. سلاتن *salātan*), het zuiden; le sud.

دڻ *doeka* & دڻک *dōka* HIND., zielesmart, onrust van het gemoed, droefheid, bedroefd, zwaarmoedig: meestal vindt men dit woord vereenigd met *تڻ* *tjita*; peine d'esprit, perplexité, chagrin, triste, affligé, mélancolique: ce mot forme ordinairement un composé avec *تڻ* *tjita*. *Menūroh doeka-tjita*, droefheid ondervinden; éprouver du chagrin. *Maka segala jang tiŋgal itō-pōn doeka-tjita hati-nja maka segala jang pergi samoā-*

-nja soeka-tjita hati-nja, en de harten van allen die bleven, waren bedroefd, en de harten van de genen welke vertrokken, waren allen verheugd; or les coeurs de tous ceux qui restaient, étaient affligés, et ceux qui partaient, avaient tous le coeur réjoui. *Kambāli deŋgan doeka-tjita-nja*, keerde met droefheid terug; s'en retourna triste. كدڻان *ka-doekā-an*, smart, droefenis, verdriet; peine, affliction, chagrin.

دک *dekat*, digt, digt bij, naast; près, auprès, à côté de. *Lālo ia dōdoek dekat perampēan itōe*, hij zette zich toen naast die vrouw neder; il s'assit alors auprès de cette femme. *Jang djāuh dan jang dekat*, zij die ver af, en zij die digt bij zijn; ceux qui sont loin, et ceux qui sont proche. *Dekat ka-pada gēnong*, digt bij de bergen; auprès des montagnes. *Sānak-soedarā-nja jang dekat*, zijne nabestaanden; ses proches. *Ber-dekat-lah ia ōrang itōe*, hij kwam nader tot dien persoon; il s'approcha de cette personne.

دکڻت *doeka-tjita* HIND. (vid. دڻ *doeka*), droefheid, treurigheid; chagrin, douleur.

دکڻي *dakī* vel داک *dāki*, onzuiverheid van de huid, schurft, vuiligheid op het hoofd, huidziekte; saleté de la peau, gale, crasse de la tête, maladie cutanée. *Dakī jang lēroh deri-pada tōboh-nja*, de roof die van zijne huid afvalt; la gale qui se détache de sa peau. *Dakī māta*, dragt, etter der oogen; chassie. *Dakī jang di-bāwah kēkōe*, vuil onder de nagels; crasse des ongles. *Meng-ūlang-kan dakī deri-pada idong dan lōbang telienġā-nja dan deri-pada segala badan-nja*, het vuil van zijnen neus, van zijne ooren en van het geheele ligchaam afnemen; s'ōter les ordures du nez, des oreilles et de toutes les parties du corps.

دڻگان *dagāng-an* (vid. دڻگان *dāgang*), koopwaren; marchandises.

دل *dagieng* & دل *dagteng*, vleesch; de la chair. *Mākan dagieng kambieng*, geiten-vleesch eten; manger de la chair de chèvre. *Dagieng mentah*, raauw vleesch; de la chair crue. *Dagteng kantjing*, spier; muscle. *Nāma dagieng*, de oorspronkelijke naam (dien men aan een kind geeft bij deszelfs geboorte, als onderscheiden van de *galar* of titel); nom primitif (qu'on donne à un enfant nouveau-né, par opposition au *galar* ou nom titulaire).

دل *dil*, een spel waarbij men eenen bal met eene soort van kolf slaat; jeu dans lequel on pousse une boule avec une espèce de crosse. *Di pœkol-nja denġan kajā pemākol bōah dil*, hij sloeg den bal met de houten kolf; il poussa la boule avec la crosse de bois.

دل *doeli* (vid. دل *doeli*), stof; poussière.

دل *delāpan* & دل *dālāpan* & دل *selāpan*, acht; huit. *Delāpan-blas*, achttien; dix-huit. *Delāpan pāloh*, tachtig; quatre-vingt.

دلور *di-lāar* (vid. دلور *lāar*), uit, buiten, aan de buitenzijde; hors, dehors, au dehors, à l'extérieur.

دل *doeli* & دل *doeli* HIND., stof; poussière. *Doeli-pān ber-bangkiet-lah ka-adara*, het stof vloog in de lucht; la poussière s'élevait dans les airs. *Doeli itā-pān zlang-lah*, toen zakte het stof; alors la poussière s'abattit. *Menjapā doeli deri-pada dāda*, het stof van de borst afslaan; secouer la poussière de dessus la poitrine. *Lālo ia hābies men-djādi doeli*, hij werd stof (stierf); il se convertit en poussière (mourut).

دل *doeli* & دل *dāli*, majesteit, koninklijke waardigheid, de troon, de monarch; majesté, royauté, le trône, le monarque. *Meng-ādap doeli*, in de koninklijke tegenwoordigheid verschijnen; paraître en la présence du roi. *Pekerdjā-an doeli jang mahā-maelā*, de bezigheden van den verheven troon; les fonctions du sublime trône. *Ka-bāwah doeli*, aan de

voeten van den troon; aux pieds du trône. *Se-benar-nja-lah titah doeli toēn-koe*, waar is het gezegde van uwe koninklijke majesteit; ce que dit votre majesté royale est la vérité. *Serta ia men-djoendjong doeli baginda ka-dāa ber-ganti-ganti*, en hij ondersteunde beurtelings de twee koninklijke personaadjen; et il soutint tour à tour les deux personnes royales.

دل *delli*, de naam van eene plaats in het n. o. van Sumatra; nom d'un endroit situé dans la partie n. e. de Sumatra.

دل *daliel* AR., bewijs, betoog, vertoog, aandoeding, leiding, gids; preuve, démonstration, argument, indication, direction, guide. *Asap daliel āpi*, rook is het bewijs of teeken van vuur; la fumée prouve ou indique la présence du feu. *Men-daliel-kan*, bewijzen, met vertogen bewijzen; démontrer, prouver par des argumens.

دل *dalīma*, punica granatum, de granaatboom; le grenadier. *Bōah dalīma itōe djāngan di mākan*, eet niet van de vrucht van dien granaatboom; ne mangez pas du fruit de ce grenadier. *Ānggōr dalīma dan khorma*, druiven, granaten en dadels; des raisins, des grenades et des dattes.

دل *demi*, bij, zoo dra als, op, nadat; par, aussitôt que, sur, après que. *Demi allah demi rasōel allah*, bij God, bij den profet Gods; par Dieu, par le prophète de Dieu. *Se-soṅgōh-nja demi njāwa ajanda īni*, waarachtig, bij het leven van dezen uwen vader (zoo waar als uw vader leeft); en vérité, (j'en jure) par la vie de votre père ici présent. *Demi sampei ka-astāna*, zoo dra hij het paleis bereikte; aussitôt qu'il parvint au palais. *Demi di tiat auleh baginda*, zoodra de koning ontdekte; aussitôt que le roi s'aperçut.

دل *domba* PERS. (vid. دل *bāri-bāri*), een schaap; un mouton.

دمدم *damdam*, haat, wrok, vijandschap; haine, animosité, rancune. *Menāroh damdam*, eenen wrok op iemand hebben; porter rancune.

دمخ *demang* JAV., hoofd, bestierder van een district; gouverneur, chef établi sur un district.

دمف *demap*, gulzigheid; gloutonnerie. *Pen-demap*, een gulzigaard; un glouton. *Men-demap*, schrokken; manger avec gloutonnerie.

دمفت *dompat* (vid. دمشق *dompak*), tegen over, aan gene zijde; vis-à-vis, à l'opposite.

دمف *dampar*, vergaan, verloren, gestrand, een schip op strand gooijen; périr, perdu, échoué, faire échouer un vaisseau sur la côte. *Ter-dampar pada gōsong*, werd tegen eene zandbank gesmeten; échoua sur un banc de sable. *Tākoet ia akan تدمشتر bias ter-dampar*, zij vreesden schipbreuk te lijden; ils craignaient de faire naufrage. *Baŋkei gādjah dan kōda di dampar-kan ombak ka-pada kōki kōta*, de verdronkene olifanten en paarden werden door de baren aan den voet van het kasteel gesmeten; les éléphants et les chevaux morts furent jetés par les vagues au pied du château.

دمفخ *damping*, nabij, dicht aan, bij de hand, naast, naastvolgende, naverwantschap; proche, près, prochain, proche parent. *Kotikānja damping*, de tijd nadert; le tems approche. *Koelawarga jang damping*, naaste bloedverwanten; proches parens. *Laki laki itoe ber-damping deŋgan kāmā*, die man is naauw aan mij verwantschaft; cet homme m'appartient de près. *Pen-damping-damping*, bloedverwanten, betrekkingen, naburen; famille, relations, voisins. *Men-damping-kan diri-nja*, naderen, zich dicht bij zetten; approcher, se rapprocher.

دمفخ *damping*, lied, waarin twee personen beurtelings zingen, minnelied; chant où deux personnes se répondent alternativement, chanson galante.

دمشق *dompak* vel دمشت *dompat*, tegen, tegenover, tegen iets aanloopen, handgemeen worden, zich tegen verzetten; contre, à l'opposite, vis-à-vis, courir sus, engager le combat, s'opposer. *Ber-dompak deŋgan dinding*, tegen den wal, contre le rempart. *Apa-bila ber-dompak-lah pe-prāng-an*, toen de strijd aangevangen was; lorsque le combat fut engagé. *Ber-dompak sifat soeātō deŋgan sifat lain*, de eene hoedanigheid is met de andere strijdig; une qualité est opposée à l'autre. *Seperti cepāma ber-dompak būtō deŋgan besi maka terbit deri-pada-nja api*, gelijk de wrijving van steen en ijzer vuur doet ontstaan; de même que le frottement de la pierre et du fer produit du feu. *Dōdoek ber-dompat-dompat*, tegen over malkanderen, gezigt tegen gezigt, en ook (volgens de gewoonte van het volk van *Menāngkābau* in hunne openbare vergaderingen) rug tegen rug zitten; être assis l'un vis-à-vis de l'autre, face à face, ou (suivant l'usage des habitans de *Menāngkābau* dans leurs assemblées publiques) dos à dos.

دمكین *demikīn*, dus, zoo, op die wijze; ainsi; de cette manière. *Djikalau demikīn adat-nja*, indien het zoo gebruikelijk is; si telle est la coutume. *Meŋgāpa demikīn kātā adenda*, waarom spreekt mijne zuster, mijne geliefde, zoo? pourquoi ma soeur, ma bien-aimée, parle-t-elle ainsi? *Djikalau tiāda demikīn bēkan-lah akō anak jang ilmō*, als het niet zoo gebeurt, ben ik geen verstandig kind; s'il n'en arrive pas ainsi, je ne suis pas un enfant sage. *Demikīn ini*, zoo; op deze wijze; ainsi, de cette manière-ci. *Demikīn itō*, zoo, op die wijze; ainsi, de cette manière-là. *Demikīn djōga*, op dezelfde wijze, altijd zoo; de la même manière, toujours de même.

دمم *demmam*, koorts; fièvre. *Demmam pānas*, heete koorts; fièvre chaude. *Demmam diŋgien*, rilling of beving der koorts; le frisson de la fièvre. *Djika ka-lōar ia deri-pada*

mesjdjīd kārna demmamjang sedikiet, indien hij het bedehuis verlaat om dat hij een weinig koorts heeft; s'il quitte la mosquée par ce qu'il a un peu de fièvre. *Demmam kārā*, koorts door eene opstopping van de milt veroorzaakt; fièvre occasionnée par une opilation de rate.

د مړت *di-māka* (vid. مړت *māka*), aan het hoofd, van voren; de front, par devant, à la tête.

دند *denda* HIND., boete, straf, geldboete, eene straf opleggen, in de boete beslaan; amende, punition, imposer une peine, mettre à l'amende. *Mem-bājer denda*, boete betalen; payer l'amende. *Kena denda*, in de boete vervallen; encourir l'amende. *Denda ganda*, eene dubbele boete; une double amende. *Orang itoe di denda lima-blas réaal*, die man werd tot eene boete van vijftien Sp. matten veroordeeld; cet homme fut condamné à une amende de quinze piastres. *Bārang siāpa memākei itoe denda māti*, alwie die (de geele) kleur draagt, maakt zich de doodstraf waardig; qui-conque ose porter cette couleur (la jaune), encourt la peine de mort.

دندځ *dendang* & دندځ *dēndang*, luidruchtig en vrolijk zingen, zich verheugen; chanter haut et gaiement, se réjouir.

دندځ *dindang*, zeker roofvogel (wouw of gier), een zeevogel; certain oiseau de proie (milan ou vautour), un oiseau de mer. *Apa di kāta dindang tatkāla ia ber-soēāra*, wat zeide die vogel toen hij sprak? (dit ziet op een volksspreukje); qu'a dit cet oiseau lorsqu'il a parlé? (par allusion à certain conte populaire). *Bārong jang ter-seboet namā-nja dālam korān ia itoe dindang*, de vogel in den Alkoran vermeld, is de *dindang*; l'oiseau dont il est fait mention dans le coran, est le *dindang*.

دندځ *dinding* & دندځ *dindieng*, de muur of wand van een huis of vertrek, eene afdeeling, een scherm, afgesnedene reepen van buffel-

vleesch, die men (voor zeereizen) bewaart, door dezelve in de zon te laten droogen; mur, paroi d'une maison ou d'un appartement, toute espèce de cloison, un écran, des tranches de buffle conservées (pour les voyages de mer) en les faisant sécher au soleil. *Dinding rēmah itoe kājō djāti samoā-nja*, al de wanden van het huis waren van jatihout; toutes les cloisons de la maison étaient de bois de iati. *Djikalau tiāda ber-dinding antarā-nja*, indien er geene scheiding tusschen beiden is; s'il n'y a point de séparation entre eux. *Maka radjā-pēn ka-lōar deri bāliek dinding*, en de Koning kwam van achter het scherm te voorschijn; or le Roi sortit de derrière la cloison. *Ber-dinding*, voegen, zamenvoegen; joindre, unir. *Ter-dinding zāt deŋgan segala sifat dan ter-dinding segala sifat itoe deŋgan segala isma*, het wezen staat in verband met al de hoedanigheden, en deze met de benaming (bovennatuurkundige waartaal); l'essence est en connexion avec les attributs, et ceux-ci avec la dénomination (jargon métaphysique).

دندم *dendam*, wenschen, begeeren, verlangen, wensch, begeerte; souhaïter, désirer, aspirer, souhaït, désir, attente. *Dendam ber-temœ*, verlangen te ontmoeten; désirer de rencontrer. *Aŋkau sāŋgat-lah dendam akan anak istri-mœ*, gij verlangt zeer naar uwe vrouw en kinderen; vous désirez vivement (de revoir) votre femme et vos enfans. *Dendam-kœ tīdak ter-tahān-ī*, ik kan mijne begeerten niet bedwingen; je ne saurais réprimer mes désirs. *Rindō dendam*, onuitsprekelijk verlangen; désir ardent. *Sāŋgat rindō dendam akan ajanda dan bondā-nja*, ten hevigste verlangend naar zijnen vader en zijne moeder; soupirant vivement après son père et sa mère. *Rindō dendam sāŋgat akan rēmah bapā-nja*, naar het vaderlijk huis, naar het vaderland verlangende; qui languit après la maison paternelle, qui a la maladie du pays.

دندم *dandam* (vid. داندوم *dāndam*), een dier; un animal.

دندان *dandan* & دندان *dandān*, sieraden, het uitzet van de bruid; ornemens, le trousseau de la mariée. *Meng-ātor-kān rambost deŋgan dandan*, het haar met sieraden opmaken; arranger la chevelure avec des ornemens. *Dandān-an alēwan*, versiersels aan den voorstevan van een vaartuig; ornemens à la proue d'un navire.

دندي *dindi* & دندی موری *dindi-māri*, een spoelkuis; instrument de musique. *Maka iā-pān memetiēk dindi-nja*, hij speelde toen op zijn instrument; il joua alors de son instrument.

دندیڭ *dindiēng* (vid. دندیڭ *dinding*), muur, beschot, afscheiding; mur, cloison, séparation.

دیناری *din'ārī* (vid. دینی *dini*), het aanbreken van den dag; le point du jour.

دینی *dini*, dauw; rosée. *Din'ārī* vel *dini-ārī*, het aanbreken van den dag; le point du jour. *Pada koetika din'ārī ājam-pān ber-kā-kœk*, op het oogenblik van het aanbreken van den dag kraait de haan; au moment où le jour commence à poindre le coq chante.

دنیā *doeniā* AR., de wereld, de aarde; le monde, la terre. *Harta doeniā*, de wereldsche goederen; les choses terrestres. *Nafsa doeniā* wereldsche lusten; désirs mondains. *Doeniā ini kalam kabēt-lah roepā-nja*, deze wereld heeft een donker en droevig aanzien; ce monde-ci a un aspect sombre et lugubre. *Tāron ka-dālam doeniā*, op de aarde nederdalen; descendre sur le monde terrestre. *Dālam doeniā dan ākhirat*, op deze en de volgende wereld; dans ce monde et dans l'autre.

دو *dōa*, twee; deux. *Dōa blas*, twaalf; douze. *Dōa pāloh*, twintig, vingt. *Dōa rātœs*, twee honderd; deux cent. *Dōa tiga*, twee of drie; deux ou trois. *Dōa per-tiga*, twee derden of twee van de drie; deux tiers ou

deux des trois. *Sa-per-dōa*, eene helft; une moitié, un demi. *Ka-dōa*, de tweede; le second. *Ka-dōa-nja*, beiden; tous deux, l'un et l'autre. *Ka-dōa-nja memākei dōa sa-rōpa*, beiden waren gelijk gekleed; tous deux étaient vêtus de la même manière. مندوایی *men-dōa-i*, vergezellen; accompagner.

دوات *dawāt* AR., inkt; encre. *Dawāt dan kalam*, pen en inkt; plume et encre. *Bekas dawāt* & *tampat dawāt*, een inktkoker; un encrier. *Dawāt sēlan*, de merk-ĳeut, de Malakka-boom; la noix dont on se sert pour marquer, la fève de Malacca.

دوار *dawār* AR., windas; vindas.

دوتا *dōta*, een staats-ambtenaar; un officier, fonctionnaire public. *Siāpa jang djādi rādja dōta dan siāpa padoetā-nja dan siāpa mata-matā-nja dan siāpa men-djādi kapit-nja*, eene zinsnede bevattende de titels van onderscheidene staats-beambten; un passage contenant les titres de plusieurs fonctionnaires publics.

دودوک *dōdœk*, zitten, neder zitten, zijnen zetel vestigen, zijn verblijf houden; s'asseoir, être assis, s'établir, résider. *Ka-dōa-nja dōdœk di sīsī*, zij zaten dicht bij elkander; ils s'assirent à côté l'un de l'autre. *Sila-kān-lah dōdœk*, het behage u te gaan zitten; asseyez-vous, je vous prie. *Dōdœk di lantei*, op den vloer zitten; s'asseoir sur le parquet. *Dōdœk ber-silah*, met de beenen kruislings zitten; s'asseoir les jambes croisées. *Dōdœk ber-djantei*, met de beenen hangende zitten (als men op iets verhevens zit, hetgene voor on-eerbiedig gehouden wordt); être assis les jambes pendantes (placé sur quelque chose d'élevé, ce qui est considéré comme une posture peu respectueuse). *Dōdœk ipoh*, met de beide beenen aan eene zijde of op de heup zitten; être assis les deux jambes du même côté, ou sur la hanche. *Dōdœk me-rangkōng*, in een gedrongen zitten (op de kuitēn zitten); se tapir,

(être assis le gras de la jambe à terre). *Dā-*
dōek āpat lōtōet, op de hielen zitten; être
assis sur les talons. *Kānak-kānak jang bhāro*
tāu dādōek, een kind dat nauwelijks heeft
leeren zitten; un enfant qui sait à peine s'as-
seoir. *Prau itōe labat dādōek di panti*,
het schip zit vast op de bank (is gestrand);
le navire est échoué sur le banc de sable. *S'ō-*
rang dādōek di kwāla s'orang di mādōek,
de eene heeft zich aan den mond van de ri-
vier, de andere landwaarts nedergezet; l'un
s'est établi à l'embouchure du fleuve, l'autre
dans l'intérieur du pays. *Jang ada sakarang*
tienḡgal dādōek di nagri padang, die nu
in het land Padang zijn verblijf houdt; qui
réside actuellement dans le pays de Padang. *Kā-*
mī dādōek-kān-lah ia pada sūtōe rēmāh
jang baik, wij zullen hem in een goed huis
nederzetten; nous l'établirons dans une bonne
maison. *Kita dādōek-kān orang māda itōe*
deḡgan anak kita, wij zullen dien jongeling
met onze dochter in hun huishouden zetten;
nous établirons ce jeune homme avec notre fille.
Dādōek-lah prēt-nja, zij is tot zekere
hoogte van hare zwangerheid gekomen; sa
grossesse est avancée jusqu'à un certain point.
ka-dādōek-an, verblijfplaatsen, zit-
plaatsen, gevestigde plaatsen, verandering in
de plaatsing, zakking van het fœtus; lieux de
résidence, établissemens, déplacement ou abais-
sement du fœtus.

dādōl (vid. *manīs-an*), lekkernijen;
friandises.

dōrong, voorwaarts snellen, toeschieten;
s'élançer, se précipiter.

dāri, doorn, angel, prikkel; épine, pi-
quant, aiguillon. *Ada dāri di kākī hamba*,
ik heb een doorn in mijn voet; j'ai une épine
au pied. *Dādōek di-dalam dāri*, op door-
nen zitten; être sur les épines. *Pōhn kājō*
ber-dāri, een doornenboom, arbre à épines.
Dāri landak, pennen van een stekelvarken;

piquans d'un porcé-épie. *dōari-an*, du-
rio zibethinus, L., eené vrucht, zoo geheeten
om hare stekelachtige schil; fruit, ainsi nom-
mé à cause de son écorce armée de piquans.

dāriō, gestreept neteldoek; mousseline
rayée.

dōsa HIND., zonde, misdaad, schuld,
verongelijking; péché, crime, culpabilité, of-
fense. *Sōatō-pēn itāda dōsa bonda-kōe*,
mijne moeder is aan geene misdaad schuldig;
ma mère n'est coupable d'aucun crime. *Dōsa-*
mōe ter-lālo besār ka-pada-kōe, uwe
verongelijkingen jegens mij zijn zeer groot; tes
offenses envers moi sont très-grandes. *Sōpāja*
dōsā-mōe akō ampōn, opdat ik uwe veron-
gelijkingen moge vergeven; afin que je par-
donne tes offenses. *Ampōn-ī-lah dōsa sū-*
lah babal-kōe, vergeef hetgene ik door on-
wetendheid misdaan heb; pardonnez les fautes
qui proviennent de mon ignorance. *Djikalau*
ada dōsa-mōe separti karsiek di bēmi, al
waren uwe zonden zoo talrijk als de zandkorrels
op de aarde; tes péchés fussent-ils aussi nom-
breux que les grains de sable sur la terre. *Bā-*
rang dōsa-mōe kāmi-lah menaḡgong dia
pada hārī kiāmat, welke uwe schuld zij,
wij zullen die op ons nemen ten dage van het
oordeel; quelles que soient tes offenses, nous
nous en chargerons au jour du jugement.

dēsānak (vid. *sānak*), nabestaan-
de, bloedverwant; proche, parent. *Dēsā-*
nak kandōng, bloedverwanten van moeders
zijde; parens du côté maternel. *Bēkan-nja*
sōedāra bēkan-nja dēsānak-kōe, zij zijn
noch mijne broeders, noch mijne bloedver-
wanten; ils ne sont ni mes freres, ni mes
parens.

dēsōn, dorp, of stede ten platten lande,
waarvan de hoofdbestierder *dēpātī* ge-
naamd wordt: het is doorgaans op eene moei-
jelijk genaakbare plaats gelegen en met vele
boomen omgeven; village, bourgade, dans l'in-

térieur du pays, dont le magistrat porte le titre de **دو پاتی** *doupāti*: ordinairement situés dans des endroits de difficile accès, et environnés d'arbres touffus. *Ber-ketbleng nagri dan dāson*, de steden en dorpen rond reizen; visiter les villes et les bourgades. *Scenji-lah dāson itoe*, het dorp was verlaten; le village était désert, dépeuplé. *Dālam rēmba itoe ada sabōah dāson*, in dat woud is een dorp; il y a un village dans cette forêt. *Orang dāson*, dorpelingen, landlieden, oorspronkelijke bewoners van het land (als onderscheiden van hen welke de steden aan den zeekant bewonen); villageois, habitans de la campagne, habitans originaires du pays (par opposition à ceux qui habitent les villes situées sur les côtes).

دو پا *dāpa* HIND., reukwerk, geur: eene bereiding, waarvan kalambak of lignum aloes en de benzoin de voornaamste bestanddeelen uitmaken; parfum, odeur, composition dans laquelle le lignum aloes ou kalambak et le benzoin sont les principaux ingrédients. *Bāi-nja dāpa*, het heeft eene aangename geur; cela a une odeur parfumée. **دو پان** *pe-dāpā-an*, een wierookvat; encensoir.

دو کتا *dāka* HIND., (vid. **دو کتا** *dāka*), droefheid; tristesse.

دو کانا *dokāna*, onknisch, geil, ontuchtig; incontinent, lascif, obscene.

دو کونگ *dākong*, opnemen, dragen (op den rug of onder den arm); lever (de terre), porter (sur le dos ou sous le bras). *Tatkāla men-dākong anak-nja*, terwijl zij haar kind droeg; tandis qu'elle portait son enfant. *Di dākong di nākkan ka-ūtas gādjah*, nam haar op en zette haar op eenen olifant; la souleva et la plaça sur un éléphant. *Maka ia-pān tidor-lah pada*, **دو کونگ ان هانومان** *dākong-an hanōman*, en op den rug van Hanōman (terwijl zij door Hanōman gedragen werd) viel zij in slaap; et elle s'endormit sur le dos de Hanouman (tandis que Hanouman la portait).

دو کون *dākon* & **دو کون** *dākōn* JAV., geneesheer, vroedvrouw, iemand die eenen krankzinnigen oppast; médecin, docteur, sage-femme, garde établi auprès d'un insensé. *Kalo dākon-nja jang di loekā-nja orang gila*, indien het zijn oppasser is, dien de krankzinnige gewond heeft; si c'est son gardien que l'insensé a blessé. *Dākon dārah*, een heilkundige; un chirurgien.

دو کوه *dākoh*, eene vrucht, een van de verschillende soorten van de *lanseh*; fruit qui est une des variétés du *lanseh*.

دو کوه & **دو کوه** *dākoh*, beschaduwde laan, groen prieel, boschaadje; een gedeelte van den vrouwelijken opschik; allée couverte, berceau de verdure, bosquet, partie de la parure d'une femme. *Golang amas dan dākoh amas*, gouden armingen en andere gouden sieraden; bracelets et autres ornemens d'or. *Ber-dākoh s'ari boelan*, de horens of spitse punten van de wassende maan; les cornes du croissant de la lune.

دو گت *dāga* (vid. **دو گت** *dāga*), het lood, peillood; een sonde. *Bāte dāga dan tāh dāga*, het lood en de loodlijn; la sonde et la ligne de la sonde.

دو لی *dāli* (vid. **دو لی** *dāli*), majesteit; majesté.

دو لاپان *dālapān* (vid. **دو لاپان** *dālapān*), acht; huit.

دو لانگ *dālang*, eene soort van ronde spijstafel, die zoo laag is dat zij dienen kan voor menschen die op den grond zitten, en hierop plaatst men de **دو لام** *dālam*, het blad bevattende vele kleine schotels, schaaltjes of kopjes; sorte de table ronde, à portée des personnes assises à terre: on pose là-dessus le **دو لام** *dālam*, ou plateau qui contient quantité de petits plats ou de tasses. *Dālang-dālang*, de dwarshouten van de mars op groote schepen; barres traversières des lunes.

دو لات *dālat* AR., voorspoed, welvaart, geluk, zegen, fortune, rijkdom, uitmuntend! heil!

voorspoedig, gelukkig, heilig, doorluchtig: het wordt als een titel of bijnaam gegeven aan al de takken van het geslacht des Sultans van *Menaṅgkābau*; prospérité, bonheur, succès, bénédiction, fortune, richesse, excellent! salut! prospère, heureux, sacré, auguste: on donne ce surnom à toutes les branches de la famille des Sultans de *Menaṅgkābau*. *Samoā-nja menjembah baginda itoe serta katā-nja daulat iā toān-koe shāh ālam bā-rang di kakal-kan apā-lah kirā-nja*, zij allen begroetten den Vorst, zeggende: heil! o Koning der wereld, moge uwe regering eeuwigdurend zijn; tous saluèrent le Monarque en disant: salut! ô Roi du monde, puisse ton règne durer à jamais. *Kārna doeli shāh ālam rādja jang ber-daulat*, want gij, o Koning der wereld, zijt een Vorst met zegen bekroond; car tu es, ô Roi de l'univers, un monarque couronné de bénédiction.

دوبوع *dōjōng*, een zeer groot zeedier van het geslacht der zoogdieren, gemeenlijk zeekeo, en door de natuurkundigen, (naar den Maleischen naam) *doegong* genoemd: het heeft aanleiding gegeven tot het verdichtsel van meermijnen, in de zeeën tusschen de keerkringen aanwezig; grand animal marin du genre des mammifères, vulgairement appelé vache marine et auquel les naturalistes donnent le nom de *dougong*. (d'après le nom Malai): cet animal a donné lieu à la fable des sirènes, qu'on dit habiter les mers des tropiques.

دهاگت *dhāga*, dorst, dorstig; soif, altéré. *Pāwas dhāga*, den dorst lesschen; éteindre la soif. *Sanḡat-lah lapar dan dhāga*, zeer hongrier en dorstig; très-affamé et très-altéré.

دهدائ *di-adāp-an* (vid. هادف *ādap*) in tegenwoordigheid van, voor; en présence de, devant.

دهسات & دهشة *dahsat* AR., verwondering, verbaasdheid, vrees, verwonderd, verbaasd, ontsteld; étonnement, stupéfaction,

terreur, étonné, stupéfait, confondu. *Mem-brī dahsat, segala jang penākot*, al de vreesachtigen verschrikken; épouvanté tous les gens peureux. *Dahsat iā me-liāt ka-lakā-an palawān*, zij waren verwonderd op het zien van de dappere daden der krijgslieden; ils étaient remplis d'admiration à la vue des exploits des guerriers. *Samoā-nja tākoet dan dahsat*, zij waren allen verschrikt en verstomd; ils furent tous effrayés et confondus.

داولو *daūlo*, voorgaande, oud, te voren, eertijds, eerst, in de eerste plaats, voor als nog, nog een weinig tijds; précédent, antérieur, vieux, ancien, précédemment, antérieurement, en premier lieu, quant à présent, encore un peu de tems. *Itā-lah jang daūlo*, dit was de eerste, of ging vooraf; c'était le premier, ou ce qui précédait. *Bhāsa orang daūlo*, de oude taal, de taal des volks in vroegere dagen; l'ancienne langue, ou la langue qu'on parlait autrefois. *Daūlo kāla*, in vroegere tijden; jadis, anciennement. *Daūlo bāik sakūrang bārœk*, eertijds goed, nu slecht; autrefois bon, maintenant mauvais. *Jāng ber-djalan daūlo*, die eerst of voorop ging; qui marchait le premier ou en avant (à la tête). *Sœdah ter-stœrat deri daūlo*, het is vooraf bestemd, of in het boek des noodlots geschreven; cela a été décrété d'avance, ou est écrit dans le livre des destins. *Bāik-lah tōan ber-ādœ daūlo*, gij haddet beter gedaan nu wat te rusten; vous auriez mieux fait de vous reposer à présent. *Djāḡgan pergi daūlo*, ga nog niet; n'allez pas encore. *Di daulō-kan-nja rājat-nja*, hij toog voor, of aan het hoofd van zijn volk; il précédait ses sujets, ou marchait à leur tête. *Bāik-lah akœ di daulō-ber-kāta*, ik zal wel doen de eerste te spreken; je ferai bien de prendre la parole le premier. *Ber-lāri-lah māsieng-māsieng hendak* دهولون *ber-daulō-an*, liepen, ieder trachtende de eerste te zijn; se mirent à courir, chacun d'eux cherchant à être le premier.

دهين *dhina* (vid. دين *dina*), gemeen, laag; vulgaire, commun, vil.

دي *dia* (vid. اي *ia*), hem, haar, het; le, lui, la. *Ia tjārī menaṅkap dia*, hij zoekt hem te vangen; il cherche à le prendre. *Bārang siāpa jang me-lalō-ī dia*, een iegelijk die het voorbij gaat; quiconque le dépasse. *دي-ورانغ di-ōrang*, zĳlieden, die menschen; eux, ces gens. *Dia-pānja*, het zijne, zĳn; le sien, son. *Di-ōrang pānja*, het hunne; le leur. *Istrī hamba-moe di dia-kan-nja*, hij nam voor zichzelf de vrouw van uwen slaaf; il a ravi la femme de ton esclave.

دياتس *di-ātas* (vid. داتس *di-ātas*), boven, op; en haut, au-dessus de.

ديده *didih*, hard kooken (van water), zieden, gisten; bouillir (l'eau), faire bouillir, fermenter. *Men-didih segala bĳsa*, allerlei gisten zamen kooken; faire cuire ensemble toutes sortes de poisons.

ديري *dĳri* & ديري *dĳri*, opgerigt zĳn, overeind staan, bestaanbaar zĳn met, oprigten, opzetten, daarstellen; se lever, être debout, être compatible avec, ériger, établir. *Ber-dĳri atau dĳdoek*, staan of zitten; être debout ou assis. *Ber-dĳri dĳlam ājer*, in het water staan; se tenir debout dans l'eau. *Ber-dĳri betoel*, regt op staan; se tenir debout. *Ka-doeā-nja itw-pān sĳma ber-dĳri hatĳ-nja*, hunne harten ontvlamden wederkeerig; alors leurs coeurs s'enflammèrent mutuellement. *Bhāsa jang ber-dĳri deṅgan sĳt jang mahā-tiṅgĳ*, eene taal voor den verhevensten stand gepast; langage digne du rang le plus élevé. *Alam ka-radĳā-an-nja soedah ter-dĳri*, de koninklijke standaard werd opgerigt; on arbora l'étendard royal. *Men-dĳri-kan bĳtœ*, eenen steen oprigten; ériger une pierre.

ديرس *dĳries*, sprenkelen, begieten (als planten), gieten, ingieten; arroser (comme on fait les plantes), verser, infuser. *Ter-dĳries deṅgan*

ājer ombon, met dauw besprenkeld; mouillé de rosée. *Men-dĳries-kan deṅgan ājer jang sĳtĳi*, met zuiver water besprenkelen; arroser d'eau non profanée. *Men-dĳries-kan ājer aṅgat ka-ātas kapāla*, warm water op het hoofd gieten (is nadeelig voor de oogen); verser de l'eau chaude sur la tête (nuît aux yeux). *Koelam ājer akan men-dĳries tānam-tānām-an*, een vijver om de planten te begieten; un réservoir d'eau pour arroser les plantes. *Di djadĳ-kan-nja mānoesia deri-pada ājer jang di dĳries-kan-nja ka-dĳlam rahĳm*, hij schiep den mensch door eenen droppel water in de baarmoeder te gieten; il forma l'homme d'une goutte d'eau versée dans la matrice.

ديري *dĳri* & ديري *dĳri*, zelf, de persoon, gĳ; même, l'individu, vous, tu. *Meng-āpa tĳan hamba me-lakw-kan dĳri tĳan hamba demikĳen ĳni*, waarom gedraagt mijnheer zichzelf zoodanig? pourquoi monsieur se conduit-il lui-même de cette manière? *Ber-hĳdœp s'ōrang dĳri*, alleen leven, in eenzaamheid leven; vivre seul, en solitude. *Dĳri-mœ*, gĳ zelf; toi-même. *Dĳri-kœ*, ik zelf; moi-même. *Dĳri-nja*, hij zelf; lui-même. *Ber-hamba-kan dĳri-mœ*, onderwerp u; soumets-toi. *Apa khabar dĳri bĳwa*, wat nieuws brengt gĳ? quelles nouvelles apportes-tu? *Demikĳen kĳta dĳri*, zoo zegt gĳ; voilà ce que tu dis. *Kĳrna dĳri kĳta-pān soedah tĳah*, omdat wij oud zĳn (onze persoon oud geworden is); parce que nous sommes devenus vieux (notre individu a vieilli). *Bārang siāpa menĳenal dĳri-nja*, al wie zichzelf kent; quiconque se connaît soi-même. *Bĳb pada menĳatĳ-kan dĳatang dĳri-kĳta deri-pada allah dan kombali-nja-pān ka-padā-nja*, hoofdstuk, inhoudende dat onze natuur van God komt en tot hem wederkeert; chapitre qui explique comment notre nature procède de Dieu et retourne à lui.

ديس *dĳsa* HIND., gewest, landstreek, grondgebied, dorp, stadje; région, district, ter-

ritoire, village, bourg. *Segala sōngēi dēsōn dan dēsa*, al de rivieren, steden en dorpen; toutes les rivières, les bourgs et les villages. *Sekaten nagri dan dēsa besār dan kitjiel*, al de steden, groot en klein; toutes les villes, grandes et petites. *Meng-alah-kan dēsā-dēsa*, het land afloopen; ravager la campagne. *Segala radja-rādja jang ber-dēsā kombati-lah ka-dēsā-nja*, ieder Vorst, die een land had, keerde naar hetzelfde terug; chaque Prince qui possédait des terres, retourna dans son pays.

ديني *diēngien*, koud; froid. *Ajer diēngien*, koud water; de l'eau froide. *Mālam-lah se-djoek dan diēngien*, de nacht was koud; la nuit était froide. *Kras diēngien*, hevige koude; froid âpre. *Mēsiam diēngien*, het koude jaargetij; la saison froide. *Pada māsa diēngien*, op een koud tijdstip; à une époque froide. *Gomitar-lah segala toeboh-nja seperti orang jang ka-dieŋgiēn-an*, alle hunne leden beesden, als van menschen die koude lijden; tout leur corps tremblait, comme à des gens qui souffrent du froid. *Habies-lah bāsah dan ka-dieŋgiēn-an*, door en door nat en koud; tout mouillé et transi de froid. *Dāun se-diēngien*, cotyledon laciniata, L., eene plant, ook *tjākar bēbek* of eendepoot genoemd, waarvan het blad ondersteld wordt het water te kunnen koelen; plante, à laquelle on donne aussi le nom de *tjākar bēbek* ou patte de canard, et dont la feuille a, dit-on; la propriété de refroidir l'eau.

ديكر *dikier* & فنديك *pen-dikier*, een staatsambtenaar; un officier public. *S'orang dikier di kānan baginda memegang pedang ber-ōlōe mētiāra*, een staatsambtenaar aan de rechterhand van den Koning hield een zwaard met een paarsen gevest; un officier à la droite du Roi portait un glaive dont la poignée était de perles. *Di iring-kan ātēh dikier ka-āmpat*, gevolgd door vier staatsambtenaren; suivi de quatre officiers publics.

ديكر *dikau*, گي، u, ge; vous, tu, te. *Apa-bila di tanjā-i orang akan dikau iā moehammed*, wanneer menschen u aanroepen, zeggende: o Mahomed! lorsqu'on t'invoque, en disant: ô Mahomet! *Tiāda di ampōn allah akan dikau*, God zal u niet vergeven; Dieu ne te pardonnera pas.

ديني *diam*, zwijgen, stil blijven, stilstaan, ophouden, wonen; se taire, se tenir tranquille, cesser, demeurer. *Diam-lah diri-nja menēgar katā-nja*, zij zweeg om zijne woorden te hooren; elle se tut, afin d'entendre ses paroles. *Taū-lah ia akan arti-nja rādja diam itōe*, hij wist wat het zeggen wilde als de Koning zweeg; il savait ce que signifiait le silence du Roi. *Tiāda-lah ia māu diam lagi*, zij wil niet bedaren, ophouden te klagen; elle ne veut pas se taire, cesser de se lamenter. *Tiāda lāma كديامن *ka-diām-an-nja**, hunne rust is niet van langen duur; leur repos n'est pas de longue durée. *Tampat ka-diām-an orang*, eene bewoonde plaats; endroit habité.

ديني *dian*, eene kaars, soort van vuurwerk in den oorlog gebruikelijk, vuurpijl; chandelle, espèce de feu d'artifice dont on se sert à la guerre, fusée volante. *Kūki dian*, een kandelaar; un chandelier. *Ada jang melontar-kan dian*, sommigen van hen staken vuurpijlen af; quelques-uns d'eux tiraient des fusées.

ديني *dien* AR., geloof, eerdienst; croyance, culte. *Amīer ed-dien*, aanvoerder der geloovigen; chef des croyans.

ديني *dina* & دھين *dhina*, gemeen, van lage afkomst en gemeene zeden, klein, gering; commun, bas, d'extraction et de manières communes, diminutif. *Hina dan dina*, gemeen en laag; bas et abject. *Ajam dina*, klein gevogelte; petits oiseaux.

ديني *dinah*, proef, beproeving, ontwerp, voorbeeld; essai, expérience, plan, modèle. *Bōat*

dīnah, de proef nemen, een model, plan opmaken alvorens een werk te verrigten; faire un essai, dresser un plan, un modèle (avant d'exécuter un ouvrage). *Bērong dīnah*, een lokvogel; appeau, oiseau appelant.

دينار *dīnār* & دينار *dīnār* AR., een stuk geld, een goudstuk ter waarde van eenen Venetiaanschen dukaat; pièce de monnaie, une pièce d'or valant un ducat de Venise.

ديو *dēwa* HIND., godheden van de Hindoesche fabelleer, die den *sorga*, hemel of het gewest van *Indra* bewonen, wezens van eene hogere orde dan de menschen en wier hoedanigheden meestal goedaardig zijn, goede geesten; divinités de la mythologie des Hindous, qui habitent le ciel appelé *sorga*, ou la région d'*Indra*, êtres d'un ordre supérieur à la race humaine, auxquels on attribue ordinairement des qualités bienfaisantes, bons génies. *Tiāda pernah mānoesia datang kamāri melāinkan dēwa jang sakti djāa*, nimmer is een menschelijk schepsel tot deze plaats genaderd, maar alleen die wezens welke bovennatuurlijke begaafdheden bezitten; jamais créature humaine n'approcha de ces lieux, uniquement habités par des êtres doués de vertus surnaturelles. ديوي *dēwī*, een *dēwa* van het vrouwelijk geslacht, godin; *dēwa* du sexe féminin, déesse. ديوار *dēwa-dēwa*, regters, regterlijke beampten; juges, officiers de justice. *Segala rādja-rādja dan dēwa-dēwa dan per-mantri*, al de Vorsten, en hoofden van regtbanken, en staatsministers; tous les Princes, et les chefs de tribunaux, et les ministres d'état.

ديوات *dēwāta* HIND., een andere naam van de bovengenoemde hemellingen, met dit onderscheid, dat de naam *dēwa* op hunne persoonlijke natuur, en *dēwāta* op hun goddelijk karakter toegepast wordt; en daarom worden zij in de gebeden en aanroepingen (immers in de Maleische gedichten) onder de laatste benaming aangesproken; terme qui s'applique de

même aux êtres célestes dont il vient d'être parlé, avec cette différence, que le nom de *dēwa* appartient à leur nature personnelle, et celui de *dēwāta* à leur caractère divin; aussi est-ce sous ce dernier nom, qu'on leur adresse la parole dans les prières (au moins dans les poésies malaises). *Meminta ampōn ka-pada dēwāta*, de godheden om vergiffenis smeeken; implorer le pardon des dieux. *S'ōrang-pān jang di djadi-kan dēwāta tiāda lebih gāgah deri pada-nja*, niet één man, door de godheden geschapen, was magtiger dan hij; de tous les hommes que les dieux ont créés, nul ne le surpassait en pouvoir. *Betāpa-kah bēdi bitjāra kita saedah-lah denḡan ka-hendak dēwāta*, waartoe dient onze wijsheid? de uitslag hangt van den wil der goden af; à quoi sert notre sagesse? l'événement dépend de la volonté des dieux. *Manok dēwāta*, de paradijsvogel (in de taal der Moluksche eilanders, terwijl hij bij de Maleijers gemeenlijk *bērong sōpan*, of de sierlijke vogel genoemd wordt); Poiseau de paradis (dans la langue des îles moluques, les Malais le nomment communément *bōurong sōpan*, ou Poiseau élégant).

ديواس *dēwāsa* HIND., tijdperk, leeftijd, tijd; période, âge, tems. *Dēwāsa ter-tantoe*, een bepaalde tijd; un tems déterminé. *Pada māsa dēwāsa itoe*, op dat tijdstip; à cette époque. *Dātang-lah pada dēwāsa akan beranak*, bereikte den vollen tijd harer zwangerschap; parvint au terme complet de sa grossesse.

ديوال *dīwāla* PERS., een muur; muraille. *Meng-ādap ka-pada dīwāla atau dinding*, het aangezigt (gedurende het gebed) naar den muur of het beschot wenden; tourner le visage (pendant la prière) vers la muraille ou la cloison.

ديواڠگ *dēwāṅga*, behangsel, borduursel; tapisserie, broderie. *Tirei dēwāṅga vel tirei kalambē deri-pada dēwāṅga*, gordijnen van tapijtwerk; rideaux de tapisserie. *Pātah*

dewāṅga, beelden op tapijtwerk; figures de tapisserie. *Pandji-pandji deri-pada soetra dewāṅga jang ka-amās-an*, zijden vlaggen met goud geborduurd; drapeaux de soie brodés d'or.

ديوي *dewī* HIND., het vrouwelijke van *dewa*, godin van de Hindoesche fabelleer; le féminin de *dewa*, déesse de la mythologie des Hindous.

ذ

ذ *z* (hard); (dur). De letter *ذال* *zāl* of *dzāl* genaamd; la lettre nommée *ذال* *zāl* ou *dzāl*.

ذات *Zāt* AR., wezen, zelfstandigheid, persoon, aanhang, volkstem; essence, substance, personne, secte, caste. *Zāt-nja tidak rēpa warnā-nja tidak*, hij heeft noch persoonlijk bestaan, noch gedaante, noch kleur; il n'a ni existence personnelle, ni forme, ni couleur. *Mānī zāt tampat ber-dīri aūleh sīfat dan mānī sīfat ber-dīri ka-pada zāt tiāda bōleh ber-dīri sendiri-nja*; *zāt*, zelfstandigheid, beteekent dat gene het welk het onderwerp der hoedanigheden uitmaakt, en *sīfāt*, hoedanigheid, dat gene hetwelk te zamen met het onderwerp bestaat, en niet op zich zelve kan bestaan; *zāt*, substance, est ce qui constitue le sujet des qualités ou accidens, et *sīfāt*, qualité, signifie ce qui est adhérent à la substance et qui ne saurait exister par soi-même.

ذکر *zakar* AR., dat van het mannelijk geslacht is, of daartoe behoort, membrum virile; mâle, masculin, membrum virile. *Hakmat akan menṅ-ambang zakar*.

ذکر *zakar* AR., geheugen, herinnering, het van buiten opzeggen (van den alkoran); mémoire, commémoration, l'action de réciter par coeur (le coran). *Ber-zakar*, lofzangen opzeggen; réciter des cantiques.

ذليل *zaliāl* AR., gemeen, laag, verachtelijk; commun, bas, abject, méprisable.

ذو *zō* AR., hebbende, bezittende, begaafd met; ayant, possédant, doué de. *Iskander* ذو القرنين *zō 'l-karnein*, Alexander de twee gehoornde; Alexandre bicornu. ذو الفقار *zō 'l-fākar*, de naam van het beroemde dubbellemmige zwaard van Ali; nom du fameux glaive à deux lames d'Ali. ذو القعدة *zō 'l-kādah*, de elfde maand van het Mahomedaansche jaar; le onzième mois de l'année Mahométhane. ذو الحجة *zō 'l-hidjah*, de twaalfde en laatste maand; le douzième et dernier mois.

ر, de letter genaamd *رā*; la lettre nommée *رā*.

راب *rāba*, voelen, raken (met de hand), tasten, rondtasten (als in het donker), grendelen of met een bout toemaken (van eene deur sprekende); tâter, toucher (de la main), tâtonner (dans l'obscurité), verrouiller ou barrer (une porte). *Di rabā-nja setēroh taebōh-nja*, hij betastte hem over het geheele ligchaam; il lui tâta tout le corps. *Ber-rāba-rāba seperti orang bōta*, rondtastende als een blinde man; tâtonnant comme un aveugle.

رابق *rābok*, tondel, zwam, iedere brandbare stof waarmede vuur aangestoken wordt, vuurwerken die in den oorlog gebruikt worden; méche, amadou, toute matière servant à allumer, feux d'artifice en usage à la guerre.

رابن *rāban*, snofneuzen, door den neus spreken, suffen (als oude lieden doen); parler du nez, comme si on avait le nez bouché, radotter (comme font les vieilles personnes). *Orang ber-rāban*, een suffer; un radoteur.

رابو *rābā* vel *rebbā*, de long; le poulmon.
 رابون *rabān*, die een zwak, onklaar gezigt heeft, bijziende; qui a la vue faible ou trouble, myope.
 رات *rāta*, gelijk, vlak, glad, effen, overal, ganschelijk, geheel en al; de niveau, poli, uni, plat, partout, entièrement, tout à fait. *Tandjong rāta*, een vlakke uithoek; un promontoire aplatti. *Segala gānong jang tīnggi habies-lah men-djādi rāta*, al de hooge bergen werden met de vlakte gelijk gemaakt; toutes les hautes montagnes furent abaissées au niveau de la plaine. *Ada soeatōe bātōe jang rāta*, op die plaats is een platte steen; dans cet endroit se trouve une pierre plate. *Sāma rāta*, op gelijken voet, van gelijken stand; sur le pied de l'égalité, de même condition. *Djatōh-lah rāta ka-bāmi*, viel plat op den grond; tomba à plate terre. *Teñg-long dan kandīel ter-pāsang rāta*, overal waren lantaarns en fakkels aangestoken; on avait allumé partout des lanternes et des flambeaux. *Sa-telah soedah di liat rāta*, nadat hij eene algemeene schouwing had gedaan; après qu'il eut fait une revue générale. *Tiāda rāta lāgi tīnggal soeatōe sākā*, het is nog niet voltooid, er blijft nog een vierde (te doen) over; cela n'est pas achevé, il en reste encore un quart (à faire).
 رات *rāta* HIND., oorlogswagen, kar, rijtuig; char de triomphe, charrette, chariot, voiture. *Naik-lah ia ka-ātas ratā-nja*, hij klom op zijne kar; il monta sur sa charrette. *Gā-djah kēda dan pedāti dan rāta*, olifanten, paarden, karren en wagens; des éléphants, des chevaux, des charrettes et des chariots. *Rāta terbang*, een vliegende wagen; un char volant.
 رات *rāta-rāta* & راتا *rātā-rātā*, vliegende insecten, zwermen van kleine vliegen; insectes volans, essaims de petites mouches. *Bā-njak-lah rāta-rāta be-terbang-an ka-sāna*

ka-māri, talrijke zwermen van insecten vlogen heen en weder; de nombreux essaims d'insectes voltigeaient çà et là.

راتس *rātoes*, honderd; cent. *Sa-rātoes*, een honderd; un cent, une centaine. *Sambilan rīboe tīga rātoes*, negen duizend drie honderd; neuf mille trois cent.

راتب *rātab* & راتپ *rātap*, treuren, betreuren (eenen verstorvene), bedroefd, in rouw gedompeld; se lamenter, pleurer, regretter (la mort de quelqu'un), affligé, plongé dans la tristesse. *Ajanda menāngies bonda me-rātap*, de vader weende, de moeder schreidde overluid; le père versait des larmes, la mère poussait des cris lamentables. *Ber-bāgei-bāgei boenjū rātap-nja*, onderscheiden waren hunne treurgezangen en klaagliederen; ils exprimaient diversement leur douleur par des chants funèbres et des lamentations. *Bīdji rātap* (idiom.), treurlied, lijkzang; lamentation, chant funèbre.

راتو *rātō*, een titel, welken men zoo wel aan vrouwen als aan mannen geeft, opperhoofd, vorst, vorstin; titre honorifique, commun aux deux sexes, chef, monarque, prince ou princesse. *Ajah-nja rātō memegang nagri*, haar vader is aan het hoofd van een gewest; son père gouverne une province. *Rātō permīsōri*, eene koningin; une reine.

راج *rādja* HIND., een koning, een onafhankelijk oppervorst: van een bijvoegelijk naamwoord of een voornaamwoord vergezeld, wordt het als een eigenaam gebezigd; roi, chef indépendant: accompagné d'une épithète, ce mot tient lieu de nom propre. *Iā-lah jang men-djādi rādja kita*, hij is het die onze koning geworden is; c'est lui qui est devenu notre roi. *Rādja parampāan*, eene koningin, eene regerende vorstin, regentes; une reine, une régente du royaume. *Rādja māda*, de vermoedelijke troonsopvolger; l'héritier présomptif du trône. *Rādja pētih*, de witte koning; le roi blanc. *Rādja-rādja*, leenpligtige prin-

an, vorsten, opperhoofden, erfelijke edellieden, groote leenhouders; princes feudataires, chefs, nobles héréditaires, grands vassaux. *Bā-njak rādja-rādja jang ber-ikœt baginda itœ*, er waren vele onderhoorige vorsten in het gevolg van dien monarch; il y avait un grand nombre de princes feudataires dans le cortège de ce monarche. *مہاراج maha-rādja*, keizer, ook de benaming van eenen voornamen staatsambtenaar; empereur, c'est aussi le titre qu'on donne à l'un des grands dignitaires de l'état. *کراچان ka-radja-an*, koninkrijk, koninklijke waardigheid; royaume, royauté. *Alat ka-radja-an*, de koninklijke versiersels; les insignes royaux. *Kājā rādja & kājā dā-lang*, cassia fistula.

راجن rādjoek, gemelijk, stuursch, treurig, zwaarmoedig, eene kwade luim hebben, pruilen; bourru, de mauvaise humeur, hargneux, sombre, triste, chagrin, être piqué, bouder, s'affliger en silence. *Seperti orang me-rādjoek roepā-nja*; zij zagen er uit als lieden die eene kwade luim hebben; ils avaient l'air de gens qui sont de mauvaise humeur. *Djāngan tēan me-rādjoek*, wees niet knorrig; ne vous formalisez pas. *Pœtri-pān lagi menāngies me-rādjoek ber-tjinta-kan anak-nja di bēnoh rādja*, de koningin treurde nog altijd in stilte over het verlies van haar kind, hetwelk de koning ter dood had doen brengen; la reine continuait à pleurer en silence la perte de son enfant que le roi avait fait mettre à mort.

راجن rādjan & راجن rātjan, twijfelachtig, dubbelzinnig, eene tweeledige bewijsrede; douteux, ambigu, un dilemme. *Rādjan deri-pada bitjara jang sāma brat ka-dāa fihak*, hangende tusschen bewijsredenen even gewichtig aan beide kanten; indécis entre des argumens qui se balançaient de part et d'autre.

راجن rādjan, bloedstorting; hémorragie.

راجن rādjen, vlijtig, naarstig, oplettend, bezig, werkzaam, onvermoeid, ijverig, gewillig, vurig; diligent, appliqué, assidu, attentif, laborieux, actif, infatigable, ayant bonne volonté, ardent. *Rādjen-rādjen ber-bōat djā-hat*, gereed om kwaad te doen; prompt à mal faire.

راج والي rādja-wālī, de arend, de valk; l'aigle, le faucon. *Me-lapas-kan andjieng atau rādja-wālī*, een hond of een valk loslaten; lâcher un chien ou un faucon.

راجق rātjiek, een knip, val; un piège, une trape. *Ter-kena rātjiek*, in de knip gevallen; pris au piège. *پراجق per-rātjiek*, een vogelaar; un oiseleur.

راجون rātjēn (vid. *راجون ratjēn*), vergift; poison.

راد rād HOLL., raad, raadsvergadering; conseil, assemblée du conseil.

رادق rādak vel *rādok*; eene hark, met de speer van onderen op steken; un rateau, porter un coup de lance de bas en haut. *Me-rādak-kan tombak*, de piek vellen, zoodat het andere einde op den grond rust; présenter la pointe de la lance à l'ennemi, de manière que l'autre extrémité pose à terre.

راس rāsa HIND., smaak, geur, het zintuig van den smaak, het innerlijk gevoel, gewaarwording, proeven, smaken, inwendig gewaar worden; goût, parfum, l'organe du goût, le sentiment intérieur, sensation, goûter, sentir intérieurement, appercevoir, avoir le sentiment de. *Rasā-nja padas*, het smaakt heet of scherp; il a un goût fort ou piquant. *Ter-lālo nāmat rasā-nja*, de gewaarwording die het gaf was verrukkend; la sensation qu'il produisait était délicieuse. *Demikien-lah rasā-nja*, zoodanig waren hunne gewaarwordingen; telles furent leurs sensations. *Rāsa hāti*, innig gevoel; sentiment, sens intérieur. *Rasā-nja*, het schijnt, als of; il semble que, on dirait que. *Ter-tāwa-tāwa ka-māti-māti-an rasā-*

-nja, lachten tot dat zij gereed schenen te sterven; riaient qu'on eût dit qu'ils allaient en mourir. *Begitoe-lah rasā-nja*, zoo het schijnt; comme il semble, ce semble. *Tiāda be-rāsa lāgi*, gevoelde niets meer (buiten kennis zijnde); avait perdu tout sentiment (dans un évanouissement). *Sopāja di rasā-nja djēga bekas tawāgan kita*, opdat hij nog den druk van mijne hand gevoele; afin qu'il sente encore la pression de ma main. *per-rasā-an*, de smaak; le goût. *rasā-an* & *peng-rasā-an*, overdenking, overweging, raadpleging, gedachte, meening; considération, réflexion, délibération, pensée, opinion. *Bitjara ini sēdah di rasā-an*, deze zaak is in overweging genomen; cette affaire a été mise en délibération. *Nagrī jang di alah-kan ka-pada peng-rasā-an*, steden door hem in verbeelding overwonnen; des villes dont il s'imaginait avoir fait la conquête.

rasā, kwikzilver; vif-argent.

rāpat, digt bij, naast, passende, in elkander schuivende (als timmerwerk), in een gedrongen, eensgezind, bij een brengen, voegen, zamentrekken, verzamelen; près de, attenant à, joint (comme des pièces de menuiserie), compact, de même avis, assembler, joindre, resserrer, réunir. *Rāpat nian pāpan dāa itae*, deze twee planken sluiten zeer digt; ces deux ais se joignent exactement. *Me-rāpat kamādi*, het roer aanmaken, in de pennen haken; ajuster le gouvernail. *Me-rapat-kan ka-dāa kākī*, de beide voeten bij een brengen; joindre les deux pieds. *Seperti bālan di rāpat awan*, gelijk de maan als haar eene wolk nadert; comme la lune lorsqu'un nuage s'approche d'elle. *Di blah kājā lālo di rāpat*, spleet het hout en zette het toen aan; fendit le bois et ensuite l'ajusta. *Adjong di rāpat rādja rōom*, de koning van Rome (Konstantinopel) verzamelde zijne schepen; le roi de Rome (Constantinople) rassembla ses vais-

seaux. *Rāpat-lah kāmī tiga lārah*, wij van de drie stammen zijn allen van één gevoelen; nous qui sommes des trois tribus avons tous la même opinion. *Djikalau tiāda ka-rapāt-an mantrī*, indien de ministers niet allen eenstemmig dachten; si les ministres n'étaient pas tous du même avis.

rāpoh, broos, breekbaar, kruimelend, eene kruimel; fragile, qui tombe en miettes, une miette. *Sa-rāpoh-pān tidak*, niet eene enkele kruimel; pas une seule miette.

rākat HIND., glycinus abrus, L., eene roode erwt met eenen zwarten spikkel, ook *sāga timbāngan* genaamd, naardien dezelve als gewigt gebruikt wordt om goud te wegen, makende vier-en-twintig van dezelve een *maas*, en zestien *maas* een *tāil* uit: tot een deeg gestampt, dient het als lijm om, bij het vervaardigen van gouddraad, de kleinere deelen vast te hechten, metselen, lijmen; pois rouge marqué d'une tache noire, on le nomme aussi *sāga timbāngan*, parce qu'on s'en sert pour peser l'or: vingt-quatre de ces pois font un *mās*, et seize *mās* un *tāil*: pilés et réduits en pâte, ils servent de colle pour attacher les plus petites parties dans les ouvrages de filigrane, cimenter, coller. *per-rākat* & *prākat*, kalk, lijm; ciment, glu.

rākiet & *rākiēt*, een vlot (van hout of bamboes), un radeau (de bois ou de bambou). *Rākiet menjebrang orang*, een vlot om over eene rivier te varen; un radeau pour passer une rivière. *Rākiet bāloh*, een bamboezen vlot; radeau de bambou. *Sakārang hamba dādoek dālam rākiet djōa di nagri Palembang belom lāgi te-per-bōat rāmah*, voor het tegenwoordige woon ik op een vlot te Palembang, nog geen huis gebouwd hebbende; pour ce moment j'habite à Palembang sur un radeau, n'ayant pas encore bâti de maison. *Menālak rākiet*, een vlot boomen; pousser un radeau (avec des perches).

رائى, *rāga*, teenen werk, mand, korf; ouvrage d'osier, panier, corbeille. *Sa-rāga tiram*, een mand met oesters; une corbeille d'huitres. *Bōah rāga*, een teenen bal, tot een spel dienende; boule d'osier, servant à jouer. *Sipak* vel *tjipak rāga*, zoodanigen bal met den voet stooten; pousser cette espèce de boule avec le pied. رايى رايى, *rāga-rāga*, ringen die men om het gewricht van de hand draagt; anneaux qu'on porte autour du poignet.

رائى رايى vel رايى رايى, *rāgas* vel *ragas*, het haar afsnijden (als een teeken van schande voor vrouwen), kortstaarten; couper les cheveux (comme une marque de déshonneur pour les femmes), écourter. *Tjintjang tidak rāgas tidak*, hij wondde haar niet en sneed haar het haar niet af (zijne vrouw die hij op overspel betrapt had); il ne la blessa pas, ni ne lui coupa les cheveux (à sa femme qu'il avait surprise en adultère).

رائى رايى, *rāgang*, grijpen, met geweld nemen, afscheuren; saisir, prendre de force, arracher.

رائى رايى, *rāgam*, HIND., toonen in de zangkunst, verscheidenheid van zang, veroorzaakt door de verschillende schikking van de toonladder, wijs, lied, welluidendheid, eene verzameling van kleuren, stalen; modes en musique, variétés de modulation, résultant des diverses combinaisons de la gamme, air, chant, mélodie, assemblage de couleurs, échantillons. *Maka tēan poetri itē-pēn memātiēk bēnji-boenji-an jang sa-rātēs sambilan pēloh rāgam-nja*, de prinses begon toen te spelen op een speeltuig dat voor honderd en negentig toonen geschikt was; alors la princesse toucha d'un instrument adapté à cent quatre-vingt-dix modes. *Indah-indah dan pel-bāgei rāgam-nja*, allerverrukkendst en zeer verscheiden was die melodij; la mélodie en était exquise et très-variée. *Bēnji rāgam*, zangwijze, toon; air, modulation. *Bānjak rāgam-nja kāin itōe*, er zijn verscheiden pa-

tronen van die stoffe; il y a plusieurs patrons de cette indienne. *Poespa rāgam*, gebloemd model, edelgesteente, de jacinth; patron à fleurs, pierre précieuse, l'hyacinthe. *Kāin poespa rāgam*, gebloemde stoffe; de l'étoffe à dessin de fleurs.

رائى رايى, *rāgam* HIND., neiging, wil, luim; inclination, volonté, caprice.

رائى رايى, *rāgō*, verward, verlegen; confus, embarrassé. *Rāgō itōng-an-nja*, zijne rekeningen zijn verward; ses comptes sont embrouillés. *Men-djadi rāgō*, verlegen geraken; tomber dans l'embarras.

رائى رايى & رايى رايى, een toebereidsel in de geneeskunde en fabrieken gebruikt wordende om gisting te veroorzaken, gist; composition dont on se sert en pharmacie et dans les manufactures pour produire la fermentation, levain.

رائى رايى, *rālang* vel *arlang*, zekere oppervlakte maat, bij de landmeting gebruikelijk; certaine mesure agraire. *Bānjak rālang hōtan di toebbas-nja*, zij hebben vele akkers hout neergekapt; ils ont défriché plusieurs acres de bois.

رائى رايى, *rāma* HIND., een voornaam persoon van de Hindoesche godenleer, de overwinnaar van *Serendīb* of *Sēlan*, en de held van een gedicht, naar zijne daden de *ramājan* genoemd; personnage distingué de la mythologie des Hindous, le conquérant de *Serendīb* ou *Sēlan*, et le héros d'un poème intitulé le *ramāyan*.

رائى رايى, *rāma-rāma* (vid. كور kōpō), eene soort van vlinder; espèce de papillon. *Seperti rāma-rāma jang tiāda ber-djedjak di bēmi*, gelijk vlinders, den grond (zoo het scheen) met hunne voeten niet rakende; semblables à des papillons (on eût dit) qu'ils ne touchaient pas la terre de leurs pieds.

رائى رايى, *rāmi*, urtica æstivans, vlas; lin. *Tāt rāmi*, een touw van vlas; une corde de lin. *Bidji rāmi*, lijnzaad; graine de lin.

رَامَسْ, *rāmas*; met de hand drukken, icts bewerken, kneden; presser de la main, façonner, pétrir. *Tānah di rāmas-nja hendak menjāmbat liang*, hij kneedde klei om het gat te stoppen; il pétrit de l'argile pour boucher l'ouverture. *Sākiet di rāmas hāti*, onderdrukt van gemoedsaandoening; oppressé, accablé de douleur.

رَامَسْ, *rāmies*, soort van schulpvisch; sorte de coquillage.

رَامَسْ, *rāmō* hout hakken, het gereed maken om uit de bosschen vervoerd te worden, door de takken, de bast en ruwe deelen er aftenemen, of door aan hetzelfde den ruwen vorm te geven van hetgene waarvoor het bestemd is; couper du bois, le préparer pour être transporté des forêts, en ôtant les branches, l'écorce et les parties les plus rudes, le dégrossir. *Orang jang me-rāmō kājō*, houthakkers; bûcherons.

رَامَسْ, *rameh* vel *ramih* HIND., aangenaam, vermakelijk, sierlijk, bevallig, hoffelijk, beleefd; agréable, délectable, élégant, gracieux, courtois, poli. *Ter-lālo rāmeḥ dan marḍō boenjī-nja*, de muziek daarvan was alleraangenaamst en welluidend; les sons en étaient très-agréables et mélodieux. *Rāmeḥ dan indah-indah tarī-nja*, hun dansen was ten uiterste bevallig; ils dansaient de très-bonne grâce. *Ter-lālo rāmeḥ segala pe-kardjā-an rādja itō*, al wat door den Koning gedaan werd (om zijne gasten te onthalen) was bevallig ingerigt; tout ce que le Roi fit (pour fêter ses hôtes) avait un air d'élégance. *Kārna kāmī sōka senang rāmeḥ dan rāmō ber-niāga di-sini*, want wij bevinden ons in gunstige omstandigheden en de handel is hier levendig; car nous nous trouvons dans des circonstances favorables, et le commerce est ici très-animé. *Tōan poetri lagi ber-māin-māin dau ber-rameh-rameh-an ka-pada tanām-an ka-lam*, de prinses bleef spelen en zich vermaken met de waterbloemen; la princesse continuait

de jouer et de s'amuser avec les fleurs aquatiques.

رَامِي, *rāmī*, bevolkt, wel bewoond of veel bezocht, dat dikwijls herhaald wordt, menigvuldig, overvloedig; populeux, très-habité ou fréquenté, fréquent, en grand nombre, abondant. *Tatkāla rādja itō nagri atjeh-pōn rāmī sāngat*, ten tijde van dien koning was het land van Atjien zeer bevolkt; du tems de ce roi le pays d'Atiin était très-peuplé. *Denḡan ādiel sohbat bēta djādē rāmī serti mā-mār-lah di dālam bendar pōlau pinang*, door de regtvaardigheid van mijnen vriend (kapt. Light) wordt de haven van Poelo Pinang eene ruim bezochte plaats, waar overvloed van alles heerscht; par la justice de mon ami (capt. Light) le port Poulo Pinang devient un lieu très-fréquenté et où règne l'abondance. *Ter-lālo rāmī segala pe-kerdjā-an itō*, bij de plegtige optogten waren vele menschen tegenwoordig; un grand nombre de personnes assistaient aux processions solennelles. *Tampiek sōrak-nja ter-lālo rāmī*, hunne toejuichingen werden dikwijls herhaald; ils applaudissaient fréquemment. *Ber-pānah-pānāh-an ter-lālo rāmī*, pijlen werden in menigte en bij herhaling afgeschoten; de fréquentes volées de flèches furent décochées. *Rāmī-kan*, in menigte verzamelen; rassembler en grand nombre. *Djika ada ājam be-ōpah djika ada ājam ber-djēal rāmī-kan sabōng*, indien men hanen kan huren of koope, verzamel er eene menigte van om te laten vechten; si on peut louer ou acheter des coqs, rassemblez-en un grand nombre pour la joute.

رَامِي, *rāmī* (vid. رَامِي, *rāmī*), over-rijp; trop mûr.

رَامِي, *rāuh* vel *rāwa* (vid. رَامِي, *rāh*); de draak (gesternte); le dragon (constellation).

رَامِي, *rāwang* & رَامِي, *rāwah*, moeras, verzameling van zoet water, een klein meer; marais, mare d'eau douce, un petit lac. *Ada rāwang di teḡah pādang itō*, er is een moeras

H h

midden in die vlakte; il y a un marais au milieu de cette plaine. *Rāwah dan pāja*, moerassen, en plassen van zout water; des marais, et des mares d'eau saumâtre.

ع) *rāwong*, huilen; hurler, crier. *Me-rōtap dan me-rāwong*, weenen en huilen; pleurer et hurler.

ع) *rāwan* & ر) *rōwan*, vermaak, wellust, sterke aandoening van het gemoed, gevoeligheid (voor hetgene aangenaam of onaangenaam is), verrukt door eene of andere teedere aandoening; volupté, plaisir, vive émotion, sensibilité (pour la joie ou la douleur), charmé, affecté d'une tendre émotion. *Mem-brī rāwan hāti segala orang jang menengar dia*, verrukkelijk voor allen die het hooren; ravissant pour tous ceux qui l'entendent. *Bārang lakē-nja membrī rāwan*, al wat zij deed, gaf vermaak; tout ce qu'elle faisait, causait du plaisir. *Hāti-nja bāisah ber-tjampār rāwan*, haar hart gevoelde eene gemengde aandoening van onaangename gewaarwording en genoegten; son coeur éprouvait un sentiment mêlé de peine et de plaisir. *Di iring-kān auleh sajā-nja sakatien denḡan pātē dan rāwan hāti-nja maka ājer matā-nja-pēn ber-tjoetjār-an-lah*, gevolgd van alle zijne slaven, wier harten van angst en teedere aandoening zoo overkropt waren, dat zij in tranen smolten; snivi de tous ses esclaves, émus de crainte et pleins d'une tendre affection, au point qu'ils en versaient des larmes. *Rāwan-lah hāti-nja maka tiāda ia be-rāsa tāgi*, zoo zeer aangedaan, dat hare zielsvermogens stil stonden; tellement émue, que les facultés de son âme étaient suspendues. *Dādōek me-mālo bānji-boenji-an me-rāwan-kān hāti-nja*, zette zich neder en speelde op muzikinstrumenten om zijn gemoed op te beuren; s'assit et se mit à jouer des instrumens pour calmer son esprit.

ع) *rāwah* (vid. ر) *rāwang*), een moeras; un marais.

ع) *rāh* pro *rāhō* HIND., het gesternte de draak, eene slang van eene ontzettende grootte; la constellation du dragon, un serpent monstrueux. *Di māhān bēlan rāh*, de draak verslindt de maan: hetgene gezegd wordt wanneer de maan in haren omloop den kop of staart van den draak doorsnijdt; le dragon dévore la lune: ce qui se dit des noeuds de la lune, lorsque son orbite coupe la tête ou la queue du dragon. *Bōah rāh*, pomum draconis.

ر) *rāhat*, spintuig, het spinnewiel of de klos; machine à filer, le rouet ou fuseau. *Tiang rāhat*, de spinrok; la quenouille. *Pāsing rāhat*, het werktuig draaijen; faire tourner la machine. *Rāhat meng-anteh benang*, een werktuig om garen te spinnen; machine à faire du fil de lin.

ع) *rāhang*, de kaken; les mâchoires. *Di-bāwah rāhang ka-dōo dan di-bāwah dāgō*, beneden de twee kaken en onder de kin; sous les deux mâchoires et sous le menton.

ر) *rāja* AR., feestelijk; de fête. *Hārī rāja*, feestdag, galadag; jour de fête, de gala. *Sembājang hārī rāja ka-dōo*, gebeden voor de twee groote feesten; prières pour les deux grandes fêtes. *Sodekātā seperti hārī rāja*, gelijk eenen alijdurenden feestdag; comme une fête continuelle. *Bēlan poernāma rāja*, eene feestelijke volle maan; pleine lune fériée. *Djālan rāja*, de grootē weg; la grande route. *Djālan rāja jang pātih di tāngiet*, de melkweg; la voie lactée. *Bōngā rāja*, hibiscus rosa sinensis, L., hibiscus malvarosa, Bat. Verh. V deek.

ر) *rājap* (vid. س) *semmaet*), termes, de witte mier; la fourmi blanche.

ر) *rabi* & ر) *rabbī* AR., de Heer; le Seigneur. *Iā rābi*, o Heer! o Seigneur! *Denḡan takdār tāhan rābi*, met den wil des Heeren, indien het God behaagt; avec la volonté du Seigneur, plût à Dieu.

رباب *rabāb* & *arbāb* vel *harbab* PERS., eene vedel of viool; une viole, un violon. *Arbāb dan ketjāpi*, violen en luiten; des violons et des luths.

رباعي *rabā'i* AR., gedicht, bestaande uit vier koppelversen; pièce de vers de quatre hémistiches.

ربان *rabāna*, bom, kleine trom die men met de hand slaat; tambourin. *Pālō vel menampar rabāna*, de bom slaan; jouer du tambourin. *Segala bedoewān ber-nyanjī-lah serāja menampar-nampar rabanā-nja*, al de handen zongen; slaande tevens de hommen met hunne handen; tous les ménestriers chantaient en jouant du tambourin.

ربت *rabat* vel *rebbat*, met geweld nemen, grijpen, plunderen, rooven, buit maken; prendre par force, saisir, piller, voler, butiner. *Maetiāra sa-bidji itoe di rabat-nja*, hij greep de paarl; il saisit la perle. *Seperti kerra jang me-rabat-ban ibāh-boāh-an*, als apen die de vruchten rooven; comme des singes en mraude. *Tiadū-lah kāmē dātang aban me-rabat ka-besār-an rādja*, wij zijn niet gekomen om des konings schatten te rooven; nous ne sommes pas venus pour nous emparer des richesses du roi. *Adā-kah pātōet s'orang perampēan di pe-rabat-kap dengan orang jang ber-paloh-paloh seperti andjieng me-rabat-kap tēlang*, past het dat meer dan twintig mannen te gelijk eene vrouw alleen op het lijf vallen, gelijk honden op eene konk? convient-il qu'une troupe d'hommes assaille une femme seule, comme des chiens qui se jettent sur un os? *rabat-an*, roof, buit; butin, dépouille.

ربس *rabes* & *robs* *rebbes*, kokon, stoven, gekookt; bouillir, éerver, botalli. *Rabes-kap dagieng itoe*, kook dat vleesch; faites bouillir cette viande. *Ajam rabes*, een gezoden hoen; une poule cuite à l'eau.

ربوع *rabong* vel *rebbong*, takjes die uit den

romp van eenen boom spruiten, nieuwe spruit-sels die uit den wortel van den grooten bamboe schieten (en die men veel tot zuur inlegt); rejetons qui poussent du tronc d'un arbre abattu, nouveaux bourgeons qui poussent de la racine du grand bambou (et qu'on confit d'ordinaire).

رهاب *rabah* vel *rebbah*, vallen, tuimelen, inyal-len, dat gevallen is; tomber, culbater, s'écrou-ter, ce qui est tombé. *Rabah pangsan*, in onmagt vallen; tomber en défaillance. *Ada jang rabah ter-tiārap*, sommigen vielen plat op hun aangezigt; quelques uns tombèrent la face contre terre. *Bālei itoe rabah-lah atap-nja sablah*, eene zijde van het dak van dat gebouw is ingevallen; un côté du comble de ce bâtiment s'est écroulé. *Batang rabah*, boomen door ouderdom of bij toeval omver gevallen; bois tombés par vétusté ou abattus par accident, bois chablis. *Rabah-pēn hā-njoet deri tēloe*, afgevallen boomen komen de rivier afdrijven; la rivière charie des arbres abattus. *Me-rabah-kap*, omwerpen, afwerpen; terrasser, renverser.

ربي *rabī* AR. (vid. *rabī*), de Heer; le Seigneur.

ربيع *rabīa* AR., de lente, wat tot de lente behoort; le printemps, printemps. *ربيع الربيع* *rabī' al-ahli*, de derde maand van het Mahomedaansche jaar; le troisième et le quatrième mois de l'année Mahométane.

ربية *rabijat* AR., woeker; usure.

رقت *ratak*, gespleten; fendu.

رत्न *ratna* HIND., een juweel; de joyau. *Ber-ratah-kap ratna*, in juwelen gezet; garni et de joyaux.

رتوبه *rettong*, eené ongesteldheid, ziekte; une indisposition, maladie.

ربط *radjab* AR., de zevende Mahomedaansche maand; le septième mois des Mahométans.

رجع *redjang*, de naam van eene landstreek op de westkust van Sumatra, alwaar eene bijzondere taal gesproken wordt; nom d'un canton sur la côte occidentale de Sumatra, dont les habitans parlent une langue particulière.

جيم *redjiem* AR., gesteengd, verfoeijlijk, vervloekt; lapidé, exécrable, maudit. *Setān ar-redjiem*, de vervloekte duivel (dien de Arabieren in hunne godsdienst oefeningen te Mekka steenigen); le diable maudit (auquel les Arabes jettent des pierres dans les cérémonies religieuses qu'on pratique à la Mecque).

جرين *ratjæn*, vergift; poison. *Ratjæn dan penāwar-nja*, gift en deszelfs tegengift; du poison et son antidote. *Opas ber-ālam ratjæn*, een mengsel van onderscheidene vergiften; un mélange de différens poisons. *Māri kita brī rādja mākan ratjæn*, laat ons den koning gift ingeven; donnons du poison au roi. *Hāræs me-mūnoem ōbat jang adā dālam-nja sedikiet deri-pada ratjæn*, het is bij de wet niet verboden geneesmiddelen in te nemen, waarin eene kleine hoeveelheid gift is; il n'est pas défendu par la loi de prendre des médicamens qui contiennent une petite quantité de poison.

رحيم *rahim* & رحيم *rahim* AR., de baarmoeder, dat tot de baarmoeder behoort, medelijden, mededoogend (de Maleijers verwabren dikwijls de Arabische rededeelen); la matrice, qui appartient à la matrice, compassion, compatissant (les Malais confondent souvent les parties du discours de la langue Arabe).

رحمن *rahman* & رحمان *rahmān* AR., medelijdend; goedertieren; compatissant, clement. *Jang ampnja parentah rahim den gan rahman*, wiens regering zacht is; dont le gouvernement est doux. بسم الله الرحمن الرحيم *bismillahi r rahmani r rahimi*, in den name Gods de barmhartige, de mededoogende; au nom du Dieu clement, misericordieux. رحمة *rahmat*, zachtheid, barmhartigheid, goeder-

tierenheid; clémence, miséricorde, compassion. *Sæltān rahmat*, een goedertieren vorst; un prince débonnaire, clement.

رذ *radap*, eene kleine trom, die men met eene hand roert; tambourin. *Menampar rabāna dan radap*, op onderscheiden kleine trommen (tamboerijnen) slaan; battre différentes especes de tambourins.

رذ *radop*, donker, nevelachtig; sombre, nébuleux. *Lāngiet be-radop*, eene betrokkenelucht; un ciel couvert, nébuleux. *Mata-hāri radop tiāda njāta*, de zon was verdonkerd en niet meer zichtbaar; le soleil était obscurci et devenu invisible.

رزقي *rezeki* AR., levensmiddelen, voedsel, onderhoud, rantsoen; comestibles, nourriture, subsistances, ration de vivres. *Mari-lah kita menjāmoen sopāja adā-lah akan rezeki kita*, komt, laat ons gaan stroopen, om ons levensmiddelen te verschaffen; - allons, marandons, afin de nous procurer de quoi manger. *Ber-māwal rezeki*, walgen, eenen afkeer hebben van spijzen; être dégoûté des alimens. *Jang mep-brī rezeki sākaki-ey hārī*, die ons het dagelijksch voedsel geeft; qui nous donne le pain quotidien.

رسالة *rasalat* AR., boodschap, brief, uitnoodiging; message, lettre, invitation. *Rasalat al mōhabat*, boodschap of brief van genegenheid; message ou lettre d'affection.

رستوخ *rastōng*, een puist, uitwas, neusgezweer; une pustule, un bouton, un polype. *Rastōng djūbat*, eene booze zweer; ulcère. *Rastōng kōtjē*, lues veneræ.

راس *rasok*, spar of sib, waarop het dak van een huis rust; chevron.

راسمال *rasamala*, lignum papuanum R., altingia excelsa, Verh. Bat. Genoots. V d., een hooge boom die eene rōode, vochtige gom of harst geeft, naar het benzoin gelijkende; grand ar-

bré, qui donne une gomme ou résine liquide et rouge, ressemblant au benzoin.

رسول *rasæl* AR., een apostel, godsgezant, de apostel, Mahomed; un apôtre, un envoyé de Dieu, l'apôtre, Mahomet. *Demi rasæl illahi*, bij den apostel Gods; par l'apôtre de Dieu.

رضا *ridlā* vel *rizā* AR., begeerte, neiging, goede wil, vermaak, genoeg, toestemming, bewilliging; désir, inclination, volonté, plaisir, consentement, acquiescement. *Ridlā-kan kaken-da sakalī-an*, is het volgens de neiging, met goedvinden van alle mijne vrienden? est-ce le bon plaisir de tous mes amis? *Deñgan ridlā swamī-nja*, met toestemming van haren ge- maal; du consentement de son mari. *Ridlā-lah atœ māti*, ik ben te vreden te sterven; je suis content de mourir. *كرضان Ka-ridlā-an*, wil, genoeg, volonté, bon plaisir. *Ka-ridlā-an allah*, de wil Gods; la volonté de Dieu.

رفوان *redlœāni* AR., behoorende tot het para- dijs; qui concerne le paradis. *Malek redlœ- āni*, de engel die den toegang bewaakt; l'ange qui veille à l'entrée.

رعية *rājat* AR., onderdanen, vassallen, volgers, het volk, het gemeen van een leger; sujets, vassaux, suivans, le peuple, les simples soldats d'une armée. *Sœltān dan mantri-nja serta sakalī-an rājat-nja laki-lāki dan peramp- pōan*, de sultan en zijne staatsdienaren, met alle zijne onderdanen, mannen en vrouwen; le sultan et ses ministres, avec tous ses sujets, hommes et femmes. *Brāpa ribœ radja-rādja œlœbālang dan rājat*, vele duizenden van de edellieden, krijgsoversten en soldaten; plu- sieurs milliers de nobles, d'officiers militaires et de simples soldats. *Mem-bōat anjāja pada rājat-nja*, zijne onderdanen onderdrukken; opprimer ses sujets.

رغس *rangās*, anacardium encardium vel manga delecteria sylvestris, Bat. Verh. V. d., arbor

verniciis et *kājw sañga*, R., vernis, het *rañgas* of *rañgi*-hout, dat men voor huis- raad gebruikt, welks sap eene schadelijke uit- werking heeft en bladeren op de huid veroor- zaakt; vernis, bois de *rañgas* ou *rañguī*, dont on fait des meubles: le suc qui en découle produit des effets pernicieux et fait lever des pustules sur la peau. *Mīnjak kājw rañgas*, vernis of olie van dien boom; du vernis ou de l'huile de cet arbre.

رنگت *rañgka*, het voorste gedeelte van de kruin van het hoofd, het haar van het voorhoofd, eene hanekam; le devant du sommet de la tête, les cheveux du front, la crête d'un coq. *Dji- kalau pada* رنگت *rañgkā-nja gēgoer ram- boet kapalā-nja*, indien hij het haar van het voorhoofd verliest; si les cheveux de la partie antérieure de la tête lui tombent. *Meng-œlœr- kan kāin deri kapalā-nja ka-mœkā-nja deñgan di* رنگت *rañgkā-kan-nja pada mœkā-nja seperti jang di kerdjā-kan pe- rampōan di atas anğien*, het hulsel over het aangezicht trekken, en dan (naar gissing, want deze plaats is onduidelijk) hetzelfde we- derom tegen het voorhoofd ophalen, naar de wijze der bovenwindsche (westersche) vrou- wen; abaisser la coiffure sur le visage, et puis (peut-être, car ce passage n'est pas clair) la re- trousser sur le front, à la manière des femmes du pays au-dessus du vent (de l'occident). *Ajam be-rañgka* vel *be-rañgga*, een haan die zijne kam heeft, gekamde haan; un coq crêté, qui a sa crête.

رنگت *riñgkit* (vid. ريل *rēal*), Sp. matten; piastres d'Espagne. *Prau sa-bōah argā-nja sa-rātœs riñgkit*, een vaartuig kostende hon- derd Sp. matten; une chaloupe coûtant cent piastres.

رنگت *riñgkit*, kanteelen, schietgaten, borst- weringen, de schuine kap van eenen muur; crénaux, parapets, chaperons ou lamiers d'une muraille.

رنگس *rañgkas* vel *rañggas*, knop, bot, uit-

einde van eenen tak; jet, rejeton, extrémité d'une branche.

رنگيس *ringkies*, eene soort van visch met eene groote kuit; sorte de poisson qui a beaucoup d'oeufs.

رنگك *raṅgkong* vel *roṅgkong*, nederhurkende; accroupé. *Dædoek me-raṅgkong*, op de kuit nederzitten; être assis sur les gras des jambes. *Me-raṅgkong-kan ka-dæa sikæ-nja deri lambong-nja dan me-raṅgkoeng-kan præ-t-nja deri-pada lætæt-nja*, zitten met de ellebogen op de heupen en den buik op de knieën rustende (de houding van iemand die voor een ander kruipt); s'accroupir, les coudes posés sur les hanches et le ventre appuyé contre les genoux (faire le chien couchant).

رنگك *raṅking*, eene groote mand, korf die op den rug gedragen wordt; un grand panier, une hotte.

رنگك *ringga*, afdeeling, afschutsel in eenen stal, de manden of kisten, die aan weerskanten van eenen kameel hangen, enz.; place séparée dans une étable, les paniers ou bahuts, suspendus au dos d'un chameau, &c. *Djika tiāda kwāsa ia dædoek atas ringga*, indien zij niet in eene der manden zitten kan; si elle ne peut être assise dans un des paniers. *Mem-bāwa dagāng-an-nja pada ringga sablāh*, heeft zijne waren geladen in eene van de manden; a chargé ses marchandises dans un des paniers. *Tatkāla tæron deri-pada ringga kārna kedla hadjat pātœt se-ka-dæa-kan denṅ-an sa-kotā-nja*, wanneer iemand uit zijne mand gaat om deze of gene behoefte, moet hij zulks te gelijker tijd met zijnen makker (reisgenoot) doen (die in de andere mand zit: maar hier dient ook aangemerkt te worden, dat zulks eerder op de Arabische dan op de Maleische gewoonte en manier van reizen toepasselijk is); si quelqu'un est obligé de descendre de son panier, il doit le faire de concert avec son compagnon (celui qui est assis dans l'autre panier: mais il est à observer que ceci tient plutôt

aux usages des Arabes qu'à ceux des Malais).

رنگك *raṅgga*, holligheid, ingang, mond, opening; creux, cavité, orifice. *Jangtidor pada segenap roṅgga kajæ dan tjelah bātœ*, die in uitgeholde boomen en in de spleten der rotsen slaapt; qui dort dans le creux des arbres et dans les fentes des rochers. *Lōbang badan jang di namā-i akan dia roṅgga*, de openingen van het ligchaam dús genoemd; les ouvertures du corps, les émonctoires naturels. *Me-masok-kan kapas pada roṅgga-nja*, de openingen met katoenen watten toestoppen (van een ligchaam dat begraven zal worden); introduire des plumasseaux de coton dans les orifices (d'un cadavre qui va être inhumé).

رنگك *roṅgga*, digt bosch, ontoegankelijk oord; buissons, bois touffu, pays impénétrable. *Ber-nāwong di-bāwah roṅgga*, onder de schaduw van een boschje schuilen; se réfugier à l'ombre d'un buisson. *Kæbæ-kæbæ dālam roṅgga*, verschansingen in de ontoegankelijke oorden van het land; retranchemens dans les parties inaccessibles du pays.

رنگك *raṅga*, moede van de reis of van overgrooten arbeid; fatigué du voyage ou d'excès de travail. *Dia sædah raṅga-kan diri-nja*, hij heeft zich overwerkt; il est excédé de travail.

رنگك *ringgang*, lek, niet digt; qui fait eau, qui coule.

رنگك *raṅgæt*, pijnen, krampen, snijdingen; douleurs, spasmes, tranchées. *Raṅgæt præ-t*, snijdingen in den buik; tranchées de colique.

رنگك *ræpiāh* HIND. (vid. رڤيا, *ræpiāh*), eene ropij; une roupie.

رنگك *rakshāsa* vel *raksāsa* HIND., duivel, spook, booze geest van de Hindoesche fabelleer; démon, spectre, mauvais génie de la mythologie des Hindous. *Seperti rakshāsa jang galak ræpā-nja*, zijne gedaante was als die

van een verschrikkelijk spook; il avait la figure d'un spectre terrible. *Būtō gadāng jang di timpah aūleh kaūm rakshāsa itōe*, geweldige groote steenen, welke door dat heer van spoken werden geworpen; des quartiers de rocher, lancés par cette armée de démons. *Rakshāsa perampōan*, eene vrouwelijke *rakshāsa* of reuzin; *rakshāsa* femelle ou géante. *Maka rakshāsa itōe tūda ber-kapāla dan tūda ber-tāngan dan mēloet-nja di proet-nja dan matā-nja di dadā-nja dan pōhn kajōe bānjak teemboh di-lāor tēboh-nja*, dit spook had geen hoofd en geene handen, het had zijnen mond in zijnen buik en zijne oogen op de borst, zijn ligchaam was met dikke boomen (als met borstels) begroeid; ce démon n'avait ni tête, ni mains, sa bouche était placée sur son ventre, ses yeux sur sa poitrine, et de gros arbres recouvraient son corps (en guise de soies).

رکا *rakā* (vid. *dāngong*), echo; l'écho.

رکع *rakāt* & رکو *rakōh* An., (dikwijls, maar verkeerdelijk, رکو *rakōng* geschreven), buiging van het hoofd, ook van het ligchaam (in het gebed); inclination de la tête, ou d'une partie du corps (en faisant la prière): (on écrit quelquefois رکو *rakōng*, mais par corruption. *Meng-issarat-kan kapalā-nja pada rakō dan pada sedjād*, met het hoofd knikken onder het buigen en knielen; secouer la tête en s'inclinant et en se prosternant.

رکی *rakan*, de naam eener zeer groote, maar niet bevaarbare rivier in het n. o. gedeelte van Sumatra; nom d'une rivière très-grande, mais pas navigable, dans la partie n. e. de Sumatra.

رگ *ragang*, een kruis, werktuig om te rekken, het rad, de pijnbank, uitspreiden, uitstrekken, spannen; une croix, machine à étendre, la roue, déployer, étendre, roidir à force de tirer. *Me-ragang lājer*, een zeil spannen; bander la voile. *Me-ragang diri-nja*, zich uittrekken; s'étendre.

رگی *ragi* (vid. رگی *rāgi*), zeker gistig toebe-reidsel; composition fermentative.

ریمب *rimba*, de wouden, een bosch; les forêts, un bois fourré. *Gōnong dan rimba*, bergen en bosschen; des montagnes et des forêts. *Ātan rimba jang besār*, uitgestrekte wildernis, met vele boomen begroeid; forêt immense et déserte. *Mem-bōang ka-rimba*, naar de bosschen jagen, uit de zamenleving verbannen; reléguer vers les bois, bannir de la société. *Anak di ātan orang rimba*, een kind des wouds, een man uit de bosschen; un enfant des bois, un habitant des forêts. (هوتن *ōtan* en ریمب *rimba* zijn in deze aanhalingen zonder onderscheid door elkander gebruikt, doch het eerste beteekent eigenlijk wild, wildernis, en het tweede dik met boomen begroeid; dans ces passages les mots هوتن *ōtan* et ریمب *rimba* sont employés indistinctement, cependant le premier se dit proprement d'un lieu inculte, l'autre d'un pays boisé). *Mem-būwa kajōe-kajōe-an deri rimba*, timmerhout uit het bosch brengen; rapporter de la forêt du bois à bâtir.

ریمبای *rambāja*, eene schuit, overdekt vaartuig voor staatsie dienende (de Hollanders noemen het *oram-baai* en ook wel *orang-baai*); barque, bateau à tendelet, qui sert à la parade.

ریمبت *rambat*, portaal; portique, vestibule.

ریمبت *rembat* & ریمبت *rīmbat*, een balk, dwarshout; in den scheepshouw, balken, die vanden voor-naar den achterstevēn gespijkerd worden om de dekplanken te houden en te sterken; barres, traverses: en architecture navale, pièces de bois clouées de l'étrave à l'étambord, pour soutenir et renforcer le pont. *Rembat kōrong*, de verlenging van die balken buiten den achterstevēn, waarop de *kōrong* of spiegel gebouwd wordt; le prolongement de ces poutres au-delà de l'étambord et sur lequel on élève la poupe.

رمبت *rembat* & رمبس *rembas*, soort van dissel; espèce de doiloire.

رمبت *rambæt* (vid. رمبوت *rambōt*), het hoofdhaar; la chevelure.

رمبغ *rambang*, middag, hoog dag, open, breed, vol; midi, grand jour, ouvert, large, plein. *Tatkāla rambang mata-hārī*, op het midden van den dag, in volle zonneschijn; en plein midi. *Hari-pān sēda rambang*, het is nu hoog dag; il fait maintenant grand jour. *Sampei ka rambang teṅgah hārī*, tot dat het volkomen middag was; jusqu'à ce qu'on fût en plein midi. *Bājang-bājang rambang*, de schaduwten wanneer de zon hoog is gerezzen; les ombres projetées lorsque le soleil est élevé sur l'horizon. *Di lāut rambang kapal ber-lābōh*, het schip ankerde in volle zee; le vaisseau se tint à l'ancre en pleine mer.

رمبغ *rambang-rambang*, op eene gewaagde wijze, avontuurlijk; à l'aventure, au hasard. *Jang rambang-rambang pergi ka pe-prāng-an*, die moedig en onversaagd tegen den vijand aanrukt; qui court au combat tête baissée.

رمبق *rombak*, slechten, vernielen, verbreken; démolir, détruire, rompre. *Me-lāṅgar nagri dan me-rombak dia*, eene stad bestormen en vernielen; prendre une ville d'assaut et la démolir. *Pāgar bātōe ada ter-rombak*, de steenen wal werd afgebroken; la muraille fut démolie. *Rombak per-djandjī-an*, eene overeenkomst of tractaat breken; rompre un engagement, un traité. *ka-rambāk-an*, afbraak, overblijfsels; ruines, décombres.

رمبون *rambon* & رمبن *rambōn*, hagel, grêle.

رمبو *rambō*, franje; frange.

رمبوت *rambōt* & رمبت *rambæt* (vid. بولو *bōlo* & رم *rōm* & *rōma-rōma*), het hoofdhaar van een mensch, en de manen en staart van een

paard; poil de la tête de l'homme, de la crinière et de la queue du cheval. *Rambōt sa-wrat*, een enkel haar (bij den wortel uitgetrokken); un seul cheveu (arraché près de la tête. *Rambōt sa-lei atau tigu lei*, een haar of drie haren; un cheveu ou trois cheveux. *Rambōt-nja separti kapas*, zijn haar is (wit) als katoen; ses cheveux sont (blancs) comme du coton. *Lāroh rambōt-nja*, zijne haren vallen uit; les cheveux lui tombent. *Me-rāgas rambōt*, het haar afsnijden; couper les cheveux. *Menjīstēr rambōt*, het haar kammen; peigner les cheveux. *Saiṅgōel rambōt*, het haar oprollen; se boucler les cheveux. *Bāṅga jang di dālam rambōt-nja*, de bloemen die zij in het haar droeg; les fleurs qui ornaient sa chevelure. *Rambōt te wrei*, verspreid, loshangend haar (teeken van wanhoop); les cheveux épars (en signe de désespoir). *Rambōt kadjoer vel kandjoer & rambōt taṅgsei*, dun haar; cheveux clairs. *Rambōt kembang*, dik haar; cheveux épais. *Rambōt papōa*, kort, krullend haar; cheveux crépus. *Rambōt saram*, stekelachtig haar; cheveux hérissés. *Kāin rambōt-i*, stoffe van haar gemaakt; tissu de poil.

رمبي *rambōt-an*, *nephelium ecluinatum*, Verh. Bat. Gen. I. d., eene kleine vrucht met eene roode en haarachtige schil (waarvan de naam ontleend is) en van eenen geurigen, rinsen smaak; petit fruit, à peau rouge et chevelue, (d'où il prend son nom), et d'un goût acide et suave.

رمبي *rāmbei* vel *rambei*, versierd met edele gesteenten, paarden, klossen of franje, omgekruild (als de vederen van eenen vogel); orné de pierres précieuses, de perles, de glands de soie, ou de franges, frisé (comme le plumage d'un oiseau). *Be-roembei-kan intar dan permatā*, versierd met diamanten en andere juweelen; orné de diamans et d'autres bijoux. *Ber-kibar-an-lah rāmbei-rāmbei moeti-āra*, snoeren of franjes van paarden zwaaiden

van haar opschik; des guirlandes ou des franges de perles flottaient autour. *Pājong jang be-raembei-raembei-kan*, zonnescermen met met klossen versierd; des parasols ornés de glands. *Ajam rambei* vel *ājam kafiri*, eene vriesche hen; poule frisée.

رميا, *rambija* & *رميا*, *rambijā*, palma farinaria, R., de echte sago-palm, dien men met den *cycas circinalis* of varen-palm, zoo wel als met den *borassus gomutus*, heeft verward; le véritable palmier-sago, qui a été confondu avec le *cycas circinalis* ou palmier fougère, de même qu'avec le *borassus gomutus*.

رمضان, *ramedlān* vel *ramedān* AR., de negende maand van het Mahomedaansche jaar, gedurende welke, en tot dat de volgende nieuwe maan zich vertoont, eene strenge vasten (bij de Maleijers *فواس* *pōāsa* genoemd) in acht genomen wordt, zoo lang de zon boven den horizont is; neuvième mois de l'année Mahomé-tane, pendant lequel on observe, aussi longtems que le soleil est sur l'horison, un jeûne rigoureux, nommé par les Malais *فواس* *pōūāsa*, et qui dure jusqu'à la nouvelle lune.

رمح, *ramang*, eene donkeré wolk, betrokkene lucht, mist; nuage sombre; ciel couvert, brouillard.

رمثاني, *rampānei* vel *ramponnei*, *ardisia coriacea*, de naam van een gewas; plante ainsi nommée.

رمث, *roempœt* *رمث*, *roempœt*, gras; l'herbe, gramin. *Seperti ombon di-ātas roempœt*, als dauw op het gras; comme la rosée sur l'herbe. *Seperti roempœt di pādang būnjak-nja*, zij waren zoo talrijk als het gras op het veld; ils étaient nombreux comme l'herbe des champs. *Roempœt kring*, hooi, du foin. Er zijn vele grassoorten, als onder andere, *لالح* *lālang*, gramin *caricosum*, *roempœt karbau*, *cynosurus indicus*, *roempœt kōūda*, *panicum colonum*. On compte beaucoup d'espèces de plan-

tes graminées, entre autres, le *لالح* *lālang*, gramin *caricosum*, le *roumpout karbau*, *cynosurus indicus*, le *roumpout kōūda*, *panicum colonum*.

رمس, *rampas*, grijpen, met geweld ontnemen, afrukken, rooven, plunderen; saisir, enlever de force, arracher, piller, saccager. *Moetiāra tīga bidji di rampas bidāwi*, drie paarlen werden met geweld genomen door de roovers der woestijn; les brigands du désert ont enlevé trois perles. *Me-rampas-kan sindjatā-nja deri-pada taŋgan-nja*, hun de wapenen uit de handen wringen; leur arracher les armes des mains. *Bārang apa jang ber-temœ hābies di rampas*, al wat zij ontmoetten plunderden zij; ils pillaient tout ce qui leur tombait sous la main. *Me-rampas seganap rēmah* ieder huis plunderen, mettre toutes les maisons au pillage. *Rampās-an*, roof, buit; pillage, proie, butin. *Rampās-an itœ di bāgi tīga*, de buit verdeelden zij in drieën; ils partagèrent le butin en trois.

رمس, *rampoes* in de rede vallen, in het ruwe of te onpas spreken; interrompre, parler tout à coup ou hors de saison. *Māloet rampoes*, een die te onpas spreekt of anderen in de rede valt; celui qui ouvre la bouche mal à propos ou qui interrompt les autres.

رمش, *roempang*, geschonden, aan wien eenig lid ontbreekt; désigné, à qui il manque quelque membre. *Roempang gīgī*, tandeloos, die eenige tanden ontbreekt; édenté, à qui il manque quelques dents. *Di tāt idong-nja telah roempang*, bemerkte dat men haar den neus had afgesneden; s'aperçut qu'on lui avait coupé le nez. *Sebab sœdarā-nja me-roempang-kan idong-mœ*, omdat zijn broeder u den neus afgesneden heeft; parce que son frère vous a coupé le nez. *Teliŋgā-nja-pēn sœdah roempang sa-blāh*, hij miste een van zijne ooren; il lui manquait une oreille. *Hendak-lah kāmī rampang-kan teliŋgā-nja*, wij zullen

hem de ooren afsnijden; nous voulons lui couper les oreilles.

مشق ramping, slank, tenger van gestalte; délicat, d'une taille légère. *Riṅgang jang ramping*, eene tengere leest; taille délicate, svelte.

مشق rampak, uitgespreid (als de takken van eenen boom), schaduwachtig, lommerig; qui s'étend (comme les branches d'un arbre), qui donne de l'ombre. *Di-bāwah pōhn djāt rampak-rampak*, onder eenen schaduwrijken jatiboom; à l'ombre d'un large fati. *Rampak-nja ber-bājang-bājang*, zeer veel schaduw gevende; projetant au loin son ombre. *Pōhn kājā di teṅgah pādang jang rampak dahan-nja lāgi rindang daūn-nja*, een woudboom in het midden van de vlakte, met uitgespreide takken en digt van loof; un arbre sauvage au milieu de la plaine, dont les branches s'étendent au loin et dont le feuillage est épais.

مشق rompak, zeerooverij bedrijven, wat tot de zeerooverij behoort; pirater, ce qui a rapport à la piraterie. *Prāu rømpak*, een rooischip; un vaisseau corsaire. *Orang ٲمشق per-rømpak*, een zeeroover; un pirate. *Prāu jang di rompak ambel āuleh ørang djāhat*, een schip dat door slecht volk, als door eene rooverbende, weggevoerd is; un vaisseau que des scélérats ont enlevé, à la manière des pirates. *Særoh djāga bāik-bāik djāṅgan bōlih ørang djāhat kompak sāmœn segala ørang nagri mi*, zorg dat er goed worde toegezien, om dat slechte volk te belletten al de bewoners dezer kusten op de wijze van zeeroovers te plunderen; faites faire bonne garde, pour empêcher ces brigades de piller tous les habitans de la côte, à la manière des pirates.

مشق rompon & مشق rompōn, een bos, de uitspruitsels van eenen gemeenen wortel, een enkele wortel, eene enkele plant; une touffe, botte, tout ce qui pousse d'une racine commune, une simple racine, une seule plante. *Sa-rømpon*

sarei, een bos of wortel van limoen gras; une touffe ou racine d'herbe de citron. *Sa-rømpon bōloh*, een wortel van de bamboes, de verschillende spruiten en stekken die uit eenen wortel komen; une racine de bambou, les brins de jonc qui sortent d'une même racine. *Di-māna rompon lāda hendak-nja di tjāboet lālang*, rondom de wortels of stoelen van de peperplanten moet men het lange gras uitroeien; il faut arracher l'herbe autour des racines ou des pieds des poivriers.

مشق rampah, specerijen, welriekende kruiden; épiceries, plantes aromatiques. *Rampah-rampak dan mājak jang arœm*, specerijen en welriekende olieën; des épiceries et des huiles odoriférantes. *Rampah-rampah gālei*, de specerijen of heete bestanddeelen van de kerrij; les épiceries ou aromates qui entrent dans la composition du kerri.

مشق rimpah & مشق rimpak, vernietigen, verdelgen; détruire, exterminer. *Pada kotika ber-himpoen ber-rimpak segala māncesia*, wanneer alle menschen bijeengebragt en verdelgd zullen worden; à l'époque où toute la race humaine sera rassemblée et exterminée.

مشق rampei vel rompei, de welriekende pandanus of *pandan pōdak*; le pandanus odoriférant ou le *pandan pōdak*. *Bæṅga rampei*, de bloesem van die plant, welke men aan smalle reepen snijdt en in het haar rolt of tusschen de vouwen van den hoofdoek legt: men bezigt ook dat woord om eene menigte van welriekende bloemen uit te drukken; les fleurs de la même plante, qu'on coupe par petites tranches et qu'on roule dans les cheveux ou qu'on porte dans les plis de la coiffure: on donne aussi ce nom à une collection de feuilles de différentes fleurs odoriférantes. *Maha tšan tabar-t narbat hakœda deṅgan bōṅga rampei jang di-dālam rambœt tšan*, en zult gij op het lijk uwes geliefden de welriekende bloemen strooijen, die uw haar versieren? et

répanditas-tu sur le corps de ton bien-aimé les fleurs odoriférantes, qui ornent ta chevelure? *Ada jang menabər-ı bəngə rampei amas dan pərak dan tembəga swəsa dan ada jang menabər-ı bəngə rampei səngəgoh*, sommigen strooiden bloemen van goud, zilver en gemengd metaal, anderen strooiden wezenlijke *pandan*-bloemen; les uns jonchaient la terre de fleurs d'or, d'argent, de bronze, d'autres la parsemaient de vraies fleurs de *pandan*. *Menəron-kan ədjan moetia dan bəngə rampei amas dan ədjan əjer māwar*, parler, gouden bloemen en rozenwater spreiden; épandre des perles, des fleurs d'or et de l'eau rose.

رمق *ramak*, laat het zoo zijn, het zij zoo, laat dat toe, het is wel! soit, ainsi soit, permettez, volontiers! *Ramak-lah kakenda māti s'orang ramak-lah abang linnjap sindəri*, laat mij alleen sterven, laat uw vriend de wereld onverzeld verlaten; laissez-moi mourir seul, souffre que ton ami quitte ce monde sans être accompagné. *Ramak ber-takə atas-bə apa-əpə-pən*, laat mij gebeuren wat er wil; qu'il m'arrive ce qui voudra. *Ramak djəwəh sa-təun per-djalən-an lə-mən ter-sərat dələm həti*, laat de afstand ook twaalf maanden reizens wezen, mits het (onze liefde) in onze harten geschreven zij; qu'une distance de douze mois de chemin nous sépare, pourvu que cela (le souvenir de notre amour) soit écrit dans nos cœurs. *Ramak-lah pətih təlang djəngən pətih māta kuta*, (prov.) ons gebeente moge wit worden, onze oogen zullen dit niet; nos ossements peuvent blanchir, nos yeux ne blanchiront pas.

رمق *romok*, aan stukken breken (door het naar beneden te smijten), door vallen breken; briser en morceaux (en jetant à terre), se casser en tombant. *Rənok-kan-lah sakali-en təlang-nja*, brak alle zijne beenderen; se cassa tous les os.

رنتاکا *rantākā*, een klein stuk geschut, dat de

inlanders zelven gieten, meest van metaal en waarop omstreeks een half-ponds-kogel geladen wordt; petite pièce d'artillerie, ordinairement de fonte et portant environ une demi-livre de balle, que les naturels du pays fabriquent eux-mêmes. *Se-tjərang dan rantākā*, verschillende soorten van stukken; différentes pièces d'artillerie. *Rantākā besı*, kleine ijeren stukken; petits canons de fer. *Brat-nja rantākā itə dəsa sa-pikol*, deze stukken geschut wegen een *pikol* de twee; ces pièces pèsent un *pikol* les deux.

رنتنج *ranting* (vid. رنتنج *rantjong*), snoeisels, spruitjes, jonge takken, baard van het koor, snoeijen, scheren; émondes, broutilles, menues branches, la barbe des épis, tailler, émonder. *Menjətək-kan ranting kəjə jang idəp ka-atas kəbər*, levendige takken van boomen op een graf steken (of planten); planter des branches de verdure sur un tombeau. *Kəmpəl-kan ranting-ranting-an*, het afgesnoeide hout bijeenbrengen; rassembler les branches émondées. *Səgalə dəun kəjə jang tərək dan ranting jang pətah*, al de afgevallen bladeren en gebroken takken; toutes les feuilles tombées et les branches cassées.

رنتک *rantak*, grijpen, trekken, met geweld afrukken; saisir, tirer avec effort, arracher.

رنتک *rantek*, een riet, rotting; roseau, jonc.

رنتک & رنتک *rintik*, droppelen (als regen), een druppel; tomber par gouttes (comme la pluie), une goutte. *Gəgoer ka-bəmi səpəti ədjan rintik*, vielen op den grond als dropregen; tombaient sur le sol comme des gouttes de pluie. *Ədjan pənas-pən rintik-rintik*, er viel een warm regen; il tombait une pluie chaude.

رنتو *rantau*, eene vlakte, uitgestrektheid van effen grond, de breedte eener rivier, vlakke zeekust (bijzonder bij den mond eener rivier); plaine, étendue de terrain plat, largeur d'une

rivière, plage (particulièrement à l'embouchure d'une rivière). *Rantau pandjang*, uitgestrekte vlakte; plaine étendue. *Telok dan rantau abies-lah ilang*, de baaijen en lage stranden waren verdwenen (uit het gezigt der scheepslieden); les baies et la plaine avaient disparu (aux yeux des navigateurs). *Jang ada ka-lāar deri dālam silaṅgor serta deṅgan telok rantau-nja*; dat van *Silaṅgor* en van deszelfs havens en kusten wordt uitgevoerd; qu'on exporte de *Silaṅgor* et de ses baies et côtes. *Kapal-pēn tiāda pētōes sampei di se-genap rantau*, nooit houdt het op met schepen die op alle plaatsen van de kust aankomen; il arrive sans cesse des navires sur tous les endroits de la côte. *Pādi rantau dekat soṅgei*, padi in de lage gronden bij de rivieren geteeld; du padi qui croît dans les terres basses auprès des rivières.

نته, *rontoh* vel *raentoh*, plotseling en met geraas vallen, barsten, kraken, afbreken; tomber subitement et avec bruit, crever, se rompre, éclater. *Seperti gēnong rontoh boenji-nja*, het geraas was als dat van eenen vallenden berg; le bruit ressemblait à celui d'une montagne qui s'écroule. *Seperti lāṅgiet akan rontoh rasā-nja*, het scheen als of de hemel barsten zou (in een onweder); on eût dit que le ciel allait se fendre (pendant un orage). *Seperti akan rontoh rasā-nja dāda hamba*, het scheen als of mijne borst zoude barsten; il me semblait que ma poitrine allait se déchirer. *Di rontoh-kan-nja rēmah-nja*, zij haalden zijn huis om verre; ils démolirent sa maison. كرتوه *ka-rontoh-an*, val, nederlaag, vernieling; chute, défaite, ruine.

رنتي, *rantei*, keten, ketenen, kluisteren; chaîne, enchaîner. *Meng-ikat tāṅgan-nja deṅgan rantei*, zijne handen met eenen ketting kluisteren; lui mettre les fers aux mains. *Kita pēkōel kita ikat kita rantei diā-nja*, wij straffen, wij binden, wij kluisteren hen; nous les châtions, nous les garottons, nous les enchaî-

nons. *Orang itōe di sēroh rādja rantei-kan ka-dālam pandjara*, de koning gelastte dat die man in de gevangenis aan den ketting zoude gelegd worden; le roi ordonna qu'on enchaînât cet homme dans la prison. *Bādjoe rantei jang sinī-sinī khalkah-nja*, een pantser met zeer kleine schakels; une cotte de mailles à très-petits anneaux.

رندجو, *randjau*, scherp gepunte bamboezen stokjes van verschillende grootte, in den grond gestoken om eenen nazittenden vijand (die niet geschoeid is) te belemmeren: onderscheidene werktuigen, tot dat einde gebezigd wordende, voetangels en klemmen; pièces de bambou acérées et de différentes longueur, qu'on fiche en terre pour arrêter la marche de l'ennemi (qui va pieds nus): différens instrumens servant au même objet, chausse-trappe. *Segala sindjata orang jang māti di mēdan itōe-pēn ber-cendjām-an seperti randjau roepā-nja*, al de (werp-) geweren van hen, die op het slagveld gesneuveld waren, zag men in den grond steken als *randjau's*; on voyait toutes les armes (les traits) de ceux qui avaient été tués sur le champ de bataille, fichées en terre, comme des *randiau's*. *Lōka s'orang tāpak kaki-nja kena randjau*, de een werd door een *randjau* aan de zool van den voet gewond; l'un fut blessé à la plante du pied par un *randiau*.

رنتجان, *rantjana* & رجانا *ratjana*, kopij, afschrift, afteekening, schets, ontwerp, namaken, afschrijven, tot voorbeeld nemen; une copie, le double d'un écrit, esquisse, plan, projet, copier, prendre pour modèle. *Tjārī pen-dāpat-an hendak bōat rantjana sērat itōe*, de gedachten (zijner raadlieden) vragen, om de schets des briefs op te stellen; demander l'avis (de ses conseillers) pour dresser le projet de la lettre. *Sērat soḥbat bēta serta rantjana itōe sampei-lah pada bēta*, de brief van mijnen vriend met de schets (eener overeenkomst) is mij geworden; j'ai reçu la lettre de mon ami, accompagnée du projet (de

contrat). *Dan ada bagi-nja wedjeh jang di* رچناکي *ratjanā-kan deri-pada wedjeh allah*, en hij bezit een gelaat naar de beeldtenis van God gemaakt; et sa face a été formée à l'image de Dieu.

رنتج *rantjong* & رنتج *rantjōng*, snijden, afknippen, snoeijen; couper, rogner, tailler, émonder. *Rantjong kalam*, eene pen snijden, vermaken; tailler une plume. *Sa-bātang tjinkariāng diā-nja belom me-rantjong*, zij hebben nog niet eenen enkelen van die boomen, welke de peperplant onderschragen, gesnoeid; ils n'ont pas encore émondé un seul des arbres qui servent d'échalas au poivrier. *Per-rantjong kalam*, een pennemes; un canif.

رندا *rinda* PORT. (*renda*), lint, boordsel (van goud of zilver); galon (d'or ou d'argent). *Bā-djoe ber-rinda*, een gegalonneerd kleed; un habit galonné. *Rinda sātō zkat*, eene rol of een stuk galon; un rouleau ou une pièce de galon.

رندا *ronda* PORT., ronde (wacht die de posten bezigtigt); ronde militaire.

رندا *randa-djāwa*, panicum indicum, eene soort van gierst; sorte de millet.

رندج *randang*, bakken, frigten, in de pan roosten; frire, friçasser. *Apa di randang dā-lam kwātī*, wat wordt er in die pan gebakken? qu'est-ce qu'on frit dans cette poêle? *Angoes-lah hātī bagei di randang*, het hart (van een' minnaar) is verteerd als of het gebraden wordt; le coeur (d'un amant) est fondu, comme s'il avait été frit.

رندج *rindang*, schaduwrijk, digt, eene beschaduwde plaats, priëel; qui donne de l'ombre, touffu, dense, un endroit ombragé, berceau, bosquet. *Dāhan pōhn kājoe rindang*, de takken van schaduwachtige boomen; les branches d'arbres touffus. *Rampak lāgi rindang*, met uitgebreide en schaduwrijke takken; dont

les branches s'étendent au loin et forment ombrage.

رندج *rindang*, de kiel van een schip; la quille d'un vaisseau.

رندم *rendam*, doopen, dompelen, inzuigen, onder het water duiken (als de halfslachtige dieren); tremper, plonger, s'imbiber, se mettre à l'eau (comme les animaux amphibies). *Kājō jang di rendam-kan pada ājer*, gewaterd hout; bois qu'on a fait durcir dans l'eau.

رند *rindā*, begeerte, lust, verlangen, bekommering, spijt, zwaarmoedigheid, ernstig begeeren, naar iets verlangen, zich om iets kwellen, met ongeduld verwachten: gewoonlijk gaat het vergezeld van رندم *dendam*, hetwelk dezelfde beteekenis heeft; désir, attente, envie de quelque chose, anxiété, regret, mélancolie, désirer ardemment, languir après, attendre avec impatience: ce mot est souvent accompagné de رندم *dendam*, qui a la même signification. *Rindā dendam sātōgat akan rēmah bapā-nja*, een sterk verlangen naar het ouderlijk huis, iemand die naar het vaderland verlangt; vif désir de revoir la maison paternelle, atteint de la maladie du pays. *Rindā-nja bonda īni akan tōan se-lāma tōan meniṅgal-kan bonda īni*, uwe moeder is zeer bekommerd over u geweest gedurende uwe verwijdering van haar (van mij) uwe moeder; ta mère a été très-inquiète à ton sujet durant le tems que tu as été loin d'elle (de moi) ta mère. *Ikan rindā akan ājer*, de visch snakt naar water; le poisson languit après l'eau. *Jang ter-rindā pada peng-lihāt-an*, begerlijk voor het gezicht; dont on désire la vue. *Bālōeh per-rindā* (vid. رند *bālōeh*), treurriët; jonc plaintif.

رند *rendah*, laag, nederig; bas, humble. *Tā-nah rendah*, laag land; terre basse, marécageuse. *Pōhn rendah*, een lage boom; un arbre peu élevé. *Dādōek dālam tampat rendah*, op eene lage of nederige plaats zitten;

être assis en un lieu bas, dans un rang peu élevé. *Me-rendah-kan diri-nja*, inkrimpen, zich vernederen; se raccourcir, s'abaisser, s'humilier. *Rendāh-an*, laagte, nederigheid; manque d'élévation d'une chose, humilité, bassesse.

رنج *rennang* (vid. برنج *bernang* vel *brennang*), zwemmen; nager. *Lāūt dārah abang* رناهي *rennāng-i*, ik ben door eene zee van bloed gezwommen; j'ai nagé à travers une mer de sang. *Ada jang ber-rennang ada jang menjelam*, sommigen van hen dreeven boven, anderen zonken; les uns surnageaient, les autres s'enfonçaient.

رنام *ranām*, heurzig, al te rijp; blet, trop mür. *Bōah ranām*, overrijpe vrucht; des fruits trop mürs.

رنا *rawa*, binnenlandsche streek op Sumatra, benoorden *Padang*, gemeenlijk het *Row* genoemd; district dans l'intérieur de l'île de Sumatra, au nord de *Padang*, communément nommé *Row*.

رادة *roādat*, gewoone pligtpleging, gebruiken of gewoonten bij plegtige gelegenheden; complimentens d'usage, étiquette, cérémonial. *Ma-ka baginda-pān mem-brī roādat akan segala radja-rādja*, en de vorst liet de gewoone eerbewijzingen geven aan al de edellieden; et le prince fit adresser les complimentens d'usage à toute la noblesse.

رواغ *rōang* (vid. بليروغ *balei-rōang*), paleis, openbaar gebouw; palais, édifice public. *Ter-diri-lah sa-bōah balei firas tiga pāloh rōang di tengah pādang pe-prāng-an itoe*, liet in het midden van het slagveld een pronkgebouw oprigten, hetwelk dertig vertrekken in zich hield; éleva au milieu du champ de bataille un palais triomphal, contenant trente salles.

روان *roewān* (vid. روان *rāwan*), vermaak, plaisir.

رواية *riwājat* AR., verhaal, geschiedenis, on-derhoudend vertelsel; récit, histoire, conte

amusant. *Hēran-lah ia menēngar riwājat itoe*, hij stond verbaasd op het hooren van dat verhaal; il fut frappé d'étonnement à l'ouïe de ce récit. *Demikēn-lah tjeriterā-nja jang di kārang āuleh seheb'r'riwājat*, zoo luidt de geschiedenis, naar het verhaal der dichters of openbare vertellers; telle est l'histoire, suivant le récit des romanciers ou conteurs de profession.

ررب *rāba-rāba*, eene belasting door vreemde kooplieden betaald, om het regt te hebben van in eene zeestad handel te drijven, ankergeld; taxe que payent les marchands étrangers, pour avoir la permission de trafiquer dans un port de mer, droit d'ancre.

روبغ *robīng* (vid. چادي *tjādi*), het tuig van eene boot; les agrès d'une chaloupe.

روبه *rōboh*, omverre werpen, omverre halen, afbreken, aan stukken breken, vallen, aan stukken vallen, te gronde gaan, gevallen, omverre geworpen, geslecht, boomen geveld en in dien staat liggende; renverser en poussant ou en tirant, démolir, mettre en pièces, tomber, s'écrouler, tomber en ruines, tombé, abattu, démoli, du bois abattu et demeuré en grume. *Me-rōboh-kan rāmāh*, een huis om verre halen, afbreken; abattre ou démolir une maison. *Rāmāh itoe hendak rōboh*, dat huis staat op het punt van in te storten; cette maison est sur le point de s'écrouler. *Rōbah sa-blāh*, half afgebroken; à moitié démoli. *Ada rōboh di djālan*, er ligt afgekapt hout langs den weg; il y a des arbres abattus qui barrent le chemin. *Seperti bātō rōboh bejni-nja*, het geraas was gelijk aan dat eener instortende rots; le bruit ressemblait à celui d'un rocher qui s'écroule.

روتان *rōtan*, calamus rotang, L., rotting-riet, (waarvan men vele soorten telt, als: de *rōtan sagā*; eene groote soort, *rōtan kāwat* en *rōtan semoet*, twee kleinere soorten, waarvan men kabeltouwen maakt, *rōtan oalak*, cala-

mus zalacca, waarvan de vrucht gegeten wordt, *djaranang*, het drakenbloeds-riet; rotin ou ratan, roseau dont il y a un grand nombre d'espèces, comme: le *rōtan sagā*, l'une des grosses espèces, *rōtan kāwat* et *rōtan semout*, deux espèces plus minces, dont on fabrique des cables, *rōtan sālak*, calamus zalacca, qui porte un fruit bon à manger, *djaranang*, le sang-dragon. *Rōtan dēa blas galang*, twaalf bundels rotting; douze bottes de roseaux.

روتی *rōti* BENG., brood; du pain.

رج *rādja*, kwetsen, steken door den (rieten) vloer van een huis; porter un coup à travers le parquet (fait de joncs) d'une maison.

روح *rōh* AR., geest, de ziel (gedurende het leven van het ligchaam); esprit, l'ame (d'un corps en vie). *Di taṅkap-nja rōh segala radja-rādja dan sa-teṅgah di lapas-kan-nja sopnja lemah tēlang sidī-nja ka-pada tat-kāla ia ber-prang*, hij nam (door bovennatuurlijke middelen) de levensgeesten van al de vorsten, en liet de helft daarvan ontyliegen, opdat hunne leden op den dag des gevechts krachteloos zouden zijn; il s'empara (par un pouvoir surnaturel) des esprits vitaux de tous les princes, et en laissa échapper la moitié, afin que leurs membres fussent éternés au jour du combat. *Itā-lah alāmat rōh-nja rādja brāma dēwa itāe*, dit was het teeken van den geest van *Rādja Brāma Dēwa*; c'était le signal de l'esprit de *Rādja Brāma Dēwa*. روح القدس *rōhoe* 'l *koedoes arti-nja njāwa jang sōtji*, de Heilige Geest, hetgene (in het Arabisch) den zuiveren Geest beteekent; le Saint Esprit, expression (Arabe) qui signifie le pur Esprit. *Apa-kāla allah tāala men-djadi-kan rōhoe 'l koedoes*, toen God den Heiligen Geest schiep; lorsque Dieu créa le Saint Esprit. *Maka djadi segala njāwa deri-pada rōhoe 'l koedoes*, en al de geesten welke van den Heiligen Geest zijn uitgegaan; et tous les esprits qui procèdent du Saint Esprit.

روحاني *rōhāni* AR., geestelijk, heilig, goed, aangenaam, beminnelijk; spirituel, saint, bon, agréable, aimable. *Sifat jang rōhāni*, beminnelijke hoedanigheden; des qualités aimables.

رودس *rōdoes*, soort van geweer, als zwaard of degen; arme de l'espèce du glaive.

رودق *rōdok* (vid. رادق *rādaq*), hark, schoffel; râteau, râteau.

رودي *rodī* pro *ordī* EUR., bevelen; des ordres. *Minta tēan-pōnja rodī*, voorzie mij met uwe bevelen; munissez-moi de vos ordres.

رودي *rōdī* (vid. مات كاکي *māta-kākī*), de enkel; la cheville du pied.

روس *roewas*, de leden of bindten van een riet of stroohalm, ruimte tusschen dezelve, de leden van de vingers; les noeuds d'une canne ou d'un tuyau de blé, l'intervalle d'un noeud à l'autre, les jointures des doigts. *Sa-roewas djārī jang pōtong*, het afgezette lid van eenen vinger; l'articulation d'un doigt qu'on a amputé. *Sa-roewas deri-pada tēw djārī atau dēwa roewas deri-pada djārī teṅgah*, een lid van den duim of twee leden van den middelsten vinger; une jointure du pouce ou deux jointures du doigt du milieu.

روس *rōsa*, hert, elandsdier; cerf, élan. *Ber-bārō rōsa*, op de hertenjagt gaan; courrir le cerf. *Rōsa djantan*, een bok; le mâle du cerf. *Bābī rōsa* (vid. بابي), het hertvarken; le sanglier - cerf.

روس *rōsak*, rooven, bederven, vernielen, benadeelen, beleedigen, bedorven, beroofd; ravager, endommager, ruiner, faire tort, faire une injure, dévasté, ruiné. *Kēda itō djāṅgan kāmō rōsak*, bederf dat paard niet; ne harassez pas ce cheval. *Matī-lah kāwan kāmī s'ōrang rōsak dēa ōrang*, van mijne makers sneuvelde er een, en twee werden tot den dienst onbekwaam gemaakt; un de mes compagnons fut tué, deux autres furent mis hors

d'état de servir. *Rāsak bināsa*, geheel verwoest en vernield; entièrement dévasté. *Rāsak hāti*, bedroefd, verstoord, wanhopig, droefheid; affligé, troublé, désespéré, affliction. *Djañgan-lah adenda be-rāsak hāti*, laat af, mijne lieve, u aan verdriet over te geven; gardez-vous, ma bien-aimée, de vous abandonner à la douleur. *Meng-āpa dātang denñgan rāsak hatī-mœ*, waarom zijt gij zoo bedroefd? pour quoi en venir à cet excès d'affliction?

رأسك *rāsæk*, de zijde, flank, de ribben, de zijde van een schip; le côté, le flanc, les côtés, le flanc d'un vaisseau. *Menikam dia pada rāsæk kānan*, stak hem in de regter zijde; lui perça le côté droit. *Tālang rāsæk*, de ribben; les côtes. *Sākiet rāsæk*, zijdeontsteking, pleuris; pleurésie.

رؤف *rāwang*, afstand, grenzen, grensscheiding; espace, limite, borne.

رونڠين *rōnggī-an* (vid. *دجونگت djōget*), eene danseresse; une danseuse.

رؤف *rāpa* & رؤف *rœpa* HIND., vorm, gedaante, gelaat; forme, extérieur, physionomie. *Orang mœda jang bāik rœpā-nja*, een jong mensch wel gemaakt of van een aange-naam voorkomen; jeune personne bien faite ou d'un extérieur agréable. *Seperti gambar rœpā-nja*, het geleek naar eene schilderij; cela ressemblait à une peinture. *Me-tiat rāpa bāginda*, het gelaat van den vorst in acht nemen; observer la contenance du souverain. *Lālo ia me-rœpā-kan diri-nja seperti rāpa māncēsia*, hij nam toen de gedaante aan van eenen mensch; alors il se transforma sous l'apparence (il prit la forme) d'un homme. *Sa-rāpa*, gelijk, gelijkend; semblable, ressemblant. *Sœdāra dāa sa-rāpa*, twee broeders die naaf elkander gelijken; deux frères qui se ressemblent. *Se-rāpa*, waarschijnlijk, naar het schijnt; apparemment, en apparence. *Se-rāpa nagri di kaki-nja*, het schijnt dat er eene stad aan den voet (van dien berg) ligt;

il paraît qu'il y a une ville au pied (de cette montagne).

روپيا *rōpia* PERS. & HIND., eene ropij; une roupie. *Sa-ribœ rōpia* *deri-pada amaas dan sa-ribœ rōpia* *deri-pada pērak*, een duizend gouden en een duizend zilveren ropijen; mille roupies d'or et mille roupies d'argent.

رؤف *ræk-ræk*, een roofvogel; un oiseau de proie. *Ræk-ræk bāngkei*, de gier; le vautour. *Ræk-ræk pētih*, de rijger; le héron.

رؤف *rækam*, carissa spinarum, flacourtia calaphrasta, zekere wilde vrucht; fruit sauvage.

رؤف *rægi* & رؤف *rægi*, verlies, schade; perte, dommage. *Djadi-lah rægi hamba itœ*, dat zal op mijn verlies uitdraaijen; j'y perdrai. *Bēr tēan tēlong djāñgan kāmā men-dāpat rægi*, help ons, mijnheer, opdat wij geene schade lijden; aidez-nous, monsieur, afin que nous n'éprouvions point de perte. *Ontong tidak rægi sādja*, geene winst, niet dan verlies; point de gain, mais pure perte. *Tiāda labā-nja di per-auleh-nja maleinkan me-rægei djōga*, hij verkreeg geene winsten, maar onderging steeds verlies; il n'éprouva que des pertes, sans jamais rien gagner. *Kārna sāmā adā-nja pēlau pinang itœ denñgan nagri inī samā-lah ber-auleh* رؤف *ka-rægi-an*, want, naardien de aangelegenheden van Poelo Pinang en van dit land dezelfde zijn, zoo moeten ook de verliezen (de nadeelen) gelijk staan; car, si les circonstances de Poulo Pinang et celles de ce pays-ci sont les mêmes, leurs charges doivent aussi être égales.

(2) *rōm* AR., Konstantinopel, het Turksche rijk, het rijk der Seljoeks van Iconium, Klein Azië, Anatolië, ook *nagri rōmijah* genaamd; Constantinople, l'empire Turc, les états des Seljouis en Iconium, l'Asie-Mineure, l'Anatolie, on lui donne aussi le nom de *nagri rōmijah*. *Rādja rōm* vel *rādja nagri rōmijah*, de keizer der Turken; le souverain de la Turquie,

Lāut rōom, de Middellandsche zee; la mer Méditerranée. *Deri-māna bōleh kwāsa anak wolanda deri rādja rōom-kah* atau *deri benāa tjīna* atau *deri-pada kamī-kah*, van waar ontleenen die Hollanders hun gezag, is het van den koning van Rome, van het rijk van China, of van onszelfen (de sultan van *Menāṅkabau*)? d'où cea Hollandais tiennent-ils leur pouvoir, du roi de Rome, de l'empire Chinois, ou de nous-mêmes (le sultan de *Menāṅkabau*)?

م) *rāma* HIND., haren, borstels, het haar, de vederen; cheveux, poils, soies, le poil, la robe, le plumage. *Meng-īlang-kan rambōet deri kapāla* atau *rāma deri-pada badan*, haren van het hoofd of van het ligchaam wegnemen; enlever des cheveux ou du poil. *Rāma dāki kēda*, kol voor den kop van een paard; étoile au front d'un cheval. *Segala bālōeh rāmā-nja itō-pēn ber-diri seperti djā-roem roepā-nja*, alle zijne haren (van eenen aap sprekende) stonden overeind als naalden; tous ses poils (en parlant d'un singe) se hérissèrent comme des aiguilles. *Rāma dāa lei*, twee haren; deux cheveux. *Nedjies rāma segala baṅṅkei binātang dan boelāh-nja dan rambōet-nja*, het korte haar van allerlei soort van doode beesten is onrein, gelijk ook de wol, en het lange haar (van den staart of de manen); le poil de toute bête morte est impur, ainsi que la laine, et les longs poils (de la queue ou de la crinière).

م) *rāman*, het kaf van het graan; l'enveloppe du grain, la balle.

م) *rāman*, de persoon, de gedaante, het aangezicht; l'extérieur d'une personne, la taille, la figure. *Lōbang rāman*, de zweetgaten; les pores.

م) *rāmah*, huis, woning; maison, habitation. *Di māka rāmah hamba*, tegen over mijn huis; vis-à-vis de ma maison. *Rāmah bātōe*, huis van gebakken steen; une maison de

briques. *Rāmah ber-paṅṅkat dāa*, een huis van twee verdiepingen; une maison à deux étages. *Rāmah kēda*, een stal; une étable. *Menegga rāmah*, een huis opzetten, opbouwen; bâtir ou construire une maison. *Isi rāmah*, huishouding, huisgezin; le ménage, la famille. *Di rāmah*, te huis; au logis, chez soi. *Orang jang sembājang di rāmah-njā*, menschen die hunnen godsdienst te huis verrigten; des gens qui font leurs dévotions chez eux.

رنت) *rāncet*, spoor, teeken dat ieder ding achter laat als het ergens voor of langs gaat, draden gelijk aan die van het weefgetouw, welke den stam der jonge kokosboomen omringen; trace, vestiges, marque que toute chose laisse sur son passage, filamens qui enveloppent les jeunes coco et qui ressemblent au fil du tissierand. *Menērcet roenēt-nja*, zijne voetstappen drukken; marcher sur ses traces.

م) *rāah* vel *rāwah*, van verre roepen, naroeppen, naar buiten roepen; appeler de loin, crier après quelqu'un, faire sortir. *Rāah perampēan itōe*, roep die vrouw dat zij hier kome; criez à cette femme de venir ici. *Apā-bīlah di rāah orang aṅṅkau*, als de menschen u roepen; lorsque des gens vous appellent. *Lālo ia me-rāah segala rājat-nja*, hij riep toen alle zijne onderdanen op; alors il convoqua tous ses sujets. *Ter-rāah sāmā-sāmā*, bijeengeroepen; convoqués, rassemblés, réunis. *Sa-rāah-an* & *ka-rāah*, de afstand waarop men, al roepende, kan gehoord worden; la distance à laquelle on peut se faire entendre, la portée de la voix. *Ampat ka-rāah djauh-nja*, de afstand was omstreeks vier roepens; c'était à la distance d'environ quatre portées de voix.

م) *roewei-roewei* (vid. روي) *rōk-rōk*, een roofvogel; un oiseau de proie. *Rōewei-roewei baṅṅkei*, eene andere soort, welke, zoo als de naam aanduidt, op krengeen aast; autre

espèce, qui comme l'indique son nom, se nourrit de charognes.

راھسی *rahsija* HIND., een geheim, verborgenheid, heimelijk oogmerk of onderneming, geheimvol, verborgen; un secret, un mystère, une entreprise ou des vues secrètes, secret, mystérieux. *Pe-tāroh rahsija*, een vertrouweling, iemand aan wien men zijne geheimen vertrouwt; le dépositaire des secrets de quelqu'un. *Adalah ka-lāar rahsijā-nja*, zijn geheim werd ruchtbaar; son secret fut divulgué. *Di katā-kan-nja segala rahsijā-nja*, hij maakte hem met alle hane geheime voornemens bekend; il lui révéla tous leurs projets. *Mem-bækā-kan kātā rahsija*, geheimzinnige woorden openbaren; révéler des paroles mystérieuses. *Khabar rahsija*, heimelijke verstandhouding; intelligences, correspondance secrète.

ريب *riba*, de schoot, in den schoot nemen; le giron, prendre dans son giron, poser sur ses genoux. *Di sambāt-nja anak di ribā-nja*, zij nam het kind op haren schoot; elle prit l'enfant sur ses genoux. *Per-mīsōri-pān rabah paṅsan di ribā-an anakda*, de koningin viel in onmagt op den schoot van hare dochter; la reine tomba évanouie sur les genoux de sa fille. *Me-riba istri-nja*, nam zijne vrouw op zijnen schoot (men moet zich herinneren dat men plat op den grond zit op maten); prit sa femme sur ses genoux (il faut se rappeler que la manière de s'asseoir consiste à s'accroupir à terre sur des nattes).

ريب *ribæ* & **ريبو** *ribæ*, duizend; mille. *Sa-ribæ*, een duizend; un millier. *Kārang sa-rātæes dāa ribæ*, een duizend negen honderd, of twee duizend min één honderd; mille neuf cent, ou deux mille moins un cent. *Teṅgah dāa ribæ*, vijftien honderd; quinze cent.

ريبوت *ribœt* & **ريبوت** *ribœt*, een storm, orkaan, bui; tempête, ouragan, coup de vent,

rafale. *Toerōn-lah ribœt tœfān jang bahārī*, eene evenachts-bui kwam opzetten; il s'éleva un ouragan équinoxial. *Ribœt deri alæwan*, eene bui die van voren komt opzetten; une rafale en avant du vaisseau.

ريس *rīsa*, wen, buil, gezwel; loupe, bosse, enflure.

ريسو *rīsaw*, gekreukeld; chiffonné.

ريسو *rīsau*, iemand van liederlijk gedrag, een landlooper, een deugeniet, iemand die van zijne bloedverwanten is weggejaagd; un débauché, libertin, un vagabond, vaurien, qui a été expulsé de sa famille. *Dāa tiga orang jang rīsau nīan*, twee of drie menschen die zeer ondeugend waren; deux ou trois scélérats. *Djikalau rīsau orang menoṅgō-nja pasti rīsau pāla bānjak dātang ka-rēmah itoe*, indien de bewoner van het huis een liederlijk mensch is, zal hetzelfde zekerlijk door vele anderen van denzelfden stempel worden bezocht; si le maître de la maison est un débauché, elle sera certainement fréquentée par une foule d'hommes de la même trempe.

ريغ *riang*, rups; chenille.

ريش *rīngan* & **ريش** *harīngan*, ligt, van weinig gewigt of belang; léger, de peu de poids ou d'importance. *Tiāda brat rīngan sādja*, het is niet zwaar, maar ligt; cela n'est pas pesant, mais léger. *Hamba dāulo ter-lālo sākiet seperti akan māti rasā-nja ada-pān akan sakārang inī ter-lālo rīngan*, ik was onlangs zeer ziek en dacht weldra te zullen sterven, maar nu voel ik mij zeer verligt; j'étais dernièrement très-malade et me croyais près de mourir, mais à présent je me sens de beaucoup soulagé. *Me-rīngān-kan sa-blāh kākī deri-pada sa-blāh-nja lāin*, minder op het eene been dan op het andere rusten (in eene staande houding); poser moins sur une jambe que sur l'autre (en se tenant debout).

ريل *rēaal* PORT., réal de prata; eene Spaan-

sche mat; piastre d'Espagne. *Rēaal mēda*, rijksdaalder (staande in verhouding tot de Sp. mat als 19 tot 24); risdale (dont la proportion avec la piastre est comme 19 à 24).

ریمب *rimba* (vid. ریمب *rimba*), de bosschen; les forêts.

ریمس *rīms* vel *rēmies*, donax, soort van schelpvisch; sorte de poisson à coquilles.

ریمو *rīmau* & هریمو *harīmau* (quod vide), een tijger; un tigre.

ریو *rijō*, de naam van eene haven op het eiland Bintang, meest Rhio geschreven; port de mer dans l'île de Bintang, on écrit ordinairement Rhio. *Ada-lah kompani wolanda me-laŋgar rijō hendak meng-ālah-kan orang bāgies dan hendak meng-aŋkat rādja maltājō*, de Hollandsche Compagnie beoorlooft thans Rhio, met voornemen om de Boeginezen te onder te brengen en eenen Maleischen vorst aan te stellen; la Compagnie Hollandaise attaque Rhio, dans l'intention de subjuguier les *Bōuguis* et d'établir un prince Malai.

ریواس *rīwāsa*, dagteekening, tijdperk; date, période.

ریه *rijōeh*, luidruchtig vermaak, uitbundige vreugde, luide uitdrukking van droefheid, vrolijk, luidruchtig; divertissement bruyant, éclats de joie; lamentations, joyeux, bruyant, qui se lamente. *Djāŋgan kārna rijōeh dan gah nāma menjeboet pādji jang tiāda lā-jiek deŋgan dia*, geef hem niet, uit vreugde en ijdelheid, loftuitingen die hem niet passen; n'allez pas, par excès de joie et de vanité, lui prodiguer des louanges qui ne lui conviennent pas. *Rijōeh-lah ia deŋgan tampiek sērak-nja*, zij lieten vreugdegalmen hooren; ils poussaient des cris d'allégresse. *Pada kotika jang rijōeh*, op een oogenblik van vreugde; dans un moment d'allégresse. *Di deŋgar-nja bānji orang menāŋgies ter-lālo rijōeh*, hij hoorde de stemmen van menschen die luid klaagden; il

entendit les voix de gens qui se lamentaient. *Rijōeh-lah bānji rātap*, doorklinkend was het geluid hunner klaagliederen; le bruit de leurs chants funèbres retentissait au loin.

ز

ز *z*, de letter genaamd ز; *zā*; la lettre nommée ز; *zā*.

زاد; *zādah* PERS., kind, kroost; enfant, descendant. *Shāh zādah*, een konings zoon; un fils de roi. *Harām zādah*, een onecht kind; enfant illégitime, bâtard.

زاهد; *zāhied* AR., een kluzenaar, iemand die van de wereld afgezonderd leeft; un reclus, ermite, solitaire, homme retiré du monde.

زبور *zabār* AR., de Psalmen (Davids); les Pseaumes (de David).

زبیب *zabīb* AR., druiven in de zon gedroogd (zonder merkbare pitten, de کشمش *keshmiesh* van de Perzen); raisin cuit au soleil (sans pépins apparens, le کشمش *keshmiesh* des Perzans).

زیر *zierha* vel زیر; *zīerah* PERS. (vid. رنتی *rantei*), pantsier; cotte de mailles. *Memākei zierha jang sinī-sinī khalkah-nja*, droegen pantsieren van de fijnste schakels gemaakt; portaient des cottes de mailles formées d'anneaux très-fins. *Laŋkap deŋgan bādjo zierha dan bādjo rantei*, geheel voorzien van pantsieren van onderscheiden maaksel; complètement pourvus de cottes de mailles de différens tissus.

زکاة *zakāt* AR., aalmoezen (die bij de wet bepaald worden, en onderscheiden van de سدة *sedekat* of vrijwillige liefdegiften) schatting, hoofdlast ten behoeve der armen; aumônes (régées par la loi et différentes des سدة *sedek-*

kat ou aumônes volontaires), cotisation, taxe au profit des indigens. *Fââl zakât*, bijdragen tot godsdienstige fondsen; contributions religieuses. *Tiadā-lah kena zakât artaitœ*, deze goederen zijn niet aan belasting onderhevig; ces marchandises ne sont pas sujettes à l'impôt. *Hārœs memarāng akan jang menāhan zakāt*, het staat vrij dezulken ter dood te brengen, die de wettige aalmoezen inhouden; il est permis de mettre à mort ceux qui retiennent les aumônes ordonnées par la loi. *Memindah-kan tampat sopāja djānġan kena zakāt jang wādjieb*, van verblijfplaats veranderen om niet de gewone lasten te betalen; changer de domicile dans la vue de se soustraire au payement de la contribution ordinaire.

زمان *zemāan* AR., tijd, tijdsomstandigheden, eeuw, tijdperk; tems, âge, période. *Zemāan dāulo*, oude of vroegere tijden; les tems anciens ou antérieurs. *Pada zemāan itœ*, in die tijden; en ces tems-là. *Akhier zemāan*, het einde der eeuwen; la fin des siècles. *Deri-pada zemāan nēnek kāmū*, van de dagen onzer voorvaders af; depuis les jours de nos ancêtres. *Zemāan ini ter-lālo sēkar*, de tegenwoordige tijden zijn zeer hard; aujourd'hui les tems sont très-mauvais.

زمرد *zēm-rōod* PERS., een smaragd; une émeraude. *Anak tjœtjœ mahā-bisnœ djœga jang warna tœboh-nja idjœ seperti zēm-rōod*, de afstammelingen van *Mahā Visnœ* alleen hebben het ligchaam groen als een smaragd; les descendans de *Mahā Visnou* seuls, ont le corps vert comme une émeraude.

زنا *zīna* AR., overspel, ontucht; adultère, fornication. *Djānġan anak-kœ ber-bōat zinā dosā-nja besār*, pleeg mijn zoon geen overspel, het is eene groote zonde; garde-toi mon fils de commettre adultère, c'est un grand crime. *Ber-zinā*, overspel plegen; commettre adultère.

زنگی *zēngi* & زنگی *zēnggi* PERS., Ethiopisch; Ethiopien. *Jā-lah anak rādja zēngi*, hij

was de zoon van eenen Ethiopischen vorst; il était fils d'un prince Ethiopien.

زادہ *zawādah* PERS., magazijn, voorraad; magasin, provision.

زهر *zahra* vel *zahar* AR., glinsterend, schitterend, vlammend; brillant, resplendissant, flamboyant. *Ratna zahar*, schitterend edelgesteente; pierre précieuse étincelante. زهره *zāh-rat*, de planct Venus; la planète Venus.

زیت *zeit* AR., de olijf; l'olive. *Mīnjak zeitœn*, olijf-olie; huile d'olive.

زیرہ *zīrah* PERS. (vid. زره *zirha*), pantsier; cotte de mailles.

س

س *s*, de letter genaamd سین *sīn* of سیم *sīm*; la lettre nommée سین *sīn* ou سیم *sīm*.

س *se*, onscheidbaar voorteecken, waardoor het daarmede verbonden woord in een bijwoord veranderd wordt; particule inséparable, qui sert à la formation d'adverbes. *Se-kīra-kīra*, omstreeks, naar gissing; environ, approximativement. *Se-lāma*, zoo lang als; aussi long-tems que. *Se-benar*, zekerlijk; certainement.

س *sa*, een, eene (zamengetrokken van سات *sātœ*); un, une (par contraction au lieu de سات *sātou*). *Sa-rēmah*, een huis; une maison. *Sa-bīdji*, eene korrel; un grain. *Kapāla sa-bātœ*, één hoofd; une tête. *Nagrī sa-bōah*, eene stad; une ville. *Djāwī sa-īkor* vel *s'īkor*, een stuk (staart) vee; une pièce (une queue) de bétail. *Pedang sa-keping*, een zwaard; une épée. *Kāin sa-lei*, een stuk stoffe; une pièce d'étoffe. *Perampāan s'ōrang*, eene vrouw; une femme. *Anak laki-lāki s'ōrang*, een jongen; un garçon. (De meeste dezer uitdrukkingen zijn aan de Maleische taal bijzonder eigen, en

kunnen daarom niet letterlijk overgezet worden; la plupart de ces façons de parler sont particulières à la langue Malaie, et ne peuvent se traduire mot à mot). *Sa-blás*, elf; onze. *Sa-rātœs*, een honderd; cent. *Sa-kāli*, eens, op eens; une fois, à la fois. *Sa-rōpa*, gelijk, even eens; semblable, de même, tout un. *Sa-nāma*, naamgenoot; du même nom. *Sa-mālam*, gisteren, of voor eenen nacht; hier, ou passé une nuit. *Sa-sātœ*, ieder, elk; chaque. *Sa-s'orang*, elk en een iegelijk; tous et un chacun.

س *si* & سي *sī*, een voorvoegsel, hetwelk bij eigennamen geplaatst wordt, als *si-Bintang*, *si-Pōtih*, *si-Djāja*: maar het bepaalt zich tot den *nāma dagieng*, oorspronkelijken of geboortenaam, en strekt zich niet uit tot den *gālar* of bijnaam, die aan volwassenen gegeven wordt: het wordt ook geplaatst voor persoonlijke bijnamen van verachting, als *si-nedjies īni*, die slordige vent, *perampōan si-kōtok īni*, dat vervloekte vrouwspersoon; particule qui se met avant des noms propres, comme *si-Bintang*, *si-Pōutih*, *si-Diūia*: mais son usage se borne au *nāma dagieng*, nom d'origine ou de naissance, et il ne s'applique pas au *gālar* ou nom qu'on reçoit à l'âge de puberté: il se met aussi avant des épithètes d'injure ou de mépris, comme *si-nediis īni*, ce malotru, ce maussade, *perampōuan si-kōutok īni*, cette maudite créature.

ساب *sāba*, dikwijls bezoeken, met iemand dagelijksche gemeenschap hebben, op eenen gemeenzamen voet verkeerren; visiter souvent, fréquenter, vivre familièrement avec.

سابر *sābar*, doodelijk, wanhopend, hevig, woest, vernielend; mortel, désespéré, violent, féroce, funeste, désastreux. *Orang ber-prāng itœ ter-lālo sābar*, zij hebben zeer vinnig gevochten; ils se sont battus à outrance. *Ber-pāgoet ter-lālo sābar*, pikten (elkander) hevig; se becquetaient à outrance. *Menāngies*

ter-lālo sābar, weende bitterlijk; pleurait amèrement.

سابس *sābas* & سباس *sabās* PERS., wel! best! uitmuntend! bon! bien! bravo! *Sābas rādja palawān demikien-lah roepā-nja œleebālang jang barāni*, wel gedaan, vorstelijke helden! zulk een gedrag is moedige krijgslieden waardig; bravo, illustres héros! cette conduite est digne de guerriers intrépides. *Sābas anḡkau hei orang māda*, wel gedaan, jongeling! c'est fort bien, jeune homme!

سابخ *sābong* (vid. سابوڠ *sābōng*), ontvlammen, glinsteren, uitbarsten, vechten als de hanen doen; jaillir, étinceler, éclater, se battre comme font les coqs de joute. *Sābong-menjābong*, bij tusschenpoozen aanvallen, beurtelings aanvallen en terug deinzen; assaillir par intervalles, attaquer et reculer tour à tour. *Kīlat sindjatā-nja jang sābong-menjābong ka-adara*, de glans hunner wapenen, die in de lucht schitterde; l'éclat de leurs armes qui étincelait dans l'air. *Tjajā-nja sābong-menjābong di-dālam asap bediel*, zijn glans brak van tijd tot tijd door den rook van het geschut; son éclat brillait par intervalles à travers la fumée du canon. *Seperti anḡien-pēn ber-tiōp sābong-menjābong*, gelijk de wind die met vlagen blaast; comme le vent qui souffle par rafales. *Maka ka-dōa fihak tantāra itō-pēn sābong-menjābong*, en de vijandelijke legers bestreden elkander en verweerden zich beurtelings; et les armées opposées s'attaquaient et se défendaient tour à tour. *Baenji-nja sābong-menjābong*, men hoorde het geluid bij tusschenpoozen; on entendait le bruit par intervalles.

سابك *sābok*, gordel, gordriem, de riem van een zadel, gorden, aangorden; ceinture d'homme, ceinturon, sangle, ceindre. *Ter-bābat piḡgang-nja deḡgan sābok*, zijne leest was met eenen gordel omgeven; il portait un ceinturon autour du corps. *Ber-sābok tjindī*, met

eenen gordel voorzien; entouré d'une ceinture.

سابوت *sābōt*, de drooge en dradige schil van de kokosnoot; l'écorce sèche et fibreuse de la noix de coco. *Tātī sābōt*, touw daarvan gemaakt; corde faite de ces filamens.

سابوڠ *sābōng* (vid. سابوڠ *sābōng*), hanen laten vechten; faire jouter des coqs. *Ajam sabōng* vel *sabōng-an*, een vechthaan; coq de joute. *Djāṅgan anak-kœ ber-māin sābōng*, vermaak u niet, mijn zoon, met hanen te laten vechten; ne t'amuse pas, mon fils, à faire battre des coqs. *منجابوڠ menjābōng*, eenen haan doen vechten; faire jouter un coq.

سات *sātōe* & ساتو *sātō* (vid. ساتو *sa* & ساتو *sātō*), een; un. *Dāa pālāh sātōe*, eenen-twintig; vingt et un. *Sātō-pōn tiāda*, er is niet een; il n'y a pas un seul.

ساتڠ *sātang* vel ستڠ *setang*, een staak; une perche.

ساج *sadjā* & ساج *sahādja*, alleen, slechts, bloot, enkel; seulement, uniquement, simplement. *Sedikiet sādja*, slechts een weinig; un peu seulement. *Sa-bantar sādja*, een oogenblik slechts; rien qu'un instant. *Begitō sādja*, slechts zoo; tout simplement ainsi. *Djikalau demikien sādja*, als het slechts zoo is; si ce n'est que cela. *Djika ter-tikam māti sādja*, indien hij doodgestoken wordt (nadat hij eenen slag heeft toegebracht), dan is het slechts manslag; s'il est poignardé (après avoir porté un coup), c'est un simple homicide. *Bēkan itōe rōmah jang tiṅgal sādja*, het was geen huis dat ledig gelaten was; ce n'était pas une maison inhabitée.

ساجي *sādji* & ساجي *sadjī* HIND., (spijs) bereiden, opdisschen; préparer, servir (des alimens). *Ber-sādji nāsi*, rijst klaarmaken en voordienen; préparer et servir du riz. *Tādong sādji*, deksels op de geregten; des couvercles au-dessus des plats qu'on a servis. ساجين *sadjīn* *sadjīn-an*, geregt, maaltijd; service, repas. *Pe-*

gang sadji-an nāsi, hield eene schotel met gekookte rijst; portait un plat de riz cuit à l'eau.

ساحر *sāhier* AR., een tovenaar, tooverkracht; un sorcier, sorcellerie.

سادف *sādop*, zeissen, sikkell; faux, faucille. *Meṅgatam deṅgan sādop*, met eene soort van sikkell maaijen (in plaats van de aren of toppen der planten af te plukken); moissonner avec une sorte de faucille (au lieu de couper l'épi ou le sommet de la plante).

سارات *sārat*, geladen, vol geladen, vol, laden; chargé, qui a sa charge pleine, tout plein, charger. *Adjōng sārat*, een geladen jonk; une jonque chargée. *Sārat-lah kapal itōe belom djōa ber-lājer*, dat schip heeft zijne geheele lading binnen, en toch zeilt het niet af; ce navire a toute sa cargaison, et cependant il ne met pas encore à la voile. *Maka pādang itōe-pōn sārat-lah deṅgan baṅgkei*, het veld was met lijken bedekt; la plaine était jonchée de cadavres.

سارڠ *sārang*, een nest; un nid. *Sārang bōrong*, een vogelnest, de eethare vogelnestjes; un nid d'oiseau, le nid d'oiseau bon à manger. *Sārang lāwa-lāwa*, een spinnenweb; une toile d'araignée. *Sārang madōe* vel *sārang lebah*, honigraat (ook *indong madōe* geheeten), een bijennest of korf; rayon de miel (qu'on nomme aussi *indong madōe*), nid ou ruche d'abeilles.

سارڠ *sārang* (vid. سارڠ *sarang*), aanvallen, bestormen; assaillir, donner l'assaut.

ساروڠ *sārong*, scheede, koker; fourreau, gaine, étui. *Pedang jang ber-ōlōe-kan poēālam dan ber-sārong-kan amaas*, een zwaard met een gevest van edele gesteenten en eene gouden scheede; une épée à poignée de pierres précieuses et à fourreau d'or. *Sindjatā-nja ter-ōncōe-lah deri pada sārong-nja*, hunne wapenen waren uit de scheeden getrokken; ils avaient tiré l'épée. *Sārong tāṅgan* vel *sā-*

rong djāri, een vingerhoed; un dé à coudre. *Kāin sārōng*, het kleedje, de gewoone kleederdragt der Maleijers; l'habillement ordinaire des Malais. *Kāin sārōng sētra boāt-an Palembang sa-lei*, een zijden Palembangsche kleed; habit de soie fabriquée à Palembang.

سارک *sāarak*, echtscheiden, verstooten, verjagen, spenen, verlaten; divorcer, répudier, chasser, sevrer, délaisser. *Djikalau kras laki-laki hendak sarak*, indien de man op echtscheiding aandringt; si le mari insiste sur le divorce. *Ter-sarak deri-pada sēsœ*, van de borst, gespeend; sevré, qui ne tette plus. ميارق *Menjāarak anak*, een kind spenen; sevrer un enfant. *Sopāja djāngan djādi sarak orang pada komediēn-nja*, op dat het volk in den vervolge niet moge wegloopen; afin qu'à l'avenir on ne déserte pas.

ساروڠ *sārōng* (vid. ساروڠ *sārōng*), eene scheede; un fourreau.

ساراه *sārah* (vid. سره *serah*), overgeven, toebetrouwen; délivrer, remettre, confier.

ساعت *sāat*, HIND. & PERS., een kort tijdverloop, een oogenblik, een uur, tusschentijd, omstandigheid; court espace de tems, moment, instant, heure, intervalle, conjoncture, circonstance. *Maka be-brāpa sāat ia berdjālan*, toen hij eenen korten tijd gewandeld had; après qu'il se fut un peu promené. *Ada sa-sāat lamā-nja*, het is slechts een oogenblik geleden; il n'y a qu'un moment. *Sā-sāat lagi*, op het oogenblik, aanstonds; d'abord, à l'instant. *Sa-ārī sa-mālam iā-itoē dēa pāloh ampat sāat*, een dag en een nacht, dat is vier-en-twintig uren; un jour et une nuit, c'est à dire vingt-quatre heures.

سائڠا *sānga*, vuiligheid, snot, neusdrop; ordure, morve, roupie. *Tjerrei-kan sānga deri-pada perak*, schieft het zilver van het schuim; séparez la litharge de l'argent. *Sānga iŋgœs*, emungere.

سائڠات *sāngat*, zeer, uitermate, buitengemeen, overmatig; extrêmement, excessivement, très, extrême, excessif. *Sāngat mesghœl atī-nja*, zijn hart was ten sterkste ontroerd; son coeur fut ému à l'excès. *Miŋgkin sāngat ia menāngies*, zoo veel te meer weende zij; plus elle répandit de larmes. *Deri-pada sāngat takōt-nja*, door hare buitengemeene vrees; à cause de son excessive peur.

سائپا *sāpa*, toevoeren, aanspreken, zich ver-voegen bij, roepen wie daar (als een schildwacht) waarschuwen; adresser la parole, recourir, s'adresser à quelqu'un, crier qui va là (comme une sentinelle), avertir. *Sa-telah di sapā-nja*, hem aangesproken hebbende; lui ayant adressé la parole. *Hendak-lah kāmœ menjāpa ajanda-mœ*, gij moest u bij uwen vader ver-voegen; vous devriez parler ou vous adresser à votre père.

سائپات *sāpat*, soort van visch; sorte de poisson.

سائپانڠ *sāpang* vel سفنج *seppang*, caesalpinia sappan, L., het sappan of Brazilische hout, dat tot verw gebezigd wordt, men onderstelt dat het hetzelfde is als het بقم of rood hout van de Arabieren; le sapan ou bois de Brésil, dont on se sert pour la teinture, on présume que c'est le même que le بقم ou bois rouge des Arabes.

سائپو *sāpœ* & سائپو *sāpœ*, vegen, schrobben, borstelen, overstrijken, een bezem; balayer, brosser, frotter, un balai. *Di sapœ-nja rēmah*, zij veegde het huis; elle balayait la maison. *Menjāpœ mēloet deŋgan*, سشو تاشي *sapœ-tāngan*, het aangezicht met eenen zakdoek afvegen; s'essuyer le visage avec un mouchoir. *Lālo titiek ājer matā-nja jang se-perti ombon roepā-nja maka segrā-lah di sapœ-nja deŋgan tjaŋggei-nja*, hare tranen stortten toen (op hare wangen) als de druppelen van den dauw, maar zij veegde dezelfde terstond af met den langen nagel van haren kleinen vinger; là-dessus ses larmes coulèrent (le long de ses joues) comme des gouttes de

rosée, mais elle les essuya aussitôt avec le long ongle de son petit doigt. *Di sapē-nja mēka anak-nja*, hij wreef het aangezicht van zijn kind; il frotta le visage de son enfant. *Sāpē deŋgan m̄njak*, met olie smeerren; oindre d'huile. *Mendjādi hamba-penjāpē*, werd eene huisveegster of dienstmeid; devint frotteuse ou servante.

سائپي *sāpī*, سائي *sapī* & سمئي *sampī*, vee, koeijen, ossen, ossenvleesch; du bétail, des vaches, des boeufs, de la chair de boeuf. *Djenies-djenies binātang seperti karbau sāpī dan kēda*, onderscheidene soorten van vee, als buffels, ossen en paarden; différentes sortes de bestiaux, tels que buffles, boeufs, chevaux. *Sāpī djāntan*, een stier; un taureau. *Sāpī betina*, eene koe; une vache. *Anak sāpī*, een kalf; un veau. *Sāpī laut*, triechecus, de zeekeo; la vache marine. *Minjak sāpī*, boter; du beurre. *Jang tāu bēat m̄njak sāpī lembœ*, iemand die van de koemelk boter weet te maken; quelqu'un qui s'entend à faire du beurre du lait de vache.

ساکت *sakat* (vid. سکت *sakat*), boom, dwarsboom, zandplaat; barre, barreau, banc de sable.

ساکيت *sakiet*, ziek, ongesteld, pijnlijk, bezeerd, ziekte; malade, indisposé, douloureux, qui fait mal, maladie. *Lālo sakiet mati-lah rādja itœ*, de koning werd toen ziek en stierf; le roi alors tomba malade et mourut. *Pāit sakiet vel sakiet pājah*, doodelijk ziek; malade à mourir. *Sakiet di tampar-i*, lijdende, pijnlijk van de ontvangene slagen; souffrant des coups qu'il avait reçus. *Obat sakiet kapāla*, geneesmiddel voor hoofdpijn; remède pour la migraine. *Sakiet hāti*, wrok, nijd, die eenen wrok op iemand heeft; ressentiment, malveillance, qui a de l'animosité contre quelqu'un. *Sakiet hāti-nja akan orang itœ seperti di pāgœt œlar rasā-nja*, hunne gemoederen waren tegen dien man verbitterd,

als of zij door eene slang gebeten waren; leurs coeurs étaient envénimés contre cet homme, comme s'ils avaient été mordus par un serpent. *penjākiet*, ziekte, onpasselijkheid; maladie, indisposition. *Apā-kah penjākiet-an*, waarover klaagt zij? de quoi se plaint-elle? *ka-sakiet-an*, kwaal, uitwendige zweer, wonde; plaie, ulcère, blessure.

ساکي *sākei*, een bediende, volger, onderdaan, onderhoorige, een distrikt, leengoed; domestique, suivant, dépendant, un district, fief. *Be-brāpa sakei-nja soedah ka-lēar deri-pada nagri*, vele van zijne onderhoorigen zijn uit de stad gekomen; plusieurs de ses dépendans sont sortis de la ville. *Maka iā-pēn ber-hadlier-lah deŋgan segala sākei-nja*, hij verscheen met alle zijne onderhoorigen; il se présenta avec tous ses dépendans. *Maka hamba-pēn s'orang sākei pada tōan*, ik ben als een bediende tot u; je suis envers vous comme un serviteur. *Jang memegang sātœ sākei kārna nagri atjih di bhāgi tiga*, die een distrikt onder zich had, zijnde het land van Atjien in drieën verdeeld; qui était en possession d'un district, le pays d'Atjien en comprenant trois.

ساکت *sāga*, glycine abrus, L., abrus maculatus, Bat. Trans. vol. V., de roode erwt met eene zwarte plek, de *rutty* van Bengalen: tot een goudgewicht gebruikt wordende, draagt het den naam van *sāga timbāng-an* (zie راکت *rākat*); le pois écarlate à tache noire, le *rutty* du Bengale: employé comme poids à peser de l'or, on le nomme *sāga timbāng-an* (v. راکت *rākat*). *Sœātœ miskāl brat-nja tiga pēloh anam sāga*, een miskal (zeker Arabisch gewigt) maakt zes-en-dertig roode erwten; le miskal (poids dont se servent les Arabes) équivaut à trente-six pois écarlates. *sātœ pōhn vel kandōri batēng*, *kandōri-bātang*, adenanthera pavonia, L., eene roode of koraalkleurige boon, veel grooter dan de abrus en zonder zwarte vlek, het kandori van China,

wegende een honderdste van een *tāil*; feve rouge ou couleur de corail, beaucoup plus grosse que l'abrus et sans tache noire, le candorin de la Chine, faisant la centième partie d'un *tāil*.

سَاگُو *sāgo* & سَاگُو *sāgō*, sago, het meelachtige en lijmige merg van den palmboom رَمْبِي *rombija* genaamd; sago, la moëlle farineuse et glutineuse d'un arbre du genre des palmiers, nommé رَمْبِي *rombiia*.

سَاگِي *sāgi* & سَاگِي *sāgi*, de zijde van een vierkant, van eenen teerling of van eene andere regelmatige figuur; le côté d'un quarré, d'un cube ou d'une autre figure régulière. *Tiṅgal sa-sāgi lāgi*, er blijft nog eene zijde; il reste encore un côté. *Triap-tiap sa-sāgi sa-hasta*, iedere zijde (was) een elleboog lang; chaque côté (avait) une coudée de long. *Ampat per-sāgi*, vierhoekig; quadrangulaire.

سَاَلَات *sālat* vel *sellat* (vid. سَاَلَات *salāt*), eene straat, zee-engte; un détroit.

سَاَلَاَت *sāloet*, met goud of zilver beleggen, overtrekken, voeren; couvrir d'or ou d'argent, plaquer, revêtir, doubler. *Ter-sāloet deṅgan amaas atau deṅgan prāda*, met goud of met klatergoud overtrokken; couvert d'une feuille d'or ou de clinquant. *Ter-sālāt deṅgan kājā*, met planken belegd; revêtu de planches. *penjalāt-an*, overtreksel, bekleedsel of voering, beschot van houtwerk; placage, revêtement ou doublure, lambris, boisage. *Sāloet gigi*, het verglaassel van de tanden; l'émail des dents.

سَاَلَاَن *sālang* vel سَاَلَاَنِي *sālang-āl-ālī*, het midden van eenen slinger; le creux d'une fronde.

سَاَلَاَن *sālang*, een eiland bij den ingang der Malakkasche straten, aan Siam behoorende, gemeenlijk *Djonkselon* genaamd, zijnde eene verbastering van *ādjong-sālang* of *sālang-punt*; ile située à l'entrée des détroits de

Malacca, appartenant à Siam, et vulgairement appelée *Dionkselon*, par corruption pour *ūdiong-sālang* ou pointe de *sālang*.

سَاَلَاَن *sālieng*, onthalen, huisvesten; accueillir, loger.

سَاَلَاَن *sālak*, blaffen, keffen; aboyer, japper, glapir. *Menjalak*, toeblaffen; aboyer contre quelqu'un.

سَاَلَاَن *sālak*, calamus zalakka, Goert, eene soort van rotting, die eene rinsche, eetbare vrucht draagt; espèce de rotan ou jonc, qui porte un fruit un peu acide et bon à manger.

سَاَلَاَن *sālien* & سَاَلَاَن *sālīen*, overgieten, overstorten, aftappen, van kleed veranderen, in eene andere taal overbrengen, afschrijven; transvaser, soutirer, changer d'habit, traduire, copier. *Sa-telah saedah mandī maka lālo ber-sālien kāin basāh-an-nja*, zoodra zij zich gebed had, trok zij andere kleederen aan; aussitôt qu'elle se fut baignée, elle changea d'habits. *Ber-sālien namā-nja*, nam eenen anderen naam aan; changea de nom. *Kitāb jang di-per-sālien orang deri-pada bhāsa arāb*, een boek uit het Arabisch vertaald; un livre traduit de l'Arabe. *Per-sālien*, verandering van kleederen; changement d'habits. *Per-sālien jang moelia*, een kostelijk gewaad; une parure magnifique. *Pakei-an sa-per-sālien jang lāik deṅgan dia*, een stel kleederen die hem passen; un habillement complet, qui lui va bien. *Di per-sālien-ī-nja āleḥ srī rāma deṅgan kāin indah-indah*, *Srī Rāma* schonk hun kostelijke kleederen; *Srī Rāma* les revêtit d'habits magnifiques. *Ber-sālien roepā-nja dan warna toebōh-nja*, zij namen eene andere gedaante aan en veranderden de kleur van hun ligchaam; ils changèrent de forme et de couleur.

سَاَلَاَن *sālendang* (vid. سَاَلَاَن *salendang*), sjerp, gordel; écharpe, ceinture.

سا *sālah*, slecht, gebrekkig, verkeerd, schuldig, feil, misdrijf, belediging, dwaling, schuld; mauvais, defectueux, erroné, coupable, faute, crime, tort, offense, erreur, culpabilité. *Sālah di bilang*, verkeerd gezegd of berekend; mal énoncé ou mal supputé. *Sālah tēan-pōnja itōng-an*, gij hadt misgeteld; vous aviez mal compté. *Aligien sālah*, tegenwind; vent contraire. *Māna ada salāh-nja*, waarin bestaat zijn misdrijf? en quoi consiste sa faute? *Apā-kah sālah bēta ka-bāwah doelt shāh ālam maka bēta di taṅkap*, welke overtreding heb ik jegens de majesteit van den vorst der wereld begaan, dat ik gevangen zit? quelle faute ai-je commis envers la majesté du maître du monde, pour qu'on me tienne en prison? *Māti orang itoe deṅgan salāh-nja*, die man heeft door zijne eigene schuld het leven verloren; cet homme a perdu la vie par sa propre faute. *كسلاھ ka-salāh-an*, misdrijf, belediging; délit, offense. *Bēta tākoet kalo-kalo men-djādi ka-salāh-an ka-pada tēan*, ik vrees dat ik u misschien in iets beledigd heb; je crains de vous avoir manqué. *منجالا menjāla*, verkeeren, vervalschen, ten kwade duiden, iemand ergens mede betichten; altérer, falsifier, mal interpréter, imputer. *Segrā-lah ia me-lompat menjālah-kan tikam rādja itoe*, hij sprong terstond ter zijde en ontweek zoo des konings steek; il sauta aussitôt de côté et évita ainsi le coup que le roi voulait lui porter.

سا *sāleh*, ondeelig, afgezonderd, bijzonder; individu, distinct, particulier. *Jang sāleh s'orang namā-nja*, een van welke genaamd werd; l'un desquels se nommait *Sa-bagimāna sāleh s'orang saedah-lah meng-ambat sa-rātoes*, hoe kan een enkel man er honderd nazitten? comment se fait-il qu'un seul individu en poursuive cent? *Pada sāleh saētoe djālan*, langs eenen bijzonderen weg; par un chemin particulier. *Sāleh saētoe ka-doeā-nja itoe*, een van die twee; un

de ces deux-là. *Djika ber-ōbah sāleh saētoe deri-pada tiga perkāra jang ter-seboet itoe*, indien eene van de drie bovengemelde omstandigheden eene verandering mogt ondergaan; si l'une des trois circonstances sus-mentionnées vient à changer.

سا *sāma*, HIND., dezelfde, gelijk, van gelijke waarde of grootte, op gelijken voet met, te gelijk met, gelijktijdig of op dezelfde plaats; même, semblable, égal, de niveau, ensemble, en même tems, à la même époque ou au même endroit. *Roepā-nja sāma*, zij hebben denzelfden vorm of eenerlei gedaante; leur apparence est la même. *Rādja baṅgsāwan sāma separti bāpa tēan poetri*, een vorst van een aanzienlijk geslacht, gelijk aan dat van den vader der prinses; un chef d'une noble extraction, égale à celle du père de la princesse. *Tiāda sāma deṅgan doelt tosanke*, staat niet gelijk met uw majesteit; n'est pas de niveau avec votre majesté. *Sāma meng-ādoe gāgah dan perkāsa*, zij legden gelijke magt en dapperheid aan den dag; ils déployèrent la même force et montrèrent une égale bravoure. *Ka-doeā-nja-pān sāma ber-sinjam*, zij lachten beiden te zamen; ils rirent tous deux. *Sāma-mānasia*, evenmenschen; le prochain. *Sāma hamba*, dienstgenoot; compagnon de service. *Sāma rāta*, op eenen gelijken voet, gelijkvloers; de niveau, de plain pied. *Sāma tāra*, gelijke, een makker; égal, compagnon. *Sāma djōga*, even eens, om het even; tous de même, tout un. *Sāma djāhat djōga*, even slecht; aussi méchant l'un que l'autre. *Rādja samā-nja rādja dan dēwa samā-nja dēwa*, koningen met koningen, en goden met goden; les rois avec les rois, et les dieux avec les dieux. *Sāma ada ber-ōbah ājer itoe atau tiāda*, of de hoedanigheid van het water ook veranderd is of niet; soit que la qualité de l'eau ait été altérée ou non. *سام sāma-sāma* vel *سما سما sama-sāma*, gezamenlijk; ensemble. *Pergi-lah sama-sāma*

deŋgan taman-mœ, vertrek met uwen makker; partez avec votre compagnon. *Ber-sa-ma-sāma rājat deri gēnong*, te gelijk met de berglieden; accompagné des montagnards. *برساان ber-samā-an*, vergelijking, wedstrijd, gelijkheid; comparaison, concours, égalité. *مپام menjāma*, vereffenen, gelijk maken, gelijk stellen; applanir, mettre de niveau, assimiler. *Hendak-lah ia menjāma deŋgan kita*, hij tracht met ons op eenen gelijken voet te komen; il cherche à se mettre de niveau avec nous. *Tiāda s'ōrang mekhlēk menjamā-i baginda itœ*, geen schepsel (sterveling) kon met dien vorst vergeleken worden; nul être créé n'était comparable à ce monarque. *S'ōrang māncesia-pōn tiāda di menjamā-i deŋgan dia*, geen sterveling kon met haar vergeleken worden; nulle créature humaine ne pouvait lui être comparée.

سامر sāmar & *سمر samar*, vermommen, eene vermomming aannemen, bespieden, vermomd; déguiser, se travestir, épier, déguisé. *Maka di sāmar-kan ber-sōka-sōkā-an*, maar hij verborg het onder den schijn van vreugde; mais il le déguisa sous une apparence de joie. *Tōhan-mœ tāu bārang jang sāmar*, uw heer kent al wat verborgen is; ton maître connaît tout ce qui est caché. *مپامر menjāmar*, vermommen, een rol spelen, vermomd; déguiser, représenter, sous un déguisement. *Maka seti dēwi-pōn dōdoek-lah menjāmar-kan diri-nja ka-pada berāla itœ*, *Seti Dēwi* zat neder (in de pagode) en stelde zich als een der afgoden aan; *Seti Dēwi* se tenait assise (dans la pagode) et contrefaisait l'idole. *Dātang menjāmar*, kwam vermomd, vint déguisé. *Masōk-lah menjāmar pergi mentjāri orang itœ*, hij kwam vermomd binnen om dien persoon te zoeken; il entra déguisé pour chercher cette personne. *پنجامر penjāmar*, een verspieder, iemand die zich vermomt; un espion, quelqu'un qui prend un dé-

guisement. *کسامان ka-samār-an* vermomming; déguisement.

سامت sāmak, opmaken, bereiden, looijen, leder bereiden; accommoder, préparer, tanner. *Sāmak deŋgan kāpœr atau deŋgan tāu bōrong*, met kalk of met vogelen drek bereid; accommodé avec de la chaux ou de la fiente d'oiseaux. *Kāliet baŋgkei jang belom di sāmak*, eene onbereide huid; un cuir cru.

سامن sāmoen, afzetten, rooven, plunderen; dévaliser, voler, piller. *Orang jang di samēn-nja dālam wētan itœ*, de man dien hij in het bosch heeft bestolen; l'homme qu'il a dévalisé dans la forêt. *Harta jang di sāmoen orang prāu sa-bōah deŋgan moāt-an-nja*, het gene die menschen gestolen hebben, bestond in een vaartuig met deszelfs lading; les effets que ces gens ont volés, consistaient en un bateau avec sa cargaison. *Orang per-rompak sāmoen di lāut*, zeeroovers; des pirates. *Mari-lah kita pergi مپامی menjāmoen sopāja ada-lah akan rezeki kita*, komt laat ons gaan rooven, opdat wij wat te eten hebben; allons marandons, afin que nous ayons de quoi manger. *پنجاموئن penjāmoen*, een roover; un brigand. *Pang-wōe penjāmoen*, het hoofd eener rooversbende; chef de brigands. *Orang penjāmoen*, bandieten; des bandits, des brigands.

سان sāna, daar, ginds; là, là-bas. *Ka-sāna*, derwaarts; vers là-bas. *Di-sāna*, ginds; là-bas. *Deri-sāna*, van daar; de là. *Sāna sīni*, hier en daar; al dolende; par-ci par-là, à l'aventure.

سانق sānak, magen, nabestaanden; parens, proches. *Tiāda ber-sānak*, hij heeft vrienden noch magen; il n'a point de parens. *Sānak sœdarā-nja akan mem-bājer hōtang-nja*, zijne bloedverwanten zullen zijne schulden betalen; sa famille acquittera ses dettes.

سانق sānak vel *سانق sanak*, pijn, stuipen;

douleur, spasmes. *Sānak prēt*, snijdingen in den buik; colique, tranchées. *Menœmbœk dadā-nja maka iā-pōn* كسنى سناكى *ka-sanak-sanak-an*, sloeg hem geweldig op de borst, hetgene hem stuipen veroorzaakte; le frappa rudement contre la poitrine, ce qui lui causa des convulsions.

سانن *sānan* (vid. سان *sāna*), daar; là.

ساو *sāu*, sluiten, bedekken, een deksel; fermer, couvrir, un couvercle.

سawat *sāwat*, omgeslagen (als eene sjerp), omwonden, geregen; jeté, passé autour du corps (comme une ceinture), ceint, enveloppé. *Ber-sāwat sandang*, eenen gordel om hebbende; enveloppé d'une ceinture. *Pe-sāwat*, banden, strengen van juwelen of andere lijfsieraden; bandes, bandage, des colliers de bijoux ou autres ornemens.

ساوان *sāwan*, aanvallen van ziekte, stuipen; attaques, paroxismes, convulsions. *Sāwan gila*, vallende ziekte; épilepsie. *Sāwan bañgkei*, beroerte; apoplexie.

ساوه *sāuh*, een anker, eene dreg; une ancre, un grapin. *Tātī sāuh*, een kabel; un cable. *Sāuh besī*, een ijzeren anker; une ancre de fer. *Bagi sāuh meñgandong bātœ*, eenen steen aan het (houten) anker vastmaken; attacher une pierre à l'ancre (de bois). *Men-djātōh-kan sāuh*, het anker laten vallen; mouiller, jeter l'ancre. *Sāuh-nja djātōh marīam di pāsang-nja*, toen het anker gevallen was, salueerde het (schip); après avoir jeté l'ancre il salua. *Ælar sāuh* vel *sāu*, boa constrictor, de grootste soort van slangen; la plus grande espèce de serpent.

ساواه *sāwah* vel *sauwah*, lage en moerassige grond, tot het zaaijen van rijst of *padi* bestemd; terrain bas et marécageux, préparé pour la culture du riz ou *padi*. *Pādi sāwah*, rijst van zulke gronden; riz provenant de ces sortes de terres. *Di bit-nja sāwah itœ*,

hij heeft dat *sāwah* (dat veld) gekocht; il a acheté ce *sāwah* (ce champ). *Lāwas sawāh-nja*, hij bezit uitgestrekte rijstvelden; il possède des champs de riz très-étendus. *Menannggāla sāwah*, een rijstveld beploegen; labourer un champ de riz.

ساري *sāwei*, een vogel van eene blaauwachtig zwarte kleur, hebbende twee lange vederen in den staart; oiseau d'une couleur noire tirant sur le bleu, et qui à deux longues plumes à la queue.

سahet & سهوت *sāhoet* & *saēt*, antwoorden, een antwoord; répondre, répliquer, réponse, réplique. *Di saēt-nja auleh anak-nja*, zijn zoon antwoordde hem; son fils lui répondit. *menjāhoet* & *menjaēt* *menjāhoet* & *menjaēt*, beantwoorden; répondre à. *Menjaēt kātā istri-nja*, antwoorden op hetgene zijne vrouw zèide; répondre à ce que disait sa femme. *Menjaēt salām*, eenen groet of eene pligtpleging beantwoorden; répondre à un salut, à un compliment. *S'ōrang-pōn tiāda di saēt-ī-nja*, hij antwoordde niemand; il ne répondit à personne. *Hamba-pōn hendak menjahāt-ī*, ik wenschte wel te antwoorden; je voudrais bien faire une réponse. *Toendœk tiāda ber-kātā seperti di saēt-ī deñgan ajer mātā*, zij boog zonder spreken, schijnende met hare tranen te antwoorden; elle s'inclina sans parler, et semblaît répondre par ses larmes.

ساي *sāja* (vid. سهاي *sāja*), een slaaf: voor-naamwoord van den eersten persoon; un esclave: mot qui tient lieu d'un pronom de la première personne.

سajiet *sājiet*, dun of aan reepen snijden; couper menu ou par tranches. *Ber-sājiet kōlop*, de voorhuid afsnijden; couper le prépece. *menjāit ikan*, visch aan mooten snijden; couper du poisson par dalles, tranches ou tronçons.

سايح *sājā* AR., rondzwerfend; errant.

سایغ *sājang*, medelijden, bezorgdheid, behagen, deelneming, genegenheid, medelijden hebben, belang stellen, goedertieren, teeder, mededoogend, bezorgd, jammer! helaas! pitié, sollicitude, attachement, égards, affection, tendresse, éprouver de la commisération, s'intéresser à, clément, affectionné, inquiet, quel dommage! hélas! *Tiāda-lah sājang lagi roepā-nja*, zij schenen geen medelijden meer te gevoelen; ils semblaient ne plus éprouver de compassion. *Djāngan dia sājang*, laat hij niet bekommerd zijn; qu'il ne s'inquiète pas. *Ber-hāti sājang*, een medelijdend hart hebbende; doué d'un coeur compatissant. *Sājang sema sāja*, wee mij! malheur à moi! میایخ *menjājang*, beklagen; plaindre.

سایف *sājæp* & *sājap*, vleugelen; ailes. *Am-par-kan sājæp*, de vleugelen spreiden; étendre les ailes: *Ber-lindong di-bāwah sājæp-nja*, onder zijne vleugelen schuilen; se réfugier sous ses ailes. *Pātah sājæp-nja jang ka-dāa blah*, brak zijne vleugelen aan weerszijden; se cassa les ailes des deux côtés.

سایف *sājop*, diep, hol (van klank), luid; profond, creux (de son), sonore. *Gœræh-pæn ber-boenji-lah sājop-sājop*, de donder liet zich hooren met holle slagen; le tonnerre grondait sourdement. *Bænji-boenji-an sājop-sājop ka-deŋgar-an*, schelklinkende speeltuigen; des instrumens sonores. *Sājop bænji bibiër-nja*, hij had eene holle stem; il avait un son de voix creux.

سایور *sājær* & *sajær*, moeskruiden; herbes potagères. *Sājær bājang*, amaranthus oleraceus. *Sājær kalāpa*, olus calappoides. *Sājær pākæ*, filix esculenta.

سبارغ *se-bārang* (vid. بارغ *bārang*), wat ook, waar ook, werwaarts ook, sommige; une chose quelconque, quoique ce soit, en, ou vers quelque lieu que ce soit, quelques. *Se-bārang pergi*, werwaarts gij ook gaat; en quelque endroit que vous alliez. *Se-bārang akan ker-*

dja baik-lah segra, wat er ook te doen is, het ware goed zulks spoedig te doen; quoiqu'il y ait à faire, il convient de le faire promptement.

سبائی *sa-bāgei* (vid. بائی *bāgei*), een deel, eene afdeeling; une section, partie.

سبائی *se-bāgei* (vid. بائی *bāgei*), gelijk, als; de même que, comme.

سبائیمان *se-bāgimāna* (vid. بگیمان *bagimāna*), hoe, op welke wijze, door welke middelen? comment, de quelle manière, par quels moyens? *Se-bāgimāna ber-āuleh kita meng-ambel pedang itæ*, hoe zullen wij dat zwaard kunnen wegnemen? comment parviendrons-nous à enlever cette arme?

سبارون *sa-bāu'n* (vid. باو *bāu*), eensgezind, verzoend, gemeenzaam; unanimes, d'un même avis, réconciliés, familiers.

سباروه *sebāwah* (vid. بابی *bābi*), een zwijn; un cochon.

سبایق *se-bānjak* (vid. بايق *bānjak*), zoo veel als, zoo wel als; autant que, ainsi que. *Djikālu ada ædjan se-bānjak pānas*, indien er zoo wel regen als hitte zij; s'il tombe de la pluie et qu'il fasse en même tems chaud. *Se-bānjak* (vel *sa-bānjak*) *lagi*, zoo velen meer; autant en sus.

سبب *sebáb* Ar., oorzaak, reden, beweegreden, bewijsreden, omdat, uit hoofde van; cause, raison, motif, argument, parce que, à cause de. *Apa sebáb-nja*, welke is de reden daarvan? quelle en est la raison? *Auleh sebáb itæ*, uit hoofde van, om die reden; à cause de, par ce motif. *Ter-kādang ber-ōbah deŋgan tiga sebáb*, gewoonlijk ontstaat de verandering uit drie oorzaken; d'ordinaire le changement provient de trois causes. *Di tahān-ī djāga sebáb ia mābok*, hij spaarde hem, ziende dat hij dronken was; il se contint, voyant qu'il était ivre. *Sebáb deri-*

-pada *sāṅgat takāt-nja*, om reden van zijne grootte vreeze; à cause de son excessive frayeur. *Kārna sebáb* (synon.), omdat, uit hoofde van; parce que, à cause de. *Deri kārna sebáb itoe*, om die reden; par cette raison.

sebāet & *sebāt*, melding maken, verhalen, heeten, noemen; mentionner, conter, énoncer, nommer. *Segala nāma jang ter-sebāet ini*, al de hier opgenoemde namen; tous les noms mentionnés ici. *Maka ter-sebāt-lah per-katā-an orang dāulo kāla*, nu zegt het oude spreekwoord; or, l'ancien proverbe dit. *Di sebāt-kan namā-nja*, hij noemde hem; il le nomma. *Menjabāt-kan dia deṅgan tidah*, het mondelings melden; le dire de vive voix.

sabtoe vel *saptō* AR., de naam van den zevenden dag der week, of den Sabbat der Joden, maar de zesde dag, *djōemāt*, is de dag op welchen de Mahomedanen in hunne gebedenhuizen bijeenkomen: de namen der vijf eerste dagen zijn alleen van de volgorde ontleend; le nom du septième jour de la semaine ou du Sabbat des Juifs, mais le sixième jour, *dioumāt*, est celui auquel les Mahométans s'assemblent dans leurs mosquées: les noms des cinq premiers jours sont purement numériques. *Hari sabtoe vel saptō*, Zaterdag; Samedi.

se-betoel (vid. *betoel*), waarachtig, opregt; vrai, sincère.

sebhānah AR., te prijzen, te verheerlijken; digne d'être loué, glorifié. *Allah sebhānah wa tāāla*, de eeuwig te prijzende en allerhoogste God; le Dieu très-haut et digne d'être à jamais glorifié.

sabda HIND., bevel, voorschrift, gebod, verordening, wet, het woord van God of van zijnen profeet, woorden die door eenen koning of anderen hoogen overheidspersoon uitgespro-

ken worden, spreken, zeggen, (met waardigheid of plegtigheid) uitspreken; commandement, ordre, précepte, loi, la parole de Dieu ou de son prophète, paroles émanées de la bouche d'un prince ou de quelque autorité supérieure, parler, dire, réciter, déclamer. *Bagitoe-lah sabda tōan kita*, dusdanig is het bevel van meesters; tels sont les ordres de notre maître. *Rādja sādah ber-sabda*, de koning heeft gezegd; le roi a dit. *Se-benar-nja sePERTI sabda tōan-ko*, het is waar wat mijnheer gezegd heeft; la chose est comme monseigneur vient de dire. *Menwroet kata firmān allah dan sabda rasāl allah*, gehoorzamen aan Gods geboden en aan de woorden des profeets; observer les commandemens de Dieu et les préceptes du prophète.

sabrang, over, aan de andere zijde (bijzonder van een water), aan gene zijde, voorbij, overvaren; outre, de l'autre côté (surtout en parlant d'eau), au-delà, passer de l'autre côté. *Di sabrang sōṅget*, aan de overzijde van de rivier; de l'autre côté de la rivière. *Djikalau aṅkau dātang deri sabrang laūt-an*, indien gij van overzeesche landen komt; si vous venez des pays d'outre-mer. *menjabrang ājer*, overvaren, oversteken; passer l'eau. *Menjabrang tandjong*, aan de andere zijde van eenen uithoek komen; doubler un promontoire. *Menjabrang orang*, menschen over zetten (als in een pont); passer du monde (par exemple dans un bac). *Lālo ia menjabrang deri laṅka-pōri ka-pada tānāh besār*, toen stak hij over van *Selan* naar den vasten wal; alors il passa de *Selan* sur le continent. *Prau penjabrang-an ada sa-bōah*, daar was een pont om over te varen; il y avait là un bac pour passer l'eau.

se-ber-māka (vid. *māka*), vooreerst, in de eerste plaats, maar vooreerst, (dit is gewoonlijk de aanhef van eenige zinsnede, waar de aandacht van den lezer plotseling van een onderwerp tot een ander geroepen

wordt, of wel wanneer de draad van het gesprek weder wordt opgevangen); d'abord, en premier lieu, mais d'abord, (on l'emploie ordinairement comme transition subite d'un sujet à un autre, ou en reprenant le fil du discours). *Seber-mōla di tjeritrā-kan aūleh orang jang ampōnja tjeritera ini*, maar vooreerst wordt door den schrijver dezer geschiedenis verhaald; or en premier lieu l'auteur de cette histoire rapporte.

saberhāna, گانش, volkomen, het geheel; entier, complet, la totalité. *Ka-ātas saberhāna bōmi*, over de gansche aarde; sur toute la terre. *Saberhāna āri*, de gansche dag; toute la journée. *Memākei pa-kei-an saberhāna*, een compleet stel kleederen aanhebben; porter un habit complet.

sabak vel *sabok*, boordevol, overvloeyen, rempli jusqu'au bord, déborder. *Tākoet akan di terbiet-kan ājer sabak*, vreezende dat het eene overstroming zoude veroorzaken; craignant que cela, ne causât un débordement. *Dārah-nja menḡālier seperiti ājer sabak roepā-nja*, zijn bloed stortte als een hevige stroom; son sang coulait comme un torrent. *Tiāda ber-ka-pōtēs-an seperiti ājer sabak*, zonder ophouden, gelijk water dat overstroomt; sans interruption, comme une eau qui déborde.

se-bagei (vid. *bagei*), gelijk als, de weerga, zoo; comme, de même que, le pareil, ainsi. *Se-bagei kambang*, als eene geheel ontloken bloem; comme une fleur-éclose. *Se-bagei-nja*, de wedergade; le pareil. *Tiāda se-bagei-nja*, het heeft zijns gelijken niet; il n'a pas son égal. *Akan tāwan bārang se-bagei-nja*, te strjden met zulke lieden; contester avec des gens tels que ceux-là. *Bārang se-bagei-nja*, ieder ding van die soort; chaque chose de cette espèce.

sabal, weten, bekend zijn met; savoir, avoir connaissance de.

sabiel, verdrietig, bedroefd, gemelijk, droefgeestig; affligé, chagrin, mortifié, mélancolique. *Menāngies kārna sabiel atī-nja*, wependen om dat zij bedroefd in hunne harten waren; pleuraient parce que leurs coeurs étaient affligés. *Ter-lālo sabiel atī-nja me-ḡat ka-lakā-an tōan poetri*, zij waren zeer aangedaan, toen zij den toestand der vorstin zagen; ils furent très-affligés en voyant l'état de la princesse. *Apā-kaḡ mōlā-nja maka nagri ini ter-lālo sabiel roepā-nja*, wat mag de reden zijn van de neerslagtigheid welke hier te lande heerscht? quelle peut être la cause de l'abattement répandu dans ce pays?

sa-blās, elf; onze.

sa-blāh (vid. *blāh*), eene zijde; eene helft, de zijde van, de andere zijde; un côté, une moitié, le côté de, l'autre côté. *Kena lōka sa-blāh mōkō-nja*, kreeg eene wond aan de eene zijde van het aangezigt; reçut une blessure à un côté du visage. *Kalāpa sa-blāh*, eene halve kokosnoot; la moitié d'une noix de coco. *Sa-blāh kānan*, de rechterzijde; le côté droit. *Sa-blāh sāna*, de rechterzijde (van een paard); le côté hors du montoir. *Di sa-blāh*, van eene zijde, aan de andere zijde; d'un côté, de l'autre côté. *Di sa-blāh gōnong*, aan de andere zijde van den berg; de l'autre côté de la montagne. *Di sa-blāh salātan*, aan de zuidzijde; du côté méridional. *Bia sa-blāh*, de naam van zekeren kinkhoorn; nom d'un coquillage univalve. *Sa-blāh-kan*, aan eene zijde, ter zijde stellen; mettre de côté, mettre à part. *Orang-pōn-lah māti sa-blāh*, er sneuvelde menschen aan beide zijden; il y eut des tués de part et d'autre. *Ber-diri-lah ia sa-blāh menjablāh djālan*, zij stonden aan beide zijden van den weg; ils se tenaient de chaque côté du chemin.

Sabentar, een oogenblik, korte tijd, dadelijk, terwjl; un moment, un peu de tems,

d'abord, tandis que. *Nanti sabentar*, wacht een oogenblik; attends un moment. *Sabentar lagi*, binnen kort, aanstonds; dans peu, à l'instant. *Sabentar ini*, dadelijk, zonder een oogenblik te vertoeven; tout de suite, sur-le-champ, sans délai. *Deŋgan sabentar itoe djāga*, op datzelfde oogenblik; au même instant. *Ada sabentar rādja disitos*, het was terwijl de koning daar was; ce fut tandis que le roi était là. *Bārang sabentar tidak-lah diam*, (het vuur) hield niet op; (le feu) ne discontinuait pas.

سبندڠ *sabendarang*, tegen over, slaande op; vis-à-vis, à l'opposite, répondant, correspondant à.

سبئر *se-benar* (vid. بنر *benar*), zekerlijk, waarlijk; certainement, assurément. *Se-benar-nja*, de waarheid daarvan, in waarheid; la vérité de cela, en vérité.

سبئر *sabaw* (vid. سبق *sabak* vel *sabæk*), gedempt, gevuld; comblé, rempli. *Sabaw-kan gōha*, een hol, eene holigheid opvullen; combler une caverne, un creux. *Sabaw-kan tanah pada liang kēbar deŋgan tjangkœl*, het graf opvullen met de aarde die er uitgedolven was; remblayer, combler la fosse avec la terre qui en a été tirée. مېجوركي *menjabaw-kan tanah deŋgan dāhan*, met eenen tak in de aarde graven; creuser, fouiller dans la terre avec une branche.

سبوت *sebaw* (vid. سبت *sebaw*), melding maken; faire mention.

سبوله *se-bōleh-bōleh* (vid. بوله *bōleh*), zoo mogelijk, langs alle mogelijke middelen; si faire se peut, par tous les moyens imaginables. *Se-bōleh-bōleh pinta hamba ka-pada orang kāja*, ik smeeuw edele om, indien het mogelijk is; je supplie votre grâce que, s'il est possible. *Se-bōleh-bōleh sāja akan menaw-long tawan*, ik zal u zoo het mogelijk is, of langs alle mogelijke middelen helpen; je vous

assisterai, s'il est possible ou par tous les moyens possibles. *Me-lāwan se-bōleh-bōleh*, zich tot op het uiterste verdedigen; résister de tout son pouvoir.

سبئي *sabei* & سبيج *sabiēdj* AR., zeker deel van het gewaad, door mannen en vrouwen gedragen wordende; partie de l'habillement commune aux deux sexes. *Di ambel-nja kēan sabei-nja di tjāriek dāa*, zij nam haar kleed en scheurde het in tweeën; elle prit son vêtement et le déchira en deux. *Ter kibar-kibar pantiā-nja sabei*, de slippers van hunne kleedren wapperden in de lucht; les pans de leurs vêtemens flottaient au gré du vent.

سبيل *sabiēl* AR., weg, wijze; voie, manière. *Sabiēl allah*, de wegen Gods, tot heilige einden; les voies de Dieu, dans des vues pieuses. *Jang pergi ber-prang sabiēl allah*, die ten heilige oorlogen trekken; ceux qui vont faire la guerre sainte.

ستار *se-tāra* vel *sa-tāra* (vid. تارة *tāra*), gelijk, als, als of, kwanswijs, gelijk aan, de weergade, te vergelijken met; comme, comme si, semblable à, le pareil de, comparable à. *Se-tāra ber-kāboet deri patāni*, als een nevel die van Patani komt; comme un brouillard qui vient de Patani. *Se-tāra deŋgan aŋkau tiāda s'orang*, er is niemand die bij u te vergelijken is; personne n'est comparable à vous. *Djaŋgan-kan se-tāra*, wacht u vooral, onthoudt u van al zulke dingen; gardez-vous en bien, ne faites rien de semblable. *Djaŋgan-kan se-tāra tawān-kœ ber-aŋkat ka-nagri itoe maka pātek sa-katān ini tiāda di meŋ-iring-kan dœli*, dat uwe hoogheid er niet aan denke naar dat land te gaan, ten zij het ons allen, uwe dienaren, vergund worde hunnen vorst te vergezellen; que votre majesté n'entreprenne point de partir pour ce pays, à moins qu'il ne soit donné à nous tous, ses serviteurs, d'escorter leur Roi.

ستاس *se-tāu* (vid. ست *tāu*), kennis, kennisge-

ving; connaissance, communication, confidence.

سترا *saetrā* (vid. سترا *sātrā*), zijde; soie.

سترو *satrō* HIND., een vijand, tegenstrever; ennemi, rival, adversaire. *Men-djādi satrō*, een vijand worden; devenir un ennemi. *Meng-ōsier satrō*, den vijand verjagen; repousser l'ennemi. *Antāra ka-dōā-nja sedekāla ber-satrō*, tusschen hen beiden was hij telkens aan vijandelikheden blootgesteld; entre eux deux il était toujours exposé à des hostilités. *Djika hendak men-deṅgar khabar jang djāhat tanja pada satrō-nja*, indien het de bedoeling is kwaad van hem te vernemen, onderzoek wie zijne vijanden zijn; si l'intention est d'entendre dire du mal de lui, informez-vous qui sont ses ennemis. *Deri-manā-kah dātang-nja satrō toān-kō deri-pada bākiēt kāf-kah atau deri lāṅgiēt-kah atau deri tōdjōeh patāla bōmī-kah*, van waar komen deze vijanden uwer hoogheid? is het van het gebergte *Kāf* (hetwelk de aarde omgeeft), van den hemel, of van de zeven helsche gewesten? d'où viennent ces ennemis de votre altesse? des monts *Kāf* (qui entourent la terre), des plaines célestes, ou des sept régions infernales?

ستنه *sa-teṅgah* (vid. تنه *teṅgah*), half, eene helft van; demi, une moitié de.

ستله *se-telah* (vid. تله *telah*), nadat, toen, zoodra als; après que, lorsque, aussitôt que. *Se-telah rādja me-liat akan hāl itōe*, nadat de koning de zaak had ingezien; après que le roi eut examiné l'affaire. *Se-telah dia dātang*, wanneer, of zoodra hij gekomen is; lors, ou aussitôt qu'il sera venu. *Se-telah saedah ia ber-fikier*, nadat hij wel overdacht had; lorsqu'il eut bien réfléchi.

ستوا *satwā* vel ستو *satau* HIND. (vid. مرگت *morga*), een wild beest, een tijger; un animal sauvage, un tigre. *Di-per-rābōet-kan aūleh satwā aṅkas*, moge zij door wilde

dieren weggeroofd worden! puissent les bêtes féroces la ravir!

ستوبه *sa-tāboh*, koppelen, paren; s'accoupler. *Sa-tāboh deṅgan perampōan*, rem habere cum femina (honeste dic.).

ستوري *stōri* PORT., verhaal, verzinzel; onwaarheid; histoire, conte, fiction, mensonge. *Apā-kah stōri kāmōe*, wat vertelsel verzint gij daar? quelle histoire nous forges-tu là? *Djāṅgan-lah kāmōe bānjak stōri ka-pada hamba*, maak niet zoo veel vertelseltjes van mij; ne mettez pas tant de faussetés sur mon compte.

ستى *seti* AR., eene vrouw van aanzien, eene deftige, bejaarde vrouw, opzigtster; une femme de qualité, une matrone, une vieille femme, une gouvernante. *Di-iring-kan dājang deṅgan seti*, zij werd gevolgd door de kamerjuffers en hofdames; elle fut suivie des demoiselles de la chambre et des dames d'honneur. *Di tēlong aūleh seti dājang*, geholpen door de dienstdoende hofdames; aidée par les dames d'honneur de service. *Djikalau seti tidak akan tegah*, indien mijne toezienster het niet verbiedt; si ma gouvernante ne le défend pas.

ستيا & ستيا *satia* HIND., waarheid, geloof, trouw, getrouwheid, getrouw; vérité, croyance, fidélité, loyauté, fidèle, loyal. *Tiādā-lah tagoh satia-nja*, hunne trouw staat niet vast; leur fidélité n'est pas à l'épreuve. *Meng-obāh-kan satia*, niet getrouw blijven; manquer de fidélité. *Soempah satia*, een eed aan welken men getrouw moet blijven; un serment auquel on doit demeurer fidèle.

ستوان *satūwan* HIND. (vid. ستيا *satia*), getrouw; fidèle, loyal. *Orāng satūwan*, een trouw mensch; un homme loyal. *Mōwafakat dan satūwan*, eensgezind en getrouw; unis et fidèles. *Sohbat satūwan kāmā*, onze getrouwe vriend; notre fidèle ami. *Tenda sohbat jang ber-satūwan*, een teeken van

getrouwe vriendschap; une marque d'amitié constante.

سجاء sedjā, sedert; depuis. *Sedjā tēan tiŋgal-kan tampat itōe*, sedert dat gij de plaats verlaten hebt; depuis que vous avez quitté l'endroit.

سجتي sadjati, (idem quod in lingua arabica مطلق), algemeen; général, universel. *Jang sadjati dan jang tambāt-an*, het gene (in deszelfs beteekenis) algemeen, en hetgene bijzonder is; ce qui est général, et ce qui est restreint (dans sa signification). *Arti-nja jang sadjati-nja dan jang ber-himpoen*, begripen die eene algemeenheid en die eene menigvuldigheid voorstellen; des idées universelles et des idées collectives. *Tjāja allah jang sadjati-nja ka-pada insān*, het licht Gods dat algemeen voor het menschdom is; la lumière divine qui est commune à tous les hommes.

سج sedjā AR., vers, gedicht, toonkundige wijze van opzeggen; vers, poëme, récitatif. *Sedjā-nja djaŋgal*, de verzen daarvan zijn wanluidend, of niet volgens de maat; les vers en sont discordans, ou manquent de mesure. *Makrōh mem-bātja dda itōe deŋgan sedjā*, het betaamt niet dat gebed op eene afgemetenere wijze, of zingende op te zeggen; il ne convient pas de réciter cette prière en mesure, ou en chantant.

سج sedjoek, koel, frisch, kil, verkoelend, verfrisschend, te vreden, gerust, stil, gelukkig; froid, frais, rafraichissant, content, à son aise, tranquille, heureux. *Sedjoek deri-pada ājer ombon*, verfrist door den dauw; rafraichi par la rosée. *Tampat jang sedjoek*, eene koele plaats; un endroit frais. *Edjan sedjoek*, koele regen; pluie rafraichissante. *Mālam ini saŋgat-lah sedjoek*, deze nacht is buitengemeen koud; cette nuit est extrêmement fraîche. *Sākiēt kapalā-nja deri-pada sedjoek dan diŋgien*, hoofdpijn door koude veroorzaakt; mal de tête occasionné par le froid.

Samoā-nja sedjoek hati-nja, allen waren te vreden en gelukkig; tous étaient contents et heureux. *Sāŋgat sedjoek hamba ka-pada ōrang kāja komandōr*, ik ben zeer genegen voor den heer gouverneur; je suis très-attaché à monsieur le gouverneur. *منجدج sedjoek-kan badan*, het ligchaam verkoelen of verfrisschen; se rafraichir le corps.

سجد sedjād AR., het ligchaam voorover brengen (in het gebed), nederbuigen, zittende buigen, knielen, aanbidden; se prosterner (durant la prière), se baisser, s'incliner étant assis, s'agenouiller, adorer. *Sedjād ka-tūnah*, zich ter aarde buigen; se prosterner, s'incliner jusqu'à terre. *Sedjād kapalā-nja sampei ka-tāpak kāki baginda*, boog zijn hoofd neder, tot de zolen van zijner majesteits voeten; s'inclina jusqu'à la plante des pieds de sa majesté. *Dādōek māsieng-māsieng di tampat-nja lālo sedjād*, zetten zich neder ieder op zijne plaats en bogen zich toen; s'assirent chacun à sa place et ensuite se courbèrent. *Sedjād mem'lok anakdā-nja*, boog zich om zijn kind te omhelzen; se baissa pour embrasser son enfant. *Sedjād deŋgan tēdjoh aŋg-gōta ia-itōe dāhi dan ka-dēa tāpak tūŋgan dan ka-dēa lētōt dan prēt djāri kāki ka-dēa*, buiging van de zeven ledematen, namelijk het voorhoofd, de palmen van de beide handen, de twee knieën en den binnenkant van de teenen der beide voeten; prosternement des sept membres, c'est à dire, en posant à terre le front, la paume de chaque main, les deux genoux et le dedans des deux orteils. *Serta dātang lālo ia sedjād menjārap*, bij zijne aankomst groette hij door zich voorover te werpen; à son arrivée il salua en se prosternant.

سج sadjahtra, vrede, voorspoed, welvaart, veiligheid, deugd, volmaakt, vrij van gebreken; paix, prospérité, bien-être, sûreté, vertu, parfait, exempt de tout défaut. *Dātang-lah ia deŋgan sadjahtrā-nja sampei ka-pada rēmali-nja*, hij keerde in vrede en veiligheid

naar zijne woning terug; il retourna en paix et en sureté vers sa demeure. *Sadjahtra atas bārang siāpa meng-ikōet djālan jang betoel*, vrede zij op hen allen die het rechte pad (van godsdienst) bewandelen; paix soit sur tous ceux qui marchent dans le droit sentier (de la religion). *Adā-kah sadjahtra dālam nagri*, is er vrede en veiligheid in de stad? y a-t-il paix et sureté dans la ville? *Sāja jang sadjahtra deri-pada segala āib*, een slaaf vrij van alle gebreken of ondeugden; un esclave sans vices ou défauts. *Kaūm ārab jang sadjahtra paraṅgi-nja*, een Arabische volkstam van eenen vreedzamen aard; une tribu Arabe d'un caractère paisible.

سجیل *sedjīl* AR., een register, rol, cedul; un registre, rouleau, une cédule. *Sœātōe sedjīl jang ter-matrī*, eene verzegelde rol; un rouleau cacheté.

سجورج *setjōrang*, een stuk grof geschut; une pièce de canon. *Iepas setjōrang dan rantāka*, er werd uit onderscheidene vuurmonden geschoten; on fit une décharge de différentes pièces d'artillerie.

سح *sah*, schaak! (in het schaakspel); échec! (terme du jeu d'échecs).

سدر *sadar*, herdenken, zich herinneren, te binnen brengen, voor den geest brengen, herkennen, de bewustheid terug bekomen, weder tot zichzelf komen uit eenen staat van gevoelloosheid of verstrooijing van gedachten, herleven, denken, zijne geestvermogens aanwenden; réfléchir, se ressouvenir, se rappeler à l'esprit, se remettre, recouvrer le sentiment, revenir à soi, sortir d'un état d'évanouissement ou de distraction, revivre, excercer ses facultés intellectuelles. *Ter-sadar-lah ia akan sœdarā-nja serāja menāngies*, bragt zich zinnen broeder voor den geest en weende; se rappela son frère et là-dessus se mit à pleurer. *Kārna kakenda belōm-nja sādār*, want zij herkende haren minnaar nog niet; car elle ne

ne reconnaissait pas encore son amant. *Ter-sadar-kan kāsih bondū-nja*, dacht met liefde aan hare moeder; se rappela sa mère avec tendresse. *Se-katika ia sadar-lah deri-pada mortjā-nja*, dadelijk nadat zij weder tot zichzelf was gekomen; aussitôt qu'elle fut revenue de son évanouissement. *Sadar-lah deri-pada minām-nja*, nuchter geworden; désenivré. *Akan mem-brī sadar ka-pada rādja*, den koning indachtig maken; avertir le roi. *Harti-nja menjadar-moe*, de beboeling hiervan is om u te herinneren; le but de ceci est de vous faire ressouvenir. *Ampat hārī ampat mālam tūda menjadar*, gedurende vier dagen en vier nachten bleef hij buiten kennis; il demeura privé de connaissance durant quatre jours et quatre nuits. *Sadar hartī-nja* سدر, het woord *sadar* komt overeen met het Arabische *zakar*; *sadar* répond au mot Arabe *zakar*.

سدران *sadrāna* & سدرهان *sadarāna* HIND., matig, middelmatig, effen, tusschen beiden, gematigd, betamelijk, geschikt; médiocre, moyen, uni, entre deux; tempéré, décent, propre. *Tœbōh-nja sedang sadarāna*, zijne gestalte was van middelbare grootte; il était de taille moyenne. *Tatkāla sadarāna badan deri-pada āngat dan sedjōek kring dan bāsah*, wanneer het ligchaam is in eenen gemiddelden staat van warmte en koude, van droogte en vochtigheid; lorsque le corps n'est ni trop chaud ni trop froid, ni trop sec ni trop humide.

سدغ *sedang* & سلغ *selang*, terwijl, gedurende, intusschen, want, ziende dat, toereikend, genoeg, matig; tandis, en attendant que, pendant, dans l'intervalle, car, voyant que, suffisant, assez, modérément. *Sedang hamba tīdor*, terwijl ik sliep; tandis que je dormais. *Sedang ia s'ōrang diri*, terwijl hij alleen is; tandis qu'il est seul. *Tatkāla rādja sedang semājam*, op den tijd gedurende denwelken de koning gehoor gaf; à l'heure où le roi donnait audience. *Di-manā-tah pātek*

akan dāpat sedang orang jang besār-besār tiāda menġardjā-kan dia, hoe kan zulks van mij worden verwacht, daar men ziet dat zeer groote mannen niet in staat zijn om het te verrigten? comment peut-on me croire capable de cela, quand on voit que de très-grands hommes ne peuvent en venir à bout? *Sedang gadāng*, groot genoeg, middelmatig groot; assez grand, d'une moyenne grandeur. *Sedang tēgāh*, van middelbare jaren; entre deux âges. *Boēngā-nja sedang ber-kambāng-an*, de bloesems waren half ontloken; les fleurs en étaient à moitié épanouies.

سداف sedap, gemakkelijk, aangenaam, genoegelijk, streelend voor de zinnen, te vreden, vergenoegd, lekker; agréable, divertissant, qui fait plaisir, qui flatte les sens, charmé, satisfait, délicat, agréable au goût. *Per-katā-an jang sedap mānies*, aangename of vriendelijke woorden; des paroles agréables ou flatteuses. *Sedap mānies lakē-nja*, hare manieren waren liefelijk en aangenaam; ses manières étaient douces et affables. *Makān-an jang sedap*, aangename, lekkere kost; des mets agréables ou friands. *Sopāja sedap hāti kita*, opdat onze harten zich mogen verheugen; afin que nos coeurs se réjouissent. *Hatī-nja-pēn tiādā-lah sedap rasā-nja*, zijn gemoed was niet in eenen aangename staat, hij was droefgeestig; ses sensations n'étaient pas agréables, il était morne. *Kārna hamba-pēn sedang sedap tidor*, want ik was nog in eenen aangename slaap; car j'étais encore enseveli dans un sommeil délicieux. *Se-bagei bēngā sedap di pābei lājē di bēang*, als eenē bloem, die men draagt zoo lang zij aangenaam voor de zinnen is, maar die weggeworpen wordt als zij verwelkt; tel qu'une fleur qu'on porte aussi longtemps qu'elle est agréable aux sens, et qu'on jette quand elle est fanée. سدائ sedāp-an, lekkernijen; des friandises, des délicatesses.

سدكالا sedekāla HIND. (vid. سددي sedā & كال kāla), bestendig, bij aanhoudendheid, zonder

ophouden, gewoonlijk, als te voren; constamment, sans cesse, continuellement, ordinairement, comme ci-devant. *Sedekāla seperti hārī rāja*, als een voortdurende feestdag; comme un jour de fête continuel. *Sedekāla ia ber-sēka-sēkā-an djēga deŋgan tēan pōtrī*, hij verheugde zich steeds in het gezelschap der prinses; il se plaisait toujours dans la société de la princesse. *Seperti adat sedekāla*, naar gewoonte; suivant l'usage établi.

سدالینگم sadalinggam, minium, vermiljoen; du vermillon.

سدو sedō vel siddō, de hik, een snik, zucht, hġging, zware of benaauwde ademhaling; hoquet, sanglots, soupir, respiration fréquente ou embarrassée. *Menāngies-lah ia sedō-sedō-ī*, hij weende en snikte; il pleurait et sanglottait.

سدو sedō-sedō, euphorbium, euphorbia nerifolia, L.

سدوت sedōt, nġd, spijt, wangunst; envie, dépit, malveillance. *Pada sedōt-nja dia bōat itō*, hij deed het uit wangunst; il le fit par jalousie. *Menjēdōt*, honen, beledigen; affronter, insulter.

سدو sedah HIND., voorbij, uit, over, reeds, na, geëindigd, voltooid, dat opgehouden heeft, genoeg: het is een teken van den volmaakt-verledenen tijd; passé, jadis, déjà, après, fini, accompli, achevé, qui a cessé: ce mot indique le prétérit parfait. *Belōm sedah*, nog niet over of voorbij, onvoltooid, onvolledig; pas encore passé, inachevé, incomplet. *Sedah itō*, wanneer dat voorbij is, daarna; cela fait, après cela. *Sedah-lah*, scheid uit, houd op, het is genoeg; cessez, finissez, cela suffit. *Se-telah sedah mandi*, nadat hij zich gebaad had of met baden gedaan had; après qu'il se fut baigné, ou qu'il eut fini de se baigner. *Sedah-kah pōtih kāin itō maka sambah-nja sedah tēan*, is dat kleed wit geworden? en zij antwoordde, ja, mijnheer; cet

habit est-il devenu blanc? et elle répondit, il l'est devenu, monsieur. *Sœdah bēsok*, het is verrot; il est pourri. *Sœdah ābies*, het is verteed; il est dépensé, consumé. *Dendam ta-sœdah*, onophoudelijke lust, eindelooze verwachting; désir continu, attente sans fin. *ka-sœdah-an*, het slot, het einde, voltrekking, voleinding, voltoojing; la conclusion, la fin, consommation, accomplissement. *Ka-sœdah-an tāun*, het einde van het jaar; la fin de l'année. *sœdah-kan* vel *مېداهې* *menjœdah-ī*, voltoojen, eindigen, volbrengen; compléter, achever, exécuter. *Sœdah-kan bitjara itoe*, breng die zaak tot een einde; mettez cette affaire à fin. *Prāu-pān ampier di sœdah-kan*, hij had bijna het schip voltooid; il avait presque achevé le navire. *Menjœdah-ī dōā-nja*, hunne gebeden verhooren, aan hun verzoek voldoen; exaucer leurs prières, accorder leurs demandes.

Sadia, vroeger, oorspronkelijk, oud, van voegere tijden, te voren; antérieur, original, ancien, du vieux tems, précédemment. *Bawā-nja pālāng ka-pada tampat-nja sadia*, breng haar terug tot hare vroegere plaats (van gevangenis); reconduisez-la à son ancienne demeure (prison). *Adat jang sadia*, oude gewoonten; d'anciennes coutumes. *Kata-kāta orang jang sadia*, gezegden van oude tijden; contes du vieux tems. *Meṅgombali-kan diri-nja jang sadia itoe*, hernam zijne vorige of oorspronkelijke gedaante; reprit son ancienne forme ou sa forme primitive. *Tiadā-lah seperti sadia kāla*, het is niet zoo als voorheen, of in oude tijden; il n'est pas comme ci-devant, comme au tems passé. *Hamba-mœ sadia diam dālam nagri ini*, uw slaaf heeft reeds lang geleden in dit land gewoond; ton esclave a depuis longtems habité ce pays.

sedia, gereed, bereid, met oogmerk om, opzettelijk, gereed maken, bereiden; prêt, préparé, dans la vue de, à dessein, exprès, apprêter, préparer. *Sakali-en laṅkap dan*

sedia, allen waren uitgerust en gereed; tous étaient équipés et prêts. *Dātang sedia*, kwam voorbereid; arriva tout préparé. *Sedia denṅan per-hiās-an-nja*, ten volle uitgedoscht; tout équipé. *Ada-pān akœ dātang ini sedia hendak men-dāpat-kan tēan hamba*, ik ben opzettelijk gekomen ten einde u te ontmoeten, mijn meester; je viens tout exprès pour vous trouver, mon maître. *Sedia-kan-lah itoe*, maak dat gereed; préparez cela. *menjedia-kan*, gereed maken, in gereedheid brengen; apprêter, mettre en ordre.

se-dinṅin vel *dāun sedinṅin*, cotyledon laciniata, L., eene plant, van welke men onderstelt dat zij de hoedanigheid heeft om het water te verkoelen, en die veel in de geneeskunde gebezigd wordt; plante, aux feuilles de laquelle on attribue la vertu de rafraîchir l'eau, et dont on fait grand usage en pharmacie.

sedikiet, een weinig; un peu. *Ati-nja sedikiet ber-lāin-lāin*, hunne harten waren eenigzins vervreemd; leurs coeurs étaient un peu aliénés, indisposés. *Trei ter-saṅg-kap-lah sedikiet*, hunne gordijnen waren een weinig achter uit geschoven; leurs rideaux étaient un peu écartés. *Jā-pān meṅgāloh sedikiet*, zij zuchtte een weinig; elle soupira un peu. *Sedikiet djwaga jang tiṅgal*, er bleef slechts een weinig over; il n'en resta qu'un peu. *Djika sedikiet selang-nja*, indien de tusschentijd kort is; s'il n'y a que peu d'intervalle. *Tiga pālōh reaal lebih kārang sedikiet*, dertig rijksdaalders, min of meer; trente risdales, plus ou moins.

sa-rātoes, (vid. *rātoes*), honderd; cent.

sirāt-an, verdeeling, tusschenruimte; séparation, interstice. *Djika ka-lāar dārah pada sirāt-an gigi-nja*, indien er bloed kwam uit de tusschenruimte der tanden; s'il sortait du sang des interstices des dents. *Jang sirāt-an kœkō-nja*, die gekloofde voeten

of gespleten klaauwen hebben; fissipèdes.

سراس *se-rāsa* vel *sa-rāsa* (vid. راس *rāsa*), gelijk, even als; comme, de même que. *Se-rāsa badan deŋgan njāwa*, gelijk ziel en ligchaam; comme le corps et l'ame.

سراسه *sarāsah* PERS., syrash, eene soort van katoenen lijnwaad; syrash, sorte de toile de coton. *Ada jang ber-salendang tjindī dan ada jang ber-salendang sarāsah*, sommigen van hen droegen de eene, en sommigen eene andere stof; ils étaient vêtus de coton, les uns d'une espèce, les autres de l'autre.

سراگت *sarāga*, een kussen, een vierkant kussen om er tegen te leunen; un coussin, carreau dont on se sert pour appuyer le corps. *Sandar ka-pada bantal sarāga*, tegen de kussens leunen; s'appuyer contre les coussins ou carreaux.

سران *serāna* vel سران ثسون *pasāna serāna*, be-tooveringen; enchantemens.

سراون *serāwan*, een tros (vruchten), een bussel (koorn), een stel (knoopen); un trochet (de fruits), une javelle (de bled), garniture (de boutons).

سراهي *sarāhi*, eene kleine flesch met eeten langen hals; petite bouteille à long cou, flacon. *Sarbat di minoem dālam sarāhi*, dronk wijn uit de flesch; but du vin à la bouteille.

سراي *serāja*, op eens, te gelijker tijd, toen, op dien tijd, daarop, mét, te, op; tout d'un coup, en même tems, alors, à cette époque, là-dessus, avec, à, en, sur. *Maka ināŋda menjembah serāja menjāpoe ājer matā-nja*, de min sprak, tevens hare tranen afvegende; la nourrice parla, en même tems qu'elle essuyait ses larmes. *Di tertawā-nja serāja ber-kāta*, hij lachte en zeide; il dit en souriant. *Rādja-rādja samoā-nja sedjōed serāja mem'loek kākī baginda*, al de vorsten bogen zich en kusten 's konings voeten; tous les princes s'inclinèrent et baisèrent les pieds

du monarque. *Serajā-kan*, te zamen roepen, bij een brengen om met vereenigde krachten te werk te gaan; convoquer, assembler pour agir de concert. *Bāik-lah menjā-roh سراي مپراي serāja-menjarāja segala radja-rādja*, het zal goed zijn bevelen te geven om al de (leenroerige) prinsen bij een te roepen; il sera bon de faire convoquer tous les princes (feudataires).

سراي *serāi* PERS., een paleis, openbaar gebouw; palais, édifice public. *Serāi māligei* (syn.), het paleis; le palais. *Ber-takhta-kan di serāi bālei*, in de staatszaal gehuldigd; couronné dans la salle publique.

سراي *sarāi* (vid. سري *sarei*), bijenblad, limoenkruid; mélisse.

سرب *serba*, huisraad, toebehooren, gereedschappen, vaatwerk, voorraad, snuisterijen, sieraden; meubles, accessoires, ustensiles, vaisselle, munitions, provisions, colifichets, ornemens. *Serba rāmah*, huisraad; ameublement, les meubles d'une maison. *Serba kapal*, sloopstuig en scheepsvoorraad; agrès et munitions. *Serba prang*, oorlogstuig; munitions de guerre. *Tāman itoe laŋkap deŋgan serba boēŋga-bōēŋga*, de tuin was volkomen voorzien van bloemen; le jardin était tout garni de fleurs. *Pakei-an indah-indah dan serba ka-anās-an*, overheerlijke kleederen en gouden versiersels; des vêtemens d'un tissu rare et des ornemens d'or.

سربان *serbān* PERS., een tulband, een hoofdedeksel; un turban, ce qui sert à couvrir la tête.

سربت *sarbat* (vid. شربت *sharbat*), wijn, stroop; vin, syrop.

سربق *serboek*, gestampt, gestooten, tot fijne deeltjes gebracht, poeder, stof; pilé, broyé, réduit en petites parties, poudre, poussière. *Maka di serboek sakati-an itoe*, laat al die (bestanddeelen) te zamen stampen; faites piler ensemble tous (ces ingrédients). *Gandja*

serboek, gebrakte hennip; du chanvre broyé ou tillé. *Serboek garagādji*, zaagsel; sciure.

سربو *serbō*, aanrukken, voorwaarts trekken, invallen, aanvallen; avancer, marcher en avant, se précipiter sur, attaquer, charger. *Lālo di serbō-kan diri-nja ka-dālam rājat ber-laksa*, hij viel toen op de gelederen (des vijands) in, die bij tienduizenden waren; il se jeta alors dans les rangs (des ennemis), rassemblés par dizaines de milliers. *منجربوکی menjerbō-kan diri-nja ka-pada tōtōep tantāra itōe*, viel den vijand in den rug; chargea l'ennemi en queue. *Lari menjerbō*, in haast vluchten; fuir précipitamment.

سرت *serta*, met, in gezelschap van of te gelijk met, benevens, en, zoodra als, toen, op, daarop; avec, ensemble, en même tems que, et, aussitôt que, lorsque, sur, là-dessus. *Orang kāja paṅglima serta paṅglōeh dāa-blas*, zijne edelheid het opperhoofd met de twaalf magistratspersonen; le chef, accompagné des douze magistrats. *Menjōroh cēlabālang denḡan tiga pāloh orang serta pergi ka-sāna*, gelastte eenen officier met dertig man derwaarts te gaan; ordonna à un officier de s'y rendre avec trente hommes. *Kāliet-nja jang tiāda di mākan sertā-nja*, de schil die niet mede gegeten wordt; l'écorce qui ne se mange pas avec. *Djikalau benar bēta-pān serta*, indien het verkieslijk is, zal ik met u mede doen; si cela est utile, j'agirai de concert avec vous. *Serta tābek*, met pligtplegingen; avec des complimens. *Serta ia dātang*, zoodra hij komt, bij zijne komst; aussitôt qu'il arrivera, à son arrivée. *Serta tiba sōrat ini*, op het ontvangen van dezen brief; à la réception de cette lettre. *Jang lagi māu be-serta denḡan dia*, die nog verkozen bij hem te blijven of hem te vergezellen; qui voulaient encore demeurer auprès de lui, ou l'accompagner. *منجرت menjerta*, toestemmen, inwilligen; agréer, consentir. *Iā menjertā-i sāmā-sāma*, zij

spanden samen; ils conspirèrent ensemble.

سرده *serdang*, de naam van eene plaats in het noord-oostelijk gedeelte van Sumatra; nom d'un endroit situé dans la partie nord-est de l'île de Sumatra.

سردم *sardam*, een muzikinstrument; un instrument de musique. *Dindi mēri sardam baṅgsi*, verschillende muzikinstrumenten; divers instrumens de musique.

سردوه *sirdawah*, eructare.

سرسر *sarsar* PERS., gek, zinneloos; fou, insensé.

سرسه *sarsah*, onkruid; mauvaises herbes. *Sarsah di ātap*, planten die op het rieten dak groeijen; herbes qui croissent sur le chaume. *Tampat orang memāang sarsah*, eene plaats waar men het onkruid verzamelt, een mesthoop; endroit où l'on jette les mauvaises herbes, une fosse à fumier. *Menjāpōe sarsah dan tjōemar*, het onkruid en het vuil wegvegen; balayer les mauvaises herbes et les ordures.

سرطان *sarātan* AR., kreeft, een der teekens van den zonneweg; cancer, un des signes du zodiaque.

سرغ *sarang* vel سارغ *sārang*, aanvallen, onverwachts bestormen, spoedig op het lijf vallen, overrompelen, vernielen, verwoesten; attaquer, assaillir à l'improviste, surprendre, se jeter précipitamment sur, ruiner, dévaster. *Nistjāja kita sarang-lah nagri itōe*, wij zullen zekerlijk die stad bestormen; nous livrerons certainement l'assaut à cette ville. *Sakārang soedarā-kō sarang-lah kōta*, nu, krijgsmakkers, bestormt de schans; maintenant, mes compagnons d'armes, à l'attaque du fort! *Sarang-lah sakāli-sakāli segala rājat rādja itōe*, vernielt het leger diens konings tot den laatsten man toe, détruisez l'armée de ce roi jusqu'au dernier homme. *Grōda-pān akan*

dātang menjarang nagri, een griffoen nadert om de stad te verworsten; un griffon s'avance pour dévaster la ville.

serang (vid. *sedang* & *selang*), terwijl, gedurende; tandis que, pendant, durant.

sarap, tamelijk, redelijk, goedkoop; raisonnable, modéré, à bon marché. *Pinta denġan arga sarap sedikiet*, ik verzoek dat de prijs wat redelijk zij; je désire que le prix soit un peu modique.

serak, schor; rauque. *Sœāra serak*, eene schorre stem; une voix rauque. *Bœrong serak*, de nachtraaf, nachtuil; la fresaye, le chat-huant.

sarkap, eene valdeur; une trappe.

sorga & *sœrga* HIND., de hemel, de woonplaats der zaligen, de woonplaats der geesten; le ciel, le séjour des bienheureux, la région des esprits. *Maka ter-bœka-lah bagin-nja dœa-lœpan pintœ sorga*, voor hem staan de acht poorten des hemels open; les huit portes du ciel lui sont ouvertes. *Kœta djebratœl adœ-pœn djœlan jang ka-kœnan itœ djœlan ka-dœlam sorga*, en de engel Gabriël zeide: de weg aan de rechter hand is de weg die naar den hemel leidt; et l'ange Gabriel dit: ce chemin à droite est le chemin qui conduit au ciel. *Lœlo di masœk-kœn-nja ka-sorga lœk*, hij trad toen in de hemelsche woningen; alors il'entra dans les demeures célestes.

serlong, eene sloot, modderpoel; un fossé, une mare bourbeuse.

saram, overeind staande (het haar), te bergen rjzende, ijzing; dresser (parlant des cheveux ou du poil), hérissé, horreur. *Saram rambœt-nja*, de haren rezen hem te hergen; ses cheveux se hérissèrent. *Di saram-kœn-nja roemœ-nja*, het haar van zijn yel (sprekende van eenen aap) stond overeind; les poils de sa peau se hérissèrent (parlant d'un singe).

Dagieng-kœ soedah kena saram, mijn vleesch is van ijzing aangedaan (trilt van afgrijzen); ma chair (mes membres) sont saisis d'horreur.

sarambi, voorportaal, zaal, ingang, overdekte gaanderij, tent op het dek van een schip; porche, portique, vestibule, salle, galerie couverte, tente sur le tillac d'un vaisseau. *Kœ-lœar-lah ia pergi ka-sarambi*, hij begaf zich naar het voorportaal; il s'achemina vers le portique. *Tœrœn-lah deri-pada maligei ka-sarambi*, kwam van de kamers van het paleis beneden in de zaal; descendit des appartemens du palais dans la salle.

serampang, eene vork of getande speer, een vischsteker, harpoen; fourche ou lance à plusieurs dards, dard de pêcheur, harpon.

sarampœ, eene groote sampan of boot (de Maleische schepen zijn meestal gebouwd met eenen *sarampœ*-bodem, in plaats van eene kiel); un grand sampan ou canot (les embarcations Malaïes sont ordinairement bâties sur un massif de *sarampœ*, au lieu de quille).

serendi, *serendiœt* & *serende* *serendih* PERS., eene soort van vogel; sorte d'oiseau. *Anak serendih di gœnggang œlang*, de jonge *serendih* worden opgevreten door den wouw; le milan dévore les petits du *serendih*.

serendiœb HIND. & PERS., het eiland *Sœlan* of Ceylon; l'île de *Sœlan* ou Ceilan. *Tœkœla ia ber-tœpa dœlam pœlau serendiœb*, ten tijde dat hij als een kluizenaar leefde op het eiland *Sœlan*; tandis qu'il faisait pénitence (vivait en ermite) dans l'île de *Sœlan*. *Pergi-lah œngkœu nœik ka-œtas gœnong serendiœb di-sœnœ-lah ada soœtœ bœtœ itam tampat œdam tœron deri dœlam sorga*, ga (zeide *Seti Dœwi* tot *Hœnœman*) en beklim den berg *Serendiœb*, daar zult gij eene zwarte rots vinden, de plaats waarop Adam

uit den hemel neder daalde (op de Engelsche landkaarten Adam's Peak genaamd); va (dit *Seti Dēwā* à *Hanūman*) et rends-toi au haut de la montagne de *Serendīb*, là tu verras un rocher noir, l'endroit où Adam mit pied à terre quand il descendit du ciel (les cartes géographiques des Anglais nomment cet endroit Adam's Peak).

سر *sērē*, roepen, omroepen, afkondigen, hard aanspreken, bezweren, eenigen geest oproepen; appeler, proclamer, parler haut à, évoquer (un esprit). *Sēāra orang jang ber-serē*, de stem van iemand die roept; la voix de quelqu'un qui appelle. *Serta ia ber-serē-serē menḡatā-kan rajat*, waarop hij uitriep, om het volk bekend te maken; là-dessus il proclama pour porter à la connaissance du peuple. *Serē-lah ka-pada dewatā-moe*, roept uwe goden aan; invoquez vos dieux. *Abantāra ber-serē-serē-kan nāma bend-hāra menjērōh-kan nāik ka-balērong*, de herauten riepen den naam op van den opperschatmeester, gelastende dat hij ten hove zoude komen; les hérauts proclamèrent le nom du grand-trésorier, en le sommant de se rendre à la cour. *Orang tēah itē-pēn ber-serē-lah akan boēḡā-nja*, de oude vrouw riep toen hare bloemen uit (om ze te verkoopen); alors la vieille cria ses fleurs (à vendre). *Nanti hamba serē djin*, ik zal eenen kwaden geest oproepen; j'évoquerai un mauvais génie.

سر *serwa*, HIND., een leger, heerschaar; une armée. *Tēhan serwa sakatī-an*, de Heere der heerscharen; le Dieu des armées.

سر *serawāl* AR., eene broek; culotte, caleçon. *serawāl pandjang*, lange broek; culotte longue, pantalon. *Serawāl atelas*, satijnen broek; culotte de satin.

سر *sirēdja* HIND. (vid. *تراتي tarātī*), nymphea, eene waterbloem; nom d'une fleur aquatique, le lotus ou lotos. *Bēḡga sirēdja bi-*

roē jang toemboh dī-dālam laūt madē, de blaauwe lotus, die in de honig-zee groeit; le lotus bleu, qui croît dans la mer de miel. *Serperti bēḡga sirēdja kambang dan seperti bēḡga patma*, gelijkende naar onderscheidene bloemen van het geslacht der lotus; ressemblant à plusieurs fleurs de la famille des lotus,

سر *sa-rēpa* HIND. (vid. *رث rēpa*), even als, gelijkende, van dezelfde gedaante; comme, ressemblant à, de la même forme que. *Sa-rēpa deḡgan kakenda-nja*, gelijkende naar zijnen ouderen broeder; ressemblant à son frère aîné. *Memākei ampat sa-rēpa*, allé vier eveneens gekleed; vêtus tous quatre de la même manière. *منجروث menjarēpa*, gelijken, dezelfde gedaante hebben als; ressembler à, avoir la même apparence que. *Djikatau di tjampoer sēātē benda jang menjarōpā-ī ājer itōe*, indien gij het water mengt met iets dat er naar gelijkt; si vous mêlez à l'eau quelque chose qui ait la même apparence.

سر *serēk* & *سر *sirēk**, insluiten (vooral van water sprekende), een visch-bun; clore, enfermer, concentrer (particulièrement en parlant d'eau), un réservoir à mettre du poisson. *سر *serēk-an**, eene kreek, afgezonderde plaats in eene rivier; petite baye, crique, enceinte formée dans une rivière. *Pada pāhak jang ber-serēk-serēk-an*, in eene valei waar zich eene verzameling van water bevindt; dans une vallée où se trouve un amas d'eau. *Anak serēk-an*, sluis, het water dat door eene sluis stroomt, de duiker van eenen molen; écluse, éclusée, déversoir, vanne de meunier. *Dārah-pēn menḡālier ka-bēmi seperti anak sirēk-an roepā-nja*, het bloed stroomde op den grond, als water dat uit eene sluis loopt; le sang ruisselait à terre, comme l'eau que verse une écluse.

سر *sarēnī*, schermen; escrimer, faire des armes.

سر *sarēnei*, een speeltuig van dezelfde soort als de hobo, schel en zwaar van geluid; in-

strument à vent, de l'espèce du hautbois, et d'un son fort et perçant. *Sarānei dan nafiri ber-ganti-ganti-an dan bānji-boenji-an gandarang*, de hobo en de trompetten bij afwisseling, en het roeren van de trom; tour-à-tour. les hautbois et les trompettes, et le son des tambours. *Bāṅga sarānei*, chrysanthemum, L., matricaria, Bat. Trans. vol. V. *Sarānei ājer*, verbesina aquatica, L.

سوره *saerōh-an* (vid. سورة *sāroh*), een boodschapper, afgezant; un messenger, un envoyé.

سره *serah*, opbrengen, voortbrengen, afgeven, overgeven, afstand doen, bij verraad overgeven; rapporter, produire, délivrer, rendre, céder, rendre par trahison. *Menjerah-kan diri-nja ka-pada tāṅgan rādja*, gaf zich over in handen des konings; se remit à la merci du roi. *Menjerah-kan makotā-nja dan alat ka-radja-an nagri*, hij gaf zijne kroon en de teekens der koninklijke waardigheid over; il remit sa couronne et les marques de la royauté. *Serah-kan-lah diri-moe ka-pada allah*, betrouw uzelfen Gode aan; remettez-vous à la miséricorde divine. *Di serah-kan anak dēa ka-pada s'ōrang mā-tām*, hij betrouwde de twee kinderen eenen leermeester aan; il remit les deux enfans entre les mains d'un précepteur. *Di serah-kan-nja ka-pada rajat-nja*, hij gaf hen in bewaring aan de genen die hem volgden; il en confia la garde aux gens de sa suite.

سره *seri* HIND., de verw of kleur van het aangezicht; teint, le coloris du visage. *Seri-nja mērah deri-pada-manikam*, de verw van haar aangezicht was rooder dan de robijn; son teint était plus vermeil que le rubis. *Seri mœ-kā-nja men-djādi pātjat*, de kleur van haar aangezicht verbleekte; son teint pâlit. *Warna mœkā-nja ber-seri-seri seperti api ber-njāla*, zijn aangezicht gloeide als een vlam-mend vuur; son visage rayonnait comme une flamme.

سره *srī* HIND., gelukkig, gunstig, genadig, milddadig, koninklijk, voorspoed, milddadigheid, genade; fortuné, né sous d'heureux auspices, favorable, gracieux; bénin, royal, prospérité, libéralité, bénignité. *Baginda ber-titah mānies ber-srī*, de koning zeide met goedertierenheid en milddadigheid; le roi dit avec douceur et bonté. *Ber-srī-srī bārang lakā-nja*, zij deed alles met bevalligheid; toutes ses manières étaient gracieuses. *Srī sael-tān*, de genadige sultan; le sultan prospère. *Tāan-lah srī maligei kakenda*, gij, die de bevalligheid zijt (uitmaakt) van het paleis uws echtgenoots; toi, qui es la grâce (l'ornement) du palais de ton époux. *Srī Rāma*, een beroemd held uit de Hindoesche godenleer; nom d'un héros célèbre de la mythologie des Hindous.

سره *sarei* vel سرای *sarāi*, andropogon schoenanthum, L., een welriekend kruid, citroenkruid; plante aromatique, mélisse.

سره *serrei* (vid. سریره *menjerrei*), al gonzende den honing uit de kelken der bloemen halen; recueillir, en bourdonnant, le miel sur les fleurs.

سره *sarē* vel *gigi sarē*, de voortanden; les dents incisives.

سره *saerianī*, Syrisch; Syrien. *Bhāsa saerianī*, de Syrische taal; le Syriaque.

سره *sa-ribæ* (vid. ريب *ribæ*), duizend, een duizend, een boom tot de palmen behoorende, corypha umbraculifera, R.; mille, un millier, arbre du genre des palmiers, corypha umbraculifera, R.

سره *seridieng*, soort van visch; sorte de poisson.

سره *seri-kāja*, amona squamosa, L., eene soort van vrucht; nom de fruit.

سره *sa-sāat* (vid. ساعت *sāat*), een oogenblik; un moment.

سساري *sasāwi*, sinapis communis, mostaard; montarde. *Seperti sēātōe bidji sasāwi di-dālam roempōet*, als eene enkele korrel mostaardzaad onder het gras; *comme un seul grain de montarde dans l'herbe*.

سسات *sasat* vel *sessat*, dolen, verdwalen, zich vergissen, missen, op den dwaalweg; errer, s'égarer, se méprendre, manquer, hors du droit chemin. *Tiāda di per-auleh-nja djālan jang betōel meleinkan mākien sasat djāa*, hij komt niet op den regten weg, maar dwaalt al meer en meer; il ne gagne pas la bonne route, mais il s'égare de plus en plus. *Dæmba jang sasat*, een verdwaald schaap; une brebis égarée. *Ada-pæn bēta ini orang jang sasat*, ik ben iemand die verdwaald is; je suis un homme égaré. *Menjasat-kan*, op den dwaalweg brengen, doen dwalen; égarer, détourner du droit chemin.

سساروان *sastarāwan* HIND., een toovenaar, een kundig man, iemand die in de verborgene wetenschappen ervaren is; un magicien, sorcier, savant, versé dans les sciences occultes. *Pañgāloē sastarāwan*, die aan het hoofd van eene zamenzwering is; chef d'une conspiration.

سسوڭگوه *se-sonḡgoh* (vid. سونگوه *sonḡgoh*), inderdaad, waarlijk, zekerlijk; vraiment, en vérité, certainement سسوڭگوه-نجا-لاه *se-sonḡgoh-nja-lah jang seperti māna sabda toēankōe ini*, het is inderdaad zoo als uwe hoogheid zeide; la chose est effectivement comme l'a dit votre altesse. *Hānja se-sonḡgoh-nja*, desniettemin, maar evenwel; nonobstant cela, néanmoins. (In plaats van het woord voluit te schrijven, wordt het dikwijls bij verkorting veranderd in سن *s'nja*, b. v. بهوسن *bahwah se-sonḡgoh-nja iā nabī*, nademaal, in waarheid, o profeet! au lieu du mot tout au long, on écrit souvent par abréviation سن *s'nia*, comme بهوسن *bahwah se-sonḡgoh-nia iā nabī*, or, en vérité, ô prophète!)

سساک *sasak* vel *sessak*, verstopping, benaauwd-

heid, verlegenheid, zwaarigheid, engten, gevangen, opgesloten, naauw, dwingen, prangen, knellen, opeenhoopen, vernaauwen; obstruction, oppression, détresse, difficulté, gorges, détroits, confiné, serré, étroit, forcer, contraindre, presser, entasser, resserrer, retrécir. *Sasak dāda*, aamborstigheid; asthme. *Sasak per-anāk-an*, barenswēen; travail, mal d'enfant. *Pennōeh sasak dādoek ber-tindeh-tindeh*, (een vertrek) zoo vol gestopt, dat zij op elkander zaten; (un appartement) si rempli qu'ils étaient assis les uns sur les autres. *Maka rājat ber-himpēn-lah pōemōeh sasak di mēdān itōe*, het volk vergaderde in menigte op de groote plaats; le peuple s'assembla en foule sur la grande place. *Ter-sasak hamba*, ik ben (om geld) verlegen; j'éprouve le besoin (d'argent). مېسک *menjesak*, onderdrukken, kwellen; opprimer, vexer.

سسال *sasal* vel *sessal*, berouw, bedroefdheid over zijne zonden, wroeging, spijt; repentir, contrition, remords, regret. *Sasal āti*, wroeging des gewetens, berouw over zijne zonden; remords, contrition. *Sasal tō-sōedah*, onophoudelijk berouw; regret sans fin. *Baginda adā-lah مېسک *menjesal akan diri-nja āuleh sebāb me-lepas-kan anak ka-dōē-nja itōe**, het berouwde den koning dat hij zijne twee zonen had laten vertrekken; le roi se repentait d'avoir laissé partir ses deux fils. *Ibānen tjelāka ber-bōat bentjāna menjesal-pān tidak lāgi ber-gōēna*, gij rampzalige moeder, zulk eene misdaad te begaan, welke gij te vergeefs zult betreuren; malheureuse mère, avoir commis une pareille action, dont il ne servira à rien de te repentir.

سسلائڭ *se-selāng-an*, het sleutelbeen, krombeen; la clavicule.

سسوات *se-sōātōe* vel *sa-sōātōe* (vid. سوات *sōātōe*), ieder, een iegelijk, welk ook, wat ook; chaque, chacun, qui que ce soit, quoi que

ce soit. *Bārang se sēātōe*, eenig ding welk ook; une chose quelconque.

سغ *se-demœer* vel *sa-demœer* (vid. عمر *demœer*), zijn leven lang; de la vie. *Se-demœer-kœ idœp belom akœ mēnēgar bēnji-bœnji-an se-tālo īni*, gedurende mijn geheele leven heb ik nimmer voortreffelijker muziek dan deze gehoord; de ma vie je n'entendis des accords plus ravissans que ceux-ci.

سغ *saṅga* vel سغ ایغس *saṅga īnggœs*, emungere.

سغ *sangādja* (vid. سباح *sahādja*), met opzet, al willens, voorbedachtelijk, voornemen, doel; à dessein, avec préméditation, de propos délibéré, but, dessein, intention. *Inī-lah saṅgādja kāmī dātang ka-sini*, met dit voornemen zijn wij hier gekomen; c'est dans ce dessein que nous sommes venus. *Bākan-nja deṅgan di saṅgādja āuleh laksamāna*, *Laksamāna* had het niet met opzet gedaan; *Laksamāna* ne l'avait pas fait à dessein.

سغ *sangādji*, een eernaam; titre honorifique.

سغ *saṅgat* & *siṅgat*, de angel van een insect (bij of schorpioen); l'aiguillon d'un insecte (abeille ou scorpion). *Adā-lah saṅgat pada ikōr-nja*, er is een angel aan zijnen staart; il a un aiguillon à la queue. *Saṅgat-lah āti*, het hart is gestoken; le coeur est piqué. سغ *menjaṅgat*, steken; piquer.

سغ *sangsāra* HIND., waagstuk, groot gevaar, moeijelijkheid, verlegenheid, bedroefdheid, smart, foltering; hasard, péril, embarras, trouble, affliction, peine, tourment. *Menālong dia deri-pada sangsarā-nja*, hem uit zijne verlegenheid redden; l'aider à sortir d'embarras. *Meṅgadji-kan sopāja lepas deri saṅgsāra*, bad om hem uit zijn lijden te redden (het vagevuur); priaît pour le délivrer de ses tourmens (du purgatoire). *Di tjeriterā-kan-nja-lah segala saṅgsarā-nja*, hij verhaalde hem al wat hij geleden had; il lui fit le récit de tout ce qu'il avait souffert. *Tōmbōh-*

lah ka-saṅgsarā-an, er ontstonden zwaarigheden en verlegenheid; il s'éleva des difficultés et des embarras. سغ *menjeṅgsarā-kan*, plagen, kwellen, folteren; tourmenter.

سغ *saṅgsāgan*, eene soort van vogel; sorte d'oiseau.

سغ *siṅsing*, opschorten, ophalen (de kleederen als men door het water gaat), opstrijken (de mouwen); se trousser (comme pour passer l'eau à gué), retrousser ses manches. *Siṅsing kain-nja*, schortte zich op, sloeg den sleep van zijn kleed om zijn lijf; se retroussa, roula les pans de son habit autour de sa taille. *Se-rāja baginda menjiṅsing tāṅgan badjā-nja ka-ātas bāuh-nja*, de koning stroopte tevens zijne mouwen tot boven over zijne schouderen (het teeken van een wanhopig voornemen); alors le roi retroussa les manches de son habit jusque par dessus ses épaules (signe d'une résolution désespérée). *Maka fedjar menjiṅsing-lah ber-paṅkat-paṅkat*, en de dauw verhief zich trapsgewijze; et la rosée se dissipa peu à peu.

سغ *soṅsong*, begeleiden, vergezellen, gelijke, makker, wedergade; escorter, accompagner, confrère, camarade, le pareil. *Memāṅgil s'orang menjoṅsong dia*, riep iemand om hem te vergezellen; appela quelqu'un pour l'accompagner. *Tiāda soṅsong-nja*, de weerga is er niet van; le pareil manque à ceci.

سغ *saṅka* HIND., verzinnen, denken, be-sessen, begrijpen, onderstellen, meenen, gissen, raden, overwegen, peinzēn, in acht nemen, opmerken, gedachte, meening, verbeelding, gissing; imaginer, penser, appréhender, concevoir, supposer, estimer, conjecturer, considérer; réfléchir, prendre garde à, remarquer, pensée, opinion, imagination, conjecture. *Di saṅkā-nja orang tāin*, zij verbeeldden zich dat het een ander was; ils le prenaient pour un autre. *Saṅkā-pēn bānjak bintang di lāṅgi*, bedenk de menigte van sterren aan

den hemel; songez à la multitude d'étoiles dans le firmament. *Di saṅgkā-nja tidak akan meṅgaram*, zij bemerkten niet dat zij zonken; ils ne s'apercevaient pas qu'ils coulaient à fond. *Pada saṅka hamba*, naar mijne gissing; d'après ma conjecture. *Tiadā-lah saṅka*, onbegrijpelijk, ongelooflijk; inconcevable, incroyable. *Pada saṅgkā-nja*, waarschijnlijk, naar gissing; apparemment, comme on peut le conjecturer.

سكال saṅgkālā HIND., ketenen, boeien; chaînes, fers, entraves.

سنگت siṅgkat & سينگت siēṅkat, kort, bondig, de kortste (van twee dingen), te kort; court, bref, succinct, le plus court (des deux), trop court. *Siṅgkat pada badan-nja*, kort van gestalte; de petite taille. *Kambāli pada djālan jang siṅgkat deri-pada djālan pergi-an*, langs eenen korteren weg terug keeren, dan dien welken men gekomen is; revenir par un chemin plus court que celui qu'on a pris en allant. *Memātja sērat jang siṅgkat*, een kort hoofdstuk lezen; lire un court chapitre. *Siṅgkat kāin*, de kleederen opschorten; se trousser, raccourcir ses habits.

سنگر saṅgkar vel سكا saṅgkā, kooi, hok; cage. *Bērong tiada tiṅgal dālam saṅkar-nja*, de vogel blijft niet in zijne kooi; l'oiseau ne reste pas dans sa cage. *Saṅkar hājam*, een hoenderhok; un poulailler. سكار saṅgkār-an pennæh bērong-bērong, eene kooi vol vogelen; une cage remplie d'oiseaux.

سنگر saṅgkær, gekromd, nedergebogen, nedergeknield, kruipend, slaafachtig, wroetende; incliné, prosterné, bas, rampant, qui fouille avec le museau. *Djatōh-lah ia ter-saṅgkær ka-ātas mœkā-nja*, hij viel plat op zijn aangezicht; il se prosterna la face contre terre. مينسنگر menjōṅgkær, in de aarde wroeten (als de varkens); fouiller la terre (comme font les porcs).

سنگف saṅgkap, op zijde schuiven, eene gor-

dijn schuiven; pousser de côté, écarter, ouvrir un rideau. *Saṅgkap-lah sandang-mœ*, schuif of bind uwen gordel om; tirez ou passez votre ceinture autour du corps. *Saṅgkap tirei*, de gordijn trekken; tirer le rideau. *Tirei kalamœ pœtri itā-pæn ter-saṅgkap-lah sedikiet di tiæp aṅgien*, de bedgordijnen van de prinses waren toen juist een weinig ter zijde geschoven door den wind; les rideaux du lit de la princesse venaient d'être entrouverts par le vent.

سنگال saṅgkal, ontkennen, lochenen, verzaken, weigeren; nier, désavouer, renoncer, refuser. *Hamba tanjā-kan padā-nja maka saṅgkal-lah ia*, ik ondervroeg hen, maar zij ontkennen het; je les interrogeai, mais ils le nièrent. مينسنگال menjaṅgkal, ontkennen, verlochenen; renier, désavouer.

سنگي siṅgkiel, eene kleine holte (als in eenen tand of eene noot); petit creux (comme dans une dent ou une noix).

سنگلاپ saṅgklāpa (vid. فيرجه patjah-pīring), gardenia flore simple, bloemengevende boompje; arbuste qui porte des fleurs.

سنگو saṅgkoen vel saṅgkan, sterk, stout, standvastig; fort, intrépide, ferme.

سنگو siṅgko, opschorten, omwinden; relever, trousser, rouler.

سنگو saṅgkōang vel بو سگور boah saṅgkōang, strot, longpijp; trachée artère.

سنگوت saṅgkōt & سنگت saṅgkœt, tegenhouden, verhinderen, beletten, lastig vallen, verward raken (als touwen), vaststeken; arrêter, gêner, empêcher, causer du trouble, embarrasser, s'engager (comme deux cables), s'accrocher, échouer, s'embourber. *Di rasā-ī-nja ramboet-nja ter-saṅgkœt*, hij gevoelde dat zijne haren vast zaten; il sentit que ses cheveux étaient attachés. *Tiada jang ber-saṅgkōt*, niemand kan verhinderen; nul ne saurait em-

pécher. *Djika saṅkœt sakiën-nja pada sarong-nja*, indien zijn mes vast zit in de scheede; si son couteau tient ferme dans la gaine. *Lāla di saṅkœt-kan-nja anak pānah-nja pada piṅgang-nja dan bāsor-nja di saṅkœt-kan-nja ka-pada bāuh-nja*, hij stak zijnen pijl in zijnen gordel en hing zijnen boog over zijnen schouder; il passa sa flèche dans sa ceinture et pendit son carquois à son épaule.

سنگیت *siṅkēta*, een pleitgeding; un procès. *Ber-siṅkēta*, in regten betrekken, een geding aanvangen; instituer une action en justice. *Tiāda djādi gawé siṅkēta meleinkan di bājer sādja*, geen pleiten (of uitvlugten) zal baten, maar het geld moet slechts betaald worden; il ne s'agit pas de procès (de chicanes), il faut payer sur le champ.

سنگت *saṅgat*, half aan den grond, met de punt of den achterstevan op den grond, op een rif of bank vast zittende; amorti, qui porte en partie sur terre, engagé par l'avant ou l'arrière.

سنگره *siṅgarah*, voorbereid; préparé.

سنگل *saṅgœl* & سنگل *saṅgœl*, oprollen, vouwen, opzetten, opstrijken, toehaken, het opgerolde haar op het hoofd der vrouwen; rouler, plier, retrousser, agraffer, le bourrelet de cheveux que portent les femmes. *Saṅgœl kāin*, zijn kleed opsteken, om het niet te laten slepen; retrousser ses vêtements, pour ne pas les laisser traîner à terre. *Saṅgœl ramboet*, het haar op zekere wijze oprollen; rouler les cheveux d'une manière particulière. *Bāṅga jang dālam saṅgœl-nja*, de bloemen die in het haar gevlochten zijn; les fleurs entrelacées dans les cheveux. *Makrāh menjā-jiet saṅgœl ikan atau balālang tat-kāla ia idœp*, het is verboden visch of wild op te snijden als het nog leeft; il est défendu de couper le poisson et de dépecer le gibier pendant qu'il est encore en vie.

سنگل *saṅgol*, voorzeggen, voorspellen, geluk

zeggen; prédire, présager, dire la bonne aventure.

سنگرت *saṅggœt*, een greep, de scharen van eenen kreeft; l'action de saisir avidement, prise, les pinces d'une écrevisse. *Menjaṅggœt vel tārēk deṅgan saṅggœt*, grijpen, in overhaasting wegnemen; happer, attraper, saisir avidement.

سنگوڠ *siṅgong*, tegen iets stooten; heurter contre.

سنگوڠو *saṅggœgœ*, eene soort van schelpvisch; sorte de poisson à coquilles.

سنگاه *siṅgah*, aanlanden, aanleggen, pleisteren, onder weg ergens inloopen; mouiller, relâcher, faire halte. *Siṅgah-lah ia se-bantar di kōtji tetāpi tiāda ia dā-dœk dālam-nja*, zij (de Franschen) hebben zich eenigen tijd te Cochin-China opgehouden, maar zonder zich aldaar te vestigen; ils (les Français) ont relâché quelque tems en Cochin-Chine, mais ils n'y ont point formé d'établissement. *Ia-lah siṅgah ber-tānak mākan di rēmah ōrang itœ*, hij hield zich op en bereidde zijnen maaltijd ten huize van dien man; il s'arrêta chez cet homme et y prépara son dîner. *Se-pandjang djālan baginda siṅgah ber-māin-māin*, gedurende den loop van de reis hield de koning nu en dan op om zich te vermaken; pendant le cours du voyage le roi s'arrêtait de tems en tems pour s'amuser.

سونگه *soṅgah*, wezenlijk, zeker, waar, waarlijk, zekerlijk, in ernst; réel, certain, sûr, véritable, vraiment, certainement, sérieusement. *Seperti akan soṅgoh djōga roepā-nja*, het heeft allen schijn van wezenlijkheid; il a toute l'apparence de la réalité. *Soṅgoh-lah kāta anak-kœ*, het woord van mijn kind is waar; mon enfant dit vrai. *Ia soṅgoh*, ja, zekerlijk; oui, assurément. *Lari-lah aṅkau deṅgan soṅgoh-soṅgoh hati-mœ*, loop met allen mogelijken spoed; cours de toutes tes

forces (tout de bon). *Ber-soṅgoh-soṅgoh*, in allen ernst; de bonne foi, tout de bon. *Se-soṅgoh*, inderdaad, waarlijk; réellement, vraiment. *se-soṅgoh-nja*, (sapius سَمِيحٌ per sync.), in waarheid, de waarheid; en vérité, la vérité. *Bahwa se-soṅgoh-nja ia bintji akan dākoē*, in waarheid nu haatte hij mij; or il est vrai qu'il me haïssait. *menjoṅgoh*, bewaarheden; vérifier, constater.

siṅgghasāna HIND., koninklijke draagstoel, troon, pronkzetel, sofa; litière royale, trône, siège de parade, sofa. *Takhta-kandi-ātas siṅgghasāna*, op den troon zetten; mettre sur le trône. *Somājam di-ātas siṅgghasāna*, in staatsie op den troon zitten; être assis sur le trône en cérémonie.

saṅgal, pijn in de ledematen of in de gewrichten hebben; avoir mal aux membres ou aux jointures. *Saṅgal kāki*, voeteuvel; goutte aux pieds. *Saṅgal pada tāṅgan*, handeuvel; goutte aux mains.

soṅgol, oogenzalf; collyre, remède extérieur pour les yeux.

sapātā PORT. (çapato), schoen; soulier. *Sapātā pandjang*, laars; botte.

sa-pātāh (vid. *pātāh*), een woord; un mot, une parole. *Djāṅgan sa-pātāh kāta ka-lēar deri-pada mēloet-mōē*, laat niet een enkel woord aan uwen mond ontvallen; qu'il n'échappe pas un seul mot de votre bouche.

sapāro, deel, gedeelte, aandeel, de helft; part, portion, moitié, demi.

sa-pāsang (vid. *pāsang*), een paar; une paire.

sa-œpāma (vid. *œpāma*), gelijk, gelijkende; semblable, ressemblant.

soepāna, naar boven gaan, trappen opklimmen; monter, franchir les degrés.

sopāja, dat, opdat, ten einde, zoodat; que, pour que, afin que, de manière que. *Sopāja tēan tāu*, opdat gij wetet; afin que vous sachiez. *Sopāja ter-meshūr-lah namā-nja*, dat zijn naam moge beroemd worden; puisse son nom s'illustrer. *Katā-kān-lah sopāja kāmī deṅgar*, zeg het, opdat wij het mogen hooren; dites-le, afin que nous l'entendions. *Agar sopāja* (syn.), opdat, ten einde dat; afin que.

sepiet & *sepīet*, tang, nijptang; pincers, pincettes, tenailles. *Sepiet djaṅggoet*, (ook *haṅggōēt* genaamd), nijper om het haar uit te trekken; pincette à s'arracher le poil de la barbe (*haṅggōūt* est aussi un nom que l'on donne à cet instrument). *Tjeremien māta jang ber-sepiet pandjang*, een bril met lange vatsels; lunettes à longues branches. *Menjepiet*, met een tang nijpen; pincer avec une tenaille. *penjepiet*, tang; pincettes.

saptā (vid. *sabtā*), Zaterdag; Samedi.

sapa-tāu (contractum à *siāpa-tāu*), wie weet, ik weet niet, misschien, mogelijk; qui sait, je ne sais pas, peut-être, il est possible. *Sapa-tāu iā sapa-tāu tīdak*, misschien ja, misschien neen; peut-être oui, peut-être non.

sepadas vel *sepaddas* (vid. *padas* & *alīa*), amomum zinziber, gember; gingembre.

seperti, gelijkende aan, als, nopens, aangaande, als of; ressemblant à, comme, quant à, à l'égard de, comme si. *Seperti gila lakā-nja*, zijn gedrag was als van eenen gek; sa conduite était celle d'un insensé. *Seperti daūlo*, als weleer; comme ci-devant. *Tiāda siāpa jang seperti anak rādja itōē*, er was niemand gelijk aan dien vorst; nul n'était semblable ou comparable à ce prince. *Benar-*

-lah seperti bitjara tœan-kœ, inderdaad, zoo als mijnheer zegt; précisément, comme dit monsieur. *Seperti per-mintā-an hamba*, wat aanbelangt mijn verzoek; quant à ma requête. *Meñgatā-kan seperti sêrat tœan soedah sampei*, u te berigten nopens de ontvangst van uwen brief; donner avis au sujet de (vous accuser) la réception de votre lettre. *Djāñgan seperti tâu kāmœ*, niet als of gij iets van de zaak wist; pas comme si vous saviez de quoi il est question. *Tiāda deñgan seperti-nja ini*, dit heeft zijns gelijken niet; ceci n'a pas son égal. *Mantri sekali-en di per-djamœ-nja deñgan seperti-nja*, hij onthaalde de staatsdienaren gelijk het behoorde; il fit aux ministres un accueil convenable.

سفرتانق *sa-per-tānak* (vid. تانق *tānak*), een zeker tijdverloop, berekend naar hetgene er noodig is om eenen ketel rijst te koken: er is nog eene andere ruwe berekening, ontleend van den tijd die er vereischt wordt om een toeberedensel *sirie* te kaauwen; mesure de tems, calculée sur ce qu'il en faut pour faire cuire une marmite de riz: il y a encore une autre estimation approximative, empruntée du tems qu'on emploie à mâcher une prise de betel.

سفرتیکت *sa-per-tiga* (vid. تیکت *tiga*), een derde; un tiers. En zoo worden ook de andere gebrokene getallen uitgedrukt, als; les autres fractions se forment de même, comme: سفرمشت *sa-per-ampat*, een vierde; un quart. سفرلیم *sa-per-lima*, een vijfde; un cinquième. تیکت سفرمشت *tiga-per-ampat*, drie vierde; trois quarts.

سفری *sa-prī* (vid. فری *prī*), gelijkende, gelijk; semblable, ressemblant.

سفرچ *seppang* (vid. سفرچ *sāpang*), sapan-hout of Brazilisch hout; bois de sapan ou de Brésil.

سفرنتن *se-pantan* & *se-panton* (vid. سفرنتن *pantan*), gelijkende, even als; ressemblant, égal, comme. *Se-pantan intan ter-kārang*,

als een ingezette diamant; comme un diamant mis en oeuvre.

سفرنج *se-pandjang* (vid. سفرنج *pandjang*), zoo lang als, gedurende, langs; aussi long que, tant que, tout le long de. *Se-pandjang āri*, den ganschen dag door; toute la journée. *Se-pandjang djālan*, den geheelen weg langs; tout le long de la route. *Se-pandjang itœ*, zoo lang als dat; aussi long que cela.

سفرنگل *se-peniñgal* (vid. سفرنگل *tiñgal*), sedert, sints het vertrek van; depuis, depuis le départ de. *Se-peniñgal anak hamba sāngat per-tjintā-an hamba*, sedert het vertrek van mijn kind ben ik zeer ongerust geweest; depuis le départ de mon enfant j'ai été extrêmement inquiet. *Tat-kāla se-peniñgal tœan pēlang ka-beñgkaulo*, tijdens uw vertrek naar Bencoolen; lors de votre départ pour Bencoolen. *Se-peniñgal bāpa sāja māti* sedert mijns vaders dood; depuis la mort de mon père.

سفرناش *sapœ-tāñgan* (vid. سفرناش *sāpœ* & سفرناش *tāñgan*), een doek; un mouchoir. *Menjāpœ mœloet deñgan sa-pœ-tāñgan*, het aangezigt met eenen handdoek afvegen; s'essuyer le visage avec un mouchoir. *Sapœ-tāñgan pœ-tih sœdoet*, zakdoeken met witte punten; mouchoirs à coins blancs.

سفرس *se-pawas* vel *se-pœas* (vid. سفرس *pa-was*), ten volle, tot verzadiging toe; pleinement, jusqu'à satiété. *Se-pawas rāsa atī-nja*, tot verzadiging van zijn hart toe, zoo verre als zijne begeerte zich uitstrekt; jusqu'au rassasiement de son coeur, aussi loin que vont ses désirs. *Mākan se-pawas-nja*, zich met spijzen verzadigen; se rassasier, manger son soûl.

سفرث *sa-pœpœ* (vid. سفرث *pœpœ*), de verwantschap tusschen volle neven; le degré de parenté entre cousins germains.

سفرل *sa-pœloh* (vid. سفرل *pœloh*), tien; dix. *Sa-*

-*pələh laksa*, honderd duizend; cent mille.
Sa-per-pələh, een tiende deel; une dixième partie.

sapoh vel *sapōh* سَفُوْه, eenig metaal harden, temperen, door middel van zwavel eenen glans aan het goud geven; tremper un métal, brunir l'or au moyen du soufre. *Mələk seperti amaas jang ter-sapoh rəpā-nja*, haar ge-laat was schoon als goud dat uit den smel-oven komt; sa face était resplendissante comme l'or qui sort de la fournaise. *Sapōh-an*, koelbak van eenen goudsmid; cuve, auge d'orfèvre.

sapah vel *sippah* سَفَاه, de hoeveelheid sira die men in den mond heeft om te kaauwen; le betel qu'on tient à la bouche pour le mâcher. *Sepah jang ter-bəang*, een weggesmeten pruim betel; pelotte de betel qui a été mâchée. *Kakenda memohon-kan sapah tēan itə sopāja pawas rāsa jang berāhī inī maka tēan poetri itə-pən ter-sinjəem serāja mem-brī-kan sepah-nja maka di samboet auleh dēwa indra sāma ber-temə mələt-nja maka lālo di tjəm-nja pipi tēan poetri*, uw minnaar smeekt u den betel van uwe lippen te mogen ontvangen, om den dorst zijner ziel te lesschen, de prinses grimlachte en gaf den betel, welken *Indra Dēwa* onmiddellijk van hare lippen, op de zijne ontving, waarna hij de wangen der prinses kuste; ton amant te supplie de partager avec lui le betel que tu mâches, afin d'étancher la soif de son ame, la princesse, en souriant, lui présenta le betel, qu'*Indra Dēwa* reçut en approchant ses lèvres des siennes, après quoi il lui baisa la joue.

sapah-rādja سَفَاهِ رَادْجَا, een der namen van den paradijsvogel, gewoonlijk *bərong sōpan* genaamd; un des noms qu'on donne à l'oiseau de paradis, communément appelé *būrong sōpan*.

sepī سَفِي, zacht, koel en aangenaam (van den wind sprekende); doux, joli frais (en parlant du vent). *Di tiəp angtən sepī-sepī*, het woei eene wakkere koelte; il faisait un vent frais.

septēt (vid. سَفِيْت *sepiet*) eene tang; des pincettes.

saktī سَقْتِي HIND.; magtig, bovennatuurlijke kracht bezittende; puissant, possédant des forces, une vertu surnaturelle. *Dēwa jang saktī*, eene magtige genius; un puissant génie. *saktī sindjatā-nja*, zijne wapenen hadden bovennatuurlijke kracht; ses armes étaient douées d'une vertu surnaturelle. *Jang saktī di-dalam əlam menaṅkəbau*, die alvermogen-d zijt in het koninkrijk van *Menaṅkəbau*; qui êtes puissant dans le royaume de *Menaṅkəbau*. *Saktī-an & ka-saktī-an*, bovennatuurlijke kracht, de uitoefening of de werktuigen van het gezag; pouvoir surnaturel, l'exercice ou les instrumens du pouvoir. *Herān-lah mətət saktī-an rādja*, stonden verbaasd, ziende de magt des konings; furent étonnés en considérant la puissance du roi. *Mem-brī ka-saktī-an*, bovennatuurlijke magt schenken; départir un pouvoir surnaturel.

se-kedar (vid. سَقْدَر *kedar*), omstreeks, omtrent, bijna, enkel, niet meer dan; environ, à peu près, quasi, seulement, rien que. *Ada-pən sekati-en itə se-kedar tiga pələh orang*, zij waren omtrent dertig man sterk; ils étaient à peu près au nombre de trente hommes. *Se-kedar tədjoə anam bəlan*, omtrent zes of zeven maanden; six ou sept mois, à peu près. *Hinṅga se-kedar empat djarī*, tot omstreeks vier duim; à quatre pouces environ. *Ada-lah se-kedar meṅgatā-kan*, het is maar om te zeggen; c'est seulement pour dire. *Djikalau soəbat se-kedar-nja mākan*, indien zij slechts tafelvrienden zijn; si ce ne sont que des amis de table. *Se-kedar-nja kīta me-nanti mandī*, wij zullen maar even blijven om ons te baden; nous nous arrêterons seulement pour prendre le bain.

saksāma سَقْسَامِ AR. (سَقْسَامِ een eed; un serment), onderzoek, vlijtige nasporing; perquisition, recherche exacte. *Deṅgan saksamū-nja*, naauw-

keuriglijk, stiptelijk; exactement, strictement. **سكالات sakelāt** vel **sklāt** PERS. (سقراط), scharlaken, scharlaken stoffe, wollen stoffe in het algemeen, fijn laken. (Dit volk is het eenige niet, hetwelk de denkbeelden van scharlaken, en van laken in het algemeen, verwacht, immers spreekt Bernier van « *escarlatte d'Angleterre verte et rouge* »); écarlate, étoffe de laine en général, drap fin. (Ce peuple n'est pas le seul qui confond les idées d'écarlate et de drap, puisque Bernier fait mention » d'*escarlatte d'Angleterre verte et rouge*»). **Sāf sakelāt**, scharlaken kamelot; camelot rouge. **Sakelāt idjau**, fijn groen laken; drap fin, belle étoffe de couleur verte.

سك ساeka & سوک sōka HIND., blijde, verheugd, vrolijk, ingenomen met, verblijd over, zin, behagen, vermaak; aise, content, joyeux, épris, charmé, goût, contentement, plaisir. **Sōka ia me-liat segala bōah-boāh-an**, zij waren verheugd van al die vruchten te zien; ils se réjouirent à la vue de tous ces fruits. **Ter-lālo saeka hati-nja**, haar hart was zeer verheugd; son coeur fut transporté de joie. **Orang bānjak tiāda saeka akan bēta ini**, de menschen in het algemeen houden niet van mij; en général on ne fait pas cas de moi. **Meng-ambel utō deŋgan tiāda saeka orang jang ampēnja**, het nemen tegen den wil des eigenaars; le prendre contre le gré du propriétaire. **Bagimāna tōan pēnja saeka**, hoe verlangt gij het? comment le désirez-vous? **Sōka atau daeka**, verheugd of bedroefd; joyeux ou chagrin. **Pada ka-sōkō-an-nja**, naar zijn welbehagen; selon son bon plaisir. **Tenda ka-sōkō-an kāmō**, een teeken van onze tevredenheid; une marque de notre satisfaction. **Ber-sōkō-sōkō-an**, vol vreugde; plein d'allégresse. **Menjōeka**, verheugd maken, vreugde aanbrengen; réjouir, inspirer de la joie. **سكچيت saeka-tjita**, verheugd; réjouir.

سكراغ sakārang, nu, tegenwoordig; à présent. **Kita hendak ber-djālan sakārang ini**, wij

gaan zoo op het oogenblik heen; nous partons à l'instant même. **Akan sakārang ini**, tot nu toe; jusqu'à présent. **Sakārang ini djōga**, terstond, op het oogenblik; à l'instant même. **Tiāda katikō-nja sakārang**, het is nu de geschikte tijd niet; ce n'est pas à présent le moment convenable. **Bhāro sakārang**, zoo even, kort geleden; tout à l'heure, depuis peu.

سكان sakāla (vid. **كال kāla**), op eenen tijd, op zekeren tijd; à une époque, à certaine époque.

سكالي sakāli & سكاليل sakāli, eens, te gelijker tijd, bovenmatig, in den hoogsten graad, geheel, volstrekt; une fois, en même tems, au plus haut degré, extrêmement, entièrement, absolument. **Tādjuh kālī deŋgan ājer dan sa-kālī deŋgan tānah**, zeven malen met water en eens met aarde; sept fois avec de l'eau et une fois avec de la terre. **Pada tiap-tiap hārī sa-kālī**, elken dag eens; une fois le jour. **Bēta minta tōlong sa-kālī ini**, ik verzoek om hulp voor dit maal; je demande du secours pour cette seule fois. **Sakāli tidak**, nooit; jamais. **Jang bōrōek sakāli**, de allerslechteste; le plus mauvais. **Sopāja kita laŋggar sakāli**, opdat wij het land geheel verwoesten; afin que nous ravagions entièrement le pays. **Sakāli-pōn**, met dat al, toch; nonobstant, malgré cela. **Djikalau dārah sakāli-pōn**, al was het ook bloed; fût-ce même du sang. **Sakāli-sakāli**, geheel en al, langs alle middelen; tout à fait, de toutes manières. **Sakāli-sakāli ajanda tiāda tāu**, uw vader wist volstrekt niet; votre père n'en savait rien du tout. **Djāngān sakāli-sakāli**, doe volstrekt niet; gardez-vous bien de.

سكارون sa-kāwan (vid. **كارون kāwan**), in gezelschap, te zamen, hoop, kudde, drift, een paar; de compagnie, ensemble, troupe, troupeau, volée, une paire. **Terbang dōa sa-kāwan**, twee aan twee of bij paren vliegen; voler deux à deux ou par couples. **Seperti bōrong sa-kāwan roepō-nja**, geleken naar

eene vlugt vogelen; ressembliant à une volée d'oiseaux.

سكت sakat & سكت sakat, een balk, dwarsbalk, bank van eene rivier; barre, traverse, barrière, banc de sable. *Ter-sakat*, afgepaald, verstopt, gestrand; barré, barricadé, obstrué, bouché, échoué. *Djālan itoe ter-sakat*, die weg is afgesloten; ce chemin est fermé. *Brī tēlong djikalau tambāngan ter-sakat*, hulp toebrengen als de schepen aan den grond zitten; porter du secours aux bâtimens qui ont touché. **سكت menjakat**, opstoppen, afbakenen; boucher, barrer. *Segala tjabang pōhn kājā jang memrī kaskat ka-sakat-an pada djālan rāja hāraes meñgrat dia*, iedere tak van eenen boom, die eenen openbaren weg verhindert, moet afgekapt worden; toute branche d'arbre qui obstrue la voie publique, doit être abattue.

سكت se-katika (vid. **سكت katika**), terwijl, inmiddels, voor eenen korten tijd, aanstonds; tandis que, pour un court espace de tems, immédiatement. *Se-katika ia ber-bāring*, terwijl hij rustte; pendant qu'il se reposait. *Se-katika djāa ber-prang*, terwijl men nog vocht; pendant que le combat durait encore. *Se-katika antarā-nja*, intusschen; dans l'interval. *Se-katika dādoek lālo ber-añgkat pergi ka-koelam*, zat een oogenblik stil en stoud toen op om naar het bad te gaan; s'assit un instant, puis se leva pour aller au bain. *Bārang se-katika-pōn djāa kakenda tiadā-lah lōpa akan tōan*, zelfs niet een oogenblik heb ik opgehouden aan u te denken; je n'ai pas cessé un instant de penser à vous. *Se-katika itoe maka ia menjembah*, terstond daarop legde hij zijne pligpleging af; aussitôt il s'inclina.

سكت sa-kedjap (vid. **سكت kedjap**), lonk, vriendelijke oogwenk, een oogenblik; oeilade, coup d'oeil, un instant.

سكت saeka-tjita HIND. (vid. **سكت saeka** &

سكت tjita), verheugd, blijde, verrukt, vrolijkheid, vreugde, blijdschap; réjouir, gai, ravi, joie, allégresse. *Saeka-tjita atī-nja menēngar saēara istri-nja*, zijn hart was verheugd op het hooren van de stem zijner vrouw; à l'ouïe de la voix de son épouse, son coeur se réjouit. *Saeka-tjita atī-nja sepertī māsoek kiāngan sorga rasā-nja*, hij gevoelde zich verrukt en het was hem als of hij de woning der hemelingen binnen trad; il se sentait ravi et il lui sembla qu'il entrait dans le séjour des immortels. *Saeka-tjita deñgan mākan mānoem*, die zich met eten en drinken verlustigen; qui s'amusent à manger et à boire. *Ber-auleh saeka-tjita*, vermaak genieten, genoeg onderwinden; goûter la joie, éprouver du plaisir.

سكت siksa HIND. (vid. **سكت siksa**), straf; punition.

سكت saksi HIND. (vid. **سكت saksi**), een getuigen; un témoin.

سكت sakali-en (vid. **سكت sakali**), ieder, alle, geheel en al, al te zamen; chaque, tous, en entier, sans exception. *Orang sakali-en*, ieder een, alle menschen; chacun, tout le monde. *Ibā sakali-en orang*, de moeder aller menschen; la mère du genre humain.

سكت se-ka-liat-an (vid. **سكت liat**), gezigt, uitzigt; vue. *Se-ka-liat-an taman itoe ter-lālo indah-indah*, het gezigt van den tuin was verrukkelijk; la vue du jardin était délicieuse.

سكت sekam, kaf, bolster; cosse, gousse, peau, coquille.

سكت sakā, ter zijde, afzonderlijk, afgezonderd, onderscheiden; à part, séparément, distinct, différent. *Pergi-lah sakā-sakā pada djālan itoe*, neem dezen weg afzonderlijk; prenez cette route séparément, tout seul. *Jang tiada dāpat di-sakā-kan*, onafscheidbaar;

qu'on ne peut séparer. *menjakā-kan*, scheiden, afzonderen; séparer, diviser, mettre à part.

se-kwāsa (vid. *kwāsa*), magtig, bekwaam; puissant, capable. *Deṅgan se-kwasā-nja*, met al zijn vermogen; de tout son pouvoir.

se-kātok (vid. *kātok*), vervloekt; maudit. *Perampāan se-kātok ini*, die vervloekte vrouw; cette maudite femme. *Se-kātok tidak taū-kan diri-nja*, het boosaardige vrouwmensch kent zichzelf niet; la vilaine ne se connaît pas elle-même.

sakātō & *sakāto*, maat, makker, medgezel, bondgenoot, mededeelhebber in eenen handel, iemand die voor een ander instaat, borg; camarade, compagnon, allié, associé dans le commerce, garant, caution. *Sakāto orang pen-tjēri*, die tot een rot struikroovers behoort; associé d'une bande de voleurs. *Tiāda sakāto bagi-moe*, gij hebt geene medgezellen; tu n'as point de compagnons. *Allah jang tiāda sakāto-nja*, God die geen gelijken heeft; Dieu qui est sans égal.

sekāti, eene soort van vogel; une sorte d'oiseau.

se-kārang-kārang (vid. *kārang*), ten minste, het kleinste gedeelte, het minste, bij gebrek; au moins, la moindre partie, le minimum, faute de, à défaut de.

se-kāat (vid. *kāat*), dapperlijk, met lust, met ijver; courageusement, vigoureuusement, avec ardeur. *Deṅgan se-kāat hati-nja*, met al zijne magt; de toute sa force, de tout son pouvoir.

se-kānjong (vid. *kānjong*), eensklaps, onverwachts, onverhoeds, bij toeval; tout à coup, inopinément, par accident.

se-ka-hendak (vid. *hendak* & *ka-hendak*), naar willekeur, wil,

genoegen, genegenheid; arbitrairement, suivant son bon plaisir, volonté, plaisir, inclination. *Allah sādja nen ber-kwāsa ber-bōat se-ka-hendak-nja*, God alleen heeft de magt om naar zijnen wil te handelen; Dieu seul a le pouvoir d'agir suivant sa volonté.

se-kīra-kīra (vid. *kīra*), omtrent, ten naaste bij, naar gissing, overeenkomstig met; environ, à peu près, approximativement, conformément à.

se-kīan (vid. *kīan*), zoo vele, zoo menige; autant, autant que. *Se-kīan lāgi*, zoo velen meer; tant en sus. *Se-kīan lāma*, zoo lang als, terwijl, gedurende; aussi longtemps que, tandis que, pendant. *Se-kīan lāma ini*, gedurende al dien tijd, dus verre; pendant tout ce tems, jusqu'alors. *Kāmī di brī-nja āpah se-kīan-se-kīan*, zij gaven ons eene vergelding die alzo was; on nous a donné telle récompense. *Tantā-kan se-kīan-se-kīan*, zeg bepaaldelijk hoe velen; déterminez le nombre.

sakīen & *sakin* AR. (vid. *pisau*), een klein mes; un petit couteau. *Sakīen jang kitjiel akan per-rantjong kalam*, een pen-nemes; un canif. *Menādjam-kan sakīen*, een mes scherpen; aiguiser un couteau. *Ter-bāik māta sakīen itoe*, het lemmet van dat mes is zeer goed; la lame de ce couteau est excellente.

sagā, eene soort van het rottingriet; une espèce du rotin ou ratan.

segra & *segrah* HIND., spoedig, vlug, aanstonds, oogenblikkelijk, zich haasten, spoed, haast; vite, alerte, promptement, tout de suite, à l'instant même, immédiatement, se hâter, célérité, hâte, promptitude. *Sakiet-lah orang itoe segra mati-lah djāa*, de man werd ziek en stierf spoedig; il tomba malade et mourut subitement. *Bāik djāga ber-segra*, het ware goed haast te maken; il se-

rait bon de se dépêcher. *Mem-bāwa deŋgan segra iā-ītoe antāra ber-djālan dan lāri-lāri*, brengen het met spoed, dat is, half gaande, half loopende, gaan en loopen; le porter vite, c'est à dire, moitié marchant, moitié courant. *Sāroh ber-lājer deŋgan pergi ka-nagrī klīng سكران segrā-nja*, gelast hem zeil te maken met allen mogelijken spoed naar de kust van Coromandel; ordonnez-lui de mettre incontinent à la voile pour la côte de Coromandel.

سكر *sagar*, versch (van spijs, planten, enz. sprekende); frais (en parlant d'alimens, de plantes, etc.).

سكل *segala* HIND., ieder, alle, ieder ding; chaque, tout, tous, toute chose. *Segala rajat*, elk onderdaan, het gansche volk; chaque sujet, toute la population. *Segala īsi doenjā*, ieder wêreldbewoner, al de schepselen; tout ce qui habite le globe, toutes les créatures. *Segala binātang itoe*, al die dieren; tous ces animaux. *Segala lakā-nja*, alle zijne daden; toutes ses actions. *Segala jang me-mabōk-kan*, alles wat dronken maakt; tout ce qui enivre.

سكن *segan*, lui, traag, onwillig om te werken; paresseux, fainéant, ennemi du travail.

سكنف *se-ganap* (vid. گنف *ganap*), het geheel, gansch, allen, volkomen, geheel en al; la totalité, entier, tous, complètement. *Pada se-ganap nagrī*, in alle landen; en tout pays. *Se-ganap siang dan petang*, iedere ochtend en avond; chaque matin et soir.

سلائن *salātan*, 't zuiden, zuidelijk, zuidwaarts; le sud, méridional, vers le sud. *Anġien salātan*, een zuiden wind; un vent de sud. *Ribōet deri salātan*, eene bui uit het zuiden; une bourrasque qui s'élève au sud. *Lāut salātan*, de Zuidzee; la Mer du sud. *Salātan menoŋg-gāra*, zuidzuidoost; sud sud-est. *Salātan dāja*, zuidzuidwest; sud sud-ouest.

سلا *salāda* PORT., salade; salade.

سلاذغ *salādag*, een dier tot het geslacht der runderen behoorende; animal de l'espèce des bêtes à cornes. *Karbau lembā kambīng rāsa kīdjang salādag samoā-nja di bantei ōrang-lah*, er werden buffels, koeyen, geiten, herten en andere beesten (voor een feest) geslagt; on tua (pour une fête) des buffles, des vaches, des chèvres, des daims et autres animaux.

سلاسي *soelāsī* HIND., ocyonium basilicum, L., de plant basilicum; basilic.

سلاشور *silāngōr* vel سلاشور *silāngōr*, de naam van eene plaats op het Maleische schiereiland, gemeenlijk *Salaŋgor* genaamd; nom d'un endroit dans la presqu'île Malaie, communément appelé *Salaŋgor*. *Jang semājam di-ātas bākieť silāngōr*, die zijn hof houdt op den berg *Silāngōr*; qui tient sa cour sur la montagne de *Silāngōr*.

سلاف *salāpa* vel *saleppa*, eene kleine metalen doos voor betel of tabak, welke men bij zich draagt; petite boîte de métal, où l'on met du betel ou du tabac, et qu'on porte sur soi.

سلافت *salāpōet*, vlies, bekleedsel, net; membrane, tégument, réseau. *Salāpōet watak*, het hersenvlies; les membranes du cerveau. *Salāpōet gūi-gūi*, het vlies van de nieren; la membrane qui enveloppe les reins. *Salāpōet djantong*, hartevlies; péricarde. *Salāpōet lāka*, korst of roof die op eene wonde komt; escarre.

سلائن *Salāpan* دلائن *delāpan* & دلائن *dālāpan*, acht; huit. *Salāpan blas*, achttien; dix-huit. *Salāpan pāloh*, tachtig; quatre-vingt.

سلاكو *Sa-lākā* vel *se-lākā* (vid. لاکو *lakā*), als; even als, gelijkende; comme, de même que, ressemblant. *Se-lākā īni*, dus, zoo, in dier voege, ainsi, de cette manière. *Apā-tah*

mælā-nja maka toean-koe me-lakē-kan adenda jang se-lakē ini, om welke reden behandelt gij die jonge vrouw dusdanig? pour-quoi traitez-vous ainsi cette jeune personne?

سلاگت *se-lāgi* (vid. لاگت *lāgi*), zoo lang als; aussi longtems que. *Se-lāgi ada njāwa pā-tek*, zoo lang uw slaaf het leven heeft; aussi longtems que votre esclave reste en vie.

سلاو *se-lālo* & سلاو *se-lālō* (vid. لال *lālo*), over, voorbij; passé, au-delà.

سلاما *se-lāma* (vid. لاما *lāma*), zoo lang als, gedurende, sedert, van dien tijd af; tant que, durant, depuis. *Se lāma di kāsih allah*, zoo lang als het God beliest; tant qu'il plaira à Dieu. *Se-lāma idœp*, zijn leven lang; sa vie durant. *Se-lāma ini*, al dien tijd; durant tout ce tems. سلامان *se-lāma-lamā-nja*, voor altijd; à jamais. *Se-lāma-lamā-nja padang ini*, zoo lang als dit eene vlakte geweest is; aussi longtems que ceci a été une plaine. *Deri se-lamā-nja*, van den aanvang des tijds; depuis l'origine des siècles. *Se-lāma pakan ter-bākar*, sedert het afbranden der bazar; depuis l'incendie du bazar.

سلام *salām* AR., groet, heil, vrede; salut, paix. *Mem-brī salām*, groeten, heilwenschen; saluer, souhaiter paix et prospérité. *Menjāoet salām*, eenen groet of eene pligtpleging beantwoorden; répondre à un salut ou compliment. *Kambati-lah salām kita ka-pada tēan-mœ*, groet uwen meester van mijnent wege; portez mes complimens à votre maître. السلام عليكم *assalām aleikœm*, vrede zij met u; paix vous soit. عليه السلام *aleihi assalām*, zijne asch ruste in vrede; qu'il repose en paix. دار السلام *daroes'salām*, de zetel van den vrede; le séjour de la paix.

سلامة *salāmat* AR., voorspoed, welvaren, veiligheid, vrede, veilig, voorspoedig; prospérité, bien-être, sureté, paix, en sureté, prospère. *Pergi-lah denġan salāmat sem-*

porna ber-djālan, ga, en moge aanhoudende voorspoed uwe reis vergezellen; allez, et puisse une entière prospérité accompagner vos pas. *Salāmat tinggal*, vaarwel, vrede zij met u; adieu, la paix soit avec vous. *Salāmat œmœr pandjang*, de zegen van een lang leven (zij uw deel); la bénédiction d'une longue vie (soit votre partage). *Sērat telah sampei denġan salāmat-nja*, de brief is wel overgekomen; la lettre est arrivée à bon port. *Prāu samoā-nja salāmat sampei*, al de schepen zijn behouden aangekomen; tous les vaisseaux sont arrivés à bon port.

سلاين *se-lāin* (vid. لاين *lāin*), behalve, met uitzondering van; sauf, hormis, à l'exception de.

سلاط *salāt* vel *sellat* (ook كلات *kellat* geschreven en uitgesproken), eene zee-engte; un détroit (on écrit et on prononce aussi كلات *kellat*). *Salāt siŋgapōra*, de straat van Singapoera; le détroit de Singapour. *Salāt tānah djāwa dan pēlau pertja*, de straat tusschen Java en Sumatra, de straat Sunda; détroit qui sépare Java de Sumatra, le détroit de la Sonde. *Ada kapal tiang tiga dēdoek ber-lājer di mēka salāt pā-pērak*, een driemastschip kruist voor de straat *Pa-pērak*; un vaisseau à trois mâts croise à l'entrée du détroit de *Pa-pērak*. *Orang salāt*, zeeroover (dus genaamd omdat die lieden in naauwe zee-engten loeren); pirate (ainsi nommé paroe qu'ils ont coutume de croiser dans les détroits). *Ter-sellat*, ingesloten, omringd, tusschen gestoken; resserré, ceint, chassé ou poussé entre deux. مپلت *menjellat*, tusschen indrĳven, dingen scheiden welke aan elkander gehecht waren; chasser, faire entrer par force entre deux choses qui sont jointes, afin de les séparer.

سلاسل *salasāl* AR., pisvloed; diabète, incontenance d'urine.

سلسله *selselah* AR., ketting, aaneenschakeling, opvolging, stamlijst; chaîne, série, succession, généalogie. *Ini-lah selselah radja-rādja*,

dit is de stamlijst der koningen; voici la généalogie des rois.

سلسي selései vel selessei, ontbinden, losmaken, eene zwaarigheid oplossen, een verschil vereffenen, in orde brengen, tot een einde brengen, eindigen, ophouden; débarrasser, dégager, résoudre une difficulté, ajuster un différent, arranger, conduire à un résultat, terminer, cesser, discontinuer. *Selessei atī-mœ deri-pada doeka tjita*, bevrijd, ontsla uw hart van zorg; débarrassez votre coeur de soucis. *Apa-bila selessei-lah pe-kerdjā-an kita*, wanneer onze zaak in het effen zal zijn gebragt; lorsque notre affaire sera réglée. *Pada saṅgkā-nja bahwa tiāda lagi tiṅgal malam jang dāpat ia selessei dālam-nja*, naar zijne gedachte bleef er niet genoeg van den nacht over om het gene, waaraan hij bezig was, te eindigen; à son avis la nuit était trop avancée pour lui permettre d'achever ce qu'il avait commencé. *Se-telah selessei-lah ia deri-pada ber-taṅgēs-an*, zoo dra zij opgehouden had met hare klagten; aussitôt qu'elle eut cessé ses lamentations. *Sœdah selessei segala per-kirā-an itœ*, alle de rekeningen zijn vereffend, gesloten; tous les comptes sont réglés, ajustés. *منگلسسي menglessei-kan per-kirā-an*, ten einde de rekening te vereffenen; afin d'ajuster le compte.

سلسيم salasīma, verstopping, verstoptheid, opstopping van het water, hardlijvigheid, drop-pelpis; obstruction, opilation, retention d'urine, constipation, strangurie.

سلطان soeltān AR., sultan, Mahomedaansch vorst; sultan, prince Mahométan. *Soeltān dan mantri*, de sultan en de staatsdienaren; le sultan et les ministres. *Soeltān pasisiēr bā-rat*, de sultan van de westkust; le sultan de la côte occidentale.

سلغ selang vel sellang, bij afwisseling, vermengd, van afstand tot afstand geplaatst,

veelverwig, bont, geschakeerd, terwijl, intusschen, tusschentijd, tusschenruimte; placés de suite, l'un après l'autre, entremêlés, placés de distance en distance, bigarré, marqueté, diversifié, pendant, dans l'intervalle, un intervalle, interstice. *Ber-tjintjin permāta intan di-selang-selang deṅgan zeemrōod*, hebbende eenen ring van edele gesteenten, diamanten afwisselende met smaragden; portant une bague de pierreries, de diamans entremêlés d'émeraudes. *Maka be-brāpa pēla tjembē dan panton dan selōka di selang-selang-nja deṅgan kātā jang lemah lembēt*, ook liet hij tusschen menigvuldige losdichten en losgezangen bij afwisseling zoete en teedere woorden hooren; dans ses éloges et ses cantiques il entremêlait aussi des paroles douces et tendres. *Kājē selang-selang*, hout dat geregeld opgestapeld is; du bois mis en piles régulières. *Pœāsa selang-selang sa-ārī*, om den anderen dag vastende; jeûnant de deux jours l'un. *Adā-lah selang tiga hārī*, na eene tusschenruimte van drie dagen; après un intervalle de trois jours. *Ber-selang āri*, gedurende den dag; pendant la journée. *Tānah jang lāwas selang-nja*, een wijd uitgestrekt land; un très-vaste pays. *Selang ia be-brāpa karœnia rādja lagi ia doerāka pada rādja*, terwijl de koning hem met gunsten overlaadde, spande hij tegen hem aan; tandis que le roi le comblait de bienfaits, il conspirait contre lui. *Selang-pān tidak brāpa lāma*, er was geene lange tusschenpozing; il n'y eut pas un long intervalle. *Selang-selang gōgī*, de tusschenruimte tusschen de tanden; les interstices des dents. *Jang terbiet deri-pada selang-selang anak djāri rasēl allah*, welke tusschen de vingers van den profet Gods ontsprongen; qui jaillirent d'entre les doigts du prophète de Dieu. *كسلانغ ka-selang-an*, tusschenruimte; intervalle. *منجلاغ menjellang-njellang*, van elkander scheiden, afzonderen; séparer, mettre à part. *Menjellang-njellang djanṅgoet jang tebal*, (Discriminatio cum digitis barbæ

spissæ. Reland. De Relig. Mahom. p. 79), eenen zwaren baard (met de vingers) van een scheiden; partager, écarter (avec les doigts) le poil d'une barbe touffue.

سلڠ *salang*, سلاغ *salāng* & سالڠ *sālang*, een eiland aan den westelijken ingang van de straat Malakka, gewoonlijk Djoenkselon genaamd; île située à l'embouchure occidentale du détroit de Malacca, et communément appelée Diouk-selon. *Hendak me-laŋgar selang*, zij zijn voornemens Djoenkselon aan te vallen; ils ont dessein d'attaquer Diouk-selon.

سلڠ *sa-laksa* (vid. لڠس *laksa*), tien duizend; dix mille.

سلم *selam*, duiken, onder water zwemmen, dompelen, indoopen; plonger, nager entre deux eaux, enfoncer dans l'eau, tremper. *Ter-selam-selam hendak lemas*, dook tot bijna verdrinkens toe; plonge jusqu'à ce qu'il fût sur le point de se noyer. مېلام *menjelam*, dompelen, den doop bij indompeling bedienen (op de wijze der Oostersche Christenen); plonger, baptiser par immersion (à la manière des Chrétiens de de l'Orient). *Orang jang menjelam moelia*, paarlduiker; plongeur qui pêche des perles. *Menjelam djāla*, een net uitwerpen of doen zinken; jeter, plonger un filet. *Per-minām-an bhāro di selam-kan-nja ka-pada ājer*, hij stak eenen nieuwen drinkbeker in het water; il plonge une coupe neuve dans l'eau. *Scempah menjelam*, de waterproef; l'épreuve par l'eau.

سلمبادا *salimbādā*, een insect; nom d'un insecte.

سلمبوت *salamboet* & سلمبوت *salambōt* (vid. سلمبوت *salimbōt*), matras, beddekleed, spreij; matelas, couverture de lit, courte-pointe. *Di djadi-kan-nja badjā-nja akan salamboet*, hij maakte eene deken van zijn kleed; il se fit une couverture de son habit. *Di salambōt-nja denḡan kāin*, overdekte haar met eenen doek; la couvrit d'un drap.

سلمڠ *salempang*, eene soort van kleine tasch, waarin de boden de brieven en pakjes overbrengen; espèce de petite valise dans laquelle les messagers portent les dépêches et les paquets.

سلمڠوري *salampārī* HIND., eene soort van katoenen stoffe; certaine étoffe de coton. *Kāin salampārī itam*, blaauwe salamporen; des salampores bleues.

سلمڠيڪو *salampikā*, eene soort van vogel; sorte d'oiseau.

سلندڠ *salendang*, sluijer, gordel, kleedingstuk hetwelk men gewoonlijk om het middellijf draagt; écharpe, ceinture, partie de l'habillement dont on s'enveloppe ordinairement le milieu du corps. *Maka tēan poetri mem-brī-kan salendang akan ikat piŋgang indra*, de vorstin gaf haren sluijer om het ligchaam van Indra te omwinden; la princesse donna son écharpe pour envelopper le corps d'Indra.

سلندڠ *se-lindong* (vid. لندڠ *lindong*), in veiligheid, onder dak, in eene schuilplaats; à l'abri. *Ber-se-lindong*, schuilen, zich verbergen, toevlugt nemen; se mettre à couvert, se cacher, avoir recours. *Ber-se-lindong ka-bāliek pintā*, zich achter de deur verschuilen; se réfugier derrière la porte. *Sopāja orang pem-bānoh ber-se-lindong ka-sāna*, dat moordenaars aldaar toevlugt mogen nemen; que des meurtriers viennent à se réfugier là.

سلندڠ *selandap* (vid. باڪڠ *bākong*), crinum, asfodilje (zeker kruid); asphodèle.

سلمبڠ *salēbang*, bedekt zitten (als een teeken van droefheid; se tenir couvert, enveloppé (attitude qui indique la tristesse). *Di ambel-nja kāin lālo ia ber-salēbang pada tampat-nja tidor*, zij nam een kleed en bedekte zich op de slaapstede; elle prit un voile et se couvrit, étant sur la couche. *Ber-salēbang menāḡies*, bedekt, in treurigheid zitten; se tenir couvert, dans la tristesse.

سلوران *selōran*, gracht, goot, pijp, waterbuis, een kleine stroom; canal, gouttière, rigole, tuyau pour l'écoulement des eaux, un petit courant. *Selōran ātap*, de goten van een dak; les gouttières d'un toit. *Ada selōran ājer di sablāh gānong itæ*, er is een waterval aan de zijde van den berg; sur le flanc de la montagne se trouve une chute d'eau.

سلوره *se-lōroh*, overal, van het begin tot het einde, gansch, het geheel; partout, d'un bout à l'autre, entier, la totalité. *Di rabā-nja se-lōroh tæbōh-nja*, streek zijne hand over het geheele ligchaam; passa la main sur tout le corps. *Habies-lah bāsah se-lōroh tæbōh-nja deŋgan ājer matā-nja*, hij besproeide haar ligchaam geheel met zijne tranen; il baigna tout son corps de ses larmes. *Dālam se-lōroh tānah malājæ*, door al de Maleische landen heen; à travers tout le pays Malai.

سلونگار *salōngkar*, beleedigen, lasteren; outrager, calomnier, noircir.

سلوك *selōka* HIND., rijm, vers, couplet; stance, couplet. *Indra itā-pæn ter-sinjæm menēngar selōka binā-nja maka iā-pæn ber-selōka pæla*, het couplet hoorende, dat door zijne vrouw gezongen werd, grimlachte Indra, en terstond beantwoordde hij hetzelfde; à l'ouïe du couplet chanté par sa femme, Indra sourit, et il répondit aussitôt sur le même air. *Selōka jang amat mardæ*, een zeer liefelijk gezang; un chant très-mélodieux.

سلوك *salōkong*, een lang schild om het geheele ligchaam te dekken; bouclier long, qui couvre tout le corps.

سلوك *salōkam*, goot, riool; tranchée, égout, rigole.

سلید *silēda*, de naam eener plaats, op de westkust van Sumatra, nabij Padang; gelegen; endroit situé sur la côte occidentale de Sumatra, non loin de Padang.

سليسه *selisih*, verschillen, onderscheiden zijn van, niet overeenkomen, twisten, verschil (in hoedanigheid of meening); différer, ne pas ressembler, contester, différence de qualité, diversité d'opinion. *Mehoekæm-kan sakali-en jang selisih*, regterlijk uitspraak doen tusschen al degenen die met elkander in verschil zijn; décider juridiquement entre tous ceux qui ont des démêlés. *Kalo ber-selisih atau ber-prång sakali*, indien zij twisten of dadelijk tot vijandelijkheden overgaan; s'il s'élève entre eux une querelle ou s'ils en viennent aux mains. *Kalo bārang kālī dātang apa-apa selisī-nja*, indien er bij geval enig geschil ontstaat; si par hasard il s'élève quelque dispute. *Māna selisī-nja*, waarin verschillen zij? en quoi different-ils?

سليكي *saligī*, een houten schicht; trait, flèche de bois.

سليمان *solīmān* AR., Salomon (de zoon Davids); Salomon (fils de David). *Rādja solīmān*, de koning Salomon; le roi Salomon. *Iā scel-tān jang ter-lebeh ādil lāgi perkāsa āriep bidjaksāna lāgi boedimān ka-pada bāraŋg se-sæātæ pe-kardjā-an tæānkæ rādja jang besār di-dālam doenjā ini*, o sultan, gij die onder de vorsten der aarde door regtvaardigheid uitmunt, en tevens door magt, wijsheid, voorzigtigheid, en bedrevenheid in de uitoefening van het oppergezag! ô sultan, toi qui excelles entre les rois de la terre par ta justice, ainsi que par ton pouvoir, ta sagesse, ta prudence, et ton expérience dans l'exercice des fonctions de la souveraineté! *Amsāl solīmān*, de Spreuken van Salomon; les Proverbes de Salomon.

سليمت *salimæet*, deken, spreij, laken voor een bed, allerlei los kleed om zich te dekken, dekken (het ligchaam); couverture de lit, drap, courte-pointe, tout ce qui sert à couvrir légèrement le corps, couvrir (le corps). *Di sintak-nja salimæet*, hij rukte de deken af; il ar-

racha la couverture. *Maka tēan salimēt-ī-lah kakenda deŋgan kāin jang di pīng-gang tēan*, o mijne geliefde! (bijaldien ik in den strijd kom te vallen) dek mij met het kleed hetwelk thans uwe leest omgeeft; ó ma bien-aimée! (si je succombe dans la lutte) couvre-moi de l'écharpe que tu portes maintenant autour du corps. *Ber-salimēt-kan mēga*, de wolken tot een dek hebbende; ayant pour couverture les nuages.

سليمه *salēmah*, verkoudheid, neusdrop; rhume, roupie.

سيلندي *setīndi*, eene soort van vogel; nom d'un oiseau.

سما *sema* vel سام *samma*, naar, te, voor; vers, à, pour. *Pergi sema tēan kāmœ*, ga naar uw' meester; va trouver ton maître. *Ter-bānjak jang ber-tikam sema sindirī-nja*, velen staken zichzelf dood; plusieurs se poignardèrent eux-mêmes. *Ada sedang sema kita*, er is genoeg voor ons; il y en a assez pour nous. *Orang nagri itœ sākiet āti sema dia*, de ingezetenen dier stad koesterden eenen wrok jegens hem; les habitans de cette ville lui portaient rancune. *Sema teŋgah dōa*, in het midden van het gebed; au milieu de la prière. *Djika soeka tēan bernjāga sema kāmī*, indien gij verkiest met ons te handelen; si vous voulez traiter avec nous. *Gōrong īni dōdœk-nja sema teŋgah pādang*, de ligging van dezen berg is te midden der vlakte; cette montagne est située au milieu de la plaine.

سمات *se-māta*, zuiver, eenvoudig, onvermengd; pur, simple, sans mélange. *Asa jang se-māta*, het wezen dat slechts een is; l'être parfaitement un. سماتسمات *se-māta-māta*, geheel en al, volstrektelijk, ten volle, eenvoudig, volkomen, zuiver, enkel, onvermengd; entièrement, complètement, absolument, simplement, parfait, pur, simple, sans mélange. *Sœdah laŋkap se-māta-māta*, ten volle uitgerust; complètement équipé. *Me-rœsā-*

-kan āti se-māta-māta, volstrekt om het hart te scheuren; tout à fait à fendre le coeur. *Amaas se-māta-māta sēti*, volkomen zuiver goud; de l'or absolument pur. *Pekāin se-māta-māta sētra*, kleederen gansch van zijde; des vêtemens tout de soie. *Ajer se-māta-māta ia-itœ ājer œdjan atau ājer sōŋgei atau māta ājer*, enkel, zuiver water, als regenwater, rivier- of welwater; de l'eau simple, pure, telle que l'eau de pluie, de rivière ou de source.

سمادجا *semādja* (vid. ساج vel ساج *sādja*), slechts, alleenlijk, maar alleen, ten minste, niettemin: uitdrukking die eene hoedanigheid te kennen geeft, eenvoudig, zekerlijk; seulement, uniquement, mais simplement, au moins, néanmoins: terme qui désigne quelque qualité, simplement, certainement, assurément. *Se-mādja biēr-lah kāmī di seboet deŋgan namā-mœ*, dat men mij slechts bij uwen naam noeme; qu'on m'appelle seulement par votre nom. *Semādja pātek pohōn-kan*, uw dienaar verzoekt slechts; votre serviteur demande uniquement. *Sa-teŋgah ājer-nja lileh semādja dan sa-teŋgah deŋgan ikat-nja dan pantei-nja*, een gedeelte van het water volgde deszelfs natuurlijken loop, en een gedeelte stroomde tusschen gemaakte dijken; une partie de ses eaux suivait sa pente naturelle, une autre partie coulait entre des rives artificielles. *Dan djikalau toēn-kœ morka semādja hamba per-sambah-kan djāga sambah jang benar*, en alhoewel uwe hoogheid mogt verstoord geraken, ik zal u echter in de taal der waarheid aanspreken; et dût même votre grandeur s'en formaliser, je ne vous en tiendrai pas moins le langage de la vérité. *Semādja ber-ganti-ganti djāga ka-besār-an doenjā īni*, zekerlijk is de grootheid dezer wereld aan gedurige veranderingen onderhevig; certainement les grandeurs de ce monde sont sujettes à de continuelles vicissitudes. *Djikalau ada sa-rīboe njāwa pātek jang di per-amba īni*

semādja pātek per-sambah-kan ka-bāwah doeli shāh ālam, indien deze uw nederige slaaf duizend levens bezat, hij zou dezelve zekerlijk aan de voeten uwer majesteit opofferen; votre humble esclave ici présent possédait-il mille vies, il les sacrifierait certainement aux pieds de votre majesté.

سماعات *soemānḡat* & سوماعات *sōmānḡat*, schrik, algemeene ontsteltenis; terreur, alarme. *Tœbōh-nja-pæn gomitar-lah seperti bā-dak ber-soemānḡat lakā-nja*, zijn ligchaam beefde als dat van eenen verschrikten slaaf; son corps tremblait comme celui d'un esclave saisi d'effroi.

سمالم *sa-mālam* (vid. مالم *mālam*), de voorgaande nacht, gisteren, sinds eenen nacht (de tijd wordt in die landen meer bij nachten dan bij dagen gerekend); la nuit dernière, hier, passé une nuit (on mesure le tems plutôt par le nombre des nuits que par celui des jours). *Benar-lah seperti mimpī-kœ sa-mālam*, het is juist zoo als ik van nacht droomde; c'est exactement comme je l'ai rêvé cette nuit. *Tiadā-lah ia ber-āuleh tidor sa-mālam itœ*, zij konden gedurende den loop van dien nacht geen slaap vatten; ils ne purent s'endormir de toute cette nuit.

سمان *se-māna-māna*, (vid. مان *māna*), waar ook, hoe ook, overal; en quelque lieu, de quelque manière que ce soit, partout.

سمایم *semājam* vel *somājam*, gehoor verleenen; in staatsie zitten, de gehoorzaal, het hof; donner audience, être assis en cérémonie, la salle d'audience, la cour. *Baginda-pæn semājam di batêrong di ādap āuleh segala radja-rādja dan mantri*, de koning gaf gehoor in de staatsiezaal, en al de prinsen en ministers waren er bij tegenwoordig; le roi donna audience dans la salle de cérémonie, et tous les princes et les ministres se tenaient en sa présence. *Dædoek semājam*, in staatsie zitten, gehoor geven of regt spreken in het open-

baar; être assis en cérémonie, donner audience ou administrer la justice en public. *Segala poetri semājam di-ātas siḡghasāna*, al de prinsessen waren op staatsie-zetels geplaatst; toutes les princesses étaient assises sur des sièges de cérémonie. *Nāik ka-ātas bā-lei semājam*, de helft van het gehoor nog te doen zijnde; la moitié de l'audience étant encore à faire.

سمباڠڠان *sambaḡḡan*, soort van vogel; sorte d'oiseau.

سمببیر *sombœbær*, soort van visch; sorte de poisson.

سمبت *sambat*, vastmaken, haken, gespen, voegen, verbinden, haak, gesp, tuig om vast te maken; attacher, agraffer, boucler, joindre, agrafe, crochet, instrument à attacher. *Mem-bœka pintā jang ter-sambat*, eene deur openen die vast gesloten of gegrendeld is; ouvrir une porte barricadée ou verrouillée. *Menjabat-kan diri-nja denḡan kāmī*, zich met ons verbinden; se lier avec nous.

سمبوت & سمبوت *sambœt*, in de handen ontvangen, (eenen gast) ontvangen, onthalen, met pligtpleging te gemoet gaan, op-helpen (iemand die valt), op de armen nemen, goed (op crediet) opnemen; recevoir dans les mains, recevoir, accueillir (un convive), aller par politesse à la rencontre, relever, soutenir quelqu'un prêt à tomber, prendre sur ses bras, prendre des marchandises (à crédit). *Di sambœt āuleh baginda tāḡan anakda-nja*, de koning vatte zijn kind bij de hand; le roi prit son enfant par la main. *Menjabat kāmī ka-amāās-an*, een stuk gouden stoffe ontvangen of aannemen; recevoir ou accepter une pièce de tissu d'or. *Pergi-lah sambœt rādja jang besaar*, ga, en ontvang den magtigen vorst; allez recevoir le puissant monarque. *Menjambœt toēn-kœ ka-astāna*, zijne hoogheid naar het paleis begeleiden; introduire son altesse dans le palais. *Sambœt-lah sœ-*

dāra kita ka-mārī, ontvang en breng onzen broeder herwaarts; allez recevoir notre frère et conduisez-le ici. *Di sambāt-nja akan istri-nja*, nam zijne vrouw in zijne armen; prit son épouse dans ses bras. *Di sambœt auleh gādja di latak-kan di blākang diri-nja*, de olifant nam hem (met zijnen snuit) op, en plaatste hem op zijnen rug; l'éléphant l'enleva (avec sa trompe) et le plaça sur son dos. *Pā-toet di sambœt kebōn itæ*, die plantagie dient vernieuwd te worden; cette plantation doit être renouvelée. *sambœt-an*, ontvangst, handel in vreemde waren; réception, commerce d'importation.

sambar vel *simbar*, grijpen (als een vogel met zijne klauwen), tusschen de klauwen nemen, oppakken, krabben; saisir (comme un oiseau avec ses griffes), prendre, tenir sous ou dans ses serres, trousser, enlever, égratigner, serrer. *Di sambar-nja lālo di bawā-nja terbang di adara*, greep het en vloog er mede weg in de lucht; s'en saisit et l'emporta dans les airs. *Maka iā pōn ber-sambar-an di adara dan sāma ber-pā-goet-pagēt-an*, zij vochten toen met hunne klauwen en bekken in de lucht; alors ils se battirent en l'air à coups de serres et de bec. *Memjambar rabēt-an*, den roof grijpen; saisir la proie. *Jang menjambar deŋgan kē-kœ atau jang men-tjāboet deŋgan kākī akan makān-an-nja* (accipitres & gallinæ), die hun aas met hunne klauwen grijpen (als de roofvogels), of uit den grond opkrabben (als de hennen); qui saisissent leur proie avec leurs serres (comme les vautours), ou qui cherchent leur nourriture en grattant la terre (comme les poules).

samboer & *sambōer* vel *simbōer*, stroomen, voortvloeijen, uitspruiten, uitschieten, uitspugen, uitbraken; jaillir, se déborder, couler avec violence, sortir, provenir, jeter, lancer, vomir. *Di samboer tjāja mata-ārī*, de zonnestralen braken door; les rayons du soleil percèrent. *Di per-bōat-nja*

tiga ikor nāga jang menjamboer-kan ajer māwar, hij vervaardigde drie draken, welke rozenwater uitspotten; il construisit trois dragons, qui jetoient de l'eau rose. *Menjambōer-kan āpi deri-pada mālœt-nja*, spooog vuur uit zijnen mond; jetait du feu par la bouche. *Serta ia menjambōer-kan bisā-nja*, en zij spogen hun vergift uit; et ils jetaient leur venin. *ber-samboer-sambōer-an*, het gieten van water op het hoofd onder het baden; l'action de verser de l'eau sur la tête en se baignant. *Sambōer-an*, hagel om te schieten; menu plomb, dragée.

sambarānī vel *simborānī*, een denkbeeldig ras van paarden; chevaux d'une race ou espèce fabuleuse. *Sa-rātœs kēda sambarānī jang terbang meng-hīla ratā-nja*, honderd vliegende paarden (van die soort) trokken zijnen wagen voort; cent chevaux ailés (de cette espèce) tiraient son char. *Nāik-lah ka-ātas kēda sambarānī*, besteeg een paard van buitengewone hoedanigheden; montait un cheval qui avait des qualités particulières.

sambas, eene plaats aan de westkust van Borneo gelegen; endroit situé sur la côte occidentale de Borneo.

sambang, de ronde of de nachtwacht; la patrouille, le guet. *Orang sambang*, iemand die daartoe behoort; un soldat de la patrouille, un homme du guet.

sombing & *sombiēng*, gespleten, gapende, schaar dig, spleet, schaarde, keep, iets dat hol is; crevassé, ébreché, coche, brèche, entaille, une chose creuse. *Bilijong bārœk sombing sedikiet*, eene slechte zaag, die een weinig ontand is; mauvaise scie, scie édentée. *Pedang ter-sœmbing*, een zwaard met schaar den; une arme ébrechée. *Gīgi sombing*, gebroken en ongelijke (of holle) tanden; des dents ébrechées et inégales (ou creuses).

sambil, terwijl, te gelijker tijd, wanneer;

landis que, en, en même tems, lorsque. *Ber-tanja sambil ber dirī-nja*, vroeg, terwijl hij van zijne zitplaats opstond; demanda, en se levant de dessus son siège. *Ber-djālan sambil ter-sinjāem*, wandelde al lagchende voort; poursuivit son chemin en souriant. *Ter-sinjāem sambil ber-panton*, grimlachte toen zij zong; sourit lorsqu'elle chanta. *Dan meng-ātjap sambil ber-tinang ājer matā-nja*, en sprak, terwijl de tranen van hare oogen rolden; et dit, en même tems que les larmes ruisselaient de ses yeux.

sambal, een droog toebereidsel van geurige spijze, salade; un mets de choses savoureuses préparé à sec, de la salade.

sambilih, een dier met godsdienstige plegtigheden slagten, ten offer slagten, dieren tot voedsel slagten; tuer un animal avec des cérémonies religieuses, immoler, tuer des animaux pour servir de nourriture. *Sambilih ājam itam ambel dārah-nja*, slagt eene zwarte hen, en neem er het bloed van; tuez une poule noire, et prenez en le sang. *Menjambilih onta*, eenen kameel ten offer slagten; sacrifier un chameau. *Tampat sambilih*, een altaar; un autel. *Menjambilih ājam akan per-bakāl-an*, hoenders slagten tot voorraad op de reis; tuer des poules pour la provision de voyage. *Maka be-brāpa lembōe dan karbau dan kambieng dan bīri-bīri dan kidjang palandok dan ājam itik aṅṅsa di sambilih orang akan makān-an-nja radja-rādja itōe*, welk eene menigte ossen, en buffels, en geiten, en schapen, en wilde dieren, behalve nog hoenders, eenden en ganzen werden er geslagt om die prinsen te onthalen! combien de boeufs, de buffles, de chèvres, de moutons, de bêtes fauves, sans compter les poules, les canards, les oies, n'immola-t-on pas pour régaler ces chefs! *Tadjam-kan sakīn tetapi djāngan di adāp-an jang di sambilih*, scherp het mes, maar niet in tegenwoordigheid van het offerdier; aiguisez le couteau, mais

pas en présence de la victime. *sambilih-an*, offer; sacrifice.

sombōe, pit van eene lamp of kaars, lont; mèche d'une lampe ou d'une chandelle, mèche d'artillerie.

sambōet (vid. *samboet*), ontvangen; recevoir.

sambōer (vid. *samboer*), uitspruiten; jaillir.

sambōng, splitsen, twee einden touw zamen vlechten, lappen, digt maken; épisser, rapiécer, joindre.

sambōng (vid. *tjāpō*), conysa balsamifera, eene plant; nom d'une plante.

sembōeni & *sembōenji* (vid. *bōeni*), verbergen, verhelen, verzwijgen, geheim, verborgen; cacher, recéler, taire, secret, caché, mystérieux. *Maka iā-pōn tēron pergi ber-sembōeni ka-pada tampat jang tiāda di liat orang*, hij ging naar beneden om zich te verbergen op eene plaats waar niemand hem zien kon; il descendit pour se cacher dans un endroit où il ne serait vu de personne. *Ka-māna di sembōeni-kan-nja aūleh rādja itōe*, waar is zij door den prins verborgen? où le prince la tient-il cachée? *Kāmī telah di sembōeni-kan diri kāmī*, wij scholen weg; nous nous cachâmes. *Tiāda jang ter-sembōeni deri-pada ilmō-nja*, niets is voor hem verborgen; il n'y a rien de caché pour lui. *Larī-lah ia ber-sembōeni*, hij liep heimelijk weg; il s'enfuit furtivement.

sambōjan, een teeken, alarm, het wachtwoord; signal, signal d'alarme, le mot, la consigne. *Maka bediel sambōjan itō-pōn di pāsang deri-ātas kōta dan ginta sambōjan di grak-kan orang-lah*, er werden seinschoten van de wallen gedaan, en de alarmklok sloeg; on donna l'alarme en tirant le canon des remparts et en sonnant le tocsin. *Di sēroh*

pækol gōng sambājan, gaf last om den gong te slaan tot een teeken (van optogt); ordonna de battre le gong pour donner le signal (de la marche).

sambah, groet, buiging, hulde, eerbiedige wijze van aanspreken, aanbidding; salut, révérence, hommage, manière respectueuse de parler à quelqu'un, adoration. *Sa-telah baginda menēngar-kan sambah*, nadat de koning gehoord had wat men tot hem gesproken had; après que le roi eut entendu les paroles qu'on lui adressait. *Sērat sambah*, een brief van pligtpleging; lettre de cérémonie. *menjambah*, eerbiedig groeten, buigen, hulde bewijzen, eenen meerderen aanspreken of hem iets overreiken; saluer respectueusement, faire hommage, adresser la parole ou présenter quelque chose à un supérieur. *Menjambah serta menēndœk kapāla*, begroeten door eene buiging met het hoofd; saluer en inclinant la tête. *Maka ia baṅkiet-lah deri-pada dēdœk-nja serta sedjœd menjambah kākī ajanda baginda*, hij stond van zijne zitplaats op, en wierp zich voor de voeten van zijnen koninklijken vader om hem te begroeten; il se leva du lieu où il était assis, et salua le roi son père en se prosternant à ses pieds. *Maka ia-pēn menjambah mata-ārī*, hij aanbad de zon; il adora le soleil. *Di per-sambah-kan-nja ka-pada permisōri*, hij stelde hen voor aan de koningin; il les présenta à la reine. *Be-per-sambah-kan khabar*, berigt geven, verslag doen; donner avis, rendre compte. *sambāh-an*, een geschenk van pligtpleging aan eenen meerderen, eene offerande; présent de cérémonie qu'on offre à un supérieur, une offrande.

somboh, gezond, hersteld, genezen, herstelling van ziekte; bien portant, guéri, rétabli de maladie, guérison. *Nanti segra somboh*, zal zich spoedig herstellen; sera bientôt guéri. *Somboh-lah lœkā-nja*, zijne wond is genezen; sa blessure est guérie. *Sākiet jang tiāda*

hārap akan somboh-nja, ziek buiten alle hoop van herstel; malade sans aucun espoir de guérison. *Djika tiṅgal tiga lambat somboh*, indien er drie overblijft (bij waarzegging door middel van getallen), zal de genezing langzaam voortgaan; s'il en resté trois (dans la divination par les nombres), la guérison sera lente. *Akan menjœmboh ka-sakīet-an*, om eene ongesteldheid te genezen; pour guérir une indisposition.

sambajang, goddelijke aanbidding, waarneming van godsdienstige pligten, eerdienst, gebed, bidden; adoration, culte qu'on rend à Dieu, cérémonie religieuse, prière, prier. *Mesdjied tampat sambajang*, de moskee is de plaats voor goddelijke aanbidding; la mosquée est le lieu où l'on adore Dieu. *Di ambel-nja ājer sambajang maka itē-pēn sambajang-lah*, zij nam water tot hare godsdienstige reinigingen, en volbragt dezelve; elle prit de l'eau pour faire ses ablutions religieuses, et s'en acquitta. *Sambajang pōhn agama*, het gebed is het voornaamste deel van den eerdienst; la prière est la partie fondamentale du culte. *Sambajang dan pēāsa*, het bidden en vasten; la prière et le jeûne. *Ber-dirī ka-pada sambajang*, bij het gebed opstaan; se lever à la prière. *Sambajang dāulo deri-pada terbiat mata-ārī*, gebed voor zons opgang; prière avant le lever du soleil. *Sambajang āri rāja atau sambajang akan minta wēdjan*, gebeden op feestdagen, of gebeden om regen af te smeeken; prières pour les jours de fête, ou pour demander de la pluie. *Meniṅgal-kan sambajang*, 't gebed verzuimen; omettre la prière. *Orang jang sambajang di roemah-nja*, menschen die te huis bidden of hunne godsdienstige pligten waarnemen; des gens qui font leurs prières ou leurs dévotions chez eux. *Ber-soṅgoh-soṅgoh anṅkau sambajang*, bid gij met vollen ernst; priez avec recueillement. *Dan sambajang-pēn tiāda kwāsa lagi*, en was niet meer in staat

de plegtigheden van het gebed waar te nemen; et ne pouvait plus s'acquitter des cérémonies de la prière. *Bād̄jā sambajang*, het kleeed, dat men gedurende het gebed draagt; l'habit qu'on porte durant la prière.

سميخ *sombiēng* (vid. سميخ *sombieng*), ontand, geschaard; ébreché, édenté.

سميلق *sambilik* vel *pārā sambilik*, aanbeijen; hémorroïdes.

سميلن *sambilan*, negen; neuf. *Sambilan blas*, negentien; dix-neuf. *Sambilan pēloh*, negentig; quatre-vingt-dix. *Pālau sambilan*, de negen eilanden (in de straat Malakka); les neuf îles (dans le détroit de Malacca).

سميلو *sambilō*, een splinter van bamboes, dien men (in oude tijden) als een mes gebruikte; morceau de bambou, employé (anciennement) comme instrument tranchant. *Seperti di iries deŋgan sambilō rasā-nja*, hij had een gevoel als of hij met zulk een werktuig aan stukken gesneden werd; il se sentait comme si on l'eût mis en pièces avec un pareil instrument. *Ati-kœ bagei kena sambilō*, het is als of mij het hart met een snijdend werktuig verscheurd wordt; il semble qu'on me déchire le coeur avec un instrument tranchant.

سمت *semœt* vel سموت *semmœt*, eene mier; une fourmi. *Rād̄ja semœt*, der mieren koning; le roi des fourmis. *Rājat-nja ka-lōar-lah seperti semœt ka-lōar deri-dā-lam lōbang-nja*, zijne troepen kwamen te voorschijn als mieren uit hunne nesten; ses troupes affluaient comme des fourmis qui sortent de leurs nids. *Semœt pētih*, de witte mier (die ook رايث *rāiap* en راني *anī-anī* genaamd wordt); fourmi blanche (nommée aussi رايث *rāiap* et راني *anī-anī*). *Rotan semœt*, eene kleine soort van rotting; petit jonc du genre des rotins ou ratans.

سمترا *samatrā* & سمترا *samantrā*, (de Perziānen schrijven شطرة, maar het woord is waar-

schijnlijk Hindoesch van oorsprong), het eiland Sumatra (het wordt ook genoemd اندلس *indalas* en فرچ *pertja*); (les Perses écrivent شطرة, mais ce mot est probablement Hindou d'origine), l'île de Sumatra (nommée aussi اندلس *indakas* et فرچ *pertia*). *Pasisier bārat samantrā*, de westkust van Sumatra; la côte occidentale de Sumatra. *Pasisier tānah samatra pœlau indalas*, de kust van het land Sumatra of het eiland *Indalas*; la côte du pays de Sumatra ou de l'île d'*Indalas*.

سمدر *samœdra* HIND., de Oceaan; l'Océan. *Ka-pada rād̄ja tāsēk samœdra*, aan den koning der wateren van den Oceaan; au roi des eaux de l'Océan.

سمر *samar* (vid. سامر *sāmar*), zich verkleeden; se travestir.

سمربق *samarbak*, welriekend, eene aangename geur van zich geven; odoriférant, exhaler une odeur agréable. *Baū-nja-pēn amat samarbak*, de reuk daarvan was hoogst aangenaam; l'odeur en était délicate. *Arēm dan samarbak* (syn.), welriekend; odoriférant. *Nar-wastō-kœ sa-marbak-kan baū-nja*, mijn lavendelkruid verspreidt er de geur van; mon aspic en exhale l'odeur.

سمسام *sama-sāma* (vid. سام *sāma*), te zamen, te gelijk, met; ensemble, de concert, avec.

سمست *samista* HIND., het geheel; le tout, la totalité. *Samista sakātī-an*, een ieder; chacun, tous. *Samista ālam*, de gansche wereld, het heelal; le monde, l'univers.

سمسم *saemsœm* (vid. اوثق *ōtak*), merg; moëlle. *Saemsœm tēlak-nja*, het merg zijner beenderen; la moëlle de ses os.

سمش *samang* vel *saemmang*, de staat van eenen schuldenaar onder bijzondere omstandigheden; l'état d'un débiteur dans des circonstances particulières. *Anak samang* (vel *ōrang meng-iring*), een schuldenaar, man of vrouw, wel-

ke ten huize van zijnen schuldeischer in eenen staat van dienstbaarheid woont en de vruchten van zijnen arbeid aan denzelfen moet uitkeeren; débiteur ou débitrice habitant la maison de son créancier et tenu de travailler pour le compte de celui-ci. *Indæ samang*, de schuldeischer of meester; le créancier ou le maître.

سمغ *semang*, de naam van een ras van menschen, hetwelk de binnenlanden of de bergen en boschachtige streken van het Maleische schiereiland bewoont, zij zijn donker van kleur, hebben kroes haar en gelijken veel op de negers van Afrika, zij worden op sommige plaatsen بىلا *bila*, op andere plaatsen دايق *dajak* genoemd; nom d'une race d'hommes qui habite l'intérieur ou les montagnes et les forêts de la presqu'île Malaie, ils ont la peau très-brune, les cheveux crépus et beaucoup de ressemblance avec les nègres de l'Afrique, on les nomme en quelques endroits بىلا *bila*, en d'autres endroits دايق *daijak*. *Kōrap semang*, melaatsche schurft (waaraan de bewoners van het eiland *Nias* ook onderhevig zijn); gale lépreuse (à laquelle les habitans de l'île de *Nias* sont aussi sujets).

سمشك *samanġka*, pateka, cucurbita, citrullus, L., de watermeloen (ook wel منديكي *mandiki* geheten), de naam van eene plaats aan de straat Sunda; le melon d'eau (aussi nommé منديكي *mandiki*), nom d'une place sur le détroit de la Sonde.

سمشان *sampāna*, zekere hoedanigheid in de lem van eene kris; qualité particulière dans la lame d'un kris. *Kris sampāna matā-nja pandjang*, een wapen van eene bijzondere (verdichte) soort, met een lang lemnet; une arme d'une qualité particulière (et imaginaire) avec une longue lame.

سمش *sampat*, in staat, toereikende zijn, kunnen, inhalen, bereiken, achter, navolgende; être en état, avoir les qualités convenables, pouvoir, atteindre, après, postérieur. *Tiādā-*

-lah *sampat ia ber-dirī*, zij zijn niet in staat om te staan; ils ne sont pas en état de se tenir debout. *Tiāda sampat me-lāwan*, kunnen niet weerstaan; ne sauraient résister. *Barang jang tiāda sampat nāik ka-dārat*, den zulken die niet naar strand konden komen; ceux d'entre eux qui ne purent gagner le rivage. *Ber-sampat deŋgan māsīem ini*, in het volgende jaar; l'année suivante.

سمشيت *soempiet*, naauw, ingesloten, begrensd; étroit, renfermé, circonscrit. *Djālan soempiet*, een naauwe weg; un chemin étroit. *Mālēt bādjan jang soempiet*, de naauwe tuit of hals van eene kan of flesch; le goulot étroit d'un vase. سمشيتان *soempiet-an*, eene lange, dunne pijp, waar door de bewoners van vele der Oostindische eilanden eene soort van pijlen werpen, die soms vergiftigd zijn; sarbacané, tuyau long et étroit dont se servent les naturels du pays dans plusieurs îles de l'Archipel Indien, pour jeter en soufflant des flèches, quelquefois empoisonnées. ميمشيت *menjaempiet* door zulk eene pijp spuiten; souffler avec une sarbacane. *Pergi-lak ia menjaempiet bārong*, hij ging uit om vogels te schieten; il sortit pour tirer aux oiseaux.

سمش *sampar*, pest, besmetting, sterfte onder het vee, aanstekende ziekte, besmettelijk; pestilence, contagion, épizootie, mal contagieux, ce qui se communique par contagion. *Mātī deri-pada sampar*, aan besmettelijke ziekte gestorven; mort de maladie contagieuse.

سمشون *semporna* HIND., volmaakt, volledig, volkomen, zonder gebreken, onwraakbaar, onbesproken, volmaaktheid, geluk, tevredenheid, vrede; parfait, complet, consommé, accompli, sans défaut, irréprochable, perfection, félicité, contentement, paix. *Semporna arief-nja*, zijne kennis is volmaakt; sa connaissance est parfaite. *Semporna nikāh-nja*, zijne huwelijksplegtigheden zijn volbragt; les cérémonies de son mariage sont accomplies.

Ber-āuleh gah semporna, volkomen roem behalen; acquérir une réputation sans tache. *Dātang-lah āri jang semporna*, er kwam een dag aan waarop niets te zeggen viel; vint un jour auquel il n'y avait rien à redire. *Orang semporna*, een mensch zonder gebreken; une personne sans défauts. *Garahān jang semporna*, eene volkomene eklips; une éclipse totale. *Tiāda semporna seperti ājer deŋgan āpi adā-nja*, er was geen vrede (in huis), zij waren tegen elkander als vuur en water; il n'y avait point de paix (domestique), leurs humeurs contrastaient comme le feu et l'eau. *menjampornā-kan*, tot volmaaktheid brengen; rendre parfait. *Ber-āuleh ka-sempornā-an*, de volmaaktheid bereiken; atteindre la perfection.

simpang, afgaan, afdwalen, eenen tweesprong, eene bogt of eenen hoek uitmaken; dévier, s'écarter, fourcher, faire angle. *Simpang deri djalan*, van den weg afgaan; s'écarter de la route. *Ber-temā-lah ia deŋgan simpang djalan ka-kiri dan ka-kānan*, hij kwam aan eene plaats waar de weg naar de linker- en rechterzijde afweek; il arriva dans un endroit où le chemin se séparait vers la droite et la gauche. *Simpang sior*, afvallen, afwijken en weder bijdraaijen (als een schip of de kompasnaald); dériver et amener (comme un navire), vaciller (comme l'aiguille de la boussole). *simpāng-an*, een tweesprong, bijpad, zijlaan; un sentier qui fourche avec le chemin, sentier de traverse, chemin détourné, allée. *Simpāng-an ājer*, eene kreek, tak van eene rivier; une crique, bras de rivière. *Ada ampat per-simpāng-an djalan ka nagri itoe*, er zijn vier wegen welke naar dat land leiden; il y a quatre chemins qui conduisent à ce pays. *menjimpang djāuh-djāuh*, ver van den weg afdwalen; s'éloigner de la route.

sampak, de greep van eene speer, het gevest van eenen degen of dolk; la poignée d'une

lance ou d'une arme blanche. *Tikam iŋga sampak*, tot aan het gevest doorsteken; enfoncer le poignard jusqu'à la garde.

sampak (vid. *sipak*), achteruitslaan; ruer.

sampal vel *sompal*, stoppen, digt maken, eene prop, een stopsel, compres; boucher, fermer, tout ce qui sert à boucher quelque ouverture, une compresse. *Sampal deŋgan kapas*, met katoen toestoppen; boucher avec du coton. *Sampal-kan māloet deŋgan kāin*, den mond stoppen met eenen doek; fermer la bouche avec un mouchoir. *Jang sampal lō-bang teliŋgā-nja*, die zijne oorgaten stopt; qui se bouche les oreilles. *Menāŋgal-kan sampal*, een compres ligten of afnemen; ôter ou lever une compresse.

simpael (vid. *simpāl*), een knoop; un noeud.

simplah, de kern van eene kokosnoot, nadat zij geperst of geschrapt is; la pulpe d'une noix de coco, après qu'elle a été pressurée ou râpée. *Minjak simplah*, geperste olie; huile extraite par la pression. *Segala pōhn kājoe jang ka-dēa fihak?*

sampan, schuitje uit den stam van eenen boom gemaakt; petite barque faite d'un seul tronc d'arbre, canot. *Ada jang lāri deŋgan prāu ada jang lāri deŋgan sampan*, sommigen redden zich met groote schepen, anderen met sloepen; les uns prirent la fuite dans des navires, les autres dans des canots.

simpan, houden, sparen, bewaren, verzamelen, opleggen, in voorraad hebben, in bewaring nemen, opsluiten; aan eenen band houden; garder, conserver, mettre en réserve, avoir en magasin, mettre en lieu de sûreté, confiner, mettre à l'attache. *Simpan bārang-bārang itoe dālam peti*, bewaar of verzamel deze dingen in eene kist; conservez ou rassemblez ces objets dans un coffre. *Dia tāu sim-*

pan wang-nja, hij weet zijn geld te bewaren; il sait garder son argent. *Ada tēan simpan kāin pētih*, hebt gij eenige witte stoffe bij de hand of in voorraad? avez-vous des toiles blanches en boutique ou magasin? *Sœ-rāh-kan ber-simpan-simpan*, laat inpakken; faites emballer ou empaqueter. *Tiāda lāgi menjimpan obat mesijā*, had geen voorraad van kruid meer; n'avait plus de poudre en réserve. *Lālo ia menjimpan istri-nja ka-dālam hakmat itoe*, toen verstak hij zijne vrouw in den tooverring (of maakte door deszelfs uitwerking dat zij onzichtbaar werd); alors il enveloppa sa femme de son talisman (ou la rendit invisible par la vertu de son talisman).

sampanā, zegen, zegening, zegenen, eenen zegen afbidden of toewenschen; bénédiction, bénir, implorer une bénédiction sur quelqu'un ou la lui souhaiter. *Maka sarta sampei di sampanā-lah auleh bondā-nja akan anakanda ka-dēu itoe deŋgan be-brāpa sampanā jang bāik*, bij huane aankomst zegende de moeder hare twee kinderen, hun veel heil toewenschende; à l'arrivée de ses deux enfans, leur mère les bénit, en leur souhaitant toute sorte de prospérité.

simpæl vel *simpæl*, een knoop, eenen knoop leggen; un noeud, faire un noeud. *Meng-œrei-kan simpæl*, eenen knoop laten glippen of losmaken; faire couler, ou détacher un noeud. *Ber-simpæl tāi*, een koord met knopen vastmaken; nouer une corde. *Di simpæl-nja ramboet-nja deŋgan ramboet orang lāin*, hij bond het haar van den eenen aan dat van den anderen vast; il noua les cheveux de l'un avec ceux de l'autre. *Simpæl kastōri atau ambar pada kāin*, muskus of amber in eenen knoop van zijn kleed (of zijnen zakdoek) leggen; mettre du musc ou de l'ambregris dans un noeud de son habit (ou de son mouchoir). *pe-simpæl-an*, knooping, verzameling van knopen; assemblage, multiplicité, embarras de noeuds.

sampah, vuiligheid, vuilnis, puin, uitvaagsels, splinters, schaafsel, zeeschuim op het strand geworpen; ordures, décombres, menu plâtras, balayures, copeaux, l'écume des vagues jetée sur le rivage. *Meninggī-kan orang deri-dālam sampah*, menschen uit het slijk helpen; tirer des gens du borbier. *Œpama sampah jang hīna*, gelijk nietswaardig puin; comme de viles décombres. *Badan laksāna s'alei sampah di tiēp aŋgien*, mijn ligchaam is als een verwelkt blad, dat door den wind wordt weggeblazen; mon corps ressemble à la feuille fanée, que le vent emporte.

soempah, een eed, eene wettelijke en plegtige bevestiging; serment, affirmation légale et solennelle. *Ber-soempah*, zweren, eenen eed doen; jurer, prêter serment. *menjoempah*, den eed opdragen of afnemen, beëdigen; déferer ou administrer le serment, faire prêter un serment. *Sœdah di ikat deŋgan soempah*, verbond hen door eenen eed; les lia par un serment. *Mākan soempah*, eenen eed inslokken, eenen valschen eed doen; avaler, gober un serment, se parjurer. *Kena soempah*, door eenen eed verbonden zijn, de gevolgen eener vervloeking ondervinden; être lié par un serment, éprouver les effets d'une malédiction. *Amba barānī soempah itoe*, ik durve daarop zweren; j'ose en prêter le serment. *Tākœt di soempah-ī rādja*, vreezende dat de koning hem tot het doen van eenen eed zou noodzaken; craignant que le roi ne lui fît prêter serment. *Telah kāmī menjompah-ī marik'itoe deŋgan soempah jang amat besār*, wij hebben die lieden eenen plegtigen eed doen afleggen; nous avons exigé de ces gens un serment solennel. *Ada pātœt ber-soempah ka-dœā-nja atau sa-blāh sādja kabo sa-blāh siāpa jang pātœt*, moeten beiden zweren of slechts een, en indien slechts een, wie van beiden? les deux parties doivent-elles prêter serment, ou seulement l'une

d'elles? et si une seule doit jurer, laquelle sera-ce? *سمٹاھن scempāh-an*, dingen waarbij gezworen wordt, heilige overblijfsels; choses sur lesquelles on jure, reliques. *Ber-tagoh-tagoh-an ber-sæmpah-scempāh-an*, verbonden zich vastelijk door wederzijdsche eeden; se lièrent irrévocablement par des sermens réciproques. *Scempah menjellam*, de eed van zuivering door water; l'épreuve de l'eau. *Scempah ædjī āpī*, de eed van zuivering door het vuur; l'épreuve du feu.

سمپي sampei, aankomen, bereiken, gebeuren, tot aan, tot dat, ten beloope van, genoegzaam, krachtig, werkelijk; arriver, atteindre, survenir, jusque, jusqu'à ce que, à concurrence de, suffisant, efficace. *Sampei-lah ia ka-tānah bandjer*, hij kwam in het land van *Banjer*; il arriva dans le pays de *Banier*. *Belóm ada sampei*, het is nog niet aangekomen, heeft nog niet plaats gehad; il n'est pas encore arrivé, n'a pas encore eu lieu. *Sampei sakārang*, tot dezen tijd toe, tot nu toe; jusqu'à ce jour. *Sampei kakal*, tot in eeuwigheid; à jamais, à perpétuité. *Sampei āti*, manier van smeeken; formule de supplication. *Bitjāra kakenda tidak-lah sampei*, uw raad, mijn vriend, is van geene uitwerking; votre conseil, mon ami, demeure sans effet. *منجمپي menjampeikan* vel *sampeikan*, doen aankomen of gebeuren, aanleiding geven, volbrengen, bewerkstelligen, aanvoeren; faire arriver, causer, occasionner, accomplir, effectuer, amener, apporter. *Menjampei-kan kāta*, de stem doen hooren; faire entendre sa voix. *Sampei-kan seperti kāta kita kapada tīān poetrī*, breng mijne woorden over aan de prinses; rapportez mes paroles à la princesse. *Sampei-kan kaul ajanda īni*, volbreng hetgene uw vader heeft aangenomen; remplissez l'engagement de votre père. *Sampei-kan akoe lāngiet*, breng mij ten hemel; conduisez-moi au ciel. *Bārang di sampei-kan allah apā-lah kirā-nja*, God

geve dat het aankome of gebeure; Dieu veuille que cela arrive ou ait lieu.

سمپي simpei, een hoepel, omhoepelen, ombinden, eene soort van aap; un cerceau, cercler, rouler autour, nom d'une espèce de singe. *Simpei besi*, een ijzeren hoepel; cerceau de fer.

سمپيت scempiet-scempiet (vid. *سمپيت scempiet*), soort van schulpvisch; sorte de poisson à coquilles.

سمپيت-ان scempiet-an (vid. *سمپيت scempiet*), een blaasrotting om kleine pijlen door te schieten; sarbacane à jeter de petites flèches.

سمك semak & *سماء samā* vel *soemma*, met onkruid en struiken begroeid, digt toe gegroeid, struiken, dunne takken; plein de mauvaises herbes et de broussailles, couvert de bois, touffu, épais, des broussailles. *Kabān-nja samak*, hunne akkers zijn vol onkruid; leurs champs sont pleins de mauvaises herbes. *Dan brāpa me-lalō-ī watan jang samak*, en menig digt bosch of struiken ging hij door; or il traversa plusieurs bois fourrés. *Nagrī-pān samak denḡan watan*, het land was digt gegroeid met hout; le pays était rempli de broussailles. *Abies lārī ka-dālam tampat jang samak ber-lindong diri*, liepen in plaatsen digt met hout begroeid om zich te verbergen; coururent se réfugier dans des endroits tout remplis d'arbres. *Tampat nen samak tiāda bakas orang ber-djalan*, eene wildernis waar geen menschelijke voetstap te vinden was; un désert où l'on ne découvrait nuls vestiges d'hommes.

سمنا se-mena-mena, zonder reden, om niet; sans raison, gratis.

سمنتار sem'antāra HIND. (vid. *سما sema* & *انتار antāra*), ondertusschen, in den tusschentijd, zoo lang als, terwijl; en attendant, dans l'intervalle, tandis que, pendant que, tant que. *Sem'antāra itoe*, in dien tusschentijd; dans

cet intervalle. *Sem'antāra lāgi akœ di-sini*, gedurende den tijd dat ik hier blijf; pendant que je reste ici. *Sem'antāra ada djuwa-kœ*, zoo lang als ik leef; tant que je vis. *Sem'antāra belóm sampei pœdjā-nja*, zoo lang zijne godsdienstige plegtigheid nog niet volbragt is; aussi longtems que sa cérémonie religieuse n'est pas entièrement accomplie.

سمترا *samantrā* (vid. سمترا *samatrā*), het eiland Sumatra; l'île de Sumatra.

سمندا *semanda* vel *semendo*, eene wijze van trouwen, volgens welke tusschen man en vrouw gelijke voorwaarden bedongen worden; mode de mariage dans lequel les parties contractent sur le même pied. *Jā-lah be-bīni semanda deŋgan perampēan jang dātang deri samaŋka*, hij trouwde op de *semanda*-wijze, eene vrouw afkomstig van *Samangka*; il épousa, suivant le mode appelé *semanda*, une femme originaire de *Samaŋka*.

سمندیر *semandēra*, de hoegspriet; le beau-pré. *Lājer semandēra*, het zeil van de hoegspriet; la civadière.

سمو *semō*, bedrog, schelmerij, heimelijke toelag, verraad; tromperie, trahison. *Semō dāja*, verraad, verraderlijke zamenspanningen; trahison, machinations perfides. *Tāu-lah ia akan semō segala radja-rādja itœ*, hij was met het bedrog van al die prinsen bekend; il était instruit de la perfidie de tous ces chefs.

سموا *samōa* HIND., alle; tous. *Samōa sāmā-sāmā*, allen te gader; tous sans exception. *Samōa-nja*, het geheel, de geheele menigte of hoeveelheid; le tout, la totalité. *Samōa-nja memākei katēpong*, zij allen droegen helmen; tous portaient des casques.

سموت *semōt* (vid. سموت *semōt*) eene mier; une fourmi.

سموک *sa-māka* HIND., (vid. موك *māka*), gelijkende, aangezigt tot aangezigt; ressem-

blant, face à face. *Sa-māka-kan*, bijbrengen, tegen elkander hooren; confronter.

سناڠ *snāpang* pro *snaphaan* HOLL., een geweer, vuur geweer; fusil, arme à feu. *Bātœ snāpang*, vuursteen; des pierres à fusil. *Snāpang sā-pætjœk*, een snaphaan; un fusil. *Toembak dan kandjoer ber-pāsok-pasök-an di tring-kan snāpang dan œmpjēt-an*, lansen en speren bij compagniën, en daarop volgden de snaphanen en blaasrottingen; les lances et les piques par compagnies, venaient ensuite les fusils et les sarbacanes.

سنا *sa-nāma* HIND. (vid. نام *nāma*), naamgeenoot; qui porte le même nom.

سنت *sonnat* AR., het gene gewettigd of geoorloofd is, verdienstelijke werken, waartoe men echter niet gehouden is; ce qui est autorisé ou permis, actions méritoires auxquelles on n'est cependant pas obligé, oeuvres de sur-régation.

سنت & سنه *sonnat* AR., besnijdenis; circoncision. *Orang jang tiāda ber-sonnat*, een onbesnedene; un incirconcis.

سنتا *sentā*, woord der scheepsbouwkunde, balken of deelen over steven gelegd, en dienende om de staande ribben binnen boord vast te houden; pièces de bois, dans la construction d'un vaisseau, qui passent de l'avant à l'arrière et servent à assujettir les couples perpendiculaires.

سنتاج *santādji*, halster, strop, strik; licou, courroye, lien, lacet.

سنتار *sintar*, soort van vogel; sorte d'oiseau.

سنتاری *santari*, priester, godsdienstige onderwijzer; prêtre, instituteur religieux.

سنتڠ *sonting* (vid. سنتڠ *sonting*), bloemen die in het haar gedragen worden; fleurs qu'on porte dans les cheveux.

سنتاپ *santap*, ververschingen gebruiken, eten, het middagmaal houden; prendre des rafat-

chissemens, manger, dîner. *Sœdah-kah tœan santap*, heeft mijn heer iets genuttigd? monsieur a-t-il pris quelque chose? *Bœ-brāpa āri baginda tiāda santap dan mīncœm*, gedurende vele dagen heeft de vorst niets gegeten of gedronken; le prince s'est abstenu pendant plusieurs jours de manger et de boire. *Mem-bāsoh tāngan-nja lālo santap*, waschte zijne handen en at toen; se lava les mains et puis dīna. *Santap-lah sīrih*, deel met mij de betel; partagez le betel avec moi. *Menjantap nāsī*, een geregt van rijst eten; manger un plat de riz. *santāp-an*, een maal, gastmaal; repas, régal.

sintak, afrukken, aftrekken, ontveldigen, ontwringen, sehielijk wegnemen; ôter avec force, tirer violemment, arracher, emporter subitement. *Sintak-lah sindjatā-nja deri-pada tāngan-nja*, rukte hem het wapen uit de handen; lui arracha l'arme des mains. *Di sintak-nja deri-pada sēsœh*, zij rukte het van de borst af; elle l'arracha de la mamelle. *Djirat di sintak-kan-nja ka-bāwah*, trok de val toe; abattit la trappe. *Di sintak-nja salimœt*, hij trok de deken af; il arracha la couverture. *Di tāngkap-nja gadā-nja lālo di sintak-nja*, hij greep zijnen stok en wrong hem denzelfven uit de hand; il saisit son bâton et le lui arracha.

sontok, het geheel, gansch; la totalité, tout. *Sontok āri*, de gansche dag; tout le jour. *Sontok sa-mālam*, een geheele nacht; une nuit entière. *Sampei sontok sa-bālan*, voor eene geheele maand; pour un mois entier.

santal, flamma peregrina, R., soort van bloem; sorte de fleur.

santan, het vleezige deel van de kokosnoot geschraapt of gestampt om er kerrij van te maken, de melk die van de gestampte vrucht getrokken wordt, een koeldrank; la pulpe de la noix de coco râpée ou pilée pour en faire

du kerry: le lait qu'on extrait du fruit en le pilant, une émulsion.

santon, eerbiedig, beleefd; respectueux, civil. *Hendak-lah sōpan santon kāmœ ka-pada-nja*, gij moet eerbiedig jegens hem zijn; vous devez être respectueux envers lui. *Tiāda sōpan santon dan tiāda ber-bhāsa*, oneerbiedig en onbeleefd; qui manque de respect et de politesse.

santausa & *tantausa* HIND., op zijn gemak, stil, rustig, te vreden, vrij van smart of last, getroost, wel te moede, rust, gemak; à son aise, tranquille, calme, en paix, content, exempt de mal ou de chagrin, susceptible de consolation, résigné, aise, repos. *Doedœk-lah sœka santausa*, zetten zich neder vergenoegd en te vreden; s'assirent contents et joyeux. *Orang jang diam di-sito deŋgan santausa*, menschen welke daar in vrede leven; des gens qui vivent là tranquilles. *Di-dālam akhirat tiāda santausa pada marik'itœ*, in de toekomstige wereld is geen gunst of rust voor hen; il n'y aura dans la vie à venir ni joie ni repos pour ces gens-là.

sontoh & *sontok*, aanraken, in aanraking komen met, (onverhoeds) tegen iets stooten, aanloopen, struikelen; toucher, rencontrer, heurter ou marcher (par mégarde), trébucher. *Sontok deŋgan tāpak tāngan*, met den palm der hand aanraken; toucher du plat de la main. *Men-tjiœm dia atau menjontoh dia atau me-liat dia*, het ruiken, het voelen of het zien; le flairer, le toucher ou le regarder. *Djāngan kāmœ menjontoh kitab melainkan orang jang sœtji*, raakt het boek niet aan, met uitzondering van die welke onbezoedeld zijn; ne touchez pas au livre, hormis ceux d'entre vous qui sont purs. *Menjontoh perampœan deŋgan iŋgien-nja*, eene vrouw onkuischelijk aanraken; toucher une femme avec lascivité. *Sontoh-kan kākī*, den voet stooten tegen; heurter du pied.

santiāsa & *senantiāsa*, ge-
durig, gestadig, eeuwig; toujours, sans cesse,
éternellement. *Santiāsa men-anjāja pada*
rajat-nja, onderdrukte steeds zijne onderda-
nen; opprima toujours ses sujets. *Santiāsa*
ārī sedap-lah āti, het hart genoot gedurige
rust; le coeur éprouvait un calme non inter-
rompu. *Santiāsa idœp menāroh dœka*,
gedurende zijn gansche leven met zielesmart
gekweld zijn; être en proie au chagrin durant
toute sa vie. *Santiāsa tidak berhenti*, on-
ophoudelijk; sans relâche. *Tāhan-mœ idœp*
santiāsa, uw Heer leeft eeuwig; ton Seigneur
vit éternellement.

soentiēng & *soentieng*, bloemen of
andere sieraden, welke men in het haar of om
het hoofd draagt; des fleurs ou autres ornemens
qu'on porte dans les cheveux ou autour de la tête.
Soentiēng ter-kena ka-pada teliŋgā-nja,
bloemen welke zij tot sieraad om de ooren
draagt; fleurs disposées autour de ses oreilles
en guise d'ornement. *Ada jang ber-soentiēng*
bāŋga kanāŋga, sommigen waren met *ka-*
nāŋga-bloemen versierd; les uns étaient ornés
de fleurs de *kanāŋga*. *Ber-soentiēng amaas*,
met gouden versiersels om het hoofd; la tête
parée d'ornemens d'or. *Pātœt akan soentiēng*
anak tarēna, geschikt tot haarsieraad voor
eene bruid; propres à orner les cheveux d'une
jeune mariée.

sinjā & *sindja-kāla* HIND., de
avond; le soir. *Apa-bila sindjā kāla hen-*
dak-lah di tātœp pintœ, bij den avond
moeten de deuren gesloten worden; à la soirée
on doit fermer les portes.

sindjāta, wapenen, een wapen, de bij-
gevoegde klinkers en andere schrijfsteekens; ar-
mes, une arme, les voyelles supplémentaires et
autres signes orthographiques. *Sindjāta jang*
amat sakti, wapenen van eene buitengewone
kracht; des armes douées d'une vertu extraor-
dinaire. *Gamarintjing-lah bēnji sindjatā-*

-nja, hunne wapenen maakten een kletterend
geluid; on entendait le cliquetis de leurs armes.
Ber-ādjar māin sindjāta, zich in den wa-
penhandel of in het schermen oefenen; appren-
dre l'escrime ou le maniement des armes. *Ge-*
dōng sindjāta, een wapenhuis; un arsenal.
Alat sindjāta, wapenen, oorlogstuig, krijgs-
voorraad; armes, instrumens de guerre, maga-
sins militaires.

se-nedjies (vid. *nedjies*), een
morsige vent, zwabber; vilain, mal-propre,
un goujat.

sindjoh, plukken, afscheren; déchirer,
arracher.

sanda, grappen, aardigheden, spotternijen,
boertig spel, boerten, spotten, doen lagchen:
het wordt als een voornaamwoord des eersten
persoons gebezigd, wanneer men zich zeer ne-
derig wil uitdrukken; farces, traits d'enjoue-
ment, bouffonneries, espiègleries, badiner, folâ-
trer, faire rire: on l'emploie comme pronom de
la première personne en parlant à quelqu'un de-
vant qui l'on veut affecter une grande humilité.
Ber-tjœmbœ denŋan sanda gērau (syn.),
door aperijtjes vermaken; divertir par des sin-
geries. *Dœdœk ber-sanda dan ber-gērau*,
zaten te spelen en te boerten; étaient assis,
s'amusant et folâtrant. *Iā toēan-kœ ada-pœn*
sanda ini bhāro dātang deri wētan, mijn-
heer, uw nar komt (ik kom) pas uit de bos-
schen (is nog onbeschaafd); mon maître, ton
fou, ton bouffon (ma personne) ne fait que d'ar-
river des bois (je suis encore peu civilisé). *Akœ*
nen tidak māu ber-sanda, ik ben niet van
zins er mede te spotten; je n'entends pas
plaisanter.

sandārā, (aan het geregt) overgeven,
pand, gijzelaar; livrer (à la justice), un gage,
un ôtage.

sendāwa (vid. *tjendāwan*), een
uitwas, salpeter; une excroissance, du nitre.

سندت *sendat*, omwonden, beperkt, naauw, de onderste laag van balken bij het bouwen van een huis; enveloppé, circonscrit, étroit, le radier sur lequel on pose les fondemens d'une maison. *Prēgī jang amat sindat*, een zeer naauwe put; un puits très-étroit.

سندر *sandar*, op leunen, tegen leunen, opzitten (door kussens ondersteund); se pencher sur, s'appuyer contre, être sur son séant (soutenu par des coussins). *Ada s'orang tēah dēdœk ber-sandar di-bāwah pōhn kājœ*, er zat een oud man die tegen eenen boom leunde; il y avait un vieillard appuyé au pied d'un arbre. *Sandar-lah djūwa kakenda kapada bantal*, leun, mijne geliefde, tegen de kussens, rigt u op; appuie-toi, ma chère, contre les coussins, mets-toi sur ton séant. *سندار sandār-an* vel *سندارن penjandār-an*, het gene waarop iemand steunt of een ding rust, voetstuk; ce qui sert d'appui à une personne ou à une chose, base, piédestal. *Bantal penjandār-an*, een kussen om er op te leunen; coussin pour s'appuyer dessus.

سندس *sandoes* vel *sindoes*, zekere stoffe van eene buitengemeene of verdichte fijnheid; sorte d'étoffe d'un finesse extraordinaire ou imaginaire. *Men-tjārī kāin sandoes*, naar een stuk van die stoffe zoeken; chercher une pièce de pareille étoffe. *Kāin dālam sorga jang ber-nāma kāin سندوس sandōes-an*, stoffe van het paradĳs (een der voorwerpen van wellust aan de geloovigen beloofd), genaamd *sandoes*; l'étoffe qu'on porte en paradis (l'une des jouissances réservées aux vrais croyans) et qu'on nomme *sandous*.

سندڠ *sandang*, een gordel; un ceinturon. *Bersawat sandang*, een gordel om hebbende; ayant un ceinturon autour du corps. *سندڠ menjandang pedang*, een zwaard omgorden; ceindre l'épée. *Pedang di-per-sandang-nja di-atas bai-nja*, hij gordde een zwaard over zijne schouderen; il suspendit une épée à

son épaule. *Menjandang kā-radjā-an*, met de koninklijke sieraden bekleeden; revêtir des ornemens de la royauté. *سنداش sandāng-an* een gordel, une ceinture, un ceinturon.

سندق *soendœk* & *سودق sœdœk*, een lepel, potlepel, schop; une cuiller, cuiller à pot, pelle. *Soendœk tīmah*, een tinnen lepel; cuiller d'étain. *Soendœk-kan nāsī*, rijst scheppen; servir du riz.

سندل *soendal* HIND, eene hoer, ontuchtig vrouw-mensch; une prostituée, femme de mauvaise vie, courtisane. *Perampōan īni jang sāngat soendal*, die vrouw welke eene straatvoer is; cette femme qui est une coureuse. *Soendal mālam*, polyanthes tuberosa, zekere bloem die 's avonds riekt; nom d'une fleur qui exhale son parfum le soir.

سندل *sindil*, twee aan twee, tweezang of tweedans; deux à deux, un duo.

سندو *sendō* vel *sendō* (vid. *ايرغ īring*), een woord der regtspleging, waarbij verstaan wordt de staat van iemand die, wegens eene schuld door hemzelve, of door zijne ouders of andere verwanten aangegaan, aan den schuldeischer is overgegeven en verplicht om voor deszelfs rekening te arbeiden. In het laatste geval noemt men zoodanigen persoon *sendō* *اگرغ agōng*, wanneer de zekerheid voor de schuld met zijn leven moet ophouden, en *sendō* *اندل indal*, wanneer de schuldenaar, ook na den dood van zijnen borgtogt, voor de voldoening der schuld aansprakelijk blijft; terme de jurisprudence, par lequel on entend la condition d'une personne qui, faute de payement d'une dette, est livrée entre les mains de son créancier et obligée de travailler à son profit. Le débiteur peut aussi se faire remplacer par un de ses enfans ou par quelqu'un des siens. Dans ce cas, l'individu substitué se nomme *sendō* *اگرغ agōng*, lorsque l'obligation de la dette repose sur sa tête, et *sendō* *اندل indal* si le débiteur demeure

responsable même après la mort de son représentant. *Anak semang sāja sindā-kan s'orang*, ik zal eenen van de mijnen als schuldenaar (bij u) plaatsen; je placeraï (chez vous) un des miens comme débiteur.

سندو *sandā*, in gedachten verzonken, zwaar-moedig; pensif, mélancolique. *Lakā-nja sandā*, zij zag er uit als verdiept in gedachten; elle avait l'air pensif. *Sandā rōpā-nja*, zwaarmoedigheid was op haar gelaat zichtbaar; sa contenance annonçait la mélancolie.

سندوڻ *sendōng*, (zeew.) knieën, kromhouten; (terme de marine) courbes, genoux et alonges.

سندى *sindī* HIND., lid, gewricht; jointure, articulation. *Penjākiēt ka-pada segala sindī-nja*, pijn in alle zijne gewrichten; mal dans toutes ses jointures. *Segala sindī tālang-nja itā-pān lemah dan gomitar*, alle zijne gewrichten verslapt en trilden; il éprouva un relâchement et un tremblement dans toutes les jointures des ses os. *Sindī djāri*, de leden der vingers; les jointures des doigts. *Pōtong hiṅga sindī*, tot aan het gewricht afzetten; amputer jusqu'à la jointure.

سندى *sindīer*, schimpachtig, boertig, bespottende, schertsende; moqueur, ironique, satyrique. *Per-katā-an sindīer*, boerterij, spottentij; termes moqueurs, satiriques. *Kata jang benar bākan-nja sindīer*, een ernstig woord, niet spottender wijze gezegd; sérieusement parlant, sans ironie. *menjindīer*, schertsen, bespotten, in een belagchelijk daglicht stellen; railler, tourner en ridicule.

سندى *sindīri* & سندى *sindīri* (vid. دى *dīri*), zelf, eigen; même, propre. *Sindīri-kōe*, ikzelf; moi-même. *Sindīri-mōe*, gijzelf; toi-même. *Ada bānjak jang ber-tikam sema sindīri-nja*, er waren er velen die zichzelf doorstaken; il y en eut beaucoup qui se poignardèrent eux-mêmes. *Bōah-bōah jang djātōh*

sindīri-nja, vruchten die van zelven afgevallen zijn; des fruits qui sont tombés d'eux-mêmes. *Dātang-lah sindīri-nja*, kwam uit zijn eigen; vint de son chef. *Kombatī-lah ia ka-maligei-nja sindīri*, zij keerde naar haar eigen paleis terug; elle se rendit à son propre palais.

سنسچاي *se-nistjāja* HIND. (vid. نسچاي *nis-tjāja*), zekerlijk, bepaaldelijk; certainement, positivement. *Se-nistjāja matī-lah kalāk bēta*, zekerlijk zal ik spoedig ter dood worden gebracht; je vais certainement être mis à mort.

سنگ *senang*, vergenoegd, gerust, stil, in vrede; content, à son aise, tranquille, paisible. *Senang-lah atī-nja*, zijn hart was te vreden; il avait le coeur content. *Senang āti*, tevredenheid, genoeg; satisfaction, contentement. *Di-māna nagri jang tiāda senang di sōroh per-senang*, overal waar het land in onrust was, gelastte hij de rust te herstellen; partout où il y avait des troubles, il ordonna de rétablir le bon ordre. *Senang deri menāngies anak itōe*, het kind is na het schreijen rustig geworden, heeft met schreijen opgehouden; l'enfant s'est calmé après avoir pleuré, ou a cessé ses pleurs. *Ka-senang-an*, vrede, rust, tevredenheid; paix, repos, contentement. *Menjenang*, gerust, te vreden stellen; contenter, appaiser.

سنى *senam*, zeegroen, de kleur van koperroest; vert de mer, la couleur de la rouille qui s'engendre sur le cuivre. *Bāngga itōe warnā-nja senam*, de kleur van die bloem is zeegroen; la couleur de cette fleur est vert de mer.

سننئاس *senantiāsa* (vid. سنئاس *santiāsa*), gedurig; continuellement.

سنون *senānoh*, zedig, beschaamd, betamelijk, gematigd, redelijk; modeste, qui a de la pudeur, décent, modéré, raisonnable.

سنى *sinī*, fijn, klein, teeder, tener, rank; fin, menu, délicat, fluët, délié. *Bādjae ran-*

tei jang sinī khalkah-nja, een pantsier van fijne schakels gemaakt; une cotte d'armes faite de petits anneaux. *Swāra jang sinī*, eene fijne, zachte stem; une voix délicate, tendre. *Bātōe sinī*, een steentje; une petite pierre, un petit caillou. *Ajer sinī*, pis; urine. *Bēang ājer sinī*, wateren; uriner. *Ælar sinī*, kleine soort van slang; petite espèce de serpent.

سني *soeni* vel *soenja*, rustig, gerust, op zijn gemak, gestild (dit woord is zeer gelijkende naar, en wordt dikwijls verward met *soeni* eenzaam); calme, tranquille, à son aise, appaisé (ce mot a beaucoup de ressemblance et est souvent confondu avec *soeni* solitaire). *Orang soenja*, iemand die op zijn gemak is; une personne à son aise. *Sa-kāli tidak ber-āti soenja*, het hart is nimmer gerust; le coeur n'est jamais à son aise.

سنيڭ *sinnjap*, woest, onbewoond; inculte, inhabité. *Tampat soenji sinnjap* eene woeste en eenzame plaats; un endroit sauvage et solitaire. *Soenji dan sinnjap seperti nagri jang alah*, woest en eenzaam, als eene veroverde stad; ruiné et désert comme une ville conquise.

سنيڭ *sinnjoem* vel *sinnjoem*, grimlagchen; sourire. *Sinnjoem mānies*, liefelijk grimlagchen; sourire agréablement, amicalement. *Tēan poetri itē-pēn tēndōek ter-sinnjoem*, de prinses hield haar hoofd naar omlaag en grimlachte; la princesse baissa le front et sourit. *Maka gigi-nja-pēn ka-liat-an sedikiet seperti lakōe orang jang ter-sinnjoem*, en zijne tanden (toen hij stierf) werden een weinig zichtbaar, als van iemand die grimlacht; et ses dents (lorsqu'il expira) devinrent en partie visibles, comme lorsqu'on sourit.

سو *sāa*, vinden, ontmoeten; trouver, rencontrer. *Ber-sāa* vel *be-sāa di djālan*, op den weg vinden of ontmoeten; trouver ou rencontrer sur la route. *Belōm-nja ter-sāa*, hij is nog niet gevonden; il n'est pas encore retrouvé.

سواب *soewāb* & سواب *soewāp*, een stuk, beet, mondvol, kleine gift, fooi; morceau, bouchée, bribe, un petit présent, un pour boire. *Sa-soewāb jang kring*, een droog stuk; un morceau sec. *Santap-lah dēa tiga soewāb*, eet een mondvol of drie; mangez deux ou trois bouchées. *Nāsi di soewāb-i-nja ka-moelāt-nja*, hij stak haar eenen beet gekookte rijst (zoo veel als men tusschen de twee voorste vingers en den duim vatten kan) in den mond; il prit une bouchée de riz cuit à l'eau (autant qu'on peut en tenir entre les deux doigts et le pouce) et la lui porta à la bouche. *Di soewāp-kan anak-nja*, zij voerde haar kind; elle donna à manger à son enfant. *Mencōwap nāsi*, een mond vol rijst nemen; prendre une bouchée de riz. *Mākan soewāb*, een stuk inslikken; avaler un morceau.

سوات *soeātōe* & سوات *soeātō*, een, eene; un, une. *Tiap-tiap soeātōe*, iedereen; chacun. *Soeātō-pēn tiāda*, er is niet één; il n'y en a pas un seul. *Adā-lah soeātōe nagri besār*, daar is eene groote stad; il y a une grande ville. *Soeātōe s'orang*, een voor ieder; un pour chaque individu. *Sa-soeātōe*, elk en een iegelijk; tous et un chacun. *per-sō-atō-an dan ka-asū-an*, eenheid en enkelvoudigheid of ondeelbaarheid; unité et simplicité, ou individualité.

سوار *soeāra* vel *swāra* HIND., de stem; la voix. *Soeāra mānies*, eene zachte en aangename stem; une voix douce et agréable. *Soeāra gā-rang*, eene luide stem; une voix sonore. *Nja-ring-kan soeāra*, de stem verheffen; élever la voix. *Pārau soeāra-nja*, zijne stem was schor; il avait la voix rauque. *Ter-lālo amat mardōe bēnji soeāra-nja perampōan itōe*, buitengemeen welluidend waren al de toonen der stem van die vrouw; toutes les modulations de la voix de cette femme étaient extrêmement mélodieuses. *Soeāra-pēn ka-dēngar-an-lah ka-pada anak rādja*, de prins hoorde eene stem; une voix se fit entendre aux oreilles

R r

du prince. *Ber-sœāra*, duidelijk uitspreken; articaler.

سوارغ *sœārang* (vid. سوارغ *sœālang*), een bijennest, honigraat; une ruche d'abeilles, un rayon de miel.

سوارغ *sa-wārang*; een makker (in het spel); ami (dans une partie de jeu).

سواس *sœāsa* vel *swāsa*, een gemengd metaal van goud en Japansch koper, dikwijls ook *tambāga sœāsa* geheeten; sorte de métal factice, composé d'or et de cuivre du Japon, on le nomme souvent *tambāga souāsa*. *Tālam sœāsa*, eene schaal van gemengd metaal; coupe de métal mélangé. *Pedang jang ber-œtē-kan sœāsa*, een zwaard met een gevest van gemengd metaal; une épée dont la poignée est de métal mélangé. *Harām memākei sœāsa dan pērak jang di tjampēr-kan tambāga*, het is verboden (bekers) te gebruiken (van) *sœāsa* en van zilver met koper gemengd; il est défendu de se servir de (vaisselle de) *souāsa* et d'argent mêlé de cuivre.

سوارغ *sœwang* vel *sawang*, schemering, flauw licht, betrokken lucht; crépuscule, lueur terne, ciel couvert. *Ter-ontong-ontong di teṅgah sœwang*, bij geval, tusschen licht en donker; par hasard durant le crépuscule. *Kalisa sœwang*, eene soort van wesp; sorte de guêpe.

سوارغ *sœwāṅgi* vel *swāṅgi*, tooverachtig, bovennatuurlijk, gedrogtelijk, wanstallig, verschrikkelijk, verdicht, tooverkracht, betoovering, tooverkunst; magique, surnaturel, monstrueux, terrible, romanesque, magie, sorcellerie, sortilège. *Bērong sœwāṅgi*, nachtrave; fresaie. *Tampat sœwāṅgi*, eene duistere, nare plaats; un lieu sombre, lugubre, hideux.

سوارغ *sœāpan* (vid. سميخ *sēmīx* *sēmīx*), gekorven, geschaard; entaillé, ébreché.

سوال *sœāl* vel *sawāl* AR., eene vraag; une

question. *Sœāl dan djawāb*, vraag en antwoord; demande et réponse. *Ramī-rāmī ber-sœāl*, deed honderde vragen; fit mille questions.

سوال *sœālā*, tripan, eene soort van zeeslak of visch; sorte de poisson ou de limas, qui vit dans la mer.

سوارغ *sœālang* vel *swalang*, bijennest, honigraat; nid d'abeilles, rayon de miel. *Belōm ada nāik sœālang*, de bijennesten of honigraten (die in lange trossen aan de takken hangen) zijn nog niet gevormd; les nids d'abeilles (qui pendent en longues grappes aux branches des arbres) ne sont pas encore formés.

سوامي *swāmī* vel سوام *swāmi* HIND., man, echtgenoot, meester; mari, époux, maître. *Menāṅgies ka-matī-an swāmī*, den dood van eenen echtgenoot beweenen; pleurer la mort d'un époux. *Iā-lah jang djādi swāmī anak-kœ*, hij zal de echtgenoot van mijn kind worden; c'est lui qui sera l'époux de ma fille. *Deṅgan ridla swāmī-nja*, met toestemming van haren echtgenoot; du consentement de son époux. *Kārna ia sœdah ber-swāmī*, want zij is reeds gehuwd; car elle est déjà mariée.

سوارغ *sōbang*, een versiersel voor de ooren (rollen die in de oorgaten gedragen worden en soms van zilver of goud, maar meest van ivoor of tin gemaakt zijn: zij zijn op sommige plaatsen zoo groot of veelvuldig, dat de oorlel daardoor zeer uitgerekt wordt); pendans d'oreille (ornemens de forme cylindrique qu'on passe dans les trous des oreilles et qui sont quelquefois d'or ou d'argent, mais plus souvent d'ivoire ou d'étain: on en porte en quelques endroits d'une si grande dimension et en si grand nombre, que le lobe de l'oreille en est prodigieusement allongé). *Sōbang ber-djantara*, oorjuweelen of ooringen; joyaux ou pendans d'oreille. *Memākei galang dan sōbang*, armingen en oorsiersels dragen; porter des bracelets et des pendans d'oreilles.

سوتر *sētra* HIND., zijde; de la soie. *Benang sētra*, zijdraad, naaizijde; du fil de soie, de la soie à coudre. *Kāin sētra sa-kājā*, een stuk zijde; une pièce de soie. *Indong sētra*, het tonnetje van den zijworm; le cocoon du ver à soie.

سوتن *sētan*, sultan. (Eene verbastering van سلطان *saeltān*, voornamelijk als eigennaam gebruikt wordende); sultan. (Il se dit par corruption pour سلطان *soultān*, et on l'emploie principalement comme nom propre).

سوجي *sēdji*, naaldewerken, stikwerken, borduren, handschriften versieren; faire des ouvrages à l'aiguille, broder, orner, enjoliver des manuscrits. *Ber-sēdji denġan bēnġa*, met bloemwerk versieren; orner de broderie à fleurs. *Sapē-tānġan ber-sēdji*, een gestikte of gewerkte zakdoek; un mouchoir ouvré ou brodé. *Perampēan jang pandei* مبرجي *menjēdji*, eene vrouw die bekwaam is in zulk werk; une femme adroite à ces sortes d'ouvrages.

سچ *sētji* & تچ *tjētji* HIND., zuiver, schoon, onbezodeld, vlekkeloos, onschuldig; pur, net, exempt de souillure, sans tache, innocent. *Amas sētji*, zuiver goud; de l'or pur. *Kāin sētji*, een schoon kleed; un habit propre. *Ajer sētji*, zuiver, onvermengd water; de l'eau pure, non altérée. *Sētji deri-pada dōsa* vel *sālah*, vrij van zonden en misdaad, onschuldig; exempt de faute ou de péché, innocent. *ka-sētji-an* کسچين, zuivering, zuiverheid; purification, pureté. *Ka-sētji-an āti*, zuiverheid des harten, opregtheid; pureté du coeur, droiture. *Menjētji-kan dia inġga sētji*, het wasschen tot het schoon zij; le nettoyer jusqu'à ce qu'il soit propre. *Men-tjētji-kan dirā-nja deri-pada tjemār-nja*, zich van zijne bezodeldheid zuiveren; se purifier de sa souillure. *Men-tjētji* vel *mem-būsoh pakei-an*, kleederen wasschen; laver des vêtements.

سودار *sōdāra* HIND., broeder, zuster (worden-

de, naar derzelver betrekkelijken ouderdom; onderscheiden als volgt: *abang* or *jang tēah*, de oudste broeder, *kākak*, de oudere, *adēk*, de jongere, *bonġsē*, de jongste broeder of zuster): ook eene benaming van genegenheid en vriendschap; frère, soeur (pour marquer entre eux la priorité ou l'infériorité d'âge, on emploie les dénominations suivantes: *abang* ou *iang tōuah*, le frère aîné, le premier né des frères, *kākak*, aîné, enfant né avant un autre, *adēk*, puîné, *bonġsē*, le plus jeune des enfans): terme d'affection et d'amitié. *Sēdāra hamba dēa*, ik heb twee broeders; j'ai deux frères. *Dēa ber-sēdāra*, twee gebroeders; deux frères. *Sōdarā-nja tiga laki-laki sātē perampēan*, hij had drie broeders en eene zuster; il avait trois frères et une soeur. *Akō sōdarā-mō jang tēah*, ik ben uw oudste broeder; je suis votre frère aîné. *Sōdāra sa-pēpōe*, neven, van eenen gemeenen stam afkomstig; consins. *Sānak sōdāra*, bloedverwanten, betrekkingen; parens, relations. *Di dāulo-kan sōdāra bāpa perampēan deri-pada sōdāra ibē*, de vaders zuster (moei van vaders zijde) gaat voor de moeders zuster; on doit donner la préférence à la soeur du père (la tante paternelle) sur la soeur de la mère. *Sēdāra andjieng*, gemeenzaam woord voor de betrekking tusschen de voorkinderen van eenen weduenaar en eene weduwe, welke zamen gehuwd zijn; terme familier pour désigner l'espèce d'affinité entre les enfans qu'un veuf et une veuve, mariés ensemble, ont eus de leur précédent mariage. *Maka titah baginda hei sōdarā-kō tēan-tēan sekāl-an*, en de koning zeide: o mijne broeders, gijl. allen mijne heeren! et le roi dit: ô mes frères, vous tous, messieurs!

سوداگر *sōdāgar* AR., een koopman, handelaar; un marchand, négociant. *Sānġat kāja segala sōdāgar dālam nagri atjih*, al de kooplieden van Atjien waren zeer rijk; tous les

marchands d'Atiin étaient très-opulens. *Bā-njak-lah djenies baiṅsa orang djādi sādāgar*, vele lieden van verschillende rassen en soorten werden kooplieden; un grand nombre d'hommes de toutes les classes et de toutes les conditions se firent marchands. *Sohbat kāmī sādāgar jang ber-nāma kompani iṅgries*, die kooplieden, onze vrienden, welke den naam voeren van Engelsche Compagnie; ces marchands, nos amis, (formant ce) qu'on nomme la Compagnie Anglaise. *Sādāgar rādja*, des konings koopman, de waarnemer van 's konings alleenhandel; le marchand du roi, l'officier proposé au commerce réservé pour le compte du roi.

سودق *sādoek* (vid. سندق *soendœk*), lepel, schop, spade; cuiller, pelle, bêche. *Sādoek penṅg-gali tānah*, eene schop of spade om de aarde om te spitten; bêche à remuer la terre. *Sādoek-nja pērak ilang*, zijne zilveren lepels waren verloren; ses cuillers d'argent étaient perdues.

سودوت *sādoet*, hoek; coin, angle. *Sādoet māta*, hoek van het oog; coin de l'oeil. *Sapē-tāṅgan jang pētih sādoet-nja*, zakdoeken met witte punten; des mouchoirs à coins blancs.

سودي *sādi* HIND., zuiver, verfijnd, vrij van schuim of droessem; pur, raffiné, sans écume ou lie. *Menjādi*, zuiveren, door het vuur louteren, fijner maken; épurer, passer par le creuset, affiner.

سودي *sādi*, besluiten, kiezen, gewillig zijn, toestemmen, toelaten, voornemens zijn, goedvinden; se résoudre, faire un choix, avoir bonne volonté, consentir, convenir, se proposer de, trouver ou juger convenable. *Djika sādi tēan pākei*, indien gij het verkiest of goedvindt, zoo draag het; si vous en avez envie ou si vous le jugez convenable, portez-le. *Bīer-lah kāmī sādi pada marik'itœ*, laat ons met die menschen overeenkomen; faisons marché avec ces gens. *Djikalau kāmœ sādi dan deṅgar*,

indien gij gewillig en opletend zijt; si vous avez de la bonne volonté et si vous êtes attentif. *Tanda tēan sādi men-djādi hamba ka-pada-nja*, ten teeken van uwe inwilliging om zijn leenman te worden; en signe de votre consentement à devenir son vassal.

سورت *sāraet* & سورت *sārat*, terugtrekken, achteruitgaan, ebben, afloopen, vallen, inkrimpen als stoffe; se retirer, reculer, lâcher le pied, s'éloigner du rivage (en parlant du reflux), se rétrécir (comme de l'étoffe).

سورت *sārat* (vid. سورة *sārat*), een geschrift, een brief; un écrit, une lettre.

سورتی *sāratī*, de zee stad Suratte; Suratte, ville et port de mer. *Kapal jang hendak ber-lājer ka-mombai atau sāratī atau ka-mokha atau مليباري *matibarī**, een schip dat zeilree ligt naar Bombay, Suratte, Mokha of (de kust van) Malabar; un vaisseau prêt à partir pour Bombay, Suratte, Mokha ou (la côte de) Malabar.

سورڠ *s'orang* (vid. اورڠ *orang*), alleen, een eenig mensch; seul, une seule personne. *Ber-djālan s'orang*, alleen wandelen; se promener seul. *S'orang ini sādja*, deze persoon alleen; cette personne seulement. *Orang laki-laki s'orang*, een man; un homme. *Tiāda hāraes pergi-pergi-an perampēan s'orang diri*, het past niet dat vrouwen alleen uitgaan; il ne convient pas que des femmes sortent seules. *Deri-pada idœp s'orang diri bāik-lah akœ māti sakālī*, het ware beter voor mij op eens te sterven, dan eenzaam te leven; plutôt mourir sur le champ, que de vivre seul.

سورڠ *sōrong*, schuiven, duwen; pousser, avancer ou reculer en poussant. *Sōrong peti itœ ka-sa-blāh*, schuif die kist ter zijde; poussez ce coffre à côté. *منجورڠ *menjōrong tjarāna**, de beteldoos aanschuiven of aanreiken; avancer ou présenter la boîte au betel. *سروش*

sorōng-an, eene kleine gift, een footje; un petit présent, un pour boire. *پنجره پنجره* *penjārōng*, de fokkemast; l'artimon.

سورق *sārak*, gejuich, vreugdegalm, geschreeuw (als van legers op het punt van handgemeen te worden of na behaalde overwinning); acclamations, cris d'allégresse, des cris (comme d'une armée prête à en venir aux mains ou après une victoire). *Ter-lālo heibat tampiek sārak-nja*, verschrikkelijk was hun geschreeuw; leurs cris étaient terribles. *Ber-sārak-lah seperti gārōeh boenji-nja*, schreeuwden en maakten een geluid als of de donder raasde; jetaient des cris semblables au bruit du tonnerre.

سورم *sāram* (vid. *مورم māram*), donker, duister, mistig, beneveld, duisternis, mist; sombre, obscur, nébuleux, obscurité, brouillard. *Maka rēpa tēan poetri ter-sāram-lah sedikiet sebāb kena sinar mata-ārī*, het aangezicht der vorstin was door de hitte der zonnestralen donkerder geworden; le teint de la princesse était rembruni par l'effet des rayons du soleil. *Di lūt-nja segala tēboh-nja sārām*, hij bemerkte dat zijn ligchaam zwart geworden was (door dat hij in de streken der helle geweest was); il s'aperçut que son corps était noirci (parce qu'il était descendu dans les régions infernales). *Sāram-lah tjāja nagri ajanda*, verdonkerd is de glans van uws vaders regering (door uwen dood); la splendeur du règne de votre père est ternie (par votre mort).

سورمبې *sorambei* (vid. *سرمبې sarambī*), voorportaal, voorhuis; portique, vestibule.

سوروت *sārōt* (vid. *سورت sōrot*), terug gaan, deinzen; reculer, battre en retraite.

سوره *sārōh*, bevelen, gelasten, het bevel voeren, zenden; ordonner, enjoindre, commander, envoyer. *Sārōh-lah ka-māri oetēs-an itōe*, gelast den afgezant te naderen; faites appro-

cher l'ambassadeur. *Djika denġan demikien djāga sārōh menjārōh nistjāja matī-lah kīta*, indien wij bij voortduring aldus heen en weder gezonden worden, zal zulks zeker de dood voor ons zijn; si l'on continue à nous faire ainsi aller et venir, certainement c'en est fait de notre vie. *سوره سوره* *sārōh-an* & *سوره* *pe-sārōh*, een boodschapper, afgezant; un messenger, un envoyé. *Ber-sambah-kan sārōh-an dātang*, de komst van eenen boodschapper aankondigen; annoncer l'arrivée d'un messenger. *سوره سوره* *sārōh-sārōh-an*, een die boodschappen heen en weer brengt; un commissionnaire, messenger d'intrigues. *سوره* *pennjārōh*, eene boodschap, een boodschapper; un message, un messenger. *Kārna ia pergī denġan pennjārōh amba*, want zij is gegaan met mijne boodschap; car elle est partie avec ma commission. *Dātang pēla pennjārōh rādja siam*, er kwam ook een afgezant van den koning van Siam; il arriva aussi un envoyé du roi de Siam.

سوره *sōerat* AR, een geschrift, brief, een hoofdstuk van den *korān*; écrit, lettre, un chapitre de l'alcoran. *Lālo ber-dirī-lah ia membatja sōerat itōe*, toen stond hij op om het geschrift te lezen; là-dessus il se leva pour lire l'écrit. *Sōerat kirīm-an*, een zendbrief; une épître. *Sōerat sa-poetjōek*, een briefje; un billet. *Sōerat kāsīh*, een brief van genegenheid, minnebrief; une lettre d'amitié, un billet doux. *Sōerat talāk*, een brief van echtscheiding; lettre de divorce. *Sōerat tanda*, een getuigenschrift; un certificat. *Ter-sōerat di-dālam hātī*, in het hart geschreven; écrit dans le coeur. *سوره* *menjārōt*, schrijven; écrire. *Bel-ādjar menjārōt*, leeren schrijven; apprendre à écrire. *Penjārōt*, een schrijver, beambt-schrijver; écrivain, scribe. *Jang perjārōt lāin deri-pada jang menjārōt*; men moet een onderscheid maken tusschen eenen schrijver (opsteller) en iemand die alleen naschrijft; il y a une différence à faire

entre un écrivain (un auteur) et celui qui ne fait que transcrire.

سوري *sārī* (vid. *permeisārī* *سوري*), eene koningin, benaming van genegenheid; une reine, terme d'affection. *Niat-nja hendak mendjadī sārī*, haar doel is (zekerlijk) koningin te worden; son ambition est (certainement) de devenir reine. *Lājiek-kah ia di djadī-kan sārī*, is zij van eenen stand om koningin te worden? est-elle d'un rang à devenir reine? *Meng-ādap padāka sārī*, in de tegenwoordigheid van zijne beminde verschijnen; se présenter aux yeux de sa reine (de sa chère maîtresse).

سوري *sōrē*, de avond; le soir. *Kambang sōrē*, mirabilis jalapa, L., eene bloem, die ook *bānḡa waktā* genoemd wordt; fleur, aussi appelée *bōnḡa ouaktou*.

سورين *sārjan*, een serjant; un sergent.

سوسج *sāsang* vel *sāsong*, kluchtsprongen, waggelende, slingerende; sauts de bateleur, soubresauts, chancelant, qui va tantôt d'un côté, tantôt d'un autre. *Menjāsang*, tuimelen, voor springer spelen; faire des culbutes, faire le bateleur. *Orang penjāsang*, een springer; un bateleur.

سوس *sāson*, zamengesteld, niet ondeelbaar, bij hoopen liggende, in elkander gevoegd, in hoopen verdeelen, op elkander stapelen, in elkander voegen, een schip bouwen; composé, non simple, disposé par tas, emboîtés les uns dans les autres, tasser, mettre en pile, emboîter l'un dans l'autre, construire un vaisseau. *Zāt-nja āsa tiāda ber-sāson*, zijn wezen is één, niet zamengesteld; il est simple par essence, non composé. *Ber-sāson-sāson dan bertindeh-tindeh*, bij hoopen, bij stapels; par tas, par monceaux. *Bānḡa sāson*, dubbele bloemen; fleurs doubles. *Bānḡa malār sāson* & *bānḡa sāson*, nyctanthes acuminata. (vid. *malāti* *ملاتي*).

سوسج *sāsā* & *سوس* *sāsā*, de borsten, spenen, melk; le sein, les mamelles, le pis, du lait. *Sāsā bontar*, ronde, poezelige borsten; des mamelles arrondies, potelées. *Sāsā kāpiēk*, lange, hangende borsten; des mamelles longues et pendantes. *Ādjong sāsā*, de tepels; les mamelons. *Me-leleli-kan sāsā*, den boezem ontblooten; découvrir la gorge. *Sāsā-nja seperti niōr gādieng*, hare borsten geleden aan kokosnoten van ivoor; ses mamelles ressembliant à des noix de coco d'ivoire. *Sāsā-nja ber-lālo-lālo ka-sāna ka-mārī*, hare spenen slingerden heen en weder; sa mamelle s'agitait tantôt d'un côté tantôt d'un autre. *Sāsā ber-tjampōer madā*, melk met honig gemengd; du lait mélangé avec du miel. *Ajer sāsā bonda-kā*, melk van mijne moeder; le lait de ma mère. *Ajer sāsā-nja itā-poen ter-pantjoer-pantjoer*, daarop (op het herkennen van haar kind) stroomde het zog in haren boezem; alors (à la vue de son enfant) ses mamelles se remplirent de lait. *Parāh sāsā*, melken; traire. *Jang tiāda hārōes nikāh deḡgan dia sebāb sāsā-an*, zij die niet met elkander mogen huwen, omdat zij ééne voedster gehad hebben; ceux entre lesquels le mariage est interdit, parce qu'ils ont sucé le même lait. *Anak hamba sāma sāsā-an deḡgan anak-nja*, mijn kind heeft dezelfde voedster als zijn kind gehad; mon enfant est frère ou soeur de lait de son enfant. *Menjāsā* & *سوري* *sāsā-i*, zogen; allaiter. *Menjāsā-i k'ānak-ānak*, kinderen zogen; allaiter des enfans. *Tjeritera-i akō brāpa lāma nabi allah māsa di sāsā-i ibā-nja*, verklaar mij hoe lang Mozes, de profeet Gods, door zijne moeder gezoogd werd; apprenez-moi combien de tems Moïse, le prophète de Dieu, a tété sa mère. *Djika akō tiāda ber-sāmpah daulo djānḡan laki-lāki jang lāin men-djāmah tēboh-kā nistjāja sāsā akō ini kō-sāsā-kan pada māloet-mōe sebāb tēan mem-bāwa khabar sri rāma pada hamba*, indien ik niet te

voren plegtig hadde beloofd dat geen ander man (dan mijn echtgenoot) mijn ligchaam zou aanraken, dan zouden deze borsten voorwaar uwen mond zogen, omdat gij mij tijding van *Srī Rāma* hebt gebragt; si je n'avais autrefois fait voeu qu'aucun autre homme (que mon époux) ne toucherait mon corps, certes ces mamelles verseraient le lait dans ta bouche, parce que tu m'as apporté des nouvelles de *Srī Rāma*. *پنجسوه* *penjāsaw*, eene die zoogt, eene minne; celle qui donne à teter, une nourrice.

سواسه *sāsah*, gemoedsontroering, ongerustheid, zorgen, angst, bezorgd, ontrust, bedroefd; trouble intérieur; malaise, soins, inquiétude, anxiété, troublé, inquiet, affligé. *Nanti hamba dāpat sāsah dan dāpat gāsar pāla*, ik zal mijzelf in ongelegenheid brengen, en tevens den toorn van anderen op den hals halen; je me causerai du trouble à moi-même et je m'attirerai en outre la colère des autres. *Kena sāsah*, bezorgd, bekommerd zijn; être en peine, avoir de l'inquiétude. *Sāsah āti*, smart, droefheid; douleur, affliction. *Mēng-āpa tēan-kā ber-sāsah ber-āngkat sindiri*, waarom geeft zich uwe hoogheid de moeite (den kommer) om in persoon te gaan? pourquoi votre altesse se donne-t-elle la peine (le trouble) d'aller en personne? *Rāpa tēan poetri ter-sāsah-lah sedikiet*, de prinsescheen eenigzins ontsteld te zijn; la princesse parut éprouver quelque émotion. *Djāngan sāsah*, wees niet bezorgd; n'ayez pas d'inquiétude. *کاسواسه* *ka-sāsah-an*, bezorgdheid, droefheid; trouble, affliction. *مپوساهکن* *menjāsah-kan ka-senāng-an kita*, onze rust verstoren; troubler notre repos.

سوسوه *sāsoh* & *سوسوه* *sāsah*, een haak, iets dat gekromd of haaksgewijze gemaakt is; un croc, une chose recourbée en forme de crochet. *Sāsah ājam*, de natuurlijke spoor van eenen haan; les ergots d'un coq. *Sāsah prāu*, de verlenging van den voor- of achtersteven van een vaartuig, welke somtijds tot eene aanmerke-

lijke hoogte worden opgetrokken; le prolongement de l'étrave ou de l'étambot, qui s'élève quelquefois à une hauteur considérable.

سوسوه *sāngōet*, mompelen, morren, knorren; murmurer, gronder, parler entre ses dents, confusément. *Ada jang sāngōet sebāb kārang makān-an*, sommigen mompelden, omdat zij gebrek aan voedsel hadden; les uns murmuraient, parce que les vivres leur manquaient. *Ināngda ber-sāngōet s'orang diri*, de opzigtster knorde in haarzelve; la duègne marmottait. *Ber-sāngōet-kan orang jang lāri itoe*, knorde op de genen welke de vlugt namen; murmurait contre ceux qui prenaient la fuite. *کاسوسوه* *ka-sāngōet-an*, gemompel, dof geluid; murmure, bruit sourd.

سوسوه *sāngōet* (vid. *میسو* *misi*), knevels; des moustaches. *Harimau binātang jang ber-sāngōet*, de tijger is een dier met baarden; le tigre est un animal à moustaches.

سوسوه *sōngēi*, eene rivier; une rivière. *Mādiek ka-āloe sōngēi*, eene rivier opvaren; remonter une rivière. *Sōngēi itam*, de zwarte rivier; la rivière noire. *Tānah jang dālam sōngēi nil*, de aarde (grond) die in de rivier de Nijl is; la terre qui est au fond du Nil. *Ajer sōngēi*, rivierwater; eau de rivière. *Di sabrang sōngēi*, aan gene zijde der rivier; de l'autre côté de la rivière. *Anak sōngēi*, beken, takken eener rivier: de naam eener landstreek op de westkust van Sumatra; petits ruisseaux, bras de rivière: nom d'un district sur la côte occidentale de Sumatra. *Dārah-pān meng-alier-lah di pādang itoe seperti anak sōngēi*, het bloed stroomde als beken op het (slag)veld; le sang ruisselait dans la plaine (sur le champ de bataille).

سوسوه *sōpak*, witte vlekken op de huid, door melaatsheid of andere ongesteldheid veroorzaakt, gevlekt, bont (als vee); petites taches livides sur la peau, produites par la lèpre ou par quelque autre maladie, tacheté, bigarré, ta-

velé (comme quelques animaux). *Badan jang sōpak* atau *badan jang māti*, een ligchaam dat door eene ziekte geteekend is of een dood ligchaam; un corps qui porte les marques de quelque maladie ou un corps mort.

سوڤان *sōpan*, hoffelijk, beleefd, sierlijk, beschaafd, gediensig, eerbiedig, hoffelijkheid; courtois, poli, élégant, civilisé, complaisant, respectueux, courtoisie. *Hamba-mœ orang jang tiāda ber-ilmœ lagi tiāda sōpan*, uw slaaf is iemand die noch geleerdheid, noch hoffelijkheid bezit; ton serviteur est un homme dépourvu de savoir et de politesse. *Tiāda ber-bœdī dan tiāda sōpan*, onwetend en onbeschaafd; ignorant et sans culture. *Sōpan dan mālœ sœdah ter-bœang*, hoffelijkheid en pligtplegingen werden ter zijde gesteld; on passa sur les compliments et le cérémonial. *Bœrong sōpan*, de paradijsvogel, in de taal der Moluksche eilanden *manok dēwāta*, der goden vogel, genoemd; l'oiseau de paradis, appelé dans la langue des îles Molucques *manok dēwāta*, l'oiseau des dieux.

سوڪ *sœka* HIND. (vid. سوڪ *sœka*), blijde; joyeux.

سوڪ *sœkœ* (vid. سوڪو *sœkœ*), een vierde gedeelte; un quart.

سوڪت *sœkat*, eene maat (voor drooge en natte waren), meten; mesure de capacité (pour les denrées sèches et liquides), mesurer. *Bras tœd-jœh rātœs sœkat*, zeven honderd maten rijst; sept cents mesures de riz. *Kalāk kita ber-timbang lagieng dan ber-sœkat dœrah*, aanstonds zullen wij het vleesch wegen en het bloed meten; nous allons peser la chair et mesurer le sang. سوڪت *menjœkat*, meten; mesurer. *Bras itœ di sœkat dœlam kapal*, de rijst werd aan boord gemeten; le riz fut mesuré à bord du navire.

سوڪار *sœkar*, moeijelijk, lastig, ingewikkeld, steil, moeijelijkheid, verlegenheid; difficile, gênant,

complicé, escarpé, difficulté, perplexité. *Pe-kardjā-an jang sœkar*, eene moeijelijke taak, een werk van moeijelijke uitvoering; une tâche pénible, un ouvrage d'une exécution difficile. *Bœkiet jang sœkar*, een steile heuvel; une hauteur escarpée. *Apā-tah akan sœkar-nja*, wat zwaarigheid is daar in gelegen? quelle difficulté y a-t-il à cela? سوڪار *ka-sœkār-an*, een staat van moeijelijkheid; état de gêne. *Ja minta tœlong deri-pada ka-sœkār-an-nja*, hij vraagt om in zijne moeijeligheden geholpen te worden; il demande quelque soulagement à ses peines.

سوڪوڻ *sœkong*, ondersteunen, onderschragen, stutten; soutenir, appuyer, étayer. *Sœkong-sœkong*, de ribben, die in een houten gebouw de staande balken of palen scheefhoekig doorsnijden en samenbinden; les pièces qui, dans la structure d'un bâtiment, traversent obliquement et servent à lier la charpente perpendiculaire.

سوڪون *sœkon*, artocarpus incisa, de broodvrucht, gewoonlijk onderscheiden in *sœkon kœpas* (lanosa) of eetbare soort, en *sœkon bidji* (granosa), vol zaadkorrels of pitten; le fruit de l'arbre à pain, qu'on distingue communément en *sœkon kœpas* (lanosa) ou espèce bonne à manger, et *sœkon bidji* (granosa), qui renferme beaucoup de grains ou de pepins.

سوڪوڻ *sœkœ* & سوڪت *sœkœ*, een vierde deel, een vierde deel van een Sp. mat, een tak van een geslacht, een volkstam; un quart, quart de piastre d'Espagne, une branche d'une famille, une tribu. *Kœrang sa-sœkœ ampat*, waaraan een vierde ontbreekt om vier uit te maken; drie en drie vierden; à quoi il manque un quart pour faire le nombre de quatre, trois et trois quarts. *Lagi tiga sœkœ tiŋgal di-lœar*, behalve deze ontbreken er nog drie vierden; outre ceux-ci il en manque encore trois quarts. *Meng-œdap ber-sœkœ-sœkœ*, bij stammen te voorschijn komen; se présenter par tribus.

Dātœ ka-āmpat sākœ, de hoofden van de vier stammen; les chefs des quatre tribus.

سوگي *sāgi* & سوگت *sāgi* AR. سوگت, de tanden schuïjeren; se brosser les dents. *Kājā sāgi* vel *pe-sāgi*, een stukje rotting of hout daartoe gebruikt wordende, nadat men het uiteinde daarvan zoo lang geklopt heeft tot dat de draden losgaan en eene soort van borstel maken; morceau de jonc ou de bois qui sert à cet usage, après qu'on en a battu le bout jusqu'à ce que les fibres se séparent et forment une espèce de brosse. *Ber-sāgi tatkāla kēnieng warna gīgi*, de tanden borstelen als zij geel van kleur worden; se brosser les dents lorsqu'elles commencent à jaunir. *Menjāngkiel gīgi daulo deri-pada ber-sāgi*, de tanden schoonmaken met eenen tandenstoker, voor dat men ze borstelt; se curer les dents avant de les brosser. *Menjāgi lidah*, de tong schrapen; se racler la langue.

سول *sāla* HIND., een paal (om boosdoenders te spitsen), aan eenen paal spitsen; pal, pieu aigu (pour empaler un criminel), empaler. *Maka di sēroh rādja sālā-kan ōrang jang memānoh itœ*, en de koning gelastte dat de moordenaars gespitst zouden worden; et le roi fit empaler les meurtriers. *Sa-teŋgah di sēroh-nja paŋggal lēher-nja sa-teŋgah menjāla*, de helft van hen deed hij onthoofden en de andere helft spitsen; il en fit décapiter la moitié, et ordonna d'empaler l'autre. *فېول penjāla*, een spitspaal; un pieu à empaler.

سول *sālœ* & سول *sālœ*, een verspieder; un espion. *منجول menjālœ*, bespieden, als een verspieder handelen; espionner, servir d'espion. *فېول penjālœ*, een verspieder; un espion. *Bāk-lah kita menjāroh sālœ pergi me-liat daulo*, wij zullen wel doen eenen verspieder te zenden die vooraf eens gaat opnemen; nous ferons bien d'envoyer un espion pour reconnaître d'avance.

سولب *sœlab* EUR., eene sloep; une chaloupe.

سولر *sālœr* (vid. *جولر djœlor* & *لات lāta*), zich als eene slang of een worm bewegen, als eene plant kruipen; se mouvoir à la manière des serpens ou des vers, ramper comme certaines plantes. *Menjālœr di-ātas prēt-nja*, op den buik kruipen; se traîner sur le ventre. *Menjālœr ampīer dārat*, langs de kust varen, hare wending volgende; faire voile le long de la côte en suivant ses sinuosités. *Lāda sālœr*, de peperplant, als zij van jonge stekken is voortgeplant; le poivrier, lorsqu'il provient de bouture. *Sālœr-sālœr-an*, kruipende dingen; tout ce qui rampe.

سولخ *sālong* vel *sōlong*, eerstgeborene, oudste; le premier né, le plus âgé. *Anak sālong*, eerstgeboren kind, oudste zoon of dochter; le premier né, l'aîné d'une famille.

سولخ *sōlong* (vid. *سورخ sōrong*), een ander den beker of het glas overreiken; faire passer la coupe ou le verre à un autre. *Serāja meng-isī sa-piāla tālo di sōlong-kan-nja kapada tēan-nja*, hij vulde daarop eenen beker en overhandigde denzelfden zijnen meester; là-dessus il remplit une coupe et la présenta à son maître. *Sōlong-menjōlong*, van hand tot hand overgeven; faire circuler de main en main. *Ramī-lah mīncem sōlong-menjōlong*, veel drinkende en elkander gezondheden toebrengeude; buvant abondamment et se portant fréquemment des tostes.

سولف *sālap* vel *sœlop*, goocheling, goochelaars-trek, goochelen, bezweren; jonglerie, tour de passe-passe, employer des sortilèges, faire des tours d'adresse. *Penjālap*, een goochelaar, een bezweerder; un joueur de gobelets, un sorcier.

سولم *sālam*, borduren of werken (in zijde); broder ou travailler (en soie). *فېولم penjālam*, een borduurder; un brodeur.

سولن *sālien* vel *sālīen*, eene fluit, een blaaspeeltuig; une flûte, un instrument à vent.

سولو *sələw* (vid. سول *sələw*), een verspieder; un-
espion.

سوله *sələh*, kaal; chauve. *Tiāda harām me-
mākei rambœt pada kapāla jang sələh*,
het is niet verboden (valsch) haar op eene kale
kruin te dragen; il n'est pas défendu de porter
des cheveux (postiches) sur une tête chauve.

سوله & سولوه *sələœh*, toorts, flambouw (meestal
gemaakt van de bast van boomen, van dun
gespleten bamboes, of van kokosbladen zamen
gebonden); flambeau, torche (ordinairement faite
d'écorce d'arbre, de menus brins de bambou, ou
de feuilles de cocotier qu'on assujetit ensemble).
Orang lālo ber-sələœh mālam āri, gedu-
rende den nacht kwamen de menschen door
met toortsen; pendant la nuit les passans por-
taient des flambeaux. *Seperti sələœh ter-
-pāsang roepā-nja*, het had den schijn eener
brandende toorts; cela ressembloit à un flam-
beau allumé. *منجولہ menjələœh*, met toortsen
lichten; éclairer avec des flambeaux.

سوام *səam*, laauw; tiède. *Ajer səam*, laauw
water; eau tiède.

سومبت *səmbat*, prop, stopper (van eene flesch),
stoppen, topmaken; bondon, le bouchon d'une
bouteille, boucher. *Menjəmbat tjang*, een
gat toestoppen; boucher un trou.

سومبج *səmbang*, bloedschande; inceste.

سومر *səmoer*, -put, bron, wel; un puits, une
source. *Meng-gūli səmoer*, eenen put gra-
ven; creuser un puits. *Ajer səmoer*, bron-
water; eau de source.

سوتنج *səntong*, een zeedier, zeekat, misschien
het zeekalf; espèce de phoque, le chat ou peut-
être le veau marin.

سوتنج *səntieng* (vid. انجج آیر *andjieng ājer*),
de otter; la loutre.

سوه *səh*, de levenswarmte, de natuurlijke warmte
van het ligchaam, de warmte door veel bewe-

ging vefoorzaakt; chaleur vitale, chaleur natu-
relle du corps, celle qui provient de beaucoup
d'exercice. *Maka sə-lah dagieng-nja*, zijn
vleesch behield levenswarmte; ses chairs avaient
encore de la chaleur.

سوهي *səhē* vel *səwē*, streng, hard; sévère, dur.

سويق *səjak*, verscheuren (bij voorb. stoffe); dé-
chirer (par ex. de l'étoffe).

سوني *sənji* سويي *sənji* HIND., eenzaam, stil,
zwijgende, afgelegen, onbezocht, verlaten,
onbewoond, verwoest (dit woord wordt dik-
wijls verward met سني *sənī* rustig); solitaire,
silencieux, retiré, peu fréquenté, abandonné,
désert, dévasté (on confond souvent ce mot avec
سني *sounī* paisible). *Sənji seperti nagri
jang alah*, eenzaam en verwoest als een
overwonnen land; silencieux et dévasté comme
un pays conquis. *Sənji-lah dəson itœ*, het
dorp was verlaten; le village avait été aban-
donné. *Sənji-lah peŋg-adāp-an*, het hof
was eenzaam, de gehoorzaal ledig; la cour
était sans cortège, la salle d'audience déserte.
Zāt tiāda sənji deri-pada sifāt, zelfstan-
digheid zonder hoedanigheid is onmogelijk;
il ne peut y avoir de substance sans accidens.
Apabila sənji-lah bənji swarā-nja, zoo
dra het geluid van zijne stem ophield; aussitôt
que le son de sa voix cessait de se faire entendre.

سهاج *sahādja*, voornemen, bedoeling, ontwerp,
opzet, zekerlijk, bepaaldelijk, volstrekt; des-
sein, intention, but, propos délibéré, sure-
ment, positivement. *Nijat iā-itœ sahādja
jang be-serta deŋgan per-bōāt-an*, het
(Arabische) woord نية beteekent een voorne-
men van bedrijf vergezeld; le mot (Arabe) نية
signifie une intention accompagnée d'exécution.
*Deŋgan di sahādja lāin deri-pada di se-
boet itoe*, met een ander voornemen dan men
voorgewend had; avec un autre dessein que ce-
lui qu'on avait annoncé. *Deŋgan schadjā-
-nja*, willens, met opzet; volontairement, avec
connaissance, de propos délibéré. *Māti deŋgan*

di sahadjā-nja, voorbedachte moord; meurtre prémédité. *Deñgan di sahadjā-nja atau deñgan læpā-nja*, met opzet of door vergeetelheid; à dessein ou par oubli. *مبياج menjā-dja*, voornemens zijn, in het oog hebben; projeter, se proposer, avoir en vue.

ساج sādja (vid. *ساج sādja*), alleenlijk; seulement. *Hiñgga dēa tiga orang sādja*, ten hoogste twee of drie personen; deux ou trois personnes tout au plus.

ساري sa-ārī (vid. *هاري hārī*), een dag, één dag; un jour, un seul jour. *S'ārī-s'ārī* vel *sa-s'ārī*, iedere dag, dagelijks, altijd; chaque jour, journellement, toujours.

ساي sāja, een slaaf: wordt meest gebruikt als een voornaamwoord des eersten persons; un esclave: on l'emploie ordinairement comme pronom de la première personne. *Anak kāmī soedah men-djādi sāja*, onze kinderen zijn slaven geworden; nos enfans sont devenus esclaves. *Sāja perampāan*, eene slaaf; une esclave. *Meneboes sāja*, eenen slaaf vrij koopen; racheter un esclave. *Djāñgan kāmō memālō istrī kāmō seperti memālō sāja kāmō*, sla uwe vrouw niet zoo als gij uwen slaaf slaat; ne battez pas votre femme comme vous battez votre esclave. *Sāja atau mardika*, slaven of vrijgemaakten; des esclaves ou des affranchis. *Me-mardī-kan sāja*, eenen slaaf vrijmaken; affranchir un esclave. *Sāja minta tēlong*, ik verzoek bijstand; je demande assistance. *Sāja māu ber-djālan*, ik verlang, of ben op het punt van te gaan; je désire, ou suis sur le point d'aller. *Sāja tēan* (idiom.), ja, mijn heer (eene eerbiedige of nederige toestemming); oui monsieur (manière respectueuse de manifester son assentiment).

سهيڠڠ sahīngga vel *siñgga* & *سيڠڠ siñgga* (vid. *هيڠڠ hiñgga*), naar, tot, zoo ver als, zoo lang als, behalve, slechts, allen behalve; vers, jusqu'à, jusqu'à ce que, excepté,

seulement, tous hormis. *Sāhiñgga siang hārī*, tot aan het aanbreken van den dag; jusqu'au point du jour. *Sahiñgga kakal*, tot in der eeuwigheid; à jamais, éternellement. *Siñgan īni*, tot dus verre, tot nu toe; jusqu'ici, jusqu'à ce jour. *Tiadā-lah ka-batan lāgi siāpa-siāpa roepā-nja sahiñgga tjāja teñgloñg-nja djāga*, men kon die lieden niet meer onderscheiden, maar alleen de lichten van hunne lantaarnen; on ne distinguait plus les personnes, on ne voyait que la lumière de leurs lanternes.

سهي sa-lei (vid. *هلي lei*), een blad; une feuille.

سهوت saēt (vid. *ساهت sahat*), antwoorden; répondre.

سي si (vid. *سي si*), voorvoegsel voor zekere eigennamen; particule préposée à certains noms propres.

سي sia vel *sija*, ijdel, ligt, onnut, ongegrond, valsch; vain, léger, qui n'est bon à rien, mal fondé, faux. *Kāta sīa-sīa*, ijdele woorden; des paroles oiseuses. *Sīa-sīa per-boūt-an-nja*, hunne daden zijn ijdel; ce qu'ils font ne sert à rien. *Sopāja djāñgan sīa-sīa nāma ajanda-mōe*, dat uws vaders (mijn) naam niet ligt geacht worde; que le nom de ton père (mon nom) ne tombe pas dans le mépris. *Mem-bēang-kan arta deñgan sīa-sīa*, zijn vermogen op eene ijdele wijze doorbrengen; dépenser follement son bien.

سيارة sijārat AR., de planeten; les planètes.

سياسة sijāsāt AR., dwang, regtsmagt, gezag, geweld, de bediening van het regt, openbare straf, de pijnbank; contrainte, autorité, force coercitive, l'administration de la justice, châtement public, torture. *Apabila soeda tantō orang-nja bōleh di sēroh sijāsāt preksa ka-lēar-kan segala arta orang ter-bēnoh itōe*, wanneer men zich van den schuldigen verzekerd heeft, kan men hem op de pijn-

bank brengen, om er uit te krijgen (hem te doen bekennen) waar het goed van den vermoorden gebleven is; lorsqu'on s'est assuré de la personne du coupable, on peut le mettre à la torture pour en tirer (lui faire avouer) où sont les effets de la personne homicidée. ميساة *menijāsāt*, noodzaken, dwingen, kastijden; forcer, contraindre, châtier.

سيانغ *siāng* (vid. سيخ *siāng*), de dag, de ochtend; le jour, le matin.

سياف *siāpa* (vid. سي *sī* & اف *āpa*), wie, welke persoon; qui, quelle personne. *Siāpa māu pergi*, wie wil er gaan? qui veut y aller? *Siāpa jang brānī*, wie durft? qui ose? *Siāpa tāu*, wie weet? (in plaats van ik weet niet, mogelijk, misschien); qui sait? (au lieu de je n'en sais rien, peut-être, il est possible, il se peut). *Siāpa pēnja*, wiens, van wien? de qui, à qui? *Bārang siāpa*, wie ook, een iegelijk; quiconque, qui que ce soit. *Siāpa nāma orang māda īni*, hoe is de naam van dat jonge mensch? quel est le nom de ce jeune homme? *Djika tiāda siāpa māu mem-bili deŋgan arga itoe*, indien er niet iemand genegen was om voor dien prijs te koop; s'il n'y avait personne qui voulût acheter à ce prix.

سيامغ *siāmang*, eene soort van zwarte aap met lange armen, de gibbon van Buffon; singe noir, à longs bras, le gibbon suivant Buffon.

سيانو *sī-ānā*, zulk een, iemand, een zeker persoon; un tel, quelqu'un, certaine personne.

سيت *sitoe*, daar, op die plaats; là, en cet endroit. *Apa-bila dia sampei di-sitoe*, wanneer hij daar komt; lorsqu'il arrivera là. *Pergi ka-sitā*, ga derwaarts; va-t-en là.

سيتق *sitak*, een buidelijke, knapzak; une mallette, besace. سيتاك *sitāka*, plumbago rosea, eene plant; une plante.

سيد *sida*, een gelubde; un châté, un eunuque.

Di iring-kan āuleh segala mantri celabālang sīda-sīda dan rājat, hij was gevolgd van al de staatsdienaren, de legerhoofden, de gelubden en van eene menigte onderdanen; à sa suite étaient tous les ministres, les officiers de l'armée, les eunuques et une foule de peuple. *Mem-brī titah ka-pada s'orang sīda-sīda*, gaf bevel aan eenen der gelubden; ordonna à l'un des eunuques. *Pada sa-sātōe pintōe s'orang sīda-sīda menoŋgō-i*, bij elke deur had een gelubde de wacht; chaque issue était gardée par un eunuque.

سيدي *sejied* & سيد *sīdi* AR., de titel van eenen talrijken stam, zijnde of wanende te zijn afkomstig van Mahomed door *Alī* en *Fatima*: de lieden van dien stam onderscheiden zich, zoo als wel bekend is, door eenen groenen tulband, een man van aanzien, edelman, vorst; le titre d'une tribu nombreuse qui descend ou prétend descendre de Mahomet par *Alī* et *Fatima*, et qui se distingue, comme tout le monde sait, par la couleur verte du turban, personnage de distinction, un noble, un prince. *Ber-kāta moehammed sīdi a'nabijā*, zegt Mahomed, de vorst der profeten; dit Mahomet, le prince des prophètes. *Maka wēdjār istri-nja hei sīdi tiadā-kah sīdi tāu bahwa īni-lah anak kita*, maar, o mijnheer, zeide zijne vrouw, weet mijn gebied niet dat dit ons kind is? mais sa femme dit: ô seigneur, mon seigneur ne sait-il pas que cet enfant est le nôtre?

سيدغ *sīdang*, eene vergadering, genootschap, bijeenkomst, raad, gezelschap; une assemblée, congrégation, conseil, compagnie, société. *Djæ-māt artī-nja sīdang*, de beteekenis van het (Arabische) woord جمعة is vergadering; le mot (Arabe) جمعة signifie assemblée.

سيدك & سيدك *sīdiek*, vragen, vernemen, zoeken, onderzoeken; demander, s'informer, chercher, faire des perquisitions. *Di sīdiek-nja arta itoe*, hij zocht naar de goederen; il cherchait les effets. *Deŋgan tiāda di sīdiek-*

-*sīdiek-kan-nja akan dia*, zonder dat hij er eenig onderzoek naar deed; sans faire la moindre perquisition à ce sujet. *Di soerōh-nja میدن menjūdiek akan perampāan itōe*, hij gaf bevel dat men de vrouw zoude opzoeken; il ordonna de faire des perquisitions après cette femme.

سيدي *sīdi-sīdi* (vid. سندی *sīndi*), leden, kneukels; jointures.

سیدیلنگم *sīdiliṅgam*, menie, roode verw; mine de plomb.

سیرت *sīrat*, strooijen, spreiden, uitbreiden, eenen sleep laten hangen, slepen (slepende zijn), hangende sleep, rand, boordsel van een kleed; épandre, répandre, disperser, étendre, faire traîner sa robe, traîner (pendre jusqu'à terre), queue d'une robe, bordure. *Bras ter-sīrat se-pandjang djālan*, rijst lag op den weg gestrooid; du riz était répandu le long du chemin. *Kān-nja ter-sīrat-sīrat di tānah*, hare kleederen sleepten langs den grond; ses vêtemens traînaient à terre. *Hārōes memākei sētra kārna tepī kān atau sīrat hiṅga se-kedar ampat djārī*, het staat vrij zijde te dragen aan den rand van het kleed, of aan dat gedeelte hetwelk op den grond sleept, tot omstreeks vier duimen breed; il est permis de porter de la soie sur le bord de son vêtement, ou sur cette partie qui traîne à terre, jusqu'à la hauteur d'environ quatre pouces. *Kān ber-sīrat moetiāra*, doek (neteldoek) gesprengd met paarlen; de la toile (mousseline) parsemée de perles.

سیرت *sīraet* vel *sēraet*, breijen, netten maken, (touwen) aan een splitsen; tricoter, faire du filet, épisser (des cordages).

سیرغ *sērang*, scheef, schuinsch, schuins; oblique, qui est de biais, obliquement.

سیرف *sīriep*, de vin van eenen visch, de penen van de vin; la nageoire d'un poisson, les barbes ou pointes de la nageoire.

سیرم *sīram*, besprenkelen; arroser. *Di sīram-nja segala toebōh-nja deṅgan ājer māwar*, zij besprenkelde zijn geheel ligchaam met rozenwater; elle arrosa tout son corps d'eau rose. *Di sīram deṅgan ājer katika petang dan pāgi*, begoot (de plant) met water des avonds en des morgens; arrosait (la plante) le soir et le matin. *Djika kakenda māti kalāk tāan sīram deṅgan ājer māta tāan*, indien ik straks (in den strijd) sneuvel, zult gij mij met uwe tranen begieten; si tantôt je perds la vie (dans le combat), vous m'arroserez de vos larmes.

سیره *sērah* (vid. میره *mērah*), rood; rouge.

سیره *sīrieh*, de betelplant, welker geurige bladeren te zamen met de *pīnang* of areeknoot, een weinig zuivere kalk en soms wat *gambēr*, cardamon en andere specerijen gekaauwd worden: dit geheele mengsel noemen de Maleijers ook *sīrieh* en de Europeanen betel; la plante du betel, dont on prend les feuilles odoriférantes en mâchicatoire, mêlées avec du *pīnang*, de l'arec, un peu de chaux très-pure et quelquefois du *gambēr*, du cardamome et d'autres aromates: les Malais donnent aussi le nom de *sīrieh* à ce mélange, appelé betel par les Européens. *Dāun sīrieh sa-lei*, een blad betel; une feuille de betel. *Mākan vel santap sīrieh*, betel gebruiken; prendre du betel. *Sīrieh sa-kāpār*, een toebereidsel van betel (alles te zamen in het blad genomen); une préparation de betel (avec tous les ingrédients enveloppés dans la feuille). *Maka sīrieh adat di ator orang-lah*, de bedienden bragten toebereiden betel; les domestiques servirent du betel. *Santap-lah sīrieh kakenda dan adenda sakati-an*, neemt betel, mijne vrienden, oude en jonge; prenez du betel, mes amis, les jeunes comme les vieux. *Tāan pœtri itō-pān baṅgaen lālo bāsah māka dan ber-kāmœr-kāmœr serāja mākan sīrieh*, toen ontwaakte de vorstin (van haren middagslaap), zij waschte haar aangezicht, spoelde haren mond en nam betel; la princesse s'étant réveil-

lée (de sa méridienne), se lava le visage et se rinça la bouche, après quoi elle prit du betel.

سیریه سیریه *sīrieh-bōah*, piper siriboa, eene soort van betel, bijna gelijkende aan de piper longum, waarvan men de vrucht eet, als men geen versche *sīrieh* kan bekomen, men gebruikt het ook als artsenij; espèce de betel, assez ressemblant au poivre long, et dont on mâche le fruit quand on ne peut se procurer du *sīrieh* frais, on s'en sert aussi en médecine.

سیس *sīsa* HIND., een overblijfsel, overschot, afgebroken stuk, overgeschotene brokken, klieken; un restant, fragment, les restes ou reliés d'un repas. *Bārang sœātœ-pæn sīsa tiāda tiŋgal*, er is niet een enkel stuk, geene kruimel van overgebleven; il n'en est pas resté une miette.

سیسیر *sīsier*, eene kam, kammen; un peigne, peigner. *Sisir karáp*, eene fijne kam; un peigne fin ou à dents serrées: *Sisier deŋgan per-lāhan*, zachtkens kammen; peigner légèrement. *منیسیر *menjīsier rambœt**, het haar uitkammen; peigner les cheveux. *Menjīsier tānah*, den grond harken; rateler le terrain.

سیسیپ *sīsiep*, tusschen voegen, inbrengen; insérer; introduire. *Di sīsiep-kan-nja kris di piŋgang-nja*, hij stak den kris tusschen zijnen gordel; il passa le kris dans sa ceinture. *Menjīsiep shamshier*, eenen degen dragen of omgorden; porter ou ceindre l'épée. *Djāŋgan di ganti atap-nja sīsiep sādja*, vernieuw het dak niet, maar herstel het slechts (door nieuwe bladeren er tusschen te steken); ne changez pas le toit, réparez-le seulement (en y glissant de nouvelles feuilles).

سیسیک *sīsiek*, de schubben van eenen visch, de schaal van eene schildpad; les écailles d'un poisson, écaille de tortue, caret. *Sīsiek kōra-kōra*, schildpad, de schalen van eene zeeschildpad; les écailles d'une tortue de mer, de l'écaille.

سیسوا *sīsōa*, eene bewerking om de tanden te po-

lijsten; opération pour polir les dents. *Ber-āsah dan ber-sīsōa gīgī*, de tanden (met eenen steen) schrapen of vijlen, en dezelve polijsten; râcler, limer les dents (avec une pierre) et les polir.

سیسی *sīsī* vel *سیسیه *sīsīh**, bezijden, langs, nabij; à côté, en côtoyant, côté à côté, tout près. *Dœdœk di sīsī anak-dāra itœ*, zet u naast het meisje; asseyez-vous à côté de la jeune fille. *Di sīsī sarambī-kœ*, naast mijn voorhuis, voor mijne deur; à côté de mon vestibule, à ma porte. *Di tegga ber-sīsī*, stonden rij aan rij; se tenaient côté à côté. *Tiāda di brī-nja djāuh deri sīsī-nja*, zij wilde het niet van hare zijde laten verwijderen; elle ne voulut pas qu'on l'éloignât d'à côté d'elle. *Djāŋgan aŋgkau ber-grák deri sīsī-kœ*, verlaat mijne zijde niet; ne bouge pas d'à côté de moi.

سیخ *sīang*, daglicht, de morgen, ruimen, schoonmaken; jour, la lumière du jour, le matin, déblayer, nettoyer, débarrasser. *Sīang dan mālam*, dag en nacht; jour et nuit. *Ari-pæn ampīer-lah sīang*, het is bijna daglicht; il fait presque jour. *Tiādī-lah ia ber-āuleh tidor lāgi sampei sīang*, zij konden niet meer slapen tot aan den ochtend; ils ne purent se rendormir que dans la matinée. *Sīang djālan*, eenen weg ruimen, een pad (door het hout) aanleggen; débarrasser un chemin, se faire jour (à travers les arbres). *Kebōn itœ di siāŋg-ī orang*, zij hebben het veld van onkruid gezuiverd; ils ont sarclé le champ. *منیخ *menjīang lādang**, een rijstveld wieden; sarcler un champ de riz.

سیهنگا *sīēŋga* HIND., een leeuw (in de Maleische landen slechts bij naam bekend); un lion (animal connu seulement de nom chez les Malais). *Seperti sīēŋga jang amat gālak lakō-nja*, zijne bewegingen waren als de sprongen van eenen brieschenden leeuw; ses mouvemens ressemblaient à ceux d'un lion qui s'élance en mu-

gissant. *Siēnga saktī*, een leeuw met bo-
vennatuurlijke magt; un lion doué de forces
surnaturelles. *Di-ātas siēnga me-lājang*,
op eenen vliegenden leeuw; sur un lion ailé.
Siēnga-pāra (vulgo singapore), eene stad door
eene Maleische volkplanting uit Sumatra, op
het uiteinde van het schiereiland, gesticht, in
dat oord het welk men naderhand het rijk van
Djohor heeft genoemd; ville bâtie par une co-
lonie Malaie de Sumatra, vers l'extrémité de la
péninsule, dans l'endroit qu'on a depuis nom-
mé *Djohor*.

سيغت *siēngiet*, overhellen, leunen, buigen,
voorover hangen; s'incliner, être appuyé, pen-
cher. *Kapal siēngiet* het schip helt over;
le navire penche. *Siēngiet-kan kapal*, een
schip krenge, op zijde halen; abattre ou vi-
rer un vaisseau en carène.

سيث *sīep* vel *sijap*, bereiden, gereed maken;
préparer, apprêter. *Pergī-lah sijap-kan se-
gala prāu*, ga en maak al de vaartuigen ge-
reed; va préparer tous les bateaux. *Sēroh
segala dājang ber-sijap*, gelast al de
vrouwelijke bedienden om gereed te maken;
ordonne à toutes les domestiques de préparer.

سيفاس *sipāsan*, scolopendra, de duizendpoot;
scolopendre.

سيثت *sīpat* (vid. صفا *sefā*), eene geteekende of
met het liniaal getrokken lijn; une ligne mar-
quée ou tracée avec la règle. *Tāli sīpat*,
draden op eene bijzondere wijze geschikt om
papier te lijnen, een timmermans regel, eene
maatlijn; fils arrangés d'une manière particulière
pour régler du papier, une règle de charpentier,
règle à mesurer. *Bātja-lah auleh-moe dēa
pēloh sīpat*, lees gij twintig regels; toi, lis
vingt lignes. *Djadī-lah bājang-bājang sā-
ma sīpat atsal-nja*, de schaduwen werden
in lengte gelijk aan de hoogte der voorwerpen;
les ombres commençaient à avoir la longueur des
objets qui les projetaient. *Sīpat-kan*, afstre-

pen, liniëren, meten; régler, tracer des lignes,
mesurer.

سيقت *sīpak*, achteruit schoppen; donner des
coups de pied en arrière. *Sīpak rāga*, een
spel dat met eenen veerkrachtigen teenen bal
gespeeld wordt; jeu dans lequel on pousse un
ballon élastique d'osier. *Māin sīpak*, dat spel
spelen; jouer à ce jeu.

سيقت *sīpāet* (vid. تيرم *tīram*); oester; huitre.

سيثي *sīpei*, een Hindoestansch krijgsknecht,
sipaañer; un fantassin de l'Indostan, un cipaye.

سيثيت *sīpiēt*, eene soort van vijgenboom, eene
klimmende plant; une espèce du figuier, une
plante rampante.

سيق *sīak*, schamel, arm; pauvre, indigent.

سيق & سيك *sīak*, de naam eener aanzienlijke
rivier aan de oostzijde van Sumatra; nom d'une
rivière considérable dans la partie orientale de
Sumatra. *Orang sīak hendak me-lañggar
trañggānōe*, het volk van Siak is voornemens
Trañggānōe aan te vallen; le peuple de Siak
a l'intention d'attaquer *Trañggānoue*.

سيك *sīka* (vid. سين *sīni*), hier; ici.

سيكت *sīkat* vel *sīkāt*, kam, borstel, kam-
men, borstelen; un peigne, une brosse, peig-
ner, brosser. *Pisang sa-sīkat*, een tros
pisangs; une grappe de bananes.

سيكف *sīkap*, evenredigheid der ledematen, ge-
stalte, gedaante, het voorkomen, het uiter-
lijke, houding, gebaarden, welgemaakt, vlug;
proportions du corps, forme, figure, l'air, l'ex-
térieur d'une personne, maintien, attitude, geste,
bien proportionné, leste. *Sīkap-nja bagei
dēwa*, zijne gedaante was als die van eenen
hemelling; sa forme ressemblait à celle d'un ha-
bitant des cieux. *Sīkap-nja-pān ter-lādo
barāni*, hij zag er zeer trotsch uit; il avait
l'air extrêmement hautain. *Bīk paras-nja
dan sīkap-nja*, zijne gelaatstrekken en zijne

houding waren gunstig; ses traits et sa figure annonçaient la bonté. *Dan rēpa sīkap-nja ter-lālo pantas mem-brī antjoer āti segala perampāan*, er was in zijne houding een vuur en eene levendigheid, die de harten aller vrouwen bekoorde; il régnait dans son maintien un feu et une vivacité qui charmaient le coeur de toutes les femmes. *Ber-sīkap seperti akan terbang-lah rēpā-nja*, nam eene houding aan als of hij ging vliegen; prit une attitude comme s'il allait s'envoler. *Sīkap-nja itoe seperti sūnga jang amat gālak*, zijne gebaarden waren als die van eenen toeschietsenden leeuw; ses mouvemens étaient ceux d'un lion qui s'élançe.

سيكو *sikō*, de elleboog, een hoek; le coude, un angle. *Sikō-nja ter-ikat*, zijne ellebogen waren gebonden; ses coudes étaient garrottées. *Sikō-sikō*, kromhouten of knieën in het bouwen van een schip; courbes, qui entrent dans la construction d'un vaisseau.

سيكو *sikō* & سيكودي *sikōdi*, namen van vogels; noms d'oiseaux.

سيكي *siki*, eene toorts, fakkels; un flambeau. *Kājō siki*; een stuk harstachtig hout dat als eene fakkels opgestoken wordt: de naam eener soort van pijnboom die in de binnenlanden van Sumatra groeit; pièce de bois résineux qu'on allume en guise de flambeau: nom d'une espèce de sapin qui croît dans l'intérieur de l'île de Sumatra.

سيكيان *sejogīā-nja* HIND., het behoort, het moet, het betaamt of is noodig; il est expédient, il faut, il convient, il sera nécessaire. *Sakārang sejogīā-nja hendak-lah tēan sōroh djāga prāu itoe*, het is nu noodig dat gij eene wacht plaatst aan boord van dat schip; il convient maintenant que vous placiez une garde à bord de ce navire. *Sejogīā-nja bagi segala rādja jang adiel*, het past allen regtvaardigen koningen; il est du devoir de tout roi juste. *Sejogīā-nja atas-moe*,

gij moet, of het gaat u aan; c'est à vous, ou il est de votre devoir.

سيل *siol* & سيل *sijol*, fluiten; op eene fluit spelen, uitfluiten; siffler, jouer de la flûte, désapprouver avec dérision.

سيل *sila*, noodigen, verwelkomen, doorzoeken tot iets overhalen; inviter, faire un bon accueil, engager, gagner par ses prières. *Silā-kan-lah*, gelief, heb de goedheid van, verwaardig u om, laat toe, eilievē! welkom! ayez la bonté, la complaisance de, veuillez daignez, permettez, je vous en supplie, soyez le bien venu. *Kāta tēan pōtri silā-kan-lah kakēnda dēdēk*, de prinses zeide, heb de goedheid, mijn heer, te gaan zitten; la princesse dit, veuillez bien, monsieur, vous asseoir. *Silā-kan-lah kombūli ka-nagrī*, ik bid u, keer terug naar de stad; je vous en prie, retournez à la ville. *Silā-kan-lah sohbat sakālān*, welkom, alle mijne vrienden; mes amis, soyez tous les bien venus. *men-jilā-kan taman-nja*, gelastte hen hunne makkers te gaan roepen; leur dit d'aller inviter leurs camarades. *Pergī-lah aṅkau pēr-silā-kan ājah-koe*, ga, gij, en noodig mijnen vader uit; va-t-en, toi, inviter mon père.

سيلاڠي *silaṅgi*, eene soort van visch; sorte de poisson.

سيلاڠ *silāṅ*, een overschoone vogel, behoorende tot het geslacht der duiven, kleiner dan de gewoone duif, met roode vederen op het lichaam, terwijl die van den kop en den staart wit zijn: hij draagt ook den naam van *pōnei andō*; bel oiseau, du genre des gallinacées, de couleur rouge avec des plumes blanches sur la tête et à l'extrémité de la queue: cet oiseau, plus petit que le pigeon ordinaire, se nomme aussi *pōnei andou*.

سيلڠ *silang* (vid. سلڠ *selang*), bij afwisseling, op afstanden; alternativement, d'espace en espace.

سي

سيلف *silap*, misslag, dwaling; méprise, erreur.

سيلم *silam*, avondschemering, donkerte; le crépuscule du soir, la brune. *Deri sinar sampei ka-silam*, van den dageraad tot de avondschemering; depuis l'aube du jour jusqu'à la brune.

سيلن *sēlan*, het eiland Ceilon, ook سرندیب *serendīb* geheeten, waarvan *Laṅka-pāri* oudtijds de hoofdstad was: *Pōlau sēlan* is ook een eiland in de straat Sunda gelegen, en bekend onder den naam van Prinsen Eiland; l'île de Ceilan, aussi appelée سرندیب *serendīb*, dont *Laṅka-pōuri* était autrefois la capitale: *Poulau sēlan* est aussi une île située dans le détroit de la Sonde et connue des Européens sous le nom d'île du Prince.

سيلو *silō*, schitterend; éblouissant.

سيله *silah*, innemen, intrekken; retrousser, raccourcir. *Dādoek ber-silah*, met de beenen kruiselings zitten; être assis les jambes croisées. *Menjingsing tāngan badjā-nja dan meng-alih-kan silah-nja*, strookte zijne mouw op en veranderde zijne wijze van zitten; retroussa sa manche et s'assit d'une autre manière.

سيله & سيلی *silih* & *sili*, herstellen, weder op zijne plaats stellen, vergoeden, geleend geld terug geven, met geld goedmaken; réparer, remettre au même état, indemniser, rembourser, payer le dommage. *Menjilih ka-raegī-an*, een verlies herstellen of goedmaken; réparer une perte. *Djika ter-tikam pada malam menjilih samoā-nja arga tanām-an itoe tiadā-lah di silih auleh jang ampēnja karbau djikalau pada siang ter-tikam*, indien de wond bij nacht is toegebracht (in geval van het overgaan van vee op eens anders grond), zal (evenwel) de eigenaar van den buffel de volle waarde van het (vernield) gewas moeten vergoeden, maar zoo de wond bij dag is toegebracht, dan niet; si la blessure a été faite de nuit (dans le cas où dea

سي

bestiaux ont passé dans le champ d'autrui), le propriétaire du buffle est (néanmoins) tenu de payer la valeur entière de la récolte (détruite), mais non, si la blessure a été faite pendant le jour.

سیم *siam*, het land van Siam; le pays de Siam. *Jang ber-auleh karœnia deri-pada rādja besār benāa siam*, die de gunst des grooten konings van Siam bezit (brief aan kapitein Light); qui jouit de la faveur du grand monarque du pays de Siam (lettre adressée au capitaine Light). *Bāṅga siām* vel *bāṅga tong-kīeng*, pergularia odoratissima, eene zeer welriekende bloem, die te Madras kruipplant van de westkust (Sumatra) geheeten wordt; plante très-odoriférante, qu'on nomme à Madras la plante rampante de la côte occidentale (de l'île de Sumatra).

سیمپی & سپی vel تپی *siēpei* & *sipi* vel *tjipi*, eene zeer kleine soort van aap; très-petite espèce de singe.

سیمین *siēmin*, hier; ici. *Sana sini*, hier en daar, heen en weder; ci et là, allant et venant. *Di sini*, hier, herwaarts; ici, vers ici. *Ka-sini*, herwaarts; vers ici. *Deri sini*, van hier; d'ici. *Tiadā-lah oraṅg di-sini*, er is niemand hier; il n'y a personne ici. *Mari-lah anak-koe di-sini*, kom hier, mijn kind! approche, mon enfant!

سینتوڠ *sijantōng*, eene soort van vogel; sorte d'oiseau.

سینر *sinar*, stralen, de dageraad, het aanbreken van den dag, schijnen, glinsteren, stralen schieten; rayons, l'aube, le point du jour, briller, éclater, darder des rayons. *Sinar mata-ārī*, de stralen der zon; les rayons du soleil. *Ber-kilat-kilat kena sinar bālan*, was verlicht door de terugkaatsing der stralen van de maan; reluisait aux rayons de la lune. *Deri sinar sampei ka-silam*, van den dageraad tot aan den avond; depuis l'aube du

T t

سي
jour jusqu'au soir. *Silam ini sinar-nja sab-tœ*, de dag, die op dezen avond volgt, is Zaterdag; le lendemain du soir actuel est un Samedi. *Ber-sinār-an-lah rēpa pakei-an-nja*, hunne kleederen maakten eene glinsterende vertooning; leurs vêtements présentaient un spectacle éblouissant. *Sinār-an*, een prachtig versiersel, hetwelk de vrouwen en bijzonder de danseressen op het hoofd dragen, bestaande in vergulde bloemen, klatergoud en andere schitterende dingen; ornement de tête pour les femmes et particulièrement les danseuses, consistant en fleurs artificielles dorées, en clinquant et autres objets qui ont de l'éclat.

سينان *sināngih*, eene soort van visch; sorte de poisson.

سينان *sinan*, hier; ici. *Bārang ka-hendak sohbat bēta jang per-gēna di-sinan*, al wat mijn vriend mogt begeeren van hetgene hier eenige waarde heeft; tout ce que mon ami peut désirer de ce dont on fait cas ici.

سيوا *sīwa*, huren, in pacht nemen, huur, pacht; louer, prendre à louage ou à ferme, loyer, fermage. *Sēwa rēmali*, een huis huren, de huur van een huis; louer une maison, le loyer d'une maison. *Sēwa kapal*, de vracht of huur van een schip; le frêt, le loyer d'un navire. *Mem-brī sēwa*, verhuren; louer, affermer. *Di pindjam-nja pada tēan-nja atau di sēwā-nja*, hij leent het van den eigenaar of huurt het; il le tient du propriétaire, il en est le locataire.

سيوا & سيوار *sīwa & sīwar*, een wapen dat als een dolk gebruikt wordt, hebbende een smal en slechts aan eenen kant scherp lemmet; arme dont on se sert en guise de poignard, ayant une lame étroite et à un seul tranchant. *Sīwar ampat bilah*, vier zulke wapenen; quatre armes de cette espèce.

سيونغ *sijōng*, de slagtang van een wild zwijn; une défense de sanglier.

سيزمان *sijēman*, bij zijne zinnen, gezond van verstand of opregt van hart; qui a l'usage de sa raison, sain d'esprit ou droit de coeur. *Maka rādja-pān sijēman-lah deri-pada tidor*, de koning van zijnen slaap bekomen zijnde; le roi étant remis de son assoupissement. *Djika ada ia soemboh dan sijēman*, indien hij van ligchaam en ziel gezond is; s'il est sain d'esprit et de corps. *Mabōk-nja tidak lagi sijēman*, dronken en niet meer bij zijne zinnen; ivre et privé de sa raison. *Permei-sērī morka tidak sijēman*, de koningin was tot onbezonnenheid toe vergramd; la reine était courroucée jusqu'à en perdre la raison.

سن *s'nja* contractum a سسنگوهرن *se-soṅgōh-nja*, in waarheid, inderdaad, de waarheid van de zaak; en vérité, dans le fait, la vérité du fait.

سيزم *sinjœm* (vid. *sinnjœm*), grimlagchen; sourire.

ش

ش *sh*, de letter genaamd شين *shīn & shīm*; la lettre nommée شين *shīn & shīm*.

شام *shām* AR., Syrië; la Syrie. *Di pādang benēa shām*, in de vlakten van het land Syrië; dans les plaines de la Syrie.

شاه *shāh* PERS., koning; roi. *Shāh ālam*, koning der wereld; roi du monde. *Shāh pasīstēr bārat*, koning van de westkust; roi de la côte occidentale.

شاهبندر *shāh-bandara* (vid. شهبندر *shabandara*) PERS., de ambtenaar belast met de havenzaken; l'officier chargé de la police du port.

شربت *sharbat* AR., wijn, siroop, sorbet; vin, sirop, sorbet. *Sharbat di māncem dālam soerāhū*, zij dronken wijn uit flesschen; ils burent du vin à la bouteille.

شرط *sart*, (nota: de meeste woorden waarin de ش voorkomt worden uitgesproken, als of er س stond; la plupart des mots dans lesquels le ش figure, se prononcent comme s'il y avait un س) AR., eene voorwaarde, regeling, wet, voorschrift; condition, clause, réglemeut, loi, ordonnance. *Baik-lah tœān-kœ memākei sart ségala rādja-rādja*, uwe hoogheid behoort de regelen na te volgen waaraan alle vorsten onderworpen zijn; votre altesse ferait bien de suivre les règles établies pour tous les princes. *Sart ber-māin sindjāta*, regelen, wetten op het schermen; les règles de l'escrime. *Seperti sart jang daulo*, zoo als in het vroegere (geneeskundige) voorschrift; comme dans l'ordonnance précédente.

شره *sereh* AR., begeerte, lust, gretigheid; désir, envie, avidité. *Pergi bārang ka-māna ber-sereh*, overal gaan waar men goed vindt; aller partout où l'on veut.

شريعة *shāri'at* AR., wet, regt, wetboek; loi, droit, code de lois.

شريف *sherēf* vel *serēf* AR., aanzienlijk, een edelman, bijzonder een afstammeling van Mahomed, een cherif; notable, un noble, particulièrement un descendant de Mahomet, un cherif.

شريكة *sherikat* AR., een deelgenoot in den handel; un associé de commerce. *Djikalau tēan hendak ber-sherikat deŋgan hamba*, indien gij mijn deelgenoot zijn wilt; si vous voulez devenir mon associé. *Bēkan hamba ber-ētang ka-pada kapitan itœ melainkan ber-sherikat sādja*, ik was geen schuldenaar van kapitein . . . , maar alleen zijn deelgenoot in den handel; je n'étais point le débiteur du capitaine . . . , mais seulement son associé.

شطر *seter* AR., een half vel papier, eene bladzijde; la moitié d'une feuille de papier, un feuillet, une page. *Di-bāwah seter ini*, onder aan deze bladzijde; au bas de cette page.

شعبان *sābān* vel *shābān* AR., de achtste maand

van het Mahomedaansche jaar; le huitième mois du calendrier Mahomélan.

شعر *siār* vel *shiār* AR., poëzij, verzen, een gedicht; de la poésie, des vers, un poëme. *Ilmae siār*, de dichtkunst; la poésie, l'art des vers. *Siār jang mardāe*, zachte, liefelijke poëzij; de beaux vers, des vers agréables. *Ada jang ber-se-lōka ada jang ber-siār dan ada jang ber-medah*, sommigen vermaakten zich met de eene soort van dichterlijke voortbrengsels, anderen met eene andere soort; les uns s'amusaient à faire des vers de telle espèce, les autres de telle autre. *Peŋgārang siār*, een dichter; un poëte.

شغل *sœghœl* vel *shœghœl* AR., zorg, zwaarigheid, ongerustheid, angst, bedrijs, bezigheid, ongerust, angstig; soins, inquiétude, malaise, occupation, inquiet. *Pemādām sœghœl kakenda*, gij die de zorgen uwes vriends leenigt; toi, qui dissipes les chagrins de ton ami. *Wēh akœ sœghœl di bēnōh-nja djāga akœ aūleh baginda*, ach! ik vrees dat de koning mij ter dood zal doen brengen; ah! je crains que le roi ne me fasse mettre à mort. *Hāti jang mē-sœghœl*, een ontrust hart; un cœur troublé.

شك *sak* AR. & PERS., twijfeling, verdenking, ijverzucht, belediging; doute, soupçon, jalousie, offense. *Mem-brī sak*, achterdocht verwekken; faire naître des soupçons. *Tiāda lāgi sak kāmī*, wij hebben geen twijfel meer, onze achterdocht is verdwenen; nous n'avons plus de doute, nos soupçons sont dissipés. *Ati jang tiāda menāroh sak di-dālam-nja*, een hart waarin geen kwaad vermoeden huisvest; un cœur qui ne nourrit nuls soupçons. *Sopāja ūlang sak*, ten einde alle twijfel moge verdwijnen; afin de lever tous les doutes.

شکر *sakar* vel *shakar* PERS. (vid. گول *gōla*), suiker; du sucre. *Mānies seperti sakar*, zoet als suiker; doux comme du sucre. *Seperti sakar ber-tjampœr madē*, als sui-

ker met honig vermengd; comme du sucre mélangé de miel. *Sakar bātōe* vel *gāla bātōe*, kandij suiker; du sucre candi.

شكر *sœkoer* & شكر *shœkœr* AR., lof (der Godheid), dankzegging, dankbetuiging, uitdrukking van erkentenis; les louanges (de Dieu), actions de grâce, remerciemens, témoignage de reconnaissance. *Menġ-œtjap sœkoer pada allah*, Gode dankzeggen; adresser à Dieu des actions de grâce. *Menrġma sœkoer-lah segala orang besār*, al de hoofden betuigen hunnen dank; tous les chefs adressent leurs remerciemens.

شكس *siksa* HIND. (*siksha*), straf, straffen; punition, punir. *Segala orang jang djāhat tākoet deri-pada morkā-nja dan siksā-nja*, alle slechte lieden vreezen zijne wraak en zijne straffen; tous les méchans craignent sa vengeance et ses châtimens. *Bārtng siāpa memēnoh orang deġgan tiāda se-benar hak-nja nistjaja di siksa allah deġgan āpi narka jang amat aġgat*, al wie zonder regterlijk gezag iemand om het leven brengt, zal voorwaar door God met het heetste vuur der helle worden gestraft; quiconque met un homme à mort, s'il n'est condamné par la loi, sera certainement puni par Dieu du feu le plus ardent des enfers. *Kena siksa jang tiāda ber-ka-sœdāh-an*, de eeuwige straf verdienen; encourir la peine éternelle. *منجكس menjiksa*, straffen, eene straf opleggen; punir, infliger un châtiment.

شكس *saksi* HIND., een getuige, getuigenis; témoin, témoignage. *Saksi jang pātōet*, een behoorlijk, aannemelijk getuige; un témoin irréprochable, irrécusable. *Mem-brġ saksi* vel *nāik saksi*, getuigenis geven, afleggen; rendre témoignage, déposer en qualité de témoin. *Hendak-lah ia brġ tāu dāwa tiga kālġ deġgan di per-saksġ-kan-nja*, hij moet twee of drie malen kennis geven in tegenwoordigheid van getuigen; il doit avertir deux ou trois fois en

présence de témoins. *Saksi sāja bahwa ada allah tēhan jang asa*, ik getuig dat God de eenige Heer is; je rends témoignage que Dieu est le seul Seigneur.

شمس *shems* AR. (vid. متھاري *mata-ārġ*), de zon; le soleil. *Sinar shems*, zonnestralen; rayons du soleil.

شمشير *shamshġr* & سمس *samsier* PERS., een zwaard, houwer; un sabre, cimetterre. *Menjġsiep-kan shamshġr jang ka-amās-an*, droegen zwaarden met goud versierd; portaient des cimetterres à garde d'or.

شوال *shawāl* vel *sawāl* AR., de tiende maand van het Mahomedaansche jaar; le dixième mois de l'année Mahométane.

شهادة *sahādat* AR., getuigenis, bekentenis, belijdenis; témoignage, déposition, aveu, profession de foi. *Sahādat islām* vel *kelimat sa-hādat*, de Mahomedaansche geloofsbelijdenis, namelijk: لا اله الا الله و محمد رسول الله er is geen god dan God, en Mahomed is de profect Gods; la confession de foi des Mahométans, savoir: لا اله الا الله و محمد رسول الله il n'y a de dieu que Dieu, et Mahomet est le prophète de Dieu. *Djārġ sa-hādat*, de voorste vinger; l'index, le doigt index.

شهبندر *shabandar* PERS., de sabendar, een openbaar ambtenaar, aan welken het opzigt over de haven, het innen van de regten en op sommige plaatsen de aangelegenheden van den handel voor den koning opgedragen zijn; le sabendar, officier public préposé à la police du port, à la recette des droits et dans quelques endroits aux transactions de commerce pour le roi.

شهادان *sahadān* vel *shahadān*, voorts, daarenboven; en outre, de plus. *Sahadān adā-pōn komedġen deri-pada itōe*, voorts gebeurde het daarna; de plus il est arrivé ensuite que. *Sahadān ama bād*, maar daarenboven, doch om voort te gaan; mais en outre, d'ailleurs.

شهره *saharat* vel *sharat* AR., beroemd, berucht; célèbre, fameux.

شهيد *sahīed* vel *shahīed* AR., een martelaar; un martyr. *Sahīed iā-itōe bārang siāpa māti kārna meniṅgi-kan agama allah*, een martelaar is ieder mensch welke zijn leven verliest in het voortplanten van den godsdienst; martyr se dit de quiconque perd sa vie pour l'avancement de la religion. *Orang māti sahīed pada parāng sabīel allah*, menschen die in de heilige oorlogen als martelaren gesneuveld zijn; ceux qui sont morts martyrs dans les guerres saintes.

شيخ *shēkh* vel *sheikh* AR., een bejaard en eerwaardig man, onder de Arabieren een hoofd des volks, wiens invloed op zijnen gevorderden ouderdom en zijne ondervinding berust; un homme âgé et vénérable, un chef Arabe dont l'autorité est fondée sur son grand âge et son expérience.

شیطان *shētan* vel *sētan* AR., satan, de duivel, een kwade geest; satan, le diable, un démon. *Atā-nja di hārō sētan*, de duivel heeft hem aangedreven; le démon l'a inspiré. *Nafsō sētan*, snoode begeerten, vleeschelijke lusten; concupiscence, désirs sensuels. *Hantō dan sētan*, spoken en kwade geesten; des spectres et des mauvais génies. *Seperti orang di hārō sētan*, als een bezetene; comme un homme possédé du démon.

ص

ص s, de letter genaamd صات *sāt* & صاد *sād*; la lettre nommée صات *sāt* & صاد *sād*.

صابون *sabōn* AR., zeep, zaadvloed; savon, gonorrhée.

صاحب *sāheb* AR., meester, heer, bezitter; maître, seigneur, possesseur. *Sāhibi hikā-*

jat, de heer of bezitter van de geschiedenis, d. i. de schrijver; le maître, le possesseur de l'histoire, c. à d. l'auteur.

صديق *sadek* AR., waarachtig, regt; vrai, véritable, exact. *Khabar jang sādēk*, een echt berigt; une nouvelle vraie.

صبح *sebh* AR., de dauw; la rosée. *Awal sebh*, de vroege dauw; la rosée matinale. *Ka-pada katika sebh*, bij den dauw; au tems de la rosée. *Sambājang sebh*, morgengebeden; matines, les prières du matin.

صبر *sabar* & صابر *sābar* AR., geduldig, geduld, verdraagzaamheid; patient, patience, indulgence. *Sabar atas segala parāngi-nja jang kedji*, geduldig onder alle hare kwade luimen; patient malgré tous ses caprices. *Sabar akan ka-sakīet-an*, geduldig in ziekte; résigné dans la maladie. *Sabar-lah dāulo tēan hamba*, heb een weinig geduld, mijn meester; ayez un peu de patience, mon maître. *Djika tiāda aēṅgan sabar-kōe*, ware ik niet zoo toegevend; si ce n'était mon indulgence. *Menāṅgong sabar*, geduldig lijden, geduld hebben; souffrir patiemment, avoir patience. *Ber-sabar*, geduldig zijn; être doué de patience. *Sakālī-an itōe hamba sabar-kan*, dit alles verdroeg ik met geduld; j'endurai tout cela patiemment.

صحيح *sah* vel *seh* AR., bewezen, goedgekeurd, echt, bewaarheid, bevestigd, dadelijk, geldende, bevoegd, aannemelijk, schaak, in het schaakspel; prouvé, approuvé, authentique, établi, confirmé, réel, valide, compétent, admissible, échec, au jeu des échecs. *Sah si-tandjēr men-djōal-kan anak kamanā-kan-nja*, het is bewezen dat *si-Tandjēr* de bloedverwanten, welke van hem afhingen, verkocht heeft; il est avéré que *si-Tandjūr* a vendu ceux de ses proches qui étaient en sa dépendance. *Belōm-lah sah hoekēm itōe*, dat vonnis of die uitspraak is nog niet goedgekeurd; cette sentence ou décision n'a pas en-

core été ratifiée. *Tiadā-lah sah nijat-nja*, zijn voornemen is nog niet bewerkstelligd; son plan n'a pas été exécuté. *Tiadā-lah sah sart-nja*, de voorwaarde is niet vervuld geworden; la condition n'est pas accomplie. *Tiadā-lah sah pœasā-nja*, zijn vasten is van geen nut; son jeûne ne compte pour rien. *Saksī-nja tiāda sah*, zijn getuigenis is niet aannemelijk, of beslist de zaak niet; son témoignage n'est pas admissible, ou ne décide pas la question.

صحب *sheb* AR., makkers; des compagnons. *Sheb 'r'riwājat*, lieden wier beroep is geschiedenissen te verhalen; des conteurs de profession.

صحبة *sohbat* AR., een vriend, makker, bondgenoot, vriendschap; un ami, compagnon, associé, allié, amitié. *Iā-lah sohbat kāmī jang satia*, hij is onze trouwe vriend; il est notre fidèle ami. *Nabī mœhammed* برصحابت *ber-sohābat ampat*, (scilicet *Abœ-beker, Omar, Osman* vel *Othman* et *Alī*), de profet Mahomed heeft vier medgezellen gehad; le prophète Mahomet a eu quatre collaborateurs. *Pada sœūtœ āri di tanja-i s'orang sohbat akan nabī deri-pada tikœs māti dālam mēnjak sāpī*, op zekeren dag vroeg een der medgezellen aan den profet, wat het geval (ten aanzien der ontreiniging) ware, wanneer eene muis in boter stikte; un jour un des compagnons demanda au prophète ce qui arriverait (sous le rapport de la souillure légale), si une souris venait à être étouffée dans le beurre. *Kamī hendak ber-sohbat*, wij wenschen op eenen vriendschappelijken voet te zijn; nous désirons vivre en amis. *Pilih aņgkau ber-sohbat*, wees omzigtig bij het kiezen van eenen vriend; sois circonspect dans le choix d'un ami. *Sohbat-ber-sohbat*, wederkeerige vriendschap; amitié réciproque.

صدقة *sadakat* (vid. *zakāt*), aalmoezen, vrijwillige liefdegiften, ook hetgene door de leer-

lingen aan hunnen onderwijzer gegeven wordt; aumônes, actes de charité volontaires, dons que des écoliers font à leurs maîtres. *Di sadakat-kan-nja ka-pada faktēr dan meskiēn*, hij gaf het om aan de bedelmonniken en de armen bij wijze van aalmoezen uit te deelen; il le donna pour être distribué aux religieux mendians et aux pauvres. *Ajer jang di sadakat-kan akan minām-an orang*, water (van eenen put), hetwelk men uit liefdadigheid bestemd heeft om (aan reizigers) drinken te bezorgen; de l'eau (d'un puits), qu'on a destinée par charité à abreuver (les voyageurs).

صرف *sarfœ* vel علم صرف *ilmœ sarfœ* AR., spraakkunst; grammair.

صف *saf* vel *safa* PERS., rij, rang, orde, gelid; rangée, rang, ordre, file. *Abies-lah safa-safa matī-nja*, zij sneuvelen bij geheele rijen; ils tombaient par rangs entiers. *Sakātian-nja ber-diri di-blākang mahārādja rawana ber-safa-safa*, allen stonden achter *Mahārādja Rawana* in gelederen geschikt; tous étaient rangés en ordre de bataille derrière *Mahārādia Rawana*.

صفر *safar* AR., de tweede maand van het Mahomedaansche jaar; le second mois de l'année Mahométane.

صفة *sifat* & صفة *sifāt* AR. (vid. ذات *zāt*), hoedanigheid, eigenschap; qualité, attribut, propriété. *Sifat jang hina*, slechte hoedanigheid; mauvaise qualité. *Segala nāma jang mahā-ēlok dan segala sifat jang mahā-tiņggi*, alle namen die uitmuntend en alle hoedanigheden die voortreffelijk waren; tous les noms distingués et toutes les qualités supérieures. *Bagi allah ada dēa pēloh sifat*, aan God behooren twintig eigenschappen; Dieu possède vingt attributs.

صلاح *selāh* AR., vrede, rust, eendragt, oprechtheid, eerlijkheid, deugd; paix, tranquillité, concorde, rectitude, intégrité, vertu.

سولدادو *soldādā* PORT., een Europeisch soldaat, of soldaat op de Europese wijze uitgerust; soldat Européen, ou dressé à la manière des Européens.

صلوة *salawāt* AR., gebeden; prières. *Meñg-
-āťjap salawāt akan nabī*, gebeden den profeet toezenden; adresser des prières au prophète.

صليت *salīb* AR., een kruis, gekruisd beeld; une croix, un crucifix.

صوف *sāf* AR., kamelot, eene soort van fijne wollen stoffe, sergie; camelot, sorte d'étoffe fine de laine, serge. *Lañgkap deñgan ampār-an jang ber-nāma sāf sakelat*, voorzien met behangsel van eene wollen stoffe kamelot genaamd; garni de tapisseries d'une étoffe de laine nommée camelot. *Sāf jang ber-āmas*, kamelot met goud doorwerkt; du camelot tissu d'or.

ض

ض *dl*, de letter genaamd ضات *dlāt* en ضاد *dlād*; la lettre nommée ضات *dlāt* et ضاد *dlād*.

ضراب *dlarāb* AR., het slaan met een zwaard, het verslaan van den vijand; l'action de frapper du glaive, de battre l'ennemi.

ضرورة *dlarārat* AR., dwang, geweld; contrainte, violence.

ضعيف *dlātēf* AR., zwak, gebrekkig, uitgemergeld, magteloos, broos; faible, infirme, exténué, débile, fragile, frêle.

ضمه *dlammah*, *dammah* vel *zammah* AR., (·) het derde van de vokaal-merken der Arabische spraakkunst, beteekenende de korte *oe* en *o* (de Maleijers noemen het بارس دهدائن *bāris di-adāp-an*, boven de letter geplaatst); le troisième des signes vocaux de la

grammaire Arabe, par lequel on indique le son de *ou* ou *o* bref (les Malais le nomment بارس دهدائن *bāris di-adāp-an*, placé au-dessus de la lettre).

ط

ط *t*, de letter طā genaamd; la lettre nommée طā.

طاهر *tāhier* AR., zuiver, schoon, onbezoedeld; pur, net, sans souillure.

طبيب *tabīb* AR., geneeskundige, arts; médecin. *Tabīb samoā-nja di sēroh pañggil*, hij gaf last om al de geneesheeren te roepen; il fit appeler tous les médecins. *Siāpa tabīb jang boleh dāpat meñg-ōbat-ī pada meñg-īlang-kan ka-sakiet-an kāmī*, welk geneesheer kan mij geneesmiddelen geven die mij van mijne ziekte afhelpen? où est le médecin capable d'administrer des remèdes pour guérir mes maux?

طلاق *tālāk* AR., echtscheiding, verstooting van zijne vrouw; divorce, répudiation. *Sārat talāk*, scheidbrief; lettre de divorce.

طمبر *tambēr*, trom; tambour, tambourin.

طمع *temā*, AR., gierigheid, hebzucht; avarice, cupidité.

طوفان *tāfān* AR., storm, bui, overstroming, de vloed; tempête, ouragan, débordement, le flux. *Tōerōn-lah riboet dan tāfān*, een bui van regen en wind daalde neder; il descendit une bourrasque de vent accompagnée de pluie. *Pada māsa tāfān*, als het vloed is; à l'heure du flux.

طول *tōwal* & طويل *tawīl* AR., langdurig, lengte, duur, uitgestrektheid; de longue durée, longueur, durée, étendue. *Bārang di*

loendjōt-kan allah toewal oemār-nja, God verlange den duur van zijn leven; Dieu veuille prolonger la durée de sa vie. *Minta di toewal-kan allah*, ik wensch dat God het moge verlengen; je souhaite que Dieu la prolonge.

ط *teh* AR., tusschenwerpsel van bevel om te zwijgen, eene pauze bij het opzeggen van den *korān*; interjection par laquelle on impose silence, une pause en récitant l'alcoran.

ط *teh* (vid. ط *tēh*), thee; du thé.

طير *tīer* AR., ligtzinnigheid; légèreté d'esprit. *Apa tīer demikien*, wat beduidt die ligtzinnigheid? que signifie cette légèreté?

ظ

ظ *tl*, de letter genaamd ظ *tlā*; la lettre nommée ظ *tlā*.

ظالم *tlāliem* (*zāliem*) AR., een dwingeland, onderdrukkend, wreed; un tyran, oppressif, cruel.

ظاهر *tlāhier* (*zāhier*) AR., open, openlijk, klaarblijkelijk; licht, uitwendig; clair, découvert, manifeste, évident, lumière, extérieur. *Ter-kādang ada tlāhier dan ter-kādang ada bātien*, somtijds is het zichtbaar en somtijds verduisterd; quelquefois il est visible, d'autres fois il est obscurci. *Se-telah saedah tlāhier arī-nja*, zoodra het klaar dag was geworden; aussitôt qu'il fit grand jour. *Men-tlāhier*, klaarblijkelijk maken, opklaren; rendre évident, éclairer.

ظل *tlīel* AR., schaduw, bescherming; ombre, protection. *Tlīel allah*, schaduw Gods (een titel); ombre de la Divinité (un titre).

ع

ع *ā*, *ē*, *ī*, *ō* & *ōe*, de letter genaamd

ع *ān*; la lettre nommée ع *ān*.

عادل *ādiel* AR., regtvaardig, billijk, opregt; juste, équitable, honnête. *Maka nagri sedekāla tatap sebāb ādiel baginda itōe*, en het land genoot voortdurende rust, omdat de vorst regtvaardig was; et le pays jouit d'une paix constante, parce que le prince était juste. *Hoekoem jang ādiel*, een regtvaardig vonnis; un jugement équitable. *Adiel ka-pada sakān-ōrang itam*, regtvaardig jegens al de zwarten; juste envers tous les gens de couleur. *Meng-ādiel-kan dirī-nja*, zich verantwoorden; se justifier.

عادة *ādat* vel عادت *ādat* AR., gewoonte, gebruik, staat, schikking, wijze, kerkelijke instelling, plegtigheid, wijze van regspleging, gewone schatting of geschenk; coutume, usage, habitude, état, étiquette, rite, cérémonie, règles de la justice, forme de procédure, tribut ou présent accoutumé. *Lāin ādat malājō lāin ādat ōrang pātih*, de gewoonten van de Maleijers zijn anders dan die der Europeanen; les usages des Malais différent de ceux des Européens. *Tāu ia akan ādat radja-rādja jang besār*, hij kent de pligtplegingen die aan groote hoven gebruikelijk zijn; il est au fait de l'étiquette des cours. *Adat māna pēla jang demikien itōe*, welke wijze van handelen is dit? quelle est cette façon d'agir? *Dālam ādat nagri djikalau laki-lāki māti perampōan di bēnoh pēla*, volgens de wetten van het land, indien de man (op overspel betrapt) gedood is, moet de vrouw ook ter dood gebragt worden; (de beleedigde echtgenoot is niet verontschuldigd, zoo hij den eenen doot en de andere in het leven laat); suivant les lois du pays, si l'homme (surpris en adultère) est tué, la femme doit aussi être mise à mort; (le mari n'est pas justifié, s'il tue l'un et qu'il laisse la vie à l'autre). *Seperti ādat sedia kāla*, volgens het gebruik in oude tijden; conformément à ce qui se pratiquait anciennement. *Sirih ādat di ātor ōrang-lah*, schalen met sirie

waren in orde geschikt; des plats de betel étaient rangés symétriquement. *Kita-pān saṅgat-lah sœka akan kapitan itœ karna diā-nja t̄au ādat bitjāra malājō*, ik bemin zeer (het gezelschap van) dien kapitein, omdat hij met de Maleische wijze van omgang bekend is; j'aime beaucoup (la société de) ce capitaine, parce qu'il est au fait des manières du peuple Malai.

عارف *ārief* vel *āriep* AR., verstandig, wijs, vernuftig, geleerd, schrander, oordeelkundig; intelligent, sage, ingénieux, instruit, pénétrant, judicieux. *Arief dan bijaksāna*, wijs en voorzigtig; sage et prudent. *Semporna ārief-nja*, hij bezit eene volkomene kennis; il a une connaissance parfaite.

عاشق *āsiek* vel *āshiek* AR., verliefd; amoureux, épris. *Ter-lālo āsiek atī-nja dan berahī-nja dan moekā-nja ber-seri-seri se-perti b̄āṅga māwoer*, zijn hart was getroffen, zijne begeerte was ontvlamd, en zijn aangezicht gloeide en kreeg de kleur van eene roos; son coeur fut épris, ses désirs s'enflammèrent, et son teint devint animé et semblable à la rose. *Segala anak radja-rādja jang m̄ada itœ-pān āsiek atī-nja maka masieng-māsieng ber-baṅgkiet-lah menāri*, de harten van al de jonge prinsen werden getroffen, en ieder stond op om te dansen; les coeurs de tous les jeunes princes s'enflammèrent, et chacun d'eux se leva pour danser.

عافية *āfijat* vel *āpijat* AR., gezondheid, herstelling; santé, convalescence, guérison. *Belom adjal-nja āfijat*, het tijdstip voor zijne herstelling bepaald is nog niet gekomen; le moment fixé pour sa guérison n'est point encore arrivé. *Afijat di anograh-kan allah*, door Gods zegen hersteld; rendu à la santé par la grâce de Dieu. *Saṅgat āfijat-lah amba ka-pada orang k̄āja*, ik ben uw edele bijzonder toegedaan; je vous suis très-dévoûé.

عالم *āliem* AR., geleerd, wijs, geletterd, inge-

wijd; savant, sage, instruit, initié. *Aliem b̄adi*, wijs, verstandig; sage, intelligent. *Djika ada swamī-nja āliem maka wa-djieb-lah ia meng-ādjar-kan istri-nja*, indien de man geleerd is, dient hij zijne vrouw te onderwijzen; si le mari possède des connaissances, il doit instruire sa femme. *علم ālem*, alwijze, alwetende; sage par excellence, à qui tout est connu. *Allahœ ālem*, God is alwetend, God weet best; Dieu possède la toute-science, Dieu sait parfaitement. *علم āliem*, een geleerd of wijs man; un homme sage ou instruit. *علم ālmā*, wetgeleerden, godgeleerden; docteurs de la loi, théologiens. *علم ilmœ*, wetenschap, kennis, geleerdheid; science, connaissance, érudition.

عالم *ālam* AR. & PERS., de wereld, de aarde en al wat zij bevat, het gehele; le monde, la terre avec tout ce qu'elle contient, l'univers. *Rādja ālam*, koning der wereld; roi du monde. *T̄āhan.jang men-djadi-kan ālam*, de Heer die de wereld geschapen heeft; le Seigneur qui a créé le monde. *Di-dālam ālam tiāda siāpa jang ada se-perti baginda itœ*, er is in de geheele wereld niemand aan dien vorst gelijk; dans le monde entier ce prince n'a point son égal. *Di namā-ī ālam tiap-tiap lāin deri-pada allah tāāla*, door de wereld moet men verstaan alles wat van de Godheid onderscheiden is; par le monde on doit entendre tout ce qui est distinct de la Divinité. *Dālam ālam jang ter-pandang jang maelia ini*, in deze zichtbare en heerlijke wereld; dans ce monde visible et magnifique.

عالي *ālī* AR., hoog, verheven, uitmuntend; éminent, haut, sublime, excellent. *علي āli*, de allerhoogste; le plus haut, le plus élevé. *علي āli*, de schoonzoon van Mahomed, de vierde der kaliefs of opvolgers van den profeet; le beau-fils de Mahomet, le quatrième des califes ou successeurs du prophète.

عام *ām* AR., gering, gemeen, algemeen; vul-

gaire, commun, général. *Segala orang jang am*, profanum vulgus, het volk, de menigte, het gemeen; le public, la multitude, le vulgaire.

عبادة *ibādat* AR., goddelijke eerdienst, aanbidding; culte divin, adoration.

عبارة *ibārat* AR., ontvouwing, uitlegging, verklaring, uitbreiding, opheldering door voorbeelden, leenspreuk, zinspeling, vergelijking, persoonbootsing in eene rede; explication, interprétation, glose, commentaire, illustration par des exemples, trope, figure, comparaison, prosopopée. *Meng-arti ibārat-nja*, de uitlegging daarvan verstaan; en comprendre l'interprétation. *Seperti ibārat orang jang arief*, volgens de uitlegging van kundige mannen; d'après l'explication donnée par des hommes instruits. *Ibārat deri-pada ghāieb*, opgehelderd, verklaard; éclairci, expliqué, développé. *Ini per-katā-an menjatā-kan ibārat sabda nabī allah*, de bedoeling dezer rede is de uitlegging eener spreuk van Gods profet; l'objet de ce discours est l'explication d'une sentence du prophète de Dieu. *مغبرات meng-ibarāt deŋgan ibārat*, door gevolgtrekking uit onderlinge overeenkomst verklaren; expliquer par analogie.

عجائب *adjāieb* AR., wonderdaden, wonderen; miracles, prodiges, merveilles. *Adjāieb allah*, Gods wonderen; les merveilles opérées de Dieu. *Mem-brī adjāieb ka-pada māta orang*, aan de oogen der menschen wonderen vertoonen; étaler des merveilles aux yeux des hommes. *عجب adjeb*, wonderlijk, verwonderenswaardig, vreemd, een wonderlijk ding; étonnant, merveilleux, chose étrange, phénomène rare.

عجم *adjem* AR., Perzisch; Persan. *Benāa adjem*, Perzië; la Perse.

عرب *arab*, Arabisch; Arabe. *Nagrī* عربي

ārābī, Arabië; l'Arabie. *Bhāsa arab*, de Arabische taal; la langue Arabe.

عرش *arash* AR., de troon Gods, de derde hemel, het verblijf der zaligen; le trône de Dieu, l'empyrée. *Antāra arash dan kærsi*, tuschen het verblijf der zaligen en het kristallijne gewelf; entre l'empyrée et les sphères cristallines.

عرض *arēl* vel *arēz* AR., versmaat, dichtmaat; mètre, mesure (en poésie).

عز *az* & *azzat* AR., roem, grootheid, waardigheid; gloire, grandeur, dignité.

عزرايل *azraēl* AR., de naam van den engel des doods; le nom de l'ange exterminateur.

عزيمة *azimat* AR., behoedmiddel, bezwering, tooverwoord, tooverschrift; préservatif, amulette, talisman, sort, paroles ou caractères magiques. *Sērat-kan dārah ājam itam akan azimat dan ikat-kan pada leher-nja*, met het bloed eener zwarte hen op een amulet schrijven, en hangen het om zijnen hals; écrire avec le sang d'une poule noire sur une amulette, et se la suspendre au cou. *Ber-azimat manikam idjau ber-sērat*, een tooverteeken bezittende, dat op eenen groenen steen geschreven is; possédant un charme gravé sur une pierre verte. *Azimat akan per-kūseh*, geheim middel om genegenheid te verwekken; philtre, charme propre à donner de l'affection. *Ini azimat djāŋgan sūŋgat penjākiet*, dit is een behoedmiddel tegen hevige ziekte; voici un préservatif contre les maladies extrêmes.

عسكر *askar* AR., een leger; une armée. *Askar islām*, het leger der geloovigen; l'armée des croyans.

عشق *isk* vel *ishk* AR., beminnen, liefde, hartstogt, aimer, amour, passion. *Isk artī-nja berālī*, *isk* beteekent beminnen; *isk* signifie aimer. *عشقي iskī*, verliefd; amoureux. *Maka segala seti dājang-dājang ilāe-pān sa-*

moā-nja iski dan berāhi, en al de vrouwen van het hof werden smoorlijk verliefd; et toutes les dames de la cour devinrent passionnément amoureuses.

عظمة *àtlamat* vel *azamat* AR., heerlijkheid, pracht, plegtig, statig, grootsch, eerbiedwekkend; magnificence, pompe, solennel, imposant, auguste. *Ter-lālo àtlamat boenjī-nja*, de klank daarvan was plegtig en statig; le son en était solennel et imposant.

عظيم *atlīem* vel *aziēm* AR., grootsch, heerlijk, verheven, plegtig, stemmig, statig; grand, auguste, sublime, solennel, imposant, majestueux. *Tāhan rabī jang atlīem* de heer, aan wien men eer moet bewijzen; le seigneur qu'on doit révéler. *Korān atlīem*, de verheven *korān*; le sublime *korān*.

عقل *akal* AR., vernuft, doorzigt, scherpzinnigheid, list, beleid, verstand, oordeel; génie, pénétration, sagacité, ruse, adresse, intelligence, jugement. *Kamī tiat akal-nja*, wij bemerkten hunne list; nous nous apercevons de leur ruse. *Akal bārœk*, slimme streek; malice. *Akal boedi*, wijsheid; sagesse. *Men-tjārī akal*, middelen verzinnen; imaginer des ressources. *Men-tjārī akal jang sūlah*, kwade, verkeerde middelen uitenken; machiner, former quelque mauvais dessein. *Ilang-lah akal boedi bitjāra*, verloor de spraak; fut privé de la parole. *Hei binātang jang tiāda ber-akal*; o gij, redclooze dieren; ó vous, animaux dépourvus d'intelligence. *Ilang akal sebāb gūla atau mābok atau pētam atau tūdor*, het gebruik van zijn verstandelijk vermogen missen, het zij door krankzinnigheid, of dronkenschap, of onmagt, of door den slaap; être privé de l'usage de la raison, soit par un accès de démence, ou par l'ivresse, ou par un évanouissement, ou par le sommeil. *Akal bālīgh*, volwassen, tot de jaren van bescheidenheid gekomen; adulte, arrivé à l'âge de discrétion. *Pandjang akal*, doortrapt, listig, schran-

der; malin, rusé, ingénieux. *Akal arti-nja boedi*, het woord *akal* beduidt verstand; le mot *akal* signifie esprit. *Fikier-kan-lah deñgan akal jang ālœs*, overweeg dit rijpe-lijk; réfléchissez-y mûrement.

علامة *alāmat* AR. (vid. علم *alam*), wenk, teeken, sein, merk, zinspreuk, zinnebeeld, vaandels, vlaggen; signe, signal, marque, devise, drapeaux, pavillons. *Gōng rāja di pālo ōrang-lah akan alāmat baginda ber-añgkat*, de feestgong werd geslagen, ten teeken dat de koning in aantocht was; on battit le gong royal, pour annoncer que le roi s'était mis en marche. *Ka-liāt-an-lah alāmat pada fi-hak meghrieb*, een teeken vertoonde zich in het westen; un signe apparut dans la région occidentale. *Brī-lah akan dākœ soēātœ alāmat Apa tenda jang kau pinta ka-pada akœ*, stel mij in het bezit van eenig kenteeken welke soort van teeken begeert gij van mij? mettez-moi en possession de quelque signe quelle espèce de signe désirez-vous de moi? *Ber-bāgei alāmat jang di pandang*, men zag verscheidene kwaadvoorspellende teekens; on aperçut divers signes de mauvais augure. *Alāmat sērat*, zendbrief, geschrevene letter, handschrift, opschrift; lettre missive, lettre écrite à la main, suscription, adresse. *Bahwa īni alāmat sērat dātang*, nademaal deze brief komt, enz. (gewoon begin van alle brieven); ainsi soit que cette lettre vient, etc. (formule ordinaire de commencement). *Alam-alāmat itœ-poēn ter-dirī-lah*, er werden toen vaandels geplant; alors on planta des étendards.

علم *alam* AR., een standaard, vlag, vaandel, regtsgebied; étendard, drapeau, enseigne, bannière, étendue de juridiction. *Alam ka-rad-jā-an*, de koninklijke standaard; l'étendard royal. *Mendirī-kan alam pētīh*, eene witte vlag opsteken; arborer le pavillon blanc.

علم *ilmœ* vel علم *ilmœ* AR., wetenschap, ken-

nis, geleerdheid, kunst, beroep; science, savoir, érudition, art, profession. *Ilmoë illahi*, de godgeleerdheid; la théologie. *Ilmoë siār*, de dichtkunst; la poésie. *Ilmoë hakmat*, tooverkunst, voorzegkunde; sorcellerie, divination. *Ilmoë nahāi* & *ilmoe sarfoe*, spraak-kunst; grammaire. *Orang ber-ilmoe*, een geleerde, deskundige; un homme lettré, un adepte.

علة *alet* AR., ongemak, ramp; malaise, calamité. *Alet penjākiet*, ziekte; maladie.

علي *ālī* AR., de schoonzoon van Mahomed en de vierde kalief; le gendre de Mahomet et le quatrième des califes.

عليكم *aleikoem* AR. (vid. سلام *salām*), op u, met u; sur vous, avec vous.

عليه *aleihi* AR. (vid. سلام *salām*), op, jegens, tegen hem of het; sur, contre, envers.

عمر *omar* AR., de tweede kalief; le second des califes.

عمر *demoer* AR., leven, levenstijd, ouderdom; vie, durée de la vie, âge. *Pada pertāma demoer per-teñgah-an demoer dan akhier demoer*, bij het begin, het midden en het einde van het leven; au commencement, au milieu et à la fin de la vie. *Salāmat demoer pandjang*, moogt gij met een lang leven gezegend zijn! puissiez-vous jouir d'une longue vie! *Brāpa tāun demāer-nja*, hoe oud is hij? quel âge a-t-il? *Djika tiāda kwāsa ia pada s'demoer idoep sa-kāli*, indien het hem in den loop zijns levens niet eenmaal mogelijk is (de plegtigheid te volbrengen); s'il ne lui est pas possible (de s'acquitter de la cérémonie) une seule fois durant le cours de sa vie.

عمل *amal* AR., eene godvruchtige daad; une action pieuse. *Ber-bōat amal*, eene goede daad verrigten; faire une bonne action. *Sia-sia amal-nja*, zijne werken zijn vruchteloos; ses oeuvres sont vaines.

عنبر & امبر *amber* AR., Oostindische amber; ambre gris. *Arēm deri pada amber dan kastāri*, welriekend met amber en muskus; parfumé d'ambre et de musc. *Sātji amber djikalau di per-aulēh-an ikan*, de amber wordt voor zuiver gehouden; wanneer hij van visch afkomstig is; l'ambre gris est considéré comme pur lorsqu'il provient de poisson.

عنصر *densoer* AR., eene grondstof; un élément.

عندم *andam*, eene schuilplaats, eene vrijplaats zoeken; chercher un asile, un refuge. *Andam ka-rēmah rādja*, eene schuilplaats (tegen vervolging) in het paleis des konings zoeken; chercher dans le palais un refuge (contre la persécution). *Meñgandam*, eene schuilplaats verleen; donner asile.

اعوان & اعوان *awān* AR., hulp, bijstand, medehelpers, de medgezellen van Mahomed; aide, assistance, assistans, les compagnons de Mahomet. *Awān billahi men sheitān r'redjēm*, door Gods bijstand tegen den vervloekten duivel; avec l'aide de Dieu contre le maudit esprit infernal.

اعوان *awān*, vrouw, meesteres, eene vrouw van middelbare jaren, huismoeder; dame, matresse, femme d'un moyen âge, mère de famille. *Awān-tji pro awān-intji*, mevrouw; madame.

عورة *oerat* AR., membrum virile, pudendum muliebre. *Oerat laki-lāki iā itoe antāra pēsāt dan lētōet*, eene beschrijving uit de wetgeleerdheid ontleend; termes empruntés de la loi. *Pada wēdjong oerat jang ampiēr rahiem*, eene ontleedkundige beschrijving; description anatomique.

عيسى *isa* AR., JESUS; JÉSUS. *Nabi isa aleihi s'salām*, de profeet Jezus, op wien vrede ruste; le prophète Jésus, sur qui repose la paix. *Pada hedjerat nabi isa*, in het jaar na Christus geboorte; l'an de l'ère Chrétienne.

غ

غ *gh* vel *ghr*, de letter genaamd غين *ghāin* en *ghrīm*; la lettre nommée غين *ghāin* et *ghrīm*.

غالب *ghālieb* AR., zegerijk, overwinnende, heerschende, die de overhand heeft; victorieux, conquérant, celui qui prédomine, qui a l'avantage. *Meghloeb roepā-nja tiadā-lah ghālieb lāgi*, hij scheen de overwonnenen en niet de overwinnaar te zijn; on l'aurait pris pour le vaincu, et non pour le vainqueur. *Ter-ghālieb*, overwonnen; vaincu.

غائب *ghāieb* AR., verborgen, duister, onzichtbaar, verdwenen; caché, obscur, invisible, évanoui, disparu. *Ghāieb-lah ia deri-pada māta segala rajat*, hij verdween of werd onzichtbaar voor aller oogen; il se déroba ou devint invisible à tous les regards. *Per-katā-an jang ghāieb*, duistere, geheimvolle woorden; des paroles obscures, mystérieuses. *Meng-ghāieb*, verbergen, verduisteren; cacher, obscurcir. غيب *ghīb*, de duisternis, onzichtbaarheid, hetgene tot de onzichtbare wereld behoort, de schaamdeelen; l'obscurité, l'invisibilité, les choses du monde invisible, les parties honteuses du corps.

غرب *gherieb* & غريب *gherīb* AR., buitenlandsch, vreemd, een vreemdeling; étranger, qui provient d'un autre pays ou qui est d'une autre nation. *Dāgang jang gherīb*, vreemde kooplieden; des marchands étrangers. *Arta jang gherīb*, vreemde waren; des marchandises étrangères. *Tiāda tākoet gherīb ini*, die vreemdeling (of indringer) schroomt niet; cet étranger (cet intrus) ne rougit de rien.

غسل *ghasiel* AR. (vid. وضو *wadlā*, godsdienstige reiniging, wassching van het geheele lig-

chaam; ablution, purification légale qui s'étend à toutes les parties du corps.

غلاب *ghelāb* AR. (vid. غالب *ghālieb*), naar de overwinning strevende; qui se disputent la victoire. *Meneñgar bēnji ghelāb*, de overwinnings kreeten hooren; entendre les cris de victoire.

غني & غنا *ghenā* AR., rijk, overvloedig, prachtig, heerlijk, roemrijk; riche, abondant, magnifique, illustre, glorieux. *Orang jang ghenā*, een rijk man; un homme opulent. *Asal jang ghenā*, een doorluchtig geslacht; une race illustre. *Tāhan jang ghenā*, de glorieus Heer; le Seigneur de gloire.

غورب *ghārab*, eene soort van schip of vaartuig met enen vooruitstekenden steven; sorte de vaisseau ou barque à proue saillante.

غيب *ghīb* AR. (vid. غائب *ghāieb*), de duisternis, enz.; l'obscurité, etc.

غيرة *gheirat*, AR., wellust, verrukking, ijver, opgetogen, verrukt, ijverig, moedig, naïfverig, jaloersch, vergramd; délices, ravissement, zèle, ferveur, enchanté, ravi, zélé, ardent, plein d'émulation, jaloux de, irrité. *Di bēdjok-nja deñgan kātā jang mem-brī gheirat āti segala perampēan jang meneñgar-kan dia*, hij streefde haar met woorden, welke de harten van al de daarbij tegenwoordige vrouwen verrukten; il lui adressait des paroles flatteuses, qui enchantèrent toutes les femmes qui l'entendirent. *Seperti bēlan dan mata-ārī sāmā bāik rēpa-nja mem-brī gheirat āti segala jang me-liat dia*, hunne gedaanten even schoon, en gelijk die van zon en maan, bekoorden al de aanschouwers; leurs formes également belles, et semblables à celles du soleil et de la lune, enchantaient tous les spectateurs. *Ati di-māna tidak 'kan gheirat orang māda bhāro di temā*, welk hart zoude niet in liefde ontvlammen bij de eerste ontmoeting van zulk een' jongeling? quel est le coeur qui

ne s'enflammerait à la première vue d'un jeune homme comme celui-là?

غيلة *ghīlat*, onverhoeds en gelijk roovers aanvallende; attaquant à l'improviste et à la manière des brigands.

غ

غ *ng* de letter genaamd شَا *ngā*; la lettre nommée شَا *ngā*.

شاغ *ngāngā*, gapen, geeuwen, den mond wijd openen; bâiller, ouvrir extraordinairement la bouche. *Maelāt-nja di ngāngā-kan-nja*, zij openden den mond; ils avaient la bouche béante. *Heiran-lah ia dan ter-ngāngā maelāt-nja*, zij waren verwonderd en stonden met opengesperde monden; ils étaient étonnés et (regardaient) la bouche béante.

شاغث *ngāngāet*, treuren, kwijnen, suf en dom worden; être rêveur, mélancolique, devenir stupide, hébété.

شاغ *ngāpa* (vid. اء *āpa* & مغاث *meṅg-āpa*), waarom, waartoe, beteekenen, medebrengen, ten gevolge hebben, de reden, de oorzaak; pourquoi, à quelle fin, signifier, impliquer, emporter par manière de conséquence, la raison, la cause. *Tiāda-ngāpa*, het beteekent niets, doet niets ter zake; n'importe, cela n'y fait rien. *Djāngan tēan peṅg-āpa-ngāpa*, doe geene vragen; ne faites point le questionneur.

شاغر *ngālier* (vid. هار *hālier*), vloeijen, vlieten, stroomen, ontspringen; couler (comme un ruisseau, une rivière), découler, provenir. *Ajer jang ngālier deri-pada bātæ*, water dat uit eene rots ontspringt; de l'eau qui jaillit d'un rocher. *Ajer matā-nja meṅgālier*, hare tranen vloeiden; ses larmes coulaient. *Ajer tenang dan ājer jang meṅgālier sedīektiet*, stilstaand water, en water dat cenigzins

stroomt; de l'eau croupissante, et de l'eau qui coule lentement. *Meṅgālier-ngālier*, hij voortdurend vloeijen; continuer de couler.

شاغر *ngarōng*, knorren; gronder, grogner. *Apa di kāta andjieng tatkāla ia ngarōng apa di kāta kaledei tatkāla ia ber-swāra*, wat zeide de hond toen hij knorde, wat zeide de ezels toen hij balkte? que disait le chien lorsqu'il grondait, que disait l'âne en brayant? *Meṅgarōng seperti andjieng*, brommen als een hond; gronder comme font les chiens.

شاغر *ngaran*, ongenoegen, spijt, gramschap, misnoegd, vergramd, verontwaardigd, gramstorig, opvliegend. (Dit woord wordt dikwijls met شاغر *ngarī* verward); déplaisir, chagrin, colère, indignation, fâché, irrité, indigné, susceptible, aisé à mettre en colère (On confond souvent ce mot avec *ngarī*). *Ngaran-lah atī-nja*, zijn gemoed is vergramd; son ame est irritée. *Ber-tambah ngaran atī baginda*, de koning werd al meer en meer verstoord; le courroux du roi s'accrut.

شاغر *ngarī*, streng, vreeselijk; sévère, terrible. *Hoekœem-nja ngarī*, zijne vonnissen zijn streng; ses jugemens sont sévères. *Siksa nāraka sātngat-lah ngarī*, de straffen der helle zijn allerverschrikkelijkst; les peines de l'enfer sont terribles. *Rœpā-nja ter-lālo ngarī*, zijne gedaante was allerverschrikkelijkst; il avait un aspect épouvantable.

شاغم *ngamam* & شام *ngamām*, verschrikken, verschrikt zijn, vreeze, schrik; effrayer, épouvanter, s'effrayer, crainte, frayeur.

شاغكو *ngikæ*, slapende spreken, ijlen; parler en dormant, délirer.

شاغلو *ngilæ* vel شاغر *ngilæ*, eggig (van de tanden sprekende), pijnlijk, waarin men smart gevoelt; agacé (en parlant des dents), douloureux, malade. *Gigī-nja sēdah ngilæ*, zijne tanden zijn eggig; il a les dents agacées. *Kapalā-kœ sātngat-lah ngilæ*, ik heb eene hevige

hoofdpijn; j'éprouve un violent mal de tête. *Ngilā pening kapalā-nja*, hij heeft hoofdpijn; il a la migraine.

ف

ف *f*, de letter genaamd فā *fā*; la lettre nommée فā *fā*.

فارسي *fārsī* vel *pārsī* AR. (vid. عجم *adjem*), Perzisch; de Perse. *Orang fārsī*, een Perziaan; un Persan. *Kārna orang jang tāu mem-bātja swrat bhāsa fārsī soedah tiāda dālam nagri ini*, want er is in dit land (*Kedah*) niemand in staat om eenen Perzischen brief te lezen; car il n'y a personne dans ce pays (de *Kedah*) qui sache lire une lettre écrite en Persan.

فاریک *fāriek* AR., onderscheidend; distinctif, qui sert à discerner. *Alāmat fāriek*, een onderscheidend teeken; une marque distinctive. *Mem-māriek*, onderscheiden; distinguer.

فاسیک *fāsiek* AR., slecht, slechtheid, een zondaar, ondeugend mensch; méchant, méchanceté, un pécheur, un vaurien, mauvais sujet. *Meñgerdjā-kan fāsiek deñgan njāta*, openlijk kwaad doen; faire le mal à découvert. *Orang gila dan fāsiek dan kāfier*, dwazen, en zondaars, en ongeloovigen; insensés, et pécheurs, et mécréans. *K'anak-ānak fāsiek dan bēta*, slechte en verblinde kinderen; enfans dépravés et aveugles.

فال *fāul* AR., voorteeiken, voorspelling, voorbeduiding, de zwarte kunst; augure, présage, la magie. *Di bātja nēdjoem dan di bilang-kan fāul*, las in het boek der starrekijkkunde en voorspelde de toekomst; lut dans le livre de l'astrologie, et prédit ce qui devait arriver.

فایده *fāidat* AR., nut, voordeel, winst; utilité, avantage, profit, bénéfice. *Apa djāga ga-*

rāng-an fāudat-nja, waartoe, bid ik u, dient het? dites-moi, je vous prie, à quoi cela sert-il? *Djika ada mem-bōat sa-sēātōe kerdja jang ber-fāudat*, indien er eenige winstgevende arbeid verrigt wordt; si l'on fait quelque travail lucratif. *Mem-bēnoh orang deñgan tiāda ber-fāudat*, eenen nutteloozen moord begaan; commettre un meurtre qui ne rapporte aucun profit. *Tjārī fāudat*, voordeel zoeken; chercher à gagner, avoir le gain en vue.

فح *fat-hah* AR., het eerste der Arabische vokaalmerken, door de Maleijers *bāries di-ātas* genaamd, omdat het, in de gedaante van een scherp klankteeken, boven de letter geplaatst wordt: het geeft den klank van eene korte *a* of *e* te kennen. *Fathah* is ook de naam van het eerste hoofdstuk des Alkorans; le premier des signes vocaux chez les Arabes, nommé par les Malais *bāris di-ātas*, parce qu'il se place, sous la forme d'un accent aigu, au-dessus de la lettre, à laquelle il communique le son d'*a* ou *e* bref. On nomme aussi *fathah* le premier chapitre de l'Alcoran.

فتنه *fitnah* & *fitanah* AR., laster, hoon, kwaadsprekendheid, verwijt, betichting, eerloosheid, snood bedrijf; noirceur, calomnie, reproche, imputation, infamie, mauvaise action. *Kena fitnah orang sādja*, hij wordt slechts belasterd; on ne fait que le calomnier. *Bā-rang apa orang pēnja fitnah*, wat ook de kwaadsprekendheid moge aanvoeren; quoiqu'en puisse dire la calomnie. *Per-katā-an fitnah*, lasterwoorden; des calomnies. *mem-mem-fitnah-kan*, belasteren; calomnier. *Sānak amba di fitnah-kan orang mem-bōat wang lantjōng*, een mijner bloedverwanten wordt ten onregte als valsche munter beschuldigd; un de mes parens est injustement accusé de fausse monnaie.

فجر *fedjer* AR., de ochtendschemering, de dauw, het aanbreken van den dag; le crépus-

cule du matin, la rosée, le point du jour. *Fedjer-pæn menjing-sing-lah ber-paṅkat-paṅkat maka ka-liāt-an-lah gānong*, de dauw rees allengskens op en de bergen werden zigbaar; la rosée se leva graduellement et les montagnes devinrent visibles. *Sampei bāka fedjer*, tot dat de dauw opkwam; jus-qu'à ce que la rosée parût.

فرتنه *firtanah* vel *pirtanah* AR. (pro فتنه *fit-nah*), laster; calomnie.

فرج *ferdj* vel *perdji* AR., pudendum. *Memer-tjiek ājer pada ferdj-nja*, aquam inspergere pudendis suis.

فردان *ferdāna* vel *perdāna* AR., enkel, eenig; seul, unique. *Anak ferdāna*, een eenig kind; un enfant unique. *Ferdāna* vel *perdāna mantri*, eerste staatsminister, vizier (wiens ambt ook onderscheiden wordt door den titel van *maṅko-bēmi*); premier ministre, visir (qu'on désigne aussi par le titre de *maṅko-bēmi*).

فردوس *firdāes* AR., paradijs; paradis.

فarsi *farsī* & *parsī* (vid. فارسي *fārsī*), Perzisch; Persan.

فرض *feredl* AR., hetgene waartoe men (volgens goddelijke instelling) verplicht is; choses qui sont de précepte (d'institution divine). *Feredl atas tiap-tiap islām*, verbindende voor ieder Mahomedaan; obligatoire pour tous les Mahométans. *Jang feredl dan jang sonnat*, dingen waartoe men verplicht is, en dingen welke het betaamt te doen; choses qui sont de précepte, et choses qui sont de conseil. مفروضون *mem-feredlā-kan*, verbindende maken; rendre obligatoire.

فرنگي vel فرنگي *frinṅgī*, Europeaan, Christen; Européen, Chrétien.

firmān PERS., gebod, openbare verordening, bevel, koninklijke lastbrief, aanspraak of geschrift van den vorst; mandat, édit, or-

dre, lettres patentes, discours ou écrit émané du souverain. *Firmān-nja jang mahā-tinṅgī*, zijn hoog bevel; son ordre suprême. *Di-bāwah firmān rādja itoe*, op gezag of met verlof van dien koning; par autorisation ou avec la permission de ce roi. *Firmān allah*, Gods woord; la parole de Dieu. *Maka firmān-lah rādja solimān*, en koning Salomon zeide; et le roi Salomon dit.

فرن *færna* AR., een oven; un four.

فرنجيس *frantjies* & فرنجيس *frantjies* vel *pran-tjies*, Fransch; Français.

فري *ferī* PERS. (پري) (vid. فري *perī*), eene toovergodin, eene soort van bovennatuurlijke wezens; une fée, une classe d'êtres surnaturels.

فسون *fasāna* PERS. (vid. فسون *pasāna*), he-toovering, bezwering; enchantemens, sortilèges.

فصل *fasal* AR., artikel, afdeeling, paragraaf, onderafdeeling van een geschrift; article, section, paragraphe, subdivision d'un ouvrage. *Fasal jang ka-tādjoh*, het zevende artikel; le septième article. *Fasal jang mengatā-kan segala jang makrāh dālam sembājang*, artikel, voorstellende al wat men gedurende het gebed moet vermijden; article qui traite de tout ce qui doit être évité pendant la prière.

فصیح *fesih* AR., welsprekend; éloquent. فصیحة *fesihat*, welsprekendheid, de spraak; éloquence, le don de la parole. *Deṅgan fesihat lidah-nja*, door de welsprekendheid zijner tong; par l'éloquence de sa langue.

فضولي *fadlāli* & فدولي *fadāli* vel *padāli* AR., zich bekreunen, zich bemoeijen (vooral met zaken die iemand niet aangaan), tusschenkomst, bemoeijenis; se soucier s'inquiéter, s'ingérer, s'immiscer (particulièrement dans ce qui ne nous regarde pas), entremise, interposition, immixtion. *Djāṅgan kāmoe fadāli*, wees niet bezorgd, bekommerd; ne vous mettez pas

en peine. *Belōm-lah amba sadāli akan per-niagā-an itōe*, ik heb mij met dien handel nog niet ingelaten; je ne me suis pas encore mêlé de ce trafic. *Hei kāmōe ʔni sāngat sadāli dan pandei ber-kāta*, o gij die zoo gaarne u (met alles) bemocit en zoo wel ter spraak zijt; ô vous qui vous mêlez si volontiers (de tout) et qui avez tant à dire.

فعال *fāʔal* AR., handelingen, daden, werken, gewoonten, eigenschappen; actions, faits, oeuvres, habitudes, attributs. *Fāʔal orang*, menschelijke daden; actions humaines. *Fāʔal djāhat*, slechte werken; mauvaises oeuvres. *Tiāda ber-bāang fāʔal jang kedji*, hij heeft zijne slechte gewoonten niet afgelegd; il n'a pas renoncé à ses mauvaises habitudes. *Fāʔal allah*, Gods eigenschappen; les attributs de Dieu. *Fāʔal zakāt*, opbrengst tot vroomo einden; contributions pieuses.

فقير *fakīr* AR., soort van godsdienstigen bedelaar; fakir.

فكر *fikier* AR., (vid. *fikier*), denken; penser.

فنا *fenā* AR., sterfelijk, broos, vergankelijk, bedorven; mortel, fragile, périssable, corrompu. *Jang telah kambali-lah deri nagri jang fenā ka-nagri jang bakā*, die uit een gewest van vergankelijkheid naar een verblijf van onsterfelijkheid is teruggekeerd; qui a quitté un monde périssable, pour retourner dans le séjour de l'immortalité.

فهم *fehēm* AR., wetenschap, kunde, geleerd, ervaren, verstandig; savoir, science, habileté, savant, versé, expert, intelligent. *Jang fehēm pada laūt*, die kennis heeft van zeezaken; qui se connaît en affaires maritimes. *Fehēm akan hāl itōe*, in dat stuk zeer ervaren; très-expert en cette matière. *Œloebālang jang fehēm ber-māin sindjata*, krijgslieden zeer ervaren in den wapenhandel; des militaires bien exercés au maniement des armes. *Ilmā-nja bānjak fehēm-nja kārang*, zij hebben veel

kennis, maar weinig oefening; ils ont beaucoup de théorie, mais la pratique leur manque. *Segala ter-sebaet dālam-nja itōe fehēm-lah bēta*, al wat daarin vermeld is versta ik; je comprends tout le contenu de cela. *Fehēm-lah āuleh-mōe*, wees verwittigd, gewaarschuwd; sachez, soyez informé que.

فيتور *pētor* PORT. (*feitor*), een factor, opziener van den handel, Europeaan aan het hoofd van eenen buitenpost; facteur, chef d'une factorerie, Européen placé à la tête d'un établissement subordonné. *Pētor besār jang memegang perniagā-an*, de opperste factor die den handel bestiert; le facteur en chef qui dirige le commerce.

فيروز *fīrōez* & *fīrōes* PERS., zegerijk, overwinnend, tot de zegepraal behoorende; triomphant, victorieux, triomphal. *Ter-dirī-lah bālei fīrōez*, een triomf-paleis werd opgerigt; on éleva un palais triomphal.

فيروزه *fīrōezeh* PERS., turkois; turquoise.

فكر *fikier* vel *pikier* & *fikier* AR., denken, bedenken, overwegen, raadplegen, peinen, onderstellen, zich verbeelden; penser, réfléchir, considérer, délibérer, méditer, supposer, imaginer. *Baginda-pēn ber-fikier-lah di-dālam atī-nja*, de koning dacht in zichzelf; le roi songeait en lui-même. *Djika kau fikir-kan*, indien gij er op nadenkt; si vous y réfléchissez. *Kāta māna ada pikier-nja*, welk gezegde bedenkt hij? quel discours médite-t-il? *fikīr-an*, gedachte, meening; pensée, opinion. *Apa fikīr-an tēan*, wat is uw gevoelen? quelle est votre avis? *fakār*, diep nadenken, diep in gedachten verzonken zijn; réfléchir profondément, être absorbé dans une profonde méditation. *Dædæk-lah ter-fakār brāhman itōe*, de bramijn zat in diep nadenken; le bramijn se tenait assis, réfléchissant profondément.

fihak AR., zijde, streek; côté, région. *Ter-lalo bānjak matī-nja ka-dēa fihak*, velen sneuvelden van weerskanten; il y eut beaucoup de tués de part et d'autre. *Pada fihak bālei*; ter zijde van het gebouw; à côté de l'édifice. *Pada fihak di-blākang*, bij de achterhoede; à l'arrière-garde. *Pada fihak kapāla koebēr*, aan het hoofdeinde van het graf; à la tête du monument. *Sērat deri-pada fihak toēan-koe*, een brief van of uit naam van zijne hoogheid; une lettre de son altesse, ou de la part de son altesse. *Deri-pada fihak*, nopens, met betrekking tot; quant à, à l'égard de.

ف

ف p, de letter ف pā genaamd; la lettre nommée ف pā.

ف pā (pro باف bāpa), vader; père. *Pā si-djāja*, de vader van *Si Djāja*; le père de *Si Diāia*. *Pā-œwā (tēah)*, de oudere broeder des vaders; le frère aîné du père. *Pā-māda*, der moeder jongere broeder; le frère puîné de la mère. *Pa-tji (kitjiel)*, des vaders jongere broeder; le frère puîné du père.

ف pāboewan, de ra, waaraan het zeil van een schip vast gemaakt is; la vergue, à laquelle est attachée la voile d'un navire.

ف pātœt, regt, billijk, gepast, voegzaam, geschikt, aangenaam, passend, welgevallig, het behoort, het past, overeenkomen, passen, van toepassing zijn; droit, juste, équitable, propre, convenable, agréable, il faut, il est nécessaire, s'accorder avec, convenir, cadrer, être applicable. *Ter-lalo-lah pātœt lakē-nja*, zijn gedrag was zeer geschikt; sa conduite fut très-décente. *Kārang pātœt itœ*, dat is niet regt of voegzaam; cela n'est pas juste ou convenable. *Per-katā-an jang tiāda*

pātœt dan tiāda ber-boedi, een ongepast en onredelijk gezegde; un discours qui n'est ni convenable ni raisonnable. *Di ka-hendak-ī-nja jang tiāda pātœt atas kita*, hij verlangt iets dat mij niet past (dat ik niet wel kan toestaan); il demande une chose qui ne me convient pas (qu'il ne me siérait pas d'accorder). *Orang jang pātœt memegang sindjata*, menschen geschikt om de wapenen te dragen; des gens en état de porter les armes. *Seperti pātœt vel deŋgan se-patœt-nja*, zoo als het behoort; comme il convient. *Bœnji-nja pātœt tatkāla deŋgan tarī-nja*, de muziek stemde met den dans; la musique accompagnait la danse. *memātœt serba rēpa pakei-an*, de sieraden naar den trant der kleding schikken; assortir les ornemens au costume. *Hendak-lah ia ber-patœt-an deŋgan tēan*, hij verlangt op eenen goeden voet met u te zijn; il désire vivre en bonne intelligence avec vous. *Soedah ber-patœt-an samoā-nja*, zij zijn allen met elkander overeengekomen, eenstemmig; ils sont unanimes, tous d'accord.

ف pātœs vel pettœs, een donderslag, een bliksemstraal, de uitbarsting van een luchtverschijnsel; un coup de tonnerre, un éclair, l'explosion d'un météore. *Gedōng telah ābies di tembak pettœs*, het (kruid)magazijn sprong in de lucht door een bliksemslag; un coup de foudre mit le feu au magasin (à poudre). *Tā-kœt kita men-deŋgar bœnji pettœs*, wij schrikken op het hooren van de donderslagen; nous nous effrayons à l'ouïe des éclats du tonnerre.

ف pātas (vid. ف pāgē), zolder, bovenvloer; plafond, plancher supérieur.

ف pātong, beeld van metaal, hout of steen; figure, statue de métal, de bois ou de pierre.

ف pātok, de beet (van eene slang); la morsure (d'un serpent). *Pātok ālar bīsa*, de beet van eene vergiftige slang; la morsure d'un serpent venimeux. *memātok tēmīet-nja*

seperti ular, in zijne hielen bijten als eene slang; lui mordre les talons comme un serpent.

پاتک *pātek*, een slaaf, bediende: het wordt gebezigd als voornaamwoord des eersten persons; esclave, serviteur: on emploie ce mot comme pronom de la première personne. *Jang di per-tāan sarta pātek*, zijne majesteit, tevens met (mij) zijnen slaaf; sa majesté, conjointement avec (moi) son esclave. *Jā tōān-kō deŋgar-kan apā-lah khabar-nja pātek*, o mijn meester, hoor, bid ik u, naar het verhaal van uwen slaaf; ô mon maître, écoute, je t'en prie, le récit de ton esclave. *Pātek ini tiāda tāu*, ik weet niet; j'ignore.

پاتیل *pātiel* (vid. پاتیل *papātiel*), een timmermans werktuig; un outil de charpentier.

پاتول *pātōl*, eene soort van mand; une sorte de panier.

پاتو *pātō* (vid. پوکي *pōki*), de schaamdeelen; les parties naturelles.

پاتولي *pātōlei* (vid. پانچ *pandji*), stam; tribu.

پاتاه *pātah*, breken, afbreken, in stukken slaan; casser, briser, rompre en éclats. *Tālang-nja sōdah pātah*, zijne beenderen werden gebroken; ses os furent brisés. *Ada jang pātah kapalā-nja ada jang pātah leher-nja*, van sommigen was de schedel gekloofd, anderen was de nek gebroken; les uns avaient le crâne fracassé, d'autres le cou rompu. *Di pātah-nja sajāp-nja ka-dāa blah*, hij brak zijne beide vlerken; il se brisa les deux ailes. *Pātah-lah tiāng-nja*, zijne masten werden gebroken; ses mâts furent brisés. *Piŋgang-nja dan tāŋgan-nja-pān lantiek sarātōes pātah*, men deed honderd malen het ruggebeen en de vingers kraken (iets dat in het oosten gebruikelijk is); on fit craquer cent fois les vertèbres du dos et les jointures des doigts (pratique commune chez les orientaux).

پاتاه & پاتا *pātah & pata*, tekening, schilderij,

schets, afbeelding, kaart, een woord; des sin, tableau, esquisse, croquis, carte, un mot. *Pātah doenjā*, wereld-kaart; mappemonde. *Pātah lāut*, zee-kaart; carte maritime. *Inī-lah patā-nja*, hier is de tekening daarvan; en voici le dessin. *Kāta sa-pātah*, één woord; un (seul) mot. *Katā-nja tidak be-brāpa pātah*, hij sprak niet veel woorden; il ne prononça pas beaucoup de paroles.

پاتيه *pātih*, een titel van rang, voornamelijk op Java in gebruik; titre honorifique, particulièrement usité dans l'île de Java.

پادجار *pādjar*, pacht, een regt dat verpacht is; ferme, privilège affermé.

پادجال *pādjal*, geslagen (niet gegoten), taai; battu, forgé à froid, non cassant. *Amaas pādjal*, geslagen goud; de l'or battu. *Per-bōāt-an pādjal*, geslagen werk; ouvrages faits au marteau.

پاتجک *pātjak*, spit; broche. *Pāsing pātjak*, het spit draaijen; tourner la broche. *Memā-tjak*, aan het spit steken; mettre à la broche. *Ter-pātjak*, aan het spit gestoken, gebraden; mis-ou cuit à la broche.

پاتجول *pātjōl*, spade, houweel; bêche, houe.

پاتجوه *pātjōh*, bestieren, leiden, aanzetten; (een paard of eenen wagen) mener; gouverner, conduire, exciter, mener (un cheval ou une voiture). *Tāu-lah ia memātjōh kēda*, hij wist met een paard om te gaan; il s'entendait à manier un cheval. *Lālo di patjōh-nja kōdā-nja ber-djālan ka-lāqar kōta*, hij gaf toen zijn paard de sporen en verliet de vesting; alors il piqua son cheval et s'éloigna du fort. *Naik-lah ka-ātas ratā-nja lālo di patjōh-nja ka-tenḡah mēdān*; beklom zijnen wagen en dreef hem midden in het (slag)veld; monta sur son char et le poussa au milieu du champ (de bataille).

پادا *pāda*, voldoen, te vreden stellen, voldoende

zijn; contenter, satisfaire, suffire. *Padā-kan dia*, stel hem te vreden, geef hem voldoening; contentez-le, donnez-lui satisfaction. *Ia tāu memadā-kan diri-nja*, hij weet zichzelf te voldoen; il sait se suffire à lui-même. *Bahwa soeltān iskander itoe tiāda memadā-kan diri-nja deŋgan ka-radjā-an sakati-an ālam ini*, nu kon sultan Alexander zich met de heerschappij van deze geheele wereld niet vergenoegen; sultan Alexandre ne sut pas se contenter de l'empire de ce monde entier. *Di per-āuleh-nja kāin jang memada-i menētoep ka-dāa-nja*, hij heeft stoffe genoeg aangeschaft om hen beiden te dekken; il s'est pourvu d'assez d'étoffe pour les couvrir tous deux. *Padā-lah*, het is genoeg; cela suffit. *ka-padā-an*, genoegzaamheid, vergelding; suffisance, compensation.

pādrī PORT., een priester, een Europeisch geestelijke; un prêtre, un ecclésiastique Européen. *Ada pādrī kita ber-nāma hadji kāsiem*, wij hebben eenen priester, *Hadji Kāsiem* genaamd; nous avons un prêtre qui se nomme *Hadii Kāsim*.

pādang, vlakke, groote uitgestrektheid lands zonder bergen of boomen: de naam eener plaats (het hoofdetablisement der Hollanders) op de westkust van Sumatra; plaine, vaste étendue de terrain uni et sans arbres: nom du principal établissement des Hollandais sur la côte occidentale de Sumatra. *Seperti rāmpoet di pādang bānjak-nja*, zij waren talrijk als het gras op het land; ils étaient nombreux comme l'herbe de la plaine. *Hātan men-djādi seperti pādang*, het bosch veranderde in eene opene vlakke; la forêt se changea en une plaine découverte. *Pādang lēas*, eene uitgestrekte vlakke; une vaste plaine. *Pādang pe-prāng-an*, slagveld; champ de bataille.

pādēka (vid. *padēka*), benaming van genegenheid; épithète qui marque l'affection.

pādam, uitwischen, uitblusschen, in het

geheim ter dood brengen; éteindre, anéantir, mettre secrètement à mort. *Pādam āpi*, vuur uitblusschen; éteindre le feu. *Palita soedah ter-pādam*, de lamp is uitgegaan; la lampe est éteinte. *Memādam-kan amārah*, den toorn stillen; appaiser la colère. *Bāwa āuleh-moe si-tambēhan bēang-kan ia ka-dālam ātan pādām-kan djāŋgan diri ka-liāt-an*, neem *Tambēhan* met u en leid haar in de bosschen, vernietig haar, zoodat zij niet meer gezien worde; prends *Tambōuhan* avec toi et conduis-la dans la forêt, extermine-la de manière qu'elle ne reparaisse plus. *pemādam*, een domper; un éteignoir.

pādam pro *padma* HIND., hyacinth, eene vlamkleurige steen; hyacinthe, pierre couleur de feu. *Mērah pādam*, vuurrood; rouge couleur de feu. *Wārna mēkā-nja mērah pādām seperti āpi ber-njāla*, zij aangezigt was rood als vuur; il avait le visage enflammé.

pādī, orisa sativa, L., rijst zoo lang zij niet gepeld is, ook de naam der plant in hare onderscheidene standen. Gepelde rijst noemt men *bras*; nom qu'on donne au riz aussi longtemps qu'il n'est pas dégagé de son enveloppe, de même qu'à la plante dans les différens états par où elle passe. Le riz mondé se nomme *bras*. *Pādī sāwah*, rijst van lage, natte gronden, minder geacht dan de *pādī* of *bras lādang*, die op hooge en drooge gronden voortkomt en gemeenlijk waar men tot dat einde de boomen heeft uitgerooid. Van beide soorten, en bijzonder van de laatstgenoemde, zijn er vele verscheidenheden; le grain produit dans les terres basses et humides, moins estimé que le *pādī* ou *bras lādang*, qui vient sur les terrains élevés et secs, et communément dans des endroits qu'on a essartés tout exprès. On en compte plusieurs variétés tant de l'une que de l'autre espèce, et surtout de la dernière. *Bājat pādī*, rijst zaaijen op kleine stukken lands, om daarna te verplanten in de *sāwah*; semer le grain en pépinière, pour le transplanter ensuite

dans le *sāwah*. *Tānam*, dezelve planten; le planter. *Tāgal*, dezelve in de *lādang*. *Tœmboek pādī*, rijst slaan (ontbolsteren); battre (monder) le riz. *Teṅgah māsiēm meng-ambel pādī*, het midden van den oogst; le milieu de la moisson. *Ada pādī daulo sedikiet bēta sēroh djadi-kan bras*, er is een weinig padi van den vorigen oogst, ik zal het tot bras laten pellen; il y a un peu de padi de la dernière récolte, j'en ferai faire du bras.

پارا-پارا vel پارغ *pāra-pāra*, roet, zwartsel; suie, noir de fumée.

پاریت *pāriet*, sloot, loopgrave, gracht; fossé, tranchée, canal. *Djātoḥ ka-dālam pāriet*, in eene sloot vallen; tomber dans un fossé. *Nagrī besār laṅkap deṅgan kotā-nja dan pāriet-nja*, eene groote stad, voorzien met wallen en met eene gracht; une grande ville, défendue par des remparts et par un fossé.

پاروت *pārœt*, een lidteeken, een teeken aan het ligchaam; une cicatrice, une marque sur le corps. *Ada pārœt pada tēboh-nja*, hij heeft een lidteeken aan het ligchaam; il a une cicatrice sur le corps. *Djika idœp deṅgan pārœt inī apā-tah goenā-nja*, indien ik met zulk een lidteeken moet blijven leven, welke waarde heeft het leven voor mij? si je dois vivre avec cette marque, quel prix la vie aura-t-elle pour moi?

پاراس *pāras*, de gelaatstrekken; les traits du visage. *Elok pāras-nja dan bāgoes roepā-nja*, hare gelaatstrekken waren bekoorlijk en hare geheele gedaante schoon; ses traits étaient charmans, et toute sa figure d'une rare beauté. *Segala perampēan jang bāik pāras-nja*, al de vrouwen die schoon van gelaat zijn; toutes les femmes qui ont de beaux traits.

پاراس *pāras*, rond als een pilaar of rotting, rolvormig, kegelrond; arrondi comme une co-

lonne ou une canne, cylindrique, conique. *Memāras*, glad afsnijden, scheren; couper ras, tondre, raser, tailler.

پارغ *pārang*, een snijdend werktuig, snij- of hakmes, snijden, kloven; instrument tranchant, coutEAU, couperet, serpe, couper, fendre. *Krat deṅgan pārang*, met een snoeimes afhakken of doorsnijden; couper ou fendre avec une serpe. *Pārang sa-bilah*, een van die werktuigen; un de ces instrumens. *مماړغ memārang deṅgan pedang*, met een zwaard snijden; trancher d'un coup de sabre. *Lālo di wēnoes-nja sindjatā-nja hendak di pārang-nja*, daarop trok hij zijn zwaard, met oogmerk om haar eenen slag toe te brengen; là-dessus il tira son glaive, dans l'intention de lui porter un coup. *Di pārang-nja lēher rakshāsa itœ lālo pœtœs*, hij gaf het gedrogt eenen slag in den nek, en scheidde toen (het hoofd); il blessa le monstre au cou, et ensuite lui coupa (la tête).

پارغ & پراڠ *pārang & prang*, oorlog, veldslag, krijgsmagt, leger, oorlog voeren, den strijd beginnen; vechten; guerre, bataille, forces militaires, armée, faire la guerre, en venir aux mains avec l'ennemi, combattre. *Ada prang dālam nagrī itœ*, er is oorlog in dat land; la guerre est allumée dans ce pays. *Prang mā-sœh itœ ter-lālo kras*, de vijand voert den oorlog met kracht; l'ennemi pousse vigoureu-sément la guerre. *Prang sabiel allah*, heilige oorlogen; guerres saintes. *Gandarang prang*, krijgstrommen; des tambours. *Meṅ-ikat prang*, een leger bij een brengen; lever une armée. *Patjah-lah segala prang-nja*, zijne legermagt was geheel verslagen; ses trou-pes furent mises en déroute. *Ka-dēa fihak tantarā ber-prang-lah*, de legers van beide kanten vielen elkander aan; les deux armées en vinrent aux mains. *Hārœs ماماړغ mema-rāng akan jang menāhan zakāt*, zij behooren met het zwaard vervolgd te worden, die de door de wet voorgeschrevene aalmoezen inhouden; on devrait poursuivre avec le glaive

ceux qui retiennent les aumônes ou contributions fixées par la loi. *په-پرانگ-ان* *pe-prāṅg-an*, oorlog, slag, veldtocht; guerre, bataille, campagne. *باكال په-پرانگ-ان* *Bakal pe-prāṅg-an*, voorraad voor eenen veldtocht; provisions pour une campagne. *پادانگ په-پرانگ-ان* *Padang pe-prāṅg-an*, het slagveld; le champ de bataille. *كپال په-پرانگ-ان* *Kāpal pe-prāṅg-an*, een oorlogschip; un vaisseau de guerre. *منگ-اتور په-پرانگ-ان* *Meṅg-ātor pe-prāṅg-an*, in slagorde schicken; ranger en ordre de bataille.

پارسى *pārsi* (vid. *فارسي* *fārsi*), perzisch; persan.

پاران *pāran*, dakbalk, dakrave; faitage, pièce de bois qui fait le sommet du toit d'un bâtiment.

پارو *pārau*, schor; rauque. *سوارا-نجا جانگ ماردو من-دجادي پارو* *Swarā-nja jang mardō men-djādi pārau*, hare liefelijke stem werd schor; sa douce voix devint rauque. *پارو-پارو* *Parau-pārau*, de long; le poumon.

پاروھ *pāroh*, de sneb of bek van eenen vogel; le bec d'un oiseau. *پاروھ اجام* *Pāroh ājam*, de bek van eene hen; le bec d'une poule. *ككوك دان پاروھ گارادا ایتو* *Kēkōe dan pāroh garāda itō*, de klaauwen en de bek van den griffoen; les serres et le bec du griffon.

پاری *pārī*, eene soort van visch; sorte de poisson. *كاجو پاری* *Kājō pārī*, een groote woudboom, waaruit men de hout-olie trekt; grand arbre sauvage, dont on extrait l'huile de bois.

پاری *pārī*, lot, kans; sort, chance. *بوآھ پاری* *Bōah pārī*, dobbelsteenen; dés. *بوانگ پاری* *Bōang pārī*, de steenen werpen; jeter le dé.

پاسار *pāsar* AR. (بازار), de marktplaats, bazaar; le marché, le bazar. *بانجاک-لاھ کادئی دی-دالام پاسار ایتو* *Bānjak-lah kadēi di-dālam pāsar itō*, de winkels waren in groote menigte in die bazaar; ce bazar contenait un grand nombre de boutiques. *پادا کاتیکا ایتو پاسار sedang-لاھ رامی* *Pada katika itō pāsar sedang-lah rāmī*, op dat tijdstip was de marktplaats redelijk vol; à cette époque le bazar était passablement fréquenté.

پاسانگ *pāsang*, in beweging stellen, doen dienen; mettre en action; en mouvement, faire servir. *پاسانگ اپی* *Pāsang apī*, vuur aansteken; faire du feu.

پاسانگ لایجر *Pāsang lājer*, zeilen bijzetten; mettre les voiles au vent. *پاسانگ bediel*, een vuuroer lossen; tirer une arme à feu. *پاسانگ bandera*; de vlag hijschen; hisser le pavillon. *پاسانگ kebēn lāda*, eenen pepertuin aanleggen; faire une plantation de poivre. *مماسنج دجرات برونج* *memā-sang djerat bērong*, strikken leggen voor vogels; tendre des filets aux oiseaux.

پاسانگ *pāsang*, vloed der zee; flux, mouvement de la mer vers le rivage. *پاسانگ paernāma*, springvloed (bij volle maan); marée de la pleine lune. *پاسانگ gedang*, hoog water; marée. *پاسانگ kring*, laag water; basse marée. *دی باوا اوله اچر پاسانگ* *Di bāwa auleh ājer pāsang*, door den vloed aangebragt; apporté, conduit par la marée.

پاسانگ *pāsang*, een paar; makkers; paire, couple, camarades. *گادیانگ سا-پاسانگ* *Gādiang sa-pāsang*, een paar olifants tanden; une couple de dents d'éléphant. *ماین پاسانگ* *Māin pāsang*, damspelen; jouer aux dames.

پاساک *pāsak*, eene pen, eene speld, kleine spijkers, met eene pen vastmaken, vaststeken, inzetten, inschieten; cheville, épingle, petit clou, attacher avec une cheville, épingle, insérer, enclaver. *مماساک تلینگا دان ماماکی سوبانگ کومیدیان دیری-پادا دی پاساک-کان-نجا* *Memāsak telēnga dan memākei sōbang komediēn deri-pada di pasak-kan-nja*, eene houten pen in de oorgaten steken en er oorsieraden in dragen, na dat die gaten eerst zoo wijd gemaakt zijn; passer une cheville de bois à travers les trous des oreilles, et y suspendre des ornemens après les avoir ainsi élargis.

پاساک *pāsak*, het binnenste, binnen- of bovenlanden; l'intérieur d'un pays, les terres éloignées de la mer. *ورانگ پاساک* *Orang pāsak*, een landman; un homme de la campagne. *دی پاساک پاولو ایتو* *Di pāsak pālaw itō*, in de binnenstreken van het eiland; dans les parties intérieures de l'île.

پاساک *pāsak* vel *پاساک* *pasak*, een hoop krijgslieden, compagnie, bende, wacht, rot, kleine

afdeeling van een leger; compagnie, corps, détachement, troupe, garde, escouade, subdivision d'une armée. *Krah-kan-lah rājat pāsōek rādja itōe*, verzamel de manschappen, welke tot de bende van dien vorst behooren; rassemblez les hommes qui forment le corps de ce prince. *pasōek-an ōrang penjā-māen*, rooverbenden; des bandes de voleurs. *Samoā-nja dātang-lah ber-pāsōek-pasōek-an*, zij kwamen allen bij hoopen of kompanien; ils arrivèrent tous par bandes ou compagnies. *Ada-pān sēātōe pasōek-an rājat ka-indarān akan bantā-nja*, er is een lichaam van hemellingen, hetwelk hem tot hulpbende dient; il y a un corps de troupes célestes, qui lui sert d'auxiliaires.

pāsān, gebieden, bevelen, belasten, iemand eene zending opdragen, een bevel, een last; commander, ordonner, enjoindre, charger quelqu'un d'une mission, lui donner des instructions, un commandement, des ordres, un mandat. *Tiāda di pāsān rādja*, de koning gaf geen bevel; le roi ne donna point d'ordre. *Itōe-pān ber-pāsān ka-pada pahloewān sakali-an*, gaf daarop bevel aan al de krijgsliden; donna là-dessus ordre à tous les guerriers. *Ber-pāsān akan segala isi roemah-nja*, gaf last (op zijn doodbed) aan alle zijne huisgenooten; prescrivit (sur son lit de mort) à toute sa famille. *Pāsān bapā-nja samoā-nja di pegang-nja*, hij kwam al de voorschriften van zijnen vader na; il suivit tous les ordres de son père. *Begitōe-lah pāsān-nja ka-pada amba*, zoodanig was zijne boodschap aan mij; tel fut le message qu'il m'apporta.

pāsōe, een groote houten bak om water te bewaren, badkuip; grand vase de bois pour contenir de l'eau, baignoire. *Di tōewang-kan-nja ājer itōe ka-dālam pāsōe*, goot het water in de kuip; versa l'eau dans la cuve. *Pergi-lah mandī ka-pada pāsōe*, ging zich in de kuip baden; se rendit à la baignoire.

pāsōng, gevangen zetten, een gevangenhuis, hechtenis, gijzeling; emprisonner, prison, détention, arrêts. *Tiāda jang meng-akō-nja di pāsōng ōrang itōe*, dewijl er niemand was om borg voor hem te staan, werd de man in hechtenis gezet; comme il n'y avait personne qui voudt être sa caution, il fut mis en prison. *Tāroh di pāsōng*, in de boeijen gezet; mis aux fers. *pasōng-an*, hechtenis, gevangenhouding, gevangensplaats; détention, emprisonnement, prison.

pāsē, eene (weleer tamelijk belangrijke) plaats op de noordkust van Sumatra, niet ver van Atjien; place (autrefois de quelque importance) sur la côte septentrionale de l'île de Sumatra, non loin d'Atiin.

pāsīer & *pāsier*, zand; du sable. *Seperti pāsīer jang di pantei*, als zand op het strand; comme le sable au bord de la mer. *Pāsīer-nja seperti amaas tērei*, het zand daarvan was als goudstof; son sable ressemblait à de la poudre d'or. *Gp̄la pāsīer*, fijne of poeder-suiker; sucre en poudre.

pāpa HIND., arm, behoeftig, gering, elendig; pauvre, nécessiteux, vil, misérable. *Jatiem jang pāpa*, een arme wees; un pauvre orphelin. *Ada-pān ōrang māda ini jang hīna lagi pāpa tiāda ber-ka-tāu-an tampat ampēnja*, deze jongeling, van eenen lagen stand en daarbij arm, weet niet eene plaats die hij de zijne noemen kan; ce jeune homme, de basse condition, et avec cela pauvre, ne connaît pas un seul endroit qu'il puisse nommer sien. *Meṅgatā-kan hal ka-papā-an-nja*, zijne armoede tot verontschuldiging aanvoeren; s'excuser sur sa pauvreté.

pāpa, stut, steunsel, schraag; appui, étaie, chevalet.

pāpat, effen, regelmatig, eenvormig; uni, régulier, symétrique. *Pōtong pāpat kajē itōe*, houw of schaaf dien balk gelijk; équar-

rissez cette pièce de bois. *ممآت memāpat bātœ*, steenen in eenen regelmatigigen vorm houwen; équarrir des pierres, leur donner une forme régulière.

قآر pāpar, in gedwongen dienst nemen, op hoog gezag vorderen; mettre en requisition, faire une levée par autorité publique. *قآرٓن papār-an*, hetgene op die wijze geligt is, schatting, requisitie; des objets levés de cette manière, contribution, requisition.

قآٓك pāpak (vid. *خٓنٓي khensa*), manwijf; hermaphrodite.

قآٓن pāpan, plank, deel, houten vloer; un ais, une planche, un plancher. *Ia-pān ber-djā-wat pada sa-kepieng pāpan*, hij greep eene plank; il se saisit d'une planche. *Antāra dāa pāpan*, tusschen twee planken; entre deux ais. *Pāpan be-rātœs*, planken bij het honderd (van eene gemeene soort); planches à la centaine (d'une espèce commune).

قآٓكٓت pākat (vid. *مٓآفٓآكٓة mæwāfakat*), raadplegen, tot een gezamenlijk besluit komen, bijeenkomst om te beraadslagen; consulter, délibérer, prendre une résolution unanime, assemblée délibérative; conférence. *Orang ber-pākat samoā-nja*, zij waren allen van één gevoelen; tous étaient d'un même avis.

قآٓكٓل pākal (vid. *كٓآكٓل pakkal*), kalfaten; calfater.

قآٓكٓن pākan (vid. *تٓرٓكٓ تٓرٓكٓ tērak*), de inslag, het gene door middel van de spoel op de ketting of schering geplaatst wordt, ook *pārang ber-tērak* geheeten; trame, fil passé dans la chaîne au moyen de la navette, on le nomme aussi *pākan ber-tōurak*. *Kāin jang ber-pākan-kan amaas*, stoffe met goud doorweven of waarvan de inslag van gouddraad is; broché d'or, ou dont la trame est d'or.

قآٓكٓنٓ پٓآكٓان pākan (vid. *كٓآكٓان pakan*), eene marktplaats, un marché.

قآٓكٓوٓ pākœ, nagel, spijker; clou, cheville. *Pā-*

jong pākœ, de kop van eenen spijker; la tête d'un clou. *Lekat-lah seperti pākœ*, zoo vast als een spijker; fiché, ferme comme un clou.

قآٓكٓوٓ pākœ & *كٓآكٓوٓ pakœ*, varen, eene plant waarvan de Maleijers vele onderscheidene soorten kennen; fougère, plante dont les Malais connaissent un grand nombre d'espèces.

قآٓكٓي pākei, kleeden, kleederen dragen of aandoen, iets tot zich nemen, aannemen, gebruiken; se vêtir, porter ou mettre des vêtements, prendre, s'approprier, adopter, faire usage de. *Pakei-lah bēngga ini*, draag deze bloem bij u; portez cette fleur sur vous. *Memākei seperti orang nagri itœ*, zich op de wijze der inlanders kleeden; se vêtir à la manière du pays. *Kāin jang belom di pākei*, kleederen die nog niet gedragen zijn; des habits qui n'ont pas encore été portés. *Pākei nāma*, eenen naam aannemen of voeren; prendre ou porter un nom. *Memākei bau bau'n*, reukwerken gebruiken; faire usage de parfums. *Sēātœ-pān tidak boleh di pākei*, niet eene enkele (van de booten) kan men gebruiken; il n'y a aucun (des bateaux) en état de servir. *Ada ājer itœ ter-pākei pada badan*, dat water diende voor het ligchaam (om het te wasschen); cette eau fut employée sur le corps (servit à le laver). *Djika ber-kenan bitjā-ra pātek di pākei āuleh baginda*, indien mijn raad bevalt, zoo kan uwe majesteit denzelven volgen; si mon avis est approuvé, votre majesté peut l'adopter. *Apa bila sita dēwī dāpat akœ pākei nistjāja kœ-lebeh-kan deri-pada-mœ*, indien ik Sita Dēwī onder mijne vrouwen aanneem, zal ik haar boven u stellen; si je prends Sitā Dēwī dans mon harem, je lui donnerai un rang plus élevé que le tien.

قآٓكٓيٓ پٓآگٓيٓ pāgi & *قآٓكٓيٓ پٓآگٓيٓ pāgi*, ochtend, in den ochtendstond, morgen; matin, dans la matinée, demain. *Pāgi dan petang*, ochtend en avond; matin et soir. *Pāgi āri*, vroeg, bij

tijds in den morgen; de bonne heure, de grand matin. *Pagi-pāgi*, morgen ochtend; demain matin.

ثاگت *pāgoet*, pikken (als een vogel), bijten (als eene slang); becqueter (comme les oiseaux), mordre (comme les serpens). *Di pāgoet āuleh garāda akan nāga itæ*, de griffoen pikte naar den draak; le griffon voulut mordre le dragon. *Di pāgoet-nja matā-nja*, pikte zijne oogen uit; lui arracha les yeux à coups de bec. *Seperti di pāgoet ālar rasā-nja*, zij hadden een gevoel als of zij door slangen gebeten waren; ils éprouvaient une sensation pareille à celle que cause la morsure d'un serpent. *Ber-pāgoet-pāgoet ka-dæā-nja*, zij pikten naar elkander; ils se donnaient des coups de bec.

ثاگر *pāgar*, wal, omheining, paalwerk, omheinen, insluiten, omgeven; rempart, enclos, palissade, fermer d'un rempart, d'un enclos, entourer. *Pāgar rēmāh*, de omheining van een huis; l'enclos, les palissades à l'entour d'une maison. *Deri tēar pāgar*, van de buitenzijde der omheining; du dehors de l'enceinte. *Tjenderong-lah segala pāgar orang*, al de omheiningen werden om verre gehaald; toutes les clôtures furent détruites. *Pāgar tānah*, een aarden wal; un rempart, une levée de terre. *Dālam pāgar rādja*, binnen de omheining van den koning (van zijn paleis); dans l'enclos du roi (de son palais). *Tāron-lah ia deri dālam āwan itæ ka-bēmi ka-dālam pāgar astāna mahārādja rawāna*, hij daalde van de wolken op de aarde, binnen den omtrek van het paleis van *Mahārādja Rawana*; il descendit des nues sur la terre dans l'enceinte du palais de *Mahārādja Rawana*. *Seperti bēlan di pāgar bintang*, gelijk de maan omgeven met sterren; semblable à la lune, entourée d'étoiles. *Pāgar bēlan*, de verlichte kring om de maan; le halo, couronne lumineuse autour de la lune. *ثاگررابع *pāgar-rājong**, de verblijfplaats van een der sultans van *Menāṅgkābau*; la résidence d'un des sultans de *Menāṅgkābau*.

ثاگرر *memāgar*, met paalwerk omgeven; fraiser, palissader.

ثاگو *pāgaw*, zolder, zoldering; plancher.

ثال *pāla*, bruin; brun. *Bōah pāla*, nux myristica, muskaatnoot; noix muscade. *Bāwāga pāla*, foelie (die om de noot zit); macis (l'enveloppe intérieure de la noix).

ثالو *pālœ* (vid. *ثالو *pālœ**), kloppen; battre.

ثالوت *pālat* (Batav. vers. codic. sacr.) sodomie; sodomie. *Orang pālat*, een sodomiter; un sodomite.

ثالو ثالو *pālar-palār-an* (vid. *ثالو *tjāpieng**), hetgene de kinderen dragen om de schaamdeelen te bedekken; ce que portent les enfans pour couvrir leur nudité.

ثالو *pālieng* & *ثالو *pālieng**, draaijen, wenden, afwenden, naar iets toe of van iets afkeeren, den loop (van eene rivier) veranderen; tourner, virer, détourner de, tourner vers, détourner le cours (d'une rivière). *Pālieng kapālā-mœ*, draai uw hoofd om; tournez la tête. *Segrā-lah ia memālieng-kan kœdā-nja*, dadelijk keerde hij zijn paard om; il détourna aussitôt son cheval. *Mādah ia memālieng-kan kandarān-nja*, het was voor hem gemakkelijk zijn rijbeest om te draaijen; il lui était facile de détourner sa monture. *Segala dājang-dājang ter-sinjœm serāja ber-pālieng-kan mœkā-nja ka-blākang*, al de juffers grimlachten en wendden de oogen af; toutes les suivantes sourirèrent et détournèrent les yeux. *Ber-pālieng deṅgan mœka atau deṅgan dāda*, het hoofd alleen, of ook de borst, d. i. het hoofd en de schouders om-draaijen; tourner la tête seule, ou bien aussi la poitrine, c. à d. la tête et les épaules. *Ber-pālieng ka-pada orang lain*, zijne genegenheid tot eenen anderen persoon wenden; tourner ses affections vers une autre personne.

ثالو *pālœ* vel *ثال *pālœ**, slaan, kloppen (bij

voorbeeld met eenen stok), een slag; battre, frapper (comme avec un bâton), un coup. *Nāik di gōtjoh tēron di pālē*, als hij opstond stompten zij hem, en als hij lag sloegen zij hem; ils le souffletaient quand il se levait, et ils le rossaient lorsqu'il était par terre. *Pālē gandarang*, de trom slaan; battre le tambour. *Memālē memōēng-an*, afkondigen, omroepen; proclamer. *Memālē dēa pālē*, twee slagen slaan; frapper deux coups.

ثا *pālē*, mengen, wrijven (als verwen); mêler, broyer (des couleurs). *Ka-lēar-lah tjajā-nja ber-pālē-pālē deŋgan tjaja mata-āri*, er kwam daaruit een glans, die zich met de schittering der zon vermengde; il en sortit une lumière, qui se mêla à l'éclat du soleil. *Baū-nja bēŋga ber-pālē-pālē deŋgan ājer māwær*, de reuk der bloemen was vermengd met die van rozenwater; le parfum des fleurs se mêlait à celui de l'eau rose.

ثا *pālī*, de naam eener weinig beduidende plaats in het zuid-westelijk gedeelte van Sumatra; nom d'un endroit peu considérable dans la partie sud-ouest de Sumatra.

ثا *pāmær*, de aderen, het gedamasseerde op de kling van wapenen; les veines, ondes, damasquinage sur la lame d'une épée. *Kārang pāmær*, het is niet gedamasseerd; cela n'est pas damasquiné, il est tout uni. *Bāik-bāik be-pāmær*, schoon geaderd; joliment ondé.

ثا *pāmaŋko*, een openbaar ambtenaar; un fonctionnaire public.

ثا *pāman* (vid. ثا *pā*), de oom van vaders kant: men bezigt dit woord uit eerbied, wanneer men eenen bejaarden man aanspreekt; oncle paternel: on se sert de ce mot par respect en parlant à un homme avancé en âge.

ثا *pānat*, zich in eene ongemakkelijke houding bevindende, moede van het zitten of liggen in dezelfde houding; qui se trouve dans

une attitude incommode, las d'être assis ou couché dans la même posture.

ثا *pānar* (vid. سينا *sinar*), stralen van de zon; rayons du soleil.

ثا *pānas*, heet, warm, hitte, warmte; chaud, chaleur. *Ajer pānas*, warm water; de l'eau chaude. *Nagrī jang sāŋgat pānas*, een zeer warm land; un pays où il fait très-chaud. *Māsiem pānas*, het warme jaargetij; la saison des chaleurs. *Demmam pānas*, de hitte van de koorts; l'ardeur de la fièvre. *Pānas mata-āri*, de hitte der zon; la chaleur du soleil. *Kārna kras pānas atau kras deŋgien*, uit hoofde van de buitengewone hitte of koude; à cause de l'extrême chaleur ou froidure. *Jang bōleh menūwōŋg-ī segala hamba allah jang ka-pānās-an* كفافا *ka-pānās-an*, die alle Gods dienaren kan beschaduwten, wanneer de hitte hen overvalt; qui peut couvrir de son ombre tous les serviteurs de Dieu, lorsque la chaleur les accable.

ثا *pānau* & ثا *panau*, witte vlekken op de huid, veroorzaakt door schurft of bederf in de vochten; taches livides sur la peau, occasionnées par la lèpre ou par quelque humeur scrofuluse.

ثا *pānah* HIND. (vid. بوسر *bēsor*), met pijl en boog schieten; tirer de l'arc. *Anak pānah* een pijl; une flèche. *Māta pāna dan lam-bieng*, de punten van speren of pijlen; le fer d'une flèche ou d'une lance. *Anak pānah jang tiāda ber-māta dan tiāda tā-djam*, een pijl zonder (ijzeren) punt, en die niet gescherpt is; une flèche sans fer et dont la pointe n'est pas affilée. *Di panah-nja āuleh rūdja yemen kīdjang itæ*, de koning van Yemen schoot eenen pijl op de ree; le roi d'Yemen décocha une flèche contre la biche. *Di panah-nja akan lāwan-nja deŋgan anak pānah ka-saktī-an*, hij schoot op zijnen vijand met eenen betooverden pijl; il décocha contre son adversaire une flèche enchantée.

Tjābang anak pānah, de keep van eenen schietboog; la coche ou le cran d'une arbalète. *Kājiet anak pānah*, de weerhaak; la barbe. *ممانه memānah*, met pijlen schieten, met eenen pijl raken; lancer des flèches, atteindre avec une flèche. *ثمانه pemānah*, een boogschutter; un archer. *سثانه sa-pānah*, een hoogschot; portée de l'arc. *Sa-pānah djāuh tedoh-nja*, zijne schaduw strekte zich zoo verre uit als een hoogschot; son ombre s'étendait à une portée d'arc.

ثاني pānē, de naam van eene rivier in het noord-oostelijk gedeelte van Sumatra; nom d'une rivière dans la partie nord-est de l'île de Sumatra.

ثا pāu, snijden, hakken, kappen, neervellen; couper, tailler, abattre.

ثاوت pāwoet, buigen, zich buigen; courber, se courber, s'incliner.

ثاوس pāwoes, walvisch; baleine.

ثاوه pāuh, eene soort van vrucht, de mango van Amboina; espèce de fruit, le mango d'Amboine.

ثاوه pāuh (vid. *ثا pāuh*), de dije; la cuisse.

ثاوي pāwī & ثاوي pahæwī, verrot (van hout, stoffe, touwwerk of papier sprekende); pourri (tel que bois, étoffe, cordage ou papier).

ثاوي pāwei (vid. *ثاوي pagāwei*), werktuigen, gereedschappen, krijgsvoorraad; machines, instrumens, munitions. *Peiŋg-andjar dan pāwei*, gidsen en krijgsbehoefsten; des guides et des munitions.

ثا & ثاوه pāuh, dije, de dissel van een rijtuig, een vierde gedeelte, een vierde van een *tāil* of vier *maas*; cuisse, la flèche d'une voiture, un quart, le quart d'un *tāil* ou quatre *maas*. *Paūh-nja seperti pāuh bilālang*, zijne dije was als de dij van eenen sprinkhaan; sa cuisse ressemblait à la cuisse d'une sauterelle. *Di tjæbiēt-nja pāuh-nja*, zij kneep zijne dije;

elle lui pinça la cuisse. *Pāuh bābi*, de dije van een varken, een ham; une cuisse de cochon, un jambon. *Pātah-lah sa-blāh* *ثاهان paūh-nja per-arāk-an itœ*, een der boommen van den zegewagen brak; un des limons du char de triomphe se cassa. *Paŋkal pāuh*, de heup; la hanche. *Kontji pāuh*, de lies; l'aîne. *Sa-tāil sa-pāuh*, een en een vierde *tāil* (gouds); cinq quarts de *tāil* (d'or).

ثاهت pāhat, een beitel; un ciseau. *Pāhat nedjies*, eene schaaf; un rabot. *Bātœ ter-pāhat*, gehouwen steen; pierre taillée. *Amaas di pāhāt*, gedreven goud; or ciselé. *مماحت memāhat*, beitelten of met den beitel bewerken; ciseler ou travailler au ciseau. *Ber-pāhat nāga*, gewerkt in den vorm van eenen draak; façonné, travaillé en forme de dragon.

ثاهت pāhiet vel *pāiet*, bitter, walgelijk; amer, dégoûtant. *Pāhiet bagei ampadoe*, bitter als gal; amer comme du fiel. *Memaïet-kan mælœt*, eenen bitteren smaak aan den mond geven; causer, laisser de l'amertume dans la bouche. *Sākiet pāiet & sākiet pājah*, doodelijk ziek; malade à la mort.

ثاهر pāhar (vid. *تالم tālam*), een groot koperen blad; grand plat ou cabaret de cuivre. *Pāhar jang ber-isi piŋgan*, een blad met kleine schoteltjes gevuld; un cabaret rempli de petits plats.

ثاهغ pāhang, de naam eener plaats op de noord-oostelijke kust van het Maleische schiereiland gelegen; nom d'un endroit situé sur la côte nord-est de la presqu'île Malaie.

ثاهق pāhak, vallei, lage grond; vallée, terrain bas. *Pada pāhak jang ber-serœk-serœk-an*, in eene vallei alwaar zich eene bron bevindt; dans une vallée où se trouve une source d'eau. *Inŋga di lalō-ī-nja akan lintang pāhak itœ*, tot dat hij door de vallei zal zijn getrokken; jusqu'à ce qu'il ait traversé la vallée.

پای *pāi* vel پی *pei* (vid. *پرگی* *pergi*), gaan; aller.

پای *pāja*, brak, een poel van zout water, een moeras; saumâtre, une mare d'eau salée, un marais. *Sōŋei jang besaar itœ-pæn ābies-lah men-djādi pāja*, groote rivieren werden toen in moerassen veranderd; de grands fleuves furent alors changés en marais. *Lak-sāna ūkan di pāja dātang kamārau kring-lah dia*, even als visch in een moeras: het verdroogt bij schoou weder; il en est comme du poisson dans un marais: quand le beau tems vient, il reste à sec.

پایچ *pājong* vel پایوچ *pājōng*, een zonne- of regenscherm, de kop van eenen spijker; un parasol ou parapluie, la tête d'un clou. *Pājong ter-kambang di-ātas kapalā-nja*, een zonnenscherm was over zijn hoofd gespreid; un parasol était tendu au-dessus de sa tête. *Pājong segala radja-rādja seperti mēga roepā-nja*, de zonneschermen boven al de vorsten geleken naar eene wolk; les parasols de tous les princes formaient comme un nuage. *Segala alat dan pājong ka-radjā-an*, de prachtige zonneschermen en andere koninklijke sieraden; les dais et autres insignes royaux. *Pājong kitjiel*, een hand-zonnenscherm; parasol qu'on tient à la main. *Bātang pājong*, de stok van een zonne- of regenscherm; la tige d'un parasol ou parapluie.

پایوچ *pājō*, besluiten, bepalen, vaststellen; résoudre, déterminer, arrêter. *Djahāt-an-lah ter-pājō aulēh-nja*, hij had besloten kwaad te doen; il avait dessein de mal-faire. *Sædah ter-pājō auleh allah*, het was van God verordend; Dieu l'avait ainsi décrété.

پایوچ *pājōng* (vid. *پایچ* *pājong*), zonne- of regenscherm; parasol ou parapluie.

پایه *pajah*, vermoeid, uitgeput; las, fatigué, épuisé. *Pajah ber-djālan*, vermoeid van het wandelen; fatigué de la promenade. *Pajah-*

-lah kāmū men-tjarī-nja, wij zijn vermoeid van naar hem te zoeken; nous sommes las de le chercher. *Pajah-lah sa-rēpa māti*, zoodanig uitgeput dat het naar den dood geleck; épuisé à un degré qui ressemblait à la mort, mort de lassitude. *Sākiēt pajah & sākiēt pāiēt*, doodelijk ziek; malade à la mort.

پاییل *pabila* (vid. *اپاییل* *apa-bīla*), toen; lorsque.

پاتا *pata* (vid. *پاتاه* *pātah*), teekening, schilderij; dessin, peinture.

پاتاړ *pe-tāroh* (vid. *تاروړ* *tāroh*), inleg, inzet (bij het spel), weddingschap, pand, iets dat men in bewaring geeft, iets dat hoog geschat wordt; enjeu, pari, gage, dépôt, chose dont on fait grand cas.

پاتالا *patāla* HIND. (*pātālam*), zeven denkbeeldige gewesten onder de oppervlakte der aarde, of de onderaardsche streken volgens de Hindoesche fabelleer; sept sphères imaginaires sous la surface de la terre, ou les régions infernales suivant la mythologie des Hindous. *Tædjœh patāla bēmi*, de zeven lage gewesten der aarde; les sept basses régions de la terre. *Kārna di bāwah patāla bēmi ada tædjœh bōah nagrī*, want in de onderaardsche streken zijn zeven koninkrijken; car dans les régions souterraines il y a sept royaumes.

پاتانی *patāni*, de naam van eene stad en distrikt aan de noord-oostzijde van het Maleische schiereiland, grenzende aan het rijk van Siam; ville et district dans la partie nord-est de la péninsule Malaie, sur les confins du royaume de Siam.

پاترا *poetrā* HIND., een vorst, koningszoon, koninklijk afstammeling; prince, fils de roi, d'origine royale. *Ampat orang ber-poetrā*, vier jonge lieden van koninklijke afkomst; quatre jeunes gens du sang royal. *Poetrā dæa laki-laki sātœ*, twee kinderen van koninklijk bloed, van welke een van het mannelijk geslacht is; deux enfans du sang royal, dont l'un

est mâle. *Permei-særi itoe soedah ber-pœtrā*, de koningin is van eenen prins bevallen; la reine accoucha d'un prince. *Idæp-kan pœtrā-nja kambāli*, breng zijnen zoon weder in het leven; rends son fils à la vie.

فتران *petarāna* vel *pœtarāna*, een zetel van staat, praalbed, rustbank; siège de cérémonie, lit de repos, sofa. *Ka-læar-lah tæan pœtri deri-pada per-adæ-an maka itæ-pæn dædoek-lah di-ātas petarāna*, de prinses verliet hare kamer en zette zich op eene rustbank neder; la princesse quitta sa chambre et s'assit sur un sofa. *Baginda itoe ber-takhta di-ātas petarāna jang ka-amās-an*, de koning was op eenen gouden zetel geplaatst; le roi occupait un siège d'or.

فتري *patari*, borax, soldeersel in het algemeen; borax, soudeure.

فتري *pœtri* HIND., eene vorstin, vrouwelijke afstammeling van koninklijk bloed, de dochter van iemand van hoogen rang; une princesse, femme issue de sang royal, la fille d'un personnage éminent. *Anakanda baginda tæan pœtri ka-tiga itoe dātang-lah di iring-kan aūleh inang peng-æsoh-nja*, de drie prinsessen, des konings dochters, kwamen, gevolgd van hare minnen; les trois princesses, filles du roi, vinrent, accompagnées de leurs nourrices. *Pœtri boŋgsæ*, de jongste prinses; la plus jeune princesse. *Dāun pœtri*, mussænda frondosa, L., *tjeŋkē lāban*, Bat. Trans. vol. V.

فتغ *patang* vel *petang*, avond, avondschemering; le soir, le crépuscule du soir. *Siang dan petang*, ochtend en avond, vroeg en laat; matin et soir, de bonne heure et tard. *Pada petang æri*, in den avondstond; dans la soirée.

فتك *pitiak* (vid. فتك *pitiak*), kunstmatige klanktoonen voortbrengen; jouer, battre en musique.

فتم *patam*, hoofdband, versiersel dat men op het voorhoofd draagt; fronteau, ornement qu'on porte sur le front. *Ber-patam amaas*, dragende gouden voorhoofdsiersels; portant des fronteaux d'or. *Pada kapāla di kena-kan-nja patam*, op zijn hoofd droeg hij een voorhoofdsiersel; il portait un fronteau sur la tête.

فتما *patmā* HIND. (vid. فتري *tarātī*), lotus, eene plant; la plante nommée lotus. *Bæŋga patmā wandji*, de riekende lotus; le lotus odoriférant.

فتول *patōla*, eene soort van bitteren komkommer, behoorende tot de momordica van L.; sorte de comcombre amer, une des espèces de la curbitacée appelée momordica par L.

فتي *petei* vel *pœttei*, anagyris, L., eene groote soort van boon, groeiende aan eenen zeer hoogen boom, waarvan de lucht voor de Europeanen zeer onaangenaam is; grosse espèce de fève qui vient sur un arbre extrêmement haut, et dont l'odeur est très-désagréable aux Européens.

فتي *peti*, eene kist, doos; un coffre, une boîte. *Peti besī*, eene ijzeren kist; un coffre de fer. *Afiæn lima peti*, vijf kisten opium; cinq caisses d'opium.

فتج *patjah*, *petjah* & *pitjah*, breken, in stukken breken, openbreken, opbreken, uitbreken, barsten, scheuren, afbreken, ophouden, af-danken, wegzenden, gebroken, vernield, verongelukt, verslagen; casser, rompre, mettre en pièces, ouvrir de force, démonter, démolir, éclater, se fendre, se déchirer, cesser, discontinuer, congédier, casser, destituer, rompu, détruit, échoué, mis en déroute. *Patjah belah*, in twee stukken breken, splitsen; mettre en deux, fendre de long. *Memātjah kapāla*, het hoofd breken; rompre la tête. *Memātjah gedōng*, een magazijn openbreken; forcer un magasin. *Mematjah-kan æti segala orang jang pāpa*, de harten verscheuren van allen

die behoeftig zijn (door weelde en overdaad aan den dag te leggen); briser (en déployant un luxe fastueux) le coeur de tous ceux qui sont dans la misère. *Maka prang-pæn patjah-lah di nagri itoe*, de oorlog barstte in dat land uit; une guerre s'alluma dans ce pays. *Patjah ampadæ*, de galblaas breken; rompre la vésicule du fiel. *Bārang deri prau jang soedah patjah*, goederen uit het vaartuig dat verongelukt is; des effets sauvés du navire qui a péri. *Soedah ter-patjah prijæk-nja*, fractum est vas virginitatis suæ. *Mæsæh itoe-pæn patjah*, de vijand werd toen op de vlugt gedreven; l'ennemi fut alors mis en déroute. *Patjah-lah prang-nja rajat radja itoe dan larī-lah ia*, het leger des konings werd verslagen en hij nam de vlugt; l'armée du roi fut mise en déroute et il prit la fuite. *patjah vel pitjah pīerīeng*, gardenia florida, L., een heester, welke bloemen draagt; arbrisseau qui porte des fleurs.

pitjē, modder, klei, slikkerig; boue, argile, bourbeux. *Tānah jang pitjē*, slikgrond; terre bourbeuse, fangeuse. *Pitjē jang lindier*, taaije klei, leem; glaise.

pada, te, naar, op, in, overeenkomstig met; à, vers, sur, en, dans, suivant, conformément à. *Ka-pada*, naar, naar toe; vers, à. *Deri-pada*, van; de. *Pada māsa itoe*, op dien tijd; en ce tems-là. *Pada arī jang komediēn*, op den volgenden dag; le lendemain. *Pada bārang brāpa pātœt*, naar mate het getal dat er behoort te zijn; conformément au nombre requis. *Pada akhier-nja*, laatstelijk, eindelijk; enfin, en dernier lieu.

pedātī, kar, wagen, een rijtuig met wielen; charrette, chariot, voiture à roues. *Gādjah dan kēda dan rāta dan pedātī*, olifanten, en paarden, en wagens en karren; des éléphants, et des chevaux, et des chariots et des charrettes. *Kēda peng-hīla pedātī*, trekpaarden; des chevaux de trait. *Lāda jang*

di būwa pedātī, peper in karren aangebragt; du poivre arrivé par charroi. *Orang jang meñgopalā-kan pedati-nja*, de menner van zijnen wagen; le conducteur de son char.

padas vel pœddas, heet, scherp, wrang, bijtend; chaud, âcre, piquant. *Gālei padas*, heete kerry; du kerry de haut goût, fort assaisonné. *Bārang kājæ jang padas*, alle hout dat eenen sterken smaak heeft; tout bois qui a un goût âcre. *Se-padas*, gember; du gingembre. *memadas-kan āti*, verstoren; aigrir, irriter.

pedang, een zwaard; un glaive. *Tjāboet pedang*, een zwaard trekken; tirer le glaive. *Meñg-ænœs pedang*, een zwaard ontblooten; découvrir un glaive. *Pedang jang mahātādjam di per-sendang-kan-nja di-ātas baū-nja*, hij hing over zijnen schouder een allerscherpst zwaard; il suspendit à son épaule un glaive de la meilleure trempe. *Serta memegang ælœ pedang-nja*, houdende het gewest van zijn zwaard; en tenant la garde de son épée. *Pedang tiga bilah* (idiom.), drie zwaarden; trois glaives. *Pedang jang mākan dēa belāh-nja*, een zwaard dat van twee kanten snijdt; un glaive à deux tranchans. *Sūrong pedang*, eene scheede; un fourreau.

padendang, taf, eene ligte soort van zijde in Bengalen gewerkt; taffetas légère étoffe de soie qu'on fabrique au Bengale. *Kāin padendang kēnieng*, geele taf; du taffetas jaune.

padæ, smelten; fondre. *Seperti amaas soedah ter-padæ*, als gesmolten goud; comme de l'or fondu.

padāta, een staatsambtenaar; un officier public.

padōman, zee-kompas; boussole.

padæka & pādœka, eene benaming van genegenheid, geliefd, dierbaar; épithète qui marque l'affection, bien-aimé, cher.

Djikalau ada karoenā padāka ajanda akan anakanda ini, indien mijn geliefde vader genegen is om zijn kind te verplichten; si mon père chéri veut obliger son enfant. *Mentjām padāka istrī ka-dāa*, kuste zijne twee geliefde vrouwen; embrassa ses deux femmes chéries. *Padāka srī soeltān*, gewone titel van Maleische vorsten; titre commun parmi les princes Malais.

ث *pedih* vel *pedēh*, smart, pijn, smart aandoen; douleur, peine, faire mal. *Kapala-kœ sāngat pedih*, mijn hoofd doet mij geweldig zeer; j'ai un violent mal de tête. *Ati-kœ pedih*, mijn hart doet mij zeer; le coeur me fait mal. *Pedih-lah ati-nja*, er is iets dat zijn hart kwelt; il a quelque chose sur le coeur. *Lœkā-nja pedih*, zijne wond doet hem pijn; sa blessure lui fait mal.

ث *per* (vid. gramm.), een voorvoegsel, dienende tot het vormen van afgeleide naamwoorden; particule préfixe, qui sert à la formation de noms dérivés.

ث *prāda* PORT., vertinsel, klatergoud, foelie, blad of dunne plaat van eenig metaal; étamure, feuille, lame de métal très-mince. *Prādā amaas*, geslagen goud; or battu ou en feuilles. *Prāda besī*, vertinde ijzeren platen; lames de fer couvertes d'étain. *Di prāda denngan ājer amaas*, met goud geverwd; doré en détrempe. *Daūn prāda*, justicia picta, L.

ث *per-rāsa* (vid. راس, *rāsa*), het gevoel (een der vijf zinnen); le sens du toucher.

ث *parāngī*, indoles, Lat., aard, gesteldheid, inborst, natuur; nature, naturel, caractère, tempérament, complexion. *Parāngī mānoesīa*, de natuur van het menschdom; la nature de l'homme. *Mānies parāngī perampāan itœ*, de vrouwen zijn zacht van aard; les femmes ont le caractère doux. *Parāngī bāpa dī toerēt-nja*, hij heeft veel van de geaardheid zijns vaders; il tient beaucoup

de son père. *Djainggāt-nja pandjang djāhat parāngī-nja*, hunne baarden zijn lang, hunne neigingen zijn kwaad; ils ont la barbe longue, les inclinations mauvaises. *Parāngī-nja bākan parāngī orang bāik*, zijne geaardheid is niet de geaardheid van een goed mensch; son caractère n'est pas le caractère d'un homme bon. *Ia-lah jang mem-pænjā-ī parāngī jang lemah lembœt seperti ājer ombon sedjœk-nja*, hij wiens inborst zacht en minzaam is, verkwikkend als de dauw des hemels; lui, de qui le caractère est doux et affable, rafraîchissant comme la rosée du ciel.

ث *per-aingien-an* (vid. ائین, *aingien*), aan de lucht blootgesteld, luchtig; exposé à l'air, aéré. *Bālei per-aingien-an*, een zomerhuis; une maison de campagne.

ث *prākat* vel *per-rākat* (vid. راکت, *rākat*), tras, cement, lijm; ciment, colle, glu.

ث *prākō*, een trog; une ange, une luche.

ث *prāwan*, eene maagd, maagdom; une vierge, virginité, pucelage. *Kārna lāgi prāwan adā-nja*, want zij was nog maagd; car elle était encore vierge. *Di-māna bānjak anak tarēna anak prāwan-pæn ada di-sāna*, waar vele jongelingen zijn, daar kan men de jonge meisjes vinden; là où il y a beaucoup de garçons, on trouvera les jeunes filles.

ث *prāu* (vid. فوهو, *prāuh*), een vaartuig; un bateau.

ث *prāhan*, het bovenste gedeelte van het houtwerk dat het geraamte van een gebouw vereenigt; le faité ou comble d'un bâtiment.

ث *pœrba* HIND., vroeger, voormalig, oud; antérieur, ancien. *pœrba-kāla*, van ouds, in oude tijden; d'ancienne date, anciennement. *Ari āwal pœrba-kāla*, verledene, oude tijden; vieux tems, époque reculée. *Orang tēah itœ tāu akan per-katā-an pœrba-kāla*, die grijsaard is bekend met de

geschiedenissen van oude tijden; ce vieillard connaît l'histoire des tems passés.

ثربون *per-bœrē-an* (vid. برون *bœrē*), wild ge- dierte, hetgene men op de jagt vangt; le gibier.

ثربنتاهن *per-bantāh-an* (vid. بنتاه *bantah*), twis- ten, strijd; disputes, contention, querelle.

ثربندهران *per-bendhar-ān* (vid. بندهار *bendhāra*), schatkist, schatkamer, schatten; une trésore- rie, des trésors. *Kita hendak pennēh-i per-bendhar-ān kita*, ons oogmerk is onze schatkist te vullen; nous nous proposons de remplir notre trésor. *Per-bendhar-ān jang ter-bāni*, verborgen schatten; des trésors cachés.

ثربندیغن *per-bandīng-an* (vid. بندیغ *bandieng*), overeenkomst, vergelijking; analogie, compa- raison.

ثربواتن *per-bōāt-an* (vid. بوات *bōat*), daad, han- deling, werk, volbrenging, onderneming, heldendaad; acte, action, ouvrage, entrepri- se, exploit.

ثربوشن *prabōng-an* vel *prabong*, de nok, het opperste van het dak; le faite, le sommet d'un toit.

ثربول *per-bōla*, valsch, leugenachtig, overdre- ven; faux, mensonger, hyperbolique, exagéré. *Kāta itœ kāta per-bōla sādja*, deze ge- zegden waren loutere onwaarheden; ces paro- les n'étaient que des mensonges.

ثربوت *prœt* & ثربوت *præt*, de buik, de pens, de ingewanden, de baarmoeder; le ventre, la panse, les intestins, la matrice. *Sākiēt prœt*, buikpijn, met darmsnijding gekweld; colique, malade de la colique. *Prœt kras*, verstop- ping, hardlijvigheid; constipation. *Kena præt- nja trœs tālo ia māti*, stak hem door den buik, waarvan hij stierf; lui perça le ventre, ce dont il mourut. *Prœt sinī & liṅgar prœt*, de dunne darmen; les intestins grêles. *Prœt*

kapal, het hol van een schip; le corps, la cale d'un vaisseau. *Ontong nesīēb-kœ sœdah ter-sœrat di-dālam prœt ibē-kœ*, mijn lot stond geschreven in mijne moeders buik; mon destin était écrit dans le ventre de ma mère.

ثربتاپ *per-tāpa* HIND. (vid. تاپ *tāpa*), een die zich afzondert om boete te doen, een klui- zenaar; celui qui fait pénitence, un ermite. ثربتاپان *per-tapā-an*, kluis, het vertrek van eenen kluzenaar, de verblijfplaats van eenen boetvaardige; ermitage, cellule, la retraite d'un pénitent. *Baginda dœdoek dālam per-tapā- an tidak mănœm dan mākan*, de koning zat als een boetvaardige, zonder eten of drin- ken; le roi se tenait en pénitence, sans boire ni manger.

ثربتام *pertāma* & ثربتام *pertamā* HIND., de eer- ste, voorste, in de eerste plaats, vooreerst; le premier, le plus avancé, en premier lieu, d'abord. *Ia djœa jang pertāma dan jang komediēn*, hij alleen die de eerste en de laat- ste is; celui-là seul, qui est le premier et le dernier. *Pertāma jang di tikam-nja*, de eerste dien hij doorstak; le premier qu'il poignarda. *Pertāma pātœt ia ōrang jang ber-baṅsa*, zij moet in de eerste plaats iemand van goede afkomst zijn; il faut en premier lieu que ce soit une personne de bonne famille. *Tiga perkara-nja pertāma*, daar zijn drie soorten van, vooreerst; il y en a de trois sortes, d'abord

ثربتاند *pertanda*, een ontvanger van den tol, van de belastingen, een afgevaardigde; un collec- teur des péages, un receveur ou percepteur des contributions, un député.

ثربتورن *per-atōr-an* (vid. اتور *ātor*), schikking; ar- rangement.

ثربتوان *per-tāan* (vid. تان *tāan*), regeren, gezag voeren; gouverner, régir. *Jang di per-tāan*, hij die het gezag voert, zijne majesteit (op het

eiland Sumatra is deze titel nitsluitend voor de vorsten van *Menangkābau*); celui qui gouverne, sa majesté (dans l'île de Sumatra l'on donne exclusivement ce titre aux princes de *Menangkābau*). *فرتوانى* *per-tōān-an*, heerschappij, regtsgebied, gezag; domination, juridiction, autorité.

فرتيدورن *per-tidōr-an* (vid. *تيدور* *tīdor* & *ادو* *adō*), eene slaappleats, een bed; couche, lit, dortoir.

فرتيگت *per-tīga* (vid. *تيگت* *tīga*); een derde deel; un tiers.

فرتجالان *per-djalān-an* (vid. *جالى* *djālan*), reis, togt, gang, loop, voortgang; voyage, marche, cours, progrès. *Tīga djām per-djalān-an*, een togt van drie uren; une marche de trois heures. *Per-djalān-an mata-ārī*, de loop der zon; le cours du soleil.

فرتجامون *per-djamō-an* (vid. *جامو* *djāmō*), feest, onthaal; fête, régale.

فرتجوالن *per-djōāl-an* (vid. *جوال* *djōāl*), verkoop; vente.

فرتجا & *فرتجاه* *PERTJA*, een overblijfsel, klein stuk (stof), lappen, prullen; coupon, petit reste (d'une pièce d'étoffe), lambeaux, chiffons. *Pertja kān ber-lākies*, versierde stukken stof; des pièces d'étoffe décorées. *Dī ikat-nja kastōri atau ambar dālam sēātō pertja*, hij bindt muskus of amber in een stukje linnen; il enveloppe du musc ou de l'ambre dans un petit morceau d'étoffe. *Pertjah dāda*, een borstlap; morceau d'étoffe qui couvre la poitrine. *Deṅgan kāpas atau deṅgan pertjah pātih*, met katoen of witte linnen lappen; avec du coton ou des chiffons blancs. *Pōlau pertjah* (vel *اندلس* *indalas*), het eiland Sumatra; l'île de Sumatra.

فرتجاي *pertjaja*, vertrouwen stellen, zich verlaten op, berusten in, geloof geven, geloo-

ven, vertrouwen, geloof; se fier, se reposer sur, s'en rapporter à, avoir du crédit pour, croire en, confiance, crédit. *Tiāda kānū pertjāja lāgi pada sōmpah-nja*, wij vertrouwen niet meer op zijnen eed; nous ne nous fions plus à son serment. *Pertjajā-lah pada kānū*, verlaat u op ons; reposez-vous sur nous. *Jang tampat sōltān pertjāja*, de vertrouwing van den sultan; le dépositaire de la confiance du sultan. *Djāṅgan tēan kārang pertjāja ka-pada allah*, laat niet na uw vertrouwen op God te stellen; ne manquez pas de mettre votre confiance en Dieu. *كفرجيان* *ka-pertjajā-an*, vertrouwen, ook hetgene waarop men zich verlaten kan; confiance, ce sur quoi l'on peut compter. *Kriem-kan ka-pada ōrang ka-pertjajā-an tēan*, zend het door eenen van uwe vertrouwde dienaren; envoyez-le par un de vos domestiques de confiance.

فرتجيك *pertjiek*, sprenkelen, begieten, bespikelen, besprenkelen, spuiten; arroser, épandre, tacher, jasper, bigarrer de diverses couleurs, seringuer. *Memertjiek ājer*, water sprenken; arroser d'eau. *Dārah-nja te-pertjiek di-ātas pekain-nja*, haar bloed spat-tede op zijn kleed; le sang de cette femme re-jaillit sur les vêtements qu'il portait. *Bādje āṅgō te-pertjiek deṅgan ājer amaas*, een purper kleed met goud gesprengd; un habit de pourpre moucheté d'or. *Ajer-nja memertjiek-mertjiek ka-adara*, het water daarvan spoot in de lucht; l'eau en jaillissait.

فرتجنتان *per-tjintā-an* HIND. (vid. *جنت* *tjinta*), bezorgdheid, droefheid; inquiétude, chagrin.

فرتدون *per-adō-an* (vid. *ادو* *adō*), rustplaats, slaapkamer, bed, afgezonderde plaats in een vertrek door gordijnen afgeschoten; endroit de repos, chambre à coucher, lit, alcove, partie d'un appartement séparée du reste par des rideaux.

فرتاراك *per-arāk-an* (vid. *اراك* *arak*), een zegewagen, eene soort van tooneel op wielen;

char de triomphe, platte-forme ou espèce de théâtre porté sur des roues. *Di sœröh-nja ber-bōat dāa bōa per-arāk-an*, gaf bevel om twee triomfwagens te vervaardigen; ordonna de construire deux chars de triomphe. *Per-arāk-an dāa-blas paṅkat*, eene triomfkar van twaalf verdiepingen; un char de triomphe à douze étages. *Rādja-pēn naik-lah ka-ātas per-arāk-an*, de koning beklom den zegewagen; le roi monta sur le char de triomphe. *Segala bidāwan jang di-ātas per-arāk-an itā-pēn ber-njanji-lah*, al de zangers, die op het rijdende tooneel waren, verhieven toen hunne stemmen; alors tous les chanteurs, montés sur la platte-forme, entonnèrent des chants.

پرسادا *persāda* HIND. (vid. *پونجا* *ponja*), een gebouw tot een bad behoorende; bâtiment qui fait partie d'un bain.

پراساپ *per-asāp-an* (vid. *اسف* *asap*), rookgereedschap, eene pijp; un instrument à fumer, une pipe.

پراساگي *persāgi* & *پراساگي* *pesāgi* (vid. *سائگي* *sāgi*), vierkant, een vierkant, een teerling; carré, un carré; un cube. *Ampat persāgi* vel *be-persāgi ampat*, vierhoekig; quadrangulaire. *Besī ampat sāgi*, ijzer in vierkante staven; du fer en barres carrées. *Bātōe jang tiga per-sāgi*, een driehoekige steen; une pierre triangulaire. *Anam-djāri sagi-nja per-sāgi itōe*, iedere zijde van het vierkant is zes duim; chaque côté du carré a six pouces.

پراساوا *per-istiwa*, gebeuren, geschieden; arriver, survenir (en parlant de quelque événement). *Maka sakāli per-istiwā-lah ia pergi ber-mān ka-adara*, op zekeren tijd gebeurde het dat hij zich in de hemelsche streken ging vermaken; il lui arriva un jour d'aller se divertir dans les régions de l'air.

پراسيه *prisih* vel *brisih*, schoon, zuiver; net, pur. *Djikalau prisih mœkā-nja*, indien zijn aangezigt schoon is; s'il a le visage net.

Lidah jang prisih, eene zuivere tong, d. i. vrij van kwaadspreken; une langue nette, c. à d. qui ne calomnie point.

پراس *prang* (vid. *پراس* *pārang*), oorlog; guerre.

پراسپراس *prang-prās*, knorrig, stuursch, ongeduldig, wrevelig, twistgierig; grondeur, bourru, impatient, morose, acariâtre, querrelleur.

پراسکاپ *per-aṅkap* vel *praṅkap*, een trap; un escalier.

پراسکات *prīṅgat*, wilde druiven, eene soort van wilden wijstok; raisin sauvage, espèce de vigne vierge.

پراسکين *peng-iṅga-an*, grensmaal, grenzen; limite, borne. *Bāliek sāna per-iṅga-an orang sīam*, over de grenzen daarvan is het grondgebied der Siamezen; au-delà de ses limites est le territoire des Siamois.

پراسکي *prīṅgi*, cucurbita pepo, kauwoerde, pompoen; citrouille, potiron. *Poetjœk prīṅgi*, de jonge spruiten van dat kruipend gewas, welke als moeskruid gebruikt worden; les jeunes pousses de cette plante rampante, qu'on mange en guise de légume.

پراسپتي *perapeti* vel *پراسپتي* *perapāti* (vid. *پراسپتي* *merapāti*), duif; pigeon.

پراسکار *perkāra* HIND., omstandigheid, onderscheiding, afdeeling, hoofd, zaak, soort, wijze; circonstance, distinction, division, section, chef, chose, espèce, manière. *Pada perkāra ini djāga*, in deze omstandigheid alleen; dans cette circonstance seulement. *Kadāa perkāra*, tweede omstandigheid, of in de tweede plaats; seconde circonstance, second point, ou en second lieu. *Fasal jang kadāa perkāra*, artikel twee; article deux. *Māna djūlan jang ampat perkāra ini*; wat is het onderwerp dezer vier punten? welke is de bedoeling dezer vier stellingen? sur quoi roulent ces quatre points? quel est le but de

ces quatre propositions? *Iā allah jang men-djādi-kan segūla perkāra*, o God, gij die alle dingen geschapen hebt! o Dieu, qui as créé toutes choses! *Bārang sa-perkāra*, op eene of andere wijze; de manière ou d'autre.

perkāsa, dapper, magtig, die eene groote krijgsmagt heeft, magt, kracht, dapperheid; vaillant, puissant, qui a de grandes forces militaires, pouvoir, force, valeur. *Orang perkāsa lāgi bidjaksāna*, een dapper en wijs man; un homme vaillant et sage. *Barāni dan perkāsa*, stout en dapper; entreprenant et brave.

perkākas, benoodigdheden, dingen welke tot huisselijk gebruik en sieraad dienen, kleedingstukken, bouwstoffen; équipage, ustensiles, vêtemens, meubles, ameublement, matériaux. *Arta dan perkākas*, goederen en huisraad; les effets et les meubles. *Meng-hiās-ī segala perkākas dālam maligei itoe*, al de sieraadmeubelen in het paleis te pronk zetten; déployer tout l'ameublement du palais. *Kājē akan perkākas gadōng*, hout om een magazijn te bouwen; bois pour la construction d'un magasin. *Perkākas besi*, ijzerwinkel; ferronnerie. *Di bawā-nja perkakās-an sakatān-nja di adāp-an rādja itoe*, zij bragten allen hunne goederen in des konings tegenwoordigheid (voor den koning); ils apportèrent tous leurs effets en présence du roi.

preksa HIND., naauwkeurig onderzoeken, gadeslaan, opsporen, naarvragen; examiner soigneusement, chercher, scruter, faire des perquisitions, s'informer. *Di preksa-kan āuleh dātē-dātē ka-matī-an orang itoe*, de regters onderzochten de omstandigheden van den dood van dien man; les magistrats examinèrent les circonstances de la mort de cet homme. *Tiāda-lah ia preksā-kan tempat-nja*, hij heeft niet naar de plaats vernomen; il ne s'est pas informé du lieu. *Belóm ada kāmī memreksā-kan hāl itoe*, wij hebben die zaak

nog niet onderzocht; nous n'avons pas encore examiné cette affaire. *di preksā-ī-nja deŋgan hoekœem allah*, zij hebben hem aan Gods geregt onderworpen, door de vuur- of waterproef onderzocht; ils l'ont soumis à l'ordalie, à l'épreuve par les élémens.

per-katāng-an, een droog dok, waar schepen op rollen of balken gesteld worden; bassin sec, où les vaisseaux sont placés sur des rouleaux ou acores. *Per-katāng-an tāngan*; het kussen van den duim; le gros du pouce.

pergi, gaan; aller. *Dan sa-teŋgah itoe pergi dan jang sa-teŋgah tiŋgal*, en de eene helft van hen ging weg, en de andere helft bleef achter; et la moitié d'entre eux s'en alla, et l'autre moitié resta en arrière. *Pergilah sama-sāma*, te zamen gaan; aller ensemble. *Ber-djālan pergi ka-lēar*, aftrekken; se mettre en marche. *Pergi-ber-kāda*, te paard rijden; voyager à cheval. *Pergi pōlang*, heen gaan en terug komen, voor- en achteruit gaan; aller et revenir, avancer et reculer. *Ber-djālan pergi dātang*, op en neder wandelen; aller et venir en se promenant. *Ka-hendak bēta tiāda sa-soeātōe hanjā-lah sohbat bēta pergi bāliek mārī deŋgan sadjahtrā-nja*, ik heb niets te wenschen dan alleen dat mijn vriend in welstand moge vertrekken en terug keeren; je ne désire absolument rien, sinon que mon ami parte et revienne en bonne santé. *Tiādā-lah ber-ka-taū-an pergī-nja*, men weet niet waar hij gegaan is; on ignore ce qu'il est devenu. *Weh ka-māna garāng-an pergī-kōe ini*, helaas! waar ga ik? hélas! où vais-je? *Seperti dātang anak atau soedāra deri-pada pergi-pergī-an*, als in het geval dat een kind of een broeder van eene reis komt; comme lorsqu'un enfant ou un frère revient d'un voyage.

pargam, de ringelduif; la biset. *Seperti bānji pargam*, gelijk aan het geluid van de ringelduif; semblable au cri du biset.

قرگنآں *per-gœnā-an* (vid. قرگنآں *gœna*), waarde, nut, prijs, hoedanigheid, kracht, vermogen; valeur, usage, prix, qualité, vertu, efficace. *Per-gœnā-an-nja tjintjin itœ*, de kracht van dien ring; la vertu de cet anneau.

قرگنتیسن *per-gantī-an* (vid. قرگنتیسن *gantī*), verandering, beurt, omwenteling; changement, tour, vicissitude, rotation. *Belom ada per-gantī-an hamba*, het is mijne beurt nog niet; ce n'est pas encore mon tour.

قرلاهن *per-lāhan*, zachtelijk, zoetelijk, tragelijk, met gemak, zacht, langzaam, laag; doucement, légèrement, à loisir, lentement, doux, lent, bas. *Ber-djālan per-lāhan*, langzaam wandelen; marcher lentement. *Tjōba taŋgkap per-lāhan*, zie dat gij het behendig vangt; tâchez de l'attraper tout doucement. *Per-lāhan-per-lāhan djāga dan djāŋgan gōpoh-gōpoh sūŋgat*, zacht, zacht! overhaast u niet; doucement, doucement! ne précipitez rien. *Itœ-pæn ber-pantœn per-lahan-per-lahan swarā-nja*, toen zong zij op eenen liefelijken en zachten toon; alors elle chanta d'une voix douce et mélodieuse. *Ber-kāta denġan per-lāhan-per-lāhan*, met overleg spreken; parler posément, après y avoir réfléchi. *Maka kāta sri rāma per-lāhan-per-lāhan akan laksamāna*, toen sprak *Sri Rāma* met eene zachte stem tot *Laksamāna*; alors *Sri Rāma* dit doucement à *Laksamāna*. *Makrōh menjārieng-kan memātja pada tampat jang per-lāhan dan memer-lāhan-kan pada tampat jang njārieng*, het past niet dat men die gedeelten (van het gebed-formulier) overluid leest, welke bestemd zijn om zacht gelezen te worden, of dat men dezulke zacht leest, welke hardop moeten gelezen worden; il ne convient pas de lire à haute voix les parties (de la liturgie) indiquées comme devant être lues à voix basse, ni de lire à voix basse celles qui sont destinées à être lues tout haut.

قرلس *parlies*, de naam eener plaats op de Maleische kust; nom d'un établissement sur la côte Malaie.

قرلک *parlak*, de naam eener plaats in het noord-oostelijke gedeelte van Sumatra; nom d'un endroit situé dans la partie nord-est de Sumatra. *Tandjong parlak*, de uithoek op de Engelsche landkaarten bekend onder den naam van Diamond point; la pointe de terre connue sur les cartes géographiques des Anglais sous le nom de Diamond point.

قرلان *parlan*, inzwelgen; avaler. *Parlan ājer liōr*, zijn speeksel inzwelgen; avaler sa salive. *ممرلن memarlan ūkan jang mintah*, eenen raauwen visch inzwelgen; avaler un poisson cru. *Kæboer jang ber-djālan ia-itœ ūkan jang memarlan nabī jōnas*, het bewegelijke graf is de visch, welke den profeet Jonas inzwol; le sépulcre mouvant, c'est le poisson qui engloutit le prophète Jonas.

قرلنتی *paralentei*, ijdel, losbandig, verdorven, ondeugend; vain, dissolu, débauche, indigne, vil. *Orang paralentei*, een onwaardig mensch, zonder grondbeginselen, een ijdele gek; un vaurien, un homme sans principes, un fat.

قرماتا *permāta*, een juweel, edelgesteente; un bijou, une pierre précieuse. *Tiga bōah permāta jang indah-indah*, drie zeer kostelijke juweelen; trois bijoux d'une grande rareté. *Permāta idjau*, een smaragd; une émeraude. *Daulāpan bāgei permāta*, acht soorten van edele gesteenten; huit sortes de pierres précieuses. *Permāta sēlan*, een juweel van Ceilon; un bijou de Ceilan. *Kāki bākiet tampat meng-āli permāta*, aan den voet der bergen is de plaats om naar edele gesteenten te graven; c'est au pied des collines qu'il faut fouiller pour trouver des pierres précieuses.

قرمانا *permāna* HIND. (vid. قرمانی *per-manā-i*), maat, gezette prijs; mesure, taxe.

ثُر *per-mān-an* (vid. ماین *mān*), een speeltuig, vermakelijkheid, spel; jouet, amusement, jeu. *Meng-ādjā ber-mān pel-bāgei per-mān-an*, onderwijs in verscheidene spelen geven; enseigner à jouer différentes sortes de jeux.

ثُر مباتن vel ثُر مباتن *per-ambāt-an* (vid. همببت *ambāt*), najaging, vervolging; poursuite, persécution.

ثُر مباتن *per-ambā-an* (vid. همبب *amba*), dienstbaarheid, dienst; servitude, service.

ثُر مادي *permadānī*, tapijtwerk, een tapijt; ouvrages de tapisserie, un tapis. *Permadānī jang ka-amās-an*, tapijtwerk met goud doorweven; de la tapisserie travaillée en or. *Permadānī pandjang teṅgah lima hasta*, tapijten van vier en een half voet lang; des tapis de quatre pieds et demi de long.

ثُر مامت *per-ampāt* (vid. اممشت *ampāt*), een vierendeel, vierde; un quart. *Tiga per-ampāt*, drie vierden; trois quarts.

ثُر مامون *perampōan*, eene vrouw, een wijf, een vrouwelijk wezen; une femme, une femelle. *Laki-laki dan perampōan dan anak-dāra*, mannen, vrouwen en maagden; des hommes, des femmes et des jeunes filles. *Dan mem-bāwa perampōan jang dara-dāra ampāt pēloh orang*, en bragt veertig maagden (als een geschenk) mede; et il amenait avec lui quarante vierges (pour en faire don). *Kārna s'orang perampōan segala ālam djādi hāra-hāra*, om eene enkele vrouw is de geheele wereld in verwarring; pour une seule femme le monde entier est en combustion. *Rādja perampōan*, eene koningin; une reine. *Tanām-an perampōan*, eene wijfjes-plant; une plante femelle.

ثُر ماني *permanā-ī*, tellen, rekenen, optellen, het getal of de waarde opnemen; nombrer, calculer, compter, vérifier le nombre ou la valeur d'une chose. *Permanā-ī āuleh-mae bāla-*

ثُر *-tantarā itoe*, tel gij dat leger op; fais, toi, le dénombrement de cette armée. *Jang tiāda dāpat di-permanā-ī* (vel *tiāda te-permanā-ī*) *bānjak-nja*, waarvan de menigte ontelbaar is; dont la multitude est innombrable. *Rahmat jang tiāda ter-kira-kirā-ī dan tiāda te-permanā-ī āuleh mekhlēk*, weldaden, welke door geschapene wezens niet begrepen of gewaardeerd kunnen worden; des bienfaits qu'aucun être créé ne peut concevoir ni apprécier.

ثُر مندین *per-mandī-an* (vid. مندي *mandī*), bad, badkuip; bain, cuve pour se baigner, baignoire.

ثُر مری *permī* vel *permei*; schoon, fraai, bevalig, sierlijk; beau, gentil, gracieux, élégant. *Paṅgkē jang permei*, een schoone boezem; une belle gorge. *Permei roepā-nja pādang itoe*, de vlakte leverde een schoon gezicht op; la plaine présentait un aspect charmant. *Permei roepā-nja bālei*, het gebouw zag er schoon uit; le bâtiment était d'une belle architecture.

ثُر ميسوري *permei-sōrī* HIND.; eene koninklijke gemalin, vrouw van eenen koning; épouse royale, femme de roi. *Dātang-lah baginda serta deṅgan permei-sōrī*, de vorst kwam vergezeld van de koningin; le prince vint accompagné de la reine. *Di-pitjat-nja deri-pada paṅkat permei-sōrī*, benam haar den rang van koningin; la priva du rang de reine.

ثُر ماین & ثُر ماین *per-mān-an* (vid. ماین *mān*), speeltuig, spel; jouet, jeu.

ثُر نان *per-anāk-an* vel *pernāk-an* (vid. انك *anak*), de baarmoeder, oorsprong, afkomst, kroost, geslacht, kinderen; la matrice, origine, extraction, famille, race, enfans. *Per-anāk-an tānah itoe*, het geslacht van dat land; la race qui habite ce pays-là. *Per-anāk-an tjina*, het geslacht der Chinezen; la race des Chinois. *Pernāk-an siak*, van een geslacht uit Siak; d'une famille de Siak.

ثنام *poernāma* HIND, de volle (maan); la pleine (lune). *Bālan poernāma*, volle maan; pleine lune. *Bālan poernāma rāja*, eene volle maan welke gevierd wordt; une pleine lune fériée. *Pāsang poernāma*, springtijd; haute ou grande marée. *Tjāja matā-nja seperti bālan poernāma ka-pada mālam ampāt-blas āri*, de glans van hare oogen geleeek naar de volle maan op den veertienden dag; ses yeux brillaient comme la pleine lune à son quatorzième jour.

ثنته *parentah*, regering, regtsgebied, bestiering, gezag, bevel, last, handelingen, bezigheden, zaak, onderwerp; juridiction, administration, autorité, ordre, instructions, injonction, procédés, occupation, affaire, matière. *Memegang parentah*, de regering in handen hebben; avoir le gouvernement. *Parentah-nja-pān ādiel*, zijn bestuur is regtvaardig; son gouvernement est juste. *Di bāwa parentah kompāni*, onder het gebied der Compagnie; dans la juridiction de la Compagnie. *Wādjiēb mem-bāsoh kāki itoe seperti parentah pada tāngan djāa*, men moet de voeten wasschen op dezelfde wijze als omtrent de handen is voorgeschreven; on doit se laver les pieds de la même manière qu'il est ordonné pour les mains. *Djika di kredjā-kan laki-lāki seperti parentah perampāan*, indien een man datgene verrigte wat aan eene vrouw is voorgeschreven; si un homme s'acquittait de ce qui est prescrit à une femme. *Demiktēn-lah parentah-nja pada tiap-tiap āri*, zoodanig zijn zijne dagelijksche handelingen; tels sont ses procédés journaliers. *Parentah itoe tiāda pernah dātang ingat-an pada āti bēta*, die zaak is mij nimmer voor den geest gekomen; cette chose ne m'est jamais venue à l'esprit. *ممرنته memerentah*, beheeren, bestieren, het oppertoezicht hebben; gouverner, régler, surveiller. *Rādja mēda jang memerentah di bāwah parentah rādja*, de vermoedelijke erfgenaam, die onder het opper-

gezag van den koning regeert; l'héritier présomptif, qui gouverne sous l'autorité du roi. *ممرنته memerentah*, iemand die regeert, of bevelen geeft, een bewindvoerder; celui qui commande, qui donne des ordres, un surintendant.

ثندو *per-rindā* (vid. *rindā* & *bāloeh*), klagelijk; plaintif. *Mardā-lah bānji swarā-nja seperti bāloeh per-rindā*, zacht was de toon van hare stem als het geluid van het klagend rietje; le son de sa voix était doux comme celui du roseau plaintif.

ثنه *pernah* & *penah*, immer; toujours. *Tiāda pernah*, nimmer; jamais. *Belom pernah*, nog nooit; jamais encore. *Kārna tiāda pernah mānoesia dātang ka-māri*, want nooit (tot nu toe) is een sterveling tot deze plaats genaderd; car jamais (jusqu'à ce jour) mortel n'approcha de ces lieux. *Kān jang tiāda pernah di pākei orang*, kleederen die nimmer gedragen zijn; des vêtements qui n'ont jamais été portés. *Akhier-nja pernah*, zonder einde, eeuwig; sans fin, éternel.

ثنيان *per-niagā-an* (vid. *berniāga*), koopwaren, koophandel; marchandises, trafic.

ثراتين *prōātien*, de titel van sommige opperhoofden onder de stammen der *Redjang* op Sumatra; titre qu'on donne à certains chefs parmi les tribus de *Redjang* dans l'île de Sumatra. *Anak bōah prōātien*, die welke onder hun gebied staan; ceux qui sont soumis à leur juridiction. *Kalo ka-pada tānah prōātien koempāl-lah prōātien*, indien (de zaak plaats heeft) in het land waarop die hoofden het gebied voeren, zoo laat hen bij een komen; si (l'affaire a lieu) dans le pays où ces chefs exercent le pouvoir, convoquez-les.

ثرار *perwāra* PERS., opvoedende, zogende; qui nourrit, élève. *Dājang perwāra*, eene die de opvoeding der kinderen op zich neemt; une gouvernante d'enfans. *Bēta perwāra*, eene opzigtster over jonge dochters van aanzien,

vrouwen die de Maleische vorsten oppassen; une bonne d'enfans, femmes au service des princes Malais.

فروت *præt* (vid. فرت *proet*), de buik; le ventre.

فروسه *perāsah* vel *prāsah* (vid. اوسه *āsah*), bouwen, oprigten, maken; bâtir, construire, faire. *Perāsah praū*, een vaartuig bouwen; construire un vaisseau. *Perāsah kōta*, eene vesting bouwen; bâtir une forteresse. *Perāsah kebōn lāda*, eenen pepertuin aanleggen; faire une plantation de poivre. *Kapal jang di sēroh perāsah*, het schip tot het bouwen van het welk last gegeven was; le navire qu'on avait ordonné de construire.

فروگل *perēgœl*, schaken, verleiden; violer, séduire. *Kārna sœdarā-nja di perēgœl āuleh rūdja itœ*, omdat zijne zuster door dien vorst verleid was geworden; parce que ce prince avait séduit sa soeur.

فرا *prah*, uitdrukken, uitpersen, melken, vocht door persing verkregen; presser, pressurer, traire, jus obtenu par la pression. *Prah ājer-nja*, druk er het vocht uit; exprimez-en le suc. *Di prah-nja sa-bālang tebbā*, zij drukte het vocht uit een suikerriet; elle exprima le jus d'une canne à sucre. *Prah sēsē kambiang*, eene geit melken; traire une chèvre. *Ter-prah patjah*, verdrukt, onderdrukt; opprimé, vexé. *Prah limau*, limoensap; jus de citron ou de limon.

فرومان *per-œmā-an* (vid. هوم *hāma*), oogst; récolte.

فرومقون *per-himpān-an* (vid. همقون *himpān*), eene vergadering, bijeenkomst, vereeniging, openbare raadsvergadering; une assemblée, conférence, congrégation, séance publique du conseil.

فرو *praū* & فرا *prāu*, algemeene benaming voor alle vaartuigen, van de *sampan* of boot af tot de *kapal* of het schip met een vierkant zeil toe: de Europeanen geven doorgaans dien naam aan

de *kōntieng*, voorzien met het *lājer tanja* of schuinsche zeil; terme général, commun à toutes sortes d'embarcations, depuis le *sampan* ou canot jusqu'au *kapal* ou vaisseau à voile carrée: les Européens donnent ordinairement ce nom au *kōunting* ou bâtiment à voile latine.

فروياس *per-hiās-an* (vid. هياس *hiās*), versiersels, optoaisels; ornemens, parures.

فري *prī*, wijze, trant, gewoonte, staat, omstandigheden, toestand, aard, gesteldheid, geaardheid; manière, mode, habitude, état, condition, circonstances, nature, constitution, dispositions. *Prī katā-nja*, de stijl van zijn gesprek; le style de son discours. *Prī nagri*, de gesteldheid of de staat van het land; l'état, la condition du pays. *Prī ontong māncesia ada kalāk-nja sākiet kalāk-nja māti*, de natuur van 's menschen lot is, op dit oogenblik ziek en in het volgende oogenblik dood te zijn; la nature du sort de l'homme est d'être aujourd'hui malade, et de mourir demain. *Prī hāl*, de aard of de omstandigheden eener zaak; la nature ou les circonstances d'une affaire. *Prī hāl ka-besār-an-nja*, de omstandigheden van zijne grootheid; les circonstances de sa grandeur. *Prī tēboh*, lichaamsgesteldheid; complexion. *Di per-sembah-kan-nja prī ia ber-temē denḡan ōrang māda*, zij maakte hem bekend met de wijze waarop zij eenen jongeling ontmoet had; elle lui apprit les circonstances de sa rencontre avec un jeune homme. *Prī meṅgatā-kan*, verhalende, voortgaande; racontant, poursuivant son discours. *Sa-prī*, gelijk; comme. *Tidak ter-prī*, op eene buitengemeene, buitengewone, onbegrijpelijke wijze, boven mate; extraordinairement, d'une manière étrange, inconcevable, outre mesure. *Sēka tidak ter-prī*, ten uiterste verblijd of ingenomen; joyeux, épris à l'excès. *Betāpa dāpat ter-prī-kan*, hoe is het mogelijk? wat kan daarbij vergeleken worden? voilà qui est inconcevable! peut-on rien imaginer de comparable

à cela? *Ber-bhāsa ia ber-prī-prī*, zijne manieren waren uitmuntend; ses manières étaient accomplies.

perī & *ferī* (پري) PERS., eene soort van bovennatuurlijke wezens, hun verblijf op de aarde houdende, maar onzichtbaar, en van eenen weldadigen aard, eene toovergodin; classe d'êtres surnaturels qui habitent sur la terre, mais qui sont invisibles, et d'une nature bien-faisante, une fée. *Antah-pān antā djin atau perī*, ik weet niet of het een spook; een kwade geest of eene toovergodin is; j'ignore si c'est un spectre, un démon ou une fée.

prīa, momordica charantia, L., moesgewas van eenen bitteren smaak; plante potagère d'un goût amer.

priāman & *piāman* (پيامن), de naam eener plaats op de westkust van Sumatra; nom d'un endroit sur la côte occidentale de l'île de Sumatra.

prīsī (پريسي), schild, een rond schild; bouclier, rondache. *Prīsī amas*, een gouden schild; un bouclier d'or. *Taiṅkies deṅgan prīsī*, met een schild afweren; parer avec un bouclier. *Dan prīsī-nja seperti kōta ber-djālan rōpā-nja*, en hunne schilden (vereenigd) geleken naar eene wandelende sterkte; et leurs boucliers (réunis) ressembliant à une citadelle mouvante. *Menārī-kan prīsī-nja*, eene soort van oorlogsdans vertoonen, met de schilden exerceren; exécuter une sorte de danse guerrière, faire l'exercice avec les boucliers.

prīæk vel *prijæk* (پريئك), eene aarden pan om rijst te koken; pot de terre à faire cuire du riz. *Menānak nāsī sātōe prīæk kitjiel*, eenen kleinen pot met rijst koken; cuire un petit pot de riz. *Prīæk āpī*, een mortier, hauwitser; un mortier, obusier.

prīgī (پريگي) (vid. *sāmoer* & *telāga*), bron, wel; source. *Ajer prīgī*, bronwater; de l'eau de source. *Ber-temā-lah deṅgan*

sa-bōah prīgī di djālan rāja, vond eene bron langs den grooten weg; trouva une source sur le grand chemin.

posāka (پوساکا), erfenis, erfelijke eigendommen of regten, erfelijke goederen; hérédité, succession, propriétés ou droits héréditaires, biens patrimoniaux. *Ber-āuleh posāka*, een erfgoed bezitten; posséder un héritage. *Deri-pada posāka ia soedah ber-āuleh arta*, hij kwam in het bezit van den eigendom door erfenis; il a hérité de la propriété.

pe-sāgi (پيساگي) (vid. *per-sāgi*), een vierkant; un carré.

pesāwat (پيساوات), strengen, koorden, snaren; cordes, cordons. *Pesāwat boenjī-an*, muziksnaren; des cordes d'instrument. *Meng-ārei pesāwat*, de strikken losmaken; détacher les cordons.

pēstāka (پيستاكا), betooveringen; enchantemens, maléfices.

pastī (پاستي), een woord van bevestiging: inderdaad, voorzeker; terme par lequel on affirme: en effet, certainement. *Pastī tidak*, neen waarlijk; non certes. *Pastī-lah māti kāmī*, wij zullen zekerlijk vergaan; bien certainement nous allons périr. *Soedah tantā deṅgan pastī-nja*, bevestigd door zijne plegtige verzekering; confirmé ou ratifié par son assurance solennelle.

pāspa (پاسپا) HIND., bloemen, gemaakte bloemen, versiersel, geschilderd of gewerkt in den trant van bloemen; fleurs, fleurs artificielles, ornemens peints ou travaillés en forme de fleurs. *Tāman pāspa*, een bloemtuint; un jardin à fleurs. *Mandī di kaelam pāspa*, zich badden in eenen vijver met bloemen versierd; se baigner dans un étang paré de fleurs. *Pāspa rāgam*, gebloemd patroon, eene soort van edelgesteente, de jacinth (vert. des Bijbels), de topaas (Bat. Verh.); indienne à patron de fleurs, espèce de pierre précieuse, la jacinthe

(trad. de la Bible), la topaze (Trans. de la Soc. de Batavia). *Kāin pœspa rāgam*, gebloemde stoffe; étoffe à fleurs. *Bantal jang bertjermien-kan pœspa rāgam*, kussens op eene bijzondere wijze versierd; des oreillers ornés d'une manière particulière.

فسق *pasok*, een gat als (in stoffe), yol gaten; un trou (comme dans de l'étoffe), percé de quantité de petits trous. *Djikalau ada pada kāin-nja pasok*, indien er gaten in zijne kleedren zijn; s'il y a des trous à ses vêtemens. *Indong kastōri jang tiāda pasok indōng-nja*, zakken of doppen met muskus daar geene gaten in zijn; des sacs ou des goussets de musc où il n'y a point de trous.

فسق *pasœk* (vid. فسق *pāsœk*), compagnie, bende; compagnie, bande.

فسمن *pasamman*, de naam eener plaats op de westkust van Sumatra, schier onder de even-nachtslijn; nom d'un endroit sur la côte occidentale de l'île de Sumatra, à peu près sous la ligne équinoctiale. *Gwōnong pasamman*, zeer hooge berg, door de Europeanen de berg Ophier genaamd; haute montagne, appelée mont Ophir par les Européens.

فسمه *pasammah*, landstreek in het zuid-westelijk gedeelte van Sumatra; district dans la partie sud-ouest de Sumatra.

فسن *pasan* (vid. فسن *pāsan*), bevelen; ordonner.

فسندال *pe-scendāl-an* (vid. فسندال *scendal*), hoerdom; fornication.

فسوره *pe-swōroh* (vid. فسوره *swōroh*), een bode, zendeling, apostel; un messenger, envoyé, apôtre. *Nabi mœhammed pe-swōroh allah*, de profeet Mahomed is Gods zendeling of apostel; le prophète Mahomet est l'envoyé ou l'apôtre de Dieu.

فسونا *pasōna* PERS., betoovering; enchantement. *Menjūdiek pasōna*, de toekomst onderzoeken, tot betooveringen toevlugt nemen; scru-

ter l'avenir, avoir recours à des enchantemens. *Kāta ōrang pasōna*, de voorspellingen van waarzeggers; les prédictions des devins.

فسيدن *pasēban*, gehoorzaal, raadkamer, gemeenlijk *rēmah bitjāra* genoemd; salle d'audience, chambre du conseil, vulgairement nommée *rōūmah bitiāra*. *Pasēban agong*, de groote zaal; la grande salle.

فسيسير *pasīsīer* JAV., de reeks van lage landen tusschen de bergen en de zee, het zeestrand; l'étendue de terres basses entre les montagnes et la mer, le rivage de la mer. *Tānah pasīsīer bārat*, de westelijke zeekust; la côte occidentale. *Sakāl-an pasīsīer sampei ka-menāngkābau*, al het lage land tot *Menañgkābau*; tout le pays plat jusqu'à *Menañgkābau*.

فسنج *peng* (vid. فسنج *pen*), een onafscheidbaar voorvoegsel, dienende tot het vormen van afgeleide zelfstandige naamwoorden; particule inséparable, qui sert à la formation de noms dérivés.

فسنجران *peñgārāng-an* (vid. فسنجران *kārang*), vermenging; complication. *Peñgārāng-an āti*, verbijstering; perplexité. *Dālam bhāja peñgārāng-an*, in gemengd of uiterst gevaar; dans un danger compliqué ou imminent.

فسنجران *peñgārœ-an* (vid. فسنجران *rābœ*), de long; le poumon.

فسنجران *peñg-āsoh* (vid. فسنجران *asoh*), eene drooge milt; une sevreuse.

فسنجران *peñg-āpa* (vid. فسنجران *menñg-āpa*) iemand die eeuwig vraagt; une personne curieuse, importune, un questionneur.

فسنجران *peñg-āpiet*, schut, luik, deur; volet de fenêtre, porte.

فسنجران *peñg-āpok*, een vaantje; une girouette. *Tīrang peñg-āpok*, de topmast; mât de perroquet. *Lājer peñg-āpok*, het topzeil; la voile de perroquet.

ثغاول *peñgāwal* (vid. كاول *kāwal*), een wacht, schildwacht; une garde, sentinelle.

ثغابيل *peñgābiel* (vid. كاييل *kāiēl*), een hengelaar; quelqu'un qui pêche à l'hameçon.

ثغايوه *peñgājāh* (vid. كايوه *kājāh*), een pagajer (riem om mede te roeijen); un pagaye (rame).

ثغاتم *peñgatam*, werktuig om mede te plukken of te oogsten; instrument à cueillir ou moissonner. ثغاتم ان *peñgatām-an*, krop, oogsttijd; récolte, tems de la récolte.

ثغاتيرون *peñg-a-tāu-an* (vid. تاء *tāu*), kennis, wetenschap; connaissance, science. *Djikalau akan s'orang adā-lah bānjak peñg-a-tāu-an dan tiāda boedi itoe sertā-nja maka tiāda ber-gāna segala peñg-a-tāu-an orang itoe*, al bezit iemand groote kennis, wanneer dezelve niet van gezond oordeel vergezeld gaat, dan is de kennis van zoo iemand nutteloos; un homme a beau posséder de grandes connaissances, si elles ne sont pas accompagnées de jugement, les connaissances de cet homme sont inutiles. *Meñg-a-tāu-i dan meñgenal deñgan peñg-a-tāu-an dan peñgenal jang semporna*, weten en zich met volkomene bewustheid herinneren; savoir et se rappeler clairement à l'esprit.

ثغاجارن *peñg-adjār-an* (vid. اجر *adjar*), zorg, leiding, onderwijzing; soin, tutelle, éducation.

ثغاداق *peñg-adāp-an* (vid. هاداف *ādap*), tegenwoordigheid, het hof; présence, la présence du prince, la cour. *Pencœh sāsak-lah di peng-adāp-an itoe*, het was opgepropt vol aan het hof; la cour était extrêmement remplie de monde.

ثغار *pañgar*, roei-bank; banc de rameurs.

ثغاره *peñg'ra* vel *peñgarah* (vid. كراه *karāh*), bijeen roepende; convoquant, assemblant.

ثغاس *pañgsa*, hol, ledig, eene holte, dat gedeelte van de kokosnoot waarin de pit ligt of de holte in de pit zelve; creux, vide, une

cavité, cette partie de la noix de coco qui renferme l'amande, ou le creux de l'amande même.

ثغاس *pañgsan* & ثغاس *pañgsa*, bezwijmen, in slaauwte vallen, zwijm, slaauwte, verrukking, vervoering van zinnen; s'évanouir, tomber en défaillance, évanouissement, syncope, ravissement, vision. *Rabah pañgsan*, in slaauwte neervallen; tomber en syncope. *Pañgsan-lah di-dālam per-adā-an*, in de kamer slaauw gevallen; évanouie dans la chambre. *Men-djādi pañgsan*, slaauw worden; tomber en faiblesse, en défaillance, s'évanouir. *Di liat-nja di-dālam pañgsan-nja*, hij zag in zijnen droom; il vit en rêve.

ثغكات *pañgkat*, vloer, zoldering, verdieping, reeks, rij, stap, voortgang, rangschikking, rang, bediening; parquet, plancher, étage, rang, degré, gradation, hiérarchie, grade, emploi, office. *Pañgkat-nja bālei itoe tiga pañgkat*, er waren drie verdiepingen aan het huis; le bâtiment consistait en trois étages. *Meñgena-kan makota lima pangkat*; droeg eene kroon van vijf rijen (edele gesteenten); portait une couronne à cinq rangs (de pierres précieuses). *Tādjuh pañgkat āpi narka*, de zeven trappen van het hellevuur; les sept degrés du feu infernal. *Di pitjat-nja deri-pada pañgkat-nja permei-sārī*, hij benam haar den rang van koningin; il la priva du rang de reine. *Serta ber-tambah-tambah pañgkat dan diridjāt-nja*, met menige bijvoeging tot zijne waardigheden; avec une ample augmentation de ses grades d'honneur. *Jang ber-āuleh pañgkat mertabat deri-pada allah*, die zijne verheffing van God ontleent; qui tient son élévation de Dieu. *Ber-pañgkat-pañgkat*, trapsgewijze, volgens hunne rangen; graduellement, suivant leurs rangs.

ثغكاه *pañgkaer* & ثغكاه *pañgkār*, een houweel; une houe.

ثغكال *pañgkal*, het voorste einde, het uiterste

eiude, het begin, de oorsprong, inleg, hoofdsom, kapitaal; le bout d'avant, le gros bout, l'extrémité, le commencement, l'origine, fonds, mise primitive, capital. *Sepāro menanti di paṅṅkal djālan sapāro menanti di wēdjong djālan*, een gedeelte stond aan het begin, en een ander gedeelte aan het einde van den weg; une partie se tenait au commencement, une autre partie à l'extrémité de la route. *Paṅṅkal bātang kājā*, het onder of dikke einde des stams van eenen boom; la partie inférieure ou le gros bout d'un tronc d'arbre. *Deri-pada arta paṅṅkal-an māti*, uit de fondsen des overledenen; (provenant) des fonds du défunt. *Paṅṅalæ paṅṅkal-an*, opzigter van een veer; le préposé à un passage d'eau.

paṅṅkæ, gremium, Lat., de boezem, de schoot, aan den boezem of in den schoot nemen; le sein, le giron, porter à son sein ou prendre dans son giron. *Dædæc di paṅṅkæ*, op den schoot zitten; être assis sur les genoux. *Mari-lah ka-paṅṅkæ istri-mæ*, kom tot den boezem uwer vrouwe; viens presser le sein de ton épouse. *Lālo di paṅṅkæ-nja*, toen nam hij haar in zijne armen; alors il la prit entre ses bras. *memaṅṅkæ anak*, een kind aan den boezem of op den schoot nemen. (Voor menschen die plat op den grond zitten is tusschen de eene en de andere houding weinig onderscheid); prendre un enfant dans son giron, ou le porter à son sein. (Pour ceux qui se tiennent assis à terre il n'y a guère de différence entre l'un et l'autre).

paṅṅkoh, plomp, onbeschaafd, onbeleefd; grossier, rustique, incivil.

paṅṅkoh vel *paṅṅgoh*, stijf, dik, droessemig, onklaar, gestold, gestremd, tot lijvigheid gebracht; épais, épaissi, trouble, coagulé, ayant de la consistance.

peng-gālan, markt, stapel; marché, étape.

peng-gālī (vid. *gālī*), een graver, mijnwerker, een werktuig om te graven; fossoyeur, mineur, instrument propre à creuser la terre.

peṅṅgāwa JAV., een officier, krijgsman, held; un officier, un guerrier, un héros. *Di iring segala mantri dan peṅṅgāwa*, al de staats-ambtenaren en krijgslieden volgden; tous les officiers civils et militaires venaient à la suite. *Dia titah ka-pada segala peṅṅgāwa jang sakti*, hij gaf bevelen aan al de helden die met bovennatuurlijke kracht begaafd waren; il ordonna à tous les guerriers doués d'un pouvoir surnaturel.

piṅṅgier (vid. *piṅṅgier*), kant, zijde; côté, bord.

paṅṅgang, verbranden, braden; brûler, rôtir. *Paṅṅgang ræmah*, een huis in brand steken; brûler, incendier une maison. *Paṅṅgang lādang*, het bosch verbranden om een rijstveld aan te leggen; brûler un bois pour le convertir en rizière. *Ajam paṅṅgan* (vulg.); een gebraden vogel; une volaille rôtie.

piṅṅgang, de leest, de lenden, het middellijf; la taille, les reins, le milieu du corps. *Tāngan indra memelæk piṅṅgang tæan poetri*, de armen van Indra omvatteden de leest der prinses; Indra passa ses bras autour du corps de la princesse. *Piṅṅgang-nja seperti taṅṅkei bāṅga*, hare leest was als de steel eener bloem; sa taille ressemblait à la tige d'une fleur. *Di krat piṅṅgang-nja*, hakte hem door midden; le partagea par le milieu, le fendit en deux. *Bōah piṅṅgang*, de nieren; les rognons. *Penjākiet piṅṅgang*, heupjicht; sciatique. *Kabat vel ikat piṅṅgang piṅṅgāng-an* & *se-per-piṅṅgāng-an*, gordel, sjerp, een doek om de lenden; ceinture, ceinturon, vêtement passé autour des reins.

paṅṅgong vel *paṅṅgong*, de stuit, de bil-

len, het achterste gedeelte, de rugzijde; le croupion, les fesses, le derrière, le dos, le revers. *Sākiet bārah pada poŋggōng-nja*, met eene zweer op den stuit geplaagd; ayant un ulcère au croupion, *Meniŋgi-kan poŋggōng deri-pada kapāla*, het achterste boven het hoofd doen uitsteken (bij het voorover buigen); hausser (en se prosternant) le derrière au-dessus du niveau de la tête. *Poŋggōng tāngan*, de rug van de hand; le revers de la main. *Poŋggōng pisau*, de rug van een mes; le dos d'un couteau.

poŋggok & *poŋggau*, eene kleine soort van uil; petite sorte de hibou. *Ber-bānji poŋggok dinī āri*, de uil krast bij het aanbreken van den dag; le hibou se fait entendre au point du jour.

paŋgal, afsnijden of hakken, kloven, een afgesneden of afgehakt stuk, een deel, gedeelte; couper, retrancher, fendre, un morceau coupé ou retranché, une partie, une portion. *Di paŋgal-kan tjabang-nja*, snijd er de takken af; coupez-en les branches. *Nestjāja akæ paŋgal kapalā-mœ*, ik zal u voorwaar het hoofd afslaan; je vais te trancher la tête. *Kāmœ ini hāroes di paŋgal bātang leher kāmœ*, gij (booswichten) verdient dat de bijl uwe halzen afzette; vous méritez (scélérats) qu'on vous tranche la tête. *Di krat-nja inŋga paŋgal dāa*, hij hakte tot dat hij het in tweeën verdeelde; il frappa tant qu'il le fendit en deux. *Paŋgal deŋgan pedang*, met een zwaard doorklieven; fendre d'un coup de sabre. *Djikalau ter-paŋgal sa-sēātœ aŋggōta per-bærē-an*, indien een der ledematen van het stuk wild afgeschoten is; si l'un des membres du gibier à été abattu par le coup. *Meng-antar-kan sa-paŋgal djalan*, een gedeelte van den weg (hem) vergezellen; accompagner (quelqu'un) une partie du chemin.

paŋgil, roepen, oproepen, ontbieden, uitnoodigen; appeler, sommer, convoquer, in-

viter. *Paŋgil orang itœ kamāri*, roep dien man hier; appelez cet homme, dites-lui de venir ici. *Di paŋgil-nja māsok kamaligei*, hij riep hem binnen het paleis; il l'appela dans le palais. *Menjærōh-kan abantarā-nja* *مماثل* *memaŋgil segala radja-rādja*, gelaste zijne herauten al de prinsen te ontbieden; ordonna à ses hérauts de convoquer tous les princes.

peng-gilieng-an (vid. *peŋ-gi-lieng*), eene fabriek alwaar molens gebruikt worden; manufacture, usine dans laquelle on se sert de moulins.

piŋgan, bord, schotel, schaal; vaisselle platte, assiette, plat, plateau, soucoupe. *Tjāwan dan piŋgan*, kopjes en schoteltjes; des tasses et des soucoupes. *Tælies piŋgan*, het geschilderde op porselein; les figures peintes sur la porcelaine.

paŋggæl, de heup; la hanche.

peng-gælieng (vid. *gælieng*), eene rol, datgene waarmede of waarom iets opgerold wordt of waarop iets gerold is, de Pangolin, een dier dat zijnen naam ontleent van zijn vermogen om zich op te rollen: de Maleijers onderscheiden twee soorten van hetzelfde, de *peng-gælieng ramboet* (myrmophaga) en de *peng-gælieng sisiek* of schubbig, eigenlijk *taŋggilieng* genaamd (manis); un rouleau, ce qui sert à rouler ou autour de quoi l'on roule une chose, le Pangolin, animal ainsi nommé parce qu'il a la faculté de se rouler: les Malais en distinguent deux espèces, le *peng-gjūling rambout* (myrmophaga) ou à poils, et le *peng-gjūling sisik* ou à écailles, proprement appelé *taŋggiling* (manis).

poŋggah, ontladen, lossen; décharger, débarquer. *Poŋggah mōāt-an kapal*, de lading van het schip ontschepen; débarquer les marchandises. *Særōh siŋgah di pœlau pīnang poŋggah dāmar bātœ*, gaf last om

Poelo Pinang aan te doen, ten einde (eene lading) *dammar* te ontschepen; donna ordre de relâcher à Poulo Pinang, pour débarquer du (une cargaison de) *dammar*. *Sakaliën itoe sōdah amba poiŋgah-kah ka-dārat*, al die artikelen heb ik ontscheept en aan den wal gebragt; j'ai débarqué et mis à terre tous ces articles.

piŋggīēr & *piŋggier*, rand, boord, kant, omtrek, de witte kant van eene bladzijde; bord, côté, tour, contour, marge. *Piŋggīēr ājer*, de rand van het water, de oever; le bord de l'eau. *Di piŋggīēr pantei*, aan de zee kust, op het strand; sur le rivage, au bord de la mer.

peng-gīriek (vid. *gīriek*), boor, priem, els; vrille, tarière, poinçon, alêne.

peng-gīlieng (vid. *gīlieng*), eene rol, een molen (bijzonder de suikermolen); un rouleau, un moulin (particulièrement le moulin à sucre). *peng-gīlieng-an*, eene fabriek waar molens gebruikt worden, suikervabriek; manufacture dans laquelle on se sert de moulins, manufacture de sucre.

peng-līpar (vid. *līpar*), hetgene tot opbeuring of verlustiging dient; ce qui sert à ranimer, à réjouir. *Teman peng-līpar lara*, menschen wier bedrijf is geschiedenissen te verhalen; conteurs de profession.

paŋglīma, een landvoogd, landdrost, oppertoezigtter over eene landstreek, krijgsoverste; un gouverneur, préfet, chef d'un district, commandant d'une troupe de gens de guerre. *Paŋglīma laūt*, een admiraal, vlootvoogd; amiral, commandant d'une flotte. *Paŋglīma prang*, een generaal, bevelhebber; un général.

peng-līat & *peng-līāt-an* (vid. *līhat*), gezicht, verschijning, droom, het zintuig des gezichts; vue, vision, le sens de la vue.

peng-andjar (vid. *andjar*), een gids, leidsman, zij die bij eenen plegtigen omgang of optogt vooruit gaan; un guide, conducteur, ceux qui ouvrent la marche dans une procession.

penģenal (vid. *kenal*), herinnering, herkenning, onderscheiding; réminiscence, l'action de se rappeler, discernement.

peng-āsong (vid. *āsong*), brenger, drager, kruijer; porteur, chargeur, portefaix.

paŋgāloe, leidsman, hoofdman, bestuurder, opzigter over eenig vak, bevelhebber over eenig krijgsvolk; chef, celui qui est à la tête de quelque département, chef d'atelier, inspecteur, officier commandant. *Sakārang lāin paŋgāloe*, er is nu een ander leider; il y a maintenant un autre conducteur. *Paŋgāloe kāwal*, overste van de wacht; commandant de la garde. *Paŋgāloe sa-rātoes*, kapitein, opperste van honderd man; capitaine, officier qui commande une compagnie de cent hommes. *Paŋgāloe mōāra*, opperste over het veer; officier préposé au passage d'eau. *Paŋgāloe kāmī nabī mōehammed*, de profet Mahomed is onze geleider; le prophète Mahomet est notre guide. *Bārang siāpa tiāda māsok berprang maka soerōh bēnoh-lah ka-pada paŋgāloē-nja*, indien iemand aarzelt om tegen den vijand aan te trekken, geef last aan zijnen bevelhebber om hem te doden; si quelqu'un hésite de marcher à l'ennemi, ordonne à son commandant de le mettre à mort. *Menjēroh memaŋgil segala radja-rādja dan paŋgāloē besār-besār deŋgan segala aeloebālang*, gebod al de onderhoorige vorsten en groote bevelhebbers, benevens al de officieren op te roepen; ordonna de convoquer tous les princes ses vassaux et les principaux chefs, ainsi que tous les officiers.

peng-īboer (vid. *īboer*), een trooster, troost, verligting; un consolateur, consolation, soulagement.

ثفیرت *peng-iriet* (vid. ایرت *iriet*), heigene trekt, voortsleep: ook de naam van eenen visch; ce qui tire, traîne: c'est aussi le nom d'un poisson.

ثفیرغ *peng-iring* (vid. ایرغ *iring*), een volger, stoet, sleep, gevolg; un suivant, cortège, train, suite.

ثفیرن *pañgeran* JAV., pangeran, de eernaam dien men op Java en in de zuidelijke streken van Sumatra (weleer tot het grondgebied van Bantam behoorende) geeft aan zekere leenpligtige opperhoofden, welke thans op vele plaatsen onafhankelijke vorsten zijn: dezelfde naam schijnt ook op Java te worden gegeven aan andere aanzienlijke lieden, schoon zij geene vassalen zijn; pangeran, titre qu'on donne dans l'île de Java, et dans les parties méridionales de Sumatra, qui appartenaient ci-devant au territoire de Bantam, à certains chefs feudataires, qui en plusieurs endroits sont aujourd'hui des princes indépendans: il paraît que, dans l'île de Java, on donne le même nom à d'autres personnages distingués, qui ne tiennent point de fiefs.

ثفیکت *peng-ikœt* (vid. ایکت *ikœt*), volger, medgezel, bondgenoot, aanhanger; suivant, qui est à la suite, qui accompagne, associé, partisan, sectateur.

ثفاتل *pa-pätiel*, een timmermans werktuig, dat als een dissel of als eene bijl dient, naar dat men het ijzer keert, hetwelk met riet aan den steel is vastgemaakt: ook de *patœ-patœ* der Zuidzee-eilanden; outil de charpentier, dont on se sert alternativement comme de doivre et de cognée, en retournant le fer ou tranchant, qui tient au manche par une ligature de jouc: c'est aussi le nom que les Malais donnent au *patou-patou* des îles de la Mer du Sud.

ثفارې *pa-pari* (vid. ثرېا *prīā*), momordica charantia, L.

ثفارو *pa-pārau* vel *parau-pārau* (vid. ثارو *pārau*), de long; le poumon.

ثفای *papāja* (vid. کلکې *kalikī*), eene vrucht; nom d'un fruit.

ثفراغن *pe-prāng-an* (vid. فراغ *pārang*), de krijgsdienst, behoorende tot den krijgsdienst; le service militaire, qui a rapport au service militaire.

ثفراج *papēdjœ* (vid. فرناکې *per-anāk-an*), de baarmoeder; la matrice.

ثفه *papēah*, kroes, wolharig, vele natuurlijke krullen hebbende, gekruld als het blad van sommige gewassen; frisé, crépu, qui a de la laine sur la tête au lieu de cheveux, naturellement partagé en plusieurs boucles, frisé, crépé à la manière de certaines plantes. *Orang papēah*, de inboorlingen van Nieuw-Guinea; les indigènes de la Nouvelle-Guinée. *Tānah papēah*, het eiland of de eilanden van dien naam; l'île ou les îles de ce nom.

ثفک *pak* HOLL., pak, kist; paquet, caisse. *Afiēn dēa pak*, twee kisten opium; deux caisses d'opium.

ثفکس *paksa*, kracht, dwang, noodwendigheid, onwederstaanbaar, overweldigen, dwingen, noodzaken; force, contrainte, nécessité, irrésistible, forcer, contraindre, maîtriser. *Djāwigan s'orang ter-paksa*, laat geen mensch gedwongen worden; que personne ne soit contraint. *An̄gien lāgi paksa*, de wind is nog hevig; le vent est encore violent. *Paksa-lah ka-padā-nja œlœbālang-nja*, zijne krijgslieden dwongen hem; ses guerriers le contraignirent.

ثفکاس *pekākas* (vid. ثرکاکس *per-kākas*), voorraad, gereedschap, bouwstoffen; provisions, outils, matériaux.

ثفکاین & ثفکین *pekein* vel *pakei-an*, kleding, kleederen, gewaad, toisel, al wat tot gebruik of als sieraad gedragen wordt. (Of dit woord uit کاین *kāin*, stoffe, en een voorvoegsel, dan wel uit ثکای *pākei*, dragen, en

een achtervoegsel, zamengesteld zij, is onzeker); vêtement, habits, parure, tout ce qu'on porte pour l'usage ou l'ornement. (Il est incertain si ce mot dérive de كاین *kāin*, étoffe, au moyen d'une préfixe, ou bien de فاکي *pākei*, porter, au moyen d'une terminale). *Pe-kāin rādja arī rāja*, des konings kleedij op plegtige dagen; l'habillement du roi aux jours de solennité. *Tiāda pe-kāin jang lājiek padā-nja*, hij heeft geene kleederen die hem passen; il n'a pas d'habillemens qui lui conviennent. *Pe-kāin ka-amās-an*, kleed van gouden stoffe; vêtement d'étoffe d'or. *Kāda laŋkap deŋgan pe-kāin-nja*, een paard geheel uitgedost; un cheval tout enharnaché. *Se-telah sœdah ia me-mākei sakalī-an pakei-an itœ*, nadat hij al die sieraden (kroon, armringen, enz.) had aangedaan; lorsqu'il se fut décoré de tous ces objets (couronne, bracelets, &c.).

پاکرتي *pakriti* HIND., aard, inborst, aanleg, daden, gedrag; nature, caractère, dispositions, actions, conduite. *Sœka-tjita me-lāt boedi pakriti anak-nja*, verheugd over den natuurlijken aanleg van zijn kind; charmé des heureuses dispositions de son enfant. *Boedi pakriti-nja djāhat seperti antœ*, zij is van eenen kwaadaardigen aard, als eene duivelin; elle est d'un mauvais naturel, comme une diablesse. *Djikalau tiāda djwega ter-ōbah pakriti-nja*, indien er geene verandering in hun gedrag komt; s'il ne survient pas de changement dans leur conduite.

پاکرجان *pe-kerdjā-an* (vid. کرج *kerdja*), werk, verrigting, bediening, beroep, bezigheid, onderneming; travail, exécution, occupation, entreprise. *Pe-kerdjā-an jang sœkar mem-bitjarā-kan dan meŋgardjā-kan*, een werk moeijelijk te ontwerpen en ten uitvoer te brengen; ouvrage difficile à entreprendre et à exécuter.

پاککال *pakkal*, kalfaten, lappen; calfater, radou-

ber. *Memakkal prāu*, een vaartuig kalfaten; calfater un vaisseau. **پاککال** *pemakkāl*, werk (waartoe men meest gebruikt de afgeschrapte bast van de bamboes); calfatage (ordinairement fait d'écorce de bambou raclée).

پاکان *pakan*, marktplaats, bazaar, openbare straat; marché, basar, rue publique. *Tampat hīna seperti pakan*, eene gemeene plaats, als de openlijke markt; endroit commun, comme le marché public. *Pakan dan pāsar* (syn.), openlijke marktplaatsen; des marchés publics. *Pakan dan mēdān*, openbare straten en pleinen; rues et places publiques. *Se-lūma pakan ter-bākar*, altijd sedert dat de marktplaats of bazaar is afgebrand; depuis l'incendie du marché ou basar. *Di bawā-nja ka-pakan*, hij bragt het ter markt; il le porta au marché. *Bwēga pakan*, jasminum grandiflorum.

پاکو *pakō* (vid. تاکو *pākō*), varen, varenkruid; fougère.

پاککاک & **پاککاک** *pœkkak*, eenigermate doof, hardhoorig; sourd jusqu'à certain point, qui n'entend qu'avec peine.

پاکین *pekein* (vid. کاین *pe-kāin*), kleeding, kleederen; vêtement, habits.

پاکانگ *pegāng-an* (vid. پگانگ *pegang*), pacht, ambt, regtsgebied; ferme, emploi, juridiction.

پاکاوم *pe-gāwam* (vid. گاووم *gāwam*), pleitbezorger, pleiter; avocat, celui qui plaide en justice.

پاکاوی *pagāwei* & **پاکاوی** *pāwei*, werktuig, gereedschap, voorraad, uitrusting, oorlogsbehoefte; instrument, outil, ustensile, appareil, équipement, munitions. *Sakalī-an alat dan pagāwei sœdah-lah hādlier*, al de krijgsbehoefsten en oorlogstuigen waren gereed; on tenait prêts tout l'appareil et les munitions de guerre. *Di ātor orang-lah pagāwei*, de werktuigen bragt men in orde; on disposa les instrumens. *Pagāwei per-mān-an*, de noo-

dige stukken of gereedschap om te spelen; l'appareil ou les pièces nécessaires pour une partie de jeu. *Amas dan p̄rak akan per-hi-ās-an pagūwei segala sindjāta*, goud en zilver om de gevesten van allerlei wapenen te versieren; de l'or et de l'argent pour la garniture de toutes sortes d'armes.

ثغ pegang vel peggang, houden, met de hand vatten, grijpen, vangen, onder zich hebben, bezitten, bestieren; prendre, tenir, mettre la main sur, saisir, attrapper, détenir, posséder, administrer. *Lālo di pegang-kan-nja tāng-an-nja*, hij greep hem toen bij de hand; alors il le prit par la main. *Ada jang memegang kapalā-nja*, sommigen hielden zijn hoofd vast; les uns lui tenaient la tête. *Memegang sindjatā-nja*, grepen hunne wapenen; mirent la main à les armes. *Soedarā-nja jang memegang nagri*, zijn broeder die de stad regeerde; son frère qui gouvernait la ville. ثاشان pegañg-an, dienstambt, bediening, regterlijk gezag; office, emploi, judicature.

لا palā (vid. فال pāla), nux myristica, de nootmuskaat; la noix muscade.

ثاغ palāng PERS. (vid. فال palang), gestreept, veelkleurig, bont; rayé, bigarré.

ثاغ palāngi (vid. فال palang & كوغ kōng), de regenboog, veelkleurig; l'arc en ciel, bigarré. *Pājong warna palāngi*, veelverwige zonneschermen; des parasols bigarrés. *Destar palāngi*, veelkleurige tulbanden; des turbans teints de diverses couleurs. *Kōng palāngi*, de regenboog; l'arc en ciel.

ثان palāna, een zadel; une selle. *Palāna dan kakang*, zadel en toom; la selle et la bride. *Kāda mērah ber-palanā-kan kāliet hari-mau*, een bruin paard met een tiggervel tot zadel; un cheval bai portant une selle de peau de tigre.

ثاهن pelāhan (vid. فرلان per-lāhan), op eene zachte, behendige wijze; doucement, légèrement.

ثاين palājan, woning, hut, tent, loods, stulp, kraam; habitation, ermitage, cabane, loge, bouge, échoppe.

ثايني pel-bāgei (vid. بايني bāgei), verscheidenheid, verscheiden; variété, varié, divers. *Indah pel-bāgei bānji-lah*, verwonderlijk was de verscheidenheid van muziek; les sons étaient admirablement variés. *Pel-bāgei rāgam-nja*, de wijzen waren zeer verscheiden; les modulations en étaient variées. *Bāngga jang pel-bāgei roepā-nja*, geschakeerde bloemen; fleurs de couleurs mêlées, fleurs panachées.

ثاير peler, penis, de roede, de pees; la verge, le nerf. *Bōah peler*, testiculi. *Tampat bōah peler*, scrotum. *Peler-itiek*, eene schroef; une vis.

ثال palang & فال palang PERS., een luipaard, gestreept, gevlacht, gespikkeld, veelkleurig, bont, getijgerd; un léopard, rayé, tacheté, moucheté, bigarré, tavelé. *Ber-palang-palang ia-itae sa-teñgah itam dan sa-teñgah pētih*, eksterkleurig, dat is half zwart en half wit; pie, c'est à dire, moitié noir, et moitié blanc.

ثال pelok vel ploek, omhelzen, omarmen, in de armen houden; embrasser, tenir ou serrer dans ses bras. *Di pelok dan di tjiēm-nja*, omhelsde en kuste haar; l'embrassa et la couvrit de baisers مملق mem'lok lēher anak-nja, omhelsde zijn kind; embrassa son enfant. *Mem'lok kāki baginda*, omarmde de beenen van den vorst; embrassa les jambes du roi. مملق pem'lok, eene omvademing; zoo veel als met beide armen kan gevat worden; brassée, autant qu'on en peut serrer entre les deux bras. *Sa-pōhn itae tādjuh pem'lok besār-nja*, die boom was zeven omvadeningen dik; cet arbre avait sept brassées d'épaisseur.

ثاليمغ Palembang, de naam eener aanzienlijke stad, gelegen aan eene breede rivier die aan de oostkust van Sumatra hare uitwatering

heeft: het was certijds de markt van de tin, die het eiland Banka voortbrengt; nom d'une ville considérable, située sur une grande rivière qui a son embouchure à la côte orientale de Sumatra: c'était autrefois un marché pour l'étain que produit l'île de Banca.

فلمین *palemban*, eene kleine brug, een voetpad door moerassen; un petit pont, un sentier à travers des marais.

فلمین *palcëmban*, kristal; du cristal. *Bātā palcëmban*, bergkristal; cristal de roche.

فلنترن *pel-antaran* (vid. فلنتر *antāra*), zaal, voorhuis, gang, voorplein; salle, cour, allée, corridor, vestibule, esplanade.

فلنتغ *palinting*, verstrooid, op eene verwarde wijze langs den grond geworpen, door eenen slag omvergeworpen, gestort; épandu, dispersé, jeté pêle-mêle, renversé, terrassé, répandu. *Ber-palintēng-lah segala sindjāta ka-sāna ka-māri*, al de wapens lagen hier en daar verstrooid; toutes les armes étaient dispersées à terre. *Kapāla hābies-lah ber-palintēng-an ka-bāmi*, de hoofden lagen op den grond gestrooid; les têtes étaient éparées par terre. *Ter-palintēng segala tæboh-nja*, zijn ligchaam lag geheel en al uitgestrekt; son corps était étendu tout de son long. *Maka di pāna srī rāma deri-adāp-an ter-palinting ka-blākang bādak itœ*, *Srī Rāma* schoot zijne pijl van voren, en de jongen viel achter over; *Srī Rāma* décocha sa flèche de front, et le jeune homme tomba à la renverse. *Ter-palinting kapalā-nja sa-blāh dan tæboh-nja sa-blāh*, zijn hoofd viel aan de eene zijde en zijn romp aan de andere zijde; sa tête tomba d'un côté et le tronc de l'autre.

فلندق *pelandok*, een klein dier tot het geslacht der herten behoorende, zonder hoornen: de *کنچیل kantjiel* en de *ناو nāpō* zijn van dezelfde soort, maar kleiner: Buffon beschrijft ze onder den naam van chevrotin, als de

kleinste van alle kloofvoetige dieren; petit animal du genre des gazelles, sans bois: le *کنچیل cantil* et le *ناو nāpō* sont de la même espèce, mais plus petits: Buffon les nomme chevrotins, comme étant les plus petits des animaux à pied fourchu. *Brāpa rēsa dan kantjiel palandok di per-auleh-nja*, hij schoot menig een hert en reebokje; il tua un grand nombre de daims et de chevrotins.

فلورو *pelērē* PORT. (pelouro), een kogel; une balle, un boulet. *Pelērē bediel*, een musketkogel; balle de fusil.

فلوش *palōngan*, regenbak, waterbak, waterkom, het bed eener rivier; citerne, bac à eau, réservoir, le lit d'une rivière. *Ter-bāka kwāla pada palōng ājer mērah*, de rivier is nu open (na eene droogte) langs het kanaal van *Ājer-mērah*; la navigation est maintenant ouverte (après une sécheresse) par le canal d'*Ājer-mērah*.

فلوه *palēpah*, de groote bamboes gesplitst, zoo als dezelve tot beschotwerk gebruikt wordt; le gros bambou fendu, tel qu'on l'emploie pour des cloisonnages et des lambris.

فله *plœh* & *فله pelēh*, zweet, uitwaseming, verdikte damp; sueur, transpiration, vapeur condensée. *Sædah ka-læar pelēh-nja*, hij zweette; il suait. *Ājer plœh jang di ambel deri-pada āwap ājer jang sētji*, water uit verdikte dampen voortgekomen wordt als zuiver water beschouwd; l'eau qui provient des vapeurs condensées est considérée comme eau pure. *Menjāpē plœh orang meng-āmok*, het zweet afvegen van menschen die amok schoppen, eene roekelooze daad ondernemen; ôter la sueur de dessus le front de gens qui font amoc, entreprendre une action téméraire.

فلهر *pelīara* & *فلهر pelīara*, liefhebben, hoeden, bewaren, zorg dragen voor, koesteren, voeden, opbrengen, besturen; chérir, préserver, garder, surveiller, avoir soin de, nourrir,

élever, ménager. *Jang di peliarā-kan allah*, dien God lief had; que Dieu chérissait. *Kārna sebāb sēkar* ممبراكن *memeliarā-kan dia*, omdat het moeilijk is zulks (tegen bezoecling) te beveiligen; parce qu'il est difficile de le préserver (de souillure). *Memeliarā-kan deri-pada sēātōe bhāja*, tegen eenig gevaar behoeden; préserver de tout danger. *Peliarā-kan lidah-moe sopāja leher djānḡan ter-paṅḡgal*, houd uwe tong in, opdat gij uwen hals moget beveiligen; contenez votre langue, afin de conserver votre cou. *Di sēroh memeliarā-kan andjieng per-boerā-an*, gelastte haar de honden op te passen; lui ordonna de prendre soin des chiens.

قلبت *palita* PERS. (بليّة), eene lamp; une lampe. *Pāsang palita*, steek de lamp aan; allumez la lampe. *Pādam palita*, blusch de lamp uit; éteignez la lampe. *Tampat meng-gantong palita*, eene plaats om lampen op te hangen; un endroit pour suspendre des lampes. *Teṅḡlong dian dan palita*, lantaarns, kaarsen en lampen; des lanternes, des chandelles et des lampes. *Palita jang mem'rang kāmī*, de lamp die ons verlicht; la lampe qui nous éclaire.

قليس *palias*, de hemel beware, verre zij het af van; à Dieu ne plaise, loin de nous de. *Palias-lah pada-koe*, verre zij het van mij! le ciel mē préserve de!

قليس *palipies* & قلپيس *palipies-an*, de slapen van het voorhoofd; les tempes. *Meṅḡarang rambœt palipies-an*, de haren aan de zijden van het voorhoofd schikken; ajuster les cheveux aux deux côtés du front. *Ber-tjækoer inḡga tælang palipies-an*, scheren tot aan de wangbeenderen; raser jusqu'à l'os de la joue.

قمانح *pemātang*, de rand of dam van eenen vijver, de dijk die een rijstveld omringt, een enkele plank of boom dwars door een stroomend water gelegd; le bord d'un étang,

la digue qui entoure une plantation de riz, une seule planche ou barrière mise au travers d'un courant d'eau.

قمام *pemādam* (vid. قادم *pādam*), hij die bluscht, lescht, stilt (dit wordt meest in eenen overdragtelijken zin gebezigd); qui éteint, calme, étanche (ordinairement dans un sens figuré). *Pemādam sœghœl*, de verdrijver van zorg; qui bannit les soucis.

قمارغ *pemārang* (vid. قمارغ *pārang*), moord, slagtting; meurtre, carnage.

قمارف *pemārap* (vid. هارث *hārap*), iemand wiens beroep of bezigheid het is een ander in slaap te brengen; endormeur ou endormeuse de profession. *Akan anak rādja ka-dæa itœ-lah ambel akan pemārap-mārap tœān-kœ*, wat de beide (gevangene) prinsessen aangaat, uwe hoogheid zal haar doen dienen om dezelve in slaap te zingen; quant aux deux princesses (prisonnières), votre altesse les employera à provoquer son sommeil.

قمانحن *pemānḡan* (vid. تانحن *tānḡan*), het behandelen, betasten, in de hand houden; manier, l'action de manier, tâter, tenir à la main. *Lālo di pemānḡan-nja tānḡan istri-nja*, toen nam hij de hand zijner vrouw in de zijne; alors il prit la main de son épouse dans la sienne.

قمانج *pemājang*, eene soort van schuit met zwaarden; sorte de bateau à dérives.

قمانجوك *pem-boedjæk-an* (vid. بوجق *bœdjok*), vleijerij; flatterie.

قمانبري *pem-brī* & قمانبرين *pem-brī-an* (vid. بري *brī*), gift, geschenk; don, présent.

قمانبالس *pem-balās-an* (vid. بالس *bālas*), wederverging, gelijke dienst of ondienst, verhaal op iemand, gelijke munt; compensation, revanche, la pareille en bien ou en mal, représailles, talion.

ثم *pem-bili-an* (vid. بلي *bili*), koopen, het gekochte; acheter, achat, acquisition.

ثمبئوھن *pem-boenoh-an* (vid. بئوھن *bənoh*), moord; meurtre.

ثمبئوھن *pemerintah* (vid. ثمبئوھن *parentah*), bestuurder, beheerscher; maître, celui qui gouverne. *pemerintah-an*, bestuur; gouvernement.

ثمبئوھن *pemiŋggier* (vid. ثمبئوھن *piŋggier*), kant, rand, oever, kust; côté, bord, rive, côte. *Segala radja-rādja di pemiŋggier ini*, al de hoofden in deze streken, of langs deze kust; tous les chefs de ces contrées, de cette côte. *Sampei-lah ka-pemiŋggier-an nagri*, kwam aan de grenzen van een land; arriva aux frontières d'un pays.

ثمبئوھن *pampas*, boete of schadeloosstelling voor eene toegebragte wonde, zulk eene boete iemand opleggen; amende ou compensation pour une blessure faite, infliger une telle amende. *Tjintjang itoe di pampas*, die toegebragte wonde werd met eene boete gestraft; cette blessure fut punie d'une amende.

ثمبئوھن *pimpin*, bij de hand leiden, in of aan de hand houden; conduire par la main, tenir par ou dans la main. *Di pimpin-nja tănġan bēdak itoe*, hij nam den jongen bij de hand; il prit l'enfant par la main. *Orang jang ter-pimpin*, iemand die geleid wordt; quelqu'un qu'on mène par la main. *memimpin tănġan-nja*, hem bij de hand vatten; lui prendre la main. *pemimpin*, voogd, geleider; surveillant, tuteur, conducteur.

ثمبئوھن *pem'lok* (vid. ثمبئوھن *pelok*), handvol, omvademing; poignée, brassée.

ثمبئوھن *pemandang* (vid. ثمبئوھن *pandang*), wenk, aanzien, blikken, gelaat, houding, begrip, opmerking, gezicht, droom, verschijning; coup d'oeil, regard, aspect, mine, contenance, conception, observation, vision. *Maka tēan pae-*

ثم *tri memandang ka-pada inaŋġda serta menjāroh meng-ambel pekūin maka inaŋġda tau-lah akan arti pemandangan-nja*, en de vorstin gaf eenen oogwenk aan de minne, opdat zij de kleederen zoude brengen, en de minne begreep de meening van haren wenk; et la princesse fixa la nourrice pour lui faire signe d'apporter ses vêtements, et la nourrice comprit ce signe. *Ka-pada pemandangan-an beta*, naar mijn inzien, of zoo als ik de zaak beschouw; selon ma manière de voir, ou de considérer la chose.

ثمبئوھن *pemandah*, eene soort van degen of zwaard; sorte d'épée ou de glaive.

ثمبئوھن *pemāraes*, een kort, wijd roer, donderbus; espèce de fusil dont le canon est court et le calibre gros, mousqueton. *Pemāraes tambāga pandjang teŋġah ampat djaŋġkal*, eene koperen donderbus, drie en een half span lang; un mousqueton de bronze, ayant trois empans et demi de long.

ثمبئوھن *pemākol* (vid. ثمبئوھن *pākol*), een werktuig om te slaan, een hamer, houten hamer; un instrument à frapper, marteau, maillet. *Gāda pemākol*, een kneppel, staf; masse, massue.

ثم *pen*, onafscheidbaar voorvoegsel, gebezigd in het maken van afgeleide zelfstandige naamwoorden, hetwelk ثم *pen*, ثم *pem*, ثم *peng* of ثم *pe* geschreven wordt, naar mate de letter, waarmede het oorspronkelijke woord begint, zulks vereischt: de naamwoorden op die wijze zamengesteld geven meestal den dader of het werktuig der handeling te kennen, als *pen-tjēri*, een dief, *pen-ikōet*, een volger, *penjākaer*, een scheermes; particule inséparable, qui sert à la formation de noms dérivés et qui prend la forme de ثم *pen*, ثم *pem*, ثم *peng* ou ثم *pe*, selon l'initiale du mot primitif: les noms ainsi composés dénotent ordinairement l'agent ou l'instrument de l'action, comme *pen-tiōuri*, un voleur, *pen-ikōet*, suivant,

personne de la suite, *peniūkour*, un rasoir.

penābār (vid. *tābār*), een zaaijer, landbouwer, gezaaid of gestrooid zaad; un semez, laboureur, de la graine semée ou éparse. *Penābār snāpang*, schietkogeltjes, hagel; dragée, menu plomb.

penādjām (vid. *tādjām*), wat tot slijpen dient, een wetsteen, een slijpsteen, al wat scherp maakt; ce qui sert à rendre tranchant, pierre, meule à aiguiser.

penārek (vid. *tārek*), trekdieren, datgene wat trekt; bêtes de trait, ce qui sert à tirer. *Kāda penārek*, een trekpaard; un cheval de trait. *Gādjah jang penārek rāta*, de olifanten die den wagen trokken; les éléphants qui conduisaient le char.

penāroh (vid. *tāroh*), iemand aan wien eene zaak is toevertrouwd, een bewaarder; celui à qui l'on a confié une chose, un dépositaire. *penārōh-an*, iets dat aan iemand ter bewaring is gegeven, de inleg bij spel of weddingenschap; chose donnée à garder, dépôt, enjeu.

penāka, gelijk, even als, als of; tel que, de même que, comme si. *Penāka gīla*, als een waanzinnige; comme un insensé. *Kārna anḡkau penāka njāwa-kœ*, want gij zijt (voor mij) als mijn leven; car tu es (pour moi) comme ma vie. *Penāka bāpa jang men-djadi-kan amba*, als de vader die mij het leven gaf; comme le père qui m'a donné le jour. *Djika makotā-kœ ini kœ-brī-kan ka-pada-mœ penāka akœ menjembah anḡkau djāga*, u hulde bewijzen zou hetzelfde zijn als u mijne kroon te geven; te rendre hommage serait comme si j'abdiquais entre tes mains la couronne que je porte.

penākoet (vid. *tākoet*), iemand die bevreesd is, een lafaärd; saisi de peur, craintif, poltron.

penāwar (vid. *tāwar*), geneesmiddel, tegengift, bovennatuurlijk behoedmiddel; remède, antidote, talisman. *Penāwar segala bīsa*, genees- of behoedmiddel tegen allerlei giften; remède universel ou antidote contre toute sorte de venin, panacée.

penabāh-an (vid. *tebah*), plaats waar het koorn gedorscht of getrapt wordt; aire, endroit pour battre ou fouler les grains.

pinta, vragen, verzoeken; demander, solliciter. *Dia pinta tālong*, hij vraagt om hulp; il demande du secours. *Pinta auleh-mœ*, vraag gij; demande toi. *Se-bōleh-bōleh pinta amba*, indien het immer mogelijk is, verzoek ik; je demande, en cas qu'il soit possible. *Di pintā-ī ka-pada rādja*, hij verzoekt van den koning; il supplie le roi. *meminta ampon*, om vergiffenis smeeken; implorer le pardon. *Sœdah-lah sampei pintā-kœ*, aan mijn verzoek is voldaan; on a satisfait à ma demande.

pantat, de grondlaag, of dat gedeelte van een ding waarop het rust; la base, ou la partie d'une chose sur laquelle elle pose. *Pantat kapal*, de bodem van een schip; le fond d'un vaisseau.

pantas, vlug, gezwind, behendig, gereed, wakker, ervaren, bij de hand, knap, nadrukkelijk, bevallig; alerte, agile, prompt, habile, adroit, expert, actif, expressif, gracieux. *Ja sāḡgat pantas ber-djālan*, hij is zeer vlug ter been; il est très-dispos, ingambe. *Kāda ter-lūlo pantas*, een zeer vlug paard; un cheval très-vif et prompt à la course. *Pantas pada bārang lakē-nja*, vlug in al wat hij doet; alerte en tous ses mouvemens. *Sāma pantas ka-dœā-nja ber-māin sindjāta*, beiden even zeer behendig in het behandelen hunner wapenen; tous deux également adroits à manier leurs armes. *Pantas memātja*, vaardig in het lezen; qui sait lire coulamment. *Māloet pantas*, wel ter spraak; qui s'expri-

me aisément. *Mœkā-nja pantas dan swarā-nja manies*, hare gelaatstreken waren vol nadruk en hare stem aangenaam; ses traits étaient expressifs et sa voix agréable. *Rœpā-nja pantas*, bevallig was hare houding; sa figure était gracieuse.

فنتس *pintas*, dwarsweg, kortere weg; route de traverse, qui rend le chemin plus court.

فنتغ *pantang*, verboden, ontzegd, onthouden, vermijden, eenen afkeer hebben van, verbieden; défendu, interdit, s'abstenir de, éviter, avoir en aversion, défendre, prohiber. *Kārna bānjak pantang dan lārang* (syn.), want vele dingen zijn verboden; car beaucoup de choses sont défendues. *Orang jang pantang*, iemand die onder een verbod staat (bij voorbeeld uithoofde van onreinheid); soumis à un interdit (par exemple, pour cause de souillure légale). *Jang dœsta itœ hendak kau-pantang*, heb eenen afkeer van al wat valsch is; aye en aversion tout ce qui est mensonge. *Di pantang āuleh rādja*, de koning heeft het verboden; le roi l'a défendu.

فنتغ *pintang*, belang, gewigt; conséquence, importance. *Tiāda pintang-nja*, het is van geen aanbelang; il importe peu. *Bānjak pintang-nja*, hij is een man van aanzien; c'est un homme de poids.

فنتغ *pontong* (vid. فنتغ *pōtong*), snijden; couper.

فنتغ *pontong*, blok; bloc, bûche, billot. *Pontong kājā*, een blok hout; une bûche. *Pontong āpi*, een brandhout of brandstok; un tison.

فنتغ *ponting alau*, eene soort van vogel; sorte d'oiseau.

فنتغ *pontok* & فنتغ *pontœ*, armbanden of ringen; bracelets. *Dan pada lāngan-nja di kena-kan-nja pontok mauikam*, en om zijne

armen droeg hij ringen van robijnen; et il portait des bracelets de rubis. *Ber-pontok nāga iādjuh baliet*, armbanden in de gedaante van slangen met zeven snoeren; des bracelets en forme de serpens à sept tours. *Pontok dan galang*, armbanden en ringen om de enkels; des bracelets et des anneaux autour du coude-pied.

فنتل *pintal*, breijen, spinnen, twijnen, vlechten; tricoter, filer, tresser, tordre, retordre. *Di pintalakan tjamāra*, breidde het tot eene vlecht; l'entrelaçà en forme de tresse. *Pintal tāli*, een touw vlechten; tordre une corde.

فنتس *pantan*, gelijk, zoo als, gelijkkende; comme, semblable, ressemblant à. *Pantan intanter-kārang*, als een geslepen en gezette diamant; comme un diamant mis en oeuvre. *Se-pantan dawāt deñgan kartas*, gelijk (in dezelfde betrekking als) inkt en papier; comme (dans le même rapport que) l'encre et le papier.

فنتس *panton*, een punt dicht, gewoonlijk uit vier om den anderen rijmende korte verzen bestaande, en waarin de meening door eene vergelijking of zinspeling is uitgedrukt, vergelijking, zinspeling, gelijkenis, zinspreuk; épigramme ou sentence, ordinairement composée de quatre petits vers à rimes croisées, qui renferment une comparaison ou une allusion, comparaison, allusion, similitude, parabole, proverbe. *Katā-nja hei dājang-dājang deñgar-lah panton kāmī ini maka kātā dājang-dājang ber-panton-lah sopāja kāmī deñgar*, hij zeide, o jonge maagden, luistert naar dit mijn gezang: en de maagden antwoordden, zing dan op dat wij het hooren; et il dit, ô vous jeunes filles, écoutez ce que je vais vous chanter: et les jeunes filles répondirent, chantez donc pour que nous l'entendions. *Brāpa medah dan panton dan selēka*, menige verzen en dichtstukken van onderscheidene soorten; plusieurs morceaux de poésie de différentes espèces. *Seperti panton orang jang dawulo kāla*, volgens het oude spreekwoord; selon le vieux proverbe.

ثنتور *pintā* & ثنت *pintā*, deur, poort, ingang; porte, entrée. *Pintā astāna*, de poort van het paleis; la porte du palais. *Tātoep pintā*, doe de deur toe; ferme la porte. *Dādoek-lah ia di māka pintā-nja*, hij zat voor zijne deur; il était assis à sa porte. *Pintā sorga*, de poort van den hemel; la porte du ciel. *Pintā djālan*, de ingang van eenen weg, eene straat; l'entrée d'un chemin, un détroit. *Djenang pintā*, de stijlen van eene deur; les montans d'une porte. *Pencēnggā pintā*, een deurwachter; un portier. *Di liat-nja pintā ter-kontji*, hij zag dat de deur gesloten was; il s'aperçut que la porte était fermée.

ثنتي *pantei*, het strand; le rivage de la mer. *Maka ia ber-djālan-lah di sīsī pantei*, en hij wandelde langs het strand; et il se promenait au bord de la mer. *Teloek ber-pantei rāta*, eene baai met een effen of aflopend strand; une baie dont le bord est plat ou incliné.

ثنتيانق *pontānak*, eene plaats op de westkust van Borneo, vlak onder de middagslijn; endroit sur la côte occidentale de Borneo, précisément sous la ligne équinoxiale.

ثنج *pandji*, een vaandel, standaard, een stam; un étendard, une bannière, une caste ou tribu. *Pandji jang di tālies deŋgan ājer amaas*, vaandels met gouden opschriften (of figuren) versierd; des étendards ornés d'inscriptions (ou de figures) en or. *Toŋgal dan pandji-pandji ber-kibār-an-lah*, rondom vlogen de banieren en vaandels; les drapeaux et les étendards flottaient aux alentours. *Ada jang deri-pada pandji-pandji jang mērah*, sommigen van hen behoorden tot den rooden standaard; quelques-uns d'eux appartenaient à l'étendard rouge.

ثنجابت *pen-djābat* vel ثنجارت *pen-djāwat* (vid. *djābat*), het zintuig des gevoels; le tact, le sens du toucher.

ثنجار *pandjāra* PERS. (بندجارس), eene plaats van verzekerde bewaring, gevangenis; lieu de détention, prison. *Lārī deri-pada pandjāra*, de gevangenis ontvlugten; s'évader de prison. *Bōboh di-dālam pandjāra*, in gevangenis zellen; emprisonner. *Be-rantei-kan dālam pandjāra*, in de gevangenis kluisteren; mettre aux fers, enchaîner dans la prison. *Ter-pandjāra*, gevangen, opgesloten; emprisonné, détenu. *Serperti ada ia tawān-an atau ter-pandjāra*, als ingeval dat hij krijgsgevangen of in eene gevangenis opgesloten zoude zijn; comme dans le cas où il serait captif ou détenu. *Anak amba di pandjarā-kan-nja di-dālam pandjāra besē*, hij sloot mijn kind in eenen ijzeren kerker op; il enferma mon enfant dans un cachot de fer.

ثنجابت *pen-djāhiet* & ثنجابت *pen-djāiēt* (vid. *djāhiet*), eene naaister, een kleedermaker; une couturière, un tailleur.

ثنجبت *pandjat*, klimmen, opgaan; grimper, monter. *Pandjat-lah bātang kājā itōe*, beklim dien boom; montez sur cet arbre. *Maka segala dājang-dājang hendak memandjat ber-ganti-ganti*, en al de jonge maagden poogden beurtelings om te klimmen; et toutes les jeunes filles essayèrent tour à tour de monter. *Ada jang memandjat tūnggī sa-depa*, sommigen kloten tot de hoogte van eenen vadem; quelques-uns s'élevaient à la hauteur d'une toise. *Di pandjat-nja s'ōrang sa-blāh bāu-nja*, hij nam er een op elken schouder; il en fit monter un sur chacune de ses épaules.

ثنجبر *pandjar* vel ثنجبر *paŋgdjar*, godspenning; voorschot; arrhes, un à compte.

ثنجج *pandjang*, lang, uitgerekt; long, étendu. *Ikor pandjang*, een lange staart; longue queue. *Bitjāra pandjang*, een lang gesprek; un long discours. *Pandjang-nja ampat-blas depa*, zijne lengte is veertien vademen; sa longueur est de quatorze brasses. *Tiadā-lah*

kita pandjang-kan kalām, wij zullen dit geschrift niet uitbreiden; nous n'étendrons pas cet écrit. *Sopāja djāṅgan ber-pandjāng-an per-katā-an ini*, dat deze zamenspraak niet te lang moge worden; que cette conférence ne se prolonge pas trop. *سپندج sepandjang*, zoo lang als; aussi longtems que. *Se-pandjang arī*, den ganschen dag door; durant toute la journée. *Se-pandjang djālan*, den geheelen weg langs, gedurende de gansche reis; pendant tout le voyage, tout le long du chemin.

پندج لوگم pandja-lōgam vel *پندج لوگم pantja-lōgam*, zekere soort van edel gesteente; sorte de pierre précieuse.

پندج pindjam & *پندج پندج pīndjam*, leenen; emprunter, prêter. *Minta pindjam*, te leen nemen; emprunter. *Kāsih pindjam*, te leen geven; prêter. *Kalau hamba-pēnja wang di pindjam orang*, indien men geld van mij leent; si l'on m'emprunte de l'argent. *Soedah ter-pindjam karēnia*, om niet geleend; prêté gratuitement. *پندج پندج pindjam-an*, leen; prêt.

پندج پندج pen-djēal (vid. *پندج پندج djēal*), een verkooper; un vendeur.

پندج پندج pen-djēdi (vid. *پندج پندج djēdi*), een speler; un joueur.

پندج پندج pen-djērœ & *پندج پندج pen-djērē*, een hoek, uitstekende hoek; un coin, angle saillant. *Ka-pada se-genap pen-djērœ bālei itœ*, aan elken hoek van het gebouw; à chaque coin du bâtiment. *Ia-lah jang meṅgandarā-i ka-pada ampat pen-djērœ ālam ini*, hij is het geweest die naar de vier hoeken dezer wereld gereden is; c'est lui qui a voyagé aux quatre coins du monde. *Tiga pen-djērœ*, driehoekig; triangulaire.

پندج پندج pendjērat vel *پندج پندج pendjēriet*, een opperhoofd, leidsman, geleider; un chef, guide, conducteur. *Pendjērat jang kwāsa*, een dapper geleider; un vaillant conducteur.

پندج پندج pendjērī vel *پندج پندج pendjērei* (vid. *پندج پندج pendjērœ*), een hoek; coin, angle. *Jang ter-ikat pada ka-ampat djērei-nja*, aan de vier hoeken vastgemaakt; attaché par les quatre coins.

پندج پندج pendjēnan, een pottenbakker; un potier.

پندج pontja & *پندج pontjah*, pand of baan van een kleed, de sleep van eenen tabbaard; le pan d'un vêtement, la queue d'une robe. *Sambil menātœp mœkā-nja deṅgan pontja-pontja kain-nja*, zijn aangezigt bedekkende met de panden van zijn kleed; se couvrant le visage du pan de son habit. *Meme-gang pontjah kain-nja*, hield hem bij de panden van zijn kleed; le saisit par le pan de son habit. *Di ikat-nja ka-dēa pontjah se-per-piṅgūng-an-nja deṅgan benangataui di sambat-nja*, hij maakt de beide einden van zijnen gordel met eenen draad of knoop aan elkander vast, of knoopt dezelve te zamen; il attache les deux bouts de sa ceinture avec du fil, ou il les boutonne.

پندج پندج pontja-persāda, een gebouw over een bad gemaakt, en van de noodige kleederen en reukwerk voorzien; bâtiment au-dessus d'un bain, contenant ce qui est nécessaire pour changer d'habits et se parfumer. *Di per-bōat-nja pontja persāda akan tampat per-mandi-an*, hij rigtte eene badkamer op; il construisit une chambre de bain. *Di-bāwah pontja persāda itœ ada sa-bōah kēlam*, onder het gebouw was een vijver; le bâtiment recouvrait une pièce d'eau. *Naik-lah ka-pada pontja-per-sāda lālo ber-sālien kain*, hij klom naar de kleedkamer en veranderde daar van kleederen; il monta à la garde-robe, et là changea d'habits. *Di bawā-nja ka-tepi lāut di mandi-kan-nja di-ātas pontja-persāda*, hij bragt haar aan den oever der zee, en baadde haar, op eenen daartoe gemaakten stijger zittende; il la conduisit au bord de la mer, et

la baigna en se tenant sur une platte-forme construite pour cet usage.

فنج لوم *pantja-lōgam*, een edel gesteente; une pierre précieuse.

فنج ليم *pantja-līma*, sterrewikkunde; astrologie.

فنج درون *pantja-warna* HIND., veelkleurig; bigarré. *Ada permāta jang bīrœ ada jang pantja-warna idjau dan wēngœ*, er waren blaauwe juweelen, andere bont, groen en paars; il y avait des pierres fines bleues, d'autres bigarrées de vert et de violet.

فنج لالنج *pantjālang* & فنج لالنج *pantjalang*, klein vaartuig, eene soort van *praū*, met een schuinsch zeil, *lājer tanja* geheeten; petite barque de l'espèce des *praū*, avec la voile oblique, nommée *lāier tania*.

فنج ر *pantjar*, gudsen, uitbarsten, voortspruiten, uitwerpen, uitschieten; se déborder, couler rapidement, jaillir, émaner, émettre. *Ajer-matā-nja ber-pantjar seperti wēdjān*, hare tranen gudsten als regen; ses larmes ruisselaient comme la pluie. *Sinar mata-ārī jang memantjar*, de zonnestralen die doorbraken; les rayons du soleil qui perçaient. *Kilat memantjar-lah*, de bliksem brak uit; la foudre éclata. *Jang ter-pantjar deri-pada piŋgang-nja*, die uit zijne lenden is voortgekomen; qui est sorti de ses reins. *ber-pantjar-an plœk deri-pada tēboh-nja*, het zweet liep van zijn ligchaam; la sueur lui décollait du corps.

فنج ررب *pentjarōba*, onstandvastig, veranderlijk, ongestadig, afwisseling van jaargetij; inconstant, variable, changement de saison.

فنج ج *pantjang*, paal, puntige staak, op palen bouwen; pieu, bâton pointu, construire sur des poteaux. *Mārī kita pantjang galanŋgang*, komt laat ons eenen stijger maken voor een hanengevecht; allons construisons un échafaud pour un combat de coqs.

فنج ج *pantjong*, afsnijden, afhouden, snoeien, doodsteken; couper, tailler, élaguer, poignarder. *Pantjong kapāla*, het hoofd, den kop afsnijden; couper la tête, le sommet. *Serāja ber-djālan pantjong kānan pantjong kīri*, al gaande sneed en snoeide hij regts en links; en marchant il coupait et tailladait à droite et à gauche.

فنج ج *pintjang*, (eenigzins) lam, gebrekkig, kreupel; paralytique (jusqu'à un certain degré), boiteux. *Bēkan-nja timpang pintjang sādja*, hij is niet geheel lam, hij is slechts kreupel; il n'est pas tout à fait paralytique, il n'est que boiteux.

فنج ج *pontjak*, de top, de kruin (van eenen berg), het dak, de kanteelen of de bovenste vloer van een gebouw; le sommet, la crête (d'une montagne), le comble, les créneaux, la platte-forme d'un bâtiment. *Pontjak bēkiet*, de top van eenen berg; le sommet d'une montagne. *Pontjak astāna pātah segala*, de kanteelen van het paleis waren geheel afgebroken; les créneaux du palais furent tous abattus.

فنج ج *pen-tjætjœk* (vid. *tjætjœk*), vork, gaffel; fourche, fourchette.

فنج ر *pantjær-an* vel *pan-tjærang*, goot, kanaal, doortogt, pijp, verlaat, waterleiding, een waterval; égout, canal, tuyau, aqueduc, chute d'eau, cataracte. *Ajer pantjær-an deri kīāŋgan*, water dat als een stroom uit de lucht valt; de l'eau qui tombe des nues par torrent.

فنج ر *pen-tjærī* (vid. *tjærī*), een dief; un voleur. *Seperti orang pen-tjærī pe-kredjā-an-nja itœ*, deze zijne handeling geleek naar die van eenen dief; cette conduite de sa part ressemblait à celle d'un voleur.

فنج ج *pantjōng*, de baan, pand, staart, sleep, dat gedeelte van het gewone kled, *kāin sā*

rong genaamd, dat onder de borst overhangt; pan, queue, cette partie du vêtement qu'on nomme *kāin sārōng*, et qui retombe au-dessous de la poitrine. *Pantjōng telēngā*, de lel van het oor; le lobe, la partie charnue de l'oreille.

پنچوکل *pen-tjækīel* (vid. چشکل *tjōngkiel*), priem, tentijzer; poinçon, sonde.

پنچینگ *pantjēng*, hengelen; pêcher à la ligne. *Ikan di lāūt pantjēng djāal*, vang zeevisch om te verkoopen; pêchez du poisson à la mer pour le vendre. *Memantjēng di bātœ*, op de rotsen hengelen; pêcher sur les rocs.

پنچینگ-ان *pantjēng-an*, knorrig, ongeduldig, kregelig, zwaarmoedig; grondeur, fantasque, morose, bizarre, d'humeur inégale, hypocondriquer.

پنچیندر *pentjēndar*, de vijf zinnen; les cinq sens. *Segala pentjēndar jang tlāhier se-perti peng-liat dan peneñgar dan per-rāsa*, al de uiterlijke zintuigen, als het gezigt, het gehoor, de smaak, enz.; tous les sens externes, comme la vue, l'ouïe, le goût, &c.

پنچیم *pen-tjiēm* & پنچیموس *pen-tjiēm-an* (vid. چیم *tjiēm*), het zintuig van den reuk; l'odorat.

پنداپت *pen-dāpat* (vid. داپت *dāpat*), meening, denkbeeld, gewaarwording, begrip; opinion, idée, appréhension, conception. *Pada pen-dāpat kita*, naar onze meening; suivant notre opinion. *Bārang siāpa jang ada bagī-nja pen-dāpat*, al wat denkvermogen heeft, elk denkend wezen; tout ce qui est doué d'intelligence, tous les êtres pensans. پنذافتی *pen-dāpat-an*, verkregen goed, eigendom, uitvinding; propriété, acquisition, invention.

پنداهن *pandāhan*, allerlei werpgeweer, een schicht, werpspies, korte speer; un projectile, un dard, javelot, javeline. *Bānji pedang dan pandāhan radja-rādja*, het geklank van de zwaarden en speren der prinsen; le cliquetis des épées et des lances des chefs. Ber-

-*tikam-kan pandāhan*, het steken met eene werpspies; l'action de blessera vec un javelot. *Di lētar-nja denġan pandāhan-nja*, hij wierp zijne spies; il lança son javelot.

پندڠ *pandang*, zien, gewaar worden, op iets staren, aanschouwen, gadeslaan; voir, découvrir, fixer, observer. *Pandang-lah auleh-mœ akan mœkū-nja*, beschouw haar aangezigt; contemplez sa face. *Lūngiet dan lāūt sādja di pandang*, zagen niets dan hemel en zee; ne voyaient que le ciel et la mer. *Pandang mānies*, met genegenheid aanzien; regarder d'un air d'affection. *Memandang ka-kiri dan ka-kānan*, regts en links omzien; regarder à droite et à gauche. *Matā-nja tiāda lepas deri-pada memandang tjajū-nja*, zijne oogen hielden niet op den glans daarvan te aanschouwen; ses yeux ne cessaient d'en contempler l'éclat. *Ter-tīliek āūleh jang me-nīliek ter-tiat āūleh jang me-liat dan ter-pandang āūleh jang memandang*, beschouwd door den beschouwer, gezien door den ziener, en waargenomen door den waarnemer; contemplé par celui qui contemple, vu par celui qui voit, et regardé par celui qui observe. پمندڠ *pemandang*, aanzien, aanschouwing, lonk, wenk; regard, coup d'oeil. *Taū-lah ia akan artī pemandang swamī-nja*, zij wist wat een wenk vān haren man beteekende; elle savait ce que voulait dire un regard de son époux.

پندوک *pondok* AR., een ligt gebouw, hut, loods, afdak, kraam, eene rij kramen; un bâtiment d'une légère construction, hutte, cabane, abri, appentis, hangar, rangée de boutiques. *Pondok orang menōnggō lādang*, de hutten van de lieden, welke de rijstvelden bewaakten; les cabanes de ceux qui surveillaient la plantation.

پندک *pendek*, kort, klein van gestalte, klein in zijne soort, in korte woorden uitgedrukt; court, de petite stature, d'une petite espèce, concis, abrégé. *Anak siāpa ūtam pendek*, van wien

is dit zwarte dikke kind? à qui est ce petit nègre? *Ajam pendek*, hoenen van een klein soort; des volailles d'une petite espèce. *Serat jang pendek*, een kort geschrift, een klein hoofdstuk; un petit traité, un court chapitre. *Pendek masā-nja*, het tijdvak daarvan is kort; la période en est courte. *Memendek-kan lanḡkah-nja*, zijne stappen verkorten; raccourcir ses pas.

قندن *pandan*, pandanus, L. keura Thumb, zekere heester: naardien men hem gewoonlijk tot omheining gebruikt, zoo geeft men ook somtijds denzelfden naam aan eene haag; nom d'un arbrisseau: comme on s'en sert ordinairement pour faire des enclos, on donne aussi quelquefois ce nom à une haie. *Pandan wanḡi pēdak vel rampei*, pandanus odoratissimus, eene welriekende soort van denzelfden heester, waarvan het blad, aan stukjes of reepen gesneden, in het haar gedragen wordt; une espèce du même arbrisseau, dont l'odeur est agréable, et dont on porte les feuilles dans les cheveux, après qu'elles ont été coupées par tranches. *Ber-bōat pandan dan pūriet*, eene omheining maken en eene sloot graven; planter une haie et creuser un fossé.

قندن *pandē*, branden, in brand steken (bijzonderlijk het voor de tweede of laatste maal afbranden van de takken der boomen, wanneer men den grond tot eenen *ladang* of rijst-akker gereed maakt); brûler, mettre le feu (en particulier brûler pour une seconde ou dernière fois les branches des arbres, lorsqu'on veut établir une de ces plantations de riz qu'on nomme *ladang*).

قندن *pindah*, verhuizen, vervoeren, verplaatsen; changer de place, de demeure, transporter ailleurs. *Ber-pindah ka-tānah sīran*, naar het land (eiland) Ceram verhuizen; aller s'établir dans le pays (l'île) de Ceram. *Djika lalat ber-pindah deri-pada nedjies ka-pada benda jang sātji*, indien eene vlieg de vuiligheid verlaat en zich op iets nederzet dat

niet bezoedeld is; si une mouche quitte quelque ordure et vient se poser sur une chose non souillée. *Sāja soeda pindah-kan orang sūkiēt itæ ka-rāmah sāja*, ik heb dien zieken mensch in mijn huis opgenomen; j'ai retiré ce malade dans ma propre maison. *Memindah-kan tā-nah*, aarde van de eene plaats naar de andere overbrengen; rapporter des terres.

قندي *pandei* HIND., geleerd, ervaren, in eenige kunst of ambacht wel bedreven, een deskundige, een goudsmid; instruit, expérimenté, versé dans quelque art ou métier, un expert, un orfèvre. *Pandei menālies*, ervaren in het schrijven, of teekenen; expert dans l'art d'écrire ou de dessiner. *Pandei ber-hakiem*, geleerd in de wijsbegeerte; savant en philosophie. *Pandei ber-kāta*, welsprekend; éloquent. *Pandei menanḡkas sindjāta*, behendig in het afweren der wapenen; habile à détourner les armes, à parer les coups. *Pandei mem-bēdjok āti*, die de kunst verstaat van de harten te winnen; habile à gagner les cœurs. *Amas itæ di oedji-kan āuleh pandei kāræs*, dit goud is getoetst door den mageren goudsmid (een goudsmid die om zijne mingezetheid den bijnaam van den mageren gekregen had); cet or a été touché par l'orfèvre maigre, desséché (sobriquet par lequel on désignait ordinairement cet artiste).

قندي *pondi*, beurs, zak, geldzak; bourse, poche, sac à mettre de l'argent.

قنديت *pandita* HIND., geleerd en godvruchtig, een onderwijzer in den godsdienst, de wetenschappen of de wetgeleerdheid, een openbaar leeraar; une personne instruite et religieuse, maître qui enseigne la religion ou quelque science, docteur de la loi, professeur. *Radjā-pān menjāroh himpān-kan āliēm dan pandita samoā-nja*, de koning gelastte dat men al de wijzen en geleerden bijeen zoude roepen; le roi ordonna d'assembler tous les sages et les gens instruits. *Pandita jang per-tapā-an*, be-

spiegelende en godvruchtige wijsgeeren; des ascètes, philosophes contemptatifs et religieux.

فنديس *pindīs*, opa metrosideros, het hout dat om zijne hardheid ijzerhout genaamd wordt. Men noemt het ook *kapīnī*, en in de volkstaal *kājā besī*; bois de fer, ainsi nommé à cause de sa dureté. On le nomme aussi *kapīnī*, et vulgairement *kāiōu besī*.

فنديغ *pendiēng*, de gesp van eenen gordel; l'agrafe ou la boucle d'un ceinturon. *Tālī pendīēng*, de gordel (waarvan de gesp gewoonlijk zeer sierlijk is opgemaakt); la ceinture (dont l'agrafe est ordinairement très-ornée).

فنديكر *pendikier*, eene bijzondere soort van krijgslieden, of een bijzondere rang onder dezelve; espèce particulière de gens de guerre, ou grade militaire particulier. *Pendikier jang kā-āmpat dan pendikier jang sa-ribāe dāa rātāes*, de vier voornaamste krijgslieden en de twaalf honderd gemeenen; les quatre principaux officiers et les douze cents soldats.

فنديرك *penarka* (vid. *تارك tarka*), raadsel, moeilijk vraagstuk; énigme, problème difficile à résoudre. *Be-tarkā-kan penarka sītāe*, een raadsel opgeven, of oplossen; proposer, ou résoudre une énigme. *Men-tjobā-kan dia denġan bāgei-bāgei penarka*, hem door eene menigte moeilijke vragen op de proef stellen; l'éprouver par une quantité de questions difficiles.

فنديغ *pening*, ligtvaardig, suizelend, bedwelmd, aan duizeling onderhevig; léger, écervelé, sujet aux vertiges. *Pening kapāla*, duizeling, bedwelmdheid, hoofdpijn; étourdissement, vertige, mal de tête. *Be-rasā-lah rādja pening kapāla*, de koning was met duizeling aangedaan; il avait pris un vestige au roi.

فنديغر *penēngar* (vid. *دندر denġar*), het gehoor; l'ouïe. *penēngar-an*, wat men hoort; ce qu'on entend. *Betāpa garāng-an ada penaēngar-an-nja*, wat, bid ik u, heeft hij

gehoord? dites-moi, je vous prie, qu'a-t-il entendu?

فنديغال *penaēnggāla* (vid. *تغال tānggāla*), een ploeger, bouwman; un laboureur.

فنديغال *peniēnggal* & *فنديغالان peniēnggāl-an* (vid. *تغال tānggal* & *سنديغال se-peniēnggal*), vertrek, overblijfsels, overschot, grondsap; départ, reliefs, restes, résidu.

فنديغو *penoēnggāe* (vid. *تغو toēnggō*), een poortwachter, wachter, oppasser; un portier, gardien. *Orang penoēnggāe pintāe*, degene die op de deur past; la personne commise à la garde d'une porte, le portier.

فنديغ *penambang* (vid. *تمبغ tambang*), pont of schuit tot het overvaren; bac, ponton pour le passage de l'eau.

فنديمق *penembak* (vid. *تمبق tembak*), een schutter, scherpschutter; un tireur, bon tireur.

فندو *panau* (vid. *فانو pānu*), vlekken op de huid; taches sur la peau.

فنديدو *penēdoh* (vid. *تود tādoh*), een beschuldiger; un accusateur.

فندير *penārōet* (vid. *تورēt tārōet*), een volger; un suivant.

فنديكر *penākier* (vid. *اوكر ākier*), beeldhouwer, beeldsnijder; sculpteur, graveur.

فنديلغ *penālong* (vid. *تولغ tālong*), hulp; secours.

فنديوي *penāwei-an*, oogst, het inoogsten van de rijst; la moisson, l'action de moissonner ou récolter le riz.

فندي *pennoeh* & *فندي هند. penēh HIND.*, vol, volledig, voltallig; plein, complet. *Isī pennoeh tampājan segala*, vult iederen martavaan (grootte aarde pot); qu'on remplit toutes les jarres. *Pennōeh sasak-lah rēmah*, het huis was geheel vol; la maison était toute remplie de monde. *Pennōeh lampoh*, boordevol;

rempli jusqu'au bord. *Ràjat-nja* ممزودي *me-moennēh-ī padang itoe*, zijne krijgsbenden vulden de vlakte; ses troupes remplissaient la plaine. *Maka bārang tēan* ثوهكي *pennēh-kan kirā-nja hādjat hamba*, voorzie, bid ik u, mijnheer, in mijne behoefte; pourvoyez, monsieur, je vous prie, à mes besoins. *Ada sēātōe ka-hendak āti pātek djika di pennēh-ī āuleh tēān-kōe*, er is een ding dat uw slaaf begeert, indien mijn meester zijnen wensch wil vervullen; ton esclave forme un souhait, s'il plaisait à mon maître de le remplir. *se-pennēh-pennēh kapal*, zoo veel als noodig is om een schip te vullen, eene scheepslading; autant qu'il en faut pour remplir un navire, une cargaison.

ثنه *penah* (vid. ثنه *pernah*), ooit; jamais.

ثني *pinī*, pijn in de beenderen; mal aux os.

ثنيان *panītan*, de naam van het Prinsen-eiland in de straat Sonda, ook *Pēlau Sēlan* geheeten; l'île du Prince dans le détroit de la Sonde, on la nomme aussi *Pōulau Sēlan*.

ثنيتي *pinīti* PORT., eene speld; une épingle. *Ber-pinīti nāga*, versierd met spelden (vooral haarspelden) in de gēdaante van slangen; orné d'épingles (surtout dans les cheveux) en forme de serpens.

ثنيير *panīer* PERS., kaas; du fromage.

ثنيكت *penīkoet* (vid. ايكث *īkoet*), een volger; un suivant, homme de la suite.

ثنيو *pinnjō* JAV., schildpad; tortue.

ثوار *pēār*, amomum cardamomum, L., eene plant; nom d'une plante. *Atap pēār*, de breede bladen van die plant, welke soms tot het overdekken van huizen gebruikt worden; les larges feuilles de cette plante, que l'on emploie quelquefois pour couvrir les toits. *Pēār lākō*, amomum minus.

ثواس *pæwās* (vid. ثواس *pæas*), voldoen, tevreden stellen; satisfaire.

ثواس *pēāsa* vel *pæwāsa*, vasttijd, de groote vaste van de Mahomedanen gedurende de maand Ramadan, vasten; un jeûne, le grand jeûne des Mahométans pendant le mois de Ramadan, jeûner. *Pegang pæāsa*, de vaste in acht nemen; observer le jeûne. *Bēka pæāsa*, de vaste eindigen, breken of schorsen (bij de verschijning der volle maan); clore, rompre le jeûne (à l'apparition de la pleine lune). *Hārōes ber-bēka pēāsa pada orang jang sēngat sākiet*, menschen, die ziek zijn en op het uiterste liggen, mogen de vaste breken; il est permis à ceux qui sont malades à l'extrémité, de rompre le jeûne. *Sōnggōh-nja bēsoek bāu mēloet orang ber-pæāsa pada āri kiāmat ter-lebih ārōem pada allah tāāla deri-pada bāu kastōri*, voorwaar zal de onsmakelijke adem van hem die nu vast, op den dag des oordeels, aan den Almagtigen aangenamer zijn dan de geur van muskus; en vérité l'haleine affadie de celui qui jeûne, sera, au jour du jugement, plus agréable au Très-haut que l'odeur qu'exhale le musc.

ثوالم *pēālam*, albast, marmer; albâtre, marbre. *gēnong pēālam*, een berg van albast of van marmer; une montagne d'albâtre ou de marbre. *Dāsar pēālam*, een marmeren vloer; un parquet de marbre. *Pēālam mērah*, koraal; du corail. *Mānikam intan dan pēālam*, robijnen, diamanten en koralen; des rubis, des diamans et des coraux.

ثوان *pæwān* & ثون *pawan* (vid. ثوان *tjarāna*), schaal, schotel, betel-schaal; coupe, plat, plateau à betel. *Menēndjōek pawan*, de betel-schaal aanbieden; présenter le plateau de betel. *Baginda santap sīrih di pawan pētrī*, de vorst nam betel van de schaal der prinses; le prince prit du betel du plateau de la princesse. *Bēngā pawan*, clerodendrum, zekere bloem; nom d'une fleur.

ثوبوش *p'ēbōng-an* (vid. هوبوش *ēbong*), het ge-raamte van het dak; la charpente du toit.

ثو *pētar*, wenden, draaijen, omwinden, schroeven; tourner, virer, entortiller, tordre, visser. *Pētar tāli*, een touw omdraaijen; tordre une corde. *Pētar bāliek*, verkeerd draaijen, ontwinden, (den zin der woorden) verdraaijen; zijne partij in regtszaken verraden; tourner à rebours, détordre, pervertir (le sens des paroles), prévariquer. *Pētar wāla*, zinkboor, drillboor; foret, drille. ثو *pētār-an*, schroef, windas; vis, vindas, cabestan. ثو *pemētar*, schroevendraaijer, werktuig om iets te draaijen; tourne-vis, instrument propre à tourner quelque chose.

ثو *pētōes*, gebroken, aan stukken gebroken, afgebroken, geëindigd, afgemaakt, voltooid, geschorst, mislukt; cassé, brisé, mis en pièces, conclu, terminé, accompli, interrompu, manqué. *Sædah pētōes tāli*, het touw is gebroken; la corde est cassée. *Bitjāra sædah pētōes*, de raadpleging is geëindigd; la discussion est terminée. *Njawā-nja sædah pētōes*, zijn geest is gevlogen; son esprit s'est envolé. *Pētōes-lah per-djandjī-an*, de overeenkomst is volbragt; la convention est accomplie. *Pētōes āsa*, hopeloos, wanhopend; sans espoir, désespéré. *Di pētōes-i-nja kasih-nja akan sædarā-nja*, zijne belangstelling in zijnen broeder heeft opgehouden; il a cessé de s'intéresser à son frère. *Tiāda ber-ka-pētōes-an lāgi*, er was geen einde aan; il n'y avait pas de fin à cela.

ثو *pētieng-baliōng*, een warlwind; un tourbillon, une tourmente.

ثو *pōtong*, snijden, hakken, afsnijden, afzetten, (een dier) tot voedsel dooden; couper, trancher, hacher, retrancher, amputer, tuer (un animal) pour le manger. *Pōtong deñgan pīsau*, met een mes snijden; couper avec un couteau. *Pōtong sa-ræwas djāri*, een lid van den vinger afsnijden; amputer une articulation du doigt. *Di pōtong rambāt-nja* (vid. رانس *rāgas*), sneed haar het haar af; lui

coupa les cheveux. *Pōtong ājam*, een hoen slagten; tuer une volaille.

ثو *pētih*, wit; blanc. *Kāin pētih*, witte stoffe; de l'étoffe blanche. *Orang pētih*, een blanke, een Europeaan; un blanc, un Européen. *Pētih seperti pērak bēngā-nja*, de bloesem was zilverwit; les fleurs étaient d'un blanc argenté. *Warnā-nja pētih kēnieng*, haar gelaatsverwe was licht geel; son teint était d'un jaune clair. *Ati pētih*, een wit, opregt hart; un coeur blanc, ingénu. *Pētih telor*, het wit van een ei; le blanc d'un oeuf. *Kājē pētih*, melaleuca-leucadendra, L., soort van boom die eene artsenij-olie voortbrengt; arbre qui fournit une huile médicinale.

ثو *pēdji* HIND., lof, aanbidding, lofredenen, pligtpleging, vleijerij, prijzen, toejuichen, verheffen, verheerlijken, vleijen, pligtplegingen doen; louange, adoration, éloge, compliments, flatterie, louer, applaudir, rehausser, glorifier, flatter, complimenter. *Segala pēdji bagi allah*, alle eer zij Gode; à Dieu toute louange. *Segala moeried gærē-nja di pēdji*, al de leerlingen werden door hunne meesters geprezen; tous les élèves reçurent des éloges de leurs maîtres. مومج *memēdji tēhan khāliek deñgan se-benar* ثو *pēdji-nja*, den Schepper verheerlijken met ware aanbidding; glorifier le Créateur par un culte sincère. *Memēdji ajandā-nja deri-pada ka-besār-an-nja*, wenschte zijnen vader geluk met deszelfs verheffing; complimenta son père sur son élévation. ثو *pēdji-pēdji-an*, lof-rede, toejuiching, uitdrukking van beleefdheid of gelukwensching in eenen brief; louanges, applaudissemens, compliments d'étiquette qu'on insère dans une lettre.

ثو *pēdjā*, zekere godsdienstige plegtigheden, aanbidding, offer, offerande; certaines pratiques de religion, adoration, offrande, sacrifice. *Mengerdja-kan pēdjā-nja*, zijne offerplegtigheden verrigten; s'acquiter des cérémonies

du sacrifice. *Sopāja sampei-lah pēdjā kīta*, opdat onze plegligheden volmaakt mogen zijn, of dat onze offerande moge aangenomen worden; afin que nos rites soyent accomplis, ou que notre sacrifice soit agréable. *Apī* ثوجا *pemēdja*, offervuur; feu pour un holocauste.

ثوجت *pētjat*, bleek van kleur, ziekelijk, afgevallen, zwak; pâle, défait, faible. *Mēka pētjat*, bleek gelaat, bleek door vrees, ziekte of andere aandoening; une contenance pâle, qui pâlit de peur, par maladie ou par quelque autre affection. *Sinar mata-ārī djādi pētjat-pēijat*, de zonnestralen verbleekten; les rayons du soleil pâlirent. *Pētjat seperti tje-dūwan*, bleek als een kampernoelie; pâle comme un champignon.

ثوجج *pētjong* & ثوجو *pētjōng*, eene soort van zeevogel; nom d'un oiseau de mer.

ثوجق *pētjæk*, eene jonge spruit, het zachte einde van een takje; un jeune rejeton, l'extrémité molle d'une branche. *Pētjæk priñgī*, de jonge spruiten van de kauwoerde; les jeunes pousses de la citrouille. *Pētjæk kājē jang di tiāp anģien*, de teedere takjes van de boomen door den wind weggerukt; les tendres branches des arbres, dispersées par le vent. *Akar-nja ka-ātas dan pētjæk-nja ka-bāwah*, zijn wortel naar boven en zijne takken naar beneden; sa racine en haut et ses branches en bas. *Di ambel-nja pētjæk lālang jang mēda sa-bēñgkēs*, hij nam een handvol scheuten van zeker gras; il prit une poignée de jeunes rejetons de certaine herbe. *Sērat sa-pētjæk*, briefje, beschreven reep papier; billet, bande de papier écrite. *Sa-pētjæk gūdieng*, een olifantstand; une dent ou défense d'éléphant. *Mariam sa-pētjæk*, een stuk grof geschut; une pièce de canon. *Snā-pang lima pētjæk*, vijf schietgeweren; cinq fusils.

ثوجق *pētjok* (vid. ثوثر *pēpœr*), eene plant, welker geurige bladeren een voorwerp van koop-

handel uitmaken: sommigen beweren dat het de *costus indicus*, en anderen dat het de *melissa* of *laurus* zijn zoude; plante, dont les feuilles aromatiques font un article de commerce: quelques-uns prétendent que c'est le *costus indicus*, d'autres que c'est la *melissa* ou le *laurus*.

ثودر *pēdar* & ثودا *pēda*, bezoedeld, verwelkt, doodverwig; terni, fané, livide.

ثودق *pēdak* (vid. ثندن *pandan*), de welriekende soort van pandanus; le pandanus odoriférant.

ثودي *pēdi*, in stukken breken, verbrijzelen, vergruizen, vermalen; concasser, mettre en pièces, broyer, briser. *Memēdi-kan gigī-nja deñgan bātœ*, zijne tanden met eenen steen breken; lui casser les dents avec une pierre. *Ambel asijēn brat-nja ampat-derham maka di pēdi sakātī itœ*, neem vier drachmen opium en stamp of vermaal ze; prenez quatre drachmes d'opium et broyez-les.

ثودي *pēdi* vel ثومات *permūta pēdi*, een edel gesteente, waarschijnlijk de amethyst; une pierre précieuse, probablement l'amethyste. *Di tatah-kan pēdi manikam*, bezet met amethisten; garni d'amethystes.

ثوديع *pēdiēng*, *justicia picta*, een struikgewas met veelkleurig blad, ook *dāun prāda* genaamd; un arbrisseau à feuilles panacées, nommé aussi *dāun prāda*.

ثور *pēra* HIND., stad (alleen gebruikelijk in zamengestelde woorden); ville (mot qui ne s'emploie que joint à d'autres). *Indra-pēra*, de hoofdstad van een voormalig koninkrijk op Sumatra; la capitale d'un ancien royaume dans l'île de Sumatra. *Siēngā-pēra*, de oorspronkelijke zetel van het Maleische gouvernement op het schiereiland; la résidence primitive du gouvernement Malai dans la presqu'île.

ثور *pēra-pēra*, veinzen, voorgeven, nabootsen, diets maken; feindre, alléguer, contrefaire, faire accroire. *Pēra-pēra-kan diri-*

-nja *g̃la*, hield zich als of hij gek was; contrefaisait l'insensé. *P̃era-p̃era s̃adja*, een louter voorwendsel; un simple prétexte. *Am-pier-lah p̃era-p̃era hendak menjembah*, naderde onder het voorwendsel van zijne pligtpleging af te leggen; s'approcha sous prétexte de saluer.

ثور *p̃er̃e*, zweer, puist, enz.; ulcère, pustule, &c. *P̃er̃e dj̃ahat*, eene booze zweer, koud vuur; ulcère, gangrène. *P̃er̃e h̃ajal*, kanker; cancer. *P̃er̃e sambilik*, aanbeijen; hémorroïdes. *P̃er̃e k̃otji*, lues venerea. *P̃er̃e bak̃a*, klierziekte; écouelles.

ثوره *p̃eroh* vel *p̃erah*, een pennetje of puntig takje; une brochette ou petite branche d'arbre pointue. *S̃etji-kan deñgan p̃eroh jang læmbœt segala dr̃ki jang di-b̃awah kæk̃e-nja*, neem met een zacht stokje al de vuiligheid weg, die onder de nagels (van het lijk) mogt zitten; ôtez avec une petite branche souple toute l'ordure qui pourrait se trouver sous les ongles (du cadavre). *Djika di ikat-nja d̃eã pontja deñgan benang atau di tj̃e-tjæk deñgan p̃eroh*, indien hij de beide panden met draad aan elkander hecht, of dezelfde met een pennetje vast steekt; s'il coud ensemble les deux pans avec du fil, ou s'il les unit au moyen d'une brochette.

ثوس *p̃ewas* vel *pawas*, vergenoegen, verzadigen, stillen, lesschen, verzachten; satisfaire, rassasier, appaiser, éteindre, adoucir, soulager. *Sop̃aja p̃ewas r̃asa at̃i-k̃e*, opdat ik mijn verlangen moge voldoen; afin que je puisse satisfaire mes désirs. *P̃ewas dh̃aga*, den dorst lesschen; éteindre la soif. *Belóm lægi p̃ewas ber-m̃ain-m̃ain*, nog niet van vermaak verzadigd; pas encore rassasié de plaisir. *موسكى mem̃ewas-kan nafs̃e*, de lusten voldoen; satisfaire les désirs. *Se-p̃ewas at̃i*, van harte, tot genoegen van het hart; de bon coeur, à coeur joie.

ثوست *p̃esat*, de navel, de kern, het middel-

punt; le nombril, le moyeu, le centre. *An-t̃ara p̃esat dan læt̃et*, de ruimte tusschen den navel en de knieën (of de schaamdeelen volgens de wet); l'espace entre le nombril et les genoux (lequel comprend les parties naturelles aux termes de la loi). *Di-b̃awah dad̃a-nja dan di-ãtas p̃esat-nja*, onder zijne borst en boven zijnen navel; sous sa poitrine et au-dessus de son nombril. *S'ing̃ga p̃esat-nja t̃jer læut̃ it̃e*, het zeewater kwam hem tot aan den navel; l'eau de la mer lui venait jusqu'au nombril. *Maka d̃atang s'ikor katam deri p̃esat t̃asiek*, er kwam eene krabbe uit het midden (of van den bodem) der zee; un crabe vint du milieu (ou du fond) de la mer. *P̃esat b̃elat*, het middelpunt van eenen cirkel; le centre d'un cercle. *P̃esat telor*, de tree van een ei; le germe d'un oeuf.

ثوست *p̃eset*, eene vlijm; une lancette.

ثوسر *p̃esar* (vid. *ثوتر p̃etar*), in eene met den grond evenwijdige rigting draaijen (als de steen van eenen molen), omdraaijen (als water in eene draaikolk); tourner horizontalement (comme la meule d'un moulin), tourner (comme l'eau dans un goufre). *P̃esar kis̃ar-an*, een handmolen omdraaijen; moudre avec un moulin à bras. *Ajer ber-p̃esar*, het water draait in maalstroomen; l'eau forme des tournans. *Ambat ber-ãmbat ber-p̃esar-p̃esar*, elkander vervolgende, en beurtelings zwenkende (in een spiegelgevecht); se poursuivant mutuellement, et faisant tour à tour volte face (dans des évolutions militaires).

ثوش *p̃esieng*, ronddraaijen, omwentelen, dwarlen, ligt in het hoofd, duizelig; se mouvoir en rond, tourner sur son axe, tourner, étourdi, qui a des vertiges. *Añgien ber-p̃esieng*, de wind draait rond, een warlwind; le vent fait le tour de la boussole, un tourbillon. *P̃esieng-kan p̃atjak*, een spit draaijen; tourner une broche. *Di p̃esieng-kan sindjat̃a-nja*, draaiden of zwaaiden met hunne speren;

faisaient le moulinet avec leurs lances. *Menḡā-sieng-œsieng-kan seperti ber-prang soḡgoh rœpā-nja*, zij draaiden haastig om (in eenen krijgsdans) en maakten eene vertooning als of zij wezenlijk met elkander vochten; ils se mouvaient en rond avec beaucoup de vitesse (dans une danse militaire), présentant l'image d'un combat réel. *Pāsieng kapāla*, onbezonnen, onbezuisd, luim, vlaag; étourdi, vertigo. *Ber-kisar-lah djantarā-nja maka ber-pāsieng-pāsieng rœpā-nja*, het omdraaijen der wielen maakte duizelig; le mouvement circulaire des roues causait des vertiges. *Ber-pāsieng-pāsieng seperti djantara*, omdraaijende gelijk de raderen van een werktuig; se mouvant circulairement comme le rouage d'une machine.

ثوسو *pāsā* (vid. *bāsœt*), hoogte, heuvel, hoop, een micrennest; colline, éminence, tertre, fourmilière. *Baḡḡkei-nja ber-tamboen-tamboen seperti pāsā rœpā-nja*, de lijken op elkander gestapeld geleken van verre aan heuvels; les cadavres amoncelés ressemblaient à des collines. *Dātang-nja ka-pada pāsā anī-anī*, kwam bij een nest van witte mieren; il arriva à une fourmilière habitée par des fourmis blanches.

ثوغ *pōng*, gracula, soort van vogel; nom d'oiseau.

ثوشت *pāḡḡœt*, verzamelen, oprapen, van den grond ligten, plukken, lezen, uitzoeken, iemand tot een ambt benoemen, aanstellen, kiezen; rassembler, ramasser, cueillir, trier, nommer à un emploi, désigner, choisir. *memāḡḡœt permāta jang di tœrōn-kan āuleh rādja*, raapte de juweelen op welke de koning op den grond gestrooid had; ramassa les bijoux que le roi avait jetés à terre. *Memāḡḡœt ka-pœḡḡœt-an*, de nagelatene of afgewaaide aren oplezen; ramasser les glanures ou les épis abattus par le vent. *Anakda djadi-kan pœḡḡœt-pœḡḡœt-an*, uw kind wordt een verlaten rondzwerfer (een dien men uit me-

delijden zou oprapen); votre enfant va devenir errant, sans protection (une créature qu'on ramasserait par pitié). *Memāḡḡœt bōah-bōah-an dan bāḡḡa-bœḡḡā-an*, vruchten en bloemen plukken; cueillir des fruits et des fleurs. *Pāḡḡœt lājer*, het zeil innemen; amener la voile. *Di pāḡḡœt segala orang jang pergi*, koos uit of benoemde al de genen die gaan zouden; choisit ou désigna tous ceux qui partiraient. *Di pāḡḡœt anak mantri akan djadi peḡḡāsoh-nja*, benoemde de dochter van eenen staatsminister tot minne; nomma pour en être la nourrice la fille d'un ministre d'état. *Pāḡḡœt sālāh*, met iemand om eene beuzeling geschild of krakeel zocken; chercher querelle à quelqu'un, lui faire une mauvaise chicane.

ثوپ *pāpœ*, geslacht, afkomst, zoonschap; génération, race, filiation. *Pāpœ jang ka-ti-ga*, het derde geslacht; la troisième génération. *Sœdāra sa-pāpœ*, neven, die een en denzelfden stamvader hebben; cousins. *Anak sa-pāpœ*, neef, broeders- of zusters zoon; neveu. *Tjāḡḡjā sa-pāpœ*, neefs zoon, nichts zoon; petit-neveu. *Sa-pœpœ-an betœl*, de betrekking tusschen kinderen van denzelfden vader, naauwe bloedverwantschap, of de betrekking tusschen volle neven; consanguinité, parenté proche, ou celle qui existe entre cousins germains.

ثوپœt *pœpœt*, blazen; souffler. *Baḡḡsī di pœpœt-nja*, hij blies op de fluit; il jouait de la flûte. *Pāpœt bājā ābies-lah ter-bantœn*, als er eene vlaag wind komt, slaan zij om; s'il survient un coup de vent, les voilà submergés. *Bājā māna garāḡḡ-an tēan jang dātang ber-pāpœt ini*, welke wind, bid ik u, mijnheer! doet u hier verwaaijen? eh! monsieur, quel bon vent vbus amène ici?

ثوپœr & ثوپœr *pāpœr*, eene soort van blanketsel, die van de plant *dilam* geheeten, melissa, L., toebereid wordt; cosmétique préparé avec la plante nommée *dilam*, melis-

sa, L., qu'on frotte sur la peau. *Di gōsok moekā-nja deŋgan pāpœr*, smeerde haar aangezigt met een blanketsel; se fardait le visage. *Dāun pāpœr*, het blad van de melissa, in den koophandel blanketselblad genaamd; la feuille cosmétique, comme article de commerce.

ثوڤول *pāpāl*, oogst (van peper of andere vruchten, maar niet van rijst); récolte (de poivre et autres productions, à l'exception du riz). *Pāpāl agōng*, de voornaamste (peper) oogst; la principale récolte (de poivre). مموڤول *memāpāl lāda*, de peper inoogsten; faire la récolte du poivre.

ثوكت *pākat*, een groot net, zegen, schakel; un grand filet, seine, tramail. *Pākat-nja tiāda dālam prāu itœ*, hun net was niet in de schuit; leur filet n'était pas dans la barque. *Pākat sa-rāwan* (idiom.), een net; un filet. *Memākat*, de zegen trekken, slepen; tirer la seine. *Praū pākat*, eene visschersschuit, un bateau pêcheur.

ثوڤڤڤ *pākang*, haastig, onbedachtzaam, driftig, laatlunkend; empressé, fougueux, téméraire, précipité. *Djatōh-lah lintong-pākang makotā-nja*, hunne kroonen tuimelden van hunne hoofden af; leurs couronnes culbutèrent de dessus leurs têtes. *Tjerrei-berrei lintong-pākang*, holder de holder, hol over bol; pèle mêle, sens dessus dessous.

ثوكتڤ *pōkok* vel ثوكتڤ *pōkō*, hoofdsom, oorspronkelijke som, inleg, kapitaal (in onderscheiding van de winst op hetzelfde), grondslag, grond, hoofdlid, hoofdartikel; principal, sort principal d'une rente, fonds primitif, capital (comme distinct du gain), base, fondement, article fondamental.

ثوكتڤ *pākol*, slaan, kloppen, stooten, eenen slag in den oorlog doen; frapper, battre, heurter, faire un coup de main. *Pākol deŋgan kājā*, met eenen stok slaan; frapper avec un bâton. *Ada ampat orang di pākol-nja*, hij sloeg

er vier; il en frappa quatre. *Ia māu pākol pālau itœ*, hij heeft eenen slag of aanval tegen dat eiland voorgenomen; il médite un coup de main ou une attaque contre cette île. مموكل *memākol dan meng-gōtjoh dan menampar*, aflossen, en vuistslagen en klinken om de ooren geven; étriller, et donner des coups de poing, et appliquer des soufflets. *Hœkām-nja di pākol*, hij werd veroordeeld om geslagen te worden; il fut condamné à recevoir des coups. مموكل *pemākol*, een werktuig om te slaan, een hamer; instrument à battre, un marteau.

ثوكو *pākau*, een bedwelmend of verdoovend toebereidsel (dat men onderstelt van de *katjēbong* datura gemaakt te zijn); drogue enivrante ou narcotique (qu'on suppose être extraite du *katjēbong* datura). *Pākau obāt-an*, het toebereidsel *pākau* geheeten; la drogue nommée *pākau*. *Ka-laŋgkūp-an orang djāhat seperti pākau*, het toestel van een liederlijk mensch, als bedwelmende dranken, enz.; l'at-tirail d'un débauché, tel que narcotique, etc.

ثوڪي *pāki*, pudendum muliebère.

ثولا *pāla*, ook, insgelijks, nog, wederom; aussi, de même, encore, de nouveau. *Lāgi pāla vel tambāh-an pāla*, boven dien; en outre. *Ada orang lain pāla*, er waren ook andere menschen; il y avait encore d'autres personnes. *Binī-nja pergi dan anak-nja pergi pāla*, zijne vrouw ging en zijn kind ging insgelijks; son épouse s'en alla et son enfant s'en alla de même.

ثولت *pāloet*, oryza glutinosa, R., eene bijzondere soort van rijst, gemeenlijk *bras se-pāloet* genaamd, en dienende tot bereiding van die spijs welke men *lāmang* noemt: men zegt dat dezelfde ook tot het maken van den *brum*, eenen sterken drank, gebruikt wordt; espèce particulière de riz, vulgairement nommée *bras se-pōulout*, et avec laquelle on prépare un mets appelé *lāmang*: on dit que ce riz entre aussi

dans la composition de la liqueur fermentée, dite *brum*.

pælær, het merg van planten, het meelachtig gedeelte van het koorn; la moëlle des plantes, la partie farineuse du grain.

pælas, wringen (als linnen), ontwringen, afrukken, vlechten; tordre (du linge), arracher, extorquer, entortiller, tresser. *Pælas tængan*, de handen wringen; se tordre les mains. *Pælas telænga*, de ooren afwringen; arracher les oreilles. *Di pælas-kan kapalā-nja*, wrong hem het hoofd af; lui arracha la tête. *Di pælas-nja leher-nja sahiŋga moekā-nja-pæn ter-pælieng ka-blakang-nja*, hij verdraaide deszelfs nek zoo, dat zijn aangezicht het achterste voor gekeerd stond; il lui tordit le cou de manière que sa face était tournée à rebours.

pælas, urtica, eene soort van brandnetel, waarvan garen gemaakt wordt, het garen daarvan gemaakt; espèce d'ortie dont on fait du fil, le fil fait de cette ortie.

pælang, terug keeren, terug geven, vertrekken, gaan, wederom, op nieuw; retourner, readre, partir, s'en aller, de nouveau. *Orang jang datang hendak pælang*, de menschen die gekomen zijn verlangen terug te keren; les gens qui sont arrivés, désirent de s'en retourner. *Mæsieng-mæsieng pælang ka-ræmāh-nja*, keerden ieder naar zijne woning terug; s'en retournèrent chacun chez soi. *Lakas pælang*, haast u te gaan; dépêchetoï de t'en aller. *Maka pælang-lah ka-ra-djā-an ka-pada tæan kita mæhammed shāh*, en de regering is tot onzen (tegenwoordigen) vorst *Mæhammed Shāh* overgegaan; et la royauté a passé à notre souverain (actuel) *Mouhammed Shāh*. *Pælang-lah aŋkau seperti ræpa-mæ jang daulo*, keer gij tot uwe voormalige gedaante terug; reprends ta forme primitive. *Pergī-lah pælang segala kam'orang*, terug gij allen, hier van daan!

hors d'ici, que tout le monde se retire! *memælang* & *pælang-kan*, terug zenden, wedergeven; renvoyer, restituer. *Akan istri-nja tiadā-lah kœ-pælang-kan lægi*, wat zijne vrouw aangaat, die wil ik nu niet geven; quant à sa femme, je ne veux pas la rendre maintenant.

pælau vel *pælo*, eiland; île. *Seperti pæ-lau roepā-nja di teŋgah læut*, het had de gedaante van een eiland in het midden der zee; il ressemblait à une île au milieu de la mer. *Pælu pinang*, het Betelnoten-eiland; l'île aux Noix de Betel. *Pælau pisang*, het Pisang-eiland; l'île aux Bananes. *Pælau bābi*, het Varken-eiland; l'île du Porc.

pæloh, tien in zamengestelde talwoorden; dix dans les noms de nombre composés. *Sa-pæloh*, tien; dix. *Dæa pæloh*, twintig; vingt. *Ber-pæloh-pæloh*, bij tien en twintigtallen; par dizaines et par vingtaines. *Sa-per-pæloh*, een tiende deel; un dixième.

pæn, een onafscheidbaar achtervoegsel, hetwelk aan allerlei rededeelen zonder onderscheid gehecht wordt en meer tot de welluidendheid dan tot eenige wijziging van den zin schijnt te strekken: somtijds echter dient het tot het maken van bijwoorden, als *ætœ-pæn*, *ada-pæn*, *lægi-pæn*; particule terminative, qui se joint à toutes les parties du discours indifféremment, et qui semble plutôt destinée à rendre la prononciation plus coulante qu'à modifier le sens: quelquefois cependant elle sert à la formation des adverbes, comme *ætou-poun*, *ada-poun*, *lægi-poun*.

pænok, de bult of bogchel op den rug van den kameel; la bosse sur le dos du chameau.

pænei, de wilde of groene duif; le pigeon sauvage ou vert. *Pænei djambæ* & *pænei andæ*, twee zeer fraaije soorten van duiven, de eerste groen met paars, en de tweede, die ook *selāja* genaamd wordt, donker karmozijn

met wit: eene andere soort wordt *pānei tānah* genaamd; deux très-belles espèces de pigeons, dont l'une est verte mêlé de violet, et l'autre, qu'on nomme aussi *selāia*, cramosi foncé, mélangé de blanc: il y en a une troisième espèce, qu'on nomme *pānei tānah*.

پوهن *pōhon*, verlangen, vragen, verzoeken, smeeken, bidden, voorspreken; désirer, demander, solliciter, supplier, intercéder. *Pohōn-kan ka-pada allah*, van God smeeken; demander à Dieu. *Kalo bōleh akoe pohōn-ī*, indien ik een verzoek mag doen; s'il m'est permis de demander une chose. *Memohōn-kan ampon*, om vergiffenis smeeken; implorer le pardon. *Pemohōn-an*, een verzoek; une demande, une requête.

پوهن *pōhn*, een boom, de stam van eenen boom, in onderscheiding van de takken, dat gedeelte van den stam dat het digtst aan den wortel is, oorsprong, oorzaak, aanleiding, begin; un tronc d'arbre, la partie du tronc qui touche aux racines, origine, cause, occasion, commencement. *Pōhn kājāw*, een timmerhout-boom; arbre propre à la charpente. *Pōhn djāti*, een jati-boom; arbre de jati. *Pōhn delīma*, granaat-boom; grenadier. *Sāga pōhn*, adenanthera. *Pōhn bōah-boāh-an*, vruchtboomen; arbres fruitiers. *Maka adā-lah rāhōe 'l kōedoes itōe pōhn pada* اراج *erwāh dan erwāh itōe tjāwang pada rāhōe 'l kōedoes*, weet dat de Heilige Geest de stam is van welken al de geesten of zielen takken zijn; sachez que le Saint Esprit est le tronc, dont tous les esprits ou toutes les ames sont les branches. *Deri asal pōhn kāmi*, van het tijdstip onzes oorsprongs; depuis le moment de notre origine. *Pōhn-nja āūleh sebāb kārna pe-kerdjā-an tōān-kōe paŋglima*, het had zijnen oorsprong in het gedrag van zijne hoogheid den gouverneur; cela provenait de la conduite de son excellence le gouverneur. *Ilmoē itōe pōhn-nja benar*, de grond dier wetenschap is waar; le fondement de cette science est vrai. *Pada*

pōhn petang, in het begin van den avond; au commencement de la soirée. *Pōhn māta*, de binnenhoek van het oog; l'angle interne de l'oeil. *Pōhn rambōet*, de wortels van het haar; les racines des cheveux. *Pōhn telīēŋga*, dat gedeelte van het oor hetwelk aan het hoofd vast zit; cette partie de l'oreille qui tient à la tête.

پوهنج *pōjang* (vid. مويج *mōjang*), overgrootvader, voorvaderen; bisaiēn, ancêtres.

پوهج *pōjāw* & کپوهج *kapōjāw*, kwakkel, wachtel; caille.

پوهن *pōnja* (pro. امثون *ampōnja* quod vid.), achtervoegsel dat eene bezitting te kennen geeft; particule terminative, qui indique possession. *Orang pōnja*, van of toebehoorende aan eenen man; d'un homme ou appartenant à un homme. *Akāw* vel *amba-pōnja*, mijne; mon, ma. *Dia-pōnja*, zijne; son, sa. *Rādja pōnja makota* vel *makota rādja*, des konings kroon; la couronne du roi. *Kārna diā-nja pōnja soeka denŋan dia pōnja nagri*, want het staat hun vrij om met hun eigen land te handelen zoo als zij goed vinden; car ils sont libres d'en agir à l'égard de leur pays comme bon leur semble.

پاهالا *pahāla* HIND., verdienste, verdiend loon, verdienstelijke daden, belooning, vergelding; mérites, actions méritoires, récompense, rémunération. *Adā-lah bagī swamī-nja pahāla dan bagī diri-nja dōsa*, voor haren echtgenoot zal het als eene verdienste, voor haarzelve als eene misdaad gerekend worden; quant à son mari on lui en saura gré, pour elle on lui en fera un crime. *Ber-āūleh pahāla*, verdienste behalen, de belooning voor verdienste bekomen; acquérir du mérite, obtenir la récompense du mérite. *Pahāla dan seksa*, belooningen en straffen; des récompenses et des punitions. *Memjampornā-kan pahāla pōēsa*, de verdienstelijke daad van de vaste volbrengen; accomplir l'oeuvre méritoire du jeūne.

Ter-lālo sakālī besaar pahalā-nja, de verdienste daarvan zal zeer groot zijn; le mérite en sera très-grand. *Ber-bōat pahāla jang mahū-besaar*, daden van den meest verdienstelijken aard verrigten; faire les actions les plus méritoires.

پهلوان *pahlōwān* vel *palawān* PERS. (een worstelaar, voorvechter; un lutteur, gladiateur), een krijgsman, kampvechter, held, dapper, heldhaftig; un guerrier, champion, héros, courageux, héroïque. *Pahlōwān jang laṅkap deṅgan alat sindjatā-nja*, krijgslieden volkomen gewapend; des guerriers complètement armés. *Ēlobālang dan pahlōwān*, onderscheiden rangen onder de krijgslieden; différentes classes ou différens grades parmi les gens de guerre. *Pahlōwān dan perkāsa*, dapper en magtig; courageux et puissant.

پياتو *piātō*, een wees, iemand die zonder eenige betrekkingen of vrienden is, beroofd, verlaten; un orphelin, celui qui n'a ni parens ni amis, dénué, délaissé. *Anak piātō*, een weeskind; un jeune orphelin. *Piātō-lah sāṅgat*, van alles ontbloot; dénué de toutes choses.

پيارا *piāra* (vid. *پالهارا paliāra*), opbrengen, opvoeden, verzorgen; élever, nourrir, soigner.

پيارت *piāriet*, speer, harpoen om visch te vangen; lance, javelot, dard avec lequel on tue ou harponne le poisson.

پيال *piāla* & *پيالاه piālah* PERS., een beker, een drinkglas; coupe, gobelet, verre à boire. *Saedah ber-isi sa-piāla deṅgan ājer aṅg-gōr*, vulde een glas met druivennat; remplit un verre du jus de la treille. *Piāla jang bertatah-kan matē manikam*, een beker met edele gesteenten omzet; une coupe ornée de pierres précieuses.

پيتا *pīta*, tevreden, lustig, vrolijk; content, gai, joyeux. *Lakō-nja mānies ter-lālo pīta*, zij gedroeg zich hups en zeer vrolijk; ses manières étaient affables et très-gaies.

پيتيس *pīties*, eene kleine munt, op sommige plaatsen van lood, en dan (als te Atijen) gaan er omstreeks 600 van in eene Sp. mat: eene benaming voor kleine of wisselmunt in het algemeen; petite espèce de monnaie; qui est de plomb en quelques endroits et dont 600 à peu près (comme à Atiin) équivalent à une piastre: dénomination pour les petites pièces de monnaie en général. *Pities tambāga*, kleine koperen munt; petite monnaie de cuivre. *Wang pities*, klein geld; de la monnaie. *Anam real ampat pāloh pities*, zes Spaansche matten en veertig kleine stukken geld; six piastres et quarante pièces de petite monnaie.

پيتاک *pētak*, afdeeling, een afgeschoten vertrek, eene afscheiding (als het hol van een schip), spinde, spijskamer, kist, een bed of perk in eenen hof; division, partition (comme dans le corps d'un vaisseau), réduit, carreau, planche, couche de jardin. *Brās di-dālam pētak*, rijst in eene afdeeling van de schuur; du riz dans un réduit. *Di tāroh-nja orang lārī itōe di-dālam pētak*, hij sloot den vlugteling in het hol (van zijn schip) op; il enferma le déserteur à fond de cale.

پيتيک & *پتيک petiek*, de snaren (van een speeltuig) roeren, op een snaartuig spelen, zeker geluid maken met de nagels van de hand; toucher les cordes (d'un instrument), jouer d'un instrument à cordes, faire claquer ses ongles d'une certaine manière. *Pitiek ke-tjāpi*, op de citer of de lier spelen; jouer de la guitare ou de la lyre. *Maka tōan pōetri itōe-pōen memātiēk bēnji-bōenji-an akan meng-ibōer-kan atī-nja*, de prinses speelde toen op een snaartuig om haar hartzeer te verdrijven; la princesse touchait alors d'un instrument pour calmer son esprit. *Ia ber-kāta tjanṅgei di pītiēk*, zij sprak, en tevens hare lange nagels doende klappen; elle dit, et faisant en même tems claquer ses ongles.

پيتام *pētām*, toevallen; accès, attaques, paroxis-

mes. *Djika ilang akal sebab mābok atau gila atau pētam*, indien hij het gebruik zijner rede, het zij door dronkenschap, krankzinnigheid, of door toevallen van ziekte, verliest; s'il est privé de l'usage de sa raison, soit par l'ivresse, soit par aliénation d'esprit ou par quelque mal subit. *Pētam bābi*, de vallende ziekte, toevallen met stuipen vergezeld; épilepsie, haut mal, convulsions.

pētōla & *petōla* فترول, zeker moesgewas, eene soort van momordica; plante potagère, espèce de momordica.

pīdjiet (vid. *pīdjiet*), knijpen; pincer.

pīdjad vel *pīdjat* فیدجت, cimex, wand- of weegluis; punaise.

pītjat & *pitjat* فیتجت, afdanken, ontzetten, weggagen, tot eenen minderen rang verlagen, iemand van zijnen stand berooven; démettre, destituer, casser, renvoyer, dégrader. *Di pitjat-nja deri-pada pañgkat permei-sōri*, hij ontnam haar den rang van koningin; il lui ôta le rang de reine.

pītjiet vel *pīdjiet* فیتجت, knijpen, tusschen de vingers drukken, met de nagels krabben; pincer, presser entre les doigts, égratigner.

pītjak & *pitjak* فیتجت, naauw, eng, besloten; étroit, resserré, circonscrit. *Djālan jang pītjak*, een naauwe weg; un chemin étroit. *Tampat ini pītjak-lah pada kāmī*, deze plaats is te beperkt voor ons; nous sommes trop à l'étroit dans cet endroit. *Djikalau laendjoet waktæ atau pītjak*, indien de tijd verlengd of ingekort wordt; si le terme est prolongé ou raccourci. *Pītjak āti*, bedrukt, bedroefd, beangst, benaauwd; troublé, oppressé, affligé, qui a le coeur serré.

pīdier, de naam van eene weleer aanzienlijke plaats aan de noordkust van Sumatra, niet ver van Atjien; le nom d'un endroit ci-

devant assez considérable sur la côte septentrionale de l'île de Sumatra, près d'Atiin.

pērang فیراغ, bleek, ongedaan, blaauw, bestorven, licht bruin; pâle, blême, défait, livide, brun clair. *Māka pērang*, ongedaan uiterlijke; contenance (extérieur) défaite. *Ajer mœkū-nja pētjat dan pērang*, haar aangezicht was bleek en bestorven; son teint était pâle et livide. *Ramboet pērang*, licht bruine haren; cheveux clair-bruns. *Māta pērang*, licht bruine oogen; yeux d'un brun clair.

pēries فیریس, koorn afstrijken; passer la racloire sur une mesure de blé.

pērak فیرک, zilver, zilveren vaten: de naam eener plaats op het Maleische schiereiland, waarschijnlijk de *Αργος* van Ptolomeus; argent, vaisselle d'argent: nom d'un endroit situé dans la presqu'île Malaie, vraisemblablement l'*Αργος* de Ptolomée. *Amas dan pērak dan permāta*, goud, zilver en juweelen; de l'or, de l'argent et des pierreries. *Ajer pērak*, kwikzilver; du vif-argent.

pīri فیری, tot poeder of stof verbrijzelen; réduire en poudre.

pīring فیرینگ, bord, tafelbord, schoteltje, afdeeling van eenen *sāwah* of lagen rijstakker; assiette, soucoupe, carré d'un *sāwah* ou champ de riz dans un fonds bas.

pīsa vel *pēsa* فیس, weefgetouw; métier de tisserand.

pīsang فیسغ, banana, musa, de pisang; banane. Er zijn eene menigte verscheidenheden van deze vrucht, als: il y en a un grand nombre de variétés, comme: *pīsang bātæ*, *bātæ djāwa*, *amas*, *dīēngin*, *pañggang*, *alang*, *mānies*, *telōr*, *kiliek*, *bamban*, *rādja*, *masak edjau*, *djantan*, *roko*, *gambær*, *gadāng*, *tjētjæt*, *ramang*, *pahang*, *kapa*, *rōtan*, *kotong*, *gērah*, *brañgan*, *djāri*, *mēnjet*, *sēram*, *soñgkat*, *lāngiet*, *tālī* &

pisang ōtan. *Ber-pājong-kan dāun pī-sang*, het blad van den pisang als een zonnescherm bezigen; se servir de la feuille du bananier en guise de parasol. *Pisang-pisang*, de kromhouten (van een vaartuig); les courbes (dans la construction d'un navire). *Pālau pī-sang*, naam van onderscheidene eilanden, bijzonder een in het zuid-westen van Sumatra; nom que portent plusieurs îles, dont l'une entre autres est située au sud-ouest de Sumatra.

pēsak فيسق, een lange sleep aan een vrouwenhemd (in tegenoverstelling van eenen korten); long point de chemise (par opposition au gousset, qui est plus petit).

pīsau فيسو, een mes; un couteau. *Māta pīsau*, het lemmet; la lame, le tranchant. *Pōnggong pīsau*, de rug van een mes; le dos d'un couteau. *Pīsau tjākoer*, een scheermes; un rasoir.

piēngiet فيغت, opsluiten, voor de oogen der menschen verbergen, bedekken, verhelen; enfermer, dérober à la vue des hommes, voiler. *Bārong piēngiet*, een vogel in eene kooi opgesloten; un oiseau enfermé dans une cage. *Memēngiet anak-nja perampōan*, zijne dochter opsluiten; enfermer sa fille.

piēngiet فيغت, het haar krullen; friser les cheveux.

piānggang فيفغ, eene groote groene luis, welke men op de planten vindt en die voor de rijst in het bijzonder zeer schadelijk is, eene soort van wandluis met strepen; gros pou vert qu'on trouve sur les plantes et qui nuit particulièrement à celle du riz, espèce de punaise rayée.

pīpiet & *pīpī* فيثي, een kleine vogel, die in gedaante en levenswijze veel overeenkomst met de musch heeft; petit oiseau, qui ressemble beaucoup au moineau par la forme et les ha-

bitudes. *Hikājat anak rādja anggang denng-an anak rādja pīpiet*, de geschiedenis van den vorst der rhinoceros-vogelen en de vorstin der musschen; l'histoire du prince des oiseaux rhinoceros et de la princesse des moineaux.

pīpies فيثيس, malen, vijzelen, roeren, tot een deeg maken; moudre, piler, broyer, pétrir, réduire en pâte. *Pīpies samoā-nja lēnak-lēnak*, stamp of roer ze tot dat zij geheel zacht geworden zijn; broyez-les tous jusqu'à ce qu'ils soient complètement mollis. *Ambel bēngga-bēngga maka di pīpies ber-ājer-kan ājer māwoer*, neem (zekere soort van) bloemen en, terwijl zij gestampt worden, begiet dezelve met rozenwater; prenez (certaine espèce de) fleurs, et en les broyant arrosez-les d'eau rose. *Pīpies lēmat-lēmat*, maak het tot een deeg; pétrissez-le.

pīpeh vel *pēpeh* فيثي, plat; plat, aplati. *Idong pīpeh*, een platte neus; un nez épaté. *Katjang pīpeh*, platte erwten, linzen; des pois plats, des lentilles. *Klem pīpeh*, een platte zoom; un ourlet plat.

pīpī فيثي, de wang; la joue. *Di tjiām-nja pīpī istri-nja*, hij kustte de wang zijner vrouw; il baisa sa femme à la joue. *Menampar pīpī*, op de wang slaan; frapper sur la joue. *Harām atas segala perampōan jang tiāda ber-swāmī mē-merah-kan pīpī-nja*, het is aan alle ongetrouwde vrouwen verboden hare wangen te blanketten; il est défendu à toute femme non mariée de se farder.

pībat فيبكت, zeker vliegend insect; nom d'un insecte ailé.

pīkier فيكير (vid. *fikier* فيكير), denken; penser. *pīkier-an* فيكيران, gedachte, opmerking; pensée, réflexion.

pīkol فيكل, dragen (voornamelijk eenen last die van de schouders hangt) of tillen (eenen last), wegen, een gewigt houdende 100 katties, overeenkomende met omtrent 60 Nederland-

sche ponden; porter (principalement un fardeau suspendu aux épaules), soulever (un fardeau), peser, poids contenant 100 cattles ou 60 livres des Pays-Bas. *Bāban itoe tiāda bōleh di pikol*, die last kan niet vervoerd worden; ce fardeau ne saurait être transporté. *Memikol bārang-bārang*, goederen vervoeren; transporter des marchandises. *پیکول pikāl-an*, een last; un fardeau.

پیکو pīkau, eene soort van vogel; nom d'un oiseau.

پیکو pīgā, het land van Pegu; le pays du Pegu.

پیلات pīlat, van nabij beschouwen; considérer de près.

پیلان pēlang, eene koninklijke sloep, spiegel-schip, roeischip; barque royale, pinasse, galère, galiote. *Sakali-an rajat hendak memoerōn-kan pēlang*, allen beijveren zich om de koninklijke galei te water te brengen; tout le monde s'empresse pour lancer à l'eau la galère royale.

پیلو pīlō, bezorgdheid, teedere aandoening, gevoeligheid, overeenstemming, bekommering, spijt, bezorgd: dit woord geeft somtijds eene aangename, maar meer gewoonlijk eene pijnlijke gewaarwording te kennen, en heeft nagenoeg dezelfde beteekenis als *راون rāwan*; sollicitude, affection, tendresse, sensibilité, sympathie, inquiétude, regret, inquiet: ce mot exprime quelquefois une sensation agréable, mais plus souvent une sensation pénible, il est à peu près synonyme de *راون rāwan*. *Setōka jang amat mardō mem-brī pīlō āti segala jang meneṅgar dia*, zeer welluidende verzen, die in de harten van al de toehoorders teedere gewaarwordingen verwekten; des stances très-harmonieuses, qui attendrissaient le cœur de tous ceux qui les entendaient. *Pīlō dan rāwan rāsa atī-nja sebāb ia akan ber-tjerrei deṅgan soedarā-nja*, zijn hart was gevoelig aangedaan, omdat hij van zijnen broe-

der moest scheiden; son cœur regrettait amèrement de devoir se séparer de son frère. *Atī-koe pīlō ter-lālo soeka*, mijn hart gevoelt eene sterke aandoening van vreugde; mon cœur éprouve une vive sensation de joie. *Pīlō-kan āti jang besi*, op een ijeren hart indruk maken (een steenen hart vermurwen); faire impression sur un cœur de fer (toucher un cœur d'airain). *کا-پیلو-ان ka-pīlō-an*, teedere gewaarwordingen; de tendres sensations.

پیلہ pīlih, kiezen, uitlezen, verkiezen, afzonderen, onderscheiden; choisir, trier, élire, séparer, discerner. *Kita pīlih jang bāik*, wij kiezen de beste; nous choisissons les meilleurs. *Di soerōh-nja memilih bidji dan pasīer itoe*, gelastte hen de zaadkorrels van het zand af te scheiden; leur ordonna de séparer les grains de semence des grains de sable. *پیلہ-ان pīlih-an*, keur, uitgezocht; élite, choisi. *Orang pīlih-an samoā-nja*, allen uitgezochte manschappen; tous hommes d'élite. *Jang pīlih-an djāṅgan di ambel*, gij moet niet de beste uitzoeken; n'allez pas choisir les meilleurs. *پمیلہ-ان pemīlih-an*, hetgene men uitgezocht of afgezonderd heeft (somsomtijds omdat het van eene mindere hoedanigheid is); ce qu'on a séparé, mis à part (ce qui veut quelquefois dire ce qui est de moindre qualité). *Pīlih-pīlih*, naauwkeuriglijk, met behoorlijke onderscheiding; scrupuleusement, avec le discernement requis.

پیلین pīlīn, twijnen, dubbel toedraaijen; tordre, tortiller. *Di boāt-kan tāti di pīlīn-kan*, maakten touwen door dezelve in elkander te draaijen; faisaient des cordages en les tortillant.

پیندنگ pīndang, eene bijzondere wijze van kerry te bereiden; manière particulière d'appréter le kerry.

پیندنگ pīnding (vid. *کاپیندنگ kapīnding*); weeg- of wandluis; punaise.

پینانگ pīnang, areca catechu L., areek of (zoo als

het gewoonlijk, doch onEigenlijk, genoemd wordt) betelnoot; avec (appelé communément, mais improprement,) noix de betel. *Mākan sirih pīnang*, sirihblad en pinangnoot kaauwen, betel kaauwen; mâcher de sirih et du pinang, mâcher du betel. *Kābak pīnang*, den buitensten bolster van de noot afnemen; enlever l'écorce extérieure de la noix. *Pīnang tōah*, de noot rijp geplukt (men eet dezelve ook dikwijls onrijp); la noix cueillie lorsqu'elle est mûre (on la mange souvent verte). Onder de verschillende soorten van deze vrucht telt men de volgende: on distingue plusieurs variétés de ce fruit, entre autres: *pīnang* همبون *ambān*, وني *wānī*, (deze zijn klein, rood en geurig; ceux-ci sont petits, rouges et parfumés), *bimbīn* (klein; petit), *ātan*, *mābok*, *ranti*, *īlad*, *pitara*, *sinagar* (wit; blancs), *gandal*, *bālā*, *neṅgri*, *kātī*, *awak*. *Pālaw-pīnang*, een eiland in de straat van Malakka, alwaar de Engelschen zich hebben nedergezet; île du détroit de Malacca, où les Anglais ont un établissement. *pīnang-pīnang* فينج, eene soort van visch; sorte de poisson.

piātang فيوتغ (vid. هونغ *ātang*), nitstaande schulden; dettes actives. *Ātang di bājer piātang di serimā-nja*, zijne schulden betaalde hij, en hetgene hij te goed had ontving hij; il paya ses dettes et reçut ce qu'on lui devait. *Ada piātang amba ka-pada orang itoe*, ik heb van dien man geld te goed; cet homme est mon débiteur. *Jang ampānja piātang*, aan wien iets verschuldigd is; celui à qui une chose est due.

pīnjā JAV. (vid. فينج *pīnjā*), schildpad; tortue.

penjāpā فياقو (vid. ساقو *sāpō*), een bezem; un balai.

penjākiet فياكيت (vid. ساكت *sākiet*), ziekte, ongesteldheid, ongemak, kwaal; maladie, indisposition, dérangement dans la santé, mal. *Obat sakati-an penjākiet*, een geneesmid-

del voor alle kwalen; remède pour toute sorte de maladie. *Apā-kah penjākiet-nja*, wat is zijn ongemak? quel est son mal? *Pādi soedah kena penjākiet ālat*, de padioogst heeft van de vliegen geleden; la récolte de padi a souffert des mouches.

penjāmoen فيامو (vid. سامي *sāmōen*), een struikroover; un voleur de grands chemins. *Seperti penjāmoen atau jang pergi prang sema iatām*, als een struikroover of als een die tegen de geloovigen oorlog voert; comme un brigand ou un homme qui fait la guerre aux croyans. *Paṅgāloē penjāmoen*, het hoofd van eene rooverbende; le chef d'une bande de brigands.

penjoedah فيجوده (vid. سده *soedah*), voltooiing, voltooiing; conclusion, terme, accomplissement. *Penjoedah pe-kerdjā-an prang*, de voltooiing van het oorlogswerk; le terme de l'expédition militaire.

penjerā-an فيروان (vid. سرو *serā*), geroep, geschreeuw, eene onstuimige vergadering; cri, appel, une assemblée tumultueuse.

penjāngat فيجت (vid. سجت *sāngat*), de angel van een insect, eene kleine soort van wesp; l'aiguillon d'un insecte, petite espèce de guêpe.

penjādek فيدك (vid. سدك *sādek*), eene schop; une pelle.

penjāroh فيروه (vid. سوره *sāroh*), een boodschapper, zending; messenger, envoyé.

penjārat فيرارة (vid. سورة *sārat*), schrijver, uitschrijver; écrivain, scribe, copiste.

penjārong فيرورغ (vid. كورغ *kārong*), bezaan, hetgene tot den achterstevan behoort; artimon, ce qui appartient à la poupe d'un vaisseau. *Tiang penjārong*, de bezaanmast; le mât d'artimon. *Lājer penjārong*, bezaan(zeil); voile d'artimon.

penjāsā فيوسو, minne, zoogminne; nourrice, femme qui allaite.

penjækœr (vid. tjækœr), een scheermes, een baardscheerder; un rasoir, un barbier.

penjælāp (vid. sælap), kwakzalver, toovenaar; jongleur, sorcier.

penjælām, een borduurder; un brodeur.

penjælō (vid. sælō), een bespieder; un espion.

ق

q, de letter genaamd قāf kāf; la lettre nommée قāf kāf.

kāf AR., een keten van bergen die men onderstelt de aarde te omringen en de verblijfplaats van bovennatuurlijke wezens te zijn; chaîne de montagnes, qu'on suppose environner la terre et servir de demeure à des êtres surnaturels. *Derimanā-kah dātang-nja satrō toeān-kā deri bākīot kāf-kah*, van waar komen die vijanden van uwe hoogheid? van het gebergte kāf? d'ou viennent ces ennemis de votre altesse? des monts de kāf?

kāfilah AR., eene karavane, gezelschap van reizigers; une caravane, compagnie de voyageurs. *Ja-pēn ber-prang-lah deŋgan kāfilah itōe*, zij vochten met de karavane; ils attaquèrent la caravane.

kāfijāt AR., versmaat, rijm; mètre, mesure du vers, rime.

keblat AR., de streek naar welke de Mahomedanen van alle landen zich keeren, als zij bidden, Mekka; le point vers lequel les Mahométans de tous les pays tournent la face quand ils prient, la Mecque. *Meng-ādap keblat deŋgan dāda dālam sembājang ia-itōe kāpada fihak kœbbat allah*, de borst, gedurende het gebed, keeren naar Mekka, dat is, naar den kant van Gods huis; tenir, pendant

la prière, la poitrine tournée vers la Mecque; c'est à dire, vers la maison de Dieu. *Memā-lieng dāda deri-pada keblat*, de borst van het punt der aanbidding afwenden; détourner la poitrine du côté de l'adoration.

kœbær AR., graf, grafstede; tombeau, sépulcre, tombe, monument. *Di-dālam kœbær di baring-kan-nja*, zij legden hem in het graf; ils le déposèrent dans le sépulcre. *Ber-bantal tānah di-dālam kœbær*, hebbende de aarde tot hoofdkussen in het graf; ayant la terre pour oreiller dans la tombe. *Meng-antar ka-kœbær*, naar het graf begeleiden; accompagner jusqu'à la sépulture, porter au tombeau. *Meŋgændjong kœbær*, het graf bezoeken; visiter la tombe. *Tampat segala kœbær*, een kerkhof; un cimetière. *Kœbær-kan*, begraven; enterrer. *Bāŋga kœbær-an*, plumeria obtusa, plumeria arborea.

kabæl vel kœbbæl AR., welgevallig, aangenaam, toestaande, inwilligende, gunstiglijk ontvangende; agréable, qui plait, qui consent, acquiesce, accueille favorablement. *Sopāja kabæl pada rūdja bārang akœ katā-kan itōe*, dat al wat ik zeg den koning welgevallig moge zijn; puisse tout ce que je dis être agréable au roi. *Maka kabæl-lah ia pada matā-nja*, en zij was aangenaam in zijne oogen; et elle était agréable à ses yeux. *Tiāda ia akan kabæl-kan*, hij zal er niet in toestemmen; il n'y consentira pas. *Komedien bēta tāwar ampāt rātōes réal tiāda dātōe itōe kabæl djēga*, vervolgens heb ik tot vier honderd Spaansche matten geboden, en nog heeft het opperhoofd den koop niet willen sluiten; j'ai offert ensuite jusqu'à quatre cents piastres, mais le chef n'a pas voulu conclure le marché. *kabæl-kah*, geef uwe toestemming; donnez votre consentement,

kœbbat AR., een gewelf, boog, dak, koepel, de caaba of tempel te Mekka; vouite, arcade, dome, le caaba ou temple de la Mecque,

Ecc

قدح *kedah*, de naam van een koningrijk op het Maleische schiereiland (gemeenlijk *Queda*, in navolging van de Portugezen, geschreven), in de nabuurschap van *Pālo Pinang*, laag of omheining om olifanten te vangen; nom d'un royaume situé dans la presque île Malaie, non loin de *Pōulo Pinang* (on écrit communément *Queda*, à l'instar des Portugais), piège ou enclos pour prendre des éléphants.

قدر *kedar* AR., hoeveelheid, prijs, waarde, zetting, vaste prijs, staat, omstandigheden; quantité, prix, valeur, taux, taxe, état, condition, circonstances. *Mūsieng-māsieng denḡan kedar-nja dan pada lājiek-nja*, naar derzelve onderscheidene prijzen en de gading van elk; suivant leur valeur respective et la convenance de chacun. *Atas kedar*, volgens den gestelden prijs, naar evenredigheid; suivant le taux, la taxe, proportionnément. *Memākei pada kedar-nja*, zich naar zijne omstandigheden of vermogen kleeden; être vêtu suivant son état ou ses moyens. *Kedar taṅgḡong-an amba*, geëvenredigd aan mijne bekwaamheid; proportionné à mon savoir-faire. *se-kedar kwasā-nja*, berekend naar zijne kracht; proportionné à ses forces. *Se-kedar dēa tīga bōlan*, omstreeks twee of drie maanden; deux à trois mois.

قدرت *koderat* AR., magt, almagt; pouvoir, toute-puissance. *Koderat artī-nja kwasā*, de betekenis van *koderat* is magt; *koderat* signifie puissance. *Koderat allah*, Gods almagt; la toute-puissance de Dieu.

قدس *kaedoes* AR., heilig, gewijd, geheiligd; saint, consacré, sanctifié. *Rāhoe 'l kaedoes*, de Heilige Geest; le Saint Esprit.

قرار *karār* AR., vastgesteld, bevestigd, blijvende (in bezit), gerust, veilig; confirmé, établi, maintenu (en possession), en sécurité, en sûreté. *Maka karār-lah baginda ka-dēa ber-sēdāra itoe di-ātas takhta ka-radjā-an*, en de twee koninklijke broeders bleven in bezit van

den troon; et les deux frères royaux demeurèrent en possession du trône. *Segala rajat-nja-pēn karār-lah tiāda sēsah*, alle zijne troepen waren (door middel van eene bijzondere verschansing) veilig en ongestoord; toutes ses troupes (au moyen d'un retranchement particulier) étaient en sûreté et hors d'atteinte.

قرآن *korān* AR., het heilige boek der *islām* of Mahomedanen, dat als de grondslag van hunnen godsdienst en hunne wetten beschouwd wordt, en hetwelk zij gelooven door God aan den profeet te zijn ingegeven. Men noemt het ook مصحف *moshaf* en کتاب *kitāb* of het Boek, en, wanneer het van eene tusschenregelige vertaling of uitlegging verzeld is, تفسیر *tafsīr*; le livre sacré des *islām* ou Mahométans, regardé comme le fondement de leur religion et de leurs lois, et qu'ils croyent avoir été divinement inspiré à leur prophète. On le nomme aussi مصحف *moshaf* et کتاب *kitāb* ou le livre, et تفسیر *tafsīr*, lorsqu'il est accompagné d'une traduction ou paraphrase interlinéaire. *Mem-bātja korān jang mahā-maelā*, den verheven *korān* lezen; lire le sublime *korān*. *Menāroh taṅḡan di-ātas al-korān*, de hand op den *korān* leggen; jurer sur le *korān*.

قربان *korbān* AR., offerande, offerdier; sacrifice, victime, offrande. *S'ikor onta jang memadā-i dālam korbān*, één kameel zal eene genoegzame offerande (voldoening) zijn; un seul chameau sera une offrande (une expiation) suffisante. *Korbān itoe bārang di-sambilih*, door *korbān* verstaat men al wat geofferd wordt; on entend par *korbān* tout ce qui fait partie du sacrifice.

قرمزی *kirmizī* AR., karmozijn; tramoisi.

کصاص *kissās* AR., wedervergelding; représaille. *Hoekoem kissās*, de wet der gelijke vergelding; la loi du talion.

قصه *kissat* AR., geschiedenis, vertelling, verhaal, verlichtsel; histoire, un conte, narré, roman.

Temmat al-kissat, finis, einde van de geschiedenis; fin de l'histoire.

قصد *kesad* AR., voornemen, doel, inzicht, besluit; intention, dessein, vue, résolution. *Deñgan kesad-nja*, met voorbedachten wil, opzettelijk; le sachant et le voulant, de propos délibéré, à dessein. *Djikalau di kesad-kan-nja meng-anġkat kitāb*, indien zijn voornemen was het boek op te ligten; si son intention était de relever le livre.

قضا *kedla* AR., alvum exonerare.

قطب *kaetab* AR., de pool- of noordstar; l'étoile polaire, ou l'étoile du Nord.

كطيفة *katifah* (valde خطيفة) AR., een vloertapijt; un tapis de pied. *Katifah jang ber-āmaas ter-ampar di-ātas bālei*, tapijten met goud doorweven waren in de zaal gespreid; des tapis tissus d'or couvraient le plancher de la salle.

قعود *kāoed* AR., zittende (gedurende het gebed); assis (pendant la prière).

قلب *koelboe* & قلبو *koelbō* AR. (vid. *āti*), het hart, de ziel; le coeur, l'esprit, l'ame. *Ter-sērat di-dālam koelboe*, in het hart geschreven; écrit dans le coeur. *Jang penāwar koelboe kakanda*, gij, de genezer van het hart uws vriends; toi qui guéris le coeur de ton ami. *Djāñgan-lah ber-kitjīel koelboe*, draag niemand haat toe; ne concevez pas de rancune. *Namā-nja koelboe arti-nja āti*, de beteekenis van het woord *koelboe* is hart; *coulbou* signifie coeur.

قلم *koelzoem* AR., de Arabische zeeboezem; le golfe Arabique. *Lāut koelzoem*, de Arabische golf of de roode zee; le golfe Arabique ou la mer rouge.

قلم *kalam* AR., eene pen, een riet; une plume, un roseau. *Kalam deñgan dawāt*, pen en inkt; plume et encre. *Me-rantjong kalam*, eene pen vermaken; tailler une plume. *Kalam tjina*, een penseel; un pinceau. *Kalam besī*,

schrijfsnaald; style. *Kalam bātī*, griffel; touche.

قمر *kemer* (vid. *bolan*), de maan; la lune. *Shems wa kemer*, zon en maan; le soleil et la lune. *Ber-kemer per-boāt-an sēlan*, sieraden in de gedaante van manen dragende, welke op Ceilon vervaardigd worden; portant des ornemens en forme de lunes, qui ont été fabriqués à Ceilan.

قميص *kamēsa* & *kamēdja* PORT., een hemd; une chemise.

قندیل *kandīel* AR., lantaarn, glazen lamp, eene kaars; lanterne, lampe de verre, une chandelle. *Gigī-nja ber-kīlat-kīlat ka-moekū-nja se-perti manikam di-dālam kandīel*, hare tanden blonken in haren mond als een juweel bij eene lamp; ses dents brillaient dans sa bouche comme une pierre précieuse exposée à une lampe. *Tenlōng dan kandīel ter-pāsang*, de lantaarns en kaarsen werden opgestoken; on alluma les lanternes et les chandelles. *Kandīel mesēdjied*, de lichten van de moskee; les lumières qui brûlent dans la mosquée.

قوة & كوة *koewat* AR., kracht, sterkte, kloekheid, sterk, kloek, bekwaam; force, vigueur, énergie, fort, puissant, robuste, vigoureux. *Deri-pada sāñgat koewat-nja*, nithoofde van zijne groote kracht; à cause de sa grande force. *Tiāda ajanda menāroh koewat kwāsa lāgi melāwan māsōeh*, uw vader bezit thans geene magt genoeg om den vijand het hoofd te bieden; ton père n'a plus assez de vigueur pour faire tête à l'ennemi. *Deñgan se-koewat-koewat atī-nja*, met alle zijne magt, met alle zijne zinnen; de tout son pouvoir, de tout son coeur.

قول *kāul* AR., eene schriftelijke overeenkomst, verdrag, verbindtenis, vergunning, verlof, toestemming, belofte, plegtig besluit, woord, gezegde, meening; convention écrite, contrat, engagement, patente, permis, promesse, décret,

parole, sentence, opinion. *Sampei-kan apā-lah kirā-nja kaul njanda toēn-koe*, vol-doe, bid ik u, aan de verbindtenis door zijne hoogheid uwen vader aangegaan; remplissez, je vous prie, l'engagement contracté par le père de votre altesse. *Datang-lah baginda pada sēātōe kaul jang ghāib*, de koning kwam tot een geheim besluit; le roi en vint à une résolution secrète. *Pada kaul اصح asih*, volgens de meest goedgekeurde meening; suivant l'opinion le plus généralement reçue.

قوم *kaūm* AR., volk, natie, geslacht, ras, stam, huisgezin, afstammelingen; peuple, nation, race, tribu, caste, famille, descendans. *Sēātōe kaūm jang besār*, een groot volk; un peuple nombreux. *Mem-bēnoh segala kaūm-nja rakshāsa itōe*, het gansche geslacht der kwade geesten vernielen; extirper entièrement la race des mauvais génies. *Orang sa-kaūm*, menschen van denzelfden stam of dezelfde natie; des gens de la même caste ou nation.

كوي *kawī* AR., sterk, magtig, werkdadig; fort, puissant, efficace. *Bisa kawī*, een sterk gift; un poison violent. *Menī jang kawī*, semen efficiens. *Kijās jang kawī dan jang lemah*, eene sterke en eene zwakke bewijsreden; un argument solide et un argument faible.

قهوة *kahwah* AR., koffij; du café.

قياس *kijās* AR., bewijsreden, redenering; argument, raisonnement.

قيام *kijām* AR., overeind staande (onder het gebed); debout (pendant la prière). *Kijām ia-ia-itōe ber-diri pada sembājang*, het woord *kijām* wil zeggen bij het gebed staan; le mot *kīām* signifie se tenir debout pendant la prière.

قيامه *kīāmat* AR., opstanding, de eindelijke ontbinding van al het geschapene, het einde van de wereld; résurrection, la dissolution finale de toutes choses, la fin du monde. *Arī kīāmat*, de jongste dag, de dag des oordeels of der opstanding; le jour du seigneur, le jour du

jugement ou de la résurrection. *Gampar-lah orang di-dūlam nagri itōe seperti akan kīāmat lakō-nja*, de geheele stad was in oproer, als of de jongste dag daar was; les habitans étaient émus comme si le dernier jour était arrivé. *Soṅgōh-nja itōe-lah tenda akan kīāmat*, dit is voorwaar een teeken van de (aannaderende) ontbinding der wereld; c'est là un signe que la fin du monde approche. *Bā-rang dōsā-mōe kamū-lah menaṅgong dia pada arī kīāmat*, welke ook uwe zonden zijn mogen, wij zullen die op ons nemen ten dage van het oordeel; quelles que soient vos offenses, nous nous en chargerons au jour du jugement.

كيل *kīl* AR., woord, rede, antwoord; parole, dire, réplique. *Djikalau ada kirā-nja di kīl-kan hendak-lah di katā-kan*, indien er iets op te antwoorden is, zeg het; s'il y a là-dessus quelque chose à répliquer, dites-le.

قيمة *kīmat* AR., schatting, prijs, waarde, bedrag; estimation, prix, valeur, montant. *Djikalau di timbang deṅgan real men-djādi kīmat-nja empat rātoes*, indien het tot spaansche matten herleid wordt, zal het vier honderd bedragen; réduit en piastres, cela se montera à quatre cents. *Dan adā-lah kīmat ka-radjā-an toēn-kōe itōe dēa pēloh tiga tāun*, de tijd gedurende welken die vorst geregeerd heeft was dertig jaren; la durée du règne de ce prince fut de trente ans.

ك *k*, de letter genaamd كاف *kāf*; la tette nommée كاف *kāf*.

ك *ka*, een onscheidbaar voorzetsel, te, naar; préposition inséparable, à, vers. *Nāik ka-lāṅgiet*, ten hemel varen; monter au ciel. *Ber-djālan ka-pādang*, zich naar de vlakte

begeven; s'avancer vers la plaine. *Ka-kānan dan ka-kiri*, regts en links; à droite et à gauche. *Ka-pada*, aan, naar; à, vers. *Ka-ātas*, naar boven; en montant. *Ka-lāar*, naar buiten; vers l'extérieur. *Ka-māna*, waar henen; où, vers quel endroit. *Ka-ser-ta*, gelijk met; avec, ensemble, de compagnie.

ک ka, een onafscheidbaar voorvoegsel, tot het maken van afgeleide naamwoorden dienende, als *ka-liāt-an* gezigt, van *liāt* zien, *ka-tiṅgi-an* hoogte, van *tiṅgi* hoog: bij telwoorden gevoegd, beteekent het een rang-getal, als *ka-tiga* de derde, *ka-dāa pāloh* de twintigste; particule inséparable, qui sert à la formation de noms dérivés, comme *ka-liāt-an* vue, de *liāt* voir, *ka-tiṅgi-an* hauteur, de *tiṅgi* haut: mise avant les noms de nombre, elle indique un nombre ordinal, comme *ka-tiga* le troisième, *ka-dāa pāloh* le vingtième.

ک kœ (per sync. pro اک ake), ik, mij, mijn; je, me, moi, mon, ma. *Kœ-brī-kan*, ik geef; je donne. *Radjā-kœ*, mijn koning; mon roi. *Tœān-kœ*, mijn heer, mijn meester; mon seigneur, mon maître. *Ja nīan-lah anak-kœ*, hij is wezenlijk mijn kind; il est en effet mon fils.

کابت kābat (vid. کابت kabat), binden; lier.

کابت kāboet & کابت kabōt, mist, nevel, damp, duisternis, duister; brouillard, nuage, obscurité, nébuleux, sombre. *Pōhn kājōw ti-adā-lah ka-liāt-an lāgi kārna kāboet itœ*, de boomen waren door den mist onzichtbaar geworden; on ne voyait plus les arbres, tant il faisait du brouillard. *Kalam kāboet*, donker, duister, nevelachtig, een dikke mist; obscur, nébuleux, un épais brouillard. *Trang tja-wātja men-djādi kalam kāboet*, de heldere, onbewolkte hemel werd donker en beneveld; le ciel, clair et sans nuage, devint obscur et nébuleux. *Doenjā inī-pōn kalam kabōt-lah rōpā-nja*, de wereld scheen door eenen nevel

bedekt te zijn; la terre semblait être enveloppée d'un nuage.

کابت kāboer & کابت kaboes, schemering (des ochtends of des avonds), beneveld, verduisterd; jour faible, crépuscule (du matin ou du soir), faible et sombre, obscurci. *Sampei ka-pada kāboer āri*, tot aan den morgen-dauw; jusqu'à la rosée du matin. *Pada kāboer siang*, in de ochtendschemering; à l'aube du jour. *Māta kāboer*, bijziende, zwak van gezigt; qui a la vue basse ou faible. *Matā-nja kānan kāboer sakāli*, het gezigt van zijn regter oog is geheel verloren; il a entièrement perdu l'usage de son oeil droit. *Djāngan menāngies tākoet matā-mœ kāboer*, ween niet, op dat uw gezigt niet verduisterd worde; ne pleurez point, de crainte que votre vue ne s'obscurcisse.

کابت kaboes (vid. کابت kabōer), het vallen van den avond, aanvang der duisternis; la brune, le commencement de l'obscurité.

کابت kabōeng, rouw; denil. *Ber-kāboeng*, in de rouw zijn; porter le denil. *ber-kabōeng-an*, rouw-gewaad; habits de denil.

کابت kabong vel کابت kabōng (vid. دپا depa), een vadem, de lengte van een man's arm uitgestrekt; brasse, la longueur des deux bras étendus. *Pandjang sa-rātoes kabong lebar delāpan asta*, honderd vademen lang, en acht ellebogen breed; long de cent brasses, et large de huit coudées.

کات kāta HIND., zeggen, spreken, een woord, gezegde; dire, parler, une parole, une sentence. *Kāta benar-benar*, spreek opregtelijk; parlez franchement. *Bāik kita ber-kāta deri-pada diam*, wij hadden beter gedaan te spreken dan te zwijgen; nous aurions mieux fait de parler que de nous taire. *Apa kāta tēan amba*, wat zegt mijn meester? que dit mon maître? *Kāta lemah lemboet*, zachte en minzame woorden; des paroles douces et affectueuses. *Sa-kāta-pān tiāda*, niet een enkel

woord; pas un seul mot. *Kāta-kāta sādja*, enkel gebabbel, loutere woorden; pur babil, rien que des paroles. *Menjācēt kāta*, antwoorden; répondre, répliquer. *پَرَکَتَانِ per-katā-an*, aanspraak, rede, gezegde, woorden, uitdrukkingen; harangue, discours, sentence, paroles, expressions. *Mānies segala per-katā-an-nja*, alle hare woorden waren teeder; tout ce qu'elle disait était tendre. *مَنْغَاتِ menḡāta*, aanspreken, verwittigen, melden, berigten; parler, s'adresser à quelqu'un, informer, mander, donner avis. *Meṅgāpa maka aṅḡkau menḡatā-kan akœ demikien inī*, waarom spreekt gij mij op deze wijze aan? pourquoi m'adressez-vous la parole de cette manière? *Meṅgatā-kan aētēs-an*, eenen afgezant aanmelden; annoncer un ambassadeur.

کَاتِبِ kātīb AR., een ambtschrijver; un notaire, archiviste, écrivain public. *Kātīb ia-itœ jang menjērat arta zakāt*, een *kātīb* is een ambtenaar die van de publieke aalmoezen (inkomsten) aanteekening houdt; un *kātīb* est un officier qui tient compte des aumônes (contributions) publiques.

کَاتِپِ kātœp, sluiten; fermer. *Meṅgātœp bībier*, de lippen sluiten; fermer les lèvres. *Sœdah kātœp segala sōṅḡei*, heeft al de rivieren gesloten; a fermé l'embouchure de toutes les rivières. *Mælœt-nja jang ter-ngūṅḡa itœ-pæn ter-kātœp-lah*, haar mond, die opengebleven was, werd toen gesloten; sa bouche, qui était restée ouverte, se ferma alors.

کَاتِکِ kātak, een kikvorsch; une grenouille. *Kātak bīsa*, een giftige kikvorsch; une grenouille venimeuse. *Kātak pærœ*, eene padde; un crapaud.

کَاتِکِ kātok (vid. *کَاتِکِ katoḡ*), kloppen, tikken; frapper, heurter, toucher.

کَاتِلِ kātīel vel *کَاتِلِ katiel*, bedje, hangmat, bedstede; petit lit, berceau, hamac; bois de lit.

کَاتِوَنِ kātōṅ, eene schildpad; une tortue.

کَاجِجِ kādjang, eene soort van gevlochten zeildoek, bestaande uit breede bladeren of vlaggen aan een genaaid, en dienende ter bescherming tegen de zon of den regen; espèce de banne nattée, faite de larges feuilles ou de drapeaux cousus ensemble pour se garantir contre le soleil ou la pluie. *Bānjak jang lāri ka-dālam kādjang*, zij liepen in menigte onder het zeil (van het schip, om te schuilen); ils coururent en foule (se réfugier) sous la banne.

کَاجِجِ kādjang, uitstrekken, uitspreiden, rekken; étendre, ouvrir, déployer. *Kadjang-kan tawḡan*, den arm uitstrekken; tendre le bras.

کَاجِجِ kādjaēt (vid. *کَجِجِ ketjœt* vel *koedjœt*), schrikken, zich ontstellen, vervaard worden; s'effrayer, s'épouvanter, s'alarmer.

کَاجِجِ kātja HIND., glas, eene flesch; du verre, une bouteille. *Ber-tœtœp-kan kātja*, verglaasd of met glas bedekt; vitré ou couvert de verre. *Bantal serāga jang ber-katjā-kan pœspa-rāgam*, kussens versierd (aan de hoeken) met glas (of eene soort van brandverw), in de gedaante van bloemen; coussins garnis (aux bouts) de verre (ou d'une sorte d'émail) en guise de fleurs. *Mīnjak anam kātja*, zes flesschen olie; six bouteilles d'huile. *Djernel seperti ājer dālam kātja*, helder en doorschijnend als water in een glas; clair et transparent comme de l'eau dans un verre. *کَاجِجِ kātja pīring* (quod et *pātja pīring* dicitur) gardenia florida, L.

کَاجِجِ kātjang, dolichos et phaseolus, peulvruchten, als erwten, boonen, wikken, waarvan velerlei soorten zijn; légumes, fruits qui viennent dans des gouases, comme pois, fèves, vesces, dont il y a un grand nombre d'espèces. *Kātjang tānah* & *kātjang djapæn*, arachis hypogœa, (dus genaamd omdat de zaadbollen zich weder in de aarde zetten en eene soort van wortel vol korrels uitmaken: daar zij meestal geroosterd worden voor dat men dezelve verkoopt, heeft men daaraan den naam van *kātjang gōring* gegeven); cette espèce a été ainsi nommée

parce que les capsules retombant en terre y deviennent comme des racines pleines de grains: on les vend ordinairement toutes rôties, et c'est par cette raison qu'on les nomme aussi *kātjang gōring*.

كاچف *kātjiep* JAV., schaar of tang om de betelnoot door te snijden; pince ou ciseaux qui servent à partager la noix de betel. *Lālo di kačfknēn kātjiep-kan-nja deŋgan pāroh-nja jang seperiti goenting*, hij sneed het toen af met zijnen bek, die als eene schaar (scherp) was; il le coupa alors avec son bec, qui était (tranchant) comme des ciseaux.

كاچك *kātjak*, laetdunkend, trotsch, verwaand, snoevend; arrogant, fier, présomptueux, qui s'en fait accroire. *Peŋgātjak*, een hoovaardig mensch, een zwetser, snoever; un arrogant, un hableur, fanfaron.

كاچك & كاچو *kātjæk* & *kātjæw*, schudden, bewegen, door elkander schudden, roeren, vermengen; secouer, agiter, remuer, brouiller, mêler confusément. *Lālo di kātjæw-nja ājer itæ deŋgan ikor-nja*, hij beroerde toen het water met zijnen staart; alors il agita l'eau avec sa queue. *Maka nāga itæ-pæn meŋgātjæk dirī-nja*, daarop schudde zich de draak; alors le dragon tremoussa. *Bhāsa kačjæk-an*, vermengde spraak, verwarde tongval; jargon, langage mêlé, dialecte corrompu. *Orang kātjæk-kātjæk-an*, eene mengeling van menschen uit onderscheidene landen; un mélange de gens de différens pays. *Tāli dan tājer soedah kita bili sāna sitæ ka-pada orang kātjæk*, het touwwerk en de zeilen hebben wij hier en daar van verschillende menschen gekocht; les cordages et les voiles, nous les avons achetés de différentes personnes. *Særoh bili-kan dagāŋ-an jang kātjæk-kātjæk*, gaf last om allerlei waren te koop; donna ordre d'acheter toutes sortes de marchandises.

كاچو *kātjæw*, terra japonica, het verdikte afkooksel van eene soort van mimosa, cachoe; dé-

coction épaisse d'une espèce de mimosa, cachou. *ka-adāp-an* (vid. *ādap*), tegenwoordigheid; présence.

كاادان *ka-adā-an* (vid. *ada*), wezen, bestaan, zelfstandigheid; être, existence, substance. *Ka-adā-an jang njāta*, een blijkbaar aanzijn; une existence palpable.

كاادڠ *kādang*, somtijds, nu en dan, bij gelegenheid, dikwijls; quelquefois, de tems à autre, par occasion, fréquemment. *Di bili orang kādang ampat real kādang teŋgah ampat*, men koopt het somtijds voor vier, somtijds voor drie en een halve spaansche matten; on le paye quelquefois quatre piastres, quelquefois trois et demie. *Ter-kādang tatkāla djāga dan ter-kādang tatkāla tidor*, somtijds wakende en somtijds slapende; quelquefois en veillant et quelquefois en dormant. *Ajer ada ter-kādang ber-ōbah*, water is dikwijls bezoedeld (voor de godsdienstige wassching ongeschikt gemaakt); l'eau est souvent altérée (de manière à ne pouvoir servir pour l'ablution). *Kādang-kādang*, bij gelegenheid; par occasion.

كاادت *kādæt*, matwerk; (waarvan men zeilen en zakken maakt); de la natte (dont on fait des sacs et des voiles).

كارت *kārat*, geroest; rouillé. *karāt-an*, roest, kanker; rouille, cancer. *Karāt-an besī*, ijzer-roest; rouille de fer. *Karāt-an āti*, kwaadheid, afgunst, heimelijke haat; malice, malveillance, rancune.

كاروت & كروت *kārœt* & *karœt*, rimpelen, kronkelen, fronsen, gekrompen, gerimpeld; rider, froncer, chiffonner, ridé, rétréci, noué, recoquillé. *Abies kārœt kākī tāŋgan-nja*, zijne voeten en handen krompen; il éprouva une contraction dans les pieds et les mains.

كاروت *kārœt* (vid. *gārœ*), kraauwen, krabben; gratter, égratigner. *Ada jang gīgiet dan ada jang kārœt*, sommigen beten, an-

deren krabden; les uns mordaient, les autres égratignaient.

ك kārang, koraal-rots, bank of rif van koraal; rocher de corail, banc de corail. *Ādjong kārang*, de uithoek van een koraal-rif, punt van eene rots; l'extrémité d'un banc de corail, la pointe d'un rocher. *Kārang bāṅga*, getakt koraal, steenachtige zeegewassen; corail ramifié, madrépores. *Bāṅga kārang*, spons, éponge. *Karāng-an*, schulpen (voor het maken van kalk opgeraapt); des coquilles (rassemblées pour en faire de la chaux). *Ikan kārang*, visch die tusschen de klippen gevangen wordt, ook de naam van eene bijzondere soort, chætodon; poisson qu'on pêche entre les écueils, aussi le nom d'une espèce particulière, chostodon. *Halāl segala isi kārang jang tiāda idcep di dārat*, het staat vrij van alle schulpdieren te eten, die niet op de aarde leven; il est permis de manger la chair de toutes sortes de coquillages qui ne se tiennent pas sur la terre. *Penjākiet kārang*, de steen in de blaas; la pierre, le calcul.

ك kārang, zetten, inzetten, opmaken, in eene kunstmatige orde schikken, opstellen; monter, enlâsser, arranger, combiner avec art, composer. *Mætia di kārang*, met paarden versierd; enrichi de perles. *Bāṅga sa-kārang*, één kunstmatige bloemen-ruiker; un bouquet de fleurs disposées avec art. *Kārang vel meṅgarang kitāb*, een boek opstellen; composer un livre. *Meṅgarang tjerita*, eene geschiedenis of een verhaal opstellen; composer un récit, un conte. *Ter-kārang āuleh pandita*, door eenen geleerde opgesteld; composé par un savant. كراش karāng-an, de kas, het inzetten (van een juweel): eene mengeling, schakering van bloemen, gouddraad-werk, de opstelling van een boek; le chaton, l'oeuvre, (d'une pierre précieuse): un bouquet, un assemblage de fleurs, du filigrane, la composition d'un livre. *Menjwroh-lah s'orang tēah memwroget bāṅga dan di swroh-nja kārang swā-*

tē karāng-an, hij gelastte eene oude vrouw bloemen te plukken en dezelve kunstmatig bij een te brengen; il chargea une vieille femme de cueillir des fleurs et d'en faire (un bouquet) artificiel. *Seperti manikam jang ter-amboer deri-pada karāng-an-nja*, gelijk robijnen die uit de kas gevallen of gesprongen zijn; comme des rubis sortis de l'oeuvre, ou tombés du chaton.

ك kārōng & ك kārōng, een zak; un sac. *Di bawā-nja swātoe kārōng ber-isi kherma*, hij bragt eenen zak dadels; il apporta un sac de dattes. *Kārōng bras*, rijst-balen; des balles de riz.

ك kāram & ك karam, verdelgd, tot verdelging gedoemd, gezonken, ter zee verongelukt, schipbreuk, eene uitdrukking van bedreiging: wee u! détruit, dévoué à la destruction, coulé bas, sombre, sanci, naufragé, une interjection de menace: malheur à toi! *Jang akoe soedah kāram-kan*, dien ik tot vernieling bestemd had; que j'avais voué à la destruction. *Kāram sakāli tēan amba dātang ka-tampat inī*, het zal aw gansch verderf na zich slepen, mijne meesters, zoo gijl. deze plaats nadert; mes maîtres, vous périrez infailliblement, si vous approchez de cet endroit. *Kita kāram-kan-lah nagri laṅka pōri*, wij zullen het land van *Laṅka-Pōri* ten eenemaal vernielen; nous détruirons entièrement le pays de *Langka-Pōri*. *Kāram-lah prāu-nja*, zijn schip was verongelukt; son navire avait péri. *Memeli-arā-kan deri-pada kāram dālam laūt*, voor schipbreuk behoeden; préserver du naufrage. *Lwpoet deri-pada kāram*, de schipbreuk ontkomen; échappé du naufrage. مخرم meṅgaram, verdelgen; exterminer. ككرام ka-karām-an, verdelging; destruction.

ك kārna vel kārana HIND., oorzaak, gelegenheid, reden van, omdat, sedert, voor dat, uithoofde van, ter zake van; cause, occasion, motif, parce que, depuis, afin que, par la raison

que, pour l'amour de. *Apā-kah maelā-nja dan karnā-nja*, wat is de oorsprong en oorzaak daarvan? quelle en est l'origine et la cause? *Tiāda-apa karnā-nja*, er is geene reden voor; il n'y a nul motif pour cela. *Kārna apa*, waarom? om wat reden? tot wat einde? pourquoi? à quel propos? dans quel but? *Kārna itoe*, om die reden, daarom; par cette raison, pour cela. *Kārna sebāb* (syn.) uit hoofde van; par la raison que. *Kārna maka amba barānī*, de reden van mijne vrijpostigheid; la cause de ma hardiesse. *Kārna allah*, om Gods wille; pour l'amour de Dieu.

كارني *kāroenā* HIND. (vid. كرنى *karoenā*), genade, gunst; grâce, faveur.

كارو *kārau* (vid. سمحہ *sœmpah*), Gods-geregt, regterlijke proef door water, vuur, enz.; l'ordalie. *Māu ber-sœmpah ber-kārau mīnjak pānas*, gereed om eenen eed te doen en de proef met de kokende olie te ondergaan; prêt à faire serment et à subir l'épreuve de l'huile bouillante.

كارو *kārœ-kārœ*, eene soort van vliegend insect; espèce d'insecte ailé.

كاسان *ka-asā-an* (vid. اس *āsa*), eenheid, eenvoudigheid, eenzaamheid; unité, individualité, solitude.

كاست *kāsœt* (vid. سثاؤ *sapātœ*), een schoen; un soulier.

كاسر *kāsar*, ruw; grossier. *Kāin kāsar*, ruwe stoffe; de l'étoffe grossière. *Katā-nja terlālo kāsar*, hij sprak eene zeer ruwe taal; son langage était très-grossier.

كاسر *kāsor*, een matras, bed; un matelas, un lit.

كاسف *kāsap* & كاست *kāsāt*, hard, ruw, hobbelig; dur, rude, raboteux. *Djālan kāsap*, een harde of hobbelige weg; un chemin dur ou raboteux. *Pāpan kāsap*, een ruwe steen; une pierre brute. *Kāliet jang litjien mendjādi kāsap*, het zachte vel wordt ruw; la peau, de douce qu'elle était, devient rude.

كاسن *kāsan*, voetspoor, voetstappen; trace, vestige, piste. *Tœrœt kāsan*, het voetspoor volgen; suivre la trace. *Kāsan-nja*, het schijnt, het blijkt; il paraît, il semble, il est évident. *Kāmi tjāri di pantei kāsan-nja ia djālan ka-œlœ*, wij zochten naar hem aan het strand, maar het bleek aan de voetstappen dat hij landwaarts gegaan was; nous le cherchâmes le long du rivage, mais on reconnut aux traces qu'il s'était dirigé vers l'intérieur du pays. *Hendaklah di kāsan-kan auleh sohbat kāmi*, mijn vriend gelieve het spoor te volgen; que mon ami suive les mêmes traces.

كاسو *kāsau*, sparren, ribben (van een huis); chevrons, solives (d'un bâtiment). *Kāsau djantan*, de voornaamste balk; la maîtresse pièce de la charpente.

كاسوت *kāsœt*, brak; saumâtre.

كاسه *kāseh*, gunst, goede wil, vriendelijkheid, toegenegenheid, genegen, minzaam, ingenomen met, teederlijk, van harte, uit vriendschappelijkheid geven, genegenheid toedragen aan; faveur, bonne volonté, affabilité, affection, affectionné, épris, affectueusement, passionnement, donner par amitié, avoir de l'affection pour. *Sāja minta kāseh*, ik verzoek als eene gunst; je demande comme une faveur. *Sāja terima kāseh*, ik neem welgevallig en in dank aan, ik betuig mijnen dank; j'accepte avec plaisir et reconnaissance, je rends grâce. *Sœrat kāseh*, een minzame brief; une lettre affectueuse. *Mem-bālas kāseh*, eenen goeden dienst vergelden; reconnaître un service. *Ati-nja-pœn sœngat kāseh akan perampœan itœ*, hij was smoorlijk op die vrouw verliefd; il était passionnément épris de cette femme. *Pœtri boeņg-sœ di kāseh sœnggoh*, beminde de jongste Prinses opregtelijk; aimait sincèrement la Princesse cadette. *Kenang-lah kāseh*, herdenk met liefde; réfléchissez avec tendresse. *Tiāda amba djœal amba kāseh sādja*, ik verkoop niet, ik geef slechts; je ne vends pas,

je fais don. *Kāsih tāngan*, geef mij (de) hand; donnez-moi (la) main. *Kāsih tjœm*, geef mij eenen kus; donnez-moi un baiser. *مخاسه meñgāseh*, begunstigen, beminnen; favoriser, chérir. *كاسه ka-kāseh*, beminde, gunsteling, geliefde; bien-aimé, favori, amant, amante. *فكاسيه penngasih-an*, gunst, genegenheid; faveur, affection. *Ini-lah azimat akan se-kāsih*, dit is een toovermiddel om genegenheid te winnen; voici un philtre. *Pada segala āri ka-kāsih-kāsih-an*, liefkoningen dagelijks herhaald; des caresses répétées chaque jour. *سكاسه se-kāsih-kāsih*, uit genegenheid, om niet; par affection, gratuitement.

كاسيم kāsēm, gelubd, gesneden, geruind; châtré, coupé, hongré. *Ajam kāsēm*, een kapoen; un chapon. *Sāpi kāsēm*, een os; un boeuf.

كافر kāfier AR., een ongeloofige, iemand die de eenheid van God en de goddelijke zending van Mahomed ontkent; un incrédule, un infidèle, celui qui nie l'unité de Dieu et la mission divine de Mahomét. *Djika kāfier mem-bānoh islām di bānoh akan dia dan djika islām mem-bānoh kāfier tiāda hāroes di bānoh akan islām melainkan di denda atas-nja*, indien een ongeloofige eenen geloovige om het leven brengt, moet hij met den dood gestraft worden, indien, daarentegen, een geloovige aan eenen ongeloofige het leven beneemt, is het niet noodig dat hij daarom met den dood worde gestraft, maar men moet hem eene boete opleggen; si un infidèle tue un croyant il doit être mis à mort, si, au contraire, un croyant tue un infidèle, on n'est pas obligé pour cela de le punir de mort, on doit seulement le mettre à l'amende.

كافي kāfi AR., algenoegezaam, alvermögend, almagtig; qui suffit à tout, tout-puissant.

كاتب kāpat, krijgshoop, afdeeling, compagnie; troupe de gens de guerre, compagnie, parti. *Pañgēlœ atas lima pēloh orang denngan li-*

ma pēloh kapat-nja, een hoofd over vijfzig man met zijne compagnie; un chef de cinquante hommes avec sa compagnie. *فغانت penngāpat*, de leidsman, bevelhebber eener troep; le chef, le commandant d'une troupe. *Siāpa men-djā-di māta-matā-nja dan siāpa men-djā-di penngāpat-nja*, wie zijn deszelfs krijgsoversten en de bevelhebbers over zijne troepen? qui sont ses officiers supérieurs et les chefs de son armée? *Penngāpat gādjah rādja itœ*, de opzigter van 's konings olifanten; celui qui a l'intendance des éléphants du roi.

كاثس kāpas, gossipium herbaceum L., katoen; coton. *Kāpas besār*, gossipium arboreum. *Rambœt-nja pētih seperti kāpas*, zijn haar was wit als katoen; ses cheveux étaient blancs comme du coton. *Kāpas tēdjoh bandella*, zeven balen katoen; sept balles de coton. *Lī-mau kāpas*, eene soort van limoen, de kleinste van de citroen-soorten; lime, la plus petite espèce de citron. *Līmau kāpas pandjang*, limoen; limon. *Sēkœn kāpas*, artocarpus incisa, de eetbare soort van brood-vrucht; l'espèce de fruit à pain bonne à manger. *Bātang kāpas*, de naam eener plaats aan de westkust van Sumatra; nom d'un endroit situé sur la côte occidentale de Sumatra.

كاثع kāpang, teredo navalis, ascidia, een waterworm die de bodems der schepen vernielt; ver aquatique qui ronge le dessous des vaisseaux. *Prāu sātœ di mākan āuleh kāpang*, een der vaartuigen was van den worm doorknaagd; un des vaisseaux était tout rongé des vers.

كاثق kāpak & *كاثه kāpah*, bijl, hakmes; hache, cognée. *Kāpak dāa bilah*, twee bijlen; deux haches.

كاثق kāpok, bombax pentrandum L., zij-katoen; sorte de coton soyeux.

كاثل kāpal (vid. *كافل kapal*) een schip; un vaisseau.

كاثن kāpan, kleeding, kleed, gewaad; habit,

vêtement. *Ber-sālien kāpan*, van kleederen veranderen; changer d'habits. *Inī-lah kāpan pātri brī-kan*, dit kleed zendt de prinses; c'est la princesse qui envoie cet habit. *Di salimāt-ī istrī-nja deri-pada kāpan kasœmba*, hij bedekte zijne vrouw met een karmozijn kleed; il couvrit son épouse d'un vêtement carmoisi.

كافر *kāpan* (vid. ائبيل *apa-bila*), wanneer; si, lorsque.

كافور *kāpār* HIND., kamfer; camphre. *Kāpār bāræs*, de kamfer van Sumatra en Borneo, ook echte of natuurlijke kamfer genaamd, in onderscheiding van de Japansche kamfer of *kāpār tohōri*, die eene voorbereiding ondergaat alvorens zij op onze markt gebragt wordt; camphre de Sumatra et de Borneo, nommé aussi camphre natif, pour le distinguer du camphre du Japon ou *kapūr tohōri*, qui subit une préparation avant d'être vendu aux Européens. *Mī-njak kāpār*, kamfer-olie, die men geloofde harst zelve te zijn in eenen vloeibaren staat; huile de camphre, qu'on présume n'être autre chose que la résine même dans l'état de fluide.

كافور *kāpār* & كافر *kāpær*, calx viva, kalk (de kalk die tot het bouwen gebruikt wordt is meest van koraalrots gemaakt: de fijnere soort, welke men met betel kaauwt, is van schulpfen); chaux (la chaux dont on se sert pour bâtir est ordinairement faite de pierre de corail: la plus fine espèce, qu'on mâche avec le betel, est faite de coquilles). *Kāpār māti ia-itœ kāpār jang œedah ter-māsak*, doode kalk of die gebluscht is; chaux morte ou qui a été éteinte. *Sirih sa-kāpār*, (idiom.) een kaauw-sel sirieh; une portion de betel. كافر *kapār-an* & كافر *pe-kāpær*, een klein metalen doosje met kalk, dat men bij zich draagt om op de sirieh-bladen te strooijen; petite boîte de métal contenant de la chaux, qu'on porte sur soi pour saupoudrer le betel.

كافور *kāpah-kāpah*, worstelende, fladderende;

se débattant, battant des ailes. *Lālē di hīlā-nja ter-kāpah-kāpah*, zij sleepten hem toen voort, al worstelende; alors ils l'entraînèrent, tout en se débattant.

كافور *kāpiting* (vid. كفتيح *kapiting*), krabbe, kreeft; crabe, écrevisse.

كافور *kāka* (vid. كاك *kākak*), ouder broeder of zuster; frère ou soeur dont on est le puîné.

كافور *kāki* & كافي *kāki*, voet, poot, klaauw, het been, een voetstuk, pedestal, een voet (in maat); pied, patte, griffe, serre, la jambe, un piédestal, un pied (certaine mesure). *Di bāwa kāki*, onder den voet; au dessous du pied. *Binūtang jang ber-ampat kāki*, viervoetige dieren; animaux à quatre pieds. *Pandjang kakī-nja*, langbeenig; à jambes longues. *Ber-diri deŋgan sa-blāh kāki*, op een been staan; se tenir sur une jambe. *Di kāki gē-nong*, aan den voet van het gebergte; au pied des montagnes. *Māta kāki*, de enkel; la cheville du pied. *Adā-lah pada tiap-tiap kāki dēa māta kāki*, aan ieder been zijn twee enkels; à chaque jambe il y a deux chevilles. *Kāki dian*, een kandelaar; un chandelier.

كافور *kākap*, onder handen nemen, ondernemen; prendre en mains, entreprendre.

كافور *kākas*, het krabben van de hennen; l'action de grater comme font les poules.

كافور *kākas* (vid. كركاس *perkākas*), huisraad; meubles, ameublement.

كافور *kākung* JAV. (vid. كك *kakang*), toom, bit; bride, mors.

كافور *kākat*, كك *kakat* & كافور *kāka*, ouder broeder of zuster; aîné, aînée. *Kākat dan adiēk*, de oudere en jongere broeder, broeder en zuster; frère aîné et frère puîné, le frère et la soeur.

كافور *kāgœh* & كافر *kākœ*, dom, ongevoelig, verstijfd; stupide, insensible, sans énergie, engourdi.

كال *kāla* HIND., tijd, tijdperk; tems, période. *Dāulo-kāla*, eertijds; antrefois, précédemment. *Poerba-kāla*, in oude tijden; anciennement. *Apā-kāla*, *māna-kāla*, *kāla-māna*, op wat tijd? wanneer? en quel tems? quand? *Sa-kāla*, op eenen tijd, eens; un jour, une fois. *Kāla-kian*, zoo dikwijls als; aussi souvent, toutes les fois que. *Bārang-kāla*, somtijds; quelquefois. *Sede-kāla*, gedurig, altijd, gewoonlijk; constamment, perpétuellement, continuellement, ordinairement. *Se-lebeh-nja ada kalā-nja bārang-kāli sampei ka-pada anak tjētjong*, voor het overschot (van de schuld) is uitstel verleend, misschien tot aan den tijd hunner kinds-kinderen toe; pour le restant (de la dette) on a accordé terme, peut-être jusqu'au tems de leurs petits-enfans.

كال *kāla* & كال *kalā*, een scorpioen, de schitterende star Antares of het hart van het gestarnte de scorpioen genaamd; un scorpion, Antares, nom d'une étoile brillante qui est dans le coeur du scorpion. *Œlar dan kāla*, slangen en scorpioenen; des serpens et des scorpions. *كالا-تجنگ كالا* *kala-tjīngking* & *kala-djīngking*, een scorpioen; un scorpion. *Saṅgat kala-tjīngking*, de angel van een scorpioen; la queue d'un scorpion. *Kala-tjīngking ājer*, nepa.

کانبد *kālboed* PERS., een vorm; un moule.

كالش *kālang*, op blokken of keggen zetten om van den grond vrij te houden, blok, kegge, wig; poser sur des poutres ou des acores pour empêcher de toucher à terre, billot, coin, acore. *Di tārēk bahtrā lālo di kālang*, trokken de schuit op en plaatste haar op balken; hālerent le bateau et le placèrent sur des acores. *Di kālang-kan sakāli prāu-nja*, hij onttakelde zijn schip voor goed; il désarma son vaisseau tout de bon. *Djāṅgan di kālang-kan kapalā-nja deṅgan bantal*, onthoud u van kussens onder het hoofd (van het lijk) te leggen;

gardez-vous de poser des coussins pour soulever la tête (du cadavre). *Kālang bēlat*, rol (die men onder de vaartuigen legt om ze optehalen); rouleau (qu'on place sous un navire quand on veut le mettre à sec). *كالش* *kalāng-an*, eene plaats waar de vaartuigen op droog gebragt worden; endroit où l'on met les vaisseaux à sec. *Bānjak prāu ada di kalāng-an*, er zijn vele vaartuigen in het dok; il y a beaucoup de navires dans le bassin. *Kalāng-an tāṅgan*, de muis van de hand, het kussen van den duim; le carpe, le mollet du pouce.

كالش *kālang* (vid. *تیمه* *timah*) tin; étain. *Bātōe kālang*, eene soort van steen dien men in de goudmijnen vindt; sorte de pierre qu'on trouve dans les mines d'or.

كالش *kālong* & كالوش *kālōng*, halsband; collier. *Kālong pada lēher*, een versiersel om den hals; ornement qu'on porte autour du cou.

كالو *kālau* vel *kālo* & كالو *kalau* (vid. *جکلو* *dji-kalau* & *جک* *djika*), indien, mits, opdat niet, uit vreeze dat; si, pourvu que, de peur que. *Kālo tēan sēka*, als het u beliest; s'il vous plait. *Kālo bāik djadi-lah*, indien het goed is, of mits dat het goed zij, dan is het wel; s'il est, ou pourvu qu'il soit bon, à la bonne heure. *Djāṅgan menāṅgies kālo pārau kalak soēara tēan*, schreeuw niet, uit vreeze dat uwe stem schor zal worden; ne criez pas, de peur que votre voix n'en devienne rauque. *Kālo-kālo*, misschien, mogelijk, het kan zijn; peut-être, il est possible, cela se peut. *Dan kālo-kālo men-djādi per-bantah-an*, en mogelijk zullen er oneenigheden ontstaan; et peut-être surviendra-t-il des contestations.

كالو *kālōh* & كالوه *kālōh* (vid. *كل* *kaloh*), zuchten, een zucht; soupire, un soupir.

كالي *kālī* & كال *kālī* HIND. (vid. *كال* *kāla*), maal, reis, werf; fois. *Tiga kālī*, driemaal; trois fois. *Brāpa kālī*, hoeveel malen, hoe dikwijls? combien de fois? *Bārang*

kālī, somtijds, misschien; quelquefois, peut-être. *Sa-kālī*, eens, op eens, geheel en al, boven mate; une fois, en une fois, tout à fait, extrêmement. *Jang bāik sa-kālī*, de allerbeste; le meilleur de tous. *Elok sa-kālī*, alleruitmuntendst; éminent, excellent.

كام *kāmā* & كامو *kāmō*, gij, u (meest in gebruik als men tot zijne minderen spreekt, en dikwijls tot *moe* zamengetrokken, vooral in den bezittelijke zin); tu, te, toi, vous (généralement usité quand on parle à ses inférieurs: on dit aussi *mou* par contraction, particulièrement dans un sens possessif). *Hei kāmoe sakālī-an*, o gij allen! ô vous tous! *Tiāda kāmī māu ber-damī-an deñgan kāmoe*, wij verkiezen niet met u vrede te maken; nous ne voulons pas de paix avec vous. *Allah tāūla me-kiat akan bārang jang kāmoe per-bōat*, God ziet al wat gij doet; Dieu voit tout ce que vous faites. *Namā-moe*, uw naam; votre nom. *Radjā-moe*, uw koning; votre roi. كامورغ *kam'ōrang* (pro *kāmoe orang*), gij, gijlieden; vous, vous autres.

كامي *kāmī* (vid. کامي *kāmī*), wij, ons; nous.

كاميل *kāmiel* AR., volmaakt, volledig, gansch; parfait, complet, entier. *Kāmiel-moekammiel*, zeer goed, volmaakt, uitmuntend; accompli, parfait, excellent.

كامي *kāmī*, wij, ons (met uitsluiting van den persoon tot welken men spreekt); nous (à l'exclusion de la personne à qui l'on parle). *Kāmī tiāda māu*, wij willen niet; nous ne voulons pas. *Pada bitjāra kāmī sakālī-an*, naar ons aller gevoelen; suivant l'opinion de nous tous. *Akan kāmī itoe*, dat gaat ons aan; cela nous regarde. *Tēan kāmī*, onze meester; notre maître. *Nagrī kāmī ini*, dit is ons land; ceci est notre pays. *Kāmī pēnja*, onze eigen; notre.

کاندران *kā-indrān* HIND. (vid. اندر *indra*), de

stoffelijke hemel, de verblijfsplaats van hemelsche wezens; le ciel matériel, lieux habités par des êtres surnaturels. *Kārna bondā-nja rādja itoe orang ka-indrān dan ajah-nja rādja djin*, want de moeder van dien vorst was eene inwoneresse der hemelen en zijn vader was een koning der geesten; car ce prince avait pour mère une habitante des cieux, et son père était roi des démons. *Rādja jang besār di-dālam ka-indrān*, een magtig koning in de hemelsche streken; un roi puissant dans les régions célestes. *Nagrī ka-indrān*, eene hemelsche stad; une cité céleste. *Nāik ka-indrān meñg'rah-kan segala dēwa meng-gāgoer-kan bātōe jang besār-besār akan srī rāma*, steeg naar de hemelsche gewesten om al de godheden bij een te roepen ten einde op *Srī Rāma* zware steenen neder te werpen; monta aux régions célestes pour inviter toutes les divinités à précipiter d'immenses pierres sur *Srī Rāma*.

کانغ *kānang* (vid. كنگ *kenang*), beschouwen; considérer.

ر کانک *kānak-kānak* & کنکانک *kanak-kānak* (vid. انک *anak*), kinderen, jonge lieden in eenen nog teederen ouderdom, een jong kind; des enfans, des jeunes gens d'un âge tendre, un petit enfant. *Kārna ia-pēn lagi kānak-kānak*, want toen waren zij nog maar kinderen; car alors ils n'étaient encore qu'enfans. *Kānak-kānak jang belom bāligh*, nog onvolwassen kinderen; des enfans qui n'ont pas encore pris toute leur croissance. *Sæka-tjita atī-nja sebāb ber-āūleh kānak-kānak itoe*, zijn hart was verheugd omdat hij dit kind gekregen had; son coeur était ravi d'avoir obtenu cet enfant. *Tjætjoe-nēnē-kah kānak-kānak ini iā ibē-koe*, is dit kind uw kleinzoon, goede vrouw? cet enfant est-il votre petit-fils, ma bonne mère?

کانن *kānan*, regter (in tegenoverstelling van linksch), de regter zijde; droit (par opposition

à gauche), le côté droit. *Tānġan jang k̄ānan dan jang k̄irī*, de regter- en de linkerhand; la main droite et la main gauche. *T̄erōet djālan ka-kānan*, volg den weg aan de regter zijde; prenez le chemin à droite. *Di doed̄ek-kan-nja di kānan*, hij plaatste hem aan de regter zijde; il le fit asseoir à la droite. *H̄aroes-kah ak̄e meng-cendjœk-kan ka-pada-mœ deŋgan tānġan-k̄e kānan aŋġkau samboet deŋgan tānġan-mœ k̄irī*, past het, wanneer ik het u met mijne regterhand aanbied, dat gij het met uwe linkerhand aanneemt? sied-il, lorsque je vous le présente de la main droite, que vous le preniez de la main gauche?

كawat *kāwat*, draad (van metaal); fil de métal. *Kāwat tambāga*, koperdraad; fil de laiton. *T̄ilī kāwat*, eene metalen snaar; une corde de laiton.

كوس *kāus* & *كوت* *kaus* AR., een schoen; un soulier. *Ber-djālan deŋgan tiāda ber-kāus djika tiāda ia tākœt akan kena nedjies kakī-nja*, barrevoets gaan, zoo hij niet vreest zijne voeten te bezoedelen; aller à pieds nus, s'il ne craint pas de se souiller les pieds.

كول *kāwal*, een nachtwacht, bewaken, in verzekerde bewaring houden, in hechtenis zetten; guet, garde de nuit, garder, surveiller, détenir, mettre en prison. *Paŋġalœ kāwal*, bevelhebber (kommandant) van de wacht; capitaine du guet. *S'ōrang-p̄en tiāda bōleh ka-l̄ear kōta itœ deri-pada s̄aŋġat kāwal-nja bānjak ōrang*, niemand kon uit die vesting ontsnappen, omdat dezelve door eene talrijke bezetting naauw bewaakt werd; personne ne pouvait s'évader du fort, parce qu'il était étroitement gardé par une nombreuse garnison. *Se-dek̄ala hendak-lah aŋġkau ber-kāwal*, gij moet altijd oppassen, op uwe hoede zijn; il faut que vous soyez constamment sur vos gardes. *Ber-djālan-djālan ber-kāwal*, de ronde doen; faire la ronde. *Nistjāja ber-kāwal*

ak̄e, ik zal hem voorwaar vastzetten; en vérité je le ferai enfermer. *مغارول* *menġāwal nagrī*, de stad bewaken; garder la ville.

ك *kāwan*, een makker, gezel, deelgenoot, bondgenoot, een bediende, schaar, hoop, menigte, drift, kudde; un compagnon, camarade, associé, allié, confédéré, serviteur, domestique, une troupe, bande, troupeau, harde. *Tiadā-lah ber-kenal-an kāwan deŋgan tāwan*, men kon de makkers niet van de vijanden onderscheiden; on ne pouvait distinguer les amis des ennemis. *M̄æsœh kompanī m̄æsœh k̄amī dan kāwan kompanī k̄āwan k̄amī*, de vijanden der Compagnie zullen onze vijanden en de bondgenooten der Compagnie onze bondgenooten zijn; les ennemis de la Compagnie seront nos ennemis, et les alliés de la Compagnie seront nos alliés. *Komedien lādang itœ deri-pada kāwan-nja*, dat rijstveld is meer achterlijk dan zijns gelijken (die, -welke gelijktijdig met hetzelfde bezaaid zijn); ce champ de riz est plus tardif que ses camarades (que ceux qui ont été semés à la même époque). *Bānjak kāwan-nja ōrang k̄ūja itœ*, die aanzienlijke man heeft vele bedienden; ce seigneur a un nombreux domestique. *Seperti harīmau jang māsoek ka-dālam kāwan kambieng*, gelijk eenen tijger die eene kudde geiten aanvalt; tel qu'un tigre qui s'élance sur un troupeau de chèvres. *Segala per-poetrī perġi ber-kāwan*, al de prinsessen gingen in eene troep; toutes les princesses allèrent en corps. *Terbang b̄erong ber-kāwan-kāwan*, de vogelen vliegen bij troepen; les oiseaux volent par troupes. *مغارون* *menġāwan*, bedienen, vergezellen, bewaren; servir, accompagner, garder.

كاون *kāwīen* PERS., trouwen, huwen, huwelijk; se marier, épouser, mariage. *Peramp̄en jang s̄edah ber-kāwīen*, eene getrouwde vrouw; une femme mariée. *Di kawīen-kan anak-nja deŋgan anak-d̄ara it̄w*, trouwde zijnen zoon uit aan dat meisje; maria son fils à cette

jeune fille. *Tiŋgal tiga bēlan lāgi akan men-djadī-kan pe-kerdjā-an kāwīen itoe*, er zullen nog drie maanden verloopen voor dat de zaak van dat huwelijk doorgaat; il se passera encore trois mois avant que ce mariage s'accomplisse. *Iŋi kāwīen*, hetgene men (in geld of dienst) aan den vader van de bruid betaalt; ce qu'on paye (en argent ou en corvée) au père de la future. *Lāri kāwīen*, een geheim huwelijk aangaan; contracter un mariage clandestin. *مشارين menḡāwīen anak-nja denḡan anak orang ḡānong*, zijn kind uit-huwelijken met het kind van eenen bergbewoner; marier son enfant à l'enfant d'un montagnard.

كاهو kahau, (Bat. Trans. v. III.), eene soort van bonten aap met eenen langen staart; sorte de singe à longue queue et de différentes couleurs.

كاي kāja, rijk, gegoed, groot, edel, magtig; riche, aisé, opulent, grand, noble, puissant. *Orang kāja*, een rijk, groot of aanzienlijk man, een staatsambtenaar; un grand, un homme riche ou noble, un fonctionnaire public. *Orang jang di-bāwah rādja itoe sānḡat kāja*, de onderdanen van dien vorst waren rijk, welvarende; les sujets de ce roi étaient très-opulens. *Orang kāja bhandera*, zijne edelheid de schatmeester; le trésorier. *Orang kāja jang dāa-blas*, de twaalf staatsdienaren; les douze grands fonctionnaires. *Allah tēhan jang kāja*, God, de magtige Heer; Dieu, le Seigneur puissant. *ككاهان ka-kājā-an*, welvaart, overvloed; prospérité, abondance.

كاييت kāiēt vel kājiēt (vid. *گاييت ḡāiēt*), haak, met of aan eenen haak vastmaken; crochet, accrocher. *Kājiēt anak pānah*, de weerhaken van eenen pijl; la barbe d'une flèche.

كاييل kāiēl, het hengelen, gereedschap om te hengelen; l'action de pêcher à la ligne, instrumens pour pêcher à la ligne. *Māta kaiēl*, een vischhoek; un hameçon. *Tālī kāiēl dāa oetas*, twee vischlijnen; deux lignes à pêcher. *Djā-*

ran kāiēl, een hengelstok; une baguette pour pêcher à la ligne. *مغاييل menḡāiēl*, hengelen; pêcher à la ligne. *Orang penḡāiēl*, een hengelaar; un pêcheur.

كايين kāin, stoffe, katoenen lijnwaad, kleederen; étoffe, toile ou tissu de coton, des habits. *Kāin pētiēh*, witte stoffe; de la toile blanche. *Kāin itam*, blauwe stoffe; de l'étoffe bleue. *Kāin sakelāt*, laken en bijzonder rood laken; du drap et particulièrement du drap rouge. *Kāin sētra*, zijde; de la soie. *Kāin ka-amās-an*, gouden stoffe; tissu d'or. *Kāin lājer*, zeildoek; canevas, toile dont ont fait les voiles. *Kāin sārōng*, het gewone kleed der Maleijers; le vêtement ordinaire des Malais. *Kāin sa-kājē vel sa-lei*, een stuk goed; une pièce d'étoffe. *Sālien kāin*, van kleederen veranderen; changer d'habits. *Kāin jang belom pernah di pākei*, kleederen die nog nooit gedragen zijn; des habits qui n'ont pas encore été portés.

كايو kājē, hout, timmerhout, een boom, eene aan de taal eigene bewoording bij het tellen van zekere zaken; du bois, bois de construction, un arbre, terme de compte en usage dans le dénombrement de certains objets. *Kājē jātī*, jatihout; du bois de charpente de jati. *Kājē pētiēh*, myrtus alba, melaleuca-leucadendra. *Pōhn kājē*, een timmerhout-boom; arbre dont le bois sert à bâtir. *Kājē pāiēt*, bitter hout; bois amer. *Kājē āpi & kājē tambōn*, brandhout; bois de chauffage. *Kājē ārang*, houtskool; du charbon de bois. *Māta kājē*, kwasten in het hout; noends dans le bois. *Kāin tiga kājē vel tiga lei*, drie stuks stoffe; trois pièces d'étoffe.

كايوه kājēh, roeijen (met pagajen); ramer (avec des pagayes). *مغايوه menḡājēh*, tegen den vijand kruisen, op eenen zeerooverstogt uitgaan, roeijen (eene boot); croiser contre l'ennemi, courir les mers pour voler, pour piller, faire aller une barque au moyen de rames ou

d'un aviron. *peñgājāh*, eene pagaije; une pagaye. *Ada ampat orang meñgājāh-kan sampan itoe*, die boot werd door vier man geroeid; ce bateau était conduit par quatre rameurs.

kabāræ, eene soort van visch; nom d'un poisson.

kabāja (vid. *bādjae*), eene soort van kleet dat 's nachts en 's ochtends gedragen wordt; espèce de robe de chambre.

ka-babāng-an, een dood geboren kind; un enfant mort-né.

ka-babal-an (vid. *babal*), domheid, onwetendheid; ignorance, stupidité.

kabat vel *kābat*, binden, knopen, hetgene waarmede iets vastgehecht is, een pak, bundel; hier, attacher, ce qui sert d'attache, paquet, botte, faisceau. *Kabat piñgang*, een gordel; un ceinturon. *Tātī dāa kabat*, twee knopen van de loglijn, twee opgeschoten kabels; deux noeuds de la ligne de loc, deux roues ou plis de cable. *peñgābat*, zwachtel, windsel, band; bandage, ligature, lien. *Idjāe peñgābat pāgar*, touw (van een bijzonder maaksel) om de palen aan een te binden; corde (d'une matière particulière) pour hier ensemble les pieux d'un enclos.

ka-bidjāk-an (vid. *bidjak*), voorzigtigheid, wijsheid; prudence, sagesse.

ka-bedjiek-an JAV. (van *bedjiek*, goed), welvaart, voorspoed, deugd, regtschapenheid, weldadige werken, daden van welwillendheid, herbergzaamheid; (de *bediik*, qui dans la langue Javanaise signifie bon) bien-être, prospérité, vertu, probité, droiture, actes de bienfaisance, marques de bienveillance, hospitalité. *Meñgīra-ñgīrā-kan ka-bedjiek-an nagri*, den voorspoed van het land in acht nemen; considérer ou avoir en vue la prospérité du pays. *Men-tjāri djālan ka-bedjiek-an*, het pad der

gerechtigheid zoeken; rechercher le sentier de la justice. *Ka-bedjiek-an dan ka-senāng-an*, deugd en tevredenheid; vertu et contentement. *Ber-bōat segala djenies ka-bedjiek-an ka-pada kompani*, allerlei soort van goede diensten aan de Compagnie bewijzen; rendre toutes sortes de services à la Compagnie. *Memōhon-kan sēātæ ka-bedjiek-an ka-pada allah*, eene gunst of eenen zegen van God afsmeeken; implorer une faveur ou une bénédiction de Dieu.

kabas, bewegen, schudden, kwispelstaarten; remuer, secouer, fretiller de la queue.

ka-besār-an (vid. *besār*), grootte, grootheid; grandeur.

kabang, grof, ruig (als stoffe); gros, grossier (tel qu'un tissu).

ka-bakti-an (vid. *bakti*), goede werken of daden, dienst, gehoorzaamheid aan overheden; bonnes actions, bonnes oeuvres, service, soumission envers les autorités. *Demikien-lah ka-bakti-an-mæ ka-pada akæ*, is dit de soort van dienst of gehoorzaamheid die gij mij bewijst? est-ce là le genre de service ou d'obéissance que vous me rendez?

kabal, onkwetsbaar, onlijdbaar, ondoordringbaar, een toovermiddel dat men bij zich draagt om onkwetsbaar te zijn; invulnérable, impassible, impénétrable, talisman qu'on porte sur soi pour se rendre invulnérable. *Sopāja gāgah dan kabal*, opdat zij moedig en onkwetsbaar mogen zijn; afin qu'ils soyent courageux et invulnérables.

ka-benar-an & *ka-benār-an* (vid. *benar*); de waarheid; la vérité.

kebān & *kebon*, een tuin; un jardin, un plantation. *Pāsang kebān lāda*, eenen peperuin aanleggen; établir une plantation de poivre. *Sambæt kebān*, eenen aanleg vernieuwen; renouveler une plantation. *Kebān lima rātes*, een tuin van vijfhonderd (peper-

stekken); une plantation de cinq cents (pieds de poivre). *Djālan kebēn*, de schouw der tuinen; la visite des plantations. *Men-djālan-ī kebēn*, de schouw rijden, de tuinen opnemen; aller en tournée, visiter les plantations. *Di titah-kan sceltān ka-pada orang-orang akan mem-baik-ī pēlang kebēn lāda*, de sultan heeft aan het volk last gegeven om de pepertuinen weder in orde te brengen; le sultan a ordonné aux habitans de restaurer les plantations de poivre.

کبیر *kebīr* AR., groot, magtig; grand, puissant. *Rādja jang kebīr*, de magtige vorst; le roi puissant.

کبیری *kabīrī*, gelubd, gesneden; châtré, coupé. *Ajam kabīrī*, een kapoen; un chapon.

کبیاکی *ka-banjāk-an* (vid. *bānjak*), menigte; multitude.

کت *keta* PERS., zetel, koets, bed, slaapstede; siège, lit de repos, lit, alcove. *Ber-bāring di-ātas keta*, op eene rustbank liggen; reposer sur un canapé. *Lālo dādoek di keta permei-sōrī*, zette zich toen op den zetel der koningin; s'assit alors sur le siège de la princesse. *Baginda naik-lah di-ātas keta per-adā-an*, de koning beklom de slaapkoets; le roi monta sur son lit de repos. *Keta jang ter-gantong*, hangmat, kot; hamac, strapontin. *Pada mālam ini ia tidor pada keta nāga*, dezen nacht slaapt hij op de drakenkoets; il dort cette nuit sur le lit du dragon.

کتاب *kitāb* AR., een boek; un livre. *Al-kitāb*, het boek, de *korān*. (Deze uitdrukking wordt ook gebezigd voor de *taurīt* of de vijf boeken Mozes, *zabūr* of de Psalmen Davids, en de *indjil* of Evangelie van Jezus); le livre, le *korān*. (On donne aussi ce nom au *taurīt* ou Pentateuque de Moïse, au *zabūr* ou les Pseaumes de David, et au *indjil* ou l'Évangile

de Jésus). *Bātja-lah dālam kitāb ini*, lees in dit boek; lisez dans ce livre. *Orang jang tāu pada kitāb*, boekgeleerden, of menschen die eene geschrevene wet volgen; gens instruits dans les livres, ou qui suivent une loi écrite. *Kitāb utōng-an*, boek van rekeningen; livre de comptes. *Kitāb bhāsa*, woordenboek, woordenlijst; dictionnaire, vocabulaire.

کتاب *katāpieng*, terminalia catta, L., eene vrucht die eenige gelijkenis met de amandel heeft; fruit qui a quelque ressemblance avec l'amande.

کتر *katar*, beven, schudden, vrees, beweging, ontroering; trembler, vaciller, crainte, agitation. *Morkā-nja sūngat ter-katar-katar*, haar toorn veroorzaakte eene zeer groote ontroering; son courroux causa une extrême agitation.

کتة *ka-teṅgah* (vid. *teṅgah*), midden, middelmatig, het middelste; du milieu, moyen, mitoyen, le milieu.

کتق *katok*, tikken, kloppen, op de kneukels slaan; frapper, taper, frapper sur les articulations des doigts.

کتوتن *ka-takēt-an* (vid. *tākēt*), vrees, angst, schrik, verschrikt; crainte, alarme, effrayé. *Kārna hāl nagrī ini dādoek di-dālam ka-takēt-an deri-pada sīam*, want dit land blijft in eenen staat van onrust ten aanzien van Siam; car ce pays est continuellement dans l'alarme à cause de Siam.

کتم *katam*, inoogsten (door iedere korenaar afzonderlijk te snijden of te plukken), inzamen; moissonner (en coupant ou cueillant chaque épi séparément), faire la récolte. *meṅgatam pādī*, *pādī* of rijst inoogsten; moissonner le *pādī* ou riz. *Ter-lālo sūngat amārah-nja serta meṅgatam-kan bibīr-nja*, hij was ten hoogste verstoord en beet op zijne lippen; il était agité d'une violente colère et se mordait les lèvres. *peṅgatam*, werktuig om te oogsten (dat als een mes is en hetwelk

men in de holte van de hand houdt); instrument à moissonner (qu'on tient dans le creux de la main). *Waktœ peṅgatam-an*, oogsttijd; le tems de la moisson.

کتم *katam* (vid. کفتیح *kapīting*), krab, kreeft; crabe, écrevisse. *Sa-telah di rāsa hanœmān tagoh-lah katam itœ menjépiet ikor-nja*, zoodra *Hanœmān* voelde dat de krabbe hem bij den staart gevat had; aussitôt que *Hanoumān* sentit que le crabe le tenait par la queue.

کتمبا *katamba*, eene soort van visch; sorte de poisson.

کتمباھن *ka-tambāh-an* (vid. تمباھ *tambāh*), bijvoeging, vermeerdering; addition, accroissement.

کتمبر *katoembar*, korianderzaad; graine de coriandre.

کتمبوھن *ka-toembōh-an* (vid. تمبوھن *toembōh*), spruit, loot, uitspruitsel, de kinderziekte, de mazelen, puisjes; rejeton, bourgeon, la petite vérole, la rougeole, des pustules. *Ka-toembōh-an dan bisol*, puisten en blaren; des pustules et des furoncles.

کتمبوک *ka-toembōk-an*, hoop volks, krijgshende, compagnie, afdeeling van een leger; troupe, compagnie de soldats, détachement, division d'une armée. *Maka ia-pēn ber-djālan deṅgan ka-toembōk-an-nja*, en zij trokken ieder aan het hoofd van zijne legerbende op; et ils marchaient chacun à la tête de sa compagnie. *Di timpa-nja ka-toembōk-an itœ*, hij deed een aanval op dat korps; il chargea ce corps. *Ka-liāt-an-lah ka-toembōk-an rādja*, des konings lijfwacht vertoonde zich van verre; on aperçut de loin la garde royale. *Bārang di-māna ka-toembōk-an sri rāma pātek-lah meng-adāp-i dia*, overal waar de lijfwacht van *Sri Rāma* zal zijn, zal ik mij ook bevinden om haar het hoofd te bieden; partout où se trouvera la garde de *Sri Rāma*, je m'y montrerai pour lui faire tête.

کاتوال *katwāl* PERS., een oppertoezigtter over de policie; un surintendant de police.

کاتوت *katōt* vel *kœttōt*, een hol stuk hout, waarop in de dorpen alarm geslagen wordt; pièce de bois creuse, dont on se sert dans les villages pour donner l'alarme ou sonner le tocsin.

کاتودجو *katōdjō*, passend, geschikt, passen, voegen, hechten; adapté, qui cadre, cadrer, joindre. کاتودجوھن *ka-tōdjō-an*, geschiktheid; convenance.

کاتورون *ka-tōrōn-an* (vid. تورون *tōron*), afkomst, geslachtslijst; origine, généalogie.

کاتوپونگ *katōpong*, een helmet, hoofdtooisel, eene soort van muts, welke door bejaarde menschen, en vooral door die welke de bedevaart naar Mekka volbragt hebben, gedragen wordt; casque, couvre-chef, espèce de capuchon que portent les personnes d'un certain âge, et particulièrement ceux qui ont fait le pèlerinage de la Mecque. *Meṅgena-kan katōpong*, zich met eenen helm dekken; se couvrir d'un casque. *Laṅkap deṅgan katōpong*, voorzien van helmen; couverts d'un casque.

کاتو *ka-tāu-i* (vid. تا *tāu*), men wete, bekend, weten, namelijk, dat is te zeggen; qu'on sache, connu, nommément, savoir, c'est à dire. *Di ka-tāu-i segala orang pakan*, met voorweten van allen die zich in de bazaar bevinden; avec la participation de tous ceux qui fréquentent le basar. *Maka kœ-djādī-kan mekhlēk sopāja di ka-tāu-i-nja akan dā-kœ*, want ik heb redelijke wezens geschapen, opdat zij mij zouden kennen; car j'ai créé des êtres intelligens, afin qu'ils me connaissent. *Ka-tāu-i auleh-mœ*, weet gij, het zij u bekend; sache, sois informé que.

کاتی *katī*, een kattie, of een honderdste gedeelte van een *pikol* overeenkomende met 133 $\frac{1}{3}$ pond Engelsch gewigt, zoo dat de *katī* met 1 $\frac{1}{3}$ pond of 21 $\frac{1}{3}$ onzen gelijk staat, dezelve wordt in 16 *tūil* verdeeld; poids qui fait la centième

partie d'un *pikol* (133 $\frac{1}{2}$ livres d'Angleterre), de sorte qu'il revient à 1 $\frac{1}{2}$ livre ou 21 $\frac{1}{2}$ onces, le *katī* contient 16 *tāil*. *Tiga katī dāa tāil*, drie katties en twee *tāil*; trois cattis et deux *tāils*. *Līma bahāra dālāpan-blas katī tjina*, vijf bahar en achttien katties, Chineesch gewigt; cinq bahars et dix-huit cattis, poids de la Chine. *Līma pēloh pikol anam pēloh dāa katī*, vijftig pikol en twee-en-zestig katties; cinquante pikol et soixante-deux cattis. *katī-an*, een unster, schaal; peson, romaine, balance.

katei, ballen die bij zeker spel gebruikt worden; boules ou ballons dont on se sert à certain jeu. *Seperti anak katei roepā-nja ber-gāling-an di teṅgah pādang*, zij (de hoofden der overwonnenen) rolden, gelijk ballen, over het veld; elles (les têtes des vaincus) roulaient dans la plaine comme des balles de joneurs.

katīak, oksel; aisselle. *Mem-banton bā-lā katīak*, de haren der oksels uittrekken; s'arracher le poil des aisselles. *Toṅkat katīak*, krukken; béquilles.

katika vel *kotika* HIND., tijd, tijdstip, stond, oogenblik, regte of bekwame tijd tot; tems, époque, moment, saison de. *Pada katika ini*, op dien tijd; à cette époque. *Pada katika pāgi dan petang*, in den morgen- en avondstond; le matin et le soir. *Katika teṅgah mālam*, middernacht; minuit. *Dātang-lah katika jang bāik*, er kwam een gunstig oogenblik; il survint un moment favorable. *Katika jang semporna*, een gunstig of gelukkig oogenblik; un moment favorable ou heureux. *Katika jang lampau*, de verledene tijd; le passé. *Katikā-nja*, de bekwame tijd; le tems opportun. *Tiāda katikā-nja sakā-rang*, het is nu geen geschikte tijd; ce n'est pas maintenant le moment convenable. *Berkāta pada katikā-nja*, spreken wanneer het te pas komt; parler à propos. *Se-katika*,

ten tijde van, toen, terwijl, gedurende eenigen tijd; du tems de, lorsque, tandis que, durant quelque tems.

ka-tiga (vid. *یگت tiga*), de derde; le troisième.

katīel vel *katīel*, krib, kooi, hangmat, bedstede; berceau, grabat, hamac, bois de lit.

katīlā vel *ōbī kastīlā*, convolvulus batatas, aardappelen; batates, pommes de terre.

kidji vel *kedji* PERS., vuil, laag, gemeen, verachtelijk, schandelijk; sale, bas, vil, méprisable, infame. *Ter-lālo kidji lāgi ka-djahāt-an*, zeer laag en slecht; très-vil et dépravé. *Kidji bāu-nja*, het heeft eene onaangename geur; il sent mauvais. *Perampāan jang sāṅgat kidji roepā-nja*, eene vrouw die er zeer leelijk uitziet; une femme qui a l'air très-dégoûtant. *Per-boāt-an jang ter-pēdji dan ter-kidji*, loffelijke en schandelijke daden; des actions dignes d'éloge et dignes de blâme. *Mem-brī kidji nāma*, bevlecken, onzen goeden naam bezwalken; noircir notre réputation. *ka-kidji-an*, vuilheid, laagheid, eerloosheid; turpitude, bassesse, infamie.

kedjæt vel *kæljæt* & *kedjæt*, schrikken, sidderen, onthutst zijn; s'effrayer, tressaillir, s'alarmer. *meṅgedjæt*, iemand doen schrikken, bevreesd maken, ontroeren; surprendre, effrayer, alarmer. *Ter-kedjæt*, onthutst, verwonderd, bevreesd, verschrikt, ontsteld, eensklaps, door verrassing, onverwachts; surpris, saisi, alarmé, frappé, tout à coup, par surprise, à l'improviste. *Ter-kedjæt-lah amba*, ik was verschrikt; j'étais effrayé. *Ter-kedjæt meneṅgar perkātā-an itæ*, verschrikt op het hooren van die woorden; alarmé d'entendre ces paroles. *Ter-kedjæt me-tiat rajat ka-banjāk-an*, verschrikt op het zien van een zoo talrijk le-

کج

ger; épouvanté à l'aspect de forces si nombreuses. *Ter-kedjoet deri-pada berādœ*, van schrik ontwakende; reveillé en sursaut. *Ter-kedjoet dia dātang*, hij kwam onverwachts; il arriva tout à coup, inopinément. *Ter-kedjoet bāngœn*, stond censklaps op; se leva précipitamment.

کجديں *ka-djadi-an* (vid. *جاد djādi*), de scheping, het voortbrengen van iets, de wording; l'action de créer, de produire, la sortie du néant.

کجبر *kedjar*, naloopen, jagen, vervolgen, achtervolgen met oogmerk om in te halen; chasser, poursuivre, courir après, suivre dans le dessin d'atteindre.

کجف *kedjap* vel *کجف ketjap*, wenken, het oog openen en sluiten, knipoogen, een wenk, een blik; donner un clin d'oeil, ouvrir et fermer l'oeil, clignoter, un clin d'oeil, une oeilade. *Meñgisarat deñgan kedjap matā-nja*, gaf met een oogwenk te kennen; donna à entendre par un coup d'oeil. *Deñgan se-kedjap māta ia sampei ka-dālam kōta*, in een oogenblik kwam hij in het kasteel; en un clin d'oeil il arriva au château. *Pēlang-lah deñgan se-kedjap māta*, keer op het oogenblik terug; retourne à l'instant.

کججم *kedjam*, gesloten (de oogen); fermé (en parlant des yeux). *Matā-nja-pēn kedjam seperti orang amat njādar tidor lakā-nja*, zijne oogen waren (na zijnen dood) gesloten als de oogen van iemand die gerust slaapt; ses yeux étaient fermés (après sa mort) comme ceux d'une personne profondément endormie. *Ka-dāwa matā-nja bōta kedjam*, beide zijne oogen waren steken blind; il était entièrement privé de la vue.

کججور *kadjōra* vel *bintang kadjōra*, de ochtendster; l'étoile du matin.

کججاتيں *ka-djahāt-an* (vid. *جاهت djāhat*), slechtheid, ondeugd; méchanceté, vice.

کج

کججي *kidjū* (vid. *کج kidji*), laag, schandelijk; vil, malhonnête.

کججايي *ketjāpī*, luit, citer; luth, lyre, guitarre. *Ketjāpī di pitiek orang-lah*, eenige menschen speelden op de luit; quelques personnes jouaient du luth.

کججف *ketjap* vel *kœtjap* (vid. *کجف kedjap*), wenken; faire signe de l'oeil.

کججل *kitjiel* & *کججيل kitjiel*, luttel, klein, ondergeschikt, van mindere waarde of stand, jong; petit, exigu, subordonné, inférieur, jeune. *Anak kitjiel*, een klein kind; un petit enfant. *Rōmah kitjiel*, een klein huis; une petite habitation. *Tākang kitjiel*, een onder-arbeidsman; sous-ouvrier, qui travaille en sous-ordre. *Tēan kitjiel*, de oudste zoon of jongere broeder van den huisvader; le fils aîné ou frère puîné du père de famille. *Anak doemba kitjiel*, een jong lam; un petit agneau. *Deri kitjiel dātang besār*, van de jeugd tot aan de mannelijke jaren toe; depuis l'enfance jusqu'à l'âge mûr. *Kitjiel deri-pada segala sœdarā-nja*, jonger dan alle zijne broeders; plus jeune que tous ses frères. *Kitjiel āti*, afgunst, wrok; rancune, ressentiment. *Djāng-an-lah ber-kitjiel āti*, voed geen en wrok; ne gardez point de rancune. *کججيل kitjiel-kitjiel* & *کججيجي kitji-kijji*, zeer klein; très-petit. *کججيل kitjiel* vel *kitjieli*, een eertitel op de Moluksche eilanden. (« *Kajitsdjili* of naar de gewone uitspraak, *kietsdjiel*, beteekent een jongman van aanzien, en men geeft dien naam aan de zonen, broeders en andere bloedverwanten van de Moluksche vorsten. Op Amboina wordt de vermoedelijke troonopvolger dus geheeten.» Valentijn, 1ste deel, bladz. 154. Zie ook Argensola, Conquista de las Molucas); (*كججيجي kitjieli* ou comme on prononce communément, *kitsdiil*, signifie jeune homme de distinction, et on désigne par ce nom les fils, frères et autres parens des princes Moluques. Dans l'île d'Amboine on le donne particulièrement

à l'héritier présomptif du trône.» Valentyn, tom. I. pag. 154. Voyez aussi Argensola, Conquista de las Molucas).

كچوال *katjœāli* vel كچوالي *katjœwāli*, behalve, met uitzondering van, ten zij, maar, desniettemin, buiten en behalve, daar onder niet begrepen; excepté, sauf, à moins que, mais, seulement, néanmoins, hormis, non compris.

كچوبڭ *katjœbong*, datura metel, L., eene plant waarvan men zegt dat het zaad eene bedwelmende kracht heeft; plante dont on dit que le fruit ou la graine enivre. *Seperti orang mā-bok katjœbong ber-œlam-kan gandja roepā-nja*, zij geleken naar menschen welke door een mengsel van de datura met hennip dronken zijn geworden; ils ressembloient à des gens qui se sont enivrés, en prenant un mélange de datura et de chanvre.

كچي *ketjē-ketjē*, gemeenzaam gesprek, praatje; conversation familière, caquet.

كچيب *katjiba*, stil, bewegeloos; tranquille, en repos, immobile.

كدار *kadār*, eene soort van visch; sorte de poisson.

كداف *kadāp* vel *kœddāp* (vid. كاراپ *karap*), digt, dik; serré, touffu, épais.

كدكان *ka-dœkā-an* (vid. دكا *dœka*), zorg, verdriet, droefheid; soins, chagrin, tristesse.

كدل *kadal* (vid. كودل *kœdal*), melaatsch, melaatschheid; lépreux, lèpre.

كدو *ka-dœa* (vid. دو *dœa*), de tweede, beiden; le second, l'un et l'autre. *Perkara jang ka-dœa*, artikel twee; article deux. *Ka-dœa-nja soedah māti*, zij zijn beiden dood; ils sont morts l'un et l'autre. *Ka-dœa lagi*, te zamen met; conjointement avec.

كدو *kedœ* HIND. (vid. راء *rāh*), de staart van den draak, een der knopen van de maan, een

fabelachtig gedrocht, hetwelk, zegt men, de maan inzwelgt; la queue du dragon, un des noeuds de la lune, monstre fabuleux dont on dit qu'il dévore la lune. *Garahān kedœ*, eene (maan)eklips in dien knoop; éclipse (de lune) dans ce noeud.

كدندڭ *kadōndong* (vid. ملاك *malāka*), chrysololanum, myrobelaan (zekere vrucht); myrobolan, prune des Indes.

كد *kadeh* & كدي *kadei* PERS., winkel, stal, kraam; boutique, étal, échope. *Kadei orang ber-djœāl-an bœnga*, de winkel van iemand die bloemen verkoopt; la boutique d'un marchand de fleurs. *Abies-lah rōboh segala kadei orang ber-djœāl-an*, de kramen van al de kooplieden werden afgebroken; les boutiques de tous les marchands furent démolies. *Abis di bakar-nja kadei dan pakan*, hij verbrandde de winkels en de geheele bezaar; il réduisit en cendre les boutiques et le bazar. *Sœroh dœdœk ber-kadei djœāl bitī*, gelastte hem zich in eenen winkel neder te zetten om te verkoopen en te koopen; il lui ordonna de s'établir dans une boutique pour vendre et acheter. *Kadei-an*, winkelwaren; marchandises qu'on vend dans les boutiques.

كد *kedah* (vid. قد *kedah*), de naam van een koningrijk op het Maleische schiereiland gelegen; nom d'un royaume situé dans la presqu'île Malaie.

كديام *ka-diām-an* (vid. ديم *diam*), woning; habitation.

كديان *kadian*, dienaren, huisbedienden, slaven; serviteurs, domestiques, esclaves.

كدب *kedzab* AR., liegende, met eene leugen weigerende, hij liegt; mentant, refusant sous un faux prétexte, il ment. *Tiadā-lah akan di kedzāb-kan dan di kikiēr-kan hānja di kāsih deŋgan soeka-tjita āti*, het moet niet op valsche voorwendselen geweigerd, noch gieriglijk onthouden, maar mildelijk en van

ganscher harte gegeven worden; on ne doit pas refuser sous de faux prétextes, ni retenir sordidement, mais donner libéralement et de bon coeur.

کر *kerra*, de algemeene benaming voor alle soorten van apen; terme générique qui comprend toutes les espèces de singes. *Mem-brī bārang ka-pada tāngan kerra*, goederen in handen van eenen aap stoppen; mettre des effets entre les mains d'un singe. *Rœpā-nja bāik deripada kerra jang lān*, zijn uiterlijke is beter dan dat van andere apen; sa forme surpasse celle des autres signes. *Kerrā-kah atau mānoesia-kah aṅkau īni*, zijt gij een aap of een mensch? es-tu singe ou homme? *Kārna tēan amba īni kerra apa sebāb-nja tēan amba ber-tēan akan mānoesia*, hoe komt het, mijn heer, dat gij, die aap zijt, over menschen gebiedt? d'où vient, maître, que vous, qui êtes singe, commandez à des créatures humaines?

کرابو *krābō*, oorringen (meest van gouddraad en met eene spil en moer vastgemaakt); boucles d'oreille (ordinairement de filigrane d'or, qu'on attache au moyen d'une vis et d'un écrou).

کرارنگا *karāraṅka*, eene soort van visch of ander zeedier; sorte de poisson ou autre animal marin.

کراسی *krāsī* AR., de kristallijnen hemel, een der troonen Gods; les cieux cristallins, un des trônes de Dieu. *Antāra arash dan krāsī*, tusschen het verblijf der zaligen en de kristallijnen hemelkringen; entre l'empyrée et les sphères cristallines.

کراسی *krāsei* ziften; tamiser.

کرانگ *karāng-an*, kunstige zamenstelling, het zetten (van eenen steen), gouddraad werk; combinaison artificielle, l'oeuvre (d'une pierre précieuse), filigrane.

کرانو *krāpō*, zekere visch naar den baars gelijk-

kende, door de Hollanders Jacob Evers genaamd; poisson ressemblant à la perche, et nommé par les Hollandais Jacob Evers.

کرامة *kerāmat* vel *krāmat* AR., eerbiedwaardig, geëerbiedigd, weldadig, een heilige grond, oude begraafplaatsen van zekere geëerbiedigde personen (bijzonder van de Arabische zendingen door wien de Maleijers bekeerd zijn); vénérable, honoré, libéral, généreux, une terre sainte, anciens sépulcres où ont été enterrés certains personnages révéérés (particulièrement les missionnaires Arabes qui ont converti ces peuples). *Rādja jang kerāmat*, de geëerbiedigde koning; le monarque révééré.

کاروغ *karāwang*, ingelegd schrijnwerk of latwerk; ouvrage de marqueterie ou treillage.

کران *kirā-nja* (vid. کیر *kīra* & کیران *kīrā-nja*), eilieve, ik bid u; je vous en prie.

کرابو *karbau*, een buffel; un buffle. *Karbau dan lembō-nja*, zijne buffels en ossen; ses buffles et ses boeufs. *Anak karbau*, het kalf van eenen buffel; jeune buffle. *Karbau menjāma*, een half volwassen buffel (wiens hoorns en ooren even lang zijn); buffle parvenu à la moitié de sa croissance (dont les cornes et les oreilles sont de la même longueur). *Ada s'ikœr karbau djantan diam pada swātœ padang*, er was een buffel die zich in eene zekere vlakte ophield; il y avait un buffle qui habitait certain pâturage.

کرپی *karbei*, eene weduwe; une veuve.

کرت *krat*, snijden, afsnijden, in de lengte snijden of zagen, een afgesneden stuk; couper, enlever en coupant, scier de long, un morceau coupé. *Krat pāpan*, eene plank zagen; scier une planche. *Kājō itœ belōm ada ter-krat*, dat hout is nog niet tot planken gezaagd; cette pièce de bois n'est pas encore sciée. *مغرت meṅ'rat*, afsnijden, afzetten; retrancher en coupant, amputer. *Krat ērat*, eene ader open-

nen; ouvrir une veine. *Kājā sa-krat*, een afgekapt stuk hout; pièce de bois coupée. *Kapār sa-krat*, een stuk krijt; un morceau de craie.

کرتس *kartas* & کرتاس *kartās* AR., papier; du papier. *Kartas menjērat*, schrijfpapier; papier à écrire. *Kartas sa-lei* vel *sa-ke-pieng*, een vel papier; une feuille de papier.

کرتق *kartak*, wrijven, door wrijving warm maken; frotter, échauffer par le frottement, par des frictions. *Meñgartak tāngan*, de handen wrijven; se frotter les mains. *Di kartak-nja toñgkat*, hij wreef de (toover)roede; il frotta la baguette (magique).

کرتو *kratau*, morus foliis profunde incisus, moerbeï; la mûre. *Kratau makān-an ōlat*, moerbezien-bladeren, het voedsel van zijwormen; feuilles de mûrier, la nourriture des vers à soie.

کرتیک *kartika* HIND., het zevengestarte, ook *bintang bānjāk* of sterrengroep geheeten; la constellation des pléiades, nommée aussi *bintang bāniak* ou groupe d'étoiles.

کرج *kerdja* & *kredja* HIND., werk, bezigheid, vervaardiging, daad, handeling, werking, werken, arbeiden, maken, doen, verrijgen; ouvrage, emploi, occupation, action, effet, travailler, faire, exécuter. *Kredja jang lūik di kerdja-kan*, werk dat betaamt gedaan te worden; de l'ouvrage qu'il convient de faire. *Menāngies djāga kerdjā-nja*, weenen was hare eenige bezigheid; pleurer était sa seule occupation. *Tiāda ia māu be-kerdja*, hij verkiest niet te werken; il ne lui plait pas de travailler. مخرجان *meñgerdjā-kan*, ten uitvoer brengen, volbrengen, huwelijk of bruiloft vieren; exécuter, effectuer, accomplir, célébrer des noces. فرکرجان *pe-kerdjā-an*, bezigheid, werk, uitvoering, bruiloft, plegtigheden; occupation, travail, exécution, cérémonies et fêtes de noces. *Meñgerdjā-kan pe-kerdjā-an dæli*, de opperheerschappij uit-

oefenen; exercer les fonctions de souverain. *Pada poernāma bēlan inī-lah amba meñgerdjā-kan anak amba*, bij gelegenheid van de aanstaande volle maan zal ik de bruiloft van mijn kind vieren; à la pleine lune prochaine je célébrerai les noces de mon enfant. *Dātang amba deri-sanā-lah kalāk kita me-mælā-ī pe-kerdjā-an tēan*, dadelijk bij mijne terugkomst van daar zullen wij uwe bruiloft vieren; aussitôt que je serai de retour, nous célébrerons vos noces. *Pe-kerdjā-an jang sēkar mem-bitjarā-kan dan meñgerdjā-kan*, een werk moeijelijk te beramen en uit te voeren; un ouvrage difficile à concevoir et à exécuter.

کرجان *ka-radjā-an* (vid. راج *rādja*), koningdom, opperheerschappij, koninkrijk, de koninklijke sieraden, de regering; royauté, souveraineté, royaume, les marques de la royauté, l'action de gouverner. *Ka-radjā-an-nja dan ka-sakti-nja*, zijn koningdom en zijne magt; sa royauté et son pouvoir. *Di-ātas takhta ka-radjā-an*, op den troon der opperheerschappij; sur le trône de la souveraineté.

کرجج *kerdjang*, fijn, zuiver, gezuiverd (als goud bij voorbeeld); fin, pur, épuré (comme l'or par exemple). *Amas kardjang*, zuiver goud; or pur.

کرتج *kartjoet* vel *kardjoet*, riet, biezen; des joncs, des roseaux.

کرس *kras*, hard, sterk, krachtig, stevig, vast, met geweld of kracht, streng, nauwgezet, kracht, sterkte, kloekheid; dur, fort, vigoureux, ferme, stable, avec force ou vigueur, sévère, strict, rigide, force, vigueur. *Kras atī-nja*, hij is hard en onbuigzaam van hart, hoofdijg; il a le coeur dur, il est inflexible, obstiné. *Ribœt jang amat kras*, een zeer hevige storm; une violente tempête. *Kras perentah*, eene harde of strenge regering; un gouvernement rigide. *Memækol kras*, hard slaan; frapper fort. *Memegang kras*, vasthouden; tenir ferme. *Deñgan kras kita dan*

deŋgan gāgah kīta, door onze magt en dapperheid; par notre force et notre valeur. *ka-krās-an*, hardheid, onderdrukking, de kramp, stuiptrekkingen; dureté, oppression, crampe; convulsions. *peŋgerās-an*, kracht, kloekheid, sterkte; force, fermeté, vigueur. *krās-i* & *meŋgerās-i*, geweld aandoen, dwingen, ont-nemen; forcer, contraindre, ravir. *Menjæroh dan meŋgerās-i rājat-nja*, hunne onderdanen gelasten en noodzaken; ordonner à leurs sujets et les contraindre. *Bōah kras*, juglans camirium, Lour., de naam van eene vrucht of noot, ook *kamīri* en *kamīleng* genaamd; nom d'un fruit ou d'une noix, qui se nomme aussi *kamīri* et *kamīleng*.

kris (vid. *krīs*), een wapen; une arme.

karsiek, zand, rivierzand; gravier, sable. *Seperti karsiek di pantei*, gelijk het zand aan den oever der zee; comme le sable au bord de la mer.

krēsī & *krāsī* AR., stoel, zetel, troon; chaise, siège, trône. *Krēsī haekœm*, regterlijke stoel, regtbank; siège de juge, tribunal. *Krēsī rādja*, staatszetel, troon; siège de parade, trône. *Sakāt-an tærōn-lah deri-ātas krēsī-nja*, allen kwamen van hunne verhevene zetels of troonen af; tous descendirent de leurs sièges ou de leurs trônes.

kring & *krīng*, droog, dor, schraal, onvruchtbaar, zonder vocht; sec, aride, privé d'humidité. *Tānah jang kring*, drooge aarde of land; terre sèche, terrain sec. *Māsiem kring*, het drooge jaargetij, zuid-oost moesson (op de kust van Sumatra); la saison sèche, la mousson de sud-est (sur la côte de Sumatra). *Pāsang kring*, laag water; basse marée. *Tālang kring*, het scheenbeen; l'os extérieur de la jambe, le peroné. *meŋring-kan kīn*, linnen droogen; sécher de la toile, du linge. *ka-kring-an*, droog

land, land dat bij laag water boven komt, droogte; terrain sec, terres que la mer laisse à sec en se retirant, sécheresse.

kræŋgan & *kræŋgan* (vid. *kæŋgan*), de strot, keel, slokdarm; la gorge, le gosier, l'oesophage.

kræŋga, eene soort van groote en roode mier, die hevig bijt en gewoonlijk bij de boomen gevonden wordt, tusschen de bladeren van welke zij haar nest maakt; espèce de fourmi grosse et rougeâtre, dont la morsure est douloureuse: elle se tient ordinairement parmi les arbres et construit son nid entre les feuilles.

kráp vel *krap*, digt aan een gesloten, kort op elkander volgende, digt bij de hand, digt bij; serré, compact, étroitement enchaîné, qui se suivent de près, sous la main, à portée, tout près. *Krap per-katā-an-nja*, zijne woorden volgen snel op elkander, hij spreekt vlug; ses paroles se suivent rapidement, il s'énonce avec volubilité.

krap vel *karat*, de schalen van eene schildpad, schildpad dat men bewerkt; les écailles d'une tortue; de l'écaille, du caret.

karaptī, het kribben bijten (eene ziekte waaraan de paarden onderhevig zijn); le tic (maladie à laquelle les chevaux sont sujets).

karok (vid. *garok*), schrappen, krabben; égratigner, grater.

karák, korst, aanbrandsel; incrustation, gratin. *Karák nāsī*, de rijst die onder aan de pan gebakken is; la partie du riz bouilli qui demeure attachée au fond du poëlon. *Karák nāsī*, ruellia anagallis, L., capravia crustacea, Burm., de naam van eene plant; nom d'une plante.

karling, van ter zijde aanschouwen, loeren, gluren, belonken, met geile lonken aanzien; regarder de côté ou de travers, lorgner, fixer, épier, jeter des regards lascifs. *Karling*

matā-nja, zij wierp eenen zijdelingschen blik; elle jeta un regard à la dérobée. *Denġan ĩkor matā-nja-pān ia* *مغرلڭ meŋgarling ka-pada anak rādja maka jang di djeling itā-pān sēka ter-tāwa*, van de hoeken harer oogen wierp zij eenen blik op den jongen vorst, en hij, die zoo beschouwd werd, was zeer verblijd; elle jeta du coin de l'oeil un regard sur le jeune prince, et lui, voyant qu'on le lorgnait ainsi, se sentit transporté de plaisir. *Lālo santap sirih sambiel meŋgarling poētri sakat-an*, hij nam toen sirih, terwijl zijne oogen de bijeenvergaderde vorstinnen aanschouwden; alors il prit du betel, en même tems qu'il promenait ses regards sur les princesses assemblées. *Sa-karliep māta* (vid. *کجف kidjap*); een oogwenk; un clin d'oeil.

karam (vid. *کارم kārām*), vernield, vergaan, gezonken; détruit, perdu, coulé bas.

kampāki (vid. *چوکر tjōkoer*), een scheermes; un rasoir. *Tādjam roemā-nja seperti kampāki*, zijne borstels waren scherp als een scheermes; ses soies coupaient comme un rasoir.

kambāl (vid. *کلاڤ kalāpa*), eene kosnoot; une noix de coco.

krandjang, mand, korf; panier, hotte. *Tambākō dōa krāndjang*, twee korven tabak; deux hottes de tabac. *Dāmar teŋgah krāndjang*, eene halve korf harst; une demi-hotte de résine.

karontjong, holle ringen om de enkels, die een rammelend geluid maken, gerinkel, gerammel; anneaux creux qu'on porte autour du coude-pied et qui font du bruit quand on marche, cliquetis, tintement, tintant. *Menāroh karontjong amas*, gouden holle enkelsieraden hebben; avoir des anneaux d'or aux jambes. *Memākei gālang karontjong*, klinkende armingen dragen; porter des bracelets qui résonnent.

korintjē, een distrikt op het eiland Sumatra, landwaarts van *Indrā-pōra* gelegen; district dans l'intérieur de Sumatra, vers l'est d'*Indrā-pōra*.

karendang vel *karēndong*, cistus, L., een laag heestergewas, tot het geslacht der bramen of rozelaars behoorende; arbuste du genre de la ronce ou de l'églantier.

karoenija & *karōenā* HIND., genade, gunst, goedheid, toegevendheid, geschenk, om niet gegeven, als eene gunst toestaan, schenken, gunst of genade bewijzen aan; grâce, faveur, bonté, indulgence, don, présent, gratuit, accorder comme une faveur, faire don, répandre des bienfaits, des grâces sur. *Djikatau ada karoenija deri-bāwah doelt toēan-kō akan pātek ĩni*, indien de gunst uwer majesteit zich tot dezen uwen slaaf moge uitstrekken; si votre majesté daigne étendre sa faveur sur son esclave ici présent. *Karoenija jang lampoh*, overvloedige gunstbewijzen; d'abondantes faveurs. *Jang ber-auleh karoenija allah jang semporna*, zij die de volheid der genade Gods genieten; ceux qui jouissent de la plénitude de la grâce divine. *Samoā-nja mākan sirih jang karoenija itōe*, allen gebruikten van den betel die hun aangeboden was; tous prirent du betel qu'on leur offrit. *Di karoenijā-kan per-mintā-an amba*, stond mijn verzoek toe; accorda ma demande. *Bāik djōga karoenijā-kan anakanda tōan poētri itōe ka-pada indra*, het ware goed de prinses uwe dochter aan *Indra* te schenken; vous feriez bien d'accorder la princesse votre fille à *Indra*. *مغرني meŋgaroenija*, schenken, begunstigen, verleenen; faire don, accorder une faveur, octroyer.

karōwān vel *karawān*; gedachte, denkbeelden, begrip, overdenking, gewaarwording; pensée, idées, conception, réflexion, sensation. *Kārna tiadā-lali karōwān akal sāja tampat mintā tēlong*, want ik begreep

niet waar ik om hulp zoude kunnen vragen; car je ne concevais pas où je pourrais demander du secours. *Maka ia-pæn tiadā-lah ber-karæwān lāgi rasā-nja seperti hendak mati-lah rœpā-nja*, maar hij had geene bewustheid meer, en hij was als iemand die op sterven ligt; car il avait perdu tout sentiment et ressemblait à un homme qui expire. *Tiāda karæwān*, op eene onbegrijpelijke, onuitdrukkelijke wijze, uit onbedachtzaamheid, onwetend, in het wilde; d'une manière inconcevable, inouïe, sans le savoir, au hasard. *Praū ber-lājer tiāda karæwan*, het vaartuig stelde geenen koers, zeilde zonder te weten waarheen; le navire voguait à l'aventure.

کرښ کرæbong, omringen, omsingelen, aanval-
len; entourer, environner, assaillir. *Mati-lah amba di kræbong auleh binātang segala ini*, mijn leven is in gevaar tusschen al deze dieren die mij omringen; je crains pour ma vie, entouré comme je suis de tous ces animaux. *Bānjak-lah dātang meñg'raebong dia serta di gigiet-nja*, zij vielen bij menigte op hem aan en beten hem; ils vinrent l'assaillir en foule et le mordirent. *Seperti njāmok meñg'raebong-i gādjah*, als muskieten die van alle kanten op eenen olifant aanvallen; comme des musquites qui assaillent de toutes parts un éléphant.

کرښت karæt vel karot (vid. کارت kāræt), rimpelen; rider.

کرښځ karæpang, brandende (als eene puist); brûlant (comme une pustule).

کرښکت karækæt, rimpelen, zamentrekken, inkrimpen; froncer, rétrécir, raccourcir. *Di karækæt-kan-nja kællet*, hij kromp de huid in; il fronça la peau.

کرښگڼ ka-rægi-an (vid. روڼي rægi), verlies, schade; perte, dommage.

کرښم karæmæn, vergaderen, verzamelen, bijeen brengen, bijeen trekken, op een sluiten

(om te vechten); rassembler, rallier, serrer les rangs (pour le combat). *Karæmæn-lah kāmæ*, sluit op; serrez les rangs. *Kerra broæk lætang siāmang di karæmæn-i-nja*, hij verzamelde allerlei soorten van apen; il rassembla toutes sortes de singes.

کرښي کرæi vel کرæwi, de naam eener plaats in het zuidelijkste gedeelte van Sumatra gelegen; endroit situé près de l'extrémité méridionale de l'île de Sumatra.

کرښه karáh vel krah, bijeen roepen, vergaderen, in oogenschouw nemen, ligten; réunir, assembler, passer en revue, lever, recruter. *Krah-kan-lah segala rajat-kæ kārna kita hendak ber-djālan sakārang ini*, roep bijeen, of neem in oogenschouw mijne geheele magt, want ik wil dadelijk optrekken; rassemblez ou passez en revue toutes mes forces, car mon intention est de me mettre immédiatement en marche. *Lālo ia meñg'rah-kan segala œlœbālang jang akan pergi tæroet meng-iring-kan rādja mæda itæ-pæn samoā-nja di krah-kan-lah*, hij riep toen al de krijgslieden op, welke den stoet van den vermoedelijken troonopvolger zouden vergezellen, en allen kwamen dien overeenkomstig bijeen; alors il convoqua tous les guerriers qui devaient accompagner le cortège de l'héritier présomptif du trône, et tous s'assemblèrent en conséquence. *Boenji-lah gōng peñg'rah*, de noodklok werd geluid; on sonna le tocsin.

کرښه کرæh, dik, vuil, modderig, troebel, ondoorschijnend, grondsap, droessem; épais, sale, bourbeux, trouble, opaque, la lie. *Ajer kræh*, modderachtig water; de l'eau bourbeuse. *Pætih jang kræh*, eene vuil witte kleur; un blanc sale. *Di kræh-kan denġan tānah*, maakte het troebel met klei; le rendit trouble avec de l'argile.

کرښي karī vel karrei, blok, takel, talie, juffer, (zcew.); poulie, cap de mouton, (terme de marine), palan. *Karī-kan*, met een blok

hijſchen; hisser, guinder avec une poulie.
کریتا *krētā*, wagen, rijtuig, chais, koets; un chariot, cabriolet, carosse, voiture. *Mariam deiḡan krētā-nja*, een kanon met zijn affuit; un canon avec son affut.

کریغ *kreting*, gekruld; bouclé.

کریدق *karīdiek*, soort van rups of ander voor de gewassen schadelijk ongedierte; sorte de chenille ou autre insecte ennemi des récoltes.

کریری *krīrī*, eenige soort van zeedier; nom de quelque animal qui vit dans la mer.

کریس *krīs* vel کرس *kris*, een dolk, pook, kris; un poignard, un kris. *Tālī krīs*, de gordel voor den kris; le ceinturon auquel on porte le kris. *Men-tjāboet krīs*, den dolk uittrekken, ontblooten; tirer, dégainer le kris. *Kris ter-ānoes*, een ontbloote kris; un kris nu. *Ma-ka tēan poētrī meng-ambel kris hendak menīkam dirī-nja*, de prinses greep eenen kris, om zichzelf te doorsteken; la princesse saisit un kris pour se poignarder. *Meng-īsar-kan krīs-nja ka-adāp-an*, keerden hunne krissen naar voren, door de gordelen om te draaijen; placèrent leurs kris de front, en tournant le ceinturon. *Mem-bēka krīs*, den kris van den gordel losmaken, denzelven ter zijde leggen; détacher le kris du ceinturon, le mettre de côté. *Kris sa-bīlah* (idiom.), een kris; un kris.

کریغ *krīng* (vid. کریغ *krīng*), droog; sec.

کریکل *karīkal* (vid. کریکل *tālam*), een schotel; un plat.

کریم *kerīm* AR., edelmoedig, genadig, mild, edel; généreux, gracieux, libéral, noble.

کرییت *karnjiet*, het voorhoofd rimpelen, stuursch aanzien, een norsch gelaat; froncer le sourcil, se refrogner, un air chagrin, un front ridé.

کستا *kæsta*, melaatschheid, melaatsch; lépre,

lépreux. *Orang kæsta* vel *ber-kæsta*, een melaatsche; un lépreux.

کستوری *kastōrī* HIND., muskus, het muskusdier; musc, l'animal qui fournit le musc. *Arēm deri-pada ambar dan kastōrī*, rui-kende naar amber en muskus; parfumé d'ambre et de musc. *Indong kastōrī*, de zak die de muskus inhoudt; la poche ou vessie qui contient le musc. *Gādōng kastōrī*, eene schoone soort van epidendrum; belle espèce d'epiden-drum.

کستیل *kastīla*, Spaansch, van of behoorende tot Kastilie of Spanje; Espagnol, de Castille ou d'Espagne. *Tānāh kastīla*, Spanje; l'Es-pagne. *Obī kastīla*, convolvulus batatas, L.

کسداهن *ka-soedāh-an* (vid. کسداهن *soedah*), vol-brenging, voleindiging; complément, accom-plissement, terme.

کسراه *kesrah* AR., (ـ) het tweede der klinker-teekens van de Arabische spraakkunst, door de Maleijers بارس دباوه *baries di-bāwah* ge-noemd, hebbende den klank van de korte *i* en de gedaante van een streepje dat onder de letter geschreven wordt; la seconde des voyelles supplémentaires ou signes vocaux de la gram-maire Arabe: les Malais la nomment بارس دباوه *baris di-bāwah*, elle a le son de l'*i* bref, et la forme d'un accent aigu placé au-dessous de la lettre.

کسساکن *ka-sasāk-an* (vid. کسساکن *sasak*), moeije-lijkheid, zwaarigheid; détresse, difficulté.

کسساهن *ka-sasāh-an* (vid. کسساهن *sāsah*), droef-heid, verdriet, zwaarmoedigheid; trouble, af-fliction, tristesse, mélancolie.

کسکتین *ka-saktī-an* (vid. کسکتین *saktī*), boven-natuurlijke magt; pouvoir surnaturel.

کسکارن *ka-sækar-an* (vid. کسکارن *sækar*), moeije-lijkheid; difficulté.

کسکائن *ka-sækā-an* & کسوکائن *ka-sækū-an*

(vid. *sæka* سکت), vermaak, vreugde, wel-lust; plaisir, joie, volupté.

kasæmba vel *kasæmba djā-wa*, carthamus tinctorius, bloem die eene violetkleurige verw oplevert; fleur dont on tire une teinture violette. *kasæmba kliēng*, bixa orellana, ook *galāga* genaamd, welks vrucht met eene meelachtige verwestoffe bedekt is; arbre, autrement nommé *galūga*, dont le fruit est recouvert d'une substance farineuse qu'on emploie dans la teinture. *Harām memākei pe-kān deri-pada warna kasæmba*, het is (aan mannen) verboden om kleederen van violet- of karmozijnkleur te dragen; il est défendu (aux hommes) de porter des habits de couleur violette ou cramoisi.

ka-sempornā-an (vid. *semporna* سمپورن), volmaaktheid; perfection.

kisna HIND. *krishna* (vid. Hind. Pantheon), een der hoofdpersonae van de Hindoesche godenleer, zijnde de voornaamste afstammeling der *avatara* of menschwording van Vishnoe; un des personnages remarquables de la mythologie des Hindous et le principal descendant issu de *l'avatara* ou incarnation de Vishnou.

ka-senāng-an (vid. *senang* سناڠ), tevredenheid, gemak, voldoening; contentement, aisance, satisfaction.

ka-sæsāh-an (vid. *sæsaḥ* سوساه), bezorgdheid, droefheid; trouble, affliction.

ka-sækā-an (vid. *sæka* سکت), verge-noeging, rust, tevredenheid; contentement, aise, satisfaction.

kasæma, eenig kostbaar voorwerp; het onderwerp eener dichterlijke zinspeling; l'un ou l'autre objet précieux, le sujet d'une allusion poétique. *Sæka seperti men-dāpat kasæma sa-gānong*, verheugd als of hij eenen berg van goud of edelgesteenten had ontdekt; réjou

comme s'il avait découvert une montagne d'or ou de pierres précieuses. *Ber-bādjae intan kasæma*, dragende een kleet met diamanten en andere kostbaarheden versierd; ayant un vêtement orné de diamans et autres choses précieuses.

ka-sīni (vid. *sīni* سین) herwaarts; ici, vers ici.

kasihan vel *kasī-an* (vid. *kasih* كاسه), medelijden, genegenheid, liefde, jammerlijk, beklagenswaardig, mededoogend, helaas! het is jammer! pitié, compassion, affliction, tendresse, à plaindre, digne de compassion, compatissant, hélas! quel dommage! *Kasihān al-lah*, Gods barmhartigheid; la miséricorde divine. *Kasihān ia me-tiat hāl sædarā-nja*, hij werd met medelijden aangedaan, ziende de omstandigheden van zijnen broeder; il fut touché de compassion, en voyant l'état de son frère. *Kasihān rāsa atī-nja*, hunne gewaarwordingen waren die van medelijden; leurs sentimens étaient ceux de la pitié. *Orang kasihān*, iemand die medelijden verdient; qui est digne de compassion. *Kasihān ōrang tēah tē*, helaas de arme grijsaard! hélas le pauvre vieillard! *Kasihān-kan*, medelijden hebben met; éprouver de la compassion envers. *meṅgasiān-i* مڠسياني, beklagen, medelijden hebben met, meedoo-gend; plaindre, avoir pitié, compatissant. *Jang amat sæjang dan meṅgasiān-i*, hij die alleen goedertieren en medelijdend is; celui qui est infiniment débonnaire et compatissant.

kābah AR., de tempel te Mekka, het huis Gods; le temple de la Mecque, la maison de Dieu.

kaṅkang, schrijden, de beenen wijd van een zetten, de voeten buitenwaarts gekeerd houden, (de beenen) uitstrekken; écarter les jambes, tenir les pieds tournés en dehors, étendre (les jambes).

kaṅkong vel *kaṅgong*, padde (ook *kā-tak pæroe* genaamd); crapaud (nommé aussi *kātak pūrou*).

كثغ *kaṅgang*, eene soort van grof katoenen doek, omtrent eene halve yard breed en zes yards lang, hetwelk in de havens van Borneo en eenige andere oostersche eilanden als middel van ruiling gebruikt en op eene halve Spaansche mat geschat wordt, een pak van vijf-en-twintig *kaṅgangs* wordt *gandang* genaamd; pièce de grosse toile de coton, d'environ un demi-yard de large sur six yards de long, qu'on emploie dans les ports de Borneo et de quelques autres îles de l'orient comme moyen d'échange, représentant la valeur d'une demi-piastre, vingt-cinq *kaṅgang* se nomment un *gandang*.

كثين *ka-iṅṅien-an* (vid. كثين *iṅṅien*), lust, begeerte; désir.

كفري *kafirī* vel كثيري *kapirī* (vid. كافر *kāfir*), Kaffers, Afrikaansche negers; Caffres, nègres d'Afrique.

كذل *kefiel* AR., dekkleed over eenen kameel of een ander rijdier gelegd, uitdossen; housse, couverture qu'on met sur le dos d'un chameau ou d'une autre bête de monture, enharnacher. *Gādjah baginda itoe-pān di kefiel-kan orang-lah deṅgan se-laṅkap per-hiās-an-nja*, des konings olifanten werden toen volkomen uitgedost; les éléphants du roi furent alors complètement enharnachés. *Ka-naik-an permei-sōri soedah hadlier ter-kefiel di pintā astāna*, het rijdier der koningin stond gereed en uitgedost voor de poort van het paleis; la monture de la reine était prête et équipée à la porte du palais.

كفن *kafan* vel *kefen* AR., lijklaken, doodkleed; suaire, drap mortuaire. *Men-tjari kān kafan itoe kāmi soedah tēah*, een doodkleed zoeken voor onze bejaarde moeder; chercher un drap pour ensevelir notre vieille mère. *Djika lēroh rambœt-nja maka hendak-lah di masōk-kan rambœt itoe ka-dālam kapan-nja*, indien de haren (van het lijk) afvallen, moeten zij in het doodkleed gelegd worden;

si les cheveux (du cadavre) tombent, on doit les rassembler dans le linceul. *Djika kakenda māti tēan kafan-ī deṅgan kān di piṅgang tēan*, bijaldien ik mogt sneuvelen, zult gij mijn lijk omwinden met het kleed dat uwe leest omgeeft; si je péris en combattant, vous m'ensevelirez dans le vêtement que vous portez autour du corps. *Peṅgapan*, wat ter bezorging van een lijk gebruikt wordt; ce qui sert à préparer un corps mort pour ses funérailles.

كفان *kapāran*, verspreid liggende, verstrooid, afgevallen; épars, dispersé, disséminé, tombé. *Bēiṅga jang gēgœr ber-kapāran-lah di tēnah*, de bloesem, voor den tijd afgevallen, lag op den grond verspreid; les fleurs, tombées avant le tems, jonchaient la terre. *Bānjak ābies māti ber-kapāran māna jang tidor-nja*, velen lagen dood verspreid op de plaatsen waar zij geslapen hadden; les cadavres épars de plusieurs étaient étendus aux endroits où ils s'étaient endormis.

كفال *kapāla* HIND., het hoofd, een opperhoofd, gebieder; la tête, un chef. *Kapāla mānœsia*, een menschenhoofd; une tête humaine. *Kapāla māsoeh*, het hoofd eens vijands; la tête d'un ennemi. *Kāliet kapāla*, de huid van het hoofd; la peau de la tête. *Pāṅgal-kan kapālā-nja*, sla zijn hoofd af; coupe-lui la tête. *Ter-kambang di-ātas kapāla*, over het hoofd verspreid; étendu sur la tête. *Māna titah tēan pātek djœndjong-lah di-ātas bātœ kapāla pātek*, welke ook de bevelen van mijnen meester mogen wezen, zal zijn slaaf dezelve op de kruin van zijn hoofd plaatsen (er aan gehoorzamen); quels que soient les ordres de mon maître, son esclave les placera sur le sommet de sa tête (y obéira). *Kapāla penieng*, lighoofdigheid, draaijing in het hoofd; vertige. *Kapāla jang memerentah-kan sakātī-an daīrah pasisir bārat ini*, hij die als opperhoofd dit geheele distrikt aan de westkust regeert; le chef qui gouverne tout ce district sur la côte occidentale. كفال *menṅ-*

apalā-kan, aan het hoofd zijn van, voorzitten, leiden, drijven; être à la tête de, présider, conduire, mener. *Masieng-māsieng meṅṅapalā-kan rājat-nja*, elk was aan het hoofd van zijne onderdanen; chacun marchait à la tête de ses sujets. *Orang jang meṅṅapalā-kan ratā-nja*, de man die zijnen wagen voerde, zijn wagenmenger; l'homme qui conduisait son char, son cocher.

كفالڭ *kapālang*, uiterst, bovenmatig, uitmuntend, bij uitstek, buitengemeen, schoon voorwaar! extrême, excessif, excellent, extrêmement, extraordinairement, certes voilà qui est beau! *Ēdjan dan aṅgien bēkan kapālang*, waren regen en wind niet allerhevigst? la pluie et le vent n'étaient-ils pas excessifs? *Sākiēt-nja bēkan kapālang*, was hij niet uitermate ziek? n'était-il pas extrêmement malade? *Kapālang bāik*, buitengemeen goed; d'une bonté extraordinaire. *Djāṅgan-lah kapālang gāsar*, wees niet bovenmate toornig; ne vous fâchez pas outre mesure. *Kapālang ber-gērā orang mēda bagitōe*, het is voorwaar schoon door een jong mensch dusdanig vermaand te worden! il fait vraiment beau voir d'être ainsi gourmandé par un jeune homme!

كأد *ka-pada* (vid. كأد *pada*), aan, naar, tot, te, op, in; à, vers, en. *Mem-brī ka-pada orang pāpa*, aan de armen geven; donner aux pauvres. *Ber-djālan ka-pada dāson*, naar het dorp wandelen; s'acheminer vers le village. *Ka-pada waktōe jang bāik*, op een gunstig tijdstip; à une époque favorable. *Pandang ka-pada mākā-nja*, zie haar in het gezigt; regardez-la en face.

كفاس *kipas* (vid. كفش *kipas*), waaijer; éventail.

كفست *kapista*, slecht, goddeloos, ondeugend; pervers, méchant, vicieux. *Laki-lāki kapista doesta*, een doorslecht en vals man; un homme pervers et traître.

كفڭ *kapong*, omgeven, omringen, omsingelen, belegeren; entourer, cerner, investir, bloquer, assiéger. *Lālo di kapong-nja maligei*, zij omgaven toen het paleis; ils cernèrent alors le palais. *مفڭ meṅṅapong nagri*, eene stad belegeren; assiéger une ville. *فڭ apōng-an*, beleg; siège.

كفڭ *keping*, plat (niet bol). Men gebruikt dit woord bij de optelling van dingen die plat en dun zijn. Eene koperen munt, waarvan de vier honderd stuks met eene Spaansche mat gelijk staan, een stuk geld; plat (non convexe). On emploie ce mot dans l'énumération de choses plattes et minces. Certaine monnaie de cuivre, dont quatre cents font une piastre, pièce de monnaie (en général). *Keping bātōe*, eene lei; une ardoise. *Pedang dāa keping*, twee zwaarden; deux glaives. *Sa-keping pāpan*, een dun stuk hout, eene plank; une planche, un morceau de planche. *Amas sa-keping*, een klein stuk goud; petite pièce d'or. *Kartas sa-keping*, een vel papier; une feuille de papier. *Kāin dāa tiga keping di bēang-kan-nja*, zij wierp twee of drie stukjes stoffe naar beneden; elle jeta d'en haut deux ou morceaux d'étoffe. *Kājō itōe-pēn ābies ber-keping-keping*, het hout werd tot splinters gebroken; le bois fut brisé en éclats. *Tiāda ber-gēna sa-keping tambāga*, het is geen enkel koperen muntstuk waard; cela ne vaut pas une petite pièce de cuivre.

كفل *kapal* MALAB. (*koppel*), een schip, een vaartuig met vierkant tuig; un vaisseau, bâtiment à voiles carrées. *Kapal ber-tiang dāa*, tweemast-schip; vaisseau à deux mâts. *Kapal prang* vel *pe-prāng-an*, oorlog-schip; vaisseau de guerre. *Kapal jang ada ber-tambāga*, een schip met koper gevoerd; vaisseau doublé en cuivre. *Awak kapal*, het schepsvolk; l'équipage.

كفل *kaepil* (vid. كفل *kāpil*), te zamen voegen, aanhechten; joindre, lier.

كفولاث *kapēlāga* (vid. قوار *pēār*), cardamum, amomum cardamomum, L.

كفويو *kapējē* (vid. قويو *pējēh*), eene soort van vogel; nom d'un oiseau.

كف *kapah*, zekere kleine schelpvisch; sorte de menu coquillage.

كفيتغ *kapitieng* & كاثيتغ *kāpitieng*, krabbe, kreeft; crabe, écrevisse.

كفيتان *kapitan* EUROP., kapitein; capitaine. *Kapitan kapal*, kapitein van een schip; capitaine, patron de navire.

كفيتنغ *kapitēng* & فيتنغ *pītēng* (vid. فيتنغ *pīdjad*), cimex, weeg- of wandluis; punaise.

كفيتي *kapinī* (vid. فديس *piendīs*), ijzerhout; bois de fer. *Pēlau kapinī*, een klein eiland nabij *Pēlau bātōe* ten westen van Sumatra gelegen; petite île non loin de *Pōulau bātou* à l'ouest de Sumatra.

كفيا *kœpiāh* vel *kœpijah* EUROP., hoed, muts, hoofddeksel, reiszak, knapzak; chapeau, bonnet, couvre-chef, sac de voyage, havresac. *Ada-pēn kœpiāh-kœ ber-īsi amas dan per-māta*, mijn reiszak was gevuld met goud en juweelen; mon sac de voyage était rempli d'or et de pierreries.

ككاس *ka-kāsih* (vid. كاس *kāsih*), bemind, gunsteling, beminde, geliefde; aimé, chéri, favori, bien-aimé, bien-aimée. *Memandang ka-pada māka ka-kāsih*, staren op het aangezicht zijner beminde; contempler les traits de sa bien-aimée. *Mœhammad ka-kāsih allah*, Mahomed de gunsteling van God; Mahomet le favori de Dieu. *Ka-pada soedāra kita dan sohbat kitā dan ka-kāsih kita*, aan onzen broeder, onzen vriend en onzen gunsteling; à notre frère, notre ami et notre favori.

ككالي *kakāl-ī* (vid. كك *kakal*), lastig vallen; importuner.

ككاتوا *kakatōa* & ككاتوا *kākatōa*, soort van papegai; oiseau du genre des perroquets.

ككراس *ka-kras-an*, onderdrukking, benaauwdheid, de kramp, stuiptrekkingen; oppression, la crampe, des convulsions.

كك *kakang* & كك *kākang*, toom, bit; bride, mors. *Tālī kakang*, de leidsels, teugelreepen; les guides, les rênes.

كك *kakak* (vid. كك *kākak*), onder broeder of zuster; frère ou soeur dont on est le péné.

كك *kakal*, eeuwig, altijddurend, altijd, eeuwigheid (voor het verledene en het toekomstende); éternel, perpétuel, toujours, éternité (le passé et l'avenir). *Maka tiŋgal dan kakal zāt allah tāāla*, maar de wezenlijke natuur der Godheid is altijddurend en eeuwig; mais la nature essentielle de la Divinité est permanente et éternelle. *Linnjap dālum allah dan kakal denġan allāh*, in de Godheid opgenomen en met de Godheid eeuwig; absorbé dans la Divinité et éternel comme elle. *Sahiŋga kakal tīdak*, dat nimmer gebeuren zal; qui n'existera jamais. *Sampei kakal*, tot in de eeuwigheid; à jamais. *kakāl-an* & *ber-kakāl-an*, eeuwigheid; éternité. *Deri-pada ber-kakāl-an*, van eeuwigheid af; de toute éternité. *Pētam jang ber-kakāl-an*, gedurige of gewone toevallen; des paroxismes habituels ou qui tiennent à la constitution. *kakāl-ī*, lastig vallen, aanhouden; importuner, persévérer.

كك *kakenda*, ouder broeder of zuster, een woord, dat, even als *adenda*, jongere broeder of zuster, in eenen beleefden of minzamen stijl het persoonlijke voornaamwoord vervangt en doorgaans, wanneer het gesprek tusschen lieden van onderscheidene kunnen gevoerd wordt, den mannelijken persoon te kennen geeft: meest al de benamingen van bloedverwantschap nemen, in den hofstijl, den uitgang *da* of *nda* aan. (z. *kākak* en *ādīq*)

adik); aîné, terme qu'on emploie au lieu du pronom personnel par politesse ou pour marquer de l'affection, et dont le corrélatif est ادند *adenda*, puîné, le premier s'applique ordinairement à l'homme quand les interlocuteurs sont de sexes différens: presque tous les noms de parenté, en style de cour, prennent la terminaison *da* ou *nda* (v. كاكك *kākak* et ادیق *adik*). *Adenda njāwa kakenda badan*, gij mijne zuster (of mijne geliefde), zijt de ziel en ik, uw broeder (of uw beminde), ben het ligchaam; toi, ma soeur (ou ma bien-aimée) es l'ame, et moi, ton frère (ou ton amant), je suis le corps. *Adenda meniṅgal-kan kakenda*, mijne geliefde verlaat haren minnaar; ma bien-aimée renonce à son amant. *Jā-kah kakenda dēwa ka-ampat ini men-djādi sœdāra kita*, zult gij, mijne vrienden, die vier hemellingen zijt, inderdaad mijne broeders worden? est-il vrai, mes amis, que vous, qui êtes quatre créatures célestes, deviendrez mes frères? *Ajanda dan kakenda dan adenda sakali-an santap-lah s̄rih*, mijne vrienden, oude, van middelbare jaren en jonge (mijne vaders, mijne oudere en jongere broeders), neemt allen betel aan; mes amis tant vieux, que d'âge moyen, et jeunes, (mes pères, frères aînés et puînés), prenez du betel.

ككودغ *ka-kædong*, een hoofddeksel, een sluïjer; ce qui sert à couvrir la tête, un voile.

ككورن *kœkœr-an* (vid. ككور *kœkœr*), eene rasp, schrappet (bijzonder om het vleesch van de kokosnoot te raspen); râpe, gratoir, racloir (spécialement pour racler la pulpe de la noix de coco). *Dāun kœkœr-an*, scutellaria indica, L.

ككي *kekē* & ككك *kēkek*, eene soort van papegai; oiseau du genre des perroquets.

ككيا *ka-kajā-an* (vid. ككيا *kāja*), rijkdom, grootheid; richesses, grandeur.

ككليا *ka-gillī-an* (vid. ككليا *gillī*), afgrijzen, afkeer; aversion, horreur.

كل *kellœ* (vid. كلو *kellœ*), stom; muet.

كل *kalō* (vid. كال *kāla*), schorpioen; scorpion.

كلابو *kalābœ*, vlies, paarl of vlak op de oogen; membrane, taie ou tache dans l'oeil.

كلات *kalāt* vel *tālī kalāt*, brassen, touwen waarmede men op een schip de raās regeert; braces, cordages pour diriger les vergues.

كلادي *kalādi* vel *klādi*, arum colocasia R., arum aquaticum, Bat. Trans., eene plant met groot blad en waarvan de wortel gegeten wordt; plante à grandes feuilles et dont la racine est bonne à manger. *Kalādi toemboh di pāja*, de arum groeit op vochtige gronden; l'arum croît dans les lieux humides.

كلاسي *kalāsī*, zeeman, matroos; marin, matelot.

كلانغر *kalāṅgar*, in onmagt; évanoui. *Antah māti antah kalāṅgar*, onzeker of zij dood of in onmagt was; incertain si elle était morte ou évanouie.

كلانغ *kalāṅg-an* (vid. كالغ *kālang*), een droog dok; bassin ou forme pour la refonte des vaisseaux. *Kalāṅg-an* vel *per-kalāṅg-an tāṅg-an*, de bal van den duim; le mollet du pouce. *Per-kalāṅg-an kākī*, de bal van den grooten teen; la partie du tarse qui joint à l'orteil.

كلاتا *kalāpa* JAV. (vid. پير *njor*), cocos nucifera, L., kokosnoot; coco. *Pōhn kalāpa*, een kokosboom; un cocotier. *Bēah-kalāpa*, de vrucht of noot; le fruit ou la noix. *Isī kalāpa*, het vleesch of binnenste van de noot; la pulpe. *Sāboet vel kēliet kalāpa*, de vezelachtige bast; l'écorce fibreuse. *Di sœrōh-nja kēbak sa-bōah kalāpa lālo di mincem ājer-nja*, beval eene kokosnoot te openen, en dronk er het vocht van; ordonna d'ouvrir une noix de coco, et en but la liqueur. *Kalāpa lāūt*, de zee-kokosnoot, eene soort van borassus; le coco de mer, espèce de borassus.

كلالوا *kalālœwār* & كلالوا *kalālōwa*, kleine soort.

van vledermuis; petite espèce de chauve-souris.

كلام *kalām* (vid. کلم *kalam*), duïsternis; obscurité.

كلام *kalām* AR., een geschrift; un écrit. *Kalām jang amat mānies dan tjita rasā-nja*, een geschrift waarvan de inhoud zacht en teeder was; un écrit dont le sujet était doux et tendre. *Tammatoe al-kalām*, einde, hier eindigt het geschrift; fin, ici finit l'écrit.

كلان *kalāna*, dolende, omzwervende; errant, rôdant. *Orang kalāna*, een landlooper; un vagabond.

كلوي *kalāwī*, eene bijzondere soort van de artocarpus incisa of broodboom, met korrels of pitten, *sākon bidji* genoemd, in onderscheiding van de *sākon kāpas* of eetbare soort: van den binnensten bast van dien boom wordt eene soort van stoffe gemaakt; une des espèces de l'artocarpus incisa ou arbre à pain, avec des graines ou noyaux, qu'on nomme *sōukon bidii*, pour la distinguer du *sōukon kapas* ou espèce bonne à manger: de l'écorce intérieure de cet arbre on fabrique une sorte de toile.

كله *kelāh* vel *koelāh* PERS. (vid. کلاه *kelah*), hoofddeksel; coiffure, couverture et ornement de tête.

كلهي *kalāhi* vel *kalāi*, gevecht, strijd, twist, oneenigheid; combat, rixe, dispute, contention. *Apa-kāla kalāhi deŋgan satrā*, op het oogenblik van het gevecht met den vijand; au moment du combat avec l'ennemi. *Ber-kalāhi* vel *be-kalāi*, vechten (als man tegen man), twisten of kijven (als man en vrouw); se battre (comme font deux hommes entre eux), se quereller (comme mari et femme). *Tiāda bāik-bāik ka-dœā-nja sedekāla tiāda sa-kāta ber-kalāhi djœa seperti ājer deŋgan āpi demikien-lah ka-diām-an-nja itœ*, zij zijn niet wel zamen, nooit van een gevoelen, altijd twistende, als vuur en water bij elkander, zoo is hunne samenleving; ils ne sont pas bien

ensemble, jamais du même avis et toujours disputant, ils s'accordent comme le feu et l'eau. *Ka-dœā-nja-pæn ber-kalāhi-lah ber-gœmol-gœmol*, beiden vochten, worstelende met elkander; ils se battaient, luttant l'un contre l'autre.

كلبرون *ka-labœr-an* (vid. لابر *labœr*), val, of kuil in den grond, ligt overdekt, om wilde dieren te vangen; piège, ou trou qu'on creuse dans la terre et qu'on recouvre légèrement, pour attraper des animaux sauvages.

كلبرسج *kalbœsong*, een bekleedsel dat tot over den rand hangt, de schil van de Turksche tarwe; enveloppe qui déborde, l'enveloppe qui couvre le maïs.

كلت *kellat* (vid. سلت *salāt*), zee-enge; détroit.

كلچنگ *kala-tjiŋking* vel *kala-djiŋking* (vid. كال *kāla*), schorpioen; scorpion.

كلدي *kalédei* vel *galedé*, ezel; âne. *Apa di kāta kaledéi tatkāla ia ber-sœāra*, wat zeide de ezel toen hij sprak? qu'a dit l'âne loraqu'il a parlé?

كلخ *klīng* (vid. كلخ *klīng*), *Telinga* vel *Kalinga*, de kust van Coromandel; la côte de Coromandel.

كلخنگ *kaliŋking*, de pink of kleinste vinger; le petit doigt. *Tjaŋgei-nja jang di kaliŋking-nja*, de lange nagel van haren pink; l'ongle prolongé de son petit doigt. *Memākei tjintjin pada kaliŋking kānan*, eenen ring aan den regter pink dragen; porter une bague au petit doigt de la main droite. *Kaliŋking kākī*, de kleine teen; le petit doigt du pied.

كلخكاف *ka-laŋkĕp-an* (vid. لكف *laŋkĕp*), uitrusting, toebereidsel, toestel, togt, onderneming, vloot; équipement, préparatifs, appareil, expédition, flotte.

كلخگار *kalaŋggāra*, nieuwsgierig, een vraagal.

iemand die zich gaarne met dingen bemoeit, waarmede hij niet te doen heeft, op iets letten, voor iets zorg dragen, besturen, leiden; curieux, questionneur, qui met son nez par-tout, faire attention, veiller à, diriger, gouverner, conduire. *Kalañggarā-kan pe-kardjā-an orang jang lān*, zich met een ander mans zaken bemoeijen; se mêler des affaires d'autrui. *Maka kita preksā-i pada segala èlamā jang dāpat meñgalañggarā-kan segala per-katā-an kitāb*, wij vroegen aan al de godgeleerden, in staat om de leer van den *korān* te onderzoeken; nous interrogeāmes tous les théologiens capables d'approfondir les préceptes du *korān*. *Akan pe-kardjā-an binī-nja di ambel aūleh mahārādja rawana itoe tiāda ter-kalañgarā-kan-nja*, wat het geval van de schaking zijner vrouw door *Mahārādja Rawana* aanbelaagt, daarover bekreunt hij zich niet; quant à l'enlèvement de sa femme par *Maharādia Rawana*, il ne s'en inquiète pas.

ka-lapār-an (vid. *lāpar*), honger, hongersnood; faim, famine.

keliep, het dikwijls knipoogen, onwillekeurige beweging der oogschellen; clignotement, mouvement involontaire des paupières. *Berāla amas tiāda ber-keliep matā-nja se-telah dātang ka-pada seti dēwī maka matā-nja-pēn ber-keliep*, de oogen der gouden afgodsbeelden bewogen zich niet, maar toen hij aan *Seti Dēwī* kwam, knipoogde zij onwillekeurig; les yeux des idoles d'or ne remuèrent pas, mais lorsqu'il vint à *Seti Dēwī*, ses paupières se fermèrent involontairement.

kalapier (vid. *peler*), testiculi.

kalāk, nu, terstond, zoo even; présentement, d'abord, tout à l'heure. *Siang āri-nja kalāk*, de morgen zal zoo aanstonds aanbrenken; il fera jour dans un instant. *Matī-lah kalāk kita*, wij zullen op dit oogenblik vergaan; nous périrons à l'instant.

ka-lakā-an (vid. *lakā*), gedrag, levenswijze, stand, staat; conduite, manière d'agir, état, condition.

kala-kīen (vid. *kāla* & *kīen*), telkens wanneer, zoo dikwijls als, terstond daarop; toutes les fois que, aussi souvent que, immédiatement après. *Kala-kīen rādja-pēn ilang-lah*, telkens wanneer een koning zal komen te sterven; toutes les fois qu'un roi viendra à mourir. *Kala-kīen maka ia ber-titah*, dadelijk daarop gaf hij bevel; il ordonna sur-le-champ. *Kala-kīen maka orang tēah kambali-lah*, terstond daarop keerde de oude man terug; immédiatement après le vieillard retourna.

klam vel *kalām* (AR. *zalam*), donker, duister, nevelachtig, de donkerte, duisternis; obscur, sombre, nébuleux, les ténèbres, l'obscurité. *Pada mālam jang klam*, op eenen donkeren nacht; durant une nuit obscure. *Klam kāboet*, donkere mist, dikke en nevelachtige duisternis, duister, nevelachtig; épais brouillard, obscurité épaisse et nébuleuse, obscur, nébuleux. *Toerōn-lah klam kāboet seperti akan kiāmat roepā-nja*, een donkere nevel daalde neder gelijk aan den damp van den jongsten dag; un brouillard obscur descendit, semblable aux vapeurs ténébreuses du jour du jugement. *Mata-ārī men-djādi klam kāboet*, de zon verduisterde; le soleil s'obscurcit. *Nistjāja klam ka-dēa matā-tōe*, zekerlijk zullen mijne oogen duister worden (ik zal sterven); certainement mes yeux s'obscurciront (je mourrai). *Ber-djālan dālam klam*, in de duisternis wandelen; marcher dans l'obscurité.

klem, zoom; ourlet. *Klem tābier*, een smalle zoom; un ourlet étroit. *Klem pipēh*, platte zoom; ourlet plat.

koetam HIND. (*kōlam*); vijver, waterkom; étang, citerne.

kalamārī & *kalamārīn*, de vo-

rige dag, de dag voorgisteren; le jour précédent, la veille (de tel jour), le jour d'avant-hier. *Kalamāri daulo*, drie dagen geleden; il y a trois jours.

كلمبر *kalambier*, het vleesch der kokosnoot, wanneer zij jong is; la chair du coco, quand il est jeune. *Ambel santan kalambier idjau*, neem het binnenste van eene onrijpe kokosnoot; prenez la pulpe d'un coco vert.

كلمبق *kalambak* (vid. گهار *gāhræ*), het agila hout of lignum aloes; l'agila ou bois d'aloès. *Di gōsok-nja tēboh-nja denḡan kalambak*; hij wreef zijn ligchaam met lignum aloes; il se frotta ou se parfuma le corps avec du bois d'aloès. *Kalambak jang māsak dan narwastæ*, doorrijp lignum aloes en lavandekruid; du bois d'aloès en pleine maturité et de l'aspic. *Tjandāna dan kalambak-gāhræ jang sedia*, sandelhout en bereide lignum aloes; du bois de sandal et une préparation de bois d'aloès.

كلمبو *kælambō*, eene rustbank, gordijnen; un canapé, des rideaux. *Tīdor-lah ia di sisi kælambō tēan poetri*, hij legde zich neder om te slapen naast de gordijnen van de prinses; il se coucha pour dormir à côté des rideaux de la princesse. *Tīrei kælambō*, de gordijnen die de *per-ādē-an*, of slaappleats, van het overige gedeelte van het vertrek afscheiden; les rideaux qui séparent la *per-adōu-an*, ou l'alcove, du reste de l'appartement. *Tīrei kælambō ter-saḡkap-lah*, de gordijnen werden opengeschoven; on ouvrit les rideaux. *Tīrei kælambō di labōh-kan ōrang*, de bedienden lieten de gordijnen vallen; les domestiques abaissèrent les rideaux. *Dædæk-lah ber-sæka-sækā-an di-dālam tīrei kælambō*, zaten liefkozend te spelen achter de gordijnen (van het afgeschoten vertrek); folâtraient amoureusement derrière les rideaux (du réduit).

كلمبوش *ka-lambōng-an*, het vuil in den krop

van eenen vogel; l'ordure dans le jabot d'un oiseau.

كلمبوي *kalambōi*, slak; limaçon.

كلمبيت *kalambēt*, eene groote soort van veldermuis; grosse espèce de chauve-souris.

كلمبغ *kalampang*, *sterculia foetida*, L. *Dāun kantæt-kantæt dan bēḡga kalampang*, de bladeren van eene stinkende plant en de bloemen van eene andere; les feuilles d'une plante qui sent mauvais et les fleurs d'une autre.

كلمبي *kalampeï* (vid. هونس *hēncæs*), ontbloot, uit de scheede getrokken; nu, tiré du fourreau. *Kris-nja ter-kalampei*, zijn kris was uit de scheede; son kris était tiré.

كلمباري *kalamkārī*, sits, katoenen stoffe met een geschilderd patroon; perse, indienne, toile de coton peinte. *Kalamkārī tānah pētih*, sits met eenen witten grond; indienne à fond blanc.

كلمومر *kalamæmoer*, schurft op het ligchaam, smerigheid van het hoofd; gale sur le corps, ordure de la tête.

كلمة *kalimat* AR. (vid. شهادة *shādat*), een woord, het woord (Gods); une parole, la parole (de Dieu).

كلنتت *kalintat*, clitoris. *Bēḡga kalintat* vel *bēḡga bīræ*, clitoria ternata.

كلنتغ *kalintang*, speeltuig, bellen-speeltuig; instrument de musique, instrument à sonnettes.

كلنتجر *kalintjier* vel گلنتجر *galintjier*, glad, glibberig, glijden, glibberen; glissant, glisser. *Nistjājā di paliarā-kan allah deri-pada kalintjier segala صوفي sōfi artī-nja ōrang jang māsoḡ djālān ka-pada allah jang sōtji*, God zal zekerlijk van het glijden behoeden al de *sōfi*, dat is, al de genen welke het regte pad (trachten te) bewandelen, dat naar de Godheid leidt; Dieu empêchera certainement de glisser tous les *sōufi*, c'est-à-dire;

ceux qui entrent dans le vrai chemin qui conduit à la Divinité.

کلنجہ *kalintjoh*, struikelen, waggelen; broncher, vaciller, chanceler. *Kalintjoh-an kiki*, het struikelen van den voet; bronchement.

کلو *kalau* (vid. کالو *kālau*), indien; si. کلو *kalau-kalau*, indien bij geval; si par hasard.

کلو *kellā* (vid. بیسو *bisā*), stom; muet. *Ia djādi kellā*, zij werd stom; elle devint muette.

کلواس *ka-loewās-an* (vid. لوس *loewas*), duidelijk, naauwkeuriglijk, wijdte, breedte, uitgestrektheid; distinctement, clairement, précisément, largeur, étendue. *Kāta ka-loewās-an*, spreek duidelijk; parlez distinctement.

کلوبج *kalābong*, een los kleed, sluijer, met een los kleed bedekken; ce qui couvre légèrement, un voile, couvrir d'un vêtement léger. *Perampāan jang ber-kalābong diri-nja*, eene vrouw die zich met eenen sluijer dekt; une femme qui se voile.

کلور *ka-lāar* (vid. لور *lāar*), buitenwaarts, uit, weg, voort, voortkomen, voortspruiten, ontspringen, wegnemen; hors, en dehors, sorti, parti, disparu, provenir, sortir de, jaillir, ôter. *Pergi ka-lāar kōta*, uit het kasteel gaan; sortir du fort. *Ambel ka-lāar*, neem uit, neem weg; ôtez, prenez. *Ka-lāar-lah aṅg-kau*, kom uit, gij, of maak u weg! sors de là, va-t-en! *Ka-lāar-lah ājer matā-nja*, hare tranen kwamen te voorschijn; ses larmes parurent. *Dagāng-an jang ka-lāar deri nagri itoe*, de koopmanschappen die uit dat land gevoerd worden; les denrées qu'on exporte de ce pays. *Māta ājer ka-lāar deri-pada tjelah bātōe*, eene fontein ontspringt uit de kloof van de rots; une source jaillit des fentes du rocher. *Meṅgalāar-kan ka-sakti-an*, bovennatuurlijke magt uitoefenen; exercer un pouvoir surnaturel. *Orang ka-lāar-kan*, vreemdeling, iemand die elders te huis behoort; étranger, forain.

کلور *kelōr* (vid. مروثگی *mōrōnggei*), guilandina moringa, L.

کلورتی *kalārēt-an*, de fijt; panaris.

کلورٹ *kelawarga* HIND., bloedverwantschap, maagschap, nabestaanden, afstammelingen, voorvaderen, een maag, nabestaande; parenté, affinité, parens, allié, famille, ancêtres, un parent, proche, allié. *Perampāan jang tiā-da hārōes nikah deṅgan dia kārna sebāb kelawargā-nja*, eene vrouw met dewelke het onbetamelijk zoude zijn een huwelijk aan te gaan, om reden van hare vermaagdschap; une femme avec laquelle on ne pourrait pas décemment contracter mariage à cause de parenté. *Kaūm kelawargā-koe*, lieden van mijn geslacht; des personnes de ma famille. *Kelawarga swamī-nja*, de bloedverwanten van haren echtgenoot; les parens de son époux. *Kelawarga jang djāuh dan jang dampieng*, na en verre bloedverwanten; des parens proches et éloignés. *Nabi maḥammed dan segala kelawargā-nja*, de profeet Mahomed en zijn gansch geslacht; le prophète Mahomet et toute sa famille.

کلوڤ *kalōwang*, noctilio, de grootste soort van vledermuis; vampire, la plus grosse espèce de chauve-souris.

کلوشغ *kalōṅsong*, de buitenste schil of het kaf van de peper; les cosses ou l'enveloppe du poivre.

کلوشس *kalōpas* (vid. کوشس *kōpas*), pellen, deh bast of de huid afstrijken, villen, de huid, de schil; peler, enlever l'écorce ou la peau, écorcher, l'écorce, la pelure.

کلوق *kalōpak*, deksel; couvercle. *Kalōpak māta*, de oogleden; les paupières. *Rōma-rōma jang toemboh pada kalōpak māta* vel *bāloh māta*, de haren der oogleden; les cils des paupières. *Kalōpak bōnga*, de kelk van eene bloem; le calice d'une fleur. *Adā-lah ia di-dālam kalōpak bōṅga tan-*

djong amas itœ, zij was (door tooverij verborgen) in den kelk van den gouden *tandjong*; elle était (enfermée par une force magique) dans le calice du *tandjong* à fleurs dorées.

كلوكوب *kalākāb*, een groote woudboom, van welken de beste soort van *kāliet-kājā* (schors) komt; grand arbre sauvage, qui produit la meilleure espèce d'écorce nommée *kōulit-kāiōu*.

كلولي *kalōli*, staal; acier.

كلوي *kalōwi*, eene soort van brandnetel, waarvan de *pōlas*-draad vervaardigd wordt; espèce d'ortie dont on fabrique le fil appelé *pōulas*.

كله *kelah* vel *koelah* PERS., kap, hoofdsiersel, tulband; coiffure, tiare, turban. *Koelah dan katēpong*, stormhoeden en helmen; des casques. *Memākei makōta dan koeloh dan zrah*, droegen kroonen, en tiaren, en pantsieren; portaient des couronnes, et des tiars, et des cottes d'armes.

كله *kaloh* & كاله *kālōh* (vid. ماله *meṅgaloh*), zuchten, een zucht; soupirer, un soupir. *Maka ia-pōn ماله ماله meṅgalōh sedikiet serāja mākan sirih*, hij zuchtte een weinig en nam toen wat sirih; il soupira un peu et prit ensuite du betel.

كلين *klīng* & كلنج *klīng*, het land *Telingana* of *Kalinga* op het schiereiland van Indië, de kust van Coromandel; la partie de la presqu'île de l'Inde, appelée *Telingana* ou *Kalinga*, la côte de Coromandel. *Bānjak kapal klīng di mēāra atjeh*, er liggen in de haven van Atjien vele schepen van de kust van Indië; il y a dans le port d'Atiim beaucoup de navires de la côte de l'Inde. *Hendak ia tārī ka-nagrī klīng*, hij wil naar de kust van Coromandel vlugten; il a dessein de s'enfuir vers la côte de Coromandel. *Ka-pada bhāsa klīng كاندام karāndam namā-nja*, in de Telingasche taal heet het (zeker heilig gedicht) *karāndam*; dans la langue Telingā il (certain poëme sacré) se nomme *karāndam*. *Djambō klīng*,

engenia malaccensis, (eene vrucht) de roode *jambœ*; le *iambou rouge* (fruit). *Ikan klīng*, eene soort van visch; nom d'un poisson. *Kān klīng*, grijs of ongebleekt katoen van *Kalinga*; coton gris ou écru de *Kalinga*. *Dagāng-an klīng pertāma-pertāma kān gādjah pātih*, kustgoederen, vooral witte lijnwaden; des marchandises de la côte de l'Inde, spécialement des toiles blanches.

كليني *kaliki* vel كليني *kalikih*, carica papaja, L., eene vrucht bekend onder den naam van papaja of papaw; fruit que les colons nomment papaja ou papaw.

كلينج *kolilieng*, rond, rondom, overal; à l'entour, à la ronde, tout autour. *Ber-bōat pārijet kolilieng dāson*, eenen wal om het dorp maken; construire un rempart autour du village. *Di toṅgō-ī kolilieng*, rondom bewaakt; surveillé de toute part. *Di tjari-nja ber-kolilieng*, zocht hem overal rond; le cherchait à la ronde. *Di kolilieng āuleh perampāan ter-lālo amat bānjak*, hij was door eene groote menigte vrouwen omringd; il était entouré d'un nombre prodigieux de femmes. ماله *meṅgotilieng*, omgeven, omsingelen, omloopen; entourer, cerner, faire le tour de. *Ia meṅgotilieng-kan tēboh-nja*, hij wandelde om haar ligchaam heen; il fit le tour de son corps. *Meṅgotilieng nagri*, de stad omgeven of omsingelen; entourer ou cerner la ville.

كلير *kljz* (vid. كولي *gōlei*), eene bijzondere soort van kerry; manière particulière d'apprêter le kerry.

كلهاتني *ka-liāt-an* (vid. ليهت *liat*), gezigt, het voorwerp dat men ziet, hetgene zichtbaar is, verschijning, vertooning; vue, l'objet qu'on voit, chose visible, apparence, représentation.

كلارو *kamārō* vel *kamārau*, schoon, droog weder; beau tems, tems sec. *Di brī allah kamārau se-dikiet*, God geve wat schoon

weder! Dien nous accorde un peu de beau tems!
Pada māsa kamārau, in het drooge jaargetij; dans la saison sèche.

ka-ṡārī (vid. *ماری māri*), herwaarts; ici, vers oe lieu-ci. *Bāwa ka-mārī*, breng hier; apporte ici. *Esok ārī-lah anakda ka-mārī*, morgen, mijn kind, kom dan hier; demain, mon enfant, viens ici. *Ka-sāna ka-mārī*, herwaarts en derwaarts, hier en daar; par ici par là.

komāla vel *kaemāla*, karbonkel, diamant of een denkbeeldig edelgesteente dat eenen bijzonderen luister verspreidt; escarboucle, diamant, ou une pierre précieuse fictive d'un éclat extraordinaire. *Di benā-kan-nja makota deri-pada permāta komāla jang amat ber-tjāja*, hij droeg eene kroon van edele gesteenten van buitengewonen luister; il portait une couronne de pierres précieuses extrêmement brillantes. *Komāla jang seperti mandiki besār-nja dan tjajā-nja-pān seperti mata-ārī*, 'een karbonkel ter grootte van eenen watermeloen en schitterende als de zon; une escarboucle grosse comme un melon d'eau et resplendissante comme le soleil. *Komāla likmat*, een tooverjuweel; une pierre précieuse magique. *Komāla ōlar*, een karbonkel die men onderstelt in den kop van eene slang te zijn; escarboucle qu'on suppose exister dans la tête d'un serpent.

ka-māna (vid. *مان māna*), werwaarts; où, vers où. *Ka-māna pergi-nja*, werwaarts is hij gegaan? de quel côté est-il allé? *Ka-māna-māna*, werwaarts ook, overal; de quelque côté que ce soit, partout. *Bœnjī-nja lantās ka-māna-māna*, zijn geluid verspreidde zich overal; le son s'en répandait partout.

kamājan (vid. *کامین کامینjan*), gombenzoin; benjoin.

kombāra, rondswalen, rondreizen, om-dolen, dwalen, verhuizen; rôder, voyager,

faire des courses, errer, émigrer. *Orang jang meṅgombāra deri-pada tampat-nja*, iemand die zijne woonplaats verlaat, een reiziger; celui qui quitte sa demeure, un voyageur. *Marī-lah kita meṅgombāra*, kom, laat ons gaan rondzwerven; allons, voyageons, courons le pays.

kambārī (vid. *کمبر کامبار*), tweelingen; jumeaux.

kombāla (vid. *گمبال گombāla*), veehoe-der; père.

kombāli, wederom, terug, terug komen; de nouveau, derechef, revenir. *Pergi-lah kombāli*, ga weder terug; retournez-vous en. *Bri kombāli*, geef weder terug; rendez, restituez. *Kombatī-lah anṅkau*, keer gij terug; retournez. *Kombatī-lah ia*, hij kwam terug; il revint. *meṅgombāli* & *meṅgombatī-kan*, terug geven, weder in handen stellen, zorgen dat terug gegeven wordt; rendre, restituer, faire restituer. *Kandarān pergi-nja dan kombatī-an*, eene gelegenheid voor het heen en terug reizen; une voiture pour l'aller et le retour.

kambājat, vermiljoen; du vermillon.

kambar & *kambārī*, tweelingen, een paar, twee gelijke dingen bij elkander voegen; jumeaux, une paire, accoupler, appa-rier, assortir, mettre ensemble deux choses qui sont pareilles. *Adā-lah anak kamar di-dālam prēt-nja*, zij was van tweelingen zwanger; elle était grosse de deux jumeaux. *Jang ber-ānak kambārī*, die tweelingen voorbrengt; qui produit des jumeaux. *Kam-bar-lah bēdak ini maka ka-doeā-nja sa-rēpa dan sāma besār-nja*, zijn deze jongens tweelingen, dat zij in gelaat en grootte zoo zeer op elkander gelijken? ces deux garçons sont-ils jumeaux? ils ont tant de ressem- blance dans les traits et la taille.

kambang vel *kombang*, spreiden, zich

spreiden, opengaan, ontluiken, bloeijen, ontloken, eene bloem; étendre, s'épanouir, s'ouvrir, éclore, épanoui, éclos, une fleur. *Ter-kambang lājer-nja*, de zeilen waren uitspreid; les voiles étaient déployées. *Mengambang lājer*, de zeilen uitspreiden; déployer les voiles. *Ber-kambang-lah bāṅga*, de bloem ontluikt; la fleur s'épanouit. *Ber-kambang pājong*, een zonnenscherm uitspreiden; déployer, ouvrir un parasol. *Ber-kambang sājæp*, de vleugels uitspreiden; étendre les ailes. *Kambang-lah tēboh amba rasā-nja seperti bākiet*, mijn ligchaam scheen zich als een heuvel uittezetten; il semblait que ma taille atteignait la hauteur d'une colline. *Bāṅga sa-kambang*, eene geheel ontlokene bloem; une fleur tout à fait éclos. *Se-bagei kambang sedap di pākei lājā bāṅg*, als eene bloem die men draagt zoo lang zij den zinnen behaagt, en die men wegwerpt als zij verwelkt is; comme une fleur dont on se pare aussi longtems qu'elle plait aux sens, et qu'on jette dès qu'elle est fanée. *Bāgimāna garāṅg-an kambang bāṅga atī-nja*; hoe zou de bloem van haar hart (dat eener moeder) ontluiken, (hoe verheugd zoude zij zijn!); comme la fleur de son coeur (le coeur d'une mère) s'épanouirait, (comme elle serait ravie!).

كَمْبَڠْ kœmbang & كَمْبَڠْ kœmbang, een insect tot het geslacht der bijen behoorende, hetwelk gaten in het hout boort en daarom gemeenlijk de timmerman genoemd wordt, horzel, hommelmij; insecte du genre des abeilles, qui creuse le bois et qu'on nomme communément abeille perce-bois ou menuisère, frelon, abeille-bourdon. *Kājājang ter-griek āuleh kœmbang*, een stuk hout van deze insecten doorboord; un morceau de bois percé par cet insecte. *Hidjau warnā-nja seperti kœmbang pādong*, het was groen als eene soort van deze insecten; il était vert comme certaine espèce de cet insecte. *Segala bāṅga jang di-dālam tāman itœ*

sedang ber-kambāṅg-an ter-lūlo amat arœm bau' n-nja maka kœmbang itœ-pān ber-daṅgōng-lah boenji-nja, al de bloemen in dien tuin waren ontloken en verspreidden eene alleraangenaamste geur, terwijl de bijen (die er om heen vlogen) een brommend geluid maakten; toutes les fleurs dans ce jardin étaient écloses et répandaient une odeur suave, tandis que les abeilles (voltigeant autour) bourdonnaient. *Harimau kœmbang*, een luipaard; un léopard.

كَمْبَڠْ kambiang, eene geit; une chèvre. *Brāpa karbau djāwi kambiang ābies di bānoh*, menige buffels, ossen en geiten werden geslagt; on tua quantité de buffles, de boeufs et de chèvres. *Kambiang ātan*, eene wilde geit, eene bijzondere soort; chèvre sauvage, une espèce particulière.

كَمْبَڠْ kambeli AR., haren kleed, dat door boetvaardigen gedragen wordt, grof kleed; haire, sac, habit grossier.

كَمْبَڠْ kambōdja, Cambodja, een land tusschen Siam en Cochin gelegen, dat door eene groote rivier bespoeld wordt; Cambaie, pays situé entre Siam et la Cochin Chine, et qui est arrosé par un grand fleuve. *Dagāṅg-an deri kambōdja dan siam*, koopwaren van Cambodja en Siam; marchandises de Cambaie et de Siam. *Kambang (vel bāṅga) kambōdja*, plumeria obtusa, L.

كَمْبَڠْ kombōng, grof van korrel (als zout of zand); gros (en parlant de certaines matières distribuées par grains, comme sel, sable).

كَمْبَڠْ kambiri (vid. *كَمْبَڠْ kabiri*), gelubd, gesneden; châté, coupé.

كَمْبَڠْ kambiang (vid. *كَمْبَڠْ kambiang*), eene geit; une chèvre.

كَمْبَڠْ ka-mati-an (vid. *مَاتِ māti*), de dood; la mort.

كَمْبَڠْ komedien, na, naderhand, toen, ver-

volgens, onmiddellijk na; après, postérieurement, ensuite, alors, immédiatement après. *Komedien deri-pada itoe*, daarna, vervolgens, voorts; après cela, ensuite, en outre. *Sopāja di seboet orang datang ka-pada āri jang komedien*, opdat het moge vermeld worden in de toekomst; afin qu'il en soit fait mention dans les tems à venir. *Di ambel daūlo komedien di bājer argā-nja*, nam eerst (de goederen) en betaalde er vervolgens den prijs van; prit d'abord (les marchandises) et en paya ensuite le prix. *meṅgomedien-kan*, uitstellen, volgen; remettre, différer, suivre. *Atau ia men-dāulō-ī imām-nja. atau meṅgomedien-kan*, het zij hij den dienstdoenden priester vooraf ga, het zij hij hem volge; soit qu'il précède ou qu'il suive le prêtre qui officie. *Nabi allah jang tiāda nabi komedien-nja*, de profet Gods die geenen opvolger zal hebben (de laatste van de profeten); le prophète de Dieu qui n'aura point de successeur (le dernier des prophètes).

kimkhā & *kimkah* PERS., damast (zekere zijden stoffe), geglansd taf; damas, lustrine. *Kimkhā tjina jang ber-āmas*, Chineesch taf met goud gehoogd; de la lustrine de Chine relevée d'or.

kemer PERS., sjerp, gordel; ceinturon, zone. *Ikat-lah piṅgang-moe deṅgan kemer*, bind eenen gordel om uwe leest, omgord uwe lenden; mettez une ceinture autour du corps, ceignez-vous les reins. *Memākei kemer jang ber-tatah-kan ratna*, eenen gordel dragen die met juweelen versierd is; porter une ceinture ornée de pierreries.

ka-maerāh-an (vid. *mārah*), edelmoedigheid, mildheid, goedaardigheid, goedertierenheid, gemakelijkheid; libéralité, bon naturel, clémence, facilité.

kamaratak vel *kamartak* (vid. *gamaratak*), geklater; son éclatant.

kamies, vastmaken, verstellen; attacher, réparer, raccommoder.

kemang, eene riuse vrucht; un fruit acide.

kampā & *kampā-an*, pers, oliepers; presse, pressoir, pressoir à l'huile.

kampong, eene omheining, eene plaats die met paalwerk omgeven is, een dorp met wallen omgeven, district, wijk, voorstad, buurt; un enclos, endroit entouré de palissades, bourgade entourée d'un rempart ou fortifiée, district, quartier d'une ville, fauxbourg, assemblage de bâtimens. *Mem-bōat rāmah serta deṅgan kampōng-nja*, een huis bouwen met deszelfs omheining; bâtir une maison avec son enclos. *Ada jang ka-lēar deri-dālam kampōng-nja*, eenigen kwamen buiten hunne omheiningen; quelques-uns sortirent de leurs enclos. *Me-rampas se-genap kampōng dan rāmah*, al de dorpen en huizen plunderen; piller tous les villages et toutes les habitations. *Kampong tjina*, het kwartier der Chinezen; le quartier des Chinois. *Kampong malājoe*, het kwartier der Maleijers; le quartier des Malais. *Ber-kampong*, vergaderen, bijeen komen; s'assembler, se réunir. *meṅgampōng*, verzamelen, te zamen brengen; rassembler, mettre en un tas. *Lāda jang di-dālam nagri sēdah kita kampōng-kan*, al de peper in het land hebben wij vergaderd; nous avons rassemblé tout le poivre du pays. *Orang sa-kampōng*, menschen van een en hetzelfde dorp, stadgenooten; personnes d'un même village, d'une même ville. *Segala sa-kampōng-nja*, alle zijne naburen; tous ses voisins.

kæmpoel & *kæmpoel*, verzamelen, bijeen brengen, ophoopen, opstapelen, opzamelen; assembler, rassembler, entasser, accumuler, enmagasiner. *Apa-bila telah ber-kæmpoel-lah segala rāta*, toen al de wagens bijeen gebracht waren; lorsque tous les chariots furent rassemblés. *Orang bānjak sēdah ter-kæmpoel di teṅgal pādang*, eene

menigte volks was op het plein vergaderd; une foule de monde était rassemblée sur la place. *Ber-kaempael wang*, geld opstapelen; entasser de l'argent. *Koempael-an lalo ka-sablāh kartas*, de som op de andere zijde uitgetrokken; le contenu en l'autre part ou de l'autre part.

کمپانی *kompani* EUROP., de O. I. Compagnie; la Compagnie des Indes Orientales. *Kapāla jang memegang parentah kompani*, die uit naam der Compagnie het gezag voeren; qui exercent l'autorité au nom de la Compagnie. *Jang dādoek dālam bitjara kompani ing-gries*, die in den raad van de Engelsche Compagnie zitting hebben; qui ont séance dans le conseil de la Compagnie Anglaise. *Kompani wolanda*, de Hollandsche O. I. Compagnie; la Compagnie Hollandaise des Indes Orientales.

کمپو *kimpō* & کمپو *kīpō* (vid. تکو *tēkang*), ambachtsman, kunstenaar, arbeider; artisan, ouvrier, artiste.

کمپوه *kampōh*, werkdoos of werkmandje voor vrouwen; layette ou sac à ouvrage dont se servent les femmes.

کمپاه *kampah*, kleuren, verwen; peindre, colorer, teindre. *Ber-kampah tjanḡgei warna kasœmba*, de lange nagels met eene karmozijne kleur verwen; se teindre les longs ongles en cramoisi. *Kāin jang ber-kampah atau ber-tampal*, stoffen die geleverd of bijgeschilderd zijn; des étoffes teintes ou plâtrées.

کمپیل *kampīl* & کمپیل *kampīl*, kleine zak (van matwerk); petit sac (natté ou tressé). *Kātjang sātœ kampīl*, een kleine zak erwtten; un petit sac de pois.

کمکام *kamkamā* (HIND. *kœḡḡkaema*), crocus, saffraan (het welk niet verder oostwaarts dan Turkije valt, en door de Indianen dikwijls met de *kasœmba*, carthamus tinctorius, verward wordt, alhoewel de verw van de laatstgemelde voortkomende violetkleurig is,

terwijl de geur daaraan toegekend eigenlijk aan geen van beiden eigen is); saffran (plante qui ne croît pas plus loin vers l'orient que la Turquie, et que les Indiens confondent souvent avec le *kasœmba*, quoique ce dernier donne une teinture violette: au reste, l'odeur qu'on lui attribue n'appartient ni à l'une ni à l'autre espèce). *Narwastœ dan kamkamā*, lavandel-kruid en saffraan; de l'aspic et du saffran. *Kamkamā dan kastōri*, saffraan en muskus; du saffran et du musc. *Toḡḡgal-nja kamkamā mērah ber-āmas*, hunne vlaggen waren karmozijnrood met goud; leurs étendards étaient de couleur cramoisie et dorés. *Kāin deri-pada warna kamkamā wēḡḡō*, stoffe van eene purpere kleur; étoffe couleur de pourpre. *Warna kasœmba atau warna kamkamā*, violet of saffraan kleur; couleur violette ou de saffran. *Makān-an jang ada dālam-nja kamkamā*, spijzen met saffraan toebereid; des mets accommodés au saffran.

کملیان *ka-mœli-ān* (vid. مایا *mœliā*), pracht, luister, glorie; magnificence, splendeur, gloire.

کمانکان *kamanākan*, een neef, bijzonder een zusters zoon, huisgezin, onderhoorigen, vassalen; neven, particulièrement le fils de la soeur, famille, subordonnés, vassaux. *Antah-pēn anak antah kamanākan-nja*, misschien zijn kind, en misschien zijn neef; peut-être son fils, et peut-être son neveu. *Tœrōn-lah ia deḡḡan anak kamanākan-nja*, hij kwam af (van de bovenlanden) met zijne afhangelingen; il vint (de l'intérieur du pays) avec ses vassaux. *Kamanākan kāmz jang djādi wakīl mœtalak kāmz*, onze neef, die door ons met volle magt bekleed is; notre neveu, muni de pleins pouvoirs de notre part.

کمونچک *kamontjak*, de kruin, het bovenste; la cime, la partie la plus élevée. *Kamontjak bēkiet*, de top van eenen berg of heuvel; le sommet d'une montagne. *Kamontjak pōhn*, de top van eenen boom; la cime d'un arbre.

K k k

Kamontjak pājong, de top van een zonnescerm; la pointe, le sommet d'un parasol. *Ampat pāloh kamontjak maligei itœ*, het paleis had veertig spitse daken; le palais avait quarante combles pointus.

كومندور *komandōr* PORT., gouverneur, Europeisch opperhoofd; gouverneur, chef Européen.

كومدي *kamēdi*, roer; gouvernail, timon. *Imat-imat pegang kamēdi*, houd vast, let op uw roer; ferme, gouverne au cap. *Pātahlah kamēdi*, het roer is gebroken; le gouvernail est rompu.

كومنيغ *kamēnieng*, chalcas paniculata, L., astringia, Bat. Trans., een bloemdragende boom, waarvan het hout fraaije aderen heeft en schoon gepolijst kan worden; arbre qui porte des fleurs et dont le bois, agréablement veiné, est susceptible d'un très-beau poli. *Lālo ia berenti di-bāwah pōhn kamēnieng tedoh-nja seperti pājong*, zij hielden toen stil onder eene *kamēnieng* boom, welks schaduw gelijk was aan die van een zonnescerm; ils s'arrêtèrent alors au pied d'un *kamūning*, dont l'ombrage ressemblait à celui d'un parasol. *Ber-sentieng bōngka kamēnieng*, dragende *kamēnieng* bloemen achter hare ooren; portant des fleurs de *kamūning* derrière ses oreilles.

كمه *kemah* (vid. ايسني *ājer sinī*), water, dat uit de blaas komt, pis, wateren; urine, uriner.

كميج *kamēdja* PORT. (camisa), hemd; chemise.

كميليج *kamēlieng* & كميري *kamēri*, camirium cordifolium, Gært., juglans camirium, Lour. Fl. Coch. Chin., een groote boom die eene harde noot voortbrengt (gemeenlijk *bōah kras* geheeten), waarvan olie getrokken wordt; grand arbre qui produit une noix dure (communément appelée *bōah kras*), dont on extrait une huile.

كمينجان *kamīnjan*, كمين *kaminjan* & كامين *kamīnjan*, benzoin-gom, hars van benzoin; gomme de bensoin, résine de bensoin.

كن *kan* (vid. Grammatica.), onscheidbaar achtervoegsel, dienende tot het vormen van bedrijvende en overgaande werkwoorden; particule inséparable, qui sert à la formation du verbe transitif.

كن *kena*, كنا *kenā* & كني *kenēi* vel *kōennei*, raken, treffen, aandoen, aantrekken, verbeuren, geplaagd zijn met; toucher, atteindre, frapper, affecter, revêtir, encourir, être atteint de. *Bārang jang kena itœ-pān ābies-lah rāta*, al wat geraakt werd, lag ter neder; tout ce qui fut atteint, fut terrassé. *Kārna kapal-nja itœ kena kārang di lāut bāngka*, want zijn schip heeft in de straat Banka tegen de klippen gestooten; car son navire a touché contre les écueils dans le détroit de Banka. *Kenā-lah makotā-nja anak pānah itœ*, de pijl trof zijne kroon; la flèche atteignit sa couronne. *Di tjiām-nja bōngka ājer māwær deŋgan tiāda di kenā-kan-nja pada idōng-nja*, zij rook de roos zonder dezelve aan haar aangezigt te doen raken; elle flaira la rose sans la laisser toucher à son visage. *Kena diŋgien*, door koude getroffen zijn; être saisi de froid. *Kena bīsa*, door gift aangetast wezen; être atteint de poison. *Kena bēa*, aan eene schatting, belasting onderhevig zijn; être sujet à un tribut, à un impôt. *Kena denda*, in eene boete vervallen; encourir une amende. *Ter-kena*, geraakt, getroffen; touché, frappé. *Sebāb itœ-lah amba ter-kena*, om die reden was ik getroffen (onderging ik een verlies); par cette raison je fus atteint (j'essayai une perte). مئنگنا *meŋgenā-kan* vel مئنگناي *meŋgenā-i*, treffen, vatten, aandoen, opleggen, hechten, aantrekken, dragen; toucher, prendre, appliquer, mettre, se vêtir de, porter. *Sindjāta itœ meŋgenā-i tēboh-nja*, het wapen raakte zijn ligchaam; l'arme toucha son corps. *Meŋgenā-kan katāpong*, eenen helm opzetten; mettre un casque. *Meŋgenā-kan pe-kāin ka-pada tēboh-nja*, trok hem klederen aan; couvrit son corps de vêtements.

کاناری *kanārī*, canarium, L., nanarium oleosum, R., pimela oleosa, Lour., strania, Bat. Trans. vol. V., eene soort van boom die olie geeft; espèce d'arbre qui fournit de l'huile.

کانانگا *kanāṅga*, uvaria cananga, L., een bloemengevende boom, die tot eene groote hoogte groeit; arbre à fleurs, qui croît à une hauteur considérable. *Ber-scentieng bāṅga kanāṅga*, *kanāṅga*-bloemen (die welriekende zijn) achter de ooren dragen; porter derrière les oreilles des fleurs (odoriférantes) du *kanāṅga*.

کانیک *ka-nāik-an* (vid. *کانیک ka-nāik-an*), voer- of draagtuig; voiture.

کانت *kantœt* vel *koentœt*, scheet, wind; pet, vent lâché par en bas. *Dāun kantœt*, apocynum foetidum, L.

کانتال *kantal* JAV., een graad van vastigheid hebbende, dik, pap, lijmachtige stoffe, zaad; qui a un degré de consistance, épais, bouillie, mucilage, sperme. *Dāun kantal*, arbor glutinosa, R., cordia myxa, L.

کانتال *kantœl*, ardea, een vogel, de rijger; un oiseau, le héron.

کانتوم & کاتم *kātom*, knop, eene nog niet geheel ontlokene bloem; bouton, fleur qui n'est qu'à moitié épanouie. *Koentœm bāṅga mālār*, knoppen of jonge bloesems van de nyctanthes; des boutons ou jeunes fleurs du nyctanthes. *Bāṅga sa-koentœm*, eene nog niet ontlokene bloem, een enkele knop; une fleur non éclosé, un seul bouton. *Koetom-kātom ter-kantjœp dan bāṅga-bāṅga ter-kombang*, nog niet ontlokene knoppen en geheel uitgekomen bloemen; des boutons non éclos et des fleurs tout épanouies. *Ka-lāar-lah ia deri dālam kātom bāṅga itœ*, hij sproot voort uit den knop van die bloem; il sortait du bouton de cette fleur. *Warna kātom*, licht bruin, vaal; brun clair, fauve, alezan. *Ber-kātom*, knoppen, uitbotten, beginnen bloemen of bloe-

sems te dragen; boutonner, bourgeonner, commencer à porter des fleurs, à fleurir.

کندج *kændjœr* & کوجر *kādjœr*, eene lans; une lance. *Tœmbak lambieng dan kændjœr seperti kōta ber-djālan roepā-nja*, speren, lansen en spiezen, de gedaante van eene wandelende vesting hebbende; des piques, des javelots et des lances ressemblant à une forteresse mouvante. *Kændjœr ber-tjamāra*, eene speer met den koeijenstaart versierd; une lance ornée de la queue de vache.

کندج *kandjang*, blijven, voortduren; demeurer, continuer, rester. *Itœ-lah ber-kandjang serta-kœ*, dat blijft mij over; voilà ce qui me reste. *Ber-kandjang-lah dālam rōmah bapā-nja*, bleef in het huis van zijnen vader; demeura dans la maison de son père. *per-kandjāng-an*, volharding; persévérance.

کندج *kændjong* & کنج *kændjōng*, bezoeken, gebeuren, te beurt vallen, overkomen; visiter, arriver, survenir. *menṅœndjōng kœbār*, het graf bezoeken; visiter la tombe. *Menṅœndjōng akan jang sākiet*, de zieken bezoeken; visiter ceux qui sont malades. *Koendjōng-an tiap-tiap mānœsia nanti di kændjōng atas marika itœ*, hetgene allen menschen te beurt viel (het sterven) zal ook hun gebeuren; ce qui est arrivé à tous les hommes (de mourir) leur arrivera aussi. *Kændjōng-kændjōng*, toevallig, bij toeval; casuel, accidentel, par cas fortuit.

کندج *kandjī*, rijst tot de dikte van stijfsel gekookt; du riz bouilli à la consistance de l'empois. *Ajer kandjī*, rijstwater; coulis de riz.

کندج *kandjī*, onkuisch, wulpsch; lascif, impudique, luxurieux.

کنج *kontji*, *kontjī* & *kōntjī*, slot, sluiten; serrure, fermer. *Anak kontji*, een sleutel; une clef. *Ibœ kontji*, een slot; une serrure. *Lōbang kontji*, het sleutelgat;

le trou de la serrure. *Anak kontji pintā āti*, de sleutel tot de deur van het hart; une clef pour ouvrir la porte du coeur. *Di kontji-kan-nja pintā*, hij sloot de deur; il ferma la porte. *Di bækā-nja kontji itā*, hij opende het slot; il ouvrit la serrure.

کنچان *kantjāna* HIND., goud; de Por. *Gā-nong kantjāna*, een gouden berg; un mont d'or. *Poespa kantjāna*, bloemen of sieraden van goud; des fleurs ou des ornemens d'or.

کنچنج *kantjieng*, fibulae, knopen, gespen; des boutons, des boucles. *Kantjieng bādjoē*, eene menigte knoopjes, gemeenlijk van gouddraad, waarmede het opperkleed, van voren en om den hals, versierd is; rangée de petits boutons, ordinairement d'or et travaillés à jour, dont l'habit de dessus est garni devant la poitrine et autour du cou. *Lōbang kantjieng*, knoopsgaten; boutonnières. *Ber-kantjieng amas merak meñgāgal*, gouden knopen van eenen bijzonderen vorm; boutons d'or d'une forme particulière. *Ber-kantjieng mājang meng-ārei*, knopen van eenen anderen vorm of die anders bewerkt zijn; boutons d'une autre forme ou autrement travaillés. *پنجنج peñgantjieng*, grendel; verrou. *Di lepas-kan kantjieng kamādi pēlang ber-ālāh ka-lāut-an*, nadat het touw van het roer losgemaakt was, stak het schip in zee; l'amarre du gouvernail ayant été lâchée, le vaisseau courut au large. *Dagēng kantjieng*, spier; muscle.

کنچنج *kintjieng*, pissen, wateren; faire de l'eau, uriner. *Ajer kintjieng* (vulg.) pis, water; urine. *Anak kintjieng*, een bastaard; un bâtard.

کنچنج *kəntjang* & *کونچنج kəntjang* (vid. *کنچنج goentjang*), roeren, schudden, bewegen; secouer, agiter, remuer.

کنچنج *kantjoep* vel *kəntjoep*, knop of nog niet ontlokene bloem, bloem na zons ondergang gesloten, eene kunstmatige verzameling van knoppen, zich als eene bloem sluiten; bouton

de fleur ou fleur non éclose, fleur qui s'est fermée après le coucher du soleil, combinaison artificielle de boutons de fleur, se fermer comme une fleur. *Bəñgā sa-kantjoep*, een enkele bloemknop, of een gemaakte tros van niet ontlokene bloemen; un seul bouton de fleur, ou un bouquet artificiel de fleurs non épanouies. *Bəñgā-nja sa-leñgah lāgi kantjoep*, de helft van de bloesems was nog in den knop; la moitié des fleurs était encore en bouton. *Kətom-kətoem ter-kantjoep dan bəñgā-bəñgā ter-kambang*, knoppen, en ontlokene bloemen; des boutons, et des fleurs entièrement écloees.

کنچنج *kantjoek*, krom, gebogen, scheef, mismaakt; courbé, penché, de travers, contrefait. *Ber-djālan kantjoek-kantjoek*, slangswijze loopen, eene kromme lijn volgen; marcher en zigzag, suivre une ligne courbe. *Maka ia meñgantjoek-kan diri-nja*, hij boog zich; il se courba.

کنچنج *kontjör*, *kämpferia galanga*, L. *sonchorus*, R., een wortel die in de artsenij gebruikt wordt; une racine dont on fait usage dans la médecine.

کنچنج *kantjēl*, eene kleine en zeer tengere soort van ree, eene bijzondere soort van de moschus: eene andere soort, iets grooter, wordt *nāpā* geheeten; animal petit et très-délicat du genre des gazelles, une espèce du moschus: une autre espèce, un peu plus grande, se nomme *nāpōu*.

کندار *kandāra*, rijden, gedragen of getrokken worden (door een paard, eenen olifant of op eenen wagen); être monté (sur un cheval, un éléphant ou aller en voiture). *Sa-riboē kōda di kandarā-i ūleh pahloewān lañgkap deñgan alat sindjatā-nja*, duizend paarden, bereiden door ruiters die volkomen uitergerust waren; mille chevaux, montés par des cavaliers armés de pied en cap. *Binātang jang di kandarā-i orang*, het beest waarop iemand rijdt; la monture, l'animal sur lequel

un homme est monté. *Iā-lah jang* *meṅandarā-ī ka-pada ampat pendjēræ ālam mi*, hij is het die naar de vier hoeken der wereld gereisd heeft; c'est lui qui a parcouru les quatre coins du monde. *کانداران* *kandarān*, rijdier, rij- of voertuig, draagstoel, een stok of staak om goederen over de schouders te dragen; bête de monture, voiture, moyen de transport, bâton ou perche pour aider à porter un fardeau sur l'épaule. *Ada jang ber-pānah-pānah deri-ātas kandarān-nja*, sommigen schoten met pijlen van hunne rijdieren af; les uns lançaient des flèches de dessus leurs montures. *Tatkāla ber-kandarān atau ber-djālan*, wanneer men rijdt of te voet gaat; lorsqu'on va à cheval, en voiture ou à pied.

کند *kandær*, los, slap, zonder veerkracht, week, zwak; lâche, qui ne tient pas ferme, qui n'est pas tendu, relâché, mou, faible.

کندڭ *kandang*, kraal, omheinde plaats, hok voor het vee, kooi, in een perk of kooi houden; parc, enclos pour le bétail, enfermer, parquer. *Kandang karbau*, een buffelkraal; un parc de buffles. *Kandang sapi*, koijenstal; étable à vaches. *مڭندڭ* *meṅgandang*, opsluiten, kooijen; enfermer, parquer.

کندک *kandak*, bijwijf, bijzit, hoer, die eene bijzit houdt, hoereerder; une concubine, maîtresse, courtisane, un débauché, celui qui tient une concubine. *Antah-nja kandak antah-nja bini*, het zij bijzit of gemalin; soit concubine ou épouse. *Dan sāja djikalau kandak*, en ook slavinnen, indien het bijzitten zijn; ainsi que les femmes esclaves, si ce sont des concubines. *Kandak-nja jang ber-ānak ia deṅgan dia*, zijne bijzit die bij hem een kind heeft; sa concubine qui a un enfant de lui. *Ber-kandak*, hoererij plegen; se prostituer. *Amba dātang meṅgandak-ī perampāan itoe*, ik ben gekomen om die vrouw tot mijne bijzit aan te schaffen; je suis venu pour obtenir cette femme comme concubine.

کندم *kondam* (vid. *سوبڭ* *sōbang* & *کرابڭ* *krābæ*), eene soort van ooring; espèce de boucle d'oreille. *Pada telieṅgā-nja di kenā-kan-nja kondam*, hij droeg sieraden in de ooren; il portait des ornemens à ses oreilles.

کندور *koendær*, soort van kauwoerde; espèce de courge.

کندورڭ *koendærī*, de candorijn, een gewigt en ook eene gefingeerde munt; le candorin, qui est un poids et une monnaie de compte. *Koendærī bātang vel sāga pōhn* (vid. *سآڭ* *sāga*), adenanthera pavonia, L.

کندوڭ *kandōng* vel *kandōng*, zak, beurs, kropgezwel, bogchel, de baarmoeder, dragen (bij voorbeeld in eenen zak); sac, bourse, gôtre, bosse, la matrice, porter (comme dans un sac). *Kandōng-kan wang*, geld in eene beurs steken, of in den hoek van eenen zakdoek of ergens in zijn kleed dragen; mettre de l'argent dans une bourse, ou le porter dans un coin de son mouchoir ou dans quelque autre partie de l'habillement. *Kandōng badan*, de zamensstelling van het ligchaam; la structure du corps. *Tōan-pēnja bāik deṅgan sāja tiāda bōlih sāja ilang-kan se-lāma ada njāwa di kandōng sāja*, de goedheid mijns meesters zal ik nimmer ophouden te gevoelen, zoo lang mijne ziel in haar omkleedsel is; tant que mon ame habitera son enveloppe, je n'oublierai jamais les bontés que mon maître a pour moi. *Kandōng anak*, zwanger; grosse, enceinte. *Seperti anak kandōng-nja*, als het kind dat zij zelve gedragen had; comme l'enfant qu'elle a porté dans son propre sein. *Saedāra jang kandōng*, eigen broeder, van dezelfde moeder geboren; frère utérin. *مڭندڭ* *meṅgandōng*, in eenen zak stoppen of dragen; mettre ou porter dans un sac. *Meṅgandōng anak*, met jongen zijn; être pleine. *Tatkāla meṅgandōng pātek sa-pōloh bēlan lamā-nja*, toen gij mij gedurende tien (maan) maanden in uwem boezem gedragen hebt; lorsque vous

m'avez porté dans votre sein pendant dix mois (lunaires). *Awan meṅgandōng ājer*, de wolken voeren water met zich; les nuages charient la pluie.

کندی *kœndi*, *goēndi* & *gindī*, (κένδον poculum barbaricum, persicum, certe Asiaticum), waterpot, aarden kan, kom; cruche à eau, pot de grès, aiguière, jatte. *Ada jang memegang kīpas dan ada jang memegang kœndi*, sommigen (van de dienstboden) droegen waaijers, anderen waterkannen; les uns portaient des éventails, d'autres portaient des cruches d'eau. *Kœndi sœrāhi*, flesh met een' langen hals; bouteille à long cou. *Kœndi ājer sembājang*, waterkan, die men bij de plegtigheid van het gebed gebruikt; vase à eau, dont on se sert dans les cérémonies de la prière. *Daūn kœndi vel tābœng brœk*, nepenthes, L., eene kruipende plant, welke de gedaante van eene kan heeft; plante rampante, qui a la forme d'un vase.

کندی *kandīdi*, scolopax, soort van vogel, watersnip; nom d'un oiseau, la bécassine.

کندی *kindiri* (vid. *دیری diri* & *سندیري sindiri*), zelf; même.

کندی *kandīs*, eene vrucht, eene verscheidenheid van de garcinia; nom d'un fruit, qui est une variété de la garcinia.

کندی *konsiēl* ENG., raadsvergadering, de raads-tafel; le conseil, l'assemblée du conseil, le tapis. *Komandōr deṅgan konsiēl*, de gouverneur en de raad; le gouverneur et son conseil.

کنگ *kenang*, aanschouwen, overwegen, zich voor den geest brengen, overdenken, zich herinneren; contempler, considérer, se rappeler, réfléchir à. *Ka-besār-an daenjā tiadā-lah di kenang-kan-nja lagi*, hij aanschouwde niet langer de grootheid dezer wereld; il ne considérait plus la grandeur mondaine. *Harām illahi kalau ter-kenang*, God straffe mij zoo ik het mij herinnerde; Dieu me damne s'il

mien souvenait. *Kārna ia sūṅgat ter-kenang anak-nja*, want hij herinnerde zich levendig aan zijn kind; car son enfant lui revint fortement à l'esprit. *Djikatau kakenda māti kalāk maka tēan kenang-lah kāsih sājang kakenda jang sedikiet*, indien uw minnaar nu mogt sneuvelen, herdenk hem dan met eenig teeder gevoel; si toñ amant perd tantôt la vie dans le combat, rappelle-toi sa mémoire avec un peu de tendresse.

کنگ *kenieng*, de wenkbrauw; le sourcil. *Bā-loeh māta dan kenieng*, het haar der oogleden en de wenkbrauwen; le poil des paupières et les sourcils. *Bāloeh kenieng-nja ter-bākar*, hunne wenkbrauwen waren verbrand; ils eurent les sourcils brûlés. *Kenieng-nja se-perti tādji di bantok*, hare wenkbrauwen waren boogswijze gekromd, als de kunstmatige sporen van vechthanen; ses sourcils étaient arqués comme les ergots postiches de coqs de joute. *Kenieng-nja laksāna awan di tēlies*, hare wenkbrauwen geleken naar geschilderde wolken; ses sourcils ressemblaient à des nuages peints.

کنگان *kanak-kānak* (vid. *کانت کانک-kānak-kānak*), kinderen; des enfans.

کنل *kenal*, zich herinneren, herkennen, onderscheiden, bekend zijn met, oplettendheden beantwoorden; se rappeler, se remettre, distinguer, être au fait de, reconnaître des égards. *Tiāda akœ kenal dia*, ik herinner mij hem niet, of ben niet met hem bekend; je ne me le rappelle pas ou je ne le connais pas. *Maka di kenal-lah ia akan soedarā-nja*, en hij bragt zich zijnen broeder te binnen of herkende hem; et il se rappela, ou il reconnut son frère. *Itœ-lah jang ter-kenal aulelt sāja*, dat herinner ik mij; pour cela je m'en souviens. *Tāu-lah ia*, *مئجل meṅgenal permāta*, hij wist edele gesteenten te onderscheiden; il se connaissait en pierreries. *Bārang siāpa meṅgenal diri-nja*, een iegelijk die zichzelf

kent; quiconque se connaît soi-même. *Tiāda ber-kenal-an lāwan deṅgan kāwan*, men kon den vijand van den vriend niet onderscheiden; on ne pouvait distinguer amis ni ennemis. *kenāl-i āuleh-moe kapāla si-āpa itoe*, herken gij wiens hoofd dit is; examine, toi, de qui est cette tête. *Kenal-kenāl-an*, kennissen, bekenden; des connaissances, des personnes de connaissance. *Tenda peṅgenal*, onderscheidend teeken; marque distinctive.

kenan vel *kanan*, welkom, aangenaam, welgevallig, behagelijk; agréable, qui plait, qu'on aime, dont on fait cas. *Ber-kenan*, van iets houden, goed, behagelijk, aangenaam vinden, te vreden zijn met, hij aan wien iets behaagt, bevalt; aimer, désirer, avoir pour agréable, trouver bon, être content, satisfait de, qui aime, qui a du goût pour. *Itœ-lah kāmī ber-kenan*, dat vinden wij aangenaam, daar houden wij van; cela nous fait plaisir, nous est agréable. *Tiādā-lah ia ber-kenan meneṅgar per-katā-an itoe*, het was hem niet aangenaam die woorden te hooren; il ne lui fut point agréable d'entendre ces paroles. *Djikalau ber-kenan pada rādja*, indien het den koning behaagt; s'il plait au roi. *Djikalau ada per-kenan*, indien ik gunst moge erlangen; si je puis trouver faveur. *Sœdah brāpa lamā-nja tiāda di per-kenan-kan āuleh kompani wolandāi*, hij is sedert lange jaren niet te vreden over de Hollandsche Compagnie; il y a très-longtems qu'il n'est pas content de la Compagnie Hollandaise. *peṅgenan*, lekkernijen, zoeternijen, wat voor den smaak aangenaam is; délicatesses, friandises, choses agréables au goût.

kā-naik-an (vid. *nāik*), een rijtuig, allerlei voertuig, rijdier; voiture, tout ce qui sert à transporter des personnes ou des marchandises, monture. *Meṅg-ātor segala ka-naik-an deri-pada rāta pedātī*, al de rijtuigen, uit wagens, enz., bestaande, in orde

schikken; arranger toutes les voitures, comme chariots, etc. *Segala gādjah dan kēda ka-naik-an radja-rādja*, al de olifanten en paarden waarop de vorsten reden; tous les éléphants et les chevaux que montaient les princes. *Tœrōn-kan praū akan ka-naik-an padāka adenda*, breng het schip te water tot den overtocht van mijne geliefde zuster; lancez le navire à l'eau pour le passage de ma soeur bien-aimée. *Maka ka-naik-an rādja-pōn ber-lājer-lah menēdjē pēlau itoe*, des konings vaartuig stevende naar het eiland; le vaisseau du roi cinglait vers l'île.

kennjœt, grijnzen, den mond of het aangezigt vertrekken, grijnzen en pruttelen (als een aap), toegrijnzen; grimacer, faire des grimaces et marmoter (comme un singe), faire la moue. *Ter-kennjœt sarta ter-ṅgāṅga mœlāt-nja*, grijnzende en hunne monden wijd openende; faisant des grimaces et ouvrant excessivement la bouche. *Gampar mœlāt-nja dan ter-kennjœt ter-lālo gœmpitœ boenji-nja*, schreeuwende en babbelende met een buitengemeen geweld; criant et caquetant avec un bruit extraordinaire. *Tāan-nja itœ-pōn di kennjœt-nja*, daarop grijnsde hij zijnen meester toe; alors il fit la grimace à son maître.

kennjang vel *kœnnjang*, vol, vergenoegd, verzadigd; plein, satisfait, rassasié. *Kennjang deri-pada mākan*, die genoeg gegeten heeft; qui a assez mangé. *Kennjang-lah sāja*, ik heb er mijn bekomst van gehad; j'en ai eu tout mon saoul, à satiété. *Līma perkāra jang tiāda kennjang deri pada mānœsia*, vijf dingen waarin de menschen niet te verzadigen zijn; cinq choses dont les hommes ne sont jamais rassasiés. *meṅennjang*, opvullen, verzadigen, met spijs overluden; remplir, gorger, rassasier.

kau (pro *aṅgkau*), gij, u, in het algemeen gebezigd wordende wanneer men op eenen gebiedenden toon en tot zijne minderen spreekt;

tu, te, toi, vous, qu'on emploie généralement dans le styte impératif et en s'adressant à ses inférieurs. *Apa kau kōrang*, wat ontbreekt u? que te manque-t-il? *Pōlang-lah kau ka-pada bapā-mōe*, keer gij tot uwen vader terug; toi, retourne vers ton père.

کواس *kōesa* vel *kwāsa*, vermogend, magtig, bekwaam, in staat, magt, gezag, bekwaamheid; puissant, habile, capable, puissance, pouvoir, autorité, habileté, capacité. *Di tring-kan āuleh penngāwa jang kwāsa*, gevolgd van magtige krijgslieden; suivi de puissans guerriers. *Tōhan jang kwāsa*, de magtige Heer, de Almagtige; le Seigneur puissant, le Tout-Puissant. *Kwāsa ber-djālan*, in staat om te gaan; en état de marcher. *Kwasā-kah āngkau*, zijt gij in staat? es-tu en état? *Jang ber-ōtang serta kwāsa mem-bājer ōtang-nja*, de genen die schulden hebben en in staat zijn dezelve te betalen; ceux qui ont des dettes et qui sont en état de payer. *Sa-ārī-pōn tiāda amba kwāsa me-nantī-kan dia*, het is mij niet mogelijk eenen enkelen dag naar haar te wachten; il n'est pas en mon pouvoir d'attendre un seul jour après elle. *Tiāda kwāsa amba men-dirita sākiet ini*, ik ben niet in staat deze smart te verduren; je ne suis pas en état d'endurer ce tourment. *Māna kwāsa amba*, zoo verre als mijne magt strekt; autant qu'il est en mon pouvoir. *Auleh ākal bōedi dan ka-kwasā-an*, door beleid en magt; par adresse et par force. *Tōerōn-lah ia deri-pada ka-besār-an-nja dan ka-kwasā-an-nja*, hij is van zijne grootheid en zijne magt vervallen; il est déchu de sa grandeur et de son pouvoir. *Per-djandjī-an jang ka-kwasā-an*, eene sterk verbindende overeenkomst; un traité solide et obligatoire. *Di tjiām-nja derigan se-kwāsa-kwāsa atī-nja*, zij kuste hem van ganscher harte; elle l'embrassa de tout son coeur.

کوال *kwāla*, de mond of ingang eener rivier, de stad of faktorij digt aan den mond eener be-

vaarbare rivier gelegen, eene haven; l'embouchure d'une rivière, ville ou factorerie près de l'embouchure d'une rivière navigable, port. *Brāpa dālam-nja ājer di kwāla*, welke is de diepte van het water aan den mond der rivier? quelle est la profondeur de l'eau à l'embouchure de la rivière? *Bāwa bitjarā-mōe ka-kwāla*, breng uwe klagten bij de faktorij in; allez porter vos plaintes à la factorerie. *Kārna kwāla sambas bhāro ter-bōka dan orang dāgang belōm ada jang dātang seperti daulo*, want de haven van Sambas is eerst onlangs opengesteld (van de vijandelijke kruisers bevrijd), en de handelaars hebben dezelve nog niet bezocht als te voren; car le port de Sambas vient seulement d'être ouvert (délivré des corsaires de l'ennemi), et les marchands ne l'ont pas encore fréquenté comme autrefois.

کوالی *kwāli* (HIND. کراهی *kōrahī*), ijzeren pan of ketel, waarvan men zich in keukens en fabrieken bedient; une poêle ou chaudière de fer, dont on se sert dans les cuisines et les fabriques. *Randang dālam kwāli*, in eene pan bakken; frire dans une poêle.

کواو *kōāu* vel *kōwau*, een overheerlijk schoone en prachtige vogel, tot het geslacht der fazanten behoorende, de Sumatrasche of argus-fazant; magnifique oiseau du genre des faisans, le faisan de Sumatra ou faisan-argus.

کوبخ *kōbang*, poel, modderachtig stuk water (bijzonderlijk die waarin de buffels zich wentelen en ververschen); bourbier, marais fangeux (particulièrement ceux où les buffles se vantrent et se rafraichissent). *Laksāna ikan di-dālam kōbang*, als een visch in eenen poel, in den modder, buiten het water; comme un poisson dans un bourbier (hors de son élément).

کوبک & کوبک *kōbak*, pellen, schillen, de schil, het vel of de bast van vruchten of bloemen afnemen; peler, couper ou enlever l'écorce, l'écale ou l'enveloppe d'un fruit ou d'une fleur. *Kōbak kalāpa*, het buitenste van eene

kokosnoot afnemen en dezelve openen; dépouiller une noix de coco de son enveloppe et l'ouvrir. *Bēṅga tjoempāka di kēbah*, nam de buitenste schil van de *tjoempāka*-bloem af; enleva la pellicule extérieure de la fleur (appelée *tioumpāka*).

کوہ *kēbē*, eene borstwering, batterij, verschansing, de naam van zekere plaats in het noord-oostelijk gedeelte van Sumatra; parapet, batterie, retranchement, le nom d'un endroit situé dans la partie nord-est de Sumatra.

کوہیس *kēbīs* ENG., brassica, kool; chou. (Men vindt ook op eene Maleische lijst van kruiden سلاہ selderij en منٹی munt; on lit aussi dans une liste de plantes en langue Malaie سلاہ céleri et منٹی menthe.

کوہین & کوبین *kēbīn* & *tjātjak kēbīn*, draco, de vliegende haagdis; le lézard ailé.

کوہ *kōta* HIND., burg, vesting, kasteel, versterkt huis, vestingwerken; forteresse; château, citadelle, maison fortifiée, ouvrages de fortification. *Kōta jang teggoh-teggoh*, eene zeer sterke vesting; une très-forte citadelle. *Larī-lah ia ka-dālam kōta*, zij vlugten binnen de vesting; ils se réfugièrent dans la forteresse. *Langkap nagri itōe deṅgan kōta pāriet-nja*, de stad was met eenen burg en grachten voorzien; la ville était munie d'une citadelle et d'un fossé. *Kōta nagri jang ber-kōta*, de werken eener versterkte plaats; les ouvrages d'une ville fortifiée. *Līma-blas kōta*, *dwa-blas kōta* &c., de vijftien, de twaalf vestingen, enz., dus worden zekere streken in het land van *Menāṅkābau* genoemd; les quinze forts, les douze forts, &c., noms qu'on donne à certains districts du pays de *Menāṅkābau*.

کوہا *kōtā* vel کوہاک *kōtak*, eene doos voor werktuigen; boîte à mettre des instrumens. *Kōtak dawāt*, schrijfkistje; écritoire.

کوہاک *kōtak*, vloek, vervloeking, vloeken, kwaad wenschen; jurement, malédiction; imprécation, maudire. *Kōtok atas-nja*, vervloekt zij hij! maudit soit! *Di kōtok-i allah*, van God vervloekt; maudits de Dieu. *Perampāwan se-kōtok ini*, dit vervloekte vrouwmensch; cette maudite femme. *مغوتق meṅgōtok*, vervloeken; maudire..

کوہال *kōtiel*, wen, gezwel; loupe, tumeur.

کوہوم *kōtom* (vid. کوہوم *koentom*), bloemknop; bouton de fleur.

کوہو *kōtō* & کوہو *kōtō*, pediculus, luis; un pou. *Kōtō andjieng*, pulex, vloos; puce. *Kōtō daemba*, teek; teigne. *Teloer kōtō*, ueten; des lentes. *Tiāda harām meṅgalāar-kan kōtō deri kapāla atāu djaṅggaet*, het is niet verboden het ongedierte van het hoofd of uit den baard te nemen (zulks maakt volgens de wet niet onrein); il n'est point défendu d'ôter la vermine de la tête ou de la barbe (on n'encourt point par cette action la souillure légale).

کوہیلان *kōtilang*, oriolus, de naam van eenen vogel; sorte d'oiseau.

کوہوس *kōūs* AR. (vid. کوہوس *kōūs*), een schoen; un soulier.

کوہوہ *kōdjōet* & کوہوہ *kōdjōet*, wurgen; étrangler. *مغوتق meṅgōdjōet-lah dirī-nja deṅgan tāti*, wurgde zich met een touw; s'étrangla avec une corde.

کوہوہ *kōdjōer* (vid. کوہوہ *koendjōer*), eene speer; une lance.

کوہوہ *kōdjō* vel کوہوہ *kōdjah*, Moorsch, Hindoestansch; Maure, Hindou. *Orang kōdjō*, een Moor, een Mahomedaan uit Hindoestan; un Maure, un Mahométan de l'Hindoustan. *Kāpal orang kōdjō*, een schip aan eenen Moorschen koopman behoorende; un navire appartenant à un marchand Maure.

کوجیڻ *kætjieng* & کوجیڻ *kætjieng*, felis, kat; chat. *Anak kætjieng*, het jong van eene kat; le petit d'une chatte. *Kætjieng djālang*, wilde kat; chat sauvage. *Kætjieng ātan*, boschkat; chat des bois. *Kætjieng rimau*, tijgerkat; chat-tigre, chatpard.

کوجیڻ *kætjœp* (vid. جیوم *tjiœm*), een kus, kussen; un baiser, donner un baiser. *Kætjœp jang sətji*, een zuivere kus; un chaste baiser. *Lālo di کچیلہ kœtjœp-i-lah binī-nja*, toen kuste hij zijne vrouw; alors il embrassa sa femme. *مغوجیڻ meŋgætjœp*, kussen; baiser quelqu'un.

کوجیل *kœtjiel*, uitsluiten; exclure.

کوجی *kætji*, Cochin-China of *Anam*, Cochin op de kust van Malabar; Cochin-Chine ou *Anam*, Cochin sur la côte de Malabar. *Ras-tōng kætji*, lues venerea.

کود *kāda* HIND. (گورا *gōra*), een paard; un cheval. *Kāda betina*, eene merrie; une jument. *Kāda djantan*, een hēngst; un cheval entier. *Kāda kabirī*, een ruïn; un hongre. *Kāda djāhat*, een kwaad paard; un cheval vicieux. *Nāik di-ātas kāda*, te paard stijgen; monter à cheval. *Tāron deri-ātas kāda*, afstijgen; descendre de cheval. *Kōedā-nja me-lompat*, zijn paard springt; son cheval bondit. *Kāda ājer*, rivierpaard; hippopotame. *کود kōeda-kāda*, een houten bok, onderschraag, stel: ook de naam van eene plant, bignonia, L.; chantier, chevalet: c'est aussi le nom d'une plante, bignonia, L.

کودس *kāadies*, het schurft, jeuk, enz.; la gale, gratelle, &c. *Gātal atau kāadies*, eene of andere huidziekte; nom de quelque maladie cutanée.

کودڻ *kādong*, een lid afzetten, verminkt, die eene hand of eene voet mist; faire l'amputation d'un membre, estropié, celui à qui il manque une main ou un pied. *Kādong kāki sa-blāh*, die een been verloren heeft; qui a

perdu une jambe. *مغودڻ meŋgādong tāngan*, de hand afkappen; couper le poing.

کودوک *kōdok*, een kikvorsch; une grenouille.

کودوک *kōdok*, de nek; la nuque.

کودال *kādal* & کد *kāddal*, melaatsch, melaatschheid, schurft, jeuk; lépreux, lèpre, gale, teigne. *Gātal-nja seperti orang kādal*, het jeukt hem als of hij melaatsch was; la peau lui démange comme s'il avait la lèpre. *Bisol atau kādal*, puisten of schurft; des pustules ou la gale. *Hendak-lah korbān itœ djāngan ia ber-kādal*, het dier dat voor de offerande gekozen wordt moet niet schurftig zijn; l'animal choisi pour le sacrifice ne doit pas être galeux.

کودی *kōdī*, snees, getal van twintig; une vingtaine. *Kān pētih ampat kōdī*, vier snezen of tachtig stukken wit lijnwaad; quatre-vingt pièces de toile blanche.

کور *kāra*, harde opzetting van den onderbuik, door eene verstopping in de milt veroorzaakt; tuméfaction et dureté du bas-ventre, occasionnée par une opilation de la rate. *Demman kāra*, koorts uit die ongesteldheid voortspruitende; fièvre qui provient de cette indisposition.

کور *kāra-kāra* & کور *kœ-kāra* HIND., eene schildpad; une tortue. *Sisiek kāra-kāra*, schild der schildpad; écaille de tortue, caret. *Kōra-kōra*, (vid. icon. in Forrest Voyage to N. Guinea), eene groote roeiboort of prauw, die de bewoners van den Oosterschen Archipel gebruiken; grande barque ou chaloupe à rames, en usage parmi les habitans de l'Archipel Indien.

کورس *kōries* & گورس *gōries*, krabben, ker-ven, insnijden, eene lijn in de aarde of in het zand getrokken; gratter, tailler, sillonner, une ligne tracée dans la terre ou sur le sable. *Dan pandjang kōries itbe tīga hasta*, en de lengte der lijn (aanwijzende de plaats voor het gebed) is drie ellebogen; et la longueur de la ligne

(indiquant le lieu de la prière) est de trois coupées. *Meng-kōries t̄anah deŋgan djārī-nja*; een teeken met zijnen vinger op den grond maken; tracer une marque sur la terre avec le doigt. *Bārang siāpa me-laŋgkah kōries īni*, een iegelijk die deze lijn zal overschrijden; quiconque dépassera cette ligne.

کوس *kōraes*, tener, mager, uitgeteerd; grêle, maigre, décharné. *Tābah jang kōraes*, een uitgeteerd ligchaam; un corps décharné. *Pandei kōraes*, de magere goudsmid; l'orfèvre desséché. *meŋgōraes-kan tāboh*, het ligchaam doen vermageren; amaigrir le corps.

کورڠ *kōrang*, ontbreken, missen, aan iets gebrek hebben, minder zijn dan, ontbrekende, minder, onvolledig; manquer de, être déficient en, ou moindre de, manquant, moins, déficient. *Jang kōrang boedi*, zij wien verstand ontbrekt; ceux qui sont dépourvus d'esprit. *Sebab kōrang-lah p̄rak kāmī*, omdat wij geen geld meer hebben; parce que l'argent nous manque. *Sa-bidjī-p̄n tiadā-lah kōrang*, niet een graantje ontbrak er aan; il n'y manquait pas un seul grain. *Kōrang sātōe tiga p̄loh*, een minder dan dertig, negen-en-twintig; trente moins un, vingt-neuf. *Kōrang genap*, onvolledig; incomplet. *Kōrang w̄gat*, onbedacht, los, onachtzaam; inconsidéré, étourdi, inattentif. *Kōrang biāsa*, onervaren, ongewoon; inexpérimenté, non accoutumé. *Pātek īni ōrang jang kōrang baŋsa*, uw slaaf is van geringe afkomst; ton serviteur est d'une basse extraction. *Me-lebeh atau meŋgōrang*, te boven gaan of te kort komen; excéder ou tomber court. *Meŋgōrang-kan* vel *kōrang-kan*, verkleinen, verminderen, inkorten; diminuer, raccourcir, réduire. *Minta kōrang-kan argā-nja*, ik bid u, verminder den prijs; je vous en prie, diminuez le prix. *Se-kōrang-kōrang*, gebrek, de minste hoeveelheid, het minimum, ten minste, bij gebrek

van; manque, la moindre quantité, le minimum, pour le moins, à défaut de. *Kārna s̄aŋgat-lah ka-kōrang-an ka-pada kita deri obat bediel itōe*, want ik heb groot gebrek aan kruid; car il me manque une grande quantité de poudre à canon.

کورڠ *kōrong*, de achtersteven van een schip, de achterste hut waar de *djāro-mōdi* of stuurman aan het roer zit; la poupe d'un vaisseau, la cabane d'arrière, où se tient le *diōuro-mōdi* ou pilote pour gouverner. *Tiŋggi alēwan deri kōrong*, de voorsteven hooger dan de achtersteven; la proue plus élevée que la poupe. *Dēa ōrang ber-djāga di-ātas kōrang*, twee man hielden de wacht op den achtersteven; deux hommes se tenaient en sentinelle à la poupe. *Wājang kōrong*, de kromhouten die het geraamte van de kajuit uitmaken; les courbes qui forment la carcasse de la cabine.

کورڠ *kōrong*, opsluiten, in hechtenis stellen; confiner, enfermer, emprisonner. *Orang itōe nantī hamba kōrong*, ik zal dien man opsluiten; j'enfermerai cet homme. *Arta amba di rampas-nja dan amba di kōrong-nja*, zij hebben mijn goed geplunderd en mijzelven opgesloten; ils ont pillé mes effets et m'ont emprisonné. *kōrong-an*, een kooi, torentje, plaats van hechtenis; cage, donjon, endroit qui sert de prison. *Kōrong-an ājam*, een hoenderhok; cage à poules.

کورڠ *kōrap*, soort van scheurbuik, ringworm; humeur scorbutique, dartre. *Dāun kōrap* vel *golīnggang*, cassia alata, L.

کورڠ *kōrek*, wroeten, krabben, het vuur omroeren; gratter, fouiller, fourgonner. *Kōrek deŋgan besi*, met een ijzer roeren; fourgonner. *Binātang jang meŋgōrek bēmi*, beesten die in de aarde wroeten; des animaux qui fouillent la terre. *Harām meŋgōrek kabār kārna memindah majiet*, het is ongeoorloofd een graf om te halen, ten einde een lijk te verplaatsen; il n'est point permis de fouiller

un tombeau pour en enlever un cadavre. *Kōrek-kōrek hāl*, grieven bij herhaling voortbrengen, eene oude koe uit de sloot halen; faire de nouveaux reproches, faire revivre une ancienne querelle.

کورک *kōrk* vel خرخر *khærkhær*, knorren als een varken, grimmen; grogner comme un cochon, murmurer, gronder.

کور *kōr*, melaatsch schurft; gale lépreuse.

کور *kōrau*, polynemus, eene soort van visch; nom d'un poisson.

کور *kōreh* (vid. *pāmār* ٧امر), geaderd (als hout), gedamasseerd (als zijde of lemmen van wapenen); veiné (comme le bois), damassé (en parlant d'étoffe), damasquiné (en parlant d'une arme). *Kājāw ber-kōreh*, schoon geaderd hout; du bois à belles veines.

کورینچیس *koerientjies* & *koerientji*, een binnenlandsch distrikt van Sumatra; un district dans l'intérieur de Sumatra.

کوس *kōsa* HIND., een haak, een wapentuig aan het uiteinde van hetwelk een haak zit, het instrument waarvan men zich bedient om eenen olifant te bestieren; croc, crochet, une arme dont l'extrémité est recourbée en forme de crochet, l'instrument dont on se sert pour conduire ou guider un éléphant. *Rœmpœt kōsa-kōsa*, gramen aciculatum.

کوسٹ *kōsœt* & کوسوت *kōsœt*, verward, beangstigd, vervaard; entortillé, confus, dans l'anxiété. *Benang kōsœt*, draad die in de war is; du fil entortillé. *Bitjāra jang kōsœt*, eene verwarde rede, eene ingewikkelde zaak; un discours confus, une affaire compliquée. *Meñgkōsœt*, verwarren, vervaard maken; embarrasser, rendre confus.

کوسونگ *kōsong*, ledig; vide. *Kārong kōsong*, een ledige zak; un sac vide. *Præt kōsong*, een ledige buik; un ventre à jeun. *Tānah kōsong*, onbewoond land; terre non habitée.

کوسکس *kōskoes*, (vid. Valentyn, vol. III. p. 272, et icon. fig. D.), didelphis orientalis, een dier van het geslacht der opossum; animal de l'espèce de l'opossum.

کوش *kōng*, de regenboog; l'iris, l'arc-en-ciel. *Kōng palāngi*, de veelkleurige regenboog; l'iris aux couleurs variées.

کوش *kōngan*, de strot; la gorge. *Krat kōngan*, den strot afsnijden; couper la gorge. *Korōng-kōngan*, de keel; le gosier.

کوش *kōpas*, pellen, de buitenste schors afstroopen, villen; peler, enlever l'écorce extérieure, écorcher. *Kōpas pinang*, de buitenste schil van de betelnoot afstroopen; enlever l'écorce extérieure de la noix de betel. *Kāliet-mœ kalāk ābies ter-kōpas*, gij zult dadelijk gevild worden; tu vas être écorché à l'instant.

کوش *kōpang*, mytilus; een schulpvisch, mossel: eene Japansche munt, in sommige Maleische streken gangbaar; nom d'un coquillage, moule: monnaie du Japon qui a cours dans quelques pays Malais. *Brat-nja sa-miskal ia-itœ anam kōpang*, het weegt een *miskal* (Arabisch gewigt) dat gelijk staat aan zes *kōpang*; cela pèse un *miskal* (d'Arabie) équivalent à six *kōupang*. *Sa-mas atau anam kōpang*, een maas (van Atjien) of zes *kōpang*; un mace d'Atjien ou six *kōupang*. *Dwā kōpang tiga kœndārī*, twee *kōpang* en drie kandarijnen; deux *kōupang* et trois candarins. *Tjārī lāba sa-kōpang dwā*, winst zoeken met zijn geld; tâcher de faire valoir son argent.

کوش *kōping* vel *œlar kōping*, forscula, een insect, de oorworm; un insecte, le perce-oreille.

کوش *kōpak* & کوش *kōpeh* PERS., eene soort van lange smalle trom; espèce de tambour long et étroit. *Sōsō kōpak*, lange hangende borsten; des mamelles longues et pendantes. *Ada jang ber-lārī-lārī maka ka-dwā kōpak-nja itœ-pān ber-pālœ-pālœ*, sommige (van

de vrouwen) namen de vlugt, en hare lange borsten sloegen tegen elkander; quelques-unes (des femmes) se mirent à fuir, et leurs longues mamelles s'entre-choquaient.

کوفل *kāpīel* & کفل *kāpīel* (ANG.?), zamen-voegen, hechten, verbinden; joindre, attacher, lier ensemble.

کوفل *kāpīel* JAV. (vid. ر ام, *rāma-rāma*), kapel, vlinder; papillon. *Kāpīel-kāpīel terbang melintang*, kapellen vliegen rondom; des papillons voltigent à l'entour.

کوفل *kāpījah* (vid. کفیه *kāpīah*), hoed, hoofdedksel, eene mand; chapeau, bonnet, couvrechef, un panier.

کوک *kākōe* (vid. کوکو *kākōe*), nagel, klaauw; ongle, griffe.

کوک *kākōer*, eene tortelduif; une tourterelle. *Kākōerwāe*, kirren, geluid maken gelijk de tortelduiven; roucouler, gémir comme font les tourterelles.

کوک *kākōer*, raspen, schrabben; racler, râper. *Kākōer-an*; eene rasp, vaste schrabber om de pit uit de kokosnoot te halen; râpe, racloir fixe, qui sert à enlever la chair ou le noyau de la noix de coco.

کوکس *kākōes*, overhalen, distilleren; distiller. *Kākōes-an*, distilleerketel, helm, glazen kolf met eenen krommen of omgebogen hals; alembic, retorte, chapiteau à bec.

کوکځ *kākang*, lemur tardigradus, de luijaard, een viervoetig dier, ook کمالس *ka-malās-an* genaamd; paresseux ou aï, quadrupède qu'on nomme aussi کمالس *ka-malās-an*.

کوکتن *kākōek* PERS., kraaijen (als een haan), klokken (als eene hen), kirren (als eene duif); chanter (comme le coq), glousser (comme la poule), roucouler (comme la colombe). *Se-telah dini āri ājam ātan-pān ber-kākōek ter-lālo rāmi ber-sāet-sāet-an*, zoodra de

dag aanbrak kraaiden de boschhanen, elkan-der antwoordende; aussitôt que le jour com- mença à poindre, les coqs des forêts chantèrent, se répondant entre eux. *Kākōe-ājam*, ha- nengekraai; le chant du coq.

کوک *kākōe* & کوک *kākōe*, nagel, klaauw (van eenen vogel of ander dier), de hoef, tand of klaauw van een anker; ongle, serre, patte (d'oiseau ou d'autre animal), le sabot, patte ou oreille de l'ancre. *Mei-grat kākōe*, de nagels knippen; se faire les ongles. *Dakī jang di-bāwah kākōe*, het vuil onder de nagels; l'ordure sous les ongles. *Kākōe ter-lebeh pan-djang*, zeer lange nagels of klaauwen; des ongles très-longs. *Gamarantjieng grāda deŋgan kākōe pāroh-nja*, de griffoen maakte een klaterend geluid met zijne klaauwen en bek; le griffon fit un bruit sonore avec ses serres et son bec. *Kākōe balloem*, duivennagel: eene soort van rijst met eene kleine korrel en zeer smakelijk; ongle de pigeon: espèce de riz à petit grain et d'un goût très-délicat. *Kākōe rīmau*, tijgerklaauw: een werktuig om spij- kers uit te trekken; patte de tigre: instrument pour arracher des clous.

کولت *kālat*, schimmel; moisissure. *Kālat kā-jā*, peziza, L., een uitwas dat zich op oude boomen vertoont; excroissance qui se forme sur les vieux arbres.

کولت *kāliet*, vcl, huid, leder, bast, schors, schil, het buitenste van alle natuurlijke voort- brengselen; peau, cuir, écorcé, l'enveloppe de toute production naturelle. *Kāliet karbau*, de huid van eenen buffel; la peau d'un buffle. *Kāliet-nja pānas dan kring*, zijne huid is heet en droog; il a la peau échauffée et sèche. *Kāliet ber-bālōe*, eene huid met het haar; une peau garnie de son poil. *Bādjae kāliet*, een lederen pantser; une jaque de peau. *Kāliet-nja bagei kōta best*, zijne huid was ge- lijk eene ijzeren schans; sa peau ressemblait à un rempart d'acier. *Sātji deri-pada kōe-*

liēt-nja, gezuiverd van den bolster; dépouillé de sa cossé. *kœliet lāwang*, cortex cariophylloides, R., laurus culit lawan, L., zekere kruidige schors; nom d'une écorce odoriférante. *Kœliet kējāw*, de bast van boomen, groote stukken van boomschors tot bijzondere einden bereid en koeliekois genaamd; l'écorce des arbres, grandes pièces d'écorce préparées pour certains usages et qu'on nomme coulicoy's.

kœlak (vid. *kœlah*), zekere maat voor natte waren; nom d'une mesure pour les liquides.

kœlop AR. (*غلف ghælf*), de voorhuid; le prépuce. *Ber-krat* vel *ber-sājiet kœlop*, besnijden; circoncire. *Orang jang ber-kœlop*, een onbesnedene; un incirconcis.

kœlam & *koelam* HIND., een vijver, waterkom met trappen of eenen steiger om zich te baden; étang, pièce d'eau artificielle, vivier avec des degrés ou marches pour s'y baigner. *Di teŋgah kœlam itœ ada sœātœ bālei*, in het midden van den vijver is een priël; au milieu de l'étang est un pavillon. *Ber-djālan-lah ia ka-tepī kœlam itœ lālo toerōn-lah ka-dālam akan mandī*, hij wandelde tot aan den rand van den vijver, en trad vervolgens in denzelfden af om zich te baden; il s'avança vers le bord de l'étang, et puis y descendit pour se baigner.

kœlœm, mompelen, pruttelen, knorren, stil of met eene zachte stem klagen, tooverwoorden mompelen, kieskaauwen, zuigen, in den mond stoppen; marmotter, grommeler, murmurer, se plaindre entre ses dents, marmotter des paroles magiques, mâchonner, sucer, mettre à la bouche. *Djikalau di kœlœm-nja akan makān-an itœ lālo tœr-parlan*, indien hij het voedsel kaauwt en het dan inslikt; s'il mâche les alimens et si ensuite il les avale. *Maka tjintjin itœ-pœn di ambel auleh hanœmān lālo di kœlœm-nja*, *Hancœman* (een vorst der apen) nam toen den ring en stak hem in zijnen mond; alors *Hanœuman* (prince

des singes) prit l'anneau et le mit dans sa bouche.

kœlah & *kœlak*, zekere ronde maat, mēten; mesure pour les liquides ou les menues denrées sèches, mesurer. *Minjau dœa kœlah*, twee maten olie; deux mesures d'huile. *Kœlah-kœlah bras tiga bœah*, drie maten rijst; trois mesures de riz. *Gœram sœdah tœr-kœlah*, het zout is gemeten; le sel a été mesuré.

kœleh, een klein vaartuig met een regt opgaand zeil; petite barque à voile carrée.

kœtaling (vid. *kœtaling*), rondom; autour.

kœmbang (vid. *kœmbang*), eene vlieg tot het geslacht der bijen behoorende; insecte du genre des abeilles.

kœmœr, gorgelen, den mond spoelen; se gargariser, se rincer la bouche. *Tœan pœtri bāŋgœn lālo bāsoh mœka dan ber-kœmœr-kœmœr serāja mākan sœrih*, de prinses stond op, waschte haar aangezigt, spoelde haren mond en begon betel te kaauwen; la princesse se leva, se lava le visage, se rinça la bouche et se mit à mâcher du betel.

kœmies & *kœmies*, knevels, snorren; des moustaches. *Ada jang ber-djāŋgœt ada jang ber-kœmies*, sommigen hadden baarden, anderen knevels; les uns portaient la barbe longue, d'autres avaient des moustaches. *Kœmies dan ramboet jang ampier pipī*, de knevels en het haar dat langs de koonen groeit; les moustaches et le poil qui croît à côté des joues. *Memākei minjak pada ramboet kapalā-nja atau djāŋgœt-nja atau mist-nja atau kœmies-nja*, het hoofdhaar, of den baard, of de knevels met olie bestrijken; oindre d'huile ses cheveux, sa barbe ou ses moustaches.

kœmpœl (vid. *kœmpœl*), garen, verzamelen; amasser, rassembler.

kānāng-an, jonge lieden in dienst van aanzienlijke personen; jeunes gens servant auprès de personnes de distinction. *Kānāng-an laki-laki jāng māda*, staatjongens, pāgies; des pages. *Ter-kambang-lah pājōng ka-kānāng-an doelāpan sa-blāh*, acht pāgies aan iedere zijde droegen uitgespreide zonschermen. (Indien zij tevens, gelijk waar-schijnlijk is, als lichtdragers gebruikt worden, dan is misschien hunne benaming ontleend van *kānang*, eene soort van glinsterende vlieg); huit pages de chaque côté portaient des parasols ouverts. (Si, comme il est probable, ils font aussi l'office de lampadaires, leur nom pourrait bien être emprunté de *kōnang*, espèce de mouche phosphorique).

kāman, een ondeelbaar of zeer klein ligchaampje, niets, geen, niet een stipje; atome, corps indivisible ou très-petit, rien, nul, pas un iota.

kāntieng & *kāntieng*, de grootste soort van vaartuig met een schuinsch zeil of *lājer tandja*, en waaraan in het bijzonder de naam van *praū* gegeven wordt; la plus grande espèce de barque à voile oblique ou *lāier tandia*, cellé à laquelle on donne plus particulièrement le nom de *praū*.

kāntjang (vid. *goentjang*), schudden; secouer.

kōntjōr, *kāmpheria procumbens*, Bat. Trans. vol. V. *kāmph. galāngā*, L., eene plant; nom d'une plante.

kōntjī HIND. (vid. *kontji*), slot, sleutel; serrure, clef.

kāndœr, eene soort van reiger die men gewoonlijk in de rijstvelden vindt en ook *rōk-rōk pōtīh* genaamd wordt; espèce de héron qu'on trouve ordinairement dans les rizières et qu'on nomme aussi *rōk-rōk pōtīh*.

kōndei, eene manier van het haar op de

kruin van het hoofd op te rollen of te vlechten, zoo als de Chinesche vrouwen dat doen; manière de rouler ou tresser les cheveux sur le sommet de la tête, comme font les femmes Chinoises. *Tjætjæk kōndei*, de groote lange naald die door het haar gestoken wordt als het zoo opgerold is; la grande épingle qui fixe les cheveux ajustés de cette façon.

kānang, eene soort van glinsterende vlieg, kleiner dan de gewone bij; de lichtende stoffe van dat diertje bevindt zich omtrent de borst of den buik, het wordt ook *apī-āpī* genoemd; espèce de mouche luisante, plus petite que l'abeille ordinaire: la matière phosphorique de cet insecte se trouve auprès du thorax ou de l'abdomen, on le nomme aussi *apī-āpī*.

kānieng & *kānieng*, geel; jaune. *Warna kānieng*, eene geele kleur; une couleur jaune. *Warnā-nja pōtīh kānieng*, hare gelaatsverwe was licht geel; son teint était d'un jaune clair. *Kān ber-īram kānieng*, stoffe met een geel patroon; étoffe à dessin jaune. *Manikam kānieng*, een topaas; une topaze. *Kānieng kākī*, eene soort van vogel; nom d'oiseau. *Kambang kānieng*, cassia planisiliqua.

kāncœn, waarlijk, voorzeker, stellig, wezenlijk, ongetwijfeld, inderdaad, getrouwelijk overgebracht; certainement, assurément, en effet, positivement, sans doute, rapporté avec franchise. *Inī-lah kāncœn kapāla mēsœh*, dit is zekerlijk het hoofd van eenen vijand; ceci est certainement la tête d'un ennemi. *Sædarā-kœ kāncœn adā-nja*, hij is voorzeker mijn broeder; il est assurément mon frère. *Kāncœn ber-prang dālam nagri itœ*, de oorlog is in dat land dadelijk uitgebroken; la guerre est effectivement allumée dans ce pays. *Dātang djāga kāncœn khabar-nja*, het nieuws is als ontwijfelbaar opgegeven; la nouvelle en a été positivement affirmée.

کوورو *kāwau*, een prachtige vogel, tot het geslacht der fazanten behoorende, Sumatrasche of argus-fazant; bel oiseau, du genre des faisans, le faisan de Sumatra ou faisan-argus.

کو *kāh* vel *kwah*, saus, vet, vleeschnat, vocht; sauce, graisse, bouillon, liqueur. *Kāh gālei*, het nat of het dunne gedeelte van de kerrij; la partie liquide du kerry.

کو *kāat* (vid. *کو* *kāat*), kracht, sterkte; vigueur, force.

کوی *kawī* (vid. *کوی* *kawī*), sterk, krachtig, krachtdadig; fort, efficace.

کویا *kājā* vel *کویق* *kājak*, in stukken scheuren; mettre en pièces, déchirer.

کویج *kājang*, eene ziekte; nom d'une maladie.

کویج *kājong* & *کویج* *kājōng*, eene soort van schelpvisch; espèce de poisson à coquille.

کویج *kājæk* & *کویج* *kājæ*, een verbasterde of lelijke hond, ook eene plant, in de Verh. van het Bat. Genoots. V. d. aurila genaamd; chien dégénéré, vilain chien, aussi le nom de la plante appelée aurila dans les Mémoires de la Société de Batavia, tom. V.

کویل *kawilæ*, klein viervoetig dier; nom d'un petit animal à quatre pieds.

کوی *kōjan*, zekere maat, voornamelijk bij het waarden van scheepsladingen gebruikelijk, naar de bijzondere landstreken verschillende, doch op de westkust van Sumatra tegen 800 *kālah* of gallons berekend wordende: te Palembang staat een *kōjan* rijst gelijk met 48 *pikol* of 6400 Engelsche ponden; mesure, particulièrement usitée dans l'estimation des cargaisons de navires, différente suivant les localités, mais qui sur la côte occidentale de Sumatra équivaut à 800 *kōulah* ou gallons: à Palembang le *kōian* de riz est estimé 48 *pikoul* ou 6400 livres d'Angleterre. *Mæāt-an-nja djādi dāa pāloeh kōjan*, het (schip) kan omtrent twintig

kōjan laden; il est du port d'environ vingt *kōian*.

کویا *kānjā*, kaauwen; mâcher.

کویت *kānjiet* & *کویت* *kānjiēt*, kurkuma, kurkema; curcuma. *Kānjiet tæmmæ*, eene verscheidenheid van de kurkema, met bonte bladeren en eene zwarte streep die langs de middenrib loopt, Campbel; variété du curcuma, à feuilles vergetées, avec une raie noire le long de la côte ou fibre du milieu, Campbel.

کویج *kānjong-kānjong*, onverwacht, plotseling; soudain, inattendu. *Se-kānjong-kānjong*, eensslags, onverhoeds, buiten verwachting, zonder reden, schijnbare noodzakelijkheid, oorzaak of voorafgaande teekenen; soudainement, tout à coup, sans rime ni raison, sans motif, nécessité apparente, cause ou symptômes préalables. *Se-kānjong-kānjong ia ghaiæb-lah deri-pada māta orang*, op eens werd hij onzichtbaar voor de oogen der menschen; tout à coup il disparut aux yeux des mortels. *Se-kānjong-kānjong rabah paing-san*, viel plotseling in flauwte; tomba tout à coup sans connaissance.

ک *kah*, onscheidbaar woordje, dat eene vraag te kennen geeft; particule inséparable, qui dénote une interrogation. *Adā-kah bānjak*, zijn er velen? y en a-t-il beaucoup? *Arām-kah bau'n-nja*, is de reuk daarvan aangenaam? l'odeur en est-elle agréable? *Deri rādja rōm-kah atau deri benæa tjina-kah atau deri-pada kamī-kah*, van den koning van Rome, of van het rijk van China, of van onszelven? du roi de Rome, de l'empire de la Chine, ou de nous-mêmes?

ک *ka-idæp-an* (vid. *ک* *hidæp*), levensonderhoud; entretien, subsistance.

ک *ka-endak* vel *ka-hendak* (vid. *ک* *hendak*), wil, genoeg, smaak, neiging, wensch, begeerte; volonté, plaisir, goût, inclination, souhait, désir. *Ka-endak-allah*, de wil van

God; la volonté de Dieu. *Djikalau tiāda akoe t̄wroet seperti ka-endak-nja anak-koe ini nistjaja men-djādi penjākiet-lah ia*, indien ik niet aan de begeerte van dit mijn kind voldoe, zal voorwaar hare gezondheid er door lijden; si je ne satisfais pas le désir de ma fille que voici, certainement elle en deviendra malade. *Ber-ka-endak ka-pada ka-djahāt-an*, tot ondeugd geneigd zijn; être enclin au vice. *Ada soeātōe ka-endak amba ka-pada t̄wan amba maka amba dātang ini*, ik heb u eenen wensch te uiten (een verzoek te doen), en dit is de reden van mijne komst; j'ai un désir à vous communiquer (une prière à vous faire), telle est la raison qui m'amène ici. *Ka-endak āti* (vulgo *kand'āti*), hartewensch, wil, genoeg; désir du coeur, volonté, plaisir. *Apa ka-endak āti-moe*, wat is uw verlangen? quel est votre bon plaisir? *Dājang-dājang taū-lah akan ka-endak āti t̄wan-nja*, de volgjuffers begrepen wat hare meesteres verlangde; les suivantes comprirent ce que voulait leur maîtresse. *Itōe-pōn di kerdjā-kan-nja-lah seperti ka-endak āti-nja*, hij handelde toen volgens de begeerte van zijn hart; il agit alors comme son coeur le désirait. *Apa kand'āti t̄wan*, wat is uwe begeerte? que désirez-vous? *Kand'āti* (pro *seperti kand'āti-moe*), zoo als gij wilt, met al mijn hart, laat het zoo zijn, het is mij onverschillig; soit, à la bonne heure, comme il vous plaira, peu m'importe.

ک *kei*, eene kleine soort van visch, welken men inlegt als de ansjovis; sorte de petit poisson qu'on marine comme l'anchois.

ک *kei* & ک *kei* JAV., een eernaam op Java, Borneo en eenige andere eilanden: op Sumatra schijnt dezelve bij uitsluiting op de Chinesehe ingezetenen te worden toegepast, doch meer als een bijnaam dan als een titel: *Kei Sian* is de naam van eenen zeer kundigen en aanzienlijken Chineschen koopman op Fort Marlborough; titre honorifique dans les îles de Java,

de Borneo et d'autres: dans l'île de Sumatra cette épithète semble exclusivement s'appliquer aux Chinois qui s'y sont établis, mais plutôt comme dénomination commune que comme titre de distinction: *Kei Sian* est le nom d'un marchand Chinois très-intelligent et très-considéré, demeurant à Fort Marlborough.

ک *kijā*, kaarten; des cartes. *Ber-mūn kijā vel kartas*, met de kaart spelen; jouer aux cartes. ک *kijā-kijā*, eene soort van visch; nom de poisson.

ک *kianḡan* vel *keijaḡan*, de hemel, de verblijfsplaats van hemelingen van den eersten rang; le ciel, le séjour d'esprits célestes du premier ordre. *Deri daenjā dātang ka-kianḡan*, van de aarde tot aan de hemelen toe; depuis la terre jusqu'aux cieux. *Dēwāta jang di kianḡan*, de geesten der hemelsche gewesten; les génies des demeures célestes. *Anak indra kianḡan-kah ini*, is dit de zoon van den opperste der geesten? est-ce là le fils du prince des génies? *Asal-nja t̄wron deri kianḡan*, zijn geslacht is van de onsterfelijken afkomstig; sa famille descend des immortels. *Seperti orang jang ber-mimpī māsoek ka-dālam kianḡan rasā-nja*, hij bevond zich als iemand die droomt dat hij de woningen der hemelingen binnen treedt; il était transporté comme une personne qui rêve qu'elle entre dans le séjour des esprits célestes.

ک *kiai* vel ک *kiei*, behendigheid, kunst, kunstgreep; dextérité, art, adresse. *Belom ada dāpat kīā-nja*, hij heeft er den slag nog niet van; il n'est pas encore fait à cela, il n'en a pas encore l'habitude.

ک *kibar*, in de lucht zweven, wapperen, slingeren, drijven, zich verspreiden; ondoyer, s'agiter, se balancer en l'air, flotter, se répandre. *Toḡgal dan pandji-pandji ber-kibār-an-lah seperti dāun kājā roepā-nja*, de vlaggen en banieren wapperden als de bladeren der boomen; les drapeaux et les étendards flot-

taient, s'agitaient comme les feuilles des arbres. *Sæntiêng-nja* بركبارن *ber-kibār-an*, de bloemen welke zij in het haar droeg zweefden (als zij zich bewoog); les fleurs qui ornaient sa chevelure flottaient (lorsqu'elle se remuait). *Makater-kibar-lah bau'n jang ārœm*, eene lieflijke geur verspreidde zich; un parfum délicieux se répandit.

kibas, schudden (eenig deel van het lichaam); secouer, agiter (quelque partie du corps). *Di kibas-kan diri-nja*, schudde zich; se secoua. *Meñgibas pañgkœ*, den schoot uitschudden; secouer son giron. *Meñgibas sā-jœp*, klapwicken; battre des ailes.

kita, wij, ons (ik, mij, wanneer een vorstelijk persoon spreekt); nous (je, me, lorsque c'est un prince qui parle). *Māri kita pergi ka-sāna*, kom, laat ons derwaarts gaan; allons, rendons-nous là. *Se-lāma ini kita tiada tāu*, tot nu toe heb ik niet geweten; j'ignorais jusqu'ici. *Kita pānja*, ons, onze; notre. *Kit'orang*, wij, ons; nous, nous autres.

kītāpan, callicarpa japonica, L., eene plant; nom d'une plante.

kītar, draafjen (zich wentelen om zijne as of gelijk eene deur om de herre); tourner (se mouvoir autour d'un axe ou comme une porte sur ses gonds). *Djantara ber-kītar*, het wiel draait; la roue tourne. *per-kītār-an tjakrawāla*, de omwenteling van de hemelsche sfeer; la révolution de la sphère céleste.

kītang, teuthis, eene soort van visch, le-dervisch genaamd; sorte de poisson, appelé poisson de cuir.

kētē, klein, van eene kleine soort; petit, nain, baaset. *Ajam kētē*, eene hen van eene kleine gestalte of soort; poule de petite taille ou d'une petite espèce.

kīdjang, eene soort van hertebeest met ongetakte hoornen, een reebok; espèce de daim qui a son bois sans andouillers, daim, chevreuil. *Pantas kakī-nja seperti kīdjang*, vlug ter been als de reebok; vite, léger comme le daim. *Mīnoem mākan-nja seperti kīdjang*, hij eet en drinkt als een hert, leeft ongerogeld; il mange et boit comme les bêtes fauves, il vit sans observer de régime. *Rāsa dan kīdjang*, herten en reebokken; des cerfs et des chevreuils. *Anḡkau men-djādī kīdjang amas*, word gij een gouden reebok; sois métamorphosé en chevreuil d'or. *Kīdjang kas-tōri*, het muskus-hert; le cerf musqué.

kēdjāw PORT. (quéijo), kaas; fromage.

kītjāw, bedriegen, verschalken; tromper, duper, tricher. *Djānḡan kītjāw*, bedrieg niet; ne trichez point. *Jang biāsa meñḡtjāw*, die gewoon is te bedriegen; qui a l'habitude de tricher. *Meñḡtjāw āti*, veinzen, zijn geyoelen verbergen; déguiser ses sentimens, dissimuler.

kītjē, soort van brik, vaartuig met vierkante zeilen en twee masten van welke de laagste achter staat; espèce de bric, navire à voiles carrées et à deux mâts, dont le moins élevé est placé sur l'arrière.

kītjē, zeker spel; sorte de jeu.

kīdong, lied, deun, slaapdeuntje; chant, chanson pour endormir les enfans. *Di ālat-nja deñḡan kīdong-kīdong*, zij solde er mee en vermaakte het met zingen; elle le dorlottait et chantait pour l'amuser. *Kīdong saendal*, hoerenlied; chanson lascive. *meñḡdzong*, deuntjes zingen om in slaap te wiegen; chanter des chansons pour endormir.

kīdol JAV. (vid. *salātan*), zuiden, zuidelijk; sud, méridional. *Lāut kīdol*, de zuidelijke oceaan, de zee ten zuiden van Java; l'océan méridional, la mer au sud de Java.

کيدو *kīdau* & کيدل *kīdal* (vid. کيري *kīri*), de linker zijde; la gauche. (Indien dit woord hetzelfde is als het voorgaande, dan moet men onderstellen dat de Javanen, tegen de gewoonte van andere volken aan, de punten van het kompas berekenen met het aangezicht naar het westen gekeerd; si ce mot est le même que le précédent, il faut que les Javanais, contre la coutume des autres peuples, tournent le visage vers l'occident pour observer le compas.

کيده *kēdah* (vid. کده *kedah*), val om olifanten te vangen; piège où l'on attire les éléphants. *Quedah*, de naam van eene plaats op het Maleische schiereiland gelegen; *Quedah*, nom d'un endroit situé dans la presqu'île Malaie.

کير *kīra*, denken, overwegen, gedenken, onderstellen, gissen, berekenen; penser, considérer, songer, supposer, présumer, conjecturer, calculer. *Amba kīra tidak*, ik denk van neen; je pense que non. *Apa kīra tēan*, wat denkt gij er van? qu'en pensez-vous? *Ia tiāda* مثير غير اکن *meiḡira-nḡirā-kan pada ka-bedjiek-an nagri*, hij bedacht het belang van het land niet; il ne songeait point à l'intérêt du pays. *Tiādā-lah dāpat di kīra-kīrā-kan bānjak-nja*, er was geene mogelijkheid om hun getal na te gaan; il n'y avait pas moyen d'en calculer le nombre. *Djika di kīra-kīrā-kan deḡgan réaal*, indien men het in Sp. matten berekent; si on l'évalue en piastres d'Espagne. *Jang tiāda* تر کير کراي *ter-kīra-kīrā-ī*, iets dat onbegrijpelijk is; chose inconcevable. سكير *se-kīra-kīra*, omtrent, nabij, overeenkomstig met, naar evenredigheid van; environ, à peu près, d'après, selon, à proportion de. *Se-kīra-kīra hādjat-nja*, naar mate dat zulks noodig is; à mesure qu'on en a besoin. *Djāḡgan kau ber-kāta deḡgan s'orang maleinkan* كك كير *se-kīra-kīra ākal-nja*, gij moet met iemand niet verder (over godsdienstige of geheimzinnige onderwerpen) spreken, dan naar mate van deszelfs vatbaarheid; n'entretenez personne (sur des sujets reli-

gieux ou sur les mystères) que suivant la mesure de son intelligence. فر کير ان *per-kīrā-an*, eene rekening, begrooting; mémoire, calcul. *Sopāja boleh selessei-kan per-kīrā-an mā-dal itœ*, opdat de rekening van dat kapitaal moge vereffend worden; afin que les comptes de ce fonds puissent être réglés. *Tiāda be-brāpa besār per-kīrā-an*, kan niet zoo hoog gerekend worden; ne peut être évalué si haut. کير ان *kīrā-nja* vel کير ان *kīrā-nja*, ei lieve, toch, slechts, het blijkt of schijnt, gesteld dat, ongeveer; je t'en prie, mais, seulement, il paraît ou il semble, supposé que, environ. *Ampēn-ī kīrā-nja pada-kœ*, vergeef mij, bid ik u; pardonnez-moi, de grâce. *Hei kīrā-nja*, och of! ô si! *Apa-lah kīrā-nja*, moge het u behagen, ik bid u; daignez, je vous en prie. *Bārang di sampei-kan allah apā-lah kīrā-nja*, God geve, ik bid er hem om dat het geworden; Dieu veuille qu'il arrive, je l'en supplie. *Bārang sār-rātœs réaal kīrā-nja*, omtrent honderd Sp. matten; environ cent piastres d'Espagne.

کيرف *kīrap*, afschudden; secouer, se débarrasser de. *Kīrap-kan nedjies jang kring*, droog slijk, stof (van zijne kleederen) afschudden; secouer la crotte sèche, la poussière (de ses vêtemens). *Kīrap doeli*, stof afschudden; se débarrasser de la poussière.

کيرم *kīrim*, zenden; envoyer. *Ber-kīrim sē-rat*, eenen brief zenden; envoyer une lettre. *Apa-āpa di kīrim tēan-sāja terima kāsih*, wat gij ook zendt, zal ik in dankbaarheid aannemen; quelque chose que vous envoyiez, je la recevrai avec reconnaissance. کيرم ان *kīrim-an*, een geschenk; un présent.

کيري *kīri*, de linkerzijde; le côté gauche. *Tāḡgan kīri*, de linkerhand; la main gauche. *Ber-dīri di kīri rādja*, aan de linkerzijde des konings staan; se tenir debout à la gauche du roi. *Inḡga tiāda di ka-taū-ī tāḡgan kīri-nja bārang jang di brī tāḡgan kānan-*

-nja (ex MS.), zoodat zijne linkerhand niet wete wat zijne rechterhand geeft; de manière que sa main gauche ignore ce que donne sa main droite. *Meñgōlat ka-kānan dan ka-kīri*, regts en links springen (als een aap); gambader à droite et à gauche (comme fait un singe).

کيري *kīrei*, wannen; vanner. *Bras di kirei-kan dālam njirā*, zij wanden rijst in eene zeef; ils éventaient du riz dans un van ou un tamis. *meñgīrei lāda*, peper wannen; vanner du poivre.

کیس *kīs* AR., de zijden zak waarin de brieven aan aanzienlijke personen gezonden worden; sac ou poche de soie, dans laquelle on enferme les lettres adressées à des personnes de distinction.

کیس *kēsī* vel *kīsī* (vid. *rāhat*), klos; fuseau.

کیسر *kīsar*, draaijen, ronddraaijen, van streek veranderen, malen, klein wrijven; tourner, tourner, changer de direction, broyer, moudre. *Ber-kīsar-lah djantarā*, de raderen van het werktuig draaiden; les roues de la machine tournaient. *Añgien ber-kīsar ka-salātān*, de wind draait naar het zuiden; le vent passe au sud. *meñgīsar tjintjin*, eenen ring (om den vinger) draaijen; tourner une bague (autour du doigt). *Meñgīsar-kan kris-nja ka-adāp-an*, keerde zijnen kris naar voren (door den gordel om te draaijen); porta son kris sur le devant (en faisant tourner son ceinturon). *Meñgīsar-kan dirī-nja*, maakte zich onzichtbaar; se rendit invisible. *kīsār-an*, een handmolen; un moulin à bras. *Ber-pāsar kīsār-an*, eenen handmolen omdraaijen; tourner un moulin à bras. *Bātōe kīsār-an*, een molensteen; une meule. *per-kīsār-an mālam dan siang*, de afwisseling van nacht en dag; les vicissitudes de la nuit et du jour.

کیسل *kīsiel*, schrabben of twee dingen tegen elkander wrijven, met eenen strijkstok op een

snarentuig spelen; gratter, racler ou frotter une chose contre une autre, jouer avec un archet sur un instrument à cordes. *Di kīsiel tāñgan-nja ka-dāa*, hij wreef zich de handen; il se frottait les mains. *Amba kīsiel deñgan tāñgan amba*, ik stootte, raakte (hem) aan met mijnen arm; je (le) touchais du bras.

کیسی *kīsī-kīsī*, traliewerk van latten of rotting gemaakt, een tralievenster; treillis fait de lattes ou de brins de jonc, une jalousie. *Kārsī ber-kīsī-kīsī*, rotting-stoelen; sièges à fond de cannes. *Bārong nārī jang di kīsī-kīsī mallegei*, een papegaai die in het venster van het paleis zat; un perroquet perché sur la fenêtre du palais. *Djatōh-lah deri-pada kīsī-kīsī*, viel van het venster af; tomba de la fenêtre.

کیپاس *kīpas* & کپس *kīpas*, waaijer, een waaijer om de vliegen af te keeren, wan, wind met eenen waaijer maken, wannen, schoonvegen; éventail, é mouchoir, van, agiter l'air avec un éventail, vanner, balayer. *Orang me-nārī itōe memegang kīpas sātōe s'ōrang*, ieder danser hield eenen waaijer in de hand; chaque danseur tenait un éventail à la main. *Di tālies ka-pada kīpas itōe*, teekende op den waaijer; dessina sur l'éventail. *Kīpas dan ājak*, wannen en ziften; vanner et tamiser. *Pakan dan mēdan di kīpas ōrang-lah*, de straten en markten waren geveegd; on avait balayé les rues et les places publiques. *Orang jang meñgīpas-ī rādja*, de lieden die den koning waaiden; ceux qui agitaient des éventails pour rafraîchir le roi. *Ikōr-nja di kīpas harīmau*, de tijger zwaaide met zijnen staart; le tigre agitait sa queue.

کیپال *kīpal*, digt in elkander gedrongen, vast, massief, in klompen; compact, solide, massif, en masses. *Amas kīpal*, goud in (natuurlijke) klompen, staaf; or natif, en masses (naturelles), lingot.

کیپو *kīpōe* vel *kimpōe* (vid. *tōkang*), een ambachtsman, handwerksman; artisan,

ouvrier. *Kimpō besī*, een smid; un forgeron. *Kimpō amas*, een goudsmid; un orfèvre.

کیکر *kikier*, raspen, vijlen, rasp, vjil, schraper, een inhalig mensch, gierig; râper, limer, une râpe, une lime, avare, mesquin, sordide. *Kīkier besī*, eene ijzeren (stalen) vjil; une lime de fer (d'acier). *Kikier kājō*, eene rasp; une râpe. *Orang kikier*, een gierigaard, een vrek; un avare, un ladre. *Tiadā-lah akan di kikier-kan hānja di kāsih denġan soeka-tjita*, het moet niet op eene gierige wijze terug gehouden, maar van goeder harte gegeven worden; il faut non pas le retenir d'une manière avare, mais le donner de bon coeur.

کیکس *kikies*, schrabben, uitschrabben; racler, raturer, effacer. *Djikalau sālāh tōan kikies-ī kalau kōrang minta di tambāh-ī*, indien er iets verkeerd in is, schrab het dan uit, en zoo er iets aan ontbreekt, heb dan de goedheid het er bij te voegen; s'il y a quelque faute, vous l'effacerez, et s'il y manque quelque chose, ayez la bonté de l'ajouter. *Kikies-an*, een schraper; un racloir.

کیکک *kēkek* & ککی *kekē*, eene soort van papegaai; espèce de perroquet.

کیکل *kikiel*, knagen; ronger. *Meŋgikiel tōlang*, een been afknagen; ronger un os.

کیکو *kikiau*, iets dat op eenig goed genaaid is om het sterker te maken, ook okselschrooi van een hemd; gousset, le gousset d'une chemise.

کیلت *kilat*, weerlicht, flikkering van een wedergekaatst licht, schittering, glans; éclair, réflexes, coruscation. *Taerōn-lah tōfān ōdjan kilat halilintar*, er kwam een storm op met regen, weerlicht en donderslagen; il survint une tempête accompagnée de pluie, d'éclairs et de coups de tonnerre. *Tiadā-lah apa jang ka-liāt-an lagi melainkan kilat sindjatā-nja jang tjamerlang ka-adara*, men kon niets onderscheiden, dan alleen den glans hunner wapenen schitterende door de lucht; on

ne pouvait rien discerner, si ce n'est l'éclat de leurs armes resplendissant dans les airs. *Ombon jang di ōdjong roempōet itōe-pēn ber-kilat-kilat-an roepā-nja kena sinar bōlan*, de avonddauw aan de toppen der grascheuten scheen den glans der maan terug te kaatsen; la rosée du soir à l'extrémité des brins d'herbe semblait jeter des étincelles en réfléchissant les rayons de la lune.

کیلاپ *kilap* (vid. کیلت *kilat*), weerlicht; éclair.

کیلاپ *kilap*, خیلَف *khilaf* & خَلَف *khilaf*, overziening, verwaarlozing, nalatigheid, nalatig; méprise, bévue, inadvertence, négligence, négligent.

کیلاک *kilak* (vid. ائگت *aŋkat*), ligten, tillen; lever, soulever. *Lālo di kilak-nja bōjong*, daarop ligte zij de pot op; là-dessus elle souleva le vase. *Maka āuleh hanēmān di kilak-nja bōkiet*, de berg werd toen door den vorst der apen opgetild; alors le prince des singes souleva la montagne.

کیلام *kilam*, draaijen; tourner.

کیلو *kilau* vel *kēlau*, schijnen, glinsteren; re-luire, resplendir. *Permāta jang kilau-kilau*, schitterende juweelen; des bijoux d'un vif éclat. *Tjāja mōekā-nja kilau-kilau-an tiā-da dāpat di pandang njāta*, zijn aangezigt schitterde zoo sterk dat men het niet aanschouwen kon; sa face avait tant d'éclat qu'on ne pouvait la regarder fixement.

کیلو *kēlo* vel برکیلو *ber-kēlo-kēlo*, slangsgewijze loopende; serpentant.

کیلیر *kiliēr*, slijpen; aiguiser. *Kiliēr pisau di-ātas bātōe*, een mes op eenen steen slijpen; aiguiser un couteau sur une pierre. *Mari-lah kita ber-kilier tādji*, kom, laat ons de sporen voor onze hanen aanzetten; allons, aiguisons les éperons pour nos coqs.

کیم *kima*, eene dubbele schelp van de soort der

chama gigas, die, geslepen zijnde, eenen glans aanneemt gelijk aan het fijnste marmer; coquille bivalve de l'espèce des chama gigas, qui, étant travaillée, prend un poli égal à celui du marbre le plus fin.

کیمبڠ *kimbang* (vid. تڠڠ *tepong*), poeder, stof, meel; poudre, poussière, farine. *Lāmat atau kimbang*, meel of bloem van meel; farine ou fleur de farine.

کيان *kian*, zoo, zoo veel, zoo dikwijls, maal, werf; tant, autant, aussi souvent, fois. *Kian lāma*, zoo lang als; aussi long que. *Kian lebeh*, zoo veel meer; autant en sus. *Brapa kian*, hoe dikwijls, hoe veel malen? combien de fois? *Dāa kian*, tweemaal zoo veel, of tweemaal zoo dikwijls; deux fois autant, ou deux fois aussi souvent. *Tetāpi rājat-nja ampat līma kian bānjak-nja deri-pada kita*, maar zijn leger is vier of vijfmalen zoo talrijk als het onze; mais son armée est quatre ou cinq fois aussi nombreuse que la nôtre. *Sa-rībōe kian lebeh*, duizend malen meer; mille fois davantage. *Se-lāma kian akōe pergi*, zoo dikwijls als ik ga, of, zoo lang als ik voortga; toutes les fois que je marche, ou, aussi longtems que je continue à marcher. *Sa-kian*, zoo veel, in zoo groot getal, in zoo groote hoeveelheid; autant, en aussi grand nombre, en aussi grande quantité. *Kāla-kian*, zoo dikwijls als; toutes les fois que. *Demi-kian*, dus, op deze wijze; de cette manière, ainsi.

کيني *kinī*, nu, aanstonds, op dit oogenblik; maintenant, immédiatement, à cette heure. *Sa-pāro orang ber-djālan kinī*, een gedeelte van het volk vertrekt oogenblikkelijk; une partie de la troupe part incessamment. *Saltān jang kinī*, de tegenwoordige of regerende sultan; le sultan d'aujourd'hui, le sultan régnant.

کيهو *kihōra*, caryota, L., dubbeld gevinde palm, Verh. van het Bat. Genoots.; une espèce du palmier, nommée caryota par L., et dubbeld

gevinde palm dans les Mémoires de la Soc. de Batavia.

کپتاء *ka-njatā-an* (vid. پات *njāta*), ruchtbaarheid, blijkbaarheid, bekendmaking, openbaring; publicité, notoriété, manifestation, révélation.

گ

گ *g*, de letter genaamd گ *gā*; la lettre nommée گ *gā*.

گابوس *gāboes*, æschynomene lævis, Bat. Trans. vol V., zekere soort van boom; nom d'un arbre. *Seperti kājō gāboes*, als het hout van dien boom; comme le bois de cet arbre. *Prang gāboes men-djādi seperti prang besi*, eene houten bijl kan in eene ijzeren bijl veranderen (spreekw.); hache de bois peut devenir cognée (façon de parler proverbiale).

گابڠ *gābang*, corypha, L., eene soort van palmboom, ook *lontar watan* genaamd, en welke sago van eene geringe hoedanigheid oplevert; arbre du genre des palmiers, qui se nomme aussi *lontar watan*, et qui fournit du sago d'une qualité inférieure.

گابور *gābōr*, zekere visch; nom de poisson.

گاتل *gātal*, jeuk, schurft, met jeuk geplaagd, wulpsch, ontuchtig, de schurft en andere huidziekten, wulpschheid, ontuchtige begeerte; démangeaison, gale, galeux, lubrique, débauché, la gale et autres maladies de la peau, lubricité, lascivité. *Segala aṅgotā-nja ābies gātal seperti orang kōdal*, alle zijne ledematen zijn met schurft bedekt, als iemand die melaatsch is; tous ses membres sont couverts de gale, comme s'il avait la lèpre. *Aṅkau ini sāṅgat gātal hendak menṅambel laki-kōe ini*, gij zijt eene wulpsche hoer, die mijnen man zoekt te verleiden; tu es une vi-

laine prostituée, qui cherche à séduire mon mari.

گاچه *gādjah* HIND., een olifant; un éléphant. *Naik-lah ia ka-atas gādjah*, hij beklom eenen olifant; il monta sur un éléphant. *Gādjah ka-naik-an baginda*, de olifanten op welke de vorst rijdt; les éléphants qui servent de monture au roi. *Gādjah ber-djālan-lah di-dālam rājat seperti pēlau roepā-nja*, de olifanten, die midden onder de troepen voortrukten, schenen als eilanden; le éléphants, qui se mouvaient au milieu des troupes, ressembloient à des îles. *Batang pisang dan tebbē akan makān-an gādjah*, pisang- (bananen) takken en suikerriet tot voeder voor de olifanten; des branches de bananier et des cannes à sucre pour la nourriture des éléphants. *Gādjah māna*, een walvisch; une baleine. *Ikan gādjah*, ophidium aculeatum, L., de olifantsvisch; la trompe. *Kāin gādjah pētih*, de breedste en grootste soort van katoenen lijnwaad; toile de coton grossière et la plus large qui se fasse, cotonmine. *Mān gādjah*, schaakspelen; jouer aux échecs. *ثرمين* *per-main-an gādjah*, het schaakspel, waarvan de stukken bij de Maleijers de volgende benamingen dragen; le jeu des échecs, dont les pièces portent chez les Malais les noms suivans: *راج* *rādja*, koning; roi. *منتری* *mantri*, vizier (koningin); vizir (reine). *گاچه* *gādjah*, olifant (raadsheer); éléphant (fou). *کود* *kōda*, paard (ruiter); cheval (cavalier). *تیر* *tīr*, wagen (kasteel); chariot (tour). *بیدن* *bīdan* vel *بید* *bīd*, krijgsknecht te voet (boer); fantassin (pion). *سج* *sah*, schaak! échec! *مات* *māt*, *مات* *mat* & *تامت* *tammat*, schaakmat; échec et mat.

گاچه *gādji* EUROP., huur, loon; gage, salaire. *Mākan gādji*, huurloon verdienen; être aux gages de quelqu'un.

گاچه *gātjar* (vid. *چار* *tjāhar*), alvi proluviēs.

گادا *gādā* & *گاد* *gadā* HIND., knods, stok, staf; massue, masse, bâton. *Ada jang memākol deŋgan gadā-nja*, sommigen sloegen met

hunne knoppels; les uns frappaient à coups de massue. *Māsing-māsing memegang-kan gadā-nja jang brat sa-rībōe menn*, ieder hief zijne knods op, die de zwaarte had van twee duizend ponden; chacun leva sa massue, lourde comme un poids de deux mille livres.

گا *gāda-gāda*, windwijzer, wimpel; girouette, flamme. *Kāin gāda-gāda*, vlaggedoek, waarvan de wimpels en vlaggen gemaakt worden; étamine dont on fait les flammes et les pavillons.

گا *gādieng* & *گادینگ* *gādīng*, ivoor, een olifantstand; ivoire, une dent d'éléphant. *Seperti anak-anak-an gādieng*, als beelden in het ivoor gesneden; comme des figures gravées sur l'ivoire. *Pētjōek gādieng*, een van de groote voortanden van eenen olifant; une défense d'éléphant. *Gādieng sa-pāsang*, een paar olifantstanden; une couple de dents d'éléphant. *Gādieng bāla-tantarā*, de vleugel van een leger; l'aile d'une armée. *گادینگ* *gādīng-gādīng*, buikstukken, vloerhouten (zeewoorden); varangues.

گا *gādōng*, Chineesch-wortel, zekere artsenij-plant: ook een groote wortel tot het geslacht der aardappelen behoorende, maar van eenen vergiftigen aard, *dioscorea trifoliata*, Verh. des Bat. Genoots. deel V.; racine de la Chine, squine ou esquine, plante médicinale: c'est aussi le nom d'une grosse racine du genre des ignames, mais qui est vénéneuse: *dioscorea trifoliata*, Mém. de la Soc. de Bat. tom. V.

گا *gādōeh* & *گادو* *gādōeh*, storen, plagen, hinderen, vervelen; déranger, importuner, inquiéter, incommoder, ennuyer. *Antāh kāmī di gādōeh āuleh orang itōe*, of wij door dien man gekweld zouden worden; si nous étions importunés par cet homme. *Sopāja djāngan djādi gādōeh-gādōeh dālam nagri itōe*, dat er in die stad geenerlei moedwil gepleegd worde; qu'il ne soit commis nulle vexation dans cette ville. *Nagri traŋgancōe ini sāngat-*

-lah di *gādœh-kan auleh siam*, het land van *Trañgganœ* is door die van Siam zeer ontrust geworden; le pays de *Trañgganou* a été fort inquiété par les Siamois. *Belôm essei gādœh nagrî ini*, de onlusten van dat land zijn nog niet gestild; les troubles de ce pays ne sont pas encore apaisés.

گادوہ *gādœh* vel گاددوہ *gœddœh*, trotsch, hoovaardig, verwaand; vain, présomptueux, suffisant.

گادي *gādei*, verpanden, een pand; mettre en gage, un gage. *Kris-nja ter-gādei*, hij heeft zijn wapen verpand; il a mis son arme en gage. *Menábœs gādei*, een pand lossen; retirer un gage. *Kombati-kap gādei*, een pand terug geven; restituer un gage. *Gādei ber-bœnga dan gādei sādja*, rentegevende panden en bloote panden; gages portant intérêt et gages simples. *Jang memegang gādei*, bezitter van eenig goed door verpanding; engagiste.

گاراگي *gārāgei*, een groote angel om krokodillen te vangen, zoo gemaakt dat het dier hem niet uitwerpen kan; gros hameçon dont on se sert pour prendre les crocodiles et qui est construit de manière que l'animal ne puisse l'expulser.

گارٹ *garœt*, spuwen, roghelen; cracher, expectorer.

گارس *gāries*, schrapen, een teeken maken met een scherp werktuig, koppen, scheren; grater, racler, faire une marque avec un instrument tranchant, scarifier. *penngāries*, schrapper, egge, werktuig om het koornt te dorschen; racloir, herse, instrument à battre le blé.

گاريس *gārœs* (vid. کنجی *kandjî*), stijfisel; empois. *Menngārœs*, stijven, doorhalen; empeser.

گارغ *gārang*, luid, hard, schel, doordringend, schaterend, onrustig, woelig, woest, wild, vergramd, wildheid, toorn, woede, razernij;

bruyant, sonore, perçant, glapissant, pétulant, turbulent, farouche, féroce, irrité, furieux, furie, férocité, courroux, rage. *Swāra gārang*, eene harde stem; une voix forte. *Njānji gārang*, op eenen schellen toon zingen; chanter sur un ton aigu. *Orang gārang*, een krachtige of onstuimige redenaar; un orateur véhément ou turbulent. *Harimau gārang*, een woeste tijger; un tigre furieux. *Lakœ-nja ter-talo gārang*, zijne manieren waren zeer onstuimig; ses manières étaient très-bruyantes. *Parentah-nja gārang*, zijne regering was tyrannisch; son gouvernement fut tyrannique. گاراغ *garāng-an*, een groot geraas, gedruisch (als het bruisen van de zee); un grand bruit (comme le mugissement des vagues).

گاراڻگاتي *gārañggatî*, cerambyx, zeker insect; nom d'un insecte. *Gārañggatî kitjiel*, leptura.

گارٹ *gārœk*, de aarde krabben, wroeten, de struiken en wortels uit eenen akker rukken; grater, fouiller la terre, essarter.

گارم *gāram*, zout; sel. *Menrîma bras sâma timbang denngan gāram*, rijst ontvangen tegen een gelijk gewigt zout; recevoir du riz en échange de pareil poids de sel. *Bôboh gāram*, met zout besprenkelen; saupoudrer. *Gāram laut*, zeezout; sel marin. *Menngarām-î*, inzouten; saler.

گارو & گارو *gārœ*, krabben (wat jeukt), roskammen, leder bereiden; grater (ce qui démange), étriller, corroyer. *Meng-gārœ anngotâ-nja kârna gâtal*, zijne jeukende ledematen krabben; se grater les membres qui démangent. *Meng-gārœ kœda*, een paard roskammen; étriller un cheval. *Peng-gārœ kœda*, eene roskam; une étrille.

گارو *gārœ* HIND. (vid. گہرا *gārœ*), lignum aloes.

گاسپ *gāsap* vel کاسف *bāsap*, stijl (van eene rots), ruw (van eene plank), hobbelig; escarpé (d'un roc), rude, inégal (d'un ais), raboteux.

گاسال *gāsal*, oneven; impair. *Mān genap gāsal*, even of oneven spelen; jouer à pair ou non.

گاگر *gākā*, een deuntje, liedje zingen; chanter une chanson pour endormir les enfans. *Di celat-nja deŋgan kidong dan گاکر gākā-an*, stilde het met minneliedjes; l'appaisa en lui chantant des airs de nourrice.

گاگ *gāga* (vid. لادغ *lādang*), zekere wijze van rijst op drooge gronden te zaaijen; manière de semer le riz sur des terrains secs.

گاگاپ & گاکف *gāgap* vel *gōggōep*, lippen, stamelen, stotteren; grassayer, bé-gayer.

گاگاپ & گاکف *gāgap* vel *gōggōep*, luidruchtig, doorklinkend; schaterend; bruyant, perçant, qui résonne au loin. *Ter-lālo gāgap gōempita banā-nja*, hunne stemmen waren luidruchtig en onstuimig; ils parlaient à voix haute et en tumulte. *Di pāsang mariam gāgap gōempita*, vuurden niet geschut dat zwaar klaterde; faisaient jouer des pièces d'artillerie dont le bruit retentissait au loin.

گاگاک & گاکاه *gāgak* vel *gāgah*, corvus, raaf; corbeau.

گاگوه *gāgō*, soort van visch, katvisch; sorte de poisson, poisson de rebat, fretin.

گاگاہ *gāgah*, sterk, vermogend, magtig, kracht, geweld, geweld aandoen, dwingen, onderdruken; fort, puissant, force, violence, forcer, contraindre, opprimer. *Pahlōewān jang gāgah*, magtige krijgshelden; de puissans guerriers. *Gāgah dan perkāsa*, sterk en dapper; fort et vaillant. *Tiāda deŋgan di gāgah*, zonder dwang te gebruiken; sans user de contrainte. *Djika di gāgah orang akan dia*, indien men hem dwingt; si on le contraint. *مغاکاهي meng-gagāh-i*, geweld aandoen, dwingen, ontweldigen, op eene tyrannische wijze behandelen; forcer, contraindre,

arracher, tyranniser. *Hārōes ia meng-ambel makān-an itōe deŋgan di gagāh-i-nja*, men behoort (in dat geval) de levensmiddelen met geweld te nemen; on doit (en pareil cas) enlever les vivres de force. *Orang jang ter-gagāh-i*, iemand die onderdrukt wordt; un homme qui est opprimé. *پنگاکاهي peng-gagāh-an*, onderdrukking, dwang; oppression, force.

گاگل *gāla-gāla*, pik, ook een mengsel van *tjoenam* en *dammar* (lijm en harst) om den bodem van een schip te bestrijken; poix, ou bien un mélange de *tiouŋam* et de *dammar* (de colle et de résine) dont on enduit le fond des navires. *Gāla-gāla lōemboet*, teer; du goudron.

گاگلر *gālar* (vid. گلر *galar*), titel, eernaam; titre honorifique.

گاگلاس *gālas*, eene vracht op den rug dragen; porter un fardeau sur le dos. *Galās-an*, een pak, last; un paquet, fardeau.

گاگلخ *gālang* (vid. گلخ *galang*), armingen; des bracelets.

گاگلیگام *gālīggam* (vid. گلیگی *galigi*), beven, trillen; trembler, grelotter, frissonner.

گاگلک *gālak*, woest, verwoed; sauvage, furieux. *Seperti siŋga jang amat gālak lakō-nja*, hij gedroeg zich als een woedende leeuw; il agissait comme un lion en fureur. *Seperti raksāsa jang amat gālak rōpā-nja*, het gelek naar een verschrikkelijk spook; il avait la figure d'un spectre hideux. *Andjieng gālak*, een kwade hond; un chien hargneux.

گاگلوت *gālōt*, spelen, zoo als de kinderen doen; jouer, comme font les enfans.

گاگلونغ *gālōng* (vid. گلونغ *galōng*), dijk, dam; chaussée, levée de terre.

گاگلاه *gālah*, lange stok, boom om eene schuit voort te duwen, bootshaak; perche, gaffe.

Peng-gājiet di ædjong gālah, haak aan het uiteinde van eenen boom; crochet au bout d'une gaffe.

گالھ *gāloh*, slijk, modder, zachte kler, leem; boue, bourbe, fange, terre glaise. *Rēmah-rēmah gāloh*, huizen van leem; maisons faites de bousillage. *Ædang gāloh vel gālah*, eene soort van garnaal; espèce de chevrette.

گالی *gālī*, spitten, delven, ondermijnen; bécher, fouiller la terre, miner. *Meng-gālī sēmæer vel prīgī*, eenen put graven; creuser un puits. *Peng-gālī*, werktuig om te delven, spade, schop, houweel; instrument propre à faire des fouilles, bêche, hou. گالی-ان *gālī-an*, gracht, grœf, doorsnijding; fosse, fossé, tranchée. *Gālī-an balērang*, eene zwavelmijn; mine de soufre.

گامت *gāmat*, een schulpvisch of ander zeege-
was; coquillage ou autre production marine.

گامت *gāmiet*, met de pooten slaan, krabben (als een aap), een speeltuig met de vingers bespelen; donner des coups de patte, égratigner (comme fait un singe), toucher un instrument de musique. *Serāja ber-gāmiet-gamiet-an sema sindirī-nja*, zich tevens krabbende; se grattant en même tems.

گامت *gāmiet* & کامت *kāmiet*, toewenken, toeknikken, een teeken geven; faire signe. *Maka segala dājang-dājang itœ-pæn ber-gāmiet-gamiet-an meṅgatā-kan bāik swarā-nja orang mæda itœ*, al de hofjuffers wenkten elkander toe, hare bewondering over de stem van den jongeling te kennen gevende; toutes les suivantes se témoignaient mutuellement par des signes combien elles admiraient la voix du jeune homme.

گامت *gāmæk*, zwaaijen, trillen (met een wapen); brandir, secouer une arme dans la main comme si l'on se préparait à frapper. *Meng-gāmæk ælœ kris-nja seperti orang jang hendak ber-tikam. soṅgoh ræpā-nja*, zwaaiden

hunne krissen als menschen die in ernst willen doodsteken; brandissaient leurs kris comme des gens qui se préparent réellement à poignarder. *Di gāmæk-gāmæk-kan-nja sindjatā-nja ka-pada lūwan-nja*, zij zwaaiden met hunne wapenen voor het aangezigt hunner vijanden; ils secouaient leurs armes à la face de leurs adversaires.

گاوغ *gāwong*, eene lage, beschaduwde plaats; lieu bas, à l'ombre. *Gāwong bækiet*, de luwe zijde eens heuvels; le côté d'une colline qui est à l'abri. *Pādang ber-gāwong*, eene laagte of dal; le fond d'une vallée.

گاواپ *gāwap*, gapen, geeuwen; bâiller.

گاوال *gāwal*, bot, dom, traag van verstand, schuldig aan wangedrag; stupide, lourd, hébété, qui se comporte mal. *Sambah pātek ber-hakīem pandei gāwal be-ribœ ampæn djāa*, laat de slaven hunne onderdanigheid betoonen, en de geleerden wijsgeerige nasporingen doen: duizenden van ongeletterden zullen echter genade vinden; que les esclaves se montrent soumis, tandis que les docteurs raisonnent des milliers d'hommes simples trouveront néanmoins grâce.

گاواول *gāwael*, verwarren, overhoop leggen; déranger, brouiller, mettre en désordre.

گاوام *gāwam* & گاوای *gāwæ*, dingen, pleiten; plaider, procéder. *Be-gāwam denṅan siṅkēta*, redekavelen, redeneren; raisonner, disputer. *Tiāda djādi gāwæ siṅkēta melainkan di bājer sādja*, redeneringen of uitvlugten zullen niet baten, er moet maar betaald worden; il n'y a raisonnemens ni chicanes qui tiennent, il s'agit de payer.

گاہی *gāhī*, kracht, sterkte, magt; force, pouvoir. *Kras gāhī-nja*, hij heeft veel sterkte; il a beaucoup de force. *Jang tiāda ber-gāhī*, die geene magt hebben; qui sont sans pouvoir.

گایٲ *gājiet*, haken, met eenen haak grijpen; accrocher, saisir avec un crochet. *Peng-gājiet*, een haak; un crochet. *Di per-bēat-nja peng-gājiet maka lālo di gājiet-nja*, hij maakte eenen haak en haakte het daarmede; il fit un crochet et s'en servit pour l'accrocher.

گایٲ *gājies* & کایٲ *kājies*, schrabben, krabben (als het gevogelte); gratter (comme font les poules). *Meng-gājies tānah*, de aarde krabben; gratter, remuer la terre avec les ongles.

گایٲ *gājōng*, eene soort van potlepel met eenen regtstaanden steel en hebbende doorgaans tot blad eene uitgehohde kokosnoot; espèce de cuillère à pot dont le manche est perpendiculaire et le cuilleron ordinairement fait d'une coquille de noix de coco.

گبال *gōbāla* (vid. گمبال *gombāla*), vechoeder; pâtre.

گت *getta* & کت *ketta* PERS., zetel, stoel, rustbank, bed, troon; siège, couche, canapé, lit, trône. *Mem-bāka tīrei gettā-nja*, schoof de gordijnen voor zijn bed (of voor zijn troon). open; ouvre les rideaux de son lit (ou de devant son trône). *Getta ka-amās-an*, eene vergulde zitplaats of troon; un siège ou trône doré. *Getta ka-radjā-an*, een koninklijke zetel of troon; un siège ou trône royal.

گتس *gatas*, broos, vergankelijk, zwak; fragile, périssable, faible.

گتن *gittiek*, met eene roede slaan; frapper avec une verge.

گتم *gatam* & کتم *katam*, bijten (op de lippen); mordre, (se mordre les lèvres).

گتہ *gatah* vel *gəttah*, gom, zalf, balsem; gomme, onguent, baume. *Gatah kājā*, gomachtige, lijmige of melkachtige stoffe die uit boomen voortkomt, vogellijm; matière gommeuse, gélatineuse ou laiteuse qui découle de quelques arbres, glu. *Gatah gambēr*, het verdikte vocht dat uit de *gambēr*-plant

komt; le suc épaissi qui provient du *gambēr*.

گدغ *gadāng*, groot, ruim, dik; grand, étendu, volumineux. *Rēmah gadāng*, een groot huis; une grande maison. *Pisau gadāng*, een groot mes; un grand couteau.

گدغ *gadong* & گدغ *godong*, klimmende als eene plant; rampant, grim pant, à la manière des plantes. *Obi gadōng*, dioscorea triphylla, L. *Seperti gadōng kastōri me-tiliet pōhn aṅṅsāka*, zoo als de klimmende epidendrum zich om den *aṅṅsāka*-boom vlecht; comme l'epidendrum se marie avec l'*aṅṅsōuka*.

گدغ *gedōng* & گدغ *godōng*, huis, pakhuis, magazijn, faktorij (waarvan het Engelch O. I. woord *godown* afkomstig is); maison, magasin, factorerie (de ce mot est dérivé *godown* en usage parmi les Anglais qui habitent les Indes). *Gedōng sindjāta*, tuighuis; arsenal. *Bāik-lah kūs-erah-kan padā-nja segala godōng-kə dan segala kontji per-bandāran-kə*, ik zoude hem gaarne alle mijne magazijnen en al de sleutels van mijne schatkamer toevertrouwen; j'aurais envie de lui confier tous mes magasins et toutes les clefs de ma trésorerie. *Djāuh deri gedōng kompani inḡgries*, verre van de faktorij der Engelsche Compagnie; loin de la factorerie de la Compagnie Anglaise. *Mahārādja rawana menjəroh-kan ampat ōrang mantri pergi ka-ləar-kan anak-nja deri-dālam gedōng bātə*, *Mahārādja Rawana* gaf last aan vier staatsdienaren om zijn zoon uit het steenen huis (de gevangenis) te verlossen; *Mahārādja Rawana* donna ordre à quatre officiers de sa cour d'aller retirer son fils de la maison de pierres (maison de force).

گدوبغ *gadəbong*, eene soort van jagthouwer; espèce de couteau de chasse.

گدیس *gadīs*, maagd, jonge dochter, ongetrouwe vrouw: het jonge wijfje van ieder dier; vierge, fille, femme non mariée: jeune femelle parmi les animaux. *Bānjak-lah anak*

gadīes-gadīes hendak menrīma bēdjang itoe, menig jong meisje begeerde (de hand van) dien jongeling; nombre de jeunes filles ambitionnaient (la main de) ce jeune homme. *Ajam gadīes*, jong hoen; poulette. *Kāda gadīes*, merrie-veulen; pouliche. *Kājāe gadīes*, zeker hout dat naar sassafras riekt; bois qui a l'odeur du sassafras. *Ikan gadīes & ikan sœmma*, eene soort van visch met groote schubben, naar den karper gelijkende; poisson à larges écailles, ressemblant à la carpe.

گدیفخ *gadipōng* (vid. فنتت *pantat*), de billen; les fesses.

گراڻ *garāng-an* (vid. گراڻ *garang*), ik bid u, ei lieve, toch, wie? wat? o! je vous prie, dites-moi, qui? quoi? ô! *Anak siāpa garāng-an ini*, ei lieve, wiens kind is dit? à qui, je vous prie, est cet enfant? *Kakenda-kah garāng-an itoe*, is dat, bid ik u, mijne geliefde? dites-moi, est-ce là ma bien-aimée? *Gēsar garāng-an adenda ini*, is mijne geliefde gramstorig? ma bien-aimée est-elle fâchée? *Antah apa garāng-an isi-nja*, wie weet wat er in is! qui sait ce que cela contient! *Djikalau garāng-an*, och of! o dat! ô si! ô que! *Weh ka-māna garāng-an*, helaas! waar henen? hélas! en quel endroit?

گرامي *goerāmī*, zekere visch; nom d'un poisson.

گربڻ *garbang*, deur, poort, ingang (van eene vesting, een kasteel of paleis); porté, entrée (d'une forteresse, d'un château ou d'un palais). *Lālo tēron ber-djālan ka-lēar pintā garbang*, hij ging toen naar beneden en wandelde de hofpoort uit; alors il descendit et sortit par la porte du palais. *Maka ia tāja ka-pada paṅgāloē pintā garbang*, hij deed onderzoek bij den poortwachter aan den ingang van het paleis; il questionna le portier à l'entrée du palais.

گرات *garat* vel *grat*, grijnzen, knorren, met de tanden knarsen; gronder, grommeler, grin-

cer des dents. *Garāt-an gīgī*, knarsing der tanden (uit kwaadheid); grincement des dents (lorsqu'on est en colère).

گرتق *gartak* (vid. کرتق *kartak*), sporen, prikken; piquer, aiguillonner. *Lālo gartak-kan-nja koedā-nja*, hij spoorde toen zijn paard; là-dessus il piqua son cheval. *Indra-pān meng-gartak-kan koedā-nja maka kāda itoe-pān terbang-lah ka-adara*, Indra gaf zijn paard de sporen en het nam zijne vlugt in de lucht; Indra piqua son cheval, et le cheval s'élança dans les airs. *Peng-gartak*, een prikkel; un aiguillon.

گرد *garoedā* HIND. (vid. گرد *garōda*), de griffoen; le griffon.

گراڻ *garang* (vulgo گراڻ *garāng-an*), ik bid u, ach, toe maar, hoe ook; de grâce, je vous en prie, quelconque, quoi que ce soit. *Orang manā-kah garang ini*, ei lieve, wie is deze man? dites-moi, je vous prie, qui est cet homme? *Ka-māna pergī-nja garang*, werwaarts hij ook gaan moge; en quelque lieu qu'il aille.

گراڻگڻ *garanṅgang*, de ichneumon, de krokodil-lendooder, de rat van Phraao; la mangouste, l'ichneumon.

گراڻگڻ *garanṅgong*, hol, een hol, kelder, eene spelonk; creux, un creux, une cave, caverne.

گراک *garák*, bewegen, zich bewegen, zich verplaatsen, werken; mouvoir, se mouvoir, s'ébranler, bouger, travailler. *Tiadā-lah dāpat ia ber-garák lagi deri-pada tampat-nja*, hij had de kracht niet meer om zich van zijne plaats te verroeren; il n'avait plus la force de bouger. *Seperti bēmi-pān akan ber-garák rasā-nja*, de aarde scheen op het punt van te storten (van hare grondvesten te geraken); on eût dit que la terre allait s'écrouler (de dessus ses fondemens). *Ber-garák anak dālam prēt-nja*, het kind beweegt in haren boezem; l'enfant se remue dans

son sein. *Garák diam*, beweging en rust; mouvement et repos. *Ia ber-garák djāa di tampat itoe*, hij werkt nog op die plaats; il travaille toujours en cet endroit. *مغرّق meñgarák lidah*, de tong bewegen; remuer la langue. *Meñgarák kapāla*, het hoofd bewegen (schudden, knikken); remuer (secouer, branler) la tête. *Se-telah soedah me-liat nadjām-nja maka sakatī-an-nja meñgarák kapalā-nja*, toen zij zijn horoskoop gezien hadden, schudden zij allen het hoofd; après avoir examiné son horoscope, ils secouèrent tous la tête.

گرن garok vel *gorok*, de aarde krabben (als een hond), op den grond slaan (als een paard), uithollen, graven; gratter, creuser (comme font les chiens), frapper la terre du pied (comme les chevaux), creuser, fouiller. *Garok trās*, doorgraven, zich eenen weg banen; se frayer un passage. *Garok sampei nāraka*, tot de hel toe doorgraven; se frayer un chemin aux enfers (en creusant la terre). *Meng-garok rāmah*, in het huis (door eene opening onder den grond) doordringen; pénétrer dans une maison (en minant ou creusant la terre).

گراگاجی garagādji, eene zaag: une scie. *Ga-ragādji kāsar dāa tāngan kerdja*, grove zaag om zwaar werk te verrigten, trekzaag; forte scie pour de gros ouvrages, scie de scieur de long. *Pāpan garagādji*, eene gezaagde plank; une planche sciée. *مغرکاج meng-ga-ragādji*, zagen; scier.

گراگاسی gargāsī & گراگاسی garāgāsī, een kwade geest; un mauvais génie. *Gargāsī dan rak-sāsa*, verscheidene soorten van kwade geesten die in gedrogtelijke gedaanten verschijnen; différentes espèces de mauvais génies qui apparaissent sous la forme de monstres. *Maka ka-lāar-lah apī deri-pada matā-nja gar-gāsī itoe dan bālāe roemā-nja itoe-pān samoā-nja ber-āsap*, er sprong vuur uit de oogen van het spook en al de borstels van zijn

ligchaam rookten; les yeux du démon dardaient des flammes, et la fumée sortait de toutes les soies dont son corps était hérissé.

گرم garām PERS., toornig, woedend, razend, verontwaardigd, gramschap, wraak, woede, verontwaardiging: (dit woord wordt dikwijls verward met *گمر gamar*, hetwelk eene tegenovergestelde gemoedsgesteldheid beteekent); irrité, furieux, enflammé, indigné, colère, rage, indignation: (on confond souvent ce mot avec *گمر gamar*, qui signifie tout l'opposé). *Ga-rām-lah atī-nja*, zijn gemoed was in toorn ontstoken; il était enflammé de colère. *Ga-rām-lah ia dan bālāe roemā-nja samoā-nja bāngāen seperti djāroem*, zij waren verwoed en al de haren staken op als naalden; ils étaient transportés de rage et tous leurs poils étaient hérissés comme des aiguilles. *Sinnga jang garām*, een verwoede leeuw; un lion courroucé.

گوریندا gorinda JAV., een slijpsteen; meule, pierre à aiguiser.

گوردا garōda vel *grōda* HIND., (het rijdier van Vishnoe) een griffoen, fabelachtig monster, hebbende (volgens de Maleijers) vier beenen met lange klauwen gewapend, en de vleugels en bek van eenen vogel; (la monture de Vishnou) un griffon, monstre fabuleux, ayant (selon les Malais) quatre pieds armés de longues griffes, les ailes et le bec d'un oiseau. *Men-djadi-kan diri-nja garōda ter-lālo amat besār seperti akan menātoep adara roepā-nja*, hervormde zich in eenen griffoen van eene zoo verschrikkelijke grootte, dat hij (in zijne vlugt) den geheelen dampkring scheen te verduisteren; se transforma en un énorme griffon, qui (dans son vol) semblait obscurcir toute l'atmosphère. *Gamarantjing kōkō dan pāroh-nja*, maakte een kleppend geluid met zijne klauwen en zijnen bek; faisait avec ses serres et son bec un bruit retentissant.

گرینینگ grēnīng, eene soort van haagdis, die

van kleur verandert naarmate hij door vreeze of toorn is aangedaan, kameleon; espèce de lézard, qui change de couleur selon qu'il est ému de colère ou de crainte, caméléon.

گرہہ *garāh*, snurken; ronfler.

گرہان *garahān* vel *garahāna* HIND., eene eklips; une éclipse. *Garahān mata-āri*, zoneklips; éclipse de soleil. *Garahān bēlan*, maaneklips; éclipse de lune. *Sambājang garahān*, gebeden bij gelegenheid eener maaneklips; prières à l'occasion d'une éclipse de lune.

گرہم *garham*, baktand, kies, maaltand; dent machelière. *Gigī garham*, de kiezen; les grosses dents. *Deri-pada garham kānan inṅga adāpan*, van de regter maaltanden tot aan het voorhoofd; depuis le côté droit de la mâchoire jusqu'au front. *Garhām-an* vel *garām-an*, de kaak; la mâchoire.

گری *garī* vel *garei*, bedstede, rustplaats; lit, couche.

گریتا *gorīta*, veelvoetig, hebbende vele vezelachtige wortels; à plusieurs pieds, qui a plusieurs racines fibreuses. *Ikan gorīta*, sepia, Spaansche zee kat; sèche, poisson de mer. *Djāarak gorīta*, ricinus speciosus.

گریج *grēdja* PORT. (*igrédia*), eene Christenkerk of kapel; église ou chapelle Chrétienne.

گز *gaza* PERS., zekere maat, omtrent eene el lang; mesure, à peu près de la longueur d'une aune. *Meng-gaza*, meten (stoffs-); mesurer (de l'étoffe). *Kāin sa-gaza* vel *sa-gasa*, eene el stoffe; une aune d'étoffe.

گسر *gissier*, zich bewegen, uit zijne plaats gaan, vertrekken; se mouvoir, bouger, s'en aller. *Gissier-kan*, van plaats veranderen; déplacer, écarter.

گنسس *ganṅsa*, eene soort van gemengd metaal, gelijk aan dat waarvan men klokken giet; alliage de divers métaux, espèce de bronze.

گنسس *ganṅsa* HIND. (vid. *انسس anṅsa*), eene gans; une oie.

گنسس *ganṅgang* (vid. *انسس anṅga*), geeuwen, gapen, zich openen als een zoom, eene voeg of eene mossel, zwelgen; bâiller, s'entreouvrir comme un ourlet, une jointure ou une moule, avaler. *Pisang di ganṅgang ālang*, de wouw zwolg een pisang door; le milan avala une banane.

گنسس *ganṅgam*, de vuist of geslotene hand, in de hand vatten; le poing ou la main fermée, saisir avec la main. *Djāṅgan di ganṅgam bāra*, vat geene brandende kolen aan; n'empoignez pas des charbons ardents. *Sa-ganṅgam*, eene handvol; une poignée. *Ber-ganṅgam-ganṅgam*, bij handen vol; à pleines mains. *Meng-ganṅgam tāṅgan*, de vuist sluiten; fermer le poing. *Ganṅgam-kan djārī-nja ka-pada tāpak tāṅgan-nja*, sloot zijne vingers tegen den palm van zijne hand; replia ses doigts contre la paume de sa main.

گنسس *ganṅgō*, luidruchtig, onrustig, krakeelzuchtig, in de reden vallen, te onpas spreken; turbulent, brouillon, querelleur, interrompre un discours, parler mal à propos. *Māloet ganṅgō*, iemand die te onpas spreekt, een lastig persoon, een babbelaar, een twistzoeker; qui parle mal à propos, babillard, importun, brouillon.

گنسس *ganṅgōng*, mondtrompetje, rateltje, kinder-speeltuig; trompe, gronde, jouet d'enfans.

گنسس *goeppok* (vid. *گنسس goemmok*), vet; gras.

گنسس *goeggā*, haast, spoed; hâte, empressement.

گنسس *gagat* (vid. *گنسس gīgas*), mot; teigne (insecte).

گنسس *gagatar*, zekere soort van klaterend glaswerk, waarmede men gordijnen of ander huisraad versiert, kwastjes, franje; espèce de grelots dont on garnit des rideaux et autres meubles, glands, franges.

گلگڻ *gagang*, vruchtknoppen van de peperplant en andere klimmende gewassen, de knoppen van den nagelboom, volgens Rumphius; boutons à fruit qui poussent sur les poivriers et sur d'autres plantes rampantes, les boutons du giroflier, suivant Rumphius. *Boāh-nja lāda itœ sœdah djātoḥ deŋgan gagang-nja*, de vruchten en de bloesems der peperplanten zijn beide (door de groote hitte) afgevallen. Tusschen de keerkringen dragen de gewassen gemeenlijk bloesems en rijpe vruchten te gelijk; les poivriers ont été dépouillés à la fois de leurs fruits et de leurs boutons (par l'excès de la chaleur). Les plantes des tropiques portent communément des fruits mûrs et des fleurs en même tems.

گلگاپ *gagap*, lispēn, stamelen, stotteren; grasser, bégayer.

گلگاندجا *gagandja*, de kroon of het kapiteel van eenen pilaar; le chapiteau d'une colonne.

گلگندجال *gagindjal-gindjal*, de lenden; les reins.

گلگندین *gagandīn*, een houten hamer; un maillet.

گلگاوہ *gagoeh* (al. *kēkœ*, *gekko*, *gago*, *gōkē* et *tōkē*), eene groote soort van huishaagdis, die een zeer schel en bijzonder geluid maakt; grosse espèce de lézard domestique, qui fait un bruit particulier et très-fort.

گلگالا *gala*, AR. گل (vid. سگل *segala*), elk; chaque. *Be-galā-nja*, elk hunner; chacun d'eux.

گلگالا *goellā*, zinken (op zee); couler bas, sombrer, sancir. *Orang goellā*, eene benaming voor mijnwerkers; nom qu'on donne aux ouvriers qui fouillent la mine.

گلگالا-گالا vel *goella-goella*, pik, ook een mengsel van lijn en harst om de bodems der schepen te bestrijken; poix, ou un mélange de glu et de résine dont on enduit le fond

d'un navire. *Gala-galā lœmboet*, teer; du goudron.

گلادیئر *galādīer*, slijm, ook, dierlijk zaad; matière visqueuse, sperme.

گلگالا vel *glēgga* & گلگالا *galeggak*, borrelen, opborrelen (als kokend water); bouillonner (comme l'eau dans une bouilloire). *Ajer itœ be-glegga*, het water kookt; l'eau bout.

گلگالا *galāgang* & گلگالا *galaŋgang*, eene opgeworpen plaats voor hanegevecht, slagveld; théâtre pour faire jouter des coqs, champ de bataille. *Marī kīta pantjang galāgang serta pagar*, komt, laat ons een gestelte maken voor een hanengevecht en hetzelfde omheinen; allons, nous éleverons un théâtre pour faire jouter des coqs et nous le palissaderons. *Pahāla sa-rībœ orang jang māti shahīed pada galaŋgang prang sabīel allah*, de verdiensten van duizend martelaren die op het slagveld gestreden hebben voor de zaak van God; les mérites d'un millier de martyrs tombés sur le champ de bataille en combattant pour la cause de Dieu.

گلگالتک *galetek*, het klappertanden (door koude veroorzaakt); claquement des dents (provenant du froid).

گلگالیدی *galedei* (vid. کالیدی *kaledei*), een ezel; un âne.

گلگالار & گلگالار *gālar*, titel, bijzondere benaming, de naam dien men aan iederen volwasene geeft, eernaam; titre, surnom, le nom qu'on reçoit à l'âge de puberté, titre honorifique. *Sœltān sœdah meŋgāsīh galar*, de sultan heeft eene titel opgedragen; le sultan a conféré un titre. *Nakhoda prāu itœ māliem mahārādja galar-nja*, de gezagvoerder van dat schip draagt den bijnaam van *Māliem Mahārādja*; le commandant de ce vaisseau porte le surnom de *Mālim Mahārādia*. *Maka anak-nja ber-galar nakhoda bādjang di sebaet orang*, en zijn zoon werd in de wandeling *Nakhoda Bādjang* genoemd; et l'on

nommait ordinairement son fils *Nakhoda Bōudiang*.

گل *galang* & گالڠ *gālang*, ringen van goud, zilver, koper, ivoor, vischgraat, schildpad, enz., die men om de vuisten, armen en enkels draagt; anneaux d'or, d'argent, de cuivre, d'ivoire, d'arrêtes, d'écaille, etc., qu'on porte autour du poignet, des bras et du coude-pied. *Ber-galang tiga-tiga sa-bláh*, met drie armingen aan iedere zijde voorzien; orné de trois bracelets de chaque côté. *Memākei galang dan sōbang*, arm- en ooringen dragen; porter des bracelets et des boucles d'oreilles. *Galang kāki amas*, gouden enkelringen; des anneaux d'or autour des jambes. *Menañggal-kān galang pañgkat ka-pada lāñgan-ñja*, streek de ringen van hare armen; ôta les anneaux qui ornaient ses bras.

گالانگ *galanḡgang* (vid. گالانگ *galāng*), een opgeworpen tooneel voor een hanegevecht, een slagveld; théâtre pour un combat de coqs, champ de bataille.

گالپ *galáp*, donker, duister, duisternis, donkerte; sombre, obscur, ténèbres, obscurité. *Gadōng galáp*, gevangenis; prison. *Mālam jang galáp sa-kāli*, een geheel duistere nacht; une nuit très-obscur. *Ber-tjāja koebēr jang galáp*, het donkere graf verlichten; éclairer la nuit du tombeau. *Ari-pēn mālam-lah bōlan-pēn galáp*, het was nacht en donkere maan: il était nuit et la lune ne luisait pas.

گالاک & گالا (*γαλαω*), overluid lagchen; rire aux éclats. *Tōan poetri-pēn ter-sinjōem dan segala dājang-dājang-pēn ter-tāwa-tāwa galák-galák*, de prinses grimlachte, en al de hofjuffers schaterden; la princesse sourit, et toutes ses suivantes éclatèrent de rire.

گالگار *galagar*, balk, dwarsbalk, rib; poutre, solive. *Galagar jang ada di-ātas tiang*,

de balken die op de pilaren rusten; les poutres qui portent sur les colonnes.

گالامبونغ *galambong*, bobbel (zoo als bij vallenden regen), schuim; bouteille d'eau, bulle (comme on en voit lorsqu'il pleut), écume, mousse de savon. *Linnjap seperti galambong di-ātas ājer*, verdwijnende als bellen op het water; disparaissant comme les bulles d'air à la surface de l'eau.

گالومبونغ *galombang*, het golven van de zee, baren; gonflement de la mer, vagues.

گالومات *galomat*, dek van een vaartuig; pont d'un bateau.

گالومپي *galompei*, dak van gespleten bamboes; toit de bambou fendu.

گالنتيئر *galintjier* (vid. كالنتيئر *kalintjier*), glijden, glippen; glisser.

گالوندونغ *galondong* (vid. گالانگار *galagar*), balk; poutre.

گالودجا *galōdja*, gulzigaard, slokop; glouton.

گالورا *galōrā* & هالورا *halōrā*, geweldige branding aan het zeestrand of aan den mond van eene rivier; brisant, grosse lame contre la côte ou à l'embouchure d'une rivière.

گالونغ *galōng*, opgeworpen weg tusschen twee waterplassen; chemin élevé entre deux pièces d'eau.

گالوگا *galōga*, verwen voor schilders, de verwe die van de *kasōmba klieng* of *bixa orellana* komt; couleurs à l'usage des peintres, la matière colorante qu'on tire de la *kasōmba klieng* ou *bixa orellana*.

گيلتي *gilti*, verfoeijen, afkeer, afgrijzen hebben van; avoir en aversion, abhorrer, détester. *ka-gilti-an*, afkeer, afgrijzen; horreur, aversion, exécution.

گيلتي-گيلتي *gilti-gilti*, de nieren; les rognons.

گلیت *golita* & گولیت *gōlita*, duisternis, mist, duister, donker, akelig; obscurité, brouillard, ténébreux, obscur, lugubre. *Golita jang amat kalām*, een zeer donkere mist; un brouillard très-épais. *Pada golita mālam dan ka-glāp-an*, in de akeligheid van nacht en duisternis; dans le silence de la nuit et des ténèbres. *Di-dālam koebār galāp golita*, in het graf is alles duisternis; il n'y a que ténèbres dans le tombeau.

گلیغ *golēnggang* vel *dāun kōrap*, cassia alata.

گلیگا *golēgā*, bezoar; besoard. *Golēgā sātoe brat-nja ampat amas boṅkal siak*, een bezoarsteen, wegende vier maas naar het gewicht van Siak; une pierre de bezoard, pesant quatre mace poids de Siak.

گلیگی *galēgi*, bibbereu (van koude), het klapperen der tanden; greloter (de froid), claquement des dents.

گلیغ *galēwang* vel *kalēwang*, eene soort van zwaard; arme blanche, espèce de glaive.

گمبال *gombāla* & گمبال *gobāla* HIND. (*gopala*), veehoeder, herder; pâtre, berger. *Gombāla deṅgan kawan-nja*, een herder met zijne kudde; un berger avec son troupeau. *Gombāla kambiang*, geitenhoeder; chevrier. *Gombāla centa*, kameelenhoeder; chamelier. *Gobāla lembōe jang tāu bōat mīnjak sāpī tiāda di-sinan*, een koeijenherder, die boter weet te maken, is hier niet te vinden; on ne trouve pas ici de pâtre qui sache faire du beurre. *Gombala-kan lembōe*, runderen weiden of hoeden; garder ou mener pâtre les boeufs.

گمبال *gombāla*, eene schoone soort van hout van eene gele kleur; belle espèce de bois d'une couleur jaune.

گمبر *gambar*, schilderij, afbeelding, beeld; tableau, représentation, image. *Seperti gambar jang bhārae di tālies roepā-nja*, zijne gedaante was als die van een versch geschilderd tafereel; il ressemblait à un tableau nouvellement peint. . *Seperti. di-dālam گمبارن gambār-an*, als geschilderd, schilderachtig; comme peint dans un tableau, pittoresque.

گمبارن *gambār-an*, als geschilderd, schilderachtig; comme peint dans un tableau, pittoresque.

گمبغ *gambang*, eene soort van bak, tot muziktuig dienende; espèce de caisse, servant d'instrument de musique.

گمبغ *gombong*, gezwollen, opgezet; enflé, gonflé, bouffi. *Gombong prōt*, trommelbuik; ventru. *Gombong tampat bōah peler*, waterzucht van het scrotum; hydrocèle.

گمبوغ *gambōng*, speelhuisje aan het water; maison de plaisance sur l'eau.

گمبوغ *gambōng*, de manen van een paard; la crinière d'un cheval.

گمبیر *gambīr*, zeker struikgewas, welks bladeren, gekookt zijnde, een dik sap, *gata gambīr* genaamd, opleveren, dat vervolgens tot balletjes of koekjes gevormd en met betel gekauwd wordt. (Zie Verh. van het Bat. Genoots. II. d., alwaar men eene naauwkeurige beschrijving vindt omtrent het kweken van dat gewas en de bereiding van het afkooksel. Eene andere soort van *gatah gambīr* trekt men uit de bladeren van zeker klimgewas); arbuste, des feuilles duquel on extrait par décoction une substance appelée *gatah gambīr*, dont on forme ensuite de petites boules ou tablettes qu'on mâche avec du betel. (On trouve dans les Mém. de la Soc. de Batav. tom. II., une description circonstanciée de ce végétal et de la manière d'en préparer l'extrait. Il y a encore une autre espèce de *gatah gambīr*, qu'on tire des feuilles d'une plante rampante).

گمبیرا & گمبیر *gambīra*, opgewektheid, moed, zeer opgewekt, moedig; feu, courage, ardent, courageux. *Mem-brī gambīra segala jang barāni*, de braven opwekken; encourager les braves. *Miṅgkīen ber-tambah-tambah gambīrā-nja*, des te meer waren zij opgewekt van geest; plus ils étaient exaltés. *Dātang-*

-lah *deṅgan gambirā-nja*, zij trokken moedig voorwaarts; ils s'avancèrent courageusement. *Ber-gambira*, een stout aanzien aannemen, met hoogmoed gaan; se donner un air fier, se pavaner.

گمتر *gomitar* & گمتر *gomintar*, schudden, beven, trillen; trembler, frissonner. *Gomitar-lah tēboh-nja deṅgan takēt-nja*, zijn ligchaam beefde van vrees; tout son corps tremblait de peur. *Gomitar-lah segala sindi-nja*, alle zijne ledematen beefden; il tremblait de tous ses membres.

گم *gamar* PERS., zich verblijden, verheugen, groot genoeg scheppen, verblijd, verheugd, verrukt; se réjouir, tressaillir de joie, éprouver une sensation délicieuse, enchanté. *Maka ajanda bonda baginda-pēn ter-lālo amat gamar atī-nja me-liat lākœ anakdā-nja*, en de ouders van den vorst waren ten uiterste verblijd, toen zij de gedragingen huns zoons zagen; et les parens du prince furent ravis de joie en contemplant les actions de leur fils. *Segala laki-laki jang maeda-mēda itoe-pēn gamar-lah me-liat lākœ dājang-dājang itoe*, al de jongelingen waren verrukt over het gedrag der hofjuffers; tous les jeunes hommes étaient enchantés des manières de ces demoiselles. *Soeka dan gamar*, te vreden en verrukt; content et enchanté. گماران *ka-gamār-an*, vreugde, vermaak, genoeg, verrukking; joie, ravissement, plaisir. *Māsieng-māsieng pada ka-gamār-an-nja*, elk naar zijn genoeg; chacun selon son goût ou son plaisir.

گمترتق *gamaratak* vel گمترتق *kamartak*, schel, luidruchtig, klaterend, rinkelen, rammelen, tegen elkander stooten; bruyant, éclatant, faire du bruit, résonner, s'entrechoquer. *Gamaratak segala sindjatā-nja*, alle hunne wapenen kletterden; toutes leurs armes s'entrechoquaient avec grand bruit.

گمترلاب *gomierlap*, schijnen, blinken; reluire, briller. گمترلاب *gomierlap-an*, blinkende,

schitterende; brillant, resplendissant. *Pe-kāin jang gomierlap-an*, schitterend kleed; vétement éblouissant. *Gomierlap-an rēpa sīnar-nja*, zijne stralen schitterden; les rayons en étaient resplendissans. *Tjāja tēnglong-nja ka-liāt-an djāga gomierlap-an seperti bintang di lāngiet*, het licht hunner lantaarnen was nog zichtbaar, schitterende als sterren aan den hemel; on apercevait encore la lumière de leurs fanaux, brillant comme les étoiles du firmament.

گمترنچ *gamarantjieng* vel *gamarintjieng*, een hard, vreemd, onaangenaam geluid makende, krakende, klaterende, geklater, geluid, geschal; qui fait grand bruit, sonore, étrange, discordant, son aigu et perçant. *Gamarantjieng-lah bēnji sindjatā-nja*, luid was het geschal hunner wapenen; le cliquetis de leurs armes retentissait au loin. *Gamarantjieng djantarā*, de wielen kraakten; les roues claquaient.

گمتر *goempā* (vid. گمتر *goempah*), eene aardbeving; un tremblement de terre.

گمتر *gompat* (vid. گمتر *ompat*), honen, lasteren; diffamer, calomnier.

گمتر *gampar*, geschreeuw, oproer, oploop, rumoer, opstand, muiterij, schreeuwend, luidruchtig, oproerig, onstuimig; vociférations, soulèvement, émeute, rébellion, insurrection, tumulte, bruyant, tumultueux. *Kalau-kalau men-djādi gampar*, indien er eenig oproer mogt plaats hebben; s'il survenait une émeute. *Segala orang gampar-lah maelēt-nja*, al het volk schreeuwde luidkeels; tout le peuple poussait de grands cris. *Gampar-lah orang di-dālam nagri seperti akan kiāmat*, de ingezetenen waren in rep en roer, als of de jongste dag nabij was; la population de la ville était en rumeur, comme si le dernier jour approchait.

گمتر *gampang*, ligt, gemakkelijk, eenvoudig;

facile, aisé, simple. *Gampang sādja*, het is eene eenvoudige zaak; c'est une chose toute simple.

گمښگ *gampang* vel *gəmpang*, een bastaard; un bâtard. *Anak gampang*, een onecht kind; un enfant illégitime.

گمښل *gəmpal* vel *gompal*, klomp, kluit, een kluwen; masse, motte de terre, un peloton (de fil). *Bātœ atau tənah sa-gəmpal*, een steen of een klomp aarde; une pierre ou une motte de terre.

گمښه *gəmpah* & گمښا *gompā*, eene aardbeving; un tremblement de terre. *Bēmi di garak gəmpah* vel *bēmi ber-gompā-lah*, de aarde beefde; la terre trembla. *Djikalau goentjang-lah ia maka gompā-lah*, wanneer hij schudt, davert de aarde; lorsqu'il s'agite, la terre tremble.

گمښيت *gəmpita*, luid, hard, doorklinkend, geraas, geschreeuw, oproer; bruyant, éclatant, sonore, bruit, clameur, sédition. *Gəmpita boenjī-nja seperti riboet dan toefan*, geweldig was het gedruis daarvan, als van storm en onweder; le bruit en était éclatant, comme celui de l'orage et de la tempête. *Gā-gap gəmpita dālam nagri*, een oproer in de stad; une sédition dans la ville.

گمښمق *gəmoek* & گمښمق *gəmok*, vet, dik, zwaarlijvig; gras, dodu, corpulent. *S'orang tjina ter-lālo gəmoek*, een zeer zwaarlijvige Chinees; un Chinois qui a beaucoup d'embonpoint. *Men-djādi gəmoek*, vet worden; s'engraisser. *Ka-gəmoek-nja akan men-djādi kərəes*, zijne zwaarlijvigheid zal in magerheid veranderen; son embonpoint se changera en maigreur.

گمښوره *gaməroh*, luid, schel, schaterend, scherp, doordringend, weergalmen, groot geraas maken; sonore, aigu, éclatant, bruyant, pénétrant, résonner, faire grand bruit. *Gaməroh boenjī-nja seperti ājer jang təron deri gənong*, het geraas was hevig als dat van

eenen vloed die van het gebergte nederstort; le bruit était éclatant comme celui d'un torrent qui se précipite du haut des monts. *Gaməroh-lah boenjī-nja bediel sambəjan itœ*, het geklater van het alarmgeschut was hevig; le bruit du canon d'alarme retentissait au loin. *Gaməroh-lah boenjī-nja sœāra dājang-dājang dan isi malegei*, doordringend was het geschreeuw der dienstmaagden en andere lieden tot des konings huis behoorende; les femmes et les autres domestiques du roi jetaient des cris perçans.

گمښلغ *gamilang* vel *gomilang*, glinsteren, blinken, schijnen, eenen glans verspreiden, flikkeren, glansrijk, blinkende, glans, schittering; hüre, briller, rayonner, étinceler, brillant, rehusant, resplendissant, lustre, éclat, rayonnement. *Wedjeh gamilang*, een schitterend aangezicht; une face rayonnante. *Tjāja moekā-nja gilang-gamilang*, de glans van van haar aangezicht was schitterend; l'éclat de son visage était éblouissant.

گمښنت *ganti* & گمښنتي *ganti*, veranderen, afwisselen, vervangen; aflossen, opvolgen, voor, in de plaats van; changer, remplacer, relever, succéder à, pour, au lieu de. *Ganti bādjae kāmœ*, verander van kleederen; changez de vêtement. *Hendak-lah amba ber-ganti rəmah ini*, ik ben voornemens dit huis te herbouwen; j'ai envie de reconstruire cette maison. *Akan ganti ajandā-nja dālam ka-radja-an nagri*, zijnen vader in de regering van het land opvolgen; succéder à son père dans le gouvernement du pays. *Mem-pilih akan ganti*, eenen opvolger kiezen; faire choix d'un successeur. *Abies bəlan ber-ganti bəlan abies məsiem ber-ganti məsiem*, maanden verliepen van maanden gevolgd, en jaren van jaren gevolgd; les mois s'écoulaient suivis d'autres mois, et aux années succédaient d'autres années. *Ber-ganti-ganti*, beurtelings, bij afwisseling; tour à tour, alternativement. *Segala dājang-dājang hendak me-*

mandjat ber-ganti-ganti, al de jonge maagden poogden beurtelings (den betooverden boom) te beklommen; toutes les jeunes filles essayèrent successivement de grimper (sur l'arbre enchanté).

ginta HIND., klok; cloche. *Ginta sambĕjan di garák-garák-kan ōrang-lah*, de alarmklokken werden geluid; on sonna les cloches d'alarme.

gantar, bevreesd, beangst, vreesachtig, schrikken, bang zijn, beven, sidderen; effrayé, épouvanté, peureux, s'effrayer, avoir peur, trembler de peur. *Adā-kah gantar mĕda ĩni*, is deze jongen bevreesd? ce jeune homme a-t-il peur? *Balĕm-lah amba mĕlĕ dan gantar*, ik heb nimmer beschroomdheid of vrees ondervonden; je n'éprouvai jamais ni honte ni crainte. *Tjabar dan gantar* (syn.), vreesachtig en blood; timide et poltron. *Sebĕb ka-takĕt-an dan ka-gantar-an* (syn.), uit vrees en beschroomdheid; par crainte et par timidité.

gintas, de top van eenen tak, scheut of loot, (den top van eenen scheut) afbreken of afknijpen; l'extrémité d'une branche ou d'un rejeton, abattre ou pincer (l'extrémité d'une jeune branche). *Gintas-lah dĕĕn-nja*, trek er de bladeren af; enlevez-en les feuilles. *meĕngintas bĕnĕga malĕr*, den bloesem van de nyctantes afplukken of afknijpen; enlever ou pincer la fleur du nyctantes.

gantang, eene maat (voor rijst, zout en andere drooge waren) overeenkomende met de *kĕlak*, en zijnde het 800ste gedeelte van een *kĕjan*; certaine mesure (pour le riz, le sel et autres denrées sĕches) ĕquivalant au *kĕlak*, et faisant la 800ĕme partie d'un *kĕian*.

gintieng, eene pan; une tuile. *Gintieng selĕran*, vorst, kromme pan; faitiĕre, tuile creuse.

gantong (vid. *gantōng*), hangen; pendre.

goentieng & *goentiĕng*, schaar, met eene schaar snijden, scheren; forces, ciseaux, couper avec des ciseaux, tondre. *meĕnggoentieng* pro *mĕnggoentieng rambĕt*, het haar snijden of scheren; couper ou tondre le poil.

gantōng, hangen, ophangen, hechten, kleven, vertrouwen op; pendre, appendre, s'attacher, adhĕrer, mettre sa confiance. *Gantōng-lah andjieng itĕ*, hang dien hond op; qu'on pende ce chien. *Bĕnĕkei ōrang jang ter-gantōng*, het lijk van iemand die opgehangen is; le cadavre d'un pendu. *Ber-gantōng-lah ia pada sa-s'ōrang mĕnĕsia*, zij (de apen) hielden zich aan iederen man vast; ils (les singes) s'accrochaient à tous les hommes. *Hĕrcĕs di gantōng dĕnĕgan sa-sĕĕtĕ jang brat sopĕja sampei ka-bĕwah*, men moet er iets zwaars aan hangen om het tot den bodem te doen zinken; il faut y attacher quelque chose de lourd pour le faire enfoncer. *Ber-gantōng pada ōrang*, zich op iemand verlaten; se fier à quelqu'un, se reposer sur lui. *Di ĩat-nja teĕngkĕrak bĕ-rĕtĕs-rĕtĕs* *ber-gantōng-an di-bĕwah rĕmah*, zij zagen beneden het huis honderden van scheldels hangen; ils virent des centaines de crĕnes suspendus au bas de la maison.

ganteh, spinnen (katoen-); filer (du coton). *Rĕhat meĕnganteh benang*, spinrok; quenouille.

gantĕ (vid. *gantĕ*), veranderen; changer.

goentiĕng (vid. *goentieng*), schaar; ciseaux.

gandja, cannabis sativa, L., hennip, een bedwelmend toebereidsel van de bladeren en vruchtknoppen dezer plant; chanvre, drogue enivrante qu'on prĕpare avec les feuilles et les

boutons à fruit de cette plante. *Se-telah ter-mākan-lah gandja itoe maka ia-pān ma-bāk-lah*, hij werd bevangen omdat hij toeberedisel van hennip gegeten had; il devint ivre pour avoir mangé du chanvre préparé. *Gandja serbæk*, gestampt of gewreven hennip; du chanvre pilé ou broyé.

گنجیل *gandjīl*, oneven; impair.

گنجج *gaentjang & koentjang*, schudden, bewegen, zich bewegen, beven; secouer, ébranler, s'agiter, trembler. *Dāwēn jang ter-gaentjang*, de trillende bladeren; les feuilles agitées. *Kōentjang kapāla*, het hoofd schudden; branler, secouer la tête. *Di koentjang tiāda ber-garāk*, schudde het, maar brak het niet af; l'ébranla, mais sans le rompre. *Djikalau gaentjang-lah ia maka gompā-lah*, als hij zich beweegt, geschiedt er eene aardbeving; s'il se remue, il arrive un tremblement de terre. *Dan segala ājer sēnḡei dan kēlam ber-koentjang seperti orang ter-kedjoet*, en al de rivieren en meeren begonnen daarbij te schudden als menschen die yan schrik bevangen zijn; et tous les fleuves et les lacs tressaillirent à cette occasion comme des gens saisis de frayeur. *Peng-gaentjang & peḡgaentjang bēmi*, hij die de aarde doet beven; celui qui fait trembler la terre.

گند *ganda*, dubbeld, tweevoud, drievoud, enz.; double, triple, etc. *Denda ganda*, eene dubbeldel boete; une double amende. *Ber-ganda*, verdubbelen, vermenigvuldigen; doubler, multiplier. *Ētang-nja ter-ganda*, zijne schuld is verdubbeld; sa dette est doublée. *Ber-bāḡga iḡga ganda*, interest opbrengen tot dat het (de hoofdsom) verdubbeld is; porter intérêt jusqu'à ce qu'il (le capital) soit doublé. *Tiga ganda*, drievoudig; triple. *Meng-ambel ganda ber-ganda*, woekeren; pratiquer l'usure. *Tādjāh rātoes ganda-ber-ganda*, zeven honderdmaal zoo veel; sept cents fois autant.

گندروس *ganda-rōsa*, *justicia gendarussa*, L., eene plant die gebruikt wordt om de koorts te genezen; plante qu'on emploie comme fébrifuge.

گندرع *gandarāng*, eene soort van dubbeldel trom; sorte de tambour à deux fonds. *Agōng gandarāng dan segala bānji-boenji-an*, gongen, trommen en allerlei soorten van speeltuigen; des gong, des tambours, et toutes sortes d'instrumens. *Gandarāng prang itoe-pān di pālō orang-lah*, toen werd de krijgstrom geslagen; alors on battit le tambour. *Memālō gandarāng per-henti-an deri-pada prang*, de trom slaan als een teeken voor den terugtocht, of om het staken der vijandelikheden aan te kondigen; battre le tambour pour donner le signal de la retraite, ou pour faire cesser les hostilités.

گندسرلی *ganda-sēli*, *hedychium coronarium*, L., eene plant welke bloemen als sieraad in het haar worden gedragen en, door eene vrouw aan eenen vrijer gezonden zijnde, te kennen geven dat zij hem van onstandvastigheid verdacht houdt; plante dont les fleurs se portent dans la chevelure en guise d'ornement et donnent à connaître, lorsqu'une personne du sexe en envoie à son amant, qu'elle le soupçonne d'inconstance.

گندع *gandang*, eene soort van trom; sorte de tambour.

گندع *gandong*, op de heup dragen; porter sur la hanche.

گندع *gaendong*, eene baal goederen; un ballot de marchandises.

گندفور *ganda-pōra*, *hibiscus abelmoschus*, L., zekere plant; nom d'une plante.

گندف *gaendiek*, bijzit; concubine. *Anak gaendiek*, een onecht kind; un enfant naturel. *Binī-nja dan gaendiek-nja*, zijne vrouwen en zijne bijzitten; ses femmes et ses concubines. *Gaendiek-nja jang ber-ānak denḡan dia*,

zijne bijzit die zwanger is; sa concubine qui est enceinte. *Ber-goendiek*, tot zijne bijzit nemen; prendre pour concubine.

گندل *goendael*, kaal; chauve, pelé.

گندم *goendaem* PERS., koorn; blé. *Menjēkat goendaem*, koorn meten; mesurer du blé. *Tepong goendaem*, meel; farine.

گندو *gandaw*, eene eetbare plant; végétal bon à manger.

گندوت *gandawt*, zwaarlijvig; qui a un gros ventre.

گندہ *goendah*, besluiteloos, weifelende, ongerust, verlegen, beangst, achterdochtig, wantrouwend, twijfeling met ongerustheid gepaard; irrésolu, chancelant, inquiet, agité, doute accompagné d'inquiétude. *Ati-nja di-dālam sūngat-lah goendah*, zijn geest was in hem zeer angstig; son esprit était très-agité au-dans de lui-même.

گندی *gandei*, eene soort van dans, waarbij het ligchaam, met eene zachte en golvende beweging, onderscheidene gestalten aanneemt; sorte de danse lente et gracieuse, dans laquelle le corps prend diverses attitudes.

گندی *gaendi* & *gindi* (vid. کندی *koendi*), waterkan, lampetkan; vase à mettre de l'eau, aiguière. *Dāwān gaendi*, nepenthes destillatoria, L.

گندیڭ *gindieng*, rusten, leunen, vertrouwen, staat maken op; se reposer, s'appuyer, se fier à, compter sur.

گنڱ *genap*, volledig, vol, geheel, volmaakt, in even getal; complet, plein, entier, accompli, en nombre pair. *Genap-lah dāwā bēlan*, twee volle maanden waren verlopen; deux mois étaient accomplis. *Genap sa-rīboe*, vol duizend; un millier tout juste. *Kārang genap*, onvolledig, waaraan iets ontbreekt; incomplet, defectueux. *Se-genap arī*, de gan-

sche dag, den geheelen dag door; le jour entier, tout le long de la journée. *Se-genap ka-radjā-an*, het geheele rijk; le royaume entier. *مغنڱ meŋgenap* pro *مغنڱ meng-genap*, voleinden, volbrengen; accomplir. *Meŋgenap tāpa*, den tijd der boetdoening voleinden; accomplir le tems de la pénitence.

گو *gaw*, koppel, paar; couple, paire. *Sa-gaw lemboe*, een koppel ossen; une paire de boeufs, un attelage de deux boeufs.

گوا *gawā*, ik, mij: eene bewoording alleen aan sommige gewesten eigen, en behoorende tot de taal van het gemeen; je, moi: expression provinciale et vulgaire.

گرام *goeāma*, benaauwdheid, keclontsteking; esquinancie.

گورندور *gawernāer*, گورنادور *goebnādōr* & گورندور *goerandōer* EUROP., landvoogd, gouverneur; gouverneur.

گوچہ *gōtjoh*, met de vuist slaan of vechten, klappen of klinken geven; frapper ou se battre à coups de poings, souffleter. *Di gōtjoh maelāt-nja*, hij sloeg hem op den mond; il le frappa sur la bouche. *Meng-gōtjoh dan menampar*, met de vuist en met de vlakke hand slaan, vuistslagen en klinken geven; donner des coups de poing et des soufflets. *Ber-gōtjoh dan ber-gāmol*, met de vuist vechten en worstelen; se battre à coups de poing et à la lutte.

گودابیر *gādābier*, onderkam van den haan, kieuwen van den visch; barbe de coq, ouies ou branchies de poisson.

گودم *gōdam*, groote hamer, moker; gros marteau, marteau d'enclume.

گوردي *gārdi* & *grādi*, hoor, steekboor; tarière, perçoir, villebrequin.

گورس *gōries* vel *gāries* (vid. کورس *kōries*), schrappen, uitschrappen; gratter, racler, effacer.

گورق *gōrak*, schurftheid, vuil in het haar of op de huid, kraauwen, (zijn ligchaam) krabben; rogne, galle, crasse de la tête ou sur la peau, se gratter.

گورق *gōrek*, boren, doorboren, doorsteken; trouer, percer, transpercer.

گورن *gōron*, wildernis, woestijn; désert, contrée inculte et sauvage.

گور *gōrō* HIND., leeraar in den godsdienst, de godvruchtige en geleerde man aan welken iemand zijn godsdienstig en letterkundig onderwijs verschuldigd is; instituteur religieux, l'homme pieux et instruit auquel un individu est redevable de ses connaissances dans la religion et les lettres. *Ampat orang deṅgan gōrō-nja*, vier personen met hunnen godsdienstigen onderwijzer; quatre personnes accompagnées de leur instituteur religieux. *Preksā-kan ka-pada gōrō-mōe jang biāsa*, vraag uwen ervaren onderwijzer; interrogez votre instituteur expérimenté. *Deṅgan barkat gōrō-kōe*, door den zegen, of door den bovenna-tuurlijken bijstand van mijnen geestelijken be-stuurder; par la bénédiction, ou avec l'aide surnaturelle de mon directeur spirituel.

گور *gōrau*, boerten, spelen, kortswijlen, spot-ten, klucht, potsen, aardige streken; badiner, jouer, s'amuser, folâtrer, tourner en ridicule, plaisanteries, badinage, espièglerie. *Ber-sanda dan ber-gōrau menjōeka-kan atī-nja*, spelen en boerten om zich te vermaken; badiner et folâtrer pour s'amuser. *Dēdoek ber-gōrau deṅgan tēan pōtrī*, zat boertende met de vorstin; s'amusait à folâtrer avec la prin-cesse. *Tjōem dan ber-kata-kāta deṅgan sanda gōrau*, kussende, pratende en boer-tende; s'entre-baisant, chuchotant et folâtrant. *Meng-gōrau*, bespotten, uitlagchen, voor den gek houden; plaisanter, se moquer de, tourner en ridicule.

گور *gōrōeh* & گور *gōrōh*, donder; le ton-

nerre. *Bōnji seperti gōrōeh di lāṅgiēt*, een geraas gelijk aan den donder in de lucht; un bruit semblable au tonnerre dans les airs. *Gōrōeh-nja sampei-lah ka-āwan*, de don-der (het gebulder van het geschut) verhief zich tot in de wolken; le tonnerre (le bruit du canon) s'élevait jusqu'aux nues. *Prī ka-djadī-an kilat dan hali-lintar dan gōrōeh*, de oor-sprong van het weerlicht, den bliksem en den donder; l'origine des éclairs, de la foudre et du tonnerre. *Gōrōeh itōe sōsāra maleikat jang meng-ālau awan dan pada tāṅgan-nja be-brāpa tjamoti deri-pada āpi*, de donder is de stem eens engels die de wolken verdrijft, en eene menigte vurige zweepen in de hand houdt; le tonnerre est la voix d'un ange qui écarte les nuagés, et dont les mains sont armées d'un grand nombre de fouets ardents.

گور *gōri*, kleine waterkan; petit vase à con-tenir de l'eau.

گور *gōriēng*, roosten, bakken, frījen, bra-den; frire, griller, fricasser, rōtir. *Ada jang di gōriēng ada jang di panṅgang*, som-migen waren gebakken, anderen geroost; les uns étaient fris, d'autres étaient grillés. *Kātjang gōriēng*, gebrande erwten, bijzonder de ara-chis hypogæa, ook *kātjang tānah* of grond-erwt genaamd; des pois rōtis, particulièrement l'arachis hypogæa, qu'on nomme aussi *kātiang tānah* ou pois de terre.

گور *gōsar*, toornig, vergramd; fāché, irrité. *Sāṅgat-lah gōsar dan ber-ōbah warna mōekā-nja*, zeer vergramd, en de kleur van zijn aangezicht veranderd; extrêmement irrité, et le coloris du visage altéré. *Djāṅgan-lah gōsar akan abang*, wees niet boos op (mij) uwen vriend; ne vous fâchez pas contre (moi) votre ami. گور *ka-gōsar-an*, toorn; colère, courroux.

گور *gōsong*, plaat, zandbank, eene ondiepte digt aan het strand; basses, bas-fond, banc de sable, plage. *Ter-dampar pada gōsong*,

op eene zandbank gestrand; échoué sur un banc de sable.

گوسق *gōsok*, wrijven, warm wrijven, schuren, afvegen; frotter, réchauffer par des frictions, nettoyer, écurer, torcher, essuyer. *Di mandī-kan-nja dan di gōsok-nja segala tēboh-nja*, zij baadde zich, en wreef al de deelen van haar ligchaam; elle se baigna, et se frotta toutes les parties du corps. *Di-gōsok-ī tēboh-nja deñgan kalambak dan narwastoe*, wreef zijn ligchaam met aloeshout en lavendel; se frotta le corps avec du bois d'aloès et de l'aspic. *Gōsok deñgan mīnjak*, met olie besmeren; oindre d'huile. *Meng-gōsok-gōsok matā-nja*, wreven hunne oogen (bij het ontwaken); se frottèrent les yeux (en se réveillant).

گوسی *gōsī*, het tandvleesch; les gencives.

گوغ *gōng* (vid. *گوغ agōng*), zeker gonzend instrument; nom d'un instrument très-sonore.

گوفه *gōpoh*, met haast, met overijling, in wanorde, haastig, spoedig, spoed, overhaasting, voorbarigheid; en hâte, précipitamment, confusément, prompt, hâte, précipitation, étourderie. *Per-lāhan per-lāhan djēga dan djāñgan gōpoh-gōpoh sāñgat*, zacht, zacht, overhaast u zoo niet; doucement, doucement, n'allez pas si vite en besogne. *Dātang-nja itoe ter-lālo gōpoh*, zij kwam zeer schielijk aan; son arrivée fut très-prompte. *Apa khabar maka amat gōpoh-gōpoh rōpā-nja*, wat voor nieuws is er, dat tot zoo buitengewone haast aanleiding geeft? qu'est-il arrivé de nouveau pour causer tant de précipitation? *Orang soerōh-an dātang-lah gōpoh-gōpoh lālo dēdōek*, de boodschappers kwamen spoedig aan en zetteden zich neder; les messagers arrivèrent promptement, puis ils s'assirent.

گوكی *goké*, *koké* & *toké* (vid. *گوكی gagōh*), eene soort van haagdis die zich in vervallen gebouwen ophoudt, en een hard en zeer zonderling geluid maakt; espèce de lézard qui ha-

bite les mesures, et qui fait un bruit sonore et fort étrange.

گوگر *gōgōer*, voor den tijd afvallen, bij ongeluk vallen, werpen, storten, laten vallen; tomber avant le tems, ou par accident, jeter, répandre, laisser tomber. *Gōgōer-lah segala bēah-bēah*, al de vruchten zijn voor den tijd afgevallen; tous les fruits sont tombés avant le tems. *Makrēh ber-sandar ka-pada sa-sōātōe dālam sambājang djika gōgōer sa-sōātōe itōe nistjāja gōgōer ia*, men moet zich wachten van gedurende het gebed tegen iets te leunen, want als het viel, zou de persoon zekerlijk ook vallen; on doit s'abstenir de s'appuyer contre quelque chose pendant la prière, car si cette chose venait à tomber, la personne tomberait infailliblement aussi. *Djika gōgōer ia atōe di gōgōer-kan koedā-nja akan dia*, als hij valt of als zijn paard hem afwerpt; s'il tombe ou si son cheval le jette à terre. *Binātang jang gōgōer ka-dālam takāga*, een dier dat in eenen kuil tuimelt; un animal qui culbute dans une fosse. *Di gōgōer-kan-nja ka-bēmi*, hij liet het op den grond vallen; il le laissa tomber à terre. *Segala bērong di adara ābies māti* *برگور* *ber-gōgōer-an ka-bēmi*, al de vogelen der lucht vielen dood op de aarde; tous les oiseaux du ciel tombèrent morts à terre. *Gōgōer anak*, ontijdig bevallen; accoucher avant terme. *Wādjiēb me-mandī-kan dan meñgapan dan menānam-kan pada jang gōgōer-an itōe djika sampei dia ampat bēlan ia-itōe sarātōes dōea pōlēh āri djikalau tiāda tlāhier padā-nja tenda heiāt sa-kālī-pōn*, men moet een onvoldragen kind, als het vier maanden, dat is, honderd en twintig dagen bereikt heeft, wasschen, en waden, en ter aarde bestellen, al geeft het geen teeken van leven; vous laverez, et ensévelerez, et enterrerez l'enfant né avant terme, s'il a atteint quatre mois, c'est-à-dire, cent et vingt jours, quand même il ne donnerait aucun signe de vie.

گۆگۆ *gogau*, slokken, zwelgen, inslikken; avaler, engloutir. *Pen-gōgau*, een zwelger; een dronkaard; un ivrogne, un homme abruti par la boisson.

گۆگۆ *gōgah* PERS. (غوغا), opstand, onstuimige beweging, oproer, geraas maken, razen, tie-ren, brullen, alarm geven (in eenen goeden zin); trouble, tumulte, vacarme, faire grand bruit, hurler, mugir, donner l'alarme (dans un sens favorable). *Agar djānḡan gōgah gam-par di nagrī*, opdat er geene onlusten in het land rijzen; afin qu'il ne survienne pas de troubles dans le pays. *Di gōgah taboh jang gā-rang*, de trommels maakten groot geraas; les tambours faisaient grand bruit. *Ber-gōgah nagrī*, eenen wapenkreet door het land doen hooren, het volk te wapen roepen; sonner l'alarme dans le pays, appeler les habitans sous les armes. *Peng-gōgah*, eischer in regten; demandeur, qui poursuit en justice.

گۆل *gāla* HIND., suiker; du sucre. *Gāla pā-sīer*, fijne suiker; sucre en poudre. *Gāla bātōe*, kandij-suiker; du sucre candi.

گۆلۆ *gōlong*, oprollen (bij voorb. eene mat of een zeil), ringswijze krullen (als de staart van eenen aap); rouler, mettre en rouleau (en parlant d'une natte ou d'une voile), anneler, rouler en forme de cercle (comme un singe fait sa queue). *Ter-gōlong*, opgerold (zuilvormig-); roulé (ayant la forme d'un cylindre). گۆلۆن *golōng-an*, iets dat opgerold is, eene rol papier; un rouleau, volume. *Gōlong-gōlong*, staken die de hoofdsperren of ribben met elkander verbinden; pièces de bois qui servent à lier les principaux chevrons. *Tikar tiga gōlong*, drie matten; trois nattes. *Gōlong tjājtjæk*, plumeria obtusa, L., een bloemdragend heestergewas, ook *bānḡa koebār-an* genaamd; nom d'un arbuste qui porte des fleurs, et qu'on nomme aussi *bōwḡa koubōur-an*.

گۆلیۆ & گۆلیۆ *gōlieng* & *gōliēng*, rollen, voortrollen, iets wentelen en voortduwen, zich

wentelen; rouler, faire avancer une chose en la tournant, se veautrer. *Gōlieng tōng*, een vat rollen; rouler un tonneau. *Gōlieng māta*, de oogen verdraaijen; rouler les yeux. *Tāan poetri sānḡat-lah menāḡgies dan meng-gō-lieng-kan dirī-nja di ribā-an inaḡda itōe*, de vorstin weende bitterlijk en wentelde zich in den schoot van hare opzigtster; la princesse pleurait amèrement et se roulait dans le giron de sa gouvernante. *Ber-gōlieng dālam loempōer*, zich in het slijk wentelen (als de buffels); se veautrer, se rouler dans la fange (comme les buffles.) *Me-liat kapāla mōesāh-nja* برگلیش *ber-gōliēng-an di teḡgah mēdan*, de hoofden zijner vijanden te midden van de vlakke te zien rollen; voir les têtes de ses ennemis rouler au milieu de la plaine.

گۆلۆڡڡ *gōlōḡḡang*, cassia alata, L., herpetica, R., zekere plant, ook *dāwēn kērap* geheeten, omdat het sap van hare bladeren tot het genezen van den ringworm gebruikt wordt; plante, à laquelle on donne aussi le nom de *dāwōn kōurap*, parce qu'on emploie le suc de ses feuilles pour guérir la teigne.

گۆلۆک *gōlok*, sabel, jagtzwaaard, slagzwaaard; sabre, coutelas, couteau de chasse. *Segrā-lah ia ber-diri serta memegang wōe golōk-nja*, hij stond schielijk op, terwijl hij de hand aan den degen sloeg; il se leva aussitôt, en portant la main sur la garde de son épée. *Di ambel-nja gōlok-nja maka segrā-lah di sisiep-kan-nja di piḡḡang-nja*, hij nam zijn zwaard op, maar stak het terstond in zijnen gordel; il saisit son épée, mais il la remit aussitôt dans la ceinture qu'il portait autour du corps.

گۆلۆ *gōlē* & گۆلۆک *gōlēk*, liggen; être couché.

گۆلۆی *gōlei*, kerrij, eene Indiaansche spijs die met rijst gegeten wordt, het vleesch, de visch of de groenten die zoo opgedischt worden, in tegenoverstelling van de *kāah* of saus; kerry, sorte d'étuvée à l'indienne, qui se mange avec

du riz, viande, poisson ou légumes servis de cette manière, par opposition à ce qu'on appelle *kōuah* ou sauce. *Nāsi denġan gālei*, gekookte rijst met kerrij; du riz cuit à l'eau avec du kerry. *Gālei klia*, *gālei pindang*, onderscheidene soorten van kerrij; différentes sortes de kerry. *gālei-gālei-an*, گولي گلاين, de kruiden waarmede de kerrij smakelijk wordt gemaakt, als Chili-peper, kurkema, enz.; les ingrédients avec lesquels on assaisonne le kerry, comme poivre du Chili, curcuma, etc.

gōlita (vid. گوليت *golita*), duisterheid, naarheid; obscurité, tristesse.

gāemok (vid. گومق *gæmok*), vet; gras.

gāemael, worstelen, strijden, twisten; luttet, se débattre, disputer. *Ber-gōtjoh dan ber-gāemael*, met de vuist slaan en worstelen; se battre à coups de poing et à la lutte. *Ber-gāemael-gāemael denġan taman-nja*, met zijne makkers worstelen; luttet avec ses camarades. *Ber-gāemael sema sindiri-nja menāngkap orang itœ*, strecken onder elkander wie den man vallen zoude; se disputaient entre eux à qti se saisirait de cet homme.

gāemei, lijstwerk (schrijnwerkersw.); cannelures. *Katam peng-gāemei*, schaaf om lijstwerk te maken; rabot à faire des cannelures.

gāena HIND., waarde, nut, einde; valeur, utilité, fin. *Apā-tah gāenā-nja itœ*, waartoe dient dat? waarvoor is het goed? à quoi sert cela? à quelle fin peut-on l'employer? *Tiāda gāenā-nja vel tiāda ber-gāena*, het deugt niet, of, het is onbruikbaar; cela ne vaut rien, on, n'est bon à rien. *Artā jang lāin tiāda-lah ber-gāena lāgi ka-pada-nja*, andere goederen hadden geene waarde meer voor hen; les autres biens n'avaient plus aucun prix à leurs yeux. *Kārna djambi tiāda lāgi di per-gāenā-kan āuleh kompani*, want Djambi heeft opgehouden van eenig belang voor de Kompagnie te zijn; car

la Compagnie a cessé de considérer Djambi comme (un lieu) de quelque importance.

gāenong, een berg, een keten van bergen of groote heuvels; une montagne, une chaîne de mouts ou de hautes collines. *Gāenong itœ ter-lālo amat tiġgi-nja seperti akan sampei ka-lāngiet*, de berg verhief zich buitengewoon hoog, als of hij den hemel wilde bereiken; la montagne s'élevait à une hauteur extraordinaire, comme si elle voulait atteindre les cieux. *Seperti ājer jang tārœn deri gāenong*, gelijk water dat van de heuvelen afstroomt, of, gelijk een vloed die van den berg nederstort; semblable à l'eau qui découle des collines, ou, comme un torrent qui se précipite du haut des montagnes. *Gāenong ber-āpi*, een vuurspuwende berg; une montagne volcanique. *Di bāliek gāenong*, over, of, aan gene zijde van de heuvels; au-delà, ou, au revers des hauteurs. *Di per-bœat-nja gāenong-gāenong-an nāga ber-toġkop seperti rāpa per-arāk-an*, men rigtte gevaarten op, met galerijen, die de gedaante van zegeloo-neelen hadden; on éleva d'énormes ouvrages, entourés de balcons, qui avaient l'apparence de théâtres érigés pour un triomphe.

gāenī, zakken (voor rijst, zout en peper); poches ou sacs (pour mettre du riz, du sel et du poivre).

gāeah vel *gāeha* HIND., spelonk, hol, kuil in den grond, plaats waar verscheidene hopen van dieren in elkander loopen; caverne, antre, creux souterrain, terrier. *Āngien-pān ber-tiāp deri-dālam gāeah*, de wind blies uit de spelonk; le vent sortait de la caverne. *Ādā-lah tampat itœ di kākī gāenong pada sōātōs gāeah*, de plaats was aan den voet van eenen berg, in zekere spelonk; l'endroit se trouvait au pied d'une montagne, dans certaine caverne.

gōjang, schudden; secouer, ébranler. *Pōhn itœ di gōjang āuleh āngien maka djātōh*

bōah-boāh-nja, de wind schudde den boom en deed de vruchten afvallen; le vent secoua l'arbre et en fit tomber les fruits. *Djañggāt-nja ter-gōjang seperti orang jang ka-dūngtēn-an*, zijn baard schudde, als van iemand die van koorts heeft; sa barbe tremblottait, comme celle d'un homme qui a le frisson. *Meng-gōjang kapala*, het hoofd schudden; secouer la tête.

ک *gah*, faam, vermaardheid, roem, prijzen, roemen, verheffen; réputation, renommée, célébrité, louer, vanter, exalter. *Ber-āuleh gah semporna*, eenen volkomen roem behalen; acquérir une parfaite renommée. *Djāñgan kārna gah nāma*, ga niet, om eenen ijdel roem; n'allez pas, pour un vain nom. *Meng-gāh-kan dan mem-besār-kan dirī-nja*, zichzelf roemen en verheffen; se glorifier et s'exalter soi-même.

ک *gāhræ* & گارو *gāræ* HIND., aloexylum-agallochum, Lour., agila-hout of aloës-hout, eene soort van harstachtig en schijnbaar verrot hout, dat onder het branden smelt en eene door geheel het Oosten zeer geprezen geur van zich geeft. (Of dit al, dan niet, hetzelfde zij als het کلمبک *kalambak*, is door sommigen in twijfel getrokken: Valentijn houdt het voor eene mindere soort, maar Loureiro beweert het tegendeel); agila ou bois d'aloës, sorte de bois résineux et en apparence pourri, qui en brûlant se fond et exhale un parfum dont on fait grand cas dans tout l'Orient. (On a mis en question si ce bois est, ou n'est pas, le même que le کلمبک *kalambak*: Valentyn suppose que c'est une espèce inférieure, mais Loureiro atteste le contraire.) » Omnes veri aloes ligni species ex hac arbore procedunt; etiam pretiosissima, quæ dici solet calambac. » (Flor. Cochin.) *Gāhræ tjœmpaka*, agallochum spurium, R. *Di sārōh-nja tamboen-kan tjandāna dan kalambak gāhræ dan kápēr dan kamkamā dan ambar dan narwastœ*, hij liet eenen stapel maken van sandelhout, aloëshout, kamfer,

saffraan, ambergrijs en lavendel; il ordonna de mettre en un tas du bois de sandal, du bois d'aloës, du camphre, du saffran, de l'ambregrijs et de l'aspic.

گیبان *geibāna* (vid. ریسو *rīsau*), een landlooper, een deugniet; un vagabond, un vaurien.

گیبی *gibi*, een eiland in de nabijheid van Nieuw-Guinea; île voisine de la Nouvelle Guinée.

ک *giring-giring*, kleine bellen die men als een sieraad draagt, de schelletjes van eenen valk; petites sonnettes qu'on porte en guise de parure, les grillets d'un faucon. *Giring landak*, crotalaria retusa, eene plant alzo genaamd omdat het zaad in de schel rammelt; plante ainsi nommée à cause du bruit que font les graines dans la cosse.

گیریک & گیری *gīriek* & *gīrī*, boren, doorsteken, doorboren; forer, trouser, percer d'outre en outre. *Sa-bōah di gīriek āuleh koembang*, het eene (schip) was van het ongedierte doorboord; l'un (vaisseau) était criblé des insectes. *Di gīriek-nja lōbang*, hij boorde een gat; il fit un trou. *Peng-gīriek*, eene boor; un vilebrequin.

گیسر *gisier*, wrijven (tusschen de handen -); frotter, broyer (entre les mains).

گیگیت *gīgiet*, bijten; mordre. *Ada jang meng-gīgiet ada jang meng-gōtjoh*, sommigen beten, anderen sloegen met de pooten; les uns mordaient, d'autres donnaient des coups de patte.

گیگیر *gīgier*, geraas maken (als lieden die met elkander krakeelen), luidruchtig, woelig; faire du bruit (comme des gens qui querellent), bruyant, pétulant. *Djāñgan gīgier*, maakt geen geraas; ne faites pas de vacarme. *Karra jang gīgier itœ*, die luidruchtige apen; ces singes tapageurs. *gīgīer-an*, geraas, getier, geschreeuw, geweld; bruit, vacarme, bagarre.

گی گیس *gigas* (vid. گگت *gagat*), mot, schietworm; teigne, blotte, mite.

گیگی *gigī*, tand, slagtand; dent, défense. *Gīgī sa-bātœ*, een tand; une dent. *Gīgī sarē*, de voortanden; les dents incisives. *Gīgī asœ* vel *gīgī tārang andjieng*, de oog- of hondstonden; les dents ocellères ou canines. *Gīgī garham* vel *garām-an*, de kiezten; les dents molaires. *Meṅṅārat gīgī*, met de tanden knarsen; grincer les dents, claquer des dents. *Ber-sœgī gīgī*, de tanden reinigen; nettoyer, curer les dents. *Tjœṅṅkiel gīgī*, een tandestoker; un curedent. *Men-tjāboet gīgī*, eenen tand uittrekken; arracher une dent. *Meng-āsah gīgī dan men-djārang-kan dia* atau *menādjam-kan dia*, de tanden vijlen of van elkander verwijderen, of dezelve puntig maken; limer les dents, les écarter avec une lime, ou les rendre pointues.

گیلا *gīla*, een gek, een onnoozele, een die maanziek, dol, woedend is, dwaas, zinneloos, krankzinnig, ergens op verzot; fou, simple, lunatique, maniaque, insensé, entiché de quelque chose, extravagant. *Kārna ilang boedi men-djādi gīla*, door het verlies van zijn verstand wordt men gek; en perdant la raison l'on devient fou. *Seperti lakœ orang gīla*, gelijk de handelwijze van onverstandigen; comme font les gens qui ont perdu la raison. *Segala marika itœ-pœn gīla dan berāhī seperti orang jang mābok*, het gemeen werd daarop gek van blijdschap, en geleeck eenen hoop dronken lieden; alors la populace devint folle de joie, et ressembloit à une troupe de gens dans l'ivresse. *Atī-nja gīla berāhī*, zijn geest was door liefde vervoerd; il était amoureux jusqu'à la folie. *ka-gīlā-an*, zinneloosheid, buitensporige dwaasheid; folie, transport, extravagance.

گیل *gēler* & گیلیر *gēlēr*, verandering, beurt, afwisseling, omwenteling; changement, tour, vicissitude, révolution. *Ber-gēlēr āwan di mata-ārī*, de wolven vervangen elkander in

het voorbij trekken langs de zon; les nuages se succèdent en passant devant le soleil. *Tiga gēlēr orang*, drie veranderingen van menschen, drie opvolgende geslachten; trois changemens d'hommes, trois générations. *Ber-gēlēr prāu*, de boeg wenden; virer devant. *Ber-gēlēr ka-bærīet-an*, verteren; consumer. *Sœdah sampei gēlēr-an-nja*, het was hare beurt geworden; son tour était venu. *Gēlēr-an kāwal*, het aflossen van de wacht; l'action de relever la garde.

گیلغ *gīlang* vel *gēlang*, glinsteren, flikkeren, blinken; briller, reluire, étinceler. *Gīlang-gomūlang tjāja wedjeh-nja*, de glans van haar aangezigt schitterde; l'éclat de sa face était éblouissant. *Pe-kāin gīlang-gomūlang*, prachtige, glansrijke kleederen; des vêtements pompeux, éclatans.

گیلغ *gīlang*, portulaca, L., porselein (groente); pourpier.

گیلیغ *gīlieng* & گیلغ *gīlīng*, ronddraaijen (als een molen), malen, rollen, winden, ingijpen (het zeil van eene praauw -); tourner (comme un moulin), moudre, broyer, rouler, ferler (la voile d'une piroque). *peng-gīlīng-an*, molenhuis, fabriek waarin molens gebruikt worden; moulin, usine ou atelier où l'on travaille avec des moulins. *Gīlieng tjœwang*, eene hoornschulp, de Fransche spil, of de tabakspijp; nom d'un coquillage, le fusseau, ou la quenouille blanche.

گیلی *gīli* & گلی *gīli*, kittelen; chatouiller. *Gīli-gīli*, de nieren; les rognons.

ل

ل, de letter genaamd لام *lām*; la lettre nommée لام *lām*.

لاب *lāba* HIND., winst, voordeel, baat, prijs

(belooning); gain, profit, avantage, bénéfice, prix (récompense). *Ber-āuleh lāba*, winnen, voordeel trekken of doen; gagner, profiter. *Tiāda di ambel lāba*, won er niets bij; n'y gagna rien. *Amba di kāwan deŋgan orang itoe lāba rāgi*, ik heb met dien man eene maatschappij van winst en verlies aangegaan; je suis avec cet homme en société de gains et de pertes. *Lāba per-taŋggā-an pe-ātang*, voordeel dat uit het niet vorderen van eene schuld voortspruit; ce qu'on gagne en n'exigeant pas une dette. *per-labā-an*, voordeel, winst; profit, bénéfice. *Ada labā-nja sedikiet*, er is eene kleine winst daarop; il y a un petit profit là-dessus. *Mēdal deŋgan labā-nja*, hoofdsom en winst; capital et intérêts.

لَاب *lāba-lāba* & لَوَا *lāwa-lāwa*, spinnekop; araignée. *Sarang lāba-lāba*, een spinne-web; une toile d'araignée.

لَابَر *lāboer*, bekladden, besmeren, bestrijken, bepikken, beteren (met teer besmeren), metaal-erts smelten; barbouiller, frotter, enduire, goudronner, poisser, donner un suif ou un brai à un vaisseau, fondre du minerai. *Badan-nja abies-lah lāboer*, zij waren over het geheele ligchaam besmeerd; ils avaient tout le corps barbouillé. *Maka bēmi-pēn djādi ka-lāboer*, de aarde was in eenen staat van smelting; la terre était en fusion. *labēr-an*, gesmoltene delfstoffen; des métaux en fusion. *Dāpōer labēr-an*, een smeltoven; un fourneau.

لَابَخ *lābang* (vid. *pākā*), nagel, pin, groote spijker; longue pointe, gros clou.

لَابَان *lāban*, vitex altissima, zekere soort van timmerhout; certain bois de charpente.

لَابَو *lābō*, cucurbita lagenaria, kalbas, pompoen; courge, calebasse. *Lābō friŋggī*, kauwoerde; citrouille.

لَابَوَه & لَابَوَه *labōeh*, ankeren, het anker uitwerpen, laten vallen (eene gordijn -), laten

hangen (eene vischlijn -), strijken (met een touw nederlaten); ancrer, jeter l'ancre, baisser (un rideau), laisser pendre (une ligne à pêcher), abaisser (au moyen d'une corde). *Se-telah scedah kapal itoe ber-lāboeh*, zoodra als het schip ten anker gekomen was; aussitôt que le vaisseau fut à l'ancre. *Tirei kalambō di labōeh-kan orang-lah*, de bedienden lieten de gordijnen vallen; les domestiques baissèrent les rideaux. *labōeh-an*, eene ankerplaats; ook de naam van een eiland aan den mond der rivier van het eigenlijk Borneo; mouillage: c'est aussi le nom d'une île à l'embouchure de la rivière de Borneo propre. *Mencendjœk-kan labōeh-an jang bāik*, eene goede ankerplaats aanwijzen; indiquer un mouillage sûr. *Bāliek-lah ia dōdoek ka-pada labōeh-an-nja jang sadia*, zij keerden terug en bleven op hunne vorige ankerplaats; ils s'en retournèrent et mouillèrent au même endroit.

لَاتَا *lāta* HIND. (vid. *merāŋkok*, *جولر* *djālor* & *سولر* *sōlœr*), kruipen (als dieren), kruipen of klimmen (als planten), zich al kruipende uitbreiden; ramper (à la manière des insectes ou de certaines plantes), s'étendre en rampant. *Binātang jang me-lāta*, kruipende dieren; animaux rampans. *Me-lāta sablāh menjablāh*, in alle rigtingen voortkruipen; ramper en tous sens.

لَاتِي *lāti-lāti*, zeker vogel; nom d'un oiseau.

لَاجَوَر *lādjoer*, vore, ploegsnede, gelijnd blad (in een boek); sillon, feuille ou page réglée (d'un livre).

لَاجَو *lādjo*, vlug, snel, vlietende; prompt, léger à la course, coulant. *Sampan-pēn lādjo seperti bōrong*, het vaartuig was snel als een vogel; l'esquif voguait avec la rapidité de l'oiseau. *Lādjo terbang-nja*, zijne vlugt was snel; son vol était rapide. *Lādjo-nja tidak ter-kira-kira*, met eene onbegrijpelijke snelheid stroomende; coulant avec une rapidité inconcevable.

لāda, piper nigrum, L.; de gewone, ronde, zwarte peper, gemeenlijk *lāda kitjiel* genaamd (om dezelve van de vele soorten van lange peper te onderscheiden); le poivre ordinaire, à baies rondes et noires, communément appelé *lāda kitjiel* (pour le distinguer des diverses sortes de poivre long). *Lāda pātih* (vid. Hist. of Sumatra), witte of gebleekte peper; poivre blanc ou blanchi. *Lāda mērah*, capsicum, roode peper, Chili-, Kyan- of Kajenne-peper; poivre rouge, poivre du Chili ou de Cayenne. *Lāda pandjang*, piper longum, L., ook *tjābē djāwa* genaamd. (Men moet hierbij opmerken dat de namen *lāda pandjang* en *tjābē* op sommige plaatsen zoo wel aan het capsicum, als aan het piper longum van de *sīrih*-soort, gegeven worden, waaruit somtijds verwarring ontstaat); poivre long, nommé aussi *tiābē diāwa*. (Il est à remarquer qu'on applique en quelques endroits les dénominations de *lāda pandjang* et de *tiābē*, tant au capsicum qu'au piper longum du genre des *sīrih*, ce qui donne quelquefois lieu à des mal-entendus). *Lāda andjiang*, piper amalago, L.

لādang & لādang, een tuin op droogen grond, een akker waaruit men het hout gekrukt heeft om denzelven te bebouwen (bijzonder om er rijst op te zaaijen, hoewel op Malakka de *gambīr*-tuinen ook *lādang* genoemd worden); culture établie sur un terrain sec, champ qu'on a essarté (particulièrement pour la culture du riz, quoique à Malacca on donne aussi le nom de *lādang* aux plantations de *gambīr*). *Menebbang dan menebbas akan men-djadi-kan lādang*, de boomen vellen en de struiken uitrukken om eenen tuin aan te leggen; abattre les arbres et arracher les broussailles pour établir une plantation. *Memaṅggang lādang*, den grond bereiden door het gevelde hout daarop te verbranden; préparer le terrain en y brûlant le bois qu'on a abattu. *Bokeh-nja ber-lādang māsiem ini*, zij zullen (uit hoofde van het drooge weder) hunne akkers in dit

jaargetijde kunnen bearbeiten; ils pourront (à cause de la sécheresse) façonner leurs terres pendant la saison actuelle. *Memaṅggang lādang*, eenen akker bewaren; surveiller une plantation.

لādieng, een mes, allerlei snijdend werktuig; un couteau, un instrument tranchant.

لāra JAV., ongemak, onrust, onpasselijkheid; mal-aise, état fâcheux ou incommode, indisposition. *Peng-lipar lāra āti*, die de smart des harten lenigt; qui appaise les tourmens du coeur.

لārat, op zijn anker rijden; chasser sur ses ancres. *Tambāṅgan jang lārat āuleh aṅgien kras*, het vaartuig dat door de hevigheid van den storm op zijn anker reed; le navire qui jouait sur son ancre, poussé par le vent. *Bintang ka-larāt-an*, sterren die verschieten; des étoiles tombantes.

لārang, verbieden, beletten, waarschuwen; défendre, interdire, empêcher, prévenir. *Tāhan dan lārang*, beperken en verbieden; restreindre et prohiber. *Me-lārang-kan segala jang kēnieng djāṅgan di pakei-nja*, verbood hun eenig ding van gele kleur te dragen; leur interdit tout vêtement de couleur jaune. *Di lārang-nja āuleh tōan-nja*, hem werd door zijnen meester verboden; défense lui fut faite par son maître. *Itae-pēn hendak amba sahāt-ī di lārang-kan baginda*, ik wilde daarop antwoorden, maar de koning verbood het mij; je voulais y répondre, mais le roi me le défendit. *Sebāb itae-lah maka amba dātang me-lārang-kan tōan-koe*, om deze reden kwam ik uwe hoogheid waarschuwen; c'est pour cela que je suis venu prévenir votre altesse. لارāng-an, verbodere of sluikgoederen; marchandises prohibées ou de contrebande. *Bākan-nja larāng-an rādja*, het is geen van de goederen welke de koning verboden heeft; ce n'est pas une des marchandises prohibées par le roi. *Tāman larāng-an*, tuin aan eenen bijzon-

deren persoon toebehoorende; jardin, champ privé.

لَرانگ *lārang*, schaarsch, zeldzaam, zelden; rare, en petite quantité, rarement. *Dagāng-an itoe ter-lālo lārang*, dit goed is buitengemeen schaarsch; il y a une extrême disette de ces denrées. *Lārang be-sēah*, die of dat zelden voorkomt; qu'on rencontre rarement.

لَارِيك & لَارِيك *lāriek*, snel draaijen of spinnen (van eenen drijftol sprekende), liggende draaijen (als een pottbakkers rad); tourner rapidement, dormir (en parlant d'un sabot ou d'une toupie), tourner horizontalement (comme une roue de potier). *Pel-lāriek*, iets dat schielijk om zijn as draait, een pottbakkers rad, eene draaibank; une chose qui tourne avec vitesse, une roue à potier, un tour (instrument de tourneur). *Tāekang lāriek*, draaijer, wieldraaijer; tourneur.

لَارِي *lārī*, loopen, wegloopen, vlugten, zich verbergen, rennen; courir, s'encourir, fuir, aller se cacher, galoper. *Lārī sēperti kī-djang*, loopen als een ree; courir avec la vitesse d'un dain. *Pañgēlōe nagri itoe sēdah lārī*, de stadsvoogd is gevlugt; le gouverneur de la ville s'est enfui. *Rājat-nja-pēn ābies-lah lārī*, al zijn volk was weggeloopt; tous ses gens avaient pris la fuite. *Māsieng-māsieng ber-lārī-an ka-sāna ka-mārī*, verstrooid en in allerlei rigtingen vlugtende; courant, fuyant à la débandade. *Rādja itoe sēdah me-lārī-kan istri-nja*, de koning heeft zijne vrouw geschaakt; le roi a enlevé sa femme. *Lārī kāvien*, eene dochter schaken; ravir une fille, l'épouser clandestinement. *Sāja pe-lārī*, een gevlugte slaaf; un esclave fugitif.

لَازِرْدِي *lāzwerdī* PERS., lapis lazuli. *Di tah-kan lāzwerdī jang kēnieng ber-amas*, omzet met lapis lazuli met goud-gele aderen; garni de lapis lazuli à veines dorées.

لَاَس *lāsa*, verminkt, verlamd; estropié, mutilé.

Sāja jang lāsa itoe, die verminkte slaaf (die een lid van den duim verloren had); cet esclave mutilé (il avait perdu une partie du pouce). *Deñgan añggōta jang lāsa*, met een gebrek-kig lid; avec un membre estropié. *Tipok lāsa*, verlamming, geraaktheid; paralysie.

لَاَنِيَت *lāngiet*, de bovenlucht, de zigbare hemel, het uitspannel; le haut des airs, le ciel, le firmament. *Bēmi dan lāngiet*, de aarde en de hemel; la terre et le ciel. *Bintang jang di lāngiet*, de sterren aan den hemel; les étoiles du firmament. *Kāmī toerēn-kan ājer deri-pada lāngiet jang sētji*, wij zullen zuiver water van den hemel doen dalen; nous ferons descendre de l'eau pure du ciel. *Brāpa djāuh antāra bēmi dan lāngiet*, welk is de afstand tusschen de aarde en den hemel? quelle est la distance entre la terre et le ciel? *Lāngiet-lāngiet*, behangsels van Indisch lijnwaad, waarmede de zolder en de wanden der vertrekken bekleed zijn, verhemelte, pronkdeksel; tenture d'indienne dont on tapisse le plafond et les murs des salles. *Lāngiet-lāngiet māloet*, het verhemelte van den mond, de raken; le palais, la partie supérieure de la bouche. *Saņgier-lāngiet*, ipomœa quamoclit, L., flos cardinalis, R., zeker schoon klimgewas; nom d'une belle fleur rampante.

لَاَنِيَان *lāngan*, de arm, bovenarm, eene mouw; le bras, la partie supérieure du bras, une manche. *Lāngan-lāngan ka-dēa tāngan-nja*, de armen van zijne beide handen; les bras de ses deux mains. *Memāsoh tāngan-nja hiñgga lāngan*, zijne handen wasschen tot aan de armen; se laver les mains jusqu'aux bras. *Lāngan-nja di ikat*, bond zijne handen vast; lui lia les mains. *Ber-bantal-kan lāngan-nja*, maakte van haren arm een kussen; fit de son bras un oreiller.

لَاَنِيَاو *lāngau*, eene soort van groote vlieg; sorte de grosse mouche. *Lāngan indjau*, de blaau-

we vleesch - vlieg; la mouche bleue de la viande.

لاڤار *lāpar*, hongerig, honger; affamé, faim. *Tākoet ia akan māti lāpar*, hij vreest dat hij van honger zal sterven; il craint de mourir de faim. *Lāpar dan dāga*, honger en dorst; faim et soif. *Sāngat lāpar*, zeer hongerig; extrêmement affamé. كلڤار *ka-lapār-an*, hongersnood, gebrek aan levensmiddelen; famine, cherté, disette.

لاڤيس & لمڤيس *lāpies* & *lampies*, verdubbelen, in tweeën vouwen, voeren, dubbel, voering; doubler, ajouter une fois autant, plier en deux, mettre une doublure, double, doublure. *Bādjoe ber-lāpies*, een gevoerd kled; une robe doublée. *Sa-lāpies*, enkel, niet veelvoudig; simple. *Tiga lāpies*, drievoudig; triple. *Tēdjæh lāpies lāngiet dan bēmi*, de zeven trappen van hemel en aarde; les sept degrés du ciel et de la terre. *Kājē lampies*, ingelegd schrijnwerk; marqueterie, placage. *Sædah baik-ī kapal bōboh lāpies tambāga*, het schip is hersteld en met koper gevoerd; le vaisseau a été réparé et doublé en cuivre. لمڤيس-ان *lampiēs-an* vel لاڤيس-ان *lāpiēs-an*, voering; doublure.

لاڤاس (vid. لڤاس *leppās*), laten gaan; laisser aller.

لاڤان *lāpang*, wijd, ruim, eene opening, tusschenruimte (bij voorbeeld tusschen twee kappen), spleet, kloof, bres; large, vaste, un passage, une ouverture, espace (par exemple entre deux promontoires), fente, crevasse, brèche. *Tampat itoe ada lāpang sedikiet*, die plaats was tamelijk ruim; cet endroit était passablement vaste. *Pintō jang lāpang*, eene wijde deur; une porte large. *Me-lāpang*, door eene opening gaan, door eene straat of zee-enge varen, wijder of ruimer maken; passer par une ouverture, passer un détroit, élargir, étendre. *Me-lāpang-kan diri-nja*, zich verwijden, ruimer worden; s'élargir, s'étendre.

لاڤان *lāpang*, komkommer; concombre.

لاڤيك & لاڤيك *lāpiek*, grond, grondslag, voetstuk; steunsel, hetgene waarop iets rust of waarin het ontvangen wordt; base, piédestal, étaie, ce qu'on pose sous une chose pour la soutenir ou la recevoir. *Lāpiek tiang*, het voetstuk van eene zuil; la base d'une colonne. *Lāpiek kākī*, voetbank; marchepied. *Perrampān jang ber-lāpiek kāin*.

لاڤوك vel لاڤوك *lāpok*, beschimmeld, schimmel; moisi, moisissure.

لاڤي (vid. تيكار *tikar*), eene mat; une natte. لاڤي vel لاڤي *lāki* vel لاڤي *lāki* (vid. لڤي vel لاڤي *lāki*), man, echtgenoot; mari. *Lāki dan bini*, man en vrouw; le mari et la femme. *Ber-lāki*, trouwen, eenen man nemen; se marier, prendre un mari. *Nisijāja tiāda atoe ber-lāki denḡan orang itoe*, ik zal voorzeker met dien man niet trouwen; je n'épouserai certainement pas cet homme.

لاكار-لاكار *lākar-lākar*, eene soort van schildpad; une espèce de tortue.

لاكري *lākri*, zegellak; cire à cacheter.

لاكس *lākas* JAV. (vid. لڤاس *lakas*), spoed maken; hāter, se hāter.

لاكين AR. (vid. لڤي & لڤي *lakien* & *we-lakien*), maar, nogtans; mais, néanmoins.

لاكو *lākō*, gedrag, daden, levenswijze, gelaat, houding, gebaren, handel en wandel, handelen, zich gedragen, gelukken, wel slagen, goeden aftrek hebben, gangbaar zijn; conduite, actions, manière de vivre, mine, maintien, gestes, déportement, agir, se comporter, réussir, être de bon débit, avoir cours. *Lākō jang tiāda pātōet dan tiāda ber-boedi*, handelwijze die noch betamelijk noch redelijk is; conduite ou manière d'agir qui n'est ni convenable ni raisonnable. *Siapā-lah mi ampō-nja lākō*, wie heeft dit gedaan? qui a fait

ceci? *Tertāwa-lah ia me-liat lākō segala binātang jang menārī itōe*, hij lachte, toen hij de gebaren van al die dansende dieren zag; il se mit à rire en voyant les mouvemens de tous ces animaux dansans. *Bāgei-bāgei lākō-nja*, hunne verrigtingen waren onderscheiden, zij hielden zich met onderscheidene dingen bezig; leurs actions étaient diverses, ils étaient diversement occupés. *Wang jang tiāda ber-lākō*, munt die niet gangbaar is, niet aangenomen zal worden; monnaie qui n'a pas cours, qui ne sera pas acceptée. *Me-lākō-kan*, bewerkstelligen, ten uitvoer brengen; effectuer, exécuter. *Me-lākō-kan ka-sōkō-an-nja*, zijne neiging, zijne begeerte voldoen; suivre ses inclinations, satisfaire ses désirs. *كلكون ka-lākō-an*, daden, gedrag; actions, conduite. *Se-lākōe*, gelijk, op gelijke wijze; pareil, pareillement. *Se-lākōe*, zoo, op deze wijze; ainsi, de cette manière-ci. *Apa sebāb maka tōan كلكون me-lākō-kan perampōan jang se-lākōe ini*, wat reden kunt gij hebben om eene vrouw op deze wijze te behandelen? quel motif peut vous porter à traiter une femme de cette manière?

لاگي & لاگي *lāgi*, meer, nog, steeds, ook, daarenboven; plus, en-sus, encore, toujours, aussi, d'ailleurs, en outre. *Brāpa lāgi*, hoe veel meer? combien en outre? *Ampat lāgi*, vier daarenboven, nog vier; quatre de plus, encore quatre. *Se-dikiēt lāgi*, een weinig meer; un peu plus. *Lāgi idōep*, nog in leven; encore en vie. *Lāgi tiūnggal*, blijvende, overblijvende; demeurant, restant. *Lāgi dātang*, al komende; en venant. *Orang ber-ilmōe lāgi bidjaksāna*, een geleerd en tevens verstandig man; un homme instruit et en même tems judicieux. *Dan lāgi pōla*, en daarbij, daarenboven; et de plus, en outre. *سلاگي se-lāgi*, zoo lang als; aussi longtems que. *Se-lāgi ada per-kitār-an tjakra-wāla*, zoo lang de hemelsche sferen wentelen zullen; tant que dureront les révolutions des sphères célestes.

لا لالو, voorbij gaan, verloopen, vergaan, overgaan tot, verjaren, verouderen, verdwijnen, buiten gebruik raken, overtreden, overschrijden, voorbij, na, naderhand, dan; passer, se passer, déperir, passer à, suranner, vieillir, disparaître, passer de mode, transgresser, outre-passer, passé, après, postérieurement, ensuite, alors. *Ber-lālo ka-sāna ka-mārī*, heen en weder gaan, slingeren; aller et venir, se balancer. *Sērat soedah lālo ka-pada tūnggan-nja*, de brief is in zijne handen overgegaan; la lettre a passé dans ses mains. *Maka di lālō-kan-nja segala per-boāi-an sambājang itōe dālam atī-nja*, dat hij zich (in dat geval) al deze gebedsformulieren herinnere; qu'il se rappelle (dans ce cas-là) toutes ces formules de prières. *Pālau tidak bōleh di lālō-i*; het eiland kon niet voorbij gezeild worden; il ne fut pas possible de dépasser l'île. *Dan brāpa ia me-lālō-i ētan*, en hij heeft menig een woud doorgetrokken; et il a traversé un grand nombre de forêts. *Djikalau di lālō-i besār-lah sālāh-nja pada kitā*, als hij het overtreedt, zal hij eene groote zonde jegens ons begaan; s'il le transgresse, il commettra une grande faute envers nous. *Lālo lampoh*, over of voorbij gaan; passer outre. *Gādei itōe soedah lālo*, dat pand is verjaard; ce gage est suranné. *Teūngah arī lālo*, namiddag; après midi. *Tāoen jang telah lālo*, het verledene of voorgaande jaar; l'année écoulée, l'année dernière. *Orang dāa māsoek lālo dādoek*, twee mannen traden binnen en gingen zitten; deux hommes entrèrent et s'assirent. *Ter-lālo*, zeer, buitengemeen, geweldig; très, extrêmement, excessivement, démesurément.

لا لات *lālat*, vlieg; mouche. *Apa-bila djātōh lālat pada minām-an s'ōrang*, wanneer eene vlieg in den drank van iemand valt; lorsqu'il tombe une mouche dans la boisson de quelqu'un. *Lālat karbau*, oestrus. *Lālat kāda*, tahanan. *Tai lālat*, sproeten; taches de rousseur.

لالس *lālas* (vid. لس *lalas*), bloot, kaal; nu, chauve.

لالخ *lālang*, gramen caricosum, R., andropogon caricosum, L., eene soort van gras, hetwelk doorgaans zeer dun opschiet en waarmede de velden op Sumatra overdekt zijn; espèce d'herbe qui croît ordinairement très-meuue et dont les plaines de Sumatra sont couvertes. *Tjamāra tombak seperti bānṅga lālang roepā-nja*, de witte koestaarten, aan de speren (der krijgsknechten) hangende, geleken de wollige bloesems van de *lālang*; les queues blanches de vache attachées aux lances (des soldats) ressemblaient aux fleurs cotonnées du *lālang*. *Pada batākar atau lālang*, tusschen de struiken of onder het lange gras; parmi les broussailles ou dans l'herbe. *Bārong lālang*, zekere vogel; nom d'un oiseau. *Di ambel-nja pāijcek lālang jang māda sa-boēṅkoes*, hij nam eene handvol jonge scheuten van de *lālang* (om het *kōsa*-gras van de Hindoes te vervangen); il prit une poignée de jeunes brins de *lālang* (pour remplacer le *kōsa* des Hindous).

لاله *lāleh*, droogen (vleesch of visch -); sécher, faire sécher (de la viande ou du poisson). *Lāleh pada asap*, rooken, in den rook droogen; saurer, fumer, faire sécher à la fumée.

لالی *lālei*, nalatig, zorgeloos, traag zijn, talmen, dralen, tijd verliezen, zich met beuzelingen ophouden, sluimeren, bewusteloos zijn, zorgeloos, nalatig, traag, talmagtig, lusteloos, loomheid, lusteloosheid, zwijm, bewusteloosheid, vervoering, verrukking van zinnen; être négligent, insouciant, paresseux, lambiner, perdre son tems, s'amuser à des riens, être assoupi, dans un état d'insensibilité, insouciant, indifférent, paresseux, fainéant, paresse, fainéantise, état d'insensibilité, apathie, évanouissement, défaillance, extase. *Dia lālei akan kardjā-nja*, hij is traag of achteloos bij zijn werk; il est lent, paresseux ou insouciant à l'ouvrage. *Djaṅgan bri diā-nja tiṅgal lālei ber-māin-*

-māin, laat hen niet langer talmen en zich met beuzelingen ophouden; ne les laissez pas plus longtems lambiner et s'amuser à des riens. *Orang per-lālei*, een luijaard, ledigganger; un paresseux, un fainéant. *Deri-babal-nja dan lālei-nja*, door hunne onwetendheid en nalatigheid; par leur ignorance et leur insouciance. *Nantiāsa tiāda lālei deri-pada iṅgat-nja*, hebben geen oogenblik opgehouden aandachtig te zijn; n'ont pas manqué un seul instant d'être attentifs ou recueillis. *Anak dāra itoe ter-lālei-lah di-ātas ribā-an ṽbō-nja*, het meisje lag bewusteloos in den schoot van hare moeder; la jeune fille était évanouie sur le sein de sa mère. *Indak-indak peng-liāt-an-nja di-dālam lālei-nja itoe*, zij hadden gedurende den stilstand hunner zinnen wonderbare gezigten; ils eurent durant leur ravissement des visions extraordinaires. *Mem-brī gheirat dan lālei tēpa*, wellust en verrukking van zinnen veroorzaken; produire la volupté et le ravissement.

لالما *lāma*, eerste, vorige, voorgaande, oud, van ouden tijd, lang geleden, langdurig; précédent, antérieur, vieux, ancien, d'autrefois, depuis longtems, qui dure longtems. *Orang lāma*, de menschen van vroegere of van oude tijden; les hommes d'autrefois. *Bakas jang lāma*, een oud merkteeken; une ancienne marque. *Bini lāma*, eene vorige vrouw, ook de vrouw met welke een man het langst gehuwd is geweest; une précédente épouse, ou la femme avec laquelle un homme a été marié le plus longtems. *Djālan lāma*, de oude of vorige weg; l'ancienne voie ou la voie précédente. *Brāpa lāma*, sedert wanneer? tot hoe lang? depuis quand? pour combien de tems? *Dāa djām lāma*, twee uren lang; l'espace de deux heures. *Sakārang teṅgah tiga pāloh tācen lamā-nja*, er zijn nu vijfentwintig jaren verlopen; il s'est maintenant écoulé vingt-cinq ans. *Lama-lāma nian*, zeer lang geleden; il y a très-longtems. *Se-lāma*, zoo lang als; aussi long-

tems que. *Se-lāma*, zijn of haar leven lang; sa vie durant. *Se-lama-lāma*, voor eeuwig; pour toujours, à perpétuité. *Deri se-lāma-lamū-nja*, van de vroegste tijden af; dès les premiers jours.

لمع *lāmang* vel لمع *lemang*, lemmang, een mengsel van die soort van rijst welke men *se-pələet* noemt, met kokosnoot en andere dingen in eene dunne pijp van groen bamboes gekookt; mélange de l'espèce de riz appelée *se-pōulout*, qu'on fait cuire dans un tuyau de bambou vert avec de la noix de coco et d'autres ingrédients.

لمن & لمون *lāmoen*, bijaldien, ingeval dat, mits, zoo dat, hoewel, ofschoon; en cas que, s'il arrive que, pourvu que, de manière que, quoique. *Lāmoen orang itoe meng-himpēn-kan dirī-nja*, ingeval dat die lieden zamen scholen; en cas que ces gens s'ameutent. *Lāmoen ter-sērat dālam āti*, mits dat het in het hart geschreven zij; pourvu qu'il soit écrit dans le coeur. *Triāda akan meng-āpa lāmoen dāli toēn-koe djāga djāngan sa-sēātōe prī hāl*, daar is niet aan gelegen, mits dat uwe majesteit alleen geen ongeluk overkome; peu importe, pourvu qu'il n'arrive à votre majesté seule aucun accident. *Djika alah srī rāma-pēn lāmoen djāngan djāga bināsa namā-nja*, al werd *Srī Rāma* overwonnen, wanneer maar zijn roem niet verloren gaat; quand même *Srī Rāma* serait vaincu, pourvu que sa renommée ne périsse pas. *Lāmoen tiāda*, ten zij dat, zoo niet, indien niet; à moins que, si ce n'est que.

لانن *lānōn* (vid. الانن *illānon*), zeeroovers van het eiland Mindanao; nation pirate qui habite l'île de Mindanao. *Orang lānōn hendak dātang ka-nagrī kita dan bānjak prau-nja ada sa-rātōes bōah*, de Lanons dreigen mijn land (*Tranḡgānō*) aan te vallen, en het getal hunner vaartuigen belooft honderd; les Lanons menacent de faire une descente dans mon royaume

(*Tranḡgānō*), et le nombre de leurs barques s'élève à cent.

لوا *lāwa-lāwa* (vid. ر *lāba-lāba*), spinnekop; araignée.

لاوت *lāut*, de zee; la mer. *Seperti pālaw di teḡgah lāut roepā-nja*, zij geleken eilanden in het midden der zee; ils ressembloient à des îles au milieu de la mer. *Lāut besār*, de oceaan; l'océan. *Lāut salātan*, de zuidelijke oceaan; l'océan méridional. *Lāut tjina*, de Chinesche zee; la mer de Chine. *Ajer lāut*, zee water; de l'eau de mer. *Tepi lāut*, de zeekant; la côte maritime. *Embak lāut*, de baren der zee; les vagues de la mer. *Ber-āḡkat ka-lāut*, eene zeereis aanvangen; partir pour une expédition maritime. *Timor lāut*, noord-oosten, ook de naam van een klein eiland; nord-est, c'est aussi le nom d'une petite île. *Memarentah-kan lāut dan dārat*, de heerschappij over zee en land voeren; régner sur la mer et sur la terre.

لاوڠ *lāwang*, wenken, knipoogen; faire signe de l'oeil, cligner les yeux. *Deḡgan lāwang pants-an itoe*, in een oogenblik; en un clin d'oeil. *Metāwang*, toewenken, met eenen wenk te kennen geven; faire un clin d'oeil, indiquer par un clin d'oeil.

لاوڠ *lāwang* vel *bēḡgo lāwang*, de oorspronkelijke naam van den kruidnagel, thans *bēḡga tjeḡgkē* genaamd; nom primitif du clou de girofle, aujourd'hui *bōḡga tieḡgkē*. *Kāliet lāwang*, de bast van zekeren boom, welke sterk naar kruidnagel riekt: men zegt dat het blad van dien boom hetzelfde is, hetwelk men in den handel Indiaansch blad noemt; l'écorce de certain arbre, laquelle a une forte odeur de clou de girofle: on dit que c'est la feuille de cet arbre qu'on nomme dans le commerce feuille des Indes.

لاوڪ *lāwæk*, levensmiddelen; des vivres.

لاوان *lāwan*, wederstaan, tegenstand bieden, zich

tegen verzetten, strijden, vechten, wedijveren, medestreven, tegen, tegen over, tegenover gesteld of gelegen, medemakker, weêrgade, tegenstrever, vijand; résister, s'opposer, disputer, contester, combattre, rivaliser, concourir, contre, vis-à-vis de, opposé à, à l'opposite de, compagnon, camarade, le pareil de, adversaire, rival, concurrent, ennemi. *Segala jang me-lāwan di saerāh-nja bēnoh*, hij gaf bevel om al de genen die wederstand zouden bieden, ter dood te brengen; il ordonna de tuer tous ceux qui feraient résistance. *Djāngan-lah kāmī me-lāwan pañgāloē*, laat ons het opperhoofd niet wederstreven; ne résistons pas au chef. *Tiāda dāpat kita me-lāwan dia*, wij zijn niet in staat om met hem te strijden; nous ne sommes pas capables de lui résister. *Tiādā-lah ber-kenal-an kāwan deñgan lāwan*, men kon tusschen makkers en tegenstrevers, tusschen vrienden en vijanden geen onderscheid maken; on ne pouvait discerner ses amis de ses ennemis. *Di-māna garāng-an lāwan-nja*, zeg mij, waar is de weêrgade hiervan? où est, je vous prie, le pareil? *Antāra dāa ber-lāwan*, tusschen twee tegenovergestelde (hoedanigheden); entre deux (qualités) contraires. *Dātang-lah ka-teñgah mē-dān men-dāpat-kan lāwan-nja*, trad in het midden der vlakte zijnen tegenstrever te gemoet; s'avança au milieu de la plaine pour joindre son adversaire.

لایر *lājer*, een zeil; une voile. *Pāsang lājer*, zeil maken, zich zeilvaardig maken; appareiller, mettre à la voile. *Ambel lājer*, de zeilen innemen; serrer les voiles. *Taerān-kan lājer*, de zeilen strijken; amener, amener les voiles. *Lājer agāng*, het groote zeil; la grande voile, voile du grand mat. *Lājer peñgāpoh*, topzeil, marszeil; hunier. *Lājer semandēra*, blinde, het zeil van de boegspriet; civadière. *Lājer tēpang*, fokzeil; misaine. *Lājer pe-njōrong*, het zeil van de bezaansmast; voile d'artimon. *Ber-lājer*, zeilen, ter zee reizen;

faire voile, voyager par mer. *Ber-lājer ka-pōlāu timor*, naar het eiland Timor zeilen; faire voile pour l'île de Timor. *Me-lājer-kan prāu*, een schip sturen; conduire un vaisseau. *Sa-ārī sa-mālam pel-lājer-an-nja*, hij is eenen dag en eenen nacht onder zeil geweest; il a vogué un jour et une nuit. *Ikan lājer* vel سلابر *se-lājer*, eene groote soort van visch, met eene buitengewone rugvin (waarvan deszelfs benaming) en eenen harden verre vooruitstekenden snuit of beenachtige verlenging van den schedel; sorte de gros poisson, qui a une nageoire dorsale d'une figure extraordinaire (d'où lui vient son nom) et une longue trompe ou un prolongement osseux du crâne.

لایر *lājær*, verbranden, verzengen, verdorren, met heet water branden; brûler, brouir, rôtir, griller, havir, échauder. *Dāun ter-lājær aūleh añgien timor*, bladen door den oostenwind verschroeid; des feuilles brouies par un vent d'est. *Me-lājær tāñgan*, de hand met heet water branden; s'échauder la main. كلبورن *ka-lājær-an aūleh āpi*, eene uitbarsting door vuur veroorzaakt; une explosion causée par le feu.

لایج *lājang*, opvliegen, in de lucht zweven; prendre l'essor, voler, planer. *Me-lājang-lah di adara lālō tēroen ka-padang*, verhief zich in de lucht, en daalde vervolgens in de vlakte neder; s'éleva dans les airs, et s'abattit ensuite dans la plaine. *Di-ātas sienğa me-lājang*, op eenen vliëgenden of gevleugelden leeuw; sur un lion volant ou ailé. *Me-lājang-kan sa-kepieng sērat*, een snippel geschrift laten vliegen, een briefje zenden; lâcher un chiffon d'écriture, adresser un billet. *Lājang-lājang*, eene soort van zwaluw, ook een papieren vlieger; nom d'une espèce d'hondelle, un cerf-volant. *Sārang bārong lājang-lājang*, vogelnesten welke gegeten worden; nids d'oiseau bons à manger. لایج بوهی *lājang bēhi*, de soort van zwaluw welker nest gegeten wordt, dus geheeten omdat men

denkt dat zij tot dat einde het schuim der zee opzammelt; l'espèce d'hirondelle dont le nid est bon à manger, et à laquelle on donne ce nom parce qu'on croit qu'elle rassemble pour cet effet l'écume de la mer. *Lājang bābi*, eene andere soort; le nom d'une autre espèce.

لایق *lājiek* vel *lāiek* AR., geschikt, gevoegelijk, betamelijk, gepast, bevoegd; convenable, propre, décent, qui sied, qui vient à propos, compétent. *Pe-kāin jang lājiek*, eene betamelijke kleeding; un vêtement convenable, assorti. *Per-katā-an jang lājiek*, geschikte, eigenaardige uitdrukkingen; termes propres, convenables. *Sakali-an dādoek māsieng-māsieng denġan lājiek-nja*, allen waren afzonderlijk van zetels voorzien overeenkomstig met hunnen rang, of, volgens hofgewoonte; tous furent pourvus de sièges conformément au rang de chacun, ou à l'étiquette.

لایم *lājam*, zwaaijen; brandir. *Be-lājam-kan pedang di-adāp-an moekā-nja*, een zwaard voor zijne oogen zwaaijen; brandir un glaive sous ses yeux.

لاین *lāin*, ander, een andere, onderscheiden; autre, un autre, différent. *Orang lāin*, een ander persoon; une autre personne. *Lāin kāli*, een andere tijd; un autre tems. *Lāin adat orang pātih lāin adat malājō*, de blanken (de Europeanen) hebben andere gewoonten dan de Maleijers; autres sont les usages des blancs (des Européens), autres les usages des Malais. *Ati-nja se-dikiet ber-lāin-lāin*, de gemoederen zijn een weinig vervreemd; les esprits sont un peu aliénés. *ber-lāin-lāin-an*, verandering, afwijking, vervreemding, onderscheid, ongelijkheid van gedaante; changement, variation, aliénation, diversité, dissemblance. *Se-telah di kat ber-lāin-an roepā-nja deri-pada kerra jang bānjak*, zoodra hij het onderscheid tusschen hem en het gemeen der apen hemerkte; aussitôt qu'il s'aperçut de la différence entre lui et le

commun des singes. *Lāin-kan*, veranderen; changer, varier. *Minta tēan lāin-kan āri*, ik verzoek u den dag te veranderen; je vous prie de fixer un autre jour.

لایو *lājō*, verwelken, verdorren, kwijnen, vervallen; faner, se flétrir, languir, dépérir. *Abies-lah lājō bānġa-bānġa di tāman*, de bloemen in den hof zijn alle verwelkt; les fleurs du jardin sont toutes flétries. *Roepā-nja separti bānġa jang lājō di taġkei*, zij zag er uit als eene bloem op haren steel verdord; elle ressemblait à une fleur fanée sur sa tige. *Dāwēn lājō*, verdorde bladeren; des feuilles desséchées. *Lājō tānġan-nja*, zijne hand, of zijn arm, was verdord; il avait la main, ou le bras desséché.

لایو *lājah*, buigen, zich buigen, neigen; se courber, se baisser, s'incliner. *Me-lājah kapalā-nja*, zij bogen het hoofd; ils courbèrent la tête.

لایو *lānjō*, eene zandbank; un banc de sable.

لایو *labān* vel *loebbān* AR., olibanum, wierook; encens.

لایو *lebat* vel *lebbat*, dik, digt, kort op elkander staande; épais, serré, touffu. *Dāwēn lebat*, loofrijk geboomte; épais feuillage. *Bōēh-nja ter-lālo lebat*, deszelfs vruchten waren in zeer dikke trossen; son fruit était en gros bouquets. *Tōerwēn-lah wēdjan lebat*, er viel een digte of zware regen; il tombait une grosse pluie.

لایو *loebō* (vid. *loebōeh*), stof; poussière.

لایو *labōer-an* (vid. *lāboer*), metalen; métaux. *Dāpōer labōer-an*, smeltoven, smelthuis; fourneau, laboratoire. *Atjāwan labōer-an*, vorm, smeltkroes; moule, creuset. *Lāwēt kapalā-nja*, eene zee van vloeibaar metaal; un océan de métal en fusion.

لایو *lebah* vel *lebbah*, eene bij; une abeille. *Maniēs-an lebah* vel *ājer madō*, honig; miel.

Lebah dan koembang, verscheidene soorten van bijen; diverses espèces d'abeilles.

لَبَّوْه *leboh* & لَبَّوْه *lebbā*, straat, straatweg; rue, chemin, voie publique. *Se-genap leboh pakan dan pāsar*, al de straten en markten; toutes les rues et les places publiques.

لَبَّوْه *lebeh*, meer, hooger in rang, grooter, overmaat, overschot, daarenboven, behalve dat; plus, supérieur, plus élevé, plus grand, excédant, surplus, de plus, en outre. *Lebeh besār*, grooter, meer verheven; plus grand, plus élevé. *Lebeh bāik*, beter; meilleur. *Lebeh tiūggī deri-pada jang lāin*, grooter dan de andere; plus grand que l'autre. *Kārna lebeh ia deri-pada segala dēwa*, want hij was meer verheven dan al de (overige) goden; car il était supérieur à toutes les (autres) divinités. *Bārang jang lebeh di pālāng-kan-nja*, al wat meer was gaf hij terug; tout ce qu'il y avait de plus, il le rendait. *Tiāda di katau-ī-nja akan lebeh dan kārang*, hij weet niet of er te veel of te weinig is; il ignore s'il y a trop ou trop peu. *Ter-lebeh*, zeer, buitengemeen; fort, très, excessivement. *Me-lebeh-kan*, bijvoegen, vermeerderen; ajouter, augmenter. *Maka ia sāngat ber-lebeh-an per-katā-an-nja*, maar zij gingen voort met harder en harder te spreken; mais ils se mirent à crier encore plus haut. *Lebeh kārang*, meer of minder; plus ou moins.

لَبَّوْه *laebāeh* vel *leboh*, stof; poussière. *Abā dan laebāeh*, asch en stof; cendre et poussière. *Dirīs-kan ājer djika tiāda ādjan sopāja djāngan terbang laebāeh-nja*, begiet met water, als het niet regent, om het stuiven te beletten; arrosez d'eau, s'il ne pleut pas, afin d'empêcher la poussière de s'élever.

لَبَّوْه *lebi*, eene priesterlijke orde; ordre sacerdotal.

لَتَا *lata* vel لَتَا *lettā*, laag, gering, verachtelijk; bas, vil, méprisable. *Bēta nen tawān-*

-an jang hīna lata, ik die een geringe slaaf ben; moi qui suis un chétif esclave. *Djāngan-lah ber-āuleh nāma jang lata*, verkrijgen geen slechten naam; ne vous faites pas une mauvaise réputation.

لَتَا *laet*, ingaan, doordringen, doorsteken; entrer, pénétrer, passer. *Laet-lah tāpak tāng-an-nja*, doorstak de palmen zijner handen; lui perça la paume des mains. *Tāboh-nja āloes tidak-lah laet*, zijn ligchaam was on tastbaar en ondoordringelijk; son corps était impalpable et impénétrable.

لَتَا *latos*, لَتَا *latop* & لَتَا *latok*, springen, kraken (als hout in het vuur), met sprankels uitspringen; éclater, craquer, petiller (comme du bois sur le feu), sauter en éclats. *Seperti latos dāri-dāri*, gelijk het gekraak van doornen (als men dezelve brandt); semblable au petillement des épines (lorsqu'on les jette sur le feu).

لَتَا *latop* (vid. لَتَا *latos*), kraken, krassen; craquer, petiller.

لَتَا *letak* vel *lettak*, nederzetten, nederleggen, verlaten, zich niet langer bemoeien met; poser, quitter, délaissé, cesser de se mêler de. *Di letak anak kitjuel di-ātas bātōe*, legde het kind op eenen steen; posa l'enfant sur une pierre. *Di letak-nja idāng-an ka-adāp-an tīan-nja*, legde eetwaren voor hare meesteres neder; mit des vivres devant sa maîtresse. *Orang jang tīan amba letak-kan tādi*, de persoon dien gij zoo even (van den wagen) afgeholpen hebt; la personne que vous venez de descendre (de la voiture). *Letak-kan-nja diri-nja ka-bēmi*, legde zich op den grond neder; se coucha à terre. *Letak-kan itōe*, leg dat neder, laat dat liggen; mettez cela bas, ne touchez pas à cela.

لَتَا *leteh* & *letah*, slap (bij voorb. na eene ziekte), kwijnend, zwak, magteloos, slaapzuchtig; languissant, débile, affaibli par la maladie, épuisé,

léthargique. *Ber-djulan-lah ia deŋgan leteh loesw-nja*, hij vervolgde zijne reis zwak en uitgeput als hij was (hebbende geen voedsel gebruikt); il continua sa route tout faible et épuisé qu'il était (n'ayant point pris de nourriture). *Leteŋ loesw taebok-nja sebáb me-kat satrō-nja*, zijn ligchaam verloor alle kracht op het gezigt van zijnen vijand; à la vue de l'ennemi toute sa force l'abandonna. *Sedang ia leteh loesw dan lelah ber-prang itoe dan lemah tãngan-nja*, dewijl hij magteloos, uitgeput, door den strijd vermoeid is, en zijn arm geene kracht bezit; puisqu'il est abattu, épuisé, fatigué du combat, et que son bras est sans force. *Amba saedah lelah dan tiada leteh*, ik ben niet zwak, maar vermoeid; je ne suis pas débile, je suis fatigué.

لحيي *loedj* AR., de oceaan, de afgrond, de diepte der zee; l'océan, l'abîme.

لحد *lehed* AR., eene holte in de zijde van het graf gemaakt, en waarin het lijk gezet wordt; cavité formée dans la paroi du tombeau, où l'on dépose le corps. *Antar-kan majiet dâlam liang lehed pada lambong-nja kãnan*, legden het lijk in de holte van het graf op zijne regter zijde; couchèrent le corps dans la cavité de la tombe sur le côté droit.

لحق *lehek* AR., gevolg, belend, aanpalende; continuation, contigu, limitrophe.

لذغ *ladang* (vid. لادغ *lādang*), een akker met rijst, enz. bezaaid op droogen grond; champ de riz, etc. en terre sèche.

لذت *lezzat* AR., vermaak, wellust (zinnelijke -), smaak, geur, keurig, uitgezocht, smakelijk; plaisir, volupté (des sens), goût, saveur, délicieux, exquis. *Me-rasw-i lezzat*, vermaak genieten; éprouver du plaisir. *Hakmat memri lezzat akan perampwan*, geheim middel om zich van eene vrouw te doen beminnen; charme pour se faire aimer d'une femme, philtre. *Mãkan mãncem jang lezzat*, uitmuntende spijs

en drank; des viandes et des boissons délicieuses. *Rasw-nja ter-kalo amat lezzat*, hetgene zij gevoelden was allerverruekelijkst; ils éprouvaient les sensations les plus délicieuses.

لسان *lesan* AR., taal, spraak, tongval; langue, langage, dialecte. لسي *lesien*, welsprekendheid; éloquence.

لسغ *lesong* & لسوغ *lesong*, een vijzel, in het bijzonder een houten vijzel waarin padi en rijst met eenen grooten houten stamper gestampt worden, om dezelve van het kaf en de zemen te zuiveren; mortier, particulièrement un mortier de bois dans lequel on broie le padi et le riz avec un gros pilon de bois pour en séparer la balle et le son. *Toemboek pada lesong bes*, stamp het in eenen ijzeren vijzel; pilez-le dans un mortier de fer.

لسو *loesw* & *lesw*, slap, week, zwak; mou, débile, faible. *Leteŋ loesw* (vid. لت *leteŋ*), uitgeput, afgemat, kwijnend, magteloos; épuisé, rendu de fatigue, languissant, sans énergie. *Rasw-nja bādan sãngat-lah loesw*, haar ligchaam was ten uiterste zwak; son corps était extrêmement faible.

لسه *lasah* vel *lessah* (vid. لسه *lisah*), rusteloos, onrustig, ontroerd, lastig, woelig; inquiet, agité, remuant, importun.

لشكر *leskar* PERS., een leger; une armée. *Tampat leskar-nja menjabrang lãwt itoe*, een weg om zijn leger over die zee te voeren; une route par laquelle son armée pût traverser cette mer. *Tiada lagi ter-kira-kira mati-nja ka-dwa fihak leskar itoe*, het getal der gesneuvelden in de beide legers was onberekenbaar; il était impossible d'évaluer le nombre de ceux qui périrent de part et d'autre.

لنات *lanat* AR., vloek; malédiction. *Djika di per-bawat-nja jang demikian itoe maka di lanat-kan allah dan segala maleikat akan dia*, indien hij zoo handelt, moge hij van God en al de engelen vervloekt worden; s'il

en agit de cette manière, puisse-t-il être mandit de Dieu et de tous les anges.

لغة *loghat* AR., woordenlijst, woordenboek, taal, spraak, bijzondere tongval; vocabulaire, dictionnaire, idiome; dialecte, langage. *Ka-pada kaōm māsieng-māsieng menōrōet loghat-nja*, den volken naar elks bijzondere taal; aux nations suivant le langage propre à chacune d'elles. *Māna loghat itōe bhāsa sōātōe kaōm*, het woord *loghat* beteekent de tongval van een bijzonder volk; le mot *loghat* signifie le dialecte particulier à une nation.

لغ *lanḡa* & لانا *lanḡā*, sesamum indicum, (eene plant welker zaad veel olie oplevert), ook بیدجان *bidjan* of *bidjien* genaamd; plante dont la graine contient beaucoup d'huile, et qui se nomme aussi بیدیان *bidian* ou *bidiin*.

لغ *lang*, kist, koffer, lijkbaar; caisse, coffre, brancard sur lequel on porte un mort. *Lang besi*, eene ijzeren kist; un coffre de fer. *Di bri-kan-nja anak itōe ka-pada inaḡda me-māsōek-kan dia ka-dālam lang itōe*, zij gaf het kind aan de minne om het in den koffer te leggen; elle remit l'enfant à la nourrice pour le déposer dans le coffre.

لغدي *lanḡdei*, eene waadbare plaats, of ondiepte, in eene rivier; gué, ou bas-fond, dans une rivière. *Lanḡdei di tepi ājer*, ondiepten bij den oever eener rivier; des basses à proximité du bord d'une rivière.

لغر *liḡgar*, draaijen, heen en weder draaijen; tourner, aller et venir en tournant.

لغر *lanḡier* (vid. لغير *lanḡiēr*), een zuurachtig bereidsel om de huid te wrijven; drogue acide dont on se frotte la peau.

لغس *lanḡas*, klam, stram, vochtig; moite, humide. *Lanḡas-kan*, bevochtigen (bij voorbeeld kleederen, door dezelve met water te begieten); humecter (par exemple des hardes en les arrosant).

لغسر *liḡsier*, dalen, zakken; descendre, s'abaisser. *Sampei liḡsier āri*, tot dat de dag ten avond neigt; jusqu'au déclin du jour. *Kārna bājang-bājang itōe liḡsier*, want de avondschatuw begon te dalen; car les ombres du soir commençaient à descendre.

لغسغ *loḡsong*, gaan, voortgaan, zich begeven naar; marcher, aller, s'avancer, diriger ses pas vers. *Hendak-lah segra kita loḡsong ka-mēdān prang*, wij waren gereed om ons naar het slagveld te begeven; nous étions sur le point de nous rendre au champ de bataille. *Bharō-lah sakārang ini pātek loḡsong ka-māri*, ik ben maar zoo even hier aangekomen; je ne fais que d'arriver en ces lieux. *Ka-ātas prāu baginda loḡsong*, de koning begaf zich aan boord van het schip; le roi se rendit à bord du vaisseau. *Loḡsong meng-ādap baginda*, naderde voor den koning; s'avança en présence du roi.

لغسغ *lanḡsien* vel *loḡson*, ketting, schering (in het weven: de spoel of den inslag noemt men فاکان *pākan*); chaîne (terme de tisserand: la trame se nomme فاکان *pākan*).

لغش *lanḡang*, eenzaam; solitaire.

لغكا *lanḡkā* HIND. & لشكفوري *lanḡkapēri*, het eiland anders genaamd سرندیب *serendīb*, سيلان *sēlan*, en Ceilan. *Lanḡkapēri* was ook de naam der hoofdstad van het eiland, den zetel van den reus *Rāvana*, welke door *Srī Rāma*, den held van het vermaarde Hindoesch dichtstuk *Rāmājan*, overwonnen en gedood werd; l'île autrement nommée سرندیب *serendīb*, سيلان *sēlan* et Ceilan. *Lanḡkapōur* était aussi le nom de sa principale ville, où résidait le géant *Rāvana*, qui fut vaincu et tué par *Srī Rāma*, le héros de la *Rāmāian*, célèbre poëme épique des Hindous. *Ada-pēn amba-mōe ini di titah-kan srī rāma men-tjārī djālan jang ampier hendak menjabrang ka-lanḡkapēri maka kōta mahārashī ada-pēn amba ini tiāda tōu akan pēlau itōe*,

uwe dienstknechten hebben van *Srī Rāma* bevel ontvangen om te vernemen welke de naaste weg is naar de plaats van waar hij naar *Laṅgkapāri* kan oversteken: maar de heilige man antwoordde, dat eiland is mij onbekend; *Srī Rāma* a ordonné à tes serviteurs de s'informer quel est le plus court chemin vers l'endroit d'où il pourra passer à *Laṅgkapōūrī*: mais le saint homme répondit, cette île m'est inconnue. *Rāmah segala orang dalam nagri laṅgkapāri*, de huizen van al de inwoners der stad *Laṅgkapāri*; les maisons de tous ceux qui habitaient la ville de *Laṅgkapōūrī*.

لنگاری *laṅgkārī*, een eiland in de straat van Malakka; île dans le détroit de Malacca.

لنگات *laṅkat*, eene plaats in het noordelijke gedeelte van Sumatra; ville située dans la partie septentrionale de Sumatra.

لنگکار *laṅkar*, schroefswijze vouwen, oprollen, (een kabel) opschieten, de aaf van een rad; disposer en spirale, en forme de roue, lover, rouer (un cordage), l'essieu d'une roue. *Laṅkar praet*, de dunne darmen; les intestins grêles. *Di dāpat-nja ōlar itoe lagi me-laṅkar maka ia mem-bēdjor-kan diri-nja*, hij vond de slang nog in een gerold, maar toen rekte zij zich uit; il trouva le serpent encore entortillé, mais alors il se déploya. *Lālo di laṅkar-nja tiga laṅkar laṅkap tampat itoe deṅgan ikar-nja*, hij maakte van zijnen staart drie ringen, welke den ganschen omtrek besloegen; il disposa sa queue en trois cercles qui embrassaient toute l'enceinte.

لنگکونگ *laṅkong*, boog, gewelf, halve cirkel, halve maan, holrond; arche, voûte, arc, demi-cercle, croissant, concave, *Laṅkong djambātan*, de boog eener brug; l'arche d'un pont. *Bēlan laṅkong*, de gehoornde maan; le croissant. *Ter-laṅkong*, gebogen, gewelfd; arqué, voûté.

لنگکینگ *laṅkieng*, eene soort van vrucht, door de

Chinezen *lichi* geheeten; sorte de fruit, le *lichi* des Chinois.

لنگکاپ *laṅkap*, volkomen, volmaakt, gereed, toegerust, voltoojen, uitrusten, voorzien van, bezorgen, zich (bij voorbeeld tot eenen krijgsof zeetogt) gereed maken; complet, parfait, préparé, équiper, fournir, pourvoir de, se préparer (par exemple pour une expédition). *Laṅkap deṅgan sindjatā-nja*, volkomen gewapend; complètement armé. *Mendjārceh-kan segala radja-rādja dan rajat sekati-an akan ber-laṅkap ber-djālan*, gaf aan al de hoofden en de krijgsbenden bevel om zich tot den aftogt gereed te maken; ordonna à tous les chefs et à tous les soldats de se tenir prêts à marcher. *Wādjiēb atas bāpa me-laṅkap majiet anak-nja, dan atas tēan me-laṅkap majiet saja-nja*, het is de plicht van eenen vader om het lijk van zijn kind, en van eenen meester om het lijk van zijnen slaaf uit te zetten (tot de begrafenis gereed te maken); c'est au père à équiper le corps de son enfant, et au maître à équiper le corps de son esclave (le préparer pour les funérailles). لنگکاپ *ka-laṅkāp-an*, uitrusting, krijgs- of zeetogt, vloot; équipement, appareil, expédition, flotte. *Amba hendak men-tjārī ka-laṅkāp-an anak-koe akan ber-istri*, ik ga de noodige dingen verzamelen om het huwelijk van mijne dochter te vieren; je vais faire les préparatifs nécessaires pour les noces de ma fille. *Maka kita ka-lāar-lah serta deṅgan saka-an ka-laṅkāp-an kita men-dāpat-kan orang siak*, wij staken in zee (van *Traṅggānoe*) met onze gansche vloot, om die van *Siak* te ontmoeten te gaan; nous partîmes (de *Traṅggānou*) avec toute notre flotte pour aller à la rencontre des habitans de *Siak*. لنگکاپāri *laṅkapāri* (vid. لنگکārī *laṅkārī*), het eiland Ceilon; l'île de Ceilan.

لنگکا-pāra *laṅka-pāra* HIND., een eiland, naar men zegt, tusschen de rivieren Palembang en Jambi op Sumatra gelegen, en hetwelk, vol-

gens de Maleijers, de eerste drooge plek is die zich na den zondvloed vertoonde; ile qu'on dit située dans celle de Sumatra entre les rivières de Palembang. et de Jambi, et qui, suivant la tradition Malaie, est la première partie de la terre qui a paru au-dessus des eaux après le déluge.

لثكك *lanḡkok*, krom, buigen, overhellen; tortu, tortueux, se courber, pencher. *Lḡrong jang lanḡkok*, kromme paden; des sentiers tortueux. *Laḡkok ka-kānan leḡgang ka-kiri bah-trā-pḡn salāmat māsoek kwāla*, al slingerende regts, en overhellende links, loopt (echter) het schip behouden de haven binnen; penchant tantôt du côté droit, et puis aussitôt du côté gauche, le vaisseau (néanmoins) arrive à bon port.

لثكواس *lanḡkwas* & لثكوي *lanḡkwē*, maranta galanga, vel alpinia galanga, L., zeker geneeskruid; nom d'une plante médicinale.

لثكك *lanḡkah*, trede, stap, schrede, de drempel eener deur, overschrijden, overtreden, schenden; pas, enjambée, le seuil d'une porte, franchir, transgresser, violer. *Ber-djālan dāa tīga lanḡkah*, twee of drie stappen vooruit doen; avancer de deux ou trois pas. *Me-lanḡkah deḡgan tīga lanḡkah*, in drie schreden overstappen; franchir en trois enjambées. *Me-lanḡkah sa-kāli*, eenen enkelen stap doen, met éene schrede overstappen; ne faire qu'une enjambée, franchir d'une seule enjambée. *Memendēk-kan lanḡkah-nja*, zijne schreden verkorten; raccourcir ses pas. *Djikatau ada lanḡkah amba*, indien ik eene overtreding begaan heb; si j'ai transgressé.

لثكك *linḡga*, een eiland nabij de oostelijke uitwatering der straat van Malakka; ile située près de l'embouchure orientale du détroit de Malacca.

لثكك *lanḡgar*, aanranden, aanvallen, bestormen, aan boord klampen, met geweld eene landing doen; attaquer, assaillir, envahir, aborder, ef-

fectuer une descente à main armée. *Kita māu lanḡgar kōta nagri itoe*, wij zijn voornemens de vestingwerken der stad aan te vallen; nous avons dessein d'attaquer les ouvrages de la ville. *Me-lanḡgar kapal*, een schip op zijde leggen, langs hetzelfde varen met oogmerk om te klampen; longer un vaisseau, dans le dessein de venir à l'abordage. *Me-lanḡgar bidok*, een schip met de zijde op het strand brengen, doen stranden; porter le flanc d'un vaisseau à terre, se faire échouer.

لثكك *leḡgang*, bewegen, slingeren, zwaaijen, schudden, waaijen (als eene vlag), wapperen, heen en weder slingeren (als een schip); s'agiter, branler, brandir, flotter (comme un drapeau), rouler (en parlant d'un navire). *Rḡmah itoe me-leḡgang āuleh aḡgien*, het huis schudt door den wind; le vent ébranle la maison. *Ber-djālan me-leḡgang*, de armen onder het gaan slingeren (naar de wijze der jonge windbuilen onder de Maleijers), eenen trotschen en moedigen gang hebben; brandiller les bras en marchant (à la façon des jeunes fats chez les Malais), se pavaner. *Leḡgang-lah ālam ka-radjā-an*, de koninklijke vlag waait; le drapeau royal est déployé. *Tḡng-gang-leḡgang*, overhoop, het onderste boven; péle-mêle, sens dessus dessous.

لثكك *loḡggāw*, ketenen, boeijen, kluisters, blok of ijzers aan de beenen, kluisteren, boeijen; ceps, fers, entraves, mettre dans les fers, enchaîner. *Kakī-nja soedah ter-loḡggāw*, zijne beenen waren gekluisterd; il avait les fers aux pieds. *Di taḡkap-nja lālo di loḡggāw-nja*, hij nam hem gevangen en sloot hem in boeijen; il le saisit et le mit dans les fers. *Di lepas-kan-nja deri-pada be-loḡggāw-nja*, hij verlostte hem uit zijne boeijen; il le tira des fers.

لثكك *loḡggāh*, in eene gemakkelijke houding zittē, leunen, rusten; être assis dans une attitude commode, s'appuyer, se pencher non-chalamment. *Mari-lah tḡan me-loḡggāh*

di keta, kom, laat ons zamen op de rust-bank zitten; venez, asséyons-nous ensemble sur le lit de repos. *Me-lœnggœh di-ātas petarāna*, op een sofa rusten; reposer sur un sofa. *Me-lœnggāh di sīsī tāan pœtrī*, zette zich naast de vorstin neder; s'assit à côté de la princesse.

لغوي *laŋgawei*, eene soort van groote beteldoos; espèce de grande boîte à betel.

لغوي *laŋgiēr* & لغوي *laŋgier*, het sap van citroenen of andere gewassen, waarvan men zich in het bad bedient om het hoofd en de huid te zuiveren: ook de naam eener plant, mimosa saponaria; jus de citron ou d'autres végétaux, dont on fait usage dans le bain pour se nettoyer la tête et se frotter le corps: c'est aussi le nom que les Malais donnent à la plante appelée par les botanistes mimosa saponia. *Badah dan laŋgiēr*, middelen waarvan men zich bedient om de huid te verfraaijen en te wasschen; des cosmétiques et des lotions. *Pergi ka-tāman me-laŋgiēr tāboh*, in den hof gaan om zich het ligchaam met het sap van planten te wrijven; aller au jardin pour se frotter le corps avec le jus des plantes. *Me-laŋgiēr-ī dan me-mandi-kan anak amba*, mijn kind zuiveren en wasschen; nettoyer et laver mon enfant.

لفظ *lefetl* vel *lefez* AR., uitspraak, een uitgesproken woord, een woord dat uitgesproken kan worden; prononciation, mot prononcé, son qui peut être articulé. *Lefetl kau-bātja māna kau-tjāri*, lees gij de woorden en zoek de beteekenis; lis les mots et cherche la signification. *Me-lefetl-kan denġan tidah*, met de tong uitspreken; prononcer de la langue.

لقس *lepas* & لقس *lāpas*, laten gaan, bevrijden, los laten, vrij maken, vrij spreken, ontslaan, vrij stellen, kwijtschelden, staken, ophouden, stil staan, geleden, voorbij, sedert; laisser aller, lâcher, délivrer, mettre en liberté, affranchir, décharger, exempter, acquitter, cesser, discontinuer, passé, depuis. *Tiadā-lah*

lepas lāgi deri tāngan-nja, dat het niet weder uit hare handen ga; qu'il ne sorte plus de ses mains. *Sweroeh lepas-kan deri-pada ikat-nja*, beval dat hij uit zijne banden zoude verlost worden; donna ordre de lui ôter ses liens. *Me-lepas-kan s'ikœr andjieng kapada per-boerā-an*, eenen hond tegen het wild loslaten; lâcher un chien à la poursuite du gibier. *Lepas deri-pada tjækei*, vrij van belasting; exempt d'impôt. *Lepas watang*, van eene schuld ontlasten, kwijten; acquitter, libérer ou décharger d'une dette. *Dagūng-an sedikiet itœ tidā-lah akan lepas belandja kapal*, de geringe hoeveelheid waren zal de kosten van het schip niet goedmaken; cette petite quantité de marchandises ne compensera pas les frais du navire. *Sopāja kœ-lepas-kan njāwa kāmœ*, opdat ik uw leven spare; afin que j'épargne ta vie. *Lepas mardika*, vrij laten, (eenen slaaf) in vrijheid stellen; affranchir (un esclave). *Lepas mariam*, het geschut lossen; tirer le canon. *Matā-nja-pœn tiadā-lah lepas deri-pada memandang mœkā-nja*, zijne oogen hielden niet op haar aangezicht te aanschouwen; ses yeux ne cessaient de la contempler. *Lepas tiga āri*, drie dagen geleden; il y a trois jours. *Lepas-lepas djoemāt ini sāja ber-djālan*, als deze week voorbij is, zal ik op reis gaan; quand cette semaine sera passée, je partirai.

لقس *lipœt*, bevatten, in zich sluiten, dekken, overdekkēn; contenir, renfermer, envelopper. *Nāma jang me-lipœt segala nāma jang tain*, een naam die alle overige namen in zich bevat; un nom qui contient tous les autres noms. *Ka-njatā-an jang me-lipœt sakalī-an ka-njatā-an*, eene openbaring die alle openbaringen in zich sluit; une révélation qui renferme toutes les révélations. *Pe-kāin jang me-lipœt sakalī-an badan*, een kleed dat het gansche ligchaam dekt; un vêtement qui couvre tout le corps.

لقس *laksā* HIND., (honderd duizend), in 'het

Maleisch tien duizend; nom de nombre emprunté du Sanscrit où il signifie cent mille, en Malai dix mille. *Tiga laksa*, dertig duizend; trente mille. *Tjadjoech laksa ampat riboe*, vier-en-zeventig duizend; soixante-quatorze mille. *Ber-pæloeh-pæloeh riboe laksa*, honderden van millioenen; des centaines de millions.

لکسان *laksāna* HIND., als, gelijk; comme, semblable à. *Laksāna ikan dālam kēbang*, als een visch in eenen modderpoel; comme un poisson dans un bourbier. *Adā-lah sāja laksāna baŋgkei tiāda ber-njāwa*, ik ben als een ligchaam zonder leven; je suis comme un corps sans vie. *Laksāna orang jang tidor*, als iemand die slaapt; semblable à une personne endormie.

لکسمان *laksamāna*, zeevoogd, opperbevelhebber, een der hooge ambtenaars in de Maleische staten; amiral, général, un officier supérieur dans les états Malais.

لکات *lekat*, kleven, hechten, vastzitten, blijven steken, belenden, digt tegen liggen, klevende, lijmachtig, slijmerig; adhérer, s'attacher, s'arrêter, tenir, être contigu, qui adhère, qui tient, collant, visqueux, tenace. *Lekat-lah tampal itoe*, die pleister kleeft; cet emplâtre tient. *Di sapō-nja tānah jang lekat pada tiŋkorak kapāla*, hij nam de aarde weg, die aan den schedel kleefde; il dégagea le crâne de la terre, qui y était attachée. *Prau itoe lekat dādoek di pantei*, het vaartuig zit in den oever vast (is gestrand); le bateau est engagé dans le rivage (est échoué). *Me-lekat-kan*, opleggen, tegen leggen, hechten, doen kleven; plaquer, appliquer, coller. *Wang itoe sāja lekat-kan pada bih-an bras*, dat geld is tot den aankoop van rijst bestemd; cet argent est destiné pour l'achat de riz. *Me-lekat-kan gālar*, eenen titel verleenen; conférer un titre. *Inī-lah lekat itō-lah tjājer*, dit is kleverig, dat is vloeibaar; ceci est gluant, cela est liquide.

لکس *lakás* JAV., zich haasten, spoed maken, haast, spoed, schielijk, spoedig, vlug; se hater, se dépêcher, hâte, promptitude, promptement, vite, lestement. *Lakás pælang*, keer haastig terug; retourne en toute hâte. *Minta tēan lakás dātang*, ik verzoek dat gij schielijk komt; je vous prie de venir vite. *Djālan-nja lakás*, hij heeft de reis spoedig volbragt; son trajet a été court.

لکوک *lakok*, hol, met hoogten en laagten, oneven; creux, qui monte et qui descend, inégal.

لکین *lakien* AR. (vid. وکین *welakien*), maar, echter, evenwel; mais, cependant, néanmoins.

لکي لکي *laki-laki* vel لکاک *laki-lāki*, van het mannelijk geslacht, een man; mâle, homme (vir). *Orang laki-lāki*, een man; homme (par opposition à femme). *Anak laki-lāki*, een kind van het mannelijk geslacht; un enfant mâle. *Memākei tjāra laki-lāki*, mansklederen aantrekken; prendre des vêtements d'homme. *Laki-lāki dan perampēan dan anak-dāra samoā-nja dātang me-liat*, mannen en vrouwen, en jonge maagden, allen kwamen om te zien; hommes, femmes, jeunes filles, tous accoururent pour voir. *Djika sēŋggoeh aŋkau laki-lāki marī-lah aŋkau ka-tenŋah mēdān pe-prāng-an ini*, als gij indedaad een man zijt, nader dan in het midden van dit slagveld; si en effet tu es un homme, viens donc au milieu de ce champ de bataille. *Men-œndjœk-kan laki-lāki-nja*, om een bewijs van zijnen mannelijken moed te geven; pour donner une preuve de sa bravoure. *Marī-lah aŋkau menjata-kan diri-mœ dan ka-lāki-laki-an-mœ*, nader, vertoon u, en leg uwen moed aan den dag; avance, montre-toi et déploie ton courage.

لکات *laga*, vechten (sprekende van stieren, rammen, paarden, honden of andere dieren); combattre (en parlant de taureaux, de béliers, de chevaux, de chiens ou d'autres animaux).

لگندی *lagendī*, vitex trifolia, L., een struikgewas, ook *patjar tjina* en *tjālan* genaamd; arbuste, qu'on nomme aussi *patiar tiina* et *tiōulan*. *Lagendī toembœh di pāja*, de *lagendī* groeit op vochtige gronden; le *lagoundī* croît dans les terres humides.

لگه *legah*, ruimte, tusschenruimte, plaats; espace, intervalle, place.

لبرغ *lelabōng*, een schildwacht, iemand die op kundschap is afgezonden; une sentinelle, un émissaire.

لاش *lalāngan*, moeras, poel, waterplas; marais, mare, pièce d'eau. *Kita nen mandī ka-lalāngan*, wij wuschen ons in den vijver; nous nous lavâmes dans l'étang.

لالت *lalat* (vid. لالت *lālat*), eene vlieg; une mouche.

للس *lalas* & لاس *lālas*, kaal (bij voorbeeld door wrijving), geschraapt, gepeld; nu, déconvert (par exemple à force de frotter), raclé, pelé.

للك *lelap*, diep (van den slaap sprekende); profond (en parlant du sommeil). *Tidor lelap*, een diepe slaap, diep in slaap zijn; un profond sommeil, être profondément endormi. *Antoek lelap*, groote slaperigheid, slaaplust; assoupissement, grande envie de dormir. *Lelep nian adenda-koē ini*, mijne geliefde moet in dedaard vaak hebben; ma bien-aimée doit certainement avoir sommeil.

لله *lelah* vel *lellah*, vermoeid, afgemat, vermoeijenis, afmatting; fatigué, accablé de lassitude, fatigue, lassitude. *Lelah ber-djālan*, vermoeid van het gaan, van het reizen; fatigué d'avoir marché, d'avoir voyagé. *Ter-lālo sāngat lelah-nja dan dagā-nja*, zij waren ten uiterste vermoeid en dorstig; leur lassitude et leur soif étaient extrêmes. *Pada kotika itœ amba ada tidor dan lelah*, op dien tijd was ik rustende en vermoeid; en ce moment je me reposais et j'étais fatigué. *Djāngan ber-lelah-*

-kan dirī-mœ, vermoeit u niet; ne vous fatiguez pas. *Dōdœk ber-djantēi kāk denğan* كلاله *ka-lalāh-an*, zat met de beenen nederhangende, omdat zij (*Kāni Tambœhan*) vermoeid was; elle (*Kāni Tambœhan*) s'assit les jambes pendantes, tant elle était fatiguée.

لل *lillahi* AR. (vid. الله *allah*), door, van, tot, om God; de, par, à, pour Dieu. *Harām lillahi*, van God verboden of vervloekt; défendu ou maudit de Dieu. *Bāmi ter-hampar samoā-nja lillahi*, de gansche aarde werd door God uitgespreid; la terre entière a été déployée par Dieu.

لمب *lembœ* & لمبر *lembœ* (vid. جاروي *djāwī* & سائي *sāpi*), ossen, koeijen; des boeufs, des vaches. *Djenies-djenies binātang septi karbau lembœ kōda*, verscheidene soorten van vee, als buffels, ossen en paarden; différentes sortes d'animaux domestiques, tels que buffles, boeufs et chevaux. *Lembœ djantan*, een stier; un taureau. *Lembœ ōtan*, de wilde os; le boeuf sauvage. *S'ikœr lembœ*, een os of eene koe; un boeuf ou une vache. *Lembœ tambœn*, gemest vee; du bétail engraisé. *Lembœ kambūrī*, een jonge stier; jeune taureau, bouvillon.

لمب *lomba*, trachten, pogen; tâcher, tenter. *Ber-lomba-lomba denğan sa-āti*, zich gezamenlijk oefenen; s'exercer de concert. *Lāri ber-lomba-lomba*, eenen wedloop doen; s'exercer à la course.

لمبر *lemba-lemba* & لمبر *lembœ-lembœ*, bruinvisch; marsouin.

لمبارن *lambār-an*, juk (over de schouders geplaatst om iets te dragen); jong (pièce de bois placée en travers sur les épaules pour porter un fardeau).

لمبات *lambāga*, staat, stand, ligchaamsgestel, gestalte; état, condition, constitution, stature. *Seperti lambaga-nja sadia*, overeenkomstig

hunnen vorigen staat; conformément à leur état précédent. *Adat lambāga malājō deri-pada semān dāuloē*, de gevestigde Maleische gewoonten van oude tijden herkomstig; les usages établis parmi les Malais d'ancienne origine.

لمبت lambat HIND., langzaam, vervelend, traag, slap, talmachtig, laat, te laat, een lange tijd; lent, qui impatiente par sa lenteur, paresseux, nonchalant, temporiseur, qui remet d'un jour à l'autre, tardif, une longue durée. *Ter-lālo lambat tverēn-nja*, deszelfs nederdaling geschiedde zeer langzaam; sa descente fut très-lente. *Lambat ia ber-djālan*, zij traden langzaam voort; ils étaient lents dans leur marche. *Kalau djādi adā-lah ter-lambat sāja di-sitōe*, gebeurt het dat ik daar lang blijf; s'il arrive que je m'y arrête longtems. *Rōpā-nja orang ber-prāng itōe adā-lah ber-lambāt-an*, de pogingen der strijders schijnen te verflaauwen; il semble que l'ardeur des combattans se rallentit. *Me-lambat-kan menāman-kan dia inḡga māti anak dālam prēt-nja*, hare begrafenis uitstellen tot dat het kind in haren buik dood is; différer ses funérailles jusqu'à la mort de l'enfant qu'elle porte dans son sein. *Apā-tah lāgi jang di per-lambat ini*, waarom zoude men dit langer uitstellen? pourquoi différer ceci plus longtems? *لمباتان per-lambāt-an*, uitstellen; remettre, différer.

لمبڠ lambong & limbong, de zijde, met eenen stoot van den arm tegen de zijde gooijen, in de hoogte werpen, rollen of slingeren (als een schip); le côté, le flanc, jeter en frappant du bras contre le flanc, jeter en l'air, rouler (en parlant d'un vaisseau). *Lambong kānan*, de regter zijde; le côté ou le flanc droit.

لمبڠ lambieng vel *limbieng*, speer; lance. *Ada jang memegang lambieng-nja*, sommigen grepen hunne speren; les uns empoignèrent leur lance. *Menikam denḡan lambieng*, met

eene speer doorsteken; percer d'un coup de lance.

لمبور lembō (vid. **لمب lembōe**), rundervee; bêtes à cornes, gros bétail.

لمبور loembō, rollende, hol, onstuimig; houleux, agité. *Kārna sāḡgat loembōe oembak*, uit hoofde van eene zeer hooge baar; à cause d'une grosse houlle.

لمبور loembō-loembō (vid. **لمبا lembā-loemba**); bruinvisch; marsouin.

لمبوت loembōt & لمبت lamboet, zacht, buigzaam, lenig, gedwee, week, kwijnend, magteloos, teeder, goedaardig, liefelijk; doux, pliant, flexible, souple, languissant, mou, énérvé, bonace, tendre, affectueux. *Loembōt-lah atī-nja*, haar hart werd verzacht; son coeur s'attendrit. *Ati loembōt*, zwak of teeder van hart; faible ou aisé à attendrir. *Anḡien lemah loembōt*, eene zachte en liefelijke koelte; vent frais, brise. *Lemah loembōt per-katā-an-nja*, zacht en teeder waren zijne woorden; ses expressions étaient douces et tendres. *کلمبوتن ka-loembōt-an*, zachtheid; douceur.

لمبور lembōerō, zekere visch als de spiering; poisson qui ressemble à l'éperlan.

لمب lembah, vallei, dal; vallon, vallée.

لمبي lambei & limbei, wenken, een teeken geven; faire signe de la tête ou de la main. *Dan dia lambei taman-nja*, en zij gaven hunner makkers een teeken; et ils firent signe à leurs compagnons. *Lambei denḡan tāḡan*, een teeken met de hand geven; faire signe de la main. *Segala pōhn kājō jang di tepī tōtan itōe me-limpei-limpei dāḡn-nja seperti orang me-lambei-lambei dēwa indra*, al de boomen langs den zoom des wouds schudden hunne bladeren, als wilden zij *Dēwa Indra* toeknikken; tous les arbres aux lisières de la forêt agitaient leurs feuilles, comme pour saluer *Dēwa Indra*. *Menāri serāja me-*

-lambei-lambei-kan (*me-limpei-limpei-kan?*) *kipas-nja*, dansten en zwaaiden te gelijk hare waaijers; dansaient, en même tems qu'elles agitaient leurs éventails.

لمبيق *lambēk* & *limbēk*, buigzaam, murw, gedwee; pliant, flexible, mou, souple. *Tānah lambēk*, zachte en weeke klei; de l'argile tendre et molle.

لمس *lemas*, smoren, dempen; doen stikken; étouffer, suffoquer. *Māti lemas*, vermoord, verstikt; étouffé, suffoqué. *Di-dālam āpi badan-moe lemas*, uw ligchaam zal in de vlammen gesmoord worden; ton corps sera suffoqué dans les flammes. *Ter-selam-selam hendak lemas*, doken bijna tot stikkens toe, of met voornemen om zich te verdrinken; plongèrent presque à étouffer, ou avec dessein de se noyer.

لمغ *lemmang* (vid. *لامغ lāmang*), zekere spijs met die soort van rijst toebereid, welke men *pāloet* noemt; mets composé en partie de l'es-pèce de riz qu'on nomme *pōulout*.

لمف *limpa* & *لمف liēmpah* (vid. *هات āti*), de lever; le foie. *Sākiet limpa*, eene leverziekte; une maladie de foie. *Limpa kitjiel vel anak limpa*, miltziekte; mal de rate.

لمثاتو *lampātōe*, zekere vogel; nom. d'un oiseau.

لمثت *lompat*, springen, opspringen, huppelen, stuiten, terug stuiten; sauter, s'élancer, bondir, rebondir. *Ber-lompat-lah kerra ka-ātas pōhn kājō*, de apen sprongen in eenen boom; les singes sautèrent dans un arbre. *Dā-tang-lah ber-lompāt-an sarta deŋgan tampiek sarak*, kwamen al springende en schroeuwende; arrivèrent en sautant et en criant. *Kāda itōe-pōn me-lompat-lah*, daarop deed het paard eenen sprong; alors le cheval se mit à bondir. *Bārong nārī ber-lompat ka-ribā-an dājang itōe*, de papegaai sprong op den schoot der jonge dochter; le perroquet sauta sur les genoux de la jeune personne. *Me-*

-*lompat tōroen*, afspringen; sauter de haant en bas. *Ter-lompāt-lompat menārī*, al dansende huppelen; sautiller en dansant.

لمثر *lampar*, overvloeijen, overstromen, overloopen, uitdampen, uitwasemen, overstroming, vloed, besmettelijk, dat zich verspreidt; déborder, inonder, couler par dessus, exhaler, débordement, déluge, contagieux, qui se propage. *Ka-sœkār-an kārna wēdjan atau kras aŋgien atau sāŋgat lampar*, rampen door regen, of harde winden, of overstromingen veroorzaakt; des dégâts causés par les pluies, par les vents orageux, ou par le débordement des eaux. *Lampar djālan rāja*, over den weg stroomende; inondant la grande route. *Ajer lampar*, een stortvloed; un torrent.

لمثر *loempœr*, slib, modder, slijk; boue, fange, bourbe. *Djādi ājer itōe separti loempœr*, het water werd gelijk modder; l'eau devint bourbeuse. *Deŋgan loempœr atau deŋgan ābō*, met slijk of met stof; de boue ou de poussière. *Lœmœr deŋgan loempœr*, met slijk besmeren; salir de boue. *Ber-gōlieng dālam loempœr*, zich in het slijk wentelen; se rouler, se vautrer dans la fange.

لمثر *lampor*, hoopen (koren); des tas, des monceaux (de blé).

لمثر *limpar* vel *lempar*, werpen, gooijen, schieten, vervoeren; jeter, lancer, darder, enlever. *Di limpar-kan-nja bātōe*, hij wierp steenen; il lançait des pierres. *Me-limpar-kan tjakra*, de schijf werpen; lancer le disque. *Lālo di limpar-kan-nja-lah baŋkei itōe ghaīb-lah deri-pada māta orang*, toen voerde hij het lijk weg, daar het voor het oog der menschen zoude verborgen zijn; alors il emporta le cadavre, afin qu'il ne fût vu de personne.

لمثس *lampies* (vid. *لاثس lāpies*), maal, werf, dubbel; fois, double.

لم *loempang* (vid. لسغ *lesong*), de vijzel om rijst te stampen; le mortier dans lequel on pile ou monde le riz. *Loempang dāa* چڤو *tjepā*, twee rijstvijzels; deux mortiers à piler le riz.

لمڤن *lampien*, in luren winden; emmailloter. *Kān lampien*, kinderwindsel, luur; langes, maillot.

لمڤوڠ *lampōng*, boei, drijfston, kurken (van een vischnet); bouée, ce qui flotte sur l'eau, liéges (d'un filet de pêcheur). *Bernang ber-lampōng* vel *ber-pe-lampōng*, zwemmen met behulp van iets dat boven drijft; nager à l'aide de quelque chose qui flotte.

لمڤوڠ *lampōng* vel *lampōng* (vulg. *Lampoon*), eene landstreek, bevattende het zuidelijke gedeelte van Sumatra ten westen van *Palembang* en ten oosten van *Padang-gōtjī*, en zich tot aan de straat Sunda uitstrekkende; pays qui comprend la partie méridionale de Sumatra entre le territoire de *Palembang* à l'est et *Padang-gōuti* à l'ouest, et qui s'étend jusqu'au détroit de la Sonde.

لمڤوڠ *lampōng* vel *lampōng* (vulg. *Lampoon*), eene landstreek, bevattende het zuidelijke gedeelte van Sumatra ten westen van *Palembang* en ten oosten van *Padang-gōtjī*, en zich tot aan de straat Sunda uitstrekkende; pays qui comprend la partie méridionale de Sumatra entre le territoire de *Palembang* à l'est et *Padang-gōuti* à l'ouest, et qui s'étend jusqu'au détroit de la Sonde.

لمڤوڠ *lampōng* vel *lampōng* (vulg. *Lampoon*), eene landstreek, bevattende het zuidelijke gedeelte van Sumatra ten westen van *Palembang* en ten oosten van *Padang-gōtjī*, en zich tot aan de straat Sunda uitstrekkende; pays qui comprend la partie méridionale de Sumatra entre le territoire de *Palembang* à l'est et *Padang-gōuti* à l'ouest, et qui s'étend jusqu'au détroit de la Sonde.

لمڤوڠ *lampōng* vel *lampōng* (vulg. *Lampoon*), eene landstreek, bevattende het zuidelijke gedeelte van Sumatra ten westen van *Palembang* en ten oosten van *Padang-gōtjī*, en zich tot aan de straat Sunda uitstrekkende; pays qui comprend la partie méridionale de Sumatra entre le territoire de *Palembang* à l'est et *Padang-gōuti* à l'ouest, et qui s'étend jusqu'au détroit de la Sonde.

لم gene zijde gaan, overtreffen, te boven gaan, te verre gaan, voorbij gaan zonder zich op te houden, van den eenen tot den anderen overgaan, voorbij, geleden, te boven gaande, bovenmatig, overvloedig; dépasser ou passer au-delà, surpasser, excéder, pousser trop loin, passer sans s'arrêter, au-delà, passé, excédant, excessif, surabondant. *Seperti cepāma tjāja mata-ārī jang lampoh tjāja bālan*, gelijk de glans der zon den glans der maan te boven gaat; de même que l'éclat du soleil surpasse l'éclat de la lune. *Lampoh tjāja mata-ārī deri-pada zāt diri-nja ka-pada ālam dœnija sakali-an*, het licht der zon gaat van haar wezen tot de gansche aardsche wereld over; la lumière du soleil passe de son essence à tout le monde terrestre. *Sērat itoe soedah ter-lampoh tampat-nja*, de brief is verder gegaan dan de plaats voor welke hij bestemd was; la lettre a dépassé l'endroit où elle était adressée. *Djānggan ter-lampau tiga āri*, laat niet meer dan drie dagen verlopen; ne laissez pas se passer au-delà de trois jours. *Ajer jang lampau lētōet*, tot boven de knieën in het water; dans l'eau jusqu'au-dessus des genoux. *Kān jang lampau pada tāpak kaki-nja*, een kleed dat tot aan de zolen der voeten nederhangt; un vêtement qui descend jusqu'à la plante du pied. *Karoenja jang lampau*, zeer groote gunst; faveur signalée. *Ter-lālō-lah lampoh atī-nja*, zijne hartstogten waren buitengemeen hevig; il avait les passions extrêmement vives.

لمڤوڠ *lampōng* vel *lampōng* (vulg. *Lampoon*), eene landstreek, bevattende het zuidelijke gedeelte van Sumatra ten westen van *Palembang* en ten oosten van *Padang-gōtjī*, en zich tot aan de straat Sunda uitstrekkende; pays qui comprend la partie méridionale de Sumatra entre le territoire de *Palembang* à l'est et *Padang-gōuti* à l'ouest, et qui s'étend jusqu'au détroit de la Sonde.

لمڤوڠ *lampōng* vel *lampōng* (vulg. *Lampoon*), eene landstreek, bevattende het zuidelijke gedeelte van Sumatra ten westen van *Palembang* en ten oosten van *Padang-gōtjī*, en zich tot aan de straat Sunda uitstrekkende; pays qui comprend la partie méridionale de Sumatra entre le territoire de *Palembang* à l'est et *Padang-gōuti* à l'ouest, et qui s'étend jusqu'au détroit de la Sonde.

لمڤوڠ *lampōng* vel *lampōng* (vulg. *Lampoon*), eene landstreek, bevattende het zuidelijke gedeelte van Sumatra ten westen van *Palembang* en ten oosten van *Padang-gōtjī*, en zich tot aan de straat Sunda uitstrekkende; pays qui comprend la partie méridionale de Sumatra entre le territoire de *Palembang* à l'est et *Padang-gōuti* à l'ouest, et qui s'étend jusqu'au détroit de la Sonde.

par le vent). *Segala daun kājw ter-limpei-limpei seperti orang menġipās-rādja*, al de bladeren van het geboomte bewogen zich, als om den koning te bewaaijen; toutes les feuilles des arbres s'agitaient, comme pour rafraîchir le roi.

لحم *lemak*, vet, smeer, ongel; graisse. *Lemak tjājer*, gesmolten of vet gemaakt, talk, ongel; fondu ou graissé, suif. *Lemak binā-tang jang hāræs di mākan akan dia*, vet van beesten welke het geoorloofd is te eten; graisse d'animaux qu'il est permis de manger.

لموت *loemāt*, mos; mousse.

لموس *lamōs*, het afgeworpen vel eener slang; la dépouille d'un serpent.

لم *lemah*, zwak, kwijnend, magteloos, verslapt; faible, languissant, abattu, lâche, relâché. *Lemah-lah tēboh-nja*, zijn ligchaam was zwak; son corps était faible. *Lemah-lah segala aġġautā-nja*, alle zijne leden werden krachteloos; tous ses membres s'affaiblirent. *Lemah zakar*, magteloos; impotent. *Lemah loemboet*, aangenaam, liefelijk, zacht, teeder, tenger; doux, agréable, tendre, délicat. *Aġġien-pēn ber-tiāp-lah lemah loemboet*, er woei eene wakkere koelte; nous vœguions par un joli frais. *Di bœdjōk-nja deġgan kōta jang lemah loemboet*, hij stilde haar met zoete en aangename woorden; il l'appaisa par des paroles douces et tendres. *Ter-lālo lemah loemboet roepā-nja jang menārī itōe*, de dansers legden eene aangename buigzaamheid aan den dag; les danseurs déployèrent une flexibilité gracieuse. *Bēta orang jang lemah pada segānap perkāra*, ik ben iemand van eenen zachtzinnigen en gediensligen aard in alle omstandigheden; je suis d'une humeur douce et complaisante en toute circonstance.

لنتر *lentar* (vid. لوتر *lōtar*), werpen, smijten; jeter, lancer.

لنتر *lontar* HIND., borassus flabellifer, een ge-

was van het geslacht der palmboomen, hetwelk zeer saprijk is; arbre du genre des palmiers, qui fournit beaucoup de toddi. *Siāpa jang ter-dīrī seperti pōhn lontar itōe*, wie is dat, die regt overeind staat gelijk een palmboom? qui est celui qui se tient là debout comme un palmier? *Dāwēn lontar*, het blad van den palmboom, waarvan men zich bedient om met eene stift te schrijven; la feuille du palmier, dont on se sert pour écrire avec une aiguille.

لنتس *lantas & lintas*, door, doorgaan, doortrekken, doordringen; par, à travers, passer, pénétrer. *Deri kānan lantas ka-kīrī*, door en door, van de regter tot de linker zijde; de part en part, depuis le côté droit jusqu'au côté gauche. *Tikam lantas*, met eenen dolk doorboren; enfoncer le poignard au travers du corps. *Ia māsoek nagrī lantas ka-dālam kōta*, hij trad de stad binnen en drong tot aan de vesting door; il entra dans la ville et pénétra jusqu'à la citadelle. *Bœnji-nja sampei-lah ka-adara dan lantas ka-lāwēt jang itam*, de klank (der veldmuziek) verhief zich in de lucht en drong tot aan de Zwarte Zee door; le son (des fanfares guerrières) s'élevait dans les airs et pénétrait jusqu'à l'Océan Noir. *Tiāda dāpat me-lantas deri sīni*, kan niet van deze plaats oversteken; ne peut faire le trajet d'ici. *Di liat-nja s'ikōer rāsa me-lintas*, zij zagen een hert (door het bosch) loopen; ils virent un cerf traverser (la forêt). *Ter-lintas di māta orang*, voor het oog der menschen doordringbaar, open, zigbaar; pénétrable à l'oeil de l'homme, exposé à la vue. *Orang pē-lintas*, voorbijgangers, reizigers welke doortrekken zonder zich op te houden; passagers, voyageurs qui ne font que passer sans s'arrêter.

لنتس *lanteng*, werpen, eenig wapen dat geworpen wordt; jeter, lancer, darder, toute espèce d'arme de trait. *Pānah atau lanteng-lanteng*, pijlen of andere werpgeweren; des flèches ou d'autres armes de trait.

لنتغ *lintang* vel *lentang*, dwars door, dwars over, kruiselings, dwars liggende; de travers, en travers, de biais, posé sur, en travers. *Kājā lintang*, dwarshout, dwarsbalk, dwarsboom; traverse, solive, barre. *Pandjang prāu itoe sa-ribōe asta dan lintang-nja lima rātoes osta*, de lengte van het schip (de arke Noachs) was duizend ellebogen, en deszelfs breedte vijf honderd ellebogen; le vaisseau (l'arche de Noé) avait mille coudées de long et cinq cents coudées de large. *Lintang dan bēdjor liang kōebār*, de breedte en lengte van het graf; la largeur et la longueur de la fosse. *Me-lintang*, dwars leggen, dwarsboomen, verhinderen, dwars doorgaan; poser transversalement, traverser (passer à travers, empêcher). *Di lintang-kan dirī-nja*, hij ging dwars leggen; il se mit en travers. *S'ikoer binātang tūdak ada me-lintang*, geen dier ging over hem; aucun animal ne passa sur lui. *Tombak-nja di lintang-kan-nja di-ātas koedā-nja*, hij legde zijne speer dwars over (den nek van) zijn paard; il mit sa lancee en travers (du cou) de son cheval. *Djikalau pada bitjāra ada jang me-lintang dia*, indien hem iemand in de redekaveling dwarsboomde; si quelqu'un le traversait dans la discussion. *Bentjana jang me-lintang*, een ongeluk dat in den weg komt; un accident qui survient à travers.

لنتغ *lintong*, overhoop, in verwarring; pêle mèle, en désordre. *Tjerrei-berrei lintong pēkang*, woorden beteekenende overhaasting en verwarring; expressions qui marquent la précipitation et la confusion.

لنتغ *lantak*, drijven, indrijven, inslaan (bij voorb. eenen spijker of eene pin), vast maken; chasser, enfoncer (par ex. un clou ou une cheville), clouer, attacher. *Pākē jang ter-lantak*, een spijker die ingedreven is; un clou qui est enfoncé. *Me-lantak deŋgan pāsak*; met eene pin vast maken; attacher avec une cheville. *Me-lantak kājē tampat ōrang meng-gantong-kan palūta*, een stuk hout

لنتغ vast spijkereu om eene lamp te hangen; attacher une pièce de bois pour suspendre une lampe. *Lālōeh lantak*, verbrijzeld, tot stof gemaakt; écrasé, réduit en poudre. *Tālang-nja lālōeh lantak seperti ābā*, hun gebeente werd geheel verbrijzeld en tot stof gemaakt; leurs os furent écrasés et réduits en poudre. *Djika lālōeh lantak dāēn kājē itoe*, als deze bladeren geweekt zijn; quand ces feuilles seront macérées.

لنتغ *lantiek* & لنتغ *lantiek*; de gewrichten trekken en wringen dat zij kraken, zoodanig gekraak doen hooren; faire craquer les jointures en les tirant et les tordant, produire ce craquement. *Piŋgang-nja dan tāŋgan-nja-pēn lantiek sa-rātoes pāta*, deden honderd malen de wervelbeenderen en de gewrichten der handen kraken; ils firent cent fois craquer les vertèbres et le poignet. *Kakī-nja lantiek*, hare voeten (enkels) kraken (als zij gaat: dit wordt als het teeken van een tenger ligchaamsgestel en als eene sierlijkheid beschouwd); ses pieds (chevilles) craquent (lorsqu'elle marche: ce qu'on regarde comme une marque de délicatesse dans la constitution et de gentillesse dans les manières).

لنتغ *lintah* & لنتغ *lintah* (vid. لنتغ *atjēh*), bloedzuiger; sangsue.

لنتغ *lantei*, bamboes of ander hout, in latten verdeeld om er vloeren van te maken, vloer; bambou ou autre substance ligneuse, fendue en lattes pour planchéier, plancher. *Memūrang lantei*, splijten (bamboes -) tot latten; faire des lattes (de brins de bambou). *Nībong lantei*, de *nībong*-palm (*caryota urens*) tot latten gespleten; le palmier *nībong* (*caryota urens*) fendu en lattes. *Lantei pāpan*, een plankenvloer; un plancher. *Besī lantei*, platte ijzeren staven of banden; barres de fer applaties, du fer en carillon.

لنتغ *landjoet* & لنتغ *laendjoet*, lang, uitgebreid (in tijd of ruimte), verlengd; long, qui occupe

un grand espace (de tems ou de lieu), prolongé. *Ber-āuleh æmoer lændjoet*, een lang leven genieten; jouir d'une longue vie. *Lændjoet masā-nja*, zijn tijdvak is lang; sa durée est longue. *Djika ada lændjoet waktæ*, als de tijd verlengd wordt; si le terme est prolongé. *Lændjæt-kan* vel *me-lændjoet*, langer of ruimer maken, verlengen; allonger, étendre, prolonger. *Bārang di lændjoet-kan allah æmoer tēan*, moge God uw leven verlengen; Dieu veuille prolonger vos jours.

landjær & *landjær* (vid. *lantjar*), de palen der rede te buiten gaan, buitensporig zijn; passer les bornes de la raison, exagérer. *Ter-landjær*, buitensporig, onmatig, vergroot; excessif, démesuré, exagéré. *Per-katā-an kita sœdah ter-landjær*, onze uitdrukkingen zijn de palen der betamelijkheid te buiten gegaan; nos expressions ont passé au-delà des bornes de la bienséance. *Se-landjær-an abang me-rātap adenda*, de onmatige blijken uwer droefheid voor uwe beminde; l'excès de vos démonstrations de douleur pour votre amie.

lantjar, schielijk voorbijgaan, vooruit snellen; passer vite, avancer rapidement. *Ter-lantjar lidah-nja*, de tong is hem wel gehangen, hij is vloeiend of rad in het spreken; il a la langue bien pendue. *Tjakap-nja-pæn ter-lantjar-lantjar di-adāp-an ajanda*, hij naderde schielijk in de tegenwoordigheid van zijnen vader; il s'avança précipitamment en présence de son père.

lantjen (vid. *lantjen*), zacht, glad; doux au toucher, poli, uni.

læntjær, uitspuwen, spuiten, uitwerpen; cracher, rejeter en crachant, pousser avec une seringue, évacuer, émettre.

lontjör, afduwen, schuiven, een schip op stroom halen; éloigner en poussant, reculer, dégager, lancer à l'eau. *Sampan lontjör*, boot

geschikt om van het strand, door de burning, in zee te steken; bateau construit de manière à pouvoir se lancer du rivage à la mer, à travers les brisans.

lantjōng, nagemaakt, valsch, verzonnen; contrefait, faux, forgé. *Me-lakæ-kan wang lantjōng*, valsche munt in omloop brengen; mettre de la fausse monnaie en circulation.

lantja (vid. *katak*), kikvorsch; grenouille. *Bærong lantja-lantja*, zekere vogel; nom d'un oiseau.

landā, toeschieten, aanvallen; s'élancer sur, ou contre.

landāsa & *lindāsan*, aanbeeld; enclume.

lindier, glad, glibberig, slijmig, lijmachting, klevig, slib, slijm; glissant, gluant, gela-tineux, visqueux, fange, viscosité. *Lindier deri-pada münjak*, met olie besmeerd; graissé d'huile. *Pitjē jang lindier*, vette klei, slib; terre glaise, gluante, fange. *Kæliet binātang jang ilang lindier-nja*, eene huid welke (door de bereiding) hare smerigheid verloren heeft; une peau qui a perdu son onctuosité (par la préparation). *Memāsoh segala lindier*, al het slijmige afwasschen; détacher toutes les matières gluantes en lavant. *Tjiriet lindier*, bloedgang; dyssenterie.

lindong & *lindōng*, schut, schut-dak, scherm, toevlugt, toeverlaat, beschaduw-en, beschutten, beschermen, liefhebben, toevlugt nemen, schuilen; abri, couvert, écran, paravent, refuge, abriter, couvrir, défendre, protéger, chérir, avoir recours, se mettre à l'abri. *Mata-ārī tiāda ka-liāt-an lagi sebāb di lindong-ī āuleh sājæp-nja*, door de schaduw van zijne vleugels was de zon onzichtbaar ge-worden; le soleil n'était plus visible, à cause de l'ombre de ses ailes. *Ber-lindong ka-pada allah tāāla*, zijne toevlugt nemen tot God;

avoir recours à Dieu. *Djika di per-āuleh-nja tampat me-lindong-kan diri-nja deri-pada laki-lāki*, als zij eene plaats kan vinden om zich voor (het gezicht van) de mannen te verbergen; si elle peut trouver un endroit qui la dérobe aux (regards des) hommes. *Dē-dæk ber-lindong di-bāliek pōhn*, zat in de schaduw achter eenen boom; se tenait à l'abri derrière un arbre. *Djāwngan di lindong-kan ka-pada amba*, verberg het niet voor mij; ne me le cachez pas.

لندق *landak*, stekelzwijn (ook *bābi landak* genaamd), egel; porc-épic (on le nomme aussi *bābi landak*), hérisson. *Dēri landak*, stekels van een stekelvarken; les piquans d'un porc-épic. *Djarī-nja bagei dēri landak*, hare vingers waren dun en tenger, gelijk de pennen van een stekelzwijn; elle avait les doigts délicats et minces, comme les piquans d'un porc-épic.

لندق *landiek*, eene haarlok kunstig opgekruld; une boucle de cheveux artistement frisée.

لنست *lansat* & لنسه *lanseh* (vid. Hist. of Sumatra, ed. 3 p. 101 et tab. V.), zekere kleine, eironde vrucht; petit fruit de figure ovale.

لننچاپ *linnjap*, te niet gaan, verdwijnen, voorbijgaan, vergankelijk, onzigtbaar; s'évanouir, disparaître, passer, passager, périssable, invisible. *Linnjap-lah ia deri-pada māta orang*, hij verdween uit het gezicht der menschen; il disparut aux yeux des humains. *Linnjap tiāda ber-ka-tāu-an*, is verdwenen men weet niet waar henen; s'est éclipé l'on ne sait où. *Artak-æ jang linnjap itæ*, die goederen van mij welke verdwenen (gestolen) zijn; mes effets qui ont disparu (ont été dérobés).

لو *læ*, (een woord aan zekere gewesten eigen), gij, u; tu, toi, vous (terme provincial).

لوار *lāwar* (vid. لوار *lāwar*), uit; hors, dehors.

لوب *loba* HIND., inhalig, gierig, begeerig,

gierigheid, begeerlijkheid, wereldlijke begeerten; intéressé, avare, avarice, avidité, désirs mondains.

لوبر *lābor*, dorschen; battre en grange. *Pe-lābor*, een dorschvloer; l'aire d'une grange.

لوبغ *lābang*, holte, kuil; creux, trou, fosse, terrier. *Ada jang māsoek ka-lābang kūjæ*, sommigen begaven zich in de holten der boomen; les uns se réfugièrent dans les creux des arbres. *Meng-gāli lābang*, eenen kuil graven; creuser une fosse. *Di giriek-nja lābang*, hij boorde een gat; il creusa un trou. *Lābang kontji*, een sleutelgat; le trou d'une serrure. *Lābang idong*, de neusgaten; les narines. *Lābang rōman*, de zweetgaten of poriën; les pores. *Ælar itæ-pæn lāgi dālam lābang-nja*, de slang lag toen stil in haren kuil; le serpent se tenait alors tranquille dans son repaire. *Meneŋgar pada lābang dinding*, door een gat van het beschoot luiseren; écouter par un trou de la cloison.

لوبق *lobak*, eene soort van radijs; plante du genre des raves.

لوبق *lābok*, inham of holligheid in de kronkeling eener rivier (de uitstekende bogten daar tegen over worden *تندجونغ tandjōng* genaamd); renforcement dans le bord d'une rivière qui va en serpentant (le côté saillant opposé se nomme *تندجونغ tandiōng*). *Adat di pantei di bāwa ka-lābok* (Prov.), de zeden en gewoonten van de zeezijde worden in de rivieren (of dorpen, die gemeenlijk aan den oever derzelve gelegen zijn) overgebracht; les coutumes de la côte maritime se communiquent aux rivières (ou aux bourgades qui sont communément situées sur leurs rives).

لوتت *lætæt* & لوتت *lætæt*, de knie, een knokkel; le genou, un noeud ou une jointure des doigts de la main. *Siŋga lætæt dālam-nja*, zijne diepte is tot aan de knie; on y enfonce jusqu'au genou. *Lætæt jang bim-*

bang, eene waggelende knie; un genou chancelant. *Di oeliet-oeliet-kan di-ūtas loetēt-nja*, wiégde het op hare knie; le berçait sur son genou. *Me-līpat lētōet*, de knie buigen, knielen; fléchir le genou, s'agenouiller. *Me-lētōet*, met de knokkels slaan; frapper avec le noeud du doigt.

لوتر *lētār* & لوتر *loentar*, schieten, werpen, gooijen, toewerpen, tegen smijten; tirer, lancer, darder, jeter. *Me-lētār bātōe*, steenen werpen; lancer des pierres. *Me-lētār deŋgan bātōe*, steenen toewerpen, steenigen; jeter des pierres, lapider. *Hækoem-nja di loentar deŋgan bātōe*, hij is veroordeeld om gesteenigd te worden; il est condamné à être lapidé. *Di lētār-nja gāgak itōe*, hij smeed de raaf (met eenen steen); il frappa le corbeau (d'une pierre). *Me-lētār ondi*, den teerling gooijen; jeter le dé. *Me-loentar tjakra*, de schijf werpen; lancer le disque. *Me-lētār pandāhan*, eene werpspies afschieten; lancer un javelot. *Mālōe akōe akan me-lētār-kan ōrang itōe*, ik zoude mij schamen (zeide de engel des dood)s dien man eene berisping tegen te werpen; j'aurais houte (dit l'ange de la mort) de jeter du blâme sur cet homme. *لوتر pe-lētār*, dat geworpen wordt, een werpgeveer, een worp; ce qu'on jette, dard, un jet. *Sa-pe-lētār bātōe*, een steenworp; la distance d'un jet de pierre.

لوتغ *lētōng*, eene soort van aap; espèce de singe.

لوچت *lētjoet* & لوچوت *lētjōt*, verloren, geheel verloren, over en voorbij; perdu, totalement perdu, c'en est fait. *Soedah lētjoet pada-kōe*, het is voor mij ten eenemaal verloren; il est entièrement perdu pour moi.

لوچي *lōtjē*, zeker insect; nom d'un insecte.

لوح *lōh* AR., plankje, bordje; tablette. *Lōh pāpan*, een bord met zand bestrooid, waarop de kinderen leeren schrijven en rekenen; tablette couverte de sable, sur laquelle on montre

aux enfans à écrire et à compter. *Lōh bātōe*, eene lei; une ardoise.

لود *lōdah*, spog, specksel, spuwen; crachat, salive, cracher. *Tampat lōdah*, kwispedoor; crachoir. *Ber-lōdah ka-sāna ka-māri*, overal spuwen; cracher de tous côtés. *Djika dāpat di lōdah-kan akan dia*, als het uitgespogen kan worden; s'il peut être rejeté en crachant. *Makrēh me-lōdah ka-adāp-an atāu ka-kānan tetāpi tiāda makrēh me-lōdah di-bāwah kākī atāu filak kīri atāu pada kān-nja melainkan harām me-lōdah dālam mesédjied*, het is onbetaamelijk voorwaarts of naar de regter zijde te spuwen, maar niet zulks onder de voeten, links, of in eenen neusdoek te doen: doch in de moskee te spuwen is eene gruweldaad; il est mal-séant de cracher devant soi ou à sa droite, mais il ne l'est pas de cracher sous ses pieds, à gauche, ou dans un mouchoir: cracher dans la mosquée est une chose abominable. *Ølar be-lōdah*, eene vergiftige slang; un serpent vénimeux.

لوار *lōar*, uit, weg, voort; dehors, sorti, parti. *Di-lōar*, zonder, op de buitenzijde, uitsluitend; sans, à l'extérieur, exclusif. *Ka-lōar*, naar buiten, voort, weg, uitgaan; au-dehors, sorti, parti, sortir. *Deri-lōar*, uitnemen of uittrekken; tirer ou prendre hors. *Djāŋgan ia ka-lōar deri rēmah swamī-nja melainkan deŋgan idzien swamī-nja*, dat zij zich niet buiten het huis van haren man begeve, ten zij met zijne toestemming; qu'elle ne sorte pas de la maison de son mari, si ce n'est avec sa permission. *Di-lōar wētang*, met uitsluiting van de schuld; à l'exclusion de la dette. *Di-lōar djandjī*, niet in het verdrag begrepen; non compris dans le traité.

لورس *lōrōes* & لوروس *lōrōes*, regt, regtstreeksch; droit, direct. *Djālan lōrōes*, een regte weg; un chemin droit. *Per-katā-an lōrōes*, eene regte, onbewimpelde wijze van spreken; ma-

nière de parler ouverte, sans détours. *Minta di pe-lærās-kan deŋgan trang-nja bitjāra sājā*, ik verzoek dat mijne zaak opregt en duidelijk worde voorgedragen; je demande qu'il soit fait un exposé sincère et clair de mon affaire.

لورغ *lārong*, pad, laan, weg, straat; sentier, allée, chemin, rue. *Se-telah sampei di teŋgah lārong*, tot halfweg op de straat voortgegaan zijnde; s'étant avancé dans la rue jusqu'à moitié chemin. *Menjāroh-kan mem-baik-ī segala lārong*, beval dat al de wegen zouden hersteld worden; ordonna que toutes les routes fussent réparées. *Ber-bœnjī-lah lārong*, de straten weergalmden; les rues retentissaient. *Lārong ājer*, watergoot; canal pour l'écoulement des eaux.

لوره *lārah*, volksstam, landstreek, lijn, streep; tribu, district, ligne, raie. *Adat lārah kāmī*, de gewoonte van ons volk; la coutume de notre tribu. *Dāswæn lārah-nja mem-bājer*, de dorpen van zijnen stam moeten het betalen; les villages de sa tribu doivent le payer. *Orang tiga lārah*, het volk der drie stammen; les membres des trois tribus.

لوره *lāroh*, vallen, afvallen, gestort worden, gevallen, afgevallen, gestort; tomber, se répandre, tombé, versé, répandu. *Lāroh-lah kalam deri-pada djarī-nja*, de pen viel hem uit de vingers; la plume lui échappa des mains. *Bōah-bōah ābies-lah lāroh*, al de vruchten waren afgevallen (namelijk door rijpheid: het voor den tijd afvallen heet *gāgōer*); tous les fruits étaient tombés (c'est-à-dire à force de maturité: la chute prématurée des fruits s'exprime par le mot *gōugour*). *Tiāda māsiem-nja lāroh dāwæn kājāw itōe*, het is de tijd niet voor deze boomen om hunne bladeren te verliezen; ce n'est pas la saison dans laquelle ces arbres se dépouillent de leurs feuilles. *Djika lāroh rambāt-nja*, indien zijn haar (onder het kammen) uitvalt; si ses cheveux tombent (en peignant). *Djika di tsap-nja sēsōe itōe di*

lāroh-kan-nja, indien hij (het kind) onder het zuigen de melk liet vallen; s'il (l'enfant) en tétant laissait tomber le lait.

لوري *lāri* (vid. نوري *nāri*), eene soort van papegaai; oiseau du genre des perroquets.

لوس *loewas* & لواس *loewās*, breed, wijd, ruim, uitgestrekt; grand, large, vaste, étendu. *Pa-dang loewas*, een ruim veld; une vaste plaine. *Lābang loewas*, een ruim hol; un large souterrain. *Tāŋgan bājoe jang loewas*, de wijde mouwen van eenen tabbaard; les larges manches d'une robe. *Loewās-kan*, verwijden, uitrekken, bot geven, toelaten; élargir, étendre, lâcher la bride, tolérer. *ka-lō-wās-an*, wijdte, breedte, ruimte, op eene duidelijke wijze, blijkbaar, zichtbaar; largeur, étendue, clairement, distinctement, évident, manifeste.

لوس *lāsa*, overmorgen, over twee dagen; après-demain, dans deux jours. *Dia hendak ber-djālan lāsa*, hij denkt overmorgen te vertrekken; il se propose de partir après-demain. *Pāgi lāsa*, morgen of den dag daaraanvolgende; demain ou le jour suivant. *Me-nanti ēsōek dan lāsa*, tot morgen en den volgenden dag (eenen onbepaalden tijd) wachten; attendre jusqu'à demain et jusqu'au jour suivant (un tems indéfini).

لوس *lāsien* ANGL.? een dozijn; une douzaine. *Dāa lāsien*, twee dozijn; deux douzaines.

لوس *lāsoh*, verteren, verwoesten, verdelgen; consumer, ravager, extirper, exterminer.

لوشگر *lāŋgar*, wijd en los (van een kleed sprekende), los (bij voorb. een spijker), slap; large et flottant (en parlant d'un vêtement), branlant (en parlant d'un clou, d'une cheville), lâche, mal affermi.

لوش *lāpa* HIND., vergeten, verzuimen, nalaten, vergetelheid, nalatigheid; oublier, négliger, omettre, oublier, omission. *Lāpa djandjī*, eene

belofte vergeten; oublier une promesse. *Djānḡ-an lāpa*, vergeet of verzuim niet; n'oubliez pas, ne manquez pas. *Melāpa iḡgat-nja*, zijn geheugen verliezen; perdre la mémoire. *Maka segala per-poetri sœka tjita atī-nja ber-māin-māin se-paudjang djālan maka lœpā-lah ia akan ājah bondā-nja dan nagri-nja*, al de vorstinnen waren wel gemoed, zich onder den arbeid verlustigende, en zij vergaten weldra hare bloedverwanten en haar vaderland; toutes les princesses étaient gaies, se divertissant en travaillant, et bientôt elles oublièrent leur famille et leur pays.

لوط *lāpoet*, ontkomen, voorbijgaan, bevrijd, verlost, ontlast, ontladen; échapper, passer, affranchi, délivré, libéré, déchargé. *Lāpoet deri-pada kūrām atāu deri-pada ter-bākar*, eene schipbreuk of den brand ontkomen; échapper au naufrage ou aux flammes. *Tīdak lāpoet djāa deri-pada pintā māti*, hij zal echter de poorten des doods niet ontkomen; il n'échappera cependant pas aux portes de la mort. *Nistjāja ka-radjā-an-kœ lāpoet deri-pada-kœ*, zekerlijk zal mijn rijk voorbijgaan; assurément mon règne passera. *Takāt-lah ia akan lāpoet waktœ*, hij vreest dat de tijd vervallen zal zijn; il craint que le tems ne soit expiré. *Me-lāpoet deri-pada ka-sœkār-an*, uit eene moeilijkheid redden; débarrasser d'une difficulté.

لوك *lōk*, لوك *lōg* & لوك *lōgam* HIND., lieden, inwoners, landstreek, oord, plaats, zekere denkbeeldige afdeelingen van het heelal; gens, habitans, région, contrée, lieu, certaines divisions imaginaires de l'univers. *Lālo di masāk-kan-nja ka-sorga lōk*, hij trad toen in de verblijfplaats der hemellingen; alors il entra dans la région des êtres célestes. *Dēwāta tjandra lōk*, de geesten der maangewesten; les esprits des régions lunaires. *Di tjampak-kan-nja ka-ātas gēnong indra-lōgam*, hij wierp hem op den berg van Indra's grondgebied; il le lança sur la montagne de la région d'Indra.

لوك *lāka*, eene wonde, kwetsen, gekwetst; une blessure, blesser, blessé. *Men-dāpat vel kena lāka*, eene wonde bekomen; recevoir une blessure. *Sœmboh-lah lœkā-nja*, zijne wonde is genezen; sa blessure est guérie. *Salāpoet lāka*, de roof eener wonde; l'escarre d'une plaie, la cicatrice d'une blessure. *Kalau dia me-lāka atāu memānoh orang*, als hij eenen man kwetst of doodt; s'il blesse ou tue un homme. *Pahlōwān jang māti dan jang lāka dālam prang*, krijgslieden in den strijd gesneuveld en gekwetst; les guerriers tués et blessés dans le combat. *Aḡgauta jang lāka*, een gekwetst lid; un membre blessé. *Lāka sedikiet*, ligt gekwetst; légèrement blessé.

لوك *lākies*, teekenen, afbeelden, figuren met de naald maken; dessiner, tracer des figures à l'aiguille.

لوك *lākan*, zekere dubbelde schulp, eene soort van oester; coquillage de l'espèce des huîtres ou pétoncles. *Lākan moetiāra*, paarloester; huitre de perles.

لوك *lākē*, ploeg; charrue. *Lēdah lākē*, ploegijzer, ploegkouter; le soc ou le fer de la charrue.

لوك *lōg* & لوك *lōgam* (vid. لوك *lōk*), zekere denkbeeldige afdeelingen van het heelal; certaines divisions imaginaires du monde.

لوك *lāga*, de diepte (des waters) peilen; sonder la profondeur (de l'eau). *Bātœ lāga dan tāli lāga*, het lood en de lijn om te peilen; le plomb et la corde d'une sonde.

لوك *lāloet*, besmeren, bestrijken, wrijven, blanketten; enduire, barbouiller, froter, farder. *Lāloet dāmar*, beteren, met teer of pik bestrijken; goudronner ou enduire de poix. *Lāloet djenang*, schilderen; peindre. *Di lāloet pada segala tēboh-nja*, bestreek daarmede haar geheel ligchaam; lui en frota tout le corps. *Per-lœlēt-an*, blanketsel, zalf; des cosmétiques, des parfums.

لولو *lælœr*, inslikken, inzwelgen; avaler.

لولس *lælœs*; verleenen, toestaan, verlof geven, dulden, gedoogen, toegevendheid gebruiken, toegeven, genoeg nemen met; accorder, octroyer, permettre, souffrir, tolérer, user d'indulgence, condescendre. *Djika lælœs sambah pātek*, indien uwen dienaar vrijheid tot spreken verleend worde; s'il est permis à ton serviteur de parler. *Me-loelæs-kan segala wasajat-nja*, al de beschikkingen van zijnen nitersten wil volgen; se conformer à toutes ses dispositions testamentaires.

لولغ *lælang*, omkomen, vergaan; périr.

لولغ *lælong*, schreeuwen, huilen; crier, hurler. *Lælong me-lælong*, een huilend geraas maken (als de jakhals); faire entendre des hurlemens (comme le jakal).

لولم *lælœm*, likken, zuigen; lécher, sucer. *Lælœm djāri*, de vingers likken; lécher les doigts.

لولو *lælœ* PERS., parel; perle. *Māta lælœ*, eene paarl; une perle.

لوله *lælœh*, slijk, stof, zeer kleine deeltjes; vase, particules très-déliées, atomes. *Antjœr lælœh*, ontbonden, tot stof gemaakt; verteerd; dissous, réduit en poudre, digéré. *Tælang-nja lælœh lantak separti ābæ*, alle hunne beenderen werden verbrijzeld en tot stof gemaakt; tous leurs ossemens furent brisés et réduits en poudre. *Lælœh lantak dāæn kājw itœ*, deze bladeren zijn gewekt; ces feuilles sont macérées. *Maka segala anggauta amba lælœh-lah rasā-nja*, alle mijne leden schenen hunne vastheid te verliezen; tous mes membres semblaient perdre leur consistance.

لولمت *læmat*, poeder, fijn stof, kleine deeltjes, deeg, brij; poudre, poussière fine, particules déliées, pâte molle, bouillie. *Tepong læmat*, fijn meel; fine farine. *Di tjintjang læmat di prah asam*, sneed het aan kleine stukken en strooide er een zuur vocht over; le coup

en menus morceaux et versa de l'acide par dessus. *Me-læmat-kan*, tot stof maken; réduire en poudre. *Pīpies læmat-læmat*, wrijf of stamp het tot eenen brij; broyez-le et faites-en une pâte. *Obat læmat*, geneespoeders; poudres médicinales.

لولمر *læmœr*, besmeren, bemorsen, bekladden, bezoedelen; barbouiller, tacher, noircir, souiller. *Læmœr deŋgan dārah*, met bloed bekladden of besmeren; souiller ou teindre de sang. *Sāja di læmœr-kart deŋgan ārang*, zij hebben mij met kool besmeerd; on m'a noirci de charbon. *Tāŋgan-nja lāgi ber-læmœr deŋgan tānah*, met de handen altijd vol klei; ses mains toujours couvertes d'argile. *Læmœr deŋgan læmpœr*, met slijk bekladden; souiller de boue, éclabousser.

لولمس *læmas*, besmeren, bestrijken, de kwast opzetten; verwen; enduire, couvrir d'une matière détremée, peindre. *Ter-læmas deŋgan dārah*, met bloed bezoedeld; trempé de sang. *Læmas deŋgan kāpœr*, met kalk witten; blanchir avec de la chaux détremée. *Læmas deŋgan amas*, met goud bestrijken, vergulden; dorer en détrempe.

لولمشه *læmpœh* & لولمشه *læmpœh*, lam, geraakt, verstramd, dom, verdooving, strammigheid van de huid; paralytique, engourdi, stupide, engourdissement de la peau.

لولنق *lænak*, zacht, niet hard, niet stevig, zachtvaardig, toegevelijk; doux, mou, qui n'est pas ferme, d'humeur douce, indulgent.

لولبخ *lōjang*, gegoten koper met andere bergstoffen vermengd, metaal; bronze. *Mariam lōjang*, zwaar geschut van metaal; canons de bronze.

لوله *lah*, een nadrukgevend aanvoegsel, dat echter dikwijls een bloet vulwoordje schijnt te zijn; particule terminale et d'intensité, qui cependant semble n'être souvent qu'explétive. *Mari-lah*, kom! venez! *Baik-lah*, het is wel! bien!

voilà qui est bien! *Sædah-lah*, genoeg! assez! *Di ambel orang-lah*, het volk nam aan; le peuple accepta. *Itce-lah ræmah amba*, daar is mijn huis; voilà ma maison.

lei, een bijzonder woord, bij de optelling van sommige dunne en buigzame voorwerpen gebruikelijk; terme particulier, dont on se sert dans l'énumération de certains objets minces et souples. *Dæwn tiga lei*, drie bladen; trois feuilles. *Kartas sa-lei* vel *sa-kepieng*, een blad of vel papier; une feuille de papier. *Bædjæ dæa lei*, twee kledingstukken; deux vêtements. *Ramboet sa-lei*, een haar; un cheveu.

lejæran, zekere schulp; nom d'un coquillage.

lajænî & *lajanî*, dienen, oppassen; servir, être au service de quelqu'un. *Me-lajænî pada allah*, God dienen; servir Dieu. *Dæjang me-lajænî*, vrouwelijke bedienden; femmes au service d'une personne de distinction.

læbar & *lebbar*, breed, wijd, breedte; large, ample, largeur. *Kæn læbar*, fijn laken; drap fin. *Pæpan læbar*, eene breede plank; une large planche. *Pandjang sa-depa læbar sa-kæki*, een vadem lang en een voet breed; long d'une toise sur un pied de large. *Tiæda tantæ læbar-nja*, deszelfs breedte is niet met zekerheid bekend; sa largeur n'a pas été constatée.

liat, zacht, week, buigzaam; tendre, mou, souple, flexible. *Bæah-bæah jang liat*, zachte en rijpe vruchten; des fruits tendres et mûrs. *Tænah liat*, leem, potaarde; argile, terre à potier. *Liat-kan segala ænggautæn-nja*, zijne gewrichten lenig maken; donner de la souplesse à ses articulations.

litar, praten, beuzelingen vertellen of in het wilde spreken, verklikken, snappen, babbelen; causer, dire des riens ou parler à tort et à travers, faire des rapports, babiller.

litah vel *latah* (vid. *læteh*), week, zwak, door ziekte afgemat; mou, faible, abattu par la maladie.

ledjæ vel *ledjæ*, eene soort van gestreept katoen; certaine toile de coton rayée.

litjat vel *litjæet*, smart, stoot, kwetsuur, zeer; peine, mal, douleur, coup, blessure, plaie.

litjien, zacht, glad, gepolijst, glibberig; doux, uni, poli, glissant. *Tampat litjien*, eene zachte plaats; un endroit doux au toucher. *Djælan litjien*, een glibberige weg; un sentier glissant. *Bætoe jang litjien*, een zachte steen; une pierre lisse. *Amas litjien*, goud dat in zachte gronden gevonden wordt (onderscheiden van berggoud); or qu'on trouve dans la terre meuble (par distinction de l'or de roche). *Litjien rasæn-nja*, het is zacht op het gevoel; il est doux au toucher.

litjah, slijk, modder; boue, fange, vase.

tidah, de tong; la langue. *Sækiet tidah-nja tiæda dæpat ber-kæta*, de tong deed hem zoo zeer, dat hij niet spreken kon; la langue lui faisait si mal, qu'il ne pouvait parler. *Meng-grak-kan tidah*, de tong bewegen; remuer la langue. *Menjæbæet deנגan tidah*, met de tong melden; dire de la langue. *Sænnat me-njatæn-kan nijat itce deנגan tidah sopæja seboet tidah itce menælong æti*, het is goed dat men den wil met de tong uitdrukt, opdat de uitdrukking van de tong het hart moge bijstaan; il convient que la langue exprime l'intention, afin que l'expression de la langue seconde le coeur. *Ber-firmæn ia atas tidah omar*, hij verkondigde door de tong van Omar; il annonça par la langue d'Omar. *Anak tidah*, de huig; la lnette. *Anak tidah timbæng-an*, de tong of naald eener weegschaal; la languette ou l'aiguille d'une balance. *Ikan tidah*, zekere platvisch, aan de tong gelijk; poisson qui ressemble à la sole. *Lidæh bædak*, opuntia mag-

لي

nifolia, zekere plant; nom d'une plante. *Lidah* *boeaja*, agave vivipara, L.; aloë; aloës. *Dāwēn lidah-lidah*, baubinia scandens.

ليداع *lidāng*, onder het weven den inslag aansluiten; serrer les fils de la trame en tissant.

ليدي *lidi*, de langwerpige vezels of de rib in het blad van den kokosboom; les fibres longitudinales ou la côte de la feuille de coco. *Blar lidi*, zekere slang; espèce de serpent.

لير *liar*, wild, ongetemd, woest; sauvage, indompté, féroce. *Binātang liar*, een wild dier; une bête sauvage. *Kwēdoe liar*, een onbereden paard; un cheval qui n'est pas dressé. *Djikalau liar kandarān-nja*, indien het beest dat hij rijdt steeg is; si sa monture est rétive.

لير *lior*, kwijl, speeksel, spog; bave, salive, crachat. *Ajer lior-nja me-tileh ka-dagwē-nja*, de kwijl droop hem langs de kin; la bave lui coulait sur le menton. *Menalan ajer lior*, het speeksel inslikken; avaler sa salive.

ليرع *lirang*, baar, draagbaar, burrie; brancard, civière.

ليرن *liran* JAV., de dag en de nacht, de tijd van vier-en-twintig uren; le jour naturel, le jour et la nuit, vingt-quatre heures.

ليست *liset*, zuigen; sucer. *Jang me-liset sēsōw bonda-koe*, die de borsten van mijne moeder heeft gezogen; qui a sucé les mamelles de ma mère.

ليست *liset*, dor; flétri.

ليسه *lisah* & لسه *lasah* vel *lessah* (vid. لسه *be-lisah*), onrustig (als iemand die ziek is), ongemakkelijk, ongeduldig, wrevelig, lastig; inquiet (comme un malade), mal à son aise, agité, impatient, morose, importun. *Prēt-nja lisah*, zijne ingewanden zijn ontroerd; ses entrailles sont émuës. *Me-koēggāh sānggat-lah lisah*, slapen, maar zeer onrustig; dormir, mais d'un sommeil très-inquiet.

لي

ليغ *liang*, een hol, een kuil; un creux, une cavité. *Liāng tūnah*, onderaardsch hol; souterrain, terrier. *Liāng idong*, de neusgaten; narines, naseaux. *Liāng telieŋga*, de oorholte, de gehoorgang; le trou de l'oreille.

ليفت *lipat*, vouwen, opvouwen, dubbeld leggen, plooijen, vouw, dubbeld, plooi; plier, retrousser, mettre en double, pli, double. *Lipat kām*, stoffe opvouwen; plier de l'étoffe. *Ber-lipat tāŋgan*, de armen vouwen; plier les bras. *Kambāl-kān deŋgan lipat-nja*, geef het dubbeld terug; restituez-le au double. *per-lipāt-an kōliet*, de vouwen of rimpels van de huid; les plis ou rides de la peau. *Dāwēn per-lipāt-an telieŋga*, de plooijen aan den buitenrand van het oor, de buitenrand zelf; les plis du contour, ou le contour de l'oreille. *Bēka deripada lipāt-an-nja*, ontvouw het (eenen brief); dépliez, décachetez-la (la lettre).

ليفت *lipaet*, overloopen, overvloeijen, zich overspreiden, vullen; déborder, se répandre, s'étendre, remplir.

ليفر *lipar*, opbeuren, troosten, stillen, moed geven, gerust stellen; fortifier, consoler, apaiser, encourager, rassurer. *Akan lipar-kān atī-nja*, hunne harten opbeuren; fortifier leurs coeurs. *Belēm-lah akoe ber-lipar*, ik ben nog niet (omtrent mijne veiligheid) gerust gesteld; je ne suis pas encore tranquillisé (sur ma sureté). *Peng-lipar ati*, dat de gemoederen opwekt; ce qui ranime les esprits. *Peng-lipar lāra*, die de zorgen lenigt; qui apaise les soucis.

ليفس *lipas*, blatta, zeker gekorven diertje; nom d'un insecte.

ليفن *lipan* & ليهفن *alipan*, zeker gekorven diertje; nom d'un insecte. *Alipan laūt*, ne-reis.

ليكر *liker*, eene benaming voor de talwoorden tusschen twintig en dertig; mot qui exprime

les nombres intermédiaires depuis vingt jusqu'à trente. *Sa-likoer*, een-en-twintig; vingt et un. *Dwa-likoer*, twee-en-twintig; vingt-deux. *Tiga likoer ari bēlan*, de drie-en-twintigste dag der maand; le vingt-troisième jour du mois.

ليكس *likas*, winden, opwinden, haspelen; tourner, rouler, dévider. *Likas-an*, haspel; dévidoir.

ليگت *ligat*, draaijen, zwindelen, omdwarlen, doen draaijen; tourner, pirouetter, faire tourner.

ليگس *ligas*, den tel gaan; aller l'amble. *Kōda jang me-ligas*, telle, een paard dat den tel gaat; cheval qui va l'amble, haquenée.

ليا *lila* HIND. (vrolijk, lustig; badin, enjoué), in het Maleisch een woord van liefkozing, waarvan men de juiste beteekenis niet heeft kunnen nagaan; expression tendre, dont on n'a pu vérifier le sens précis dans la langue Malaie. *Mau-kah lila linnjap denngan abang*, wil mijne schoone in gezelschap van haren vriend verdwijnen? ma belle amie consent-elle à se laisser emmener par son ami?

ليل *lila* & ليله *lilah*, een stuk grof geschut, niet wijd naar evenredigheid van deszelfs lengte; pièce de canon d'un petit calibre à proportion de sa longueur. *Lila tambāga sa-pāsang pandjang anam hasta peloerē-nja besār timau nīpies*, twee metalen stukken, zes ellebogen lang en eenen kogel kunnende laden ter grootte van eenen oranje-appel; deux canons de bronze, longs de six coudées et du calibre d'une orange.

ليلت *liliet*, winden, omwinden, vlechten; entortiller, entrelacer, tresser. *Seperti gadōng kastōri jang me-liliet pōhn angsōka*, gelijk de plant, welke de naar musk riekende schorpioenbloem draagt, zich aan den stam van den *angōka* vlecht; de même que la plante, qui porte la fleur-de-scorpion musquée, s'entortille autour de la tige de l'*angōka*. *Kā-tjang liliet*, de klim-erwt; le pois rampant,

ليلغ *lelong* vel *lellang* PORT. (leylām), openbare verkooping, veiling, bij openbare veiling verkoopen; vente publique, enchère, encan, vendre à l'enchère. *Segala bārang ābies di lelong*, al de goederen werden in het openbaar verkocht; toutes les marchandises furent vendues à l'enchère.

ليلين *lilien* (vid. دين *dian*), was, eene waskaars; cire, une bougie, un cierge. *Lilien sa-pā-loeh tampang*, zes waskoeken; six pains de cire. *Lilien jang tjājer*, gesmoltene was; de la cire fondue.

ليله *lileh*, vloeijen, loopen, vlieten, stroomen; couler, courir, ruisseler, découler. *Seperti ājer me-lileh roepā-nja*, het had de gedaante van een stroomend water; il ressemblait à une eau courante. *Ajer tior-nja me-lileh ka-dagō-nja*, het speeksel droop hem op de kin; la salive lui dégouttait sur le menton. *Ajer jang lileh deri-pada tīngan-nja*, terwijl het water van hare handen droop; tandis que l'eau lui dégouttait des mains.

ليله *lileh*, ontdekken, uitkleeden, ontblooten, verklaren; découvrir, dépouiller, exposer à la vue, expliquer. *Te-lileh*, naakt, ongedekt, bloot; nu, à découvert, exposé à la vue. *Ada jang me-lileh-kan saesō-nja*, sommigen hunner ontblootten hunne borst; quelques-uns d'entre eux se découvrirent la poitrine.

ليم *lima*, vijf; cinq. *Lima-blas*, vijftien; quinze. *Lima-pāloeh*, vijftig; cinquante. *Dwa-pāloeh lima*, vijf-en-twintig; vingt-cinq. *Lima rātoes*, vijf honderd; cinq cents. *Lima riboe*, vijf duizend; cinq mille. *Lima laksa*, vijftig duizend; cinquante mille. *Katima*, de vijfde; le cinquième. *Ampat per-lima*, vier vijftiden; quatre cinquièmes. *Lima kālī*, vijfmaal; cinq fois. *Lima lāpies*, vijfmaal zoo veel; cinq fois autant. *Lima ganda*, vijfvoudig; quintuple. *Sa-rātoes brī lima*, vijf ten honderd; cinq pour cent.

لي *līmbat*, een riviervisch; un poisson de rivière.

ليمپاه *līmpah* (vid. ليمپا *limpa*), de lever; le foie.

ليمو *līmau* & ليمون *līmōn* PERS., citrus, ronde, sappige vruchten met weke schillen, als citroenen, limoenen, oranje-appelen (ook جروق *djerōk* genaamd); fruits ronds, mous et succulens, tels que citrons, limons, oranges (op les nomme aussi جروق *dierōk*). *Līmau mānies*, zoete oranje-appel of chinas-appel; orange douce ou de la Chine. *Līmau djapōn*, Japansche of mandarins oranje-appel; orange du Japon ou pomme de mandarin. *Līmau kāpas* & *līmau kāpas pandjang*, limoen; lime, limon. *Līmau karbau* & *līmau kasōmba*, citroen; citron. Behalve nog andere soorten; outre plusieurs autres espèces (videl.) *līmau gadāng*, *līmau prēt*, *tīpies* vel *nīpies*, *kambieng*, *pīpiet*, *sindi* & *lanḡga*. *Prah līmau*, een limoen uitpersen; exprimer le jus d'un limon. *Ber-līmau*, het haar met limoen-sap zuiveren; se nettoyer les cheveux avec du jus de limon.

ليمون *līmōn*, de naam eener binnenlandsche streek op Sumatra, die veel goud oplevert; nom d'un district intérieur de Sumatra, d'où l'on tire une grande quantité d'or.

لين *līna* vel *lēna*, uitstellen, den tijd rekken, talmen, dralen, zich ophouden, langzaam, traag, langwĳlig; différer, délayer, gagner du tems, remettre d'un jour à l'autre, traîner, lam-biner, s'arrêter, lent, paresseux, proluxe, qui ennuie par sa lenteur. *Djāḡgan lāgi kita ber-līna*, laat ons niet langer wachten; ne différons pas davantage. *Djāḡgan līna-līna di-sāna*, houd u daar niet op; ne vous arrêtez pas là. *Līna dātang*, langzaam komende; lent à venir.

لينته *līntah* (vid. لنته *lintah*), bloedzuiger; sangsue.

لينغ *līng*, biggelen, afloopen, druipen, vloei-

jen; ruisseler, tomber, dégoutter, couler. *Ajer matā-nja ber-līnang-līnang se-pandjang djālan ter-kanang-kan ajanda bondā-nja*, hare tranen vbeiden den ganschen dag door, terwijl hare gedachten op haren vader en hare moeder gevestigd waren; ses larmes coulaient toute la journée, tandis que sa pensée était fixée sur son père et sa mère. *Ter-līnang-līnang ājer matā-nja seperti ombōen di-ātas roempōet*, hare tranen vielen in druppelen neder, gelijk de dauw op het gras; ses larmes tombaient goutte à goutte, comme la rosée sur l'herbe. *Di liat-nja ājer līnang*, hij zag het water stroomen; il s'aperçut que l'eau coulait.

لياني *lajāni* (vid. لياني *lajāni*), dienen; servir.

ليونان *līwanan* & ليون *līwan* (vid. ميت *majiet*), lijk; cadavre, corps mort.

ليات *liat*, zien, kijken, ontdekken, gewaar worden, aanschouwen; voir, regarder, découvrir, appercevoir, considérer. *Liat-lah*, zie toch, zie eens, kijk! voyez donc, regardez, tenez! *Apa kau-liat*, wat ziet gij? que vois-tu? *peng-liat* & *peng-liat-an*, gezigt, het zintuig des gezichts, zienvermogen; vue, l'organe de la vue, la faculté de voir. *Peng-liat dan pe-naḡgar dan per-rāsa dan pen-tjiēm dan pen-djāwat*, gezigt, en gehoor, en smaak, en reuk, en gevoel; la vue, et l'ouïe, et le goût, et l'odorat, et le toucher. *Tiadā-lah njāta peng-liat-an-nja*, zijn gezigt is niet helder; il n'a pas la vue claire. *Ter-lālo indah-indah sa-kāli di-dālam peng-liat-an-nja*, allervreemdste was hetgene zij in hunnen droom zagen; ils eurent pendant leur ravissement les visions les plus étranges. *ka-liat-an* & *ka-liat-an*, gezigt, vertooning, het voorwerp des gezichts, wat zigbaar is; vue, aspect, l'objet de la vue, ce qui est visible.

ليهر *lēher*, de nek, de hals, de keel; le cou, la gorge. *Lēher pandjang*, een lange hals;

un long cou. *Tāngan kānan baginda mem-lāk lēhēr anakda jang tēah*, des konings regter arm omhelsde den nek van zijnen oudsten zoon; le bras droit du roi embrassa le cou de son fils aîné. *Memōtong lēhēr*, den hals afsnijden; couper le cou. *Lēhēr badjoe*, de kraag van een kleed; le collet d'une veste.

m, de letter ميم *mīem* genaamd; la lettre nommée ميم *mīm*.

me (vid. من *men*), onafscheidbaar voorvoegsel om werkwoorden tot den bedrijvenden vorm te bepalen; particule préfixe, qui dénote que le verbe, auquel elle est jointe, doit être pris dans le sens transitif. ملريكن *me-larī-kan*, op de vlugt jagen, van لري *larī*, loopen; ملريكن *me-larī-kan*, mettre en fuite, de لري *larī*, courir, fuir.

mœ, verkorting van het voornaamwoord كام *kāmœ*, gij, u, en in den bezittelijke zin, uw, uwe, enz.; abréviation du pronom كام *kāmou*, tu, te, toi, vous, et dans le sens possessif, ton, ta, votre, vos, &c. *Badan-mœ*, uw lichaam; ton corps. *Ambā-mœ*, uw dienaar; ton serviteur. *Larī-lah aṅkau deṅgan sōṅg-gœh-sōṅg-gœh atī-mœ*, loop gij zoo hard als gij kunt; cours, toi, de toutes tes forces. *Bāwa sarta mœ*, voer met u; porte, prends avec toi.

mā & امه *amā*, moeder; mère. *Mā anak amba*, de moeder van mijn kind; la mère de mon enfant. *Mā-tiri*, schoonmoeder, stiefmoeder; belle-mère, marâtre. *Mā-inang*, voedstermoeder; nourrice. *Mā-œwā*, vaders of moeders oudste zuster; la soeur aînée du père ou de la mère. *Mā-tji*, vaders jongere zuster; soeur puînée du père. *Ma-māda*, moeders jongere zuster; soeur puînée de la

mère. (Bij de beste schrijvers heerscht veel onzekerheid omtrent de benamingen van zijdelingsche bloedverwantschap; les meilleurs écrivains laissent beaucoup d'incertitude sur les termes de parenté collatérale). *Mā-aṅkat*, vrouw die een anders kind heeft aangenomen, beschermersse; mère par adoption, protectrice.

مايق *mābok*, dronken, bevangen, ligthoofdig, dronkenschap, bevangenheid; ivre, enivré, sujet aux vertiges, ivresse. *Mābok minām-an*, van sterken drank bevangen; ivre de liqueur. *Mābok deṅgan lima bāgei mābok* (vid. باغي *bāgei*); met vijfderlei soort van dronkenschap bevangen; ivre de cinq espèces d'ivresse. *Mābok lācet vel mābok œembak*, zeeziek; qui a le mal de mer. *Gila dan berāhī seperti orang jang mābok*, verzet en verliefd, als een dronken mensch; épris et amoureux, comme quelqu'un qui est ivre, ivre d'amour. *Lālo berenti-lah ka-dœā-nja deri-pada sāṅgat mābok-nja*, zij hielden toen beiden op, door dat zij zoo dronken waren; ils cessèrent alors tous deux, tant ils étaient ivres. *Segala jang me-mābok-kan seperti arak dan tēak*, al wat dronken maakt, als arak en toddij; tout ce qui enivre, comme l'arak et le toddi.

مات *māta*, het oog: de figuurlijke beteekenissen van dit woord zijn zeer talrijk; l'oeil: on emploie ce mot d'un grand nombre de manières au figuré. *Māta orang itoe di boetā-kan allah*, de oogen van dien man zijn door God verblind; Dieu a aveuglé les yeux de cet homme. *Bālā māta*, het haar der oogleden; les cils. *Kalēpak & ka-lapat māta*, de oogleden; les paupières. *Bidji māta*, de bal van het oog; le globe de l'oeil. *Anak māta*, de oogappel; la prunelle. *Pētih māta*, het wit van het oog; le blanc de l'oeil. *Māta djā-lieng*, scheel ziende; louche. *Māta bilas*, schuins kijkende; qui regarde de travers. *Māta nilas*, leepoog, leepoogig; chassieux. *Kitjap māta*, oogknipping; clignement, clignote-

ment. *Karnjiet denġan māta*, het voorhoofd fronsen, knorrig aanzien; froncer le sourcil, regarder de mauvais oeil. *Pōhn māta*, de binnenste hoek van het oog; l'angle intérieur de l'oeil. *Ikor māta*, de buitenste hoek; l'angle extérieur. *Tjeremien māta*, een bril; des lunettes. *متهاري mata-ārī*, het oog van den dag, de zon; l'oeil du jour, le soleil. *Māta ājer*, watersprong, bron, fontein; jét d'eau, source, fontaine. *Māta kājā*, knoop, kwast in het hout; noend dans le bois. *Māta tong*, de stop van een vat; le bondon d'un tonneau. *Māta pisau atau pedang*, het lemmet (de scherpe zijde) van een mes of zwaard; la lame d'un couteau ou d'un sabre. *Māta wang vel māta rēaal*, specie, klinkende munt; espèces, argent monnayé. *Māta benda*, artikelen, materialen, waren, roerende goederen, geld; articles de commerce, matériaux, effets, biens, meubles, espèces sonnantes. *Māta kākī*, de enkel; la cheville du pied. *Māta djālan*, de voorhoede; l'avant-garde. *متمات mata-māta vel māta rādja*, politie-ambtenaar, opziener, opper-toezigter; officier de police, inspecteur, surintendant.

مات māti, dood, sterven; mort, mourir. *Orang māti*, een dood mensch; un homme mort. *Jang idiep dan jang māti*, de levenden en de dooden; les vivans et les morts. *Māti di bēnoh*, vermoord; assassiné. *Māti di gantong*, gehangen; pendu. *Māti lemas*, gestikt, verdronken; suffoqué, noyé. *Nistjāja mati-lah akoe*, voorzeker zal ik sterven; certainement je mourrai. *Māu māti*, verlangen van te sterven; désirer de mourir. *Diā māu māti*, hij is stervende, zielogende; il est mourant. *Matī-kan vel me-matī-kan*, ter dood brengen; mettre à mort. *کا ماتی ka-matī-an*, de afgestorvene, de dood, het afleggen, de schadevergoeding voor manslag; le défunt, la mort, le décès, compensation pour un homicide. *Segala jang ka-matī-an itoe-pēn di menāngies-kan anak binū-nja*, al de afge-

storvenen werden door hunne vrouwen en kinderen beweend; tous ceux qui avaient perdu la vie furent pleurés par leurs femmes et leurs enfans. *Harān mem-bāwa najiet deri nagri lampat ka-matī-an ka-pada nagri jang lān*, het is niet geoorloofd iemands lijk van de plaats waar hij gestorven is naar een ander land over te brengen; il est défendu d'enlever le corps d'une personne morte, de l'endroit où elle est décédée, pour le transporter dans un autre pays. *Pada hāl ka-matī-an orang itoe*, wat het overlijden van dien man aanbelangt; quant au décès de cet homme. *Meng-adāp-ē ka-matī-an-koe*, om bij mijn afsterven tegenwoordig te zijn; pour assister à ma mort. *Tertāwa ka-māti-matī-an*, lachten zich dood; riaient à mourir. *Se-māti*, de dood, de doode, de afgestorvene; la mort, le mort, le défunt. *Akan ganti rādja kita se-māti*, om onzen afgestorven koning te vervangen; à la place de notre roi défunt.

ماج mādjoh, gulzig, vreetachtig, gulziglijk verslinden; glouton, vorace, dévorer avec avidité.

ماجا mātjā, eene soort van schelpvisch; nom d'un coquillage.

ماج matjam & ماتجم matjam (ENG., immers van het Eng. afkomstig, en verbasterd in de volkstaal van Canton; Angl. ou dérivé de l'Anglais et altéré dans le Malai par le jargon, principalement en usage à Canton), monsters, stalen van koopmanschappen; échantillons, modèles de marchandises. *Amba kat daftar-nja sarta denġan matjam dagāng-an itoe*, ik heb zijne faktuur gezien, benevens de monsters van de goederen; j'ai vu sa facture, ainsi que les échantillons des marchandises. *Obat bediel matjam sātō tong*, een vat buskruid tot monster; un baril de poudre pour échantillon. *Akan snāpang pinta tēan brī mārī sa-pātjōek matjam daūlo*, wat de geweren aanbelangt, zoo heb de goedheid er eerst een hier te zenden tot een monster; quant aux fa-

sils, veuillez en envoyer préalablement un ici pour échantillon.

ماجى *mātjan* JAV. (vid. هريمو *harimau*); een tijger; un tigre. *Mātjan bāwas*, een woeste tijger; un tigre furieux.

مادو *mādō*, huwelijk met twee of meer vrouwen, veelwijverij, de verwantschap of onderlinge benaming van twee vrouwen die met denzelfden man gehuwd zijn, de vrouwen van eenen man, in onderscheiding van zijne voornaamste echtgenoot; bigamie, polygamie, la relation ou dénomination correlative de deux femmes épouses d'un même mari, les femmes de quelqu'un comme distinctes de sa principale épouse. *Tēan ber-ādap ampat ber-mādō* (cant. prov.), gij, die alle vier de vrouwen zijt van denzelfden man, komt te voorschijn; vous quatre, qui êtes femmes du même homme, paraissez. *Adat per-mādō-an*, eene boete die (onder zekere bijzondere omstandigheden) betaald wordt voor het houden van eene tweede vrouw; un droit qu'on est obligé de payer (en certaines circonstances) pour épouser deux femmes.

مار *māra*, kwaad, euvel, belediging, schade, ramp, gevaar; mal, injure, tort, désastre, calamité, danger. *Lepas-lah ia deri-pada satrō itōe deŋgan tiāda ber-māra*, hij werd van dien vijand verlost (hij kwam uit zijne handen) zonder eenige belediging ondergaan te hebben; il fut délivré d'entre les mains de cet ennemi, sans avoir éprouvé aucun mal. *Tiāda māra dan bajā-nja* (syn.), hun overkwam geen kwaad; ils n'éprouvèrent aucun mal. *Jang di paliarā-kan allah deri-pada segala māra bāja satrō-nja*, dien God behoedt tegen al het kwaad en het nadeel hem door zijne vijanden toe te brengen; que Dieu préserve de tout mal et de toute injure de la part de ses ennemis. *Akan djālan itōe tiāda apa marā-nja*, langs dien weg is er hoegeenaamd geen gevaar; ce chemin n'offre pas le moindre danger.

مارغ *mārang* vel مرغ *marang*, stroo, stoppels; paille, chaume. *Mārang padi jang tiŋgal*, de overgeblevene stoppels van de padi; le chaume qui reste après la récolte du padi. *Ikan mārang*, eene soort van visch, door de Europese kolonisten op Java en Sumatra ledervisch geheeten: dezelve wordt voor zeer goed en smakelijk gehouden; sorte de poisson très-estimé pour la table: les Européens établis à Java et Sumatra le nomment poisson-cuir.

مارتغ *mārentang*, hevig ongenoegen te kennen geven, van kwaadheid met den voet op den grond stampen; montrer subitement du chagrin, trépigner de dépit.

مارند *māranda* & مراند *marānda*, eene weduwe, een weduwenaar; une veuve, un veuf. *Perrampēan māranda jang pēnja lāki sēdah māti*, eene weduwe, dewijl haar man overleden is; veuve, puisque son mari est mort.

ماره *mārah* (vid. اماره *amārah*), vergramd, vertoornd, woedend, kwaadheid, boosheid, toorn; fâché, en colère, irrité, furieux, courroux, colère. *Maka mārah nōh pada anak-nja*, en Noach was vertoornd op zijne zonen; et Noé se fâcha contre ses fils. *Mārah-nja tīdak dāpat di tāhan*, zij kon hare woede niet inhouden; elle ne put contenir sa rage.

ماری *mārī*, kom! herwaarts; viens, venez ici! *Mārī sini*, kom hier; viens ici. *Mārī kita pōelang*, komt, laat ons gaan; allons, partons. *ماری-lah anak-kōe*, kom, mijn kind; viens, mon enfant. *Pergi mārī*, gaande en komende; allant et venant. *Sēdah lāma tiāda pōelang mārī pada bēta*, is in dien langen tijd niet terug gekomen; n'est pas revenu auprès de nous depuis tout ce tems-là. *Sēroh-lah praū mārī*, geef last dat er een vaartuig hier kome; faites venir ici un navire. *Bri mārī*, zend hier; envoyez ici.

ماس *māsa*, tijd, jaargetijde; tems, saison. *Pada māsa itōe*, op dien tijd; en ce tems-là.

Ada ka-pada saēatœ māsa, het gebeurde op zekeren tijd; il arriva un jonr. *Pada māsa idœp*, gedurende den leventijd, levenslang; la vie durant. *Pada māsa ini lain deri-pada daūlo*, in dezen tijd is het anders dan voorheen; au tems où nous sommes il n'en est pas comme autrefois. *Māsa menābœr*, de zaaitijd; le tems des semailles. *Māsa pānas dan diŋgien*, de warme en koude jaargetijden; les saisons chaude et froide. *Œdjan pada masā-nja*, regen op zijn tijd; de la pluie en son tems. *Djikalau loendjoet atau pendek masā-nja*, het zij deszelfs duur lang of kort zij; soit que la durée en soit longue ou courte.

ماس māsa, inderdaad, waarlijk, toch, wel nu, wat er ook van zij, ondersteld dat, wat dan, dit toegestaan, laat het zoo zijn, meent gij? vraiment, certes, eh bien, qu'importe, quoiqu'il en soit, néanmoins, posé que, d'accord, à la bonne heure, soit, croyez-vous? *Māsa tidak di brī-nja bēka*, zou hij waarlijk niet toestaan dat het geopend wierde? ne permettrait-il pas en vérité qu'on l'ouvrît? *Māsa boleh hamba pergi*, kan ik toch gaan? puis-je vraiment m'en aller? *Masā-kan bēta ber-bōhong pada bapā-kœ*, kon ik, dunkt u, mijnen vader eene onwaarheid vertellen? pouvais-je, à votre avis, conter un mensonge à mon père? *Masā-kan begitœ*, laat het zijn zoo als het kan; qu'il en arrive ce qu'il pourra.

ماس māsang, de naam eener plaats op de westkust van Sumatra; nom d'un endroit sur la côte occidentale de Sumatra.

ماس māsieng & ماسي māsieng, gewoonlijk, meestal; communément, ordinairement.

ماسي māsieng-māsieng, afzonderlijk, onderscheidenlijk, ieder op zichzelf, respectievelijk, bij opvolging, een voor een; séparément, distinctement, individuellement, respectivement, successivement, un à un. *Māsieng-māsieng mem-bāwa tarātak-nja*, ieder droeg zijne

tent; chacun portait sa tente. *Ber-lāri-lāri-an māsieng-māsieng mem-bāwa dirī-nja*, al vlugtende nam ieder eenen afzonderlijken weg; en fuyant ils se débandèrent. *Māsieng-māsieng pēlang ka-pada rēmah-nja*, keerden ieder naar zijn huis terug; s'en retournèrent chacun chez soi. *Māsieng-māsieng dālam tampat-nja*, ieder op zijne plaats; chacun à sa place respective.

ماس māsak, rijp (van vruchten), gereed (van spijzen sprekende), gereed maken, koken, stoven, enz.; mūr (en parlant de fruits), apprêté, préparé (en parlant d'alimens), préparer, faire cuire, bouillir, étuver. *Bōah pisang jang māsak*, rijpe pisangvruchten; des bananes mûres. *Belôm ada māsak bōah mangga ini*, deze mangavruucht is nog niet rijp; ce mangga n'est pas encore mūr. *Pādī belôm māsak*, de padi (rijst) is nog niet rijp; le padi (riz) n'est pas encore mūr. *Kalambak jang māsak*, aloëhout van groote waarde; bois d'aloës d'une qualité supérieure. *Ia nen me-masak-kan nāsī kāmī*, zij is het died rijst voor ons gekookt heeft; c'est elle qui nous a cuit notre riz.

ماس māsoĳ, intreden, ingaan; entrer. *Māsoĳ rēmah*, in een huis gaan; entrer dans une maison. *Masōĳ-lah ia ka-dālam astanā-nja*, hij trad in zijn paleis; il entra dans son palais. *Di bawā-nja-lah māsoĳ ka-dālam kotā-nja*, hij geleidde hem binnen zijn kasteel; il l'introduisit dans son château. *Māsoĳ islām*, in het ware geloof treden, Mahomedaan worden; entrer dans la vraie croyance, embrasser le Mahométisme. *Mata-ārī masōĳ-lah*, de zon daalde; le soleil baissait. *Hendak masōĳ-kan kapal-nja itœ ka-dālam sōŋgei traŋgānō*, heeft het voornemen om met zijn schip binnen de rivier van Traŋgānō te komen; se propose d'entrer avec son vaisseau dans la rivière de Traŋgānō. *برماسق مسوĳ ber-māsoĳ-masōĳ-an*, herhaald binnenkomen; entrée réitérée.

ماسم *māsam* & اسم *āsam*, zuur, wrang, wreed, gestreng; aigre, acide, dur, austère. *Me-liat māsam*, met gestrengheid aanzien; fixer d'un oeil sévère. *Māsam mēka*, een gelaat dat ongenoegen of wrevel te kennen geeft, verdriet; une contenance qui exprime le mécontentement ou le dépit, chagrin. *Djāṅgan-lah ia sūṅgat māsam mēkā-nja deri-pada penjākiet*, dat hij zich zijne ongesteldheid niet te zeer aantrekke; qu'il ne se chagrine pas trop de son indisposition.

ماسين *māsien*, zoutachtig, brak, gezouten, met zout ingelegd; salé, saumâtre, enmariné, confit au sel. *Ajer māsien atau ājer tāwar*, brak of zoet water; de l'eau saumâtre ou de l'eau douce. *Makān-an jang māsien*, ingezouten levensmiddelen; des provisions salées. *Ajer māta itoe māsien*, de tranen waren zout; les larmes étaient salées.

ماثو *māṅgō*, ontsteld, verslagen, verstomd, verbaasd, verbijsterd, ontsteltenis, verschrikking; épouvanté, terrifié, confondu, stupéfait, pétrifié, épouvante, consternation. *Ada jang ter-māṅgōe-māṅgōe sebāb men-deṅgar swarā-nja*, sommigen waren verschrikt op het hooren van zijne stem; quelques uns furent saisis d'épouvante en entendant sa voix. *Dājang sakāṭi-an itoe-pān ter-tjāṅgang-tjāṅgang dan ter-māṅgōe-māṅgōe*, al de juffers waren verwonderd en ter nedergeslagen; toutes les femmes furent émuës et consternées. *Ter-māṅgōe seperti orang jang mābok*, verstomd als iemand die dronken is; stupéfait comme une personne ivre.

ماكي *māki* (vid. مكي *makī*), met woorden beledigen; injurier, insulter.

ماكين *mākan*, eten, het middagmaal houden, verteren (als vuur of roest), snijden, doordringen (als een scherp instrument); manger, dîner, consumer (comme fait le feu ou la rouille), couper, pénétrer (comme un instrument tranchant), *Mākan nāsī*, gekookte rijst eten;

manger du riz cuit à l'eau. *Tiāda ia māṭ mākan*, hij wil niet eten, weigert voedsel te nemen; il ne veut pas manger, il refuse les alimens. *Se-telah soedah mākan maka lālo mākan sīrih dan memākei bāu-bāu'n*, na het middagmaal gebruikten zij betel en bedienden zich van welriekende waren; après le dîner ils prirent du betel et usèrent de parfums. *Abies-lah kātūn badjā-nja di mākan auleh āpi*, hunne kleederen waren geheel en al door het vuur verteerd; leurs vêtements furent entièrement consumés par le feu. *Kāliet-nja tidak di mākan besi itoe*, het staal zoude niet door zijne huid dringen; le fer n'entamerait point sa peau. *Mākan gādji*, loon-trekken; tirer des gages. *makān-an*, voedsel, levensmiddelen; de la nourriture, des vivres.

ماكين *mākien* (vid. مكين *mikīn*), te meer, zoo veel te meer; plus, d'autant plus. *Mākien tēah mākien djāhat*, hoe ouder hoe slechter; plus (il) vieillit, plus (il) empire. *Mākien besaar anak itoe mākien elok*, hoe grooter dat kind werd, des te schooner werd het ook; plus cet enfant croissait, plus il embellissait. *Melainkan mākien sasat*, maar dwaalt meer en meer; mais s'égare de plus en plus. *Sa-rātōes mākien sa-pāloh*, tien ten honderd interest; dix pour cent d'intérêt.

ماكو *mākau*, het eiland en de stad Macao in China; l'île et la ville de Macao en Chine. *Minta tēlang djāal-kan amas itoe ka-pada kapal mākau*, help mij in het verkoopen van dat goud aan de schepen van Macao (aan de Chinezen); aidez-moi à vendre cet or aux navires de Macao (aux Chinois).

ماكي *māki*, met woorden beledigen, bespotten; dire des injures, railler, tourner en ridicule. *Menampar orang dan memāki binī-nja*, eenen man slaan en zijne vrouw schelden; battre un homme et dire des injures à sa femme. *Apā-kah goenā-nja māki dan nista*, waartoe dient het schelden en schimpen? que gagne-

t-on à dire des injures et à choquer par des raileries? *Serāja memandang k̄ān bādjē orang moeda itoe makī-mākī k̄ān tēan-nja*, bemerkende dat het kleed van dien jongeling dat van zijne meesteres nabootste; observant que le vêtement de ce jeune homme imitait (contrefaisait) celui de sa maîtresse.

مال *mālœ* (vid. مالو *mālœ*), beschaamd; honteux.

مالس *mālās*, traag, lui, nalatig; paresseux, indolent, négligent. *Awā mālās*, een luijaard, leeglooper; un paresseux, fainéant. *Mālās meñgādji*, traag in het leeren; paresseux à la leçon. *Hei amba jang mālās*, o luije dienstknecht! ô serviteur paresseux! *Seperti kenā mālās rasā-nja*, hij scheen eene trage luim te hebben; il semblait être d'humeur à ne rien faire.

مالغ *mālang*, tegenspoed, ongelukkig, van eene slechte uitkomst, ramspoedig; revers, malheureux, sans succès, infortuné. *Ontong jang mālang*, mislukking, verkeerde uitkomst; revers, mauvais succès. *Kāmī mālang sēdah ter-bēang*, wij ongelukkigen worden verworpen; malheureux que nous sommes, on nous chasse. *Meñgapā-kah tēan meniñgal-kan adek mālang tjelāka ini*, waarom hebt gij uwe arme, ongelukkige zuster (vrouw) verlaten? pourquoi avez-vous délaissé votre soeur (épouse) infortunée et misérable?

مالغ *mālang*, een krijgsoverste van zekeren rang; un officier militaire d'un certain rang. *Mālang dan pen-djērat dan peñggāwa*, officieren van verschillende rangen; des officiers de différents grades.

مالغ *mālang*, soort van aal; espèce d'anguille.

مالغ *mālieng* & مالغ *mālīeng*, stelen, rooven; voler, dérober, piller. *Dia ber-djāga tākœt mālieng*, hij waakt, uit vrees voor eenen diefstal; il veille (est sur ses gardes), dans la crainte d'être volé. *Seperti orang hendak me-mālieng*, als iemand die eenen diefstal

wil begaan; comme quelqu'un qui a l'intention de commettre un vol. *Māsok-nja deri pintō mālieng*, zij trad door eene geheime deur binnen; elle entra par une porte dérobée. *Mālieng-mālieng*, steelswijze, ter sluip; à la dérobée, furtivement. *Bri t̄au mālieng-mālieng*, geheime kondschap geven; informer en secret.

مالغ *māligei*, paleis, vorstelijke woning, dat gedeelte van het paleis (*astāna*) waar de slaapvertrekken zijn; palais, maison de prince, la partie du palais (*astāna*) qui contient les chambres à coucher. *Māligei tēdjœh pañgkat*, een paleis van zeven verdiepingen; un palais à sept étages. *Bēnji-boēnji-an di-dālam māligei*, muziek in het paleis; de la musique dans le palais. *Isi māligei*, de hovelingen; les courtisans. *Sampei-lah baginda ka-dālam kōta astāna itoe maka kombati-lah tēan poetrī ka-māligei-nja sindiri*, toen de koning de vestingwerken van het paleis binnen trad, begaf zich de prinses naar hare eigene vertrekken; lorsque le roi entra dans les fortifications du palais, la princesse se retira dans ses propres appartemens. *Pergi-lah ia ka-māligei anakanda-nja*, hij begaf zich naar het vertrek van zijn kind; il se rendit à l'appartement de son enfant.

مالغ *mālam*, nacht; nuit. *Mālam dan siang*, nacht en dag; nuit et jour. *Mālam āri*, de nacht; la nuit. *Mālam āri rāja*, de nacht van, of de avond voor een feestdag; la nuit ou veille d'une fête. *Āri-pēn djāuh mālam*, het was diep in den nacht; la nuit était fort avancée. *Brāpa mālam*, hoe veel nachten? (in plaats van hoe veel dagen); combien de nuits? (on compte par nuits, au lieu de jours). *Ber-mālam*, den nacht doorbrengen; passer la nuit. *Sa-mālam*, een nacht geleden (gisteren); il y a une nuit d'écoulée (hier). *se-mālām-an*, bij nacht; de nuit, pendant la nuit. *Ber-himpæn se-mālām-an*, des nachts bijeenkomen; s'assembler la nuit.

mālā, beschaamd, beschroomd, schroomachtig, zedig, schaamte, schande, hoon, smaad; honteux, confus, qui a de la pudeur, modeste, honte, déshonneur, affront. *Meñgapa mālā di tintang dājang*, waarom zijt gij beschaamd als eene juffer u aanziet? pourquoi rougissez-vous lorsqu'une jeune personne vous regarde? *Tiadū-lah añgkau mālā akan allah*, schaamt gij u niet voor het aangezigt van God? ne rougis-tu pas devant la face de l'Éternel? *Toendök mālā*, het hoofd nederbuigen van schaamte; baisser la tête de honte. *Malā-mālā bhāsa roepā-nja*, haar gelaat drukte schaamte uit; sa contenance annonçait la pudeur. *Mem-brī mālā*, schande werpen op; jeter la honte, l'infamie sur. *Ia-pēn ber-kāta deñgan tāñgies-nja lāgi-pēn deñgan mālā-nja*, hij zeide het met droefheid en schaamte; il le dit avec douleur et en rougis-sant. *Bēang vel lepas mālā*, besnijden; circoncire. *ka-mālā-an*, schaamte, de schaamdeelen; honte, les parties naturelles.

mālāh, zoo dat, tot dat, tot zoo verre; en sorte que, jusqu'à ce que, jusqu'à ce point. *Sāñgat menāñgies mālāh bāsah deñgan kāin badjā-nja*, weende zoo bitterlijk, dat haar kleed nat werd; pleura si abondamment, que ses vêtements en furent trempés. *Mālāh ābies deñgan bālōeh kenieng-nja ter-bākar*, tot dat hare wenkbrauwen verschroeid waren; jusqu'à ce que ses sourcils fussent brûlés.

mālī HIND., een snoer bloemen, juweelen, enz., dat men om den nek hängt; guirlande de fleurs, de perles, &c., qu'on porte autour du cou. *Ber-sentieng dan ber-mālī*, met bloemen achter de ooren en om den hals versierd; portant des fleurs derrière les oreilles et autour du cou. *Ber-mālī intan di kārang*, dragende eenen halsband van diamanten; portant un collier de diamans.

mālīeng (vid. *mālīeng*), stelen; voler.

māma & *māmak*, oom of moei van vaders zijde, eene benaming die men, uit eerbied, aan bejaarde lieden geeft; oncle ou tante du côté paternel, expression dont on se sert par respect en parlant à une personne avancée en âge. *Māma perampēan*, moei van vaders kant; tante paternelle. *Anak perampēan mān mān-nja*, de dochter zijns ooms van vaders zijde; la fille de son oncle paternel. *Meng-āpa tēan menāñkap māma tēan kārna ia inī soedāra ājah tēan*, waarom hebt gij de handen op uwen oom geslagen? deze man is immers uws vaders broeder; pourquoi avez-vous porté la main sur votre oncle? car cet homme est le frère de votre père. *Anak māma moehammed*, de zoon van Mahomeds oom (Ali, die zijn neef en tevens zijn schoonzoon was); le fils de l'oncle de Mahomet (Ali, qui était à la fois son cousin et son beau-fils. *Hei mamū-kōe marī-lah*, kom herwaarts, mijn geachte vriend; approchez, mon respectable ami.

māmār, gekneusd, gekwetst, verzwakt (bij voorbeeld door smart); meurtri, blessé, faible (par exemple à force de douleur).

mā-māda (vid. *mā*), moeders jongere zuster; soeur puînée de la mère.

māmār (vid. *māmār*), bewoond, bevolkt; habité, peuplé.

māmām AR., katechizant, een die door den priester onderwezen wordt, de gemeente, de leken; catéchumène, celui qu'on instruit dans la religion, les laïques. *Wādjieb akan mā-mām meng-ikōet imām-nja*, de katechizant is verplicht den priester na te zeggen; le catéchumène doit répéter les paroles que le prêtre prononce. *Ada sāk imām-kah ia atau mā-mām*, indien het in twijfel getrokken wordt of hij de onderwijzer of de leerling zij; en cas qu'il y ait lieu de douter s'il est le maître ou le disciple. *Imām-pēn brī salām akan mā-mām-nja jang pada fihak kōnan dan pada fihak kīrī*, de priester groet zijne gemeente

regts en links; le prêtre salue l'assemblée à droite et à gauche.

مامه *māmah*, kaauwen; mâcher. *Māmah dā-gieng*, voedsel kaauwen; mâcher des alimens. *Māmah biak*, herkaauwen; ruminer.

مان *māna*, waar, wie, wat; où, qui, quoi. *Di-māna*, waar, op welke plaats? où, en quel endroit? *Ka-māna*, werwaarts? vers quel endroit? *Deri-māna*, van waar? d'où? *Bagi-māna*, hoe? comment? *Māna-kūla*, op wat tijd? à quelle époque? *Orang māna*, wāt voor man? quel homme? *Rādja jang māna itoe*, welke koning is dat? quel est ce roi? *Māna titah tēan*, welke ook mijn meesters bevelen mogen zijn; quels que soient les ordres de mon maître. *Amba tēlong akan dia māna se-kwāsa amba*, ik heb hem geholpen zoo veel hét in mijn vermogen was; je l'ai secouru autant qu'il était en mon pouvoir. *Bāik deri-māna-māna datang-nja*, van waar hij ook kome; de quelque lieu qu'il vienne. *Se-māna-māna*, waar ook, overal; en quel-que endroit que ce soit, partout.

مانس *mānies*, zoet, aangenaam, tenger; doux, agréable, délicat. *Mānies seperti sakar ber-tjampœr madē*, zoet als suiker met honig vermengd; doux comme du sucre mêlé de miel. *Kāliet mānies*, cassia lignea, kaneel; canelle. *Djārī mānies*, de vierde vinger; le doigt annulaire. *Di ambel-nja tjintjin ka-pada djārī mānies*, zij trok eenen ring van haren vierden vinger; elle tira une bague de son doigt annulaire. *Mānies katā-nja*, zijne woorden waren zacht en overredend; ses paroles étaient douces et persuasives. *Mānies lakō-nja*, hare manieren waren minzaam; ses manières étaient affables. *Itam mānies*, eene zacht bruine vrouw, eene brunet; d'un brun délicat, une brunette. مانيس *manīs-an*, lekkernijen; délicatesses, friandises.

مانشي *māncēsia* vel *māncēsja* HIND., de mensch, het menschedom (in onderscheiding van andere dieren of bovennatuurlijke wezens), mensche-

lijk; l'homme, le genre humain (par opposition aux animaux ou aux êtres surnaturels), humain. *Njāwa māncēsia*, des menschen ziel; l'ame humaine. *Baŋgkei māncēsia*, de geraamten van menschen; les cadavres d'hommes. *Tiāda pernah māncēsia datang ka-mārī*, nimmer (te voren) is eenig mensch deze plaats genderd; jamais (auparavant) mortel n'approcha de ce lieu. *Rādja-rādja māncēsia dan rādja-rādja dēwa*, menschen-koningen en geesten-koningen; rois des hommes et rois des génies. *Hendak-kah tiap-tiap binātang itoe ber-istri-kan māncēsia*, zal elk dezer dieren (apen met redelijk vermogen begaafd) een mensch tot vrouw hebben? chacun de ces animaux (singes doués de raison) aura-t-il une femme de l'espèce humaine? *Sebāb ka-bānjak-an māncēsia*, wegens de menigte van menschen; à cause de la foule. *Ber-ādap ka-pada māncēsia*, voor de menschen verschijnen; paratre en public.

مانق *mānok*, de naam eener plaats op de westkust van Sumatra; nom d'un endroit sur la côte occidentale de Sumatra.

مانق *mānok*, (a lingua insularum orientaliū), vogel, tam gevogelte; oiseau, volaille. *Mānok dēwāta* vel *bērong sōpan*, de paradijvogel; l'oiseau du paradis.

مانم *mānikam* HIND., een robijn, edele gesteenten in het algemeen; un rubis, des pierres précieuses en général. *Mērah seperti mānikam*, rood als robijn; rouge comme du rubis. *Warna tōbōh-nja seperti mānikam jang kōnieng*, hare kleur was als die van eene topaas; son teint ressemblait à la topaze. *Mānikam jang amat pētih*, een zeer doorschijnende steen, van een schoon water; pierre extrêmement transparente, d'une très-belle eau. *Manikam sa-būdjī*, een robijn; un rubis.

مانی *māni-māni*, koralen; des grains.

ماو *māu* & ماو *māhō*, willen, van nooden

hebben, verlangen, begeeren, wenschen, verkiezen, eischen, vereischen, in den zin hebben, eene strekking hebben tot, het zij; vouloir, avoir besoin de, désirer, souhaiter, préférer, requérir, se proposer de, tendre à, soit. *Amba tiāda māu*, ik wil niet, verkies niet; je ne veux pas, ce n'est pas mon intention. *Apa māu*, wat begeert gij? que désirez-vous? *Māu-kali atau tidak-kah*, wilt gij of wilt gij niet? voulez-vous ou non? *Tiāda djāga dia māu diam*, en nog wilde zij niet ophouden; encore ne voulut-elle pas cesser. *Tiāda māu tidor*, kan niet slapen; ne saurait dormir. *Tiāda māu ka-lēar ājer matā-nja*, hare tranen wilden niet vloeijen; ses larmes refusaient de couler. *Māu ādjān*, het dreigt te zullen regenen; il menace de pleuvoir. *Dia māu māti*, hij gaat sterven; il va mourir. *Māu djantan māu betina*, het zij mannelijk, het zij vrouwelijk; soit mâle, soit femelle. *Māu ka-pada baik-nja dan māu ka-pada djāhat-nja*, het ga hoe het ga, luk of raak; à tout hasard, en arrivera ce qu'il voudra.

māwær, rozenboom, roos; rosier, rose. *Ājer māwær*, rozenwater; de l'eau rose. *Bāṅga māwær* vel (minus correcte) *bāṅga ājer māwær*, de roos of rozenwaterbloem; la rose ou la fleur qui fournit l'eau rose. *Djambō ājer māwær*, eugenia, de rozenwater-djambō; le diambōu à l'eau rose. *Bāṅga māwær pētih*, rosa indica.

māwang, versch riekende (als een blad); qui sent frais (comme par exemple une feuille).

māhal (vid. *mahal*), duur, hoog in prijs; cher, d'un prix élevé.

māidah & *mēdjah* AR. & PORT. (mēsa), eene tafel, spijstafel; une table, table à dîner.

māja HIND., schijn, bedrog des gezichts, schaduw, schim, geest, verschijning; illusion de la vue, ombre, phantôme, apparition. *Orang mēda baik pāras seperti māja sorga*, een

jongeling wiens schoone gelaatstrekken hem het aanzien van eene hemelsche schim gaven; un jeune homme qui par la beauté de ses traits ressembloit à un phantôme céleste.

mājang, de bloesem van de kokosnoot, betelnoot en andere dergelijke boomen; of de bijzondere schil welke dezen bloesem bevat; la fleur du cocotier, du betel et autres arbres de cette espèce, ou l'enveloppe particulière qui renferme le bouton de cette fleur.

mājam, geldstuk, waarvan er zestien in de *bāṅkal* gaan; monnaie, valant la seizième partie d'un *bāṅkal*.

māin, spelen, zich vermaken, kortswijlen, tuischen; jouer, s'amuser, badiner, folâtrer, faire une partie de jeu. *Dādæk ber-māin*, zich nederzetten en spelen; s'asseoir et jouer. *Rēmah māin wājang*, een tooneel; un théâtre. *Māin tjātēr* & *māin pāsang*, schaak of dam spelen; jouer aux échecs ou aux dames. *Māin sindjata*, met de wapenen spelen, schermen; jouer des armes, faire des armes. *Kārna ber-māin-māin*, uit jok, boertende; par plaisanterie. *per-māin-an* & *pe-māin-an*, speeltuig, spel, vermakelikheden, vuurwerk; jouet, jeu, divertissemens, feux d'artifice. *Ber-māin pel-bāgei per-māin-an*, verschillende spelen spelen; jouer à différens jeux. *Pagāwei per-māin-an*, speelgereedschap (bij voorb. de stukken bij het schaakspel); l'appareil d'un jeu (par exemple les pièces du jeu des échecs).

mānjak (vid. *bānjak*), velen; beaucoup, un grand nombre.

matrī, een zegel, zegelen, verzegelen; sceau, cachet, mettre ou apposer un sceau, sceller. *Tjientjien matrī*, zegelring; anneau dont on se sert pour sceller. *Ter-bāka deri-pada matrī-nja*, ontzegeld, niet gezegeld; décacheté, non cacheté. *Sōdah-lah sērat itō maka lālo di matrī-nja*, den brief ge-

eindigd hebbende, verzegelde hij denzelven; ayant achevé la lettre; il la cacheta. *Tjāp djandji-an ter-matrī atas kartas ini*, een afdruksel van het zegel van goedkeuring wordt op dit geschrift gezet; une empreinte du sceau de ratification est apposée sur cet acte.

mata-māta (vid. *māta* متات), een staatsambtenaar, opper-opzigter; un officier d'état, inspecteur, surintendant.

matō vel *matāw*, een woord gebruikelijk om de innerlijke waardij van het goud aan te wijzen; certain titre, degré de bonté ou de perfection dans l'or. *Amas sa-pāloh matō*, goud van tien graden (vier-en-twintig karaten), zuiver goud; or à dix degrés (vingt-quatre carats), or pur. *Mato-lāw*, paarden; des perles. *Mato-mānikam*, robijnen en andere edele gesteenten; des rubis et autres pierres précieuses.

mata-ārī متاري, het oog des dags, de zon; l'oeil du jour, le soleil. *Mata-ārī nāik* vel *terbiet*, de opgang der zon; le lever du soleil. *Mata-ārī tārōen* vel *māsōek*, de ondergang der zon; le coucher du soleil. *Ka-mata-ārī māti*, westwaarts; vers l'ouest. *Ka-mata-ārī idōep*, oostwaarts; à l'est. *Amba-mōe dātang deri-pada mata-ārī idōep*, uw dieenaar is uit het oosten gekomen; ton serviteur est venu de l'orient. *Seperti mata-ārī bhārōe terbiet di tepī tāngiet*, gelijk de pas gerezene zon aan den rand van den hemel; semblable au soleil à peine levé à l'extrémité du ciel. *Tjāja mata-ārī memantjar-lah seperti māka perampōan jang bāik paras-nja*, de glans der zon scheen gelijk het aangezigt eener schoone vrouw; l'éclat du soleil brillait comme le visage d'une belle femme. *Mata-ārī kalam-kabōet-lah rōpā-nja*, de zon scheen door eenen dikken nevel; le soleil luisait à travers un épais brouillard.

متي vel متيا *moetia* HIND. & متيار *moetiāra*, paarl, paarlemoer; perle, nacre de perles. *Kāta orang meniellam moetia djikalau kita ber-*

-āuleh moetiāra sa-kāla kita meniellam ini, zegt de paarlduiker, indien ik dezen keer eenige paarden vang; si cette fois, dit le plongeur, je parviens à pêcher quelques perles. *Menjārōeh orang meniellam moetia di tepī lāwēt itōe maka ter-lālo bānjak ber-āuleh moetia ada jang seperti telōer ājam*, gaf aan eenige lieden bevel om dicht bij de kust te duiken en paarden te zoeken: er werden vele paarden gevischt, waarvan sommige de grootte van een ei hadden; il fit plonger quelques personnes à peu de distance de la côte pour pêcher des perles: il fut pêché une quantité de perles, dont plusieurs avaient la grosseur d'un oeuf. *Pājong moetia di kārang*, zonneschermen met paarden belegd; des parasols garnis de perles. *Pedang ber-āwōe moetiāra*, een zwaard met een hecht van paarlemoer; une épée à poignée de nacre de perles. *Ēdjan moetia di tōerēn-kan āuleh rādja*, hagelbuijen van paarden werden door den koning opgezameld; le roi recueillit des grêles de perles. *Tiga bidji moetiāra*, drie paarden; trois perles. *Indong moetia*, paarlemoer, de schulp waarin de paarden gevonden worden; nacre de perles, l'écaille qui renferme les perles.

مثال *misāl* AR., gelijkenis, overeenkomst, voorbeeld, vergelijking, beeld; similitude, ressemblance, analogie, comparaison, figure, exemple.

مثقال *miskāl* AR., een gewigt gelijk aan twee honderd vier-en-tachtig korrels garst (Gladwin); poids équivalant à deux cent quatre-vingt quatre grains d'orge (Gladwin). *Sōātōe miskāl tiga pāloh anam sāga dan djika pada kīra-kīra timbāng-an boṅkal brat-nja anam kēpang maka djōemleh dōa pāloh miskāl itōe djika di timbāng deṅgan boṅkal sa-tāil ampat-blas mājam dan djika di timbāng deṅgan derham nagri atjeh maka djadi-lah ia dōlāpan tāil tādjoeh mas brat-nja*, een *miskal* is gelijk aan 36 roode erwten (abroes), en weegt in *boṅkal*-gewicht 6 *kēpang*: 20 *miskal* staan, naar

hetzelfde gewigt, gelijk met 1 *tāil* en 14 *mājam*, en naar het gewigt van *derham* of Atjien, met 8 *tāil* en 7 *maas*; un *miskal* équivaut à 36 pois rouges (abrous), et pèse en poids de *boŋkal* 6 *kōupang*: vingt *miskal* font, suivant le même poids, 1 *tāil* et 14 *mājam*, et suivant le poids de *derham* ou Atiin; 8 *tāil* et 7 *mas*.

مجده *medjed* AR., heerlijk, verheven; glorieux, sublime. *Werkat 'l medjed*, de verhevende zendbrief مجده *medjahed*, een krijgsheld tot verdediging van zijn geloof strijdende; la sublime épître مجده *mediāhed*, un guerrier combattant pour la défense de sa religion.

مجده *moedjoer*, geluk, gelukkige uitslag, bij het spel winnen; bonheur, succès, gagner au jeu. *Mālang moedjoer*, luk of raak; à tout hasard, vaille que vaille. *Mædjær-ī-lah ia*, hij heeft gewonnen, hij is de winner geweest; c'est lui qui a gagné.

مجلس *madjlies* AR., vergadering, bijeenkomst, gezelschap; assemblée, congrégation, réunion, société. *Meŋgapā-kah maka aŋkau tiāda mem-brī isteadat di-adāp-an madjlies radja-rādja kāmī*, waarom deedt gij niet de gewone pligtplegingen toen gij in de vergadering onzer opperhoofden zijt verschenen? pourquoi n'as-tu pas fait le salut accoutumé en paraissant devant l'assemblée de nos chefs? *Men-tjabāl-ī madjlies ōrang*, sprak de vergadering op eene onbetamelijke wijze aan; apostropha l'assemblée d'une manière impertinente. *Sakali-an kāmoe jang dālam madjlies*, gij allen die thans in de vergadering zijt; vous tous qui êtes maintenant assemblés ici. *Adat tartīb madjlies radja-rādja*, de hofgewoonten, de pligtplegingen ten hove gebruikelijk; l'étiquette, le cérémonial des cours. *Paŋg-ālōe madjlies*, de voorzitter; le président.

مجلس *madjellies*, مجلس *mandjellies* & مجلس *mandjalies*, schoon, sierlijk, bevallig, deftig; beau, gentil, élégant, gracieux,

qui a un air de noblesse. *Madjellies roepā-nja separti bēlan poernāma*, haar aangezicht was schoon als dat van de volle maan; sa face était belle comme celle de la pleine lune. *Wedjeh jang mandjellies*, een schoon, deftig voorkomen; une belle contenance, un air noble. *Bintji-lah ia akan ōrang itōe sebāb kērang madjellies roepā-nja*, zij haatte dien man om zijn eenvoudig voorkomen; elle haïssait cet homme à cause de la simplicité de ses manières.

مجده *moetjah* PERS. (vid. ميسی *mīsī*), het haar der wenkbrauwen of der oogleden; le poil des sourcils ou des paupières.

محبته *mœhabbat* AR., liefde, genegenheid, be-minnende, toegenegen; amour, affection, tendre, qui aime, affectionné. *Werkat 'l mœhabbat*, een minzame brief; une lettre affectueuse.

محررم *mœharram* AR., de eerste maand van het Mahomedaansche jaar; le premier mois de l'année Mahométane.

محمد *mœhammed* AR., een eigennaam (betekende lofwaardig); nom propre (qui signifie digne de louange). *Nabī mœhammed*, de profet Mahomed; le prophète Mahomet. *Awal-nja ādam akhīer-nja mœhammed*, de eerste hunner (der profeten) was Adam, de laatste hunner Mahomed; le premier d'entre eux (d'entre les prophètes) fut Adam, le dernier d'entre eux fut Mahomet. *Paŋg-ālōe kāmī nabī mœhammed dan segala kœlawargā-nja dan segala sokbat-nja*, onze gids, de profet Mahomed, en alle zijne bloedverwanten, en alle zijne metgezellen; notre guide, le prophète Mahomet, et toute sa famille, et tous ses compagnons.

مخلوق *makhlāk* AR., schepselen, geschapene wezens; créatures, êtres créés.

مداغ *madāng* vel *mæddang*, zekere hoogstamige boom; nom d'un arbre de futaie.

مدت *madat* vel *moeddat*, een mengsel van opium en fijn gekorven tabak, zamen gekookt om te rooken, heul; opium préparé pour être pris en fumée, en le mêlant et le faisant cuire avec du tabac coupé menu, pavot blanc. *Mākan madat*, opium gebruiken of rooken; prendre ou fumer de l'opium.

مدح *madah* AR., lofrede, lofspraak (bijzonder in dicht); panégyrique, éloge, louanges (sur-tout en vers).

مدرسه *maḍraseh* AR., leerschool, oefenschool; collège, académie.

مدو *madwē* HIND., honig; miel. *Seperti sakar ber-tjampoer madwē*, als stiker met honig gemengd; comme du sucre mêlé de miel. *Lāwat madwē*, eene zee van honig; un océan de miel. *Indong mādwē* & *sārang mādwē*, honigraat; rayon de miel. *Madwē-madwē-an*, bijenzwerm, of de klomp was en honig die aan den tak van eenen boom kleeft; essaim d'abeilles, ou la masse de cire et de miel attachée à la branche d'un arbre.

مدو *midwē*, kwalijk, onpasselijk, misselijk; qui a mal au coeur, qui a des nausées, des envies de vomir.

مدده *moedah* & مدده *mēdah*, ligt, gemakkelijk, beuzelachtig, van weinig belang, mild, goed-aardig, toegesfijk, goedkoop; aisé, facile, léger, frivole, de peu d'importance, libéral, bénin, complaisant, de bas prix. *Bitjāra jang mēdah*, een gemakkelijk werk; un travail aisé. *Dan rājat kita moedah-lah ia men-tjārī makān-an-nja*, en het zal voor mijn volk gemakkelijk zijn hunnen voorraad te vinden; et il sera facile à mes gens de se procurer des provisions. *Sopāja mēdah men-tjāboet saklīen denġan taġgan kānan*, dat het gemakkelijk zij het mes met de rechterhand uit te trekken; qu'il soit facile de tirer la lame du fourreau avec la main droite. *Moedah-moedah*, gemakkelijk, zonder moeite; facilement. مداهن

moedah-an, gemakkelijkheid, mildheid; facilité, libéralité. مداهن *moedah-moedah-an* & مداهن *mēdah-moedah-an*, misschien, welligt; peut-être, il est possible que. *Moedah-moedah-an kalau-kalau dāpat pātek kardjā-kan seperti titah toēn-koe*, misschien zal uw slaaf in staat zijn te verrigten wat uwe hoogheid beveelt; peut-être votre esclave sera-t-il en état d'exécuter les ordres de votre altesse. *Siāpa tūu pe-kardjā-an prang inī moedah-moedah-an*, wie weet wat de gevolgen van dezen oorlog misschien wezen zullen? qui sait à quoi cette guerre peut-être aboutira? *Djikalau men-djādī ka-moedah-an ka-pada anak kita*, als er zich eene (bekwame) gelegenheid voor mijnen zoon opdoet; s'il se présente une occasion (favorable) pour mon fils. *Djānġan toēn-koe per-mēdah-moedah-kan pe-kardjā-an ōrang hīna inī*, laat uwe hoogheid het werk van dezen geringen persoon niet ligt tillen; que votre altesse ne méprise pas le travail de ce pauvre homme.

مذکر *mezker* AR., tot lof, ter herinnering van; à la louange, en commémoration de. مذکور *mezker*, herinnerd, opgezegd, bovengemeld; rappelé à la mémoire, dont on a fait commémoration, récité, mentionné plus haut.

مور *moerr* AR., mirre; myrrhe.

مراڭي *marāgei*, zekere vogel; nom d'oiseau.

مراڭد *marānda* vel مرند *maranda* (vid. ماراند *mārānda*), weduwe of weduwnaar; veuve ou veuf.

مربو *marbau* vel *moerbau*, metrosideros amboinensis, R., eene soort van hard hout; sorte de bois dur. *Pāpan marbau pandjang anam hasta tabal lima djārī*, planken van *marbau*, ter lengte van zes ellebogen en ter dikte van vijf duimen; des ais de *marbau*, ayant six coudées de long sur cinq pouces d'épaisseur.

مرتبة *mertabat* AR., trap, rang, ambt, bedie-

ning; degré, rang, grade, charge, office, emploi. *Nāik mertabat-nja deri-pada kita sakali-en*, verhief hem eenen trap boven ons allen; l'éleva d'un degré au-dessus de nous tous. *Merendah-kan diri-nja ka-pada orang jang kērang mertabat deri-pada-nja*, zich gelijk stellen met de genen die minder in rang zijn; se mettre au niveau de ceux qui sont d'un rang inférieur. *Tārœt mertabat-nja*, nam zijne bediening waar; s'acquitta de ses fonctions.

مرتد *moertadd* AR., verloochenaar van zijnen godsdienst, een afvallige, een nieuw bekeerde; un apostat, renégat, néophyte, nouveau converti. *Moertadd iā-lah jang ber-ēbah imān-nja*, men zegt dat hij een apostaat is, die van geloof veranderd is; il passe pour un apostat, qui a changé de religion.

مرجان *mardjān* AR. & PERS., rood koraal, koralen; corail rouge, grains de corail.

مرج *mortja* HIND., in slaauwte vallen, bezwijmen, bezwijming; s'évanouir, évanouissement. *Ia itœ-pæn ter-kadjoet lālo mortja*, zij schrikte en viel in slaauwte; elle s'effraya et s'évanouit. *Bārang siāpa memandang rœpā-nja nistjāja mortja*, al wie haar zag, was onvermijdelijk van zijne zinnen beroofd; quiconque la regardait, perdait immanquablement l'usage de ses sens. *Se-kotika ia sadar-lah deri-pada mortjā-nja*, zoodra hij van zijne bezwijming bekwam; aussitôt qu'il revint de son évanouissement.

مرجو *martjœ* & **مرج** *martjœ*, wachttorenen, torentje, uitkijk; guérite, tourelle, beffroi. *Martjœ kōta*, de wachttorenen eener vesting; le beffroi d'une forteresse. *Dœdœk-lah ia di martjœ mālegei*, plaatste zich op den toren van het paleis; s'assit sur la tourelle du palais. *Nāik-lah ka-martjœ gēnong tinggi itœ*, klom tot op de kruin van dien hoogen berg; grimpa jusqu'au sommet de cette haute montagne.

مرحوم *marhœm* AR., de overledene (iemand die genade heeft gevonden), een heilige, eene heilige of geëerde personaadje (levend of dood); le défunt (celui qui a trouvé grâce), un saint, un personnage saint ou vénéré (vivant ou décédé). *Ibn marhœm sceltān abœ-bekr*, zoon van den overleden sultan *Abœ-bekr*; fils du défunt sultan *Abou-bekr*. *Deri-pada māsa padœka marhœm*, van den tijd mijnes dierbaren overleden (bloedverwant) af; du tems de mon cher (parent) défunt. *Marī-lah iān amba per-sambah-kan ka-pada padœka marhœm*, kom, mijnheer, ik zal u aan het geliefde voorwerp van onzen eerbied (den koning zijnen vader) voorstellen; venez, monsieur, je vous présenterai à l'objet chéri de notre vénération (le roi son père).

مردو *mardœ* HIND., welluidend; mélodieux. *Swāra jantg mardœ*, eene welluidende stem; une voix mélodieuse. *Ter-lālo mardœ boenjī-nja*, deszelfs klank was buitengemeen streeklend; le son en était extrêmement doux.

مردھيق & **مرديق** *mardika* JAV., vrij, van de slavernij verlost; libre, délivré de l'esclavage. *Orang mardika*, een vrij persoon, vrij gemaakte slaaf; un homme libre, un affranchi. *Samoā-nja kāwan-kawān-nja di lepas-kan-nja mardika*, hij heeft alle zijne bedienden vrij gelaten; il a affranchi tous ses serviteurs. *Sāja atau mardika*, slaaf of vrij; esclave ou libre. *Jang me-mardikā-kan atau jang di mardikā-kan*, hij die in vrijheid stelt of hij die vrij gelaten wordt; celui qui donne ou celui qui reçoit la liberté. *Brī auleh-mœ akan dākœ argā-mœ maka mardikā-lah aŋgkau*, betaal mij het losgeld, voor dat ik u vrij laat; paye-moi la rançon, avant que je te mette en liberté.

مرسيك *marstœk*, scherp, doordringend, piepende; aigre, aigu, perçant, glapissant. *Swāra-nja marstœk*, hunne stem was doordringend; leur voix était perçante.

مرغ *marang* (vid. مرغ *mārang*), stroo, stoppels; paille, chaume,

مرشك *meranġkok*, op vier of meer voeten gaan, kruipen (als dieren, of als kleine kinderen op handen en voeten); marcher à la manière des animaux à quatre pieds ou autres polypèdes, ramper, se traîner à quatre (comme font les enfans). *Binātang jang meranġkok dan jang men-djālor*, dieren welke zich op hunne voeten of (gelijk de slangen en wormen) op den buik bewegen; animaux qui se meuvent sur leurs pieds ou (comme les serpens et les vers) sur le ventre.

مرشكو *meranġgau*, als pand voor de zekerheid eener schuld in het huis van den schuldeischer wonen (sprekende van eene gehuwde vrouw); demeurer (en parlant d'une femme mariée) dans la maison d'un créancier pour sûreté du payement de la dette. *Perampāan orang jang dādoek meranġgau atang*, de vrouw die als pand voor de schuld van haren man bleef; la femme qui resta en gage pour la dette de son mari.

مرثاتي & مرثاتي *merapāti*, it. *bārong dārah*, duif; pigeon.

مرثالم *marapālam* (vid. مرثالم *mampalam*), de mango-vrucht; le manga.

مرثوبين *marapējan*, eene soort van hard timmerhout; sorte de bois dur, qui sert à des ouvrages de charpente.

مرق *marak* vel *moerrak*, paauw of paauw; paon (femelle ou mâle). *Marak djantan dan marak betina*, de paauw en de paauw; le paon et la paone. *Ber-kantjieng marak melājang*, haken (of gespen) hebbende in de gedaante van eenen vliedenden paauw; ayant des agrafes en forme de paon à ailes déployées. *Seperti marak meng-igal roepā-nja*, zijn voorkomen was dat van eenen paauw die met uitgespreiden staart voorttreedt; sa démarche était celle d'un paon qui s'avance en faisant la roue. *Bānġa marak vel bānġa tjina & trang*

dōenjā, poinciana pulcherrima, L., de naam eener zeer schoone bloem; nom d'une fleur très-brillante.

مرقسي *me-raksī*, eenen aangenamen geur geven; parfumer. *Me-raksī tēboh*, het lichaam met reukwerk bestrijken; parfumer le corps. *Me-raksī astāna*, eenen liefelijken geur in het paleis verspreiden; parfumer le palais. *Lālo di mākan sireh* مرقي *di raksī*.

مرک *morka*, toornig, vergramd, toorn, verontwaardiging (van eenen meerderen); en colère, irrité, courroux, indignation (d'un supérieur). *Sāngat morka-lah ia akan kita*, hij was ten uiterste op ons vergramd; il était furieusement irrité contre nous. *Dan djikalau toēan-kōe morka semādja pātek per-sambah-kan djāga*, en al zoude uwe hoogheid toornig worden, zoo zal ik u echter verhalen; et votre altesse dut-elle se fâcher, je vais cependant vous faire part. *Tākoet di morka-āwāleh permei-sārī*, uit vrees van zich den toorn der vorstin op den hals te halen; craignant de s'attirer l'indignation de la reine.

مرکولي *marakālī*, zekere hoogstammige boom; nom d'un arbre de futaie.

مرگ *morga* vel مرگ ستوا *morga-satwā* HIND., beesten die in het wild leven, wilde dieren, jagtdieren; bêtes sauvages, bêtes fauves, gibier. *Se-telah dini-āri ājam-pān ber-kōkō dan segala morga-satwā-pān belōm men-tjāri makān-an-nja*, toen de dag pas aanbrak, en de hanen kraaiden, en de beesten des wouds nog niet uitgegaan waren om hun voedsel te zoeken; lorsque le jour ne faisait que de poindre, et que les coqs chantaient, et que les animaux de la forêt n'étaient pas encore sortis pour chercher leur nourriture. *Segala morga-satwā jang melājang di adara*, allerlei wilde dieren, of wild gevogelte dat in de lucht vliegt; toutes sortes d'animaux sauvages, ou d'oiseaux sauvages qui planent dans les airs. *Segala bānātang dan morga-satwā*, al de dieren

en vogelen; toutes les bêtes et les oiseaux.

marēnggei, it. *kelor*, guilandina moringa, L., hyperanthera moringa, Willd., een boom welks wortels den sterken smaak van de radijs hebben; arbre dont les racines ont le goût âcre et piquant du raifort.

marīet-tanau, het land dat op de Engelsche kaarten Martawan genaamd wordt; le pays nommé Martawan par les géographes Anglais.

mœrēd AR., een leerling, volger, scholier; disciple, écolier. *Mœrēd-nja ber-rāmi-rāmi*, hij heeft eene menigte leerlingen; ses disciples sont en grand nombre.

marika, volk, lieden, een wapendrager, schilddrager; peuple, gens, personnes, un écuyer. *marik'itœ*, deze lieden, zij; ces gens-ci, ils, eux. *Marik'itœ kambali-lah ka-pada tampat-nja*, zij keerden naar huis; ils s'en retournèrent chez eux. *Sa-kali-an marika*, de gansche bevolking; toute la population. *Membrī salām ka-pada marika*, de vergadering groeten; saluer l'assemblée.

marīam, een stuk grof geschut, Maria, de maagd Maria; une pièce de canon, Marie, la vierge Marie. *Marīam besār kitjiel jang di-ātas kōta itœ di pāsang orang-lah dan seperti ādjan bōah pelœrē-nja*, de kanonnen, groot en klein, op de wallen geplaatst, werden afgeschoten, en de kogels vielen zoo dik als regen; on déchargea la grosse et la petite artillerie placée sur les remparts, et les boulets tombaient comme (une ondée de) pluie. *Marīam pendek itœ tiāda-lah per-kanan āuleh orang malājē*, deze korte stukken (met eenen wijden mond) zijn niet naar den smaak der Maleijers; ces courtes pièces de canon (caronades) ne sont pas du goût des Malais. *Sama-sāma kāmī mariam-kan kadārat*, wij beschooten gezamenlijk den oever; nous canonâmes le rivage de concert.

marīau (vid. *tambang*), eene mijn; une mine.

mazmār AR. (vid. *zabār*), een psalm, godsdienstig gezang; pscaume, cantique.

mas (vid. *amas*), goud: *mas* betekent ook eene zekere munt, en een gewigt waarvan de zestien een *tial* uitmaken; de l'or: c'est aussi le nom qu'on donne à certaine monnaie, et à un poids faisant la seizième partie d'un *tial*.

mœsāra, rantsoen, aandeel (bij voorbeeld van koorn voor het vee), voeder; ration, portion (par exemple de grains pour le bétail), fourrages.

mister ANGL., heer, mijnheer; monsieur.

mœstāidd & *mœstājied* AR., gereed, in orde gebracht; prêt, préparé, arrangé.

mastēli, eene zeer grove soort van katoenen lijnwaad; toile de coton très-grosse. *Djēal sētra bilit mastēli*, zijde verkopen en zakliinnen inkoop (spreuk); vendre de la soie et acheter de la toile à sac (proverbe).

mesēdjied vel *mesdjied* AR., moskee; mosquée. *Mesēdjied allah*, Gods tempel; le temple de Dieu.

meserat & *mesrā* AR., vrolijkheid, vreugde, blijdschap, vermaak, liefde, vrolijk, lustig, boertig; enjouement, gaieté, joie, allégresse, plaisir, amour, gai, enjoué, badin. *Mieŋgkin ber-tambah-tambah kāseh mesrā-nja*, te grooter was zijn geluk; plus il se sentait heureux. *Ter-lālo kāseh dan mesrā*, zeer ingenomen en verbljyd; très-épris et très-satisfait.

mistar AR., een liniaal; une règle à tracer des lignes.

maski PORT. (mas que), hoewel, ofschoon, wel nu, al was het, niettegenstaande, daar is niet aan gelegen; quoique, bien que,

quand même, nonobstant que, n'importe. *Maski tēan gēsar amba bilang djāga*, al zoudt gij boos worden, ik zal u echter zeggen; dus-siez-vous vous fâcher, je vous dirai néanmoins. *Maski-lah dātang sērat*, ondanks de komst van eenen brief; nonobstant l'arrivée d'une lettre. *Kālo tiada bāleh bānjak maski se-dikiēt amba māu djāga*, indien gij niet veel bezorgen kunt, zal ik echter met weinig te vreden zijn; si vous ne pouvez en procurer beaucoup, je serai néanmoins content d'un peu.

meskiēn AR., arm, behoeftig; pauvre, nécessiteux. *Orang meskiēn*, een behoeftig mensch; un homme dans l'indigence. *Kāta meskiēn djāngan kau māloē*, schaam u niet over het woord arm; ne rougissez pas au mot de pauvre. *Sohbat-kē meskiēn dan kāja*, mijne vrienden, armen en rijken! mes amis, pauvres et riches! *Jang menōlong-ī segala fakīer dan meskiēn jang ka-sakiēt-an pada djalān-ī*, die den armen en behoeftigen hulp verleent, wanneer zij op hunne reis ziek worden; qui vient au secours des pauvres et des nécessiteux lorsqu'ils tombent malades en voyage.

moslam vel *māslam* AR., tot het ware geloof behoorende, een trouw geloovige, *Muzelman*; qui appartient à la vraie religion, un fidèle croyant, un Mahométan.

mesāh AR., zalf; baume, onguent.

mesāl, een eiland in de nabijheid van Nieuw-Guinea; île voisine de la Nouvelle-Guinée.

misi, broos, dat ligt vergruist (bij voorbeeld drooge bladeren); fragile, friable (comme par exemple des feuilles sèches).

mesīla AR., de Messias, Christus, de Gezalfde; le Messie, Christ, l'oïnt du Seigneur.

misiĵang, eene soort van riet, waarvan men matten vlecht; sorte de jonc dont on fait des nattes.

mesijā & *obat mesijā*, buskruid; poudre à tirer. *Mesijā mantah*, salpeter; nitre, salpêtre.

moeshāwarat vel *moesāwarat* AR., raad, raadpleging, besprek, raadplegen, beraadslagen, in den raad beslissen; conseil, consultation, délibération, conférence, consulter, délibérer, résoudre en assemblée du conseil. *Se-telah pōtōes moesāwarat itōē*, zoodra de beraadslaging afgeloopen was; aussitôt que les délibérations furent terminées. *Doedāk-lah ia di balērong sarāja moesāwarat deŋgan segala mantri-mantri jang tēah*, hij zat in de gehoorzaal neder en raadpleegde met al de bejaarde staatsmannen; il était assis dans la salle d'audience et consultait tous les hommes d'état avancés en âge.

mashrak AR., het oosten; l'orient. *Djam-nja di mashrak arah mata-ārī idōep*, hunne woonplaats is in het oosten, naar den kant waar de zon opkomt; ils habitent à l'orient, vers le côté où le soleil se lève.

mesghael & *mesghāl* AR., ontsteld, ongerust, angstig, bedroefd, bezig, naarstig, ongerustheid, angst; troublé, inquiet, triste, affligé, occupé, laborieux, malaise, inquiétude, anxiété. *Ber-diam dirī-nja separti lākā orang jang mesghael*, hij zweeg stil, gelijk iemand die ontsteld is; il se tut, comme une personne troublée. *Mesghael dan doeka-tjita atī-nja*, zijne ziel was ontroerd en bedroefd; il avait l'ame émue et attristée. *Mem-brī mesghael*, ongerustheid baren; causer de l'inquiétude.

mæshkiel AR., moeijelijk, ingewikkeld, dubbelzinnig, duister, twijfelachtig; difficile, ardu, compliqué, ambigu, obscur; douteux. *Sœāl jang mæshkiel*, moeijelijke vragen; des questions difficiles. *Pe-kardjā-an jang mæshkiel*, eene netelige zaak; une affaire épineuse. *Khabar jang mæshkiel*, dubbelzinnige opgaaf, duister en twijfelachtig bericht;

rapport équivoque, renseignemens obscurs et incertains.

مشهور mashwār AR., vermaard, berucht, algemeen bekend, afgekondigd, verspreid; célèbre, fameux, notoire, publié, divulgué. *Ter-lalō-lah mashwār namā-nja*, zijn naam was zeer beroemd; son nom fut très-célèbre. *Sopāja ter-mashwār-lah nāma tōān-kōe*, moge de naam uwer hoogheid beroemd worden; puisse le nom de votre altesse devenir fameux. *Djika mashwār nakal-nja*, als zijne slechte inborst algemeen bekend wordt; si son mauvais caractère vient à être connu du public. *Maka mashwār-lah di-dālam nagri*, nu werd er in de stad algemeen over gesproken; or on en parlait publiquement dans la ville. *Mashwār-kan kitāb*, een boek uitgeven of bekend maken; publier ou faire connaître un ouvrage de littérature.

مصحف moshaf AR., een boek, de *korān*, een geschrift, opschrift; un livre, le *korān*, un écrit, une inscription. *Djikalau ada moshaf itōe dālam tafsīr atau ter-sērat pada dinar*, indien het geschrevene zich in eene verklaring van den *korān* of op eenen penning bevindt; si l'inscription se trouve dans un commentaire du *korān* ou sur une médaille.

مصر misier AR., Egypte, Kairo; l'Egypte, le Caire. *Tānah misier*, het land van Egypte; la contrée d'Egypte. *Pada sema taṅgah djālan antāra nagri rōm dan nagri misier*, midden tusschen Konstantinopel en Egypte of Kairo; à moitié chemin entre Constantinople et l'Egypte ou le Caire. **مصر misīer**, Egyptisch; d'Egypte, Egyptien.

مصلحت maslahat AR., list, bedrog; stratagème, ruse, déception. *Bānjak maslahat-nja rakshāsa itōe*, deze kwade geesten zijn vol list; ces démons sont pleins de ruse.

مضره medlerat AR., schade, nadeel, onregt, belediging; tort, dommage, injustice, injure.

Men-djadi-lah medlerat akhier-nja menjasal-pēn tiadā-lah ber-gēna lāgi, eindelijk zal de ramp overkomen, en berouw zal niet baten; à la fin surviendront les revers, et les regrets seront superflus. *Djāṅgan apā-lah adenda meṅgardjā-kan pe-kardjā-an jang mem-brī medlerat dan mem-brī kidji nāma kita*, onthoud u, bid ik u, mijn (jonger) broeder, van eene daad welke slechte gevolgen zoude hebben en onzen goeden naam zoude bezoedelen; abstiens-toi, je t'en prie, mon frère (puîné), de toute action qui pourrait causer du préjudice et ternir notre renommée.

مطلق moetalak AR., volstrekt, algemeen; absolu, général. *Waktēl moetalak*, een gevolmagtigde; plénipotentiaire, agent muni de pleins pouvoirs.

مآف māāf AR., ontslagen, onschuldig of vrij verklaard, vergeven, verschoond, vrijgesteld, verschoonbaar, vergefelijke (zonde), gunst, vergeving, vergotelijkheid, kwijtschelding; absous, pardonné, excusé; exempt, pardonnable, véniel, grâce, pardon, oubli, absolution. *Dōsa kakenda minta di māāf-kan*, vergeef, bid ik u, de schuld van eenen broeder; pardonne, je t'en prie, le tort d'un frère. *Tiāda di māāf-kan akan babal-nja*, zijne onwetendheid is onverschoonbaar; il est d'une ignorance inexcusable. *Memōhon māāf*, om vergiffenis smeeken; implorer le pardon. *Sērat māāf*, kwijtbrief; quittance.

معلم māliem & معلّم moeālīem AR., stuurman, bootsman, meester, geleider, gids, opziener, leermeester, opzigt, leiding; pilote, contre-maître, maître, directeur, guide, gouverneur, précepteur, surveillance, conduite. *Māliem kapal jang gadāng*, de opperstuurman; pilote, maître, patron de navire. *Di sarah-kan anak-nja ka-pada māliem*, vertrouwden hun kind aan de zorg van eenen opziener; confièrent leur fils aux soins d'un gouverneur. *Kārna perampwān ada di-dālam moeālīem laki-*

-nja, want de vrouw is aan de leiding van haren man onderworpen; car la femme est sous la conduite de son mari.

معلوم *mālām* AR., bekend, begrepen, duidelijk, blijkbaar, zeker, algemeen bekend, opmerkelijk; connu, compris, clair, évident, certain, notoire, remarquable. *Mālām djāa kirā-nja aūteh tēan akan hāl amba ber-kiriem sērat ini*, zij u bekend, bid ik u, mijnheer, de reden waarom ik dezen brief zend; sache, je t'en prie, seigneur, le motif par lequel j'écris cette lettre. *Ilmoē mālām*, duidelijke kennis; connaissance claire. *Dosā-nja balām mātām*, zijne schuld is nog niet blijkbaar; sa culpabilité n'est pas encore évidente. *Brī mālām*, berigten, beteekenen, verwittigen; informer, signifier, donner avis.

معلي *moealla* AR., hoog, uitmuntend, verheven; élevé, éminent, sublime.

معمور *māmōr* AR., bewoond, volkrijk, bebouwd, overvloedig; habité, peuplé, cultivé, abondant. *Sopāja djādi māmōr segala nagri*, dat al de steden in volkrijkheid mogen toenemen, dat het land moge welvaren; que la population de toutes les villes aille toujours en croissant, que le pays prospère de plus en plus. *Jang di brī allah lampoh dan māmōr*, aan wien God overvloed moge schenken; à qui Dieu veuille donner abondamment.

معني *māna vel māni* & معنā *mānā* AR., meening, beteekenis, zin; pensée, signification, sens. *Antāra dēa māna*, tusschen tweederlei meeningen, dubbelzinnig; entre deux pensées, équivoque, amphibologique. *Djāngan kirā-nja meng-ambel akan māna jang kadjahāt-an*; duid het, bid ik u, niet ten kwade; gardez-vous, je vous en prie, de le prendre en mauvaise part. *Māna jang terbōka*, een duidelijke zin; un sens clair et net.

مغرب *maghrab* AR., het westen, westelijke streck, Afrika, Barbarije; l'ouest, région oc-

cidentale, l'Afrique, la Barbarie. *Deri maghrab dātang kamashrak*, van het westen tot het oosten; depuis l'occident jusqu'à l'orient. *Ka-liāt-an-lah dāmat di fihak maghrab*, een teeken vertoonde zich in het westen; un signe apparut du côté de l'occident. *Sambājang maghrab*, het avondgebed; les prières du soir.

مغلوبت *maghlōb* AR., overwonnen; vaincu. *Maghlōb-lah roepā-nja tiadā-lah ghālieb lāgi*, zij schenen niet meer overwinnaars, maar overwonnen te zijn; ils n'avaient plus l'apparence de vainqueurs, mais celle de vaincus.

مغ *meng* (vid. من *men*), een onscheidbaar voorvoegsel voor werkwoorden in eene bedrijvende en overgaande beteekenis; particule inséparable, qui précède le verbe employé dans le sens transitif.

مغابت *meṅābat* (vid. كبت *kabat*), binden, vast maken; lier, nouer, attacher.

مغات *meṅāta* (vid. كات *kāta*), aanspreken, uiten, uitdrukken, berigten; adresser la parole, accoster, exprimer, informer.

مغاتف *meṅātoep* (vid. كاتف *kātoep*), sluiten; clore, fermer.

مغاج *meng-ādji* (vid. اجي *adji*), den *korān* op den behoorlijken toon en met gepasten nadruk lezen, gebeden en godsdienstige formulieren lezen of opzeggen, de school bezoeken; lire le *korān* sur le ton et avec l'expression convenable, lire ou réciter des prières et des exercices religieux, fréquenter l'école. *Orang jang tāu meng-ādji*, iemand die in het opzeggen der Mahomedaansche formulieren ervaren is, een kenner, een geleerde; personne exercée dans l'art de réciter la liturgie Mahométane, un expert, un savant. *Anak-nja tāu meng-ādji korān*, zijne kinderen hebben den *korān* leeren lezen of opzeggen; ses enfans ont appris à lire ou réciter le *korān*. *Se-telah sēdah tammāt ia meng-ādji di sēroh bel-ādjar menjērat*, nadat hij zijne godsdienst-

oefeningen had volbragt, deed men hem in het schrijven onderwijzen; après qu'il eut achevé ses exercices religieux, on lui fit apprendre à écrire. **مُعْجِبِينَ** *peng-adjī-an*, eene les, oefening in het godsdienstig lezen; leçon, exercice dans l'art de lire les formules religieuses.

مُعَارَت *meṅgāraet* (vid. **كَارَت** *kāraet*), rimpen; rider, froncer.

مُعَارَغ *meṅgārang* (vid. **كَارَغ** *kārang*), zamenstellen, vervaardigen; composer. *Meṅgārang soentieng*, eenen krans vervaardigen, bloemen op eene kunstmatige wijze tot sieraad van het haar schikken; faire une guirlande, arranger artificiellement des fleurs pour orner les cheveux. *Meṅgārang kitāb*, een boek opstellen; composer un livre.

مُعَارَم *meṅgāram* & **مُعَرَم** *meṅgaram* (vid. **كَارَم** *kāram* & **كَرَم** *karam*), verdelgen; détruire.

مُعَاَسَه *meṅgāseh* (vid. **كَاسَه** *kāseh*), begunstigen; favoriser.

مُعَاَنِغَا *meṅgāniga* (vid. **نِغَاَنِغَا** *nigāniga*), doen gapen; faire bâiller.

مُعَا_P *meṅgāpa* (vid. **ا_P** *apa* & **نِغَا_P** *nigāpa*), waarom, om wat reden, oorzaak, reden; pour-quoi, pour quelle raison, cause, motif. *Meṅgāpa kāmoē tākoet*, waarom zijt gij bevreesd? de quoi as-tu peur? *Meṅgāpa maka anṅkau tiāda mengatā-kan diri-moē*, waarom hebt gij u niet doen aanmelden? pourquoi ne vous êtes-vous pas fait annoncer? *Tiāda meṅgāpa, tiāda nigāpa*, vel *tiāda akan meṅgāpā-nja*, het doet niets ter zake, het beteekent niets, het is van geen belang; n'importe, cela ne fait rien à la chose, ne signifie rien.

مُعَاَلِ *meṅgālier* (vid. **هَالِ** *hālier* & **نِغَاَلِ** *nigālier*), vloeijen; couler.

مُعَاَلَاَن *meṅgālang* (vid. **كَالَاَن** *kālang*), op balken, op stapels zetten; poser sur des cales, des acores.

مُعَاَلَا *meṅgālā*, vriendelijk ontvangen, verwelkomen, eenen naderenden (gast) begroeten, noodigen; faire bon accueil, souhaiter la bienvenue, saluer (un hôte) qui entre, inviter. *Soedāra-kō sakatī-an perḡi meṅgālōe-alōe-kan *ādja itōe*, gaat, alle mijne broederen, den vorst te gemoet; allez tous, mes frères, recevoir le prince. *Ia ka-lōar meṅgālōe-kan indra mahādēwa*, zij gingen *Indra Mahādēwa* te gemoet en begroetten hem; ils vinrent à la rencontre d'*Indra Mahādēwa* et le complimentèrent. *Meng-ālōe-alōe-kan segala aelōebālang-nja*, alle zijne officieren oproepen; convoquer tous ses officiers.

مُعَاَلَاَه *meṅgālōh* (vid. **مُعَاَلَاَه** *meṅgaloh* & **كَلَاَه** *kalah*), zuchten; soupirer, gémir.

مُعَاَمُك *meng-āmok* (vid. **اَمُك** *amok*), op eene woedende wijze aanvallen, in amok rondloopen; se battre avec fureur, assassiner tout ce qui se présente.

مُعَاَوَال *meṅgāwal* (vid. **كَوَال** *kāwal*), bewaren, bewaken; garder, surveiller.

مُعَاَوَان *meṅgāwan* (vid. **كَوَان** *kāwan*), vergezellen; accompagner.

مُعَاَوَانِ *meṅgāwān* (vid. **كَوَانِ** *kāwān*), huwen, in huwelijk geven; épouser, donner en mariage.

مُعَاَوَالِ *meṅgāwāl* (vid. **كَوَالِ** *kāwāl*), met den hengel visschen; pêcher à la ligne.

مُعَاَوَاَه *meṅgāwāh* (vid. **كَوَاَه** *kāwāh*), roeijen, kruisen; ramer, croiser.

مُعَاَوَاتَر *meṅgātār* (vid. **كَتَر** *katar*), bevreesd maken; intimider.

مُعَاَوَاتَم *meṅgātām* (vid. **كَتَم** *katām*), inoogsten; faire la récolte.

مُعَاَوَاتَاوِي *meṅgātāwī* (vid. **تَاوِي** *tāwī* & **كَتَاوِي** *kātāwī*), weten, kennen; savoir, connaître.

مُعَاَوَاتَاوِي *meṅgādjaet* & **مُعَاَوَاتَاوِي** *meṅgādjaet* (vid. **كَدَاوِي** *kādjaet*), schrik aanjagen; effrayer.

مغراسي *meṅgarās-i* (vid. كرس *kras*), harden, hard maken; tremper, durcir.

مغرات *meṅgarāt* vel *meṅg'rat* (vid. كرت *krat*), afsnijden; couper, trancher.

مغرات *meng-arti* & مغرتي *meng-arti* (vid. ارت *arti*), verstaan, begrijpen; concevoir, comprendre.

مغرج *meṅgardja* (vid. كرج *kardja*), bewerken, uitvoeren; travailler, exécuter.

مغرع *meṅg'ring* (vid. كرع *kring*), droogen; sécher.

مغراع *meṅgarák* (vid. كرع *garák*), bewegen; mouvoir.

مغراع *meṅgarlieng* (vid. كراع *karlieng*), van ter zijde bekijken; regarder de côté, à la dérobée.

مغرام *meṅgaram* (vid. كرام *karam* & كارم *kāram*), verwoesten, vernielen; détruire, dévaster.

مغرام *meṅgaram*, op eijeren zitten, broeijen, eenen aanslag brouwen; couvrir, faire éclore, tramer, comploter.

مغراعي *meṅgarœnja* (vid. كراعي *karœnja*), bevoordeelen, dienst bewijzen, verplichten; avantager, témoigner de la bonté, obliger.

مغرابوع *meṅgarāwbong* (vid. كرابوع *karāwbong*), omringen; entourer, environner.

مغرابوع *meṅgarōng* (vid. غرابوع *ṅgarōng*), bekijken; gronder.

مغرابوع *meṅgarāwmaen* (vid. كرابوع *karāwmaen*), verzamelen; rassembler.

مغرابوع *meṅgarāwh* (vid. غرابوع *garāwh*), ronken, snorken; ronfler.

مغرابوع *meṅgarāh* (vid. كرابوع *karāh*), vereenigen, bijeen roepen; réunir, assembler, convoquer.

مغراسيان *meṅgasiān* & مغراسيان *meṅgasiān-i* (vid. كاسيان *kasiān*), beklagen, medelijden heb-

ben met; plaindre, avoir compassion de. *Jang amat meṅgasiān ambā-nja*, die met zijne bedienden groot medelijden heeft; qui a extrêmement compassion de ceux qui le servent.

مغرابوع *meṅgapāla* (vid. كفال *kapāla*), hoeden, drijven, leiden; garder, mener, conduire. *Di pānah-nja orang jang meṅgapalā-kan ratā-nja*, schoot met eenen pijl den genen die zijnen wagen voerde; atteignit d'une flèche le conducteur de sa voiture.

مغرابوع *meṅgapong* & مغرابوع *meṅgapōng* (vid. كغ *kapong*), omsingelen, berennen, belegeren; cerner, bloquer, assiéger.

مغرابوع *maṅgkat*, overleden, gestorven; défunt, décédé. *Rādja kāmī soedah maṅgkat*, onze koning is overleden; notre roi est mort. *Pada tāun itoe maṅgkat-lah soeltān*, in dat jaar stierf de sultan; le sultan mourut cette année-là. *Padāka ajanda jang maṅgkat*, wijlen de koning onze dierbare vader; feu le roi notre père chéri.

مغرابوع *maṅgkoer* & مغرابوع *maṅgkōer*, draagzetel; palanquin, litière. *Poetri ka-ampat itoe-pān naik-lah ka-ātas maṅgkoer sa-bāah s'orang*, de vier vorstinnen beklommen elk haren draagzetel; les quatre princesses montèrent chacune dans un palanquin. *Maṅgkoer œsōng-an dan rāta dan pedātī*, draagstoelen, wagens en karren; des litières, des charriots et des charrettes. *Maṅgkoer gādjah*, olifants - draagstoelen; des litières portées par des éléphants. *maṅgkōer-kan*, in eenen draagstoel voeren; porter en litière,

مغرابوع *maṅgkasar*, het rijk van Macassar op de zuid-westkust van Celebes; le royaume de Macassar sur la côte sud-ouest de l'île Célèbes.

مغرابوع *maṅgkok*, kop, beker, porselein; une tasse, une coupe, de la porcelaine.

مغرابوع *maṅgkal*, half rijp, groen, verssch geplukt; à demi mûr, nouvellement cueilli. *Bāah*

maṅkal, half rijpe vruchten; des fruits à demi mûrs. *Ber-bāka pœāsa deṅgan tiga bidji khorma jang maṅkal atau tiga jang kring*, de vaste (na de lente) met drie versche of met drie gedroogde dadels breken; rompre le jeûne (à la fin du printemps) en mangeant trois dattes fraîches ou trois dattes sèches.

maṅkō bēmi vel *maṅkō-bēmi* & *pa-maṅkō*, eerste raadsheer of staatsdienaar, vizier, medehelper van den vorst, iemand die hem toegevoegd is; premier conseiller ou ministre d'état, vizir, assesseur ou coadjuteur du prince. *Paṅgiel-kan akœ ferdāna mantri maṅkō bēmi*, roep hij mij den eersten staatsdienaar, den vizier; qu'on fasse venir le premier ministre, le vizir.

maṅkādā & *baṅkādā*, morinda citrifolia, eene soort van boom, dien men in de pepertuinen op de kust van het Maleische schiereiland en in *Pōlo Pinang* voornamelijk tot bindstaken gebruikt: van eene andere soort, morinda umbellata, worden de bladen, op Sumatra, als verwstoffen gebezigt; sorte d'arbre dont le bois sert principalement à faire des échelles pour les plantations de poivre sur la côte de la presqu'île Malaie et à *Pōulo Pinang*: il y en a une autre espèce, morinda umbellata, dont les habitans de Sumatra emploient la racine dans la teinture.

maṅkōer (vid. *maṅkōer*), een draagstoel; une litière.

miṅkiēn (vid. *mikiēn*), te meer; d'autant plus.

maṅgā (vid. *mampalam*); mangifera, L., de mango-vrucht, waarvan men vele soorten telt; le fruit du mango, dont il y a un grand nombre de variétés.

maṅgiesta & *maṅgiēs*, garcinia mangostana, L. (vid. Hist. of Sumatra), eene smakelijke en uitmuntende vrucht, aan de Maleische landstreken bijzonder eigen; fruit

délicat et très-recherché, particulier aux contrées Malaies.

miṅgo PORT. (domingo), Zondag, eene week; Dimanche, une semaine. *Arī miṅgo*, de Zondag; le Dimanche. *Tiga miṅgo*, drie weken; trois semaines.

maṅgiēs (vid. *maṅgiesta*), zekere lekkere vrucht; nom d'un fruit délicieux.

meṅgalessei (vid. *selessei*), schikken; ajuster.

meṅgalēar (vid. *ka-lēar*), wegnemen, naar buiten brengen; enlever, porter dehors.

meṅgalēpas (vid. *ka-lēpas*), pellen, de schors afhalen; peler, ôter l'écorce.

meṅgaloh (vid. *kaloh*), zuchten, steunen, steunen, weenen; soupirer, gémir, se plaindre, sangloter. *Meṅgaloh meng-ētjap sampei siang*, zuchtte en steende tot dat het dag werd; gémit et soupira jusqu'au jour. *peṅgalōh-an*, gesteen, gezocht; gémissemens, soupirs.

meṅgali, aanschouwen, met ernst aanzien; fixer, regarder, attentivement. *Samoā-nja meṅgali sarta tertāwa*, allen keken en lachten; tous regardaient et riaient. *Meṅgali ka-pada māka anak-nja*, zag aandachtig naar de houding van haar kind; considérait attentivement la contenance de son enfant. *Meṅgali ka-kiri kānan*, regts en links kijken; regarder à droite et à gauche.

meṅgolilieng (vid. *kolilieng*), omringen, omloopen; entourer, faire le tour, le circuit.

meṅgombāra (vid. *kombāra*), omdolen; errer.

meṅgombāla (vid. *gombāla*), vee hoeden; garder le bétail.

meṅgambāli (vid. *kambāli*), wedergeven; restituer.

مغ *meṅgambang* (vid. كمبغ *kambang*), uitbreiden, spreiden; répandre, étendre, disséminer.

مغمل *meng-ambel* (vid. امبل *ambel*), nemen; prendre.

مغمدین *meṅgamadian* (vid. کمدین *kamadian*), uitstellen, volgen; remettre à un autre jour, suivre.

مغمشغ *meṅgampong* (vid. کمشغ *kampong*), verzamelen; rassembler.

مغمقل *meṅgæmpoel* (vid. کمقل *kæmpoel*), verzamelen; rassembler.

مغمن *meṅgena* (vid. کن *kena*), slaan, treffen, opleggen; frapper, atteindre, appliquer.

مغنتس *meṅgintas* (vid. گنتس *gintas*), afknijpen; pincer, détacher avec les ongles.

مغنتغ *meṅgoentieng* & مغنتغ *meng-goentieng* (vid. گنتغ *goentieng*), met eene schaar snijden; couper avec des ciseaux.

مغنجوغ *meṅgoendjong* & مغنجوغ *meṅgoendjōng* (vid. کنجوغ *koendjong*); bezoeken; visiter.

مغنجوغ *meṅgantjieng* (vid. کنجوغ *kantjieng*), knopen; boutonner.

مغنجوغ *meṅgoentjang* (vid. کنجوغ *koentjang* & گنجوغ *goentjang*), schudden; branler, secouer.

مغندار *meṅgandāra* (vid. کندار *kandāra*), rijden; monter un cheval, un éléphant, aller en voiture.

مغندغ *meṅgandang* (vid. کندغ *kandang*), in eene besloten weide houden; faire parquer.

مغندغ *meṅgindieng* & مغندغ *meng-gindieng*, den schuimer spelen, ledig gaan en ten kosten van anderen leven; faire le parasite, vivre dans l'oisiveté et aux dépens d'autrui.

مغندم *meng-andam* (vid. اندم *andam*), schikken; ajuster.

مغ *meṅgandōng* & مغندغ *meṅgandong* (vid. کندوغ *kandōng*), zakken, in den zak steken, storten; mettre dans un sac, empocher, verser.

مغغ *meṅganang* (vid. کنغ *kanang*), zich herinneren, bedenken, herkaauwen; se rappeler, réfléchir, ruminer.

مغغ *meṅganap* & مغغ *meng-ganap* (vid. گغ *ganap*), volbrengen; accomplir.

مغغل *meṅganal* (vid. کنل *kanal*), erkennen, onderscheiden; reconnaître, distinguer.

مغغنجغ *meṅgennjang* (vid. کنجغ *kennjang*), verzadigen; rassasier.

مغغوبت *meng-ābat* (vid. ابوت *ābat*), geneesmiddelen geven; traiter, médicamenter.

مغغوتق *meṅgātōk* (vid. کوتق *kātōk*), vervloeken; maudire.

مغغوجت *meṅgādjoet* (vid. کوجت *kādjoet*), wurgen; étrangler.

مغغوجف *meṅgātjop* (vid. کوجف *kātjop*), zoenen, kussen; baiser.

مغغودغ *meṅgādōng* (vid. کودغ *kādōng*), afsnijden; couper, trancher.

مغغورس *meṅgārōes* (vid. کورس *kārōes*), vermageren, mager doen worden; amaigrir, faire devenir maigre.

مغغورغ *meṅgārōrang* (vid. کورغ *kārōrang*), verminderen; diminuer.

مغغورغ *meṅgārōrong* (vid. کورغ *kārōrong*), opsluiten, gevangen zetten; enfermer, emprisonner.

مغغورق *meng-ārak* (vid. ارق *ārak*), verluchten, aan de lucht bloot stellen; aérer, donner de l'air.

مغغوست *meṅgāsōet* (vid. کوست *kāsōet*), verwarren; embrouiller, embarrasser.

مغغوس *meṅgāpas* (vid. کوس *kāpas*), pellen; peler, écorcer.

- مغولم *meñgələom* (vid. کولم *kələom*), mompelen; marmotter.
- مغونس *meng-ənoes* (vid. هونس *ənoes*), ontblooten, uit de scheede trekken; tirer du fourreau, dégainer.
- مغوبج *meñgōjang* & مغوبج *meng-gōjang* (vid. گوبج *gōjang*), schudden; secouer.
- مغيبس *meñgibas* (vid. کيبس *kibas*), zich bewegen, de leden schudden; se trémousser, s'agiter.
- مغيتار *meñgitar* (vid. کيتار *kitar*), ronddraaijen; tourner, mouvoir en rond. *Meñgitar-itar ələo pedang-nja*, den greep van zijnen degen ronddraaijen; faire tourner la poignée de son épée.
- مغيتج *meñgitjə* (vid. کيتج *kitjə*), bedriegen, benemen, onthouden; frauder, frustrer.
- مغيدغ *meñgidong* (vid. کيدغ *kidong*), neuriën, kwinkeleren; fredonner, chanter des airs à faire dormir.
- مغيرا *meñgira* (vid. کيرا *kira*), beschouwen; considérer.
- مغيريغ *meñgirieng* (vid. ايرغ *irieng*), volgen, afhankelijk zijn van: de bijzondere afhankelijke staat waarin een onvermogen schuldenaar, volgens de Sumatrasche wetten, ten opzichte van zijnen schuldeischer geplaast is; suivre, dépendre de: l'espèce particulière de dépendance à laquelle un débiteur est assujetti suivant les lois de Sumatra.
- مغيريم *meñgirim* (vid. کيريم *kirim*), zenden; envoyer.
- مغيري *meñgirei* (vid. کيري *kirei*), wannen; vaner.
- مغيسار *meñgisar* (vid. کيسار *kisar*), draaijen; tourner.
- مغيس *meñgipas* (vid. کيس *kipas*), waaijen,

met eenen waaijer verfrisschen; éventer, rafraîchir avec un éventail.

مغيكل *meñgikiel* (vid. کيكل *kikiel*), knagen; ronger.

مغيتغال *meñgigal*, met uitgespreiden staart (als de paauw) gaan, eenen trotschen tred hebben; faire la roue en marchant (comme le paon), se pavaner. *Seperti marak meñgigal roepā-nja orang menāri itə*, de dans van dien persoon gelijk den (sierlijken) gang van den paauw; la danse de cette personne ressemble à la démarche élégante du paon. *Ada jang berbəat əiŋga terbang ada jang berbəat marak meñgigal*, eenigen (van de kunstenaars) vervaardigden gevleugelde leeuwen, en anderen, paauwen met uitgespreide staarten; quelques-uns (des artistes) fabriquèrent des lions allés, d'autres, des paons à queue déployée.

مغوفوه *məsfawih* AR., snapper; babillard.

مقام *makām* AR., gesteld of gemagtigd opperhoofd, resident, bijzonder landvoogd; chef délégué, résident, gouverneur de province. *Rādja jang ber-makām di lāŋgat*, de *rādja* welke te *Lāŋgat* (onder het gezag van Atjien) het bevel voert; le *rādja* qui commande à *Lāŋgat* (sous l'autorité d'Atiën).

مقدس *məkaddas* AR., geheiligd, heilig, gewijd; sanctifié, saint, consacré. *Beit al-məkaddas*, de heilige tempel, Jeruzalem; le temple saint, Jérusalem.

مقصود *maksəd* AR., voornemen, doel, bedoeling, wensch, begeerte; intention, dessein, ce qu'on se propose, souhait, désir. *Apā-kah maksəd ətəəs-an dātang ini*, wat is de bedoeling van uw gezantschap? quel est le but ou l'objet de votre ambassade? *Segala dājang-dājang taū-lah maksəd tēan-nja*, al de volgjuffers kenden het voornemen of de wenschen van hare meesteres; toutes les femmes connaissaient l'intention ou les désirs de leur maîtresse.

مک *maka*, naardien, nu, en (als vulwoordje aan het begin eener zinsnede), voor, voor dat, om, ten einde dat, indien; attendu que, or, èt (employé comme particule explétive au commencement d'une phrase), avant, avant que, pour, afin que, si. *Maka āri-pān mālam-lah maka rādja ber-aṅkat-lah ka-mālegei*, nu was het nacht toen (of voor dat) de koning het paleis bereikte; or il était nuit quand le roi arriva (ou avant que le roi n'arrivât) au palais. *Maka kāta bērong rādja-wālī meṅgapā-kah maka kāmoe hīrōe-bīrōe di-sīni*, en de arend zeide, waarom maakt gij hier geraas? et l'aigle dit, pourquoi faites-vous ici du bruit? *Balōem kring sēātōe aṅgōetā-nja maka di basāh-nja lāin*, hij laat het eene lid niet droogen, of hij bevochtigt reeds het andere; il ne donne pas à un membre le tems de sécher, qu'il ne mouille l'autre. *Djika-lau tēan pēnja sōeka maka barāni sāja māsōek*, het moet uw verlangen zijn eer ik de vrijheid neem van binnen te komen; il faut que vous le désiriez avant que je présume d'entrer. *Orang māna īni maka dāpat sampei ka-gēnong īni*, wat is deze man, dat hij in staat zoude zijn om dezen berg te beklimmen? qu'est-ce que cet homme, pour être en état de grimper sur cette montagne? *Maka di per-auleh-nja*, ten einde hij het moge verkrijgen; afin qu'il l'obtienne.

مک *makān-an* (vid. **مکان** *mākan*), voedsel, spijzen, eetwaren; nourriture, alimens, comestibles.

مک *makoeta* HIND., kroon, koninklijke hoofdband of ander hoofdsieraad; couronne, diadème, bandeau royal. *Memākei makoeta jang amat ber-tjāja seperti bintang*, droeg eene kroon schitterende als de starren; portait une couronne resplendissante comme les étoiles. *Menārah-kan makoeta dan alat sindjāta dan perkakas ka-radja-an nagri-nja*, zijne kroon, zijne wapenen en de teekens van zijn koninklijk gezag afleggen; se dépouiller de sa

couronne, de ses armes et des marques de la royauté. *Pada tiga kapalā-nja di kenā-kan-nja makoeta*, op elk van zijne drie hoofden plaatste hij eene kroon; il plaça une couronne sur chacune de ses trois têtes. *Makoeta segala radja-rādja*, de kroon aller koningen (de benaming van een vermaard boek in de Maleische taal); la couronne de tous les rois (titre d'un livre fameux, écrit en langue Malaie).

مکتب *maktab* AR., eene school waar men leert schrijven; école où l'on apprend à écrire.

مکرمه *makramat* AR., eer, roem, waardigheid, geëerd, eerbiedwaardig; honneur, gloire, dignité, honoré, vénérable, auguste. *Warkat makramat*, geëerde brief, vereerende, eerbiedwaardige aanschrijving; honorée lettre, missive honorifique, respectable.

مکروه *makrōh* AR., dat vermeden moet worden, onbehoorlijk, onbetamelijk; ce dont on doit s'abstenir, mal-séant, inconvenant. *Fasal jang meṅgatā-kan segala jang makrōh dālam sambājang*, hoofdstuk, inhoudende al het gene waarvan men zich gedurende het gebed moet onthouden; chapitre, contenant tout ce qu'on doit éviter pendant la prière.

مکمل *mākmōel* & **ممل** *mōel-mōel*, eene soort van neteldoek; sorte de mousseline.

مکوة *mak'ōdjār* pro **مک** *maka* **ادجار** *ōdjār* (vid. **ادجار** *ōdjār*), en hij zeide; et il dit.

مکة *mekkah* AR., de stad Mekka in Arabië; la Mecque, ville d'Arabie.

مکین *mikīen* & **مکین** *miṅkiēn*, te meer, des te meer; d'autant plus, à plus forte raison. *Maka mikīen rawan-lah āti segala perampōan*, en te meer waren de harten van al de vrouwen bekoord; et plus le coeur de toutes les femmes était charmé. *Mikīen kāja mikīen djoemāwa*, hoe rijker hoe trotscher; plus (on est) riche plus (on est) fier. *Miṅkiēn*

di kenang ber-tambah dæka, hoe meer ik er aan dacht, zoo veel te heviger werd mijne smart; plus j'y pensais, plus ma douleur augmentait.

مل *moel-moel*, eene soort van neteldoek; sorte de mousseline.

ملاتي *malātī* HIND., nyctantes sambac, L., kleine, welriekende bloem, waarvan gewoonlijk ruikers gemaakt worden die de vrouwen als een sieraad dragen; petite fleur odoriférante, dont les femmes font ordinairement des bouquets pour se parer. *Malātī tœnkien*, pergularia odoratissima, te Madras de kruiper van de westkust (Sumatra) genaamd, terwijl op Bencoolen deze naam aan de ipomœa quamoclit gegeven wordt; plante connue à Madras sous le nom de plante rampante de la côte occidentale (Sumatra), au lieu qu'à Bencoolen on donne ce nom à l'ipomœa quamoclit.

ملاک *malāka*, Malakka, gedurende vele jaren de voornaamste zetel van het Maleisch bestuur en eene voorname koopstad: de Portugezen bemagtigden dezelve in het jaar 1511, stonden verscheidene, door de koningen van *Djōhor* en *Atjien* ondernomen, belegeringen uit, en werden door de Hollanders in 1641 daaruit verdreven; Malacca, qui fut longtems le principal siège du gouvernement Malai et une place de commerce considérable: les Portugais s'en rendirent maîtres en 1511, soutinrent plusieurs sièges contre les rois de *Diōhor* et d'*Atiin*, et en furent chassés par les Hollandais en 1641. *Bōah malāka*, phyllanthus emblica, R., nellicamaram, Hort. Malab., eene soort van myrabolanum, welke daar te land in groote menigte groeit en waarvan men zegt dat de stad haren naam ontleend heeft; espèce de myrabolanum, qui croît en grande quantité dans le pays et de laquelle on dit que la ville a emprunté son nom.

ملایکة *malāikat* AR., engelen, een engel (in dit geval, gelijk in vele andere, gebruiken de Maleijers het Arabische meervoud om het enkelvoudig getal uit te drukken); anges, un ange

(dans ce cas, comme en beaucoup d'autres; les Malais emploient le pluriel Arabe pour exprimer un nombre singulier). *Malāikat ada jang menōlong kita*, er is een engel die ons zal bijstaan; il y a un ange qui nous secourra. *Malāikat-kah ia ini me-roepā-kan diri-nja seperti k'anak-anak*, zijn dit engelen welke de gedaante van kinderen hebben aangenomen? sont-ce là des anges qui ont pris la forme d'enfans?

ملایو *malājō* vel *malājō*, Maleisch; Malai. *Orang malājō*, een Maleijer; un Malai. *Tānah malājō*, het land der Maleijers; le pays des Malais. *Bhāsa malājō*, de Maleische taal; la langue Malaie. *Bānjak anak malājō diam ber-dāgang di pēlau itœ*, vele Maleijers hebben zich, om den koophandel, op dat eiland nedergezet; beaucoup de Malais habitent cette île à cause du commerce. *Maka tiŋgal-lah kita orang malājō di-dālam rijō*, maar wij Maleijers (het volk van *Djōhor*) bleven te Rhio; mais nous Malais (habitans de *Diōhor*) restâmes à Rhio.

ملتس *maltoes*, een ongemak aan de voeten; mal qui survient aux pieds.

ملر *malœr* (vid. ملور *malœr*), zekere bloem; nom de fleur.

ملک *malak* AR. (vid. ملايكة *melāikat*), een engel; un ange. *Malak al maut*, (*Azraël*), de engel des doods; l'ange de la mort.

ملک *maliek* AR., een koning; un roi.

ملنتغ *me-lintang* (vid. لنتغ *lintang*), dwars leggen, dwarsboomen; poser en travers, traverser, barrer.

ملور *malœr* (vid. ملاتي *malātī*), nyctanthes, de Arabische jasmijn; jasmin d'Arabie. *Bœnġa malœr sœsœn*, nyctanthes acuminata. *Bœnġa jasmien dan bœnġa malœr*, onderscheidene soorten van Arabische jasmijn; différentes espèces de jasmin d'Arabie.

ملوک *malōka*, de Moluksche eilanden: ook eene stad op het eiland Ceram, volgens Valentijn; les Moluques: c'est aussi, suivant Valentyn, le nom d'une ville située dans l'île de Ceram.

ملیا *mōliā*, roemrijk, grootsch, prachtig, vereerenswaardig; glorieux, magnifique, splendide, honorable. *Bəndar jang mōliā*, eene prachtige stad; une ville magnifique. *Pekāin jang mōliā*, prachtige kleederen; des vêtemens somptueux. *Ānggāta jang mōliā ia-ītōe āli*, het vereerenswaardige lid (deel) van het ligchaam, namelijk, het hart; le membre (l'organe) honorable du corps, c'est-à-dire, le coeur. *maha-mōliā*, allerdoorluchtigst, verheven; éminemment magnifique, sublime. *Doeli jang maha-mōliā*, de verhevene troon; le trône sublime. *ka-mōli-ān*, roem, pracht, grootheid, eerbewijzingen, pligplegingen; gloire, magnificence, lustre, grandeur, honneurs, compliments. *Di per-mōli-ān-nja deŋgan sa-ribōe ka-mōli-ān*, vereerde hem met duizend teekenen van eerbied; l'honora par mille marques de respect.

ملیل *malēla* vel *malella*, staal; acier. *Besī malella*, staal; de l'acier.

ملینکن *melainkan*, maar, behalve, uitgezonderd, alleen, slechts, maar alleen, elders, anders, ten minste, nogtans, ten zij, dat, opdat, zoo als, te weten, naardien, het zij zoo (soms tijds is het een overbodig woord); mais, excepté, hormis, seulement, mais uniquement, ailleurs, autrement, au moins, néanmoins, à moins que, que, afin que, comme, savoir, attendu que, soit (ce mot n'est souvent employé que par redondance). *Bəkan deŋgan seka-andak amba melainkan deŋgan ka-andak allah djāga*, het is niet zoo als ik wensch, maar alleen overeenkomstig den wil van God; ce n'est pas comme je désire, mais seulement conformément à la volonté divine. *S'ōrang-*

-pən tiāda dātang ampēr dia melainkan lārī djāga deri-padā-nja, niemand nadert hem, maar iedereen verwijderd zich van hem; nul ne l'approche, mais tout le monde le fuit. *Melainkan mati-nja itōe deŋgan sēātōe hōekoem allah*, ten zij hij door eene bezoeeking Gods kome te overlijden; à moins que Dieu ne le visite et qu'il ne meure. *Melainkan meŋgādōe ia ka-pada sōellān*, dat hij zich aan den sultan beklage; qu'il porte ses plaintes au sultan. *Tantāng-an hāl itōe melainkan amba sōedah bilang dālam sērat dāulo melainkan tēan tūdak meŋgarti bitjāra amba melainkan ambū-pən tūdak pēla meŋgarti bitjāra tēan*, wat die zaak aangaat, zoo als ik u in mijnen voorgaanden brief gemeld heb, dat, gelijk gij mijne meening niet begreep, ik ook de uwe niet begrepen heb; quant à cette affaire, ainsi que je vous l'ai mandé par ma dernière lettre, si vous n'avez pas compris mes intentions, je n'ai pas non plus compris les vôtres.

م *mem* (vid. من *men*), een onscheidbaar voor-teeken bij bedrijvende werkwoorden; particule inséparable qu'on met devant les verbes actifs.

ماتوک *memātōk* (vid. فاتق *pātōk*), bijten als eene slang; mordre à la manière des serpens.

ماتاه *memātah* (vid. فاته *pātah*), breken; rompre.

ماتجا *memātja* & مباتجا *mem-bātja* (vid. باج *bātja*), lezen; lire.

ماتجاک *memātjak* (vid. فاتجک *pātjak*), aan een spit steken; mettre à la broche.

ماتجاء *memātjā* (vid. فاتجاء *pātjā*), leiden, besturen, aandringen; conduire, guider, gouverner; porter ou pousser à.

ماتاد *memāda* (vid. فاد *pāda*), voldoen, te vreden stellen; contenter, satisfaire.

ماتادام *memādam* (vid. فادام *pādam*), uitblussen; éteindre.

مماغ *memārang* & ممرغ *mem'rang* (vid. فارع *pārang*), met een breed mes snijden, oorlog voeren; trancher avec un couperet, faire la guerre.

مماق *memārik* (vid. فارق *fārik* vol قارق *pārik*), onderscheiden; distinguer.

مماسغ *memāsang* (vid. فاسغ *pāsang*), in werking brengen, bezigen; mettre en activité, faire usage de.

مماسق *memāsak* (vid. فاسق *pāsak*), pinnen, vastpinnen; cheviller, attacher avec des chevilles.

مماسه *memāsoh* & ممباسه *mem-bāsoh* (vid. باسه *bāsoh*), wasschen; laver.

مماط *memāpat* (vid. فاط *pāpat*), houwen, met den bijtel vormen; tailler, façonner.

مماكي *memākei* (vid. فاكى *pākei*), dragen, aanhebben, aantrekken; porter, être vêtu de, se revêtir de.

مماغت *memāgæt* (vid. فاغت *pāgæt*), met den bek pikken; becqueter, donner des coups de bec.

مماگر *memāgar* (vid. فاگر *pāgar*), met paalwerk omheinen; palissader.

مماو *memāwæ* & ممالو *memālō* (vid. فالو *pālō*), slaan; battre, frapper.

مماغ *memālieng* (vid. فالغ *pālieng*), omdraaijen; détourner.

ممانه *memānah* (vid. فانه *pānah*), met eenen hoog schieten; tirer de l'arc.

مماهت *memāhat* (vid. فاهت *pāhat*), drijven, uithouwen; ciseler.

مماو *mambālō* (vid. امالو *āmpalō*), gomlāk; laque, gomme laque.

مماغ *mambang*, bovennatuurlijke wezens, van minderen rang dan de *dēwa*, die men vooronderstelt in de wolken te wonen; êtres surnaturels d'un rang inférieur à celui des *dēwa*, et

qu'on feint habiter la région des nuages. *Rādja mambang dan dēwa-dēwa*, koningen van onderscheidene soorten van hemelsche wezens, rois de divers ordres d'esprits aériens. *Swāra īni bēkan-nja swāra rakshāsa ada-pān swāra mambang dan dēwa*, deze stem is niet de stem van eenen duivel, maar de stem van een' of anderen hemelschen geest; cette voix n'est pas la voix d'un démon, mais la voix de quelque esprit céleste.

مماغ *moembang*, toemaat, overmaat, overschot, overvloeiend; surplus, surcroît, comble, excédent, surabondant. *Sækat-an moembang*, opgehoopte maat; mesure comble.

مماغ *moembang* vel موبغ *mōbang*, jonge vruchten, de groene bolster of schil van de kokosnoot; fruits verts, jeunes fruits, le brout on l'écale verte des noix de coco.

مماغت *memantœt* vel ممبنت *mem-bantœt* (vid. بنت *bantœt*), gebrekkig, onvolledig maken, staken, afbreken; vicier, rendre imparfait, interrompre.

ممبني *mem-boeni* (vid. بوني *bōni*), verbergen; cacher.

ممبو *mambō* (vid. بمبو *bambō* & بوله *bōloeh*), bamboes; bambou.

ممبني *mombai* pro بمبني *bombai*, het eiland en de stad Bombay; l'île et la ville de Bombay.

ممبتك *memitiek* vel مميتك *memitiek* (vid. فتك *pttiek*), de snaren van een instrument strijken; jouer d'un instrument à cordes.

ممبج *mematjah* vel مميتج *memitjah* (vid. فاج *patjah* vel *pitjah*), breken; rompre.

ممرجق *memertjiek* (vid. فرجق *pertjiek*), sprenkelen, besprengen; asperger, arroser, saupoudrer.

ممركس vel ممرکس *mem'reksa* (vid. فرکس *preksa*), onderzoeken, navorschen; rechercher, faire des perquisitions.

ممرلن *memarlan* (vid. قول *parlan*), inzwelgen; avaler.

ممرنته *memarentah* (vid. فرنته *parentah*), besturen, beheeren; gouverner, régner.

ممرگل *memarḡgael* (vid. فرگل *perḡgael*), ontmaagden, eene maagd schenden; déflorer.

ممره *mem'rah* (vid. فراه *prah*), uitdrukken, uitpersen; presser, exprimer le jus.

ممری *mem'rī* & ممبری *mem-brī* (vid. بری *brī*); geven; donner.

ممبرممبر *memoṅkar* & ممبرممبر *mem-boṅkar* (vid. ممبرممبر *boṅkar*), opbeuren, optillen, ligten; lever.

ممبرممبر *memāṅkē* (vid. ممبرممبر *paṅkē*), in den schoot nemen; prendre dans son giron.

ممبرممبر *memāṅgal* (vid. ممبرممبر *paṅgal*), afsnijden; trancher.

ممبرممبر *memāṅgiel* (vid. ممبرممبر *paṅgiel*), roepen, oproepen; appeler, convoquer, sommer.

ممبرممبر *mampawah*, de naam eener plaats in het zuid-westelijke gedeelte van het eiland Borneo; nom d'un endroit dans la partie sud-ouest de l'île de Borneo.

ممبرممبر *mampoes*, dood (in de dagelijksche taal); mort (dans le langage vulgaire). *Ter-kena mampoes*, doodgeslagen; tué, assommé. *Māti mampoes-lah kau*, gemeene soort van vloek; jurement, imprécation vulgaire.

ممبرممبر *mampalam* & ممبرممبر *ampalam* (vid. ممبرممبر *maṅgā*), eene bijzondere soort van de mango-vrucht; une espèce du fruit appelé mango. *Ada-pān pōhn mampalam tni dālm kabōn mahā-rādja rāwana*, de boom, welke deze mango heeft voortgebracht, is in den hof van *Mahā-rādja Rāwana*; l'arbre qui a produit ce mango, est dans le jardin de *Mahā-rādja Rāwana*. *Bōah mampalam sa-bidji*, eene vrucht van de mango; un fruit du mango.

ممبرممبر *mampilī*, een huwelijk, een nieuw getrouwde; un mariage, un nouveau-marié. *Mampilī laki-laki*, een bruidegom; fiancé, nouveau-marié. *Mampilī perampōan*, eene bruid; une fiancée. *Per-djamō-an mampilī*, een huwelijksfeest; une noce. *Nāik mampilī*, de plegtigheden waarnemen die tot een huwelijk behooren, den stoet bijwonen; accomplir les cérémonies du mariage, accompagner le cortège. *Meng-antar mampilī*, de huwelijksstaatsie leiden, den bruidegom naar het huis van den vader zijner bruid brengen; conduire le mariage, accompagner l'époux jusqu'à la demeure du père de sa future.

ممبرممبر *mimpī*, droom, droomen; rêve, songe, rêver. *Benar-lah seperti mimpī-koe sa-mālam*, het is juist zoo als ik dezen nacht gedroomd heb; c'est exactement comme je l'ai rêvé la nuit dernière. *Seperti orang jang ber-mimpī māsoek ka-dālam saerga*, als iemand die droomt dat hij den hemel binnen treedt; comme un homme qui rêve qu'il entre en paradis. *Ada pātek ber-mimpī dālam mimpī pātek ada sa-bōah mālegei*, uw dienaar heeft gedroomd, en in zijnen droom was er een paleis; votre serviteur a fait un rêve, et dans ce rêve était un palais.

ممبرممبر *mimpīes* & ممبرممبر *mīpīes* (vid. ممبرممبر *tipies* & ممبرممبر *nīpīes*), dun; mince.

ممبرممبر *mēm-poenjā-ī* (vid. ممبرممبر *ampēnja*), zich toeëigenen, bezit nemen van; s'appropriër, se mettre en possession de.

ممبرممبر *mēmēṅgang* (vid. ممبرممبر *pegang*), grijpen, vatten; prendre, saisir.

ممبرممبر *mēm'loek* (vid. ممبرممبر *pelœk*), omvatten, omhelzen, vasthouden; embrasser, étreindre.

ممبرممبر *mēm'liara* vel *memaliara* (vid. ممبرممبر *pa-liara*), bewaren, liefhebben; garder, conserver, chérir.

ممبرممبر *memimpīen* (vid. ممبرممبر *pimpīen*), bij

de hand leiden; conduire par la main.
memenāsa & *mem-benāsa* (vid. *benāsa*), vernielen, verwoesten; détruire, dévaster.
meminta (vid. *pinta*), vragen; verzoeken; demander, solliciter.
memintal (vid. *pintal*), vlechten, weven; tresser, tisser.
memandjat (vid. *pandjat*), klimmen, stijgen; monter, grimper.
memandjang (vid. *pandjang*), verlengen; allonger.
memindjam (vid. *pindjam*), leenen, verleenen; prêter.
memantjar (vid. *pantjar*), schieten, werpen; tirer, lancer, décocher.
memantjong (vid. *pantjong*), afsnijden, afzetten; couper; retrancher.
memantjēng (vid. *pantjēng*), visschen; pêcher.
mamanda (vid. *māma*), oom of moei van moeders zijde (in den beleefden stijl), eene benaming welke men eerbiedshalve aan bejaarde personen geeft; oncle ou tante du côté maternel (en style poli), surnom qu'on donne par respect à des personnes avancées en âge. *Mamanda ber-pāsan ka-pada bonda*, mijn oom belastte mijne moeder (zijne zuster); mon oncle enjoignit à ma mère (à sa soeur). *Maka kĕta anak rādja ia mamanda maŋgko bĕmi*, en de vorst zeide, o mijn eerwaardigē heer vizier! et le prince dit, ô mon respectable vizir!
memandang (vid. *pandang*), beschouwen, aanzien; considérer, fixer des yeux.
memindah (vid. *pindah*), verzetten, verplaatsen, verwijderen; déplacer, écarter, éloigner.

memenar & *mem-benar* (vid. *benar*), herstellen, verbeteren, in orde brengen; rectifier, régler, ajuster.
memoenāh & *memoenāh* (vid. *poenāh*), vullen; remplir.
memātar (vid. *pātar*), draaijen, winden, vlechten; tourner, tordre, tresser.
memātaes (vid. *pātaes*), afbreken, ophouden, voltooijen; rompre, interrompre, cesser, achever.
memōtong (vid. *pōtong*), snijden; couper.
memādzi (vid. *pādzi*), prijzen, loven, verheerlijken; louer, glorifier.
memādi (vid. *pādi*), in stukken breken; mettre en pièces.
memāas (vid. *pāwas*), verzadigen, stillen, te vreden stellen; rassasier, calmer.
memāsieng (vid. *pāsieng*), draaijen (bij voorb. een spit), eene draaijende beweging geven; tourner (par ex. une broche), imprimer un mouvement de rotation.
memāang & *mem-bāang* (vid. *bāang*), verwerpen, verkwisten, uitwerpen; jeter, prodiguer.
memāngĕt (vid. *pāngĕt*), opzamelen; amasser.
memĕkat (vid. *pĕkat*), het net vycpen; jeter la seine.
memĕkĕl (vid. *pĕkĕl*), kloppen, slaan; battre, frapper.
memālang (vid. *pālang*), terugzenden; renvoyer, congédier.
memānoh & *mem-bānoh* (vid. *bānoh*), dooden; tuer, assassiner.

Z z z

من *memōhon* (vid. *pōhon* ٲوھن), bidden, verzoeken; prier, solliciter, supplier.

بوهي *memēhī* & مومي *memēi* (vid. *bēhi* vel *bēi*), doen schuimen; faire écumer, mousser.

مومي *memēnjā-i* & ممفياي *mem-poenjā-i* (vid. امفون *ampēnja*), toeëigenen, bezit nemen van; s'approprier, prendre possession de.

ميميار *memiāra* (vid. ٲيار *piāra* & ٲليار *paliāra*), oprigten; élever, dresser, ériger.

مميٲك *memtiēk* (vid. ٲيٲك *piēk* & ٲيٲك *piēk*), op een snarentuig spelen; jouer d'un instrument à cordes.

ميميٲت *memtiēgiet* (vid. ٲيٲت *piēgiet*), opslaiten, gevangen zetten; enfermer, emprisonner.

ميميكل *memikael* (vid. ٲيكل *piēk*), brengen, dragen, optillen; porter, élever.

ميميلى *memilih* (vid. ٲيلى *piilih*), kiezen; choisir, élire.

ميمينانغ *meminang* (vid. مينانغ *minang*), vrijen, ten huwelijk verzoeken; faire l'amour, rechercher en mariage.

من *men-*, مئغ *meng-*, مم *mem-*, م *me-*, onderscheidene wijzen waarop het onscheidbaar voorvoegsel, ter bepaling van den bedrijvenden en overgaanden zin eens werkwoords dienende, naar gelang van de voorletter des wortelwoords uitgedrukt wordt. Zie de Spraakkunst; différentes manières d'exprimer, suivant la nature de la lettre initiale du mot primitif, la préfixe qui dénote que le verbe auquel elle est jointe, doit être entendu dans un sens transitif. Voyez la Grammaire.

من *menn* AR., gewigt van omtrent een Nederlandsch pond, de *mina* der Hebreërs; poids d'environ une livre des Pays-Bas, la *mina* des Hébreux. *Brat-nja pedang ite sa-rātoes menn*, het zwaard woog honderd *minas*; l'épée pesait cent *minas*.

منابور *menābœr* vel منابور *menābœr* (vid. ٲابور *tābœr* vel ٲابور *tābœr*), koorn zaaijen; semer du blé.

منابس *menābas* vel منبس *menebbas* (vid. ٲابس *tābas*), den grond van de struiken en het onkruid zuiveren; enlever les broussailles et les mauvaises herbes.

منابغ *menābang* vel منبغ *menebbang* (vid. ٲابغ *tabang* vel *tebbang*), boomen vellen; abattre des arbres.

مناتيغ *menātieng* (vid. ٲاتيغ *tātieng*), opligten, ophouden; dresser, tenir debout.

منادجم *menādjam* (vid. ٲادجم *tādjam*), slijpen, scherpen; aiguiser, affiler, affûter.

منادجة *menādjat* AR., in het bijzonder aanspreken, eene geheime verstandhouding hebben met; adresser la parole en particulier à, entretenir des intelligences secrètes avec.

مناداه *menādah* (vid. ٲاداه *tādah*), ophouden, om hoog houden; soutenir, lever, soulever.

منارن *menārek* (vid. ٲارن *tārek*), trekken; tirer.

منارو *menāroh* (vid. ٲارو *tāroh*), stellen, plaatsen; poser, placer.

منارو *menāreli* AR., minaret, torentje van eene moskee, toren; minaret, tour.

مناري *menārī* (vid. ٲاري *tārī*), dansen; danser.

منانغس *menāngies* (vid. ٲانغس *tāngies*), betrouren, weenen; regretter, pleurer.

منافك *menāfik* AR., een huichelaar, huichelachtig, bedriegelijk; un hypocrite, un faux dévot, hypocrite, feint, simulé.

منافك *menāpak* (vid. ٲافك *tāpak*), duwen met het platte van de hand; pousser du plat de la main.

منانك *menākan* (vid. ٲانك *tākan*), met het platte van de hand drukken; presser du plat de la main.

من
 مناڭي *menāgi* (vid. تاڭي *tāgi*), eenen schulde-
 naar manen; importuer, solliciter un débiteur.
 منانق *menānak* (vid. تانق *tānak*), koken, zie-
 den; bouillir, faire bouillir.
 منانم *menānam* (vid. تانم *tānam*), planten, be-
 graven; planter, enterrer.
 مناور *menāwar* (vid. تاوار *tāwar*), een toover-
 middel aanwenden, geneesmiddelen geven; ap-
 pliquer un charme, administrer des remèdes.
 مناورن *menāwan* (vid. تاوان *tāwan*), gevangen
 nemen, tot slaaf maken; faire prisonnier, ré-
 duire en servitude.
 مناهن *menāhan* (vid. تاهن *tāhan*), bedwingen;
 réprimer, restreindre.
 مناهن *menāoen* (vid. تاهن *tāoen*), onderhouden
 of arbeiden bij het jaar; entretenir ou travail-
 ler à l'année.
 منان *menānja* (vid. تان *tānja*), vernemen, vra-
 gen; s'enquérir, demander.
 منبر & منبر *mimbar* AR., spreekgestoelte, les-
 senaar; chaire, tribune, pupitre. *Takkāla*
soedah khatīb dādoek di-atas mimbar,
 toen de geestelijke op den predikstoel plaats
 had genomen; lorsque le prédicateur se fut placé
 dans la chaire. *Memoe koel anak tingkat mim-*
bar denḡan tongkat atau denḡan kākī, op
 den vloer van den predikstoel met eenen stok
 of met den voet stampen; frapper contre le
 plancher de la chaire avec un bâton ou avec le
 pied.
 منبس *menebbas* (vid. تابس *tābas* vel تېس *teb-*
bas), de struiken en het onkruid afsnijden;
 couper les broussailles et les mauvaises herbes.
 منبس *menaboēs* & منبوس *menabōēs* (vid. تبس *teb-*
tabōēs), vrijkopen; racheter, payer la rançon.
 منبڭ *menebbang* (vid. تابڭ *tābang* vel تېڭ *teb-*
bang), boomen vellen; abattre des arbres.
 منت *mintā*, منتا *mintā* & منتق *mintak*,

من
 vragen, verzoeken, smeeken; demander, solli-
 citer. *Dia minta àmoer pandjang*, hij
 smeekt om een lang leven; il demande une
 longue vie. *Amba minta ampēn*, ik bid
 om vergiffenis; je demande pardon. *Minta*
kāseh, als eene gunst verzoeken; demander
 comme une grâce. *Minta dāa*, aanroepen;
 invoquer. *Minta tōlong*, om hulp smeeken,
 lech mij hulp; implorer du secours, prêtez-moi
 du secours. *Hei ibē mintā-lah ājer*, o
 goede vrouw! bezorg mij een weinig water;
 ô ma bonne! procurez-moi un peu d'eau. *Per-*
-mintā-an, een verzoek; une prière, requête.
 منتاليف *mentālīf* PERS., zamenvoegen, ver-
 binden, opstellen (een boek -); joindre, atta-
 cher, lier, composer (un livre).
 منترا *mantrā* HIND., betoovering, bezwering,
 heimelijke gebeden; enchantement, charme,
 oraison mentale. *Di batjā-nja mantrā-nja*,
 hij sprak of prevelde zijne tooverwoorden; il
 prononça ou marmotta ses paroles magiques.
Be-brāpa tabīb dan mantrā, verscheidene
 artsen en geheime geneesmiddelen; nombre de
 médecins et de charmes propres à guérir.
 منتری *mantri* HIND., raad, raadsheer, staats-
 dienaar; conseiller, ministre. *Mantri ka-*
-āmpat, de vier hooge ambtenaren of staats-
 raden; les quatre grands dignitaires ou conseil-
 lers d'état. *Ferdāna mantri*, de eerste staats-
 dienaar, de vizier; le premier ministre, le
 vizir.
 منتاس vel menettas (vid. تاتاس *tatas*
 vel *tettas*), openbreken, uitbroeijen; forcer,
 briser l'ouverture, faire éclore.
 منتق *menatak* (vid. تاتق *tatak*), snijden, hak-
 ken, kloven; couper, fendre.
 منتوڭ *mentōwak* & منتوڭ *mentōwah*, verwant-
 schap door huwelijk, schoonvader of schoon-
 moeder; affinité, degré de proximité qu'on ac-
 quiert par le mariage, beau-père ou belle-mère.
Segala koelawarga mentōwah, al de aan-

gchuwden; tous les alliés par mariage. *Men-tœwak perampāan*, schoonmoeder, des mans moeder; belle-mère, la mère du mari.

منته *mantah*, raauw, onrijp; cru, vert, qui n'est pas mûr. *Dagieng jang mantah*, raauw vleesch; de la chair crue. *Me-raboet bōah-bōah jang mantah*, onrijpe vruchten plukken; cueillir du fruit qui n'est pas mûr. *Mesijā mantah*, salpeter; salpêtre, nitre.

منته *moentah* & مته *mētah*, braken, spuwen; vomir, cracher. *Di djadi-nja māboek dan moentah*, hij werd dronken en braakte; il s'enivra et vomit. *Di moentah-kan-nja*, hij braakte het uit; il le vomit. *Kārna meng-ambel itoe œpāma andjieng jang mākan moentah-nja*, het terug nemen (hetgene men als eene aalmoes gegeven heeft) is den hond gelijken, welke tot zijn uitbraaksel terug komt; la reprendre (l'aumône qu'on a faite) c'est imiter le chien qui retourne à ce qu'il a vomi. *Œbat moentah*, een braakmiddel; un vomitif.

گلیگا *mantika* & متیک *matika* (vid. گلیگا *gotēgā*), bezoarsteen; bézoard.

میتیک *mantiga* PORT. (mantéiga) (vid. میتیک *minjak*), boter; beurre.

منجی *mindjanġan*, hert (het mannetje); cerf mâle. *Men-tjārī kidjang dan mindjanġan*, de hinde en het hert zoeken; chercher la biche et le cerf.

منجلیس *mandjellīs* (vid. منجلیس *madjellies*), schoon, bevallig; beau, gracieux.

منچر *menœtjœr* & منچور *men-tjœtjœr* (vid. منچور *tjœtjœr*), spuiten of uitwerpen, buikloop; seringuer ou rejeter, cours ou flux de ventre.

منچور *moentjōng*, vooruitstekende gelijk den snuit van een dier, dat eenen langen snuit heeft, de mond (onheusch); proéminent comme le museau d'un animal, qui a le museau allongé, la bouche (terme ḥas). *Bibier moentjōng*, vooruitstekende lippen; des lèvres saillantes.

Idong moentjōng, uitstekende neus, snuit; nez saillant, museau, trompe. *Moelœt-nja moentjōng pandei meng-ādjak*, hunne honds-bekken zijn vaardig in het kijven; leurs bouches canines sont promptes à gronder.

منچیت *mintjiet* vel *moentjiet* (vid. منچیت *tikæs*), eene rat; un rat.

منچی *mantjiēng* pro منچی *me-mantjiēng* (vid. منچی *pantjiēng*), visschen; pêcher.

مندرس *mandras*, de stad Madras op de kust van Koromandel; la ville de Madras sur la côte de Coromandel.

مندریت *men-derita* (vid. مندریت *derita*), verdragen; endurer.

مندک *moendæk* vel *tikæs moendæk*, mol (een dier); taupe.

مندل *mandœl* & مندول *mandœl*, onvruchtbaar; stérile. *Istri-nja ada mandœl*, zijne vrouw is onvruchtbaar; sa femme est stérile.

مندم *mendam*, afwending of verstrooiing van gedachten, door blijdschap, droefheid of andere hevige hartstogten veroorzaakt, vervoe-ring, opgetogenheid; absence d'esprit ou distraction causée par la joie, la douleur ou quelque autre émotion violente; ivresse des passions. *Rasā-nja mendam kheiālī* (syn.), hij was gelijk iemand die door dronkenschap bevangen is; il ressemblait à un homme dans l'ivresse. *Berālī mendam kheiālī ati-nja*, hij was van liefde buiten zichzelf; il était ivre d'amour.

مندي *mandī*, zich baden, het ligchaam was-schen; se baigner, se laver le corps. *Pergi ka-kēlam akn mandī*, ga naar den vijver om u te baden; allez vous baigner dans l'étang. *Mandī dan ber-timau*, zich baden en (het haar) met zuur wrijven; se baigner et se froter (le poil) avec des acides. *Sœdah di mandī-kan anak-nja*, nadat zij haar kind gewas-schen had; ayant lavé son enfant. *Mandī-kan-lah majiet kakenda denġan ājer mā-*

ta, wasch het lijk van uwen geliefde met tranen; baignez de larmes le corps inanimé de votre bien-aimé. *per-mandi-an* & *pe-mandi-an*, bad, plaats om zich te baden; bain, lieu destiné pour se baigner. *Men-djādi kēroes deri-pada lāma berenti dā-lam per-mandi-an hamam*, mager worden door (de gewoonte van) lang in het warme bad te blijven; s'amaigrir par l'usage fréquent des bains chauds.

mindeh, fraai, sierlijk (gekleed); joli, proprement (mis).

mandērā pro *bandērā* PORT., vaan, vaandel, scheepsvlag; étendard, drapeau, pavillon.

mandiki (vid. *samaṅka*), watermeloen; melon d'eau. *Kapāla pahlewān ber-gōlieng-lah di taṅgah mēdan seperti mandiki roepā-nja*, de hoofden der krijgslieden rolden over het slagveld als zoo vele meloenen; les têtes des combattans roulaient dans la plaine comme autant de melons. *Seperti mandiki besār-nja māta djien itoe*, zoo groot als watermeloenen waren de oogen van den boozen geest; les yeux du démon étaient gros comme des melons d'eau.

menerbang (vid. *terbang*), op de vlugt drijven; faire prendre la fuite.

menerdjoen (vid. *terdjoen*), afwerpen, doen nederstorten; renverser, précipiter.

menarāng vel *men'rang* (vid. *trang*), verlichten; éclairer.

menarkam (vid. *tarkam*), aanvallen, met geweld aantasten, aangrijpen, verscheuren; attaquer, assaillir, se jeter avec fureur sur, saisir, mettre en pièces. *Seperti harimau akan menarkam roepā-nja*, gelek eenen tijger die zijne prooi met woede aanvalt; ressembloit à un tigre qui se précipite sur sa proie. *Singa jang soedah menarkam dia dan me-*

-matī-kan dia, een leeuw die hem aangestast en gedood had; un lion qui l'avait assailli et tué. *Binātang jang menarkam deṅgan kēkoer atau gigi*, dieren welke met den hoef of met de tanden aanvallen; des animaux qui ruent ou qui mordent.

menarān vel *men'ran* (vid. *tarān* vel *traen*); trachten, eene poging doen; essayer, tâcher, faire un effort.

men'rīma (vid. *tarīma*), ontvangen; recevoir.

menista (vid. *nista*), bestraffen; réprimander.

mensijō (vid. *mesijō*), buskruid; poudre à canon.

mantiek AR., aanspraak, redevoering, welsprekendheid, redenering; harangue, discours, éloquence, raisonnement. *Ilmo mantiek*, de redkunst; la logique, l'art de raisonner.

menang, winnen, winst doen, overwinnen, overtreffen; gagner, profiter, surpasser, vaincre, avoir l'avantage sur. *Sitāpa jang menang*, wie heeft gewonnen? qui a gagné? *Orang jang ber-arta djāga jang menang*, lieden, welke goederen bezitten, zijn de genen die winnen; les gens qui possèdent déjà du bien; sont ceux qui en gagnent. *Menang atas satrā-nja*, overwon zijnen vijand; l'emporta sur son adversaire. *Sopāja ka-taū-an-lah menang alah-nja*, dat men kunne weten wie de overwinnaar zij; qu'on puisse savoir qui est le vainqueur. *Iā tōhan-koe menang-kan apā-lah ambā-moe*, o Heer, maak dat uw dienaar de overwinning behale! fais, ô Seigneur, que ton serviteur remporte la victoire! *ka-menāng-an*, overwinning, de vruchten der overwinning, buit; victoire, les fruits de la victoire, butin. *Kambati-lah ia meng-ādap rādja deṅgan ka-menāng-an-nja*, zij kwamen terug en verschenen voor

den koning met de vruchten hunner overwinning; ils revinrent et se présentèrent devant le roi avec les fruits de leur victoire.

منغادو *menenġādoh* (vid. تغادو *teġādoh*), opwaarts kijken; élever ses regards.

منغر *menenġar* (vid. دغر *deġar*), hooren; entendre.

منغابو *menanġkābau*, de naam van een Maleisch koninkrijk in de binnenlanden van Sumatra, hetwelk eertijds aanzienlijk was, maar thans vervallen is; nom d'un royaume Malai dans la partie centrale de Sumatra, autrefois considérable, mais aujourd'hui déchu.

منغكت *menonġkat* (vid. تڤكت *tonġkat*), stutten, onderschragen; appuyer, étayer.

منغكس *menanġkies* (vid. تڤكس *tanġkies*), weren, afweren; parer, détourner.

منغكف *menanġkap* (vid. تڤكف *tanġkap*), nemen, vatten, grijpen; prendre, attraper, saisir.

منغكال *menanġgāla* (vid. تڤكال *tanġgāla*), ploegen; labourer.

منغكڤ *menanġgong* (vid. تڤكڤ *tanġgong* vel تڤكڤ *tanġgōng*), dragen, verdragen, verduren; porter, souffrir, endurer.

منغكل *menanġgal* (vid. تڤكل *tanġgal*), afstrekken, afstroopen; tirer, arracher, enlever.

منغكل *meninġgal* (vid. تڤكل *tinġgal*), verlaten, verzaken; quitter, abandonner.

منغكو *menoenġgōw* (vid. تڤكو *toenġgōw*), waken, bewaren, opletten; veiller, garder, faire attention.

منغكي *meninġgī* (vid. تڤكي *tinġgī*), opheffen, verheffen, verhoogen; élever, exalter, exhausser.

منغكو *menanġgah* (vid. تڤكو *tanġgah*), middelbaar, matig, ten minste; moyen, médiocre, modéré, au moins.

منغكو *menapok* (vid. تڤكو *tapok*), met de vlak-

ke hand slaan; frapper du plat de la main.

منغبي *menep̄p̄i* (vid. تڤبي *tepp̄i*), boorden, zomen, langs de kust varen; border, côtoyer.

منغكو *moenkier* & مونكير *mōnġkier* AR., ontkennen (eene belofte -), intrekken (zijn woord -), afwijken, wraken, ontkennen, feilen: ook de naam van eenen engel, die, volgens de Mahomedaansche leer, gezamenlijk met eenen anderen, نكير *nekier* genaamd, de afgestorvenen in hunne graven bezoekt en ondervraagt; dénier (une promesse), retirer (sa parole), s'écarter de, désavouer, manquer: c'est aussi le nom d'un ange qui, selon la croyance des Mahométans, visite et examine; de concert avec un autre ange nommé نكير *nekir*, les morts dans leurs tombeaux. *Kita tiāda moenkier per-djandjī-an kita*, wij zullen van onze verbindtenis niet afwijken; nous ne nous écarterons pas de notre engagement. *Per-djandjī-an jang tiāda bōleh ber-ēbah dan moenkier*, eene overeenkomst, waarvan niet afgeweken of welke niet ontkend worden kan; un traité ou une convention dont on ne saurait s'écarter ou qu'on ne peut retracter. *Bārang di titah-kan tiāda moenkier*, in al wat hij zeide, vergistte hij zich nooit; quoi qu'il dit, il ne se trompait jamais. *Boenġā-nja sedang bhārōe moenkier*, de bloesems daarvan zijn zoo even afgevallen; les fleurs viennent d'en tomber. *Moenkier dan nekier dātang menjiksa*, de twee engelen des grafs kwamen om de straf op te leggen; les deux anges des tombeaux vinrent pour infliger le châtement.

منغا *menagā* vel *meneggā* (vid. تڤغا *tagā* vel *teggā*), oprigten, bouwen; ériger, construire, bâtir.

منغر *menagar* vel *menogor* (vid. تڤغر *tagar*), aanmoedigen, verzekeren; encourager, donner de l'assurance.

منغر *menogor* (vid. تڤغر *togor*), afkeuten, berispen, bestraffen; désapprouver, blâmer, réprimander.

من
menagah (vid. *tagah*), verhinderen, verbieden; empêcher, défendre, interdire.

منگه *menagoh* vel *mencæggoh* (vid. *tagoh* vel *tæggoh*), versterken, bekrachtigen; corroborer, confirmer.

منلادن *menelādan* (vid. *telādan*), boetseren; modeler.

منلان *menalan* (vid. *talān*), inzwelgen; avaler.

منلانتانگ *menalantang* (vid. *talantang*), (iemand) op den rug leggen, op den rug liggende; toucher (quelqu'un) sur le dos, qui est couché sur le dos.

منمبا & منمبا *menimba* (vid. *timba*), scheppen (water -); puiser (de l'eau).

منمبات *menambat* (vid. *tambāt*), hinderen, zamenvoegen; lier, joindre, unir.

منمبانگ *menambang* (vid. *tambang*), vervoeren, overbrengen; transporter, transmettre.

منمبانگ *menimbang* (vid. *timbang*), wegen, betalen; peser, payer, acquitter.

منمبانگ *mencembang* (vid. *tembang*), laten vallen, nederwerpen; laisser tomber, abattre.

منمباق *menembak* (vid. *tembak*), op of tegen schieten; tirer sur.

منمباق *mencæmbæk* (vid. *tæmbæk*), stampen, in eenen vijzel stooten; piler, égruger, broyer dans un mortier.

منمبا *menimbael* (vid. *timbael*), opdrijven, vlotten; surnager, flotter.

منمبا *menambaen* (vid. *tambaen*), ophoopen, opstapelen; entasser, amonceler.

منمبا *menambah* (vid. *tambah*), bijvoegen, vermeerderen; ajouter à, augmenter.

منمپا *menimpa* (vid. *timpa*), kloppen, slaan, stempelen; frapper, heurter, battre, marquer à un coin.

منمپات *menompat* (vid. *tompat*),

stoppen, digt maken; boucher, engorger.

منمفر *menampar* (vid. *tampar*), met de vlakke hand slaan; frapper du plat de la main, donner un soufflet.

منمفس *mencæmpas* (vid. *toempas*), uitroeijen, verdelgen; extirper, exterminer.

منمفخ *mencæmpang* (vid. *toempang*), huisvesting of eene gelegenheid tot den overtocht bezorgen, vervoeren, vergezellen, goederen op vracht nemen; procurer le passage ou un logement, transporter, accompagner, se charger du transport de marchandises. *Orang mencæmpang*, reiziger, passagier; voyageur, passager.

منمفخ *menampœh* (vid. *tampœh*), met geweld doordringen; forcer un passage.

منمفخ *mencæmpah* (vid. *toempah*), gieten, storten; verser, répandre.

منمفت *mencæntœt* (vid. *tæntœt*), vragen, op iets aandringen, naar iets vernemen; demander, insister, s'enquérir.

منمفت *menantang* (vid. *tantang*), uitdagen; défier, provoquer.

منمفت *menintang* (vid. *tintang*), aanschouwen, bespieden; considérer, fixer, épier.

منمفتو *menantœ* (vid. *tantœ* vel *tantœ*); verzekeren; assurer, certifier.

منمفتو *menantœ* vel *menantau*, schoonzoon of schoondochter; gendre ou bru. *Menantœ laki-laki*, schoonzoon, dochters man; gendre. *Menantœ perampœan*, schoondochter, zoons vrouw; bru. *Akœ soedah ber-auléh menantœ jang baik roepā-nja*, ik heb voor mijne dochter eenen man gevonden die een gunstig voorkomen heeft; j'ai trouvé pour ma fille un mari dont l'extérieur parle en sa faveur. *Lālo di sambæt-nja tångan menantœ-nja jang kĀnan*, hij nam toen zijnen (aanstaanden) schoonzoon bij de regter hand; alors il prit son (futur) gendre par la main droite.

من *mencoendjœk* (vid. *تندجق toendjœk*), wijzen, aanduiden; montrer, indiquer.

منجور *menindjœ* (vid. *تندجو tindjœ* vel *tindjau*), aandachtig beschouwen; considérer attentivement.

مند *menanda* (vid. *تند tanda*), beteekenen, aanwijzen; signifier, marquer.

مندس *menindas* (vid. *تندس tindas*), afsnijden, afzetten; couper, trancher, amputer.

مندغ *menandang* (vid. *تندغ tandang*), met den voet stooten; frapper ou pousser avec le pied.

مندق *menandok* (vid. *تندق tandok*), met den kop of met de horens stooten; donner, heurter ou frapper de la tête ou des cornes.

مندق *mencoendœk* (vid. *تندق toendœk*), neder buigen; courber.

مندد *menindeh* (vid. *تندد tindeh*), een ding op een ander leggen, drukken; poser une chose sur une autre, presser, comprimer.

منوغ *mencœwang* (vid. *توغ œwang*), gieten (in eenen vorm -); jeter (en moule).

منوتور *menœtoer* (vid. *توتور œtoer*), zamen spreken, verhalen; converser, raconter.

منوتغ *menœtong*, regt, regtstreeks; droit, directement. *Bœœja mœdiœk menœtong*, de krokodil zwemt de rivier op in eene regte lijn (spreukgezag); le crocodile remonte la rivière en droite ligne (extrait d'un panton).

منوتف *menœtoep* (vid. *توتف œtoep*), besluiten, eindigen; fermer, terminer, conclure.

منوج *menœdjœ* & *منوجو menœdjœ* (vid. *توج œdjœ*), naar, koers houden naar; vers, cingler ou diriger ses pas vers. *Ber-djœlan-lah ia menœdjœ betœel ka nagri œtœ*, hij ging regtstreeks naar de stad; il marcha directement vers la ville. *Terbang-lah menœdjœ gœnong*, vlugtte naar het gebergte; s'enfuit sur les hauteurs. *Baik-lah kita menœdjœ pœlau*

œtœ, laat ons naar dat eiland varen; cinglons vers cette île.

منودغ *menœdong* (vid. *تودغ œdong*), dekken, met eenen sluijer bedekken; couvrir, voiler.

منودد *menœdoh* (vid. *تودد œdoh*), beschuldigen, aanklagen; accuser, dénoncer.

منور *menœroet* (vid. *تورœ œroet*), volgen, vervolgen, volgens; suivre, poursuivre, suivant, en conséquence de.

منورن *menœroen* (vid. *تورœ œroen*), om verrewerpen, afzetten; renverser, déposer.

منوغس *menœngkœs* (vid. *توغس œngkœs*), eenen bundel maken, inpakken, oppakken; faire un paquet, emballer, empaqueter.

منوكر *menœkar* (vid. *توكر œkar*), verwisselen, ruilen; échanger, troquer.

منوكس *menœkas* (vid. *توكس œkas*), belasten; calomnier.

منوگل *menœgal* (vid. *توگل œgal*), padi of rijst op hoogen grond zaaijen; semer du padi ou riz en terre sèche.

منولس *menœlies* (vid. *تولس œlies*), schrijven, teekenen; écrire, dessiner.

منولغ *menœlong* (vid. *تولغ œlong*), bijstaan; assister.

منولق *menœlak* (vid. *تولق œlak*), duwen, voortschuiven; pousser, faire avancer.

منوله *menœleh* (vid. *توله œleh*), op of naar zien; regarder, porter ses regards sur ou vers.

منون *menœnoe* (vid. *تون œnoe*), door vuur verteren; consumer par le feu, incendier.

منونغ *menœnang* (vid. *تونغ œnang*), ondertrouwen; fiancer.

منوي *menœwei* (vid. *توي œwei*), oogsten; récolter, moissonner.

منبارف *menœjarap* (vid. *تبارف œjarap*); neder

leggen, neder werpen; abattre, terrasser.
 مني *menī* AR., sperma genitale. *Menī segala jang idæp*, sperma omnium viventium.
 منيادا *meniāda* (vid. تياك *tiāda*), vernietigen; annuler.
 منيارف & منيارف *meniārap* (vid. تيارف *tiārap*), nederwerpen; abattre, terrasser.
 منياگ *meniāga* (vid. بنيات *beniāga*), koop-handel drijven; négocier, faire commerce.
 منيتيک *menītiēk* (vid. تيتيک *tītiēk*), druipen, dropsgewijze vallen; dégoutter, tomber goutte à goutte.
 منيتاه *menītah* (vid. تيتاه *tītah*), bevelen; commander, ordonner.
 منيريس *menīries* (vid. تيريس *tīries*), lekken; faire eau, couler.
 منيريس *manīes-an* (vid. مانس *mānies*), lekkernijen, gekonfijte spijsen; friandises, conserve, confitures.
 منينگ *menīngok* (vid. تينگ *tīngok*), beloeren, bespieden; regarder par curiosité, épier.
 منيپ *menīp* (vid. تپ *tīp*), blazen, waaijen; souffler, venter.
 منيپو *menīpō* (vid. تپو *tīpō*), bedriegen, diets maken; tromper, décevoir, en imposer.
 منيكس *menīkas*, brullen (als een wild dier); rugir (comme font les bêtes féroces).
 منيكام *menīkam* (vid. تيكام *tīkam*), doorsteken (met een wapen -); poignarder.
 منيليك *menīliēk* (vid. تيليك *tīliēk*), begunstigen; favoriser.
 منيليك *menīliēk* (vid. تيليك *tīliēk*), aanschouwen, staroogen; contempler, admirer.
 منيمانگ *menīmang* (vid. تيمانگ *tīmang*), verlustigen, vermaken, troetelen; divertir, amuser, dorklouter.

منينج *minnjak-minnjak*, zeker diertje, tot het geslacht der haagdissen behoorende; petit animal du genre des lézards.

موا *māā*, eene soort van fazant; espèce de faisan.
 موموا *me-māā*, het geluid maken, dat aan dien vogel eigen is; faire le cri particulier à cet oiseau. *Djānggan me-māā aṅkau di-sīni*, kom hier niet kermen; ne viens pas te lamenter ici. *Ikan māā*, eene soort van aal; espèce d'anguille.

موا *māāra*, de uitwatering eener rivier; l'embouchure d'une rivière. *Paṅgālo māāra*, opzigter over een veer aan den mond eener rivier, havenmeester; officier préposé à un passage d'eau près de l'embouchure d'une rivière, commissaire ou inspecteur des bateaux.

موا *māāfakat* AR., overeenkomen, overeenstemmen, eensgezind zijn, een eenparig besluit nemen, met vereenigde krachten te werk gaan, eene maatschappij aangaan, vrede maken, raadplegen met, overeenkomst, overeenstemming; convenir, être d'accord, d'un même avis, résoudre d'un commun accord, réunir ses efforts, contracter société, faire la paix, se consulter avec, prendre l'avis de, convention, conformité, accord. *Segala kāmī māāfakat*, wij zijn allen van een en hetzelfde gevoelen; nous sommes tous d'un même avis. *Di-sānalah ia ber-bitjāra dan māāfakat*, daar raadpleegden zij met elkander en namen zij het besluit; là ils délibérèrent entre eux et prirent la résolution. *Bēta andak māāfakat deṅgan sohbat bēta maka sohbat bēta djāoeh*, ik wenschte met (u) mijnen vriend te raadplegen, maar gij zijt verre van hier; je voudrais (vous) consulter mon ami, mais vous êtes éloigné de moi. *Ber-bōat māāfakat*, eene overeenkomst sluiten of een gezamenlijk besluit nemen; conclure une convention ou résoudre de commun accord.

موات *māat* vel *māwat*, laden (goederen -), opslaan, inhouden, bevatten; charger (des mar-

chandises), emmagasiner, renfermer, contenir. *Lāda itoe soedah di māat dālam tam-bāng-an*, de peper is in drie bevrachte schepen geladen; le poivre a été chargé sur trois navires affrétés. *Prāu jang bāleh māat dāa pāloh kōjan*, een schip dat twintig kojan (maten) kan laden; un navire du port de vingt koian (certaines mesures). *Māat bediel*, een geweer laden; charger une arme à feu. *مواتن moeāt-an*, lading, vracht, last; chargement, cargaison, charge, fardeau. *Mem-boṅkar moeāt-an ka-dārat*, de lading aan wal brengen; décharger les marchandises. *Brāpa moeāt-an kapal itoe*, wat is de grootte van dat schip? quel est le port de ce navire?

موت maut AR., de dood; la mort. *Bājang-bājang maut*, schaduwen des doods; ombres de la mort. *Malak al-maut*, de engel des doods; l'ange de la mort. *Maut itoe pertjerrei-an njawā deri-pada tēboh*, de dood is de scheiding van ziel en ligchaam; la mort est la séparation de l'ame d'avec le corps.

موث mātieng, vlek, spat, vuiligheid; tache, éclaboussure, souillure.

موجود mōdjōd AR., tegenwoordig, in wezen, thans bestaande; présent, réel, actuel. *Rājat-nja jang mōdjōd*, hunne tegenwoordige onderdanen; leurs sujets actuels.

مود māda, jong, licht of bleek van kleur, een jongeling; jeune, d'une couleur pâle ou peu foncée, un jeune homme. *Orang māda*, een jong mensch; une jeune personne. *Anak kambieng jang māda*, een bokje of geitje; un chevreau. *Lāgi māda*, nog jong; encore jeune. *Mērah māda*, licht rood; rouge clair. *Amas māda*, bleek goud, goud van eene kleinere keur of met zilver gemengd; or pâle, d'un moindre titre ou mêlé d'argent. *Dātang-lah māda jang ber-bāṅsa*, er kwam een jongeling uit een aanzienlijk geslacht aan; il vint un jeune homme de noble extraction. *Jang ter-māda*, de jongste; le plus jeune. *Pā-*

-māda, de moeders jongere broeder; le frère puîné de la mère. *Mā-māda*, de moeders jongere zuster; la soeur puînée de la mère.

مودن mōdien & *موديق mōdiq*, eene rivier opvaren, tegen den stroom varen, landwaarts gaan, de rivier op of landwaarts in; remonter une rivière, voguer contre le courant, s'avancer dans l'intérieur des terres; en remontant la rivière ou vers l'intérieur. *Belcēm ada dia mōdien ka-pada doesēn-nja*, hij is de rivier nog niet tot aan zijn dorp opgevaren; il n'a pas encore remonté la rivière jusqu'à son village. *S'orang dōdōek di kwāla s'orang di mōdien*, de eene vestigde zich aan den mond der rivier, en een ander landwaarts in; l'un s'établit à l'embouchure de la rivière, un autre dans l'intérieur des terres. *Ber-djālan mōdien ka-wāle sēṅgei*, den stroom opvaren tot aan den oorsprong der rivier; remonter le courant jusqu'à la source du fleuve. *Di mōdien teppi-an*; boven de waterplaats van een dorp; au-dessus de l'aiguade ou de l'abreuvoir d'un village.

مودل mōdal, hoofdsom, kapitaal, inleg; principal, capital, fonds. *Mōdal deṅgan boēṅgā-nja*, de hoofdsom benevens de interest; capital et intérêts. *Mōdal deṅgan labā-nja*, kapitaal en winst, faktuurprijs en winst; capital et gain, le prix de facture avec la provision. *Mōdal biṅ-an*, eerste inleg; mise, fonds primitif. *Bagimāna ber-lājer kalau tiāda ber-mōdal*, hoe kan ik ter zee varen, als ik geen kapitaal heb? comment puis-je naviguer, si je n'ai pas de fonds? *Rēmah-nja di djōel-nja akan mōdal-nja*, hij verkocht zijn huis om geld tot den koophandel te bekommen; il vendit sa maison pour se faire un fonds de commerce. *سامودل sāmōdal*, een geassocieerde; un associé.

مودو mōdō, sober, matig in eten en drinken; sobre, tempérant.

موداه mōdah (vid. *موداه mōdah*), ligt te doen,

gemakkelijk, goedaardig, milddadig; aisé, facile, bon, libéral.

مورث *me-warta* (vid. وراثت *warta*), berigten, verhalen, openbaar maken; rapporter, raconter, publier.

مورغ *mārong* (vid. مورم *māram*), droefgeestig; mélancolique.

مورم *māram* & مورغ *mārong*, droefgeestig, verdrietig, gemelijk, naar, zuur; mélancolique, triste, sombre, fâcheux, lugubre, aigre. *We-djeh madjellies itœ-pœn men-djādi māram*, haar bevallig aangezigt werd alsdan droevig; son beau visage se couvrit alors de tristesse. *Dærdja jang mānies djāngan di māram-kan*, laat niet dat bevallig aangezigt gemelijk worden; que cette charmante figure ne prenne pas un air fâché. *Māka māram*, een neerslagtig voorkomen; une contenance abattue. *Ber-āti mārong*, van eenen droevigen en gemelijken aard; d'une humeur sombre et fâcheuse.

موراه *mārah* (vid. مودة *mōdah*), goedkoop, milddadig; à bon marché, généreux, libéral. *Bā-rang-bārang jang mārah dān jang māhal*, dure en goedkoope waren; des marchandises chères et à bas prix. *Arga kātūn dālam nagrī kedah ini ter-lālo mārah*, het lijnwaad is (tegenwoordig) in dit land van Kedah buitengemeen goedkoop; les toiles sont (maintenant) à très-bon marché dans ce pays de Kedah. *Mārah ia-itœ jang menolōng-i sohbat-nja jang ka-sākiēt-an*, milddadig, dat wil zeggen, die zijne vrienden in hunne ziekte te hulp komt; généreux, c'est-à-dire, qui assiste ses amis dans leurs maladies. *Orang kikiēr-kah aṅg-kau atau ōrang mārah-kah*, waret gij een gierigaard, of waret gij een milddadig man; fussiez-vous avare, ou fussiez-vous un homme généreux. *ka-mœrah-an*, milddadigheid; libéralité. *Me-limpah-kan adiel dan ka-mœrah-an*, regtvaardigheid en edelmoe-digheid bevorderen; faire abonder la justice et la générosité.

موري *māri* HIND., eene kleine fluit of pijp, eene soort van fijn, blaauw katoenen lijnwaad; une petite flûte, un flageolet, espèce de toile de coton, fine et peinte en bleu.

موري *mārei*, eene soort van vogel als een klein ekster; sorte d'oiseau ressemblant à une petite pie.

موريد *māriēd* (vid. مريد *mōriēd*), een leerling; un disciple.

موز *mōzah* vel *māzah* PERS., kousen, laarzen; des bas, des bottes. *Memākei mōzah sa-blāh kākī*, aan het eene been eene kous dragen; avoir une jambe revêtue d'un bas. *Menaṅgal-kan mōzah*, de kousen of laarzen uittrekken; ôter les bas ou les bottes.

موسغ *mōsang* (vid. تغالونغ *taṅgālōng*), de bunsing, de civetkat; le putois, la civette. *Sætji djebat djika tiāda bānjak roema-rēma mōsang dālam-nja*, het civet is (wordt gehouden voor) zuiver, wanneer het weinig haren van het dier in zich bevat; le parfum de la civette est (réputé) pur, lorsqu'il ne contient que peu de poil de l'animal.

موسم *mōsiem* AR., jaargetijde, moesson, jaar; saison, mousson, année. *Mōsiem pānas* vel *mōsiem kring*, het warme of drooge jaargetijde; la saison chaude ou sèche. *Mōsiem diēṅgien*, het koude jaargetijde; la saison froide. *Mōsiem ādjan*, het regenachtige jaargetijde; la saison des pluies. *Brāpa mōsiem lāma*, sedert hoe vele jaren; depuis combien d'années. *Tiga mōsiem ganap*, drie volle jaren; trois années entières. *Sēroh ber-lājer deṅgan se-grā-nja pada awal mōsiem*, zorg dat men terstond na den aanvang van de moesson onder zeil ga; ordonnez qu'on mette à la voile aussitôt que la mousson commencera.

موسم *mōsœh*, de vijand, een vijandelijk tegenstrever, al wat schade toebrengt (het zij wilde dieren, vogels of insecten); l'ennemi, celui qui s'oppose dans des vues hostiles, tout ce qui cause

du dégât (tel que quadrupèdes, oiseaux ou insectes). *Nagri sœdah di ambel auleh mæsœh*, de stad is door den vijand ingenomen; la ville a été prise par l'ennemi. *Ber-djalan men-dāpat-kan mæsœh*; den vijand te gemoet trekken; marcher à la rencontre de l'ennemi. *Menolong akan mæsœh kāmī*, onzen vijanden behulpzaam zijn; secourir nos ennemis. *Tjih penākœt orang ini belœm ada mæsœh jang dātang dan belœm ada s'orang djœga jang māti dan lœka maka ra lārī*, foei deze lafhartigen! de vijand heeft zich nog niet vertoond, geen enkel man is gedood of gekwetst, en zij nemen reeds de vlugt; si les poltrons! l'ennemi ne s'est pas encore montré, il n'y a pas un seul homme de tué ou de blessé, et les voilà qui prennent la fuite.

mœsa AR., Mozes; Moïse. *Nabi mœsa*, de profeet Mozes (welke den *tauriet* of Pentateuch verkondigd heeft); le prophète Moïse (auteur du *tauriet* ou Pentateuque).

mœsī, een district op Sumatra landwaarts van Bencoolen gelegen, waarin de rivier *Palembang*, aldaar *ājer mœsī* geheeten, haren oorsprong heeft; canton de l'île de Sumatra situé au-dessus de Bencoolen, et où la rivière de *Palembang*, qui y porte le nom de *ājer mœsī*, prend sa source.

mœngkier (vid. *moenkier*), ontkennen; désavouer, nier.

mœfakat AR. (vid. *mœwāfakat*), overeenkomen, toestemmen; convenir, s'accorder.

mœkiem, eene afdeeling van het land in het rijk van Atjien, welke met hetgene men in Europa kerspel of gemeente noemt, schijnt overeen te komen, gemeenschap, vereeniging; une subdivision du territoire d'Atiën, qui semble répondre à ce qu'on nomme en Europe paroisse ou commune, une congrégation, une communauté. *Orang dœa pœloh dœa mœkiem*, de inge-

zetenen van het district of de landstreek genaamd de twee-en-twintig *mœkiems*; les habitans du canton ou de la province qui se nomme les vingt-deux *mœkiems*.

mœka HIND., het aangezigt, het voorkomen, de voorzijde; le visage, l'air, la contenance, la face. *Ber-pālang mœka ka-blākang*, het aangezigt afwenden; détourner sa face. *Warna mœka*, de kleur van het aangezigt; la couleur du visage, le teint. *Memandang mœkā-nja*, haar in het aangezigt kijken; la regarder en face. *Lālo ber-gōtjoh maka patjah-lah mœkā-nja*, sloeg hem daarop tot dat zijn aangezigt verbrijzeld was; le frappa alors jusqu'à ce qu'il lui eût mis le visage en pièces. *Mœka mānies*, een vriendelijk of liefelijk voorkomen; un air prévenant, une figure agréable. *Mœka māsam*, een zuur gezigt, een knorrig voorkomen; un air fâché, une mine rude et rebutante. *Māsam mœka*, gemelijkheid, grimmigheid; mauvaise humeur, bouderie. *Mœka ber-tjinta*, een angstig geelaat; un air inquiet. *Mœka pērang*, een bleek aangezigt; un visage pâle, un air abattu. *Mœka pāpan*, onbeschaamdheid; effronterie. *Di mœka*, tegen over; en face, vis-à-vis. *Di mœka rēmah amba*, tegen over mijn huis; en face de ma maison.

mœko-mœko, eene stad op de westkust van Sumatra, in het district *Anak-sœngēi*; ville située sur la côte occidentale de Sumatra, dans le canton appelé *Anak-sœngēi*.

mœkah, overspel; adultère. *Ber-mœkah-lah ia deŋgan istri rādja itœ*, hij pleegde overspel met de vrouw van dien vorst; il commit adultère avec la femme de ce prince. *Perampœan jang ber-mœkah*, eene vrouw die overspel heeft begaan; une femme adultère.

mœga-mœga, eene uitdrukking waarbij een wensch wordt te kennen gegeven; expression qui indique un souhait. *Mœga-mœga tœan per-auleh djœga jang separti mœksœd*

ajanda, moge het u gelukken om het voorwerp van uws vaders verlangen te verkrijgen; puissiez-vous réussir à obtenir l'objet des désirs de votre père. *Maka samoā-nja me-minta-kan mēga-mēga salāmat dan djāja prang-nja*, allen wenschten hem gezondheid en voorspoed in den oorlog; tous faisaient des vœux pour sa santé et pour le succès de ses armes. *Mēga-mēga djāngan kirā-nja aṅg-kau pergi*, ga niet, bid ik u; n'y vas pas, je t'en conjure.

موگه *mogah*, neteldoek; mousseline.

مول *māla* HIND., begin, oorzaak, oorsprong, gelegenheid, beweegreden, de eerste, in de eerste plaats; commencement, occasion, cause, origine, motif, le premier, en premier lieu. *Apā-kah maelā-nja dan karnā-nja*, wat is de oorsprong en de oorzaak daarvan geweest? quelle en a été l'origine et la cause? *Apa kājāw māla di tabang di-ātas bēmi*, welke is de eerste boom dien men op de aarde geveld heeft? quel est le premier arbre qui a été abattu sur la terre? *Māla-māla*, voor-eerst, de eerste; premièrement, le premier. *Deri māla-māla kita dātang ka-nagri ini*, van het oogenblik onzer komst hier te lande; du moment de notre arrivée en ce pays. *Deṅgan nāma allah djāa akoe مملای me-maelā-i per-katā-an jang dālam sērat ini*, in den naam Gods begin ik het verhaal in dit schrift vervat; au nom de Dieu je commence le récit contenu dans cet écrit. *سبرمول se-ber-māla*, in de eerste plaats; en premier lieu. *مملان per-maelā-an & کملان ka-maelā-an*, het begin, de aanvang; le principe, le commencement.

مول *māwal* vel *mawal*, eenen weerzin in iets hebben, van iets afkeerig, zat of moede zijn; être dégoûté, ennuyé, excédé. *Ber-māwal rezekī*, eenen afkeer van de spijzen hebben; avoir du dégoût pour les alimens.

مول *maelāna* AR., een uitlegger van de Maho-

medaansche wet; un interprète de la loi Mahomé-tane. *Orang pandita maelāna*, wetge-leerden; docteurs de la loi.

مولت *māloet*, de mond; la bouche. *Ber-temā-lah maelāet-nja*, hunne monden trof-fen elkander; leurs bouches se rencontrèrent. *Deri-pada māloet s'orang tjāna*, uit den mond van zekeren Chinees; de la bouche de certain Chinois. *Māloet mānies*, overredend, minzaam; persuasif, affable. *Māloet pan-djang*, wijdloopig, langwĳlig; proluxe. *Mā-loet gaṅgāw*, babbelaar, die te onpas of met veel geraas spreekt; babillard, qui parle à tort et à travers ou avec beaucoup de bruit. *Māloet ter-ṅāṅga*, met open mond, gapende; la bou-che béante, en bâillant. *Pantas maelāet-nja*, hij is wel ter taal, heeft eene gladde tōng; il parle avec aisance, il a la langue bien pendue. *Māloet jang pandei ber-kāta-kāta*, wel-sprekend, lieftalig; éloquent, qui a le ton per-suasif. *Pindjam māloet*, eenen mond leenen, zich van eenen voorspraak bedienen; emprun-ter une bouche, employer le ministère d'un avocat. *Māloet tōng*, bom- of spondgat van een vat; la bonde d'un tonneau.

مولس *mālas*, darmwee, hevige pijn in de inge-wanden; colique, spasmes violens. *Prēt-nja mālas*, hij heeft eene hevige darm-pijn; il est atteint d'une violente colique.

مولق *mālek*, schoon, welgemaakt, sierlijk; beau, bien fait, bien formé, élégant. *Anak-nja perampāan ter-lālo mālek roepā-nja*, zijne dochter was zeer schoon van gedaante; sa fille était douée d'une très-grande beauté. *Pādang jang mālek*, een heerlijk plein; une plaine riante.

مولی *māla* AR., koning, vorst, opperheerscher, heer, meester; roi, prince, monarque, sei-gneur, maître. *Iā rabī māla*, o Opperge-bieder! ô Maître souverain! *Māla-mae*, uw meester; ton maître.

مولس *māmien* AR., de ware, regtzinnige, ge-

trouwe geloovigen; les fidèles, les orthodoxes, les vrais croyans. *Mēmien dan kāsier*, geloovigen en ongeloovigen; croyans et infidèles.

mōhon (pro *memōhon* a verb. *فوهن* *pōhon*), verlot, toestemming, toegevendheid; permission, congé, consentement, indulgence. *Mem-brī mōhon*, verlot geven, veroorloven; permettre, accorder la permission. *Ber-mōhon*, verlot vragen (om henen te gaan), afscheid nemen, de gewone pligtplegingen bij het henen gaan volbrengen; demander la permission (de se retirer), prendre congé, faire les complimens d'usage lorsqu'on s'en va. *Dājang itoe-pān ber-mōhon-lah ka-pada tēan pōetri lālo ber-djālan*, de hofbedienden namen afscheid van de vorstin, en vertrokken; les gens de la suite de la princesse prirent congé d'elle, et se retirèrent. *Tiāda ia ber-mōhon*, hij nam geen afscheid; il ne prit point congé. *Iā toēan-koe jang di per-amba ini akan di ber-mōhon kombāli*, mijn heer, uw nederige dienaar vraagt verlot om henen te gaan; mon maître, ton humble serviteur demande la permission de s'en retourner. *Mōhon-lah pātek pergi kārna ia anak perampān*, verschoon uwe dienaress van te gaan, uit hooft van hare sekse; dispense ta servante de partir, à cause de son sexe.

māhū vel *māi* (vid. *bāhū*), schuim; écume.

mājang, overgrootvader, voorouders, voorvaders; bisaieul, aïeux, ancêtres. *Iā toēan-koe ada pātek menāngar khabar deri-pada mājang pātek*, mijn heer, uw dienaar heeft eene geschiedenis vernomen, die van zijnen overgrootvader afkomstig is; mon maître, ton serviteur a entendu raconter une histoire qui vient de son bisaieul. *Deri-pada zemān nēnek mājang kita*, van de dagen onzer voorvaders af; depuis les jours de nos ancêtres.

mānjet, de (langstaartige) aap; le singe

(à longue queue). *Mānjet tāpas*, lemur. *Djambā mānjet*, anacardium occidentale.

mahā- HIND., een onscheidbaar voorvoegsel, beteekenende zeer, buitengemeen, hoogst; particule qui se lie au mot suivant et qui signifie très, extrêmement. *mahā-rādja*, de groote koning, keizer, een der groote staatsambtenaren; le grand roi, l'empereur, un des grands dignitaires de l'état. *Mahā-besār*, zeer groot; très-grand, très-haut. *mahā-maelia*, roemrijk, doorluchtig; glorieux, magnifique. *Mahā-indah-indah*, groote bewondering waardig; très-admirable. *Jangmahā-tiinggi*, de allerhoogste; le plus élevé. *Mahā-sētji*, zeer zuiver; très-pur. *Segala nāma jang mahā-ēlok*, alle meest uitmuntende namen; tous les noms les plus éminens.

mahal & *māhal*, duur, hoog in prijs; cher, d'un prix élevé. *Bārang-bārang jang mahal men-djādi mārah*, goederen, welke duur waren, zijn goedkoop geworden; des marchandises qui étaient chères, sont devenues à bon marché. *Argā-nja mahal sēkar di tjārī*, het is hoog in prijs en moeijelijk te bekomen; il se vend cher et il est difficile de s'en procurer. *Pada māsa mahal*, in eenen duren tijd; dans un tems de cherté.

mā, eene soort van aap; espèce de singe.

miāra, scheppen, vernieuwen; créer, refaire à neuf.

majiet AR., dood ligchaam, lijk, een overledene; corps mort, cadavre, un défunt. *Majiet artī-nja zāt jang ka-tidā-an idōp*, dit woord beteekent een levenloos wezen; ce mot signifie un être sans vie. *Me-lanḡkap majiet*, een lijk waden, tot de uitvaart bereiden; ensévelir un corps mort, le disposer pour les funérailles. *Se-telah mati-lah ia maka majiet-nja di sēroh bāang-kan*, zoodra hij dood was, werd bevel gegeven om het lijk uit te zetten; aussitôt qu'il eut expiré,

مي

on ordonna de mettre le cadavre dehors. *Dan tabār-ī-lah majiet kakanda denḡan bāḡga*, en bestrooi het lijk van uwen geliefde met bloemen; et parsemez de fleurs le corps de votre bien-aimé. *Arta jang di tinḡgal-kan majiet*, goederen door den overledene nagelaten; effets délaissés par le défunt.

میتار *mītar*, mikken, het geschut stellen; mirer, pointer le canon. *Djāro-mītar*, een konstapel; un canonnier.

میدجو *mīdjoe-mīdjoe*, linzen, moeskruiden; lentilles, herbes potagères.

میدان *mēdān* vel *meidān* AR., eene openbare plaats, een plein; une place publique, une plaine. *Mēdān māleḡei*, het voorplein van een paleis, waarin gevechten en andere openbare vertooningen plaats hebben; cour ou esplanade au-devant d'un palais, destinée pour les combats et autres jeux publics. *Mēdān prang*, het slagveld; l'arène, le champ de bataille.

میریغ *mīrieng*, hellen, overhangen, neigen, zakken, van ter zijde aanzien; pencher sur un côté, se baisser, s'incliner, s'affaisser, regarder de travers. *Mīrieng-kan telūḡa*, het oor leenen; pencher ou prêter l'oreille. *Prāu itoe mīrieng*, het schip ligt op zijde; le bateau penche.

میره *mērah*, rood; rouge. *Mērah tēah*, donker rood; rouge foncé. *Mērah mēda*, licht rood; rouge clair. *Mērah warna moekā-nja se-perti āpi ber-njāla*, zijn aangezicht werd (van gramschap) rood als vuur; son visage (à force de colère) devint rouge comme du feu. *Manikam jang mērah*, een robijn; un rubis. *Kēda mērah*, een bruin paard; un cheval bai. *Mērah teloer*, de door of dojer van een ei; le jaune d'un oeuf. *Mērah di tepi lāḡgiet*, de dageraad; l'aurore.

میز *mīza* & میج *mīdja* PERS., tafel, eettafel; table, table à dîner.

مي

میس *mīsa*, rooken (als tabak, opium, enz.); fumer, prendre (du tabac, de l'opium, etc.) en fumée. *Mīsa madat*, een toebereidsel van opium rooken; fumer de l'opium préparé.

میسان *mīsānan*, neef (zoon van den oom of de moei)? cousin?

میس *mīsī* (vid. کومس *kōms*), knevels, het haar aan de bovenlip; moustaches, poil au-dessus de la lèvre d'en-haut. *Ber-mīsī dan ber-djanḡgoet*, knevels en eenen baard hebbende; ayant des moustaches et une barbe. *meḡandam mīsī wḡga ka-liāt-an mērah bibier*, zijne knevels zoo schikken dat het rood van de lippen zichtbaar zij; disposer ses moustaches de manière que le rouge des lèvres soit visible.

میس *mīpies* (vid. تیفس *tīpies*), dun; mince.

میکایل *mīkāl* AR., Michael; Michel.

میگ *mēga* HIND. (vid. اوان *awan*), wolken, scherm of verhemelte om in plegtige omgangen te dragen; nuages, dais ou baldaquin qu'on porte dans les processions. *Maka mēga itoe ābies be-terbāḡ-an āuleh aḡgien*, de wolken waren door den wind verdreven; le vent avait dispersé les nuages. *Mēga kōnieng dan mērah*, gele wolken met rood gemengd; des nuages mêlés de jaune et de rouge. *Ber-mēga*, bewolkt, betrokken; nébuleux, couvert. *Se-perti tōḡḡgal dan mēga ber-arak-lah*, zoo als vanen en andere zegeteekens; tels que drapeaux et autres marques de triomphe. *Pālaw mēga*, een zeer klein eiland tegen over de zuid-westelijke kust van Sumatra gelegen, ook Foul island geheeten; très-petite île située vis-à-vis de la côte sud-ouest de Sumatra, on la nomme aussi Foul island.

میگ *mīga*, gij, gijlieden; vous. *Djanḡgan-lah mīga ber-bānjak tjāra*, wacht u (jonge vrouwen) van te veel te spreken; gardez-vous (jeunes femmes) de trop parler.

mīl AR. & LAT., mijl, een uur gaans; lieue, mille. *Triap-tiap sēātōe farsakh itōe tiga mīl dan tiap-tiap sēātōe mīl itōe ampāt ribōe lanḡkah*, een farsang bestaat uit drie mijlen, en iedere mijl uit vier duizend schreden; un pharsang est composé de trois lieues, et chaque lieue est de quatre mille pas.

mīmang, oud, voorgaande, van ouden tijd, van eeuwigheid; vieux, antérieur, ancien, de toute éternité. *Arti-nja sadja ia-itōe mīmang*, het (zeker Arabisch woord) beteekent vroeger, oud; il (certain mot Arabe) signifie précédent, ancien.

mīnang, vrijen, ten huwelijk verzoeken; courtoiser, faire l'amour. *Segala anak radja-rādja jang besār itōe-pēn dātang me-mīnang tēan poetri itōe*, al de jonge lieden van den hoogsten rang kwamen om de vorstin ten huwelijk te verzoeken; tous les jeunes nobles du plus haut rang vinrent solliciter la main de la princesse. *Orang māda jang me-mīnang akōe*, de jongeling die naar mij vrijt; le jeune homme qui me fait la cour.

mīnā, een zwarte vogel met gele kellen of uitwassen gelijk ooren: men houdt hem voor den genen welke de mensohelijke stem het duidelijkt nabootst; oiseau noir avec des barbes ou excroissances jaunes ressemblant à des oreilles: il passe pour celui de tous les oiseaux qui imite le plus distinctement les articulations de la voix.

mīnōem, drinken; boire. *Segala orang mākan mīnōem ber-sōka-sōekā-an*, allen aten en dronken in vreugde; tous mangèrent et buvaient joyeusement. *Dārah-mōe kō-mīnōem*, ik zal uw bloed drinken; je boirai ton sang. *Tampājan mīnōem-an dōa pōloh di mīnōem aūleh orang bānjak itōe*, twintig groote kruiken vocht werden door de menigte opgedronken; vingt jarres de liqueur furent vidées par la multitude. *per-mīnōem-an*, een drinkbeker; un vase pour boire.

mīnjak, olie; huile. *Mīnjak kalūpa*, kokosnoot-olie; huile de noix de coco. *Mīnjak djāarak*, kastor-olie; huile de castors. *Mīnjak tānah*, steenolie, jodenlijm; pétrole, bitume. *Mīnjak tānak vel per-tānak*, eene olie welke (door middel van vuur) uit de kokosnoot getrokken wordt; huile qu'on extrait de la noix de coco au moyen du feu. *Mīnjak bāu-bau'n*, fijne oliën, welriekende zalven; huiles essentielles, parfums. *Mīnjak sāpī*, boter; beurre. *Mīnjak sāpī jang tjājer*, vloeibare of geklaarde boter; du beurre liquide ou clarifié. *Tōng mīnjak*, eene oliekuip; cuve à conserver l'huile. *Me-mīnjak ramboet denḡan mīnjak jang arōem*, bestreek haar haar met welriekende oliën; oignit sa chevelure d'huiles aromatiques.

mīnjan (vid. *kamīnjan*), benzoin; du benjoin.

menjāboet vel men-tjāboet (vid. *tjāboet*), trekken of uitrekken; tirer ou étendre.

menjābong (vid. *sābong*), uitspringen, uitschieten; jaillir.

menjābōng (vid. *sābōng*), hanen doen vechten; faire jouter des coqs.

me-njāta vel me-njātā-kan (vid. *njāta*), zigbaar maken, uitleggen; rendre sensible, expliquer.

menjārat (vid. *sārat*), eene volle vracht bezorgen; donner un chargement complet.

me-njārieng (vid. *njārieng*), verheffen (de stem -), hard op spreken; élever (la voix), parler haut.

menjāarak (vid. *sāarak*), van zijne vrouw scheiden, een kind spenen; faire divorce, sevrer.

menjāngan (vid. *rōsa* & *mindjāngan*), hert; cerf. *Menjāngan ter-*

bang, eene soort van krekkel; espèce d'escarbot.

menjāpa (vid. سآف *sāpa*), aanspreken; adresser la parole.

menjāpæ & *menjāpæ* (vid. سآو *sāpæ*), zweepen, geeselen; fouetter, fustiger.

menjākiet (vid. سآكت *sākiet*), ziek maken; rendre malade.

menjāgar vel *menjeggā*, vlechten (het haar -), of op eene andere wijze met de vingers schikken; se tresser (les cheveux), ou se les arranger de quelque autre manière avec les doigts. *Ber-dirī-lah ia serta menjāgar rambāt-nja dan menjāsor pantjong telīngā-nja*, hij stond op, terwijl hij zijn haar schikte en zijne knevels achter zijne ooren stak: (volgens de uitlegging van eenen inboorling); il se leva, en même tems qu'il ajusta ses cheveux et qu'il passa ses moustaches derrière ses oreilles: (suivant l'interprétation d'un indigène).

menjāloet (vid. سآلآت *sāloet*), beleggen, overtrekken; plaquer, revêtir, couvrir.

menjālak (vid. سآلآك *sālak*), aanblaffen; aboyer contre.

menjālah (vid. سآلآه *sālah*), berispen, wederleggen; reprocher, réfuter.

menjāma (vid. سآم *sāma*), effen of gelijk maken; applanir, rendre uni ou égal.

menjāmar (vid. سآمر *sāmar*), vermommen; déguiser.

menjāmāen (vid. سآمآن *sāmāen*), straat-rooverij begaan, de reizigers afzetten; voler sur les grands chemins, dévaliser les passans.

menjāhoet vel *menjāwēt* (vid. سآهآت *sāhoet* vel *saēt*), antwoorden, weder antwoorden; répliquer, répartir.

menjājiet (vid. سآجآت *sājiet*), snijden, aan stukken snijden; couper, trancher.

menjājang (vid. سآجآنگ *sājang*), medelijden hebben; avoir pitié. *Jang menjājang-ī*, die medelijdend is; compatissant.

me-njānji (vid. نآنآنآج *njānji* vel *njā-nji*), zingen; chanter.

menjeboet (vid. سبآت *seboet*), melden; faire mention.

menjabrang (vid. سبآرآنگ *sabrang*), overvaren, naar de overzijde voeren; passer l'eau, transporter à l'autre rive.

menjāblāh (vid. سبآلآه *sablāh*), op de eene of de andere zijde; sur l'un ou l'autre côté.

menjabw (vid. سبآو *sabw*), vullen; remplir.

menjédjoek (vid. سبآجآك *sedjoek*), verkoelen, verfrischen; refroidir, rafraîchir.

menjadar (vid. سآدر *sadar*), doen herdenken, te binnen brengen; faire réfléchir, rappeler à la mémoire.

menjédwēt (vid. سبآدآت *sedwēt*), honen, beleedigen; faire un affront, insulter.

menjwedah (vid. سبآده *soedah*), vervullen, volbrengen; accomplir.

menjédja (vid. سبآدآج *sedja*), gereed maken; apprêter, préparer.

menjerbw (vid. سبآرآو *serbw*), snellen, hard loopen; courir, se jeter précipitamment

menjerta (vid. سبآرت *serta*), overeenkomen, strooken met; convenir, s'accorder avec.

menjarang (vid. سآرآنگ *sarang*), aanvallen, overrompelen; attaquer, assaillir.

menjarw (vid. سآرآو *sarw*), afkondigen; proclamer.

menjarwpa (vid. سآرآوآ *sa-rwpa*), gelijken; ressembler.

B b b b

من *menjarah* (vid. سره *sarah*), overgeven, toe-
vertrouwen; remettre, confier.

منيري *menjerrei*, al brommende den honig uit
de bloemen zuigen; sucer en bourdonnant le
miel des fleurs. *Seperti kaembang menjerrei
bānḡa jang amat arām*, gelijk de bij honig
uit welriekende bloemen zuigt; de même que
l'abeille suce le miel des fleurs odoriférantes.
*Menāḡar kaembang menjerrei bānḡa se-
perti bāloh per-rindā boenjī-nja*, de bijen
hooren, welker gehommel, terwijl zij de bloe-
men zuigen, aan den klank van het wellui-
dend riet gelijkt; entendre les abeilles, dont le
bourdonnement, lorsqu'elles sucent les fleurs,
ressemble aux accens du roseau mélodieux.

منيست *menjasat* (vid. سست *sasat* vel *sessat*),
op den dwaalweg brengen, misleiden; dé-
tourner du chemin, induire en erreur.

منيسق *menjasak* (vid. سسق *sasak* vel *sessak*),
drukken, plagen; opprimer, vexer.

منيسل *menjasal* (vid. سسل *sasal* vel *sessal*),
berouw geven, wroegingen veroorzaken, be-
rouw of knaging des gemoeds ondervinden;
donner du repentir, causer du regret ou des re-
mords, éprouver de la componction ou des re-
mords, se repentir. *Menjasal kamadjan
sāātāe-pān tiāda ber-gāna*, het baat niet
naderhand berouw te gevoelen; il ne sert à
rien d'éprouver ensuite du repentir.

منيسث *menjangat* (vid. سثت *saḡat* vel *siḡat*),
steken; piquer.

منيسثار *menjaḡsāra* (vid. سثسار *saḡsāra*), pijn-
nigen; tourmenter.

منيسثع *menjāḡsieng* (vid. سثسع *siḡsieng*), op-
schorten, opstrijken; retrousser, relever.

منيسثع *menjāḡsong* (vid. سثسع *soḡsong*), ge-
leiden, vergezellen; escorter, accompagner.

منيسكر *menjaḡkōer* (vid. سكر *saḡkōer*), ont-
ginnen; défricher.

منيسكل *menjaḡkal* (vid. سثكل *saḡkal*), ont-
kennen, verzaken; désavouer, renier.

منيسكل *menjaḡkiel* (vid. سثكل *tjaḡkiel*), pei-
len, doorsteken, op het gevoel onderzoeken;
sonder; percer, examiner en tâtonnant.

منيسكوت *menjaḡkōet* (vid. سثكوت *saḡkōet*),
stoppen, belemmeren; boucher, obstruer, em-
pêcher.

منيسكوت *menjaḡgōet* (vid. سثكوت *saḡgōet*),
happen, grijpen, wegrukken; saisir avidement,
arracher, enlever.

منيسكده *menjaḡgōeh* (vid. سثكده *saḡgōeh*), be-
wijzen, hetoonen, bewaarheden; vérifier, con-
stater.

منيسثيت *menjēpiet* (vid. سثيت *sepiet*), met eene
tang nijpen; pincer avec des tenailles.

منيسك *menjāka* (vid. سك *saeka*), verheugen,
verblijden; vermaak aandoen; réjouir, ama-
ser, divertir.

منيسكت *menjakat* (vid. سكت *sakat*); sluiten,
dwarsboomen; fermer, barrer.

منيسكس *menjksa* (vid. سكس & سكبس *siksa*),
straffen; punir.

منيسكو *menjakō* (vid. سكو *sakō*), scheiden, af-
zonderen; séparer, mettre à part.

منيسلت *menjellat* (vid. سلت *salat* vel *sellat*),
dingen scheiden die aan elkander kleefden;
séparer des choses qui tenaient ensemble.

منيسلسي *menjellesei* (vid. سلسي *selessei*), ont-
warren, ontbinden, oplossen; débarrasser, dé-
brouiller, dénouer, résoudre.

منيسلح *menjellang* (vid. سلح *selang*), doormen-
gen, van afstand tot afstand zetten, tusschen
komen, zich inmengen; entremêler, placer de
distance en distance, s'immiscer, intervenir.

منيسلث *menjelop* & منيسلث *men-tjelop* (vid. سثلث *tjelop*), soppen, indooopen; saucer, tremper.

- menjellam* (vid. *سَلَم* *sellam*), indompelen, indooopen; plonger, tremper.
- menjabat* (vid. *سَمَبَت* *sambat*), hechten, voegen, haken; attacher, joindre, agraffer. *Menjabat tawgan*, de handen vouwen; joindre les mains.
- menjambæt* & *menjambæt* (vid. *سَمَبَت* *sambæt*), ontvangen, onderhouden; recevoir, entretenir.
- menjambar* (vid. *سَمْبَر* *sambar* vel *simbar*), grijpen, met de klauwen vatten; saisir, empoigner, prendre avec ses serres.
- menjamboer* & *menjambær* (vid. *سَمْبَر* *samboer*), uitspringen, urtschieten, met hevigheid stroomen; jaillir, se déborder, couler avec violence.
- menjambileh* (vid. *سَمْبِلَه* *sambileh*), een dier slagen, offeren; tuer, immoler un animal.
- menjambah* (vid. *سَمْبَاه* *sambah*), begroeten, hulde doen aan; saluer, rendre hommage à.
- menjoemboh* (vid. *سَمْبُوَه* *samboeh*), heelen, genezen; guérir.
- menjoempiet* (vid. *سَمْبِيَت* *sæmpiet*), door eene spat of blaaspijp spuiten; jeter avec une sarbacane.
- menjemporna* (vid. *سَمْبُورْنَا* *semporna*), volmaken, voltooijen; rendre parfait, parfaire, accomplir.
- menjimpang* (vid. *سَمْبَانْج* *simpang*), afwijken; diverger, s'écarter.
- menjampal* (vid. *سَمْبَال* *sampal*), toestoppen; boucher, fermer.
- menjimpan* (vid. *سَمْبَان* *simpan*), wegleggen, verzamelen, bezitten; mettre en réserve, amasser, posséder.
- menjoempah*, zweren, den eed opleggen, vloeken tegen; préter ou faire préter serment, jurer contre. *Menjoempah* dan *menjoempah*, schreeuwen en vloeken tegen; crier et pester contre.
- menjoempah* (vid. *سَمْبَاه* *sæmpah*), den eed opleggen of afnemen; faire préter, ou administrer le serment.
- menjampei* (vid. *سَمْبِي* *sampeï*), doen gebeuren, hewerkstelligen; faire qu'une chose arrive, effectuer.
- menjantap* (vid. *سَمْتَانْط* *santap*), voedsel nemen of geven; nourrir ou se nourrir.
- menjintak* (vid. *سَمْتَانْكَ* *sintak*), grijpen, afrukken; saisir, arracher.
- menjontoh* (vid. *سَمْتَانْطُوَه* *sontoh*), aanraken; toucher, tâter.
- menjandar* (vid. *سَمْدَانْدَر* *sandar*), tegen leunen; s'appuyer contre.
- menjandang* (vid. *سَمْدَانْدَانْج* *sandang*), omgorden; ceindre.
- menjindier* (vid. *سَمْدَانْدِير* *sindier*), uitjouwen, bespotten; railler, tourner en dérision.
- menjénang* (vid. *سَمَنْجَانْج* *senang*), te vreden stellen; contenter.
- menjæwāb* & *menjæwāp* (vid. *سَمْوَآب* *sæwāb* vel *سَمْوَآپ* *sæwāp*), een stuk in den mond stoppen, eene kleine gift schenken; mettre un morceau à la bouche, faire un petit présent.
- menjædjæ* (vid. *سَمْوَآدْجِي* *sædjæ*), borduren, versieren; broder, garnir.
- menjætjær* & *men-tjætjær* (vid. *سَمْوَآتْجِي* *tjætjær*); vergieten; verser.
- menjætji* & *men-tjætji* (vid. *سَمْوَآتْجِي* *tjætji* & *سَمْوَآتْجِي* *sætji*), kuischen, reinigen, zuiveren; nettoyer, purifier.
- menjædz* (vid. *سَمْوَآدْزِي* *sædz*), fijner maken, door het vuur louteren; affiner, purifier par le feu.

مېڙځ *menjōrong* (vid. سورځ *sōrong*), schuiven; voortduwen; pousser, faire avancer.

مېڙو *menjōrœh* (vid. سورو *sōrœh*), bevelen, gebieden; ordonner, commander.

مېڙو *menjōrat* (vid. سورو *sōrat*), schrijven; écrire.

مېڙو *menjōsœ* & مېڙو *menjōsœ* (vid. سوس *sōsœ* vel سوسو *sōsœ*), zogen; allaiter.

مېڙو *menjōsor* vel *menjōsar*, den boord raken, belenden; toucher le bord, être contigu. *Menjōsor tānah*, digt aan land varen; ranger la côte. *Lāu, jang menjōsor kākī gānong*, de zee welke den voet van het gebergte raakt (of bespoelt); la mer qui touche (ou baigne) le pied des montagnes. *Ber-djālan menjōsor dindiang astāna*, digt langs de muren van het paleis optrekken; longer les murs du palais.

مېڙو *menjōsang* (vid. سوسځ *sōsang*), sprongen en kuren doen; faire des sauts et des tours de force.

مېڙو *menjōsah* (vid. سوسو *sōsah*), inbreite aan doen, storen; incommoder, troubler.

مېڙو *menjōka* (vid. سوکا *soeka*), verblijden; égayer, réjouir.

مېڙو *menjōkat* (vid. سوکات *soekat*), meten; mesurer.

مېڙو *menjōkœr* vel مېڙو *men-tjōkœr* (vid. څوکر *tjōkœr*), scheren; raser, tondre.

مېڙو *menjōgī* (vid. سوگی *sōgī*), de tanden schoon maken; se curing les dents.

مېڙو *menjōla* (vid. سولا *sōla*), palen, aan eenen paal spitten; empaler.

مېڙو *menjōlœ* (vid. سولا *sōlœ*), bespieden, nagaan; épier, observer.

مېڙو *menjōlœr* (vid. سولا *sōlœr* & ډولا *djōlœr*), zich als eene slang bewegen; serpenter.

مېڙو *menjōlong* (vid. سولځ *sōlong*), den beker overgeven of doen rond gaan; présenter ou faire circuler la coupe.

مېڙو *menjōlap* (vid. سولاپ *sōlap*), goochelen, bezweren; ensorceler, conjurer.

مېڙو *menjōlam* (vid. سولام *sōlam*), met zijde stukken; broder en soie.

مېڙو *menjōlœh* (vid. سولا *sōlœh*), met eene fakkel lichten; éclairer avec un flambeau.

مېڙو *menjōmbat* (vid. سولمبات *sōmbat*), met eene kurk stoppen; fermer avec un bouchon.

مېڙو *menjōjak* (vid. سولجک *sōjak*), verscheuren, aan stukken breken; déchirer, mettre en pièces.

مېڙو *menjōdja* (vid. سولجا *sōdja*), voorneemen; se proposer, avoir dessein.

مېڙو *menjōsat* (vid. سولسات *sōsat*), aanzetten, dwingen; engager, contraindre.

مېڙو *menjōdiek* (vid. سولديک *sōdiek*), zoeken; onderzoeken; chercher, faire des perquisitions.

مېڙو *menjōsram* (vid. سولسرام *sōsram*), begieten, bespelen; arroser, asperger, mouiller.

مېڙو *menjōsier* (vid. سولسیر *sōsier*), kammen, eggen; peigner, herser.

مېڙو *menjōsiep* (vid. سولسیف *sōsiep*), inleggen; tusschen voegen; insérer.

مېڙو *menjōsī* (vid. سولسی *sōsī*), langs of bezijden stellen; placer le long de, à côté de.

مېڙو *menjōiang* (vid. سولیاځ *sōiang*), ontruimen, schoon maken; débarrasser, nettoyer.

مېڙو *menjōila* (vid. سولا *sōila*), noodigen, verwelkōmen; inviter, faire un bon accueil.

مېڙو *menjōleh* (vid. سولا *sōleh*), goed maken, terug geven; remplacer, rembourser.

ن, de letter genaamd نون *nōn*; la lettre appelée نون *nōun*.

ناتر *nātar*; de grond, vlakke grond, oppervlakte, vloer, de grond eener geleverde stoffe; le terrain, rez de chaussée, la surface, le carreau, le fonds d'une étoffe à fleurs. *Tāræn ka-nātar*, beneden, (uit een huis) op den grond komen; descendre (d'une maison) à terre. *Tjindī nātar kōnieng*, een sluijer-met eenen gelen grond: de naam eener plaats op Sumatra, met eene Engelsche faktorij genaamd Natal; une écharpe à fond jaune: c'est aussi le nom d'un endroit dans l'île de Sumatra, où les Anglais ont un établissement appelé Natal.

ناتغ *nātang*, een klein venster, luik om het licht door te laten; petite fenêtre, lucarne. *Ada-lah tiga djādjār nātang*, er waren drie rijen van vensters; il y avait trois rangs de croisées.

ناخدا *nākhodā* PERS. (vid. *ناخودا nakhōdā*), schepskapitein; maître ou patron de navire.

نادرة *nadirat* AR., al wat buitengemeen zeldzaam is, een feniks; toute chose extrêmement rare, un phénix.

نادي *nādī* HIND. (ناري *nārī*), de pols; le poulx. *Wrat nādī*, een slagader; une artère. *Rāba nādī*, den pols voelen; tâter le poulx.

نارک *nāraka* vel *nārka* HIND., hel, de onderaardsche gewesten; l'enfer, les régions infernales. *Djālan jang ka-kānan itoe djālan ka-dālam soerga dan jang ka-kiri itoe djālan-ka-dālam nāraka*, die weg ter rechterhand is de weg naar den hemel, en die ter linkerhand de weg naar de hel; ce chemin à droite est le chemin du ciel, et ce chemin à gauche est celui de l'enfer. *Tēdjoeħ paṅkat āpi nāraka*, de zeven trappen van het helsche vuur; les sept degrés du feu infernal. *Nārka lōk*, de verdoemden (in de hel); les damnés. *Malēikat jang menjoeħ āpi nārka*, de engel die het vuur der hel aanblaast; l'ange qui souffle (attise) le feu de l'enfer.

ناروستو *nārāwastō* (vid. *ناروست narwastō*),

spijknardus, lavendelkruid; nard des Indes, aspic.

نارون *narōn*, zekere visch; nom de poisson.

ناس *nāsi* & ناسي *nāsi* (vid. *برس bras*), gekookte rijst; du riz cuit à l'eau. *Idāng-an nāsi*, een geregt van rijst; un service de riz. *Menānak nāsi* & *māsak nāsi*, rijst koken; cuire du riz. *Mem-bōboh nāsi pada dāwēn pīstang*, de gekookte rijst op een pisangblad zetten; dresser le riz bouilli sur une feuille de pisang. *Nāsi sa-tāngkōes*, een stapel gekookte rijst (op de tafel); un monceau de riz bouilli (sur la table).

ناسور *nāsōr* (vid. *ثور pōrō*), kanker; cancer, tumeur maligne.

ناتيك *nātiēk* AR., redelijk, het spraakvermogen bezittende; raisonnable, doué de la parole.

ناغس *nāngies* (vid. *مناعس menāngies* & *تاغس tāngies*), weech, tranen storten; pleurer, verser des larmes.

ناغي *nāngī* (vid. *بابي bābi*), big, bigge; un petit cochon.

ناقل *nāpal*, eene soort van zachten steen of klei, die zich als zeep in het water ontbindt, mergel; sorte de pierre friable ou de terre savonneuse, stéatite.

ناقو *nāpō* & ناقوه *nāpōh*, een klein en tenger dier tot het geslacht der dassen behoorende: eene andere en nog kleinere soort van hetzelfde heet *کنچیل kantjēl*; animal petit et d'une forme délicate, du genre des gazelles: il y en a une autre espèce plus petite, qui se nomme *کنچیل kantjēl*.

ناکل *nākal* (vid. *نکل nakal*), slecht, ondeugend; méchant, vicieux.

ناگ *nāga* HIND., eene fabelachtige slang, een draak; serpent fabuleux, dragon. *Men-djādī-kan diri-nja nāga terbang*, hervormde zich in eene vliegende slang; se transforma en

un serpent ailé. *Alam jang ber-nāga*, een vaandel met slangen versierd; un drapeau orné de serpens. *Di per-bēat-nja nāga ber-garāk dan laṅkap ber-gīgiet deṅgan sīṅga*, hij vervaardigde eenen zelfbewegenden draak, gereed om met zijne klauwen eenen leeuw aan te vallen; il construisit un dragon mouvant, prêt à attaquer un lion avec ses griffes. *Ada jang ber-bōat nāga ber-djēwang*, sommigen (onder de kunstenaars) vervaardigden draken met elkander worstelende (een geliefkoosd zinnebeeld); les uns (parmi les artistes) formèrent des dragons se battant entre eux (emblème favori).

ناگساری *nāgasārī* HIND. (*nagakehsier*), acacia aurea, Bat. Trans. vol V., calophyllum nagasari, L., een schoone bloemdragende heester; arbuste qui porte de belles fleurs. *Ber-nāwang di-bāwah pōhn nāgasārī*, de schaduw van den *nāgasārī* genieten; jouir de l'ombrage du *nāgasārī*.

نالہ *nāleh* vel *nelleh*, zekere maat, zijnde een onderdeel van de *kōjan*; mesure, qui est une subdivision du *kōian*.

نام *nāma* PERS., naam, benaming, faam, beruchtheid, roem, vermaardheid; nom, dénomination, renommée, réputation, célébrité. *Nāma jang baik*, een goede naam; une bonne renommée. *Apa namā-nja*, wat is zijn naam? quel est son nom? *Apa nāma nagri ite*, hoe wordt die stad genoemd? quel est le nom de cette ville? *Nāma dangieng*, de oorspronkelijke of geboortenaam (onderscheiden van den *galar* of naam dien men aan de volwassenen geeft); nom primitif ou nom de naissance (par distinction du *galar* ou nom qu'on reçoit à l'âge de puberté). *Ter-nāma*, berucht, vermaard; renommé, fameux. *Sa-nāma*, naamgenoot; qui porte le même nom qu'un autre. *Anākda di namā-i ajanda*, het kind werd door den vader genoemd; l'enfant fut nommé par son père.

ناناس *nānas* vel *anānas*, bromelia ananas, L., pijnappel; pomme de pin.

نانه *nānah* PERS., bederf, etter, verzwering; corruption, pus, suppuration. *Dārah meṅgālier deṅgan nānah*, bloed en etter vloeiden daaruit; il en sortait du sang et de la matière. *Djikalau lēka ber-nānah*, indien de wonde mogt etter dragen; si la plaie vient à suppurer.

ناوۀ *nāwōng*, schaduw, scherm, schuilplaats; ombre, ombrage, abri. *Sakali-an-pēn ber-nāwōng-lah di-bāwah-nja pada kotika taṅgah arī*, allen vinden daaronder schaduw op den vollen middag; tout le monde peut s'y mettre à l'ombre en plein midi. *Sakali-an dāgang jang ber-nāwōng di-bāwah kabesār-an-nja*, al de vreemdelingen welke bescherming onder zijne grootheid vinden; tous les étrangers qui trouvent un abri sous sa grandeur. *Menjambah kabāwah nāwōng doeti*, zich onder de schaduw van den troon nederbuigen; se prosterner à l'ombre du trône. *Pūjong akan menawōng-i intji*, een zonniescherm om de vrouw van het huis te beschutten; un parasol pour couvrir la maîtresse du logis. *Per-nawōng-an mānesia*, de schaduw eens mans; l'ombre d'un homme.

نايک *nāik*, klimmen, rijzen, opgaan, vermeerderen, bedragen, belooopen; monter, grimper, s'élever, augmenter, se monter à. *Nāik ka-atas gānong*, eenen berg beklimmen; monter sur une hauteur. *Nāik mālegei*, naar het paleis opgaan; monter au palais. *Nāik kēda*, te paard stijgen; monter à cheval. *Nāik tēroen*, rijzen en dalen; s'élever et s'abaisser. *Mala-ārī nāik*, de zon gaat op, het opgaan der zon; le soleil se lève, le lever du soleil. *Nāik kapal*, aan boord gaan; monter à bord d'un vaisseau. *Nāik dārat*, landen; aborder, débarquer. *Nāik lājer*, de zeilen ophijschen; hisser les voiles. *Nāik sērat*, een geschrift opstellen; dresser ou rédiger un écrit. *Nāik hādji*, in bedevaart (naar Mekka) reizen; faire

le pèlerinage (de la Mecque). *Me-nāik rādja*, eenen koning aanstellen; établir un roi. *کینکی ka-naik-an*, hetgene waarop men gedragen wordt, rij- of vaarttuig, rijdier; ce sur quoi l'on est monté, voiture, monture. *Inggan inī nāik*, van nu af aan; dorénavant.

نایم nājam, een ploegijzer, ploegmes; le soc ou le fer d'une charrue.

نبی nabī AR., een profet; un prophète. *Al-nabī*, de Profet; le Prophète. *Awal-nja ādam akhier-nja محمد mœhammed*, de eerste van hen (de profeten) was Adam, de laatste van hen Mahomed: tusschen deze twee telt men *شيث shūth* of Seth, *ادريس idrīs* of Enoch, *ابراهيم ibrahīm* of Abraham, *موسى mōsa* of Mozes, *داود dāwōed* of David, en *عيسى isa* of Jezus; le premier d'entre eux (d'entre les prophètes) fut Adam, le dernier d'entre eux a été Mahomet: les prophètes intermédiaires sont *شيث shūth* ou Seth, *ادريس idrīs* ou Enoch, *ابراهيم ibrahīm* ou Abraham, *موسى mōsa* ou Moïse, *داود dāwōud* ou David, et *عيسى isa* ou Jésus. *نبی محمد رسول نبی الله صلی الله علیه وسلم* de profet Mahomed, Gods apostel, op wien ruste de zegen Gods en de vrede; Mahomet, apôtre de Dieu, sur qui repose la bénédiction divine et la paix. *Nabī allah jang tiāda-nabī kamadian-njæ*, de profet Gods, welke door geên' anderen profet zal opgevolgd worden; le prophète de Dieu, auquel nul autre prophète ne succédera.

نجس nedjies AR., vuil, morsig, walgelijk, onrein, bevlekt, bezoedeld, vuiligheid; malpropre, sale, dégoûtant, impur, taché, souillé, ordures. *Binātang jang nedjies*, vuile beesten, onreine dieren; des animaux sales, impurs. *S'orang jang kena nedjies*, die onkuisheid begaan heeft, wordt onrein; celui qui a manqué à la chasteté, devient impur. *Djikakau tiāda swētji nedjies itæ*, als die vuiligheid niet gereinigd is; si ces ordures ne sont pas nettoyées. *Sāngat-lah gila se-nedjies*

inī, die vent is buitengemeen onbeschoft; ce malotru est d'une extrême impertinence. *Nedjies-kan*, bezoedelen; souiller.

نجیم nadjam & *نجوم nœdjæm* AR., eene star, de starren, de planeten, de geboortestar, een boek over de starrewigchelarij of zwarte kunst; une étoile, les astres, les planètes, l'horoscope, livre qui traite de l'astrologie ou de la nécromancie. *علم نجوم ilmi nœdjæm*, starrewigchelarij; astrologie. *اهل نجوم ahli nœdjæm*, starrewigchelaars; astrologues. *Me-liat pada vel men-tjari dālam nœdjæm*, de boeken over de starrewigchelkunde raadplegen; consulter les livres d'astrologie. *Tjæbā-lah liat nœdjæm kīta*, laat ons trachten ons toekomstig lot te ontdekken; tâchons de découvrir nos destinées. *Se-telah soedah me-liat nœdjæm-nja*, hunne geboortestarren onderzocht hebbende; ayant examiné leur horoscope.

نحو nahæi vel *علم النحو ilmœ al-nahæi* AR., spraakkunst, woordvoëging, woordgronding; grammaire, syntaxe, étymologie.

نخودا nakhōdā & *ناخدا nākhodā* PERS., een scheepskapitein, een zeeman, een eigenaar van schip en lading; die van haven tot haven vaart; patron de navire, navigateur, le propriétaire d'un navire et de sa cargaison, qui fait le cabotage. *Tiap-tiap swēdāgar dan nakhōdā*, elk koopman en scheepskapitein; tout marchand et patron de navire.

نذر nazar vel *nezzar* AR., eene gelofte, plegtige belofte, offerande; voeu, promesse solennelle, offrande.

نراج narātja, eene weegschaal, schalen; une balance, des bassins de balance. *Timbang denġan narātja*, met schalen (in onderscheiding van met eenen unster) wegen; peser avec une balance (par distinction de peser avec une romaine). *Pada pintæ itæ ada sa-bōah narātja ter-gantong*, aan de poort hing eene weegschaal; à la porte pendaient des balances.

نردین *nardiān* AR., nardus, lavendel; nard, aspic.

نارواست *narwastæ* & نارواستو *nārawastæ*, spijk-nardus, eene vloeibare welriekende stoffe; nard liquide. *Di gōsok tēboh-nja deñgan ka-lambak dan narwastæ*, wreef haar lichaam met aloë en nardus; se frotta le corps avec de l'aloës et du nard. *Di pertjiek-nja narwastæ*, zij strooide welriekende vochten; elle répandit des parfums liquides. *Kālan jang ber-lampar-kan narwastæ*, een vijver waaruit welriekende dampen opstijgen, of waarin zich veel lavendel bevindt; un bassin d'eau qui abonde en aspic. *Narwastæ dan kāpēr dan āmbar dan kastārī*, lavendel, en kamfer, en amber, en musk; du nard, et du camphre, et de l'ambre, et du musc.

نستا *nista*, bestraffen, berispen, met woorden beledigen, berisping, gekijf, belediging; réprimander, gronder, dire des injures, réprimande, criaileries, injures. *Māki dan nista s'ārī-s'ārī*, dagelijks gekijf en belediging; tous les jours des gronderies et des injures. *Sāngat di nista akan amba*, overlaadde mij met beledigende woorden; m'accabla d'injures. *Ber-āuleh nista*, bestraffing verdienen; s'attirer des reproches. *Ber-bagei-bāgei bānji nista*, er werden menige beledigende woorden gewisseld; on se dit une foule d'injures.

نستاپا *nastāpa* (vid. تاپا *tāpa*), een staat van verbod, van ban of boete (ten gevolge van eenen vloek door eene heilige of goddelijke personaadje uitgesproken), kerkelijke ban, vloek, vervloeking; état d'interdiction ou de pénitence (provenant d'une malédiction prononcée par un personnage saint ou divin), excommunication, malédiction. *Me-lepas-kan doeka nastāpa*, den droevigen ban intrekken, den vloek inroepen; lever la fatale interdiction, révoquer la malédiction. *Hei mantri apa djāga nastāpa-kæ maka tīāda akæ bāleh*, o mijne raadlieden, welke vloek ligt op mij, dat ik dus onmagtig ben? ô mes

conseillers, quelle malédiction pèse sur moi, pour que je sois ainsi perclus?

نستیا *nistjāja* HIND., zekerlijk, waarlijk, voorwaar; certainement, assurément, en vérité. *Nistjāja matī-lah ajanda di-dālam per-tjintā-an ini*, zekerlijk zal deze rampspoed den dood van uwen vader veroorzaken; certainement ce malheur causera la mort de ton père. *Nistjāja akæ pañggal kapāla-mæ*, voorwaar zal ik u het hoofd afslaan; en vérité je te trancherai la tête.

نسر *nasar* & نسر *nasēr* AR., de gier; le vautour.

نص *nas* vel *ness* AR., een tekst of een leerstuk uit den *korān*; un texte ou dogme du *korān*.

نصرانی *nasarāni* AR., Nazarener, Christen (eene benaming bijzonder eigen aan de Christenen van St. Thomas, maar welke thans op de Portugezen in Indië toegepast wordt); Nazareén, Chrétien (nom qui appartient proprement aux Chrétiens de St. Thomas, mais qui s'applique maintenant aux Portugais dans l'Inde).

نصیب *nesīb* AR. (vid. انتخ *ontong*), de fortuin, het lot, noodlot; fortune, destin, destinée, sort. *Weh nesīb-kæ*, helaas, miju (hard) noodlot! hélas, ma (cruelle) destinée! *Nesīb tjelāka*, ongelukkig lot, rampspoed; malheureux sort, adversité. *Nesīb-mæ ini telah ter-sērat*, hetgene u thans overkomt is (in het boek des noodlots) geschreven; ce qui t'arrive maintenant est écrit (dans le livre du destin).

نصیحة *nasihat* AR., raad, raadgeving, waarschuwing; conseil, avis, avertissement.

نعام *nāam* AR. vel بورغ *bārong* *centa*, struisvogel; autruche.

نامة *nāmat* AR., wellust, lekkernijen, bekoorlijk, wellustig, dat de zinnen streelt; volupté, friandises, délicieux, voluptueux, propre à flatter les sens. *Anika-anika nāmat*, allerlei

lekkernijen; toutes sortes de friandises. *Ter-lalō-lah nāmat rasā-nja*, het gevoel was alleraangenaamst; la sensation était délicate.

نك *nañka*, *artocarpus integrifolia*, L., *artocarpus nanca*, Bat. Trans. vol. V., zekere vrucht, waarvan nog eene andere soort is, چمشدن *tjampadak* genaamd; nom de fruit: il y en a une autre espèce qui se nomme چمشدن *tiam-padak*.

نك *niñkan*, versifinen, raffineren (suiker -), klaren (siroop -); raffiner (du sucre), clarifier (du sirop).

نك *nañgal* (HIND. *lāñgal*, ploeg; charrue: vid. نك *tañgāla*), de ploegstaart of ploegsteel; le manche de la charrue.

نك *nāñglōng*, stellaadje voor openbare vertooningen, of om verre te kunnen zien; échafaud dressé pour des représentations publiques, ou pour voir de loin.

نك *nafas* AR., adem, ademhaling; haleine, respiration. *Tiap-tiap nafas jang ka-lāar māsoek*, elke in- en uitademing, elke ademhaling; chaque aspiration et expiration, chaque mouvement des poumons pour attirer l'air dans la poitrine et le pousser dehors. *Lebeh deri-pada kadar sa-nafas*, meer dan omtrent (de tijd van) eene ademhaling; un peu plus de (du tems nécessaire pour) une respiration. *Sa-kalā-an orang jang ber-nafas*, al wat adem heeft; tout ce qui respire. *Tradā-lah ber-nafas lagi*, haalde niet meer adem; ne respirait plus. *Tampat lālo nafas dan tampat lālo makān-an*, de doorgang voor de lucht en de doorgang voor de spijsen, de longpijp en de slokdarm; le passage pour l'haleine et le passage pour les alimens, la trachée-artère et l'oesophage.

نك *nafsæ* & نك *nafsæ* AR., begeerlijkheid, zinnelijke driften, lust, luim, wonderlijke gril; convoitise, concupiscence, désirs sensuels, appétit, humeur, caprice. *Nafsæ daenjā*,

wereldlijke lusten; des désirs mondains. *Menōroet hawā dan nafsæ sētan*, slechte begeerten en lusten volgen; s'abandonner à de mauvais désirs et à des penchans vicieux.

نك *nafiri* & نك *namfiri* PERS., bazuin; trompette. *Tiāp nafiri*, bazuinen, op de trompet blazen; sonner de la trompette.

نك *noktah* AR., stippen; des points.

نك *nekier* AR. (vid. نك *mānkier*), de naam van een der engelen welke de dooden onderfragen; nom de l'un des anges qui sont chargés d'interroger les morts.

نك *nakal* & نك *nākal*, slecht, ondeugend, boosaardig, slechtheid, boosaardigheid; pervers, méchant, vicieux, méchanceté, perversité, mauvais caractère. *Nakal bædi*, ondeugd, slechte daad; vice, méchante action. *Djika mashār nakal-nja*, indien zijn slechte aard bekend is; si l'on vient à découvrir son mauvais caractère. *Bāik paras-nja tetāpi ter-lālo sa-kālī nakal-nja*, zijn voorkomen is goed, maar hij is ten uiterste slecht; son extérieur annonce de la bonté, mais il est méchant à l'excès.

نك *nagāra* vel *nakāra*, kleine keteltrom; espèce de petite timbale.

نك *negāra* (vid. نك *nagrī*), gewest, landstreek, regtsgebied; province, district, canton.

نك *nagrī* HIND., stad, landstreek, gewest, regtsgebied; cité, ville, contrée, province, ressort. *Tampat jang ter-lālo bāik akan nagrī*, eene zeer goede ligging voor eene stad; une excellente situation pour une ville. *Nagrī jang besār lañkap denğan kōta dan pāriet-nja dan balei-nja dan mēdān-nja*, eene aanzienlijke stad, voorzien met burgt en gracht, een stadhuis en een open plein; une ville considérable, avec une citadelle entourée d'un fossé, un hôtel de ville et une place publique. *Padang di-lāar nagrī*, een plein bui-

ten de stad; une plaine hors de la ville. *Rajat s'isi nagri*, de stads ingezetenen; les habitans de la ville. *Kætjieng nagri dan ætan*, stads (huis)katten en wilde katten; des chats de ville et des chats sauvages. *Nagri jang sūngat pānas*, een zeer warm land; un pays très-chaud. *Nagri tjina*, het Chinesche land; la Chine. *Nagri ræm*, Griekenland of Turkijë, Konstantinopel; la Grèce ou la Turquie, Constantinople. *Nagri timor*, de oostersche landstrecken of eilanden; la contrée ou les îles situées à l'orient. *Nagri orang pætih*, het land der blanke menschen (Europa); le pays des hommes blancs (l'Europe). *Nagri dønja ini*, de rijken dezer wereld; les royaumes de ce monde. *Nagri*, (zonder eenige nadere bepaling) beteekent onder de inwoners van Sumatra het koninkrijk van *Menaṅgkåbau*, en onder degenen, die met Europeërs omgaan, het land van waar de laatstgenoemden afkomstig zijn, als de Nederlanden of Engeland; par ce mot, employé absolument, les habitans de Sumatra entendent le royaume de *Menaṅgkåbau*, parmi ceux qui ont affaire avec les Européens il signifie le pays d'où ceux-ci sont originaires, comme les Pays-Bas ou l'Angleterre. *Kapal nagri*, een schip dat uit Europa komt; un vaisseau qui vient de l'Europe.

نلاي *nalājan* (HIND. *Nārajana* nomen Vishnoe), een visscher (iemand die op het water leeft); un pêcheur (un homme qui passe sa vie sur l'eau). *Di liat-nja s'ōrang nalājan di pantei laut*, hij zag eenen visscher op het strand; il aperçut un pêcheur au bord de la mer.

نم *'nam* pro انم *anam*, zes; six.

نمبي *nambi*, eene soort van melaatschheid die zich voornamelijk aan de voeten openbaart; espèce de lèpre qui se fait principalement sentir aux pieds.

نمفيري *namfiri* (vid. *nafiri*), bazuin; trompette.

نمف *nampa* & نمفق *nampak*, zien, ontdekken, aanschouwen, bespieden; voir, discerner, appercevoir, épier.

نمنم *namnam* (vulg. *pæki andjieng*), cynometra cauliflora, L., zekere vrucht; nom de fruit.

نن *nen* (vid. *jang*), die, dat; welke, de genen die; qui, lequel, ceux qui. *Særat nen di kïriem sija dæulo*, de brief welken ik te voren gezonden heb; la lettre que j'ai précédemment envoyée. *Lebeh båk nen gadang itæ*, die groote is beter; le grand est préférable. *Akæ nen djæga tiada sadar*, ik alleen heb geene acht geslagen; c'est moi seul qui n'ai pas réfléchi. *Ka-pada bitjara pætek nen ini*, naar het oordeel van dezen uwen slaaf; suivant l'opinion de ton esclave ici présent. *Akæ nen andak segrah kambali*, mijn voornemen is om terstond terug te keeren; j'ai dessein de m'en retourner immédiatement.

ننا *nonā* vel *bæah nonā*, annona reticulata, L., zekere vrucht; nom de fruit.

ننت *nanti*, wachten, uitstellen, blijven: men bezigt het ook als een hulpwoord van den toekomenden tijd; attendre, différer, rester: on l'emploie aussi comme auxiliaire du futur. *Nanti daulo*, wacht eens, wacht een weinig; attendez d'abord, attendez un peu. *Di nanti-nja sampai malam*, hij wachtte tot des avonds; il attendit jusqu'au soir. *Me-nanti særat*, op eenen brief wachten; attendre une lettre. *Amba me-nanti tæan amba*, ik wacht naar mijnen meester; j'attends mon maître. *Nanti amba datang kalak*, ik zal op het oogenblik komen; je viendrai d'abord. *Aṅkau nanti bagi-nja akan dewa*, gij zult voor hem zijn gelijk eene godheid; tu seras pour lui comme une divinité.

ننتخ *nontong* (vid. *tintang*), zie, kijk! tenez, voyez!

ننتي *nanti* (vid. *nanti*), wachten; attendre.

nantiāsa & *naṭiāsa*, voortdu-
rend, bestendig; permanent, constant. *Se-*
-nantiāsa, bestendiglijk; continuellement.

nenda (vid. *nēnek* نينك), koninklijke groot-
vader, eene benaming die men uit eerbied aan
een bejaard opperhoofd geeft; aïeul royal, dé-
nomination respectueuse qu'on donne à un chef
avancé en âge.

nōbat AR., eene trom die bij buitengewone
gelegenheden, en bijzonder voor den vorst, bij
plegtige omgangen of optogten, geslagen wordt;
tambour qu'on bat dans les occasions solennel-
les, et particulièrement devant le prince dans les
processions et les marches. *Nōbat di pālæ*
ōrang, de koninklijke trom werd geslagen;
on battit le tambour royal. *Baginda sēdah*
di nōbat-kan, de vorst werd uitgeroepen,
geproclameerd; le souverain fut proclamé.

nēdjōem pro *nōdjēm* نجوم AR., sterre-
wigchelarij; astrologie.

nāh AR., de aartsvader Noach; le patriar-
che Noé.

nārī نوري, eene fraaije soort van papegaai uit
de Moluksche eilanden; belle espèce de per-
roquet qui vient des îles Moluques. *Bārong*
nārī jang pandei ber-kāta-kāta, een pa-
pegaai die spreken kan; un perroquet qui sait
parler. *Hakājat bārong nārī*, het gesnap
eens papegaais; le babil d'un perroquet.

nōnā نونا, juffer, jonkvrouw; demoiselle, fille
de qualité.

nōno نونو, pudendum puellæ nondam nabilis.

nōnjā نونجا, eene benaming welke men gewoonlijk
uit beleefdheid aan een bejaard vrouwspersoon
geeft, die van eenen Europeaan en eene Ma-
leische vrouw, afkomstig is, eene bejaarde
Christen vrouw in het land geboren; nom
qu'on donne ordinairement par politesse à une
femme ou fille âgée, née d'un père Européen et

d'une mère indigène, femme Chrétienne née dans
le pays et avancée en âge.

nias نياس, een eiland tegen over de westelijke
kust van Sumatra, welks inwoners schooner
dan de Maleijers, maar over het algemeen met
melaatschheid gekweld zijn; île située vis-à-vis
de la côte occidentale de Sumatra, dont les ha-
bitans sont mieux faits que les Malais, mais en
général atteints de lèpre.

nibōng نيبونغ, *caryota urens*, L., euterpe globosa,
Gært., eene soort van palmboom; arbre du
genre des palmiers. *Nibōng bālat*, de afge-
houwen stam voor dat hij gespleten is; la tige
abattue, mais qui n'est pas encore fendue. *Ni-*
bōng lantei, de stam aan latten gespleten;
la tige séparée en lattes.

nijat نية (vid. *nijat* نية), oogmerk, bedoe-
ling; intention.

nīra, *nīro* vel *tōk anau* نيرا, het sap
van den *anau*-boom (*borassus gomutus*, Lour.),
toddi, de beste soort van palmwijn; le suc
qu'on tire de l'*anau* (arbre appelé par Lour.
borassus gomutus), toddi, la meilleure espèce de
vin de palmier.

nīpies نيش (vid. *tīpies* تيش), dun, niet digt,
niet dik; clair, mince, délié.

nīpah نيه, *nypa fructicans*, Thunb., *cocos nypa*,
Lour., eene lage soort van palmboom door-
gaans op moerassige gronden voorkomende:
deszelfs bladeren dienen als pannen om huizen
te dekken en de vrucht, ingelegd, wordt voor
eene lekkernij gehouden; espèce de palmier
dont la tige s'élève peu et qui vient ordinaire-
ment dans les terres marécageuses: sa feuille sert
à couvrir les toits des maisons, et l'on conserve
son fruit comme une friandise.

nikāh & *nikāh* نكاح AR., huwelijk, de
huwelijksplegtigheden; mariage, noces, les
cérémonies du mariage. *Semporna-lah nikāh-*
nja, hunne huwelijksplegtigheden zijn vol-

bragt; les cérémonies de leur mariage sont accomplies. *Kœlawarga jang tiāda hārces nikāh deŋgan dia*, verwanten met welke het volgens de wet niet geoorloofd is een huwelijk aan te gaan; parens ou alliés avec lesquels la loi défend de contracter mariage. *Di nikāh-kan-nja ka-dāa itoe*, hij vereenigde die twee door huwelijk; il unit ces deux personnes par le mariage.

نيل *nīla* AR. & HIND., blaauw, donker blaauw, indigo; bleu, bleu foncé, de l'indigo. *Kān-tila* (vulg. *kān etam*), blaauw lijnwaad; toile bleue. *Bōboh ka-dālam-nja nīla*, wrijf er indigo in (in de steken van het vel); frottez-y de l'indigo (dans les piqûres faites à la peau). *Sāŋgei nīel*, de Nijl; le Nil. *Nīla-kandi*, blaauw-keel, eene benaming die men aan den paauw en de meerkol geeft; gorge bleue, épithète qu'on donne au paon et au geai.

نيلو *nīloer*, kristal; du cristal.

نيلس *nīlas*, waaruit een scherp vocht voortvloeit; d'où découle une humeur âcre. *Māta nīlas*, leespoogig, die loopende of dragende oogen heeft; chassieux.

نيلم *nīlam* vel *bātōe nīlam* HIND., saffier; saphir. *Warna nīlam*, de kleur van het saffier; la couleur du saphir.

نيلي *nīlei*, schatten, waarden, prijs, waarde; priser, estimer, apprécier, prix, valeur. *Sōdah di nīlei-kan-nja*, hij heeft het gewaardeerd; il en a fait l'estimation. *Ter-nīlei deŋgan amas*, op de waarde van goud geschat; évalué au prix de l'or. *Tiāda dia tāu nīlei-nja*, hij kent daarvan den prijs niet; il n'en connaît pas le prix. *Atas nīlei-nja*, overeenkomstig deszelfs geschatte waarde; suivant le prix auquel il a été évalué. *Tiāda ter-nīlei vel tidak dāpat di nīlei*, onwaardeerbaar; inappréciable.

نين *nīan*, indedaad, wezenlijk, waarlijk, waar, wezenlijk, echt, eenvoudig; en effet, réelle-

ment, vraiment, réel, vrai, simple. *Sāŋgoh nīan*, zekerlijk, gewis zeker; assurément, bien certainement. *Bārœk nīan*, slecht indedaad, zeer slecht; méchant à coup sûr, très-méchant. *Tēr-lebeh soeka nīan*, hartelijk verheugd; transporté de joie. *Kambieng etan dan kambieng nīan*, de wilde geit, en de echte of gemeene geit; la chèvre des bois, et la vraie chèvre ou chèvre commune.

نينتو *nēnek*, grootvader van vaders kant; aïeul paternel. *Nēnek perampēan*, grootmoeder van vaders zijde; aïeule paternelle. *Nēnek laki-lāki sa-blāh mā*, grootvader van moeders zijde; aïeul maternel. *Nēnek perampēan sa-blāh mā*, grootmoeder van moeders zijde; aïeule maternelle. *Bapā-nja atau nēnek-nja atau anak-nja atau tjœjtjē-nja*, zijn vader of zijn grootvader of zijn kind of zijn kleinkind; son père ou son grand-père ou son fils ou son petit-fils. *Nēnek mōjang vel pōjang*, voorvaders; aïeux, ancêtres. *Deri-pada zemān nēnek-mōjang kita*, van de dagen onzer voorvaderen af; depuis le tems de nos ancêtres.

نيجت *nijat* AR., oogmerk, bedoeling, voornemen, besluit, wil, gelofte; vue, intention, dessein, résolution, volonté, voeu. *Nijat ia-itoe sa-hādja jang ber-serta deŋgan per-boāt-an*, het woord *nijat* beteekent voornemen gevolgd van in het werk stelling; le sens du mot *nijat* est dessein suivi d'exécution. *Tampat nijat di-dālam āti*, de zetel des wils is in het hart; le siège de l'intention est dans le coeur. *Meng-ētjap nijat deŋgan tidah*, het voornemen of de gelofte met de tong uitdrukken; exprimer de la langue l'intention ou le voeu. *Nijat andak ka tandjong-pōera*, mijn voornemen is naar *Tandjong-pōera* (te vertrekken); mon intention est (de partir) pour *Tandjong-pōera*. *Nijat-nja akan me-rampas-kan perampēan*, hun voornemen was om de vrouw met geweld te vervoeren; leur dessein était d'emmener la femme de vive force. *Maka*

anak pānah itœ-pēn di nijat-nja, hij bestemde dien pijl (tot zeker voorwerp); il destinait ce trait (pour certain objet).

و, ā, ō, ω, de letter genaamd وāu; la lettre appelée وāu.

واج wādja & باج bādja, staal; acier.

واجب wādjiēb AR. (vid. هارس hārœs), noodzakelijk, behoorlijk, pligtmagig; nécessaire, convenable, enjoint, dont on est chargé. *Wādjiēb di tagah dan di lārang*, het is noodig tegen te gaan en te verbieden; il est nécessaire de restreindre et de prohiber. *Wādjiēb mem-bāsoh kākī*, men behoort de voeten te wasschen; il convient de laver les pieds.

واجو wādjiē & توواجو toewādjiē, eep geslacht of volk, dat, met vrouwen en kinderen, in vaartuigen woont, en de haven van Borneo, Celebes en andere eilanden bezoekt; peuplade ou race d'hommes qui habitent, avec leurs familles, dans des bateaux, et qui fréquentent les ports de Borneo, Célèbes et autres îles.

وارث wāriēs PERS., erfgenaam; héritier, légitaire. *Sakālī-an wāriēs-nja ber-bantah*, alle zijne erfgenamen twisten met elkander; tous ses héritiers sont en contestation. *Hārœs bagi wāriēs me-lārang-kan itœ*, het is de zaak van den erfgenaam om dat te beletten; c'est à l'héritier à s'opposer à cela.

وارغ wārang, maatschap onder spelenden, deelgenootschap; compagnie dans une partie de jeu, association.

واسط wāsiēt AR., een bemiddelaar, hetgene tusschen ligt; médiateur, intermédiaire.

واصل wāsiel AR., zamen gevoegd, verbonden met, toegenomen, voorgevallen; joint, adhé-

rant, accru, arrivé. *Bārang di wāsiel-kan allah*, God geve dat het gebeure; plût à Dieu que cela eût lieu. *Kārna ilmœ allah itœ wāsiel deŋgan wœdjœd allah*, Gods wijsheid is met zijne natuur verbonden; la sagesse de Dieu est inhérente à son essence.

واغ vel واغ wang JAP. (bang), geld, munt, gereede penningen, geldmiddelen, vermogen; argent, monnaie, espèces, deniers comptans, richesse, facultés pécuniaires. *Kērang nian amba wang sakārang*, ik ben thans zeer verlegen om geld; j'ai pour le moment grand besoin d'argent. *Minta salāmat tēan œmoer pandjang deŋgan bānjak wang djœa*, u toewenshende den zegen van een lang leven, mitsgaders overvloed van geld; vous souhaitez la bénédiction d'une longue vie, ainsi qu'une grande abondance d'argent. *Wang kartas*, papieren geld; papier-monnaie. *Wang ter-timpah*, gemunt geld; argent monnayé. *Bēŋga wang*, geldgewin, interest; l'intérêt de l'argent.

والغ wālang, droefheid of eene andere teedere aandoening ondervinden; éprouver du chāgrin ou autre sensation douce. *Rāsa atī-nja wālang*, haar hart was droevig; son coeur était affligé. *Djāŋgan lah ber-ātī wālang*, geef u niet aan droefheid over; ne vous abandonnez pas à la douleur. *Segala jang memandang atī-nja wālang*, allen, die hen aanschouwen, waren aangedaan; tous ceux qui les regardaient, en étaient émus.

والله wāllahi AR. (vid. الله allah), bij God, door Gods genade; par Dieu, par la grâce de Dieu. *Wāllahi djikalau akœ di lāwan-ī radja-rādja ini nistjāja sakālī-an-nja itœ-pēn māti djœga auleh-kœ*, bij God, indien deze vorsten mij wederstand bieden, zal voorzeker elk van hen door mijne hand sterven; par Dieu, si ces princes me résistent, tous périront infailliblement de ma main. *Wallahœ ālem*, door de genade Gods, aan wien bekend is; par la grâce de Dieu, qui connaît.

والي *wāli* AR., bestierder, opziener, oppasser, hoofd, opperste, meester, vorst; gouverneur, surveillant, gardien, supérieur, maître, prince. *Wādjiēb-lah atas walī-nja menjārœh ka-dāa-nja mandī*, het is de pligt hunner opzieners om aan beiden te bevelen dat zij zich baden; il est du devoir de leurs gouverneurs d'ordonner à tous deux de se baigner.

واو *wāwœ* (vid. لايج *lājang-lājang*), een papieren vlieger; un cerf-volant.

واه *wāh* vel *weh* AR., een tusschenwerpsel van smart, droefheid en verwondering, o! helaas! wonderlijk! interjection par laquelle on exprime la douleur, l'affliction et la surprise, ô! hélas! surprenant! *واهي wa-hei*, helaas! hélas! *Wa-hei anak-kœ*, helaas, mijn kind! hélas, mon enfant!

واي *wāi* vel *wei* AR., tusschenwerpsel van bedreiging, wee! o wee! interjection de menace, malheur à toi!

وايج *wājang* (CHIN.?), tooneel-voorstelling, dat tot het tooneel behoort of betrekking heeft; représentation théâtrale, dramatique, scénique. *Rōmah māin wājang*, tooneel, schouwburg; théâtre, salle de spectacle. *Laksāna gambar wājang*, gelijk eene tooneelschilderij; comme une peinture théâtrale. *Djōget dan wājang sātœ wōng-an daūlo deri pada djampāna paṅṅwan*, de muzikanten en tooneelspelers reden zamen op eenen wagen voor dien van den vorst; les joueurs d'instrumens et les acteurs étaient réunis sur un char qui précédait celui du prince. *Wājang kōrong*, in den scheepsbouw, de balken of ribben uitmakende den achtersteven, de kajuit, of de hut waarin de stuurman zit; terme d'architecture navale: les pièces de charpente qui forment la poupe, la cabane, ou la chambre du pilote.

وايد *wa-bād* vel *wa-bādœ* AR., en dan, daarenboven, vervolgens; et puis, d'ailleurs, ensuite. *Wa-bādœ kamadian*, voort, ver-

volgens. (Met deze twee woorden, die eenerlei beteekenis hebben, eindigt men gemeenlijk de voorrede van eenen brief, om ter zake over te gaan); de plus, en outre. (Ces deux termes synonymes servent ordinairement de transition dans une lettre, pour passer du préambule au sujet principal).

واجود *wœdjœd* AR. (vid. واجود *wœdjœd*), bestaan, zelfstandigheid, wezen, bestaande, afzonderlijk bestaande; existence, substance, essence, existant, individuel. *Tiāda wœdjœd hānja allah*, er is geen bestaan onafhankelijk van de Godheid; il n'y a point d'existence indépendante de la Divinité. *Maka adā-lah wœdjœd segala perkāra ini di œpamā-kan seperti wœdjœd bajang-bājang jang dālam tjeremien*, het bestaan van alle (geschapene) dingen kan bij het bestaan van afbeeldsels in eenen spiegel vergeleken worden; l'existence de toutes les choses (créées) peut être comparée à l'existence des ombres dans un miroir.

واجده *wedjeh* AR., aanzien, voorkomen, aangezigt; l'air d'une personne, l'extérieur, le visage. *Wedjeh gamilang*, een schitterend aangezigt; une face rayonnante. *Wedjeh jang madjellies men-djādi māram*, dat schoon ge-laet wordt droevig; ce beau visage devient sombre. *Di-dālam sœrga wedjeh ber-tjāja*, in den hemel zijn de aangezigten scitterende van licht; dans le ciel les faces sont rayonnantes de lumière. *Wedjeh allah artī-nja bārang ka-māna kāmī ber-ādap maka di-sāna ada allah tāāla*, wanneer wij van Gods aangezigt of tegenwoordigheid spreken, meenen wij daardoor, dat, waar wij ook onze oogen mogen wenden, God aldaar tegenwoordig is; lorsque nous parlons de la face ou de la présence de Dieu, nous entendons par là que, de quelque côté que nous tournions les yeux, Dieu y est présent.

واجي *wædjī* (vid. واجي *wædjī*), goud toetsen; toucher de l'or, l'éprouver avec la pierre de touche.

وراشي *warāṅgan* (vid. براشي *barāṅgan*), rottekruid; arsenic.

ورت *warta* HIND., berigt, mare, nieuwstijding, het gerucht; rapport, bruit, nouvelle, la renommée. *Ka-denṅar-an warta*, een berigt werd ontvangen; un avis fut reçu. *Bāik wartā-nja*, er wordt gunstig van hem gesproken; on en dit du bien. *Apā-lah warta māsoeh kīta*, wat nieuws omtrent den vijand? quelles nouvelles de l'ennemi? *Ter-mashār-lah warta ādiel-nja*, de roem verkondigt hunne regtvaardigheid; la renommée proclame leur justice. *S'orang-pān tiāda kambāli mem-bāwa warta*, niet één man keerde (van den strijd) terug om het voorgevallene te verhalen; il ne revint pas un seul homme (du combat) pour apporter la nouvelle de l'événement. مورتاكي *me-wartā-kan*, verkondigen, afkondigen, verhalen; publier, proclamer, raconter. *Wartā-kan sakārang pada-koe*, nu verhaal mij; raconte-moi maintenant.

ورق *warka* AR., welvaart, rijkdom; prospérité, richesses. ورق *warak*, een blad; une feuille. *Jang mem-brī warka*, de schenker van rijkdom; le dispensateur des richesses. *Mem-bāliek warak moshaf deṅgan kājā*, een boek innaaijen, inbinden; brocher, relier un livre.

ورقة *warkat* vel *warakat* AR., brief, zendbrief, geschreven papier, eene rol papier; lettre, épître, papier écrit, un rouleau de papier. *S'wrat warkat 'l akhalas*, een vriendelijke brief; une lettre d'ami. *Warkat 'l mehabat*, een minzame brief; une lettre affectueuse.

ورن *warna* HIND., verw, kleur, de verw van het aangezigt; couleur, coloris, le teint. *Warna jang ber-ābah*, eene verwelkte, verbleekte kleur; une couleur qui se fane. *Ber-bagei-bāgei warnā-nja pandji-pandji itoe*, de vaandels waren van onderscheidene kleuren; les drapeaux étaient de différentes couleurs. *Warna pōtjat*, eene bleekte kleur; une cou-

leur pâle. *Seperti manikam kēnieng warna tēboh-nja*, haar aangezigt had de kleur van het topaas; son teint avait la couleur de la topaze. *Mērah warna mōekā-nja seperti apī ber-njāla*, de kleur van zijn aangezigt was rood als een brandend vuur; la couleur de son visage était rouge comme une flamme ardente. *Pantja-warna* (vulg. رونا *rōna*), de naam van een edel gesteente, waarop zich verscheidene kleuren vertoonen; nom d'une pierre précieuse qui offre une variété de couleurs.

وزير *wēzēr* AR., vizier, eerste staatsdienaar; vizir, premier ministre.

وصاية *wasājat* AR., uiterste wil, testament, voorschrift, last, bevel; testament, disposition de dernière volonté, précepte, ordre. *Djika tiāda hārap akan hejāt-nja maka andak-lah meng-īngat dia deṅgan tōbat dan wasājat*, indien er geene hoop is van hem in het leven te behouden, moet men hem tot berouw over zijne zonden en tot het maken van een testament aanmanen; s'il n'y a plus d'espoir pour sa vie, on doit l'exhorter à se repentir de ses fautes et à faire son testament. *Maka ia ber-wasājat-lah akan isi rōmah-nja*, en hij gaf zijne bloedverwanten last nopens de schikking zijner zaken; et il donna à sa famille des instructions concernant l'arrangement de ses affaires.

وصل *wasiel* vel *wasla* & وصل *waslah* AR., vereeniging, verknochtheid, genot, hetschrijfteeken ~ boven de letter *alief* geplaatst om te kennen te geven dat hetgene die letter voorafgaat met hetgene daarop volgt moet verbonden worden, eene geliefde, een boezemvriend; liaison, attachement, jouissance, la marque orthographique ~ placée au-dessus de la lettre *alif* pour indiquer la liaison de ce qui précède cette lettre avec ce qui la suit, une maîtresse, un ami intime. *Dātang-lah wasla jang bi-djaksāna*, er kwam een voorzigtig vriend; il survint un ami prudent. *Djāṅgan bi-mā-*

ram daerdja wasla, dat zich geene droefheid over het aangezigt mijner geliefde verspreide; qu'une teinte sombre n'obscurcisse pas les traits de ma bien-aimée. *Djam-lah tēan wasla jang mānies*; bedaar, mijne hartvriendin; appaise-toi, ma chère amie.

wadlā AR., wassching, naar godsdienstig gebruik, van een gedeelte des ligchaams, als onderscheiden van *ghasiel* of reiniging van het geheele ligchaam; ablution d'une partie du corps, comme distinguée de *ghasil* ou ablution du corps tout entier.

wād AR., belofte, verbindtenis, gelofte; promesse, engagement, vœu solemnel.

waktō AR., tijd, jaargetijde, bepaald tijdstip; tēms, saison, terme, moment déterminé. *Pada waktō itō*, op dien tijd; en ce tēms-lā. *Waktō jang pātōet*, een geschikte tijd; une saison convenable. *Pada tiap-tiap waktō*, ten allen tijde; à toute heure, en toute saison. *Ari-pōn ampīer siang waktō-nja*, het was even voor den morgen; ce fut un peu avant le commencement du jour. *Pada waktō taŋgah āri*, des middags; au milieu du jour. *Tāt-kāla saedah māsoek waktō*, na zonsondergang; après le coucher du soleil. *Mati-nja pada katika waktō*, hij stierf op den bestemden tijd; il mourut à l'époque déterminée. *Bāŋga waktō besār*, *hibiscus matabilis*, L. *Bāŋga waktō kitjiel*, *mirabilis jalapa*, L.

waktēl AR., zaakgelastigde, afgevaardigde, vertegenwoordiger, gezant; agent, procureur, député, représentant, ministre, mandataire. *Ia-lah jang men-djādi waktēl tōēn-kō paŋglīma*, deze waren de afgevaardigden van zijne hoogheid den *paŋglīma*; ceux-ci étaient les députés de son altesse le *paŋglīma*. *Waktēl moetalak*, een afgevaardigde met volle magt bekleed; un envoyé plénipotentiaire. *Per-waktēl-kan s'ōrang akan ganti-nja*, iemand volmagt geven om voor hem te handelen;

donner procuration à quelqu'un pour agir en son nom.

we-lakien AR., maar, evenwel, desniettemin, hoe het zij, toch; mais, néanmoins, quoi qu'il en soit, pourtant.

wolanda vel *wolandah* & *bolandoe* EUR., Hollander, Hollandsch; Hollandais. *Kompani wolanda*, de Hollandsche Oost-Indische Maatschappij; la Compagnie Hollandaise des Indes Orientales. *Nagri wolanda*, Holland; la Hollande.

wali AR., vriend, gunsteling, dienaar, slaaf; ami, favori, serviteur, esclave.

wali & *rādja-wali* AR., coracias, de arend, of eene soort van valk; l'aigle, ou une espèce de faucon. *Seperti bērong rādja-wali roepā-nja*, zij hadden de gedaante van arenden; leur forme ressemblait à celle des aigles.

walimān vel *waliman*, fabelachtige vogel; oiseau fabuleux. *Nāk-lah di-ātas walimān jang amat sakti*, hij beklom eenen vogel met bovennatuurlijke hoedanigheden begaafd; il monta sur un oiseau doué de qualités surnaturelles. *Ia-pōn men-djādi-kan diri-nja rādja-wali maka di tāt-nja s'ikōer bērong walimān mē-lājang di-dālam awan*, de gedaante van eenen arend aangenomen hebbende, zag hij den *walimān* tusschen de wolken zwevende; s'étant transformé en aigle, il vit le *walimān* qui planait entre les nuages.

wandji, welriekend, smakelijk, dat eenen aangenamen geur of smaak heeft; parfumé, qui a une odeur ou un goût suave. *Bāŋga patmā wandji*, de geurige lotos; le lotos aromatique. *Pinang wandji*, eene soort van betelnoot; espèce de noix de betel. *Ganda-pōra wandji*, *hibiscus abelmoschus*,

wēh vel *wāh* AR., helaas! hélas!

wei vel *wāi* AR., wee u! malheur à vous!

h (zacht), de letter genaamd ها ha en he; la lettre nommée ها ha et he (h mou).

هَابِس *hābies* vel *ābies*, gedaan, volbragt, uitgeput, verteerd, ten eenemaal, geheel en al; fait, fini, achevé, épuisé, consommé, dépensé, entièrement, totalement. *Belœm ābies*, nog niet voltooid; pas encore achevé. *Telah ābies ber-māin*, heeft met spelen gedaan; a fini de jouer. *Abies-lah wang amba*, mijn geld is verteerd; mon argent est dépensé. *Abies-kah sādah ka-sakti-an-mœ dan ābies-kah sœdah ilmā-mœ*, is uw vermogen uitgeput en uwe kunst ten einde? vos moyens sont-ils épuisés et êtes-vous au bout de votre savoir-faire? *Abies di mākan*, opgegeten; mangé, entièrement consommé. *Abies-lah tjāriek-tjāriek kām badjā-nja*, hunne kleederen werden aan flarden gescheurd; leurs vêtemens furent mis en lambeaux. *Abies rāsak bināsa*, ganschelijk verwoest en vernield; entièrement ruiné et détruit. *Abies-nja ampat hasta*, ten hoogste vier ellebogen (lang); tout au plus quatre coudées. *مُنْجَابِسْكَ* *meng-ābies-ban kardjā-nja*, zijn werk eindigen; achever son ouvrage. *مُنْجَابِسْ* *peng-ābies-an doenjā*, het einde of de verdelging der wereld; la fin ou la destruction du monde. *Deŋgan se-hābies pen-dapāt-an kāmī*, met de grootste inspanning onzer krachten; en faisant nos derniers efforts. *Deŋgan se-hābies-nja*, ten eenemaal, ten volle; entièrement, complètement.

هَابُو *hābō* vel *ābō* ابو *ābō*, asch, stof; cendre, poussière. *Abō kajō*, houtasch; des cendres de bois. *Abō dian*, kaarssnuitsel; mouchure de chandelle. *Men-djādi ābō*, tot asch verteerd

of tot stof gemaakt worden; se réduire en cendre ou en poudre.

هَات *hāti* vel *āti*, het hart, het gemoed, het zintuig van gevoel en verstand, de lever (bij de ontleedkundigen, die het hart جَنْتَج *djang-tong* noemen); le coeur, l'organe du sentiment et de l'intelligence, le foie (anatomiquement parlant: les anatomistes nomment le coeur جَنْتَج *diantong*). *Ter-sērat di-dālam āti*, in het hart geschreven; écrit dans le coeur. *Aŋg-gauta jang mœta ia-itœ āti*, het edelste lid van het ligchaam, dat is, het hart; la partie la plus noble du corps, c'est-à-dire, le coeur. *Tiādā-lah ia māu sātœ āti deŋgan kāmī*, zij willen zich niet met ons verstaan; ils ne veulent pas s'accorder avec nous. *Rāsa āti*, gevoel, meening, gedachte; sensation, sentiment, opinion, pensée. *Rāwan āti*, sterke aandoening (van blijdschap of droefheid); vif sentiment (de joie ou de tristesse). *Ati pāteh*, een wit hart (het kenmerk van welwillendheid en opregtheid); un coeur blanc (la marque caractéristique de la bienveillance et de la candeur). *Ati besār*, trotsch, vergramd, oploepend, kwalijk nemend; fier, irrité, trop sensible, irascible. *Sebāb anak jang di per-tēan maka ia ter-lālo sādŋgat ber-āti besār*, omdat hij de zoon van den vorst is, is hij zod. buitengemeen trotsch; c'est sa qualité de fils du prince qui le rend ainsi présomptueux à l'excès. *Mem-bawā-kan ber-āti besār*, kwalijk nemen, ten kwade duiden; éprouver du ressentiment, prendre en mauvaise part. *Ati kitjæl*, wangunstig; lachhartig; rancunier, haineux, lâche. *Ati mānies*, goedhartig; d'un bon naturel. *Ati lēmbœt*, teederhartig; qui a le coeur tendre. *Ati mē-rah*, mild, toegevend; généreux, indulgent. *Iri āti*, haat, afkeer; haine, aversion. *Menāhan āti*, zijne drift intoomen, zijne gramschap bedwingen; réprimer son emportement, retenir sa colère. *Di-dālam āti-nja*, hij dacht in zichzelf, of, meende hij; il songeait

D d d d

en lui-même, ou, lui semblait-il. *Dātang atī-nja adenda meniṅgal-kan kakanda*, kunt gij het (mijn jonger broeder) op uw hart verwinnen om mij (uwen ouderen broeder) te verlaten? auriez-vous (mon frère qui êtes plus jeune que moi) le coeur de m'abandonner (moi qui suis votre aîné)? *كَلْبُ* *kelb artī-nja atī*, het Arabische woord *kelb* komt overeen met *atī*; le terme Arabe *kelb* répond à *atī*. *Meng-ādap-kan māta atī-nja ka-pada zāt allah*, de oogen van zijn hart (of verstand) wenden op de natuur der Godheid; porter les yeux de son coeur (ou de son intelligence) sur la nature de Dieu.

هَاتَاف *hātāp* vel *ātap*, het dak of hetgene waarmede men een huis dekt, riet, stroo; le toit ou ce qui sert de couverture à une maison, chaume. *Maka mālegei amas itōe-pēn rebah-lah ātap-nja sa-blāh*, eene zijde van het dak aan het gouden paleis was ingestort; un pan du toit du palais d'or s'était écroulé. *Te-pertjiek ājer tjetjēr-an ātap*, bespat met water uit de goten van het dak; mouillé d'eau tombée des gouttières. *Rēmāh ber-ātap dūun nīpah*, huizen met bladen van den *nīpah*-palm gedekt; maisons couvertes de feuilles du palmier *nīpah*.

هَادَاف *hādang* (vid. *هَادَاف* *ādang*), hinderlagen leggen; tendre ou dresser des embuches.

هَادَاف *hādāp* vel *ādāp*, voor, tegen over, in tegenwoordigheid van; devant, vis-à-vis, en face, en présence de. *Ber-ādāp*, zijn in tegenwoordigheid van; être en présence de. *Ber-ādāp ka-pada mānoesia*, in het openbaar, of voor de menschen verschijnen; se montrer en public, ou en présence des hommes. *Di-ādāp-nja āuleh mantrī-nja*, zijne raadslieden verschenen in zijne tegenwoordigheid; ses conseillers comparurent en sa présence. *مَثَادَاف* *meng-ādāp*, verschijnen voor, tegen over staan; apparaître en présence de, se tenir vis-à-vis. *Meng-ādāp rādja*, voor den koning

verschijnen; se présenter devant le roi. *Meng-ādāp pada fihak keblat*, het aangezigt keeren naar het punt der aanbidding (Mekka); tourner la face vers le point de l'adoration (la Mecque). *Kārna pe-kardjā-an jang kita* *هَادَافِي* *adāp-i itōe pe-kardjā-an besār*, want het werk, dat wij voor ons, of in den zin, hebben, is van grooten omvang; oor le travail qui nous attend, ou que nous avons en vue, est de grande importance. *هَادَافِي* *adāp-an*, tegenwoordigheid, aanzijn, voorzijde; présence, face, façade, frontispice. *Maka sampēi-lah ia ka-adāp-an baginda maka dōe-dōek-lah serāja menjambah*, en toen zij in de tegenwoordigheid van den vorst waren gekomen, zetteden zij zich neder en bogen zij; et s'étant avancés en présence du souverain, ils s'assirent et saluèrent. *Sōedah pergi deripada adāp-an*, begaven zich uit de tegenwoordigheid; se retirèrent hors de la présence. *Masieng-māsieng ber-adāp-an deṅgan lāwan-nja*, vielen afzonderlijk hunne vijanden aan; attaquèrent séparément leurs adversaires en face. *Se-telah betōel-lah adāp-an-nja deṅgan nagri laṅka-pōri*, zijn aangezigt regstreeks naar het land van *Laṅka-pōri* gekeerd hebbende; ayant tourné sa face directement vers le pays de *Laṅka-pōri*. *Pada māsiem di-adāp-an ini*, in het aanstaande jaargetijde; dans la saison prochaine. *مَثَادَافِي* *peng-adāp-an*, het hof; la cour.

هَارَاف *hāræs* vel *āræs*, tij, getij, eb en vloed, stroom; marée, flux et reflux, courant. *Aræs dras*, een snelle stroom; un rapide courant.

هَارَاف *hāræs*, noodzakelijk, vereischt, behoorlijk; geschikt, betamelijk, verdienstelijk, waardig, moest, behoorde; nécessaire, requis, convenable, propre, décent, méritoire, qui est digne de, qui devrait, qu'il conviendrait de. *Hāræs djāga ākan men-djādi per-toendjēk-an ka-soetji-an atī-nja*, het is noodig, ten einde de zuiverheid van zijn oogmerk aan te toonen; il est nécessaire, à l'effet de démontrer

la pureté de ses intentions. *Pakei-an per-hūas-an janghārœs di pakei perampēan*, pronksieraad goed om door vrouwen te worden gedragen; parure bonne à servir d'habillement pour des femmes. *Me-lakē-kan dirē tēan demikian inī tiāda hārœs*, u op deze wijze te gedragen is niet betamelijk (komt met uwen stand niet overeen); vous comporter de la sorte n'est pas décent (pas convenable à votre rang). *Bēah lāda itœ sakali-sakali tiāda hārœs di djēal*, die peper mag volstrekt niet verkocht worden; ce poivre ne doit absolument pas être vendu. *Hārœs di bēnoh*, de doodstraf waardig, of dien men behoort om het leven te brengen; digne de mort, ou qu'il est expédient de faire mourir. *Se-hārœs-nja*, men moet, men is verplicht; on doit, il faut, il est du devoir de. *Ka-hārœs-an*, pligt, hetgene behoort te worden gedaan; devoir, obligation, ce qu'on est tenu de faire.

هاڭ *hārang* vel اڭ *ārang*, houtskool; charbon de bois. *Sāja di lāmœr-nja deŋgan ārang*, zij hebben mij met houtskool gewreven; on m'a noirci avec du charbon. *Arang pāra*, roet, schoorsteenroet; suie, noir de fumée. *Kājē ārang & kājē djēar*, ebbenhout; ébène.

هاڭ *hārong* & اڭ *ārōng*, door (water) gaan, waden; traverser (l'eau), passer à gué. *Meng-ārōng ājer*, door water, door eene rivier waden; passer une eau, une rivière, à gué. *Lāut sindjātā abang ārōng*, door eene zee van werpgeweren ben ik gewaad; j'ai passé à travers une mer d'armes de trait. *Jang tiāda ka-arōng-an*, dat men niet doorwaden kan; qu'on ne saurait passer à gué.

هاڭ *hārap*, zich vertrouwen, staat maken op, met vertrouwen hopen, hoop, vertrouwen; se fier à; se reposer, compter sur, attendre avec confiance, se flatter, espoir, attente, confiance. *Akœ sūngat hārap ka-pada-mœ*, ik stel veel vertrouwen in u; j'ai une grande confiance

en vous. *Djāngau aŋkau hārap akan perampēan*, vertrouw u niet aan eene vrouw; ne te fie pas à une femme. *Hārap amba akan allah dan akan rasōl-nja kamadian hārap amba akan tēan sohbat amba*, ik stel mijn vertrouwen op God en op zijnen profeet, en naast hen op u mijnen vriend; je mets ma confiance en Dieu et en son prophète, et après eux en vous (qui êtes) mon ami. *Hārap-kan ampēn*, op vergeving staat maken, of vergiffenis hopen; compter sur le pardon, ou espérer de l'obtenir. *Meng-hārap-kan akan ganti*, op rekenen als opvolger; s'attendre à avoir pour successeur. *پڭهاراپ-an*, *peng-harāp-an*, vertrouwen, vaste verwachting, hoop; confiance, attente sûre, espérance. *Ilang peng-harāp-an*, geen vertrouwen meer hebben, wanhopig; perdre toute confiance, désespérer.

هاڭ *hārap*, slaperig; assoupi, accablé de sommeil. *Māta-amba-pēn sūngat hārap andak tidor*, mijne oogen vallen toe van slaap; mes yeux sont appesantis par le sommeil. *Hārap māta kakanda inī djēga bāk-lah māsoek per-adē-an*, de slaap overvalt mijne geliefde, laat ons naar onze rustplaats gaan; les yeux de ma bien-aimée s'appesantissent, retirons-nous dans le lieu du repos. *Orang pēmarap*, lieden die men (opzettelijk) gebruikt om den slaap te verwekken; personnes dont l'emploi est de provoquer le sommeil.

هاڭ *hārē* vel *ārē*, verwekken, aanhitsen, be-roeren, opruijen, tergen, trotseren, schuim, borreling, maalstroom door terugstoting veroorzaakt; fomenten, exciter, agiter, mettre en combustion, soulever, troubler, provoquer, écu-me, bouillonnement, reflux de l'eau contre la marée. *Ati-nja di hārē sētān*, de duivel stookte zijn hart op; le démon excitait son coeur.

هاڭ *hārē-birē*, *هیريرو* *hīrœ-birē*, *هارهار* *hārē-hāra* & *هیرهار* *hīrœ-hāra*, geschreeuw, oproer, oloop, verwarring, krakeel, gewoel; clameur, tumulte, émeute, combustion, désor-

Dddd 2

dre, confusion, vacarme. *Ber-bōat hārē bīrē*, een groot geraas maken, oproer verwekken; faire tapage, exciter une émeute. *Men-djādi hārē-bīrē dālam mālegei*, er ontstond groot rumoer in het paleis; il survint une émeute dans le palais. *Meng-hārē-bīrē-kan*, in verwarring brengen; mettre en désordre, en confusion.

hari hārī vel *ārī*, een dag (de dag en de nacht zamen), de dag (in onderscheiding van den nacht); un jour (comprenant le jour et la nuit), le jour (par opposition à la nuit). *Arī rāja* vel *ārī besār*, feestdag, hooge vierdag; jour de fête, jour solennel. *Arī kiāmat*, de jongste dag, de dag des oordeels; le dernier jour, le jour du jugement dernier. *Se-telah ganap-lah tādjoeh āri*, toen er zeven dagen verlopen waren; lorsque sept jours se furent écoulés. *Hatāi be-brāpa lamā-nja maka dātang-lah ka-pada āri bāik*, na verloop van eenigen tijd kwam er een gelukkige dag aan; au bout de quelque tems arriva un jour heureux. *Arī-pān ampier akan mālam*, de dag is omtrent nacht geworden, of loopt ten einde; le jour est presque changé en nuit, on tire à sa fin. *din' āri*, het aanbreken van den dag; le point du jour. *ar' īni* pro *ārī īni*, heden; aujourd'hui. *s'ārī*, op zekeren dag, eens; un jour, une fois. *s'ārī-s'ārī*, alle dagen, dagelijks, altijd; chaque jour, journellement, toujours. Namen van de dagen der week, naar het Arabisch; les noms des jours de la semaine, empruntés de l'Arabe, sont: *āhad* vel *ārī āhad*, Zondag of de eerste dag; Dimanche ou le premier jour. *Arī isnejan*, Maandag of de tweede dag; Lundi ou le second jour. *Salāsa*, Dingsdag; Mardi. *Arbā* vel *rebā*, Woensdag; Mercredi. *Khamīs*, Donderdag; Jeudi. *Djē-māt*, Vrijdag of de dag der bijeenkomst; Vendredi ou le jour de congrégation. *Sabtōe* vel *saptōe*, Zaterdag, de sabbat (der Joden); Samedi, le sabbat (suivant le rituel Juif).

hari hārīng (vid. *ariēng*), bedorven, stinkend; fétide.

hasah (vid. *asah*), scherpen, wetten, scherp maken; aiguiser, affiler.

hāngat vel *āngat*, warm zijn, gloeijen, ijverig zijn, heet, warm, hitte, warmte; avoir chaud, être brûlant, avoir de l'ardeur ou du zèle, chaud, ardent, chaleur, ardeur. *Āngat-lah amārah'nja*, zijn toorn gloeide; il était dans une ardente colère. *Bārang kālī āngat tēboh mānōesia*, somtijds gloeit het menschelijk ligchaam; quelquefois le corps humain est échauffé. *Ajer jang sāngat āngat atau sāngat sedjoek*, water dat zeer warm of zeer koud is; de l'eau très-chaude ou très-froide. *Tiāda ber-āuleh āpi meng-āngat-kan ājer*, kon geen vuur bekomen om water te warmen; ne put se procurer du feu pour chauffer de l'eau.

hāngoes vel *āngoes*, branden, door vuur verteerd worden; brûler, être en feu, être consumé par les flammes. *Triādā-lah akan āngoes ter-bākar kampong dēa itōe*, die twee dorpen zijn (bij die gelegenheid) niet afgebrand; ces deux villages (lors de cet événement) n'ont pas été brûlés. *Seperti āpi jang ber-njāla akan meng-āngoes-kan ālam*, gelijk eene vlam die zich verspreidt om de wereld te verdelgen; comme une flamme qui s'étend au loin pour embraser l'univers. *Āngoes-lah mēloet amba*, mijn mond brandde; j'avais la bouche en feu. *Rōempōet-pān āngoes seperti di mākan āpi*, het gras was verschroeid, als of het door vuur verteerd was; l'herbe était brûlée, comme si le feu y avait passé. *Se-telah soedah āngoes tēboh-nja*, zoodra zijn ligchaam (op den brandstapel) verteerd was; aussitôt que son corps fut consumé (sur le bucher funéraire). *Djika di bākar-pān tiāda āngoes*, al zet men het op het vuur, het zal niet verbranden; on le mettrait sur le feu, qu'il ne se consumerait pas.

هائس *hāpœs* vel *āpœs*, afvegen, uitwischen, vernietigen, verdelen; essayer, effacer, biffer, annuler, arrêter, détruire. *Meng-apœs-kan mālā-nja*, zijne schande uitwischen; effacer sa honte, son opprobre. *Meng-apœs-kan dia deri-ātas mēka bēmi*, hem van de oppervlakte der aarde doen verdwijnen; l'exterminer de dessus la face de la terre. *Djāngan di āpœs kœbœr-nja*, dat zijne grafzerk niet vernietigd worde; que sa tombe ne soit pas démolie.

هائق *āpak*, sterk, garstig, naar gedroogden visch riekende; rance, d'une odeur forte, qui sent le poisson séché.

هاكو *hākœ* (vid. اكو *ākœ*), verzekeren, bekennen; assurer, avouer.

هالو *hālier* vel ال *ālier* (vid. غالر *ngālier*), straalwijze afvloeijen, stroomen, vergieten; ruisser, couler, verser, répandre. *Meng-ālier-lah dārah deri-pada loekā-nja seperti ājer*, het bloed liep uit zijne wonden als stroomen water; le sang coulait de ses blessures comme des torrens d'eau. *Ajer matā-nja meng-ālier*, hare tranen vloeiden; ses larmes coulaient. *Di tiat-nja ājer itœ meng-ālier deri kākī gēnong*, hij zag het water uit den voet van eenen heuvel vloeijen; il vit l'eau jaillir au pied d'une colline. *Meng-ālier-kan ājer sēngēi*, den loop eener rivier in kleine takken verdeelen om de akkers te besproeijen; détourner l'eau d'une rivière dans de petits canaux pour l'irrigation. ال *ālier-āliēr-an*, rivieren, grachten; des rivières, des canaux.

هالس *hālaes* vel *ālaes*, fijn, van een fijn weefsel, dun, ijf; fin, clair, mince, délié, subtil. *Kāin ālaes*, fijn doek; de la toile fine. *Ni-pies dan ālaes*, dun en fijn; mince et d'une fine qualité. *Sœāra-nja ālaes mānies*, hare stem was fijn en zacht; elle avait une voix délicate et mélodieuse. *Orang ālaes*, wezens die de lucht bewonen; êtres aériens.

هالغ *hālang* vel *ālang* & هالغ *alang*, wouw (een roofvogel); milan (oiseau de proie).

هالو *hālœ* (vid. الو *ālœ*), een stamper; un pilon.

هالو *hālau* vel الو *ālau*, drijven, verdrijven, wegjagen, voortdrijven; chasser, expulser, faire avancer. *Alau andjieng itœ*, jaag dien hond weg; qu'on mette ce chien à la porte. *Meng-ālau deri dēsœn*, uit het dorp wegjagen; expulser de la bourgade. *Meng-ālau sāpi*, vee drijven; conduire le bétail. *Di alau-nja seperti ōrang meng-ālau rēsa di ōtan*, vervolgte hen (de vijanden), gelijk men het wild in de bosschen vervolgt; leur donna la chasse (aux ennemis), comme on poursuit le gibier dans les forêts. *Baginda itœ-pēn bertampiek serta مغالوئوکی meng-ālau-ngā-lau-kan gadjāh-nja ampier deŋgan anakanda baginda jang ka-tiga ber-sēdāra itœ*, de koning riep uit en terstond dreef hij zijnen olifant tot dicht bij de drie jonge koninklijke broeders; le roi jeta un cri et au même instant il poussa son éléphant jusque auprès des trois jeunes princes.

هالون *hālœn* vel هالي *hālœn* (vid. الون *ālœn*), baar, zee golf; onde, vague.

هاميس *āmies*, sterkriekend; d'une odeur forte.

هاوس *hāwœs* vel *āwœs*, dorstig, droog, dorst, honigdauw, brandaren; altéré, sec, soif, bruisure, nielle. *Kārna amba ber-āwœs*, want ik heb dorst; car je suis altéré. *Meng-īlang-kan āwœs*, den dorst lesschen; étancher la soif.

هاوٹ *hāwap* vel اوٹ *āwap*, damp, uitwaseming, stoom, de adem of uitwaseming van dieren door koude verdikt en zichtbaar geworden; vapeur, exhalaison, l'haleine ou la transpiration animale rendue visible par le froid. *Awap jang nāk deri-pada tandas*, damp die uit eenen meshoop oprijst; vapeur qui s'élève d'un fumier. *Ajer pelēh jang di ambel deri-pada āwap ājer jang sētji*, waterdroppen uit (verdikten) damp voortkomen-

de zijn (worden beschouwd als) zuiver water; les gouttes d'eau provenant de vapeur (par la condensation) sont (réputées) eau pure.

هاي *hāi*, helaas! hélas!

هاي *hājam* (vid. ايم *ājam*), vogel, tamme vogel; oiseau domestique, volaille.

هان *hānja*, maar, behalve, met uitzondering van, behoudens, ten zij, alleenlijk, slechts, maar indien, hoe het zij, nog; mais, excepté, sauf, à moins que, seulement, uniquement, mais si, quoiqu'il en soit, encore. *Tiada-lah apa jang ka-deŋgar-an dan ka-ŋat-an lagi hanjā-lah kilat sindjāta djōga dan tampiek segala celobālang*, men kon niets hooren of zien, dan alleen de flikkering der wapenen en het geschreeuw der krijgslieden; on ne pouvait rien voir ni entendre, excepté la lueur des armes étincelantes et les cris des guerriers. *Tjāja teŋglōng-nja djōga jang hānja ka-ŋat-an*, men kon alleen het licht hunner lantarens ontdekken; on n'apercevait que la lueur de leurs fanaux. *Hānja djōga ada orang jang barāni*, ten zij er menschen zijn die moeds genoeg hebben; à moins qu'il n'y ait des hommes assez intrépides. *Dan hānja tiŋgal tiga orang*, en er bleven maar drie menschen; et il ne resta que trois personnes. *Hānja ia-lah ada di-sāna*, hij alleen was daar; lui seul était là.

هاي *hānjaet* vel *ānjaet*, vlot, driftig, drijvend, ten genade der golven drijvende, drijven; flottant, qui surnage, voguant au gré des flots, flotter, être entraîné par les eaux. *Orang jang dāpat prāu ānjaet*, lieden die een vaartaig ontmoeten, hetwelk naar den wil der winden en baren drijft; ceux qui trouvent un navire voguant à l'aventure. *Prāu-pān ānjaet ka-balākung*, het schip drijft achteruit; le vaisseau rétrograde. *Gandem itoe ābies ānjaet*, al het koorn werd weggespoeld; tout le blé fut entraîné par les eaux. *Maka segala baŋgkei ber-anjāt-an-lah dālam dārah*

itoe, en al de doode ligchamen dreven in het bloed; et tous les corps morts nageaient dans le sang.

هاي *hānjier* vel *ānjier* & انبير *annijer*, bedorven, stinkend; gâté, fétide. *Baō-nja karra tōah itoe bōsoek dan ānjier*, die oude aap geeft eene leelijke, stinkende lucht; ce vieux singe exhale une odeur désagréable et fétide. *Baō ūkan jang ānjier*; de reuk van bedorven visch; une odeur de poisson gâté.

هاي *habāja* vel *hōbāja*, volstrekt, vooral, allernoodzakelijkst, in alle opzigt, geheel en al; absolument, surtout, de toute nécessité, à tous égards, tout-à-fait, de toute manière. *Habāja djāŋgan*, onthoud u vooral van, doe het volstrekt niet; gardez-vous surtout de, ne le faites absolument pas. *Habāja djāŋgan s'orang lāpæt*, dat volstrekt niemand ontsnappe; qu'il n'échappe absolument pas un seul homme. *Habāja-habāja djāoeh āuleh hāmōs deri-pada perampōan jang tōah*, vermijd bovenal eene oude vrouw; par-dessus toutes choses garde-toi d'une vieille. *Habāja-habāja seperti jang men-djādī-kan dikau*, volmaakt als of zij degene ware die u het leven heeft gegeven; exactement comme si elle était la personne qui vous a donné le jour.

هبلر *habloer* pro بلور *balōr* PERS. (vid. فلمين *paloemban*), kristal; cristal.

هجرة *hedjerat* vel *hedjrat* AR., de Mahomedaanse tijdrekening, beginnende met het jaar waarin Mahomed van Mekka naar Medina vlugtte, hetwelk met het 622ste jaar der Christelijke tijdrekening overeenkomt; l'Hégire, ou l'ère des Mahométans, commençant à l'année dans laquelle Mahomet s'enfuit de la Mecque à Médine, ce qui répond à l'an 622 de l'ère Chrétienne. *Ter-sērat pada sa-ārī bēlan mōharram pada hedjerat nabī sa-rībō sa-rātoes sambilan pōloh tōan*, geschreven op den eersten dag der maand Mōharram, in het jaar 1190 naar de tijdrekening van

den Profeet; écrit le premier jour du mois *Mouharram*, en l'an 1190 de l'ère du Prophète. *Nagrī hedjerat*, de stad der vlugt, Mekka; la ville de l'Hégire, la Mecque. *Maka dātang-lah ka-pada bilāng-an hedjerat baginda andak kambāli ka-pada asal baginda mahā-bisnā*, het tijdvak was nu verlopen, na hetwelk de koning tot (den schoot van) zijnen stamvader *Vishnoe* zoude terug keeren; or, le terme était expiré, après lequel le roi devait retourner au (dans le sein du) premier de ses aïeux, *Vishnou*.

اهداف *adāp-an* (vid. هادف *ādap*), tegenwoordigheid, voorzijde, voorhoede, aanstaande; présence, le front, la face, le devant, l'avant-garde, prochain. *Adāp-an dan balākung*, de voorzijde en de achterzijde; le devant et le derrière. *Andak-lah siam me-laṅgar traṅg-gānā pada māsiem adāp-an ini*, Siam heeft voorgenomen om *Traṅggance* in het aanstaande jaargetijde aan te vallen; Siam se propose de venir attaquer *Traṅgganou* à la saison prochaine.

هدیه *hadijah* AR., een geschenk aan eenen meerdere; présent offert à un supérieur. *Bāṅga amas dan bāṅga pērak serta deṅgan hadijah-nja*, eene gouden en eene zilveren bloem (in draadwerk) benevens het gewone geschenk (in geld); une fleur d'or et une fleur d'argent (en filigrane) accompagnées du présent d'étiquette (en espèces monnayées).

هارب *harbab* vel *arbab* PERS. (vid. راب *ra-bāb*), viool, vedel; violon. *Arbab dan ketjāpi*, de vedels en luiten; les violons et les luths.

هارت *harta* & ارت *arta* HIND., goederen, koopmanschappen; effets, marchandises. *Bānjak artā-nja tiṅgal*, hij heeft veel goederen achtergelaten; il a laissé beaucoup d'effets. *Arta dan perkākas*, goederen en huisraad; des effets et des meubles. *Arta jang gherēb*, vreemde waren; marchandises étrangères. *Itmāe*

kau toentoe kamadian arta, zoek naar wijsheid in de eerste plaats, en dan naar rijkdommen; recherchez la sagesse en premier lieu, et puis les richesses.

ارتوان *artāwan* (vid. هارت *harta*), vele goederen bezittende, rijk; qui possède des fonds, riche.

هاردت *hardiek*, berisping, straf; censure, réprimande, châtiment. *meng-hardiek* vel *me-hardiek*, berispen, bestraffen, beknorren; censurer, réprimander, gronder. *ka-hardiek-an*, berispelijk; blâmable.

هرك *herek*, geschreeuw (van iemand die bedroefd is of pijn lijdt); (cris d'une personne affligée ou qui souffre). *meng-herék*, schreeuwen, jammeren; jeter des cris, se lamenter.

هركت *harga* vel *arga* (vulg. *regga*), prijs, waarde; prix, valeur. *Brāpa argā-nja*, wat is de prijs of de waarde daarvan? quel en est le prix ou la valeur? *Sampei arga sarātoes réal*, ter waarde van honderd Spaansche matten; pour la valeur de cent piastres. *Mahal argā-nja deri-pada adat*, de prijs daarvan is hooger dan naar gewoonte; le prix en est plus élevé que de coutume. *Manikam jang tiāda ter-argā-kan*, juweelen van eene onschatbare waarde; des bijoux d'une valeur inappréciable.

هرمز *hormoz* PERS., het eiland en de stad Ormus in den Perzischen zeeboezem; l'île et la ville d'Ormus dans le golfe Persique.

هروم *harōm* vel *arōm*, welriekend, geurig, reukwerk, geur; odorant, odoriférant, aromatique, parfum. *Ter-lālo harōm bāu-nja deri-pada ambar dan kastōri*, het had eenen zeer liefelijken geur van amber en musk; il avait une très-bonne odeur d'ambre et de musc. *Bāu-bau'n arōm*, reukwerken; des essences aromatiques. *Nāma bāṅga-bāṅga jang ada harōm-nja*, de namen van bloemen die eenen aangename geur hebben; les noms des fleurs dont le parfum est agréable.

هريش *harīṅgan* vel *arīṅgan* (vid. ريش, *rīṅgan*),
ligt; léger.

هريمو *harīmau* & ريمو *rīmau*, tijger; tigre.
Seperti harīmau jang māsoek ka-dālam kāwan kambieng, gelijk een tijger onder eene kudde geiten komende; tel qu'un tigre entrant dans un troupeau de chèvres. *Kāliet harīmau*, een tijgervel; une peau de tigre. *Harīmau toēṅgal*, de koninklijke tijger; le tigre royal. *Harīmau dāhan*, een klein dier van het geslacht der tijgers, dus genaamd. omdat het zich tusschen de takken der boomen ophoudt: welligt de lucht; petit animal du genre des tigres, ainsi nommé parce qu'il se tient entre les branches des arbres: peut-être le lynx. *Harīmau koembang* & *harīmau lālat*, lui-paard; léopard. *Harīmau bāloeh* & *harīmau akar*, eene andere soort van tijgerdier; autre espèce du même genre. *Kāetjieng rīmau*, tijgerkat; chatpard. *Harīmau allah*, Gods tijger (Gods leeuw, een der namen van *Ali*); le tigre (le lion) de Dieu, un des surnoms d'*Ali*.

هست *hasta* vel *asta* (vulg. *etta*) HIND., een elleboog (zekere lengtemaat); une coudée. *Pandjang-nja sa-depa lēbar-nja sa-hasta*, het heeft de lengte van eenen yadem, de breedte van eenen elleboog; sa longueur est d'une brasse, sa largeur d'une coudée. *Hasta orang per-taṅgah-an*, de lengte van den voorarm eens mans van eene middelmatige gestalte; la coudée ou l'avant-bras d'un homme de moyenne taille. *Sātōe mīel anam rībā hasta dan sātōe hasta dāa pāloeh ampat djāri*, eene (Arabische) mijl is zes duizend elleboog, en een elleboog is vier-en-twintig duim; la lieue (Arabe) est de six mille coudées, et la coudée est de vingt-quatre pouces.

هـ *ang*, gij (enkelvoudig getal, en alleen in sommige gewesten gebruikelijk); tu, toi (expression particulière à certaines contrées).

هشكف *haṅkap* vel *aṅkap*, nederdalen, gaan zitten (als een vogel); s'abatre (comme font les

oiseaux), se percher. *Di aṅkap-nja di-ātas pōhn gadāng*, hij ging op eenen grooten boom zitten; il alla se percher sur un grand arbre. *Ada sa-bāah bātōe di taṅgah lāut di-sanā-lah iā aṅkap*, er stond midden in de zee eene rots waarop hij nederdaalde; il y avait au milieu de la mer un rocher sur lequel il s'abattit. *Memliarā-kan māloet-nja deri-pada māsoek binātang jang me-lāta dan aṅkap lālat atau bārang se-bagei-nja*, zijnen mond bewaren voor het inkomen van kruipende dingen of het nederzitten van vliegen en dergelijke insecten; se préserver la bouche de l'entrée de choses qui rampent et ne pas laisser s'y percher des mouches ni d'autres insectes de cette nature. *Terbang-terbang aṅkap-aṅkap-an*, rondvliegende en gaande hier en daar zitten; voltigeant et allant se percher çà et là.

هشكف *haṅkap* vel *aṅkap*, gezamenlijk zingen, twee aan twee of bij groepen dansen of kortswijlen, uitnoodigen, uitdagen, tarten (tot eenige boerterij: doch men heeft zich van de ware meening niet kunnen verzekeren. Ook is het onzeker of niet dit een en hetzelfde woord zij met het voorgaande, maar in eenen overdragtelijken zin gebezigd); chanter en choeur, danser ou folâtrer deux à deux ou par groupes, inviter, provoquer, défier (à quelque jeu: au reste, il n'a pas été possible d'en découvrir la signification précise. Peut-être aussi n'est-ce autre chose que le mot précédent, employé dans un sens figuré). *Aṅkap menārī*, twee aan twee of bij groepen dansen, of uitnoodigen om mede te dansen; danser deux à deux ou par quadrilles, ou inviter à danser. *Ber-aṅkap-aṅkap-an dan ber-soeka-soekā-an*, gezamenlijk gezang en vrolijkheid; chants et divertissemens de convives entre eux. *Ter-lāb madjellies tarī-nja seperti marak meng-igal ber-aṅkap-aṅkap-an*, hun dansen was zeer bevallig, gelijk aan den tred van paauwen die elkander zoeken te overtreffen,

of die zich tegen over elkander bewegen; leur danse était extrêmement gracieuse, semblable à la démarche de paons qui se défient mutuellement ou qui font parade vis-à-vis l'un de l'autre.

هتکت *hanḡkāt* vel *aḡkāt*, wondhealers tangetje, kleine nijptang om het haar uit te trekken; forceps, petite tenaille qui sert à s'arracher le poil. *Aḡkāt-aḡkāt*, eene soort van wesp; sorté de guêpe.

هتکت *hiḡga* vel *iḡga* & هتکت *iḡgan* (vid. ستهتکت *sahiḡga*), tot, zoo verré als, tot dat, gedurende, uitgezonderd, behalve, alleen; à, jusqu'à, durant, pendant, hormis, excepté, seulement. *Iḡga per-simpāḡ-an djālan*, tot aan de plaats waar de weg zich in tweeën scheidt; jusqu'à l'endroit où la route se partage en deux. *Iḡgan ini*, tot hier toe, tot heden toe; jusqu'ici, jusqu'à présent. *Iḡgan ini nāik*, van nu voortaan; dorénavant. *Per-djandj-an itoe iḡga lima tāun*, die overeenkomst was voor vijf jaren; cette convention était pour, ou devait durer, cinq ans. *Di krat-nja iḡga paḡḡgal dāa*, hij sneed tot dat hij het in tweeën verdeelde; il coupa jusqu'à ce qu'il l'eût partagé en deux. *Wādjiēb menjētjī-kan dia iḡga sētjī*, het moet gewasschen worden tot dat het schoon zij; on doit le laver jusqu'à ce qu'il soit net. *Iḡga tādjoeh arī tādjoeh mālam*, gedurende, of tot na verloop van twee dagen en twee nachten; pendant, ou jusqu'à l'expiration de, deux jours et deux nuits. *Apā-lah dāja kita lāgi iḡga mati-lah kita*, wat toevlugt blijft voor ons over, dan alleen te sterven? quel refuge nous reste-t-il, excepté le trépas? *Jang tiāda ber-iḡga*, waaraan geen einde is; qui n'a point de bornes.

هلامن *alāman*, plein of laan voor een paleis of groot huis, de weg die naar het paleis leidt, de openbare weg; esplanade ou allée devant un palais ou une grande maison, l'avenue du palais, le grand chemin. *Nāik-lah koedā-nja di*

alāman astāna rādja itoe, steeg te paard op het plein voor het paleis des konings; monta à cheval sur l'esplanade en face du palais du roi. *Di hat-nja mahārādja rawana dādoek di-alāman astānā-nja*, hij zag *Mahā rādja Rawana* zittende op het voorhof van zijn paleis; il aperçut *Mahā rādja Rawana* assis dans la cour de son palais. *Pālang-lah ka-kampong dan alāman*, keerde naar de dorpen en groote wegen terug; reprit le chemin des villages et des grandes routes.

هلبالغ *hoelobālang* vel *oelobālang*, kampvechter, een man van de lijfwacht, uitgelezen krijgsman, officier; champion, garde-du-corps, soldat d'élite, officier. *Oelobālang dan mantri*, krijgsoversten en staatsdienaren; officiers et ministres. *Kōta poennoeh deḡgan segala oelobālang dan rājat be-ribōe*, eene vesting wel voorzien van officieren en manschappen bij duizenden; une forteresse bien garnie d'officiers et de soldats par milliers. *Oelobālang jang besār-besār*, krijgslieden van hoo-gen rang; des militaires d'un rang distingué.

هلبغس *hoelobāḡsa* vel *oelobāḡsa* (vid. بغس *baḡsa*), volksstam; tribu.

هلات *halat*, vreemd, uitheemsch, niet verwant; étranger, non apparenté. *Orang halat*, een vreemdeling; un étranger. *Di tānah halat*, in een vreemd land; en pays étranger. *Perampāan jang halat*, eene vreemde vrouw; une étrangère. *Menōtoep moekā-nja deri-pada di hat orang jang halat akan dia*, haar aangezigt bedekken om niet gezien te worden door mannen met welke zij niet verwant is; se couvrir le visage pour se dérober aux regards des hommes qui ne sont pas de sa parenté.

هالغ *halang*, هالغ *hālang* & الغ *alang*, de wouw; le milan. *Halang pem-bērōe*, de valk; le faucon. *Alang-alang*, een papieren vlieger; un cerf-volant.

E e e e

halī-lintar (vid. *لنتر lintar*), een donderslag; un coup de tonnerre. *Kilat dan halī-lintar*, weerlicht en donderslagen; des éclairs et des coups de tonnerre. *Djikalau halī-lintar mem-beláh sa-kali-pæn tiadā-lah akan ka-deñgar-an lāgi*, al zou de donder (of eene verheveling) uitbarsten, men zoude het (onder zulk een getier) niet hooren; le tonnerre (ou un météore) éclaterait, que (dans ce vacarme) on ne l'entendrait pas.

alintah, bloedzuiger; sangsue.

haloewan vel *aloewan*, het voorste, de voorzijde van iets, de voorsteven of boeg van een schip; le front, le devant, la partie antérieure d'une chose, la proue, le cap ou l'éperon d'un navire. *Aloewan pe-parāng-an*, de voorhoede van een leger; l'avant-garde d'une armée. *Tiñggi aloewan deri kōrong*, de voorsteven hooger dan de achtersteven; la proue plus élevée que la poupe. *Aloewan-nja me-tjientjang œembak*, deszelfs voorsteven doorklooft de baren; sa proue fend les ondes. *Aloewan-nja ber-timboel tiñggālam*, deszelfs boeg rijst en daalt, het (schip) stampstoot; sa proue s'élève et se baisse, il (le vaisseau) balance de l'avant à l'arrière, tangué. *Ka-aloewan*, voorwaarts; en avant.

alei vel *lei*, een woord waarvan men zich bij het tellen van dunne zelfstandigheden bedient; terme qu'on emploie dans l'énumération de substances minces ou déliées. *Dāun tiga lei*, drie bladen; trois feuilles. *Kān sa-lei*, een stuk lijnwaad; une pièce de toile. *Rōma binatang dāa lei*, twee haren van een dier; deux poils d'un animal. *Meng-ilang-kan tiga lei rambēt deri rambēt kapāla*, drie haren van zijn hoofd doen vallen (een der godsdienstige gebruiken te Mekka); se faire tomber trois cheveux de la tête (cérémonie religieuse qui se pratique à la Mecque).

alia, zingiber officinale, amomum zinziber, L., gember; gingembre. *Alia padas* vel *se-*

-padas, gemeene gember; le gingembre commun. *Alia djāi*, de grootere soort; la grande espèce. *Alia dan kēnjiet dan bāwang*, gember en kurkema en uijen; du gingembre et du curcuma et des oignons.

alipan, zeker veelvoetig diertje; nom d'un petit animal ou insecte qui a un grand nombre de pieds. *Alipan laut*, nereis.

hamba vel *amba*, dienstknecht, dienaar, onderhoorige, ik, mij; serviteur, vassal, je, moi. *Amba rādja*, een dienaar des konings; un serviteur du roi. *Amba-mœ*, uw dienstknecht; ton serviteur. *Tiadā-lah ber-ka-tāu-an lāgi māna amba dan māna tēan*, men kon niet meer onderscheiden wie de bedienden en wie de meesters waren; on ne pouvait plus discerner qui étaient les serviteurs et qui étaient les maîtres. *Hei amba-kœ*, o gij, alle mijne dienaren! ô vous tous, mes serviteurs! *Amba tēlan*, een dienstgenoot; un compagnon de service. *Amba tēan jang ter-āmat hīna*, uw zeer ootmoedige dienaar; votre très-humble serviteur. *Amba kita dan anak bōah kita*, mijne dienaren en mijne onderhoorigen; mes serviteurs et mes dépendans. *Ber-djālan dēa ber-amba*, met eenen knecht reizen; voyager accompagné d'un domestique. *Amba māu*, ik verkies; je préfère. *Kāseh pada amba*, geef mij; donnez-moi. *Rōmah amba*, mijn huis; ma maison. *Amba pēnja bini*, mijne echtgenoot; ma femme. *Ka-pada amba itœ*, dat is voor mij; cela est pour moi. *Ber-ambā-kan diri-mœ ka-pada-nja*, u voor hem verootmoedigen; vous humilier devant lui. *per-ambā-an*, dienst, dienstbaarheid; service, servitude.

hambātjang vel *ambātjang*, mangifera foetida, Lour., de vrucht paarde-manga geheeten; fruit connu sous le nom de manga des chevaux.

hoembālang vel *œembālang*, vallen, tuimelen, afvallen, instorten; tomber, se renver-

ser, s'écrouler. *Di djadi-nja māboek dan œmbālang*, zij werden dronken en vielen op den grond; il devinrent ivres et tombèrent à la renverse. *Kapalā-nja* برهملانغل *ber-œmbalang-an-lah di tañgah pādang*, hunne hoofden lagen op het veld gevallen; leurs têtes abattues gisaient dans la plaine. *Tēan-nja ter-œmbālang ka bēmi*, zijn meester was op den grond gevallen; son maître était tombé à terre. *Maka soegrīwa-pēn ter-œmbālang ka-pada pōhn asam djāwa*, Soegrīwa viel aan den voet van eenen tamarindeboom; Sougrīva tomba au pied d'un tamarinier. *Di tañgkap-nja anak-pānah itœ di œmbālang-kan-nja*, hij greep de pijlen en wierp dezelve neder; il saisit les flèches et les jeta à terre.

hambat vel *ambat*, vervolgen, inhalen, bereiken, tegenhouden, stoppen, dwarsboomen, aanvallen, kwellen; poursuivre, atteindre, arrêter, barrer, barricader, contrarier, assaillir, persécuter. *Pergi-lah aņgkau ambat ōrang itœ*, ga, en volg dien man na; va, et suis les pas de cet homme. *Lakē-nja seperti di ambat mēsœ*, hij scheen eenen vijand te vervolgen; il semblait être à la poursuite d'un ennemi. *Di sārœh-nja kalēar praū ambat ōrang djāhat itœ*, hij zond een schip uit om dat slechte volk te vervolgen; il envoya un vaisseau à la poursuite de ces malheureux. *Meng-œsier di-blākang ōrang dan meng-ambat dia*, eenen man vervolgen en inhalen; poursuivre un homme et l'atteindre. *Maka lālo di ambat-nja ōrang tiga itœ deņgan pedang-nja*, toen hield hij de drie mannen tegen met zijn zwaard; alors avec son épée il tint les trois hommes en respect. *Meng-ambat djālan*, eenen weg afsluiten; barricader un chemin. *Jang kāja djāņgan kau ambat*, dwarsboom de rijken niet; ne contrarie pas les riches. *Bāņjak ber-lārī ber-ambat-ambāt-an*, zij liepen in menigte elkander vervolgende; ils couraient en foule se poursuivant les uns les autres. *per-*

-ambāt-an, vervolging; poursuite, persécution.

hambar (vid. *ambar*), smakeloos, verschaald; fade, insipide, éventé.

hambœr & *hambœr* vel *ambœr*, strooijen, al spreijende werpen, verspreiden, vergieten, vallen, druipen; répandre, parsemer, verser, tomber, dégoutter. *Ambœr pādī*, koorn (uit de wan of zeef) strooijen of overgieten; répandre ou verser du grain (du van ou du tamis). *Se-pandjang djālan brāpa ratna di ambœr-kan auleh segala radja-rādja seperti œdjan*, langs den weg werden door de vorsten zoo vele edelgesteenten gestrooid, dat zij als regen vielen; le long de la route, les princes répandaient les pierres précieuses en si grand nombre qu'elles tombaient comme la pluie. *Ber-ambœr-an-lah ājer matā-nja seperti moetiāra jang ter-ambœr deripada karāng-an-nja*, de tranen die zij stortte waren als paarlen, die van de plaats afvallen waar zij ingezet waren; les larmes qu'elle répandait, ressemblaient à des perles qui se détachent de l'endroit où elles étaient enchâssées. *Ter-ambœr-an-lah œtak-nja*, zijne hersenen waren verspreid; sa cervelle était éparse. *Serta ber-ambœr-an āpi deripada mēlœt-nja*, terwijl het vuur hem uit den mond sprong; tandis que le feu jaillissait de sa bouche.

hambœs vel *ambœs*, blazen, waaijen; souffler, faire du vent. *Ambœs āpi*, blaas het vuur aan; souffle le feu. *Di ambœs-i aņgien*, de wind heeft het uitgeblazen; le vent l'a éteint. *Aņgien tepī sœdah ber-ambœs*, de landwind heeft begonnen te waaijen; le vent de terre a commencé à souffler. *Ber-ambœs-lah aņgien ribœt*, de wind was onstuimig; le vent soufflait avec impétuosité. *Apa-bila ia meng-ambœs-kan nafas*, wanneer hij zijnen adem blies; lorsqu'il poussait son haleine. *ambœs-an* & *ambœs*, een paar blaasbalgen; une paire de soufflets.

هم *himmat* (vid. *همة himmat*), neiging; inclination.

همزة *hamzah* AR., het schrijftéeken ^s, hetwelk gewoonlijk dient om de letter | *alief* te vervangen; le signe orthographique ^s; qui sert communément à remplacer | *alif*.

همف *hampa* vel *ampa*, ledig, hol, kaf, schillen; vide, creux, la balle du grain, cosses. *Ampat tånġan-nja*, zijne handen waren hol; il avait les mains creuses. *Tiga djārī ampa*, drie duim ledig (van een vat sprekende); vide de trois pouces (en parlant d'un tonneau). *Pādi jang ampa*, uitgedorschte halmen van rijst; les tiges du riz après qu'il a été battu. *Ampa pādi*, het kaf; la balle ou l'enveloppe immédiate du grain.

همفت *hampœt* vel *ampœt* (vid. *ستوبه sa-tœ-bol*), paren; s'accoupler.

همفدس *hampadas* vel *ampadas* (vid. *لمف limpa*), de lever; le foie.

همفدو *hampadœ* vel *ampadœ*, gal; fiel, la bile. *Pāit bagei ampadœ*, bitter als gal; amer comme du fiel. *Patjah ampadœ*, de galblaas doen barsten; rompre la vésicule du fiel. *همفدو براغ ampadœ brœang*, lussa raja, R., *brucea foliis serratis*, L., beerengal, de naam van een zeer bitter kruid, hetwelk men als geneesmiddel tegen darmpijn gebruikt; fiel d'ours, herbe très-amère, dont on fait usage en médecine pour la colique.

همفر *hampar* vel *ampar*, spreiden, uitbreiden; tendre, déployer, étendre. *Katifah ter-ampar di-ātas bālei itœ*, tapijten waren op (den vloer van) de zaal gespreid; des tapis étaient étendus sur (le parquet de) la salle. *Bāmi dan tånġiet ter-ampar lillahi*, de aarde en de hemelen zijn door de Godheid uitgespreid geworden; la terre et les cieux ont été déployés par la Divinité. *Maka bœrong koentœl itœ-pœn meng-ampar-kan sajœp-nja serta menjambah*, de reiger spreidde

daarop zijne vleugels uit en groette; là-dessus le héron déploya ses ailes et salua. همفان *ampār-an*; tapijten, waarmede men het huisraad of de vloeren dekt; tapis, étoffes dont on garnit les meubles ou les planchers. *Menjœrœ-kan œrang meng-ampar-kan ampār-an deri-pada sœf*, beval aan het volk om een kleed van camelot te spreiden; ordonna à ses gens de tendre un tapis de camelot. *Kārna nagri ka-dœa ini djādi sātœ ampār-an*, want deze twee landen hebben eene gemeene grensbepaling, of kunnen, met opzigt tot hunne belangen, als één land worden beschouwd; car ces deux pays ont une commune frontière, ou peuvent être considérés comme un seul pays, sous le rapport de leurs intérêts.

همفري *hampier* & همفري *hampier* vel *ampier*, nabij, naast; bijna, bijkomen, naderen; auprès, joignant, presque, à peu près, joindre; approcher. *Djœeh atœu ampier*, verre of nabij; loin ou à proximité. *Ter-diri ampier ka-pada rādja*, stond naast den koning; se tenait à côté du roi. *Djadi-lah sa-bœali nagri ampier nagri itœ*, eene stad rees op naast die stad; il s'éleva une ville à côté de cette ville. *Ampier siang*, even voor den dageraad; un moment avant l'aurore. *Orang jang ampier akan māti*, een mensch op het uiterste, op sterven liggende; un homme à l'extrémité, prêt à rendre le dernier soupir. *Ampier-lah ia ka-pada mœsœ-nja*, hij naderde tot dicht bij zijne vijanden; il joignit ses ennemis. *Djānġan-lah kāmœ ampier-i pada itœ*, kom niet daarbij; garde-toi de t'en approcher. *Nagri itœ ber-ampier-an deġgan laūt*, dat land lag dicht aan zee; ce pays était situé au bord de la mer.

همفس *hampas* vel *ampas*, werpen, gooijen, neder smijten; jeter, lancer, jeter contre terre. *Bagei kātja ter-ampas di bātœ*, als glas op de steenen geworpen; comme du verre lancé sur des pierres. *Bœnġa jang di pegang-nja*

هم *di ampas-nja bāang ka-tānah*, de bloemen die zij (in de hand) hield, wierp zij op den grond; les fleurs qu'elle tenait (à la main) elle les jeta à terre. *Meng-ampas-kan dār-nja*, zich (in eene hevige aandoening) ter aarde werpen; se jeter à terre (dans un violent accès de douleur).

همش *ampoes* (vid. هائس *hāpœs*), uitwisschen, vernietigen; effacer, raturer, détruire, abolir.

همش *hampang* (vid. امش *ampang*), dwars; de travers, en traverse.

همش *himpœn*, vereenigen, verzamelen, te zamen komen, optellen (in de rekenkunst), zamen voegen, zamen stellen; réunir, assembler, s'assembler, additionner, combiner. *Rājat rādja ber-himpœn-lah di pādang*, des konings krijgsmagt vergaderde in de vlakte; les troupes du roi se rassemblèrent dans la plaine. *Ber-himpœn ka-pada kadei*, zich om den winkel vereenigen; se rassembler autour de la boutique. *Se-telah ber-himpœn maka bhāgi tiga*, na dezelve te hebben zamen geteld, deel (het geheel) door drie; après les avoir additionnés, divisez (la somme) par trois. *Segala tawān-an di himpœn-kan-nja-lah di-adāp-an bālei*, hij verzamelde al de gevangenen voor het stadhuis; il rassembla tous les prisonniers en face de la maison de ville. *Meng-himpœn-kan ōpatī*, schatting heffen; lever tribut. *Meng-himpœn-kan dan mem-bidā-kan*, (voorwerpen of denkbeelden) zamen voegen en dezelve scheiden; combiner (des objets ou des idées) et les séparer. همشون *himpœn-an*, vergadering, menigte, zamenkomst, raadsvergadering; assemblée, réunion, congrégation, séance.

همش *hampier* (vid. همش *hampier*), bij, naast; près.

همه *himmat* AR., neiging, oogmerk, bedoeling, meening, besluit; inclination, dessein, intention, opinion, résolution. *Tiadā-lah sam-*

هي *pei himmat amba*, ik had mijn besluit nog niet genomen; je n'avais pas encore pris mon parti. *Pada himmat-kœ*, naar mijne gissing; suivant mon calcul, à mon avis.

هميس *hamiēs* vel *amiēs*, dat scherp riekt; qui a une odeur forte ou âcre. *Ada jang arēm ada jang amiēs*, sommigen waren liefelijk, anderen scherp van geur; les uns avaient une odeur suave, d'autres une odeur âcre.

هي *hoen* HIND., zekere Oostindische munt, gemeenlijk pagoda genaamd; monnaie des Indes appelée pagode. *Arga-nja anam-blas laksa hoen*, de waarde daarvan is een honderd en zestig duizend pagoden; la valeur en est de cent-soixante mille pagodes.

هنت *hoenta* HIND. (vid. انت *oenta*), kameel; chameau.

هنت *hantœ* (vid. هنتو *antœ*), geest, spook; esprit, revenant, spectre.

هنتار *hantar* vel *antar*, brengen, overbrengen, zenden, leiden, vergezellen, liggen, verstrooid op den grond liggen; porter, transporter, envoyer, conduire, escorter, être couché, gîter; gésir, être dispersé sur le sol. *Di antar-kan-nja kār ka-pada tampat pemāsoh*, zij bragt kleederen naar de badplaats; elle porta des vêtements au bain. همش *meng-antar* vel همشتر *me-hantar sērat*, eenen brief brengen of zenden; porter ou expédier une lettre. *Adā-lah kita meng-antar-kan bāngga amas ka-siam*, wij hebben eene gouden bloem (als een teeken van hulde) naar Siam gezonden; nous avons envoyé une fleur d'or (en signe d'hommage) à Siam. *Ter-antar di-ātas pāpan*, gedragen op of ondersteund door eene (drijvende) plank; porté sur ou soutenu par une planche (flottante). *Di antar-kan-nja siŋgan djambī*, hij leidde of vergezeldde hem tot Djambī; il le conduisit ou l'escorta jusqu'à Djambī. *Orang me-hantar pēlang samoā-nja*, het gansche geleide keerde terug;

tous les gens de l'escorte s'en retournèrent. *Di tiat-nja taman-nja ter-antar tiāda khabar akan diri-nja*, hij zag zijnen makker in eenen staat van bewusteloosheid liggen; il vit son compagnon étendu sans connaissance. *Ter-antar seperti majiet*, uitgestrekt liggende als een lijk; étendu à terre comme un cadavre. *Ka-dāa-nja sāma* برهنان *ber-antār-an*, beiden werden gezamenlijk gezonden; ils furent envoyés à deux. *Badan segala jang māti ber-antār-an-lah seperti batang ber-tindeh-tindeh*, de lijken van al de gesneuvelden lagen als stapels hout; les cadavres de tous ceux qui avaient péri dans la bataille étaient amoncelés comme des piles de bois.

هنتم *hantam* HIND., slaan, nederslaan, tegen smijten; frapper, terrasser, lancer contre. *Di ambel-nja sa-bōah bātœ lālo di hantam-kan-nja ka-pada hanōmān*, hij greep een stuk rots en wierp het tegen *Hanōmān*; il saisit un quartier de rocher et le lança contre *Hanōmān*.

هنتو *hantō* & هنت *hantœ* vel *antō*, een geest, spook, booze geest; un esprit, spectre, mauvais génie. *Amba tākœt sebāb antō*, ik ben voor spoken bevreesd; j'ai peur des esprits. *Antāh-nja kardja djien dan antō*, mischien is dat het werk van onderscheidene booze geesten; c'est peut-être l'ouvrage de diverses espèces de mauvais génies. *Di mākan antō*, door booze geesten verslonden (dit zegt men van menschen die schielijk gestorven zijn); dévoré par les esprits malins (ceci se dit de personnes mortes subitement). *Tampat ber-antō*, eene plaats waar het spookt; lieu où il revient des esprits. *Bōrong antō*, zekere nachtvogel, uil; espèce d'oiseau nocturne, hibou, chat-huant.

هنتي *henti* & هنت *henti*, stil staan, pleisteren, staken, ophouden, uitscheiden, rusten, in het optrekken wat rusten; s'arrêter, cesser, se reposer, faire halte. *Baik-lah kita ber-*

-henti di sūni, wij hadden liever hier moeten blijven; nous aurions mieux fait de nous arrêter ici. *Se-pandjang djālan tiadā-lah ber-henti ber-linang ājer matā-nja*, gedurende de gansche reis hielden hare tranen niet op te vloeijen; pendant tout le voyage ses larmes ne cessèrent de couler. *Ajer pada tampat ter-henti atau pada tampat menḡ-ālier*, water, op eene plaats waar deszelfs loop gestremd is, of waar het vloeit; de l'eau, dans un endroit où son cours est arrêté, ou (dans un endroit) où elle coule. *per-henti-an*, rust, stilstand, rustplaats, legerplaats; repos, cessation, gîte, campement. *Memālœ gandarang per-henti-an deri pada ber-parāng*, de trom slaan om het staken der vijandelikheden aan te kondigen; battre la caisse pour annoncer la cessation des hostilités. *Pada tampat per-henti-an karbau*, op eene plaats waar de buffels zich ophouden om te grazen; dans un endroit où les buffles s'arrêtent pour pâturer. *Kārna mālam di djadi-kan dewāta akan per-henti-an*, hebbende de goden den nacht geschapen om (van den arbeid) te rusten; les dieux ayant créé la nuit pour la cessation (du travail).

هنتي *hintei* vel *intei*, luisteren, toehooren, opletten, gadeslaan, waken, de wacht houden, in eene hinderlaag liggen; écouter, prêter l'oreille, faire attention, surveiller, épier, être en sentinelle, à l'affût, en embuscade. *Intei per-katā-an-nja dan per-boāt-an-nja*, let op zijne woorden en op zijne daden; faites attention à ses paroles et à ses actions. *Anḡkau-lah jang dāpat meng-intei-kan ka-radjā-an-kœ*, gij zijt gemagtigd om op de zaken van mijn koningrijk het oog te houden; tu es autorisé à surveiller les affaires de mon royaume. *Meng-intei pada mœsō-nja*, zijnen vijand heimelijke lagen leggen; tendre des embuches à son ennemi. *Dādoek ber-intei me-nanti-kan orang tiga itœ*, loerde op die drie menschen; guettait ces trois personnes.

هننتيم hantimoen vel antimoen (vid. تيم *tī-moen*), zekere soort van meloen; fruit de l'espèce des melons.

هنجم handjar (vid. انجر *andjar*), bewegen, verzetten, verplaatsen; mouvoir, écarter, déplacer.

هنجم hoendjam vel oendjam, insteken, blijven steken; ingestoken, vast, vast zittende; ficher, s'arrêter, tenir, être fixé, fiché, planté, fixé. *Oendjam-kan toengkat*, staken of roeden (in den grond) steken; planter des échalias. *Sindjāta ber-oendjām-an-lah seperti randjau*, de werpgeweren staken als palen (in den grond); les traits étaient fichés (en terre) comme des pieux. *Anak-pānah itoe-pān ter-oendjam di-dāda rādja itoe*, en de pijl bleef in de borst van den koning steken; et la flèche demeura fixée dans la poitrine du roi.

هنجر hantjær & انجر antjær, ontbinden, wagsmelten, door bederf week worden, vervallen, tot stof worden; dissoudre, se fondre, se putréfier, déperir, être réduit en poudre. *Gāla soedah antjær*, de suiker is ontbonden; le sucre est dissous. *Tambāga jang antjær*, gesmolten koper; du cuivre fondu. *Baŋgkei jang antjær*, een dood ligchaam in den staat van verrotting; un corps mort en état de putréfaction. *Telah antjær kān-īni*, dit lijnwaad is bedorven; cette toile est pourrie. *Antjær lālœh*, tot stof geworden; réduit en poudre. *Antjær-kan deŋgan ājer*, met water ontbinden; dissoudre dans de l'eau. *Mang-antjær-kan āti segala orang jang me-naŋgar-kan dia*, de harten vermurwen van allen die haar hoorden; attendre le cœur de tous ceux qui l'entendaient.

• هند hind & هندو hindō PERS., Indiaan, tot de Hindoes behoorende (een woord dat weinig in gebruik is); Indien, de l'Indostan, qui a rapport aux Hindous (ce terme n'est pas familier). *Orang hindō*, een die den godsdienst van Bramah is toegedaan; un sectateur du culte de Bramah.

هندي handak vel andak, willen, goedvinden, begeeren, genegen zijn tot, ten oogmerk hebben, voornemens zijn om, moet, het behoort; vouloir, trouver bon, désirer, avoir envie, avoir dessein, se proposer de, on doit, il importe. *Andak-kah aŋgkau menjatā-kan nāma-mœ*, wilt gij, of vindt gij goed te zeggen wat uw naam is? voulez-vous, ou vous plait-il de dire votre nom? *Andak lāri tiāda bōleh*, gaarne willende loopen, maar niet kunnende; désirant de courir, mais en étant incapable. *Andak ka-manā-lah tēan amba-īni*, waar zijn mijne heeren voornemens naar toe te gaan? où ces messieurs se proposent-ils d'aller? *Andak-lah di karoenjā-kan djāga per-mintā-an itoe*, heb de goedheid (hem) dat verzoek toe te staan; daignez (lui) accorder cette demande. *Andak-lah di bawā-nja di-adāp-an hakēm*, hij moet voor de overheid worden gebracht; il faut le conduire devant le magistrat. *Andak-lah djāŋgan ia ka-tiŋgal-an*, hij moet niet talmen; il ne doit pas tarder, s'arrêter. *Begitoe andak-nja*, zoo moet het zijn; voilà comme il doit être. *Andak mati-lah rasā-nja*, zij gevoelde zich als iemand die sterft; elle sentait ce qu'éprouve une personne mourante. *ka-andak*, wil, behagen, neiging, begeerte, wensch; volonté, gré, inclination, goût, désir, souhait. *Segala djenies dagāng-an jang amba ka-andak-ī*, alle soorten van koopwaren die ik begeer; toutes les espèces de marchandises que je désire. *Di ka-andak-ī allah patjah prau amba*, door den wil Gods is mijn schip verongelukt; par la volonté de Dieu mon navire a fait naufrage.

هندي handei, medgezel, medegenoot, vriend (doorgaans wordt daarbij gevoegd het woord تولی *tōlan*, maar alsdan beteekent het eene nadere gemeenschap); compagnon, associé, ami (on y joint d'ordinaire le mot تولی *tōulan*, mais alors il indique une liaison plus intime). *Liat-lah hei handei-kœ*, zie, o mijn vriend!

هو

tenez, voyez, ô mon ami! *Handei rādja*, de medgezel van eenen vorstelijken persoon; le compagnon d'un personnage royal. *Di pañg-giēl-nja segala handei-nja*, hij riep alle zijne vrienden bijeen; il assembla tous ses amis. *Ber-tjiderā-kan handei*, twist onder vrienden stoken; semer la discorde entre des amis. *Itē-lah sohbat namā-nja tēlan bēkan-nja handei*, deze soort van medegenoot noemen wij eenen medgezel, niet eenen boezemvriend; ces sortes de liaisons, nous les nommons des compagnons, non des amis intimes.

هنيغ *henieng* & هنيغ *henieng*, helder, zuiver, niet drabbig, dat zacht en stil is; limpide, pur, non trouble, qui est doux et calme. *Ajer krœh deñgan tēnah kamadian di henieng pēla*, water door klei drabbig, en daarna helder geworden; de l'eau trouble par l'argile (qui s'y est dissoute), et ensuite redevenue limpide. *Segala āti jang henieng lāgi sētji*, elk hart dat rein en zuiver is; tout coeur qui est pur et net.

هنيير *annjēr* & هنيير *hānjier*, bedorven, stinkend, garstig; gâté, fétide, rance. *Bau'n-nja bēsœk ter-kilo annjēr*, de reuk daarvan is leelijk en het is grootelijks bedorven; l'odeur en est mauvaise et il est en grande partie gâté. *Bau'n ājer itœ annjēr*, dat water heeft eenen kwaden reuk; cette eau a une odeur fétide.

هو *hēa* vel *hēwa* AR., hij, hij is, de wezenlijke naam van God, Jehovah; il, celui qui est, le nom essentiel de la Divinité, Jehovah. *Hēa al awal hēa al-ākhiar*, God is het begin en het einde; Dieu est le commencement et la fin. هو الله *hēa allah*, beteekenende (in het Arabisch) Hij is God; *hōua allah* qui signifie (en Arabe) c'est Lui qui est Dieu.

هو *hawā* & هو *hawa* AR., adem, lucht, genegeetheid, begeerte, lust, zinnelijkheid,

هو

neiging, wil, wensch, honigdauw; haleine; air, vent, affection, désir, appétit, sensualité, inclination, vouloir, souhait, broussure, nielle. *Hawā bēsœk*, stinkende adem; haleine puante ou forte. *Bēmi dan ājer dan hawā dan āpi*, aarde en water en lucht en vuur; et la terre et l'eau et l'air et le feu. *Hawā nafsœ*, zinnelijke begeerten, vleeschelijke lusten; concupiscence, désirs charnels. *Menēroet hawā dan nafsœ sētan*, de begeerten en lusten van den duivel volgen; suivre les désirs et les inclinations du démon. *Maski ada hawā tēan akan me-lāwan mēsœh*, al waart gij zelfs begeerig om den vijand wederstand te bieden; eussiez-vous même le désir de résister à l'ennemi.

هوبت *hōbat*, bezweren, tooverij plegen; conjurer, faire le sorcier. *Meng-hōbat-kan*, begoochelen, betooveren; ensorceler, charmer. *Ter-kena hōbat*, betooverd, begoocheld; ensorcelé. *Orang hobāt-an*, bezweerders, tovenaars; magiciens, sorciers.

هوبغ *hēbong* vel *ēbong*, lappen, voegen, hechten, aan elkander vast maken, touw splitsen, zamen lasschen, (een boek) inbinden; rapiécer, joindre, attacher, unir, épisser, relier (un livre). *Kāin jang ber-ēbong atau ber-tampal*, stoffe die gelapt of waaraan een stuk genaaid is; étoffe rapetassée ou à laquelle on a ajouté une pièce. *Harām pada perampān jang ber-sœāmī atau tiāda ber-sœāmī meng-ēbong rambōt-nja deñgan rēma-rēma atau deñgan rambōt māncēsīa*, het is aan alle vrouwen, het zij gehuwde of ongehuwde, verboden om bij haar eigen haar het haar van dieren of menschenhaar te voegen; il est défendu à toute femme, mariée ou non mariée, de mêler à sa propre chevelure du poil de quelque animal, ou d'autres cheveux. *Dēa dēsœn jang ber-ēbong*, twee dorpen met elkander vereenigd; deux villages réunis. *Ber-ēbong-ēbong*, zamenzweren; conspirer. *peng-ēbong* & *per-ēbong*, band, zamenvoeging, verband; lien, combi-

naison, connexion. *Akan djādi tālī* فهدوشن *per-æbōng-an antāra kita deñgan soedāra kita*, om een band van vereeniging tusschen ons en onzen broeder te worden; pour devenir un lien de bonne intelligence entre nous et notre frère. *Per-æbōng-an kita deñgan kompanī*, onze naauwe betrekking met de Maatschappij; nos liaisons avec la Compagnie. *Per-æbōng-an kitāb*, de band van een boek; la reliure d'un livre.

hāban vel *āban* هوبن *āban*, de kruin van het hoofd, de naad van den schedel, grijs haar; le sommet de la tête, la suture du crâne, des cheveux gris. *Sāñgat pāteh ābān-nja*, zijn hoofd was zeer wit; il avait la tête toute blanche. *Bōtok āban-nja*, zijn hoofd was kaal; il avait la tête chauve. *Mem-bantœm āban dan djañggoet sopāja ka-tat-an mēda*, de grijze haren van het hoofd en van den baard uittrekken om jong te schijnen; s'arracher les poils blancs de la tête et de la barbe afin de paraître jeune. *Men-djālak āban deñgan warna etam*, de grijze haarlokken met een donkere kleur verwen; teindre ses cheveux gris d'une couleur foncée.

hātang vel *ātang* هاتنج *hātang*, eene schuld; une dette. *Mem-bājer ātang*, eene schuld betalen; payer une dette. *Menāgi ātang*, eene schuld vorderen; exiger une dette. *Soedah lepas ātang-nja*, hij is van zijne schuld bevrijd; il est libéré de sa dette. *Ātang jang lagi tūnggal*, ~~eene schuld die nog onbetaald blijft~~; une dette qui reste encore à payer. *Ātang dan pi-ātang* فیتنج *pi-ātang*, uit- en inschulden; des dettes passives et des dettes actives. *Kita minta tōlong ka-pada sohbat kita ātang bārang tiga ribœ riñgkiet*, wij verzoeken dat onze vriend ons (door het toezenden van goederen) met een crediet van omtrent drie duizend Spaansche matten gelieve te helpen; nous prions notre ami de bien vouloir nous faire (moyennant une avance de marchandises) un crédit d'environ trois mille piastres. *Ber-ātang*, schuldig zijn;

devoir. *Brāpa amba ber-ātang djāga*, hoe veel ben ik nog schuldig? combien dois-je encore? *Jang ber-ātang serta kwāsa mem-bājer ātang-nja*, lieden die schulden hebben, en in staat zijn om hunne schulden te betalen; des gens endettés, qui ont le moyen de payer leurs dettes, des débiteurs solvables. *Orang ber-ātang vel orang* هاتنج *ātang-an*, een schuldenaar (in de eenvoudige beteekenis van het woord); un débiteur (celui qui a simplement contracté une dette). *Orang ber-ātang meng-rieng*, een onvermogen schuldenaar, een wiens arbeid (maar niet zijn persoon) de eigendom van zijnen schuldeischer wordt; un débiteur insolvable, celui dont le travail (mais non la personne) devient la propriété de son créancier. *Meng-ātang*, crediet geven aan, te vorderen hebben van, een schuldeischer zijn; faire crédit à, être créancier de. *Hœkœm orang jang meng-ātang amba orang jang tiāda setāu tēan-nja*, de straf van lieden die aan de slaven van anderen crediet geven buiten weten van derzelve meesters; la peine de ceux qui donnent à crédit aux esclaves d'autrui sans la participation de leurs maîtres. *Kāta orang ber-ātang akan jang meng-ātang dia*, zeide zeker schuldenaar tot zijnen schuldeischer; disait un débiteur à son créancier.

hātan vel *ātan* هاتنج *hātan* vel *ātan*, woud, bosch, wilde of onbebouwde streken, wild (niet tam, of niet bebouwd); bois, forêt, les parties désertes ou incultes du pays, sauvage (soit qu'on parle de lieux incultes, ou d'animaux qui ne sont pas domestiques). *Ada jang lāri dālam ātan*, eenigen liepen in de bosschen; quelques-uns coururent dans les bois. *Segala pōhn kājē jang di-dālam ātan*, alle groote boomen in het bosch; tous les arbres de la forêt. *Maka ātan itœ-pēn men-djādi seperti pūdang sebāb ka-bānjak-an palawān jang ber-djālan itœ*, en het bosch werd gelijk aan een open veld uit hoofde van de menigte krijgs-

Ffff

lieden welke door hetzelfde trokken; et la forêt devint telle qu'une plaine découverte à cause de la multitude de guerriers qui la traversait. *Ētan rimba belantāra*, eene wilde, onbebouwde streek, eene wildernis; une contrée sauvage, inculte, un désert. *Bhārā deri Ētan*, pas uit de bosschen, boersch; nouvellement sorti des bois, rustique, grossier. *Jang djūdi deri-pada binātang Ētan denġan jang djīnak*, van een wild en een tam dier voortgeteeld; engendré d'un animal sauvage et d'un animal privé. *Ajam Ētan*, de wilde hen, of de korhaan; la poule sauvage, ou le coq de bruyère. *Bābi Ētan*, het wilde zwijn; le sanglier. *Pisang Ētan*, wilde pisang; pisang sauvage. *Pinang Ētan*, de wilde betelnoot; la noix de betel sauvage. *Orang Ētan*, de wilde man, of boschman, een naam die aan verscheidene soorten van apen gegeven wordt; l'homme sauvage, où l'homme des bois, nom qu'on donne à diverses espèces de singes.

Ĥodjat *hōdjat*, verwijten, met woorden beledigen, verwijtingen, beledigende woorden; reprocher, insulter, reproches, paroles injurieuses.

Ĥadjong *hādjong* vel *ādjong* *ādjong*, punt, rand, uiteinde; pointe, bout, extrémité. *Seperti oembāen di ādjong rōmpoet*, gelijk dauw aan den top van het gras; comme la rosée au bout de l'herbe. *Ĥadjong kārang*, het einde van een rif of lange klippen onder water; l'extrémité d'un récif ou d'une chaîne de rochers. *Ĥadjong tānah*, hoofd of hoek in zee, voorbergte, bijzonder de uithoek van het Maleische schiereiland; cap ou promontoire, particulièrement l'extrémité de la presqu'île Malaie. *Ĥadjong salang*, de zuidhoek van het eiland Junkselon geheeten; la pointe méridionale de l'île appelée Junkselon.

Ĥadjan *hādjan* vel *ādjan*, regen; pluie. *Ĥdjan jang timpa ka-bāmi*, regen die op de aarde valt; la pluie qui descend sur la terre. *Ada*

ādjan, er is regen, het regent; il y a, il fait de la pluie, il pleut. *Ĥdjan sōdah berenti* vel *sōdah pōtōes*, de regen heeft opgehouden; il a cessé de pleuvoir. *Ĥdjan lebat*, harde regen; de fortes pluies. *Ĥdjan rintiek-rintiek*, zachte of fijne regen; pluie qui tombe goutte à goutte ou pluie fine. *Ĥdjan bātōe* (vid. *rambān*), hagel; grêle. *Mencārēn-kan ādjan permāta*, eenen regen van juweelen laten vallen; laisser tomber une pluie de pierreries. *Laksāna tanām-an jang tūda kena ādjan*, gelijk eene plant waarop geen regen is gevallen; tel qu'une plante sur laquelle il n'est pas tombé de pluie. *Di sōrōeh-nja meġ-ādjan srī rāma denġan anak pānah*, hij beval hun om eene bui van schichten op *Srī Rāma* te werpen; il leur ordonna de lancer une grêle de flèches sur *Srī Rāma*.

Ĥōdang *hōdang* & *ādang*, garnalen, kreeften; chevrettes, écrevisses. *Ĥōdang* *baġkāra*, *ōdang* *gālah*, onderscheidene soorten van garnalen; différentes espèces de chevrettes. *Balātjan ādang kitjīl*, ingezulte garnalen; caviar fait de chevrettes. *Bārōng ādang*, zekere vogel; nom d'oiseau.

Ĥōrōep *hōrōep* vel *ōrōep* JAV., wisselen, ruilen, geld wisselen, tot geld maken; changer, convertir, échanger des espèces, convertir en monnaie, en numéraire. *Djika tūda djāa ra māū menaboēs gadei-nja di oerōp-kan-nja tōau di krat-nja pada jang hārōes di krat māna kīra-kīra amas-nja tōe di ambel-nja bārōng jang lebeh-nja di pālāng-kan ka-pada tōan-nja*, indien hij (na gedane waarschuwing) nog weigerd zijn pand te lossen, moet het tot geld gemaakt, of, indien het eene deelbare zaak zij, verdeeld worden, en alsdan zal de waarde van het geleende teruggehouden, en het overschot aan den eigenaar uitgereikt worden; si (après sommation faite) il refuse encore de retirer son gage, le gage doit être vendu, ou divisé s'il est susceptible de partage, après quoi la valeur du prêt sera rete-

nue, et le surplus remis au propriétaire. *Hæ-rœp njāwa*, gelijke vergelding voor het leven (regtskundig woord); équivalent pour la vie (terme de jurisprudence).

هورهار *hærw-hāra*, oproer, onstuimige beweging, geraas; sédition, tumulte, vacarme.

هورى *hærei* (vid. اورى *ærei*), los, niet vast gemaakt; qui branle, qui ne tient pas ferme.

هورك *hæker* vel اوكر *ækær*, meten, uitmeten, meting; mesurer, distribuer par mesure, mesurage. *Pandjang lebar-nja soedah kāmī æker*, wij hebben deszelfs lengte en breedte gemeten; nous en avons mesuré la longueur et la largeur. *Di ækær-kan afjæn sa-wāng s'orang*, reikte of deelde aan iederen persoon een *fanam* gewigt opium; servit ou mesura à chacun le poids d'un *fanam* d'opium. *Ækær-nja di ambel*, nam er de maat van; en prit la mesure.

هول *hælœ* vel هولو *ælœ*, het bovenste gedeelte, de oorsprong (eener rivier), het hecht of de greep (van een mes, eenen dolk of degen), het hoofd van het ligchaam, de boven- of binnenstreken van een land; la partie supérieure, la source (d'une rivière), le manche ou la poignée (d'un couteau, d'un poignard ou d'une épée), la tête, les parties hautes ou intérieures d'un pays. *Ada binātang besar mātī di ælœ sængei itœ maka ter-lālo bæsœk æjer-nja*, daar moet het kreng van eenig groot dier aan den oorsprong der rivier liggen, dat het water zoo ongezond maakt; il doit y avoir à la source de la rivière le corps de quelque animal mort, qui en rend l'eau si malfaisante. *Ber-djalan mædiek ka-ælœ*, naar het binnenste van het land reizen; voyager dans la partie supérieure ou dans l'intérieur du pays. *Pedang jang ber-ælœ mānikam mē-rah*, een zwaard met een gevest van robijnen; une épée à poignée de rubis. *Memegang ælœ krēs-nja*, greep het gevest van zijnen dolk; saisit la poignée de son arme. *Mengenā-kan*

makoeta di-ātas ælœ anakda itœ, plaatste de kroon op het hoofd van den vorst; plaça la couronne sur la tête du prince. *Ber-dirī-lah di ælœ rādja*, stond aan het hoofden-eind van den koning; se tenait au chevet du roi. *Orang ælœ nian*, een oorspronkelijk inwoner van het land; un naturel du pays. هلبغس *ælœ-baŋsa*, een volksstam; une tribu.

هولت *hælat* vel *ælat*, worm, made, mot; ver, mite, teigne. *Ælat atau tjätjieng*, eene of andere soort van worm; l'une ou l'autre espèce de ver. *Ælat ber-sætra*, een zijdeworm; un ver-à-soie. *Ælat jang djādi deri-pada baŋkei*, made uit een dood ligchaam voortgekomen; ver engendré dans un corps mort. *Pādi soedah kena penjākiet ælat*, het graan of de padi heeft van de vliegen geleden; le blé ou padi a été endommagé par les mouches. *Kratu makān-an ælat*, moerbezie het voedsel van den zijdeworm; le mûrier dont se nourrissent les vers-à-soie.

هولر *hælœr* vel *ælœr*, slap maken, los laten, (een touw) vieren, laten hangen (bij voorb. den arm); relâcher, détacher, filer, laisser couler (une manoeuvre), laisser pendre (par ex. le bras). *Ælœr tātī*, vier het touw; larguez le cordage. *Ælœr kalāt*, vier den bras; lâchez le bras, le cordage de la vergue. *Lēdah-nja-pæn ter-ælœr-ælœr*, zijne tong hing uit; sa langue pendait. مئولرکى *meng-ælœr-kan kēn lebeh deri-pada māta-kāki*, zijn kleed tot onder de enkels laten hangen; laisser descendre sa robe jusqu'au-dessous de la cheville du pied.

هولس *hælas* & اولس *ælas*, vast maken, hechten, aan elkander vlechten, een der deelen of pitten waarin sommige vruchten inwendig gescheiden zijn; affermir, attacher, épisser, un lobe de certains fruits. *Tombak jang di ælas tjāmāra*, speren waaraan koestaarten waren vastgemaakt; des lances auxquelles étaient suspendues des queues de vache. *Meng-ælas*

kāliet, op vel of leder hechten; attacher sur de la peau ou du cuir. *Sa-ālas bōah limau mānies di mākan-nja*, zij at een stuk van eenen oranjeappel; elle mangea un quartier d'orange.

هولم *hālam* & اولم *ālam*, mengen, mengsel; mêler, mélanger, mélange. *Ēpas ber-ālam ratjān*; eene soort van vergift met eene andere gemengd; une espèce de poison mêlée avec une autre. *Katjābong ber-ālam gandja*, eene soort van dronken makend gewas met eene andere gemengd; une espèce de substance végétale enivrante mêlée avec une autre.

هولك *hālah*, اولك *ālah* & اولة *ālat*, boerten, stoeijen, kortswijlen, trekken of potsen spelen, talmen, toeven, zich ophouden; badiner, jouer, folâtrer, faire des niches, des tours de malice, s'arrêter, s'amuser. *Maḡa indra-pān dāḡḡek-lah meng-ālat deḡḡan tāan poetri*, en Indra zat met de vorstin boertende; et Indra était assis jouant avec la princesse. *Meng-ālah ka-kānan dan ka-kiri*, regts en links huppelen (gelijk de apen); sauter, faire des gambades à droite et à gauche (à la manière des singes).

هوم *hāma* vel *āma*, inoogsten, (het koorn) inzamelen; moissonner, faire la récolte (du blé). *Se-telah orang isi dāscen itāe ber-āma*, toen de inwoners van dat dorp hun koorn hadden gesneden; lorsque les habitans de ce village eurent coupé leur blé. *per-āemā-an*, oogst; moisson, récolte. *Hōekōem tatak-kan per-āemā-an jang tiāda di per-āemā-i āuleh tāān-nja*, de wet omtrent het snijden van veldvruchten die niet door den eigenaar worden ingezameld; la loi concernant l'enlèvement des blés que le propriétaire ne récolte pas. *Meḡrat per-āemā-an ia-itāe gandōem*, de veldvruchten inzamelen, namelijk het koorn; faire la récolte, nommément du blé. *Meng-āma māna*, het gevoelen opnemen; recueillir l'avis.

هونس *hāncēs* vel *āncēs*, trekken, uit de scheede

trekken; dégainer, tirer du fourreau. *Segrā-lah dātang dan meng-āncēs pedang-nja*, naderden terstond en trokken den degen; s'approchèrent aussitôt et tirèrent l'épée. *Kris-nja ter-āncēs*, hunne dolken waren uit de scheede getrokken; leurs poignards étaient tirés.

هوي *hawa* AR. (vid. *hawā*), adem; haleine.

هويغ *hājong* vel *ājong*, in eene golvende beweging zijn, slingeren of wapperen (van een schip sprekende); ondoyer, se mouvoir ou flotter par ondes, rouler (en parlant d'un vaisseau). *Ājong gōjang*, slingeren, zich heen en weer bewegen; balancer, se mouvoir en avant et en arrière. *Ber-ājong sapah*, betel in den mond rollen; omdraaijen; faire rouler dans la bouche le betel qu'on mâche.

هي *hei* vel *hāi*, ach! helaas! he! holla! hem! ô! hélas! hola! hola ho! *Hei pada-kōe*, o mij ongelukkige! malheur à moi! malheureux que je suis! *Weh hei nesieb ontōng-kōe*, helaas, helaas mijn ongelukkig lot! hélas, hélas ma triste destinée! *Pergī-lah hei soedarā-kōe*, vertrekt, o mijne broederen! partez, mes frères! *Hei orang māda jang kōrang peng-tat-an dan pen-deḡḡar-an*, he! jongman, wien het gezigt en het gehoor beiden schijnen te ontbreken; hola! jeune homme qui semblez n'avoir ni yeux ni oreilles.

هياس *hiās*, versieren, verfraaijen, opschikken; orner, décorer, embellir, ajuster. *Di hiās-ī-nja deḡḡan kāin indah-indah*, versierde haar met rijke kleederen; l'orna de riches habits. *Meng-hiās-ī mālegei*, het paleis versieren; décorer le palais. *Siāpa jang meng-hiās-ī lāḡḡiet deḡḡan bintang*, wie is hij, die het uitspannel met starren versiert heeft? qui est celui qui a orné d'étoiles le firmament? *per-hiās-an*, sieraad, versierselen, opschik; parure, ornemens, atours. *Sa-taḡḡah akan hādjat dan sa-teḡḡan akan per-hiās-an*, de eene helft tot gebruik, en de andere helft tot sieraad; une moitié pour l'usage, et

Pantre moitié pour l'ornement. *Laṅkap deṅgan per-hiās-an dan ālat ka-radjā-an*; met de versierselen en teekens der koninklijke magt geheel uitgedost; complètement revêtu des ornemens et des marques de la royauté.

هيبن *heibānō* AR., vreeselijk, afschuwelijk; terrible, all'reux, épouvantable.

هيبير *hibær* vel *ibær*, troosten, opbeuren; consoler, soulager. *Tiadā-lah dāpat di ibær-kan-nja lāgi*, hij kon niet langer opgebeurd worden; il ne pouvait plus être consolé. *پښيبير peng-ibær*, een trooster, iets dat tot troost verstrekt; un consolateur, une chose qui donne de la consolation. *Peng-ibær segala āti jang berāhi itōe*, de trooster aller harten welke van liefde kwijnen; le consolateur de tous les coeurs qui languissent d'amour. *S'ōrang tēlan peng-ibær āti*, een vriend is de troost van het hart; un ami est le consolateur du coeur.

هيبة *heibat* AR., vrees, beschroomdheid, ontzag, eerbied, vreesachtig, schroomvallig, vreeselijk, geducht, vervaarlijk; crainte, timidité, crainte respectueuse, respect, craintif, peureux, effrayant, terrible, formidable. *Katika itōe dātang-lāh anak dāra maka ter-lālo heibat roepā-nja*, bij die gelegenheid kwam de maagd aan, met alle teekens van vrees op haar aangezicht; dans cette conjoncture la jeune fille arriva, la frayeur peinte dans tous ses traits. *Heibat roepā-nja di pandang ōrang*, hunne gedaante was vreeselijk om te zien; leur figure effrayait les regards. *Mem-brī heibat*, schrik aanjagen, vervaard maken; effrayer, épouvanter, faire peur.

هيتت *hetta* vel *etta* (vid. *هست hasta*), elle-boog (zekere lengtemaat); coudée.

هيتڠ *hitong* vel *itong*, rekenen, optellen; calculer, compter, additionner. *Baloem ada ter-itong*, het is nog niet opgetrokken, of in rekening gebracht; on n'en a pas encore fait le calcul, ou il n'a pas encore été porté en compte.

هي *hitōng-an* vel *itōng-an*, rekening; compte. *Itōng-an āpah ōrang*, rekening van de huur van manschap; compte des gages de l'équipage. *Sērat itōng-an*, eene loopende rekening, eene geschrevene rekening; compte courant, mémoire, facture.

هيتم *ētam* vel *itam*, zwart, donker blaauw, donker bruin; noir, bleu foncé, brun foncé. *Orang ētam*, een zwarte; un noir, un nègre. *Kāda ētam*, een zwart paard; un cheval noir. *Kān ētam*, eene soort van blaauw Oostindisch katoen; certaine toile de coton bleu des Indes. *Etam mānies*, licht bruin, bruinachtig; brun clair, brun doux. *پښيتم pen-ētam*, zwart maken; noircir.

هيجو *hidjō* (vid. *ايجو idjō*), zeker gewas dat naar paardenhaar gelijkt; substance végétale qui ressemble à du crin de cheval.

هيجو *hidjau* vel *idjau*, groen; vert. *Maman-dang ka-pada pūdang idjau menambah tjaja mūta*, op een groen veld te zien vermeerderd de helderheid van het oog; la vue d'une verte prairie augmente la clarté de la vue. *Idjau mēda*, licht of bleek groen; vert clair ou pâle. *Ber-dēstar idjau tēah*, eenen donker groenen tulband ophebbende; ayant un turban vert foncé.

هيدڠ *hidang* vel *idang*, opdisschen, (eetwaren) voorzetten, uitdeelen; servir, présenter, distribuer (des alimens). *Meng-idang-kan nāsī*, rijst opdisschen; servir du riz. *Meng-idang-kan ōrang*, den lieden spijzen voorzetten, menschen onthalen; servir les convives, donner à manger, régaler. *هيدانڠ idāng-an*, spijzen, een tafelgerecht; des vivres, un service, un plat. *Idāng-an nāsī ber-ratōes-rātōes di anḡkat ōrang-lah*, eenige honderden schotels rijst werden opgedischt; on servit plusieurs centaines de plats de riz. *Maka baginda santap-lah sa-idāng-an sindiri-nja dan indra santap-lah dāa ōrang sa-idāng-an deṅgan adendā-nja*, de koning at, een gerecht voor

هـ
hemzelfen hebbende, en *Indra* at, een ge-
regt hebbende tusschen hem en zijne vriendin;
le roi dînait, ayant un plat pour lui-même, et
Indra dînait, ayant un plat entre lui et son
amie. *Se-telah sudah makan idang-an*
minam-an pēla di anġkat orang, na dat
zij gegeten hadden, werden er sijne dranken
opgedischt; après qu'ils eurent dîné, on servit
des liqueurs.

هـ
hidong vel *idong*, de neus, de snuit; le
nez, le museau. *Idong moentjong*, een lan-
ge, vooruitstekende neus; un nez long, saillant.
Liang idong, de neusgaten; les narines, na-
seaux. *Meng-idong*, door den neus spreken;
nasiller, parler du nez.

هـ
hidœp vel *idœp*, leven, levend; vivre,
vivant. *Baik mati deri-pada idœp me-*
naġgong per-tjintā-an, het is beter te
sterven dan onder eenen last van verdriet te
leven; mieux vaut mourir que de vivre sous le
poids du chagrin. *Idœp s'orang tiada ber-*
gēna, alleen te leven is niet aangenaam;
vivre seul n'est pas une chose à désirer. *Lāgi*
idœp, nog in leven; encore en vie. *Binātang*
idœp, levende dieren; des animaux en vie.
Dāen idœp, oxalis sensitiva, L., het kruidje
roer mij niet; la sensitive. *Sa-æmœr idœp*,
gedurende een geheel leven, levens lang; pen-
dant toute une vie, la vie durant. *Mati ka-*
idā-an idœp, de dood is de ontkenning of
berooving van het leven; la mort est la négation
ou la privation de la vie. *Hāres di idœp-i*,
noodig om te leven; nécessaire pour subsister.
Idœp-lah anġkau deri-pada mati, herrijs
gij van den dood tot het leven! reviens, toi,
de la mort à la vie! *Meng-idœp-kan ba-*
dan, het ligchaam levend houden of onder-
houden; tenir en vie ou soutenir le corps. *Ba-*
gimāna sāja meng-idœp-i kawan-kāwan
s'orang ber-dāa, hoe zal ik een huisgezin
van weinige bedienden kunnen onderhouden?
comment pourrai-je entretenir un domestique peu

هـ
nombreux? كهدوشن *ka-idœp-an*, levenson-
derhoud; subsistance.

هـ
hidam vel *idam*, begeerte, verlangen,
wulpschheid; désir ardent, sensualité. *Meng-*
idam, belust zijn op (als eene zwangere
vrouw), vleeschelijke lusten ondervinden; avoir
envie de (en parlant d'une femme grosse), éprou-
ver des désirs sensuels. *Peng-idam*, een on-
tuchtig mensch; un débauché, un impudique.

هـ
heiran vel *hēran* AR. (حيران), verwon-
derd, verbaasd, ontsteld, bewonderen, ver-
wonderd zijn; étonné, surpris, ému, s'étonner,
admirer. *Heiran-lah kāmī me-liat kardjā-*
nja, wij stonden verbaasd op het zien van
zijne heldendaden; nous fûmes ravis d'admira-
tion à la vue de ses exploits. *Heiran dan*
ter-tjanġang, verwonderd en ontsteld; sur-
pris et ému. *Heiran-lah ia akan diri-nja*,
zij waren in zichzelf verwonderd; ils étaient
surpris en eux-mêmes. *Dāen heiran*, leo-
murus indicus, L.

هـ
hiræ-biræ (vid. هـ *hāræ-biræ*), ge-
schreeuw, getier, enz.; cris, clameurs, va-
carme, &c. *Meng-apā-kah sakali-an bē-*
rong itœ hiræ-biræ di sisi sarambi-kœ,
waarom maken al die vogels zulke een geraas
voor mijn huis? pourquoi tous ces oiseaux font-
ils tant de bruit à ma porte?

هـ
hiriet (vid. هـ *iriet*), leiden, trekken,
slepen; conduire, faire aller, traîner.

هـ
hiries & هـ *iries*, kerven, aan kleine
stukken snijden, fijn hakken; couper menu,
tailler, hacher. *Meng-iries tambākœ*, tabak
kerven; hacher du tabac. *Seperti di iries*
deġgan sambitœ rasā-nja, hij voelde zich
als of hij met een scherp werktuig aan stukken
gesneden werd; il se sentait comme si on l'eût
mis en pièces avec un instrument tranchant. *Sa-*
kien ketjæl akan peng-iries barang sætœ,
een mesje, om iets fijn te kerven; un petit
couteau pour couper menu quelque chose.

هي *hīram* & *īram*, bont, veelverwig, gespikkeld of gestrept, het bloemwerk eener stoffe in onderscheiding van den grond; bigarré, mêlé de différentes couleurs, tacheté, moucheté ou rayé; le dessin d'une étoffe par opposition au fond. *Pājong ber-īram-īram kēnieng dan permāta*, een bont-gele zonnescherm met juweelen versierd; un parasol bigarré de jaune et garni de pierreries. *Bāṅga īram-īram pēteh*, eene bloem met wit gemengd; une fleur mêlée de blanc.

هي *hūrā-hāra*, ontsteltenis, ontroering, verwarring, onstuimige beweging, geraas, rumoer; trouble, commotion, confusion, épouvante, agitation, vacarme. *Ter-lālo sūṅgat hūrā-hāra*, geweldig ontsteld, in eene geweldige ontroering; violemment agité, dans un trouble extrême.

هي *hīsap* & *īsap*, zuigen, inzulgen, met eenig vocht doortrokken worden, opnemen, inzwelgen; sucer, tirer à soi, s'imprégner, s'imbiber, absorber. *Meng-īsap sēsāeh*, de borst zuigen; teter. *Meng-īsap ājer ka-īdong*, water opsmuiven, in den neus ophalen; aspirer de l'eau par les narines. *Ber-īsap bīsa*, vergif zuigen; sucer du poison.

هي *hīngar-bīngar* vel *īngar-bāngar*, geschreeuw, geraas, oproer, getier, geweld; criailerie, grand bruit, tumulte, vacarme, bagarre. *īngar-bāngar orang dālam pāsar*, er was een oproer onder het volk in de bazar; il y avait une émeute dans le bazar.

هي *hīngāw* (vid. *hīngāw*), assa foetida.

هي *heikal* AR., tempel, kerk; temple, église.

هي *hēla*, rukken, trekken, slepen, spannen; tirer avec force, tirailler, traîner, bander. *Hēla tāti*, span het touw; bandez la corde. *Hēla ginta*, trek de bel; tirez la sonnette. *Sa-rātās kēda terbang meng-hēla ratā-nja*, honderd gevleugelde paarden trokken zijnen wagen; cent chevaux ailés traînaient son char.

هي *Karbau meng-hēla pedāti*, trekbuffels; des buffles de trait. *Kēda pēng-hēla rāta*, trekpaarden, koetspaarden; chevaux de trait, d'attelage. *Meng-hēla nafas*, adem halen; prendre haleine. *Di sērōeh-nja hēla-kan ka-bāwah bālei lālo di ālau-kan orang ka-lōar pintā*, hij beval dat men hem tot beneden in het paleis zoude slepen, en toen werd hij ter deure uitgezet; il donna ordre qu'on le traînât jusqu'au bas du palais, et là il fut mis à la porte. *Kāti di hēla*, sleepte (door vermoeidheid) hare voeten achter zich; traînait ses pieds après elle (à force de fatigue).

هي *hīlier* vel *īlier*, nederwaarts de rivier, met den stroom, in de rigting van de binnenlanden naar de zee kust, den stroom afvaren, zee-waarts gaan; aval, à vau-l'eau, suivant le courant, dans la direction des terres vers la mer, descendre la rivière, se rendre du côté de la côte. *Kālau tīdak barāni mēdiek lāgi bāik-lah īlier kāmi*, indien gij de rivier niet verder durft opvaren, zal het beter zijn dat wij afzakken; si vous n'osez pas remonter la rivière plus loin, nous ferons mieux de descendre. *Praū sēdah īlier*, het schip is de rivier afgezakt; le vaisseau a descendu la rivière. *Menēdjōeh ka-īlier*, den weg nemende naar de kust; se dirigeant vers la côte. *Orang di īlier*, de kustbewoners, of die in de lage streken van het land wonen; les habitans de la côte ou des contrées inférieures. *Deri āloe atau deri īlier*, van het land of van de zeezijde; de l'intérieur ou de la côte. *Meng-īlier kājāw*, hout (van de binnenlanden) afvoeren; amener du bois (de l'intérieur).

هي *hīlang* vel *īlang*, verliezen, verdwijnen, in hoeveelheid afnemen, verloren, overleden; perdre, disparaître, déchoir, diminuer de quantité, perdu, décédé. *S'orang menang s'orang īlang*, de eene wint, de andere verliest; l'un gagne, l'autre perd. *īlang njāwa*, het leven verliezen; perdre la vie. *īlang āri*, den dag, den tijd verliezen; perdre sa journée, son tems.

هي

Ilang āti, den moed verliezen; perdre courage. *Abiēs ilang*, gansch verloren; totalement perdu. *Maka doeli itoe-pōn ilang-lah*, en daarop (na den regen) verdween het stof; et là-dessus (à la suite de la pluie) la poussière disparut. *Se-kotika itoe ilang-lah anak rādja deri-pada māta orang*, op dat oogenblik verdween des konings zoon voor het oog der menschen; en ce moment le fils du roi disparut aux yeux des hommes. *Ilang-lah rādja di-ātas takhta*, de koning stierf op zijnen troon; le roi mourut sur son trône. *Ilang soeltān be-ganti soeltān*, van de eene regering tot de andere, onder elke opvolgende regering; d'un règne à l'autre, sous chaque règne successif. *Jang di ilang-kan allah*, dien God verdelgd of verlaten heeft; que Dieu a exterminé ou abandonné. *Meng-ilang-kan pahāla poēsa*, de verdiensten der vaste benemen; ôter, effacer le mérite du jeune. *Meng-ilang-kan āes*, den dorst verdrijven of lessen; chasser ou éteindre la soif.

هيلع *hēlieng* & ايلع *ēlieng*, naar de eene zijde hellen, aan den eenen kant overvallen (als een schip), opletten, nagaan, luisteren, het oor leenen; pencher sur un côté, plier (en parlant d'un navire), observer, examiner, faire attention, écouter, prêter l'oreille. *Eling-lah kāmoe*, hoort gij! écoutez! *Meng-ēlieng pada katā-nja*, naar zijne woorden luisteren, tot zijne leer overhellen; prêter l'oreille à ses discours, pencher pour sa doctrine.

هيمبو *himbau*, tot het treurdicht behorende; élégiaque.

هيمت *imat* (vid. ايمت *imat*), zorgvuldig, aandachtig, gissing, meening; soigneux, attentif, calcul, avis, opinion.

هين *hina*, gering, laag, verachtelijk; bas, vil, abject, méprisable. *Orang māda jang hina lagi papa*, een jongeling van geringe afkomst, en daarbij arm; un jeune homme de

ي

basse extraction, et avec cela pauvre. *Mantri œlobālang rājat sakalian hina dīnā*, staatsdienaren, krijgsliden en volk van allerlei stand; les ministres, les guerriers et les gens de toute classe. *Hina boedi*, een bekrompen verstand; esprit borné. *مغيناکن meng-inā-kan*, verlagen, versmāden, laken, misprijzen; avilir, ravalier, mépriser, dépriser. *Meng-inā-kan diri*, zichzelf misprijzen; se déprécier soi-même.

هينگ *hīng* & انگو *ingō* PERS., assa foetida.

هيني *hinei* & ايني *inei* AR. (هين *hennā*), lawsonia inermis; L., een struikgewas, waarvan de bladeren een rood vocht opleveren, dienende om de nagels; enz. te verwen, en daarom wordt het somtijds *dāwān lāka* geheeten; arbrisseau, dont les feuilles donnent une liqueur rouge avec laquelle on se peint les ongles; &c., on lui donne aussi quelquefois, à cause de cette qualité, le nom de *dāwān lāka*. *Sennat bagi perampōan-jang ber-swāmi memākei nei pada ka-dēa tangān-nja dan ka-dēa kaki-nja*, het is aan eene getrouwde vrouw geoorloofd om hare handen en voeten met dit sap te verwen; il est permis à une femme mariée de se teindre les mains et les pieds avec ce jus.

هيو *hijō* vel *ijō*, haai; requin. *Ijō hari-mau*, de tijgerhaai; le requin-tigre. *Ijō purāng*, *ijō bīngkong*, twee andere soorten; nom de deux autres espèces.

هيوت *hanjōt* (vid. هيوت *hānjōt*), vlot, drijvend; à flot, flottant.

ي

ي *ī*, *j*, de letter يا *īā* of *jā* genaamd; la lettre appelée يا *īā* ou *yā*.

ي *ī*, een onscheidbaar achtervoegsel, te kennen

gevende dat het werkwoord in eenen bedrijvenden en overgaanden zin moet verstaan worden, als *ميسري menjoesā-i*, zogen; particule terminale qui indique le sens transitif du verbe; comme *ميسري meniouisōū-i*, allaiter.

يا *ā* vel *iā* AR., o! δ! *Iā bapā-koe*, o mijn vader! δ mon père! *Iā toān-kte*, o mijn heer of meester! δ mon seigneur ou mon maître! *Iā illahi*, o God! δ Dien! *Katā-kan aūleh-moe iā moehammed*, zeg gij, o Mahomed! dis, δ Mahomet!

يا تيم *jātēm* vel *يتيم jatiēm* AR., wees, iemand die onder eenen voogd of opziener staāt; orphelin, pupille, qui est sous la conduite d'un tuteur ou gouverneur. *Anak-anak jātēm jang pāpa*, arme, ouderlooze kinderen; de pauvres orphelins. *Anakda tiנגgal dengān jatiēm-nja*, nw kind is als een wees verlaten; votre enfant est réduit à l'état d'orphelin.

ياقوت *jakōt* AR., een granaatsteen, robijn; un grenat, un rubis.

يايت *ia-itoe*, dat is te zeggen, namelijk; c'est-à-dire, nommément.

ياكوب *jakōb* AR., Jakob, Jacobus; Jacob, Jacques.

يعني *iāni* vel *jāni* AR., dat is te zeggen, namelijk, te weten; c'est-à-dire, savoir, à savoir. *Djikatau ada dālam lāngiet dan bōmi ka-toān-an lāin deri-pada allah tāāla nistjaja bināsa ka-dōā-nja iānā lāngiet-an bōmi*, indien er in den hemel en op aarde eenige andere magt ware dan die van God, zouden noodwendig beiden, namelijk de hemel en de aarde, moeten verdeld worden; s'il existait au ciel et sur la terre quelque autre puissance que celle de Dieu, l'un et l'autre, c'est-à-dire le ciel et la terre, devraient infailliblement périr.

بغ *jang*, het bepalende lidwoord of voornaamwoord (waarvoor men somtijds *نيج njang* en *ن nen* schrijft), de, het, dewelke, die,

wie, degene of degenen die; le, la, les, qui, que, celui qui, celle qui, ceux qui. (Quelquesfois on écrit *نيج niang* et *ن nen*). *Jang per-tāma*, de eerste; le premier. *Jang bāik*, hetgene dat goed is; celui qui est bon. *Jang dātang*, de volgende; le suivant. *Tāhan jang men-djādi*, de Schepper; le Créateur. *Jang di per-tān*, hij die regeert, de vorst; celui qui gouverne, le souverain. *Jang ter-pātō*, die geslagen is; celui qui a été battu. *Jang di tiliēk allah*, dien God begunstigt; que Dieu favorise. *Kāda jang djāhat*, een paard dat gebreken heeft; un cheval qui est vicieux. *Jang ampēnja rōmah*, hij aan wien het huis toebehoort, de meester van het huis; celui à qui la maison appartient, le maître du logis.

يقين *jekiēn* AR., zekerheid, waarheid, blijkbaarheid, kennis, het ware geloof, zeker, wel verzekerd; certitude, vérité; évidence, connaissance, la vraie croyance, certain, bien assuré. *Khalas dan jekiēn*, openhartigheid en waarachtigheid; candeur et véracité. *Djikatau jekiēn ia*, als hij wel verzekerd is; s'il est bien assuré.

يكي *jogia* AR. (vid. *سيكيان se-jogiā-nja*), moet, behoort te, behoorlijk, doelmatig; doit, qui doit être, convenable; expédient. *Tiāda jogiā-nja kita meniנגgal anak bini kita*, wij moeten onze huisgezinnen niet achter laten; il ne faut pas que nous laissons nos familles derrière nous.

يوجان *jōdjāna* HIND. (*jōdjānā*), eene lengtemaat, welke men zegt dat met vier *cose* gelijk staat, en hij gevolg van omtrent zes meetkundige mijlen: volgens sommige schrijvers is het meer, en volgens andere maar vier mijlen; mesure de longueur, qu'on dit être de quatre *cose*, ce qui fait environ six milles géométriques: suivant quelques écrivains elle en contient davantage, et suivant d'autres elle n'est que de quatre milles. *Dōa jōdjāna bōmi lawas-*

-nja, twee meetkundige *jādjana* in de breedte; deux *iōudiāna* géométriques en largeur. *Se-telah ber-himpān-lah segala bālatan-tarā-nja timā jādjana bēmi tampat-nja ber-diri*; toen alle zijne krijgsvenden verzameld waren, besloegen zij eene ruimte van vijf meetkundige *jādjana*; lorsque toutes ses troupes étaient rassemblées, elles couvraient un espace de cinq *iōudiāna* géométriques.

يوسف *jāsef* AR., Jozef, de aartsvader Jozef, de sultan van Egypte meer bekend onder den naam van *Salah-eddin*; Joseph, le patriarche Joseph, le sultan d'Egypte mieux connu sous le nom de *Salah-eddin*.

يوم *jām* AR., dag; jour. *Jām ak-kiāmat*; de dag des oordeels; le jour du jugement.

يونس *jōnas* AR., Jonas; Jonas. *Ikan jang memarlan nabi jōnas*, de visch welke den profeet Jonas verslonden heeft; le poisson qui engoutit le prophète Jonas.

يهودي *Jehōdi* AR., Joodsch; Judaique. *Orang jehōdi*, een Jood; un Juif. *Pada tatkāla itoe datang-lah brāpā orang deri pada pandita jehōdi deri benēa shām*, op dien tijd kwamen er uit het land van Syrië verscheidene kundige Joodsche onderwijzers aan; à cette époque arrivèrent de la Syrie plusieurs docteurs Juifs très-instruits.

ب

ب *nj*, de letter پ *njā* genaamd; la lettre nommée پ *niā*.

ب & ن -nja, een voornaamwoord van den derden persoon (bij verkorting voor اني *inja*; hij, zij, het) hetwelk achter zelfstandige naamwoorden in den bezittelijken vorm, en ook achter werkwoorden en bijwoorden geplaatst en met dezelve verbonden wordt; pronom de la

troisième personne (par abréviation de اني *inia*, lui, elle, ce) qui se met à la suite et entre dans la composition des substantifs en la forme possessive, ainsi que des verbes et des adverbes. *Soedarā-nja*, de broeder van hem, zijn broeder; le frère de lui, son frère. *Lakī-nja*, haar man; son mari. *Apā gēnā-nja*, wat is het gebruik van dat? quel en est l'usage? *Di tūnggal-kan-nja rēmah itoe*, hij verliet zijn huis; il quitta sa maison. *Se-saēnggāh-nja*, waarlijk; vraiment. *Pada katikā-nja*, te pas, op den behoorlijken tijd; à propos, à point, en tems opportun. *Deḡan kwasā-nja*, krachtdadig, met geweld; efficacement, forcément, par force.

بات *njāta*, klaarblijkelijk, openbaar, zichtbaar, duidelijk, in het openbaar, openlijk, regstreeks; évident, manifeste, apparent, visible, clair, publiquement, ouvertement, directement. *Jang njāta dan jang ter-bāni*, hetgene zichtbaar of openbaar bekend is; ce qui est apparent ou manifeste, et ce qui est caché. *Ter-lāla njāta ka-andak allah*, de wil Gods is zeer blijkbaar; la volonté de Dieu est très-évidente. *Tjāja mata-ārī jang njāta pada bālan*, het licht der zon dat regstreeks op de maan werkt; la lumière du soleil qui agit directement sur la lune. *Tiadā-lah dāpat di pandang njātā*, hij kon niet regstreeks daarop zien; il ne pouvait le regarder fixement. *Ter-njāta*, zeer blijkbaar, algemeen bekend; très-évident, notoire. *me-njatā-kan*, doen blijken, aantoonen, bewijzen, openbaren, ophelderer, uitleggen, verklaren; rendre évident ou manifeste, démontrer, mettre au jour, éclaircir, expliquer. *Me-njatā-kan ka-saēkā-an*, vreugde aan den dag leggen; faire démonstration de joie. *ka-njatā-an*, ruchtbaarheid, blijkbaarheid, openbaarmaking, verkondiging; publicité, notoriété, évidence, manifestation, révélation. *Akan tanda ka-njatā-an per-djandji-ān ni*, ten blijke van de openbaar-

making dezer overeenkomst of van dit verbond; en signe de la publicité de cette convention ou de ce traité.

نارس *njāries*, schier, bijna; presque, à peu près. *Njāries-lah ajanda māti*, uw vader was bijna gestorven; votre père était sur le point de mourir. *Njāries pātes asa kāmī*, de hoop had ons schier begeven; nous avons presque perdu tout espoir.

عارج *njārieng*, luid, doordringend, helder, duidelijk; sonore, perçant, clair, distinct. *Bānji jang njārieng*, luide, heldere klank; son éclatant, argentin. *Ber-sarā deŋgan swāra njārieng*, riep met luide stem; appela à haute voix. *Me-njārieng-kan swāra*, de stem verheffen; élever la voix.

بلا *njalā*, vlammen, ontbranden, opflikkeren, schitteren; vlam; flamber, s'enflammer, reluire, flamme, embrasement. *Seperti āpi jang ber-njalā rapā-nja*, het had de gedaante van een vuur dat ontbrandt; il ressemblait à un embrasement soudain. *Ber-njalā-lah moekā-nja seperti āpi*, zij aangezigt gloeide als vuur; sa face brillait comme du feu. *Me-njalā-kan*, opsteken, aansteken, doen ontbranden; allumer, enflammer, mettre en feu. *Ter-lābo amat besār njalā-nja*, buitengemeen groot waren deszelfs vlammen; les flammes en étaient excessivement grandes.

بالغ *njalang*, ontwaken, hij de ontwaking zijne oogen openen; se réveiller, ouvrir les paupières au sortir du sommeil.

بمق *njāmok*, moskiet of mug; mousquite ou cousin, moucheron. *Dārah njāmok*, het bloed van eene mug; le sang d'un moucheron. *Njāmok dan agas*, tweederlei soorten van muggen; deux espèces d'insectes du genre des cousins.

بامس *njāman*, wel, in behoorlijken toestand, gezond, in staat van gezondheid, te regt, gezondheid; bien, en bon état, bien portant, convenablement, comme il faut, santé. *Njā-*

man-lah rāsa atī-koe, mijne gewaarwordingen zijn in eenen behoorlijken toestand, mijne ziel is gerust; mes sensations sont dans une assiette convenable, j'ai l'esprit tranquille. *Njāman tēboh*, gezondheid des ligchaams; la santé du corps.

پاو *njāwa* (vid. جيو *djūwa*), leven, adem des levens; geest, ziel; vie, souffle de vie, esprit, ame. *Njāwa dan badan*, ziel en ligchaam; l'ame et le corps. *Mem-bēang njawā-nja*, hun leven ten beste geven; reckless wagen; prodiguer leur vie. *Sedah terbang njawā-nja*, zijn geest is vervlogen; son ame s'est envolée. *Njawā-nja bhārā pātes*, zijn adem heeft hem pas verlaten, hij is zoo even gestorven; son souffle vient de le quitter, il vient d'expirer. *Iā illahi tēhan-kos rebbi ambel-lah njāwa ambā-moe mi*, o God! mijn meester en heer; ontvang de ziel van dezen twee dienaar; ô Dieu! mon maître et mon seigneur, reçois l'ame de ton serviteur. *Iā adenda njawā-koe*, o mijne geliefde, mijn leven! ô mon amour, ma vie!

بای *njāja*, kwaad spreken, lasteren, valsche-lijk beschuldigen; médire; calomnier, accuser à tort. *Me-njāja orang dālam koebār-nja*, menschen in hun graf belasteren; calomnier les gens dans leur tombeau.

بان *njanji* & پایی *njanji*, zingen, gezang; chanter, chants. *Bedewān jang bāik swārā-nja ite-pān ber-njanji-lah*, toen zongen de toonkunstenaars met welluidende stemmen; alors les musiciens chantèrent d'une voix mélodieuse. *Me-njanji ber-ikōet-ikōet-an*, beurtelings bij coupletten zingen; chanter des couplets alternatifs. *Me-njanji ber-sindiel* vel *ber-sindier*, twee aan twee of beurtelings zingen; chanter deux à deux ou alternativement. *Lālo di njanji-kan āuleh inang peng-āsoh*, toen werd hij door de minne in slaap gezongen; alors la nourrice l'endormit par ses chants. *Menāngar njanji* vel *njanji-*

-an, hooren zingen, gezangen hooren; entendre chanter.

njadar, diep (van den slaap sprekende), diep of vast (slapende); profond (sommeil), profondément (endormi). *Ter-lālo amat njadar-lah tidōr-nja*, zij sliep buitengemeen vast; elle dormait d'un sommeil extrêmement profond. *Lāgi ber-ādā ter-lālo njadar*, nog zeer vast slapende; encore très-profondément endormi.

njah & *انج* *annjah*, weg! voort! hier van daan! henen gaan, uit den weg gaan; hors d'ici! qu'on se retire! allez vous en! se retirer, s'en aller, faire place. *Njah-lah kāmoe deri siri*, pakt u van hier! vertrekt van hier! partez d'ici! retirez-vous! *Pergi-lah iā njah deri-pada-nja*, zij verwijderde zich van hem; elle se sépara de lui. *Amba-pān njah-lah deri-pada nagri itoe*, ik verliet die stad; je me retirai de cette ville. *Ber-njah-lah diri-nja*, ging van zelve henen; ~~ber-njah-lah diri-nja~~ lui-même, ~~ber-njah-lah diri-nja~~ verstooten, weg jagen, verbannen, op eenen afstand houden; répudier, chasser, expulser, bannir, tenir à quelque distance. *Sebāb di annjah-kan istri-*

-nja, omdat zijne vrouw hem weg gezonden had; parce que sa femme l'avait renvoyé.

njei vel *بای njai*, mevrouw of mejuffer: eene benaming die, uit beleefdheid, aan personen van het vrouwelijk geslacht, en (te Bencoolen) bijzonder aan de vrouwen der aldaar gevestigde Chinezen gegeven wordt; madame ou mademoiselle: titre qu'on donne par politesse aux personnes du sexe féminin, et (à Bencoolen) particulièrement aux femmes des Chinois qui y sont établis.

nijor vel *njior* (vid. *کلاب kalāpa*), de kokosnoot; la noix de coco. *Sesēs-nja se-perti nijor gādieng*, hare borsten waren gelijk aan de ivoren kokosnoot; ses mamelles ressemblaient à la noix de coco d'ivoire.

njirā & *نیرو njirā*, wan, of groote, platte zeef om te wannen; van, ou espèce de grand tamis plat pour vanner. *Bras di kirei-kan dālam njirā*, er werd rĳst met ~~wan~~ wan gelucht; on éventait du riz avec un van.

njilā (vid. *نیلو njilā*), eggig (van de tanden sprekende); agacées (en parlant des dents).

